Sárospataki Református Lapok 1936.

TARTALOMMUTATÓ.

I. Vezércikkek és hasonló irányúak:

A Dókus—Ragályi emléktáblánál. Farkasfalvi Farkas Géza. 273.
A földmíves helye a nemzet életében. Móricz Miklós dr. 36—38, 42—44.
A gályarabok. Darányi Lajos. 138—9.
A haza mindenese. G. 167.
A magyar kórusirodalom új útjai. Márton Barna. 273—5, 280—1.
A magyar középosztály kulturális felelőssége. Dr. Szabó Zoltán. 80.
A mustármag kinőtt. Szabó Lajos. 203—4.
A pontosság elve. Komjáthy Aladár. 209—10.
A sárospataki népfőiskola. Szabó Lajos. 33—34. 44—45.
A „szentpéteri üres fészek." 17—18. 24—25.
A theologia V. évfolyama Erdélyben. Fel. szerk. 51—53.
Az Institutio Előljáró beszédének vége. 1536. 99-101.
Az Institutio és a gályarab lelkipásztorok emléke. M. J. 104—105.
Az ORLE nyilatkozata a reverzális kérdésben. Farkas István. 263.
Áldott, aki jő az Urnak nevében. Harsányi László. 73—74.
Dr. Baltazár Dezső püspök jubileuma. 125.
Dr. Baltazár Dezső. 1871—1936. Dr. Marton János. 185—6.
Bizonyos célok felé fussatok. Farkas István. 197—8.
Búcsú a vezértől. Farkas István. 189—90.
Comenius Schola pansophicájának ajánlása. G. J. 79, 87—88, 92—93, 96—97.
Egyházkerületi lelkészi konferencia. Nagy Sándor Béla. 83—84. 90.
Egy német theologusunk nyilatkozata. Humbert Günter. 4.
Egység, amely többféleség. Dr. Nemes Andor. 267.
Építő épület. Dr. Szabó Zoltán. 143—4.
Főiskolánk művészi reliefjei. Dr. Mátyás Ernő. 69.
Főgondnoki megnyitó beszéd. Farkasfalvi Farkas Géza. 249—50.
Gazdátlan lelkek. Komjáthy Aladár. 23—24.
Generális vizitáció Gelejtől Borsodgesztig. —y—r. 215—6. 222—4. 233—4, 240—1, 259—60.
Generális vizitáció a Hernádvölgyön. y. r. 125—6, 133—4, 139—40, 146—7.
Generális vizitáció a Szárazvölgyön. y. r. 102—103. 107—8, 114—115, 120—1.
Generális vizitáció Szikszón. y. r. 3—4.
Hívó szó. Svingor Jenő.
Hubertendorfi paraszt nevelő-otthon. 7—9.
Húsvéti meditáció. Gróf Haller Gábor. 84—86.
Igaz gyöngyök: — Isten komótján. Farkas István. 159—60.
Imádság. Dr. Baltazár Dezső. 99.
Isteni vezetés. Svingor Jenő. 175.
Jégkárosult lelkészek és tanítók. Farkas István. 181.
Jövel Szent Lélek Ur Isten a belmisszióhoz. Gróf Haller Gábor. 119—20.
Kálvin Institutioinak régebb kiadásai a sárospataki könyvtárban. G. 169.
Keresztes lovagok. Tóth János. 55—56.
Kiáltó köveket kérünk. Szabó Lajos. 61—62.
Közigazgatói jelentés az 1935—36. iskolai évről. Novák Sándor. 137—8, 144—6.
Látogassuk a családokat. Kövér Pál. 175—6.
Lelkipásztornevelésünk aktuális feladatai. Mátyás Ernő dr. 216—7.
Levél. Lenkey Gyula. 14—15, 20, 48—49, 57—58, 65—66, 75, 97—98, 103—4, 160—1, 165, 177, 182, 217—8, 242—3, 251—2, 275—6, 282—3.
Létesítsünk Sárospatakon ref. egyházművészeti múzeumot. J. K. 155.
Makláry Karoly a Tiszáninneni Ref. Egyházkerület új püspöke. Dr. H. Kiss Géza. 250—1.
Memento. Dr. Nemes Andor. 13.
Még egy szó. Téglássy András. 163.
Miklán Gyula. Borsovai Lengyel Gyula. 26—27.
Multa paucis. Komjáthy Aladár. 163—4.
Nagypénteki imádságok. Dr. H. Kiss Géza. 77—78.
Nemzetnevelés. Dr. Mátyás Ernő. 189—200.
Néhány szó a református politikai napilap felállításának kérdéséhez. Fodor György 171—2.
Országos teol. tanári konferencia. M. J. 29—30.
Püspöki jelentés. Farkas István. 245—249, 255—9.
Püspöki szózat a meglátogatott gyülekezetekhez. Farkas István. 149—50.
Szenczi Molnár Albert zsoltárfordítása és a genfi dallamok. Szabó Gyula. 239—40, 268—70.
Szeptember elején. G. 193.
„Szeretetfalva" — Fiaihoz! Farkas István. 34—35.
Teljes igazságot. Kövér Pál. 56—57.
Új építkezés küszöbén. Harsányi István. 47.
Újévi üzenet. Farkas István. 1—2.
Világválság hullámai között. Báró Bottlik István. 221—2.

II. Közéletünk.

A biztosítás. Egerházy Lajos. 181—2.
Adalékok 60 év előtti oktatásügyünkhöz. Zsoldos Benő. 95—96.
A felsőborsodiak őszi közgyűlése t. j. 235.
A konventi fogalmazói állás betöltése. Komjáthy Aladár. 42.
Alsóborsod közgyűlése. n. b. 230. 234.
Angol vendégek főiskolánkban. 86—87.
A reformátusok és a Gazdák Biztosító Szövetkezete 134.
A református kántorok közgyűlése. Hodossy Béla. 230—1.
A sárospataki főiskolai igazgató-tanács ülése. M. J. 204—5.
A sárospataki lelkészi konferencia témája, programmja és időbeosztása. 81.
A stólamegváltás problémája. Batta János. 186—7.

Az abaúji egyházmegye közgyűlése. Csabai István. 235–6, 243.
Az alsózempléni egyházmegye közgyűlése. Nagy Sándor Béla. 211—2
Az angol birodalom követe Sárospatakon. Hegyi József. 126—7.
Az egyházkerületi tanács ülése. M. J. 193—4.
Az egyházkerületi közgyűlés. Nádházy Bertalan. 261–2, 265
Az egyetemes konvent ülése. R. E. 109—10, 113–4.
Az ORJÓ tíz éve. 62—65.
Az ORLE közgyűlése. 264.
Az új Utasítás és az egyházi iskolák. G. 233.
Árváinkért, — árvaházunkért. Benke József. 156.
Árváinkért! Komjáthy Aladár. 127–8.
Dr. Baltazár Dezső temetése. 190—1.
Barth Károly Sárospatakon. —s —f. 210.
Dókus Ernő emlékünnepély. M. E. 276.
Egyházfőhatósági iskolalátogatás Sárospatakon. N. S. 38–39.
Emlékbeszéd Kazinczy Gábor szobránál. Dr. Gulyás József. 200—1.
Emlékbeszéd a Petőfi-emléktábla leleplezésekor. Dr. Harsányi István. 205–6.
Emlékezzünk régiekről. Molnár István. Zs. J. 58.
Evangélizációs hét a miskolci egyházban. y. G. 21.
Évvégi körkép. H. J. 140.
Falunap Vajdácskán. 115.
Forgácsok az 1936 április 16—18-iki lelkészi konferencia „Lelkipásztor a szószéken" c. előadásból. 91.
Főiskolai igazgatótanács ülése. Szilágyi Benő. 147—8, 152—3.
Főiskolai igazgató-tanácsi gyűlés. M. J. 281—2.
Gimn.-munk angol-ágazatának tanügyi életéből. 31.
Híveink anyagi helyzetének elősegítéséről. Komjáthy Aladár. 132—3.
Kalászok és bogácsok az élet mezejéről. Takács Mihály. 172–3, 194—5.
Kétszázezer pengő a magyar református hit oltárán. Dr. Vincze Károly 93.
Kis arckép a nagy halottról Tóth János. 283—4.
Köszönjük néktek... Dr. Pápay István. 263—4.
Lehet-e, szabad-e, vagy kell-e a lelkészeinknek és tanítóinknak politizálni? Téglássy András. 151-2.
Lelkészértekezleti gyűlés. K. P. 128—9.
Lelkészek temetkezési segély biztosítása. Pósa Péter. 74—75.
Magyar diákok Itáliában. Gönczy Árpád. 188.
Magyarok az Institutio ünnepén Genfben. 110—11.
Dr. Makkay Sándor erdélyi püspök előadása. 19—20.
Mitrovics Gyula beszéde Kazinczy Gábor szobránál. 201.
Mitrovics Gyulának a Petőfi-emléktábla előtt tartott beszéde. 206.
Részletek Jalsoviczky Zoltán főgondnoki székfoglaló beszédéből. 191—2.
S. O. S. Kovácsné Huszár Jolán. 207.
Tanyajáró cserkészek és tanítóképzősök. 115—6.
Tehetségvizsga a sárospataki ref. gimn.-ban. 111.
Templomi ünnepély Parasznyán. Sz.-ó I. 122.
Dr. Trócsányi József kormányfőtanácsos. 285.
Tudnivalók a tapolcai konferenciáról. I. B. 123.

III. Vers.

G. J.: Emléktábla leleplezésére. 132.
Gulyás József: Mit kíván a magyar nemzet. 55.
Képes Géza: A szamár. 78—79.
Képes Géza: Az eszme nyomában. 2—3.
Képes Géza: Könyörgés. 279.
Rolla Margit: Pataki diák volt a nagyapám. 30.
Szigethy Ferenc: Farkas István püspök köszöntése. 224.
Szigethy Ferenc: Tompa sirjánál... 120.
Szigethy Ferenc: Virágvasárnap. 74.

IV. Irodalom. 30, 54. sz.

V. Könyvismertetés.

Farkas István: Akarsz-e meggyógyulni? Imádkozzál! 218.
Komáromi János: Vihorláti szél fúj. Szabó Lajos. 80—81.
Muraközy Gyula. Kiáltó szó. 218.

VI. Halottaink.

Benedek Sándor 116. Lécfalvi Bodor Gábor 270. Ecsedy István 116. Gaál Ferenc 219. Hallgató János 5. Keresztury József 123. Kiss István 225. Avasujvárosi özv. Kovách Béláné 46. Vásárosnaményi és nagylónyai özv. Lónyai Sándorné. szül. pazonyi Elek Terézia 176-177. Móricz István 252. Nemes Andor 15. Kiscsoltói, balassagyarmati és kékkői báró Ragályi-Balassa Ferencné 71. Özv. Rehó Jánosné 6. Sáfár István 236. Szabó István 58—59. Kun Szabó Gyula 156. Szőke István 277. Tomory Dezső 39. Ifj. Lőkös Sándor 46.

VII. Igehirdetés.

A nagy heggyé növekedő kő. Illyés János. 9—10.
Apostoli vigasztalódás. Gyűlvészi István. 267—8.
A sikertelenség — Fölemelni nem lesujtani. Lenkey Gyula. 241–2.
Az élni menők köszöntenek. Szabó Lajos. 280.
Az óhajtott és elkészített otthon. — Az eltévelyedettek pótlása. Darányi Lajos. 108—9.
Az úrvacsora megbecsülése. Sz. Z. 53.
Feltámadás — élet. Harsányi László. 78.
Hálaadás. Gyűlvészi István. 9.
Irásmagyarázat vázlatok, a reformáció emlék ünnepének hetére. 227—30.
Jézus összegyűjtő szava. — A nagypéntek tükre. Darányi Lajos. 69—70.
Karácsonyfától a keresztfáig. Szabó Zoltán 279 — 80.
Kérdez az Isten. Szabó Lajos. 18—19.
Kétféle szomorúság. — Érdemes élni. Martin Miklós 89—90.
Megelégedés. — Fegyelmező ige. Sz. Z. 41—42.
Visszaesés. Sz. Z. 19.

VIII. Gyülekezeti élet.

4—5, 11, 21, 31, 66—7, 81—2, 93—4, 116, 129, 134—5, 161, 177—8, 191, 208, 231.

IX. Ifjúsági munka. 49. számban.

X. Vegyes közlemények.

Minden számban hirek, szerkesztői üzenetek, pályázati hirdetések és hivatalos rész.

XLI. évfolyam. 1. szám. Sárospatak, 1936 január 5.

SÁROSPATAKI REFORMÁTUS LAPOK

A TISZÁNINNENI REFORMÁTUS EGYHÁZKERÜLET, A SÁROSPATAKI FŐISKOLA ÉS A TISZÁNINNENI EGYHÁZKERÜLETI KÁLVIN-SZÖVETSÉG HETI KÖZLÖNYE

FELELŐS SZERKESZTŐ ÉS KIADÓ: **DR. MARTON JÁNOS.**

FŐMUNKATÁRSAK: DR. ENYEDY ANDOR, DR. MÁTYÁS ERNŐ, DR. SZABÓ ZOLTÁN, DR. ÚJSZÁSZY KÁLMÁN és DR. ZSIROS JÓZSEF. — Kálvin-szövetség részéről: DR. H. KISS GÉZA.

TARTALOM: *Farkas István püspök:* Újévi üzenet. — *Képes Géza:* Az eszme nyomában. — *yr:* Generális vizitáció Szikszón. — *Humbert Günter:* Egy volt német teológusunk nyilatkozata. — Gyülekezeti élet. — *M. A.:* Hallgató János. — Előfizetési felhívás! — Hirek. —

ÚJÉVI ÜZENET

a tiszáninneni ref. egyházkerület lelkipásztoraihoz és gyülekezeteihez.

(I. sz. Körlevél.)

Atyámfiai!.... Hálaadással, buzgó imádsággal emlékezem rólatok s a jelenvaló világ temérdek szenvedései között — csodálkozva emlegetem hitetek munkáját és szeretetben véghezvitt sok fáradozásaitok és a mi Urunk Jézus Krisztus felől való reménységeteknek állhatatosságát.... Igy tanultam ezt meg Pál apostoltól, aki a thessalonikabeli, szívéhez nőtt gyülekezetet eme vallomásával köszöntötte és bátorította az üldöztetések fájdalmas megpróbáltatásai idején....

Tetszett Istennek, hogy a tovatünt esztendő végére, — élre állíttatásomtól kezdve immár 97 egyházban jelenhettünk meg szolgálatban fáradhatatlan munkatársaimmal, hogy szemtől-szembe állván véletek, bátorsággal hirdessük az Isten evangéliumát, — sok tusakodással s hogy lássuk a ti hitetek gyümölcseit....

Ahol megfordultunk, igyekeztünk, hogy ne emberek tetszését keressük!.... Hízelkedő beszédekkel, telhetetlenség színében magunk magasztaltatását várva, nem léptünk fel közöttetek sehol, hanem mint: „Dajka dajkálgatja az ő gyermekeit" — úgy simult a mi lelkünk ti hozzátok — mivelhogy szeretteinkké lettetek!...

Akik most ez üzenet hallásakor, megemlékeztek szívetekben mi rólunk és közöttetek való forgolódásunkról, higyjétek el, hogy ti mindnyájan kedvesekké lettetek nekünk, a mi Urunk Jézus Krisztus által.... Bizony, — ti vagytok a mi dicsőségünk és örömünk, ahol már kitárhattuk előttetek szíveinket és együtt imádkozva, együtt hallgatva az Igét, boldog örvendeséssel emlegettük egymás között Isten nagyságos dolgait.... Jól esik hallanom az örömhirt, — innen is, onnan is, hogy jó emlékezéssel vagytok irántunk, — mindenkor kivánván látni minket — miképen mi is titeket!.... És ez nekünk a bátorítás arra, hogy bár mindenfelől szoríttatunk mindnyájan, de félelmet nem ismerő bátorsággal biztatgatjuk egymást, hogy igazaink mellett megállunk mindvégig rendületlenül! Az egymás hite által való épülés csodálatos dolgokat termel ki különösen akkor, amikor megnehezül az idők viharos járása felettünk.

Ahova pedig az Úr karja még nem vezetett el bennünket, legyetek jó békességgel, bizonyosra várván, hogy megadja néktek is, nekünk is azt az örömet, hogy kerületünk minden zugolyába, szerte-járván jót cselekedjünk és hirdessük megváltó Krisztusunk evangéliumát. Ez újév jöttével is buzgón esedezem érettetek Istenhez, hogy meglássuk a ti orcátokat és kipótolhassuk a ti hitetek hiányait. Maga pedig az Isten és a mi Atyánk és a mi Urunk Jézus Krisztus egyengesse meg a mi utunkat ti hozzátok!..... (I. Thess. 3. r.)

Mióta Istennek örökkévaló tanácsában eleve elrendelt akarata szerint, a mi dicső multú egyházkerületünk élére állíttattam — én, — a mindeneknél kisebb ti közöttetek! — magamat nem kimélve igyekeztem úgy élni, hogy félelmet nem ismerő bátorsággal próbáltam megállni a kormány rudja mellett és úgy ítélem meg magamat, hogy nem volt sohasem bizonytalan zengésű a kezembe adatott trombita szava.... Nem mondom, hogy megcselekedtem mindent amit kellett volna! — bennem is sok a fogyatkozás és a hiba, de jó lelkiismerettel állok meg Isten és emberek előtt a tekintetben, hogy minden értetek való munkálkodásom, a jószándék és szeretet által vezetetten ment végbe...

Minden időben bátorsággal hirdettem és hirdetem is, hogy evangéliumi ref. keresztyén magyar egyházunkra, — mint a szentek kiválasztott gyülekezetére, szüksége van a mi Istenünknek. Nagyszerű feladatok megoldását; a Krisztus király hamisítatlan és minden emberi kitalálástól mentesített tiszta tudományának hirdetését; egy temérdek szenvedésen átesett, mások boldogságának munkálásáért súlyos kereszteket hordozó, jobb sorsra érdemes nemzet, — az én magyar fajtám! — megmentését, örökéletre való megtartását bízta ránk az Isten. Ha az Isten biz rá egy nemzet fiaira nagy feladatokat, akkor bizonyosan ad is erőt arra és ahhoz, hogy ezeket a feladatokat megoldjuk, úgy, amiképen azt Isten reánk bizta! Ha ottan-ottan megbotolnak is lábaink és ha olykor-olykor jönnek akadályok győzedelmes utunkba, ha mélységre vettetve panaszos sikoly hallatszik is az ajkunkon, a mélységből is felfelé tekintünk, — mint akik kell, hogy megtanuljuk, hogy a mi erőtlenségünk az Isten ereje által dicsőíttetik meg.

Nem tagadom, hogy bizonyos aggodalommal nézek a jövő esztendő elébe. A mi régi ellenségünk újból háborog velünk erővel, fegyverrel és sok csalárdsággal és minden nagy hatalmassággal. Látnunk kell, hogy odaát, a re-

formáció egyházaitól eltanult módszerekkel igyekeznek minél több hívő lelket munkába állítani s különféle megbízatásokon keresztül odakapcsolni az egyház tagjait magához az egyházhoz, hogy érezze felelőséggel teljes megbízatásán keresztül mindenki azt, hogy Isten ügyének szüksége van minden lélekre.

Helyén van, — rendén van! Azonban ez egyházépítő aktív munkába való beállíttatás nem jelenti azt sohasem, hogy számbeli és hatalmi előnyök birtokában más felekezethez tartozó magyar testvérek sorsa az legyen, hogy a magát egyedül idvezitőnek tartó egyház vallhassa magát Krisztus egyházának s mindenki más eretnek, akik nem az egyedül idvezítő egyház intézményes megalkotóinak elgondolása szerint imádják az Istent, szolgálják a Krisztus királyságát és próbálják enyhíteni az ember bűne által a világban élő temérdek nyomorúságot .... Jó lelkiismerettel hisszük és valljuk mindenek előtt, hogy „Mindnyájan Isten fiai vagyunk a Krisztus Jézusban való hit által" (Galata 3 : 26.). .... Nekünk „egy Istenünk van az Atya, akitől van a mindenség, mi is őbenne és egy urunk a Jézus Krisztus, aki által van a mindenség és mi is ő általa" (I. Kor. 8 : 6.).

Mi testvéri közösségben kívánnánk élni minden Krisztusban hívő testvérünkkel, akik valóban szívök szerint vágyódnak azokhoz az ős forrásokhoz visszatérni, amelyeket megjelentetett e világnak Istennek mindenben tökéletes fia, az Ur Jézus Krisztus a könyvek könyvében, a maga életében, tanításában, szenvedéseiben, halálában, dicsőséges feltámadásában s minket idvezíteni akaró, váltságunkat megkészítő akarásaiban s amiképen az ős keresztyén gyülekezetek imádták az Istent: lélekben és igazságban... Mi nem bántunk másokat. Igaz és őszinte szeretettel, gyönyörködve nézzük a Krisztusban igazán hívő emberek munkáin keresztül lassan itt-ott szépül a világ! — de bátor hitvallással hirdetjük e világ előtt, hogy mi is a Krisztuséi vagyunk és a Krisztus is a mienk; hogy vannak nekünk is Apostolaink! Szabadok vagyunk mi is és Krisztus igazai hevítik, tüzesítik ki a mi szíveinket is történeti és hitvallásos, intézményes egyházunk mindennemű megmozdulásain keresztül.

Ne féljetek testvéreim! Az Ige fegyvereivel vértezett református egyház főben és tagokban az Isten szeme előtt van .... Csak azt ne feledjük, hogy Isten e kedves egyházának minden tagja kötelezett arra, hogy a Bibliát olvassa, tanulmányozza s élje. Bibliás őseinknek hegyeket is megmozgató hite azért tudott dacolni, üldöztetéssel, elnyomatással és mindennemű hatalmasságokkal, — mert nemcsak megkeresztelt; nemcsak vastagnyakú kálvinistaságukkal kérkedő, hanem tettekkel munkás, áldozatban és szolgálatban meg nem fáradó; hitükben rendíthetetlen, egyházuk tanítása szerint való szüntelenül örvendező és mindenkor imádkozó tagjai voltak az anyaszentegyháznak.

Azok a temérdek áldozathozatallal, veritékhullással megépített templomok iskolák, melyekkel Istennek kegyelméből üldöztetéseink dacára is rakva vannak a szintiszta magyar falvak és városok, mind beszélő bizonyságok arranézve, hogy elődeink hűséggel forgolódtak amaz oltár körül, ahol az Ige hallgatása, a Biblia olvasás, az imádság mellett Istentől kapott javainak jelentős hányadát adta oda mindenki, aki az egyházat szereti, az anyaszentegyház oltárára.

Atyámfiai: vigyázzatok és imádkozzatok! Legyenek a ti derekaitok felövezve s mint Krisztus jó vitézei öltözzetek fel mindnyájan a léleknek ama fegyverzetébe amellyel az apostol állítása szerint — bizonyos a mi győzedelmünk. „A mi pillanatnyi könnyű szenvedésünk igen nagy, örök dicsőséget szerez nekünk" (II. Kor.IV. 17). „Üldöztetünk, de el nem hagyatunk; tiportatunk, de el nem veszünk; mindenkor testünkben hordozzuk az Úr Jézus halálát, hogy a Jézusnak élete is látható legyen a mi testünkben" (II. Kor. IV. 9—10).

Ki-ki amiben elhívatott, abban maradjon meg! — így tanít az Apostol és ez nekünk is zálog arra, hogy a ránkbízott őrtálló helyeken álljunk becsülettel, hűséggel, — emberül! Az ellenreformációt megszervező hatalmasok; — korbáccsal, börtönnel, gályákkal, birtokelvétellel és sok más egyéb, apáinkat kínzó eszközökkel próbálták elhallgattatni a református magyar keresztyénség által hirdetett evangéliumi tiszta tudományt!.... A derék nem roppant meg; a lábak nem torpantak meg; a hitvallók és bizonyságtevők serege egyre nőtt.

Református öntudatra; hitvalló, bátor Krisztus követésre; bizonyságtevő keresztyén élet élésére; szolgálatban s áldozatban fáradhatatlan megmozdulásokra van szüksége a mi anyaszentegyházunknak .... És én az új esztendő jöttével, azt üzenem mindnyájan tinéktek lelkipásztorok, tanárok, tanítók, presbiterek, szövetségi munkások, anyaszentegyházunk mind köz, mind tanácsos rendei, vészben, zivatarban, napsütésben, minden időben, amit az Isten hoz reánk, álljatok meg mindnyájan őrtálló helyeiteken nagy bátorsággal, mint akik tudjátok, hogy evangéliumi református magyar keresztyén egyházunk hite, munkái, bizonyságtevései nélkül nem készítheti meg itt senki sem a szebb és boldogabb magyar holnapot. Mi minden Krisztusban igazán hívő magyar testvérünkkel egy úton kívánunk haladni, de mindeneknek kell tudnia azt, hogy: gyűlölködések, féltékenykedések, irigységek, egymás ellen való törésekkel, a gyengébbeknek kisebbségek módjára való kezelése módszerével Krisztus győzedelmes királyságát s ezzel az evangélium igazi diadalát megkészíteni nem lehet!

Testvéreim indul az év. Előre bátran! Bibliával a kézben, az ősök nyomdokait követve nagy hűséggel!

Ha Isten velünk, ki lehet ellenünk? ... Senki sem! Semmi sem!

Adjon az Isten boldog új esztendőt mindnyájan tinéktek.

Miskolc, 1936. január hó. Atyafiúi szeretettel

***Farkas István** püspök.*

U. i. *Rendelem, hogy e körlevelem 1936. jan. 12-én minden gyülekezet templomának katedrájából felolvastassék — vagy a délelőtti, vagy a délutáni istentiszteleten.*

Az eszme nyomában.

Bár méltó lennék zengeni Róla!
De éltem-e sáskán és fagyökéren?
S íros imák szent szédületével
megbéklyóztam e vérem, a vérem?

— Most megigéz egy néma tekintet,
izzó pont a szurok sűrű éjben:
s én rossz testemről drága ruhámat
s habselyem ingem rendre letépem.

De az égi tekintet egyre bűvöl még:
„Lakk báli topánod rugd a sarokba:
indulj saruban, szúrós teveszőrben
s kelj a homállyal hősi birokra!"

Az égő szem lecsukódik az égen,
de ime: agyamban lángol az eszme!
Igy török által az éj suta gyászán
s a vándorbot kivirul a kezembe.

Szálkás fény tarkázza a hajnalt,
léptem alatt sír a hó nyöszörögve.
Reggel . . . A tájék fojtva dereng még,
a téli nap alszik szürke ködökbe.

Utamon hasadoznak a törzsek a fagytól,
s gúnyt károg az ében tollú csapat.
Hiába. Tudom, hogy holnap a ködből
megszületik diadallal a nap!

KÉPES GÉZA.

Generális vizitáció Szikszón.

Szikszó Abauj megye; Kassa város trianoni, s reméljük ideiglenes helyettese, mint megyei központ. Régi híres fészke a reformációnak. Temploma körül meg ott van a lőréses kőfal, amely mögül testi fegyverekkel is védték az ilyen módon támadott evangéliumi hitnek szabadságát, a város lakóinak biztonságát. Látni még a régi latin iskola épületét, ahol hirneves tanárok vésték kemény magyar koponyákba a grammatikai tudományt.

Ünnepi izgalom és hangulat töltötte be itt a lelkeket a püspöklátogatás hírére és örömére. Még a látogatás után jó néhány nappal is jöttek szikszói hívek Farkas István püspökünkhöz, hogy megköszönjék neki, amiért közöttük járásával, szolgálataival, tüzes beszédeivel új tartalmat, szint és zamatot adott a református névnek, új reményt az Istenhez s egyházhoz közeledésben a csüggedésre hajló magyar szíveknek.

A látogatás szombaton, december hó 14-ikén kezdődött, amikor a fél hét óra tájban érkező vonatból kilépett szokott kíséretével, a már Miskolcon hozzánk csatlakozott Farkas Elek esperessel együtt a püspök. A járás nevében Cseley Ferenc főszolgabíró, a város nevében Lavotta főjegyző fogadta, de résztvett a fogadtatásban Patay Sámuel főispánnal élén a vármegye tisztikarának képviselete: jelen volt Farkasfalvi Farkas Géza egyházkerületi és szikszói főgondnok, Téglássy András egyházmegyei gondnok.

A látogatás bevezetője a nőegylet által rendezett vallásos estély volt, amelynek a helybeli előkelőségekkel díszesített közönsége zsúfolásig megtöltötte az ilyen összejövetelekre nem elég tágas termet. Énekkarok szép éneke, leányegyleti tagok szavalata és párbeszéde között Farkas István püspök megnyitója és főjegyző előadása az egyházi és társadalmi advent angyali hirnökeinek, a nőknek a családi, egyházi és társadalmi hivatásáról adtak figyelemmel hallgatott és lelkes visszhanggal jutalmazott gondolatokat. Ünnepély után az egyház nagyszerű énekkara adott szerenádot a pöspöknek Váczi Dezső tanító vezetésével.

Vasárnap reggel az ősi nagy templomban letelepedett gyülekezet előtt főjegyző a Jeremiás 31. r. 31—34. v. felolvasása után imádkozott. Püspökünk igehirdetése az Ap. csel. 17. r. 22—23. verseiről szólt. Pál Athénban látja az istenszobrok előtt imádkozó embereket, a különféle istenek. köztük az ismeretlen Isten oltárait. Vitázik az epikureusokkal és a stoikusokkal. S beszél Krisztusról, akiben az ismeretlen Isten ismerőssé tette, kijelentette magát és akaratát. Nálunk is új pogányság van. A legtöbb ember előtt ismeretlen, vagy legalább is nagyon távoli ismerős az Isten. Keleten, Oroszországban egyszerűen, de a legkíméletlenebb eszközökkel ki akarják írtani ezt az ismeretlent az emberek lelkéből. Nyugaton, Németországban más Istent akarnak, mint amilyet Krisztus tanított, kijelentett. Ég a világ a négy sarkán s nagyon keveset látunk az őskeresztyének élő hitéből. A szikszói ősök hite felénk világít a küzdelmes, de dicsőséges múltból. Nekünk is nagy a küzdelmünk, sok a tennivalónk. Régi ellenségeink háborognak velünk. Minden felekezetnek védenie kell a magáét, de nem szabad bántani a másét. Szomorú jelei vannak a református magyarság mellőztetésének, félretolásának, pedig nélkülünk, a magyarság legtisztább rétege nélkül nem lehet magyar történelmet csinálni. Az új pogányság jelentkezik az embernek emberfeletti hatalmaskodásában, a rettenetes szolgalelkűségben: pénznek, rangnak, címnek, hatalomnak, élvezetnek bálványozásában. Ismeretlen istene van a magyar reformátusságnak is, mert ha ismernénk Istent, szebb, termékenyebb volna az életünk. Hagyjuk el az új pogányságot. Legyünk hívőbbek és buzgóbbak. Az előkelők adjanak jó példát, a szülők, vezessék gyermekeiket Jézushoz, a gazdag hozza ide áldozatát, a szegény panaszát és kérését, építsük az egyházat. Hallgassuk és olvassuk az igét, hogy belőle megismerjük ne csak nevében, külső gondviselésében, világkormányzásában, teremtő és fentartó hatalmában, hanem belső gondolataiban, szándékaiban, akaratában is az örökké élő Istent. Őt várjátok, az Ő nevében tegyetek jót, gondozzátok a szegényeket és betegeket. Az ismeretlen Isten váljék mindenki előtt ismertté lelkész, főgondnok, tanítók, előljárók munkájában, ennek az ősi egyháznak az életében, egyháztagok hitében, reménységében, szeretetében, tisztaságában.

Istentisztelet után üdvözlések voltak, amelyekből a római katholikus egyház itt is tüntetően és bántóan kivonta magát. A presbiteri gyűlésen főjegyző tett jelentést a lefolytatott vizsgálatról. A szikszói egyház abban a kivételes helyzetben van, hogy 1554-től kezdve minden lelkészének a nevét tudja. Dicsőséges, gazdag, gyönyörű névsor ez: titka és magyarázata az egyház viharálló erejének. Az egyházi életnek, a belmissziói munkának a keretei igen jól ki vannak építve. Épületek jórészt rendben vannak, sőt újak és szépek. Istentiszteletek rendesen tartatnak, köznap reggel bibliamagyarázattal. Tervben van a templom világítása, esti istentiszteletek bevezetése. Van gyermekistentisztelet az iskolában, valamint vasárnapi iskola is. — Templomlátogatók százalékszáma 70, 50, 8: úrvacsorázóké 97. Baptisták szivárognak vissza. Reverzális javunkra volt 2, kárunkra 3: áttérésnél viszont 2 a nyereség. Évi perselypénz 186 P 33 f., lelkenként 9 fillér. Van szegényház, szegénygondozás, legényegylet, leányegylet, nőegylet: egyházi

lapok járnak, naptárak fogynak. Van temetkezési egylet 835 taggal, emiatt az Orjónak itt nem igen van talaja. A község megszavazott 1933-ban évi 400 pengő iskolasegélyt, de nem fizeti. A lélekszám 2005. — Született a mult évben 46, meghalt 29: szaporulat 17, vagyis az országos átlagnak megfelelő. Hűséges, kötelességtudó, bennszülött lelkésze az egyháznak Lengyel István, kiváló a tanítói kar: csak az Ongával közös segédlelkész helyett rendes és állandó segítőre volna szükség a valamikor két lelkész munkáját végző lelkész mellé.

Presbiteri gyűlés után közebéd sok-sok felköszöntővel, majd 18 látogatás, boldogabbnál boldogabb élményekkel zárta le a szikszói generális vizitáció ünnepnapját. *yr.*

Egy német teológusunk nyilatkozata.

Jel. 3 : 15—16.

Van egy német közmondás, amely szerint ahol nagy a világosság, ott nagy az árnyék is. Alig vethetne valami jellemzőbb fényt a mai német egyházi helyzetre, mint ez a közmondás Az egyik oldalon gomba módjára nőnek az új pogányság irányai s ragadják magukkal az ifjúságot; az egyházi tábor egy részében pedig olyan hitvalló lélek lobbant fel, amilyet nem láttunk a reformáció óta. A két tábor között folyik a harc, amelynek kimenetele az én hazámnak a sorsát is döntően fogja meghatározni. Mi német evangélikus keresztyének hisszük, hogy mi győzünk, mert Isten velünk van. *Hálásak* vagyunk Isten iránt, hogy minket a lanyha egyházi liberalizmusból kivezetett és mindenkit *döntés elé* állított. A lanyhaságnak nálunk vége van! Krisztus kiáltása: Vajha hideg volnál, vagy hév! — megvalósult nálunk Szabad-e panaszkodni és dicsekedni a régi jó időkkel, amikor az egyháznak csömörtkeltő lanyhaságban jó dolga volt? Nem, nem és mégegyszer nem! Jobb a viharos tengeren, ahol minden percben a halál fenyeget! Ott az ember valóban megtanulja, hogy csak Istenre van utalva és Isten megigérte nekünk, hogy megsegít minket, ha *Benne* bízunk. Jöjjön, aminek jönni kell! Németországban megtanultunk hinni. Azért ne panaszkodjatok, imádkozzatok érettünk. Nagy időkben élünk, új idők szele fúj. Ez duzzasztja vitorláinkat. A liberalista módszerek nálunk az egyház tönkrejutásához vezettek, azért el kell dobni őket és újakat kell keresni. Adja Isten, hogy ezeket az Ő egyházának és az én hazámnak üdvösségére megtaláljuk. *Humbert Günter*

volt sárospataki teológus (Halle).

GYÜLEKEZETI ÉLET.

— **Szeretet est Tiszalúcon.** A tiszalúci Ref. Nőegylet karácsony estéjén az egyik iskola termében a segélyre szoruló iskolás gyermekek részére karácsonyfát állított. Harminc szegény gyermek s nagyszámú közönség állta körül a karácsonyfát. Egyházi ének, Tóth Albert lelkész, és Angyal László tanító lélekemelő beszédei s három iskolás gyermek szavalata után kezdetét vette az ajándékok kiosztása. Kabátok, nadrágok, cipők, liszt, kalácsok, írkák, ceruzák s végül cukorkák. Melegség töltötte el a szíveket: örültek a megajándékozottak s az ajándék adók és külön dicséret illeti meg az Egylet elnöknőjét Tőkés Lászlóné sz. Nagy Etelka úrasszonyt s leányát Csetneky Margitkát, kik legtöbbet fáradoztak, hogy a szükséges pénzösszeg összegyüljön. Az ünnepségben Harangodi Nagy András dr. író, az egyház főgondnoka is részt vett.

— **A hangácsi** gyülekezet megható tanujelét adta az Istenháza iránti szeretetének és ragaszkodásának, amikor kimondta, hogy az elkorhadt zsindelytetőt leszedeti és helyette eternit palával fedeti be ma már becsurgó templomát. A szükséges összeget 2 év alatt közadakozásból fogja összeadni. Egy hét leforgása alatt az alábbi, 600 pengőt kitévő, adományok gyültek össze: Fekete Pál főgondnok 50 P. Dr. Nemes Andor 20 P. Katócs Géza 12P Hajdu János 20P. Hajdu István 20 P. Id. Somosi János, Gadóczi János, Beör Pál, Szendi István 5—5 P. Budai Ferenc 2 P. Nagy Ferenc, Csodó Zoltán, H. Gazsó János, Pásztor József, özv. Rongocz Lajosné, Bodnár István 1—1 P. Gadóczi Pál, Kerekes Gyula 50—50 fillér. Ifj. Bosnyák János 10 P, Béres Mártonné 3 P. Sz. Hajdu Józsefné 1 50 P. Kopcsó Pálné, B. Tóth Jánosné, Bacsó Ferencné, özv. Molnár Józsefné 50—50 fillér. A. Kopcsó Pál, Ifj. Bencze Lajos, Veres Elek, Veres Béla, Gazsó Pál, K. Kopcsó József, H. Fazekas István 5—5 P., özv. Szegő Józsefné, Id. Bencze István, Bujdosó József, Ifj. Budai János, Bacsó Istvánné, Fazekas Lajos, A. Kopcsó József, 1—1 P., G. Fazekas Pál 3 P. Ifj Gazsó István 20 P., Gazsó Ferenc 6 P., A. Fazekas András 2 P., P. Hajdú János 6 P., Orosz Pálné 6 P., Ifj. Kerekes István 20 P., K. Kopcsó Pál 10 P., Kopcsó Sándor 2 P., Varga Sándorné, Varga Lajosné 2—2 P., Fodor Lajos, Szarka János 50—50 fillér. Ifj. Gyöngyösi József 30 fillér. Özv. Rádely Gézáné, M. Hajdú István, Hajdú Barnabás 10—10 P., Szegő Tamás 2, özv. Hajdú Pálné 12 P. Fodor Sámuelné 2 P. Litvai Sándor 5 P., Dr. Jónap Lajos 15 P., Jónap Miksa 10 P. Tanyasiak 1 P 79 fillér. Búzában: Kopcsó János 100 kg. Kerekes János 100, Béres István 100, Ifj. Fazekas József 100, Román Mihály 100 Béres János 50, Fazekas Bertalan 100, Gubás Lajos 20, B. Molnar József 20, P. Gadóczi József 40, Id. Gadóczi József 40, Szonkai Bertalan, Nagy Márton, 50—50 kg., Lipták József, Hunyadi János, Gadóczi Sándor, Szolnoki János, Csordás János 25—25 kg. Kopcsó István, Lipták Pál 50—50 kg., A. Fazekas István, Zsoldos Károly, özv. Kerekes Jánosné 10—10 kg., Id. Fazekas András 100 kg., Lipták János, Lipták József, Orosz Mihály 25—25 kg., Hunyadi József, Id. Gazsó István 50—50 kg, Id. Gyöngyösi József, Ifj. Bencze István, Fodor Lajos, Ifj. Fazekas Bertalan 10—10, özv. Csordás Mihályné 15, A. Fazekas János, Fodor Pál 15, özv. Darai Lajosné 12, Gadóczi Istvánné 20, id. Bencze Lajos 3, P. Fazekas Jánosné 20, id. Bosnyák Jánosné 10, N. Fazekas József és veje 150, Lipták Mihály 150, Hajdú Dezső 50, Fehér Jánosné 25, Fazekas János 50, vitéz Lakatos Gézáné 200 kg.

— **Zempléni lelkésznék figyelmébe.** A zempléni lelkésznék 1936 január 7-én, kedden d. e. 10 órakor tartják havi biblia órájukat a sárospataki református lelkészlakáson. Minden testvérünket szeretettel várunk.

— **Családmisszió.** Karácsony másodnapján december 26-án kedves társaság gyült egybe Dr. Kövér Péter mezőnyéki állomásfőnök presbiter lakásán szeretetvendégség céljából, ahol az egybegyült fiatalemberek és leányok zsoltárokat, karácsonyi énekeket énekeltek együttes áhítatos buzgósággal és Kolláth Károly segédlelkész imádságával fejezték be az összejövetelt.

— **Az ózdi missziói egyház** népmozgalmi adatai 1935-ben a következők voltak: 1. Született: 102 gyermek, melyből 53 fi, 49 leány. — 2. Házasságát megáldatta: 31 pár, melyből 8 tiszta, 23 vegyes pár volt. Reverzális javunkra 20 esetben, kárunkra 10 esetben, nem kötött egyezményt 3 pár, akik régebben kötöttek polgári házasságot másutt és most Ózdon lettek megáldva, illetve 1 pár más helyen áldatott meg az ózdi lelkipásztor által. — 3. Meghalt: 42 egyháztag, 21, 21 nő. — 4. Áttért: 24, 8 fi, 16 nő. 2 az izraelita, 22 pedig a róm kath. egyházból. — Kitért tőlünk: 3, 1 fi és 2 nő, valamennyien a róm. kath. egyházba. — 5. Konfirmált: 49 gyermek, 28 fi, 21 nő. — 6. Úrvacsorával élt: 2897 lélek. — Adakozás meghaladja a 4000 P-őt. — Lélekszám: 3000 körül van. Szaporulat: 81 lélek. Istené a dicsőség!

Hallgató János

1935 december 22-én helyezték örök pihenőre 77 éves korában az abaúji lelkészi kar egyik legérdemesebb, legöregebb tagját. *Hallgató János* volt felsőmérai lelkipásztort, 37 évi szolgálata, 11 évi nyugalombavonulása s 45 évi boldog házassága után. A nagyszámú, előkelő közönség és rokonság előtt — végső akarata szerint — Medgyasszay András hernádszentandrási lelkipásztor hirdette az Igét. Filip. 1: 21 alapján, úgy emlékezve az elhunytról, mint lelkipásztorról is, mint emberről is, mint a tökéletesség emberi értelemben vett eszményéről. Valóban példakép volt. Mint egyszerű szülők gyermeke küzdötte fel magát s lett a sárospataki főiskola örök időkre egyik legjelesebb diákja, kórus elnök, főiskolai szénior s később theol. magántanárképesítő bizottsági tag. Mint lelkipásztor szelid és alázatos, nem csillogást, nem dicsőséget kereső; igazi sáfár, a neki adott talentumoknak nem elásója, hanem hűséges kamatoztatója. Cimek s tisztségek után nem vágyakozott. Csendesen, szinte visszavonultan élte a maga benső életét, egymásután hozva napfényre Isten s Krisztus szerelmével tele lelkének csillogó gyöngyeit: közismert és elismert papi dolgozatait (Temetési beszédek. Ref. szertartási beszédek és imák. Nagyszámú hirlapi cikkei). Így lett lelkipásztor társai előtt a tudományos ismeretek szerzésében, kötelességteljesítésben, református papi erényekben a legelső, követendő példakép, ennél is több: igazi eszmény. S így lett nyájának igazi lelkipásztora. Az Igének nemcsak hirdetője, hanem cselekvője is. A fájdalomnak a Krisztus nyomán nemcsak mesteri enyhitője, sokaknak gyógyító orvosa; elköltözötteknek nemcsak messze vidéken ismert legszebben temető papja, hanem mások örömének és bánatának őszinte osztályosa; jóban és kedvezőtlen körülmények közt segítő, útmutató, örökké munkás, soha nem csüggedő vezér: igazi lelkipásztor. Mint ember is példakép volt. Élete a legnyugodtabb, legbékésebb, legboldogabb élet volt. A leggyöngédebb férj, legodaadóbb édesapa, legszeretőb fiútestvér és rokon, a legigazibb barát. Így lett neki: „az élet Krisztus s a meghalás nyereség"! A családi sirbolt előtt utóda, Benke István vett tőle búcsút szívből fakadóan, könnyekig meghatón. Elköltözését Isten akaratán megnyugodva özvegyén s két fián kívül, kik közül az egyik főiskolánknak nagyértékű tanára, sokan fájlalják. Legyen pihenése csendes, ébredése boldog s emlékezete örökké áldott! *M. A.*

ELŐFIZETÉSI FELHÍVÁS!

Világszerte úgy érzik, hogy nehéz esztendő lesz az 1936-ik év. Még a nagy, gazdag, hatalmas és győző államok is félnek tőle. Mennyivel jobban aggódhatunk mi, völgyfenékre dobott, megtiprott maradék-magyarok.

Nekünk nincs más útunk, mint Isten örök ígéreteiben bízva, csendben és lankadatlanul dolgozni.

Erre a lankadást nem ismerő, bízó, kétségek közt is reményt ápoló, nehézségek közt is rendületlenül kitartó, épitő munkára hívjuk egyházkerületünk minden tagját. Dolgozzunk Istennel, Isten ügyéért magunk és nemzetünk örök üdvösségéért.

Lapunk a régi hűséggel fogja ezen az éven is végezni az evangélium szolgálatát.

Az előfizetési díj annyi lesz, mint a mult éven. Gyülekezeteknek egész évre 10 P, félévre 5 P. Lelkészek, tanítók és Kálvin-szövetségi tagok kedvezményes előfizetési díja egész évre 5 P.

Sárospatak, 1936 január 1.

A Szerkesztőség nevében
Marton János
felelős-szerkesztő.

HIREK

Özv. Reho Jánosné volt sajókazai református lelkipásztor özvegye áldott életének 69-ik, özvegységének 40-ik évében december 26-án Sárospatakon rövid szenvedés után meghalt. Diáknemzedékek jóságos lelkű „nénikéjét" meghatott részvét kísérte sirjába; koporsója felett Darányi Lajos lelkipásztor hirdette Istennek vígasztaló beszédét.

— **Makkai Sándor püspöki jelentéséből:** „Szörnyű csapás egy nemzeten, egy egyházon a vakság, a felületes ítélkezés, az idők jeleinek fel nem ismerése, a külső látszaton való kapkodás, mely csak a kiabáló frázisokat hallja meg, de a csendben folyó halálos erőfeszítéseket semmibe veszi, amely kicsinyes bizalmatlansággal keresi kákán a bogot vezetőinek munkájában és e munkáról is olyan szűk, egyoldalú és idejét mult elképzelése van, ami a jelenlegi idők ezerfelé ágazó szövevényében halálos ítéletet jelent".

— **Szerkesztő-változás.** 10 évi értékes munka után a *Lelkészegyesület* felelős szerkesztői tollát letette *dr. Erdős Károly* egyetemi tanár. Szerkesztői munkáját ragyogó sorokban örökítette meg a Lelkészegyesületben dr. Baltazár Dezső püspök, főszerkesztő. Az új felelős szerkesztő dr. Módis László lesz. Végezzen Istentől áldott munkát!

— **Jakó János** sárospataki főiskolai orvos december hó 20-án szép sikerrel megszerezte az iskolaorvosi és egészségtan tanári képesítést.

— **Felsőborsodiak figyelmébe.** Az új számadási nyomtatványt nem küldhetem, mert esperesi utasítás szerint (1635/935. sz.) a régi nyomtatványon kell elkészíteni. Lenkey Gyula számvevő.

— **Ref. vallástanári vizsga** volt Budapesten, 1935 december 18—20. napjain dr. *Ravasz László* püspök elnöklete alatt. A 10 jelölt közül 5 általános jó, 1 elégséges eredménnyel vizsgázott, 4 javító vizsgálatra utasittatott. Jó eredménnyel képesittetett Balogh Vilmos, Draskóczi István, Hegyi Sándor, Márkus Jenő és Szabó István. Az egyetemes konvent képviseletében a vizsgálaton dr. Marton János sárospataki teol. tanár volt jelen.

— **Abauji református árvaházra** kezdi meg a gyűjtést az *Abauji Egyházmegyei Értesítő* szerint az abauji egyházmegye.

— **A megyaszói ifjúsági egyesület** karácsony hetében több estélyt rendezett, amelynek központjában egy működő szindarab előadása állott. A szindarabot Kiss András isk. igazgató tanította be s olyan nagy sikerrel járt a bemutatása, hogy még három este meg kellett ismételni s több mint 200 pengőt jövedelmezett. A Megyaszói. Ref. Nőegylet pedig karácsony előestéjén az iskolában karácsonyfa ünnepélyt rendezett, amelyen 200 szeretet csomagot osztott ki az iskolás gyermekek között, azonkívül pedig 20 felnőtt szegényt, ref. és kath. vallásút egyformán, ajándékoztak meg meleg ruhadarabokkal.

— **Apróság a Magyarság január 3-iki számából:** *Mi az a „Boxing day?"* Mélyen tisztelt Szerkesztő Ur! A Magyarság január elsejei számában megjelent „Milyen volt a karácsony Londonban?" című érdekes cikkben előforduló angol szóhasználat helytelen fordítására szeretnék rámutatni. A cikkíró azt irja, hogy Angliában december 26-át, karácsony másodnapját „Boxing day"-nak hívják. Ehhez az angol kifejezéshez zárójelben megjegyzi, hogy ez „ökölvívó-napot" jelent, de hogy miért, azt nem tudja. A „Boxing day" helyes értelme könnyen megállapítható, ha meggondoljuk, hogy a „box" szó nemcsak ökölvívást jelent, hanem dobozt, csomagot is. Minthogy a karácsony szent ünnepe a megajándékozásé is, a „Boxing day" helyes értelme: „Megajándékozás napja." Amíg ugyanis 25-én (Christmas day) a családtagok és barátok ajándékozzák meg egymást, addig 26-án a háztartási és egyéb alkalmazottakat szokás rendszerint dobozban átnyujtott ajándékokkal megörvendeztetni. Nem is férne össze a karácsony, a szeretet ünnepével az, hogy ezen a napon ökölvívást rendezzenek, vagy éppenséggel az ökölvívásról nevezzék el ezt az ünnepet! *Rapoch Frigyes*, a sárospataki angol-internátus növendéke.

A debreceni m. kir. Tisza István Tudományegyetem egyháztörténelmi szemináriuma a következő folyóirat-duplumpéldányokkal rendelkezik:

Theologiai Szemle	Protestáns Szemle
1925. — 1—6	1925. — 2, 3, 4, 7, 9
1926. — 1—6	1926. — 1, 2, 4, 6, 8, 9, 10
1927. — 1—6	1927. — 1, 2, 4, 5, 6, 7, 8, 10
1928. — 1—6	1928. — 3, 4, 5, 6, 8
1929. — 1—6	1929. — 1, 2, 2, 3, 5, 6, 6, 9
1930. — 1—6	1930. — 1, 6, 8, 10
	1931. — 3, 5, 10
Prot. Tanügyi Szemle	1932. — 1, 5, 6, 10, 11, 12
1929. — 1, 3, 6	1933. — 3, 5, 6, 7, 10, 11, 12
1934. — 1	1934. — 2, 3, 4, 5, 7, 8, 9,
	11, 11, 12
Debreceni Szemle	
1935. — Március	1935. — 1, 2, 4

Ezekből szívesen ajánl cserét a következő, nála *hiányzó* példányokért:

Keresztyén Magvető	Protestáns Szemle
1870. — 2, 5, 6	1890. — 2, 5— végig
1875. — 2	1891. — 1, 5— végig
1877. — 1, 2, 3	1893. — 4, 5— végig
1880. — 1, 2, 3	1899. — 1, 3, 4, 7
1881. — 1, 2, 5	1900. — 1, 2, 3, 4
1882. — 1, 3	1901. — 3, 4, 6
1888. — 2	1917. — Teljesen
1889. — 6	1918. — Teljesen
1896. — 2	
1897. — 4, 5	**Sárospataki Füzetek**
1898. — 4	1869. — 1, 2, 3, 5
1899. — 2	
1903. — 6	**Prot. Tanügyi Szemle**
1909. — 6	1927. — 1, 2, 3
1911. — 1	
1913. — 1, 2	

Magyar Protestáns Egyháztörténeti Adattár
II. évfolyam.

Ajánlatokat kér dr. Révész Imre egyetemi ny. r. tanár, Debrecen, Központi Egyetem.

Nyomtatta: Kisfaludy László a Ref. Főiskola betüivel.
Sárospatak, 1936.

XLI. évfolyam. 2. szám. Sárospatak, 1936 január 12.

SÁROSPATAKI
REFORMÁTUS LAPOK

A TISZÁNINNENI REFORMÁTUS EGYHÁZKERÜLET, A SÁROSPATAKI FŐISKOLA ÉS A TISZÁNINNENI EGYHÁZKERÜLETI KÁLVIN-SZÖVETSÉG HETI KÖZLÖNYE

FELELŐS SZERKESZTŐ ÉS KIADÓ: **DR. MARTON JÁNOS.**
FŐMUNKATÁRSAK: DR. ENYEDY ANDOR, DR. MÁTYÁS ERNŐ, DR. SZABÓ ZOLTÁN, DR. ÚJSZÁSZY KÁLMÁN és DR. ZSIROS JÓZSEF. — Kálvin-szövetség részéről: DR. H. KISS GÉZA.

TARTALOM: —: Hubertendorfi paraszt nevelő-otthon. — *Gyülvészy István:* Hálaadás. — *Illyés János:* A nagy heggyé növekedő kő. — —: Alsóborsod felekezeti statisztikája. (Folyt. köv.) — Gyülekezeti élet. Hirek. — Hivatalos rész. — Szerkesztői üzenetek.

Hubertendorfi paraszt nevelő-otthon.

Hubertendorf sajnos, nem Magyarországon van. Ausztriában fekszik. S így a népfőiskola, vagy paraszt nevelő-otthon áldásában is az ottani nép részesül. Pedig ilyennemű áldás a mi szegény népünkre is ráférne.

Ez a népfőiskola, vagy parasztnevelő-otthon nem amatőr-iskola. Nem potemkinkedést űz a feladatával és a néppel. Télen át két négyhónapos kurzust tart. Az egyiket: parasztfiúk számára november elejétől február végéig. A másikat: parasztlányok részére február végétől május végéig. — A nyári szünetben rövidebb kiképző-tanfolyamok vannak a középosztály különböző foglalkozás csoportbeli tagjai számára.

Nálunk is hallottunk az utóbbi időben parasztöntudatról, paraszt előretörésről, paraszt-polttikai érvényesülésről stb. Itt nem ilyesfélére gondolnak. Itt nem a tudatlanok akarnak szónoklatolni és „vezetni". Itt komoly tanulásról, népi-nemzeti nevelésről, a legsúlyosabb feladatok elvégzésére való öntudatos, jól átgondolt és alapos előkészítésről van szó.

Általános ismertetését, amelyből a mozgalmat meg lehet ismerni, a következőkben adjuk:

A népfőiskola célkitűzése, illetve nevelési eredménye, amit a parasztnál el akar érni, hármas:

1. A parasztot mint embert tökéletessé tenni vallási és erkölcsi szempontból.

2. Mint parasztot helyzetöntudatra, hivatásérzetre nevelni azáltal, hogy megismertetik vele: mit jelent parasztnak lenni, a parasztság történetén, a parasztság kultúráján és a parasztság gazdasági értékén keresztül.

3. A parasztság közösségi gondolkodását kiművelni, hogy belenőjjön szervesen a népközösségbe és az államba: a) gazdaságilag, b) kulturálisan, c) társadalmilag, d) állampolgárilag.

Ennél a hármas célkitüzésnél felmerült alapfogalmakat, az úgynevezett hubertendorfi elveket az 1930. év tavaszán és őszén rendezett konferencián állapították meg.

Az alapelvek nemcsak az olyan fogalmakat tisztázzák, mint amit a nép, a kultura, a műveltség, a népmüvelés stb. jelent, hanem rendezni kívánják a parasztság kulturális, gazdasági, szociális, erkölcsi és vallási viszonyait. A hubertendorfi elvek röviden és hézagosan összefoglalva, a következők:

„A nép organikusan létrejött, organikusan zárt, szellemileg kötött közösség, mely a multban gyökerezik és társadalmi jövője tekintetében felelősséggel bír. A kultúra mindenkori összeredménye valamely természetes csoport (család, község, rend, nép) szellemi és anyagi teljesítményeinek. A kultúra forrásai a vallás, a munka és a művészi alkotás. Az életösztönök csak részben származnak a tudatosak szférájából. A műveltség az egyénnek személyes, szubjektiv részesedése a kultúrában. Az egyénnek műveltségi fokát a hivatása körében és az életben mutatott magatartásából lehet megállapítani, különösen pedig embertársához, a természethez és kultúrához való viszonyából.

A népművelési munka az egész néphez fordul. Célja, hogy az embert az ösztönéletből tudatos szellemi életre, a nagy összefüggések felismerésére és felelősségérzetre ébressze, amelyek képesítik őt, hogy a rendelkezésére álló szellemi és testi erőket kibontakoztassa, rendeltetésének betöltése, a megkísértések és veszélyek leküzdése, valamint Isten és az ember önzetlen szolgálatának érdekében. A parasztság a magja a vidéki lakosságnak és ezért a vidéki népművelő munkának különösen a parasztságot kell figyelembe vennie. Számolnia kell a parasztság munka- és életviszonyaival, a parasztság külön lelkialkatával, gazdasági érdekeivel, vallásával, erkölcsével, szokásaival és nem utolsó sorban jogérzékével.

A paraszt a nép értékes örökségének a megőrzője és egészséges parasztság nélkül nem lehet a nép erőit megtartani. Rentábilis mezőgazdaság nélkül nincs erős nemzetgazdaság. A parasztság a nép természetes anyarétege, csirasejtje és erőforrása, ezért az egész nép kultúrális életkörébe bele kell

őt vonni. A parasztság gazdaságilag és lelkileg az átélt válságok legmélyebbjében vergődik, amely olyan nagy veszélyt jelent a nép, a kultúra, az állam számára, hogy azzal a népművelés segítségével is foglalkozni kell... Amit a paraszt vásárol, az a kartelek diktatúrája alatt áll, amit elad, annak ára a szabad konkurrenciától függ. A parasztnak a termelvény fajtájának megválasztásánál, a minőségi termelésnél, a szövetkezeti organizációnál, a hitelszervezetek kiépítésénél tanácsadóra van szüksége.

A parasztot szövetkezeti szellemben kell nevelni. A szellem mozgékonyságának és együttműködésének feltételei vannak és ezek: a kellő ismeretek birtoka, a belátás, a hivatásbeli fegyelem és a belégyökerezett hivatásbeli becsület. Itt fontos tevékenységi terület nyílik a népművelési szempontból képzett gazdasági szakember számára, akivel a többi népművelőnek kezetfogva kell dolgoznia. A parasztság és vele együtt a nemzetgazdaság érdekében fontos teendő a családi parasztgazdaságok védelme és szaporítása. A gazdasági üzemek rentabilitásának visszaállítása és a hivatásra való kiképzés törvényes biztosítása."

A népfőiskolára kerülő ifjúságot a hubertendorfi elvek alapján nevelik. Itt már céltudatos nevelő munka folyik. A tananyag letárgyalása szemináriumszerűen történik. A hallgatók maguk is elmondják észrevételeiket, tapasztalataikat és az előadóval együtt próbálják tisztázni a felmerülő kérdéseket. A fősúly a népművészeteken van.

A épfőiskolára olyan parasztfiúkat vesznek fel, akik már elvégezték az elemi, ismétlő és gazdasági szakiskolát, tehát megfelelő alapismeretekkel rendelkeznek. A kurzus idejét négy hónapban állapították meg, mert nem akarták hosszabb időre elvonni a családi gazdaságból a parasztfiúkat, akikre otthon úgyis nagy szükség van, továbbá a költségek elég magasak és csak így lehetett biztosítani, hogy a parasztifjúság látogathassa a népfőiskolát.

Mivel a népfőiskolának kimondott tangazdasága nincs és különben is a hallgatók a tél folyamán vannak csak ott, gyakorlati irányú gazdasági szakoktatást nem adhatnak (ezt már megkapták a gazdasági szakiskolában), ellenben elméleti téren alapozzák meg a tudásukat, hogy a már szerzett, vagy a szerzendő gyakorlati tudásukat megfelelően tudják értékesíteni. (Dániában például egyáltalán nem tanítanak gazdasági szaktárgyakat a népfőiskolán, hanem arra törekszenek, hogy a hallgató olyan alapműveltségre tegyen szert, hogyha kikerül majd az életbe és egy szakkönyv akad a kezébe, azt használni tudja.) A célkitűzéseknek megfelelően, a vallásról és erkölcsről akarnak helyes fogalmakat beléjük oltani. Meg akarják ismertetni velük a parasztság történetét, de nemcsak a szenvedéseiket és küzdelmeiket, hanem azt is, hogy mit jelentett az állam számára minden időkben a parasztság küzdése és szenvedése.

Kultúrájuk feltárásával pedig azokat a belső értékeket akarják felszínre hozni, amik az osztrák nemzet sajátságos faji jellegének kollektív esztétikai formában való megnyilvánulásakor (néptánc, népdal, népzene) jelentkeznek.

Főtörekvésük, hogy az öntudatossá nevelt parasztság viszonya másként alakuljon a nép és az államközösséghez. Ausztriában is óriási a szakadék a nép és az intelligencia között. Ennek áthidalása olymódon, hogy egyikük se „károsodjék". A vezetőréteggel szemben fennálló bizalmatlanságát a parasztnak el kell oszlatni azáltal, hogy egy megalapozott hivatásbeli közösségi szellemben való nevelés által kialakuljon benne a közösségi gondolat élő és tudatos valósága, hogy a hivatáshoz tartozás közösségképző ereje érvényesüljön a népközösség felépítésénél is. Vagyis foglalja el a parasztság az őt megillető helyet az államban és ne úgy kezeljék, mint ahogy az eddig történt. Szerves és konstruktiv része legyen annak a nagy népközösségnek, amelyik az államot alkotja.

A népfőiskola igazgatója, Teufelsbauer lelkész mindezek mellett arra is törekszik, hogy a parasztifjúságot a családban és a közösségben a reá váró feladatok példát mutató betöltésére kiépítse. Uj szellemet vigyen a faluba, ami a falu összes életfunkciójára rányomja bélyegét. Uj szerepe legyen a parasztfiúnak gazdasági, társadalmi, kultúrális, vallási és erkölcsi téren. Szükséges, hogy éljen benne a haladás szelleme és a tanulás vágya, mert csak úgy tudja megállani a helyét a ma szó szoros értelmében vett életversenyében. Gazdasági vonatkozásban többet, jobbat tudjon produkálni, mint elődei. Ha kultúrájából kivetkezett, ismét részesévé kell tenni annak a kultúrközösségnek, amely a fajtájára, a parasztságra van felépítve.

Hogy a népművészetek milyen nagy szerepet játszanak a népfőiskolán, az is bizonyítja, hogy hogy a parasztfiúk és a parasztlányok a kurzusból egy hónapot — a februárit — közösen töltik el, mert akkor tanulják párosával és csoportokban a néptáncokat és a népdalokat, elsajátítják a különböző népi hangszereken való játszás technikáját és megismerik a tréfás népi játékokat és szórakozásokat. A népművészeteken kívül az egyetemes festő- és képzőművészetet is megismertetik velük, természetesen ügyelve arra, hogy minden a paraszt szemének és lelkivilágának szóljon.

A parasztlányok kurzusán szintén szerepel a parasztság egyetemes értékeinek az ismertetése és a fősúly a paraszti öntudat kifejlesztésén van. — Egyébként őket jó háziasszonyoknak és még jobb anyáknak akarják nevelni. Az előbbi elérésére van a népfőiskolán egy nagyszerűen berendezett, több tűzhelyből álló főzőterem, ahol minden leány külön főzhet. Igaz, a fiúk számára is van egy jól felszerelt asztalosműhely, ahol a házkörüli apróbb szükségleti tárgyak elkészítését tanulhatják meg.

A népfőiskolán a napirend fiúk számára a következő:

6—7. Felkelés, torna vagy játék a szabadban.
7—8. Háziistentisztelet (Teufelsbauer igazgató tartja), reggeli.
8—12. Szellemi munka. (Meghívott előadók, vagy az igazgató előadásai és azoknak megbeszélése, szemináriumszerűen.)
12—2. Ebéd, utána szabadfoglalkozás.
2—4. Testi munka. (Egy héten kétszer van kartonmunka, asztalosmunka, egyszer néptánc és népzene és egy-

szer kertimunka: gyümölcsfák ápolása, föld megmunkálása stb.)

4—6. Ozsonna, utána studium. (Könyvtáróra, olvasás tanulás stb.)

6—7. Szellemi munka. (Fogalmazási és számolási gyakorlatok gazdasági vonatkozásban; levelezés, kisgazdaságok könyvelése stb.. szövetkezeti és gazdasági ismeretek.)

7—8. Vacsora, séta.

8—10. Otthonest. (Népszokások bemutatása, bábszinház, népies játékok, népdalok, népmesék, felolvasások, műkedvelő színielőadások stb.) Három este azonban szabad, amikor mindenki azt csinál, amit akar. (Levélírás, sakkozás, olvasás stb.)

10 órakor lefekvés.

A leányoknak ez a beosztás úgy módosul, hogy reggel fél 8—9 óra között van szellemi oktatás, 9—12 között főzés, ebéd után pedig mosogatás. Továbbá náluk a testi munka konyhakerti foglalkozást, mosást és varrást, általában háziasszonyi teendőket jelent.

A végzett hallgatók bizonyítványt kapnak és továbbra is kapcsolatban maradnak az iskolával. Ugyanis, akik kikerülnek a népfőiskoláról, azok munkaközösséget alkotnak és kéthónaponként összejönnek, hogy megbeszéljék a helyi kérdéseket és megtárgyalják a népfőiskolától kapott körlevél tartalmát. Ezek a munkaközösségek rendszerint falunként alakulnak meg a népfőiskolát végzett parasztifjúságból, tehát az illető falu legintelligensebb gazdáiból, akik már helyes véleményt tudnak mondani bizonyos esetekben, vagy alkalmakkor, amiért is a népfőiskola vezetősége minden olyan kérdésben, amelynek egyetemes népművelési jelentősége van, kikéri a véleményüket. A legutóbbi körlevél arra kér feleletet, hogy maga a nép milyennek képzel el egy néplapot. Mert Ausztriában is az a helyzet, ami máshol, hogy eddig a falunak rémesebbnélrémesebb gyilkossági híreket és hátborzongató kalandorregényeket folytatásban adtak a „néplapok" és most ezek helyett egy komoly, a hubertendorfi elvek alapján álló sajtóorgánumot akarnak adni a falunak.

A nyári szünetben csoportonként a középosztály különböző foglalkozású tagjai vesznek részt hosszabb-rövidebb kiképzőtanfolyamon Hubertendorfban. Külön tartanak előadásokat a tanároknak, tanítóknak, papoknak, orvosoknak, jegyzőknek, bíráknak, egyetemi hallgatóknak, sőt még a katonatiszteknek is.

Nagy részletességgel és lelkiismeretességgel beszélik meg azokat a kérdéseket, amelyek a falu vezetőtársadalma és a parasztság súrlódásából, szembenállásából és az egymás iránt táplált kölcsönös gyülöletből folynak. Próbálják tisztázni az orvos, a pap, a tanító, a jegyző helyzetét a faluban. Milyen most és milyennek kellene lenni. Kitérnek a parasztsággal szemben elkövetett bűnökre, de tárgyilagosan ítélve, amazok hibáit is feltárják.

— **Az elszakított tiszáninneni egyházkerületben** a gyülekezetek adakoztak a losonci theologiára 14.215 K-t, árvaházra 9.419 K., külmisszióra 481 K. összeget, egyebekre 67.185 koronát. Nehéz viszonyok közt tekintélyes számok!

IGEHIRDETÉS.

HÁLAADÁS.

Alapige: Ef. 1:3—4.

Pál apostol e levele kezdetén szükségét érezte, hogy Isten iránti hálájának kifejezést adjon. Minden kezdést ennek a léleknek, a hálaadás lelkének kell áthatni a ker. ember életében. És ezek a kedves igék azt is megmutatják, mi alkossa a mi bensó hálánkat.

1. *Magasztalás.* Az apostol boldogan magasztalta a „mi Urunk Jézus Krisztusnak Atyját." Ezért volt boldog még a szenvedések között is. Egy nagy kezdetnél magasztalás hangzott el egykor egy fehér lelkű szűz tiszta ajkáról is: „Magasztalja az én lelkem az Urat és örvendez az én lelkem az én Megtartó Istenemben, mert rátekintett az ő szolgálóleányának alázatos állapotjára." És öröme áldott lett: karjai között nevelhette, csókolgathatta a Legszentebbet, az Istennek Fiát.

Hát nekünk most, egy új év elején, mikor szeretnénk boldogabbak lenni, nem kell-é így szólnunk: „Áldott legyen a mi Istenünk! Szánjuk azokat, akiknek szíve nem tud kinyilni az Úr magasztalására!

2. *Emlékezés.* Lelki áldásokat fakaszt a mi Istenünk a szenvedésekből is, „aki megáldott minket minden lelki áldással a mennyekben a Krisztusban." Nemzeti gyászunk éjszakájában kigyulnak a bünbánatban újjászülött emberek lelkének fényes csillagai, szent Sionunk sebeinek láttára erősödik a hit: azt bünteti, kit szeret. Szomorú, hogy sok az árva, az elhagyott, de boldogság e nagy társadalmi nyomorban látni a könyörülő krisztusi szeretet lélekemelő megnyilatkozását. Emlékezzünk meg ezekről az áldásokról!

3. *Bizonyosság a kiválasztás felől.* „Amint kiválasztott minket Ő benne világ teremtetése előtt." A predestináció hite minket bátrakká tesz minden bajban. Kezünket imára kulcsolva haladunk előre, mert nekünk szól az üzenet: „Elesnek mellőled ezeren, és jobb kezed mellől tízezeren, és hozzád még csak nem is közelít" (zsolt. 91). Tele vannak a fegyházak, az utcák, tanyák elesett lelkű emberekkel. Titeket, minket az irgalom megmentett. Boldog, aki Jézus szavát hallja: „Én ismerem az enyéimet"....

4. *Vágyódás tiszta életre.* „Hogy lehetnénk szentek és feddhetetlenek ő előtte szeretet által."

Edelény. *Gyülvészi István.*

II. A NAGY HEGGYÉ NÖVEKEDŐ KŐ.

Olvasás: Dániel 2:44—45. Alapige: Dániel 2:26—45.

A messiási jóslatok közül a felolvasott jövendőlést igen ritkán szokták emlegetni, éspedig azért, mert álom-magyarázat. Az álmokkal szemben a modern ember előítélettel van, s nem tekinti azokat másoknak, mint a képzelet játékainak, pedig Isten sok mindent jelentett már ki álom által. Isten az álomnak is ura, és ha Ő jónak látja, felhasz-

nálja országa terjesztése, vagy egyes emberek megmentése végett.

Az az álom, amelyről itt szó van, azért is igen érdekes, mert nem a próféta álmodja, hanem egy félőrült király, aki megakarja gyilkoltatni azokat a babiloni bölcseket, akik nem tudták megmondani, hogy mit álmodott. Ime Isten felfoghatatlan bölcsessége még egy ilyen embert is felhasznál arra, hogy kijelentésének hordozója legyen.

A király álmában óriási szobrot látott, amelynek feje aranyból, melle és karjai ezüstből, hasa és oldalai rézből, lábai pedig részint vasból, részint cserépből valók voltak. (Mennyire találó képe ez a ketté oszlott római birodalomnak!) Egy kő szakadt le kéz érintése nélkül, összezúzta az óriási szobrot, maga pedig nagy heggyé lett, amely betöltötte az egész földet. A jóslat szórul-szóra beteljesedett. A világbirodalmak csakugyan így követték egymást. A ketté oszlott római birodalom és az előtte lévő világ-birodalmak mind semmivé lettek, de a kő, — amely a világ szegletkövének Krisztusnak országát jelképezi, — még ma is egyre nagyobb heggyé nő, amig betölti majd az egész földet.

Ez az ige két dologra tanít bennünket: 1. Krisztus országa lerontja a vérrel és vassal fenntartott birodalmakat, 2. ő maga megáll mindörökre.

I. Hol vannak az ókori világbirodalmak: Babilon, Ninive, Róma és Nagy Sándor birodalma? Hol van Attila hun birodalma, az óriási tatár birodalom, vagy a középkori arab birodalom? Fegyverrel voltak összetartva, fegyver által pusztultak el.

Ebben nagy vigasztalás van számunkra: Nagy-Magyarország drága földje, amelyet fegyver és hazugság tartanak tőlünk elrabolva, nem lesz állandó prédája ellenségeinknek, mert csak egy állandó nemzetfenntartó erő van: az igazság.

Krisztus hatalma még másféle országokat is elpusztít:

a) a sötétség országát, azaz a pogányságot. Eljön az idő, amikor Krisztus neve előtt meghajol minden térd és mindenki meg fogja ismerni az Ő általa szerzett szabadulást.

b) ledönti a kevélység országait: az egyes emberek kevélységét megalázza, a zsarnok uralmakat pedig összetöri. Meg fogja mutatni, hogy azok a népek, amelyek istenített emberekben bíznak az örökkévaló Isten helyett, szörnyen eltévelyedtek, s ennek előbb-utóbb nem lehet más következménye, mint a megszégyenülés.

c) végül Krisztus töri meg a Sátán országát: a bűnt. A tudatlanság és kevélység is bünök ugyan és bele tartoznak a Sátán általános munkájába, — mondhatnám tartományai a Sátán országának, — Krisztus nem csak ezeket, hanem a Sátán egész hatalmát össze fogja törni. Én hiszek az emberiség lelki fejlődésében, egy eljövendő tisztább, szentebb világban, a békesség és szeretet világában. Tudom, hogy sok-sok ezer esztendő választ el még tőle bennünket, s hogy sok szenvedésen, csalódáson kell addig az emberiségnek átmennie, de fog jönni.

II. Szentigénk is azt hirdeti, hogy Krisztus országa örökké megmarad.

Látszólag sokszor visszaesik az előhaladása. A középkorban a mohamedánság óriási országokat sok millió lakossal szakított el a Krisztustól, napjainkban pedig Oroszországban maga az államhatalom lett nyilt ellenségévé a Krisztus szent ügyének. Azonban az Ő országának ügye mégis előre halad, mert Oroszországban is a lelkek mélyén ott sír az Isten utáni vágyakozás annál erősebben, minél erősebb az elnyomás. A világ fejlődése nem egyenes, hanem hullámvonalban történik.

Ha gyülekezeteinkre tekintünk, itt is sok szomorú dolgot láthatunk: üres templomokat, közönyt, sok lélekben hitetlenséget, sokban szektás tévelygést, vagy titkolt vörös fekélyt, de látjuk a felemelkedés jeleit is: szívek ébredését, fellendülő ifjúsági munkákat, amelyek a hajnal legszebb sugarai. A Krisztusnak itt is győzni kell!

„És támaszt az egek Istene birodalmat, mely soha örökké meg nem romol." „A kő, amelyet az építők megvetettek", az lesz a szegletnek fejévé, s nekünk, akik Krisztusról neveztetünk, kishitűség és gyávaság ebben kételkedni! S ha a földet betöltő óriási heggyé növekedő kő ma még nem is érte el teljes nagyságát, nekünk hinnünk kell, hogy el fogja érni és Őt kell választanunk életünk fundamentumának és kősziklájának. Nem lehetünk közönyösek az Ő ügye iránt, vagy vele, vagy ellene. Boldog, aki megértette a kürt szavát és Krisztussal együtt harcol az eljövendő szebb világért.

Bakta. *Illyés János.*

Alsóborsod felekezeti statisztikája.

(A felekezetek c. rovatban az első számsor abszolút számokban, a második százalékban adja a különböző felekezetűek számát!)

Kál. (Szórv.)

Statiszt. éve	R. kath. %	G. kath. %	Ref. %	Ág. ev. %	G. kel. %	Izr. %	Egyéb %	Össz.
1930	4182	6	55	10	1	130	5	4389
	95·6	—	1·2	0·2	—	2·9	—	
1910	3590	3	40	3	—	82	4	3722
	96·7	—	1·0	—	—	2·2	—	
1900	3485	3	25	7	—	107	—	3628
	96·2	—	0·7	—	—	2·9	—	

Kápolna. (Szórv.)

1930	1800	3	18	1	—	16	—	1838
	98·2	—	0·9	—	—	0 8	—	
1910	1729	7	13	5	—	17	—	1771
	97·8	0 4	0·7	0·2	—	0·9	—	
1900	1677	—	12	4	—	21	—	1714
	97·6	—	0·7	0·2	—	1 2	—	

Kerecsend. (Szórv.)

1930	1875	—	4	—	1	8	—	1888
	99·4	—	0·2	—	—	0·4	—	
1910	1815	4	1	2	—	10	—	1832
	99·1	0·2	—	0·1	—	0·5	—	
1900	1643	—	2	—	—	7	—	1652
	99·2	—	—	—	—	—	—	

Kompolt. (Szórv.)

1930	1584	3	19	7	—	—	—	1613
	98·4	—	1·1	0·4	—	—	—	
1910	1628	—	2	—	—	3	—	1633
	99·8	—	0·1	—	—	0·1	—	
1900	1651	—	5	2	—	3	—	1661
	99·5	—	—	—	—	—	—	

Mezőtárkány. (Szórv.)

Statiszt. éve	R. kath. %	G. kath. %	Ref. %	Ág. ev. %	G. kel. %	Izr. %	Egyéb %	Össz.
1930	2970	—	8	6	—	33	—	3017
	98·7	—	0·2	0·1	—	1·0	—	
1910	2916	—	11	1	—	52	—	2980
	97·9	—	0·3	—	—	1·9	—	
1900	2979	2	9	1	—	54	—	3045
	98·2	—	—	—	—	1·6	—	

Nagytálya. (Szórv.)

1930	1009	2	2	—	—	—	—	1013
	99·8	—	—	—	—	—	—	
1910	925	—	1	—	—	—	—	926
	99·9	—	—	—	—	—	—	
1900	896	—	2	—	—	—	—	898
	99 8	—	—	—	—	—	—	

(Folyt. köv.)

GYÜLEKEZETI ÉLET.

— **Népmozgalmi adatok a miskolci ref. egyházközségből.** Az 1935. évben a miskolci ref. egyházközségben született 184 fi, 181 nő, összesen 365 gyermek. Meghalt 174 fi, 149 nő, összesen 323. Házasságát megáldatta 75 tiszta ref., 109 vegyes, összesen 184 pár. Reverzális volt javunkra 77, kárunkra 34. Konfirmáltatott 188 fi, 178 nő, összesen 366 növendék. Áttért hozzánk 13 fi, 22 nő, összesen 35. Kitért tőlünk 5 fi, 20 nő, összesen 25. Lélekszám 17.850. Kegyes adományok összege 5,380 P és 1100 P alapítvány. Szegénysegélyezésre mintegy 10.000 P-t fordított az egyházközség a kebelében működő Kálvin-Szövetséggel együtt. Állandó tétel volt a napközi otthonra való kiadás, ahol egész esztendő folyamán naponként 50 gyermek részesült testi és lelki gondozásban. 16.188 ebéd és ugyanannyi uzsonna, 33 q kenyér s 3500 liter tej volt szükséges ehez az akcióhoz. Segélyben részesült 331 család, amelyek legnagyobb részben élelmiszert kaptak. 186 gyermek pedig cipő és ruha adományt kapott. A szegénygondozási munka egész éven át rendszeresen folyik s a munkabiró szegények munkavégzése ellenében kapnak segítséget. Sajnos a jelentkező igényeknek csak egy részét tudjuk kielégíteni. — Ami történt, az Ur segítségével s az Ő dicsőségére történt!

— **A kázsmárk-léhi egyháznak** bensőséges örvendezése volt mult év december 29-én. Felavatta és használatba vette új orgonáját, melyet közadakozásból 2500 pengő körüli költséggel vásárolt az Angster-cégtől. A felavató istentiszteleten részt vett egyházkerületünk főgondnoka: Farkasfalvi Farkas Géza, dr. Enyedy Andor a püspök képviseletében, Farkas Elek esperes, Téglássy András egyházmegyei gondnok, Cseley Antal főszolgabíró, Medgyaszszay András, Pásztor István egyházmegyei tanácsbírák, Csabai István, Mikes Zoltán, Nagymáté Béla lelkészek. A környékről uri családok és egyszerű hívek sokan. Az istentiszteleten Farkas Elek olvasott bibliát Filip. IV. r. 4—7. v-ket s mondotta az avató imádságot és emelte ezzel a hívek áldozatos hálaját Isten elé. Utána Szathmáry László sárospataki kántor szólaltatta meg és próbálta ki az orgonát. Ő vezette művészi orgonajátékkal a délelőtti és délutáni istentiszteleten a gyülekezeti éneklést. Az igét dr. Enyedy Andor hirdette a XXXIII. zsolt. 1—5 versei alapján, lelkeket építve s nyerve meg az Isten dicsősége szolgálatának. Végül Ujj Lajos olvasta fel az orgona megszerzésének történetét és az adakozók neveit. Önkéntes adományok voltak azok, melyek arról tettek bizonyságot, hogy Istennek lelke ma is élő és ható. Délután Mikes Zoltán szolgált és Nagymáté Béla orgonakisérettel énekelt. A templomot délután is zsufolásig megtöltött hívek egy áldott nap emlékeivel gazdagodtak e napon s Isten iránti hálával, a jobb jövő reménységével teljesedtek meg a szívek. Délben az iskolában közebéd volt, melynek testi áldásait a helybeli és közel szomszédban lakozó úri családok közös adományai gazdagították. Az egyház ifjai és leányai által bemutatott esti szinielőadás 150 pengő jövedelemmel zárult. A kis egyház életében rövid időn belül ez harmadik alkalma volt a lelkek buzgó és áldozatkész egyházszeretete megnyilatkozásának. Harangot vettek, templomot és lelkészlakot renováltak nem régen s most orgonát állítottak fel. E maroknyi hívő sereg cselekedete világoljon a gyülekezetek előtt és legyen példa az áldozatokat hozó hithűségre! *Csabai István.*

— **Tomoron** a toronyépítésre eddig a következő adományok folytak be: id. Kecskés József 20 q buza, Dezső Barna 80 P, Szücs József 2 q buza, Veres András 100 P, Kókay András 3 q buza, Szűcs József 2 q buza, Kerekes István 8·20 P, Kádas János 8·24 P, Csorba János 2 q buza, Német István 1 q buza, Tamás János 1 q buza, Kecskés Pál 50 kg buza, Nagy Ferencné 50 kg buza, Szűcs József 25 kg buza, id. Sedlák János 50 kg buza és Derzsi Endre 3 köböi rozs.

— **Fonyban** az Ifjúsági Egylet december 8 án jól sikerült teaestélyt rendezett. A begyült összegből karácsonyi ajándékokat vettek az iskolás gyermekeknek.

— **Encsen** a Szeretetszövetség javára Szilva Klárika 11·70 P összeget gyüjtött.

HIREK

— **Dr. Gulyás József kitüntetése.** A legszélesebb körben keltett osztatlan örömet, hogy a Kormányzó a vallás- és közoktatásügyi miniszter előterjesztésére *dr. Gulyás József* sárospataki ref. gimnáziumi rendes tanárnak a gimnáziumi igazgatói címet adományozta. Dr. Gulyás József a sárospataki ref. gimnázium egyik legnagyobb értéke, aki nemcsak mint tudós szakirodalmi működésével, fáradhatatlan kutatásaival és hangyaszorgalmával tűnik ki, hanem mint jóságos nevelő, puritán jellem is áldott hatású. Egyházkerületünk már előbb kitűntette a nagymunkásságú tanárt az igazgatói címmel, most az állami elismerés minden politikai melléktekintet nélkül — jólesőleg — pusztán tanári és irodalmi érdemeiért jutott a kitüntetett osztályrészeül. A kitüntetett tanárt barátai, tisztelői és tanítványai meleg ünneplésben részesítették.

— **Zoltai Lajos értekezései.** A debreceni Déri-múzeum igazgatója régi munkása Debrecen történetének és régi barátja a sárospataki főiskolai nagykönyvtárnak. Munkáiból, különnyomataiból — múzeumi jelentéseit nem tekintve — eddig 18 drb.-ot kapott a könyvtár ajándékul. (De jóval több munkát írt, hiszen csak a Debrecennel foglalkozó dolgozatok száma meghaladja a 33-at.) Most is 3 művel, ill. különnyomattal lepett meg bennünket. Debrecen vizei, A város ajándékai, Debrecen iskolatörténeti munkájából címűekkel. Legérdekesebb a Debreceni Muzeumbarátok Körének kiadásában megjelent és Debrecen vizeit ismertető mű, amely 38 oldalon, 2 térképpel megvilágítva, gyüjti össze Debrecen hajdani vizrajzának adatait. Nagy szorgalomra valló dolgozat. — Hálás köszönet illesse az ajándékozót. *G.*

— **Kinevezés.** Farkas István püspök Szabó István volt hernádszentandrási ny. tanítót az egyház és haza számára végzett hosszú és példás szolgálata elismeréséül igazgatói címmel tüntette ki. A kitüntetett tanító dr. Szabó Zoltán theol. tanár édesatyja és feltünően sok kis szentandrási egyszerű gyereknek a pataki kollégium muzsaseregébe vezető, atyai érzésű, örök hálára érdemes tanítómestere, akit így a fiúért és a fiakért a kollégium mélységes hálája is megillet.

— **Alsóborsodi hirek.** Az alsóborsodi egyházmegye uj tanácsbirójává dr. Kovács Kálmán egyházmegyei ügyészt választották meg az egyházközségek presbiteriumai óriási szótöbbséggel. Egyházmegyei tanítóképviselő Barna Aladár miskolci igazgató-tanító lett. — A *tiszaszederkényi* ref. egyházközség lelkipásztorává f. hó 5-én 5 jelölt közül Eötvös Ferenc nyékládházai lelkipásztort választották meg tekintélyes szótöbbséggel. A választáson Várady Pál borsodgeszti lelkipásztor és Kun András em. világi főjegyző képviselték az egyházmegyét.

HIVATALOS RÉSZ.

A Szanáló-bizottság megújított határozata a 75. életévüket betöltött lelkipásztorok nyugdíjazása ügyében.

A Szanáló-bizottság megállapítja, hogy a 75. életévüket betöltött lelkipásztorok nyugdíjazását elrendelő határozatát egyfelől az országos zsinat 1255. sz. határozatával megállapított jogkörében teljes joggal hozta meg, másfelől hogy ezen határozata meghozatalára egyetemes egyházunk elsőrangú érdekeinek mególtalmazása kényszerítette. Eme határozata meghozatalánál a szolgálatban levő lelkipásztorokkal szemben elment a méltányosság legmesszebbmenő határáig, éppen ezért szigorúan ragaszkodik annak minden rendelkezéséhez. Az egyházmegyék és egyházkerületek elnökségeit felhivja, hogy a határozatban említett korhatárt elért, de nyugdíjaztatásukat 1935. december hó 31-ig nem kért lelkipásztorok ellen a kényszernyugdíjazási eljárást az időszaki bíróságok igénybevételével a legsürgősebben bonyolítsák le, hogy a nyugdíjintézet végrehajtó-bizottsága nyugdíjaztatásukat 1936. május hó 1-ig megejthesse.

Egyszersmind a szanáló-bizottság utasítja a lelkészi nyugdíjintézet végrehajtó-bizottságát, hogy a nyugdíjazási határozatainak eddig használt záradékát a jövőben a következőleg módosítsa: „Az ilymódon megállapított nyugdíjnak anyagi forrása a lelkészi nyugdíjintézet számára nem lévén intézményesen biztosítva, a végrehajtó bizottság — amint azt az új egyházi törvények életbeléptetendő II. törvénycikke 2. §-ának 2. bekezdése is kimondja — fenntartja magának azt a jogot, hogy szükség esetén ezt a nyugdíjat leszállíthassa."

Felsőborsodiak figyelmébe! Az egyházlátogatás ez évben is február hó folyamán mindegyik egyházban meg fog ejtetni, tehát a gondnoki számadás e hó végéig okvetlen elkészítendő. A vagyonmérleg egy másodpéldánya a számadás mozgó példányához csatolandó. Az egyes egyházak részére megrendelt nyugtákat, ellennyugtákat, hivatalos boritékokat stb. a nyomda legkésőbb e hó 20-áig mindenüvé megküldi s azoknak árát az egyházlátogatók fogják beszedni. Atyafiságos szeretettel vagyok, Borsod, 1936 január 2. *Szentmártony Dániel* esperes.

Itéletközlés. A szini egyházközség Kovács János dobódéli egyháztagot anyaszentegyházunkra káros reverzálisadás miatt öt évre az úrvacsorától eltiltottuk.

SZERKESZTŐI ÜZENETEK.

J. I. Az egyiket közöljük, a másikhoz Istentől kívánunk áldást. Valami félszeg tradició folytán nem szoktuk közölni. — **L—y Gy—a.** Ismét lehet folytatni.

Nyomtatta: Kisfaludy László a Ref. Főiskola betüivel. Sárospatak, 1936.

VASUTI MENETREND

Indul — Érvényes 1935 október 15-től. — **Érkezik**

Gyv.	Szv.	Gyv.	Sebv.		Szv.	Gyv.	Szv.	Sebv.	Gyv.
—	7·—	7·40	14·10	17·25	Budapest keleti pu.	5·30	11·16	|	18·18	22·28
5·17	10·18	13·30	17·35	21·25	Miskolc személy pu.	22·59	8·00	9·40	13·47	19·05
6·24	11·11	14·36	18·34	22·20	Szerencs	21·42	6·31	8·40	12·47	17·57
6·31	|	14·43	18·41	22·26	Mezőzombor mh.	21·36	6·26	8·34	12·41	|
6·43	11·26	14·55	18·51	22·37	Bodrogkeresztur	21·25	6·16	8·26	12·32	17·45
6·50	11·31	15·02	18·56	22·42	Szegi mh.	21·16	6·10	8·21	12·26	17·39
6·55	11·34	15·07	19·01	22·46	Erdőbénye fürdő mh.	21·10	6·05	8·18	12·22	17·35
7·06	11·43	15·17	19·09	22·55	Olaszliszka—Tolcsva	21·00	5·56	8·11	12·13	17·27
7·16	11·51	15·26	19·17	23·03	Bodrogolaszi mh.	20·45	5·48	8·03	12·05	17·19
7·28	12·01	15·37	19·26	23·13	Sárospatak	20·40	5·39	7·55	11·56	17·11
7·40	12·18	15·48	19·36	23·25	Sátoraljaujhely	20·23	5·26	7·42	11·42	16·59

XLI. évfolyam. 3. szám. Sárospatak, 1936 január 19.

SÁROSPATAKI REFORMÁTUS LAPOK

A TISZÁNINNENI REFORMÁTUS EGYHÁZKERÜLET, A SÁROSPATAKI FŐISKOLA ÉS A TISZÁNINNENI EGYHÁZKERÜLETI KÁLVIN-SZÖVETSÉG HETI KÖZLÖNYE

FELELŐS SZERKESZTŐ ÉS KIADÓ: **DR. MARTON JÁNOS.**
FŐMUNKATÁRSAK: DR. ENYEDY ANDOR, DR. MÁTYÁS ERNŐ, DR. SZABÓ ZOLTÁN, DR. ÚJSZÁSZY KÁLMÁN és DR. ZSIROS JÓZSEF. — Kálvin-szövetség részéről: DR. H. KISS GÉZA.

TARTALOM: —: *Dr. Nemes Andor:* Memento. — *Lenkey Gyula:* Levél. (X.) (Folyt. köv.) — Hirek. — Hivatalos rész. — Kiadóhivatali üzenet. — Tartalomjegyzék. (Melléklet.)

MEMENTO.

Szeretett püspök atyánk jelentésében ezeket olvassuk: „Szívet fájdító szomorúság látnunk sok helyen — a béke idején kalács bőviben élt magyar népünk — elképzelhetetlen nagy szegénységét, ruhátlanságát, kenyérnélküliségét, beteges véznaságát, elmaradottságát.“ Sajnos ez a diagnózis vérfagyasztóan igaz. A felsorolt szimptómák pedig nem a kultúrának és a vallásos életnek, hanem a züllésnek és a járványoknak melegágyai Csoda-e, ha ilyen viszonyok között 70—80 százalék a gyermekhalandóság? Csoda-e, ha dr. Baltazár püspök arra a konkluzióra jut, hogy addig, míg a meglevő gyermekeket tömegesen pusztulni engedjük, farizeizmus „egyke“ elleni harcot hirdetni. Míg a professzionista koldusoknak van menhelyük és alamizsnájuk, addig ki törődik ezekkel a hangtalan, szemérmes szenvedőkkel? Sorsuk a pusztulás, elégés a szenvedések tűzében, vagy pedig eruptikus kitörés, elvakult roham a fennálló társadalmi és vallási renddel szemben, mely a nyomorúság ketrecébe zárja őket. Az élniakarás jogán új társadalmi és vallási rendszerbe kapaszkodnak, mint a vízbefúló a mentő szalmaszálba. Minél több kéz nyúl a mentő szalmaszál felé, annál bővebb aratása van a kommunizmusnak és a szektáknak. Nem lelki eltévelyedés ez, hanem egyszerűen létfenntartási harc, élniakarás. A nyomorúság kövér vetés a bolsevizmus és a szekták számára. Ezért „aki ideálizmust akar, nagy hitet, tiszta erkölcsöket, az ne szónokoljon, ne prédikáljon, hanem segítse az embert tisztességes életre.“ Nem lehet ezt kegyeskedő szemforgatással, nagyképüsködéssel elérni.

Mi, kálvinista papok, kiknek egzisztenciája belegyökerezett a népbe, mit tettünk az érdekében? Talán versenyre kelve a szektákkal, még többet prédikáltunk. Talán a szekták látszólag eredményes fogásait elsajátítva kiöltük örököltt konzervativizmusukat, megingattuk hitvallásos meggyőződésüket?! Nehéz, de dicső dolog az önbeismerés, az Augustinus-féle konfesszió, mint azt Kájel Endre kitűnő kartársunk is teszi, aki megállapítja, hogy minden divatos új módszerrel csak a szekták malmára hajtotta a vizet. Nem divatos és új módszerek kellenek a nyomorúság sebeiből vérző ezreknek, hanem igazi felebaráti szeretet és segítség. Ez az igazi belmisszió, minden egyéb csak mondvacsinált.

A segítő szeretetnek meg kell nyilvánulnia az élet minden jelenségében és viszonylatában. Feladata kettős: egyrészt az eldurvult emberi életet kell olyan magasra emelni, olyan eszményivé és finommá tenni, hogy a hit transcendens hullámaira reagáljon, másrészt le kell szállni a szociális küzdő porondra azért, hogy a maga igazát ott kivívja, a hétköznapi élet szintjét felemelje és ezáltal a lelki világ hordozására, így az isteni hit befogadására alkalmassá tegye.

A beszédkeresztyénség kora lejárt, helyét a történelmi fejlődés fokán és jogán a tettkeresztyénségének kell elfoglalnia. Ezen a téren kezdeményezőknek, példaadóknak kell lennünk. Azok vagyunk-e vagy üres-szalma cséplők? Nem tudunk határozott választ adni! A beszédkeresztyénség élelmessége, szélhámossága ma minden téren érvényesülni igyekszik rendszertelenségével, kapkodásával, komolytalan és felületes látszatmunkájával. Pedig a samaritánusi segítő szeretet komoly, önfeláldozó, rendszeres munkát követel lakásügy, higiénia, munkaügy, termelés, értékesítés, élelmezés, kultúra és egyházi élet terén. Mit mutathatunk fel itt? Van szegényes szövetkezeti mozgalom, itt-ott téli háziipar, gyümölcsfatelepítés, fejletlen munkaközvetítés, szépen erősödő Szeretet szövetség és temetkezési akció — s azután még alig valami. Mindez elégtelen ahhoz, hogy a lelket is megölő „sordida paupertas“-t, bűnrevivő nyomort legyőzzük, a materialis szociálizmust feleslegessé tegyük, s helyette a vallás szociálizmusát juttassuk diadalra. Pedig enélkül sem nemzetünknek, sem egyházunknak nincsen jövője. De megitél a Krisztus is: „Éhes voltam és ennem nem adtatok, mezítelen voltam és nem ruháztatok...“ Ellenben boldogok az irgalmasok, mert irgalmasságot nyernek.

Dr. Nemes Andor.

Levél.

(X.)

A keresztyén egyházművészet nehezen indul el. A virágzó görög művészet után az egyházi atyák kárhoztatják a művészetet ezzel: Átkozott legyen mindaz, aki képet csinál... ennek ereje csak akkor halványult el, mikor a művészet Rómába ér el, és megkezdi nagy pályafutását.

A keresztyén művészet a római katakombákban indul el, s ezzel elvesztette a keresztyénség művészetellenes jellegét. — A ker. művészet tulajdonképen azt jelenti, hogy ahol a ker. voltak tulsulyban, ott annak az érzelemnek megfelelő művészet alakult ki. — Két iránya volt, egyik az Ó-ker. ezt váltotta fel kelet felől a Román, és a Bizanci művészet K. u. 330-tól. A katakombák művészete, hová az első ker. temetkeztek, 100—420-ig terjedt. Ők nem voltak ellenségei a képeknek, de azért az Isten és a Krisztus ábrázolása csak az V. sz. kezdődött. A szobrokat utálta, mert a pogányok bálványaira emlékeztette. Azért itt csak festmények és stukkó diszítések (gipsz, mész és enyv keverékből) domborművek voltak. Ez a kor sohasem tudott alakjainak, a ker. erkölcs és vallásos ideálnak megfelelő tisztaságot vagy lelki nyugalmat adni. Meggyőződhetünk egy III. sz-beli festményről Rómában, ahol Mária, Jézus s egy próféta látható, amely azonban csak tárgyában keresztyén. — Magyar földön a római uralom idején, virágzó ker. egyházak voltak, ebből az időből való a pécsi kubikulum festménye és betétje, az egész azt jelenti, hogy aki hisz, az üdvözül. Az ős ker. a pogányokat utánozva márvány koporsókba (sarkofág) temetkeztek, azzal a különbséggel, hogy a hitrege helyett vallásos bibliai jeleneteket véstek rá, domborművekkel. Itt kezdődött a jelképes művészet is az u. n. emblémák használata, mely végig vonul az összes egyházművészeti formákon, szobrászat, festészet, himzések, varrások, ötvösművek, sőt sok tekintetben még a nagyobb épitkezéseknél is.

A jelképes művészet nagyon kedves ága az egyházművészetnek, mely egyrészről a művészeti alkotást fejlesztette, másrészt gondolkozásra késztette, úgy a művészt, mint a műélvezőt. Az egyházi egyén megadta az eszmét s a művész ezt az elgondolást, a theologiai nézetet képpé öntötte. Itt tehát ennél az egyházművészetnél a tények megállapitásakor szerepelni kell a theológusnak, de a művésznek is. Mindkettő sajátságos felfogása érvényesült, azért egyes jelképeknél különbözők a vélemények jelentőség szempontjából. Az emblémák tulajdonképen képes fabulák, mert az állatok és természeti tárgyak tulajdonságaiba öltözteti fel a dogma nagy és nehéz kérdéseit. A természet és a lélek mélyébe való betekintést kivánta és kivánja ma is. Ha szemügyre vesszük a majdnem mindenütt látható pelikánt és bonckés alá vesszük, akkor látjuk, hogy nehéz volt azért képekben, elvont fogalmakat tanítani, mely sohasem volt jó, ha az csak egy kissé is sántított. Bár azt mondják ma, hogy a hasonlat akkor jó, ha egy kissé sántít, mert valamit ki kell a figyelőnek magától is találni. A fenti példánál erre nincs szükség: a művészet nagyszerűen elhelyezte a hangfogóra dísznek mintegy koronának a pelikán családot. Az anyamadár 3 kis madárkáját táplálja, s szinek szerint piros vérrel. Van, ahol csak két kis madár van, ez vagy hiányzik vagy nem volt anyag, mert a kis madarak 3-as száma fontos tényező. Némelyek szerint, a hit, remény, szeretetre, vagy az Atya, Fiú, Szentlélek-re gondolnak, én azonban azt hiszem, hogy itt 3000 keresztyénre kell gondolnunk, kik az első pünkösd alkalmával megkeresztelkedtek és tettek az anyaszentegyház tagjává, mely vérén láplálta gyermekeit. Itt azonban a legszebb leirás sem pótolná a pelikán és kicsinyei hiányát. A művésznek tudnia kellett azt is, hogy miből készítse, mert ha nem lett volna ura az anyagnak, célt sohasem ér el. Át kellett tehát éreznie az anyaszentegyház mély gondolatát, hogy munkája által azt a lelki folyamatot felkeltse másokban is, akik élvezik, vagy nem élvezik, de legalább nézik az alkotást. Hiába volna a legszebb lelki élmény is, ha azt nem tudjuk érzékeltetni. Itt már az anyag is fontos, mert annak minden technikáját ismerni kell és ezeket meg kell tanulni, mert a művészi elgondolást mással nem csináltathatjuk meg, azért a művésznek minden anyag sajátságát ismernie kell, csak úgy alkothat művészi haló erőt. Ezeknél a művészi emblémáknál állíthatjuk fel a tételt, hogy az egyházművészet ezen az uton tisztán csak lelki álmodás, elgondolás, mely azonban nem oszthatő meg senkivel.

A fafaragványok valahogy természetesebbek, mint akár az érc, vagy kő és márvány. Több benne a melegség, s jó kidolgozással elég hű is a gondolathoz. Nem ömlik el rajta a hidegség, mely sokszor megfagyasztja a gondolatot. A kézimunka mindig hatásosabb, mint az öntvény, ennél valóban csak a szobor áll előttünk, mig a faragott kézzel kidolgozott alkotások sokszor gondolkozásra késztetnek. Nem egy alkalommal meggyőződtem, hogy a sárból gyúrt és kidolgozott tárgyak, sokkal erőteljesebben fejezték ki a gondolatomat, mint mikor már ugyanazt ki is égettem. A fából faragott tárgyak a leghűbben fejeznek ki mindent, és azok gyönyörködtetnek is.

Mint mindenütt úgy a másra való hatás itt sem maradt el. Tehát nemcsak gyönyörködtetett, hanem tanított is, s ép ezért szépet kellett alkotni. A szép azonban már tág fogalom lett, amit legjobban igazol az, hogy szept. 12-én a nagy német kancellár Hitler, „bolondoknak és csalóknak nevezte a kubista (testiségtan), futurista, (minden ellenes, pillanatnyi) dadaista (egyéni ösztön), impressionista tárgyilagosság fecsegőket, akiknek ott többé nincs helyök. A művészetnek nem az a feladata, hogy hülyéket és agyalágyultakat tüntessen fel a férfias erő és a szellemi teljesítőképesség megtestesítői gyanánt. Öröm töltötte el lelkemet ennek olvasásánál. A szép megállapítása egyházi szempontból is fontos, mert a művészet ma már annyira általános, hogy az egyház bármennyire szeretné is nem szabályozhatja, csak az emberek lelkületén át. Ezért kell üdvözölnünk, a kancellár világgá adott szavait, mely nemcsak Németországot, hanem

az egész emberiséget is érdekli. A művészet az érzékekre is hat, s amilyen kapcsolat van a kifejező gondolat és alkotás között, azt az eredményt is fogja elérni. Ezek az ujabb irányok tartalmilag elég üresek, igy nem is tökéletesek. Milyen más, ha vissza tudunk menni az emblémák tiszta gondolatához, tartalmas, lelket és szivet nemesítő kifejezéseihez. Amint a kancellár mondja, ... mint ahogyan a középkori székesegyházak, tiszteletet parancsolnak a ma emberének a multtal szemben.

(Folyt. köv.) *Lenkey Gyula.*

HIREK

Nemes Andor a tokaji református egyház főgondnoka, nyug. kir. járásbirósági elnök junius hó 11-én áldásos életének 66-ik évében rövid szenvedés után elhunyt. Ref. anyaszentegyházunk egyik buzgó fiát, hű sáfárát veszitette el benne. Temetése jan. 13-án volt. „Az igaznak emlékezete áldott."

— **Népfőiskolai tanfolyam.** Theologiánk tanári kara falusi földmíves ifjak részére február 1—10 napjain Sárospatakon egy népfőiskolai előkészítő tanfolyam megtartását határozta el. A tanfolyam előkészítésével dr. Szabó Zoltán és dr. Újszászy Kálmán theol. tanárokat bizta meg.

— **Egyetemes tanügyi bizottsági ülés** lesz 1936 március hó 11-én, delelőtt 11 órakor Budapesten a konventi székházban.

— **Orbán István előadása.** Nagy érdeklődés mellett tartott Sárospatakon díszes közönség előtt a főiskolai nagy tanácsteremben a MANSz gyűlésén előadást Orbán István gimn. tanár „Erdély tragédiája" cimen. Az előadó széleskörű történelmi és külpolitikai tájékozottsággal tárta fel a mai helyzetet is és kötötte a lelkekre az erdélyi kérdést.

— **Kitüntetett ref. költő.** Harangodi Nagy András irót, a tiszalúci ref. egyház főgondnokát a dr. József Ferenc Ő- Királyi Fensége legfelsőbb védnöksége alatt álló „Mátyássy József Irodalmi és Művészeti Társaság" Igazgató-választmánya egyhangú lelkesedéssel a Társaság „Irodalom" alosztályának rendes tagjává választotta meg. Nevezett iró valamikor pataki diák is volt.

— **A sárospataki ref. tanitóképzőintézet** tanárkara és ifjúsága a szokásos évi hangversenyét febr. hó 15-én fogja megtartani.

— **Angol Önképzőkör az Angol-Internátusban.** Az angol nyelv intenzivebb gyakorlása és az angol szellemi élet alaposabb megismerése céljából egy új ifjúsági egyesület indult életnek gimnáziumunk angol-internátusában: az „Angol-Internátusi Önképzőkör." Vezetői az internátusi született angol-tanárok: W. W. Bush és F. N. S. Hawks. Ifjúsági elnök: Bessenyey Sámuel VII. o. t., titkár: Rapoch Frigyes VII. o. t. Bélyeggyüjtő, játék- és sport, továbbá történelmi, nemzeti propaganda és irodalmi témakörrel foglalkozó csoportok működnek az egyesület keretében. — Csoportvezetők: a tanárok részéről: W. W. Bush, Irsa Tibor és Zana István; az ifjúság részéről: Zombory László V., Böszörményi László VII., és Faragó Miklós VIII. o tanulók. Tervbe vette továbbá az egyesület egy internátusi angol nyelvű ifjúsági lapnak is a megindítását, amelynek a szerkesztésével Bodor Tibor VII. és Mészöly Dezső VIII. o. tanulók bizattak meg.

— **A zemplénvármegyei cserkészcsapatok** vezetői jan. 14-én Sátoraljaujhelyben tiszti értekezletet tartottak. A csapatok szellemi ügyei mellett azok anyagi segélyezése is megbeszélés tárgyát képezte. A vármegye 11 csapata közül négy: a hittanhallgatók „Timotheus" csapata, a képzőintézet „II. Rákóczi Ferenc" csapata, a gimn. „Hegyaljai Erő" csapata és a ref. egyház „Sztáray Mihály" csapata városunkból való, valamennyi főiskolánk evangéliumi szellemében munkálkodik. Ezt a szellemet követik a sátoraljaújhelyi iparos és a vámosujfalui, továbbá nemrég alakult olaszliszkai földmives csapatok is.

— **A kultuszminisztérium** a felsőoktatási és közoktatási tanács elnökségének kinevezésével és szervezeti szabályzatának közzétételével korszerű reformok megvalósításához fogott. A felsőoktatási tanács szervezeti szabályzata hazank oktatási rendjében egészen új szervezetet hívott létre, mely a tudomány-szakoknak megfelelően négy szakosztályban: 1. bölcsészet,- történelem, nyelv- és irodalom; 2. jog és közgazdaság; 3. természet és műszaki tudományok; 4. biologia és orvostudomány működik. A közoktatási tanács beosztása szintén négyes: 1. az általános nevelési és oktatási; 2. a mezőgazdasági; 3. az ipari és 4. a kereskedelmi szakosztályok szerint. A felsőoktatási tanács elnöke Szily Kálmán, a közoktatási tanácsé gr. Teleki Pál, az utóbbinak alelnöke pedig Petri Pál lett.

HIVATALOS RÉSZ.

II. sz. Körlevél.

Lelkésztestvéreimhez!

A miskolci temetőben nyugvó két nagynevű püspökünk, — ma még jeltelen sírja felé emlékkövet kíván felállítani a miskolci egyház, az illetékes egyházmegyék és az egész egyházkerület közönsége. Az emlékkő felállíttatását az irántuk mindenkor érzett megbecsülő tisztelet és szeretet megbizonyitására Istennek segedelmével elvégezzük mi, — a fenti illetékes tényezők. Azonban indítvány tétetett arranézve is, hogy hátha vannak még olyan hálás tanítványok és tisztelők is, akik a legnehezebb időkben is szivök szerint ajánlanak fel valamelyes összeget arra a célra, hogy a nagynevű püpökök emlékezete alapítvány utján is megörökíttessék serkentés okáért a késői nemzedék számára. Akik lelkipásztor testvéreim közzül a tanítványi hálának megmutatásaként e nemes célra szántak el valamit, azokat testvéri szeretettel kérem, hogy ez esztendő végéig juttassák el adományaikat a püspöki hivatalhoz, ahol is jegyzékbe kívánjuk venni az adakozók névsorát, és ha valóban összejönne valamelyes összeg, akkor szegény theologusaink megsegítésére szeretnénk létesíteni ez alapítványt.

II. A mult esztendőben a felekezeti anyakönyvek másodpéldányainak levéltári beszolgáltatása ügyében kiadott XII. számú körlevelet lelkipásztortestvéreim figyelmébe ajánlom s amennyiben Borsodmegye alispánja azt helyezte kilátásba, hogy a másodpéldányokat be nem szolgáltató lelkipásztorokkal szemben a 39.633/1895. VKM. sz. rendelet értelmében lesz kénytelen eljárni, kérem sürgős megtételét a bekért munkálatoknak.

III. Lelkésztestvéreimet fehívom az Egyetemes Konvent 1935. év tavaszi gyűlésének 94. számú pontjára s elrendelem, hogy e rendelkezésben megkívánt összesítő állami adókimutatásokat ez év június hó végére minden egyház lelkésze az esperesi hivatalon keresztül hozzám terjessze fel. Atyafiúi szeretettel

Miskolc, 1936 jan. 15. *Farkas István*
püspök.

— Alsózempléniek figyelmébe! A 94/1935. sz. konventi határozat s az 1935 nov. 14-én tartott egyházkerületi közgyűlés 30. számú határozata alapján felhívom az összes kebelbeli egyházközségek lelkipásztorait, hogy már most készítsék elő az egyháztagok összes állami, föld, ház és kereseti adóját kitüntető és a politikai község által láttamozandó, a közalapi járulék kivetésének az alapját képező kimutatásokat (E. T. VIII. tc. 5. §.) e kimutatásokban tüntessék ki az azok után járó fél százalékos közalapi járulékot, hogy a közalapi intéző bizottságnak a felhivására ezeket kellő időben beterjeszthessék. Sátoraljaujhely, 1936 január hó 14. *Kiss Ernő* esperes.

6641/1935. szám.

Pályázati hirdetés.

A Református Egyetemes Konvent tankönyvügyi-bizottsága a Debrecen sz. kir. város és a Tiszántúli református egyházkerület könyvnyomdavállalatával kötött szerződése alapján pályázatot hirdet a következő református népiskolai tankönyvekre:

1. Ábécé és olvasókönyv, jelképes módszer szerint való tanításra.
2. Nyelvgyakorlókönyv a II., III., IV., V., VI. osztály számára (öt gyakorlókönyv).
3. Számtani gyakorlókönyv az I., II., III., IV., V.. VI. osztály számára (hat gyakorlókönyv).
4. Földrajz IV. osztály számára.
5. Polgári jogok és kötelességek az V—VI. osztály számára.

A kiadandó könyveket az ország összes református népiskoláiban használni fogják. A pályázat nyilt, azon résztvehet minden református tankönyvíró. Pályázni lehet már nyomtatásban is megjelent művel is. A tankönyvek a református világnézetet hirdessék, a református szellemű vallásos nevelés eszközei legyenek és az érvényben levő állami tanterv és utasítás alapján az újabb pedagógiai, didaktikai és methodikai eredmények felhasználásával osztott iskolák számára készüljenek.

A pályaművek beadásának határideje 1936. december 31.

A pályadíjnyertes mű a Debrecen sz. kir. város és a Tiszántúli református egyházkerület könyvnyomda-vállalata tulajdonába megy át. A díjnyertes mű szerzője a tankönyvek után nyomtatott ívenként 54·40 pengő díjazásban részesül. A tankönyvekből egy kiadás I—III. osztályig 20.000 példány, IV—VI. osztályig 10.000 példány. Pályadíjnyertes szerző az első kiadásból a teljes ívenkénti összeget, a további kiadásokból, míg a mű forgalomban marad minden kiadásnál az ívenkénti díj 50 százalékát kapja tiszteletdíjként. Ha a mű átdolgozását rendelné el a Konventi tankönyvügyi bizottság, úgy az eredeti ívenkénti írói díj 75 százaléka illeti meg a szerzőt.

A szerzői díj egy-egy év végén december hó 31-ével az eladott példányok arányában számoltatik el.

A nyomtatott példányokról a vállalat könyvet vezet, amely a tankönyv szerzőjének betekintésre bármikor rendelkezésre áll. Egyebekben a vállalat a pályadíjnyertes mű szerzőjével a pályázati hirdetés alapján írásbeli megállapodást létesít.

Budapest, 1935. december hó 27-én.

A református egyetemes konvent tankönyvügyi-bizottsága:

Dr. Balogh Jenő sk. *főgondnok, világi elnök.* — *Dr. Baltazár Dezső sk.* *püspök, lelkészi elnök.*

Kiadóhivatali üzenet.

Sz. T.-harkány. Előfizetése 1936. VI. 1-ig rendezve van.

Nyomtatta: Kisfaludy László a Ref. Főiskola betüivel. Sárospatak, 1936.

VASUTI MENETREND

Indul — Érvényes 1935 október 15-től. — **Érkezik**

Gyv.	Szv.	Gyv.	Sebv.		Szv.	Gyv.	Szv.	Sebv.	Gyv.
—	7·—	7·40	**14·10**	17·25	Budapest keleti pu.	5·30	**11·16**	|	18·18	**22·28**
5·17	10·18	13·30	17·35	21·25	Miskolc személy pu.	22·59	**8·00**	9·40	13·47	**19·05**
6·24	11·11	14·36	18·34	22·20	Szerencs	21·42	6·31	8·40	12·47	17·57
6·31	|	14·43	18·41	22·26	Mezőzombor mh.	21·36	6·26	8·34	12·41	|
6·43	11·26	14·55	18·51	22·37	Bodrogkeresztur	21·25	6·16	8·26	12·32	17·45
6.50	11·31	15·02	18·56	22·42	Szegi mh.	21·16	6·10	8·21	12·26	17·39
6·55	11·34	15·07	19·01	22·46	Erdőbénye fürdő mh.	21·10	6·05	8·18	12·22	17·35
7·06	11·43	15·17	19·09	22·55	Olaszliszka—Tolcsva	21·00	5·56	8·11	12·13	17·27
7·16	11·51	15·26	19·17	23·03	Bodrogolaszi mh.	20·45	5·48	8·03	12·05	17·19
7·28	12·01	15·37	19·26	23·13	Sárospatak	20·40	5·39	7·55	11·56	17·11
7·40	12·18	15·48	19·36	23·25	Sátoraljaujhely	20·23	5·26	7·42	11·42	16·59

XLI. évfolyam. 4. szám. Sárospatak, 1936 január 26.

SÁROSPATAKI REFORMÁTUS LAPOK

A TISZÁNINNENI REFORMÁTUS EGYHÁZKERÜLET, A SÁROSPATAKI FŐISKOLA ÉS A TISZÁNINNENI EGYHÁZKERÜLETI KÁLVIN-SZÖVETSÉG HETI KÖZLÖNYE

FELELŐS SZERKESZTŐ ÉS KIADÓ: **DR. MARTON JÁNOS.**

FŐMUNKATÁRSAK: DR. ENYEDY ANDOR, DR. MÁTYÁS ERNŐ, DR. SZABÓ ZOLTÁN, DR. ÚJSZÁSZY KÁLMÁN és DR. ZSIROS JÓZSEF. — Kálvin-szövetség részéről: DR. H. KISS GÉZA.

TARTALOM: A „szentpéteri üres fészek“ (Folyt. köv.). — *Szabó Lajos:* Kérdez az Isten. — *Sz. Z.:* Visszaesés. — Dr. Makkai Sándor előadása. — *Lenkey Gyula:* Levél. (XI.) — *—y G—:* Evangélizációs hét a miskolci egyházban. — Gyülekezeti élet. — Hirek. — Szerkesztői üzenetek.

A „szentpéteri üres fészek“.

A „Szentpéteri Üres Fészek“. Egy csodálatosan tiszta levegőjű könyvet ajándékozott az irodalomnak **Balázs Győző** miskolci ref. vallástanár lelkesedése, mikor egy kis kötetnyit adott ki **Lévay Józsefnek,** a nagy poétának terjedelmes naplójából, már most megjelenhető részleteket közölve abból. A naplórészletek nemcsak a költő lelkét tükrözik híven vissza, hanem olyan nyilatkozatokat tartalmaznak és személyeket mutatnak be, hogy azokból egy bizonyos kor magyar református gondolkozásmódját és jellemeit szinte szoborszerű plaszticitással lehetne megmintázni. Bemutatunk néhány részletet az aranyértékű kis kötetből.

1892. okt. 24. Sok küzdelem és nyugtalan vergődés után lehajthatom végre fejemet ebben a kis hajlékban. Életem legboldogítóbb és legtisztább örömének ez volt a tanuja. Tanuja lesz ezután egyedüliségemnek és az eltünt boldog muit időkön való merengésemnek. Ma egy éve még apám, anyám szerető társaságában örültem itt az életnek. Ők voltak nekem a legdrágábbak. Lelkem összeforrt velük. Tengerré nőtt éveik számát figyelembe sem vehettem. Sohasem készültem arra, hogy el fogom őket veszíteni, mintha azt hittem volna, hogy ez a két szent öreg ki van véve a mulandóság törvénye alól. S midőn a folyó év január havában néhány nap alatt mintegy a mennybe ragadtatva, mind a ketten kirepültek a föld nyűgei közül: én megdöbbenve és földresujtva, martalékul estem a veszteség és elhagyatottság kínos érzésének. Mintha az a legdrágább és legerősebb kapocs szakadt volna meg velök, mi engemet a földhöz kötött. Mintha egész családom, barátaim és szeretteim egész köre feloszlott és semmibe tünt volna! Mintha nem is volna több más feladatom, mint előkészíteni az útat, melyen utánuk és hozzájuk vágyakozom és törekszem.

Berendezem a magam számára ezt a szobácskát, melyben életünk lefolyt. Semmi sincs itt többé ama tárgyakból, melyeket ők használtak és érintettek. Egy bútordarab sem emlékeztet itt rájok. És mégis folyvást velök vagyok és ők velem vannak az éj néma csendességében. Hallom beszédöket. Érzem melegét jóságos szívök szeretetének. Tudom, hogy az engemet minden léptemen kisér e földön s ölelő karokkal vár rám az örökkévalóságban.

Óh! Lebegjetek körülöttem elhagyott kis fészketekben, édes apám, édes anyám megdicsőült lelkei! Fogadjátok itt állva és vígasztalva búsongó fiatokat, aki e csöndes hajlékban háborítatlanul és egész lelkével rajtatok csügg.

— — — — — — — — — — —

1892. dec. 25. Eltöltöttük karácsony első napját. Én is megjelentem az úrasztalánál, melyet most borított először a boldogult szüleim „áldott emlékére“ általam készíttetett szép asztalterítő. Jól esett lelkemnek szemlélni, hogy nevöket e szent helyen is ragyogó betűkkel jegyezhettem föl. Évek után évek fognak elmúlni s talán az én „fiúi szeretetem“ ezen csekély emléke hosszű ideig felmarad: de az arra hímzett Lévay Péter és Szabó Juliánna nevekben egy hosszú, boldog élet örömeit, emlékeit rajtam kívül senki sem fogja többé érezni, tisztelni és dicsőíteni.

— — — — — — — — — — —

1893. okt. 22. Nagy ünnepély hívott ma haza. Templomunkban ma volt az új orgona felavatása roppant nagy közönség jelenlétében. A mű gyönyörű darab. Ékessége az ódon szentegyháznak, melyet ez alkalomra különösen kicsinosítottak. Hangja is felette szívhez szóló, lágy és tiszta. Nemsokára meg fogja azt kedvelni vallásos népünk, mely tőle eddig idegenkedni látszott. Attól, ami akár a fülnek, akár a szemnek valóban szép és lélekemelő: nem lehet sokáig elfordulni és idegenkedni. A szép zenével egyesült szép ének még inkább fokozza az áhitatot s közelebb visz bennünket Istenhez.

Az orgonát Keszi Ferenc egyszerű mezőgazda vallásos buzgósága ajándékozta az egyháznak. Mint hallom, 1700 forintjába került. Szorgalmának megtakarított filléreit egybegyüjté és az oltárra tette le ösztönző és elpiritó példát szolgáltatva sokkal tehetősebbeknek, akik ajkukon hordják a magyar protestántizmus fontosságát s őserejére utalt szegénységét: de érette áldozatra nem hajlandók.

Istentisztelet után öröm-ebéd volt a Zsodoma vendéglő termében, melyet mint korcsmát, majd vendéglőt s úgy mint közhelyet gyermekségem óta ismertem ... Természetes, hogy pohárköszöntésekben nem volt hiány, melyek nagyrésze az orgonát ajándékozó egyszerű polgár magasztalása körül for-

gott ugyan, de azért bőven kijutott másoknak is, majd mindenkinek. Én az egyházközséget éltető szavaimnak azzal adtam súlyt, hogy 200 forint alapítványt jelentettem be e nap emlékéül s annak némi jeléül, hogy én a szentpéteri ref. egyház tagjának óhajtom magamat tekinteni. Alapítványom kamatai az orgona fenntartás költségeinek fedezésére fordítandók. Megvonom magamtól: hiszen még ha érzékenyen megérezném is, szívesen tenném, mert egyházamnak jót teszek vele s valami sugja bennem, hogy ez a cselekedetem az én boldogult szüleim szelleme előtt is kedves dolog.

— — — — — — — —

1895. ápr. 14. Husvét ünnepe van, vagy volt ma. Mert soraimat éjjeli csendességben írom. Az ájtatoskodók igen népes tömegével együtt vettem részt ma reggel az ünnepi istentiszteletben és az úri szent vacsorában. Minden úgynevezett sátoros ünnepben így és itt Szentpéteren gyakorlom ezt sok, sok évtized óta.

Szinte a mennyezetet hasogatta a gyülekezet buzgó éneklése, kísérve az orgona összhangzatos zengésétől. Ma is éppen olyan nyers és vontatott az, mint ezelőtt régen. Az orgona nem szelidített, nem simított, nem szabatosított rajta ezideig.

Délután a sírhalmot látogattam meg. Szép rendben s már a tavaszi zsendülő pázsittal borítva találtam. Merengve álltam mellette. Leszállott gondolatom egy pillanatra a sírbolt üregébe az ő koporsójukhoz és csontjaikhoz. De riadva röppent onnan vissza s aztán velük, mint élőkkel foglalkoztam. A húsvéti ünnep eszembe hozta a feltámadás eszméjét s ezzel összeköttetésben apámat, anyámat. Apám sohasem hitte azt, őnála az ész hatalmába kerítette a hitet. Anyám nem merte nem hinni, őnála mindenható volt a szeretet és az Isten. Apám azt mondta: amint születésem előtti létemről semmit sem tudok, éppen úgy nem lesz halálom után semmi öntudatom. Anyám így szólott: a teremtő Isten intézi dolgomat, én benne hiszek, ő nem engedi, hogy megsemmisüljek. De azért mind a ketten egyformán buzgósággal imádkoztak életük végéig s ez az élet éppen nem annak volt kinyomata, hogy a sírnál mindennek örökre vége van. — Mindig úgy térek vissza hamvaik mellől, mintha kibeszélgettem volna velök magamat.

— — — — — — — —

1895. jún. 2. Pünkösd első napját, a mai napot itten töltöttem: szent foglalkozással reggel és délelőtt itthon és a templomban, hol úrasztalához is járultam.

Azon könyvnek együgyű pünkösdi tanítását és imádságát olvastam, melyből apám, anyám szinte hetven évig imádkozott, melynek minden levelén most is ott van még az ő kezök nyoma, melynek címlapjától is megfosztott elején apám hűségesen feljegyezgette az övéinek születési és halálozási idejét... évét, havát, napját, sőt óráját is, egyikről, másikról némi kis nekrológot, a halotti énekeket stb. Ez a könyv a Szikszay György: Keresztyén tanítások és imádságok című régi könyv. „Előljáró beszédjéből a keresztyén olvasóhoz" csak a két utolsó levél van meg...

— — — — — — — —

1895. okt. 3. Itteni magányomban igen kevés könyv van körülöttem. Mindig csak néhány órát tölthetek itt s nem akartam könyvtárocskámból több darabot ide áthelyezni. Gyakran olvasom az újtestamentumot, nem rendszeresen, csak úgy, amint jön. Sok élvezetet, sok tanuságot találok benne... tartalmában, nyelvében.

Ugy tetszik néha, hogy a nyelve nem egyenletes. Nehol rendkívül gyarló, elmállott: — itt-ott tisztább, egyszerűbb, szabatosabb. Mintha nem egy és ugyanazon kézből származott volna az egész.

Alig is hihető, hogy Károlynak segítő társa ne lett volna a nagy munkában. Nézze meg és hasonlítsa össze bárki az apostolok cselekedeteiről írott könyvet és Jakab apostol közönséges levelét, mily felötlő különbség van a kettőnek nyelve között. Amaz történeti elbeszélés, tehát könnyű folyamú és egyszerű lehetne és mégis milyen nehézkes, pongyola és gyámoltatan! Emez elmélkedő és elvont igazságokat tanító s mégis mily tiszta, eleven és ódonságával jóleső zamatos. Talán másutt is említettem már, hogy Istenben boldogúlt jó édesanyám egész életében Jakab apostol intésétől volt áthatva, azt követte és másoknak is azt kötötte lelkére.

— — — — — — — —

(Folyt. köv.)

IGEHIRDETÉS.

I. KÉRDEZ AZ ISTEN.

Jób 21 : 14.

Egy haldokló öreg ember elbeszélte barátjának, hogyha az Isten előtt áll majd, akkor beszámol neki arról, hogy milyen sok munkát végzett hűségesen.

Öreg barátja így szólott: „Barátom, meggondoltad, kicsoda az, akinek színe előtt állasz nemsokára? A nagy, rettentő Isten az. A világok az ő szántóföldjei. A vihar a paripája. Széles egek reszketnek a lépése súlyától. És te elébe akarsz állni, s azt mondani: egyenes barázdákat szántottam, rozsot vetettem, erdőt irtottam. Dicsekedni akarsz neki, mérkőzni akarsz vele? Nem tudod milyen hatalmas úr, akinek birodalmába jutsz most. Ne lépj nagy szavakkal ez elé az Isten elé." (Gösta Berling.) Addig is, amíg majd halálos ágyunkon nekünk is azon kell gondolkoznunk, hogy mit felelünk az Istennek, kérdezzük meg Jóbbal: „Mitevő lennék most, ha felkelne az Isten és ha meglátogatna: mit felelnék neki?"

Két kérdést kérdez Isten: 1. Hogy vagy? 2. Miért vagy így? Kétszer Ő kérdez, harmadszor pedig Ő felel: 3. Milyen lehetsz?

I. Isten első kérdésére mit felelünk? Hogy vagy? Adtam neked életet, erőt, egészséget, munkát és mindenekfelett halhatatlan lelket, hogy vagy ezekkel? Adtam neked Megváltót, hogy becsülted meg? Van Szentírásod, használod-e? Hűséges vagy-e? Ember vagy-e, vagy erkölcsi halott? Mit felelhetünk?! Az ige világosságában ránézve egész elhibázott életünkre, bűneink sokasságára, az Istenre, akit megbántottunk, az emberekre, akiket nem sze-

rettünk, a jóra, amit elmulasztottunk, a rosszra, amit tetézve megtettünk — hull a könnyünk és a 206. dicsérettel így imádkozunk:

Törődött szívvel teszünk neked vallást.
Hogy nem követtük a jó utmutatást...
Inkább követtük gyarló testünk kényét,
Mint idvességes törvényid ösvényét.
Ezért nagy lévén szívünk keserve
Állunk előtted mellünket verve.

Az első kérdésre csak így tudunk felelni.

II. Isten második kérdése: Miért vagy így? Ez a kérdés tele van nagy szánó szeretettel. Miért vagy így, mikor ez testi, lelki gyötrelem neked? Miért jársz sötétségben, mikor van világosság is! Miért csinálod ezt, mikor tudod, hogy a kiszabott esztendők letelnek és ítéletre kell menned? Miért bántasz engem és miért keseríted hűséges Megváltód? Mit felelünk? Nem mondhatjuk: Nem volt vezetőnk, mert volt. Nem mondhatjuk: nem volt segítségünk, mert miudennap kérhettünk tőle segítséget. Erre a második kérdésre semmit nem tudunk felelni. Nem tudunk, mert józan eszű ember nem tudja megokolni, hogy miért szereti jobban a sötétséget, mint a fényt, a piszkot, mint a tisztaságot, a bűnt, mint az Istent. Erre a kérdésre csak sírni lehet, mint a rossz gyermek, aki későn jön rá arra, hogy szerető szüleinek ő csak keserűséget, bánatot és szégyent szerzett. Nem tudunk felelni, mint a tetten ért bűnös, tehát méltók vagyunk az ítéletre. Itt félbe lehetne szakítani Istennek a mi kihallgatásunkat és jöhetne az ítélet. De ő csodálatos kegyelmének teljességében megkegyelmez, nem kérdez tovább, de nem is ítél, dadogó keserves feleletünk után harmadszor ő felel és megmondja nekünk:

III. Milyen lehetsz? Bűneid rongyát ha leveted, lehetsz te Istennek szeretett gyermeke, akiben neki kedve telik. Van akaratod, hited, lelked, mindent jóra lehet még fordítani. A mult legyen csak lázálom, hív a jövő. Kinőhet belőled Istennek vetése. Annyi vezérrel próbálkoztál már, most próbáld meg a Krisztus követését. Garancia van rá, hogy ő általa Istené lehetsz. Őrült ember az, aki a halált választja, mikor az élet teljességét kinálják neki. Most semmi vagy, de minden lehetsz. Itt az utolsó alkalom, míg a halál le nem ereszti a sorompót. A szobámban egy váza áll. Maréknyi buzát dobtam bele s reá öntöttem néhány csepp vizet. Egy hét alatt arasznyi zöld élet sudárodott fel a buzaszemekből. Csak mindennap egy kis vizet kell reá önteni s gyönyörűség nézni, hogy fejlődik, hogy varázsol tavaszt szobámba, míg kint a lucskos, sáros, halott tél kínlódik. Benned, mint a buzában, most télen is, most a bűnök telének idején is ott van az élet és az üdvösség lehetősége. Mindennap tápláld az Ige élővizével, s már itt a halál völgyében meglátod, hogy tied az örök élet. Menj az élővíz ingyen osztogatójához, Krisztushoz, hogyha majd az Isten eljön hozzád, akkor már te az ő oltalmában járj és élj, mert csak ő tud majd megfelelni helyetted Isten kérdésére: „Atyám, légy irgalmas neki, — én érettem!"

Szabó Lajos, missziói lelkész.

II. VISSZAESÉS.

Alapige: Máté 12:43—45.

„Az én házam, az én váram" — angol eredetű közmondás, de a magyar lélekhez is nagyon talál. Sokan egy élet töredelmét áldozzák arra, hogy küzdve, kuporgatva saját hajlékot szerezzenek maguknak, akármilyen szegényes legyen is, csak elmondhassák, érezhessék: ez az én házam. Hány olyan ház van azonban, amely csak telekkönyvben áll a gazda nevén. Valójában hivatlan vendégek orozták el, ütötték le a tulajdonos kezéről: bűnök, szenvedélyek. Hány házból kihallatszik az utcára is: itt a gazdával együtt a perpatvar, káromkodás és iszákosság laknak együtt. Isten pedig a mi megváltatásunk és megtartatásunk teljességét akarja. (Főtétel.)

Ezért kell I. felkelnünk elesettségünkből, II. oltalmazni magunkat a visszaeséstől.

Az elesett állapotból való felkelés mindenkinek őszinte vágya, mohó szomjúsága. Nincs senki, aki meg ne próbálná, hogy valahogyan kivergődjék akár anyagi, akár erkölcsi, lelki elesettségéből. A legmegrögzöttebb iszákos is megfogadta már legalább egyszer: többé nem iszom. A legzabolátlanabb parázna is feltette már, vétkétől, magától undorodva: ez volt az utolsó. A baj nem ott van, hogy nem akarnánk felkelni, s ne tudnánk rövid időre talpraállni, hanem a visszaesésben. Mennyire igaza van az alapigének: a gonosz ellentámadása mindig heves, ezért győzelme is leverőbb. A testnek is súlyosabb veszedelme magánál a betegségnél a visszaesés, mikor a legyengült test könnyebben áldozatául esik a rátörő kórnak. A lélek is így van. A reménytelenül súlyos betegségre az orvos is azt mondja: itt már csak az imádság segít. Mi is azt mondjuk a visszaesésekben lassan pusztuló léleknek: itt az imádság segít. A tökéletes orvos, a lélek Doktora, aki épen azért küldetett, hogy a halálosan beteg lelket gyógyítsa. Aki Vele kezelteti magát, nem tud úgy elesni, hogy újra, meg újra fel ne keljen és fel ne vegye ismét a küzdelmet. Csatát veszthet, de meg nem adja magát s mindig újra kezdi a harcot. Bizonyos igéretünk és sok áldott tapasztalatunk van arról, hogy a végső diadal azoké, akik az Úrral vannak szövetségben. (Zárótétel.)

Sz. Z.

Dr. Makkai Sándor erdélyi püspök előadása.

Január hó 21-én a *Psychologiai Társaság* ülésén, amelyen dr. *Mitrovics* Gyula elnökölt nagy tetszést kiváltó előadást tartott dr. *Makkai* Sándor erdélyi ref. püspök, Esztétikum és religiózum volt az illusztris író és gondolkozó előadásának tárgya. Fejtegetése szerint: Az esztétikum lélektani feltételei és tényezői: a megérzés, izlés, ihlettség, tetszés szubjektív jelzői a szépség jelenlétének, de nem meghatározói és mérői. A szépséget a tiszta látszatosság (képszerűség), az emberi jelentőségesség és a sajátos értelmű plasztikitás határozza meg. *A szépségben nem a küzdő, hanem a győz-*

tesen pihenő erő nyilatkozik meg, ezért szemlélete teljesen érdektelen, melyben az ember elfelejti önmagát, felülemelkedik az egyes ember elszigeteltségén. *Az esztétikum tehát a humanum gyönyörködő önszemlélete*, az emberi szellem győzelme a tiszta látszattá símult természeten.

Vannak olyan felfogások, melyek szerint *az esztétikum azonos a religiózummal.* Ezek külsőséges és felületes elméletek. Ha az esztétikus és a religiózus élmény tényezőit egymással összevetjük, kiderül a kettőnek gyökerében és a legbensőbb értelmében való *különbözősége*, sőt ellentétessége. Ilyen ellentétes tényezők a megérzés és a hit. Az első az ember felfokozott önérzése, gyönyörködés az emberiben, második az emberinek elítélése és szenvedélyes önátadása az emberfelettinek. *Az esztétikumot az érdektelenség jellemzi, a religiózumot a legvalóságosabb érdekeltség, mivel benne az egyén örök sorsa forog kockán.* A tetszés helyett a religiózum hatása *az exisztenciális megrendülés.* A két élmény valóságos ellenképe egymásnak. Az esztétikum és a religiózum tehát függetlenek egymástól, nincsenek szükségképpen egymásra utalva és kapcsolatuk teljesen esetleges. Van azonban egy közös tényezőjük, a *fantázia.* A hitnek feltétlenül szüksége van szimbólumokra és ezeket a fantázia alkotja meg. A művészet ihletést és tárgyat kaphat a hittől, a hit szimbólumai pedig fölfokozott kifejező erőt nyerhetnek a művészettől. Mivel pedig ez a kölcsönös megtermékenyítés mindkettőre nézve nagyon értékes, azért kívánatos, sőt követendő is.

Levél.

(XI.)

Nagyon sok kedves emblémával találkozunk az egyházaknál, melyek ma is hirdetik a lelki nemes gondolat testbeöntését. — Ilyenek: A jó pásztor (Krisztus) amint az eltévedt juhokat az akolba hajtja. — A hal, mely vagy a Krisztust, vagy a hiveket jelentette. Mint vizben élő, a vizbe meritésre, a keresztségre is emlékeztet. A hal neve IXTUS, öt betűje képezte az ezen görög mondatban foglalt öt szónak értelmét: Iesus Kristus Theou Hujos Sotér. (Jézus Krisztus Istennek fia megváltó.) A páva, az örökkévalóságot. Az oroszlán a rosszat, a hivekre leselkedő gonoszt. Ezt igen szép példájában láthatjuk a szendrői (Borsod) ref. egyház szentemlékű kendői között, melyet még Szécsy Mária adományozott az egyháznak. A két állat szemben van egymással kivarrva és az oroszlán a pávát el akarja taposni. — A gránátalma a termékenységet, a horgony a reménységet, olajág vagy galamb az örök békét, a pelikán az önfeláldozó szeretetet, a bárány a Krisztust, a pálma a bizalmat, a kigyó a sátánt, a csalást, az okosságot, a galamb a szelidséget, a Szentlelket, a háromszögben a szem az Isten szemét, angyal a trombitával az ítéletet, angyal lefordított karddal a kezében a halált, (a ker. üldözésekor Néró ha a nagy ujját lefordította, akkor a martirnak halni kellett), a napkorong a legfőbb Istent jelképezte. — A magyarországi ref. egyházak egységes jelvénye is, melyet a zsinat adott ki, egy ilyen embléma csoportozat, mely az összeállításában is remekmű, és mindent magába foglal az alfát- és omegát. — Nagyszerű embléma csoportozatot láttam Szegeden a XIII. sz. Szent Demeter, ma keresztelő kápolna ajtaján, mely 1272 szám jelzéssel vasból kovácsolt 20 féle emblémát foglal magában, ez tulajdonképen a vas rácsot pótolja. A hasznos a művészettel van egyeztetve. Ebben van egy nagyon érdekes és értékes falfestmény Aba Novák Vilmostól, mely Krisztus keresztelését ábrázolja. A város 1933-ban vizmentesítette a falakat, hogy az egyházművészet e ritka példányát megmentse az elpusztulástól.

A jelképek között szerepel első helyen a kereszt, a csillag, a kakas, az olajmécses, a szív, a kulcsok, az X és P betű, az alfa és omega betű, a mincér, a hegyen épült város, stb. Ki tudná le is irni azt a sok elgondolást, amit a művészet az egyházi dolgokkal kapcsolatosan felhasznált a tanításra.

Az egyházművész, még inkább mint a történetiró, az anyagot nagy részben készen kapja, csak a kiválogatás, elrendezés, megkonstruálás, a részletek beillesztése és kiszedése, értékelése a legnehezebb. Ez egyik sem számtani dolog, mind ellenmondással és bizonytalansággal tele. A meglátástól függ, s a legtökéletesebb ismeret sem képesít a helyes értékelésre. Nagyon fontos azért két dologra felfigyelni az egyházművészeti tárgyak látása és birálásakor, hogy a készítők és készíttetők hitvilága feltárható legyen, az adott idők történelmi ismertetésével, és az anyag és forma, melyben készült, a tisztán egyházművészeti eszközök számára, hogy így a vélemény és felfogás e szerint alakuljon.

Én mindenesetre más szemmel nézem ezeket a művészeti dolgokat, mint lelkész, ki a lelkipásztori rendíthetetlen hittel itattam át minden tárgyat, s a lélek érzésein keresztül teszem meg a történelmi adatok alapján értékeléseimet. Az egyházművészettel való foglalkozásnál úgysem a szorgalommal és kitartással évek hosszú során át mindenki által összerakható alapelemek döntik el, hogy az közelebbről, lelkésztestvéreim lelkében utat törjön ennek megszeretése, hanem az, amit a vele foglalkozó maga ad hozzá hitéből, kifinomodott ösztönének megnyilatkozásaiból, szóval mindabból, ami a lelkészt, kell hogy lekösse, meggyőzze, szuggerálja, és magával ragadni alkalmas legyen. Szakadatlanul érzékeltetni kell az összefüggéseket, s hogy nem a dekoratör (díszítő) a művész, aki a kész vázára cifraságokat rak, hanem a konstruáló (tervező) és egyuttal díszítő. Az a művész, aki a szinek hatását, tüzük értékét és egymásra gyakorolt hatásuk megvilágítását az egész célja, megjelenése, tónusa szerint alkalmazni tudja. Ez ellesshető, ez megtanulható, de az érvényesítése az a született művész titka.

Bánhorvát, Igaz tisztelettel:
Lenkey Gyula.

Nem gondolja, hogy talán saját gyermekeit támogatja az árvabélyeg-akcióval?

Evangélizációs hét a miskolci egyházban.

A megtérés, megigazulás és megszentelődés kérdéseinek tárgyalására, témakörönként, egy-egy hetes evangelizációs előadássorozat tartását vette téli programmjába a miskolci egyház, amelyek közül a megtérésről, december hóban dr. Enyedy Andor lelkipásztor, január 13-tól 18-ig a megigazulásról Farkas István püspök tartott evangelizációs előadásokat. Az estélyek kisérő műsorral, belépődíj nélkül, a gyülekezeti teremben tartattak. A megigazulás kérdésének tagolása a következő témakörben történt: 1. A megtért ember utja megigazulásáig. 2. Az ótestamentum szerinti megigazult ember, 3. Az ujtestamentum szerinti megigazult ember, 4. A megigazult ember hite és cselekedetei, 5. A megigazult ember és Krisztus, 6. A megigazult ember Isten előtt. Az evangelizáción végigigvonult az a tanítás, hogy a megtért ember, csak Krisztussal találkozott ember, míg a megigazult ember a Krisztussal élő, hite és jócselekedeteivel, életét, gyümölcsöző életté átformáló „beérkezett" emberré, valóban Isten gyermekévé lett. Nemcsak azt kellett látnunk nagy gyönyörűséggel, hogy Farkas Istvánt, a püspököt és lelkésztársait hallgatták örömmel a miskolci hívek, hanem azt is, hogy a hit nagy dolgai, a váltságot megkészítő Krisztus üdvmunkái, mennyire érdeklik a hivő lelkeket. Leírhatatlan az a lelkivágy és érdeklődés, amely minden evangelizációs előadást kísért. A Palóczy utcai gyülekezeti terem egészen kicsinek bizonyult. Az érdeklődők egy egész serege ablakok mögé szorulva, kivülről hallgatta az ige megvetését. De nemcsak a számbeli felvonulás volt megindító, hanem a jelenvoltak, témákkal kapcsolatos kérdezni valói. Ez az evangelizáció is arról adott tájékoztatást lelkipásztoroknak és gyülekezeti tagoknak egyformán, hogy az Isten dolgainak nagy üggyé tétele, minden ember életében megmozgató erő. Csak a nagy üggyé tétel munkája megtörténjék! A miskolci gyülekezetben ez a nagy megmozdulásokat elindító kezdeményezés hasznos és tanácsos példa lehet minden gyülekezetünk előtt. A vallásos felolvasások tartása mellett, ezek a hitépítő lelki munkák lesznek megkészítői a szebb holnapoknak. *(—y G—)*

GYÜLEKEZETI ÉLET.

— **Gyülekezeti élet.** A cigándi ref. egyházban a ref. emlékönnepével megindult téli missziói munkát az egymást érő járvány, előbb tífusz, most a vörheny, korlátok közé szorítja, mivel ezek miatt hátratételt szenved a biblia körök tartása. Annál látogatottabbak a szombatonkénti vallásos estélyek, amelyeken valósággal szorong a gyülekezet. Az ótestamentumi képsorozat vetített bemutatása és magyarázata kimondhatatlan vonzó erőt gyakorol. Úgy az Ifjúsági, mint a Leányegyesületben áldásosan hatnak a rendszeres összejövetelek. A Leányegyesület karácsonyfa ünnepélyt rendezett. Az egyesület tagjai által varrt ruhákból 17 gyermeknek szereztek karácsonyi örömöt és 14 ünnepi kalácsot osztottak ki a szegényeknek. Ceruza, tollszár, cukorka is jutott a szegényeknek. December 8-án az Erzsébettanyán tartott vallásos estélyen az énekkar gyönyörű énekszámaival, a Leányegyesület két szavaló közreműködésével juttatta kifejezésre a tanyai testvérekkel való együttérzést. A különben tágas iskolahelyiség szűknek bizonyult a szomszédos tanyákról is besereglett gyülekezet befogadására. A tanyák népe nagy köszönettel hálálkodott a számukra lelki épülést szerzett vallásos estélyért.

— **A mezőzombori egyházban** a ma már évekkel ezelőtt bevezetett házi istentiszteletek tartása e télen át is folyamatban van; a község egyes utcáiban e célra legmegfelelőbb családi háznál gyülekezik össze a közelben lakó reformátusság és vesz részt nagy buzgósággal, mindig a lelkész és énekvezér vezetése mellett e házi istentiszteleteken, melyeknek egyik nagyon hálás tárgya a Szeretetszövetség megjelent közleményeinek, híreinek megbeszélése, ennek hatása alatt gyül a szeretetszövetség e helyi fiókja számára az az összeg, amelyet időnként a központi pénztárba juttat. Ugyanez egyházban — cseh megszállott területről a községbe költözött és itt földet vásárolt három család u. m. özv. Kaja Sámuelné, id. Kovács János, ifj. Kovács János, Isten iránti hálájoknak mintegy tettekben való megnyilatkozásaként, az egyház régi megkapott úrasztali, szószéki és papszék terítő helyett, 130 pengő értékben új terítőket készíttettek. — Isten gazdagító áldása legyen a nemesszivű adományozókon.

HIREK

— **Gyászlobogó** hírdette a főiskola homlokán is V. György angol király halálát. Az angol-internátus tanári kara és ifjúsága pedig január 21-én este az angol nemzet iránti szimpátia kifejezéséül kegyeletes emlékezéssel hódolt az elhunyt nagy király emlékének. Amint Herczeg Ferenc írja — „Minket magyarokat megillet egy szerény hely a gyászolók sorában. Öt világrész kegyelete fogja felékesíteni V. György emlékét, de ha az érzéseket a tisztaságuk és bensőségük után kell értékelni, akkor azok, melyekkel a mi népünk hódol meg a halottnak, nem lesznek a királyi koporsó utolsó ékességei."

— **Díszelnökök.** Az Országos Ref. Tanítóegyesület díszelnökévé választotta: dr. *Balogh* Jenő konventi elnök, dunántuli egyházkerületi főgondnokot és *Medgyasszay* Vince dunántúli püspököt. Az új díszelnököknek az ORTE küldöttségileg adta át az oklevelet.

— **Lelkészi konferenciát** rendez a tiszáninneni egyházkerület elnöksége a sárospataki theol. akadémia tanári karával karöltve, amelynek rendezése ügyében *Svingor Jenő* egyházker. belmissziói előadó f. évi jan. hó 15-én eljött Sárospatakra főiskolánkba. Vele theol. tanári karunk megbeszélte a konferencia programmját, megállapította időpontját, melyre vonatkozólag a meghivót a Sárospataki Ref. Lapok hasabjain közölni fogjuk.

— **Szavazatbontás az egyházkerületi tisztségek betöltésénél.** Január 18-án tartotta az egyházkerületi szavazatbontó bizottság Miskolcon, a püspöki hivatalban ülését, amelyen felbontották a mult évi novemberi közgyűlés által elrendelt és beadott szavazatokat. Az egyházkerületi lelkészi tanácsbirói tisztségre a 435 szavazat számából *Szilva István* felsőfügödi lelkész 402 szavazatot kapott. Az egyházkerületi világi tanácsbirói tisztségnél *Lukács Béla* miskolci főispán 429 szavazatot és *gróf Bethlen Pál* főiskolai gondnok, a második egyházkerületi világi tanácsbirói tisztségre 416 szavazatot kapott. A többi szavazatok egész apró egységekben oszlottak meg. A kerületi tanítói képviselőségnél a legtöbb szavazatot *Jakab Imre* poroszlói tanító nyerte: 344 szavazatot kapott. Pótképviselői tisztségnél *dr. Horvát Zoltán* egyházkerületi világi főjegyző kapta a legtöbb: 305 szavazatot. A zsinati tanítói pótképviselői tisztségnél *Barna Aladár* kapta a legtöbb: 395 szavazatot.

— **Rolla Margit Sárospatakon.** Az elmult szombaton a Stefánia-Szövetség nívós irodalmi és zeneestélyt rendezett, amelynek középpontjában Rolla Margit költőnő szereplése állott. Patakon már ismerős kedves egyénisége és tehetsége most is kiváltotta a méltó sikert. Az ő költészetének egyik nagy értéke a tisztaság, ami úgy veszi körül gondolatait, mint friss levegő a lombos fát. Üde szellemiség és kellemes alaki szépség fonódnak itt zavartalan harmóniába. Ezt a harmóniát méginkább egységben tartja a költeményeiben benne levő vallásos íz. Nem „vallásos kedély ömlik el" sorain, hanem hívő zamat ízesíti gondolatait. Mostani pataki fellépésének értéke is főleg abban van, hogy tisztaságával és hitével fényt szórt maga körül. Az irodalmi esthez pompás bevezetést nyujtott Képes Géza gimn. tanár.

— **Egy volt tanítványunk kitüntetése.** A Br. Eötvös Lóránd fizikai és matemalikai társulat ez iskolai évi tanulói versenyén az első díjat Bella Andor első éves gépészmérnök hallgató nyerte el, aki négy éven keresztül a Sárospataki Ref. Tanítóképzőintézet növendéke volt s a tanítói oklevél elnyerése után a Sárospataki Ref. Gimnázium VIII. osztályában szerezte meg a középiskolai érettségi bizonyítványt. A képzőintézetben Zilahy Ferenc, a gimnázium VIII. osztályában Erdélyi László kartársunknak volt a tanítványa. Gratulálunk.

— **„Péntek Esték."** A Főiskola által rendezett világnézeti és irodalmi előadás sorozatban január 17 én dr. Harsányi István tartott előadást „Az író és olvasó jogai" címen. Az érdekes témához társuló erős irodalmi alapozottságra épülő értekezés tudományos volt a szó legszorosabb értelmében. Az írónak és olvasónak sok pszichológiai rejtélye bomlott ki a hallgatóság előtt, amiben ki-ki ráismerhetett önmagára. A figyelemre méltó témát lekötő és vonzó formában adta elő az előadó, ami a közönség lelkes helyeslésével találkozott.

— **Király Kálmán** a gimnázium VII o. tanulója a gimn. szék által felterjesztett 3 tanuló közül a püspöki hivatal értesítése szerint a VKM-tól 100 P-ős tanulmányi segélyt kapott a közalkalmazottak gyermekei részére létesített alapból.

Felhívás. A mult nyáron, az egyházkerület jubiláris ünnepén tartott beszédemet ki akarnám adni — egy kis füzetben. 16 oldal lenne a terjedelme s egy példány ára 20 fillér. A beszéd megvételét — népszerűsítő tendenciái miatt is — ajánlanám egyházkerületünk hívő közönségének, középiskolai és másféle tanulóifjúságunknak, presbitereknek, egyházmegyei és egyházkerületi tisztviselőknek stb. Lelkészek vallásos estélyeken forrásul használhatják. 10 példány megrendelésénél 10%; 50 példánynál 20% kedvezményt adok. A Nagytiszteletű Lelkész urakat arra kérem, hogy f. évi febr. 5-ig szíveskedjenek jelezni, hogy gyülekezeteik számára hány példányt rendelnek meg. A nyomtatandó példányszámot a megrendelésektől teszem függővé. Tisztelettel: *Marton János* theol. tanár.

— **A gimnáziumban a tanítás** az első félév befejeztével január 31-én és február elsején szünetel. A tanítás febr. 3-án reggel háromnegyed 8 órakor áhitattal kezdődik.

— **A sárospataki ref. egyház** nemrég elhunyt igazgató tanítója Palumby Béla emlékére „Van reménységünk" cimmel emlékfüzetet adott ki. A füzet tisztajövedelméből az elhunyt nevére alapítványt létesitenek, melynek kamatát minden évben a legjobb énekes iskolásgyermekek kapják.

— **Zeneközlöny.** A magyarországi református énekvezérek hivatalos lapja. a „Zeneközlöny", ez évi első számával lépett be a X. évfolyamába. Mint legújabb számából is kitűnik, a lap joggal számíthat az egyesületi tagok felkarolásán túl mindazok meleg támogatására, akik érdeklődnek zenei ügyek s közelebbről református egyházunk zenei kérdései s jövőbeli feladatai iránt. Az egyes számokhoz fűzött kottamellékletek sok izléses orgonapraeludium mellett bő és változatos anyagot is adnak egyházi és iskolai énekkaraink számára. A nagykorúságba átlépett lapnak, melyet jubileuma alkalmából Püspökünk is meleg szavakkal üdvözölt, további munkáját érdeklődéssel és szeretettel várjuk.

— **Molnár Mária** misszionáriusnő február hó 2-án Vajdácskán tart előadást.

— **Népfőiskolai tanfolyamunkra** folynak a jelentkezések. Van olyan gyülekezet, amelyből öt ifjú is szeretne jönni, bár a korlátozott létszám miatt csak egy-egy ifjút hívhatunk. A jelentkezéseket *28-án kedden* este lezárjuk, ezért kérjük azokat a lelkésztestvéreinket, akik közlevelünkre még nem feleltek, hogy a mondott időre válaszukat *feltétlenül* szíveskedjenek beküldeni. A jelentkezettek még egy körlevelet kapnak. A tanfolyam munkája febr. 2-án kezdődik, mint reméljük *Farkas* István püspök megnyitójával. Úgyancsak reménynünk van arra, hogy febr. 3-án *Molnár* Mária is gazdagítani fogja látogatásával ifjaink lelkét.

SZERKESZTŐI ÜZENETEK.

M-r M-c I-n: Jó hir. Jön. — **B-r L-ó:** Gyakrabban kérünk hasonlókat. — **N-y G-a:** Programba kellene illeszteni hasonlók közlését. Ha jön, beszélünk róla. Szóval: hételeje.

Nyomtatta: Kisfaludy László a Ref. Főiskola betüivel. Sárospatak, 1936.

XLI. évfolyam. 5. szám. Sárospatak, 1936 február 2.

SÁROSPATAKI REFORMÁTUS LAPOK

A TISZÁNINNENI REFORMÁTUS EGYHÁZKERÜLET, A SÁROSPATAKI FŐISKOLA ÉS A TISZÁNINNENI EGYHÁZKERÜLETI KÁLVIN-SZÖVETSÉG HETI KÖZLÖNYE

FELELŐS SZERKESZTŐ ÉS KIADÓ: **DR. MARTON JÁNOS.**

FŐMUNKATÁRSAK: DR. ENYEDY ANDOR, DR. MÁTYÁS ERNŐ, DR. SZABÓ ZOLTÁN, DR. ÚJSZÁSZY KÁLMÁN és DR. ZSIROS JÓZSEF. — Kálvin-szövetség részéről: DR. H. KISS GÉZA.

TARTALOM: *Komjáthy Aladár:* Gazdátlan lelkek. — A „szentpéteri üres fészek" (Folyt. és vége.) — *Borsovai Lengyel Gyula:* Miklán Gyula. — Hirek. — Hivatalos rész. — Szerkesztői üzenet.

Gazdátlan lelkek.

Nincsen egyetlen sajtóorgánuma a magyar református keresztyén anyaszentegyháznak, amely ma ne írna a szórványok gondozásáról. Azonban ez még nem elég, mert a sok mondanivalóval még csak az elmélet síkjában maradtunk és nagyon messze vagyunk a gyakorlati megvalósítástól. Ne beszéljünk és ne álljunk elő javaslatokkal, hanem menjünk rázós szekéren, kerékpáron, vagy gyalog, de gondozzuk a szórványokat. Nem akarok magamtól beszélni erről a kérdésről, csak akkor szólok, ha valaki, vagy valami szólásra késztet. Most is fájdalmas tény miatt kell kiáltanom, hogy halljják meg az illetők, mert így élnünk lehetetlenség.

Néhány üres órámat arra használtam fel, hogy egyházmegyém szórványaiban kutattam híveink után. Minden olyan faluba, bányatelepre írtam az iskolának és megkérdeztem, hogy van-e református vallású növendék? Ha van, van-e gondoskodás a vallástanításról? Milyen fájdalmasan olvastam a válaszokat, hogy 20 gyermekből mindössze egyetlen egy tanulja a református keresztyén vallás igazságait. A többi? Gazdátlan lélek. Nincsen, aki gondoljon rá, nincsen, aki az evangélium gyönyörű igazságaira tanítsa, ref. egyházi szellemben nevelje. Kérésemmel fordultam mindegyik lelkipásztor testvéremhez, a gyors és mindent helyrehozni akaró munka érdekében. Lesz-e hatása kérésemnek mindenkinél? Nem tudom, de nem is merem hinni, mert a szórványgondozás körül nekem nagyon szomorú tapasztalataim vannak.

Mint szórvánnyal törődő és szórványba járó missziói lelkipásztor megszoktam már ezt a munkát önkéntelenül is figyelni. Bárhol vagyok, társaságban, vasuton, állandó lakóhelyemtől távol, mindjárt azután érdeklődöm, hogy a reformátusság hogyan él, tömegben-e, vagy szórványosan? Mondhatom, hogy nagyon szomorú képeket tudnék még itt hirtelenében is előhozni az alföldi tanyavilágból. Amikor egy kath. vallású tanító tanítja éveken keresztül az iskola egyetlen református növendékét az általam ajánlott tankönyvből, mert a 12 km. távolságban levő lelkipásztor figyelemre sem méltatja azt az egyetlen lelket, még a vizsgájára sem megy ki, nem is gondol arra, hogy a legerősebb pasztorizáció mellett is eltévelyedhet, hátha még vallásoktatásban sem részesült és állandóan idegen hatás alatt áll másvallású emberek közt egyedül? Azután olyan esetet is tudok, mert az illető tanító dicsekedett vele, hogy több református gyermeket tanított vallásra tankönyveinkből és dacára róm. kath. voltának szívesen megtette, mert a ref. egyház jobban fizette őt, mint a saját egyháza. Egyházunk megbízik egy másvallásúban és fizeti a munkáját, hogy gyermekeinket tanítsa.

Hát nem a legnagyobb abszurdum ez? Ha más hallotta volna az itt elmondott utolsó példát, nem hinném el. De miután már többször hallottam, lehetetlenség, hogy csalódtam volna, vagy képzelődtem volna és az illetőről bajosan tudom feltételezni, hogy olyasmivel dicsekedjék, ami nem történt meg vele.

Vissza kell térnem a kiindulási ponthoz. Az egyházmegyém területén akartam ismertetni a szórványokat és a kiindulásnál már megbotlottam és nem mehettem tovább, mert ahol nincs vallásoktatás, ott már nem tudom feltételezni a szórványgondozást. Az adataim még nincsenek mind meg, mert a választ is igen nehezen adják, meg nem is értik, nem tudják felfogni, hogy mit akar ezzel a kérdezősködő? Többen dacból sem válaszolnak, „semmi közünk az egész református ügyhöz", gondolják magukban és nem is gondolnak a feltett kérdésre többet. Azonban ez számomra még mindig nem akadály és nem bosszúság, ha már egyszer megkezdtem a munkát, akkor tudnom kell, hogyan is állunk hát egyházmegyénkben a szórványgondozás körül? Illetve, a gazdátlan lelkek közül azon az egyen kívül részesül-e még másik is abban a szerencsében, hogy azt a tiszta és igazi evangéliumi keresztyénséget tanulhatja, amely szent örökség számunkra, amely a föld sava és a világ világossága? Meg kell tudnom akármilyen úton és módon, mert erre most már jobban kell vigyáznunk, nehogy így menjen évről-évre, ahogyan eddig ment. Akármilyen tökéletességre is törekszünk, mindig van hiba bennünk, amint a fenti eset is bizonyítja. Azok a lelkipásztorok egytől-egyig nagyon derék emberek, szeretik gyülekezetüket, szívesen is

dolgoznak, amint én látom, csak egyet hagynak számításon kívül, hogy nemcsak állandó lakosok vannak a falvakban, hanem jövő-menő cseléd és munkás emberek is, akiknek rendszerint nagy és népes családjuk van, akikre bizony gondolnunk kell az iskolai év elején, a polgári év elején, esetleg negyedévenkint, vagy a tavaszi munkák megérkezésével. Ezt azért írom, mert a jóhiszeműség sokat árthat az egyháznak és miatta sok lélek elveszhet. Figyelni kell a szórványban élő híveinket és utánok nézni, mert régen hangoztatott igazság, hogy itt vesztünk a legtöbbet. Legyen vége annak a nagyon is rövidlátó és ostoba beszédnek, hogy egy gyermekért nem érdemes tenni még egy lépést sem. Nagyon is érdemes, meg is kell tennünk, nem szabad ilyen szégyenteljes állapotnak megmaradni, mint amilyen ma is tapasztalható a szórványgondozás körül. Csináljunk magunktól mindent, ne várjunk sem felülről, sem alulról semmit, menjünk a híveink után. Elvérzik a magyar református keresztyén egyház teljesen, ha gazdátlanul hagyjuk a lelkeket. Elveszti életerejét, lélekállományát, ha ilyen felületes számadás folyik az egyházi életben mint eddig.

Ne vegye senki kellemetlenkedésnek, de őszintén meg kell mondanom, hogyha az ellenőrző közegei egyházi életünknek filléres hiányokat találtak a gondnoki számadásban, milyen szigorúan elbírálták azt, micsoda lármát csaptak miatta. Nem azt mondom, hogy helytelen volt, de arra kívánok rámutatni, hogy ne csupán a pénzt, de a testvéreinket, a lelkeket se engedjük elveszni, mert azok értékesebbek, mint akármilyen kincs. Magyar református lelkipásztorok népüket önzetlenül szerető emberek, de a szeretetet necsak abban mutassák, hogy barátságosak a híveikkel szemben, vagy udvariasan tudnak előre köszönni, hanem tudnak a népért élni, dolgozni. Híveiket nemcsak a falujukban szeressék, hanem a szórványokban is utánok menjenek és sohasem azt nézzék, kinek milyen a társadalmi állása, helyzete, hanem azt, hogy tagja az anyaszentegyháznak még ha béresről, vagy bányamunkásról is van szó, testvér a Krisztusban.

A kérdéses szórványokhoz, amelyekben a gazdátlan lelkek laknak, csak jóakarat kell, mert a gyülekezetekhez a legtávolabb eső 5 km. Ez nem távolság olyan szórványokhoz képest, ahol 25 kmnyire vannak a hívek. Ide már a jóakaraton kívül pénz is kell, mert ezt megtenni gyalogosan nem lehetséges gyarló embernek, csak Pál apostolnak.

Nagy baj azután az is, hogy sok szórványnál még a gyülekezethez való tartozás is bizonytalan. Egyházamhoz négy olyan szórvány tartozik névtár szerint, ami soha nem tartozott szórványaink közé. Már többször figyelmeztettem erre a konventi irodát, de onnan mindig az a válasz jön, hogy mutassam fel azt a jegyzőkönyvet, amely a szórványainkat pontosan meghatározza. Én azonban csak egy ténnyel érvelhetek, hogy az csak nem lehetséges már földrajzilag sem, hogy egy szórvány nem tartozik hozzánk, hanem más gyülekezethez, amely 9 km távolságra van, hát akkor hogyan tartozhat az a szórvány, amelyik ugyanabban az irányban, de már 13 km re van?! Illogikus és teljesen lehetetlen, ehhez semmi jegyzőkönyvi megállapítás nem szükséges.

Mindenesetre jó lesz összejövetelünkön a szórványok hovatartozásáról egy pontos ismertetést adni, hogy amely szórványok vitások, elhelyezést nyerjenek, mert így sem nagyon gondozzák, hát még akkor, amikor nem tudni, hogy hova tartoznak?

Komjáthy Aladár.

A „szentpéteri üres fészek".

(Folytatás és vége.)

— — — — — — — — — — —

1896. febr. 16. Ma Juliánna napja van. Anyám nevenapja. Gyakran ezen a napon üdvözölgették őt lányai... két húgom, unokái, vejei s a házunk közeli jó ismerősei. Ő mindig vonakodott, sőt határozottan idegenkedett mindenféle családi ünnepeltetéstől. Emlékszem, mily felindulással szegült ellene annak, hogy házasságuk 25 éves, majd 50 éves fordulóját, az ezüst- és aranylakodalmat megünnepeljük.

„Jól van, ünnepeljétek — úgymond —, de én akkor elmegyek a háztól, nem leszek itthon."

A zajtalan, csendes tevékenységet, a gondolatokban és érzelmekben való nyugodt elmélyedést szerette, míg apám az élet zajosabb örömeitől és küzdelmétől sem riadt vissza, sőt kedvelte azokat.

Nekem sem volt ennélfogva szokásom, hogy édesanyámat nevenapján minden évben üdvözöljem, hiszen egész életem egy folytonos üdvözlet és jókívánat volt őiránta. Most is, hogy róla ezen a napon megemlékezem, az a régi, de mindig egyformán égő szeretet és hálaérzelem buzdult fel bennem, mit nem kevésbé táplál az emlékezet, mint táplálta egykor a valódi élet.

— — — — — — — — —

1896. ápr. 5. Reggel, mielőtt templomba menem volna, elő vettem a Szikszai Tanításokat, ezt az együgyű régi könyvet, melyet Szikszai György augusztusnak 21-ik napján, az 1786-ik esztendőben a Makón kelt előljáró beszéd szerint kiváltkép az együgyű asszonyok számára készített. Elolvastam belőle a husvéti tanítást és imádságot. A megviselt öreg könyv, apám, anyám kezén forgott fiatalságuk óta. Most az ő reájok való kegyeletes emlékezés forgatja az én kezemen. A könyv gyarlóságait elfelejteti velem az a tudat, hogy ők merítettek abból lelki vigasztalást és annak szavával szólottak a mindenhatóhoz.

Kivált apám keze nyomait viseli az magán leginkább. Az első néhány levél az ő jegyzeteivel van teleírva...

— — — — — — — — —

1899. júl. 3. Most itt magamban, mint már előbb is, az Ujtestamentom olvasgatásával foglalkozom. Másodszor olvasom végig. Megfigyeltem sok tartalmi szépségét és nyelvi különösségeit. Egy helyen így mondja: „szégyenti engem.." (Márk. VIII. 38.) Az egész Ujtestamentom szintén nagyon szükségli már, hogy mint legközelebb az Ótestamentommal történt, a nyelv fejlődésére tekintettel, átvizsgálják és áttisztítsák erre hivatottak. Nem szólha-

tok az értelem helyesbítéséről, de a nyelvezet általában okosan simító kézre szorul.

— — — — — — — —

1899. aug. 20. Ugy esett, hogy éppen István király napjára jöttem ide tegnap. Nagy búcsú van ilyenkor Szentpéteren, ami ma annál népesebb és zajosabb lehet, mert vasárnapra esett ez az ünnep. Azonban alighanem csökkenti a csodálatot a zordon, hideg, borús, szeles idő, mely tegnap óta folyvást háborog. Hiába! Se törvény, se felsőbb rendelet nem birja igazi egyházi ünneppé emelni szent István király napját azon hitfelekezeteknél, melyek azt hitelveikkel, vallásos meggyőződésükkel és ősi gyakorlatukkal megegyezőnek nem találják. Már pedig igazán vallásos ünnepet ülni nem külső parancsból, csak benső meggyőződésből lehet. Más dolog szent István király érdemeiről polgári ünnepélyen e napon megemlékezni, más dolog őt, a szentet az egyházban vallásos áhítattal dicsőíteni.

Mint tehesse ezt templomban az egyház, mely nem hisz a szentekben, visszaborzad azoknak imádásától. Én a törvényhozás helyén nem erőltettem volna ezt a dolgot. Ez a kényszerünnep semmivel sem viszi előbb a nemzeti önérzet ébrentartását és erősbítését, mint vitte addig, míg kényszer nem volt.

— — — — — — — —

1907. ápr. 2. Most is elmegyek a templomba. Az ünnepi legátus fog papolni. Tegnap a hadarva beszélő káplán szónoklatából semmit sem értettem. Ébben egyébként nehéz hallásom is egyforma hibás volt a káplánnal. Ilyenkor aztán a nem értő, nem halló emberre nézve csak az éneklésből és saját gondolataiból áll az istentisztelet.

Kijöttünk a templomból, mely még szorosabban telve volt ma az ünneplő gyülekezettel, mint tegnap. A kis legátus, bár gyenge hangon, de lélekkel, érthetőleg és elég tűzzel szónokolt, úgyhogy sok részben én is érthettem. Jól megállta helyét. De meghatóbb volt a hívek seregének harsány, buzgó éneklése. Tegnap a húsvéti dicséretekből a: Jézus ki a sírban valál és az úrvacsorai: Hallottuk Jézus, miképpen hivogatsz. Ma ismét a husvéti: Mély gyászba borult a természet. A buzgó éneklést nemcsak a megszokás, hanem bizony magának a szövegnek mivolta is tette oly harsánnyá és lelkessé.

— — — — — — — —

1907. május 12. Örömömre szolgált meglátogatni Görgey Arturt, aki pár nappal azelőtt érkezett haza Abbáziából. Testben, lélekben, kedélyben, ruganyos üdeségben találtam. Hosszú életével (90 éves lesz januárban) s az öntudat fenntartó erejével méltán áldja őt az Isten. A gondviselés hatalma erősebb, mint az emberek bűnös elfogultsága. Érzékeny baráti öleléssel búcsúztunk egymástól. Mert ilyen késő életkorban már: „omnem crede diem sibi diluxisse supremum."

— — — — — — — —

1909. ápr. 11. Magam is mindjárt templomba sietek az úrasztalához. Az úgynevezett 3 „sátoros ünnepben" ezt a vallásos gyakorlatot szinte kivétel nélkül végeztem egész életemben s alig fordult elő eset, hogy ne itt Szentpéteren, szüleim társaságában végeztem volna.

— — — — — — — —

1909. okt. 19. E napokban Kozma Andor megküldött nekem egy Symphoniák cimű újabb versskötetét. Első lapjára írta, hogy nekem: „a nagy költőnek". Kedvesen kellett volna vennem, hogy így ír rólam éppen ő, akit én egyénileg is igazán szeretek s akit a ma zengedező verskölőink közt a legtehetségesebbnek, legtekintélyesebbnek tartok. Azonban megköszönve neki a figyelmet, kijelentettem, hogy a *nagy* szó leírásában tollhiba történt, mert hogy az igazságnak és a magam ítéletének is megfeleljen, azt a szót nem *nagynak*, hanem *aggnak* kellett volna írni.

— — — — — — — —

1912. márc. 11. Miért is adják az efféle kitüntetéseket? Nemrég egyik barátommal arról beszélgettünk, mondom, hogy az ő sógora is vaskorona rendet kapott. Kérdezem, ugyan miért? „Hát barátom! az így van — így felelt — te azért kaptad a Szent István rend kis keresztjét, mert eddig mindig igazat mondtál, az én sógorom a vaskorona rendet azért kapta, mert teljes életében mindig hazudott."

— — — — — — — —

1913. jan. 16. Valahányszor bármely kitüntetésben részesültem, mindig felébred bennem az a gondolat: Be kár, hogy ezt az én régen elköltözött jó öreg szüleimnek be nem mutathatom. Olyan, vagy talán még nagyobb lett volna afelett az ő örömük, mint az enyém.

— — — — — — — —

1913. márc. 13. E napokban végeztem be egy verset, mit régen szándékoztam megírni. Címe: Az Úr előtt. Szinte búcsú az élettől. Földi sátorából szabadult lelkem tisztán áll az Úr előtt s kéri, hogy könyörüljön szenvedő hazámon: engem pedig vegyen fel a maga éneklőinek mennyei karába s imádó seregében hadd láthassam két öreg szülőmet is. És elzendűl az Úr szava: „Legyen!"

— — — — — — — —

1913. jún. 28. Egészségem nappal tűrhető. Éjjelenként állandóan minden éjjel sokat szenvedek. Ezt a nótát dalolom már jó ideje. Emellett aztán erőm is általában csak megvolna. De a lábaim nehezen bírnak. A két öreg paripa megunta a hosszú teher hordozást. Lábaim erejénél csak munkakedvem gyengébb... ... Rendszertelen és céltalan olvasmányokkal ölöm az időt. Kapkodva olvasgatok.

Szárnyaidból evező
Tollaid kihulltak
Neked ábrándos mező
Már csupán a multak;
Sorsod immár csendesen
A fészekben ülni:
Édes öreg madaram
Ne akarj repülni.

— Itélet-megsemmisítés. A szini egyázközség a „Sp. Ref. Lapok" folyó évi 2-ik számában közölt itéletet megsemmisítette, mivel elitélt az itéletben bennfoglalt feltétel szerint Isten és a gyülekezet szine előtt nyilvános bűnvallást tett.

MIKLÁN GYULA.
1887—1923.

Irta: *Borsovai Lengyel Gyula.*

Született Budapesten 1887 augusztus hó 26-án. Hogy bölcsője nem volt vert ezüst, arannyal bélelve, onnan gondolom, hogy mikor Sárospatakra került, a konviktusban szolgált fel mint pincér. Szabályos barna arca, villogó fekete szeme, ügyes mozgása szemébe tünt mostani értekezleti elnökünknek, aki akkor maga is az ő mosolygó fiatalságával az ifjúság vezetője, elnöke volt.

Beszédbe ereszkedett vele. Azután beszélt Hubay Mihály ifjúsági elnök diáktársaival és egy szép napon kivették a Miklán Gyula kezéből a tányérokat és... tele rakták könyvekkel a diáktársak... Tanult vasszorgalommal s mikor végre vasszorgalma jutalmaképen vállaira borult a selyem palást, megkezdette küzdelmekkel teljes káplani éveit. Még káplán korában vette feleségül Gortvai Gizellát, azt gondolván, hogy kettőjüknek könnyebb lesz a gondokat hordozni. Zemplénben, Tornában káplánkodott, majd Felsőborsodba került Ládbesenyőre rendes lelkésznek. Ládbesenyőn 1921 április 24-től 1923 március 29-ig szolgált.

Kötelességét hűségesen teljesítő, igazi puritán kálvinista pap volt. Feleségét, két kis leánykáját Gizikét, Julikát a rajongásig szerette. Mikor megmegsimogatta a két kis leányka fürtös fejét, szemében könnyet csillogtatott az aggódó szeretet. Abban az időben volt Ládbesenyő lelkésze, amikor a helyi pénzjavadalom alig ért valamivel többet a semminél. Az államsegély összege pedig sokszor nem érte el a nyugta beküldéséhez szükségelt postabélyeg árát. Miklán Gyula összeszorította fogát és dolgozott egyházában tovább, küzdve egy oldalról a paizsos férfiúval, más oldalról a hívek rosszakaratával. Egy alkalommal a papi földek megmunkálására hívta fel a gyülekezet tagjait, amellyel azok tartoztak is. A kurátor szeme csillogott az örömtől, mikor letorkolta:

— Tiszteletes uram! Már elmult a robot! Egyhangú a határozat, — az, hogy már mi ezután nem szántunk senki Isten fiának, csak magunknak!

— Hát akkor állapítsák meg a munkaváltságot, de hamar, mert akkor vetetlen marad a földem! — mondta lemondóan Miklán.

A kurátor kidüllesztette a mellét és fölényesen adta meg a megfellebbezhetetlen ítéletet:

— Arra pedig az eklézsia... nem hajlamos!

Szegény Miklán Gyula lehajtotta fejét. A templom szomszédságában lapuló paróchia szobájában meghúzódó kis családjára gondolt. S lelkében felzokogott az aggodalmas kérdés: — Mit együnk, mit igyunk..., mivel ruházkodjunk?

A kurátor látva a papja arcán elömlő keserűséget, megvigasztalta:

— Tiszteletes uram! Vagyunk még jó emberek egy páran. A sógorom, a komám, meg én kivesszük felébe a tiszteletes uram földjét, mind a 32 holdat... A vetőmagot majd visszaadja ősszel.

Igy vették el boldogult Miklán Gyula fele termését... a jó emberek. (Feles földbe a vetőmagot mindig a feles adja s az neki nem is jár vissza.)

A következő évben felesége, Gortvai Gizella Hernádnémetiben egy malomrészt örökölt. A ládbesenyői paplak szobáit kezdték bebutorozni papi családot megillető butorokkal. Fehérnemű, ruhácska miegymás is került az új szekrénybe.

Ám nem pihent a falusi ész sem. Aratás után volt az idő. Falum utcáján szembe csizmázott velem egy régi ládbesenyői hívem. Már messziről nyujtotta a kezét:

— Hogy tetszik lenni?

Suhanc harangozó volt az én időmben. Akkor már presbiter. Megráztam a kezét és visszaadtam a kérdést:

— Hát ti hogy vagytok, József?

— Megvagyunk! — törölt egyet fecskeszárnyú bajuszán József. — Épen tegnap egyeztünk meg a papunkkal.

— Mire? — lobbant fel bennem az érdeklődés.

— A fizetségre! — mosolyodott el megelégedetten József. — Tetszik tudni, úgy se tart lovat, nem is ért hozzá, hát akkor minek neki a 24 köböl zab? A gabonás kenyér is kiment már a divatból, hát azt se adunk neki. Elégedjék meg husz köböl buzával aztán... slusz... abszolut.

— Nézd csak Józsi! — mondtam. — Én téged mindig értelmes embernek ismertelek. Hát most már gondolkozz egy kicsit és mondd meg nékem, hogy miből fog élni ezután a papotok?

Az én Józsefem lehajtotta a fejét. A szeme sarkából mintha szégyenkezve pillantott volna rám. De egyszerre felkapta a fejét, széles mosolyra húzódott a képe s mint aki megtalálta a megoldást, büszkén vágta ki a méltatlankodó feleletet:

— Miből?... Hiszen most örököltek!

A mindennapi élet igáját húzva, csak kis családja körében talált enyhületet a lelke.

1923 március havában felkértem, hogy jöjjön velem az edelényi körbe egyházakat látogatni. Isten akaratából, én nem mehettem el, így hát Tóth József zilizi lelkésztársunkkal együtt végezték a vizitációt. S mikor már elvégeztek mindent s Miklán Gyula hazaindult, Balajt község határában március 23-án a szive felmondta a szolgálatot és eggyel több lett a lelkészözvegy és kettővel több a papi árva.

Gyülekezete megsiratta az ő türelmes, engedékeny papját, özvegye pedig megkezdette az özvegy papnék keserves kálváriajárását, míg a mult évben könnyített a lelkészi nyugdíjintézet terhén s megpróbáltatott lelkét visszaadta ő is Teremtőjének. Két árva leánykája áldott szívű püspökünk oltalma alatt növekedik.

Hazatért lelkésztestvérünk, Miklán Gyula legyen álmod csendes, békességes a ládbesenyői temetőkert akácfái alatt. Kedves két leánykádat pedig kísérje életük útján óvólag, védőleg... a mindenható szeretet!

*

Lelkésztestvérek! Kövesport nevű papi földem tetejéről odalátok a ládbesenyői temetőkertre, ahol most borul virágba a nemrég lefagyott akác. Az akácok alatt két gyepes sír hantja borul békésen, a Csiky Zoltán és Miklán Gyula poraira. Ők már pihennek csendesen...

De hát mi élők pihenhetünk-e addig, míg özvegyeink nyugdíja nem éri el egy jobb háztartási alkalmazott járandóságainak összegét?...

A ládbesenyői temetőn a lefagyott akác újra hajt, virágba öltözködtek a kopár ágak... Hátha meg tudnánk csinálni, hogy a mi egyházmegyei özvegy-árva gyámházunk kivágott fája is új sarjat hajtana és virágba borulna?...

Két évtizeddel ezelőtt a balajti paróchián beszélgettünk. Az asztal körül vidáman csevegett egymással három papné. Gyöngyöző kacagásuk, mint gerlice bugás az erdő alját, betöltötte az egész szobát. Horváth János bátyánk szeretettel pillantott a vidáman nevetgélő papnékra. Egyszerre megszólalt:

— Ugyan kedveskék, hogy jöhettek el hozzánk feleségül?

— Miért, János bácsi? álmélkodott az egyik papné.

— Azért kedveském, mert mikor nekünk nyujtottak kezet, nem csak mi fogtuk meg azt a kis fehér kacsókat, hanem rajtunk kivül más is.... a... szegénység!

Nehéz az élet akkor is, míg családunk körében munkálkodunk, hát még az özvegyeinknek milyen a sorsa, minden támasz nélkül?

Az én falumban két lelkészözvegy lakott...

Az egyik szántóvető kisgazdához ment feleségül...

A másik?...

Fütetlen szobában súlyos fülbajt kapott és itt halt meg Miskolcon a műtő-asztalon.

Talán ez a két tény többet mond el nektek lelkésztestvérek, mint én megkíséreltem.

HIREK

— **Látogatás főiskolánkban.** *Farkas István* püspök és *farkasfalvi Farkas Géza* főgondnok febr. hó 9-én a népfőiskolai előkészítő tanfolyam záró ünnepélyére főiskolánkba érkeznek. A következő napon a theologián végeznek látogatásokat.

— **A faluszövetség** a népfőiskolai tanfolyam számára faliképeket, könyveket, továbbá a két legszorgalmasabb népfőiskolai hallgató megjutalmazására 2 drb. ezüst érmet ajándékozott. Az érmeket a tanfolyam záróünnepélyén a tanfolyam két legjobb hallgatójának a püspök ur fogja átadni.

— **Egy százkétéves nyugalmazott kántortanító kitüntetése.** A kormányzó úr a legöregebb pataki diákot, *Szabó Ambrus* nyuglmazott abai református kántortanitót elismerésével tüntette ki. Szabó Ambrus most töltötte be százkettedik életévét jó erőben, testi és szellemi képességeinek épségében. Több mint félszázadon keresztül oktatta falujának népét és a legöregebb emberek is valamikor tanítványai voltak. Legyen életén Isten áldása!

— **Tájékozásul.** A jubiláris emlékbeszéd megmegjelenik. Akik néhány példányt (10—20 drb.) rendeltek, szíveskedjenek az árát postabélyegben elküldeni, mellékelve darabonként 2 fillér postaköltséget. Tisztelettel *Marton János* theol. tanár.

— **Bartha Dénes:** Szalkai érsek zenei jegyzetei monostor—iskolai diák korából (1490) Musicologia Hungarica Bp. 1935. Nagyon becses, s bennünket, patakiakat nagyon érdeklő kéziratot tett közzé Bartha Dénes: Szalkai László esztergomi érseknek pataki diák-korában irt zenei jegyzeteit. Itt volt az Ágoston-rendi szerzetes iskolában 1490 táján. (A zárda ott állott, ahol most a hécei Krausz korcsma van). Kisvárdai János mester oktatta őt zenére. A kéziratok szövegéhez hangjegyek és fényképmásolatok is vannak mellékelve. *G.*

— **Theol. Akadémiánk hallgatója** Sipos Zoltán a Főiskola Kórus elnöke a M. A. E. Liszt Ferenc Magyar Rapszódia Bizottság 1935. decemberi országos dalpályázatán elismerő oklevelet nyert Farkas Andor „Virágot találtam" c. versével. A pályázat redményét a Zeneművészeti Főiskola nagytermében hangverseny keretében hirdette ki a Bizottság. Köszöntjük a szép sikert ért szerzőt.

— **Molnár Mária Sárospatakon.** Molnár Mária, jelenleg itthon tartozkodó külmissziónáriusunk gyülekezetünk előtt febr. 2-án a nagytemplomban a délelőtti istentisztelet után külmissziói munkájáról előadást tart.

— **Zempléni lelkésznék figyelmébe.** A zempléni lelkésznék f. évi február 4-én, kedden d. e. 10 órakor tartják havi Bibliaórájukat a sárospataki Angol internátus igazgatói lakásában. Minden testvérünket szeretettel várunk.

— **Sárospataki ref. egyház 1935. statasztikája.** Megkereszteltetett 91 (fi 48, nő 43). — Konfirmáltatott 94 (serdülő fi 47; nő 39; felnőtt fi 4, felnőtt nő 4). — Templomban esküdött 38 párból tiszta: 18, vegyes: 20. Nem kötött megegyezést 4 pár. Javunkra kötött megegyezést 16 pár. (állami anyakönyvben a reverzális arányszáma 8 kárunkra, 19 javunkra). — Meghalt 48 (25 fi, 23 nő). Hozzánk tért 7 (2 fi, 5 nő). tőlünk kitért 2 (1 fi, 1 nő). — Urvacsorával élt 3616. — A gyülekezet növekedése 48 lélek. Lélekszáma (ca 3300).

— **Donits András életéhez.** A Gvadányival levelező Donitsról jóformán semmit sem tudnak. Még azt se, hány éves volt, mikor Gvadányihoz verses leveleket irt. Szigetvári Iván kétségbe vonja, hogy 12 éves lett volna akkor, 17—18 évesre gondol. Nagyon helyesen. Szűcs Sámuel kéziratos naplója szerint 1797-ben a grammatikai osztályban neki Miskolcon tanulótársa volt. Őt 1794-ben vették be az „olvasók" közé. 1795-ben már duplicista volt. A comparista fokot átugorva, coniugista lett, 1776 ban coniugista vetus, 1797-ben grammatista. Tehát lehetett 11—12 éves. Donits 1800 ban kezdett levelezni Gvadányival, 3 év mulva — ekkor 15—16 éves lehetett. Ezt lehet következtetni a kézirattárnak adományozott feljegyzésekből. *G.*

— **A nagy világból.** Németország 18000 protestáns lelkésze közül 12000 a hitvallásos egyház híve, 2000 német keresztyén, 4000 sehová sem jelentette be csatlakozását. — Az evangéliumi ker. egyházaknak Japánban, Kínában és Koreában 1300 missziói állomásuk van. — A 3 ország lakosainak száma 600,000.000. — A benszülött misszionáriusok száma 2500, ezek eddig mintegy 10,320.000 hajlékba kopogtattak be Krisztus üzenetével.

HIVATALOS RÉSZ.

III. sz. Körlevél.

Minden gyülekezet lelkipásztorának!

Az alábbi, — felette fontos leiratot és rendelkezést — miheztartás végett — teljes egészében közlöm:

A m. kir. pénzügyminiszter úrnak 147.136/1933. II. a. szám alatt a nagyméltóságú m. kir. vallás- és közoktatásügyi miniszter úrhoz intézett átiratának másolata.

Nagyméltóságú Miniszter Úr! A magyarországi református egyház egyetemes konventje elnökségének Nagyméltóságodhoz intézett felterjesztésére van szerencsém Nagyméltóságodat az alábbiakról tisztelettel értesíteni. — Folyó évi október hó 24-én lépett életbe a gazdatartozások fizetésének újabb szabályozásáról szóló 14.000—1933. M. E. számú rendelet, amely rendelet 1935. évi október hó 31. napjáig terjedő időre megállapítja mindazokat a kedvezményeket, amelyeket a „gazdaadósok" a meghatározott feltételek *fennforgása esetében igénybe vehetnek.* A rendelet végrehajtása szempontjából gazdaadósnak azt az adóst kell tekinteni, aki mező, erdő, szőlő, vagy kertgazdasági ingatlannak tulajdonosa, haszonélvezője, vagy *javadalmasa, feltéve, hogy jövedelme nagyobb részben ezekből az ingatlanokból, vagy mezőgazdasági munkajövedelemből ered.* A Budapesti Közlöny folyó évi november hó 5-iki számában hirdetett 2500—1933. P. M. számú rendelet szabályozza azt, hogy miként kell megállapítani a mezőgazdasági, vagy egyéb forrásokból eredő jövedelmek mértékét. A 14.000/1933. M. E. számú rendelet 1. § a értelmében *az 1932. évi április hó 1. előtt keletkezett magánjogi követelések után a rendelet hatálybalépésének napjától járó kamatok címén gazdaadósokkal szemben évi 5 1/2 %-nál nagyobb kamatot bírói úton érvényesíteni nem lehet.* Abban az esetben, ha valamely gazdaadós tulajdonát alkotó ingatlannak a rendelet hatálybalépése napjáig telekkönyvileg bejegyzett és fennálló jelzálogos terhe a kataszteri tiszta jövedelem 15-szörös szorzatát meghaladja, az ily adós, a 14.000/1933. M. E. számú rendelet 2. §-a értelmében az illetékes bíróságnál kérheti, hogy az ingatlan *védett birtokká nyilvánittassék,* amely esetben a rendeletben foglalt kedvezmények is megilletik. Ezek a kedvezmények a református *egyházközségekre* önérthetőleg csak abban az esetben terjednek ki, ha az *egyházközségek jövedelme nagyobb részben mezőgazdasági ingatlanokból ered.* A záloglevél-, illetőleg kötvénykibocsátás alapjául szolgáló kölcsönökre nézve változatlanul fennállanak a 450/1933. P. M., illetőleg a 7600/1933. M. E. számú rendelet rendelkezései. Az *adósok* tehát az úgynevezett transzfermoratórium hatályának tartama alatt a fennálló tőketartozás után csak évi *5 %-os kamatot, valamint a kezelési költségeket tartoznak pengőben letétbe helyezni.* Abban az esetben, ha a tapasztalat azt mutatná, hogy a hitelintézetek az egyházközségekkel szemben — amennyiben azok mezőgazdasági ingatlanokkal rendelkeznek — nem gyakorolnak a nehéz gazdasági viszonyok között megfelelő méltányosságot, a Takarékpénztárak és Bankok Egyesülete útján igyekezni fogok megfelelő befolyást gyakorolni. Fogadja Nagyméltóságod kiváló tiszteletem őszinte nyilvánítását. Budapest, 1933. évi november 9-én. A miniszter helyett: Olvashatatlan aláírás s. k. államtitkár. A hivatalos másolat hiteléül: Budapest, 1933. november 17. Gruber s. k. miniszteri irodakezelő. (P. H.)

Az adóssággal küzdő egyházak vezetőit utasítom, hogy védelmükre — mindent tegyenek meg — nem levelezéssel — hanem alapos utánjárással, hogy eladósodott egyházaink a védett birtokok közé felvétessenek.

II. Lelkésztestvéreim figyelmébe!

Nagyon fontos és nagyon sürgős!

Hivatalos Lapunk 3. számában II. számú körlevelem III. jelzéssel ellátott rendelkezését megváltoztatom. Az egyetemes konvent 1935. évi tavaszi gyűlésének 94. számú pontjára vonatkozó összesítő-állami adókimutatások megkészítésének határidejét, a konvent elnökségétől kapott mai rendelkezés szerint, március hó 15-ig kell minden egyes egyháznak, illetékes esperesi hivatalához beküldenie, melyeket az esperesek összesítő kimutatás kíséretében március hó 25-ig terjesztenek hozzám.

Első rendelkezésem június végéig kitűzött határideje tehát megváltozik s helyette *március 15 értendő.*

Miskolc, 1936 február 1. Atyafiúi szeretettel:

***Farkas István** püspök.*

239/1936. sz.

Pályázati hirdetés.

A magyarországi református egyház egyetemes konventjének elnöksége az egyetemes konvent által a konventi központi irodánál rendszeresítendő s az állami rendszerű IX. fizetési osztály 3. fokozata szerinti illetményekkel járó konventi fogalmazói állásra pályázatot hirdet. Pályázhatnak azok a református vallású, harminc évnél nem idősebb magyar állampolgárok, akik jogi vagy theológiai képesítéssel bírnak, legalább egy idegen nyelvet (angol, francia, német) szóban és írásban kifogástalanul bírnak s a gép- és gyorsírásban kellő jártassággal rendelkeznek. A pályázók kérvényüket maguk fogalmazzák, sajátkezűleg írják s egyben igazolják egyházi vagy egyháztársadalmi téren eleddig teljesített szolgálataikat. A pályázati kérvényt — hitelesített oklevél és bizonytvány másolatokkal — 1936. évi február hó 15-ig a református egyetemes konvent elnökségének címére a konventi irodába (Budapest, XIV., Abonyi-u. 21. sz.) postán kell beküldeni. A pályázók csak külön írásbeli felszólításra jelenkezhetnek személyesen a konventi irodában. A konventi tisztviselők alkalmazása szolgálatuk első évében ideiglenes, azontúl végleges és életfogytiglan tartó. Az ideiglenes szolgálati idő leteltével a véglegesítés iránt az egyetemes konvent határoz. A konventi tisztviselők hivatali állásukat állandó kizárólagos élethivatásként töltik be s más rendszeres javadalmazással egybekötött állást vagy megbízatást nem viselhetnek, ily mellékfoglalkozást nem folytathatnak. Egyházi megbízatást azonban vállathatnak.

Budapest, 1936 január 18.

A református egyetemes konvent elnöksége:

Dr. Balogh Jenő főgondnok, világi elnök. — *Dr. Baltazár Dezső* püspök, lelkészi elnök.

SZERKESZTŐI ÜZENETEK.

— K. P. Z.—z. Megérkezett, jön.

Nyomtatta: Kisfaludy László a Ref. Főiskola betüivel. Sárospatak, 1936.

XLI. évfolyam. 6. szám. Sárospatak, 1936 február 9.

SÁROSPATAKI REFORMÁTUS LAPOK

A TISZÁNINNENI REFORMÁTUS EGYHÁZKERÜLET, A SÁROSPATAKI FŐISKOLA ÉS A TISZÁNINNENI EGYHÁZKERÜLETI KÁLVIN-SZÖVETSÉG HETI KÖZLÖNYE

FELELŐS SZERKESZTŐ ÉS KIADÓ: **DR. MARTON JÁNOS.**

FŐMUNKATÁRSAK: DR. ENYEDY ANDOR, DR. MÁTYÁS ERNŐ, DR. SZABÓ ZOLTÁN, DR. ÚJSZÁSZY KÁLMÁN és DR. ZSIROS JÓZSEF. — Kálvin-szövetség részéről: DR. H. KISS GÉZA.

TARTALOM: *M. J.:* Országos teológiai tanári konferencia. — *Rolla Margit:* Pataki diák volt a nagyapám. — *H. L.:* Irodalom. — —: Gimnáziumunk angol-ágazatának tanügyi életéből. — Gyülekezeti élet. — Hirek. — Hivatalos rész. — Szerkesztői üzenetek.

Országos teol. tanári konferencia.

Az idén Pápa, illetőleg a dunántúli egyházkerület jóságos szeretete tette lehetővé a teol. tanárok országos konferenciáját, amely évről évre nagy ösztönzéseket ad nemcsak személyileg a résztvevő tanároknak, hanem a legüdvösebb kezdeményezéseket indítja meg lelkészképzésünk és -nevelésünk ügyében s így egyetemes ref. anyaszentegyházunk legéletbevágóbb érdekeit is a legáldottabban szolgálja.

A félévi munka végén, január 31-én és február 1-én két napig tartottak a tanácskozások, melyeken kezdettől fogva ott volt a dunántúli egyházkerület legelső lelkipásztora, a mindenki tisztelete és szeretete által övezett püspök, Medgyasszay Vince, a dunántúli magyar és evangéliumi érték, erő és mindenféle szellemi birtokállomány alázatos lelkű hordozója, őre és reprezentánsa. Budapestről csak Kováts J. István volt jelen, az igazgató — úgy látszik, nem tudta elhárítani megjelenése gátló akadályait. De Debrecenből Csikesz Sándor, Kállay Kálmán és Varga Zsigmond, Sárospatakról Marton János és Mátyás Ernő, Losoncról Sörös Béla és Kolozsvárról Gönczy Lajos és Nagy Géza kiszakították magukat otthoni munkájukból és készséggel vállalták az itt jelentkező munkában való részvételt is. A bécsi teol. fakultásról Bohatec József, a pápai teol. akadémia tiszteletbeli tanára jött el a minden evangéliumi munka iránt érdeklődő feleségével a konferenciára és tartott előadást „Isten szuverénitása és az állam Kálvin tanításában" címmel német nyelven a neves Kálvin-kutatóhoz méltó módon. A tanulmányt a pápai kollégák szeretetreméltó figyelme a dr. Trócsányi Dezső magyar fordításában már előre eljuttatta a konferencián résztvevők kezébe. (A füzet Pápán [Főiskola] az Egyházkerületi Iratterjesztésnél beszerezhető. Ára 70 fillér. Mindenkinek ajánlható. A legaktuálisabb kérdésben tárja fel Kálvin tanítását és útmutatását). Eljött a konferencia üdvözlésére a testvér ágostai főiskola részéről dr. báró Podmaniczky Pál egyetemi tanár is Sopronból.

Bohatec tanulmánya, aki mint pápai tiszteletbeli tanár a magyar nyelv megtanulását is jövő tennivalói sorába iktatta, beható megbeszélésben részesült.

Tudományos előadást tartott még dr. Nagy Géza: Kálvin hatása az erdélyi kálvinizmusra a 16. és 17. században címmel, nagy jártassággal és meghitt utánérzéssel tüntetve fel a külsőséges adatokból is a Kálvin lelkének a távoli földön való tényleges jelentkezését.

A gyakorlati témák közül kettő volt nagyfontosságú. Az egyik a biblia kommentár tervezetének ügye, a másik református főiskolai könyvtáraink kérdése. Az első kérdést a konferencia a megjelenésben akadályozott Erdős Károly munkálata alapján Pongrácz József előadásában tárgyalta. A javaslat az, hogy adjon ki a Paróchiális Könyvtár Erdős Károly és Kállay Kálmán főszerkesztők vezetése mellett a legkiválóbb szakemberek bevonásával az igehirdetői munka célját szolgáló, egészen gyakorlati, de a mai tudás szinvonalán álló bibliai kommentárt 3—3 kötetben, mind az új, mind az ószövetséghez, egy kötetet 25—30 ívnyi terjedelemben.

A könyvtárügy szervezésére és korszerű vezetésére pedig azt terjesztjük elő, hogy alkossa meg egyetemes konventünk a könyvtárügyi bizottságot, amely kiemelje a kátyuból könyvtárügyünk megfeneklett szekerét — anyaszentegyházunk javára. Termékeny megbeszélés folyt még a tantervi kérdések felett. Lelkészképzés, lelkészi továbbképzés címen Trócsányi Dezső terjesztett elő itt munkálatot (megjelent nyomtatásban ugyancsak a Pápai Ref. Theol. Akad. kiadványai közt, ára 50 fillér), amely a tárgyalás pompás alapjául bizonyult. Egyetemes egyháztörténelmi kompendiumul és a Magyar Ref. Egyháztörténelem kézikönyvéül Révész Imre már nyomdakész műveit ajánljuk kiadásra. Kállay Kálmán a Hollandiában járt teológusok szövetségének a megalakulását javasolta. Tóth Endre a külföldön szerzett lelkészi oklevelek honosításának kérdését, Pongrácz József a teol. tanárok gyermekeinek az ORTE neveltetési járulékában való részesedésének ügyét hozta a konferencia elé. Marton

János a genfi kálvinista teol. kongresszuson való részvétel tárgyában hozatott javaslatot. Mátyás Ernő előadásában azok a súlyos terhek és részben méltánytalanságok kerültek megvitatás alá, amelyek tandíj és egyéb kedvezmények elnyerése körül a végzett teológusokat a különböző egyetemeken sújtják, ha lelkészi oklevelük mellé még középiskolai tanári oklevelet is akarnak szerezni. Az volt a benyomásunk, hogy egyetemeink professzorai előtt egész mélységükben ismeretlenek ezek a bajok, mert máskülönben ők maguk sietnének azok lehetőségszerinti orvoslására. Úgy ismerjük általában a magyar tanárokat.

Török István a külföldön járt diákok további vezetésére és lelki, szellemi irányítására tett javaslatot.

A jövő évi konferencia Sárospatakon lesz. *M. J.*

Pataki diák volt a nagyapám.

Most lenéz az ég csillag-ablakán,
mint a mesében.

A Bodrog most is erre kanyarog,
s a hold ezüstje épen úgy ragyog,
mint régen.

A templom tornya ép úgy messze néz,
s az akácillat most is, mint a méz
olyan édes.

A házak ép úgy állnak hallgatag,
s diák halad az ablakok alatt,
mint régen.

. . . Mert így járt erre ő is egykoron,
kiért most ezt a néhány szót fonom
koszorúba.

Itt járt az utcán, ott a kert alatt
s a főiskola fái közt maradt
a sóhaja.

Egy ódon kilincs keze simítását,
s egy régi tükör arca ifjú mását
tán őrzi még.

Tán a hangja is itt cseng valahol
a vár alatt, ahol a szél dalol
a csendnek.

S a lábnyoma is itt van tán a porban . . .
Szeretném megkeresni, mint a holdban
a hegedűt.

Tul a határon van egy temető,
s egy sírhant, melyen csak vadrózsa nő
azóta már.

Ott alszik az, ki álmot itt szövött.
— Nagytiszteletű kezei között
a biblia. —

E bús határ veri a szíveket!
Arra a sírra sohse vihetek
friss virágot.

Így köszöntöm hát innen, ahol régen
ifjú szívével dalolt, mint a réten
a pacsirta.

Pataki diák volt a nagyapám.
Most rám néz az ég csillag-ablakán
s két szeme fényes.

Mint a könny.

Sárospatak, *ROLLA MARGIT.*

IRODALOM

Szathmáry Ferenc: A magvető.

Segédkönyv a református népiskolai vallástanításhoz. 114 lap. Sárospatak, 1936. Bolti ára 3 P.

Az utóbbi időben szinte évről évre jelennek meg olyan vezérkönyvek, melyek a népiskolai tantárgyak anyagának módszeres feldolgozását nyujtják. Amilyen örvendetes ez a jelenség, éppolyan fájó sebe református vallástanításunknak a módszertelenség, mely a szükséges vezér- és segédkönyvek nélkülözéséből fakad. Népiskolai tanítók, hitoktatók, vallástanárok mind meg vannak győződve a mai állapotok tarthatatlanságáról, de még mindig hiányzik népiskolai vallásoktatásunk tananyagának módszeres feldolgozása és az ezt megelőző feltétlenül szükséges, tudományos értékű alapvetés.

Szathmáry Ferenc könyvét azért üdvözöljük őszinte örömmel, mert ezzel a segédkönyvvel vallástanításunk elmaradt helyzetén akar segíteni. Már itt elmondhatjuk, hogy amit célul tűzött ki, azt a legteljesebb mértékben el is érte. Szerző egész művén meglátszik, hogy annak az iránynak a híve, mely a vallást az életben látja kiteljesedni. A vallás nem csupán ismeret, nem egy bizonyos anyagnak pontos tudásán alapszik, hanem az mindenek felett élet, mégpedig Istenben való élet. Ez a gondolat vonul át mind az elméleti, mind a gyakorlati részen. Az elméleti részben a kibocsátott 187 kérdőívre érkezett feleletekkel egybehangzóan megállapítja mai vallásoktatásunk eredménytelenségének okait, melyek közt ott szerepel a sok gyermek, kevés idő, a rossz és nehezen beszerezhető tankönyvek, a könyvnélkülözés, a nehéz módszeres feldolgozás, a vezérkönyvek hiánya és a tanterv fogyatékossága. Szerencsésen mutat rá ezekkel a hiányokkal kapcsolatban arra, hogy hasznos lenne — ott, ahol még ez nincsen meg — a lelkészek bekapcsolódása a vallástanításba, hogy csak népiskolai vallástanítók irjanak tankönyveket, s hogy a vallásoktatásnál mindenekelőtt a nevelő-hatásokat kell értékelni. Vallástanításunk hatástalanságát a helytelen módszerrel magyarázza, mely ma is a legtöbb esetben a könyvnélkülöztetést tekinti a legfőbb céljának. Szerinte a könyvnélkülöztetésnek nincs meg a kellő haszna, mert a gyermeknek nehéz munkát ad, s a megtanult anyag hamar a feledés martalékává lesz. A gyermekeknek élményre van szükségük, hogy akaratukat megindíthassuk, a memorizálással pedig éppen ettől fosztjuk meg a gyermeket.

Ezután egymásután olvassuk Az Istenhezvezetésnek a bibliai történetek, az egyháztörténet, a hit és erkölcstan és az egyházi ének tantásának módszeres felépítését. Szerző könyvének legfőbb értéke ezekben a módszeres felépítésekben rejlik, melyekkel megbecsülhetetlen segédeszközt ad a vallástanítók kezébe. A gyakorlati részben bebizonyítva látjuk módszerének helyességét, melynek minden fokozata fontos szerephez jut ezekben a színes, sokszor drámai erővel ható feldolgozásokban. Minden osztály tananyagából három egységet választott ki a könyv írója, amelyek után még három egyházi éneknek a módszeres feldolgozása következik. Mindenik egységből melegen sugárzik felénk a vallástanító-szerző komoly hite, széles tudása, különösképen pedig pompás gyakorlati érzéke. Örömmel várjuk tőle az előkészületben lévő vezérkönyvek mielőbbi megjelenését. *H. L.*

Gimnáziumunk angol ágazatának tanügyi életéből.

Nagyjelentőségű tanácskozás folyt január 31-én délelőtt 10 órai kezdettel Szily Kálmán államtitkár elnöklete alatt a Vallás- és Közoktatasügyi Minisztériumban a Sárospataki Ref. Gimnázium angol-ágazatának továbbfejlesztése tárgyában. Részt vettek a tanácskozáson a közoktatásügyi minisztérium részéről még dr. Kőrössy miniszteri tanácsos, a Főiskola részéről Farkasfalvi Farkas Géza országgyűlési képviselő, a Tiszáninneni Ref. Egyházkerület főgondnoka, Janka Károly a Főiskola lelkészi, gróf Bethlen Pál a Főiskola világi gondnoka, Novák Sándor ref. gimnáziumi és közigazgató, és Szabó Gyula az Angol-internátus igazgatója. Ez értekezlet betetőzése volt azoknak az előzetes tanácskozásoknak, melyek a főgondnok úr és gondnok urak elnöklete alatt a gimnáziumban több ízben tartattak a gimn. igazgató és a tanári kar előkészítései nyomán. A kultuszminisztériumban lefolyt értekezleten az angol gimnázium minden eddigi kérdései megoldattak: 1. az angol nyelven kívül a világtörténelemnek az V., VI. és a VII. osztályban angolul való tanítása, 2. az ötödik angol-szakos tanári állás megszervezése, 3. az angol-ágazat növendékei részére az angol nyelv és irodalomból érettségi vizsgálat kötelezettsége. A tanácskozásokon a kultuszminisztérium: Szily Kálmán államtitkár és Kőrössy miniszteri tanácsos részéről az angol gimnázium és internátus iránt a legnagyobb jóindulat és elismerés volt tapasztalható. Az ő szélesebbkörű horizontjuknak és bölcs megértésüknek volt köszönhető, hogy az angol ágazat régóta vajudó s az Egyetemes Konvent előtt is tárgyalás alatt levő kérdései véglegesen megoldattak s ez által az angol ágazat további élete rendezve van. A Sárospataki Ref. Főiskola ezuton is a leghálásabb köszönetét fejezi ki Szily Kálmán államtitkár urnak és Kőrössy miniszteri tanácsos urnak, hogy e nagyrahivatott s országunkban egyedül a sárospataki ref. gimnázium számára biztosított iskolatípust teljesen kiépíteni segítettek. Tasnádi Nagy András államtitkár úr, aki szintén részt óhajtott venni az értekezleten, a betegen fekvő kultuszminiszter úr helyettesítésében minisztertanácsra volt meghíva s így a másfél óráig tartó értekezleten nem vehetett részt.

A világtörténelem angol nyelvi tanítása a II. félévben azonnal meg is kezdetett F.M.R. Hawks angol születésű tanár által, aki a történelem tanítására az oxfordi egyetemen szerzett tanári képesítést.

GYÜLEKEZETI ÉLET.

— **Missziói köri értekezlet.** A felsőborsodi egyházmegye sajóvámosi missziói köre e tél folyamán 1935. nov. 22-én Boldván, dec. 6-án Sajósenyén és Sajóvámoson, dec. 17-én Zilizen, 1936 jan. 29-én Sajóbábonyban, jan. 31-én Nyomáron és Hangácson tartotta meg szokásos évi értekezletét, az értekezleteken volt 4 ízben bibliai eszmecsere a megjelent lelkészek és tanítók között, 7 ízben megbeszélés az ifjúsági egyesületekről, a lelkészné gyülekezeti munkájáról, a vallásos estélyek programmjáról, egyházak, lelkészek anyagi sérelmeiről, azok orvoslási módjáról stb. A mindkét nembeli fiatalság részére ifjúsági és leányegyesületi összejövetel, az egész gyülekezet részére vallásos estély. A lelkészek és tanítók közötti bibliai eszmecseréket vezették: Kövér Pál e. m. missziói előadó, zilizi lelkész és Felméry Albert sajóbábonyi lelkész, a megbeszéléseket: Körössy István boldvai és Nemes Andor dr. hangács—nyomári lelkész. Ifjúsági és leányegyesületi bibliai eszmecserét vezettek: Kövér Pál 2, Várady József sajóvámosi lelkész 2, Felméry Albert 1 alkalommal. Ugyanekkor előadást tartottak: Kurdy Béla boldvai, Bakó István zilizi, Gábor István nyomári tanító (Mit olvassunk? Szülők iránti tisztelet. Az ének és dal tanulásának jelentősége). A vallásos estéken bibliát magyaráztak: Kövér Pál, Körössy István (Jóvátétel. Lidia. A siron túli élet. Testvéri szeretet. Isten üzenete. A keresztyén család. Isten megismerése). Előadást tartottak: Felméry Albert, Várady József, Kövér Pál, Nemes Andor dr. (Isten várakozása. Hithősök. Jövőbe vetett hit. A mindentudó Isten. A magyar jövendő. A szentírás. Kálvinista öntudat. A keresztyénség és a szociális kérdés). Ezenkívül helyből férfi, ifjúsági vegyes-, vagy gyermekkarok a tanítók vezetésével, szavalatok.

— **A sajókazinci** templomba a gyülekezet presbiterei saját költségükön bevezettették a villanyt november elején és azóta bibliamagyarázattal esti istentiszteletek tartatnak.

HIREK

— **Népfőiskolai tanfolyam Sárospatakon.** A népfőiskolai tanfolyam a jelzett program szerint február 1-én megnyilt. Munkája minden reménységet meghaladó sikerrel folyik. Vasárnap *Farkas István* püspök jelenlétében ér véget. Az ügynek a jövő héten külön lapszámot szentelünk.

— **Lelkészválasztások.** Az alsóborsodi ref. egyházmegye két egyházközségében volt febr. 2-án lelkészválasztás. Tiszapalkonyán és Bükkaranyoson. Előbbi helyen Kovács Károly 50 évi szolgálat után nyugalomba vonuló lelkipásztor örökébe Turáni T. Ferenc nyék-ládházai s. lelkészt, utóbbi helyen pedig az ugyancsak nyugalomba vonuló Mauritz Árpád helyére fiát: Mauritz Gyulát hívta meg a gyülekezet nagy egyakarattal. Az Ur kegyelme nyugodjék meg mind az ifjú lelkipásztorokon, mind a szép példát mutató gyülekezeten. Tiszapalkonyán Román Ernő és Dr. gróf Haller István, Bükkaranyoson Dr. Enyedy Andor és Dr. Kovács Kálmán egyházmegyei tanácsbírák képviselték az alsóborsodi egyházmegyét.

— **Molnár Mária Bőcsön.** Molnár Mária magyar hittérítőnő február 3-án, délután, Külsőbőcsön a régi iskolában tartott családias hangú előadást, az ötödik világrész szigetein végzett munkájáról. A külsőbőcsi vegyeskar szépen betanult éneket adott elő Molnár Mária tiszteletére. Anderkó Sándor tanító vezetésével és Kiss Margit csokrot adott át az énekkar nevében. A perselypénz 32 P. volt Molnár Mária munkájának támogatására. — Este 5 órakor Molnár Mária mindvégig lebilincselő, szívreható beszámolót tartott Pitilu szigeti életéről. A feledhetetlen templomi ünnepély a külsőbőcsi vegyeskar énekével végződött. Itt a perselypénz 55 P. volt Molnár Mária munkájának támogatására. A hittérítőnő húsvét után németországi körutra indul és visszamegy az Admirál szigetvilág benszülött pápuáinak térítésére.

— **A sárospataki református tanítóképző-intézet** febr. 15-én este, 8 órai kezdettel tartja meg évi szokásos *hangversenyét* az intézet tornatermében. A koncert műsora a következő: 1. Mozart: Kis éji zene. Előadja az Ifjúsági Zenekar. 2. Kodály: Gergelyjárás. Előadja az Ifjúsági Énekkar, 3. Hubay: két csárdajelenet. Előadja Dóbisz János IV. é. tn. 4. Sztojanovits: Bordal a „Ninon" című operából. Előadja Várady Lajos III. éves tn. 5. Chopin: Asz-dur ballada. Előadja Bolvári Zoltán az intézet ének- és zenetanára. 6. a). Bazin Spanyol tánc. b). Seiber. Búcsú. Előadja az Ifjúsági Énekkar. Az egyes számokat betanította és zongorán kiséri Bolvári Zoltán tanár. Jegyek előre válthatók a főiskolai könyvkereskedésben.

— **A debreceni Nemzeti KIE Konferencia Emlékkönyve,** 1936 február 15-én jelenik meg. Aki ez időpontig előfizet, kedvezményesen 60 fillérért kapja, a megjelenés után a könyv ára 80 fillér lesz. A könyv 14x21 cm. nagyságban, művészi kivitelű, háromszínűnyomású fedéllel, 20-nál több gyönyörű fénykép melléklettel jelenik meg. Ajánlatos tehát e pompás könyvecskét mindenkinek megszerezni. Előfizetni lehet csekken, amelyre rá kell írni: „Debreceni KIE 32.045," vagy postautalványon, így azonban 70 fillért kell küldeni, mert a portó nagyobb. A megrendelést, KIE Debrecen, Piac utca 36. szám alá kell küldeni.

— **Táborzáró ünnepélyt** tartott február hó 2-án az ipartestület nagytermében a 763. sz. Sztáray Mihály cserkészcsapat tartalmas műsorral.

HIVATALOS RÉSZ.

Felhívás az abaúji egyházmegye lelkipásztoraihoz.

Az egyházmegyei tanítóképviselőre beadott szavazatok felbontatván, Csulya László 41, vitéz Nagy Pál és Biró Antal 11—11 szavazatot kapott. Minthogy az általános többséget egyik jelölt sem nyerte el, újabb szavazásra hívom fel a gyülekezetek presbitériumat, a három legtöbb szavazatot nyert egyén között. *Szavazatok beadásának határideje február 28.*

Az 1935. évi konventi jegyzőkönyv 94. pontjában foglalt rendelkezések pontos betartására felhívom lelkésztársaim figyelmét. A hívek föld, ház és kereseti adóját feltüntető kimutatást egyénenként összesítve és mindenki után a félszázalékos közalapi járulékot kivetve, a kimutatott adókat végösszesítéssel ellátva minden egyházközségből, a leány- és fiókegyházközségből és a szórványokból is, legkésőbb március hó 15-ig sürgetés bevárása nélkül kérem az esperesi hivatalba beküldeni. — A kimutatás a községi előljárósággal láttamozandó.

Gönc, 1936. február 5. *Farkas Elek* esperes.

Alsózempléniek figyelmébe! Felhívom a kebelbeli egyházközségeket, hogy a tűzbiztosítási díjat haladéktalanul küldjék be az egyházmegyei pénztárba, ahonnan a pénz beérkezése után a díjnyugtákat meg fogják kapni. — Sátoraljaujhely, 1936. február 4. *Kiss Ernő* esperes.

Alsózempléni gyülekezeteket szeretettel értesítem, hogy: 1. február 15—16-án Tiszalúcon ifjúsági vezetőképzőtanfolyamot tartunk a megküldött programm szerint. Érkezés 14-én délután, visszautazás 16-án délután. Jelentkezési díj 60 fillér. Jelentkezéseket február 12-ig Tiszalúci ref. lelkészi hivatalhoz kérem küldeni.

2. Ez éven a férfi értekezleteket ősszel tartjuk meg.

3. Tavasszal rendezendő énekkari ünnepélyekkel kapcsolatban kérem kántortestvéreim buzgó tevékenységét és az előkészítő értekezleteken való pontos részvételét.

4. Isten segítségével Ricsén május 3-án, Olaszliszkán június 2-án rendezendő énekkari ünnepélyek résztvevői tervüket elkészítették.

5. Szerencsen rendezendő énekkari ünnepély programmjának február 10-én délelőtt 9 órakor Szerencsen a ref. lelkészi hivatalban tartandó megbeszélésére, szeretettel hívom Tarcal, Taktaharkány, Legyesbénye, Tállya, Mád, Ond, Taktaszada ref. gyülekezeteiből kántortestvéreimet.

6. A híradások közlésére lelkésztestvéreimet kérem.

Testvéri szeretettel: *Missziói előadó.*

SZERKESZTŐI ÜZENETEK

L-y Gy-a: Már kiszedve várja a megjelenést a küldött rész. — **K-r P-l:** Köszönet a hirekért.

Nem gondolja, hogy talán saját gyermekeit támogatja az árvabélyeg-akcióval?

Nyomtatta: Kisfaludy László a Ref. Főiskola betüivel. Sárospatak, 1936.

XLI. évfolyam. 7. szám. Sárospatak, 1936 február 16.

SÁROSPATAKI REFORMÁTUS LAPOK

A TISZÁNINNENI REFORMÁTUS EGYHÁZKERÜLET, A SÁROSPATAKI FŐISKOLA ÉS A TISZÁNINNENI EGYHÁZKERÜLETI KÁLVIN-SZÖVETSÉG HETI KÖZLÖNYE

FELELŐS SZERKESZTŐ ÉS KIADÓ: **DR. MARTON JÁNOS.**

FŐMUNKATÁRSAK: DR. ENYEDY ANDOR, DR. MÁTYÁS ERNŐ, DR. SZABÓ ZOLTÁN, DR. ÚJSZÁSZY KÁLMÁN és DR. ZSIROS JÓZSEF. — Kálvin-szövetség részéről: DR. H. KISS GÉZA.

TARTALOM: *Szabó Lajos:* A sárospataki népfőiskola (Vége köv.) — *Farkas István:* „Szeretetfalva" fiaihoz. — *Móricz Miklós:* A földmíves helye a nemzet életében (Vége köv.) — *N. S.:* Egyházfőhatósági iskolalátogatás Sárospatakon. — Hirek. — Hivatalos rész. —

A sárospataki népfőiskola.

Sárospatak századokon át azon a nagyon érdekes módon is tartotta az összeköttetést a magyar faluval, hogy *legátusokat* küldött ki minden nagy ünnepre a falvakba, akik Isten igéjének hirdetése mellett ápolták az összeköttetést a Falu és az Anyaiskola között.

Most századok multával a *Falu* visszaadta a látogatást a *Főiskolának* azáltal, hogy elküldötte fiait a sárospataki népfőiskolai tanfolyamra.

A népfőiskolai tanfolyam hallgatói a *Falu legátusai*, s amilyen szeretettel fogadta minden esetben a Falu az Alma Mater legátusát, épen olyan szíves szeretettel várta és fogadta az Iskola a Falu kiküldöttjeit.

De fogadhatta is. Mert ezekre a fiúkra elég ránézni, hogy megállapítsa az ember, hogy szemenszedett fiúk, s falvaikban a legénység elejét képezhetik. És aki pár órát tölt köztük és figyeli, amint jegyeznek, hozzászólnak a tárgyhoz s vitatkoznak, bizonyítanak, érvelnek, az meglátja, hogy szellemi tekintetben is a legénység elejét képezik ezek a pompás fiúk.

Mikor megérkeztek Patakra, akkor az állomáson karszalagos teológusok várták őket. A teológiai internátusban laktak a teológusokkal együtt és együtt is étkeztek a konviktusban. Együtt vannak az előadásokon, egymás mellett sétálnak a látóútjainkon. Ez a néhány nap barátokká tette őket a teológusokkal is és egymással is. A tiszamenti gyerek együtt lakik a sajóparti fiúval, a hegyvidéki a lapályról származóval. Kedves barátjai lettek egymásnak, egymás címeit máris feljegyezték, hogy az érintkezést fenntartsák egymással, ha vége lesz is a tanfolyamnak.

Az a néhány nap, ami a népfőiskolai tanfolyamnak rendelkezésére állt, úgy volt beosztva, hogy a hallgatók minden fontos, őket és jövőjüket érdeklő kérdést feltétlenül meghalljanak, még pedig az illető kérdés egyik legjobb szakemberétől.

Megismerkednek a magyar irodalommal, dr. Harsányi István előadásai útján. A néprajzzal Turi Sándor és Kántor Mihály igazgatók pompás előadásai nyomán. „A földműves, mint nemzetének tagja" c. sorozat kapcsán a társadalmi, kulturális, gazdasági kérdés hézagpótló, nagyszerűen összefoglalt képét kapják dr. Móricz Miklós szerkesztő és közgazdasági író előadásaiból (melyeket vendégek is végighallgattak).

A közegészségügyet pesti szakorvosok előadásai nyomán hallották, a szövetkezeti eszme áldását dr. Wanke Gusztáv OKH elnöki osztály igazgatója, a falunevelés és faluszervezés technikáját a Faluszövetség igazgatója dr. Teölgyes István, a Faluszövetség titkára dr. Wieser Béla és a Faluszövetség főtitkára dr. Szekeres László adták elő.

Zenére Szabó Ernő hegedűművész tanár tanította őket, a főiskola és a város történetét dr. Szabó Zoltán és Tárczy Árpád adták elő. Látóútjaikon megtekintették a múzeumokat, filmbemutató is volt részükre és Patak egyéb nevezetességeinek (elsősorban a gazdasági vonatkozásúaknak) a megszemlélése.

Napirendjük reggel 6 órakor kezdődött és kis szünettel tartott egészen este 9 óráig. Van idő a szórakozásra is. Az est jórésze a KIE é, ahol Dobos Károly és Kovács Péter KIE titkárok vezetése alatt mintaszerű KIE életet élnek, mintát véve minden este arról, hogy hazatérve ők is igazi KIE munkát folytathassanak.

Annak a kidomborítására, hogy ők itt a Városban is a Faluéi, a Falut képviselik és a Faluért akarnak dolgozni, megalakítottak a résztvevőkből egy jelképes községet. A község neve Szeretetfalva (ötletes pályázat útján győzött ez a név). Van bírája és rendes tisztikara. A Falu, mint mintafalu, nem fog szétoszlani a tanfolyam befejezése után sem. Az összeköttetés továbbra is megmarad a vezetőség és a falu tagjai között azáltal, hogy a „Faluszövetség" hivatalos lapját, a „Vasárnap"-ot minden negyedévben egyszer megkapják a résztvevők s ebben a számban lesz közölve a vezetőség körlevele a tagokhoz. Újabb negyedév mulva pedig ugyancsak a Faluszövetség útján megint megkapja minden résztvevő a „Vasárnap" című újságot, melynek az a száma közölni fogja a résztvevők egymáshoz intézett leveleit és beszámolóit. Az új köz-

ség címe most: Szeretetfalva u. p. Sárospatak. A tanfolyam bevégezése után pedig ez: Szeretetfalva, u. p. Budapest, V, Báthory utca 24. sz. (Itt van a Faluszövetség, amely közvetíteni fogja az összeköttetést.)

Ami a legvonzóbb ezekben a fiúkban, az az a halálos komolyság, amellyel akarnak és tudnak tanulni. Jegyzetkönyvük állandóan kezükben van, minden érdekli őket, s némelyik olyan ismerője egyik-másik problémának, amely az új magyarság és az új falu problémája, hogy hasonló korú intelligens fiú csak előkészítő tanulmányok után válna azzá.

Nagy tanítómesterük, a megnehezedett magyar Élet iskoláját járták ők ezelőtt a tanfolyam előtt, s az tanította meg sok olyanra őket, ami nekünk novum, vagy amit csak könyvekből ismerünk.

36 gyülekezetből voltak meghíva ifjak, némelyik faluból tizen is eljöttek volna, némelyikből még válasz sem érkezett a körlevélre. A résztvevők nevei: Baka Sándor, Tiszaluc. Balogh József, Nemesbikk. Baski József, Vilmány. Berecz Gyula, Mezőkeresztes. Ifj. Csont Bálint, Radostyán. Csíger Barna, Alsózsolca. Csukás János, Vajdácska. Daruka Béla, Taktaszada. Deme Zsigmond, Szendrő. Enyedi Antal, Tiszakarád. Falucskai Lajos, Perkupa. Fazekas László, Aszaló. Géresi Ferenc, Vajdácska. György János, Józsefmajor (Zemplén vm.). Hogya Mihály, Nagyrozvágy. Horváth Sándor, Nyiri. Ifj. Juhász József, Bodrogkeresztúr. Kapéri Antal, Sárospatak. Kapéri István, Sárospatak. Kelemen Lajos, Sajókápolna. Ketzer István, Miskolc. Kiss András, Szegi. Kolláth Bertalan, Ziliz. Ifj. Lámer József, Sajóvelezd. Lavotha Béla, Erdőbénye. Nagy Béla, Hejőpapi. Nagy József, Cigánd. Pandák Ernő, Kovácsvágás. Parajos János, Vajdácska. Sarkadi Géza, Vámosújfalu. Szabó Lajos, Noszvaj. Szikszai Károly, Hejőpapi. Szűcs Lajos, Paszab. Takács Ferenc, Borsod. Gödöri Tóth Ferenc, Semjén. Varga Bertalan, Gönc.

A tanfolyam anyagát a résztvevők minden nap megkapták külön is, a tanfolyam napilapjából, mely minden este megjelent. Címe „Kerékvágás", szerkesztője Szabó Lajos missziói lelkész. Ebből a lapból átismételik az anyagot, s hazaviszik, hogy otthon közkinccsé tegyék az itt tanultakat.

Van köztük olyan, aki most ült életében először vonaton, de szívboldogító volt hallgatni, mikor szakemberek előtt egy ügyes és pompás hozzászólásban kifejtette, hogy hogyan gondolja ő községében a szövetkezeti élet elindítását.

Van olyan is köztük, aki most látott életében először filmet. De olyan elgondolásai, tervei és tapasztalatai vannak már, hogyha azokat megvalósítja, az lesz a magyar filmek egyik legszebbike.

Van köztük író, nem afféle rímkovács, hanem olyan, akinek versében a szív ritmusa és a lélek mondanivalója dobog.

Van köztük takács, aki földműves létére elmagyarázza a többinek, hogy hogyan lehet élvezetes és hasznot hajtóan eltölteni ilyen hasznos foglalkozással a téli időt.

Van köztük kisgazda, aki elmondja a nagyobb gazdák fiainak, hogy ő az ő néhány négyszögöl földjén, amely belterjes gazdálkodásra van berendezve, nagyobb bevételt kapott ez évben is, mint mások tiz hold buzaföldön.

Van köztük, aki már Németországban is volt a gazdaifjak csereakciójával tanulmányúton, a másik rendszeresen olvas, egy tizenhat éves fiú minden segítség nélkül ezer akadály ellenére maga vezet egy KIE egyesületet.

Kicsi birtokosok mind (a legnagyobb birtok 75 hold föld, a többié mind tíz, vagy még kevesebb hold), de van nekik egy kincsük, ami többet ér mindennél: hívő akarat a jövendőben. Ezek a fiuk mind tudják azt, amire a tanfolyam minden előadása megtanította őket: hogy egy ország földmívessége lehet erőforrás a nemzet számára, de lehet temető is.

És ők életüket tették rá arra, hogy ne temető legyen! Hogy ezt megtanulták, ebben van az első magyarországi népfőiskolai tanfolyam óriási jelentősége. *Szabó Lajos missziói lelkész.*

(Vége köv.)

„Szeretetfalva" — Fiaihoz!

Farkas István püspök beszéde a Népfőiskola záróünnepén.

Kedves Fiaim! —... Magam nem kímélve itt vagyok közöttetek, hogy megcselekedjem azt, amire az ősi főiskola minket megtanított, hogy a gyermekeit szerető szülő részt kér gyermekei öröméből — bánatából egyaránt. Ő maga 400 esztendő óta abban gyakorolja magát, hogy szívét kitárja, kincseit felkínálja nemcsak diákjai, hanem mindenki számára, aki vágyódik keblén megpihenni. Mindég ő érzi magát gazdagabbnak — ha adhat utravalót sokaknak....

Nagy örömmel hallottam hírét annak, hogy 36-an, mint a falutok kiküldöttei jelentetek itt meg s gondos kiválasztás után azért jöttetek e szent falak közzé, hogy gyarapodva a hitben, tudásban, az itt kapott intelmek, tanítások, szívetekbe való befogadásával készüljetek az eljövendő férfikor küzdelmeinek bátor megharcolásához.

Még gondolatnak is örökre szép marad, hogy közös munkába állásotok első óráiban — az egybegyülekezett ifjak testvéri közösségét: Szeretetfalvának kívántátok elnevezni. Ebben a mai gyűlölködő világban milyen jó dolog tudni azt, hogy élnek még álmokat álmodó, látásokat látó ifjak, kik az eljövendő sok-sok, — magyar — „Szeretetfalva" kialakulását várják.

Szeretem nézni az eget nagy viharok továbbvonulása után, mikor — bárányfelhők incselkednek egymással odafenn.... Ezüstös fénylő csapatok — az ég és a föld közzé helyezett szivárványhídja közelében — mintha kifényesedő, — ragyogó, égi „Szeretetfalvak" volnának — hol kibeszélhetetlen öröm éneke zenghet — látván felülről, hogy ide alant — ujból „vígan mosolyog a föld határa"!...

A nagy vihar után — jól esik látnom itt-ott az ébredés jeleit, hogy a falu népe eszmél, s az ifjak — tudjuk immár, — hogy a magyar jövő olyan lesz — amilyennek ők tudják, akarják azt

megkészíteni .... Tudják immár sokan, hogy Istennel együtt járva — hittel, ésszel, imádsággal, — élni akarással, — szakadatlan hűséges munkával még mindég jöhet: virradatunk! ...

A nemzet — Istentől kapott küldetésének értelmét s célját — elsősorban az ifjaknak kell tudniok! Mert mindnyájan küldetésben járunk, — e világban.

Minden nemzetnek más és más a küldetése... A mienk: eleitől kezdve: kereszthordozás! .... Könny és verítékhullás, — legtöbbször azért, hogy a körülöttünk élő nemzetek boldogok legyenek .... S mert értük állottuk századokon át a viharokat — jutalmúl: minket senki sem szeret. Nincs aki minket védjen s aki értünk csak egy cseppnyi vért is ejtsen önzetlenül.

Nem az a fő baj, hogy nincsen sehol egy jóbarátunk, hanem az a bajok eredője, hogy: mi magunk sem szeretjük magunkat... s nem, — különösen a magyar fajtát... Gyülölködni, egymást bántani, — gyalázni ... ehhez nem ért úgy a világon senki sem, mint a magyar! ....

Sok századokon át — ... alig tettek itt valamit azért, hogy a falvak verítékező magyarjai emberhez illő életet élhessenek! ... A nagy összeomlás után a magyar buza nemesítésével — Istennek hála eredményesen foglalkoztak a szakértők — s valóban úgy van, hogy Európa legjobb buzája a mienk. A legédesebb, a legízesebb, a legpuhább kalácsot a mi buzánkból lehet sütni... Kellett törődni ezzel a fajnemesítéssel. de ki törődött azzal, hogy a magyar ifjú is az legyen, aminek Isten őt e világba küldte?

Ha a buzánk a legjobb — úgy a magyar ifjúságnak — Európa legderekabb ifjúságának kell lennie! ..... Ezt tudni kell itt minden igazán magyarnak!

Minket meg akar menteni, — magáénak akar tartani az Isten — rendületlenül hiszem, hirdetem — esztendők óta, sokszor olyan egyedül — árván maradva, — sokszor gunyos megjegyzéseket is elszenvedve!

Én hirdetem, hogy az okos gazda, ha jő a nem várt májusi, juniusi jégverés, mely derékba törteli a kalászba szökkenő vetéseket — nem emeli öklét haraggal az ég felé, hanem alázatos engedelmességgel néz az Isten szemébe és fényesíti az ekéjét — letarolt mezőit újra szántja s veti magját — juliusi kölesét — s várja az áldást — azt amit Isten ád .... ingyen, kegyelemből — magáéból — ajándék gyanánt —.

Nem bölcselkedni kell hát, hogy: — miért volt ez?, miért volt az! ... Hagyjuk a multat! ... A jövendő felé nézzünk. Eke szarvára a kezeteket. A multban, elvehettek tőlünk sok mindent, — de ha dolgozik, ha becsülettel: élni akar a nemzet — a boldogabb jövőnket senki nem veheti el! .... Igy vallom én ezt a legnagyobb magyarral.

Minden a Hazát igazán szerető magyar ifjúra szükség van itt. Nincs közöttünk ma olyan kicsiny, aki őrtálló helyén becsülettel szolgálva — nagy dolgot ne tudna cselekedni a szebb holnapokért.

Idejére megjön mindig Isten ama kedves embere, — ki odaáll a nemzet élére és — a pusztai bujdosás esztendei után, az Igéret földére vezette a nemzet fiait ...

Meddig tart még itt — a mai nehéz időkben búsulásunk? ... Én nem tudom! — De vajudni látom már az időket. — „A kor méhe most még meddő," — de .. ütni fog a szabadulásunk órája, — én ezt rendületlenül hiszem! ....

Míg könnyeim peregnek, — látván népünk mai keserves sorsát ... bizony magam is odaállok közzétek Fiaim ... s odakiáltom a falvak magyarjai felé: .... Imádkozzatok és dolgozzatok — Velünk az Isten! ....

És hát — ha úgy imádkozunk, mint az erdélyi rab magyar földön élt dicsekedésünk: Szabolcska Mihályunk annak idején — a János bizonyságtétele Jézusról — írott felséges szép költeményében — nagyszombat éjszakáján a halottaiból feltámadott Krisztusról bizonykodva, de a magyar nemzet feltámadására gondolva! ... : —

„Én szentem — én áldott egyetlenem, — Neked élned kell, — győzedelmesen! Hiszek jövődben, szent harmadnapodban ... Bár sírba tettek, Isten ott is ott van ... S ha megvert és megpróbált is kegyetlen: Tudom még felmagasztal! Én hiszek benned rendületlen!" — Ti is így imádkozzatok! ...

... De nem bánom azt sem, ha haragra lobbant — szilaj magyar fajta, kemény akarásával — kiáltjátok ti is, amerre jártok, éltek ... a sokszor ítélő szék elé állított, — önmagát tékozló, de szíve utolsó dobbanásáig a magyar falu népét kimondhatatlanul szerető — Ady-val „Ad az Isten jót is holnap, Minden sírva vígadónak ... És ha leszakad az Ég is, — marad magyar mégis, — mégis: Ősi, szép és rémületlen"! ...

Ősi szép és rémületlen! Ezzé kell lenned — én szép magyar ifjúságom, ha igazán szereted: hitedet, fajtádat, földedet! .... Hited — fajtád, földed szerelme jelentse néked a Hazát! ... Csak a hamis prófétáktól óvakodjál — vigyázz!!! Van, kire nézhetsz: Krisztusod — dicsőséges multú magyar tegnapjaink, hallhatatlan nagyjai ... vonzanak!

Legyetek: virrasztók; — világoskodó tüzek a magyar éjszakában; amerre jártok a magyarság élő lelkiismerete; — példaadók a jóra! —

Meg nem roppanó derekú, — gerinces magyarokká nőjjetek! Fegyelmet szeretve; — tekintélyt tisztelve; — imádkozva és dolgozva, bízó hittel előre nézzetek! ..... Ti legyetek a szent mag — mely köré odasimul a falu ifjúságának színe-java.

..... „Szeretetfalva" bírájának, — kit elsőségre elválasztottatok, — mikor ezt a kitüntető érmet átadom — üzenem mindnyájan tinéktek:

„Legyetek büszkék falutokra! — De a falutok is legyen büszke ti reátok!". Édes fiaim! Köszöntsétek az odahaza élő szeretteiteket nevemben..... Áldjon meg az Isten titeket — mind a két kezével!

— **Lelkészek, tanítók és vallástanárok** figyelmébe ajánljuk Szathmáry Ferencnek: „A magvető" című könyvét, mely jó segédeszköz a református népiskolai vallástanításnál. Kapható a szerzőnél, Sárospatakon. Ára: 3 P.

A földmíves helye a nemzet életében.

Móricz Miklós dr.
három előadása a Sárospataki Kollégium Népfőiskoláján.

Első előadás.
A földmíves nép a nemzet lélekszámában.

Csonka-Magyarországot kilenc millió lélek lakja s ezek közül csak hétszázezeren nem magyar anyanyelvűek, nem születtek magyarnak. De mai határainkon kívül, tőlünk elszakítva még három millió magyar él, akikre nekünk mindig és mindenekfelett, legelsősorban kell gondolnunk.

A kilenc millió főnyi lakosnak, akik idehaza élünk a megcsonkított hazában, a fele földmíves, a földön él és dolgozik, akár van része földtulajdonban, akár csak gazdasági cseléd, vagy napszámos. Sőt a földmíves nép lélekszáma még valamivel nagyobb is, mint a többieké együtt, egy nagy nemzeti szavazásnál a földmívesek még leszavazhatnák a többieket, de — természetesen — csak akkor, ha valamennyien egyetértenének és ezenfelül ha a csecsemőknek, a gyermekeknek a szavazatait is mind számbavennék. Mert ma már a földmíves nép többletét csak annak köszönheti, hogy gyermekeinek száma nagyobb, mint a többi foglalkozáshoz tartozóké. Ha csak azokat számítjuk, akik munkabíró korban vannak, akkor a többi foglalkozási ágak lélekszáma már nagyobb, mint azoké, akik abból élnek, hogy a földet munkálják.

Ez nem volt mindig így és nincs is mindenütt így. Ez már annak a fejlődésnek az eredménye, amely Magyarországot a kezdetleges őstermelés állapotából kiemelte. Van olyan ország, ahol a földmíves nép aránya sokkalta nagyobb, mint nálunk. Ilyen Bulgária, Oroszország, India; ezekben az országokban a lakosságnak csak egyötöde, vagy csak egytizede nem földmíves. De más országokban meg sokkalta több az iparos, kereskedő, a városi ember: Németországban négyszer annyian vannak ezek, mint a földmívesek, Angliában meg nincs annyi dolgozó ember a földmívelésben, mint amennyi urasági inas szolgál az úri házaknál. De mégis ezekben az országokban gazdagabb a földmíves is, nemcsak az iparos, meg a kereskedő. Dánia, Hollandia, híres földmívelő országok, pedig ezekben a lakosságnak csak az egyharmada földmíves, de ezek aztán gazdagok is. A legszegényebb országok meg épen azok, amelyekben még a földmíves mellett alig van másféle foglalkozású ember is. Ott nincs, aki a földmívestől vásároljon és így mindenki csak annyit termel, amennyi neki, meg a családjának kell.

De a városi foglalkozások, a városi élet azt hozza magával, hogy a gyermekek száma elapad. Nincs annyi tisztviselő gyermek, mint amennyi tisztviselői állás van és ezért a tisztviselői helyekre mindig bekerülnek olyan fiak is, akik nem tisztviselő családokból származnak. A városi iparosnak, kereskedőnek sincs annyi gyermeke, mint a földmívesnek és így a földmíves réteg látja el gyermekeivel a városokat, a többi foglalkozási ágakat is. Ha a falusi ember taníttatta a gyermekét, akkor abból tisztviselő, ügyvéd, orvos, vagy iparos lesz, ha nem taníttatta, akkor proletár, szegény városi tengődő, aki mások kegyelméből tengeti életét. S ha az a gyermeke sem tanult eleget, aki otthon marad a gazdaságban, és előbb-utóbb átveszi az ősi birtokot, akkor az is csak mások szolgája lesz, mert nem tud úgy termelni, hogy a maga ura lehessen belőle.

A földmíves réteg nem egységes. Négy és fél millió lélek közül, amennyit a földmívelésnek a népe gyermekekkel, öregekkel együtt tesz, hatszázezer gazdasági cselédsorban él, s így legalább egy gyenge szerződés védi; majdnem egy milliónak azonban még egy négyszögölnyi földje sincs és napszámból él. Háromszázötvenezer főre rug az a földmíves réteg, amely már nem egészen vagyontalan, mert van némi kis földje, de ez a föld nem több egy katasztrális holdnál. Ez a réteg átmenet a napszámos és a birtokos közt, mert hisz a birtokából nem élhet meg, de azért a helyzete mégis jobb, mint annak, akinek semmije nincs. Egy milliónál valamivel többen élnek olyan törpebirtokból, amely több egy holdnál, de nem nagyobb öt katasztrális holdnál. Innen felfelé mindig kevesebben és kevesebben vannak azok, akiknek a vagyona nő. Hatszázezer lélek él 5—10 kat. holdas birtokon, 460.000 lélek tíz-húsz holdason. Húsztól-ötven holdja már csak annyi családnak van, hogy ezek családtagjainak a fejszáma együtt még kétszázötvenezer fő sincs, az ötven-száz holdas birtokok népe pedig negyvenötezer főt sem ér el, pedig ebbe már a bérlők és a bérlők családja is benne van. Százkétszáz holdas birtokon már csak tizennégyezer főnyi birtokosnép él, ezer holdon felül pedig már mindössze kétezerkétszáz, a nagybérlőkkel és családjukkal együtt. S van az országban egy olyan nagybirtok is, amelyiknek a kiterjedése kétszázezer holdat meghalad.

A földmíves nép sok rétegből áll, s még több, még tarkább a lakosságnak a másik fele. Az iparos nép az ország lakosságának kb. az egynegyed része, s ennél sokkalta kevesebb a kereskedő népnek a száma, meg azoké, akik a közlekedésből élnek. — A tisztviselők száma nem olyan nagy, mint amilyennek mondják. Az országban csak minden huszadik ember él abból, hogy vagy maga köztisztviselő, közszolgálatban áll, vagy az eltartója az. De ezek közt már az ügyvédek, orvosok, gyógyszerészek és sok másféle foglalkozás is benne van. Nem a tisztviselő sok, hanem itt más lehet a baj. Alighanem úgy van, hogy a tisztviselők nem végzik el mind úgy a kötelességüket, amint kellene. Az állam nagyon sok embernek ad kenyeret, de egyetlenegyet sem állít olyan helyre, ahol ne lenne nagyon sok és nagyon is sürgős tennivaló. Ha aztán ezek nem dolgoznak mind egyformán, annak már az állam nem oka.

A földmíves nép nálunk a nemzet számában döntő jelentőségű. Nemcsak azért, mert a nemzetnek a fele földmíveléssel keresi meg a kenyerét — kb. így van ez azoknál a testvéreinknél is, akiket a trianoni határok elszakítottak tőlünk, — hanem azért is, mert a földmívelésnek a népe szüli és neveli a nemzet számára a jövő nemzedékeket is. A földmíves népet az egyke még csak itt-ott támadta meg, de a városi nép majdnem mind egykés és a legnagyobb mértékben a tisztviselők azok.

Második előadás.

A földmíves a nemzet gazdasági életében.

A nemzet vagyonában a földmíves népnek nem olyan a része, mint a nemzet lélekszámában. A legnagyobb vagyon az ő kezén van, mert még mindig a föld a mi legnagyobb vagyonunk, de nem tud belőle annyi keresetre szert tenni, mint amennyivel ezt a vagyont gyümölcsöztetni kellene.

Annak a termésnek, jószágnak, amit a földmívelés népe egy év alatt kitermel, előállít, a fának, amit az erdőkben évente levágnak, eladnak, a sok iparcikknek, amit a műhelyekben, meg a gyárakban, s házépítés formájában, meg másféle módokon is gyártanak, amit a kereskedők forgalombahoznak és a vasútak, teherautók, hajók szállítanak, együtt az értéke egy esztendő alatt 2600 millió pengő. Ebből a nagy összegből a felerész már nem a földmívelés népének esik, hanem az iparnak. Pedig a földmívelés népe ötödfél millió lelket számlál, az iparé nem egészen két milliót. A földmívelés egy esztendei munkájának az eredménye ezer millió pengőt ér, ami bizony nem a fele, hanem a harmadánál csak valamivel több annak a kétezerhatszáz millió pengőnek, amit a nemzet együtt egy év alatt áru, termény, jószág, iparcikk formájában előállít. A kereskedelem és a közlekedés még sokkalta kevesebbel részesedik a közös keresetből. Ketten együtt is alig háromszáz milliónyi részt kapnak, ami az egésznek nem sokkal több a tizedrészénél. Sokan beszélnek, izgatnak a kereskedelem ellen. Sokszor írják és terjesztik azt a véleményt, hogy a kereskedő csak nyerészkedik. Pedig a kereskedő is hasznos munkát végez: az árut onnan, ahol annak nincs ára, olyan helyre viszi, ahol van: amennyi hasznos munkát a kereskedő, meg a vasút, a fuvaros végez, az azt megilleti. A gazdaember magára vessen, ha ő nem ügyes kereskedő, ha mindig másra bizza a terményének az eladását. Arra való lenne a szövetkezés, hogy ezt elvégezze. De nem úgy kellene annak lenni, hogy a gazda tartozik a szövetkezetnek, hanem úgy, hogy a szövetkezet tartozzék a gazdának. Amit a gazdától megvesz, az legyen többet érő, mint amennyit elad neki. A szövetkezet vegye kezébe az értékesítést és akkor a gazda mindjárt többet is termelhet, jobban fog jövedelmezni a földje.

Mi az oka annak, hogy a földmíves a kezében levő nagyobb vagyonból, a földből kevesebb hasznot tud kihozni, mint amennyi az iparosnak a keze munkájából előáll? Az, hogy az iparos három évig tanul, amíg annyira jut, hogy igazán elkezdhessen tanulni. A tanonc három év alatt szabadul fel, de akkor még nem lesz mester. Ahhoz még nagyon sok esztendei tapasztalat és egészen különös rátermettség, vállalkozó hajlam, ügyesség, élelmesség kell, amíg a segéd el meri rá szánni magát, hogy kiváltja az iparigazolványát és mester lesz belőle, megpróbál a maga erejéből megélni. A földmíves nép nem így dolgozik. Ott azt tartják, hogy akinek az Isten hivatalt ád, eszet is ad hozzá. Aki örökölt egy darab földet, akkor már ért is hozzá. S nem azt kell megvárni, hogy jobban tudjon gazdálkodni, hanem csak azt, hogy a gyerek megerősödjék, akkor aztán már bele is nőtt a mezei munkába, meg a jószág kezelésébe. A földet ma is úgy mívelik nálunk, mintha sok száz évvel ezelőtt élnénk s azóta semmi sem változott volna. A földmíves ember nem azt mondja a fiának: legyen különb, mint az apja volt, hanem alig várja, hogy az iskolából kivehesse és dolgozni küldje, — mintha nem kellene megtanulni, hogy is kell dolgozni a földön.

Ötödfél millió földmíves lakosnak jut összesen ezer millió érték egy év alatt, két millió iparból élőnek meg ezerháromszáz millió. Egy földmívesnek jut 220 pengő, egy olyannak, aki iparból él, 650 pengő. A különbség oka ott van annak a tudásnak, meg annak a vasszorgalomnak a különbségében, ahogy az iparos, meg a gazda ember dolgozik. Az iparos nemcsak sokat tanul, hanem egész éven át szüntelenül dolgozik is, — legfeljebb a kőmíves, meg az ács nem, akiket az időjárás akadályoz télen a munkában — a gazdaember télen át alig csinál valamit, csak a tavaszt várja. A gazdának ezen kell segítenie és akkor majd más lesz a része a nemzet jövedelméből is.

Az ipar ellen azt szokták felhozni: az a baj, hogy az iparos nem fizet eleget a gazdának azért, amit vesz és nagyon drágán adja azt, amire a gazdának szüksége van tőle, aminek van is valami alapja. Nagyon sokan mondják azt is, hogy ne teremtsünk idehaza ipart, hanem hozzuk be külföldről olcsón, amit a külföldi iparosok, kereskedők olcsón akarnak nekünk eladni. — De az igazság az, hogy ahol ipar nincs, ott a gazdának egyáltalában nincs vevője, mert ott kereskedelem sincs, meg hivatalnok sincs, ott nincs város, ott csak falu van. Tehát ott a gazda nem is termelhet semmit a piacra, hanem csak annyit, amennyit maga, meg a családja elfogyaszt. Ott a földmíves csak olyan ruhában járhat, amit maga fon és sző, olyan szerszámmal dolgozik és olyan házban lakik, amit maga, meg a falu többi lakói együtt el tudnak készíteni. De ára semminek sincs. Ha meg a külföldre bízzuk, hogy olcsón ellásson bennünket iparcikkekkel, akkor az csak addig olcsó, amíg a mi iparunkból még azt is tönkre nem tette, ami van. S akkor még nagyobb lesz a drágaság, mint ma, mert nekünk a föld terményeivel kell megfizetni az iparcikkeket és nincs forgalom, mert a mi terményeinket akkor mind külföldre viszik.

A város mindent megfizet a falunak és a falu dolga, hogy mindig jobb és jobb árat tudjon a várostól elérni azért, amit megtermelt és amit a város megvett tőle. A gazdának iparosnak és kereskedőnek is kell lennie egyszerre, mert csak akkor nincs kiszolgáltatva annak, aki nála tájékozottabb, okosabb és azért kapja tőle olcsóbban a terményeit, az állatait, a kelleténél, mert a gazdaember sem termelni nem tud jól, sem eladni.

A földmívelés jövedelmét csak egyetlenegy módon lehet növelni. Úgy, hogy a földmíves minél jobban megtanulja a maga munkáját, minél magasabbra fejleszti azokat a tehetségeket, amelyek benne laknak. Ha a földmíves kétszer olyan ügyes és szorgalmas lesz, akkor kétszer annyi lesz a jövedelme is és ez nem fog ártani a többi foglalkozási ágaknak,

iparnak, kereskedelemnek sem, mert akkor az egész nemzeti jövedelem nőni fog és mindenkinek sokkalta több jut, mint így.

Németország, Cseh-Szlovákia, Svájc, Olaszország megcsinálta a maga földmíveseinek a védelmét és csakugyan biztosítani tudta nekik a harminc és negyven pengős buzaárakat. De csak azért, mert a földmívesek mellett bőséggel vannak iparosai is, akik a földmíves terményét meg tudják vásárolni. A szomszédos államok elzárkózása bennünket is kényszerít arra, hogy a vámokat emeljük, de ennek a földmíves nép nem vette hasznát, mert a mi iparunk még nem elég nagy, nem elég erős és nekünk így is csak a külföldnek kell eladni azt, amivel a földmívelés többet termel a hazai szükségletnél. A külföld olcsón vesz tőlünk buzát és minden más terményt és drágán adja el az iparcikket. S a külföldi munkás olcsón veszi meg a magyar földmívelésnek az eredményét, olcsón él belőle és a hazai földmívesnek nincs haszna ebből a fogyasztásból, hanem akkor még drágán meg is kell fizetni a külföldi iparcikkeket.

A közteherviselésben olyan forma a része a földmívelés népének, mint a nemzet jövedelmeiben. Nem a felét viseli, hanem annál kevesebbet. Egy év alatt az állam, a vármegyék jövedelme, az egyházi adók és a többi közteher együtt 925 millió pengő. Ebből a földmívelés 320 milliót visel, s a többit más foglalkozási ágak. Amellett utóbb a földmívelésnek az egyenes adóit igyekeztek csökkenteni, a legkisebb adófizetők egyenes adóit törülték, forgalmi adót, fogyasztási adót meg azért visel keveset a földmíves, mert keveset is fogyaszt, nincs neki min vásárolni. Legfeljebb törvénykezési illetéket fizet sokat, mert sokat perlekedik. A vámteherből is azért esik reá kevés, mert hiszen nem ő fogyasztja el a javarészét annak, ami külföldről hozzánk bejön.

A magyar gazdasági élet még nem nagyon fejlett. Magasabb fokon áll, mint Kelet felé, de messze elmarad a nyugati államok gazdagsága mögött. Ez azért van, mert mezőgazdasága nem elég fejlett, földmívelése nagyon is gyenge eredményeket hoz.

A földreform igér némi javulást, de nem a földnek, hanem a földmívesnek kell megváltozni. A földreformot itt lehet a legigazságosabban megítélni, Szeretetfalván, mert itt mindenkinek van valamije és senkinek sincs sokja, tehát itt a földreform közvetlenül senkit sem érint. Az igazság pedig az, hogy a mai csonkaországnak van tizenhat millió katasztrális hold földje, amiből tiz millió a szántóföld. Az országban pedig kilenc millió lélek él, tehát világos, hogy nem juthat mindenkinek annyi föld, amennyi kellene ahhoz, hogy földmívelésből úgy megélhessen, ahogy a magyar földmíves ma dolgozik. Van az országban vagy másfél millió hold föld, amit kisebb darabokra fel lehet és fel is kell osztani. De ha mindenkit ahhoz akarunk hozzásegíteni, hogy tíz holdat megvehessen, akkor ebből csak százötvenezer családnak jut föld, csakhogy egy millió hatszázezer olyan lélek van az országban, akinek a földből kell megélnie, pedig egyáltalában nincs földje és ezenkívül még 350.000 olyan, akinek legfeljebb egy hold földje van és azoknak a száma is meghalad egy milliót, akiknek 1—3 hold földből kell megélniök, s ezek mind rosszabb helyzetben vannak, mint az a százötvenezer család lenne, aki tíz-tiz holdat megvehetne a földreformból. S akkor már nem is lesz több elosztani való földünk, de nekünk azon kell gondolkozni, hogy akkor is megélhessünk, sőt gazdagodhassunk, amikor már nem lesz több nagybirtok.

Miből élhetünk meg? Csak a tehetségünkből, meg a szorgalmunkból.

Nem a föld tart el bennünket, hanem a föld csak azt adja vissza nekünk, amit mi munkában beléfektettünk. A föld millió, meg millió esztendőn keresztül mindig ugyanaz marad és nem sokat törődik vele, hogy mi élünk-e rajta, vagy nyomorgunk és meghalunk. Száz évvel ezelőtt még két, vagy három szemet adott a magyar föld, ma nyolcat ad, tőlünk nyugatra ad tizenötöt, meg huszat és többet is. Pedig arra rosszabbak a földek, mint a mieink. Nem a föld más, hanem a földmíves tudása, hozzáértése és szorgalma. Nyugatmagyarországon van olyan gazda is, aki restellkedve vallja be, hogy az idén gyenge volt a termése, mert a buzaföldje csak 17 q át hozott holdankint, más éveken többet aratott. De ugyancsak a Dunántul van az a hitbizományi nagybirtokos is, aki meg azzal dicsekszik, hogy nála csak hét mázsát terem a buza, de nincs is neki rezsije. Ez azt jelenti, hogy nincs egyetlenegy akadémiát végzett gazdatisztje sem, ha nem botosispánokkal vezeti a sokezer holdas birtokot s nem azon töri a fejét, hogy kereshetne nála minél több munkás minél többet magának is, meg neki is, hanem azon, hogy fizethet minél kevesebb keresőnek minél csekélyebb béreket.

A magyar szegénységen semmi más nem segíthet, csak az, ha a földmívelésnek az állapota megváltozik: ennek pedig a módja az, hogy a földmíves minél több tudással, hozzáértéssel és közös, erőteljes szövetkezeti szellemmel dolgozzék. Ez a módja annak, hogy annak is elég legyen a földje, akinek ma kevés van és annak is érdemes legyen élni, s legyen is miből élni, akinek pedig föld nem jutott. (Vége köv.)

Egyházfőhatósági iskolalátogatás Sárospatakon.

Február hó 9-től 12-ig bezárólag ünnepnapjai voltak a főiskolának és a testvér tanítóképzőintézetnek. Egyházi főhatóságaink tartották évi iskolalátogatásukat. Farkas István püspök és Farkasfalvi Farkas Géza egyházkerületi főgondnokunk, Janka Károly és gróf Bethlen Pál főiskolai gondnokok kiséretében február 10-én délelőtt 10 óráig a teológia akadémia által rendezett „Csendes nap" keretében tartott előadásokon vizsgálták meg a teológiai akadémiát, pillantottak bele annak belső életébe és juttatták kifejezésre vezető, irányító felfogásukat. Délelőtt 10 órától kezdve folytatták a látogatásokat a gimnáziumban, ahol kilenc gimnáziumi tanár óra-

ján figyelték meg a tanítást. A délutáni órákban újra a teol. akadémián hallgattak meg két csendesnapi előadást. Február 10-én délután az 5 órai vonattal a püspök úr és az egyházkerületi főgondnok úr elutaztak. Február 11-én Janka Károly és dr. gróf Bethlen Pál gondnok urak folytatták a gimnáziumban a látogatást, ahol 17 tanár óráit látogatták meg, közöttük az V. osztályba a II. félévtől bevezetett angol nyelvű világtörténelmi órát is. Az előző nap délutánján a született angol tanárok délutáni angol társalgási óráit, a szilenciumokat, az Angol-internátus egész élet-beosztását, a szülők által nagy megnyugvással elismert vezetését és a sportbeli eredményeket figyelték meg. 11-én délután az ifjúsági egyesületek tanárelnökei és ifjúsági tisztikarával együtt közösen tartott értekezleten az ifjúsági egyesületek életét, a bennük élő szellemet, cél- és program-kitűzéseket tanulmányozták a gimnáziumi igazgató, a tanárelnökök és az ifjúsági elnökök információi alapján, majd a közigazgató által összehívott betegsegélyző egyesületi értekezleten vettek részt, amelyen a létesítendő új kórház és a humán-internátus terveit beszélték meg. Február 12-én a tanítóképzőintézet óráit látogatták és a látottak és hallottak felett a tanártestülettel tartott értekezleten legteljesebb megelégedésüket és elismerésüket fejezték ki.

Úgy az egyházkerületi elnökség, mint a főiskolai gondnokság lelki örömmel szemlélték az intézeteinkben folyó lelkes és intenzív munkát és annak segítségével előállott eredményeket. Kiterjesztették figyelmüket a tanár munkájának minden mozzanatára, oktatási és nevelési részletekre, megfigyelték a módszert, a tanulók magatartását, fegyelmezettségét és azt az egész lelki légkört, mely az órákon és azokon kívül tanárt és tanítványt egy megértő, szeretetteljes közelségbe egybeölel a következetes és szükséges szigor, a szülők helyettesének melegszívű szigora alapján. Örömmel látták az igazgatók és a tanárok átgondolt vezetésével ifjúságunk fokozatos előhaladását, testben és lélekben való fejlődését, amely különösen szükséges fajtánk és nemzetünk jövőjének biztosításához, boldogabb jövőjének megteremtéséhez. Meggyőződtek róla, hogy a főiskolában és a tanítóképzőintézetben folyó munka egy nagy kultúr-célkitűzés gondosan egymáshoz illesztett mozaikjaiból áll, amelynek ábrái minden vonalon a legszentebb vallásos és hazafias eszmények fundamentumán vannak lerakva. A látottakból és tapasztaltakból megnyugvással állapították meg, hogy a pataki főiskolát az ősök bölcsessége által kipróbált szellem vezeti, de helyet talál falaiban minden pedagógiai újítás is, amelyek által főiskolánk céltudatosan illeszkedik bele hazánk közoktatási programjába és nemesen tölti be az ő századok által megszentelt és a korral lépést haladó, sőt azt több ízben megelőző szerepét. Az iskola vezetősége, tanári kara és ifjúsága a legnagyobb szeretettel gondol e látogatások alapján is bölcs Előljáróinkra, akiknek egyéniségéből, iskolánkat féltő szeretettel őrző gondosságából kiáradó szuggesztiv erők bennünket mindig áthevítenek és elismerésük által munkánkban állandóan előbbre visznek. *N. S.*

HIREK

Tomory Dezső Istennek egy drága lelke költözött el a földről *Tomory Dezső* szabolcsi lelkipásztornak febr. hó 12-én 56 éves korában bekövetkezett halála által. Édesatyja után került a Mudrány-kastély termeiből átalakított szabolcsi paplakra, s a jellegzetes anyagi feltételek közt élő gyülekezet élére és megindítóan nagy emberi jósággal, minden nyomor, baj, szükség és fájdalom felé odahajló szívvel szolgálta mennyei Urát, csodálatos hűséggel ápolva a hely tradicióit, kemény munkával földi és lelki javakat szerző édesatyjának, a szeretetben soha el nem fáradó édesanyjának és az áldozatkészségben ragyogó nagy magyar és református földesurnak, a sárospataki főiskola halhatatlan alapítványtevőjének, Mudrány Andrásnak áldott emlékezetét. Jósága és tiszta szíve a magasabb egyházi közigazgatásban is munkát adott a vállaira, amelyeket ritka ambicióval végzett. Elköltözésével szegényebb lett a föld egy jóságos szívvel. Diákok, jó barátok s szegények, szűkölködők nagy seregének hull a könnye utána. Maradjon áldásban közöttönk emlékezete!

— **Lapunk mai számát** elsősorban a népfőiskola ismertetésének szenteltük. Sajnos — lapunk szűk terjedelme nem bírta el a gazdag anyagot. Még a jövő számunkra is maradt közölnivaló, pedig az előadások tartalmát még futólag is alig érintettük. A tudósítás későbbi helyén lesz szó *Farkas István* püspökünknek a záróünnepélyen való megjelenéséről. Püspökünk semmi akadállyal, útazást tiltó orvosi rendelkezéssel nem törődve eljött a népfőiskolások közé. A záróünnepélyen mondott beszédét lapunk mai száma hozza.

— **Balogh Elemér püspök hetven éves.** Az elszakított területen alakult dunáninneni ref. egyházkerület tudós püspöke, Balogh Elemér febr. hó 6-án töltötte be közhasznú életének 70-ik évét. Isten sokasítsa meg áldásait továbbra is az ő szolgája életén.

— **Ady Endre édesanyja babérkoszorut kapott** febr. hó 13-án a Prot. Diákszövetségtől az Ady-esten, melyet az ifjúság a Ref. Theol. Akadémia dísztermében tartott.

— **Lelkészbeiktatás.** Január hó 19-én iktatta be Ablonczy Pál esperes és dr. Zehery István egyházmegyei gondnok a balogi rendes lelkészi állásba a gyülekezet egyhangú meghívással választott lelkészét, Samu István volt rimaszombati s. lelkészt, theol. akadémiánk volt kíváló hallgatóját. Az új lelkipásztor beköszönő predikációját Jeremiás 1:4—10. v. alapján mondotta. Kísérje Istentől áldás az új lelkipásztor munkáját.

— **Pályázat.** Országos irodalmi és zenei pályázatot hirdet 300 díjjal 2000 pengő értékben a most alakuló Irók, Zeneszerzők Országos Szövetsége, hogy a pályázók közül tagokat és szépirodalmi lapjának munkatársakat szerezzen. Pályázni lehet verssel, novellával, magyar nótával, bármely zeneszámmal stb. Részletes pályázati értesítőt e

lap megjelenésétől számított két héten belül készséggel küld 10 filléres válaszbélyeg ellenében az „Irodalmi és Zenei Pályázat Bírálóbizottsága., Kispest, II. Hungária út 12 I/6.

— **Bodrogkeresztúrban** járt február 9-én a létesítendő Soli Deo Gloria-diáküdülő ügyében dr. *Rugonfalvi Kiss István* debreceni egyetemi professzor. A tárgyalások szerint már a nyár folyamán megkezdődhetnek az előmunkálatok. Ez alkalommal vasárnap délután 4 órakor a rendes népművelési előadássorozat keretében Dr. Rugonfalvi Kiss István tartott ismeretterjesztő előadást a községi kulturházban. Ugyancsak résztvett az esti hangversenyen is amelyet a helybeli Ref. Énekkar rendezett nagy erkölcsi és anyagi sikerrel, s amelyen község közönsége felekezeti különbség nélkül igen nagy számmal vett részt.

— **A gimnáziumi Erdélyi János Önképzőkör** február 8-án tartotta meg hagyományos műsoros-estélyét és táncmulatságát, amely mind erkölcsileg, mind anyagilag kiválóan sikerült. — Az Önképző-kör vezetősége a következő felülfizetésekért és jegymegváltásokért mond köszönetet: Dr. Bessenyei Zénó, Harsányi Gyula 10 P, Novák Sándor 7 P, Dr. Rapoch Jenő 6 P, Farkas István ref. püspök, Baskay Gyula, Boda Béla, Princz Dávid, Kazinczy Gábor, Nagy Mihály, Dr. Katona György, Dr. Trócsányi József 5 P, Szilágyi Benő 4 P, Szabó Gyula 3·20 P, Janka Károly, Vágó Miklós 3 P, Darányi Lajos, vitéz Csajka Endre, Tárczy Árpád, Dr. Harsányi István 2 P, Bódy Dénes 1 P, Roboz István 0·80 P.

— **Megjelent** dr. Újszászy Kálmán theológiai tanár könyve „A Falu" címmel. A könyv útmutatás a magyar falu tanulmányozásához és a falu embertani, települési, népesedési, egészségügyi, művelődési, nemzeti, erkölcsi, gazdasági, közösségi, vallási, gyülekezeti, és felekezeti rajzának összeállításához ad irányítást. Ezek mellett külön fejezetben foglalkozik a falu néprajzának feldolgozásához szükséges útmutatásokkal. A könyv gyakorlati célokat szolgál, amit a szerző azzal juttat kifejezésre, hogy anyagát kérdések formájában adja, ezáltal is megkönnyíteni akarva a munka azonnali megindítását mindazok részére, akik erre már most, vagy a jövőben hivatást éreznek és ennek a hivatásnak betöltésében segítő, irányító kalauzra várnak. A hat és félívnyi terjedelmű könyv megrendelhető a szerzőnél (Sárospatak, Főiskola) 2 P. előfizetési áron, amelyhez még 20 fillér portóköltség járul.

HIVATALOS RÉSZ.

IV. sz. Körlevél.

I. Lelkésztársaim figyelmébe!

II. számú körlevelemben az anyakönyvi másodpéldányok levéltári beszolgáltatása ügyében — sürgető átiratot kaptam Borsod-Gömör-Kishont vármegyék Alispánjától. Vele való tárgyalás során csak annyit tudtam elérni kedvezmény gyanánt, hogy ha az egyház a megkívánt méretű nyomtatvány beszerzésére képtelen, akkor az anyakönyvi másodpéldányokat saját maguk a lelkészek is megvonalazhatják kifogástalan famentes és az előírt (32x46) méretű papíron.

A nyomtatványok ára fejében megtéríteni semmit nem tud az Alispán úr, de kénytelen szigorúan követelni a törvényben előírt másodpéldányok beküldését és így én ezen másodpéldányok beküldését újból elrendelem.

II. Valamennyi segédlelkész figyelmébe!

A tiszáninneni lelkészképesítő bizottság felterjesztését, amelyben a segédlelkészek munkanaplójának készítését mondja ki a bizottság, az egyházkerületi közgyülés (16. p. 3.) elfogadta. Ennek értelmében felhívom valamennyi segédlelkész testvéremet, akik a II. lelkészi vizsga előtt állanak, hogy I. vizsgájuk leteltétől kezdve ezt a naplót pontosan vezessék, kimutatván benne minden lelkészi munkájukat, mert a II. vizsgálat előtt ezen naplót a vizsgálóbizottság bekéri és amelynek hiánya a II. vizsgára való bocsátás akadálya is lehet.

III. Valamennyi Presbitérium jóindulatú figyelmébe!

A bácsalmási ref. fiókegyház minden presbitériumhoz eljuttatott kérését minden egyházam segítő szeretetébe ajánlom.

IV. Szigorú figyelmeztetés lelkésztestvéreimhez!

Mult évi XXIV. sz. körlevelemben figyelmeztettem lelkésztestvéreimet arra, hogy a rendkívüli segély kérvényeket mikor és mimódon adják be. Azóta már három lelkésztestvérem úgy akarta megoldani a segély kérésének az ügyét, hogy az esperes és a püspök megkerülésével közvetlenül a minisztériumhoz fordult segítségért. A minisztérium minden esetben leküldi hozzám a kérelmeket.

Figyelmeztetem azokat a lelkészeket, akik a hivatalos út mellőzésével akarnak a minisztériumtól segélyt nyerni, hogy ez fegyelemsértés és én kénytelen leszek a jövőben az ilyen kérvényeket elutasító véleményezéssel visszaterjeszteni. Atyafiságos szeretettel

Miskolc, 1936 február 12.

Farkas István püspök.

Alsóborsodi lelkipásztorok figyelmét felhívom őszi egyházmegyei közgyűlésünk jegyzőkönyvének 4. pontjában foglalt határozatra, amely szerint 1935. évről kimutatást kell készítenie minden lelkipásztornak az ellenünk és mellettünk reverzálist adókról, valamint az át- és kitérőkről nem-, foglalkozás és vagyoni viszonyok szerint és legyen feltüntetve, hogy milyen okból történt a reverzális adás, az át- és kitérés. Az esperesi hivatalhoz leendő beküldés határideje 1936. március hó 1. — Ugyancsak felhívom lelkipásztor testvéreim figyelmét a 25. pont alatti közgyűlési határozatra, amely szerint minden lelkipásztor legalább 1 pengővel járul hozzá egy szegény hittanhallgató tápintézeti díjához. A megajánlott összeg ugyancsak március 1-ig az egyházmegyei pénztár címére küldendő Alsózsolcára. — Végül felhívom a mult évi konventi jegyzőkönyv 94. pontjában foglalt rendelkezések betartására: a föld, ház és kereseti adót egyénenként feltüntető kimutatást március hó 15-ig minden egyházközségtől elvárom. Atyafiúi szíves köszöntéssel vagyok: *Pósa Péter* esperes.

Nyomtatta: Kisfaludy László a Ref. Főiskola betüivel. Sárospatak, 1936.

XLI. évfolyam. 8. szám. Sárospatak, 1936 február 23.

SÁROSPATAKI REFORMÁTUS LAPOK

A TISZÁNINNENI REFORMÁTUS EGYHÁZKERÜLET, A SÁROSPATAKI FŐISKOLA ÉS A TISZÁNINNENI EGYHÁZKERÜLETI KÁLVIN-SZÖVETSÉG HETI KÖZLÖNYE

FELELŐS SZERKESZTŐ ÉS KIADÓ: **DR. MARTON JÁNOS.**

FŐMUNKATÁRSAK: DR. ENYEDY ANDOR, DR. MÁTYÁS ERNŐ, DR. SZABÓ ZOLTÁN, DR. ÚJSZÁSZY KÁLMÁN és DR. ZSIROS JÓZSEF. — Kálvin-szövetség részéről: DR. H. KISS GÉZA.

TARTALOM: *Sz. Z.:* I. Megelégedés. II. Fegyelmező ige. — *Komjáthy Aladár:* A konventi fogalmazói állás betöltése. — *Móricz Miklós:* A földmíves helye a nemzet életében. (Folyt. és vége) — *Szabó Lajos:* A sárospataki népfőiskola (Folyt. és vége.) — Meghívó a lelkészi konferenciára. — Hirek. — Hivatalos rész. —

IGEHIRDETÉS.

I. MEGELÉGEDÉS.

I. Tim. 6:6—10.

Megelégedésről az tud igazán beszélni, aki maga is elégedett. Pál azért tehette ezt, mert az ő életcélja az volt, hogy a megfeszített és feltámadott Krisztusról prédikáljon — ezt pedig megtette szorongattatások és üldöztetések közt is. Prédikálták a kevéssel megelégedést a reformáció nevezett és névtelen hősei, mert tudták, hogy örökéletre, kiválasztottságra rendeltségünk azt hozza magával, hogy a földi életre, erre a rövid zarándok útra ne legyenek nagy igényeink. Ők maguk is igénytelenek voltak és nem féltek, hogy valaki azt kiáltja rájuk: vizet prédikálsz és bort iszol.

A szent ige arra tanít, hogy a megelégedésnek nem anyagi, hanem lelki gyökerei vannak, (főtétel) mert I. az elégedett ember Istenre támaszkodik és II. embertársainak támasza. (Felosztás.)

Az igazi megelégedésnek két nagy ellensége van: az emberi telhetetlenség és az önteltség. A telhetetlen ember olyan, mint a feneketlen hordó: soha sem lehet tele tölteni. A kevés helyett sok, a sok helyett még több kell mindig neki. Mindenből több, csak az Igéből, imádságból, templomból kevesebb, esetleg semmi. Isten pedig megfordítva akarja: testiekből *elég* a kenyér és ruházat, ezekben ne legyünk igényesek, annál inkább lelkiekben. Itt akarjunk sokat! Istenfiúságot, Isten országát! Ezért *nyereség* az istenfélelem. Megzabolázza a telhetetlen testet és meggazdagítja, megnyugtatja, megbékélteti a szegény lelket. Az önelégült embernek nincs szeme és szive mások számára. Soha nincs feleslege mások számára. Mert nem számít előtte senki önmagán kívül. Nem segít máson, nem tesz mást elégedetté, pedig maga is mindig boldogtalan.

Ma minden vagyoni állapotban, anyagi helyzetben élő ember elégedetlen. Pedig ezek *jórésze* a *lélek* megváltozásával elégedett lehetne, mert hiszen élelme és ruházata csak megvan. A többieket pedig, akiknek ez is hiányzik, ők tehetnék elégedettebbé. Mert az elégedett ember kevéssel beéri, tudja, hol van a szükséges és felesleges határa, ezért mindig tud másokon segíteni, kiknek részét Isten a példaszó szerint nála tette le. A megelégedett ember áldozatkész ember. Aki áldozni tud, ha anyagiakban nem bővölködik, akkor is gazdag. Az elégedetlenkedő pedig mindig szegény, mégha milliói vannak is. Hogy írja Arany János? „Földi ember kevéssel beéri. Vágyait ha kevesebbre méri."

A megelégedés: Tettekbe öltöző Istenszeretet és emberszeretet. (Zárótétel.)

II. FEGYELMEZŐ IGE.

I. Tim. 5:20.

Sokszor megtörténik, hogy valaki midőn a szószékről olyan bűn kárhoztatását hallja, melyben a magáéra ismer, magábaszállás és bűnbánat helyett feldühödik és gyülölködik a „pap" ellen, hogy „őt kiprédikálta."

A Szentírás *parancsolja* a gyülekezet vezetőjének az Ige erejével és hatalmával való fegyelmezést. (Főtétel.) A célja ennek I. A bűnöst testvéri lázzal megtérésre, II. a gyülekezetet a rossztól való iszonyodásra, a jóhoz való ragaszkodásra indítani.

Kevesen tudják, hogy az Ige fegyelmez is, vagy ha tudják, nehezen akarják bevenni. A vallás szeretet és megbocsátás, mondják ilyenkor kegyeskedve. De minden okos szülő tudja, hogy az igazi szeretetnek féltő és szigorú szeretetnek is kell lennie. S a Szentírás csakugyan azt kívánja, hogy bocsássunk meg az ellenünk vétkezőnek. Ebben az van, hogy bocsássuk meg a *személyes bántást*, de fegyelmelmezzük azt, aki a Krisztusban hívő *közösséget*, szent testének egy tagját, a gyülekezetet gyalázta. Isten kicsinyeit botránkoztatta, s gonosz életével, cégéres bűneivel az egész keresztyénség becsületére mocskot dobott.

Ez kötelessége az egyháznak, mert ha ezt elhanyagolja, számon kéri tőle ezt Isten és megbünteti érette. Ezért vesszük egyre komolyabban a reverzális kérdést és ezért zárjuk ki a szent

asztal köré álló gyülekezet aranygyűrűjéből a hűtlen és cégéres egyháztagot.

A visszatérés útja nyitva áll. Ha valakinek a bűnbánata éppoly nyilvánvaló lesz, mint botránkoztató bűne: testvéri szívvel kell visszafogadni, mert ez is az Ige parancsa. Bizony vagy a pásztor, vagy gyülekezet szomorúsága, ha valakit feddenie kell, vagy egyenesen kirekeszteni a szent kerítések közül. De még nagyobb az öröme, ha valaki megtérve, megszentelődve, magábaszállva jő vissza, hiszen meg van írva, hogy ilyenkor a mennyekben is örülnek. (Luk. 15 : 10.) *Sz. Z.*

A konventi fogalmazói állás betöltése.

Előre bocsátom, hogy nem akarok szerénytelen lenni, nem tanácsot óhajtok e szerény néhány sorban adni, hanem inkább azt a többek lelkében élő kívánságot vagyok bátor kifejezni, amit nemcsak mostan, hanem már régebben is szóbeszéd tárgyává tettünk összejöveteleink alkalmával is.

A hivatalos egyházkerületi lapokban megjelent a konventi fogalmazói állásra a hirdetés akként, hogy vagy teológiai, vagy jogi képzettségű egyének pályázhatnak. Tisztelnünk kell a más fajta végzettségűeket a magunk oklevele mellett és a más pályán levőket, mert csak így tudjuk ápolni az annyira kívánatos társadalmi békét, azonban legyen szabad megjegyeznem, hogy erre a meghirdetett állásra én csak lelkipásztorokat pályáztatnék.

Érvelésem az, hogy ennek a tisztnek betöltésénél első sorban is nem annyira hivatalnok emberre van szükség, hanem olyan férfiúra, aki lelkületénél fogva is alkamas az ottani munkakörnek ellátására. Egyházak lelkipásztoraival kell éritnkezni, senkit nem akarok megbántani, de még is csak nagyobb bizalommal vagyunk mi lelkipásztorok a saját fajtánkhoz, mint egy más foglalkozású emberhez, akármilyen derék és hűséges tagja is legyen anyaszentegyházunknak egyébként. De ezzel azt hiszem, így van mindenki a similis simili gaudet elvénél fogva. Nem veheti tehát rossz néven sem egyházunk egyetlen vezetője, vagy a konventi atyák, ha egy közkatona elmondja több más egyházunk mai állapotáért és jövendőjéért aggódó lelkipásztornak a véleményét itt a tiszáninneni egyházkerületben is. Hiszen a tisztviselői álláshoz nélkülözhetetlen kellékeket meg lehet tanulni akkor is, ha hivatalban van valaki, de mi első sorban erős keresztyén hitet, nemes lelkületet és az anyaszentegyházért élni és halni tudó embert akarunk látni mindenütt, ahol egyházunk tart fenn állásokat. Azért vagyok bátor erre felhívni a közfigyelmet, mert a multban tartottunk fenn állásokat úgynevezett világi emberek részére, akik dolgaikat nagyszerűen elvégezhették, de hogy lelkileg egybe lettek volna forrva az anyaszentegyházzal, azt már nem mondhatjuk, mert templomban soha nem voltak láthatók, sem igét nem hallgattak, sem az úri szentvacsorához nem járultak. Olyan idegenek voltak közöttünk, mint a szomáli földön az európai.

De a másik érvem, amit hangsúlyozni szeretnék még, hogy egyházi életünkben számtalan olyan lelkipásztor van, akinek a rendesnél nagyobb a képzettsége, járt külföldön, a teológia mellett még egy másik fakultást is elvégzett és ezek a szegény emberek silány vallástanítói, vagy segédlelkészi állásban tengődnek, miért ne adnánk előnyt ezeknek az embereknek minden más pályázó mellett. Elvégre ebben nincsen semmi „szakszervezeti íz", csak a magunk véréből valónak a védelme, legalább egy ember számára legyen előhaladás, aki a falusi szegénységből városi tisztviselő sorsba jut anyaszentegyházunk kebelében.

Hangsulyoznom kell még egyszer minden emberi félreértés és érzékenység miatt, senkinek a mellőzését nem kívánom, azon sem vitatkozom, hogy teológus vagy jogász felel-e meg jobban a hirdetett állásra, csak azt voltam bátor szerényen elmondani, hogy többen a lelkipásztori jellegű embert látnánk szívesebben, azt hiszem, hogy ezt már igazán nem veheti senki tőlem rossz néven.

Komjáthy Aladár.

A földmíves helye a nemzet életében.

Móricz Miklós dr.
harmadik előadása a Sárospataki Kollégium Népfőiskoláján.

Harmadik előadás. (Folyt. és vége.)

A földmíves helye a nemzet szellemi életében.

A földmíves rétegnek a szerepe a nemzet szellemi életében az, hogy a nemzetet legjobban jellemző tehetségeket őrzi, azoknak állandó és kimeríthetetlen tartálya, de maga ezeknek a tehetségeknek nagyon kevéssé veszi hasznát. Nem tanulta meg, hogy kell velük bánni, és úgy látszik, nem is törekszik rá, nem vágyik rá leküzdhetetlen erővel, hogy ezt megtanulja. Pedig emelkedése, vagyonosodása, életének színvonala attól függ, vajjon elkezd-e ő is tanulni és közvetlenül is felhasználni a maga nagy tehetségeit.

Minden nemzetnek az élete akkor válik igazán nemzetivé és felvirágozása akkor indul meg, amikor a nemzet legtanultabb, legmagasabban levő elemei visszatérnek a néphez és a nép szellemi kincseiből merítenek. Akkor válik a nemzeti élet egységessé és a nemzeti munka akkor lesz igazán eredményessé, amikor az írók eldobják a reájuk erőszakolt, vagy talán a sors csapásai folytán reájuk kényszerített idegen nyelvet, újra megtanulják a hazai nyelvet, a nép nyelvét, a költők átveszik azt a verselést, ahogy a népdalok megszületnek és szájról-szájra szállanak, amikor az ipar számára a nép fiaiból nevelnek tehetséges munkásokat és amikor rájönnek arra, hogy minden nemzeti vagyonosodásnak az a legbiztosabb alapja, ha a nép vásárol, fogyaszt és a nép életének színvonala emelkedik.

A nép adja a nagy tehetségeket a nemzetnek, de mégis, maga úgy él, mintha ez mind idegen lenne számára. Úgy él, ahogy ősei éltek és csak nagyon lassan érti meg, mit kíván tőle az új kor és a nemzeti élet új lendülete.

Fejlődik a nép is, de nagyon lassan. A mi magyar népünk is vándorló lovas nép volt, mielőtt megtelepedett volna ezen a helyen, bár mindenesetre az akkori többi nemzetekhez képest magas

műveltségű, egyistenhívő, rendezett családi életet élő nép, ami akkor is nagyon sokat jelentett. Tudjuk róla, hogy kitünő harcos nép volt és ezt úgy kell értenünk, hogy az ő harci eszközei, az ő taktikája magasabb rendű volt, mint a többi népeké. Az, hogy a nyugati népek, amelyek hozzáképest akkor a földmívelésnek, az iparnak, talán a kereskedelemnek is magas fokán állottak, annyira féltek a magyar fegyverektől, hogy nyilaikról azt írják: elsötétitik az eget, azt jelenti, hogy ők ügyesebbek voltak a fegyvergyártásban azoknál, tehát bár nomád, vándornép voltak, azért az iparban mégis nagyon tehetségeseknek kellett lenniök. A nagyobb rátermettségnek volt az eredménye a sok nagy siker és egyúttal a nagyobb fegyelemnek is, ez pedig mindakettő lelki tulajdonság. Mindakettő a tehetségnek a jele. Ez a lelki fejlettség a magyarázata annak, hogy a magyarok áttudták venni a keresztyénség felvételével együtt a maguk régi tudományához azt is, amit a nyugati népek abban az időben gyakoroltak, földmívelő néppé lettek, mert belátták, hogy egy nemzetnek az életét évszázadokon keresztül nem lehet a harcra, a rablókalandokra építeni. Igy alakultak át nomád-népből földmívelő néppé, de attól kezdve ezer esztendő telt el és a magyar nép megmaradt földmívelő népnek s nem azon gondolkozott, hogy lehetne minél jobban folytatni a maga munkáját, hanem azon, hogy lehet a legkevesebbre berendezkedni, amit csak a földből ki tud hozni.

Nagy szerencsétlenségek idején a nemzetnek a földmíves réteg az utolsó mentsvára. A földmíves mindig megtud élni abból, amit termel, csak arról van szó, hogy jól-e vagy rosszul. A háboruk, az idegen hódítók elsősorban azokat pusztítják el, akik felül vannak, a föld népére mindenkinek szüksége van és így a földmíves évszázadokon keresztül is meg tudja őrizni a nemzet számára a feltámadásnak a lehetőségét. De csak akkor, ha nem engedi, hogy tehetségei elsorvadjanak. Pedig elsorvadnak, ha nem gyakorolja őket, sőt már akkor is, ha nem igyekszik azokat szüntelenül fejleszteni és magasabbra emelni.

A nemzet addig emelkedik, amíg a földmívelő nép sorsa javul és annak lelki erői emelkednek. Amint ez megáll, a nemzetnek is meg kell állania. Van az úgy a nemzetek életében, hogy egyszerre megtorpan a fejlődés és a szegényedés áll be az addigi virágzás helyett. Akkor van ez, amikor a föld népe nem akarja többé, hogy a fiai tanuljanak. Akkor van ez, amikor a földmíves nem mondja többé a fiának, hogy: „légy különb, mint apád.“ Egy nemzet életében évszázadok is eltünhetnek úgy, hogy nem tett semmit az emelkedéséért, a fejlődéséért. Az a selyemkaftán, és az a prémes kucsma, amit ma az ortodoksz zsidók hordanak, valamikor több száz évvel ezelőtt a lengyel nemesek díszruhája volt. A zsidók akkoriban terjedtek el a lengyel földön s meggazdagodván el kezdték hordani a legszebb ruhákat, amiket a lengyel urak hordtak. A lengyelek már régóta nem hordják ezeket, el is feledték azokat az időket, amikor még ez az ő díszviseletük volt, de változatlanul készítik azokat ma is a zsidók számára. S a zsidóknak a nyelve német nyelv, olyan német nyelv, amit a németek maguk már meg sem értenek, mert úgy maradt, ahogy azt annak idején, talán nyolcszáz, vagy több évvel ezelőtt a zsidók a németek közé való bevándorlásuk idején megtanulták. Nem az ő nyelvük volt, hát nem fejlesztették tovább, a németek meg azóta már majdnem egészen új nyelvvé tették a magukét és a mai zsidó zsargont épenúgy nem értik meg, ahogy nem értenék meg az ezer esztendővel ezelőtt élt őseiket sem, ha azokkal összetalálkoznának. Igy marad meg a nép száján is a nyelvnek a régi formája, a ruhának a régi változata, a földmívelésnek is a régi módja. Sokféle régi ügyességet tud a nép, de nem tudja az újakat, nem tudja, hogy ezekből már mit is fejlesztett ki a városi irodalom, a városi ipar, a gyár, az iparművészet.

A földet nemcsak úgy lehet művelni, ahogy azt ma a mi népünk csinálja, s talán nagyjából véve épen úgy lehet a legkevésbbé. Meg kell kérdezni azt is: vajjon van-e szükség parasztra? Itt hallottam Patakon, hogy az egyik német teológus, aki idejött tanulni, azt beszélte: náluk már nem volna annak semmi értelme, hogy valakinek azt mondják: buta paraszt. Egyetlen német kisgazda sem tudná elviselni, hogy ne legyen este rendes világítás a szobájában, hogy este ne írhassa fel a napi feljegyzéseit, el ne végezhesse számadásait, ne tanulhasson, ne olvashassa el az újságot, hanem le kelljen feküdnie, amikor bealkonyul. A német kisgazda villamos motorral hajtatja a kukorica darálót, a burgonyazúzót, a tejlefölöző gépet, a tyúkja csapófészekbe tojik, hogy mindegyikről meg lehessen tudni, érdemes-e a magra, amit kellő mennyiségben meg is kap, ha érdemes rá. A német kisgazda nem ismeri az elzárt falusi piac hátrányait, nincs kiszolgáltatva annak az élelmes embernek, aki abból él meg, hogy a kisgazda nem tudja, mit adnak a tojásért, a tejért a városban. De a német kisgazda nem ismer távolságot sem: a tejszövetkezetek ötszáz km-ről, sőt még távolabbról hordják fel a tejet a fővárosba, meg a többi nagyvárosokba. Ott nincs értelme annak a sértő szónak, mert a paraszt nem paraszt, hanem földmíves, kisgazda és nem buta, hanem a maga szakmájában épen annyit tud és úgy is dolgozik, mint az iparos.

Amerikában már nem is azt mondják, hogy földmívelés, hanem azt, hogy búzagyár. Mert ott épenúgy folyik a munka, mint egy gyárban: a földmívelésnek is megvannak a maga mérnökei, meg iparosai, tisztviselői, akárcsak a gyárakban. És ezzel kell versenyezni a magyar kisgazdának, aki még arra sem tudja rászánni magát, hogy a fiával az elemi iskolát alaposan elvégeztesse, nem hogy arra törekednék, hogy mindegyik végezzen néhány középiskolát is.

Mindig lesz szükség arra, hogy búzát termeljünk, állatot neveljünk, de a földmívesnek nem kell ehhez műveletlennek maradnia. Minél műveltebb lesz, annál többre viszi majd a gazdaságában, mert annál jobban fogja érteni a maga munkáját és annál többet ad majd vissza neki a föld, minél több és minél okosabb munkát tett belé.

A magyar földmíves réteg még az őstehetsé-

gek korában él. Vannak őstehetségei, akárhányszor halljuk, hogy megint feltünt egy nagy író, egy nagy festő, egy-egy politikus a földmíves rétegből. De az őstehetség olyan ember, akinek van tehetsége, de nem tanult. És ezért egy nemzetre nézve szégyenletes állapot, mert azt mutatja, hogy ebben a nemzetben nem annak jut az iskolázás, akinek tehetsége van rá, hanem annak, akinek az apja meg tudja fizetni a tandíjat. Igaz, a tanulást akarni is kell. Azokon kívül, akik most taníttatják a gyermekeiket, még nagyon sokan vannak, akik ezt szintén megtehetnék, de nem teszik, mert nem becsülik meg a tanultságot. Pedig minél többen tennék ezt, annál többen érnék el azt a fokot, hogy jusson a neveltetésre. Mert az, akinek valamije van, csak úgy segíthet azon, akinek semmije sincs, hogy addig fokozza a maga munkáját, amíg még segítségre is szüksége nem lesz és ehhez olyanokat nem vehet fel, akiknek nem jutott semmi a nemzet földjéből.

Az a tehetség, aki figyel, mindig éber, szeret tanulni, aki gyorsan is tanul és többet tud, mint amennyire tanították. Segíteni kell az ilyent, hogy hadd tanuljon, mert csak ez viheti előre mindnyájunknak a dolgát. De épen a földmíves nép a legrosszabbul válogatja ki azt, akit iskolába küld. Ez beteges, mondja, ez legyen pap, ez nehéz felfogású egy kicsit, ez legyen inas, de ez a harmadik, ez egészséges, ügyes, friss, szorgalmas, ez ne tanuljon, ez maradjon itthon. Igy küldi a városokba azokat a fiait, akik nem hoznak rá mindig dicsőséget és hasznot, akik legelőször is megtagadják, mert restellik, hogy honnan származtak és akkor rossz színbe keverik az egész tanult réteget is, mert természetes, hogy a falusi ezek után az elfajzott fiai után ítéli meg a városi embert.

De azért változik lassan a falu dolga is. Mindig többet törődnek vele azok, akik hatalomra törekszenek, és lassanként mindenki belátja, hogy addig nem lehet boldog a nemzet, amíg a földmíves népnek nem javul meg a helyzete. De nem elég, hogy mások törődjenek vele, neki magának kell törődnie legelsősorban magával. A földmíves nép olyan nagy, olyan sok millió, hogy akarata ellenére nem lehet kimozdítani a mai ősi mivoltából. A földmíves népnek meg kell látnia azt, hogy nem helyes, ha abból mindenkinek haszna van, ha hozzá közeledhetik, hogy a nemzetnek már az is a legnagyobb nyereség, ha azok a népért doldoznak, akik nem is tartoznak a néphez: maga a nép meg nem csinál semmit és csak azt várja, hogy mások segítsenek rajta.

De ennek nem az a módja és nem az az útja, hogy mindig csak békétlenkedünk azok ellen, akik kivül vannak rajtunk. A nép dolgát nem viszi az előre, ha gyűlöli az iparost, a kereskedőt, a hivatalnokot s maga nem akar mást csinálni, mint amit apáitól megtanult. A falut sokat izgatják azzal, hogy a hivatalnok réteg nagyon is nő, sokba kerül és e miatt szegény a nép. Ha a hivatalnok nem végzi jól a dolgát, akkor csakugyan drága, és megérdemli, hogy sajnálják tőle a kenyeret, amit megeszik. De nem mindenki ilyen. Csak harmincöt évvel ezelőtt is ennek az évszázadnak az elején száz újszülött közül ötvennek a szüleje tudhatta, hogy a gyermek nem éri el a negyvenedik életévét, de ma már száz szülő közül ötven arra számíthat, hogy a gyermek hatvan esztendőnél is többet megér. Ez a nagy nyereség, ez a húsz esztendő, amivel hosszabb lett az élet és ez nem lett volna, ha nincs az államnak az a sok gondja, törődése, ha nem igazgatják jól az életet. Pedig közben még a világháború is megtizedelte a nemzetet.

A népen nem segíthet más, mert a nép olyan nagyszámú, hogy csak magától mozdulhat meg, másnak ehhez nincs elég ereje. A földmíves nép csak akkor kerül jobb viszonyok közé, csak akkor jut előre, ha ráébred arra, hogy tehetségeit neki magának kell művelnie, fejlesztenie. Hogy tanulnia kell mindenféle módon, hogy nem elég mindennap ugyanazt csinálnia, amit az előző nap csinált, hanem többet és jobban kell végeznie. Ha ráébred a maga erejére, ha kifejlődik benne az az érzés, hogy ő is tagja egy nemzetnek és mindenkivel mással közös hajóban evez: együtt érnek partot vagy együtt sülyednek el. Meg kell tanulni azt a szót, hogy szolidaritás, ami azt jelenti, hogy mind felelősek vagyunk egymásért és magunkért is. A népnek meg kell éreznie azt, hogy az őstehetség benne van, de ez nem elég a boldoguláshoz: a tehetséget ki kell munkálni, ki kell fejleszteni. A nemzetek megújhodása akkor kezdődik, amikor a felső rétegek rátaláltak a népre. De én azt mondom, hogy az egész nemzetnek a győzelmes előrehaladása meg csak akkor jön meg, ha a földmíves nép maga veszi majd hasznát legelsősorban a benne levő tehetségnek. Végtelen nagy fejlődés van előtte, ha akarja. És akarnia kell, mert a nemzet akkor lesz majd igazán gazdag, ha a földmíves nép nem leghátul követi majd a többieket, hanem ő jár elől és hatalmas erejével maga mutatja meg a tehetségnek, a szorgalomnak és az együvétartozásnak az útját.

A sárospataki népfőiskola.

(Folyt. és vége.)

A népfőiskola gondosan megválogatott előadásai a következők voltak:

Dr. Szabó Zoltán: A sárospataki főiskola története.
Dr. Harsányi István: A betű és a falu.
Dr. Harságyi István: A magyar irodalom vezéralakjai Vörösmartyig.
Dr. Harsányi István: A magyar irodalom vezéralakjai Széchenyi korától napjainkig.
Kántor Mihály: A falu és a gyöngyösbokréta.
Kántor Mikály: A magyar kenyér története.
Kántor Mihály: Rákóczi a dicsőségben.
Dr. Wieser Béla (Faluszövetség): Népnevelés, önnevelés.
Dr. Teölgyes István (Faluszövetség): A Faluszövetség. Csereakciók.
Dr. Szekeres László (Faluszövetség): A faluszervezés és falunevelés.
Dr. Móricz Miklós: A földmíves nép a nemzet lélekszámában.
Dr. Móricz Miklós: A földmíves a nemzet gazdaság életében.

Dr. Móricz Miklós: A földmíves nép szerepes a nemzet lelki életében.
Dr. Wanke Gusztáv (OKH.): A szövetkezeti eszme.
Dr. Buchgraber János: Alapismeretek a megelőző orvosi munkáról.
Dr. Hazay János: Csecsemővédelem.
Dr. Lőrincz Ernő: Fajnemesítés és népbetegségek.
Tury Sándor: Az öntudatos önnevelés fontossága.
Tury Sándor: A magyar földmíves történelmünkben.
Tury Sándor: A falu kincseinek gyüjtése. (Népszokás, népművészet stb.)
Jakab László (OKTSz.): A tejszövetkezetek.
Dr. Veis István (OTI.): A földmíves szellemi és gazdasági életünkben.
Hegyi József: A magyar nyelv és rokonai.
Szabó Ernő: Ének- és zenetanulás.
Dobos Károly és Kovács Péter: KIE minta összejövetelek.

Az előadások mellett a látóutak is növelték a hallgatók tudását. A sárospataki nagykönyvtár, régészeti gyüjtemény, fizikai szertár, természetrajzi gyüjtemény, sárospataki vár, gőzmalom, angolinternátus stb megtekintése szakszerű vezetők kalauzolásával és magyarázataival hozzájárultak ahhoz, hogy teljessé tegyék a tanfolyam programmját. Meghallgatta a tanfolyam Molnár Mária misszionáriusnő előadását a külmisszióról, megnézték egy filmbemutatót, ahol a Faluszövetség szép munkájáról nyertek képet, résztvettek a sárospataki egyház 763. sz. Sztáray Mihály cserkészcsapatának táborzáró ünnepélyén is.

A tanfolyam végén az egyik hallgatónak nagyon spontán nyilatkozata így hangzott a népfőiskoláról: „Ha száz pengőért kérnék azt, amit itt tanultam ezalatt a pár nap alatt, bizony nem adnám oda."

Február 8-án volt a tanfolyam vizsgája. Tiszta öröm volt nézni a lelkes fiúkat, amint jókedvűen és örömmel valamennyien megfeletek a vizsga szinte valamennyi kérdésére. Hisszük, hogy az életnek is ugyanígy megtudnak majd felelni.

Február 9-én előkelő közönség jelenlétében a főiskola imatermében volt a tanfolyam záróünnepélye, melyen Farkas István püspök úr mondott lélekbemarkolóan szép buzdító beszédet. Az ő beszédének búcsúszavai voltak a tanfolyam hallgatóinak számára az itt tanult és itt kapott indítások két nagy parancsolata: „Légy büszke faludra." „De úgy élj és úgy dolgozz, hogy a falud is büszke legyen reád."

Valamennyi résztvevő szép oklevelet kapott, azonkívül könyvajándékokat, a jelképes falu bírája, Takács Ferenc (Borsod) ezüst érmet. Valamennyi értékes ajándék a Faluszövetség adománya volt.

A tanfolyamnak vége. A fiúk megható búcsúzás után elmentek. De megmarad „Szeretetfalva" a Patakon született jelképes falu, beleépül a nemzet testébe. Hit, akarat, tudás és szeretet szülte az új magyar falut. Mi tudjuk, hogy ennek a jelképes falunak mintájára fog újjászületni a többi magyar falu is.

Mert az új magyar élethez evangéliumi hitben és nemzeti érzésben újjászületett magyar Falu kell.

Szabó Lajos missziói lelkész.

Meghívó a lelkészi konferenciára.

A tiszáninneni ref. egyházkerület elnöksége és a sárospataki theologiai akadémia tanári kara 1936. *évi április hó 16—18. napjain Sárospatakon lelkészi konferenciát rendez. A lelkészi konferencia központi problémája a lelkipásztorról fog szólani.* Közelebbről szólani fog a konferencia:

I. Az Isten színe előtt álló lelkipásztorról.
II. A lelkipásztor munkájáról.

Erre a lelkészi konferenciára szeretettel meghívja a tiszáninneni, valamint a testvéregyházkerületek lelkipásztorait a konferencia rendezősége,

A konferencia programmja és időbeosztása:

Első nap.

Délelőtt:

8—½9-ig: Áhitat.
½9—9-ig: A konferencia résztvevőit üdvözli: dr. Mátyás Ernő theol. igazgató, s azt megnyitja: Farkas István püspök.
9—10-ig: A lelkipásztor és a Biblia. Előadás megbeszéléssel. Tartja: Kiss József.
10—11-ig: A lelkipásztor és hitvallásaink. Előadás megbeszéléssel. Tartja: Gyülvészi István.
11—12-ig: A lelkipásztor és a megtérés. Előadás. Tartja: dr. Enyedy Andor. Utána megbeszélés.

Délután:

4—5-ig: Lelkipásztori munkák bemutatása. Igehirdetést végez: Svingor Jenő. Utána megbeszélés.
5—6-ig: Családi istentiszteletet végez: Darányi Lajos. Utána megbeszélés.
6—½7-ig: Áhitat.

Második nap.

Délelőtt:

8—½9-ig: Áhitat.
9—10-ig: Előadások: *A lelkipásztor a gyülekezetben* címmel.
A lelkipásztor a szószéken. Tartja: dr. Szabó Zoltán. Utána megbeszélés.
10—11-ig: Lelkipásztor a gyermekek között. Tartja: Kövér Pál. Utána megbeszélés.
11—12-ig: A lelkipásztor az ifjúság között. Tartja: Komjáthy Aladár. Utána megbeszélés.
12—1-ig: A lelkipásztor a felnőttek között. Tartja: Darányi Lajos. Utána megbeszélés.

Délután:

4—5-ig: A lelkipásztor a falufejlesztésben. Tartja: Dr. Tölgyes István a Faluszövetség igazgatója. Utána megbeszélés.
5—6-ig: Aktuális egyházi problémák megbeszélése. Vezeti: dr. Trócsányi József.
6—½7-ig: Áhitat.

Harmadik nap. *Délelőtt:*

Előadások: *A lelkipásztorról a misszióban* címmel.
8—½9-ig: Áhitat.
9—10 ig: A külmisszióról előadást tart: dr. Victor János. Utána megbeszélés.
10—11-ig: A szórványmisszióról előadást tart: dr. Komjáthy Aladár. Utána megbeszélés.

11—12-ig : A tanyamisszióról előadást tart : Szabó Lajos. Utána megbeszélés.
12—1-ig : Az ifjúsági munka bemutatása. Végzi : Főző László.
1 órakor : a konferenciát berekeszti Farkas István püspök.

A konferencia vezetősége gondoskodik a főiskola, a Rákóczi vár és a város nevezetességeinek a konferencia résztvevőinek való megmutatásáról. Harmadik nap délután elutazás.

A tanfolyam részvételi díja 8 P., amely összegből 6 P étkezési díj, 2 P pedig jelentkezési díj. A teljes összeg a konferenciára való megjelenés alkalmával egyszerre fizetendő. Felkérjük *egyházkerületünk espereseit és belmissziói előadóit,* hogy lelkipásztorainknak a konferencián való részvételét szeretetteljes propagandájukkal mozdítsák elő. Jelentkezési határidő : március 20. Kedvezményes jegyek beszerzésére a tanfolyam vezetősége megteszi a szükséges lépéseket, Vonatok érkezését és indulását később közöljük. — A tanfolyam rendezősége nevében :

Farkas István püspök. *Dr. Mátyás Ernő* theol. igazgató.

HIREK

avasújvárosi özv. Kovách Béláné született Gecsey-Belényesy Berta áldásos élete 80-ik, özvegysége 20-ik évében február 17-én, Beregszászban rövid, de kínos betegség után megtért Istenéhez. Szívükön sújtott övéi könnyek közt vallják róla, hogy : „Isten azért küldte le a földre, hogy minden lépése nyomán jóság és szeretet fakadjon.“ Szeretete valóban nem ismert lehetetlent. Szíve utólsó dobbanásáig égette övéinek gondja s másoknak jóságos szeretete. Elköltözésével súlyos gyász érte lapunk felelős szerkesztőjét, dr. Marton János theol. tanárt és övéit, akik az elköltözöttben szeretet édesanyjukat gyászolják. Nagy veszteségökben vigasztalja őket Isten kegyelme.

Ifj. Lőkös Sándor Súlyos gyász érte Lőkös Sándor sajóecsegi lelkésztestvérünket. Február hó 13-án hosszas szenvedés után életének 25. esztendejében meghalt egyetemi hallgató fia, Sándor. A mély gyászban megszomorodott szívekre a kegyelmes Isten vigasztalását kérjük.

— **Uj főiskolai kórházépítés** felől, amelynek létesítését főiskolánknak az angol-internátussal kapcsolatos fejlődése teszi elsősorban szükségessé, beható megbeszélések folytak főiskolánkban és a köziskolai szék javaslattal megy előljáróságunkhoz, amely helyszini szemlét is tartva egy értekezleten foglalkozni fog az üggyel, amelyen a püspök és a főgondnok urakon kívül *Janka* Károly es gróf *Bethlen* Pál gondnok urak is részt fognak venni.

— **K. I. E. vezetőképző tanfolyam Tiszalucon.** Február 14., 15. és 16-án K. l. E. vezetőképző tanfolyam volt Tiszalucon, amelyen részt vett Főző László, Dobos Károly, Veres Imre, Tóth Albert ref. lelkész, Kájel Béla, Pecsenye Andor s. lelkész és több tanító vezetése alatt 60 ifjú a zempléni egyházmegye különböző falvaiból. Állandóan ott volt a lelkész felesége, az egyház főgondnoka, dr. Nagy András, gondnoka, Mészáros Károly. Szép napokat éltek át azon a gyülekezet tagjai, valamint a tanfolyamon résztvevő ifjak. A lelket, szívet gyönyörködtető előadások, az utat megmutató tanítások hallgatására 40—50 km távolságról is jöttek ifjak kerékpáron. Tiz egyházközség ifjúsága képviseltette magát. A tanfolyam Tóth Albert lelkész Márk 8 : 34. írásmagyarázatával s imádságával kezdődött. A gyülekezet nagy szeretettel fogadta az ifjakat, akik egyes házaknál voltak elszállásolva. Volt egy szeretetvacsora, egy közebéd, ahol a gyülekezet asszony- és leánytagjai a gyülekezet által összeadott anyagból készített izletes eledellel működtek közre, hogy az Isten igéjétől felfrissült lelkek a testet is táplálhassák. 15-én este vallásos estély volt, ahol a zsúfolásig megtöltött templomban Főző László Ap. csel. 4 : 20 alapján hirdette az igét s énekszámok, szavalatok, zene, bizonyságtevések gyönyörködtették a lelkeket s bizonyára, akik ezen a vallásos estélyen résztvettek, hirdetni fogják azt, amit láttak és hallottak. 16-án Dobos Károly Máté 19 : 18 alapján szóló igehirdetése és a hősök emlékoszlopánál való búcsúzás után mentek haza az ifjak — hisszük — hű bizonyságtevésre. *T. A.*

— **Látogatók főiskolánkban.** Febr 15-én *Dr. Komjáthy* Aladár ózdi lelkipásztor tartott a theol. ifjúság számára „Lelkipásztor és gyülekezet“ címmel egy igen tartalmas, épületes és érdekes előadást, melyet élénk hozzászólás, illetőleg megbeszélés követett. Az előadó abból a szerencsés típusból való, ki gyakorlati tapasztalataiból nagy hozzáértéssel tudja leszűrni a világos elméleti törvényszerűségeket s sok harca és temérdek munkája sem lankasztja, sőt felfokozza odaadását és tiszta ideálizmusát. Másnap *Deme* László péceli lelkipásztor, volt pataki diák s a jelenben is pataki diák-szülő végezte a nagy diákok istentiszteletét. A diákevangélizáció munkakörében hosszú éveket eltöltött munkás bizonyságtevő erejével és megragadni tudásával végezte nagyon építő igehirdetési szolgálatát.

— **Téli cserkész táborozás.** 10 gimnáziumi növendék Pálházán febr. 16—20-ig sí-tanulmányúton vett részt. A táborozás, amelyet Boda Béla gimn. tanár is meglátogatott, szép sikerrel járt.

HIVATALOS RÉSZ.

Cimváltozás. Tiszáninneni ref. egyházkerület pénztári hivatala febr. közepétől a püspöki hivatalhoz lett áttéve. Minden a kerülettel szemben fennálló tartozások, kamatfizetések, levelezések az egyházkerületi pénztárral : *Ref, Egyházkerületi Pénztár Miskolc. Palóczy u. 33. sz.* — cim alá küldendő.

Illyés Bertalan ref. püspöki titkár.

Nyomtatta : Kisfaludy László a Ref. Főiskola betüivel. Sárospatak, 1936.

XLI. évfolyam. 9. szám. Sárospatak, 1936 március 1.

SÁROSPATAKI REFORMÁTUS LAPOK

A TISZÁNINNENI REFORMÁTUS EGYHÁZKERÜLET, A SÁROSPATAKI FŐISKOLA ÉS A TISZÁNINNENI EGYHÁZKERÜLETI KÁLVIN-SZÖVETSÉG HETI KÖZLÖNYE

FELELŐS SZERKESZTŐ ÉS KIADÓ: **DR. MARTON JÁNOS.**

FŐMUNKATÁRSAK: DR. ENYEDY ANDOR, DR. MÁTYÁS ERNŐ, DR. SZABÓ ZOLTÁN, DR. ÚJSZÁSZY KÁLMÁN és DR. ZSIROS JÓZSEF. — Kálvin-szövetség részéről: DR. H. KISS GÉZA.

TARTALOM: *Dr. Harsányi István:* Új építkezés küszöbén. — *Lenkey Gyula:* Levél (XII.). — —: Liszt-ünnepély. — Ifjúsági munka. — Hirek. — Hivatalos rész. — Menetrend.

Új építkezés küszöbén.

A haladó idő parancsszavára újra szőnyegre került a Főiskolában a középfokú internátus felépítésének a kérdése. Az Angol-Internátus létesítése egy nagyvonalú elgondolás megvalósításának csak első határozott és minden reménységet beváltó lépése volt. A megváltozott körülmények egyelőre nemigen engedik meg, hogy rövidesen életrekeljen az egész terv, de az előljáróság és a tanári kar éberen kutatja és átérzi azokat a szükségleteket, amiket föltétlenül ki kell tudni elégítenie a pataki gimnáziumnak, ha korszerű eszközökkel akarja betölteni azt a hivatást, amire a 400 éves mult, az egész ország bizalma és indokolt várakozása kötelezi. Mert ma már mindenki látva-látja, hogy a pataki Főiskola nem Sárospataknak, nem is csupán az ország egyetemes reformátusságának, hanem az egész magyar nemzetnek, a magyar kultúrának az értéke, mint volt századokon át.

A mai pénzügyi helyzet úgy alakult, hogy a meglévő tőke tartalékolásánál sokkal célravezetőbbnek látszik annak beépítése. Ez a körülmény csak kezére játszik a gimnázium tanári karában kialakult állásfoglalásnak. Az utóbbi években ugyanis szilárd meggyőződéssé érlelődött, hogy a gimnázium egyik legégetőbb problémája, egészséges és kívánatos fejlődésének szinte legfőbb szükséglete egy középfokú internátus létesítése. A tapasztalat azt mutatja, hogy egyre többen keresnek Sárospatakon olyan internátusi elhelyezést, amely szerényebb életszinvonalat nyujt ugyan, mint az Angol-Internátus, de magasabb igényeket is kielégíthet, mint a Kis-internátus. Ilyen internátus hiánya miatt nagyon sokan akadtak olyanok, akik nem hozhatták Patakra gyermekeiket. A korszerű pedagógia ugyanis határozottan az internátusi nevelés mellett döntött s így érthető, hogy aki csak teheti, internátusban igyekszik elhelyezni lakóhelyétől távol tanuló gyermekét.

Más szempontok is az internátus szükséges volta mellett szólnak. Az Angol-Internátusban elhelyezhető 80 tanuló nem lesz elég az angol-ágazat fenntartására, azokra a gyermekekre pedig, akik a Kis-internátusban laknak, nem lehet számítani mint az angol ágazat leendő növendékeire. Ez ágazat esetleges csekélyebb növendék számának, ami az elhelyezési lehetőségek hiányos volta miatt magától értetődő, szinte önként vetne gátat a középfokú internátus felállítása.

A „szegények iskolája" elgondolás hathatósabb megvalósítását is előmozdítaná közvetve az internátus felállítása, mert több ösztöndíjas, kedvezményes hely maradna szabadon, minthogy a középfokú internátusban kedvezmények nem volnának.

Az előmunkálatok őszinte bizakodással és lendületesen folynak a gimnázium tanári karában és a gazdasági választmányban. A tanári kar — sokféle szempont figyelembevételével — egy nyolcvan személyes internátus építése mellett emel szót. Minden jel arra mutat, hogy ennyi új növendéket föltétlenül jelentene Sárospataknak egy ilyenfajta internátus létesítése. A rentábilitás tekintetében szinte szó sem férhet egy ilyen intézményhez. Egyedül a kölcsönszerzés mutatkoznék meglehetősen nagy feladatnak. Ha azonban ezt a nehézséget sikerülne áthidalni, a nagyvonalú, de mégis teljesen reális talajból kétségkívül ez a megoldás volna a legegyszerűbb és legcélravezetőbb. Az a jóindulatú érdeklődés, ami az ország minden részéből egyre határozottabban irányul a Főiskolára, feltétlenül csak fokozódnék ez internátus felépítésével.

Az eredeti elgondolás mellett közvetítő álláspontok is felvetődtek (40 személyes internátus, konviktusi étkezés), melyek minden bizonnyal szintén emelnék ugyan a gimnázium értékét, de nem illenének bele minden tekintetben abba a nagyszerű elgondolásba, aminek pedig egyszer meg kell valósulnia Sárospatakon, amire Patak predestinálva van. Mert nyugodt lelkiismerettel és félelem nélkül kimondhatjuk, hogy Sárospatak mint iskolaváros előtt szinte korlátlan lehetőségek nyílnak. A pataki építőknek sok tekintetben éppen azért nehéz a helyzetük, mert nem évtizedekre, hanem évszázadokra kell előrenézniük. Egy ma kínálkozó lehetőség elmulasztásáért éppúgy generációk méltó szemrehányása érhet bennünket, mint buzgó hálája egy korszerű és a nagy elgondolások egységébe beleillő alkotásért.

Hisszük, hogy az Isten áldó kegyelme e fontos lépés megtételekor is velünk lesz, s a parancsoló és irányító szempontok lelkiismeretes mérlegelése útján olyan új intézmény egészséges elgondolása valósul meg, ami nem kis mértékben fogja siettetni azt a renaissance-ot, amiben Sárospatak benne él. *Harsányi István.*

Levél.
(XII.)

Kedves Professzor Úr!

Olyan jól esik egy-egy részletében az egyházművészetnek elmélyedni, belétemetkezni, bár hosszasabban időzni nem lehet, így is roppant tág téren mozog az én nehány feljegyzésem. Bizony sokszor egész lépcsőket kell átlépni, hogy eljussunk ismereteinkben oda, hogy amit látunk egyházi életünkben, első látásra felismerjük, — ismertessük, — értékeljük, s hogy ez helyes s a valóságnak megfelelő és megnyugtató legyen. — Az egyházművészet kiterjedt vonalaiban biztos járást, csak hosszabb tanulmány után lehet elsajátítani, annálinkább, mert, — különösen a lelkészek, — nem nagy szeretettel foglalkoznak vele. — Pedig akkor értjük meg a legjobban, akkor fogjuk meg a leghamarabb, ha fiatalos, forrongó kedvvel nézzük és élvezzük, — magyarázzuk a régi és uj művészek munkáit. Ekkor beérkezünk oda, ahol a holt és élő művész is számít, és az objektív látóképességet, megfigyelést átvisszük az életbe. — Igaz, ez anyagi áldozatokkal is jár, de áldozatnélkül nincs eredmény. — A legjobb emberismerők a festők, szobrászok, — akik folyton azt nézik az emberen, hogy mit fejez ki a lelkéből, és a láthatatlan lelket keresik, és fejezik ki, a ridegnek látszó anyagokból. — A régi görögök azért használtak minden lelki érzés kifejezésére álarcot, hogy a lelkimegnyilatkozás sohase tévessze el a hatását. — Terrakottából készítették, s alapját képezi a fenségesen szép görög szobrászatnak.

Az egyházművészetet nem szabad, de nem is lehet környezetéből, világából kiszakítani. — Ez a világ tulságosan közel van hozzánk, a róla alkotott kép nem torzításmentes és nem is állandó. — Egy élet elég ahoz, hogy különösen az egyházművészetről tartott ítélet, — egy perspektiva változása, — a távlat megnagyobbodása következtében megváltozzon. — Ezért minden értékelés is változás alá van vetve. — Ezt látjuk az egri várban történt legújabb ásatások feltárásainál, úgyszintén a pécsi templom alap ásatások bizonyítékainál is.

Kedves Professzor Ur! Eddig a körülvevő tárgyak a szemünkön keresztül gyönyörködtették szívünket lelkünket, pedig a külső világ megismerésében a fülünknek is nagy szerepe jutott. A protestáns templomokban az igehirdetés lett a központ, mely mellé szorosan kapcsolódik az ének és ennek kísérete az orgona hangja. — Az egyházművészet ezt is felöleli, mert minden művészeti ágnak, így a zenének is édes anyja az egyház.

A napokban voltam egyik egyházunkban, hol a templom renoválás felett döntenek, mert az orgona beépítése egy kis rendbehozást kíván. 1772-ből való festett mennyezet, kar, és egy rendkívüli szép szószék adta a miliőt a leendő új orgonának. — Elhatároztam, hogy néhány fontos és egyházművészeti dolgot fogok írni az orgonáról, és annak beállításáról, mert ez nagyon fontos, hogy teljes összhang legyen, a berendezéssel és a templom akusztikájával. — Az orgona a zene képviselője az Istentiszteletnél. Neve görög szóból származik. Szerszámot, műszert jelent. Már a Biblia Jubált teszi a zene régi képviselőjéül, s ez igazolja, hogy régi eredetű. A kultusz táncoknál mindig zenét használtak, az egyptomi emlékeken hangszerek és zenészek szerepelnek. — Régen az Istenek ajándékának tartották. A zenét adó hangszer a zenével együtt rengeteg változáson ment keresztül, rengeteg alkotásban nyilvánult meg, mely némileg szükségszerűségét is igazolja. Sok volt, de kevés lett a maradandó; az élettelen melódia, a hangszerével eltünt a mult ködében. — Azt azonban elmondhatjuk, hogy ez már szellemi és művészi közkincs. — Amint a fény, úgy a hang természetével sem lehetünk tisztában, a titokzatos éther rezgése mind a kettő. — Mindakettő a levegő közvetítésével jut el érzőszerveinkig.

Istentiszteleteinknél a beszédre van fektetve a lelki eredmény is, bár az Istenországa nem beszédből áll, mégis számot kell vetni az elhangzott emberi beszéd vagy ének hullámrezgéseivel. — Templomainknál éppen ezzel törődnek a legkevesebbet, bár próbálgatják a szószék elhelyezését, de nem mindig tudják a legszerencsésebben megoldani. — Sokszor kaptam már magam is az utasítást lelkésztársaimtól, ha szolgálatot teljesítettem, — „erősen, a jobb sarokba kell beszélni, mert így is csak a fél templomban hallják, a többi részen zúg“... stb. — A pulpitus, a kar honnan az éneket vezették, görög eredetű, s az orgona elhelyezésére is a legalkalmasabb. — Az orgona a hangszerek hangszere. — Nyugodt, komoly s ha kell temperamentumos hangja méltóvá teszi az Isten dicsőítésére. — Ez az egyetlen hangszer, amelyet az egyház magáévá tett, igaz ma már ebben minden hangszerfaj beépíthető. — A hangképzés szempontjából épen ezen természeténél fogva a legtökéletesebben megfelel a templomi ájtatos, és felbuzdult szivek éneklésének kíséretéhez, mert a legjobban megközelíti az emberi hang színezetét.

Az orgona a IX. század óta el van terjedve. — Ma már oly tökéletesek, hogy a játék asztal bárhol lehet, mert a villamosítással bárhová vezethető. Ilyen látható a „Zeneművészeti Akadémia“ nagytermében is.

Csodákkal határos, amit ma már az orgona berendezésekkel elértek. Londonban a Kristálypalotában van a Händel-orchester, melynek átmérője 66 méter, s a körülötte lévő padokon 4000 énekes és zenész fér el. Az orgonának, mely középen van, 4384 sípja van és egy víznyomású gép tartja mozgásban. — Még ennél is nagyobb, ahol az Istentiszteletet tartják az un. Albert csarnokban, ez a világ legnagyobb orgonája, 9000 síppal, fujtatóját 2 gőzgép hajtja. 1000 tagú énekkar énekel állan-

dóan. Milyen fenséges lehet ezen hallani... „Te benned bíztunk eleitől fogva"...

Az orgonának főrészei: — a manuál, — kézi klaviatura (összes billentyűzet), — a pedállal szemben, — a regiszterek (egyféle sípok sora) és a kopulák, (több regisztert egyszerre szólaltat meg, vagy zár ki). Az összekötő szerkezet, a játék asztal és az orgona test között. — A szélládák és fujtatók. — A sípok. — (Ón és fa).

Az orgonaépítés nagy lendületet vett Werk meister balbenstadti orgonista által feltalált egyenlően temperált hangolás által, amely lehetővé tette, hogy minden billentyű hangját használni lehetett, bármily intervallummal (hangköz) kapcsolatban. — Matheson János tovább fejlesztette, úgy, hogy a XVIII. században, — az orgona elérte a tökélynek azt a fokát, hogy minden hangnemben lehet rajta játszani. — Ma már a régi pálcás rendszert felváltotta a pneumatikus, az elektromos rendszer. — A modern berendezésekkel a fejlődést előrevitte a ludwigs-burgi orgonaépítő, Walcker és a hires Cavaille Coll párisi orgonaépítő. — Nálunk Angster Pécsett, Ország Budapesten volt híres orgonagyáros.

(Folyt. köv.) *Lenkey Gyula.*

Liszt-ünnepély.

Pompás zenei értékeket csillogtató és élvezetes Liszt-ünnepély szinhelye volt február 21-én a Főiskola imaterme. Az ünnepélyt a Főiskola rendezte, a tanári kar „Péntek Estéi-"nek keretében. Miután a főiskolai énekkar elénekelte a Liszt szerezte ünnepi dalt, Szabó Ernő főgimn. ének- és zenetanár lépett az előadói emelvényre, hogy megtartsa előadását Liszt Ferencről. Előadása az ünnepi beszéd megilletődött lelkesedésével és emelkedettségével, de ugyanakkor a reálitások nagy tiszteletével vetítette elénk a nagy zenei lángész arcképét. Az előadó biztos jellemzéssel elevenítette fel Liszt korszakát s a feszülten figyelő hallgatóság erős és maradandó benyomást kapott Liszt emberi vívódásairól és művészete kibontakozásáról.

A ragyogó stílusú előadás után Szabó Ernő hegedün adta elő Liszt „Valse dubliée" c. szerzeményét, a tőle megszokott bravurral. (Vilimszky László III. gimnazista szavalta ezután Vajda Jánosnak Lisztről irott költeményét, bátor fellépéssel, hatásosan). Különös hatást váltott ki A. Lévay Adél és Klacskó Béla kétzongorás zeneszáma: Liszt XII. Magyar rapszódiája. A zenedarabot kitünő technikával játszották, s a mű szellemét magyar temperamentummal tolmácsolták (a számot meg is kellett ismételniök. Nagy Endre VIII. gimn. tanuló szavalta még Vörösmarty Liszt ódáját finom kidolgozással).

IFJÚSÁGI MUNKA.

— **A Ref. Ker. Ifj. Egyesületi munkák konventi albizottsága** febr. 18-án Budapesten tartotta évi gyűlését Dr. Enyedy Andor konventi missziói előadó elnökletével. Dobos Károly konventi ifjúsági lelkész összefoglaló jelentéséből a ref. ifjúsági munka ügyének nagyfokú haladása, sőt biztató nekilendülésének jelei mutatkoznak. Kovács Péter földmüves titkár az elmult év folyamán 69 gyülekezetet látogatott meg s 27 körzeti konferencián 589 községből mintegy 10,000 főnyi ref. ifjúval találkozott. Dobos Károly 525 gyülekezet ifjúseregével érintkezett 119 vidéki kiszállása alkalmával. Ma kb. 400 gyülekezetnek van ifj. egylete, ezekből 140 az országos központhoz is csatlakozott. 15 olyan egyesület van, mely már önálló otthont is szerzett magának különféle módon: a saját házépítéstől kezdve lelkészi istálló kitatarozásáig. A találékony szeretet meg tudja találni a pénzhezjutás alkalmait, anélkül, hogy a hitvallásos egyházi munkához nem illő táncmulatságosdi ingoványra tévedne: több egyesület földet bérel és azt közerővel munkálja, a termésből pedig kiadásait fedezi. Van olyan egyesület, melynek tagjai körvadászatoknál hajtó-munkát vállaltak s kapott pénzt egyesületük fejlesztésére fordították. Az elmult évben Miskolcon és Kiskunhalason tartott két téli tábor és a Dunántulon egyik egyházmegyéje ifjúságának számára rendezett sátortábor nagyon bevált vezető-képzési módszernek bizonyultak. Sokat segített a vezérkönyvek tervezett sorozatából az első kötet megjelenése. A vezetőképzés általában az egyik legsörgetőbb feladatnak bizonyult. Kitünt az is, menynyi sok fordult meg azon, hogy az egyházkerületek lelki vezetői, a püspökök mennyire szorgalmazták kerületükben az ifjúsági munkát. Összbenyomásképen meg kell állapitani, hogy a hitvallásos ifj. munka Istennek hála túl jutott már azon a stádiumon, hogy kivétel számba menő „belmissziós papok" és ambiciózus káplánok gyanakodva nézett egyéni próbálkozása legyen. Azonban a gyülekezeteknek majdnem kétharmada még mindig kívül áll a rendszeres ifj. munkán ebben az órában, pedig ez az óra már sürgető „ultima ora", Kerületünkből Szabó Zoltán vett részt a gyűlésen, mely a jövőre vonatkozólag is sok érdekes és további fejlődési lehetőséget jelentő tervnek vetette meg az alapját.

HIREK

— **Ifj. Dr. Szabó Aladár** gödöllői református lelkipásztor febr. 22-én gyülekezetéről és belmissziói munkáiról előadást tartott a teol. ifjúságnak. A szerény, de gazdag és nagy készültségről tanuskodó előadást bizonyságtevő erő szőtte át, ugyhogy nemcsak tanulságára, de épülésére is szolgált hallgatóinak. A vasárnapi igehirdetést ugyancsak ő végezte. A belső meggyőződés és meggyőzés hatalmával szólt az újjászületés átformáló tényéről.

— **Minden zempléni lelkésznő figyelmébe!** A zempléni lelkésznék március 3-án, kedden d. e. 10 órakor tartják havi biblaórájukat a pataki lelkészlakáson. Ezen az összejövetelen beszélik meg és készitik elő a március 30-ára tervezett lelkésznő konferenciát. Ezért mindenki megjelenése erre való tekintettel is nagyon fontos.

— **Lelkészválasztás.** Febr. 16-án a vizsolyi gyülekezet főiskolánk volt szeniorát, Tóth Lajos felsődobszai segédlelkésztlelkipásztorává választotta. Kisérje munkájában Isten kegyelme és áldása.

— **A Dr. Komjáthy Aladár** által kezdeményezett theol. segélyalapra újabban a következő adományok érkeztek be a főiskolai pénztárba: az Alsóborsodi egyházmegyéből: Román Ernő, Kiss Albert, Szilva Sándor, Hegyaljai Kiss Géza dr., Várady Pál, Mauritz Árpád, Molnár Gyula, Szakács Pál 1—1 P; Nádházy Bertalan 2 P, Paulik Béla, Vajda Sándor, Demeter Béla, Takács Mihály, Erőss Gyula, Sólyom Gyula, Szendrey László, Szabó Dániel, Benke József, Nagy Elek, Mikola István, Mikó Sándor, Kiss Elek, Gombos Imre, Kőrössy József, Ilosvai Ferenc, Tóth Sándor, Filep Gusztáv dr., Simon Béla, Szabó József, Arday László 1—1 P; Pósa Péter 2 P, Perjéssy László, Kovács József Noszvaj, Eötvös Ferenc, Pápai István, Gaál Ferenc, Berecz József, Sipos István, Derencsényi István, Técsy Béla, Horváth József, Kérészy István, Gyarmathy Béla, Kovács Károly Molnár Béla, Szondy Lajos, Lakatos István, Falucskai Benjámin, Dr. Enyedy Andor, N. N. Tiszaszederkény 1—1 P, összesen 52 pengő. További adományok érkeztek még: Major Gyula, Técsy Béla, Takács Mihály, özv. Székely Imréné 1—1 P, Molnár Lajos 3 P, Perjéssy László 2P. A jószívű adományokért ez uton mond hálás köszönetet a *Theol. Akadémia Igazgatósága.*

— **Nyári Pál** egyházi beszédei negyedik kötetét: Világosság útja cimmel szeretné megjelentetni. A mű circa 13 iven nyomva jelenik meg, az 1928-ban napvilágot látott Örökkévaló szeretet c. művéhez hasonló kiállításban. Könyve bolti ára 4.50 pengő lesz. Aki utánvéttel azonnal megrendeli, 4.— pengő kedvezményes áron kapja bérmentve.

— **A XI.** (felsőmagyarországi) **Daloskerület,** melynek vezetőférfia Balázs Győző, febr. 20-án Mezőcsáton dalosversenyt rendezett, melyen számos résztvevő énekkar közül díjakat a következők nyertek: I. Ároktői ref., II. tiszatarjáni ref, III. igrici-i ref. dalárda. Érdekes, hogy a jól sikerült versenyben csak egy kath. dalárda vett részt. A rendezésért elismerés illeti Szabó István tiszatarjáni ref. kántortanító urat.

— **A sárospataki református tanítóképzőintézet** február 15-én tartotta meg kitünően sikerült hangversenyét, nagyszámú közönség jelenlétében. Mind az ifjúsági zenekar és énekkar, mind a Dóbisz János és Várady Lajos tanítónövendékek zene- és énekszámai, különösképpen pedig, Bolvári Zoltánnak, az intézet ezéven megválasztott fiatal és tehetséges ének- és zenetanárának virtuóz zongorajátéka beszédes bizonyságai voltak, annak az örvendetes ténynek, hogy a tanítóképzőintézetben milyen magasszinvoalú ének- és zenetanítás folyik.

HIVATALOS RÉSZ.

— **Alsózempléni lelkipásztorok,** általuk a gyülekezetek érdeklődő figyelmét, felhívom egyházmegyénkben Isten segítségével az alulírt terminusok szerint, református keresztyén nők részére 14 gyülekezetben rendezendő testvéri találkozóra. Krisztus hív: „Kövess engem." Összejövetelek: Március 16-án Gesztely, 17-én Taktaharkány, 18-án Tállya, 19-én Tarcal, 20-án Báj, 21-én Bodrogkeresztur, 22-én Olaszliszka, 24-én Tiszakarád, 25-én Ricse, 26 án Nagyrozvágy, 27-én Pácin, 28-án Bodroghalom. 30-án Sárospatakon papnék, tanítónék és tanítónők testvéri találkozója. Ez utóbbiról a hivatalos lapban még értesítés megy. Az összejövetelek, minden alkalommal délután 2—4 óráig lesznek. Kötelezettségek csak a buzgó érdeklődésben terhelik gyülekezeteink nőtagjait. Ez a hiradás a szomszédos gyülekezetek nőtagjai részére testvéri meghívást jelent. A részvétel előzetes bejelentése az illetékes lelkészi hivatalba csak azért szükséges, hogy tájékozva legyünk az érkezők és érdeklődők felől. A testvéri találkozás vezetője Fazekas Lajosné a ref. nőszövetség titkárnője. Missziói célra persely lesz kitéve. „Az aratni való sok, de a munkás kevés, kérjétek azért az aratásnak Urát, hogy küldjön munkásokat az ő aratásába." Máté: 9: 37. 38. Lelkipásztor testvérelm buzdító szolgálatát kérem az összejövetelekhez. Ismétlem a május hónapban rendezendő énekkari ünnepélyek ügyét, kántor testvéreim buzgólkodását kérem. Testvéri köszöntéssel, *Főző László* missziói előadó.

Nyomtatta: Kisfaludy László a Ref. Főiskola betüivel. Sárospatak, 1936.

VASUTI MENETREND

Indul — Érvényes 1935 október 15-től. — **Érkezik**

Gyv.	Szv.	Gyv.	Sebv.		Szv.	Gyv.	Szv.	Sebv.	Gyv.
—	7·—	7·40	**14·10**	17·25	Budapest keleti pu.	5·30	**11·16**	|	18·18	**22·28**
5·17	10·18	13·30	17·35	21·25	Miskolc személy pu.	22·59	**8·00**	9·40	13·47	**19·05**
6·24	11·11	14·36	18·34	22·20	Szerencs	21·42	6·31	8·40	12·47	17·57
6·31	|	14·43	18·41	22·26	Mezőzombor mh.	21·36	6·26	8·34	12·41	|
6·43	11·26	14·55	18·51	22·37	Bodrogkeresztur	21·25	6·16	8·26	12·32	17·45
6.50	11·31	15·02	18·56	22·42	Szegi mh.	21·16	6·10	8·21	12·26	17·39
6·55	11·34	15·07	19·01	22·46	Erdőbénye fürdő mh.	21·10	6·05	8·18	12·22	17·35
7·06	11·43	15·17	19·09	22·55	Olaszliszka—Tolcsva	21·00	5·56	8·11	12·13	17·27
7·16	11·51	15·26	19·17	23·03	Bodrogolaszi mh.	20·45	5·48	8·03	12·05	17·19
7·28	12·01	15·37	19·26	23·13	Sárospatak	20·40	5·39	7·55	11·56	17·11
7·40	12·18	15·48	19·36	23·25	Sátoraljaujhely	20·23	5·26	7·42	11·42	16·59

XLI. évfolyam. 10. szám. Sárospatak, 1936 március 8.

SÁROSPATAKI REFORMÁTUS LAPOK

A TISZÁNINNENI REFORMÁTUS EGYHÁZKERÜLET, A SÁROSPATAKI FŐISKOLA ÉS A TISZÁNINNENI EGYHÁZKERÜLETI KÁLVIN-SZÖVETSÉG HETI KÖZLÖNYE

FELELŐS SZERKESZTŐ ÉS KIADÓ: **DR. MARTON JÁNOS.**

FŐMUNKATÁRSAK: DR. ENYEDY ANDOR, DR. MÁTYÁS ERNŐ, DR. SZABÓ ZOLTÁN, DR. ÚJSZÁSZY KÁLMÁN és DR. ZSIROS JÓZSEF. — Kálvin-szövetség részéről: DR. H. KISS GÉZA.

TARTALOM: —: A theologia V-ik évfolyama Erdélyben. — *Sz. Z.:* Az úrvagyora megbecsülése. Az igazi hazaszeretet. — Ifjúsági könyvtárjegyzék. — Irodalom. — Hirek. — Hivatalos rész. —

A theologia V. évfolyama Erdélyben.

Nálunk, Kis-Magyarországban évek óta csak küzködünk a lelkészképzés reformjával. Az öt évfolyamú theológia tantervét is elkészítettük, az egyik segédlelkészi év gyakorlati tanfolyamának munkarendjét is letárgyaltuk. Valóságban azonban előbbre nem jutottunk.

Erdély most frissen kilépve, megelőzött bennünket. Viszonyaihoz mérten, rendkívül szerencsésen 1936. szeptemberében megkezdi Nagyenyeden a theologia V. évfolyamát.

A kolozsvári tanári kar munkálatát a **Kiáltó Szó** *3. száma után adjuk.*

Egyetlen megjegyzést már most sem hallgathatunk el: a felölelt anyaggal egy év nem tud megbirkózni. **Fel. Szerk.**

Az V-ik theologiai évfolyam célja a tudományos theologiai készültségnek, az erdélyi kisebbségi élet viszonyainak megfelelő, személyes elmélyítése és alkalmazása. Az V-ik évfolyam tehát módot és alkalmat ad arra, hogy a theologiai ismeretek, általában az egész tudáskincs és a nyert nevelői hatások a hallgató személyes birtokává váljanak. Ennek megfelelően megmutatja a theologiai műveltségnek a gyakorlati életre néző tekinteteit és alkalmazza azokat a szükségnek megfelelően, amelyek között élünk és azok szerint a viszonyok szerint, amelyek mindennapi életünket meghatározzák.

Ennek a célkitűzésnek megfelelően az V-ik évfolyamon végzett oktatásnak és nevelésnek sokoldalúnak kell lennie, úgy azonban, nehogy a reformátori theologia által létesített egységét elveszítse. Továbbá az alkalmakon kívül, elegendő időt kell biztosítani arra, hogy a hallgató a személyes önképzést és önnevelést végezni tudja.

Az előadások és a szemináriumi gyakorlatok háromfélék:

1. *Állandó jellegű előadások.*
2. *Alkalmi jellegű előadások.*
3. *Gyakorlatok.*

1. *Állandó jellegű előadások.*

1. Exegetika.
2. Ekklesiastika.
3. Belmissziói munkaágak, szemináriumi megbeszéléssel.
4. Vallástanítási gyakorlatok (szeminárium).
5. Egyházi törvények és egyházi közigazgatási ismeretek.
6. Erdély művelődéstörténete.
7. Közegészségtan.
8. Erdély szociográfiája.
9. Közgazdaságtani és általános gazdasági ismeretek.
10. Szövetkezeti ismeretek.

2. *Alkalmi jellegű előadások.*

1. Művészettörténet.
2. Régészet.
3. Diplomatika.
4. Irodalmi kérdések.
5. Különböző előadások.

3. *Gyakorlati egyházi munka.*

1. Vallástanítás.
2. Pásztori látogatások.
3. Igehirdetés.
4. Bibliaórák.
5. Egyházi ének és zene.

I.

1. *Exegetika.* — Különböző ó-testamentomi és új-testamentomi bibliai helyek exegetikai, dogmatikai, etikai, homiletikai és katechetikai feldolgozása, részben előadások, részben szemináriumi megbeszélések kapcsán.

2. *Ekklesiastika.* — Abban a koncepcióban, amint azt Ravasz László „A gyülekezeti igehirdetés elmélete" (Homiletika) c. műve bevezetésének a 7-ik lapján és a „Bevezetés a gyakorlati theologiába" c. művében elgondolta. A „gyakorlati theologiának egyes tudományágai — mondja — nem lehetnek mások, mint az egyház életének egyikmásik funkciójáról szóló elméletek. Ezeknek azonban van egy közös törzsük, amely az egyházról, az egyházi szolgálat beállításáról, a presbiteri hiva-

talról, végül az egyházalkotmány alapelveiről szól s mintegy bevezetésül, általános elvi részül szolgál a gyakorlati theologiához. Ezt a disciplinát *ekklesiastikának* nevezzük." *Ezt azonban nem a bevezetés, hanem inkább az összefoglalás és a helyi és idői viszonyoknak megfelelő alkalmazás értelmében kell venni.* Hivatva van ez a tudomány arra, hogy a gyakorlati lelkipásztori életet és munkát, az egyház minden tevékenységét tudományos elvi szempont alá helyezze.

3. *Belmissziói munkaágak* szemináriumi megbeszélése. Vasárnapi iskola, ifjúsági munka, Nőszövetségek, Férfiszövetségek elvi tisztázása. ügyrendek, munkatervek, előadástervek készítése és megbeszélése.

4. *Vallástanítási gyakorlatok.* — A vallástanítási gyakorlatok elvi megbeszélése, tananyag felosztás és feldolgozás módjai a különböző jellegű és fokú iskolákba, a szórványokban stb.

5. *Egyházi törvények és egyházi közigazgatási ismeretek.* — A törvények ismertetése, értelmezése; a különböző rendeletek és határozatok ismertetése. Általános jogi ismeretek

6. *Erdély művelődéstörténete.* — A műveltség eszméje a különböző időkben. Népünk művelődési grafikonja a különböző korokban. Az iskoláztatás története, különös tekintettel a református iskolák művelődési törekvéseire. Nagy kulturhőseink személyisége. Mindezekkel kapcsolatosan a civilizátorikus törekvések ismertetése (ipari, kereskedelmi élet stb.).

7. *Erdély szociográfiája.* — Ez még — egészében — ismeretlen. A meglévő feldolgozások, eredmények felhasználásával előadások tartandók, párhuzamosan, vidékek, helyek szociográfiájának szemináriumi feldolgozása.

8. *Közegészségtan.* — A legfőbb anatómiai, fiziológiai alapismeretek. A pusztító népbetegségek okai. A járványos betegségek diagnosztikája, preventív intézkedések stb. ismertetése. A közegészségügyi törvények ismertetése.

9. *Közgazdaságtani és általános gazdasági ismeretek.* — Mezőgazdasági, kertészeti és méhészeti ismeretek, különös tekintettel Erdély közgazdasági viszonyaira. Talajismertetés abból a célból, hogy Erdély különböző vidékei micsoda növények termesztésére alkalmasak, különös tekintettel a gyümölcsészeti és méhészeti gyakorlati ismeretekre. Miután mindezeket az ismereteket gyakorlatilag kell elsajátítani, erre a tárgykörre egy egész napot jelölünk ki, amely napot a csombordi gazdasági iskolában töltenek. Ezen a napon végezhetnek a hallgatók a gazdasági iskolai tanulók között pásztori munkát.

10. *Szövetkezeti ismeretek.* — A szövetkezeti gondolat etikai és gazdasági jelentősége. A különböző szövetkezeti típusok ismertetése. A szövetkezet alapítása, szervezése, vezetése és irányítása. A szövetkezetekre vonatkozó törvények és törvényes erejű intézkedések ismertetése.

II.

1. *Művészettörténet.* Legalább 5 előadás. Ismertetendők a különböző művészeti stilusok, különös tekintettel az építészeti stílusokra. Ismertetendők az erdélyi templomstílusok a legjellegzetesebb példák kapcsán. Ezeknek az előadásoknak a célja az ismeret-közlésen túl a műízlés fejlesztése és műemlékek védelme.

2. *Régészet.* Legalább 3 előadás. Céljuk ezeknek az előadásoknak, hogy Erdély különböző részeiben felmerülhető emlékek megmentessenek és összegyüjtessenek. Az őstelepülések helyei, emlékei ismertetendők.

3. *Diplomatika.* Legalább 2 előadás. Levéltárainkban még jelentékeny anyag van. Ezeknek a felismerése és megőrzése szempontjából tartandók ezek az előadások.

4. *Irodalmi kérdések.* Kiváló írók, kritikusok, műbölcselők stb. legalább 3—4 előadást tartanak, főképen magyar irodalmi kérdésekről.

5. *Különböző előadások.* — Kívánatos, hogy új tudományos kérkdésekről előadásokat hallgassanak, amint az idő és alkalom megengedi.

III.

1. Vallástanítás legfeljebb heti 2 óra.
2. Pásztori látogatások havonként egy délután.
3. Igehirdetés havonként egyszer.
4. Bibliaóra és vasárnapi iskola heti 2 óránál nem több.
5. Egyházi ének és zene.

IV.

Időbeosztás és órarend.

1. *Állandó jellegű előadások, egész éven át:*

1. Exegetika 3 óra.
2. Ekklesiastika 3 óra.
3. Belmissziói munkaágak, szemináriumi megbeszélésekkel 2 óra.
4. Vallástanítási gyakorlatok 2 óra.
5. Egyházi törvények és egyházi közigazgatási ismeretek 2 óra.
6. Erdély művelődéstörténete 2 óra.
7. Erdély szociográfiája 2 óra.
8. Közegészségtan 2 óra.
9. Közgazdaságtani és általános gazdasági ismeretek, külön erre egy egész nap, melyet a csombordi gazdaságban töltenek, legalkalmasabb nap erre péntek.
10. Szövetkezeti ismeretek 2 óra.

Az órák úgy osztandók be, hogy a hallgatók egyfolytában több szabadórával rendelkezzenek a saját egyéni tanulmányozásukra. Az előadások a hét első négy napjára: Hétfő, Kedd, Szerda és Csütörtök-re osztandók be. Pénteket a csombordi gazdaságban töltik. Szombat teljesen szabad. Hétfőn d. e. 8—9; 9—10; 10—11; d. u. 6—7; 7—8. Kedden: d. e. és d. u. Szerdán és Csütörtökön hasonlóképpen.

2. Alkalmi jellegű előadása.

1. Művészettörténet --- --- egész éven át 5 előadás.
2. Régészet --- --- --- --- „ „ „ 3 „
3. Diplomatika --- --- --- „ „ „ 2 „
4. Irodalmi kérdésekről --- „ „ „ 4 „
5. Különböző előadások „ „ „ 6 „

Ez a 20 előadás, miután az állandó jellegű előadások óraszáma általában bőven van számítva alkalomszerűleg azoktól, lehetőleg a délutáni órákból vendő el.

3. Gyakorlatok.

Miután 20—25 ifjúról van szó, úgy osztandó be, hogy egy-egy előadásról legfeljebb 2—3 ifjú hiányozzék, de az volna a kívánatos, hogy miután havonként legfeljebb kétszer lennének igénybe véve, ne is mulasszanak órát. Egyházi ének és zene.

IGEHIRDETÉS.

1. Az úrvacsora megbecsülése.

(Úrvacsora utánra.) Alapige: Róm. 14:16.

A római keresztyének, kikhez Pál apostol ezeket az igéket írta, üldöztetés alatt állottak. A leggyalázatosabb bűnök rágalmait szórták rájuk, figyelték minden lépésüket, cselekedetüket, hogy amint a rágalmakat igazolva látják, torkuknak ugorhassanak és kiirthassák őket a földről. Ezért írja Pál ezeket az igéket, amiknek értelme tehát ez: Ne adjatok alkalmat hitünk ellenségeinek arra, hogy Krisztus vallását gyalázhassák.

Krisztus vallásának egyik legáldottabb lelki java ma is az úrvacsora. (Főtétel.) Erre is vonatkozik az Ige: I. Ne adjatok alkalmat ennek kisebbítésére és megvetésére, II. sőt adjatok alkalmat ennek megbecsülésére és értékelésére.

A Krisztus vallásának, különösen a keresztyén hit legevangéliumibb formájának, a református keresztyénségnek ma is sok nyilt és titkos ellensége van. A nyiltan hitetlentől, a felekezeti gyűlöltségtől égőtől a közönyös egyháztagig. Bíráló szemük, kémlelő tekintetük állandóan rajta van — nem elsősorban a tanításainkon, amiket jórészt nem ismernek — hanem elsősorban a templomos, hívő keresztyén életén, amit annál inkább megismerhetnek. Sokszor mondják: mire való a hit, ha a „vallásos“ emberek is rosszak, önzők, káromkodók és szeretetlenek? Azt mondjátok — vetik a szemünkre — hogy az úrvacsora a keresztyén ember lelki életének legtáplálóbb erőforrása? Hiszen ha túl vagytok rajta, nyoma sem látszik az éltetekben. És valljuk be bűnbánattal, hogy mirólunk nem peregnek le olyan könnyen ezek a káromlások, mint az erőshitű római keresztyénekről. Sokszor mi magunk vagyunk az okai, ha káromoltatik az a mi javunk.

Pedig nem csupán a kisebbítés ellen kell oltalmazni ezt a kincset, hanem megbecsülést szerezni annak még ellenségeink előtt is. Ez akkor történik meg, ha az úrvacsora tényleg *hat* a mi életünkre. Nemcsak züllésünket akadályozza meg, de mindig jobbá tesz. Ha házastárs, gyermek, szomszéd, cseléd, haragos *megérzi* azt, hogy úrvacsorára készülünk és úrvacsoráztunk. Nincs meggyőzőbb és építőbb bizonyságtétel, mint az élő példa. Aki Krisztus asztalának vendége volt, élete példájával tegye nyilvánvalóvá, hogy végtelen nagy lelki javunk az Ő megváltásunkra megtöretett testének és kiontatott vérének jegyeiben való részesülésünk.

2. Az igazi hazaszeretet.

(Március 15-re.) Alapige: 122. zs. 6—9. v.

Református keresztyén egyházunkban a 122. zsoltárt különösen templomavatás alkalmával szoktuk énekelni. Ma, midőn az Úrnak szentelendő hetedik nap és a hazánk szeretetének szentelt emléknap egybeesnek, igehirdetésünkben is ebből a zsoltárból halljuk Isten üzenetét, mert ebben a vallásos hit és a földi haza igaz és bensőséges összefonódását szemlélhetjük. Az igaz hazaszeretet alaptörvénye: a hit és a hazaszeretet szoros egysége. (Főtétel.)

I. Összeköti a kettőt tápláló forrásainak közössége,

II. az értük való áldozat szent kötelessége.

Egyházi nagyjaink a közelmultban is sokat foglalkoztak azzal a rosszul feltett kérdéssel: először vagyok-e magyar, azután keresztyén, vagy megfordítva? Hisszük, hogy el is döntötték ezt azzal az álláspontal, hogy ezt a kérdést így nem lehet felállítani, mert *egyszerre* vagyok mindkettő.

A kettő el nem választható, mint ahogyan a tűzről sem kérdezhetjük, hogy először világít, azután melegít-é, mert egyszerre teszi mindkettőt. Jó magyarrá úgy lehetek, hogy jó keresztyén vagyok, jó keresztyén nem lehetek anélkül, hogy keresztyénségem magyar voltomban, hazám, magyar testvéreim cselekvő, önfeláldozó szeretetében meg nem látszanék. Keresztyénségemnek soha sem kell szabadságot kérni, hogy magyar lehessek, sem megfordítva. Jól mondta egyik egyházi vezetőnk: Megszünnék magyar állampolgár lenni, ha nem lehetnék emiatt jó református keresztyén. De nem kívánnék tagja lenni annak az egyháznak, mely meg akarná akadályozni, hogy hazámat szeressem.

Ami mindezeknél fontosabb: Szentigénk is erről szól. Imádságos hazaszeretet van benne, amiből Szentírás lett. Isten erejével áthatott, attól táplált honfiúi testvériség van benne. Úgy a hitnek, mint a hazaszeretetnek akadálya, pusztító mérge a bűn, önzés, gőg, szűkkeblűség, zsarnoki hatalmaskodás. Mindkettőnek forrása az önmegtagadás, tisztaság, megszentelődés. Mindkettő megkívánja a munkás, áldozatos szolgálatot, a becsületes mindennapi munkától az élet odaadásáig. Mindkettő harcokat kíván, de a győzelem a békességet is elárasztja rajtunk. Tartsd meg a hitet, hogy a hit megtartson téged, tartsd meg hiteddel földi hazádet, hogy megtartsa földi életedet. *Sz. Z.*

Ifjúsági könyvtárjegyzék.

Az egyetemes konvent 1935. május 1—2. napjain tartott gyűlésében a 190. sz. jkvi pontban elfogadta a Szondy György debreceni tanár szerkesztésében megjelent s a jegyzőkönyvhöz 3. sz. alatt mellékelt könyvjegyzéket azzal az utasítással, hogy eszerint kell az ifjúsági könyvtárakat berendezni, a meglevőket selejtezni. A nagykönyvtárakból is csak ezeket lehet kiadni. Teljes tisztelettel a konventi határozat iránt, aggodalmunknak adunk kifejezést itt anyagi és szellemi szempontból. Anyagi szempont-

ból, mert sok pénzérték fekszik a könyvtárakban, amelyeket még lehetett volna átmenetileg használni, csak a pótlás szempontjából lehetett volna egyelőre irányadó a jegyzék. Szellemi szempontból, mert nagyon sok jó munka hiányzik belőle és több bátran elmaradhatott volna az ajánlott művekből. (Pl. egy munkával szerepel azokon Erdélyi János, holott több műve forrásul szolgálhat VII—VIII. osztályosoknak és az önképzőköröknek.) A folyóiratjegyzék is hiányos. Hiányzik pl. Egyet. Phil. Közl., Irodt. Közl., Irodtört. stb., pedig ezek is forrásmunkák és kivehetők a nagykönyvtárakból. Hiányzanak az iskolai értesítőkben megjelent tanári értekezések, pedig ezek is gazdag források a dolgozatok számára. A dolgozati tárgyak körét is megszűkíti e tervezet, mert csak ezekből lehet témákat feladni. Egyébként nagyon jó a gondolat, mint elv, hiszen az államinál a Szemák-féle könyvjegyzék régen is szabályozta a könyvtárak kiegészítését.

IRODALOM

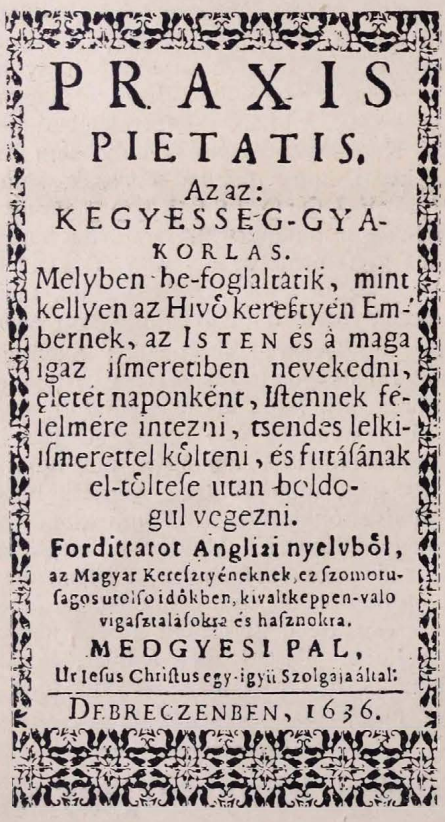
PRAXIS
PIETATIS.
Az az:
KEGYESSEG-GYAKORLAS.
Melyben be-foglaltatik, mint kellyen az Hivő keresztyén Embernek, az ISTEN és a maga igaz ismeretiben nevekedni, életét naponként, Istennek félelmére intezni, tsendes lelkiismerettel költeni, és futásának el-töltese utan boldogul vegezni.
Fordittatot Angliai nyelvből,
az Magyar Keresztyéneknek, ez szomoru-sagos utolso időkben, kivaltkeppen-valo vigasztalasokra es hasznokra.
MEDGYESI PAL,
Ur Iesus Christus egy-igyü Szolgaja által.
DEBRECZENBEN, 1636.

Most háromszáz esztendeje (1636-ban) jelent meg az erdélyi fejedelmek kiváló udvari papjának, Pázmány Péter református kortársának **Medgyesi Pálnak** hatalmas munkája a

Praxis Pietatis.

Ezt a munkát ötszáz oldalas kiadásban, mai helyesírással szeretném megjelentetni 1936. pünkösdjére, ha legalább kétezer előjegyzőt tudok szerezni. Páratlanul olcsó ára lesz a munkának, példányonkint **egy pengő** (plusz 25 fillér portóköltség). Az építőtartalmú könyvhöz

Dr. Ravasz László

püspök úr ír bevezető tanulmányt.

Dr. Incze Gábor.

HIREK

— **Lelkészválasztások.** A nagyszeretvai gyülekezet (ungi egyházmegye) február hó 2-án egyhangú meghívással *Szilágyi László* migléci lelkészt választotta meg lelkészeül. — A gáti gyülekezet (beregi egyházmegye) január 21-én *Kiss Gyula* nagydobronyi hitoktató-lelkészt választotta meg lelkipásztorává.

— **Presbiteri értekezlet Miskolcon.** A miskolci egyházközség presbiteri értekezletén dr. Támedly Mihály tankerületi főigazgató tartott nagy érdeklődéssel hallgatott előadást „A német evangélikus egyház belső válsága" címen.

— **A minaji** (ungi em.) gyülekezet lelkipásztorát, *Tárczy Gyulát*, volt szernyei lelkészt nagy közönség részvétele és ünnepi érzése mellett iktatta be állásába az egyházmegye nevében Egri Ferenc egyházmegyei gondnok és Kása Ferdinánd lelkészi tanácsbíró.

— **A putnoki lelkészválasztás** ügyében a tiszáninneni egyházkerület közigazgatási bírósága jogerős ítéletet hozott. Az *Oláh István* volt perkupai lelkész megválasztása ellen beadott felebbezést elutasította.

— **Tanulmányi kirándulás.** Benkő Béla gimn. tanár a VIII. osztályosoknak bemutatta az ujhelyi villanytelepet.

— **A Magyar Református Külmissziói Szövetség** 1936. évi országos konferenciáját április 3—5-ig rendezi meg. Jelentkezni lehet a szövetség címén: Budapest, IX. Kálvin-tér 8. II. 17.

HIVATALOS RÉSZ.

1224/1936. sz.

Pályázati hirdetés.

A magyarországi református egyház egyetemes konventjének elnöksége pályázatot hirdet az északfranciaországi magyar reformátusok Roubaix székhellyel szervezett lelkipásztori állásra.

Pályázhatnak olyan lelkészi képesítéssel biró református lelkészek, akik a francia nyelvben megfelelő jártassággal rendelkeznek.

Közelebbi felvilágosítást a pályázni kívánók részére a konventi központi iroda (Budapest, XIV., Abonyi-u. 21. sz.) nyujt. Pályázati határidő 1936. évi március 31.

Budapest, 1936. február 26.

A református egyetemes konvent elnöksége:

Dr. Balogh Jenő főgondnok, világi elnök. — *Dr. Baltazár Dezső* püspök, lelkészi elnök.

Nyomtatta: Kisfaludy László a Ref. Főiskola betüivel. Sárospatak, 1936.

XLI. évfolyam. 11. szám. Sárospatak, 1936 március 15.

SÁROSPATAKI REFORMÁTUS LAPOK

A TISZÁNINNENI REFORMÁTUS EGYHÁZKERÜLET, A SÁROSPATAKI FŐISKOLA ÉS A TISZÁNINNENI EGYHÁZKERÜLETI KÁLVIN-SZÖVETSÉG HETI KÖZLÖNYE

FELELŐS SZERKESZTŐ ÉS KIADÓ: **DR. MARTON JÁNOS.**

FŐMUNKATÁRSAK: DR. ENYEDY ANDOR, DR. MÁTYÁS ERNŐ, DR. SZABÓ ZOLTÁN, DR. ÚJSZÁSZY KÁLMÁN és DR. ZSIROS JÓZSEF. — Kálvin-szövetség részéről: DR. H. KISS GÉZA.

TARTALOM: *Gulyás József:* Mit kíván a magyar nemzet? — *Tóth János:* Keresztes lovagok. — *Kövér Pál:* Teljes igazságot! — *Lenkey Gyula:* Levél. (XIII.) (Folyt. köv.) — *Molnár István:* Emlékezzünk régiekről. — *Zs. J.:* Szabó István. — Hirek. — Hivatalos rész. —

Mit kíván a magyar nemzet?

Adjátok vissza büszke hegysorát
A Kárpát-koszorúnak,
Amelynek tornyosúló bérctetői
Dévény falától védő bástyaként
El Orsováig nyúlnak!
Isten kezének ezt a nagyszerű,
Bűbájos alkotását
Adjátok vissza: erdők, patakok és
A bérci bányák rejtett kincsei'
Tengernyi gazdagságát!

Adjátok vissza Erdély síkját, mert
Petőfi porlad ottan!
Magyar hazája védett szent ügyéért
Kiontott drága vére bíbora
Piroslik még a porban!
Szent és magyar ott minden, büszke múlt
Beszédes, hű tanúja.
Hogy elvettétek, fájó lelkeinkre
Reá szakadt a gyászos éjszaka
Csillagtalan borúja!

Adjátok vissza a dús Délvidék
Kalászos rónatáját!
Hol lánggal égő nyári nap tüzében
Ezer játékos tündér lengeti
Csalóka délibábját!
Fajunk volt s nem ti, álmot álmodó
S merengő délibábján.
Legyen mienk a ringva-rengve lengő
Aranykalászok sárga tengere
A Bánság rónatáján!

Adjátok vissza zsongó habjait
Hullámzó Adriának,
Ahol magyar kezektől összehordott
Anyagból épült móló-kőfalak
Magyar hajókat várnak!
E gyöngyöző hab volt az út nekünk
A messze nagy világba,
Trianon óta zárva már előttünk
S amellyel vágyunk messze szállana,
Letörve lelkünk szárnya.

Adjátok vissza napnyugat felől,
Mi tőlünk elrabolva:
A téres síkok zöldelő mezőit,
Hol Fertő zúgó nádasa zokog
Habokra ráhajolva!
Hogy amit istenkéz megalkotott,
Úgy összeforrjon újra,
Hogy álljon mindörökké rendülellen,
Tomboljon bár körülte ég s pokol
Villámló háborúja!

GULYÁS JÓZSEF.

Keresztes lovagok.

Nem azokról a vitézekről lesz szó, akik az ábrándos középkorban vallási kegyességből, fanatizmusból, vagy kalandorságból egy akkor divatos eszme szolgálatába állottak, hanem arról a vállalkozásról, amely a mult napokban egyik állami egyetemünk falait rohamozta meg és foglalta el tervszerű hadjáratának egyik diadala gyanánt.

Három évtizeddel ezelőtt, a boldog békevilágban már voltak hasonló kisérletezések. Tehát nem új dolog, hanem visszajáró kísértet. De akkor több volt a józan belátás és Nagy-Magyarország vezetői kicsinek tartották az országot arra, hogy felekezeti és társadalmi széthuzások csatatereit alakítsanak benne nyugtalan és túlfűtött lelkek.

Ha úgy gondolják némelyek, hogy most megengedhetünk magunknak ilyen fényűzést, — arra kényszerítenek, hogy mi is, reformátusok, állást foglaljunk ebben a kérdésben, mert ha kisebbség is vagyunk, ebben az országban lakunk és ami itt történik, az egy kicsit a mi bőrünkre is megy, akár közeli, akár távoli következményeiben. Hallgatni nem lehet, mert könnyen beleegyezésnek vennék.

Tehát a szegedi állami egyetemre kitűzte a keresztet egy katolikus főiskolai diákegyesület. A multban is így volt: könnyen befolyásolható és felelőtlen tényezők kezébe adták a hátamögötti vezetők a csóvát, hadd dobják el azok.

Tisztázzuk az ügyet.

Bennünket nem bőszit fel és nem ingerel *maga* a kereszt. A hivatalos református egyház a legutóbbi

zsinaton és az öntudatos református közvélemény már világosan elintézte ezt a kérdést belső és külső vonatkozásaiban egyaránt. Nem hivatalos jelvényünk a kereszt, egyrészt azért, mert a magyar prot. egyház történetében hozzá, *mint jelvényhez*, kínos és fájó emlékek tapadnak, másrészt, mert a Krisztus keresztjéhez, mint lelki átéléshez nem mél'ó és nem megfelelő semmiféle anyagi kiábrázolás.

Azonban ez az elvi álláspont nem jelenti azt, hogy ellenszenvvel, vagy épen gyűlölettel nézzünk a keresztre. Ellenben nagy aggodalom fog el bennünket mindannyiszor, valahányszor a kereszt jelszavával hangosan előretörő csapatot látunk, mert mindjárt észrevesszük azokat a sötét árnyakat is, amelyek a csapat és a kereszt mögött meghúzódnak. Ezek számára a kereszt csak fedezék *hatalmi érdekeik* elpalástolására. Hogy ez az érdek menynyire erőszakosan előretörő, legjobban kitetszik abból, mennyire nincs tekintettel az állami, társadalmi, felekezeti és tudományos szempontokra.

Ha e szempontok bármelyikéből vizsgáljuk a kérdést, mindjárt kitűnik, mennyire szerencsétlen, végzetes és csupán csak egyoldalú érdekeket szolgál.

Szüksége van e egy államnak arra, hogy intézményeiben egy felekezet szinei alatt jelenjék meg? Lehet, hogy egy középkori állam ezt nem nélkülözhette, de ma egy ország a benne élő összes polgárainak közös összefogása és támogatása alapján állhat fenn. Fensőbbsége, pártatlansága, igazságossága csak akkor szuverén és megnyugtató, ha a kiélezett osztály és felekezeti érdekek fölé tud kerekedni. Vagy úgy gondolják a naiv lelkek, hogy Magyarországnak szüksége van a keresztyén jelleg kidomborítására? Ez az ország már ezer év óta keresztyén az egész világ szemében. És egy ország nem akkor keresztyén, ha középületeit, pénzeit keresztek és szentképek díszítik, hanem ha a krisztusi erkölcs és szeretet diadalmaskodik benne.

Szüksége van-e egy felekezetnek arra, hogy jelvényei a templomból kikerüljenek a nyilvános élet különböző piacaira és ott folytassák kétes értékű pályájukat? Egy Szűz-Máriás kétpengős még senkit sem tett vallásosabbá, ellenben egy kétpengős Szűz Mária már igen sokszor hevert olyan helyen, amely méltatlan, sőt meggyalázó volt a képre nézve. A tudomány csarnokainak értékmérője nem az, hogy kereszt van-e rajta, vagy nincs, hanem az, ha olyan nemzedéket nevel, amely a hazának és emberiségnek dísze és áldása.

Szüksége van-e ennek a megnyomorított magyar nemzetnek és társadalmának arra, hogy nemzeti életének olyan semleges területein, mint a tudomány, jog, igazságszolgáltatás stb., lelkiismeretlenül felkavarjuk a vizeket; ellenmondásokat, nyugtalanságot, bizalmatlanságot, legfőképen pedig gyűlölködést támasszunk, mikor olyan égetően nagy szükség van ezeknek az ellenkezőjére?

És így tehetnénk fel tovább a kérdések özönét, ha időnk és terünk volna hozzá. Mindegyik kérdés igazolná jogos aggodalmunkat a szegedi esettel szemben és rávilágítana arra, hogy itt egy régen ismert egyoldalú törekvéssel állunk szemben, amelynek csak mérhetetlen kárai és veszedelmei vannak.

Ezért nem fogunk mi soha ilyen irányú akcióhoz csatlakozni, sőt azoknak heves ellenzői leszünk. Újabban már részletek is szivárogtak ki arról, hogyan történtek az egész mozgalom csapatmozdulatai, harcias magatartása és mik a további célkitűzései. Mindezek a legnagyobb óvatosságra és éberségre intenek bennünket.

Mert azt ne gondolják, hogy minket olyan egyűgyű és csalóka érveléssel meg lehet győzni, mintha mindez csak azt célozná, hogy a kereszt nemzeti szimbolummá avattassék. Igen szegény lenne az a nemzet, amely más szimbolumot nem tudna a maga számára találni, mint egy felekezet *nemzetközi* vallásos jelvényét. Nekünk magyaroknak van elég speciálisan nemzeti, a történelmi multon alapuló jelvényünk. Semmi szükség arra, hogy ezeket mellőzzük, még kevésbbé, hogy a meglevőket egyetlen felekezet jelvényeinek használata, vagy összekeverése által nemzeti jelentőségében megszűkítsük, vagy elszintelenítsük. *Tóth János.*

Teljes igazságot!

A nemzetközi szociáldemokrácia részéről sok támadás érte már a keresztyén egyházakat abban a tekintetben, hogy az emberek figyelmét mindig az égre irányítják s ugyanakkor a földről megfeledkeznek. Ha nem is teljes, de némi igazság van ezekben a vádakban. Maga az a körülmény, hogy a munkásság tekintélyes részét az egyházaktól elhódította a szociáldemokrácia, részben a keresztyén egyházak mulasztásának tudható be. Istennek hála ez az elhalványult szociális felelősségérzet napjainkban erősödni kezd. A világháborút követő szociálista forradalmak hathatósan hozzájárultak ennek fokozásához. Megértjük, hogy vannak aggódó, szociális felelősségérzettől áthatott lelkek, akik keveslik ezt a tempót s türelmetlenül követelik, hogy a keresztyén egyházak sürgősen igyekezzenek orvosolni a nép nagy anyagi nyomorúságát az egyház és haza jövője érdekében, s mert csak az anyagi, testi nyomorúság béklyóitól megszabadult ember képes reagálni a hit transcendens hullámaira, alkalmas a hit befogadására. A nagy Prohászka Ottokár is „Kultura és Terror" című művében ilyen húrokat pendített meg. Szerinte sem lehet várni a szegénységtől meggyötört, agyonstrapált embertől a hívő, tiszta-erkölcsű életet (34—37 l.). „Ezeknél javulást csak úgy érünk el, ha életük külső körülményein változtatunk; itt azután szent igaz, hogy az emberek jobbak lesznek, ha jobb lesz a külvilág" (37 l.).

Elismerjük: sok igazság van ebben az állításban, de nem százszázalékos. Hiszen ha ez csakugyan százszázalékig igaz volna, akkor a jó vagy legalább is türhető anyagi helyzetben levő embereknek kellene a legjobb keresztyéneknek lenniök. A tapasztalat pedig azt bizonyítja, hogy az anyagi jólét talán még nagyobb kísértést jelent a hitetlenség felé, mint a szegénység. Nem hiába mondotta Jézus a Lk. 18 : 25-ben olvasható szavakat. Tény, hogy a külmissziói munka sikerét nagy mértékben előmozdította, a pogány népekben a misszionáriu-

sok személyével és igehirdetésével szemben érzett bizalmatlanságot csökkentette az anyagi segítés, testi betegségek gyógyítása, de a hit befogadását kizárólagosan az anyagi nyomorúság megszüntetésétől tenni függővé, legalább is merész állítás Hiszen a történelmi materializmus is — mutatis mutandis — rokon vizeken evez, mikor a vallást és erkölcsöt az anyag reflexének, a gazdasági viszonyok ideologiájának, rossz magyar szóval „felépítmény"-ének, a társadalom erőviszonyai függvényének nevezi. Igaz, hogy a jeruzsálemi első keresztyén gyülekezet tagjai között a Csel. 4. szerint nem volt szükölködő, de ez a hitnek volt a következménye, amennyiben a már hívőkké lett szegényekkel osztották meg a gazdagabb hívők földi javaikat. Különben pedig az őskeresztyénekről a keresztyén vallás államvallássá lételéig, de a reformáció hitvalló keresztyéneiről sem állíthatjuk, hogy általában rendezett anyagi viszonyok között éltek volna. A török hódoltság alatt külsőleg, anyagilag milyen kifosztott, koldus képet mutatott fel ez az ország és mégis az evangélium csodálatos hódító hadjáratának az ideje volt ez a kor!

Persze mindebből nem az következik, hogy a szegénység, nyomor lehető eliminálásán ne fáradozzunk. Hiszen ez krisztusi parancs és az igazi keresztyén embernek nem is szabad ezt tétlenül nézni, csak arra vigyázzunk, hogy a szociális kötelességeinkre ráeszmélés abba a tévedésbe ne sodorjon, hogy a hitéletnek az anyagi nyomorúság megszüntetése a conditio sine qua nonja s hogy csak a szociális munka jelentené a belmissziót. Dr. Kováts J. István: „A keresztyénség és a társadalmi kérdések" c. hatalmas munkájában Peabody-nak Jézus szociális gondolatairól szóló tanítását összefoglalva nagyon találóan mutat reá, hogy Jézus a „szociális kérdést is belülről akarja megoldani. A jobb társadalmat a jobb emberektől várja" (287 l.). Belülről akar kifelé építeni. A társadalom újjászületését az egyének újjászületésével óhajtja megvalósítani. Mert mit ér a legideálisabb társadalmi berendezkedés is az egyes emberek átváltozása, megnemesedése nélkül? Viszont a Krisztusban megújult és Vele közösségben élő ember meg fogja találni a társadalmi, szociális kérdésben is a helyes megoldást. Nos, a belmisszió épen ezért a lelkek christianizálását tekinti főfeladatának. Nem feledkezhetik el a testről, a testi nyomorúság enyhítéséről, gyógyításáról, de hívatása, tevékenysége középpontjának mégis csak az Igével, az irott és ezen át a testté lett Igével: a Jézus Krisztussal való összeköttetés megteremtésére törekszik. Egyfelől azért, mert az Isten országának a szivekbe plántálása s ez úton a szociális kérdés megnyugtató megoldása is csak ennek lehet a folyománya, másfelől mert az örökéletre, üdvösségre eljutásnak is ez az útja. A mi református keresztyén egyházunk tanítása szerint a hit is (amely által Krisztus érdemében részesülünk s Bele oltatunk, Isten országának tagjai leszünk) az igehirdetéssel együtt munkálkodó Szentléleknek a gyümölcse. Ennélfogva az igehirdetésnek központi helyet kell biztosítani a belmissziói munkában. Igehirdetés alatt persze nem a frázis halmazokkal telített szónoklatokat (ezzel csakugyan le kell számolnunk!), hanem az evangélium építő, hitvallásainkkal egyező hirdetését értem, történjék az szószéken, vallásos estélyen, bibliakörben, háziistentiszteleten vagy akár a lelkipásztori látogatás alkalmával. Ezek közül egyik-másik lehet névben új, voltaképen azonban egyidős a keresztyénséggel. Így a bibliakör is, mint erre Vass Vince dr. reámutat (Útmutató a bibliakörök vezetésére.). És ha a vasárnapi iskola, ifjúsági, leányegyesület nem is tekinthet hosszú multra vissza, a lényegét képező bibliai eszmecserét, mégha megelőzően a keresztyén egyházban soha bibliai eszmecserét nem folytattak volna is, meg kellene honosítani a hitéletre, keresztyén jellemre nevelés céljából. Hát még a felnőttek között végzett bibliaköri munka! Enélkül öntudatos, hívő egyháztagságra nevelés elképzelhetetlen. A szekták épen ezzel halászták el egyháztagjaink jórészét, ami komoly bibliaköri munka esetén ilyen mértékben be nem következhetett volna. De az ifjúsági egyesületek négyes programjáról sem nyilatkozhatunk elitélőleg, hiszen akkor magának Jézusnak Lk. 2 : 52-ben olvasható fejlődését is kifogásolnunk kellene. Természetesen, ha valaki csak látszat munkát végez, egyletesdit játszik, akkor többet ront, mint épít. Az ilyen beszédkeresztyénségre csakugyan semmi szükség sincs. Kárhoztatjuk mi is a rendszertelen, tervtelen, bevált módszer nélküli munkát, de a belmissziói munkaágak végzésére ma már pl. a Belmissziói útmutatóban a konvent irányítása mellett, bevált módszer szerint, hozzáértő emberek által készített anyagot, útbaigazítást találhat minden lelkipásztor és tanító. S ha a hivatalosak nem végzik a munkát, ne csodálkozzanak rajta, ha a szekták nyujtják ki karmaikat az üdvösségért sóvárgó lelkek után. *Kövér Pál.*

Levél.

(XIII.)

Az orgonát minden gyülekezet szakemberrel választassa ki, amely legjobban megfelel a templom akusztikájának; és olyan változatokkal, amelylyel a gyülekezeti éneklést kisérni a legkellemesebb. Ezt pedig legjobban megtalálják, ha mindenütt a fonitika szabálya szerint igazodnak el (hangtan) — a hangok akusztikai és fiziológiai elemzése — és a rezgés és a hang összefüggését figyelembe véve. Kis gyülekezetek nagy hangú változatokat állítanak be, csak azért, hogy mondhassák a változatok számát és nevét, s ha megszólaltatják, minden művészi hozzáfűzöttség összeomlik. — Itt kell megjegyeznem azt is, hogy sokszor a helyesen megválasztott változat, kevés száma, olcsóbb és használhatóság szempontjából megfelelőbbnek vált be, mint a nehezen kezelhető sok és talán kis gyülekezeteknél szükségtelen változat. „Mert az orgonajáték a gyülekezet szívbeli éneklését csupán megindítja, kiséri és egészen annak szolgál." Nem mint néhol hallottam, hogy buzgó fiatal kántorok brillirozván, a preludiumokba, variálva beleszövik az utálatos tangó és társai refrénjét, amely egyenesen bűn az istentisztelet komolysága és ahítatossága ellen.

Az abszolut hangmagasságot (a) 1711-ben Shore John angol lantművész alkalmazta először hangvillára. Az orgonánál tehát az az egyházművészeti szempont, hogy úgy a hangban, mint az orgonatest elhelyezésében a célzott kifejezés eléressék, mert ez az esztétikai szép. Ha az elsősor elhelyezése szép, az a szép prospektus. Itt is a művészi szép fontos a kiképzésnél. Református templomban ne legyen olyan kiképzés, hogy a csúcsíves sablon alapján minden vég kereszt formában végződjék. Módosuljon az is a belső berendezéshez, szinhez. Ne legyen elütő, kirívó. Ügyes kompozicióval megoldható; a hang terjedelmének szükséges tér, a technikai teljesítőképességnek lehetőségeit a hangszereléssel és elosztással minden alkalmas formában ki lehet dolgozni, hogy végre is az összhang az egész templomban üde hatást adó legyen. Megtartván mindenben, hogy az egyház méltóságához szabva legyen és minden református ember — mint Kálvin mondja —, „mindnyájan és jól énekeljenek", mert ez szolgálja az Isten dicsőségét. (Folyt. köv.) *Lenkey Gyula.*

Emlékezzünk régiekről.

Molnár István.

Két kisebb apróságot közlünk itt alább Molnár Istvánnak a jelzett című irásából, amely egész terjedelmében az ezévi Amerikai Magyar Református Árvaházi Naptárban jelent meg. Molnár István az amerikai Magyar Református Egyesület titkára. Kalassay Sándor irja róla, hogy Forrón, Abaujtorna megyében született 1875. november 28-án. Falusi iskoláinak elvégzése után előbb Miskolcra, majd Sárospatakra került gimnáziumba. Kalassay emlékszik rá, mint kisebb diákra. „Az egyik nagyon kiváló tanárnál, Kovácsy Sándornál lakott és Finkey Ferencnek volt a szobatársa." Tanulmányait abbahagyta. Amerikába ment, ahol egzisztenciát vívott ki magának, a magyar ügynek egész életében lelkes munkása, a Magyar Református Egyesületnek pedig egyik alapitója. Ma — mint irjuk — ennek az Egyletnek titkára.

Nagyapó karosszékében ül. Térdén kis unokája, a kékszemű kis virgonc fiú. Nagyapó kedvence. Körülötte családja tagjai. Nagyanyó szorgalmasan kötötte a kis kesztyűt az unokának...

A kis semmirevaló nyugtalankodott. Meséljen valamit nagyapó.

Na hát hallgass ide, te kis eszemaszívedet. Elmondok egyetmást, ami nem mese, de mesének is beillene. Hiszen olyan sok minden történt az alatt az ötven év alatt, amiről nagyapó mesélni fog, hogy a mai emberek olyan könnyen rámondják, hogy mese az egész...

— — —

Nem tudod te, hol van a Hernád, vagy mi az, amit Hernádnak hívnak. A Hernád egy folyóvíz. Nem járnak rajta nagy hajók, még kis hajók sem, mert nem nőtt meg elég nagyra ahhoz, hogy hajókat hordjon a hátán. Hát a nagyapó annak a Hernádnak a völgyében született. A Hernádban uszkált, amikor már elég nagy volt ahhoz, hogy uszni tudjon. Azután amikor egy kicsit felcseperedett nagyapó, az apukája elvitte Miskolcra az iskolába. Ott az Avas alján volt egy nagy sárga iskola, abba járt három esztendeig a nagyapó. Tudod, mi az Avas kis fiacskám?...

Na hát az egy hegy, ami Miskolc városa felett őrt áll. Hej, te kis eszemaszívedet, ha te tudnád, micsoda csatákat vívtak az iskolásfiúk a csizmadia inasokkal... Azután elvitte a nagyapó apukája nagyapót Sárospatakra. Ott is járt iskolába nagyapó három évig. Tudod az az iskola az, amelyiket „a szegények iskolájának" hívnak.

— — —

Bizony majdnem ötven éve annak, amikor a sárópataki iskolában a padokat faragtuk. Drága jóságú magyar irodalom tanárunk, Maklári Pap Miklós úr, az egész iskola Miklós bácsija, egy reggel igen borongós kedvében volt és irásgyakorlati feladatul azt tűzte ki, hogy írjunk valamit arról a bibliai versről, ami Máté IV. 19—20 alatt írva van.

Azután tartott egy szép beszédet Nem is beszéd volt az, hanem olyan szívből jött atyai oktatás... Hej, de sokszor eszembe volt már, amikor elővett az elkeseredés. Amikor vérzik az ember szive, hogy nem akarják törekvéseit megérteni, hogy még azért és akkor is bántják némelyek, amikor igazán az ellenkezőjét érdemelné meg. Elmondta szeretve tisztelt jó tanárunk, hogy fiúk, ti a „szegények iskolája" növendékei vagytok. Majd ha kimentek az életbe, ki ide, ki oda, egyikből pap, másikból tanító, harmadikból talán ügyvéd, talán mérnök, talán orvos lesz. Mindenütt és mindenkor leginkább a szegény emberek bajával fogtok törődni Mert hát abból van a legtöbb ezen a világon és azoknak van a legnagyobb szükségük a jó szóra akkor, amikor az élet és a gonoszság ellenük fordul. Legyetek rá elkészülve, hogy a munkátokért a legtöbb esetben a megnemértés, a közöny lesz a fizetés. De azért hordjátok az élet terhét. Igyekezzetek mindig azon, hogy „Ne gyüjtsetek magatoknak kincseket e földön."

Hová, merre sodort bennünket az élet, nem tudom. Egyetlen egy osztálytársamról sincsen tudomásom, mi lett az életben. Én fiatal fiú korombán ide kerültem. Kora ifjúságom óta az amerikai magyar református köznek a munkása vagyok. Sokszor, nagyon sokszor közel voltam a csüggedéshez, sokszor ott akartam hagyni ezt a sokak által irigyelt helyemet, de hát csak megjelent Miklós bácsi alakja. Szomorúan nézett reám és mintha kérdezte volna: Pista fiam, elfelejtetted, mit írt Máté a VI. rész 19-ik versében az ő evangéliumában?

SZABÓ ISTVÁN

Református anyaszentegyházunk veteményes kertjének egyik leghűségesebb munkása, *Szabó István* hernádszentandrási nyug. igazgató-tanító, dr. Szabó Zoltán teol. tanár édesatyja, Abaujszántón 1936. március 10-én hosszas betegség után visszaadta áldott lelkét teremtő Urának. Élete 67 ik, nyugalomba vonulása első esztendejében szólította haza Isten az ő hűséges szolgáját, akinek élete nemcsak azért volt gazdag, mert 42 esztendőn, tehát egy

egész emberöltőn át végzett szakadatlan munkával szolgálta az Ő dicsőségét az általa forrón szeretett, fejlődő gyermeki lelkek között, hanem azért is, mert a reábízott lelkeket ténylegesen beállította Isten országa szolgálatába. 33 esztendős hernádszentandrási tanítói működése alatt a tanítványok egész seregét indította el a sárospataki főiskola ölelő karjai felé, akik közül a legtöbb mint tanító, vagy lelkipásztor végzi tovább azt a munkát, amelyet a tanító-mester, a szellemi édesatya drága örökségképen hagyott reájuk. A tanításnak valóságos művésze volt. Az elemi iskola V—VI. osztályában könnyedén, szinte észrevétlenül olyan számtani, geometriai és nyelvtani feladatokat sajátíttatott el, melyekkel a tanulók még a gimnázium I—II. osztályában is nehezen tudnak megbírkózni. Földrajztanítása alatt a gyermeki képzelet a különböző világrészek és országok ismeretlen vidékein járt. Történelmi magyarázatai közben a magyar vitézség magasztalására kifényesedtek az arcok — és minden kis hallgatója megsíratta Józsefnek testvérei által való eladását s Jézusnak Judás által történt elárulását. Énektanítására elég megjegyezni, hogy bármelyik jobbhangú tanítványára rá merte bízni a templomi éneklés vezetését. A tanításban elért eredményeinek nevelői személyisége volt a biztosítéka. Sohasem játszott; hivatását hűen és szent komolysággal töltötte be. Zsoltáros szívét valósággal beleénekelte kis tanítványai életébe. Istentől kapott megbízatását megbízó Ura iránti törhetetlen hűséggel végezte. Küldetése tudatában is mindig alázatos, könyörgő és háládatos maradt. Életét tettekben porlasztotta szét, tudván azt, hogy Isten igéje önfeláldozó életek feltételnélküli munkája által lesz a világban az emberek előtt reális valósággá. A szolgálat királyi vonásaival ékeskedő élete egészen benne van a koporsója felett elhangzott szent-Igében: „Óh, Uram, emlékezzél meg arról, hogy én *előtted jártam, igazsággal* és *egész szívvel* és *hogy ami jó előtted, azt műveltem.*“ (Ézs. 38:3.v.) Temetésén, amely Abaujszántón március 12-én volt, a hernádszentandrási egyház tagjai küldöttségileg vettek részt és koporsójára koszorút helyeztek el. A temetési szertartást az elhúnyt egyik tanítványa, dr. Zsíros József teol. tanár végezte. Megszomorodott szívű szeretteit vigasztalja meg Isten, aki áldásul adta őt. Emléke a hálás tanítványok lelkében örökké élni fog. *Zs. J.*

HIREK

— **Előkelő látogató a sárospataki ref. főiskolában.** Dr. Nagy Emil nyugalmazott igazságügyi miniszter egy reviziós-kulturdélután keretében rendkívül értékes és magas nívójú előadást tartott március 8-án délután 3 órakor a Mudrány-teremben, amely napon a sárospataki ref. gimnázium angol-internátusának volt vendége. A reviziós előadás minden tekintetben méltó volt a nagy jogászhoz, aki a magyar igazság érdekében az egyedüli reális alapon: perujítással fordul a külföldi, főleg az angol közvéleményhez, valamint méltó volt a kitünő íróhoz és elragadó szónokhoz, akinek kristályos logikájú közvetlensége az előadás lebilincselő hatásával társul. Dr. Nagy Emilnek oroszlánrésze van az angol közvélemény áthangolásában a magyar igazság felé, nagy részben az ő személyes hatásának, felvilágosításainak s az angol gondolkodást megmozdító érveinek köszönhető az angol parlament magyar-barát képviselői csoportjának a megalakítása. Március 8-án este az angol-internátus ebédlőjében, ahol tiszteletére egy kis társaság gyült össze, elmondotta dr. Nagy Emil, hogy német és francia nyelvtudása után 53 éves korában kezdett tanulni angolul s meglepően tapasztaltuk, hogy ily előhaladott korban is a legnagyobb tökélyre vitte angol nyelvi tudását. Kossuth Lajos példájára főleg Shakespeare művei nyomán ugyannyira, hogy e nagy nyelvi készséget angol születésű tanáraink is alig győzték csodálni. Vacsora közben a nyugalmazott minisztert, a magyar revizió egyik legerősebb oszlopát Harsányi Gyula takarékpénztári vezérigazgató az igazgatótanács és Novák Sándor közigazgató a főiskola nevében köszöntötték fel, mely üdvözlő szavakra dr. Nagy Emil főiskolánk egyik büszkeségének: az angol internátusnak nagyszerű berendezését, kitünő nevelői hivatását és nagy nemzeti célt betöltő szerepét hangsúlyozva megigérte, hogy az angol-internátust angol lapokban is ismertetni fogja. Másnap Csák István tanár angol óráját látogatta meg a harmadik osztályban az igazgatók kíséretében, rendkívüli elismerését fejezvén ki a tanulók nyelvi készsége s a magasfokú angol nyelvtudása fölött. A nagynevű látogatót mindnyájunk szeretete és köszönete kísérte el, akitől még azon igéretet is bírjuk, hogy angolországi tapasztalatairól később előadást óhajt tartani az ifjúságnak és külön a tanári karnak és Sárospatak közönségének. Dr. Nagy Emilben a főiskola tisztelőinek köre egy nagytekintélyű jóbaráttal gyarapodott.

— **Dr. Harsányi Gvörgy** sárospataki ügyvédjelöltet, aki eddigi tanulmányait mindig kitüntetéssel végezte, a református egyetemes konvent elnöksége konventi fogalmazónak nevezte ki. Harsányi György igéretet tett arra, hogy a segédlelkészi oklevelet meg fogja szerezni.

— **Reményik Sándor, Nyírő józsef és Tavaszi Sándor Sátoraljaujhelyen.** A Pásztortüz körül csoportosult erdélyi írók március 12-én a Kazinczy Kör meghívására irodalmi délutánt rendeztek az ujhelyi vármegyeháza nagytermében. Tavaszy Sándor, a kolozsvári teol. akadémia igazgatója az erdélyi magyarság új életlehetőségeit és feladatait vázolta. Nyírő József novellájában megrázó erővel tárult fel az egyetemes emberi és a sorsszerűen magyar. A verseit előadó Reményik Sándorban összeforrott a költő és a próféta. A „Szív“, „A test Igévé lett“, „A liliomszál“ és az „Ahogy lehet“ a legnemesebb értelemben vett transzilvánizmus mellett is az egyetemes magyar sorsot szólaltatták meg. Az előadó költő törékeny megjelenése is csak azt éreztette, hogy „nagyobb volt jelen nálánál“. Egy nemzet sírt, küzködött, adott hangot tragikus életének Reményik feledhetetlen költeményeinek feledhetetlen előadásában. Az irodalmi délutánon, amelynek műsorát Zilahi Farnos Eszter és Csuka Zoltán számai egészítették ki, nagy számmal jelentek meg Sárospatakról is, közelebbről főiskolánkból, mintegy önkéntelen dokumentá-

lására annak, hogy Erdély lelke és a pataki lélek a magyar nemzetcsaládon belül is két édes testvér.

— **A sárospataki állástalan diplomás tanítókat és tanítónőket** nemes munkaközösségbe tömörítette *Szathmáry Ferenc* református tanítóképző-intézeti tanító. Nagyszerű vállalkozásának már eddig is értékes eredményei vannak, amelyek azt bizonyítják, hogy ennek az életrevaló kezdeményezésnek sikerült önzetlen, komoly és lelkesedéssel végzett munkába állítani az elernyedő és szétmálló erőket. A munkaközösség tagjai már többször tartottak a különböző iskolákban jól sikerült mesedélutánokat, Károlyfalván népművelési előadást rendeztek és sok ügyes szemléltető eszközt készítettek. Most pedig, az elmult szombaton, a református tanítóképző-intézet tornatermében egy kedves és hangulatos műsoros délután keretében tárták fel ennek az ideális, szolgálni akaró közösségnek már megvalósított és még megvalósítandó célkitűzéseit.

— **A faluszeminárium** tavaszi kiszállásának központja a Hegyköz volt. Kovácsvágás, Pálháza, Nagybózsva, Nyíri, Telkibánya, Pusztafalu, Füzérkajata, Füzérradvány, Vily, Felsőregmec, továbbá a Bodrogközön Vajdácska, Bodroghalom és Karos, a Hegyalján pedig Ond fogadta és látta szívesen a faluszemináristákat. Hálás köszönet érte a gyülekezeteknek és a vendéglátó lelkész és tanító uraknak.

— **Hirek Miskolcról és Alsóborsodból.** A miskolci ref. egyházközség vezetősége f. hó első hetében a harmadik evangélizációs hetet rendezte. Az előadások este 7 órakor kezdődtek a Pálóczy utcai gyülekezetben: Gyülekezeti ének, bibliaolvasás és imádság vezette be, karének, kvartet, szólóének, zeneszámok és szavalatok alkották a kisérő műsort, az előadásokat pedig minden este Pósa Péter miskolci lelkipásztor, az alsóborsodi egyházmegye esperese tartotta a megszentelődés kérdéséről. Az előadások kapcsán szó volt az ó és újtestámentumi megszentelődésről, az egyéni, családi, egyházi, nemzeti és társadalmi életben való megszentelődés akadályairól és a szentek egyességének helyes fogalmáról. Minden este szorongásig megtelt a gyülekezeti terem, sőt nem is tudta befogadni az érdeklődők seregét. A három hetes evangélizációs előadás-sorozat arról győzte meg a miskolci egyházközség vezetőségét, hogy ezek az előadások áldott alkalmat szolgáltatnak a lelkipásztorok és az Igét szomjuhozó hívek közvetlen találkozására és eszmecseréjére. — A legközelebbi presbiteri értekezlet alkalmával a szokásos bibliaolvasás és imádkozás után Marjalaki Kiss Lajos polgári iskolai tanár, presbiter tartott nagyon érdekes, a figyelmet mindvégig lekötő értékes előadást a miskolci ref. egyházközség régi életéről. Ebből az előadásból a miskolci ref. egyházközségnek ma élő tagjai világosan láthatják, hogy őseink ezelőtt 200 esztendővel hasonlíthatatlanul súlyosabb egyházi terheket hordoztak, mint mai unokáik. A tudós tanárt, akinél közelebbről a miskolci ref. egyházközség életét senki jobban nem ismeri, felkérte a presbitérium több ilyen a mult életének feltárását célzó előadás tartására. — Az Alsóborsodi egyházmegye bíróságának időszaki tanácsa folyó hó 9-én a tiszaszederkényi lelkészválasztás ellen beadott panaszt letárgyalván, azt elutasította és Eötvös Ferenc lelkipásztor megválasztásának törvényszerűségét kimondotta. Az alaptalanul panaszkodó egyháztagokat 126 P. vizsgálati és birói eljárási költségekben elmarasztalta. — Az alsóborsodi egyházmegyéből Kiss Ferenc mezőcsáti és Asztalosné Domokos Sarolta hejőpapii ref. tanítónő kiszolgált idejök alapján nyugdíjaztatásukat kérték. — Az újlőrincfalvi egyházközség 180 kg-os harang beszerzését határozta el, amire gyüjtés utján szerzett adományok ból meg van a fedezete.

— **A szanáló-bizottsághoz** egy 77 éves lelkipásztor kérelmet nyujtott be, amelyben nyugdíjbamenetelének 1936. május 1. napjában megállapított végső határidejét hat hónappal kitolni kérte. A bizottság a kérelmet elutasította és kimondotta, hogy ez a határidő minden lelkipásztorral szemben, aki a korhatárt elérte, kivétel nélkül alkalmazandó. Kívánatra közöljük ezt a hirt, megjegyezve, hogy minden ilyen kérvény hasonló elintézésben részesült.

— **Hirek Hangácsról.** Január 12-én, az esőzések beállta előtt templomunkat eternit palával újrafedtük, 2000 P. költséggel, melyből az egyház 980 P-t már kifizetett. Adakozás e célra 864 P. volt. Február közepétől a lelkész utánjárására és közreműködésével a miskolci iparfelügyelőség Hangácson szövőipari tanfolyamot tart 6 hétig.

HIVATALOS RÉSZ.

Alsózempléniek figyelmébe! Felhívom azokat a lelkipásztorokat, akik a közalapi járulék kivetéshez kivánt állami adókimutatást még nem küldték be, hogy az ezirányú felhívásnak most már haladéktalanul tegyenek eleget. Sátoraljaújhely, 1936. március 13. *Kiss Ernő* esperes.

Értesítés. Papnék, tanárnék, tanitónék, tanárnők, ténitónők részére március 30-án Sárospatakon rendezendő konferenciát újból hirdetem. A konferencia helye a főiskolai imaterem. A konferencia előadói: Farkas Lajosné és özv. Fiers Elekné lelkésznék. Délelőtt 10—12 óráig előadások. Délután 2—3 óráig bibliakör. Közebéden étkezési díj 1·20 P. Kérem lelkésztestvéreimet, hogy gyülekezetükben az érdekelteket közös meghívóval értesíteni szíveskedjenek. Jelentkezéseket március 26-ig a sárospataki ref. lelkészi hivatalhoz kérném beküldeni, jelezve a közebéden való részvételt is. Testvéri köszöntéssel: *Főző László* missziói előadó.

Női értekezletek, valamint az énekkari ünnepélyek ügyét lelkipásztor és tanító testvéreim figyelmébe ajánlom azzal a reménységgel, hogy mindenki látja ezek komoly célját és meglátja ezekkel szemben komoly kötelezettségét is. Missziói jelentéseknél komolyan figyelembe vétetnek, hogy a jelentésben feltüntetett egyesületek részt vettek egyetemes mozgalmakban. Atyafiságos köszöntéssel: *Kiss Ernő* esperes.

Nyomtatta: Kisfaludy László a Ref. Főiskola betüivel. Sárospatak, 1936.

XXXI. évfolyam. 12. szám. Sárospatak, 1936 március 22.

SÁROSPATAKI REFORMÁTUS LAPOK

A TISZÁNINNENI REFORMÁTUS EGYHÁZKERÜLET, A SÁROSPATAKI FŐISKOLA ÉS A TISZÁNINNENI EGYHÁZKERÜLETI KÁLVIN-SZÖVETSÉG HETI KÖZLÖNYE

FELELŐS SZERKESZTŐ ÉS KIADÓ: **DR. MARTON JÁNOS.**

FŐMUNKATÁRSAK: **DR. ENYEDY ANDOR, DR. MÁTYÁS ERNŐ, DR. SZABÓ ZOLTÁN, DR. ÚJSZÁSZY KÁLMÁN és DR. ZSIROS JÓZSEF.** — Kálvin-szövetség részéről: **DR. H. KISS GÉZA.**

TARTALOM: *Szabó Lajos:* Kiáltó köveket kérünk. — *Egerházy Lajos:* Az ORJÓ tíz éve. — *Lenkey Gyula:* Levél. (XIV.) (Folyt. köv.) — Gyülekezeti élet. — Hirek. — Hivatalos rész. — Szerkesztői üzenetek.

Kiáltó köveket kérünk.

(Kérelem az egyházkerület lelkészeihez és egyházközségi pénztáraihoz.)

Összeállott néhány száz tanyás és elhatározták, hogy templomot fognak építeni a tanyán, református templomot, mert szükség van reá.

Az iskola és a magánházak nem képesek befogadni a népet, mikor összegyűlnek Istennek tiszteletére. A templomépítők beszélgettek, tervezgettek, azután elmentek istenes szép szándékukkal lelkészükhöz.

Csupa öröm és ragyogás volt az arcuk, mikor elmondták a templomépítési szép álmot.

Ezek az emberek „sok nyomorúságot látott férfiak." Voltak Amerikában, Szibériában, mindenütt, ahol harcolni és küzdeni kellett a megnehezedett élettel. Egy egész élet verejtékes munkáját fektették abba, hogy néhány hold földet vehessenek és egy élet sok harcai után bejussanak a békébe, egy kis tanyába, amely körül a néhány hold saját föld terül el. De a gazdasági válság tönkretette őket, a földek árának jó részével ma is tartoznak. Olyan nyomorúságban vannak szegények, hogy azt leírni nem lehet papirra, az csak annak szivébe iródik be kitörülhetetlen betűkkel, aki köztük él és szereti őket.

Mikor előadták templomépítési szándékukat, missziói lelkészük meghatva, de mégis erélyesen el akarta téríteni őket ettől a szándékuktól. Lelkükre beszélt, hogy tekintsenek saját nyomorúságukra, nincstelenségükre, rongyos gyermekeikre, a bankra, amelyik követeléseivel nem enged nekik egy nyugodt éjszakai álmot. Hagyják a templomépítést más, jobb időkre.

De le lehet-e beszélni azokat, akiket a Lélek indít?! Kijelentették, hogy nekik éppen most van szükségük templomra és Istenre, mikor ilyen nagy a nyomorúság. Kijelentették, hogy feltett szándékuktól sem nyomorúság, sem végrehajtó, sem semmiféle hatalmasság el nem téritheti őket.

És nem tudta őket semmi eltéríteni. Még az sem, hogy nem csináltuk meg a templomépítés költségeinek a hívekre való kivetését sem.

Kell ott kötelező kivetés, ahol a Lélek számoltat és akar építeni?!

Elindultak ők maguk és önkéntes adakozásból három nap alatt beszedtek annyit, amennyi kivetésből sohasem gyűlt volna be.

Az adakozók között nincsen egyetlen gazdag ember sem. De vannak cselédek, akik maguk is csak 16 pengő készpénzt kapnak egy évben, vannak gazdák, akiknek földjén több az adósság, mint a föld értéke, van kisbirtokos, akinek nemrégen tizenegy tehene hullott el, de zúgolódás nélkül, jó szívvel annyit adott, mintha nagybirtokos volna. Van még zsidó is, kicsi kereskedő, aki spontán elhatározásából 10 pengőt adott, mert szereti ezeket a derék embereket.

Olyan tőke a Lélek, ami itt van, hogy abból nem egy templomot, de egy új világot fel lehet építeni.

Ma amikor látjuk és halljuk a panaszt a jószívű adakozás és az egyházhűség eltünése felett, ezek a szegény szomorú sorsú és mégis boldog, mert nagyhitű tanyásemberek példája legyen tanítómestere lelkeknek és gyülekezeteknek.

Abban a templomban, amit a tanyások építenek, kiáltó kövek lesznek. És minden kő a jószívű adakozásból épül bele a tanya templomába. Ezért lesz nagyon becses és drága temploma ennek a drága igaz magyar fajtának.

Mindnyájan felelősséggel tartozunk a tanyavilágért. Azért is, mert ott most egy csodálatos hívő élet forrás buzog fel, amit állandóan táplálni kell. Azért is, mert ezek a tanyák a szekta veszedelem idején és minden más veszedelem idején még lelkigondozás nélkül is hűek maradtak az egyházhoz, hitükben soha meg nem inogtak, pedig őket, az árva és pásztortalan nyájat érte a legtöbb kísértés és támadás. De legfőképpen azért, mert aki nem gondol a közösségtől messze élő bárányra és az elgurult drakmára, az nem igaz papja és nem igaz egyháza az Úr Krisztusnak.

Néhány száz pengőre van már csak szükség ehhez a tanyatemplomhoz. Ezt úgy gyüjtjük össze, hogy a missziói lelkész bejárja az egyházkerület 217 egyházát és összeszedi a lelkészek és az egyházközségi pénztárak adományát.

Hisszük, hogy a tanyai templom nemcsak a tanyai hívek áldozatkészségének és hitének élő bizonysága lesz, de a Felelősség temploma is lesz azáltal, hogy az egyházak és a lelkészek megmutatják, hogy a magyar tanyagondozás eddig elhanyagolt ügye, mely a Krisztus ügye, az ő ügyük is.

Csak jószívű és örömmel adott adományokat kérünk. Nem szeretnénk, ha az égő szívű drága tanyai testvérek nagy lelki örömmel adott adományai közé csak egy olyan pengő is kerülne, ami nem jó szívből adódik. Mert az az érzésünk, hogy az nagy szomorúság volna a magyar tanyának is és nagy szomorúság lenne Krisztusnak is.

A közel jövőben az egyházkerület minden községébe elmegyünk, a Lélek küld és tudjuk, hogy a Lélek fog fogadni és segíteni, hogy megvalósuljon a tanyai templomépítők álma: az Úr hajléka a pusztán, hogy a nyomorúság pusztája és a senki szigete immár Isten földje legyen.

Tanya a Tiszánál. *Szabó Lajos*
missziói lelkész.

Az ORJÓ tíz éve.

Ez év végével az ORJO működésére vonatkozó és a Gazdák Biztosító Szövetkezetével tíz évre kötött szerződés lejár. Ezt megelőzőleg, a maga idejében kell gondoskodnunk a szerződés további megkötéséről. Az ORJO működési körének kibővülése s a megváltozott helyzet szükségessé teszi az Alapszabály módosítást is. Ezekben való határozathozatalra hívta egybe dr. Baltazár Dezső püspök, elnök az ORJO Intézőbizottságát.

Az Intézőbizottság gyűléséről felvett jegyzőkönyvet, mely egyben tájékoztatást is nyújt az ORJO eddigi működéséről és jövő célkitűzéseiről alant teljes szövegében leközöljük:

JEGYZŐKÖNYV,

felvétetett az Országos Református Jóléti és Gazdasági Társulat Intézőbizottságának 1936 március 11-én, a Konventen tartott gyűléséről.

Jelen vannak: dr. Baltazár Dezső püspök, elnök, dr. Ravasz László püspök, Göde Lajos lelkész, Egerházy Lajos ügyvezető igazgató intézőbizottsági tagok. Elnöki felkérésre Farkas István püspök, Medgyasszay Vince püspök, Farkasfalvi Farkas Géza egyházkerületi főgondnok, Gebhardt Domokos a Gazdák Biztosító Szövetkezete ügyvezető igazgatója és Mogán Ákos ORJO főtitkár.

Dr. Baltazár Dezső elnök üdvözli a megjelenteket s szeretettel kéri az ORJO ügyének jóindulatú felkarolását, a gyűlést megnyitja s felkéri Egerházy Lajos ügyvezető igazgatót, jelentésének előterjesztésére.

Jelentés.

Mélyen tisztelt Intézőbizottság! Jóléti Társulatunk 1926 május 26-án tartotta alapító közgyűlését, itt a Konventen. Alakuló közgyűlése 1926. augusztus 30-án volt Hajdúböszörményben. Az Egyetemes Konvent által 1935/53. sz. alatt hozott határozattal vétetett fel az egyháztársadalmi alakulatok közé. Immáron tehát tíz éves multra tekinthet vissza Működésének célját az Alapszabály 2 ik §-a eképpen állapítja meg: „*A magyarországi reformátusok szociális és gazdasági jólétének munkálása és az ehhez szükséges anyagi erők megszerzése.*“ Az eszközöket és a módokat a Lelkészegyesület és a Gazdák Biztosító Szövetkezete közötti szerződés szabályozza. Ez a szerződés biztosította az ORJO működéséhez szükséges összes anyagi eszközöket, ez tette lehetővé a Lelkészegyesület állandó subvencionálását, a Kálvineumok alátámasztását, a lelkészek nehéz helyzeteiben való különböző segítséghez juttatást, híveink szociális és gazdasági gondjainak felvételét, testvéri szeretettel való kezelését és mindezek érdekében több olyan határozatnak és intézkedésnek megszületését és véghezvitelét, melyek egyházépítő és egyházerősítő értéktényezők.

Célkitűzésünkben az az elgondolás vezetett, hogy a mai forrongó világban egyházunk minden szolgájának, de különösen a lelkipásztoroknak, amíg egyfelől a legnagyobb szeretettel és munkakészséggel kell végezniök első helyen a lelkek hitbeli megerősítését, addig másfelől nem kerülheti el figyelmünket és tevékenységünket a gyülekezet tagjainak mindennapi életviszonylata, szociális és gazdasági helyzete, vagyis a kenyér problemája. Annál kevésbbé nem, mert a teherbíró vállak gyengülése, a nyomorúság árvizének növekedése, a megélhetésnek nyomasztó sok gondja kihatással van a lelkek készségére is, a hitéletre is, az egyház iránti hűségére is! Ha akár a jelent, akár a jövőt vesszük tekintetbe, meg kell állapítanunk, hogy létfenntartásunk érdekében, az eddig és hozzá folyton apadó erőforrásaink mellett, újak feltárására kell törekednünk.

Ilyen források után kutatva sajnosan kellett tapasztalnunk, hogy református híveink anyagi természetű teherviseléseikkel úgyszólva teljesen tőlünk kívül eső tényezők érdekeit mozdítják elő anélkül, hogy azok ellenértékeképpen egyházi céljaink szolgálatára számbavehető eredmény térülne vissza. Csak egy példára mutatunk rá. Ez a biztosítás.

Az 1928. évben Magyarországon 63 biztosító intézet működött, melyek közül 31 belföldi, 32 külföldi volt. Ezekhez befolyt 32 millió P. tűzbiztosítási tiszta díj, 8 millió P. jégdíj, 39 millió P. életbiztosítási díj, 2 millió P. balesetbiztosítási díj, 2 millió P. betörésbiztosítási díj, stb. Ha ebben a rengeteg összegben a 21% lélekszámarányú és az alsó birtokkategóriákban kb 40% birtokarányú reformátusok biztosítási díjainak részarányát bármi kevés százalékra is tesszük, mégis jó egynéhány millióra mehet az az összeg, mi a reformátusok részéről ezekhez a biztosítókhoz, biztosítási díjban befizettetett. Ezzel szemben nincs más ellenértéket jelentő tétel, mint az évi kb. 20.000 pengő, mit „*térítésképpen*“ a négy egyházkerület kapott a szerződéses biztosítóktól.

Ezzel kapocsolatosan sokan úgy vélekednek s a közvéleményben ennek régóta visszhangja is van, hogy az egyház belkörűleg rendezkedjék be, az egyházi épületek tűzbiztosítására, mert ez által sokkal nagyobb haszoneredmény volna elérhető. Hogy e kérdésről tisztaképet lehessen alkotni, ki-

mutatást készítettem a négy egyházkerület szerződéses tűzbiztosításának utolsó tíz évi (1926-1935.) eredményéről, mely a következő számszerűséget mutatja fel:

Egyházkerület	Díjbevétel az egyházaktól	Tűzkár	Juttatások az egyházkerületnek	Tűzkár és juttatások együttes összege	Maradvány a biztosítóknak
Dunamelléki	94.952·98	29.959·11	49.735·80	79.694·91	15.258·07
Dunántúli	89.936·38	23.505·26	39.906·83	63.412·09	26.124·29
Tiszáninneni	72.428·—	13.032·—	45.646·—	58.678·—	13.750·—
Tiszántúli	144.199·14	24.299·08	92.480·47	116.779·55	27.419·59
Összesen	401.116·50	90.795·45	227.769·10	318.564·55	82.551·95

Amint e kimutatásból látható, az egyházkerületi juttatásoknak és a kifizetett tűzkároknak együttes összege: 318 564·55 P. Ha ezt levonjuk a tűzbiztosítási díjakban együttesen befizetett: 401.116·50 pengőből, a biztosító intézetek tíz évi haszna: 82.551·95 P., amivel szemben viselték egy esetleg jöhető nagyobb tűzkár szavatosságát. Azonban, ha az egyház a hivatalos épületek tűzbiztosítására a kívánt módon belkörűleg rendezkedne be, erről a szavatosságról szintén kellene gondoskodnunk, amit viszontbiztosítás útján tehetne, aminek költsége pedig könnyen veszélyeztethetné az eddig elért kerületi haszoneredményt is.

Ez tehát így nem járható út. Sőt még akkor is, ha valamelyik biztosító intézet olyan önzetlen volna, hogy egyházunk iránti olthatatlan szeretetből díj nélkül vállalná a biztosítást, illetve a befolyó díjakat egyházi célokra mind visszatérítené, akkor is, kimutatásunkat véve alapul, csak mintegy évi 40.000 — pengőt jelentene ez a tétel, szemben azzal a nagy teherviseléssel, melyet református közönségünk hordoz, különböző biztosításaival, illetve az ezek útján származó haszoneredménnyel.

Jóléti Társulatunk kezdettől fogva gondolt a református közönségünk biztosításában rejlő ezen erőforrásra, s ezért vette alapszabályszerűleg is programmjába a vele való foglalkozást, ha eddig csak korlátoltabb keretben is. Hogy pedig ezt nem hiába tette, mutatja az az eredmény, mit a Gazdák Biztosító Szövetkezetével való együttműködés s a Szövetkezet teherviselése mellett, tíz év alatt elért. Ennek illusztrálására s az ebből származó konzekvenciák levonhatására, bátor vagyok felsorakoztatni azokat a tételeket, amelyeket a Gazdák Biztosító Szövetkezete pénztárán keresztül fizettünk ki 1926-tól 1935 végéig:

A Lelkészegyesület, illetve Kálvineumi szubvenciójára: 60.000 P. A lelkészek és lelkésznék *temetési segélyére:* 8.300 P. *ORLE közgyűlés költségeire:* 3.700 P. *Tisztviselők illetménye fejében:* 116.730 P. *A temetésisegély akcióban foglalkoztatott egyének személyi és dologi költségeire:* 229.053 P. *Vegyes adományokra:* hirlapokra stb. 6.437 P, *Dologi költségekre:* 54.956 P. *Egyházközségi helyi megbizottak jutalékára:* 102.255 P. *Lelkészi hivatalokhoz:* jótékonysági célokra: 32.093 P. *Püspöki hivatalokhoz:* jótékonysági célokra: 16.415 P. — *Ezek összesen kitesznek: 629.939 pengőt.* Ha ehhez hozzávesszük azt a kb. 10.000 pengőt, melyet az ORJÓ különböző címeken szerzett meg jótékonysági célokra és azt a 62 661 pengőt, melyet temetési segély akciónk az elhalt tagok után segélyként kifizetett, akkor láthatjuk, hogy Jóléti Társulatunk tíz évi biztosítási tevékenysége révén, a Gazdák Biztosító Szövetkezete teherviselése mellett, több mint *700.000 pengőt juttatott egyházi életünk vérkeringésébe,* egyetlen fillér egyházi jellegű pénz igénybevétele nélkül. Ez pedig jóval több, mint kétszerese az egyházkerületi tűzbiztosítás eredményének. És hogy teljes legyen a kép, akciónk eredménye felől, meg kell említenem még, hogy jelenleg 27 belső tisztviselő és 35 külső alkalmazott áll az ORJÓ szolgálatában, akik mind reformátusok és akik között 7 segédlelkész. És még azt, hogy temetési segély osztályunk taglétszáma 31.098, tőkeértéke: 7.156.466 P. És ez a hatalmas összeg és ez a teljesítmény egyházi érdekeink szolgálatából eleddig teljesen hiányzott. Meg kell jegyeznünk, hogy ebből az összegből kb. 450.000 P a temetési segély biztosítással való és csak mintegy két és fél évet kitevő foglalkozásunknak az eredménye. Ezt azért hangsúlyozzuk, mert a biztosítási ügyletek között a népbiztosítás a legkisebb értékű és jövedelmezőségű ágazat.

Amint tehát példánk mutatja, a biztosítás valójában olyan erőtényező, melynek öncélunk szolgálatába való állítása, messzemenő eredményeket hozhat egyházi céljaink alátámasztására. Azonban sem nem a hivatalos egyházi épületek tűzbiztosítása, sem nem a Jóléti Társulat eddigi korlátoltabb keretű ténykedése által csupán, hanem *biztosítási tevékenységünknek a református közönség mindenféle biztosítási ügyletére való nagyobb arányú kiterjesztése által.*

Jóléti Társulatunk erre a szélesebb körű tevékenységre készséggel felajánlja szolgálatát, amennyiben az Intézőbizottság ezt elhatározza, természetesen egyházunk minden vezetőtényezőjének, különösen pedig a lelkészek támogatásának feltételezése mellett, amire vonatkozólag kérem felterjesztéssel élni az Egyetemes Konventhez.

És itt rá kell mutatnom arra, hogy Jóléti Társulatunk úgy alapszabályszerüleg, mint a fennálló, de ez év végével lejáró szerződésből kifolyólag is, a Gazdák Biztosító Szövetkezetével való együttműködésre van kötelezve. Határoznunk kell tehát újabb szerződés létesítéséről. A Gazdákkal tiz éves kellemes és hasznos kapcsolat köt össze. Annak idején nagyon nehéz körülmények között, járatlan úton, sok előítélettel találkozva fogtunk a munkához s a Gazdák Biztosító Szövetkezete is teljes bizonytalanságban volt, ha vajjon a velünk szemben magára vállalt kötelezettségeknek megtalálja-e ellenértékét. De mert mindkettőnk előtt a lojális megértés, a közérdek szolgálata, a magyar nemzeti

szempontok érvényre juttatása, a magyar nép sorsának előbbrevitele lebegett elérendő célként; a siker nem is maradhatott el. Eddigi, különböző közös akcióink folytán, annyi szál fűzött egybe bennünket, oly sok és hosszú időre kiterjedő érdekközösség állott elő (p. o. temetési segély biztosítás), a köztudatban és a lelkészek mentalitásában kettőnk között olyan azonos életfelfogás, erkölcsi és anyagi szolidaritás alakult ki, melyekhez ha hozzávesszük az előbb jelzett és hatalmas összeget kitevő befektetését és azt a méltányosságot, amelyet minden ügyünkben, bajunkban, törekvéseinkben velünk szemben tanusított, ha nézzük, hogy berendezettségében is tiszta magyar és altruista intézmény, hogy milyen sok, kizárólag keresztyén alkalmazottnak, köztük sok reformátusnak nyujt életetjelentő kenyeret, hogy vagyonilag a legteljesebb mértékben megalapozott s eredmény szempontjából ma már az összes biztosító intézetek között a második helyet foglalja el, akkor a magunk részéről úgy erkölcsi, mint pénzügyi szempontból továbbműködésünket csak a vele való közösségben tudjuk elképzelni s éppen ezért tisztelettel kérem a Gazdák Biztosító Szövetkezetével újabbi tíz évre szóló szerződésnek a megkötését.

A biztosítással való foglalkozás azonban az ORJÓ működésének csak egyik, bár lényeges részét képezte. Figyelmünket, tevékenységünket kiterjesztettük a lelkészek és híveink mindenféle szociális és gazdasági életnyilvánulására, mint p. o. a földmüvelés, kertészkedés, gyümölcstelepítés, termelés és értékesítés, munkáskérdés, telepítés, háziipar, hitelügyletek, állásszerzés, ügyes bajos dolgokban való eljárás stb., általában mindazokra, melyek által református atyánkfiai szociális és gazdasági helyzetét előbbrevinni lehetséges. Ugy véljük azonban, hogy híveink szociális és gazdasági problémáinak munkálása túlmenő kell, hogy legyen, a mi egyházi társadalmi képességünkön. Ez a kérdés annyira belevág nemzeti és egyházi életünk sorsközösségébe, hogy azt hivatalos egyházi programmá kell tenni és bölcsen megállapított tervszerűséggel és a legnagyobb intenzítással folytatni. Ezért tisztelettel javaslom, hogy Intézőbizottságunk hivatalos úton kérje fel a Konventet, hogy az egyházi törvény I. t.-c 154. § p. pontja értelmében, mely így szól: A Konvent *„gondoskodik az egyház pénzügyi, gazdasági és szociális érdekeit munkáló intézmények létesítéséről és fenntartásáról,"* tegye meg a szükséges intézkedéseket. Jóléti Társulatunk ebben a nagyfontosságú munkában való részvételre, készséggel ajánlja fel szolgálatát.

Van még egy előterjesztésem. Mostani Alapszabályunkban és a szerződésben a biztosítási ügyletet illetőleg, Jóléti Társulatunk úgy szerepel, mint a Gazdák Biztosító Szövetkezetének képviseletét vállaló intézmény. Az elemi és az életbiztosításokra vonatkozólag továbbra is ez az intézkedés maradjon érvényben. A népbiztosítások különböző ágazataira (temetési, kiházasítási, gyermeknevelési, tőkegyüjtési stb.) vonatkozólag, eddigi tapasztalataink és közönségünk óhaja alapján szükségesnek tartunk oly alapszabálymódosítást, mely tegye lehetővé Társulatunknak tagsági könyv kiállítási jogát s ez által kifejezést nyerjen önállósága. Természetesen teljes garanciát nyujtó viszontbiztosítási szerződés feltételezése mellett. Ebből kifolyólag szükséges leend az Alapszabálynak másirányú, híveink tagságára is kiterjedő átdolgozása. Tisztelettel kérem az Alapszabálymódosítást elhatározni s annak előkészítésére bizottságot kiküldeni.

Mélyen tisztelt Intézőbizottság! Anyaszentegyházunk úgy tagjait, mint intézményeit illetőleg súlyos körü mények között él s a jövőbe való tekintés sem mutat fel biztató jeleket. Megküzdeni a nehézségekkel mindenekfelett lelki felfegyverkezettségre van szükségünk. Azonban ezzel párhuzamosan vonalzik a mindennapi élet megélhetési problémája is. A kettőnek egymásra való kedvező hatása hozhat sikert Isten országa dicsőségére. A lelki szolgálat elsőbbségének teljesítésére vonatkozó intézkedéseket egyházi törvényünk bölcsen megtette. A szociális és a gazdasági munkára való gondolás és berendezkedés mindeddig nem vétetett oly figyelembe, mint ahogy a mai idők azt megkívánják.

Jóléti Társulatunk a kezdő lépéseket megtette, de most ennek a társadalmi, egyházépítő és mentő munkának a hivatalos teendők közé vételét elodázhatatlan szükségességnek tartjuk, mert sokkal nagyobb a teendő, semhogy azzal, egyedül a mi gyenge erőnk képes volna megküzdeni.

Mi már 1929-ben, a Miskolcon tartott közgyűlésünkön rámutattunk arra, hogy milyen nagy szükség van a „cselekvő kálvinizmusra" nemcsak egyházi, hanem nemzeti és nemzetgazdasági szempontból is, mert hiszen a mi népünk 100 százalékig magyar és a földet birlaló tömegben, mint már említettük, a magyar rögnek majdnem 40 százalékos részese. A kenyérért való vergődésükben, vívódásukban nem hagyhatjuk magukra őket, mert gyengeségük a mi gyengeségünk is. Ezeket látva, ezekért gyötrődve éjjel, miként nappal, valamint egyházunk egyetemes érdekei iránt táplált izzó és önfeláldozó szeretetem által indíttatva, kérem az igen tisztelt Intézőbizottságot, szíveskedjék magáévá tenni a következő határozati javaslatokat:

I. Intézőbizottság jóváhagyó tudomásul veszi az igazgatói jelentést és hozzájárul ahhoz, hogy a Jóléti Társulat jövőre a különböző népbiztosítások mellett, széleskörű tevékenységet fejtsen ki a református közönség különböző biztosításainak eszközlése körül s az így elérhető haszoneredmény is a református érdekek szolgálatába állíttassék. Az eredmény minél fokozottabb mérvű elérhetése érdekében kéressenek fel a különböző egyházi hatóságok, intézmények és lelkészek, különösen az egyetemes konvent az akció jóindulatú támogatására.

Dr. Baltazár Dezső elnök kijelenti, hogy bár állásából kifolyólag állandóan tudomással bírt az ORJÓ működéséről, mégis szinte döbbenetes örömmel lepi meg az a nagyszerű eredmény, amelyet az ORJÓ eddigi működése feltüntet és kéri az Intézőbizottságot, hogy Egerházy Lajos igazgatónak eredményes működéséért fejezze ki elismerését, fogadja el jelentését, valamint fenti határozati javaslatát. Ugyanilyen szellemben szólalnak fel dr. Ravasz László püspök és Göde Lajos bizottsági tagok.

Intézőbizottság a fenti beterjesztett javaslatot határozattá emeli.

II. Intézőbizottság elhatározza, hogy a Jóléti Társulat biztosítási tevékenységét illetőleg, tíz évre a Gazdák Biztosító Szövetkezetével köttessék meg a szerződés. A Gazdák Biztosító Szövetkezetének eddigi nagymérvű támogatásáért és teherviseléséért Intézőbizottság elismerését és köszönetét fejezi ki. A kötendő szerződés előkészítésére felkéri dr. Baltazár Dezső elnök, Egerházy Lajos ügyvezető igazgató, dr. Erdős József ORJÓ ügyész és Molnár Zoltán ORLE főtitkár urakat.

Intézőbizottság a fenti beterjesztett javaslatot határozattá emeli.

III. Intézőbizottság elhatározza, hogy hivatalos uton felkéri az egyetemes konventet, hogy az I. tc. 154. §. p. pontja értelmében tegye meg az intézkedéseket egyházunk szociális és gazdasági programjának megállapítására és munkábavételére. Jóléti Társulatunk ebben a munkában való részvételre, szeretettel ajánlja fel szolgálatát.

Dr. Ravasz László püspök nagy fontosságot tulajdonít annak, hogy egyházi tevékenységünket a szociális és gazdasági élet terére is kiterjesszük és javasolja, hogy az elnökség egy teljesen kidolgozott ilyen irányú programot terjesszen az egyetemes konvent elé.

Intézőbizottság a fenti beterjesztett javaslatott határozattá emeli.

IV. Intézőbizottság elhatározza, hogy a Jóléti Társulat alapszabályait a változott viszonyoknak és követelményeknek megfelelően módosítja. A tervezet elkészítésére felkéri dr. Baltazár Deeső elnököt és Egerházy Lajos ügyvezető igazgatót.

3. Dr. Baltazár Dezső elnök felkéri a Gazdák Biztosító Szövetkezete meghívott igazgatóját, hogyha van valami előterjeszteni valója, szíveskedjék azt előadni.

Gebhardt Domokos ügyvezető igazgató mindenekelőtt köszönetét fejezi ki a nagyméltóságú Elnök urnak, azért, hogy őt a gyűlésre meghívta és alkalmat adott a felszólalásra.

Hálás köszönetét nyilvánítja úgy a mélyen tisztelt püspök uraknak, mint a nagytiszteletű lelkész uraknak azért a jóakaratú támogatásért, amelyet a Jóléti Társulat és a Gazdák Biztosító Szövetkezete közötti együttműködés eredményessé tétele érdekében, ez alatt a 10 év alatt tanusítottak. A Gazdák Biztosító Szövetkezetét nagy öröm és jóleső érzés tölti el az ORJÓ által elért szép eredmény felett és kijelenti, hogy ennek további sikere érdekében, úgy amint eddig, ezután is szívesen vállalják a szerződésből folyó kötelezettségeket. Épen ezért mély köszönettel veszi, hogy a mélyen tisztelt Intézőbizottság jövőre is a Gazdák Biztosító Szövetkezetével javasolja a szerződés megkötését. A legnagyobb szívességgel ajánljuk fel készségünket arra nézve is, hogy az ORJÓ a jövőben a református közönség körében, azok mindenféle biztosításainak felvételével, az eddiginél jóval szélesebb mederben foglalkozhasssék és ezáltal hozzájárulhassunk ahoz, hogy az ORJÓ református jótékonysági célokra minél szebb eredményt tudjon felmutatni.

A Gazdák Biztosító Szövetkezete szintén altruista intézmény lévén, a legnagyobb gondot fordítja a kisemberek szociális helyzetére és ezért a maga részéről is örömmel üdvözli az ORJÓ azon elhatározását, hogy a különböző népjóléti biztosítások, segélyezések erőteljesebb felkarolása érdekében és önállóságának kiépítése céljából ez irányban alapszabályát módosítani óhajtja. Ebben a tekintetben is teljes áldozatkészséggel vagyunk készek az ORJÓ-val együtt működni.

Az ORJÓ igen tisztelt igazgatója jelentésében felemlíteni méltóztatott a Gazdák Biztosító Szövetkezete vagyoni megalapozottságát. Erre vonatkozólag, minden félreértés kizárása érdekében is, legyen szabad rámutatnom arra, hogy Szövetkezetünk vagyona 1935. december 31-én 10,608.365 79 P-t tett ki, ami részben mint tartalékalap, részben mint szabadvagyon teljesen képes garantálni a Szövetkezet kötelezettségét. Ezen kívül azonban a szavatosságot jelenti az évi díjbevétel összege, ami 1935 év végén 8,000.000 P volt. Azt hiszem tehát vagyoni állapotunk a legteljesebb képét nyujtja Szövetkezetünk erőviszonyának.

A Gazdák Biztosító Szövetkezetének igazgatósága, a református egyház nagyrabecsült vezető tényezőivel, különösen a nagytiszteletű lelkész urakkal karöltve s jóindulatú támogatásuk mellett legnagyobb készségét fejezi ki az eddigi összeköttetés még szorosabbá tételére és hajlandó a tőle telhető legnagyobb áldozathozatalra, a református szociális és gazdasági célkitűzések előbbrevitele érdekében.

Intézőbizottság jóleső örömmel vette tudomásul a Gazdák Biztosító Szövetkezete igazgatójának kijelentéseit s a maga részéről is hasonló jóindulatának ad kifejezést.

4. Egerházy Lajos ügyvezető igazgató javasolja, tekintettel arra az önfeláldozó és önzetlen munkára, amelyet dr. Kiss Ferenc ny. egyetemi tanár a Kálvineumok érdekében 25 éven keresztül kifejtett, *„Kiss Ferenc alapítvány"* céljára ajánljon fel 500 pengőt, az ORJÓ pénztára terhére.

Intézőbizottság a javaslatot határozattá emeli s ügyvezető igazgatót felhatalmazza ez összeg kiutalására.

Több tárgy nem lévén, elnök a jelenvoltak megjelenéséért köszönetét fejezve ki, a gyűlést bezárja.

Kmf.

Egerházy Lajos sk. *Dr. Baltazár Dezső sk.*
jegyző. *elnök.*

Levél.
(XIV.)

Az egyházművészetnek legelső és legkifejlettebb ága a templomépités. Ez különböző stílus szerint készült. A pogány templom az Isten lakóhelye volt. Nagy hatalmas alkotások. Leginkább pálma forma (a luxori), vagy lépcsőzetes magaslat, melynek tetején volt az Isten lakóhelye. A keresztyén

templom a hívők gyülekezete. Az első templom bazilika, egy nagy hajó, oldalhajó, ezt bezárja a félkör alakú rész, az apsis. Az Aja Sofia, a bizanci művészet remeke, a keleti szőnyegektől nyert ihletet, s nem a gőrög római szigorú művészettől. Emberi formák nincsenek, minden dekorativ és stilizált. A székesfehérvári bazilika olasz és bizanci hatás alatt készült.

Az egyházművészet hogy milyen közkedveltségnek örvend pl. Németországban, bizonyítja az, hogy a nagy városok dómjairól és a kis falvak egyszerű templomairól egy elég olcsó de nagyszerű kiállítású könyv jelenik meg állandóan, az ú. n. „Kék könyv", amelyben nagyszerű fényképekben mutatja be részletesen az egyházművészet remekeit. Nem volna felesleges nálunk sem egy ilyen olcsó, de amellett értékes kiadású könyv, amelyben sorozatosan jelennének meg a templomok képei, úgy a belső, mint a külső fényképében. Sok gyülekezet megborzadna már ma is, hogyha meglátná saját templomát, hogy mennyire művészietlenül renoválta, s vegyítette össze mindenféle szedett-vedett elgondolásokkal, minden stilszerűség nélkül, a legtöbbször épen azt dobva el, ami a legértékesebb volt a templomban.

A templomépítésnél a népvándorlás a IV-V-VI századokban a siriai és bizanci elemek vegyületét teremtette meg. Ezután jött a román és gót művészet. A VIII-IX. századokban az asketikus eretnekség szétrombolt rengeteg művészi remekművet, s ez a változás teremtette meg a reneszánszot. A X-XI. század már a reneszánsz kora. A XI. században a keresztes hadjáratok hatása alatt a bizanci még győztes lett, mert ez veszedelmes volt, mint a halál lehellete. A fény és a pompa nem leplezte az ürességet, az ihlet és gondolat szegénységét. A görög-római művészet háttérbe szorul, úgy hogy szinte észre sem vehető.

A stilszerűségeknek is meg van a maga ideje, fejlődése. Az Ó ker. stil 313, a bizanci 395, a román 900—1050 ig emelkedik, majd 1170—1250-ig alászáll és helyét a csúcsíves váltja fel, amelyet gótnak is neveznek, 1250—1300-ig emelkedik, majd 1400—1500-ig letűnőben fényes sikere, amikor már a reneszánsz dominál, 1420—1500-ig emelkedik és 1600 körül már alább hagy, mert következett a barok 1660—1722-ig és utána a rococcó, 1715—1770-ig, amikorra teljesen kiélte magát minden stilus.

Innen azután visszatérőben van, s a nagy egyházművészet megtér a szelidebb, vegyes keretek közé és az 1800-as években leszegényedik, a zopf és azután 1820 ban már az empier és a bidermájer stil az uralkodó. — Ezzel bevégzi nagy futását a művészeti stil és a XIX században már mindent új néven említenek. Igy van új görög, új római stb....

A régi emlékek mély tiszteletet és elismerést követelnek a ma élő emberektől. A fény, a csin és az évszázados munkák, melyeket ezrek és ezrek végeztek, legjobb tudásokkal és Istennek szánt munkájokkal, megállásra késztetnek.

Elragadó látvány ma is, ha egy régi dómba belép az ember. Nemcsak az áhitat, a néma hódolatteljes csend, az arany és drágakövektől ragyogó berendezések, az ájtatos hívek csendes mozgása és imája, mely figyelmet érdemel, hanem az a méreteiben is nagy alkotás, akkor amikor az emberiség még nem birt azokkal a technikai dolgokkal, melyek megkönnyítették volna munkája elvégzését. — Tisztán csak emberi erőre és kézimunkára szorítkozott, talán azért is volt értékesebb, kedvesebb és megbecsültebb, mint a mai különleges modern alkotások, melyek nagyrészt kiszorították az embert, hogy ne is áldozhassa legjobb tudását akaraterejét annak, akitől vette és akinek kezében mint eszköz csupán.

Ismerjük meg azért azokat a nagyszerű alkotásokat, melyek mint Istennek hajlékai a régi stilban épültek. — Ezek közzül még ma is nagyon sok hirdeti a multat, sajnos nálunk ilyen kevés van. Egyrészt nem baj, mert ez igazolja azt, hogy a magyar nép, különösen a mohácsi vész után, igyekezett a maga lábán járni az egyházművészetben is. A külföld hatása mindenkor érezhető volt azért, és így református magyar templom stil nem is fejlődhetett ki.

A régi templomok között a legtöbb, a román és gót stilban épült — Leghatározabban az 1825. évtől kezdve. — Pedig már akkorra kialakulhatott volna a magyar templom stil. — Megszokták, másolták kevés változtatással és keveréssel a régieket. A román, — nehézkes és nyomott, bár magas tornyokat húznak. Külső és belső díszei merő fantasztikus vagy mértani konvenciók. — Gerenda mennyezet, vagy félkör nyugodt méltóságos, hatalmas tömeg. Az anyag nem hiányzott. Vastag falak, kis ablakok jellemezték. Sötét, dohos, sírboltszerű levegő, mert a napfény sohasem járta át. Hacsak zsákkal nem hordták bele, mint egy felvidéki faluban.

A gót stil, könnyed és a felfelétörekvés érzését kelti. — A természet lágy ihletése van rajta. Boltozata függélyes és lándzsavasalású ív, mely az ég felé ragadja a lelket. — Világos, üde, levegő járja át. (Folyt. köv.) *Lenkey Gyula.*

GYÜLEKEZETI ÉLET.

Csobajon a belmissziói munkák késő ősztől megszakítás nélkül folynak. Az esti istentiszteletek különösen szépen látogatottak. Van vasárnapi iskola és népművelési előadás hetenként egyszer. Sokatérő munka a családok látogatása, melyet a lelkész mindig a feleségével együtt végez. A meglátogatott családokat lelkész gyülekezeti könyvben tartja nyilván. Szép eredménnyel dolgozik a lelkészné vezetésével az Asszonyok és leányok bibliaköre 92 beíratkozott taggal. Az összejöveteleken jelenlevők száma legalább 60—70. Legutóbbi estén Pecsenye Margit, a Bethánia kiküldöttje tett mélyreható bizonyságot. A bibliakör a tél folyamán két teaestélyt rendezett 212 résztvevővel. Az egyik teaestély nagy erkölcsi sikeréhez nagymértékben hozzájárult Szilva István báji lelkész Jel. I. r. 28. v. alapján tartott értékes és lelkeket megragadó előadásával. — A két estély tisztán 75 pengő anyagi eredménnyel zárult.

Szabó Miklós főgondnók segítségével lelkész megalapította Csobajon a „Csobaji Háziipari és Ér-

tékesítő Szövetkezet"-et egyelőre 45 lejegyzett üzletrésszel. A cég bejegyzés már folyamatban van. Célja a haldokló kendertermelés, fonás, szövés és vesszőfeldolgozás háziiparának felújítása, kenderáztató medence építése. Együttes értékesítés, esetleg együttes beszerzés a község lakossága részére, — a sokszoros közvetítési díj megtakarítása.

A csobaji gyülekezeten Isten áldása az új főgondnok. Lelkész és presbitérium, mint egy ember áll a lelkiekben és anyagiakban jó példával mindig előljáró főgondnok mellett, aki mély hitével, egyházunk és a nép iránti szeretetével predestinálva van az egyház világi vezetésére.

Szabó Miklós főgondnok indítványára és támogatásával a csobaji egyház presbitériuma gyüjtőívet bocsátott ki takarékmagtár alap létesítésére, melynek célja: az évenként visszatérő tavaszi inség enyhítése. A gyüjtés öt éven keresztül folyik. Holdanként köteles mindenki legalább egy kgr. búzát adni. Az első évi gyüjtés eredmenye — Isten megáldotta a jó szándékot — minden várakozást felül mult. A két uradalom (évi 19 mm.) adományával együtt 33 5 mm. búzát eredményezett. Öt év alatt kb. 150 mm. búzaalapra számít az egyház vezetősége, amellyel a legnehezebb tavaszi hónapok inségét képes lesz teljesen megenyhíteni a község szegény napszámosai között, felekezeti különbség nélkül.

HIREK

— **Tájékoztatás és felhívás.** A sárospataki **Lelkészi konferenciára,** amely tehát, amint lapunk 8-ik számában közöltük, *április hó 16—18-án lesz,* a jelentkezések folyamatban vannak. Mivel a konferencián *Aktuális egyházi problémák megbeszélése* is tervbe van véve, felhívjuk az érdeklődőket, hogy ilyen egyházjogi, egyházi közigazgatási témákat minél előbb jelentsenek be a theol. igazgatói hivatalba. Sárospatak, 1936 március 20. Tisztelettel

Dr. Mátyás Ernő
theol. igazgató.

— **Március 15-e Sárospatakon.** Főiskolánk tanári kara és ifjúsága lelkes érzésekkel ülte meg az idén is március 15-ét. A nagytemplomban *Koncz* Sándor főiskolai szenior hirdette a nagy nap megragadó Igéjét, a délutáni ünnepélyen *Hegyi József* gimn. tanár mutatatott rá emlékezésünk mai aktualitására.

— **Az ORLE** uj felelős szerkesztője Dr. Módis László helyébe, aki megbízatását rövid, buzgó működés után visszaadta, *Makláry Károly* debreceni lelkipásztor lett, aki a lap 10—11-ik számában *Ami nem változott* című, sok egyetemes vonatkozású témát átfogó cikkel vette át a lap szerkesztését.

— **A genfi reformáció négyszázéves jubileumára** a napokban kapta meg Sárospataki főiskolánk a meghívást. A meghívó az ünnepély háromszoros jelentőségét emeli ki. Az 1936-os évben határozta el Genf népe, hogy Isten igéje szerint fog élni, ebben az esztendőben kezdette meg Kálvin a genfi reformáció munkáját s ebben az évben jelent meg Kálvin Institutiója. A megtiszmeghivót J. É. *Choisy* a genfi egyetem professzora, e jubileumot előkészítő bizottság elnöke, az ökumenikus mozgalmak kiváló képviselője írta alá. Sárospataki főiskolánkat a nagyjelentőségű ünnepélyen dr. *Marton János* professzor fogja képviselni.

— **Missziós előadások Sárospatakon.** Március 18—19-én a budapesti skót zsidómisszió agilis ifjú lelkésze Knight ur és a világszövetség titkára Dr. K. Hoffmann tettek nagyon élénk érdeklődést keltett látogatást Sárospatakon. Hoffmann titkár a zsidó kérdést a legmélyebb szempontból feltárva, beszélt a főiskolai ifjúság és a városból meglepő nagy számmal egybegyült közönség előtt, Knight ur pedig a budapesti missziót ismertette. Ugyanő március 19 én az egész theol. ifjúság előtt is tartott tudományos megalapozottságú előadást. Hoffmann titkár angolnyelvű előadását Szabó Gyula internátusi igazgató tolmácsolta.

— **A sárospataki református tanítóképzőintézet** március 15-én délelőtt fél 12 órakor tartotta meg hazafias emlékünnepélyét. Az ünnepi beszédet Sárközi János V. é tn. mondotta, aki meggyőző erővel mutatott rá ennek a napnak a jelentőségére, s azokra a feladatokra, amelyeknek a teljesítésére az emlékezés kötelez. A műsort az énekkar és Horváth László IV. é. tn. énekszámai, Dóbisz János IV. é. tn. hegedűjátéka, s Szombathy Károly V. é. és Fodor József IV. é. tanítónövendékek szavalatai tették még tartalmasabbá. Az ének- és zeneszámot Bolvári Zoltán ének- és zenetanár kísérte zongorán.

— **Harangodi Nagy András írót,** a tiszalúci ref. egyház főgondnokát újabb kitüntetés érte. Az Edition Intercontinental (New-York) Nemzetközi Irodalmi Pályázatán egy költeményével harmadik díjat, a másikkal pedig dicsérő emlékdíjat nyert.

— **A dr. Komjáthy Aladár** által kezdeményezett theol. segélyalapra újabban a következő adományok érkeztek a főiskolai pénztárba: Nagy Béla ny. theol. tanár 2 P, dr. Szabó Zoltán theol. tanár 10 P, Kovács László makkoshotykai lelkész 5 P, dr. Mátyás Ernő theol. akad. igazgató 5 P. A beérkezett adományokért köszönetet mond a theol. akadémia igazgatósága.

— **Lelkészválasztás.** A *bodrogolaszi* egyház lelkipásztorává Balázs Csaba sátoraljaujhelyi segédlelkészt választotta meg. Lelkipásztori működése legyen Istentől áldott!

— **Csodabogár vagy egyéb?** A Máriapócsi Imakönyv (összeállította és kiadta a Máriapócsi Szent Bazilrendi Zárda Máriapócs 1936. a hajdudorogi püspöki főhatóság 449—1935. sz. jóváhagyásával Kapisztrán nyomda, Vác) a görög kath. ifjúság számára c. könyv 18. lapján így oktatja a magyar gör. kath ifjúságot: „Hogyan keletkeztek a különböző nem kath. felekezetek? 400 évvel ezelőtt egyes róm. kath. papok fellázadtak a kath. Egyház tanítása ellen, megtagadták az engedelmességet s új vallást alapítottak. Igy jött létre..... a kálvinista (református) vallás, amit Kálvin János vérengző természetű civil ur alapított,.... továbbá a rengeteg apró szekta, melyek csak abban egyeznek egymással, hogy a kath. Egyházat gyülölik."

— **Az Elekcionális Bizottság** a husvéti legációra vonatkozó beírások beküldését március 29-ével bezárólag kéri. *Novák Sándor közigazgató.*

— **A 234. sz. II. Rákóczi Ferenc ref. tanítóképzőintézeti cserkészcsapat** otthonában március 15-én délelőtt fogadalomtételi ünnepély volt, amelyen dr. Újszászy Kálmán teol. tanár, cserkésztiszt és Harsányi László parancsnok szóltak az új cserkészekhez. Ugyanekkor tettek a csapat kiscserkészei kis, illetve nagyigéretet.

— **Templomi ünnepély.** Az Országos Magyar Dalosszövetség XII. kerülete március 15-én Zilizen az orgonaalap javára nagyszabású templomi ünnepélyt tartott. Balázs Győző ref. reálgimnáziumi tanár, daloskerületi elnök mondott feszült figyelemmel hallgatott, mélyen szántó ünnepi beszédet a dal, az ének, a harmónia jelentőségéről. A Miskolci Máv. Mozdonyvezetők nagyszerűen fegyelmezett, pompás hanganyaggal bíró Dalköre Kiss Dénes művésztanár, zeneszerző vezetésével mesteri betanitásban vallásos és hazafias énekszámokat adott elő. Voltak szavalatok, zongorakisérettel énekszólók. Értékes művészi teljesítmény mindegyik. Kövér Pál zilizi lelkész zárószavaival ért véget a feledhetetlen szép élményeket jelentő ünnepély, amely anyagilag is jól sikerült, amennyiben 93 pengő 70 fillérrel növelte az orgonaalapot. Felülfizettek: N. N. 12·20, id. Kolláth Tamás 3, id. Kolláth Márton 2·20, Kalas Tamás körjegyző, Hangács 2·10, Kolláth András 2, Kövér Pál 2, Szabó Lajos körjegyző 1·90, id. Kis András 1·80, Sebő József 1 10, Tóth Mihály 1, Kis András 0·80, Bakó István, Gyuricskó Mihály Boldva, Kovács József segédjegyző, Postahivatal Hangács, özv. Rádely Gézáné Hangács 0·70—0·70, Nyitrai Márton 0·40, özv. P. Vadászi Istvánné 0·30, özv. Magyar Istvánné 0·10 P-t, összesen 34·40 P-t. Az ünnepély után hálájának kifejezéseként az önzetlenül, minden díjazás feiszámítása nélkül közreműködő dalosokat és a többi szereplőket vacsorával vendégelte meg az örvendező gyülekezet.

— **Husvétra** legszebb ajándék: Viktor Gabriella dr: Engedjétek hozzám jönni a gyermekeket (bibliai történetek gyermekek számára.) 15 színes képpel. Kapható kötve 5·40 P, félkemény kötésben 4·50 P-ért a szerzőnél Kecskemét, Rákóczi út 17—19.

— **Február 1-én** kedves napja volt a csobaji gyülekezetnek. Ekkor mult negyven éve, hogy Kovács János ig. tanító Csobajra érkezett s megkezdte szép eredményű tanítói munkáját. — E ritka alkalomból lelkész a tanítói kar segítségével emlékünnepélyt rendezett abban az iskolateremben, melyben az ünnepelt hosszú évtizedeken át tanított. — Könnyekig megható volt a tanítványok ragaszkodó szeretete, mellyel körülvették ősz tanítójukat. Tanítványainak nagy seregéhez tartozott — az Alsózempléni ref. egyházmegye esperese is, — aki bár személyesen jelen nem lehetett, de elküldte tanítója iránti szeretetéről s szép eredményű tanítói munkájának megbecsüléséről bizonyságot tevő levelét. A tanítványok százainak aláírásával s az ismerősök részéről kedves sorokkal ellátott díszes emlékkönyvet nyujtott át lelkész a negyven éves évforduló emlékére. Majd üdvözlő beszédek következtek az egyház, presbiterium, tantestület, régi és utolsó tanítványok, az énekkar, község, báji testvéregyház és tantestület részéről. Az elhangzott üdvözlésekre meghatott szavakkal válaszolt az ünnepelt. Sohasem felejti el tanítványainak a hála és szeretet e szép megnyilatkozását — ez volt életének legszebb napja, melynek emlékére 450 Pengős „Egyházfentartási Alap"-ot létesített, melyért az egyház nevében lelkész mondott köszönetet Isten áldását kérve a szeretett tanító életére, egészségére. A 245. dicséret 10. versének eléneklése után eltávozott a tanítványok több, mint 300 főre menő, ünneplő feketébe öltözött serege, magával vivén e kedves ünnepség felejthetetlen szép emlékeit.

— **„Abesszinia és egyéb missziói tanulmányok"** cim alatt jelent meg a Református külmissziói Szemle IV. kötete, 48 oldalon, a Magyar Református Külmissziói Szövetség kiadásában. Mint cime is mutatja, főként az érdeklődés középpontjában álló Abesszíniával foglalkozik; missziói szempontból nagy érdeklődésre tarthat számot a mohamedánok vallási propagandáját tárgyaló cikk. A csinos kiállítású könyvecskében megjelent hat tanulmány a misszió legérdekesebb kérdéseivel foglalkozik. Ára mindössze 60 fillér. Megrendelhető a kiadó cimén: Budapest, IX., Kálvin-tér 8. II. 17.

HIVATALOS RÉSZ.

Felhívás lelkésztestvéreimhez!

Özv. Kandó Bertalanné, szentmáronkátai lakos, rendőrkapitány özvegye arra kéri a tiszáninneni ref. egyházkerület lelkipásztorait, hogy az 1800-as években született (1780—1840 közötti időkben) Kandó Ferenc szül. anyakönyvi kivonatát, ahol megtalálnák részére megküldeni szíveskedjenek. Szülők: Kandó Ferenc és Pásztor Eszter. A kereséssel járó költségeket szívesen megtéríti.

Miskolc, 1936. Március 16.

Farkas István püspök.

Felhívás. Lang Ágoston hallei tanár folyó évi junius havában nyugalomba vonul. A Hallei Magyar Egylet, — az ott tanuló magyar diákok tömörülése — egyfelől a nyugalomba vonuló professzor iránti tisztelete és megbecsülése jeléül, másfelől pedig az evangéliumi keresztyénség és hazafias érdekek szempontjából egy alapítvány létrehozásának céljából gyüjtőívet bocsájtott ki. Az alapítvány német barátaink részére tenné lehetővé azt, hogy a magyar egyházi életet tanulmányozhatták. Ezt az akciót elsősorban a Halléban és Németország egyéb városában tanuló egykori diákok meleg szeretetébe ajánljuk. Miskolc, 1936. március hó.

Püspöki Hivatal.

SZERKESZTŐI ÜZENETEK.

K. G. B-cs: Alkalmilag hozzuk. — **Zs. B.:** Köszönjük. Jön.

Nyomtatta: Kisfaludy László a Ref. Főiskola betüivel. Sárospatak, 1936.

XXXI. évfolyam. 13. szám. Sárospatak, 1936 március 29.

SÁROSPATAKI REFORMÁTUS LAPOK

A TISZÁNINNENI REFORMÁTUS EGYHÁZKERÜLET, A SÁROSPATAKI FŐISKOLA ÉS A TISZÁNINNENI EGYHÁZKERÜLETI KÁLVIN-SZÖVETSÉG HETI KÖZLÖNYE

FELELŐS SZERKESZTŐ ÉS KIADÓ: **DR. MARTON JÁNOS.**

FŐMUNKATÁRSAK: DR. ENYEDY ANDOR, DR. MÁTYÁS ERNŐ, DR. SZABÓ ZOLTÁN, DR. ÚJSZÁSZY KÁLMÁN és DR. ZSIROS JÓZSEF. — Kálvin-szövetség részéről: DR. H. KISS GÉZA.

TARTALOM: *Dr. Mátyás Ernő:* Főiskolánk művészi reliefjei. — *Darányi Lajos:* Jézus összegyüjtő szava. A nagypéntek tükre. — Báró Ragályi Ferencné. — Hirek. — Hivatalos rész. — Szerkesztői üzenetek.

Főiskolánk művészi reliefjei.

Felhívás egyházkerületünk lelkipásztoraihoz és gyülekezeteihoz.

Sárospataki főiskolánk elhatározta, hogy főépülete főbejáratát, életének legfőbb eseményeit, ezekben nagy tradicióit szemléltető művészi bronz reliefekkel fogja felékesíteni. Egyik domborműre, a gályarabok emlékművére már ki is írtuk a pályázatot s a beérkezett szép pályatervek már sejtetik is velünk azt, hogy milyen felemelő látványt fog nyújtani a főiskola kapuján belépőnek, ha az összes alkotások készen lesznek. Az egyik oldalon meg fog jelenni Kopácsi István iskolátépítő alakja, amely reliefnek létesítése legközelebbi tervünk, vagy Lorántfy Zsuzsánna puritán és áldozatos lelket lehelő alakja. A másikon Kövi Sándor fogja Kossuth Lajos szabadságszerető szellemének szárnyait bontogatni. Az egyik oldalon fel fog tűnni az Erdély bércei között bujdosó pataki diákok sora, a másikon a 48-as szabadságharc tűzében égő hős pataki fiuk serege.

Főiskolánk életét nagy multjában mindenkor termékenyítő friss szellem áramlása, lélek, erő, élet, mozgás, lendület jellemezte. A szabadság szelleme volt főmozgatója iskolánk életének, a nemzeti és a vallásszabadságé. Jól tudjuk, hogy ez a lélek elsősorban láthatatlanul működik. De arról is meg vagyunk győződve, hogy ércbeöntve, művészi alkotásokban megörökítve még többeket is rabulejthet s jól tudjuk azt is, hogy az ifjúság lelkére milyen mély nyomokat vésnek a szép művészi alkotások. Ezért bizonyosak vagyunk arról, hogy ezeknek létesítése nagy mértékben fogja növelni főiskolánk egyre növekedő vonzó erejét kifelé és nevelő hatását befelé. Főiskolánk az utóbbi években tetterős férfiak hűséges odaadó munkája folytán nagy külső fejlődésen ment át, belső életében is évről-évre megújhodóban van. Úgy gondoljuk, hogy főbejáratának művészi alkotásokkal való felékesítése külső újjáépítésének betetőzését, s további belső, lelki növekedését egyaránt fogja szolgálni.

Jól tudjuk, hogy áldozatok nélkül ilyen szép terv nem valósítható meg. Tanári karunk elsősorban saját maga és az ifjúság áldozatainak alapjaira építi annak valósulását. De az a főtörekvésünk, hogy a szép terv mielőbb valóra váljon és ezért egyházkerületünk lelkipásztorainak és híveinek áldozatkészségére is számítunk s tudjuk, hogy ők mindig boldog büszkeséggel tekintenek arra az Alma Materre, amellyel mindenestől egybe vannak forrva, amelynek életetfakasztó szeretetéből nagyon sokan táplálkoztak. Főiskolánk azzal a kéréssel fordult a mult évi őszi egyházkerületi közgyűléshez, hogy ezeknek a művészi bronzreliefeknek a létesítésére biztosítsa a husvételsőnapi perselypénzt 10 esztendőre. Hálával teszünk említést arról, hogy egyházkerületünk megértéssel fogadta ezt a szép tervünket és 1935. évi november hó 14 én tartott egyházkerületi közgyűlésünk 50. sz. határozata szerint a husvét elsőnapi perselypénzt 10 esztendőre ezeknek a művészi alkotásoknak a létesítésére lekötötte. Jól tudjuk azonban, hogy bőségesebben buzog híveink áldozatkészségének forrása, ha tudják, hogy mely célra adakoznak, miért is szeretettel kérjük lelkipásztor testvéreinket, hogy vegyék különös gondjaikba ezt a mi ügyünket, hogy még virágvasárnapján hívják fel híveink figyelmét szép tervünkre, hogy husvét első napjára mindenki előkészítse erre a céira szánt adományait. Szeretettel kérjük minden rendű és rangú híveinket is, hogy jószívű adományaikkal tegyék lehetővé főiskolánk e szép tervének mielőbbi megvalósulását, esperes testvéreinket pedig arra kérjük tisztelettel, hogy a begyült perselyes adományokat szíveskedjenek egyházmegyénként főiskolánk pénztárába eljuttatni.

Dr. Mátyás Ernő
teol. akad. igazgató.

IGEHIRDETÉS.

I. Jézus összegyüjtő szava.

Lekció: Máté 21:1—9. Textus: Máté 23:37—39.

Mai alapigénket úgy tekintsük, mint a mi királyunk hozzánk érkezett kiáltványát. Ebben a kiáltványban királyunk három dolgot említ meg.

1., azt mondja, hogy nekünk embereknek igen súlyos betegségünk az, hogy mi nem vagyunk összegyüjtve, hanem inkább szét vagyunk szórva,

2., azt is megmondja, hogy mi ennek az oka és 3., azt is megüzeni, hogy mi ennek az orvossága.

1. Nem vagyunk összegyüjtve, sőt szét vagyunk szórva. Jézus ezt a lelki életre érti, — de mennyire szét vagyunk szórva egymástól testileg is. Mennyire szétszóródik a család nemcsak magyar földön, hanem az egész világon. Azokat, akik egymást szeretik, családtagokat, jóbarátokat igen szétszór az élet. Nincs is, akinek valakije ne lenne messze, azokról ne is szóljunk, akik már a felhőkön túl lakoznak. — Nem használ a levél és nem használ a fénykép se. Mit nem adna olyankor az ember, ha össze lehetne gyüjteni az egész családot a föld minden széléről... — Hogyha a testi szétszóródás ilyen kinzó, akkor milyen a lelki! A lelki szétszóródás az, hogy vannak családtagok, rokonok, akik egy faluban, városban, vagy egyenesen egy házban laknak, s mégis idegenebbek egymásnak, mint egy tegnapi ismerősük. Házastársak, testvérek kibékíthetetlensége; testvértelen lelkek. Nem fáj a más bánata és nem öröm a más öröme. Minden lélek egy külön világ, vagy virágvasárnap azt is mondhatnánk, hogy egy külön virág, de ezek a virágok nincsenek csokorba, vagy koszorúba összekötve. Azt üzeni Jézus, hogy nekünk embereknek az a legnagyobb bajunk, hogy így lelkileg nem vagyunk összegyüjtve, megszervezve. Lássuk meg azért, a mi nagy hibánkat: nincs összetartó kapocs a lelkek között.

2. De hát miért nincsen? Ennek okát Jézus ebben adja: — Te nem akartad. Meg kell látnunk, hogy közöttünk testvérnélküli árvaság, közöny, irigység és bosszúállás azért van, mert mi nem akarjuk azt, hogy Jézus a lelkeket összegyüjtve, ezeket megszüntesse. Ő készítgette az útat a lelkekhez, de mi nem akartuk. Valósággal kikértük Jézustól azt, hogy beleavatkozzék a mi magánügyeinkbe. Nem akartuk a Jézus akaratát. Jött helyébe társadalmi szokás, emberek által csinált *illik, nem illik.* A lelkek pedig elidegenedtek, egymástól szétszóródtak, mint azok a gyöngyszemek, amelyeknek tartója elszakadt. — Vádol az önvád: mi nem akartuk, hogy összegyüjtsön minket Jézus,

3. A királyi kiáltvány harmadik része felemelő. Van orvosság. A lelki élet olyan csodálatos, hogy nincs visszahozhatatlan alkalom, nincs jóvátehetetlen botlás. Maradt egy kulcs a kezünkben, ami által kinyithatjuk azt az ajtót, amelyen keresztül elment tőlünk a lelkek összegyüjtésében megakadályozott Jézus. Azt mondja Jézus, mindaddig nem látjuk Őt, amíg ezt nem mondjuk: Áldott, a ki jő az Urnak nevében! — Virágvasárnap Jézus visszahívásának napja. Ez a nap bocsánatkérés ideje... Ma engedjünk Jézusnak szabadkezet és kérjük, hogy csak folytassa az ő akarata szerint a mi életünk megtisztítását, a lelkek összekapcsolását. Viszálykodók, egyedül álló árva lelkek, Istentől elszakadt bűnös lelkek, tüzzük ma ki testünk roskadozó falára a békezászlót, kiáltsuk: áldott, aki jön.

Nagy a mi örömünk, mert áldott, aki jön. De még nagyobb lesz örvendezésünk, ha megértjük, hogy nemcsak az áldott, aki jön, hanem az is áldott, aki hívja, aki várja.

II. A nagypéntek tükre.

Lekció: Lukács 23:26—32. Textus: Lukács 23:28.

Főtétel: Jézus szenvedése történetében a minket fenyegető veszedelmet kell meglátnunk.

Felosztás: I. Nagypénteken sírnunk kell. II. de nem Jézuson, hanem III. önmagunkon.

Zárótétel: Bűnbánati könnyed legyen.

Dinamisz: I. Nagypéntek gyásznap. Minden felekezet és minden vidék valamilyen formában kifejezésére akarja ezt juttatni. Egyik helyen nem harangoznak, másik helyen koporsót tesznek ki. Van olyan vidék, ahol ezen a napon háromszor mennek templomba. Még református családok is böjtölnek. Feketébe öltöznek az asszonyok és lányok. Már sokat megértett ennek a napnak a lényegéből az, aki gyászt tart, aki szomorú ezen a napon. Csak az a kérdés, hogy kit gyászolunk.

II. Az emberhez közel áll a gondolat, hogy Jézust gyászolja. Mintahogy azok a jószívű jeruzsálemi nők is Jézust siratták. De ha mi is csak Jézust gyászolnánk, akkor mi is csak szemlélnénk ennek a napnak a történetét. Akkor mi is csak annyit tudnánk Jézus haláláról, mint sok iskolás gyermek, hogy Jézust a zsidók ölték meg. De Istennek az az akarata, hogy mi a nagypénteki történetben nemcsak Jézus életének a végét, hanem a mi megtartásunknak elkezdését is lássuk. A Jézus halála tükör. Azt mutatja meg, hogy a bűn megemészti az embert. Még azt az embert is, Jézust, aki a más bűnét vette magára. Egy képpel lehet legjobban kifejezni a lényeget. Valaki olyan nagy tüzet rakna, hogy annak az ereje még a nyersfát, a zöldelő fát is elpusztítja.. Ha ilyen nagy a tűznek az ereje, akkor reménykedhet-e a száraz fa, hogy őt nem égeti meg a tűz? Nagypénteken a mi bűnünk még az ártatlan Jézust is halálra vitte. Lehet-e nekünk akkor reménységünk, hogy megszabadulunk a kárhozattól, ha a bűnnek ilyen nagy az ereje? Nincs, nem lehet reménységünk.

III. Ezért van rá okunk és ezért kötelességünk nagypénteken magunkon megrettenni és a mieink miatt sírni. Nagypéntek megmutatja, hogy mi összes szeretteinkkel együtt a kárhozat szélén állunk. Milyen rettenetes lehet tudomásul venni, hogy nem csak mi, hanem azok, akik nekünk a legkedvesebbek, azok is a kárhozat felé haladnak. A bűn erejének a tüze éleget minket. Feltámad bennünk a megszabadulás utáni vágy. Ugy tanultuk, hogy a tüzet oltani kell. Mivel oltsuk a kárhozat tüzét? Megszólal Jézus a kereszt alatt: a kárhozat tüzét, csak a könny, a magatok miatt hullatott könny oltja el. Ezen a nagypénteken ilyen bűnbánati könnyekkel gyászoljunk.

Darányi Lajos.

— **Árvaest Rimasimonyiban.** A rimasimonyi gyülekezet február hó 16-án a beretkei árvaház növendékeivel megindító szépségű árvaestet tartott. A hatalmas kulturház, amelybe a szomszédos Darnyáról is átjöttek, zsufolásig megtelt közönséggel.

KISCSOLTÓI, BALASSAGYARMATI és KÉKKŐI
BÁRÓ RAGÁLYI FERENCNÉ

Szomorú gyászt hoz ismét hírül a bérces Gömör felől egy fekete gyászlevél. Kiscsoltói, Balassagyarmati és Kékkői *báró Ragályi-Balassa Ferencné* született Balassagyarmati és Kékkői *báró Balassa Emma* március hó 19-én délután 5 órakor, életének 64-ik, boldog házasságának 45-ik évében Ragályon elhunyt. Vele a gömör-tornai egyházmegye gondnoka vesztette el mindig megértő, szívben és lélekben eggyé forrott élettársát. Mindig együtt járták a kötelesség útját, a hitnek, a hazafiasságnak, az áldozatkészségnek oltárán együtt égett lelkének drága lángja azzal a férfiúval, aki magas kora ellenére is mindig első úgy a tanácskozó asztalnál, mint a segíteni kész jóságban, szeretetben. Nem tartozott felekezetünkhöz, de jobban nála senki szívén nem viselte a mi ügyünket. Példát mutatott a jóra, az egymás iránti türelmességre épúgy, mint a szükséges szeretet gyakorlására. Áldott jósága, szívnemessége mellett sokszor megvidámította arany kedélyével környezetét és nem engedte elcsüggedni a felhős égbolt alatt sem övéit, amikor az újabb idők zivatarai megrázták a vallásosság, hazafiasság oltárait és erős lelkekre volt szüksége sokaknak támaszul. Benne elvesztette nemcsak fenkölt lelkületű élettársát, édesanyját, nagyanyját, rokonát a báró Ragályi-Balassa család, hanem a mi egyházunk is, különösen gömör-tornai egyházmegyénk áldott lelkű pártfogóját.

Temetésén, március hó 21-én öt vármegye előkelőin kívül ott volt a gömöri és tornai résznek református papsága és tanítósága egy csoportban s mintegy a megboldogult felekezeti türelmességének szimbolumául e csoportban ott állt a róm. kat. püspöki helynök is.

Amidőn a vesztes családot biztosítjuk egész tiszánúnneni ref. egyházkerületünk igaz együttérzéséről, egyszersmind hálát adunk a nagy Istennek Ő érette és a Hozzá hasonlókért! „Az igazak emlékezete áldott, mindörökké áldott!"

HIREK

— **A történelem műhelytitkai** címen tartott a Bethlen Gábor Szövetség kaposvári ünnepén beszédet *Ravasz László* püspök. Azt fejtegette, mi a „haszna" a nagy embereknek, hogyan szövi egy isteni kéz a történelmet nagy személyiségek felhasználásával. Sokan azt mondják: voltaképpen nincs is nagy ember, a történelem csinálja a nagy embert, s csupán helyzeti energiájuktól függ a nagyságuk. Tény az, hogy minden közösség *keresi azt az embert, aki hangot ad szükségeinek.*

— A nagy ember kezesség arra, hogy az eszmék nem álmok, hanem valóságosan létező energiaforrás, élő tanuság, hogy lehet naggyá lenni, ha *kell* naggyá lenni, ezért a nagy embernek hármas kenete van: főpapi, prófétai és királyi. A nagy ember alapkoncepciója benne volt a világ teremtésében. Igy látjuk meg, hogy egy történet- és természetfeletti folyamatban, a váltság titkában Istennek is egy történeti személyre volt szüksége, hogy rajta keresztül megjelenjék a világban a legnagyobb hiányérzet, hogy az emberi szívnek egyetlen szüksége van: *az emberi szív tiszta akar lenni és Istenhez vágyik.* A történelem műhelytitka: Krisztus és az ő megváltó szolgálata.

— **Hirek a sárospataki gimnáziumból.** A husvéti vakáció április 4-én, szombaton a harmadik óra után, azaz 10 óra 35 perckor kezdődik s tart április 19-én, vasárnap estig bezárólag. A tanítás 20-án reggel háromnegyed 8 órakor áhítattal kezdődik. Ugyanaznap, vagyis április 20-án délután 3 órakor szülői értekezlet lesz a főiskolai tanácsteremben, amelyre az érdekelt szülőket, szállásadókat és érdeklődőket ezúton is meghívja *a gimnáziumi igazgatóság.*

— **Meghívó** a Magyar Református Külmissziói Szövetség 1936 április 3-tól 5-ig tartandó országos külmissziói konferenciájára. A konferencia sorrendje: *Április 3-án, pénteken:* Este 6 órakor: Mohamedan missziói est a józsefvárosi templomban. Előadó: Döbrössy Lajos. — *Április 4-én, szombaton:* Délelőtt 9-kor: Megnyitó áhítat. Dr. Victor János. 10-kor: Bereczky Albert: Pál apostol, mint misszionárius. 11-kor: Vásárhelyi Dezső: Az elhívatás. (Részletek misszionáriusok életéből.) Délután 3-kor: Forgács Gyula: A világmisszió mai akadályai. 4-kor: A magyar külmisszió képekben. 5-kor: Teológus est. Dr. Szabó Zoltán: Teológusok a külmisszió szolgálatában. 6-kor: Mánuszi est a Kálvin-téri templomban. Előadó: Molnár Mária. — *Április 5-én, vasárnap:* Délelőtt istentiszteletek. — Református nagygyűlés a Vigadóban. Délután 3-kor: Mit ad és mit kér a MRKSz. Előadó: Dr. Major László. 4-kor: Az erdélyi magyarság missziói munkája. Előadó: Horváth Jenő. 5-kor: Záró áhítat. Este 6 órakor: Nyilvános külmissziói estély a Vigadóban. Molnár Mária búcsuztatása. Előadók: Molnár Mária és Döbrössy Lajos.

— **Presbiteri konferencia Rimaszombatban.** Március hó 5-én a Rima völgyében fekvő 15 színmagyar ref. egyházközségből mintegy 150 presbiter és nagyszámú érdeklődő tartott presbiteri konferenciát Rimaszombatban. A konferenciát Zajdó László, a rimavölgyi lelkészi kör elnökének imádsága nyitotta meg. Elnököltek Ablonczy Pál esperes és dr. Zehery István egyházmegyei gondnok. Előadást tartott Sörös Béla, Báthory Andor nyug. főgimnáziumi tanár és dr. Batta Pál ügyvéd. Az előadásokat ki fogják adni nyomtatásban.

— **Csehszlovákiában** a csehek közlése szerint 1,800.000 protestáns van. Ezek közül 300.000 csehtestvér, 407.000 lutheránus, 219.000 református Szlovenszkón, 178 000 német lutheránus Cseh- és Morvaországban. 5000 morvaegyházhoz tartozó, 6000 kongregacionalista, 4000 baptista és 9000 amerikai methodista. Van államukban 800 000 felekezetnélküli, akik a róm. kat. egyházból váltak ki, amely egyház 1,800.000 lelket veszített 1918 óta.

— **Felhívás.** Dr. Révész Menyhért sárospataki járási tiszti orvos a Hittanhallgatók Egyletében előadást tartott: „A betegség, mint hitforrás" címen. A Hittanhallgatók Egylete az előadást nyomtatásban óhajtja kiadni megfelelő számú előfizetés esetén. A füzet ára 20 fillér lesz. Postaköltség szempontjából célszerű a megrendeléseket összegyűjteni s a füzetek árát bélyegben beküldeni. A nagyerejű bizonyságtevő előadást lelkipásztoraink és a gyülekezeti tagok épüléssel olvashatják s a gyülekezeti lelkigondozói és kórházmissziói munkában is felhasználhatják. Szíves megrendelést a Theol. Akadémia Igazgatóságához címezve kérünk április 10-ig.

— **Első diák.** A március 27-én tartott húzáson a húsvéti ünnepekre első diák lett Gönczy Árpád IV. é. th. Első ünnep Miskolc.

— **Pályázat.** Országos irodalmi és zenei pályázatot hirdet 300 díjjal 2000 pengő értékben a most alakuló Írók, Zeneszerzők Országos Szövetsége, hogy a pályázók közül tagokat és szépirodalmi lapjának munkatársakat szerezzen. Pályázni lehet verssel, novellával, magyar nótával, bármely zeneszámmal stb. Részletes pályázati értesítőt a lap megjelenésétől számított két héten belül készséggel küld válaszbélyeg ellenében az „Irodalmi és Zenei Pályázat Birálóbizottsága" Kispest, II., Hungária-ut 12. I. 6. sz.

— **A bodrogkeresztúri diáküdülő.** A Soli Deo Gloria Szövetség Jézus Krisztus seregébe képezi diákifjúságunk között a katonákat. Ennek a Soli Deo Gloria Szövetségnek Debreceni Csoportja Bodrogkereszturon a község által adományozott telken ehhez a kiképzéshez a balatonszárszói telep mintájára egy kaszárnyát kíván épiteni, ahol a napi parancsot Isten igéjéből olvassák fel, ahol a Vezér Jézus Krisztus. A debreceni SDG táborba hívja a nyár folyamán diákjainkat, hogy csákányt és ásót vegyenek a kezükbe és a két kezükkel dolgozó munkásokkal együtt építsenek maguknak hajlékot, ahol a konferenciák alkalmával a különböző egyéni, egyházi és nemzeti vonatkozású kérdéseikre Istennél keressenek feleletet. Azt kéri ez az épiteni készülő ifjúság református gyülekezeteinktől, hogy imádságuk erejével és anyagi támogatásukkal segítsék a Soli Deo Gloria Szövetség Debreceni Csoportjának vállalkozását.

HIVATALOS RÉSZ.

V. sz. Körlevél.
I. Tanító Testvéreimhez!

Felhívom valamennyi Tanítótestvérem figyelmét arra, hogy akik a m. kir. Tanfelügyelő úrtól 1—1936. eln. szám alatt kiképzésük tárgyában felhívást kaptak, annak a legpontosabban tegyenek eleget.

II.

Értesítem az egyes **egyházakat,** hogy dr. Kovács Kálmán egyházker. pénztáros, annak előrebocsátása mellett, hogy egyik budapesti pénzintézet miskolci fiókja ügyész-ségével bizatott meg, amely megbízást a pénzkihelyezéssel is foglalkozó egyházkerületi pénztárnál viselt állásával összeférhetetlennek tartja, ez állásáról lemondott. Az egyházkerületi pénzügyi választmány addig, míg az állás betöltéséről az egyházker. közgyűlés intézkedik, az egyházkerületi pénztárosi tiszt ideiglenes ellátásával Pónus Lajos ellenőrt bízta meg.

Az egyházkerületi pénztáros az őrizetében lévő összes értékeket szabályszerű jegyzőkönyvbevétel mellett bizottságilag átadta Pónus Lajos ellenőrnek.

Miskolc, 1936 március 25. Atyafiságos szeretettel

Farkas István sk.
püspök.

Borsod vármegye alispánja az anyakönyvek másodpéldánya beszolgáltatásának határidejét folyó évi május hó 1-ig meghosszabbította. Ennek közlése mellett felhívom azokat a lelkésztársaimat, akiket illet, hogy erre a terminusra a kívánt iratokat készítsék el és küldjék be az alispáni hivatalhoz. Atyafiságos szeretettel vagyok

Pósa Péter esperes.

Az alsóborsodi egyházmegye lelkészeit, mint iskolaszéki elnököket felkérem, szíveskedjenek az egyházak tanítóit felhívni, hogy a két példányban készítendő tananyagbeosztásokat legkésőbb április végéig mulhatatlan adják be hozzám. Azok átnézése nagyon sok időt vesz igénybe és május végéig a tanügyi biz. elnököknek is be kell terjeszteni az összes anyagot. A munkát az előírt utasítás szerint, a lehető leggondosabban, az időszerűség, a koncentráció, osztott iskoláknál a teljes tananyag figyelembevételével készítsék el. És csakis nyomtatványon; a könnyebb áttekinthetőség, az egyöntetűség, a rend kedvéért. A nyomtatvány szabadon választható, de tájékoztatásul közlöm, hogy olcsó és megfelelő nyomtatvány a Szabolcs megyei Tanítók Szövetkezete által (Nyiregyháza) kiadott nyomtatvány, mely osztályok szerint készítteti azt. Poroszló, március hó. ***Gaál Ferenc*** e.m.tan.biz.elnök.

A sárospataki református tanítóképzőintézet első osztályába felvételért folyamodni május 31-ig lehet. Tandíj külön nincs. Fenntartási és mellékdíjak címén a beíráskor 64 P, februárban 35 P fizetendő. — Az intézet internátusában a tartásdíj havi 40 P. Segélyeseknek havi 32—, 24—, és 16 P. Bővebb felvilágosítást az igazgatóság ad. ***Kovács Dezső*** igazgató.

Ujabb felhívás egyházkerületünk lelkipásztoraihoz. A f. évi április 16—18. napjaira hirdetett lelkészi konferencia programjának egyik pontja: Aktuális egyházjogi problémak megbeszélése. Tisztelettel kérjük lelkipásztortestvéreinket, hogy ilyen aktuális egyházjogi és egyházi közigazgatási kérdéseket levél utján a teol. akadémia igazgatóságához eljuttatni sziveskedjenek ápr. hó 5-ig, hogy a problémák megbeszélését vezető dr. Trócsányi József professzor ur előzetesen foglalkozhassék azokkal. — A konferenciára jelentkezés határidejéig márc. 20-ig csak kevés számú jelentkezés történt, miért is tisztelettel kérjük lelkipásztortestvéreinket, hogy legkésőbb ápr. hó 3-ig jelentkezéseiket ejtsék meg, hogy a gazdag programmú konferencia előkészítésére a szükséges lépéseket kellő időben megtehessük.

A Theol. Akadémia Igazgatósága.

SZERKESZTŐI ÜZENETEK.

P—a P—r: Kiszedve. Jön. — **I—s B—n:** Küldöm.

Nyomtatta: Kisfaludy László a Ref. Főiskola betüivel. Sárospatak, 1936.

XXXI. évfolyam. 14. szám. Sárospatak, 1936 április 5.

SÁROSPATAKI REFORMÁTUS LAPOK

A TISZÁNINNENI REFORMÁTUS EGYHÁZKERÜLET, A SÁROSPATAKI FŐISKOLA ÉS A TISZÁNINNENI EGYHÁZKERÜLETI KÁLVIN-SZÖVETSÉG HETI KÖZLÖNYE

FELELŐS SZERKESZTŐ ÉS KIADÓ: **DR. MÁRTON JÁNOS.**

FŐMUNKATÁRSAK: DR. ENYEDY ANDOR, DR. MÁTYÁS ERNŐ, DR. SZABÓ ZOLTÁN, DR. ÚJSZÁSZY KÁLMÁN és DR. ZSIROS JÓZSEF. — Kálvin-szövetség részéről: DR. H. KISS GÉZA.

TARTALOM: *Harsányi László:* Áldott, aki jő az Úrnak nevében. — *Szigethy Ferenc:* Virágvasárnap. — *Pósa Péter:* Lelkészek temetkezési segély biztosítása. — *Lenkey Gyula:* Levél. (XV.) — Hirek. — Hivatalos rész. — Szerkesztői üzenetek.

Áldott, aki jő az Úrnak nevében.

(Máté 21 : 9.)

Áldottak voltak minden időben mindazok, akik az Úrnak nevében, mint az Úr küldöttei jöttek. Szavuk nyomán csodálatos látásokra nyiltak a szemek, cselekedeteik pedig élesen világítottak rá arra az útra, amelyen járnunk kell. Áldottak voltak azok, akik Isten üzenetét hozták magukkal, s megalkuvás nélkül hirdették a nekik kijelentett igazságokat. Akár vigasztaltak vagy megszomorítottak, akár örömöt vagy könnyeket fakasztottak, akár sebeket gyógyítottak vagy ejtettek, de mindig áldottak voltak, ha mindezt az Úr megbízásából, az Ő nevében tették. Áldott volt mindenki, akinek a szavaiban vagy tetteiben az Úrnak tervei fényesedtek meg; aki a megromlott és félrevezetett emberi akarattal szemben az Úr akaratát akarta érvényesíteni, aki a lélek uralmáért harcolt, a test uralma ellen. Áldott volt mindenki, akiben csak egy paránya is felvillant az isteni léleknek.

Ha áldottak azok, akik az Úr nevében mutattak rá az Isten szerinti élet kívánatos voltára, s a jelenvaló élet börtönéből, rabszolgaságából való kimenekülés lehetőségére, akkor ezerszer áldott az, aki ezt a kívánatos életet ajándékozni is tudja, aki maga a Megváltó, a Szabadító. Ezért hozsánna a Dávid fiának ezen a napon, áldott, aki jő az Úrnak nevében, hozsánna a magasságban!

Krisztus egy ilyen napon Jeruzsálembe vonult be. Ettől a bevonulástól kezdve Jézus mindig jön az emberek felé. Az egyháztörténelem minden prédikációjánál hangosabban és szebben bizonyítja, hogy Jézusnak ez az útja szüntelenül tart, s amerre vonul, nem tömegszuggesztiónak a hatása alatt, nem földi kincsek, testi előnyök után sóvárogva, hanem a kapott lelki ajándékokért hálaképpen tör fel a meggyógyult szívekből a boldog kiáltás: „Hozsánna a Dávid fiának, áldott, aki jő az Úrnak nevében.“ Jézus mindenkihez betér, aki várja őt. Nem a csillogó ruhától, a magas rangtól és előkelő származástól teszi függővé a bevonulását, egyetlen kérdése csak az, hogy vágyakozik-e utána valaki, vagy nem.

Mikor Jézus Jeruzsálembe vonult, az Irás szerint megalázta magát. Ha ő megalázta magát, az ő életünkbe eljutásának is legfőbb feltétele az alázatosság. A gőgös, önelégült és büszke emberek szíve olyan zárt ajtó, amelyen hiába kopogtat az, aki az Úrnak nevében jött. Jézus az alázatosság útján ment a zsidó fővárosba, nekünk is csak ezen az úton lehet eljutnunk hozzá. Az alázatosság érénye csak annak lesz birtokává, aki belátja a maga életének kiáltó hiányait, s azt, hogy annak minden értékét ajándékképpen kapta az Úrtól, tehát igazi alázatosságra csak az tehet szert, akinek a szívét komoly bűnbánat és Isten iránti mélységes hála tölti be. Krisztus csak annak segít, akinek a lelkében ott él a szebb élet utáni emésztő szomjúság kínzó, és a képmutatásnélküli, igaz háládatosság lecsendesítő érzése.

Ha Jézus bevonul az életünkbe, abban nagy átrendeződés történik. Ha a templomból kiűzte a kufárokat, s mindazokat, akik árultak és vásároltak a templomban, s felforgatta a pénzváltók asztalait és a galambárusok székeit, akkor az Úr nevében hozzánkérkező Krisztus a mi életünk templomából is kiűzi mindazt, ami ezt megfertőzteti. Vannak, akik az emberi élet minden kisiklását az egoizmusból magyarázzák. A jeruzsálemi templom megtisztítója először az egoizmust űzi ki a mi életünkből, s cserébe adja az önzetlenséget. Akiknek a szivében az Úr megjelenik, onnan a régi élet bálványai futva menekűlnek, az egykori értékek elvesztik babonás vonzóerejüket, s amit idáig szemétnek ítéltünk, az változik át legszentebb, legdrágább kincsünkké.

Az imádság háza valóban templommá szentelődik. Unalom, fásultság, világszerinti szomorúság, pillanatnyi örömök utáni sóvárgás, önérdek zsarnoksága, céltalanság és reménytelenség lassan eltünnek, elmenekülnek, kivonulnak az életünkből, s helyüket aktivitás, Isten szerinti bűnbánat és az Úrban való öröm, mások életérdekeinek önzetlen szolgálata, céltudatosság és reménység foglalja el. A templomból, a kufáraitól, pénzváltóitól megsza-

badított, megtisztított helyről pedig hangosan, zengvezúgva száll az ének, az Isten trónusa felé. A halott mezők megelevenednek. Az élet megindul.

Mi magyar református keresztyének is ezren és ezren boldog örvendezéssel és hálával kiáltjuk a mai napon: Hozsánna Néked, a Dávid fiainak. Áldott, aki jössz az Úrnak nevében. Hozsánna a magasságban! *Harsányi László.*

Virágvasárnap.

Virágvasárnap: szent Diadalív,
Óriás, fénylő, ragyogó Kapu,
Itt a kezemben egy parányi szív:
Az én szivem ez, nézd: jóillatú!

Az életemből: messziről hozom,
Látod vágyik is, látod lánggal ég!
Átjöttem sok-sok szakadékokon,
Nekem mindegy volt: mélység, messzeség!

De nemcsak magában hoztam a szivem,
Vele még minden mirrhát, aranyat,
Nekem nem érték többet semmisem,
Ha csak egyedül magamnak marad.

Mindent leteszek ide elibéd,
Isten amivel áldott engemet,
Aminek tudnék tán örülni még —
S egy csomó gyöngyöt: minden könnyemet.

Az ifjúságom szép nagy álmait,
Kévébe kötve a férfikorom,
Hadd legyen minden garmadában itt —
Multam, jelenem ide áldozom.

Azért hozom, mert ide hallani,
Hogy hozsánnáznak már sok ezeren
S látom: húllnak a pálmák ágai —
Nekem ennyi a pálmalevelem!

Azért hozom, mert itt megy át az Úr
S boldog leszek, ha kincseimre lép: —
Lelkem általa majd megigazúl
És elnyeri majd örök életét!

Szigethy Ferenc.

Lelkészek temetkezési segély biztosítása.

Az alsóborsodi egyházmegye lelkészeit egy évtized óta állandóan foglalkoztatja a lelkészek önsegélyezésének gondolata. A lelkipásztor-testvéreknek nemcsak egészséges tudományát (Tit. 2:1), hanem bénaságtól mentes gazdasági helyzetét is érző, szívén viselő Püspökünk már alsóborsodi esperes korában megkisérelte az önsegélyezés valamilyen formában való megoldását. Majd annak a részvétlenség miatt bekövetkezett csődje után püspök korában is felhivta az egyházkerület lelkészeit e gondolat megvalósítására, de — fájdalom — sikertelenül, mert Jeruzsálem nem vette eszébe azokat, amik az ő békességére valók (Luk. 19:42). Pedig könnyen kinőhetett volna belőle néhány esztendő alatt az egyházkerületnek olyan szerve, amely a lelkipásztorok hiteligényét páratlanul olcsón és hosszas tárgyalások nélkül kielégithette volna.

Egyik sem sikerült, mert a részvétel a lelkipásztorok saját elhatározására volt bízva, mi pedig a „non possumus" kényelmes álláspontjáról szemlélve a világot, a kezdeményezők helyzetét bírálva azt mondjuk: az eddigi terheink alatt is roskadozunk.

Ha velünk, magyar ref. lelkipásztorokkal valami saját gazdasági jólétünkre irányuló célt akarnak elérni a vezetésre hivatottak, ne az önkéntességre fektessék le a megindulás alapját, hanem tegyék kötelezővé, kényszerítsék reánk a cselekvést, mert máskülönben úgy járunk, mint az 1935. januárjában megindult akcióval, hogy az egész egyházkerületből nyolcan vettünk részt havi befizetésekkel s így az önsegélyezés gondolata ismét holtpontra jutott. Pedig a segélyre való hajlandóságban nincs hiány, csak a segélyt mindig kivülről várjuk, holott az erőforrás a Szentlélek templomára tett önmagunk akarásában van.

Az alsóborsodi egyházmegye lelkészi értekezlete 1935-ben két izben is behatóan foglalkozott az eredő gondolattal s belátva, hogy másként, mint kötelezővé tétel utján nem tudja célját elérni, felterjesztést tett az egyházmegyei közgyűléshez, amely a mult év őszén kimondotta a biztosításban való kötelező részvételt.

A közgyűlésnek eme határozata alapján az elnökség tárgyalást kezdett az Orjó utján a Gazdák Biztosító Szövetkezetével. A tárgyalások során kimutattuk összes lelkipásztoraink s 6 (díjleveles) vallásoktató lelkészünk névsorát, születési évét s ennek alapján a szerződő szövetkezet megállapította az 50 éves lelkészi átlagkort. 58 lelkész biztosításával megkötöttük a szerződést, amely szerint évi 9·02 P. ellenében az egyházmegyében f. év január 1-én szolgáló lelkészek elhalálozása esetén minden lelkészcsalád azonnal 500 P. temetkezési segélyben részesül. Természetes az ezután szolgálatba lépő lelkészek is — bejelentés alapján — azonnal kötelezett tagjaivá lesznek a biztosításnak éppen úgy, mint a folyó évtől kezdve nyugdíjba lépő testvérek is azok maradnak, ha január 1-én még szolgálatban állanak és fizetik a biztosítási díjat.

Ezt a szerződést az egyházmegye vezetőségének megbeszélése és a Szövetkezettel történt megállapodás alapján úgy módosítottuk, hogy évi 18 P 04 fillér díj fizetése ellenében a biztosítási díj 500 P-ről, 1000 P-re emelkedik.

Az alsóborsodi lelkészek bármelyikének elhalálozása esetén tehát folyó év januárjától kezdve a gyászoló család azonnal 1000 P. biztosítási összeghez jut. Hogy ez mit jelent? arról nem kell bővebben beszélni, amikor látjuk, hogy még jobb módunak ismert lelkész halála esetén is milyen fejtörést és gondot okoz a temetési költségek előteremtése.

A lelkészek után járó biztosítási díjakat az az egyházmegye pénztára köteles egy összegben befizetni, az egyes lelkészek az egyházmegye pénz-

tárával a vizitáció alkalmával rójják le kötelezettségüket, mégpedig 18·04 P. helyett fejenként 20 P-vel, hogy tartalékunk is legyen esetleges „non putarem“ alkalmakra. Ezek közé tartozik pl. ha az elhalt lelkész a f. évi díját nem fizethette még be; hogy családja levonás nélkül megkaphassa a biztosítási 1000 P. díjat, a tartalékból gondoljuk fizetni az esedékes évi díjösszeget.

Ezt a néhány sort nemcsak azért írtam, hogy a lelkipásztor-testvérekért, a lelkész-családok jövendőjéért szerető szívvel aggódó Püspökünket megnyugtassam afelől, hogy a legkevésbé biztatónak mutatkozó magvetésnek is van valamelyes látható eredménye s hogy nem volt hiábavaló lelke darabjainak szétszaggatása, hanem főként azért, hogy a testvér egyházmegyék vezetőségének figyelmét felhívjam hasonló akcióra.

Ugy tudom az Orjó igazgatójától, hogy a tiszáninneni egyházkerület összes egyházmegyéivel tárgyalásban van ilyen irányban. Boldogok volnánk, ha a mi alsóborsodi eljárásunk irányt mutathatna. *Pósa Péter esperes.*

Levél.

(XV.)

A barbárnépek temperamentuma először a román stilus felé hajlott. Itt gyakorlatozott, míg érezte, hogy valamivel mást kíván a finomultabb lélek. Mennél jobban művelődött, annál jobban érezte a művészet fejlődésének is szükségszerűségét, hogy lelki vágyait kielégíthesse a külsőben is. — Mikor az első lépést megtette a román felé, csak azután mert előbbre haladni a gót felé. — Nagyon lassan halad előre, míg végre kialakúl. — Egymásután mond le a régi vívmányokról. Elveti a faalkotásokat, mert gyúlékonyak. A vízszintes kő nehéz, s megteremtik a bolthajtást, melyet kis kövekből állítanak össze. A természet itt is a leghűbb és legigazabb tanítómestere. A bolthajtást először félkörívvel dolgozzák, csak miután tapasztalják, hogy dárda vég alakban — könnyítenek a terhen, — mely a falakra nehezedik, megindítják a magasívű boltozást. — Minden új lett a boltozat alatt.

Stilusa ez: középhajó, amelyet apsis (félköralakú) zár be. Világítás oldalról és két alacsonyabb oldalhajó, amelyen az ablakok vannak elhelyezve. Az erős fal nem bír meg sok nyilást és ezért a román stilú templom sötét, alacsony és nyomott. Ilyen román stilú templom Magyarországon több mint 300 van. Az esztergomi bazilika 1173—96-ig épült. A pécsi 1038—41-ig, ennek az építési története igen viszontagságos, melyet az ásatások legújabban is igazoltak. A gyulafehérvári 1208, a lebényi 1256, a jáki, amely újra van renoválva és így a régi szépségét teljesen visszanyerte.

A gót vagy a csúcsíves stil a következő: Legjellegzetesebb az, hogy tört ívvel dolgozzák, a támasztó ív és a természetes növénydísz jellemzik. Ez belül sokkal magasabb, mint a román és így több ablaka is van. A sok rés azonban meggyengítette a falakat és azért kivülről megtámasztották minden ablaköznél. A gót rendszer ezért romlandóbb, mankósnak hívták, bomló rendszer. Egyet sem fejeztek be teljesen, mert akkorra már egyrésze rommá lett és újra kezdhették. A milánói dómot 500 évig építették. Olyan pontosan építették, hogy minden legkisebb alkotórésze ma is ismert. Az egész dóm súlya pontosan 184,320.000 kg márványból van építve, 550.000 darabból áll. Az építés végét nem győzték kivárni, példázatnak maradt fenn, ha valami késett: „Majd mikor a milánói dóm elkészül.“ 3288 szobor van rajta márványból, ebből 2245 a templom tetején, ahol egész kényelmes sétatér van. 1380-ban kezdték és 1888-ban mondták rá, hogy készen van.

Ilyen és ehhez hasonló nagyméretű munkák készültek az egyházművészet fénykorában. Irányadó volt a méretezés, a fény, a rendkivüliség, az utólérhetetlen alkotás. A pénz nem volt akadály, mert az egyház elég gazdag volt ahhoz, hogy gyüjtések által és hatalmának megmutatásával is előteremtse a szükséges pénzt. Maguk a pápák sem riadtak vissza semmitől, hogy céljuk eléressék.

(Folyt. köv.) *Lenkey Gyula.*

HIREK

— **Püspökeink körlevele.** Gyülekezeteinkhez közös körlevélben fordultak püspökeink: Baltazár Dezső, Ravasz László, Farkas István és Medgyaszszay Vince. Vázolták azt a súlyos lelki, gazdasági és politikai válságot, amelyben a világ ma van és rámutattak a szabadulás egyetlen útjára, a Megváltó Krisztusra.

— **Farkas István püspök** április hó 6-án Budapestre utazik, hogy a Soli Deo Gloria nagy virágvasárnapi konferenciáján a Salétrom utcai templomban istentiszteletet tartson. Május 10-én részt vesz a Bethlen Gábor Szövetség közgyűlésén Rákospalotán, ahol az elnökség felkérésére előadást fog tartani: „A protestáns öntudat és türelem“ címen.

— **Generális vizitáció Abaujban.** A tavaszi püspöklátogatások megkészített terve szerint Farkas István püspök április hó 19 ikén indul el, hogy az Alsóvadász és Rásony között elterülő körutba eső egyházakat meglátogassa. A sok áldással járó generális visitáció elé boldog várakozással tekintenek a gyülekezetek.

— **A gályarabok reliefjének** létesítése céljából a főiskola négy művészt hívott fel zárt pályázatra: ugymint *Dabóczi Mihályt, Farkas Andrást, Horváth Gézát* és *vitéz Szabados Bélát.* A beérkezett pályatervek elbírálása március elsején történt meg a *Janka Károly* főiskolai lelkészi gondnok elnöklete alatt a teol. akadémia tanári karából, a gimnáziumi tanári kar képviselőiből alakult bíráló bizottság által, akiken kívül részt vett még a bizottságban Ujváry Dezső a Tiszaszabályozó Társulat igazgató-főmérnöke is. A bizottság általában sikerültnek minősítette a pályázatokat és a beérkezett tervek közül különösen értékesnek talált kettőt: a vitéz Szabados Béláét és a Dabóczi Mihályét, akik közül az első realisztikus, a második szimbolisztikus megoldását adta a kitűzött feladatnak. A ma-

gas nívójú tárgyalás után a bizottság *Dabóczi Mihálynak* adta meg a megbízást a mű létesítésére. Az első díjat vitéz *Szabados* Béla, a másodikat *Horváth* Géza, a harmadikat *Farkas* Andrásnak ítélte oda a bizottság. A kiválasztott műben méltó alkotás fogja hirdetni a gályarab pataki diákok szenvedéseit és áldozatát.

— **Uj főgondnok a miskolci egyházközségben.** Március 29-én vasárnap délelőtt tartotta közgyűlését a miskolci egyházközség a Kossuth utcai templomban, amelyen a presbitérium indítványára teljes egyhangúsággal és a bizalom lelkesedésével főgondnokka: Barabási Kun József debreceni egyetemi tanárt választotta meg. Az új főkurátor életére és munkájára Isten áldását kívánjuk!

— **Missziói hirek.** A felsőborsodi egyházmegye missziói előadója március 2-án Felsőnyárádon. 3-án Dövényben, 4-én Felsőkelecsényben jelent meg. Mindenütt tartott vasárnapi bibliai iskolai tanítást, vezetett ifjúsági és leányegyesületi összejövetelt, szólott vallásos estélyen az egész gyülekezethez. Szép énekkari számokat, szavalatokat hallott, mindenütt nagy lelki vágyakozást tapasztalt. Ugyanő havonta egyszer a Lorántffi Zsuzsánna egylet sajósenyei diakonissza otthonában a diakonisszáknak előadást tart a belmissziói munkaágakról, bibliai eszmecserét folytat velük a Biblia női alakjairól.

— **A sárospataki református tanítóképzőintézetben** a húsvéti szünidő április 4-én délelőtt 10 órakor kezdődött és 19-éig tart.

— **Lelki hadjárat** volt az alsózempléni ref. egyházmegye nő tagjainak az a megmozdulása, melyet március 16—30-ig 13 gyülekezetben, 23 gyülekezet részvételével 1640 református édes anya és leány végzett. A mozgalmat az egyházmegye missziói előadója és Fazekas Lajosné az Orsz. Ref. Nőszövetség titkárnője vezették és a résztvevő gyülekezetek lelkipásztorai és tanítói támogattak a megujulás és összefogás szükségét érző megértéssel és szeretettel. Résztvettek a mozgalomban: Gesztely, Hernádkak, Hernádnémeti, Ujcsanálos, Taktaharkány, Taktaszada, Tiszalúc, Tállya, Ond, Tarcal, Báj, Csobaj, Prügy, Bodrogkeresztúr, Olaszliszka, Erdőbénye, Vámosujfalu, Tiszakarád, Ricse, Nagyrozvágy, Kisrozvágy, Pácin, Bodroghalom, Karos, Alsóberecki, Vajdácska, Sárospatak. Lelkipásztor 19, lelkipásztorné 20, tanító 16, tanitóné 15, tanítónő 14, tanárné 4. Hisszük, hogy az édesanyák könnyei az elhintett magvakat életre segítik s a végzett munka, áldásaiban mutatja meg magát.

— **Tehetségkutató-gyűlés.** Márc. 29-én d. e. impozáns és előkelő közönség jelenlétében tartotta meg a sárospataki ref. gimnázium „Erdélyi János Önképzőköre" második tehetségkutató gyűlését, a főiskola imatermében. A megnyitót dr. Harsányi István tanárelnök mondotta, aki rámutatott arra, hogy a növendékeket minél korábban rá kell nevelnünk a munka önértékének a meglátására. Ezután 12 alsógimnázista fiú és leány mutatta be tehetségének legjavát, szélesköru tájékozottságukkal, ügyes stílusukkal és művészi hajlamaikkal csodálkozásra ragadva a jelenlévőket. A mindvégig üde hangulatú műsor után a közönség pártfogását és érdeklődését Mészöly Dezső ifjúsági elnök köszönte meg.

— **Miskolci lelkész család** Palóczy-u. 35. sz. alatt elfogad lakásra, teljes ellátásra zongora gyakorlásra, német beszélgetésre, minden tanulásban kisegítéssel kisebb gimnazista leányokat.

HIVATALOS RÉSZ.

I. Valamennyi Lelkésztestvérem figyelmébe.

Az 1935. évi egyházkerületi közgyűlés 50. sz. határozata értelmében a tiszáninneni ref. egyházkerület összes gyülekezetei a husvét elsőnapi perselypénzét a a főiskola főbejáratánál létesítendő és a főiskola dicsőséges multját szemléltető művészi reliefekre köteles beküldeni a főiskolai pénztárba.

Felhívom azért lelkésztestvéreimet, hogy e határozatnak mindenben tegyenek eleget s a begyült perselypénzeket április hó 20-ig okvetlen küldjék be a főiskolai pénztárba.

II. A tiszáninneni egyházkerület valamennyi alsó- és középiskolájához.

A vallás és közoktatásügyi miniszterium 37080/1935. sz. a. valamennyi iskolát felhívta: hogy a magyar dalt, amelytől a magyar tanuló ifjúságot az újabb divatos modern zene kezdi elfordítani, fokozatosabban ápolják. Azt hiszem, nem szükséges bővebben indokolnom e miniszteri rendelet fontosságát, mert a megromlott közízlést és modern zenedivatját éppen a mai ifjúság hivatott megtörni, amelyről meggyőződésem, hogy meg is változik, ha a tanárok és tanítók e tekintetben is megteszik hazafias kötelességüket.

Miskolc, 1936 ápr. 2. Atyafiságos szeretettel

Farkas István
püspök.

Felsőborsodiak figyelmébe! Mult őszi egyházkerületi közgyűlésünk jegyzőkönyvének 50. számú pontja értelmében felkérem Lelkésztestvéreimet, hogy az egyházközségeikben begyült husvét első napi perselypénzt legkésőbb április hó 20-ig küldjék be hozzám, hogy azt a Sárospataki Ref. Lapok folyó évi 13. számának vezércikkében ismertetett nemes célra mielőbb eljuttathassam. Áldot ünneplés kívánásával és atyafiúi szeretettel vagyok — Borsod, 1936 március 30.

Szentmártony Dániel esperes.

A sárospataki református tanítóképzőintézet első osztályába felvételért folyamodni május 31-ig lehet. Tandíj külön nincs. Fenntartási és mellékdíjak címén a beíráskor 64 P, februárban 35 P fizetendő. — Az intézet internátusában a tartásdíj havi 40 P. Segélyeseknek havi 32—, 24—, és 16 P. Bővebb felvilágosítást az igazgatóság ad. ***Kovács Dezső*** igazgató.

SZERKESZTŐI ÜZENETEK.

A—r. Természetesen jöhet is, jön is. — **L-y Gy-a.** Már kérem a folytatást. Nagyon sok rendkívül érdekes anyag van benne összegyüjtve.

Nyomtatta: Kisfaludy László a Ref. Főiskola betüivel. Sárospatak, 1936.

XXXI. évfolyam. 15. szám. Sárospatak, 1936 április 12.

SÁROSPATAKI REFORMÁTUS LAPOK

A TISZÁNINNENI REFORMÁTUS EGYHÁZKERÜLET, A SÁROSPATAKI FŐISKOLA ÉS A TISZÁNINNENI EGYHÁZKERÜLETI KÁLVIN-SZÖVETSÉG HETI KÖZLÖNYE

FELELŐS SZERKESZTŐ ÉS KIADÓ: **DR. MARTON JÁNOS.**

FŐMUNKATÁRSAK: DR. ENYEDY ANDOR, DR. MÁTYÁS ERNŐ, DR. SZABÓ ZOLTÁN, DR. ÚJSZÁSZY KÁLMÁN és DR. ZSIROS JÓZSEF. — Kálvin-szövetség részéről: DR. H. KISS GÉZA.

TARTALOM: *Dr. H. Kiss Géza:* Nagypénteki imádságok. — *Harsányi László:* Feltámadás — élet. — *Képes Géza:* A szamár. — *G. J.:* Comenius Schola pansophicájának ajánlása. (Folyt. köv.) — „A magyar középosztály kulturális felelőssége". dr. Szabó Zoltán előadása. — *Szabó Lajos:* Vihorláti szél fuj. — A Sárospataki lelkészi konferencia témája, programja és időbeosztása. — Gyülekezeti élet. — Hirek. — Pályázati hirdetmény.

Nagypénteki imádságok.

Beszéd előtt.

Sorsunknak Ura, Békesség Királya, Áldott Isten! aki tökéletes fenségben ülsz dicsőséged székében, leborulunk előtted a megváltott szívek boldog alázatával. Urunk halála napján könnyeket hullatva dicsőítünk, aki elvégzett tanácsodból és rendelésedből adtad őt halálra, hogy mi élhessünk őáltala.

Óh ha erőnk volna mindazt elmondani, amit szivünk érez! Óh ha az ég elsötétült, a föld megindult, a templom kárpitja meghasadt Szentfiad szenvedése láttára, hogyne borulna gyászba a mi lelkünk, hogyne indulna meg a mi szívünk, mikor annak gyötrődését látjuk, akinek lelkünk gyógyulását, újjászületésünket, idvességünket köszönhetjük.

Félelem szállja meg szívünket Istenünk, mert mi ma is bűnöktől kötözöttek vagyunk, neked pedig, Igaz Ítélőnek, jogos haragod száll az istentelen fejére és az ő egész nemzetségére. S imhol a kereszt alatt teljes a mi lelkünk a megigazulásnak, a megszentelődésnek legtisztább vágyával. Óh szánj meg hát minket emésztő epekedésünkben Mennybéli Nagy Isten! Szánj meg bennünket bűnbocsátó hatalmaddal, ölelj magadhoz újjászülő kegyelmeddel és Szentfiad keresztje alatt, az ő vérének erejével vedd ki szívünket a bűn rabságából.

Óh fájdalomba öltözött Jézusunk! hajlísd hozzánk tövis koronás fejedet, átszegezett kezeid vérével harmatozd meg sóvárgó lelkünket. Illesse meg kínokban elhaló szívedet a mi téged siratő bánatunk, a mi bűneinken kesergő fájdalmunk. Óh könnyező, vérző, verejtékező Szent Urunk, ártatlanságod fedezze el vétkességünket, könyörületességed szentelje meg bűnbánatunkat, égbe szálló lelked kérje ki az Atyától szent országod részére a mi életünket. Oh tedd üdvösségünkké a te kárhoztatásodat, óh tedd gyógyulásunkká a te sebeidet!

Azzal az engesztelő alázatossággal, mellyel te tudtad kiüríteni a kezedbe adott keserű poharat, taníts meg minket engedelmesen viselni tövises, bántalmas sorsunkat. Azzal az engesztelő engedelmességgel, mellyel te adtad keresztre értünk ép-erős testedet, add, hogy mi is oda szenteljük néked minden erőnket, azzal az engesztelő fiúi szelídséggel, amellyel te adtad lelkedet Atyád kezébe, segítsd, hogy mi is odaszenteljük életünket Istenünk dicsőségére és ha végóránk eljön mondhassuk mi is a te hiteddel: — Atyám, a te kezeidbe teszem le az én lelkemet — Ámen!

Beszéd után.

Örök Isten, mindnyájunk édes Atyja, a golgotai kereszt lábától kiáltunk hozzád abban a hitben, hogy itt közelebb vagyunk hozzád, hogy meghallgasd szívünk dobogását, lelkünk esedezését.

Dicsőség néked, hogy Krisztusunk harcai után békességnek oszlopává avattad a keresztet. Hálával áldunk, hogy a Paradicsom közepére helyezted az élet fáját, mely tilalom fája lett az embernek, a Golgota ormára helyezted a keresztet, hogy azon teremjen meg az élet gyümölcse az Édenkertből száműzött embernek.

Dicsőség néked, hogy a kereszt tanítását szívébe vésted a Siralomvölgy szülötteinek. Imhol a kereszt! Itt a gyógyulása minden sérelmes szívnek. A kereszt az enyhülése minden fájdalmas léleknek.

Áldassál Atyánk, hogy Szentfiad halálának emlékezetére összegyüjtöttél bennünket a kereszt körül. Itt vagyunk mindannyian, akik gonosz idők bántásait szenvedjük. Itt van kicsiny családunk. Itt van kedves halottaink emléke, hogy a halottak legigazabb ünnepén, a legnagyobb szenvedő, a legelső testvér lábaihoz borulva egyesüljünk szívünk buzgóságában.

Óh ha van hely a világon, ahol meghallgatod a szűkölködők, megterheltek és megfáradottak jajjait, akkor a kereszt bizonyosan az a hely.

Itt sírunk, itt kesergünk mindannyian a kereszt alatt, Krisztus vitézei, az élet harcosai, a sors

hajótöröttjei. Itt a kenyérért küzdő férfi, a gyermekéért könyörgő édesanya, a gyászoló özvegy, a gyámol nélkül maradt árva. Sebesültek, betegek, megtörtszívűek mind itt vannak. Szenvedünk Szentfiaddal. Kérünk pecsételd el szívünket megváltásunk napjára!

Óh fogadj kebledre Istenünk! Láttasd velünk igazságodat, hogy a szenvedés mélységéből nyílik ösvény a magasságba. Láttasd velünk, hogy hit és bűnbánat az új élet útja. Ragyogtasd fel fájdalmunk omló könnyein megengesztelődésed szivárványát. Krisztusunk halálban megszentelt orcáján lássuk meg, hogy töviskoronáján felragyog a vércseppek rubintja és homloka fényén tükröződik a te dicsőséged. Óh magasztaltatással örökké, hogy áldozatát kedvesen vetted és harcait mindnyájunkért győzelemre fordítottad — Ámen!

Dr. Hegyaljai Kiss Géza.

Feltámadás—élet.

(János 11 : 25: *Én vagyok a feltámadás és az élet; aki hisz én bennem, ha meghal is él.)*

Ma minden halott keresztyén, ez az egész névszerint Krisztust-követő, de ténylegesen pogány társadalom, a szeretet nevében ártatlan milliókat kegyetlenül legyilkoló világ, a magát élőnek tartó, de a valóságban élő halott kereszty énség, igazi élet után vágyó szomjúsággal s megdöbbent alázattal hallgatja ezt a jézusi igét: „Én vagyok a feltámadás és az élet, aki hisz én bennem, ha meghal is él." Ennek az igének a fényében azonban nemcsak a körülöttünk lévő halott-keresztyén világ élettelenségének az okai bontakoznak ki megrázó módon. Ez az ige lesujtó erővel mutat rá a mi sokszor értékesnek látott életünk hullafoltjaira is. Midőn azonban így szinte a kétségbeesés örvényébe sodor — mert megmondja, hogy a mi mostani életünk halál —, vigasztaló bizonyossággal tárja fel előttünk a feltámadás és az igazi élet lehetőségét. Éppen ezért mi is, akik halottainkból új életre szeretnénk támadni, boldog örvendezéssel hallgatjuk a Krisztus biztatását, hogy ő a feltámadás és az élet, és aki hisz őbenne, ha meghal is él.

A mi halott-életünk egyetlen magyarázata az, hogy az élet forrását nem ott keressük, ahol az megtalálható. Mi önmagunkat szeretnénk érvényesíteni. Ösztöneinknek, szenvedélyeinknek a kielégítésével akarunk szert tenni az élet legértékesebb javaira. Lassan azonban észrevesszük, hogy azon a mezőn, ahol életet szerettünk volna aratni, a halál vigyorgóarcú csontváz-aratója a mi húsunkba vágta bele a kaszáját. Keserű csalódással tapasztaljuk, hogy az élet méze helyett a halál mérgét szívtuk magunkba. Egyre jobban látjuk, hogy önmagunk életének, akaratának, vágyainak, igényeinek az állításával a test zsarnoksága egyre súlyosabban nehezedik reánk, s hogy mi a szabadság helyett a szolgaság fiaivá lettünk. Nőttön-nő bennünk az a bizonyosság, hogy amig önmagunkból s önmagunktól akarjuk kifejleszteni életünket, az annál szintelenebbé, üresebbé és élettelenebbé válik.

Mikor így reádöbbenünk önmagunk életének az elégtelen és értéktelen voltára, arra, hogy minél inkább önmagunk akarunk lenni, annál inkább kicsúszik lábunk alól a valódi élet talaja, ugyanakkor észrevesszük, hogy az igazi emberi élet forrását Krisztusban találhatjuk meg. Egyszersmind világossá lesz az is, hogy Krisztus azért lehet számunkra az élet forrása, mert ő feltámadott. Ha nem támadt volna fel, mártir, vagy hérosz lenne, egy nemes, eszményeiért meghalni is kész erkölcstanító, de semmiesetre sem az, aki által elnyeletett a halál a diadalra. Az élet a feltámadáshoz van kötve, ennek pedig előfeltétele a halál. Feltámadás nélkül nincs élet, viszont halál nélkül nincs feltámadás. Jézus azért vált életté a számunkra, mert meghalt és feltámadt értünk.

Jézus halálának és feltámadásának a gyümölcsét csak az látja meg, aki hisz őbenne. Azt, hogy az ő halála széttöri régi életünk minden bilincsét, s feltámadása elűzi legősibb ellenségünktől, a haláltól való felelmet is, ezt nem az értelem segítségével, nem a logika útján, ezt egyedül csak a hit által vagyunk képesek elfogadni. A hit az a kinyujtott kéz, melybe Isten elhelyezi a Jézus halálának és feltámadásának az ajándékait.

Akinek pedig birtokává lesz ez a Jézus halálának és feltámadásának jelentőségét átértő hit, annak életében már itt a földön is valósággá válik a feltámadás csodája. Aki hiszi, hogy Jézus a feltámadás és az élet, az meghal a régi életének, s kiszabadul a halál testéből. A mi ó-emberünk a Krisztussal együtt megfeszíttetik, hogy megerőtlenedjék a bűnnek a teste, hogy ezután a Léleknek szolgáljunk. Ahol eddig a sokszor életnek látott halál győzelemtől ittasan, diadalt diadalra halmozott, s az élet legszentebb értékei: az igazság, szépség és a jóság napról-napra sorvadtak, ott mostmár az igazi élet himnusza száll az ég felé. Az önállítás helyét az önmegtagadás foglalja el, zsarnoki hajlamaink székébe pedig mások életének és érdekeinek önzetlen szolgálata lép. Az óember romjain az újember életének káprázatosan szép épülete kezd emelkedni. S míg egyfelől régi életünk házának omladékain a halál szele süvít végig, felhangzik a feltámadás és az új élet szimfóniája. Mi érezzük, hogy mostmár hiába jön a testi halál is, mert az örök élet már e földön a miénk lett.

Harsányi László.

A szamár.

— *G. K. Chesterton.* —

Hal fölrepült, erdő megindult,
a bojtorjánon füge nőtt,
mikor születtem s véres arcú holdra
ámultak a fenyők.

Most mit keressek itt? idomtalan
fejjel, csúf, lapátfülű rém:
az ördögnek négy lábon baktató
torzképe vagyok én.

Koplalva tengek, kínban, meggyalázva,
ős átok üldöz — iszonyat!
Botozz, nevess ki: néma szám örökre
megőrzi titkomat.

Balgák! Volt boldog órám nékem is,
óh, szent, ezerszer = drága mult:
fülembe tomboló öröm rivallt
s utamra pálma hullt.

Angolból fordította: KÉPES GÉZA.

Comenius Schola pansophicájának ajánlása.

Méltóságos és kegyelmes Felsővadászi Rákóczi Zsigmond úrnak, a kegyesnek, bölcsnek és áldottnak a kegyesség, a bölcseség és boldogság növekedését kívánja Comenius Janos Ámos.

Minden kiválóságra szülöttnek és az emberi dolgok kormányzására elhívottnak az Isten örök jósága örökké például akarta állítani Salamon ama bölcs tettét, amellyel, mint új király, mikor (atyjának, Dávidnak kegyessége és a saját kegyessége miatt Isten által különösen szeretve), szabad választás engedtetett neki, hogy kérjen, amit akar, nem kért semmit azokból, amiket a tömeg becsül: hosszú életet, gazdagságot, győzelmet, vagy más hasonló dolgot, hanem bölcseséget, hogy azzal kormányozhassa e rábízott népeket. E dolog annyira tetszett az ajándékokat osztogató Istennek, hogy megdícsérte az ő kegyességét, mind megadta neki, amit kért, a bölcsességet, mind azt, amiket nem kért, bőséggel megadta, úgyhogy hozzá hasonló dicsőségben sem előtte nem volt soha senki, sem utána nem fog támadni. (Kir. I. 3. 5.)

Neked ezt vígasztalásul említem fel, mindjárt a megszólítás elején, te méltóságos és Isten-kedvelt lélek, Rákóczi Zsigmond, ki magad is szentek sarja vagy, akinek, midőn ugyanazon kegyes Salamont kegyesen utánozva, ifjúságod első éveitől fogva semmit nem szeretsz, sürgetsz és keresel égőbben, mint a bölcseség világosságát, a Magasságos jó sikerrel koronázta kívánságodat s tégedet már ez ifjú korban a bölcsesség fényével díszített, úgyhogy a fényed Európa első csillagai közt kezd ragyogni. Örvendj, Istennek kedves Jedidiája, aki kérted és megkaptad a bölcseséget, hívtad és eljött hozzád a bölcseség lelke. Azt elébe tetted kormánypálcának és királyi székeknek és semmi gazdagságot nem tartottál ahhoz hasonlítandónak, sem azzal nem tettél felérővé semmi drágakövet, mert minden arany azzal összehasonlítva hitvány fövény és mellette csak sárnak tartható az ezüst.

Szépségéért és kedvességéért szeretted azt és fény gyanánt szándékoztál birni azt a magad számára, mert annak a fénye kiolthatatlan. Tehát hozzád jön majd minden jó azzal és általa a mérhetetlen gazdagság és örömöd lesz mindenekben, akiknek a bölcsességre nézve vezére vagy. Mert itt van az emberek számára az a kincs, mely el nem fogy soha, amelyet akik használnak, az Istennel kerülnek barátságba, az okosságból eredő ajándékok ajánlása folytán.

Egyébként a bölcseségnek is vannak fokai s a bölcseséggel élni tudni a bölcseségnek nagy része, annál nagyobb, mennél jobb dolgokra vitetik át. A ti rendetek Salamonjairol fogok beszélni, akik ama régi Salamonnak nem egy módon utánozzák a bölcseségét. Némelyek ugyanis azt hiszik, hogy ők nagy dolgokat csinálnak, mikor nagyszerű házakat építenek, erős várakat raknak, fényes városokat emelnek (Préd. II. 5.). Mások, míg kellemre szőlőket ültetnek, kerteket, díszkerteket, halastavakat építenek zöldelő fák berkeinek öntözésére (U. o. 6. vsz.) Mások, míg cselédházat, bő és pompás asszonytermet és igen költséges udvart tartanak (Kir. I. 4. 23.), vagy ismét csordákat és juhnyájakat mások előtt birtokolnak (u. o. 7.) s lovak ezernyi jászolát (u. o. 4 : 26.). Mások, míg ezüstöt s aranyat halmoznak össze, királyok és tartományok drágaságait (Pr. II. 9.). Mások, míg maguknak énekeseket s énekesnőket szereznek, az emberek fiainak gyönyörűségeit és mindenféle muzsika-szerszámokat (Pr. I. 9.). Mégis az ilyenféle nagyszerű dolgok mind azok fajából vannak, melyeket ha valaki az érett bölcseség szemével néz, mint öreg korában Salamon előtt, semminek, csak hiábavalóságnak tünhetnek fel, mert mindezek csak a mulandó életre néznek, csak múló gyönyört szülnek és az érzékek rövid csiklandását. Tehát, akik maguk közt a bölcsek közt is a bölcsebbek, az észnek ezt a fényét jobb dolgokra átvinni örülnek. És e jobb dolgokat illetőleg figyeljük meg Salamont, az ő bölcseségének virágjában, mielőtt annak fényét elhomályosította volna a hiábavalóság, a homály, ki fog nyilvánulni.

Neki főleg háromra volt gondja: rendezni és ékesíteni az államot, az egyházat és az iskolát. Az előbbinek a leírása a Királyok I. 4. fejezetében van, az utóbbié az 5. és a következő fejezetben, a utolsóé a Példabeszédek I. 4, 2 : 1, 3 : 1, 4 : 1 stb. 22 : 6. fejezetben. Ott rendezte az államot, gondoskodván annak igazgatásáról, a gabona-gondnokokról, lovakról, katonai csapatokról stb., annyira bölcsen, hogy övéi mind a legnagyobb nyugalomban éltek, az idegenek pedig a szomszédságban mind engedelmeskedtek, a távollakók pedig bölcseségének mindenhová elható hírére hozzá sereglettek. Ott pedig, ahol az egyház javára igyekezett, Isten számára istenek templomát építette, amelyhez hasonló egy nemzetben sem volt, — hasonló költséggel, sok ezer ember fáradhatatlan munkájával, mindenünnen összehíván a kiváló tehetségeket. Mihelyt ezt 7 év alatt felépítette, összehíván egész Izráelt, Izráel Istenének szentelte, az áldozatok, beszédek és a közvígság olyan ünnepélyességével, amilyent az sem őelőtte, sem utána nem látott sehol. Ezek mind, tudjuk, az örök Salamon szellemi országának 7 éves kormányzását képzeltetik, mégis, hogy minden bölcs fejedelem példájára vannak megírva, akikre állam és egyház gondja bízatik, bármely tájékon és időben, abban nem kételkedünk.

(Folyt. köv.) *G. J.*

— **Miskolci lelkész család** Palóczy u. 35. sz. alatt elfogad lakásra, teljes ellátásra zongora gyakorlásra, német beszélgetésre, minden tanulásban kisegítéssel kisebb gimnazista leányokat.

„A magyar középosztály kultúrális felelőssége" dr. Szabó Zoltán előadása.

A *„Péntek Esték"* előadássorozat véget ért a ref. főiskolában. Mint a mult évben, úgy most is hat előadást tartottak a főiskola tanárai. Az a közönség, amely mindjárt megindulásakor őszinte lelkesedéssel fogadta a gondolatot, mindvégig érdeklődéssel látogatta az előadásokat, sőt az érdeklődés egyre növekedett. A *„Péntek Esték"* a szellem eszközeivel, a modern kultúra időszerű kérdéseinek tárgyalásával szoros kapcsolatot teremtettek a tanári kar és a város intelligens társadalma között.

Az utolsó előadást *dr. Szabó Zoltán* teol. tanár tartotta a fenti címen. A tőle megszokott szemléletességgel, a problémák mesteri közelünkbehozásával fejtegette a magyar, a középosztály, a kultúra és a felelősség szavak igazi jelentését. Majd azt vizsgálta, hogy mi a magyar kultúrális felelősség követelménye, s ehhez mérten van-e a mai magyar középosztályban felelősség s mennyiben szorul az kiegészítésre, elmélyítésre s mik ennek az elmélyítésnek az útjai.

Születési arisztokráciánk — kevés kivételtől eltekintve — nem hordozza a felelősséget. Nem hordozza pénzarisztokráciánk sem, hiszen a nagytőke természeténél fogva nem nemzeti, hanem internacionális. Annyi kultúrális felelősség van nálunk, amennyit a középosztály vállalt. Ez pedig nem sok, sőt aggasztóan kevés. Szükség van tehát arra, hogy elmélyüljön a magyar középosztály felelősségtudata egyrészt az ideális nemzetkép, a rendeltetés felismerése, másrészt pedig a magyar középosztály mélyebb etikával való átitatása irányában. Az etikai erő hitből táplálkozik. A magyar középosztály etikai megerősödése szükségképen összefügg hitéletben való megerősödésével. — A magyar középosztály kulturájának, ha felelősségét be akarja tölteni, cselekvésben, tényekben kell gazdagodnia, odaadó szolgálatokban kell megvalósulnia. — Befejezésül összefoglalta előadó, hogy a sárospataki középréteget mikre kötelezi a rábizott kultúrális felelősség.

A mély gondolatokat ébresztő előadás után *dr. Mátyás Ernő* teol. igazgató körvonalazta a *„Péntek Esték"* célkitűzését, s köszönetet mondott az előadóknak valamint Sárospatak közönségének, amelyik olyan megértően vette szeretetébe a tanári kar ezirányú megmozdulását.

Vihorláti szél fuj.

Komáromi János regénye.

Szél fuj a Tót Kanaán felől s messze Pest városában felneszel rá valaki. És ez a szél elfujja a multak ködét s megzúgatja a szívet is, mint a fenyvest a Verhovinán. Azt a tiszta lírát, amit a vihorláti szél zúgat fel a szív aeolhárfáján, olvashatjuk Komáromi Jánosnak ebben a könyvében.

Rút gondoktól megszabadúlt szíveket elvisz ez a könyv a Hallgató molyva szanatóriumába. Ebben a könyvében is, mint mindegyikben az a legnagyobb és legáldottabb képessége mutatkozik meg, hogy ki akar és ki tud vinni bennünket ebből a szomorú magyar mából, s bánatfelhőinket, gondködeinket elfujatja a széllel és mosolygó békét varázsol belénk, míg hallgatjuk őt, a nagy mesélőt.

A Hallgató molyva szélében ott áll Turgonyi András, a volt pataki jogász és piros ruhában, piros virágokat szedő, piros szerelmi nótát dudolgató kis menyasszonyában gyönyörködik, még egyszer utoljára.

Mert 1916-ot írunk és Gácsországban, véres csatákban megritkultak a magyar hadosztályok, Turgonyi Andrásnak is el kell immár menni De mielőtt elmegy, erős fogadalmat tesz Béry Zsuskának, hogy akárhova is megy, akármi is lesz, de vissza fog jönni, vissza minden áron, hogy hites feleségül elvegye őt.

És szavának áll Turgonyi András, a vérviharból, szomorú fogságból tengereken túlról, szibirjákok, leninisták, japánok és gajdeszkatonák közül négy keserves esztendő eposzi küzdelmében visszaverekszi magát a Hallgató molyvára.

Turgonyi András Odisszeájának története ez a könyv. Százszor van már a Halál markában, már elsiratja mátkája, mert híre jött, hogy a vörösök kivégezték a Bajkálnál, de Turgonyi él, s őserdőkön, nyakig érő hóban, egy lócombbal vállán (abból élelmezi magát) jön dél felé. Karácsony este van a Hallgató molyván. s a karácsonyfára kötött piszkos, gyűrött levelezőlapon megjelenti Turgonyi, hogy él és szüntelenül siet, siet hazafelé.

Száz halál környezi (pompás kis epizódok), de neki haza kell jönnie sértetlenül. Vissza kell jönni annak, akit hív a Hallgató molyva, akit Béry Zsuska vár, akiért a hardicsai templomban imádkoznak. Vissza kell jönnie, mert Háda János hardicsai predikátor-utód sem távozhatik el addig e Siralmak Völgyéből, míg össze nem adja őket a kálvinista anyaszentegyház bevett esketési rendtartása szerint.

És négy esztendő mulva, a hadirabságból hazatérő Turgonyi ott áll megint a Hallgató molyva szélén és piros ruhában, piros virágokat szedő, régi halk nótát dudolgató kis megyasszonyában gyönyörködik, aki kijött eléje.

Ugyanaz a kislány, ugyanabban a piros ruhában, ugyanazzal a szerető szívvel, ugyanazzal a halk bánatú régi nótával.

Ugyanúgy, mint négy évvel ezelőtt.

De mi minden nincsen már ugyanúgy én Istenem, mint négy évvel ezelőtt?!

Azóta összeomlott a monarchia, miután véres hajú, megtépett katonái letették csorba kardjukat, hogy a megmaradt hornisták elfújták az utolsó Takarodót.

Azóta pemák zsoldosok lopakodtak le a Tót Kanaánra. (nemrégen még veszettül inaltak vissza Prága felé, pedig hátukban csak felhevült vörös pincérkülönítmények és fodrászbrigádok lihegtek).

Azóta meghalt Béry tiszttartó úr, akit a térdreesett Magyarország keserves sorsa feletti bánat vitt a sirba, s utána eltemették csendes, halkszavú feleségét. Megsiratva szálltak sirba kedves alakjaik, még Dzsmurák suszter, a rokkant repülőgép fel-

találó is, úgy megsiratta őket, hogy könnyei sebesen végigperegtek bajuszán, miközben mély bánattal fujta a XC. zsoltárt, bár görögkatolikus volt mindössze.

Azóta kibujdosott Polyákországba Lopotnyik „főmunkatárs", az igazság rettenthetetlen „Utolsó Sajtóbölénye," s míg Magyarországon száz egy néhány sajtópöre miatt detektívseregek szimatolták, Lengyelországban alapított lapot (ellenzéki éllel persze).

Csak az öreg Imre bácsi maradt meg, hogy a régiek közül valaki tanuja legyen Turgonyi András és Béry Zsuska boldogságának.

De akármilyen szivetszorító sok változás történt, néhány év egy nemzet életében semminél is semmibb. És az egyelőre megszállott Ondova tájon új magyarok születnek és uj fenyves kezd zúgni a szélben (örök magyar erdők).

„Ha gyermekeink lesznek majd (mondatja az író Turgonyival) megtanítjuk őket az elődök nevére és tiszteletére. E nélkül nincs családi erkölcs és hagyomány. Soha ne felejtsd el..., hogy ez az alapja a nemzeti tradiciónak is."

Amit Turgonyi megtanít majd a kis fiának, azt megtanította nekünk Komáromi a vihorláti szél zúgásában. Ez volt a célja és ezt maradék nélkül el is érte. Vihorláti szél fuj.

Orvosság ez a könyv mindenkinek, akit szomorú prózába internált az Élet. És az orvosságot nem kritizáljuk, hanem hálás szívvel élünk vele.

Tanya a Tisza mellett. *Szabó Lajos*
missziós-lelkész.

A sárospataki lelkészi konferencia témája, programja és időbeosztása:

A konferencia szól:

I. Az Isten színe előtt álló lelkipásztorról.
II. A lelkipásztor munkájáról.

Első nap, április 16.

D. e. 8—½9-ig: Áhítat. Végzi Pósa Péter esperes.
½9—9-ig: A konferencia résztvevőit üdvözli dr. Mátyás Ernő teol. igazgató, s megnyitja Farkas István püspök.
9—10-ig: *Az Isten színe előtt álló lelkipásztor.* A lelkipásztor és a Biblia. Előadás megbeszéléssel. Tartja Kiss József.
10—11-ig: A lelkipásztor és hitvallásaink. Előadás megbeszéléssel. Tartja Gyülvészi István.
11—12 ig: A lelkipásztor és a megtérés. Előadás. Tartja dr. Enyedy Andor. Utána megbeszélés.
D. u. 4—5-ig: Lelkipásztori munkák bemutatása. Igehirdetést végez Svingor Jenő. Utána megbeszélés.
5—6-ig: Családi istentiszteletet végez Darányi Lajos. Utána megbeszélés.
6—½7-ig: Áhítat. Végzi Szentmártony Dániel.
½9—½10 ig: Az ifjúsági munka bemutatása. Végzi Főző László, a vajdácskai Ifj. Egyesület részvételével.

Második nap, április 17.

D. e. 8—½9-ig: Áhítat. Végzi Farkas Elek.
9—10-ig: Előadások *a lelkipásztor a gyülekezetben címmel.* A lelkipásztor a szószéken. Tartja dr. Szabó Zoltán. Utána megbeszélés.
10—11-ig: Lelkipásztor a gyermekek között. Tartja Kövér Pál. Utána megbeszélés.
11—12-ig: A lelkipásztor az ifjúság között. Tartja Komjáthy Aladár. Utána megbeszélés.
12—1-ig: A lelkipásztor a felnőttek között. Tartja Darányi Lajos. Utána megbeszélés.
D. u. 4—5-ig: A lelkipásztor a falufejlesztésben. Tartja dr. Teölgyes István, a Faluszövetség igazgatója. Utána megbeszélés.
5—6-ig: Aktuális egyházi problémák megbeszélése. Vezeti dr. Trócsányi József.
6—½-ig: Áhítat. Végzi Hubay Kálmán.

Harmadik nap, április 18.

D. e. 8—½9-ig: Áhítat. Végzi Döbrössy Lajos külmissziói lelkész.
9—10-ig: Előadások *a lelkipásztorról a misszióban.* A külmisszióról előadást tart dr. Victor János. Utána megbeszélés.
10—11-ig: A szórványmisszióról előadást tart dr. Komjáthy Aladár. Utána megbeszélés.
11—12-ig: A tanyamisszióról előadást tart Szabó Lajos. Utána megbeszélés.
12 órakor: a konferenciát berekeszti Farkas István püspök.

A konferencia vezetősége gondoskodik a főiskola, a Rákóczi-vár és a város nevezetességeinek a konferencia résztvevőinek való megmutatásáról. Harmadik nap délután elutazás.

A tanfolyam részvételi díja 8 P, amely összegből 6 P étkezési díj, 2 P pedig jelentkezési díj. A teljes összeg a konferenciára való megjelenés alkalmával egyszerre fizetendő.

Vonatok érkezése Miskolc felől: 7·28, 9·17, 12·01, 15 37, 19·26, 23·13 órakor.

Vonatok indulása Miskolc felé: 5·39, 7·55, 11·56, 17·11, 20·40 órakor.

GYÜLEKEZETI ÉLET.

— **Az égerszögi gyülekezetben** rövid fél év alatt hárman tértek hozzánk. A filiában a tanítói lakást és iskolát építtettük ujjá kb. 4000 P költséggel, amire 2000 P államsegélyt sikerült megszerezünnk Kánónak. Közalapból kért 1000 P segély még elintézés alatt van. Égerszögön a paróchiát renováltatjuk s eszközölünk rajta alakítást májusban 700 P költséggel. 226 kg. harangunkat újraöntettük,

mert pár héttel ezelőtt megrepedt. Vallásos estéinken, valamint népművelő előadásainkon 80—120 hallgató jelent meg a 264 lelket számláló gyülekezetből. Reformáció emlékünnepe előtt egy héten minden este kivilágított templomban sorozatos előadásokban mélyült el a ref. öntudat a nagy számú résztvevőben. A templomi éneklést a lelkész kisérte harmóniummal. A gyülekezet egyharmadánál házi-istentisztelet volt, nagy lelki épülésükre és megnyugvásukra. A konfirmációi oktatást október 31-én kezdtük s tart áldozócsütörtökig heti 2—3 órán, husvét után mindennap. Született Égerszögön 8, Kánón 10. Meghalt Égerszögön 3, Kánón 5. Szaporodás a két egyházban 10. Hozzánktért 3. Egy asszony Kánón erkölcstelen élete miatt az egyházból kirekesztetett (emiatt pár évvel ezelőtt már úrasztalától el volt tiltva). Urvacsorával élt Égerszögön 565, Kánón 701, lélekszám Égerszögön 264, Kánón 276. *Ferencz Lajos.*

HIREK

— **Olvasóinknak Istentől megáldott husvéti ünneplést kívánunk!**

— **A lelkészi konferenciára,** amelyet folyó hó 16—18 ra hirdettünk, előadókat is beleszámítva 40 lelkipásztor jelentkezett. A szükséges lépéseket a kedvezményes vasúti igazolványok megszerzésére idejében megtettük. Reméljük, hogy olyan időben fognak érkezni az igazolványok, hogy azok szétküldhetők lesznek.

— **A lapunkban közölt** nagypénteki imádságok szerző „Dicsőség Istennek!" című imakönyvéből valók.

— **A sárospataki ref. egyház iskolánkivüli népművelési tanfolyama** április hó 5-én este nívós záróünnepéllyel fejezte be munkásságát. A megnyitó beszédet *Harsányi* Gyula főgondnok mondotta, találó gondolatokban emelve ki a tanfolyam jelentőségét. A lelki erőről, magyar történelmünk és irodalmunk nagyjainak alakjait élénken ecsetelve dr. *Gulyás* József gimn. igazgató tartott értékes előadást. A tanfolyam munkájáról beszámolt *Kocsis* János, utána dr. *Tomcsányi* Boldizsár tanfelügyelő lelkes szavak kiséretében osztotta ki a pályadijakat. Ezeket az előadásokat szép ének- és zeneszámok, valamint szavalatok tarkították. Az estét egy „Leányok a viharban" c. irredenta színdarab előadása fejezte be, amelyet a tanfolyam résztvevői adtak elő.

— **Hir a sárospataki angol-internátusból.** Az angol internátus növendékei angolnyelvű ifjúsági lapot adnak ki, *College News* címen. Az első angolnyelvű ifjúsági lap hazánkban. Negyedévenként fog megjelenni, egyelőre csak kézirat gyanánt. A most megjelent első szám a következő cikkeket tartalmazza: Bodor T. VII. o. t.: Mit ad nekünk az Angol-internátus. Wollner A. VI. o. t.: Goethe egyik versének fordítása angol nyelvre. Faragó M. VIII. o. t: Olvasmányaink, Diner J. III. o. t.: Winnie-The-Pooh (könyvismertetés). Rapoch F VII. o. t.: Emlékezés Trianonra. Huszthy Géza V. o. t.: Tavasz az Angol-internátusban. Miklós L. VI o. t.: Az Angol-internátusi Bélyeg-Klub működése. Tóth G. V. o. t.: Stevenson „Kincses Szigete" filmen. Kovács T. VI. o. t.: Sportbeszámoló.

— **Kitünően sikerült kémkeresőjátékot** rendeztek a sárospataki cserkészcsapatok március hó 29-én délután fél 3 tól fél 5 óráig, belekapcsolódva abba a nagy körültekintéssel és ügyességgel előkészített kémkeresésbe, amelyet a Cserkészszövetség irányított. A sárospataki cserkészcsapatok tagjai mind jó munkát végeztek, és sokan mind a három kémet megtalálták. A játékban első lett Goreczky Béla, 763-as iparos-cserkész, aki 40 perc alatt találta meg a hídon, a vámnál és az állomáson elhelyezett kémeket. Második Molnár Imre 234-es képzőscserkész, harmadik Marton Lajos 234-es képzőscserkész lett.

Az 1937. évi őszi II. lelkészképesítő vizsgálatra készülő s. lelkészek figyelmébe. A közzétett vizsgai tételek kiírásába hiba csúszott be, amennyiben az irandó kátémagyarázat nem a 24., hanem a H. K. 124. kérdése alapján irandó.

— **A nyiregyházi állami tanítóképző intézet igazgatósága** pályázati hirdetményben közli azokat a feltételeket, amelyek mellett a növendékek az első osztályba felvehetők. Érdeklődőknek szivesen nyujt felvilágosítást az intézet igazgatósága.

— **A „Bocskai Otthon" megnyitása Hajduszoboszlón.** A Kecskeméti Ref. Egyházmegye az egyházmegyei lelkészegyesület vezetésében folyó évi május 15-én megnyitja Hajduszoboszlón, a világhirű reuma fürdő közvetlen közelében (a gyógyfürdőhöz 3 perc) szép csendes árnyas kertben a tulajdonát képező 12 szobás „Bocskai Otthon"-t, mely míg egyrészt új épitkezésével úgy a beteg, mint az egészséges ember teljes kényelmét szolgálja, másrészt családi jellegével igazi üdülést nyujt az Otthont igénybevevőknek. — A „Bocskai Otthon" árai a következők: 1 heti étkezés lakás nélkül 17 P 50 f., 1 heti pensio 1 ágyas szobával 35 P, 1 heti pensio 2 személyre két ágyas szobában 63 P, 1 heti pensio 3 ágyas szobában 3 személynek 90 P. Vacsora nélkül a heti árból személyenkint 5 P számítódik le. Az ebéd 3, a vacsora 2 fogásból, a reggeli kávé, vagy tea, vagy tej és vaj 1 süteményből áll. Borravaló nincs. Kiszolgálásért 10 százalékot a fenti árakhoz hozzászámítunk. A „Bocskai Otthon" lakói számára kedvezményes orvosi kezelést biztosítunk. Bővebb felvilágosítást május 10-ig Okos Gyula ref. lelkész Okécske nyujt. Május 10-től pedig minden megkeresés a „Bocskai Otthon" vezetősége, Hajduszoboszló Doró-zug 3. intézendő.

Pályázati hirdetmény.

Debrecen sz. kir. város és a Tiszántúli református egyházkerület könyvnyomda-vállalata által, a református elemi népiskolai tankönyvek irására meghirdetett pályázat kiegészítéseképpen közöljük, hogy minden tankönyv kézirata 3 (három) példányban leírógépelve nyujtandó be a meghirdetett helyre 1936. december hó 31-ig.

Nyomtatta: Kisfaludy László a Ref. Főiskola betüivel. Sárospatak, 1936.

XXXI. évfolyam. 16. szám. Sárospatak, 1936 április 19.

SÁROSPATAKI
REFORMÁTUS LAPOK

A TISZÁNINNENI REFORMÁTUS EGYHÁZKERÜLET, A SÁROSPATAKI FŐISKOLA ÉS A TISZÁNINNENI EGYHÁZKERÜLETI KÁLVIN-SZÖVETSÉG HETI KÖZLÖNYE

FELELŐS SZERKESZTŐ ÉS KIADÓ: **DR. MARTON JÁNOS.**

FŐMUNKATÁRSAK: DR. ENYEDY ANDOR, DR. MÁTYÁS ERNŐ, DR. SZABÓ ZOLTÁN, DR. ÚJSZÁSZY KÁLMÁN és DR. ZSIROS JÓZSEF. — Kálvin-szövetség részéről: DR. H. KISS GÉZA.

TARTALOM: *Nagy Sándor Béla:* Egyházkerületi lelkészi konferencia. — *Gróf Haller Gábor:* Husvéti meditáció. —: Angol vendégek főiskolánkban. — *G. J.:* Comenius Schola pansophicájának ajánlása. (Folyt. köv.) — Értesítés és testvéri meghívás. — Hirek. — Hivatalos rész.

Egyházkerületi lelkészi konferencia.

A sárospataki öreg Alma Mater vén diákokat várt falai közé a húsvéti szűnidőben. Kb. 40 lelkipásztor jött össze a hívó szóra, hogy megtárgyaljuk életünk és szent hivatásunk nagy kérdéseit épülvén egymás hite és tudománya által.

Valami csodálatos varázsa van ilyenkor az ősi iskolavárosnak. Az iskolakert fái üdezöld lombfakadással tavaszt lehelnek és várják a legációból hazatérő diáksereget. S ha ilyenkor mi, öreg diákok meglátjuk az ismerős fákat, valahogy nekünk is ilyen legáció utáni hangulat szállja meg a lelkünket: érezzük, hogy az élet legációja után olykor-olykor szükséges nékünk visszatérni ez ősi iskola áldott boltívei alá, hogy megerősödjünk a mi hitünkben és tudományunkban ... Nem hiába mondotta Püspök Urunk a konferenciát megnyitó beszédében, hogy aki ebben a Főiskolában csak egy sugárnyit is befogadott az élet tudományából, az vissza-visszavágyik ide ...

Első nap. A lelkészi konferencia csütörtökön, április 16-án d. e. ½ 10-kor kezdődött a főiskolai tanácsteremben. A bevezető áhítatot *Dr. Szabó Zoltán* főiskolai lelkész, theol. tanár végezte. Bir. 4:17—24; 5:1, 31; Jel. 11:15. alapján. Megragadó szavakkal mutatott reá bibliamagyarázatában, hogy a keresztyénség minden mai nyomorúságon keresztül a végső diadal reménységét nyujtja nekünk. Ezután *dr. Mályás Ernő* theol. igazgató üdvözölte szives szavakkal a konferencia résztvevőit s hangsúlyozta, hogy a pataki Főiskola mindig az élet iskolája óhajt lenni s az élet theologiáját kívánja tanítani. Az üdvözlésre *Farkas István* püspök válaszolt a konferencia tagjainak nevében, majd lelkesítő beszéd kíséretében megnyitotta a konferenciát, buzdítván a résztvevőket, hogy a mai időkben különösen fontos, hogy magunkat nem kímélve, szent odaadással végezzük szolgálatunkat.

Az első előadó *Kiss József* hejcei lelkipásztor volt, aki a *Lelkipásztor és a Biblia* címmel tartotta meg előadását. Beszédét sok áldott, termékenyítő gondolat s őszinte, egyéni bizonyságtevés jellemezte. Előadásának első részében a lelkipásztor bibliaolvasásának egyéni élményeiről szólott s megállapította, hogy hitéletünk leggazdagabb forrása a rendszeres, naponkénti bibliaolvasás. A második részben a lelkipásztor bibliaolvasásának családi áldásait mutatta meg őszinte vallomások kíséretében, s végül az előadás harmadik része az Ige átélésének fontosságát hangsúlyozta. E nélkül az igehirdetés gépmunkává s az igehirdető grammofonlemezzé vált. Az előadást élénk eszmecsere követte.

A délelőtt folyamán még egy előadás hangzott el *Gyülvészy István* edelényi lelkipásztortól. *A lelkipásztor és hitvallásaink* cimmel. Előadása folyamán kimutatta, hogy mai erőtlenségünk és öntudathiányunk egyik oka épen az, hogy nem ismerjük magunk sem és nem ismertetjük a hivek előtt sem eléggé ősi hitvallásainkat. Az elvtelenség és határozatlanság mai világában az ősi hitvallások vezetnek el azokhoz a betemetett kutakhoz, amelyek az Evangélium kincseit takarják. Különös érdeklődést keltettek azok a gyakorlati indítványok, amelyeket *Gyülvészy István* előterjesztett az előadással kapcsolatban. A konferencia ezek megtárgyalására és hivatalos helyen való előterjesztésére külön bizottságot alakított.

A délután folyamán első előadó *dr. Enyedy Andor* egyh. ker. főjegyző volt, aki *A lelkipásztor és megtérés* címmel szólt a konferencia résztvevőihez. Előadása meggyőző bizonyságtétel volt a mellett, hogy a lelkipásztornak megtért embernek kell lennie. Meg kell érezni rajta a felülről való küldetést, mert csak így lehet eredményes a munkája úgy a gyülekezeti életben, mint társadalmi forgolódásában. — Szükséges hogy a lelkipásztor egész élete bizonyságtétel legyen az általa hirdetett igazságok mellett. — Termékeny megbeszélés követte az értékes előadást.

Ezután *Darányi Lajos* sárospataki lelkipásztor mutatott be egy alkalmi családi istentiszteletet. Szolgálatát több hozzászólás követte, amelyekből nyilvánvalóvá lett, hogy az újabb idők egyik legjobban bevált egyházi munkája a ma már sok gyülekezetben gyakorolt családi és háziistentiszteletek tartása.

Az I. nap befejező áhitatát *Kövér Pál* zilizi lelkipásztor tartotta Róm. 8:14 alapján meggyőző erővel és hittel.

A konferencia első napjának krónikájához tartozik még, hogy a vacsora alkalmával a főiskolai tápintézetben a vajdácskai Ifjúsági Egylet harmonika-zenekarának tagjai szórakoztatták a konferencia résztvevőit.

Második nap. A konferencia második napjának alaphangulatát *Svingor Jenő* radostyáni lelkipásztor igehirdetése adta meg, amelyet Csel. 10:26 alapján végzett. Megdöbbentő őszinteséggel és erővel tárta fel az Ige örök igazságát: „az ember akkor lesz igazán a teremtés koronája, ha porig alázza magát az élő Isten előtt."

Ezután *dr. Szabó Zoltán* teol. tanár tartotta meg előadását *„A lelkipásztor a szószéken"* címmel. Hatalmas felkészültséggel, óriási anyagot ölelt fel előadásában, amely az elméleti kifejtésen kívül rendkívül sok hasznos, gyakorlati útmutatást és tanácsot nyujtott a hallgatóknak. Szólott külön a homiléta és a liturgus lelkipásztorról. Az előadás mindnyájunk lelkében felébresztette a szószéki szolgálat óriási felelősségét.

Dr. Szabó Zoltán előadása után elbúcsúztak a konferencia tagjaitól *Farkas István* püspök és *dr. Enyedy Andor* egyházkerületi főjegyző, akik az abaúji generális vizitáció nagy munkájára készülnek. A konferencia nevében *dr. Mátyás Ernő* mondott köszönetet a Püspök és Főjegyző uraknak, akik eddigi részvételükkel is követendő példát mutattak. Nemcsak a legfigyelmesebb hallgatói voltak az előadásoknak, hanem értékes hozzászólásaikkal sok tanulságot nyujtottak mindnyájunknak. A konferencia további menetére *Janka Károlyt* választották meg elnöknek.

A nap második előadója *Kövér Pál* zilizi lelkipásztor volt, aki *„A lelkipásztor a gyermekek között"* címmel beszélt. Előadásában szólott a Krisztus kicsinyeinek lelkigondozásáról, a vasárnapi bibliai iskolák és gyermekistentiszteletek fontosságáról, módszeréről. Több értékes hozzászólás követte az előadást, amelyek nyilvánvalóvá tették, hogy lelkipásztoraink komolyan érdeklődnek a vallásos gyermeknevelés problémái iránt.

Dr. Komjáthy Aladár ózdi lelkipásztor előadásában *az ifjúság* között végzendő lelkigondozói munkáról beszélt. Kimutatta, hogy a magyar református egyház megújulása elsősorban az ifjúság újjászületése által lehetséges. Épen ezért nagyfontosságú a gyülekezetekben az ifjúsági egyesületek munkája.

Darányi Lajos sárospataki lelkipásztor előadásában arról beszélt, hogy milyen sok akadály áll a lelkipásztor elé *a felnőttek* között végzendő lelkigondozói munkában. A felnőttek szívét bizonyára sokkal nehezebb Istenhez vinni, mint akár a gyermekeket, akár az ifjakat. — A két előadás után együttesen következtek a hozzászólások, amelyek mutatták a konferencia résztvevőinek komoly érdeklődését.

A konferencia második napjának délutánján *Dr. Teölgyes István*, a Faluszövetség igazgatója tartotta az első előadást, amelyet általános érdeklődés előzött meg. A nagyértékű előadást a konferencia résztvevői mindvégig nagy figyelemmel hallgatták. Meggyőző erővel szólott azokról a kulturpolitikai és gazdasági feladatokról, melyek a magyar református lelkipásztorra várnak a falufejlesztésben. Ez a kérdés a magyar élet jövendő sorsának alakulásával van a legszorosabb kapcsolatban. A külföldi és hazai példák sokaságával szemléltette, hogy a lelkipásztoroknak helyesen alkalmazott befolyása milyen csodálatos eredményeket tud elérni a nép gazdasági életének gyarapodása terén. Szükséges azonban a helyes előkészítő munka: a megfelelő állampolgári nevelés. Ezen a téren ugyancsak a lelkipásztorokra vár óriási feladat. Csonkahazánknak, az elszakított részek magyarságával szemben, a mágnes szerepét kell betöltenie. Az előadást követő megbeszélések bizonyságot tettek arról, hogy egyházkerületünk lelkipásztorai különös érdeklődéssel viseltetnek a falufejlesztés problémái iránt.

Sok értékes tanácsot és felvilágosítást nyertek a konferencia tagjai annak a megbeszélésnek keretében, amelyet *Dr. Trócsányi József* vezetett *„Aktuális egyházjogi problémák"* címen. A gyakorlati egyházi élet sok érdekes esete nyert megvilágosítást az új Egyházi Törvény szellemében.

A második konferenciai nap befejező áhitatát *Benke József* hejőpapii lelkipásztor tartotta. Luk. 5:4—11, alapján Bizonyságtevése mindnyájunkat arra serkentett, hogy a mély vízekre evezve s a lehetetlent is megpróbálva, minden körülmények között hűséggel keressük Krisztus parancsait.

(Vége köv.) *Nagy Sándor Béla.*

HUSVÉTI MEDITÁCIÓ.

Bizonytalanság. Ennek a fogalomnak a tartalma, mint valami zavaros folyadék mindenüvé beszivárgott már: a világ gazdasági, pénzügyi, kereskedelmi, politikai életébe éppen úgy, mint a nagy vagy kis országok egész organikus életfolytatásába. Bizonytalanság. Igen, ez ma már egy félelmetesen találó jellemvonása mindennek, ami nemcsak nemzetközi, nemzeti, de ami magánéletet is jelent. A bizonytalanságot, amelyik kétségtelenül rabságban tartja a mai kort, mindenki tapasztalja, érzi, tudja, látja. Ez a bizonytalanság letagadhatatlan, hogy szellemi krizis folyománya. Mintha a világ egy vén diák volna, akinek az egész tanóra alatti magaviseletén, feleletén meglátszik, hogy rosszul készült el, bizonytalan a dolgában. Az egész világon meglátszik, hogy rosszul készült el hivatásának betöllésére, de nem az Alkotó a hibás, hanem azok, akik az Alkotótól ki akarják azt sajátitani: a bűnös emberek. Nindenki rosszul érzi magát benne. Mindenki bizonytalannak látja a jövendőjét s ezért türelmetlenek. Azok, akik kis vagy nagy mértékben a világ vezetésére hivatottak, ki szeretnék üzni a világból ezt a szörnyű despotát: a bizonytalanságot. Igy lett jelszóvá, világvággyá és óhajtássá a *biztonság* fogalma. Biztonságot a népemnek, biztonságot Európának, biztonságot az egész világnak, mert ez a bizonytalanság teljes tétlenségbe

süllyeszt mindent, csirájába fojtja a terveket, a szándékokat, a reménységet s megakasztja egyáltalában az egész jövendő boldogabb kialakulását. Biztonságot az egyéni élet számára, biztonságot a balesetek ellen, biztonságot a tűz ellen, a jég ellen, a háború ellen a béke érdekében. Az egész világ hevülten követeli a biztonságot. Adjatok biztonságot a felől, hogy határaink épségben maradnak. Mindegy, hogy mi módon: fegyverrel, szövetséggel vagy paktumokkal-e. Mindegy. Csak adjatok. Itt van ugyan a népszövetség, de azért nem árt, ha hármas, négyes vagy ötös paktummal még külön is garantáljátok azt nekünk, mert ez a bizonytalanság kibirhatatlan már... Ime igy támadt a bizonytalanság reakciójaként a biztonság utáni vágy. Amilyen mélyre váj a bizonytalanság kinzó érzése, olyan magasra lendül mindig a biztonság utáni vágyakozás. Mintahogyan az ószövetségi népek életében is akkor szárnyal a leggyönyörűbben a nemzeti eschatológia sasmadara, amidőn a legfájdalmasabban sötét és bizonytalan volt a sorsuk.

Azok, akik nem annyira önzők, hogy a sajátmaguk bizonytalansága után kérdezzenek csak, hanem érdeklődnek mások sorsa iránt is, sőt közösségek élete után is, azt veszik észre, hogy ez a bizonytalanság roppant nagyméretű pusztítást vitt véghez. Az egyes emberek élete elkeseredett és sivár, a közösség pedig megbomlott. Igen, ennek a bizonytalanságnak két erős gyökérszála van: *az egységnélküliség és a szellemi hazátlanság.*

Igaz, napnál világosabb a tény: az emberek mindig egoisták voltak. Ezt legjobban maga a Szentírás állapítja meg, de azért régebben fellelhető a történelem folyamán egy bizonyos hit, amelyik ezt az önzést, mint haszontalanságot elitélte és az egyesnek ezt az önzését korlátok közé szorította. Még az úgynevezett „sötét középkor"-ban is — nem tudom az új-kor világosságával szemben milyen jogon nevezzük ezt a kort sötétnek — hihetetlen vallásos energiák feszültek. Igaz, hogy mint N. Berdjajev is megállapítja, nehéz, súlyos, árnyai voltak e kornak: „barbarizmus, nyers durvaság, kegyetlenség, hatalmaskodás, rabszolgaság, türelmetlenkedés, a természetről és történetről való pozitív tudás területén és a pokoli kínok borzalmaival átkötött vallási terrorizmus," de egyúttal azt is tudjuk, hogy egy nagyon vallásos korszak volt, amelyiknek középpontjában egy transcendensre irányuló lobogó vágyakozás élt. A XIX. és XX. században az a jellemző, hogy az embereket a hit helyett az önhittség tölti meg. Egy önhittség, amelyik azt a megállapítást zárja magába, hogy az ember önmagához tartozik, hogy bűneiről is csak önmagának kell felelnie s önmaga ura és mestere önmagának. Ebből következik természetesen az, hogy az emberek, miután csak önmagukkal törődnek, foglalkoznak, önmagukért dolgoznak és gondolkoznak, nem érdeklődnek a többi ember sorsa iránt. Az erkölcs kényszere, amelyiknek az volna a rendeltetése, hogy mindnyájunkat összetartson, nagyon nehézkessé vált. Nem ismerjük-e itt is fel az egoizmusnak a tendenciáját. Nézzünk csak széjjel magyar életünkben, nem találunk-e ijesztően sok példát erre az egoizmusra: az államban, a gyülekezetben, az iskolában és a családokban egyformán? Az az auktoritás, amelyiknek az egyeseket össze kellene hogy tartsa, megingott, mert az egyes maga akarta ezt így. Szinte eszelősen tiltakozik: félre a közösségekkel, hogy az én életemet és gazdálkodásomat a korlátlan szabadság töltse el. Hogy például a gazdálkodás az egész nép javát szolgáló alkalom s hogy a rossz gazdálkodás miatt az egész népegység szenved, arról az egoista mit sem akar tudni. Itt-ott felcsillog még a sorsközösségre s egységre irányuló komoly vagy komolytalan szándék, de ezek vagy lázongó lelkiismeretfurdalások elaltatására szolgálnak vagy csupán frázissorsra jutnak. Irtózottak lesznek hamar és megutáltatnak. Magától értetődő, hogy ilyen keretek között az egymásnak tartozó felelősség kérdése is teljesen halott.

A bizonytalanságnak a másik gyökérszála a *szellemi hazátlanság.* Tagadhatatlan, rendkivül sok mindent tud a mai ember. Nagy vonásokban is sokkal-sokkal többet, mint az előző korok emberei, de talán soha a világtörténelemben nem volt olyan erős intenzitású a hovatartozandóság nem tudása, mint a mai korban. A különböző érdeklődésű, rendkivül sokoldalú, többirányban egészen örvendetesen képzett mai embernek hiányzik valami a gondolkozása központjából: igen, az amit már fenntebb is mondottunk — nem tudja tulajdonképen hova is tartozik. Természetesen ennek az oka is abban a már említett tényben keresendő, hogy ő azt hiszi önmagához tartozik. Önmagához, senki máshoz. Szellemi hazája pedig csak akkor van az embernek, ha egy szellemi központhoz tartozik, ha érzi azt, hogy őt egy átölelő, magához kapcsoló akarat fogva tartja. Ha érzi azt, hogy ez a magasabb szellemi központ ide vagy oda állítja. Aki nem érzi ezt a magasabb szellemi hatalmat a maga élete felett, az nem találta meg élete célját a földön. Céltalanná válik élete, de nemcsak a maga életében lát egy nagy ürességet és értelmetlenséget, hanem magában a világban is, amelyik őt körülveszi. Ezt az ürességet azután ki akarja tölteni az ember valamivel, igy jut el oda, hogy a pénz és munka utáni hajszáját teszi élete központjába. Nemcsak egy természetes létfenntartási ösztönből és szükségből támad manapság a pénzkeresés és pénzhajsza, munka utáni lótás-futás, hanem direkte vagy indirekte ugyanabból a vágyból is, amelyiknek székhelye mindig a gondolkodás legbelsőbb szentélye szokott lenni. A gondolkodás központjában tátongó ürességet az emberek egy materiális fogalommal töltötték ki és ez éppen a pénz. Ezért van azután a mi egész gazdasági életünk is bizonytalanságban és nyugtalanságban. A mai embernek egész érdeklődése e felé a központ felé orientálódik: a pénzszerzés felé. Ez a központ pedig nem központ és ez a haza nem haza. A hazában az ember békességet kap, a hazába az ember elszakithatatlanul gyökeret eresztett. Ahol az embernek egy igazi szellemi központja van, és ahol tudja, hogy belsőleg hova tartozik és miért tartozik oda, ott egy állandóságot kap, ott egy biztonságot kap és egy nélkülözhetetlen szilárdságot az életében. Egy csöndes öröm és bizonyosság szállja ezt az embert meg. Amig az emberi

élet központjában a pénz fogalma marad, bolyongani és csavarogni fog az ember, mint egy nyugtalan vándor faluról-falura, városról-városra, munkából-munkába, nyereségvágyból-nyereségvágyba.

Mindkettő azonban, a szellemi hazátlanság és a közösségnélküliség — a mai bizonytalanság két gyökérszála — egy harmadikból a *hitetlenségből* táplálkozik. Az embernek nincsen többé központja, mert a központot elvesztette. A központ pedig: *Isten*. A mai modern ember közösségnélküli, mert többé nem átkötött, hanem összekötött, mert önmagának lett ura és mestere. Istent a magam urának tudni, az én életem központjába helyezni, ugyanannyit jelent, mint szellemi hazával rendelkezni. Akinek nincsen Istene, annak az élete értelemnélküli, akinek nincsen Istene, az nem él az Ő közelségének szövetségében, közösségében. Egy kor, amelyik istenhitét nagyrészben elvesztette, feltétlenül e két vonással rendelkezik: a közösségnélküliséggel és a szellemi hazátlansággal. Ezért kell a gazdasági életben is egy szörnyű harcnak támadnia s e harcban mindenki mindenki ellen harcol. „Mert a mi lelkünk nyugtalan — mondja Augusztinus — amig nyugalmát meg nem találja Te benned Uram. Mert Te a magad számára teremtettél minket."

Életünk fájdalmas bizonytalanságát csak életünk új központja: *a feltámadott Krisztus* tudja elűzni s csak Benne lehetünk új szövetségben és hazában a legerősebb biztonságban: Kegyelme alatt.

Zürich, 1936. Virágvasárnapján.

gróf Haller Gábor s. lelkész.

Angol vendégek főiskolánkban.

Dr. Nagy Emil nyugalmazott igazságügyminiszter, Főiskolánknak ez az önzetlen nagy barátja két előkelő angol vendéget hozott le április 13-ára és 14-re Főiskolánkba. Az angol képviselőház egyik legtekintélyesebb tagja Procter Henry Adam, nyug. őrnagy, okl. mérnök és a mellett jogi doktor, jött le a sárospataki reviziós-liga meghívására városunkba a trianoni határ megszemlélésére és az Angol-internátus megtekintésére. Vele jött egy liverpooli ügyvéd: Mr. Walter John Hindley, Procter képviselő-kerületének pártelnöke, dr. Léderer Lajosnak, lord Rothermere volt titkárának s a magyar igazság egyik nagy angliai bajnokának s az Orsz. Reviziós Liga főtitkárának: Schmidt-Papp Ernő urnak a társaságában. E látogatást dr. Siska István sárospataki ügyvéd, a helybeli revíziós-liga elnöke készítette elő. A vendégek április 13-án este a fél nyolc órai vonattal érkeztek Sárospatakra, ahol városi előkelőségek és a Főiskola tanári kara jelenlétében Novák Sándor közigazgató fogadta őket tömör igazságokat tartalmazó beszéddel. Az Angol-internátusból, ahol szállva voltak, gróf Hoyos Viktor, a sárospataki járás főszolgabírája hívta meg őket vacsorára. Másnap autón Sátoraljaujhelybe robogtak, a csehek által hajózhatónak feltüntetett Ronyva folyó s a trianoni határ más lehetetlenségeinek megtekintésére. Innen visszatérve, a Rákóczi-várat nézték meg, ahol Procter képviselő azt a szándékát is kifejezte, hogy azt az egyik leggazdagabb angol film-társaságot, amelynek ő az elnöke, le fogja hozni ide Sárospatakra filmfölvételre, miután a várat és Patak környékét e célra igen alkalmasnak találta. A várból visszatérve, az Angol-internátusban társasebéden vettek részt, ahol Novák Sándor közigazgató felköszöntőjére Major Procter Henry képviselő válaszolt rendkívül érdekes nyilatkozatokban. Ugy a közigazgató, mint az angol képviselő beszédét Szabó Gyula angol-internátusi igazgató tolmácsolta. Az angol képviselő beszédéből méltónak tartjuk a következőket kiemelni: — „Beszédemben a közigazgatót fogom követni: először válaszolok a híres Sárospataki Főiskola közigazgatójának, azután a világháború magyar kapitányának fog válaszolni az angol őrnagy.

— Örömmel aláírom a közigazgató azon megállapítását, hogy bár 2000 km-nyire vagyunk hazánktól, Sárospatakon egy darab Angliát, egy magyar Cambridget találtunk. A közigazgató említi, hogy a pataki főiskola a magyar kultur-történelemben két angol nemzeti jellemvonást képvisel: az okos előhaladást és az okos konzervativizmust. Ezek a jellemvonások itt magyar kiadásban lépten-nyomon kiütköznek. Találónak tartom az angol és magyar lélek között vont párhuzamot is. A magyar: az igazság nemzete mindig számíthat az angolra, az igazságosság nemzetére. A magyar igazság ügyének Angliában nagyon sok barátja van. És ez a baráti tábor egyre nő. Magának a parlamentnek a kebelében van egy 200 tagú csoport, amely feladatává és kötelességévé tette, hogy a magyar reviziós gondolatot minden lehető alkalommal szóvá teszi, azt propagálja s arra kormánya figyelmét újra meg újra felhívja.

— Mi szentül meg vagyunk győződve a magyar igazságról. S ha csak tőlünk, angoloktól függene a trianoni békeszerződés reviziója, az már régen megtörtént volna. Mert régen beláttuk, hogy ebben a békeszerződésben mily kegyetlen igazságtalanságokat követtek el ezzel a nemzettel. Nagybritánia is egyike volt a békeszerződést aláíró hatalmaknak. Nem tagadom, hogy szégyenkezésnek érzése tölti el az én lelkemet is, amikor erre a szerződésre gondolok. Mentségünkre szabad legyen azonban felhoznom, hogy minket ennél a szerződésnél informátoraink csúful félrevezettek. Az elmult napokban beszéltem államférfiaink egyik legelőkelőbbjével, Lloyd George-gal, aki ott volt a trianoni szerződés születésénél, s ez a nagy ember is szégyenkezve és sajnálattal ismerte be, hogy őt hazug információkkal látták el s így történhetett, hogy ő is aláírta azt a békeszerződést. Kötelességünknek érezzük mindnyájan, hogy ezen a szomorú állapoton segítsünk és ezt a fényes multú nemzetet igazságához hozzásegítsük. S most, hogy itt lehettem Önök között, s hogy láthattam személyesen is sok mindent, még nagyobb eréllyel és még nagyobb meggyőződéssel fogom hirdetni ezt az igazságot.

— Az országok közötti határok két célt szolgálhatnak. Vagy összekötnek egymással népeket, vagy pedig éles válaszfalakat vonnak az egyes népek közé. Elképzelhetetlenebb határt, mint amilyen itt az Önök szomszédságában van, még sohasem láttam. Ez a határ egy nemzetnek eleven testét

szakítja ketté és ver éket testvérek közé. Az ilyen határok nem állhatnak fenn sokáig.

— Mint szintén volt frontharcos, csak azt mondhatom, hogy a háborút sohasem a katonák csinálják s jóllehet, mi angolok és magyarok a harctéren egymással szemben állottunk, de sohasem éreztünk gyűlöletet ezzel a nemzettel szemben. Ugy voltunk mi is s úgy volt ez a nemzet is, mint akit hozzákötnek egy üstököshöz, s azután nincs többé hatalmunkban saját utunk felett rendelkezni, hanem megyünk oda, amerre az üstökös visz bennünket.

— Az elmult este, amikor kint sétáltunk az internátus parkjában, az én Nagy Emil barátom rámutatott a csodaszép égboltra s azután így szólt: „Nézze ezeket a fénylő csillagokat odafenn! Ugy-e milyen gyönyörűséges az este ezekkel a ragyogó csillagokkal? „Ma Újhelyben voltunk s ott bevittek minket egy pincébe is, ahol a sötétben mindenkinek egy-egy kis gyertyát adtak a kezébe. Nem tudom, hogy melyik tesz nagyobb szolgálatot: a fénylő csillagok-e az égbolton, vagy kis gyertyák a pincében? De mindegyikre egyformán szükség van.

— Ugy érzem, hogy Önök, akik vezető állásokban vannak s a magyar értelmiség vezetői, mind egy-egy fénylő csillagok a magyar életben. De higyjék el Uraim, csak akkor lesz a munkájuknak eredménye, csak akkor lesz a magyar reviziós törekvéseknek sikere, ha a magyar nemzet minden rétegét, a legalacsonyabbrendűeket is, azokat a kis fénylő gyertyákat is bevonják ebbe a munkába egy emberként s egy lélekkel kiáltják a világ felé: Igazságot Magyarországnak! Lehetnek nézeteltérések egyéb tekintetben, de ebben a tekintetben mindenkinek egynek kell lennie! Bizzanak és dolgozzanak és higyjék el, hogy eljön az idő, amikor hitük győzedelmeskedni fog. Ha én magyar ember volnék, előttem nem volna semmi szentebb, mint ezért az ügyért dolgozni minden erőmmel, minden vagyonommal s ha kell, még életemmel is. Az én hitem szerint nincs is olyan messze az idő, amelyben sorra kell kerülnie a revizionak.

— A közigazgató úr a tegnapi üdvözlő szavaiban (az állomáson) utalt a husvétra, hogy 2000 évvel ezelőtt Pilátus odadobta a jobb világot hozó Krisztust a gonoszság prédájául, és hogy most is vannak politikai Pilátusok, akik a Trianonnal elevenen sirba dobott magyar nemzetet még 25 esztendőre a sirban akarják tartani. Hadd vigyem még tovább e történetet. Hadd menjek még 3000 évvel messzebbre vissza a történelembe, abba a korba, amikor a zsidó nép a babiloniai fogságban sinylődött. Letört, reményt vesztett volt már a nemzet a maga egészében, azonban volt egy pár lelkes hazafi, egy pár lelkes próféta, akik nem engedték a hit és nemzeti élet világát kialudni stb. stb.

Meleg, elismerő szavakkal emlékezett meg még Nagy Emil és dr. Léderer Lajos angolországi munkájáról. Az előbbit egy rendíthetetlen hitű prófétának, az utóbbit pedig „Banquo szellemé"-nek nevezte (Shakespeare: Macbeth), aki mindig ott van a parlamenti tagok között s mint egy túlvilági szellem, figyelmezteti őket újra, meg újra arra az igazságtalanságra, amelyet Magyarországgal szemben elkövettek."

A rendkívül nagy hatást tett beszéd után Nagy Emil fejtette ki az őt jellemző ötletgazdagsággal és éles elmével, hogy amit a magyar nemzet kíván, az nem az álmok, hanem az egyedül lehetséges realitások politikája, amely egyedül hivatott Közép-Európa békés kialakulására a világbéke érdekében.

Az ebéd után a vendégek a Főiskola Nagykönyvtárát nézték meg (a többi gyüjtemények tervbevett megnézésére már nem volt idő) s a délutáni 5 órai vonattal utaztak el Budapestre, a Főiskola iránt szeretetet vivén magukkal és szeretetet hagyva maguk után.

Comenius Schola pansophicájának ajánlása.

Mi az oka annak, hogy neked is, méltóságos stb. uram és a tieidnek, akiket a te gondoskodásod alá adott vagy fog adni ezután az Isten, jót jósolunk mind, akik csak látjuk, hogy elméd ama kivaló fényét csak jó dolgokra árasztod? Mind a hazának békében való megtartásában. amennyire ez rajtad áll, igen nagy a gondod, mind az egyház jólétéért, amelyet ez országban a Krisztus magának gyüjtött, sok a nyugtalanságod. E kettő érdekében hajtottad a lelked, hogy helyesebb terv lehessen a bölcseség tanulásának a tieid közt fénylőben való felgyujtásához s nem szünsz meg olyan nagy féltékenységgel sürgetni óhajaidat, hogy némelyikünk, akik erről biztos tudomással birunk, nem kételkedik abban, hogy neked az istení erő Salamonnal egyazon lelket adott. És ezért minden okunk megvan arra, hogy azt reméljük: Isten ép úgy kegyes lesz irántad, ki ilyen óhajokkal forgolódsz, mint Salamon iránt volt. Tudjuk is, hogy e pataki iskola megújítása, amelyet a fenséges fejedelemasszony, anyád, nekünk legkegyesebb úrnőnk, az egyháznak pedig igazi s igazán kegyes dajkája, az Isten szent nevében megindít, a te tanácsodra, sürgetésedre, irányításodra vállaltatott fel és így neked itt őfenségével a kegyességnek és az ebből kiáradó istenáldásnak egyenlő része jut

Hogy pedig az egész szent szándéknak, t. i. ez iskola legjobb állapotba hozásának terve jobban és teljesebben sikerülhessen mind neked, uram, mind nekünk, akiket illetőleg azt akartad, hogy e munkának vagy élén álljanak, vagy benne közreműködjenek: ime vedd az építészek módja szerint a bölcseség e kertjének eme rövid rajzát, akik, mielőtt munkájukhoz hozzákezdenének, a leendő nagy épület kis mintáját megcsinálják, vagy a földrajzírók mintájára, akik a legszélesebb tájak, sőt éghajlatok országait és tartományait beutazóknak kezeibe minden nagyobb dolgot feltüntető térképeket adnak.

Dávid az építendő templom felszerelését és terveit Salamonnak átadva így szólt: Mindezek az Isten kezétől megírtak szerint jönnek, hogy átlássam a példa minden munkáját (I. Krón. 20: 19.). Mi ezeket neked, nem közvetlenül ugyan Isten kezétől, mégis mintegy az Úrtól a mi kezünk által jövőket adjuk által, hogy te is értsd a minta minden dolgát. Necsak hogy értsd, hanem hogy az

egyetemes bölcseség ez iskolájának, mely a tervekben itt lerajzoltatott, mind lelkesen való megnyitására, mind bölcsen való kormányzására kész légy.

(Folyt. köv.) *G. J.*

Értesítés és testvéri meghívás

gyülekezetek, lelkipásztorok, kántorok részére, az alsózempléni református gyülekezetek énekkari ünnepélyeire, melyek a következő időben, helyeken és énekkarok részvételével történnek.

Április 19-én d. u. 2 órakor: *Hernádkakon* alsódobszai, gesztelyi, hernádkaki, kesznyéteni, megyaszói, sajóhidvégi, ujcsanálosi és tiszaluci énekkarok.

Május 3-án d. u. 2 órakor: *Ricsén*, cigándi, nagyrozvágyi, ricsei, révleányvári, semjéni és zemplénagárdi énekkarok.

Május 10-én d. u. 2 órakor: *Prügyön*, báji, prügyi, tiszaladányi és tokaji énekkarok.

Május 24-én d. u. 2 órakor: *Szerencsen*, bodrogkereszturi, ondi, szerencsi, tállyai, taktaharkányi és tarcali énekkarok.

Június 1-én d. u. 2 órakor: *Olaszliszkán*, erdőbényei, olaszliszkai, sátoraljaujhelyi és vajdácskai énekkarok.

Az ünnepélyek programmja tekintettel a kiadások nagyságára, különlenyomatban és részleteiben nem jelenik meg. Kérem lelkésztestvéreimet, hogy ez értesítést és meghivást az ügy szempontjából kántortestvéreinkkel a közelebb levő gyülekezetek elött szószékből közölni szíveskedjenek. Testvéri találkozást, egyetemes összefogást, szent munkát akarnak jelenteni ezek az ünnepélyek Isten dicsőségére. Fizetési kötelezettségek nincsenek. Az énekkarok céljaira persely lesz kitéve.

Testvéri köszöntéssel *Missziói előadó.*

HIREK

— **Dr. Ravasz László** dunamelléki ref. püspök husvéti rádióprédikációja a világ magyarságához szólt. Beszédében többek között a következőket mondotta: „Százezer szurony nem tud a földbe visszaparancsolni egyetlen ibolyát sem. Krisztus olyan erő, amely felett nincs hatalma a világnak, halálnak, sátánnak. A magyar nemzetet a világ hatalmasai halálraitélték és elhatározták megöldöklését. Gonoszság és tudatlanság művelte ezt. De Istennek egy más végzése, más itélete van a magyar felől, ez az itélet pedig így szól: ha ez a nép meg tudja öldökölni eredendő bűnét, öröklött nyomorúságát, akkor ez a nép élni fog.

— **Medgyasszay Vince** dunántúli és **Farkas István** tiszáninneni ref. püspökök körlevélben ajánlják a magyar dalt az ifjúság szeretetébe.

— **Dr. Baltazár Dezső** tiszántúli ref. püspök május elsejéig gyógykezeltetése végett Karlsbadba utazott.

— **Csorba György nyugdíjazása.** Szolgálati idejének betöltése folytán, saját kérelmére a VKM áprilisban nyugdíjazta Csorba György miskolci ref. gimnáziumi igazgatót, c. tankerületi főigazgatót, aki 27 és fél éve állott a miskolci ref. gimnázium élén és azt országoshirűvé fejlesztette. Érdemét eddig is elismerte úgy a fenntartó testület, mint az egyházkerület, amelynek megtisztelő megbízásából középiskolai tanügyi előadói tisztet tölt be a tiszáninneni egyházkerületben, valamint a kormány és az államfő is, mikor tankerületi főigazgatói címet és két ízben Signum Laudist adott neki kitüntetésül. De a legszebb kitüntetés lesz annak a sok (több ezerre menő) diáknak a hálás emlékezete, amely őt a nyugalom napjaiba is elkiséri. Kívánjuk, hogy e napok soká tartsanak és a tudományos foglalkozás eredményeiben legyenek gazdagok.

— **Porcs Kálmán igazgatóvá választása.** Csorba György főigazgató nyugdíjazása folytán megüresedett a miskolci ref. főgimnázium igazgatói állása. Erre az igazgató tanács Porcs Kálmán c. igazgatót választotta meg, aki május 1-én hivatalát el is fogja foglalni. 34 éve áll Porcs Kálmán a ref. iskolaügy és a miskolci gimnázium szolgálatában. Hosszú tapasztalat és nagy pedagógiai bölcseség mellett gyakorlati képességeit már eddig is e 376 éves intézet szolgálatába állította, mint az intézet pénztárosa. Az egyház és a város életében is jelentős szerepet visz. Mint emléklapos százados, több kitüntetés tulajdonosa. Működése elé nagy várakozással nézünk.

— **A dunamelléki egyházkerület** 4 napos pedagógiai konferenciát tart Imre Sándor dr. rendezésében.

— **A tiszántuli egyházkerület** mozgalmat indított Karai Sándor gimn., majd kollégiumi igazgató emlékére összehozandó alapítvány létesítésére.

— **Április 20-án** Hegyi József előadásában szülői értekezlet lesz a sárospataki református gimnáziumban.

HIVATALOS RÉSZ.

VII. sz. Körlevél.
Valamennyi iskolafenntartó egyház iskolaszéki elnöke figyelmébe!

A Vallás és Közoktatásügyi Miniszterium 92/1936. eln. szám alatt kiadott rendeletében a tanítói oklevélnek a választás szempontjából való értékelését szabályozza.

E rendelet a Néptanítók Lapja április elseji 7. számában teljes egészében közre van adva. Felhívom az iskolaszéki elnökök és presbiteriumok figyelmét, hogy tanítóválasztás alkalmával a miniszteri rendelet utasításaihoz szigorúan alkalmazkodjanak.

II.

Valamennyi Férfitanító Testvérem figyelmébe!

Felhívom a tanítótestvéreim figyelmét a vallás és közoktatásügyi minisztérium 93.300/1936. számú rendeletére, melyet a kir. tanfelügyelőség minden tanítótestvéremnek megküldött, hogy az abban foglaltaknak pontosan és sürgősen tegyenek eleget. Atyafiui szeretettel

Farkas István
püspök.

Nyomtatta: Kisfaludy László a Ref. Főiskola betüivel. Sárospatak, 1936.

XXXI. évfolyam. 17. szám. Sárospatak, 1936 április 26.

SÁROSPATAKI REFORMÁTUS LAPOK

A TISZÁNINNENI REFORMÁTUS EGYHÁZKERÜLET, A SÁROSPATAKI FŐISKOLA ÉS A TISZÁNINNENI EGYHÁZKERÜLETI KÁLVIN-SZÖVETSÉG HETI KÖZLÖNYE

FELELŐS SZERKESZTŐ ÉS KIADÓ: **DR. MARTON JÁNOS.**

FŐMUNKATÁRSAK: DR. ENYEDY ANDOR, DR. MÁTYÁS ERNŐ, DR. SZABÓ ZOLTÁN, DR. ÚJSZÁSZY KÁLMÁN és DR. ZSIROS JÓZSEF. — Kálvin-szövetség részéről: DR. H. KISS GÉZA.

TARTALOM: *Martin Miklós:* Kétféle szomorúság. — Érdemes élni. — *Főző László:* Egyházkerületi lelkészi konferencia. (Folyt. és vége.) — —: Forgácsok. — *G. J.:* Comenius Schola pansophicájának ajánlása. (Folyt. köv.) — *Dr. Vincze Károly:* Kétszázezer pengő a magyar református hit oltárán. — Elszámolás. — Gyülekezeti élet. — Hirek. — Kiadóhivatali üzenet.

IGEHIRDETÉS.

I. KÉTFÉLE SZOMORÚSÁG.

L.: Ésaiás 61. T.: II. Kor. 7:10.

A szomorúságot és az elszomorodást ismerjük saját életünkből. Azt is tudjuk, hogy a szomorúságnak rengeteg oka és megnyilatkozása van. Pál apostol az ő borotvaéles gondolkozásával kétféle szomorúságról szól:

I. a megtérésre való szomorúságról, melyet sohasem bánunk meg, mert az az üdvösségünket munkálja,

II. a világ szerint való szomorúságról, mely halált szerez.

I. Az első szomorúság az Isten szerint való szomorúság, a bűneink miatti szomorkodás. Áldott szomorúság ez, mert a kemény, makacs, akaratos emberi lélek látja, hogy eddigi élete nem volt jó. Fel akar kelni elesettségéből, le akarja tisztogatni a bűn szennyfoltjait.

Szomorkodik a világ bűnei felett. Látja, hogy ez a világ nem nagyon alkalmas a lelki élet táplálására. Azokat a tanításokat, melyeket az iskolában hallott Istenről, Jézus Krisztusról, szeretetről, a keresztyénség magasztos elveiről, az élet nemhogy erősítené — de úgyszólván napról-napra koptatja. A hívő keresztyén látja ezt az esést. Hová vezet ez?

Nincs ember, akit ne találna szíven egy-egy bűnbánati predikáció. Az így megszomorodott emberben megtérésre munkál a szomorúság. Az ily emberek hasonlók Péterhez, aki háromszor is megtagadta Krisztust, de mikor megszólalt a kakas, elment és keservesen síra; hasonlók a háromezerhez, kik Péter igehirdetésére megkeseredtek az ő szívökben és kérdés fakadt ajkukról: „Mit cselekedjünk atyámfiai férfiak?“ — Ez a szomorúság feltétele a bűnbánatnak az úrvacsoránál is, mert bűnbánat szomorodás nélkül el sem képzelhető. Ott van azonban a vígasztalás: „Akik könnyhullatással vetnek, vígadozással aratnak majd.“ „Boldogok akik sírnak, mert ők megvígasztaltatnak.“

II. Van szomorúság, mely lelki halálhoz vezet. Az ember itt is látja az esést, azonban ahelyett, hogy bűnös volta miatt szomorkodna és magát javítaná, a keresztyénséget okolja a szigorú és sokat követelő tanításai miatt. A keresztyénségben saját érvényesülése akadályát látja. Ő nem akar alárendelt lenni, küzd az Isten ellen.

A gazdag ifjú is derék ember volt, mégis megszomorodott lelkében, elment. Elfeledi, hogy Jézuson kívül senkiben másban nem adatott üdvösség, mely által kellene nekünk megtartatnunk.

Mily sokat vétkezünk mi ezen a ponton. Mik a mi szomorúságaink? Többnyire földi értékek miattiak, veszteségek, bosszúságok, pillanatnyi levertségek. Ezeken könnyen túltehetjük magunkat. Vannak sulyosabbak is, így a haláleset, a barátban csalódás, lelki veszteség. Az orvosság azonban sohsem lehet: vígasztalhatatlan szomorkodás. Az orvosság mindenkor: az Isten akaratában való megnyugvás. A keresztyén ember nagyon tartsa szeme előtt Pál szavait. A keresztyén ember, *ha szomorkodik is, üdvösségre szomorkodjon és ne halálra.*

II. ÉRDEMES ÉLNI!

L. I. Kir. 19:1—8. T. Fil. 1:21—24.

Kevés ma már az örvendező szívű ember, azért oly nagy az életuntak száma. Ragályozódik a levertség, csüggetegség, örömnélküliség. Szinte jelszó, hogy nem érdemes élni! A keresztyénség ezzel az okoskodással szemben azt tanítja, hogy *érdemes élni!*

Ha a bibliát nézzük, sok olyan helyet találunk, hol hithősök lelkéből fakadnak szavak, melyeket, ha utángondolkozás nélkül ragadnánk ki, azt bizonyíthatnánk, hogy nem érdemes élni. Gondoljunk *Illyésre,* aki a Karmel-hegyi istenítélet után menekülve a halálért könyörög: „Elég! Most óh Uram, vedd el az én lelkemet.“ (I. Kir. 19:4). *Jóbra,* aki így szól: „Utálom! Nem akarok örökké élni.“ (7:16.) *Jeremiásra,* aki még a napot is megátkozza, amelyen született. (20:14—18.) A Predikátor könyve is tele van lemondással. És ime, még

Pál apostol is szorongattatik az élet és halál között és nyereségnek tekinti a halált.

Igen. Felületesen nézve az élet dolgait, nagyon szívünkre véve az életben ért bántalmakat, csapásokat, mi is hajlamosak vagyunk kiejteni az igéket: „Elég", „Utálom", „a meghalás nyereség." De tekintsünk mélyebbre. Vajjon Illyés, Jób, Jeremiás, a prédikátor, Pál apostol, akik életük mélypontján állottak, eldobták-e az életüket? — Nem dobták el, hanem tovább küzdöttek — és érdemes volt! Illyés tüzes szekéren az égbe ragadtatott, Jób visszanyerte egészségét és gazdagságát, a Prédikátor oda tudta írni könyve végére: „A dolognak summája, mindezeket hallván ez: az Istent féljed és az ő parancsolatait megtartsad; mert ez az embernek fődolga!" (14:15.) Pál apostol pedig meglátja a célt: „de e testben megmaradnom szükségesebb ti érettetek."

K. T. Te miért esel kétségbe? Üldöznek az igazságodért? Elvesztetted földi szerelmed tárgyait? Meghasonlottál a világgal? Túlságosan is elhagyatottnak és gyengének érzed magad? — Gondold meg, hogy mások is szenvedtek. Lehet, hogy a világ nem elégít ki, de nézd, a hit még minden csüggedőnek megadta az élniakarást. Pál apostol, aki elmondotta, hogy „élek többé nem én, hanem él bennem a Krisztus", — kinek a meghalás *nyereség* lett volna — talált munkát ezen a földön is. Neked sem szabad csak magad nézned, le kell vetned önzésedet, munkádat bele kell állítanod a másokért, az eszmékért, a célokért való küzdelembe. S ha eddig értéktelen volt az életed —, most értékessé válik, mert lesznek, kik szükségesnek tartják, hogy élj. Egyébként is, mi nem vagyunk a magunkéi, s csak kevesen vannak, akik a Krisztussal való mielőbbi találkozásért tartják nyereségnek: a halált. Ne gondold, hogy értéktelen vagy. Van családod, van hazád, van egyházad —, sokan tartanak rád számot. Legfőképpen számot tart rád Isten. Ha máshol nem becsülnének is, ő értékesnek tart az ő országa építésére.

Igyekezz megismerni az Ur Jézus tanítását, hogy *célt* kapjon életed és *dolgozz* a célért az ő lelki irányítása mellett. Ha így cselekszel, meglátod: *érdemes élni.* *Martin Miklós.*

Egyházkerületi lelkészi konferencia.

(Folyt. és vége.)

Harmadik nap. A konferencia munkáját áhítat vezette be, melyen Döbrössy Lajos missziónárius hirdette az Igét Máté ev. 28:18; 20 v. alapján. „Jézusé a hatalom mennyen és földön. A mohamedán világ elismeri Jézus küldetését, de hatalmát nem. Jézus jelen van övéivel minden időben. Igénye van az egész világra." Ezekkel a gondolatokkal a keresztyén felelősség és elkötelező erejének hatása alatt lett a harmadik nap missziói nappá.

Első előadó dr. Víktor János budapesti lelkipásztor volt. „A külmisszió elmélete" volt előadásának tárgya. Meggyőző erővel nyitogatta a keresztyén élet kapuit a pogány népek felé, akikkel szemben kötelességeink vannak. „Ez a munka nem olyan luxus, ami nélkül megélhetünk. Szükséges és pedig parancsból. Az egyházi életnek szerves életnek kell lenni, ahol egynek a sorvadása, esése az egész sorvadását, esését jelenti." Theológiai studiumok mind erre a munkára is irányultak. Az Ur Jézus megtestesült missziói parancs. Ha valljuk Krisztus supremaciáját, akkor nékünk azon kell lenni, hogy meghódoljon előtte minden nép. Az egyház történelme a keresztyén misszió történelme. A gyakorlati theológiában a sakramentumok jelképezik a külmissziót. Valamennyien éreztük az előadás alatt, hogy a szolgálat, amire választattunk, szentebb, kötelezőbb és felelősségteljesebb, mint ahogy elképzeltük, hogy éreztük, hogy kötelességet mulasztottunk és mulasztunk, amikor a külmisszió munkájával szemben hivatalból idegenkedünk.

Ezután dr. Komjáthy Aladár ózdi lelkipásztor a belmissziói munka legsürgősebb tennivalójáról, a szórvány misszióról tartott előadást. A szórványban élő hívek idegen világban élve mindig kivannak téve a felszívódás veszedelmének. „Szórványban élő híveinket konzerválni kell a Krisztus számára." Kifejezésre juttatta azt az óhajt, hogy szórványmisszióra az egyházmegyék válasszanak olyan lelkipásztorokat, akik életüket tették reá Krisztus ügyének szolgálatára.

A konferencia utolsó előadója Szabó Lajos, a bodrogközi tanyák missziói lelkésze volt. Tanyamisszióról tartott előadásában a szükségben, nyomorban élő, Krisztus után szomjúhozó tanyasi hívek seregét vonultatta föl, akik között több a gondozatlan, mint a gondozott. Csonka hazánk tanyán élő népe 371,478 lélek, akik közül 51.000 részesül lelkipásztori gondozásban. A tanyamisszió módszereiről beszélt.

Az előadásokat hozzászólások követték bizonyságául annak, hogy a résztvevők nem kíváncsiságból, hanem felelősség- és kötelességérzéssel hozták az áldozatot azért, hogy a konferencia lelki hasznaiban részesüljenek.

A programmba fölvett ifjúsági munka bemutatás, tekintettel a tavaszi munkaidőre, csak részletben volt keresztülvihető. A vajdácskai K. I. E. szájharmónika zenekara a konferencia első napján este szerepelt.

Végül az előterjesztett javaslatok fölött döntött a konferencia s ezeket az egyházi felettes hatóságok elé terjeszti. A résztvevők száma 56. Theol. tanárok, lelkészek, s. lelkészek. A gimn. tanári kar részéről többen részt vettek.

Janka Károly elnök megköszönve az előadók, résztvevők, hozzászólók fáradozását, az élményekben, meglátásokban gazdag konferenciát bezárta s a konferencia énekléssel, imádkozással véget ért.

Főző László.

— **Dr. vitéz Csia Sándor** MÁV. főtanácsos, igazgatósági főorvos új címe: Budapest, VI, Andrássy-út 83, fsz. 2. (Nappali bejárat: VI., Felső erdősor 22.) Ez a címváltozás a *Hajnal* szerkesztőségére is vonatkozik.

FORGÁCSOK

az 1936 április 16—18-i lelkészi konferencia „Lelkipásztor a szószéken" c. előadásából.

Egy amerikai lelkészi konferencia alkalmával a következő szempontok szerint vizsgáltak és bíráltak egy prédikációt:

I. Igehirdetőről:

1. Lehetett-e hallani? — 2. Lelkikényszer alatt beszélt-e? — 3. Volt-e benne méltóság anélkül, hogy gőgös lett volna? — 4. Voltak-e eszközei a figyelem lebilincselésére? — 5. Érzésében volt-e szinészkedés? — 6. Hasonlított-e mihozzánk?

II. Az igehirdetésről?

7. Bizonyságtétel volt-e? — 8. Hatása alatt állott-e valaki másnak? — Az egyház, vagy a saját véleményét prédikálta? — 10. A gyülekezet számára volt-e benne bizonyságtétel? — 11. Kielégített-e valamilyen aktuális szükségletet? — 12. Megvolt-e a logikai egysége? — 13. Tiszta és összefüggő volt-e a vázlata? — 14. Nem volt-e tulhosszú, vagy tulrövid? — 15. Kiforrott theologiája van-e? — 16. Választékos volt-e a stilusa? — 17. Átütő volt-e a befejezése? — 18. Volt-e remélhető hatása?

Néhány gondolat J. A. Brodarus: A prédikáció szerkesztése és előadása című munkájából. A) A jó prédikáció feltételei: 1. pietas, 2. elhivatottság, 3. theol. tudás, 4. gyakorlat. B) A textusválasztás feltételei: 1. textusod ne legyen homályos, 2. ne kerüld, ha furcsa, 3. ne kerüld, ha közismert, 4. ne hanyagolj el a Szentirásban egyes részeket, 5. ne használd az Irás által említett gonosz emberek mondásait parancsképen. C) Az eletteljesség feltételei: 1. tanulmányozd a Bibliát, 2. a theologiát, 3. a történelmet, 4. egyéni eseteket, 5 a kort, amelyben élsz, 6. önmagadat, 7. ne szólj arról, amit nem tudsz biztosan, 8 amit nem értesz, 9. amit nem lehet kifejezni, 10. amit nem szükség magyarázni. D) A bevezetés követelményei: 1. érdeklődéskeltés. 2. a főtétel előkészítése, 3. rövidség (Spurgeon: „Ne terítsd olyan soká az asztalt, hogy elmenjen a gyülekezet étvágya az ebédtől"). E) A stilus. Hasonlít a levegőhöz, táplálja a gondolatot, maga azonban nem látszik.

Milyen legyen a lelkipásztor? Erre az egyik amerikai lelkipásztori folyóirat így felel: Ártatlan, mint a *bárány*, bölcs, mint a *bagoly*, vídám, mint a *tücsök*, szorgalmas, mint a *hangya*, barátságos, mint a *mókus*, megelégedett, mint a *teve*, alkalmazkodó, mint a *kaméleon*, éleslátású, mint a *sas*, türelmes, mint az *ökör*, kitartó, mint az *elefánt*, bátor, mint az *oroszlán*, hűséges, mint a *kutya*, (magánszorgalomból utánatesszük: sok mindent tudjon lenyelni, mint a strucc).

Weatherhead irja Az alvás pszichológiája c. munkájában: Az alvás a lelkipásztor számára is hasznos eszköz lehet. Az öntudat utolsó gondolata az álomban a tudat alatt folytatódik. Ha a lelkipásztorok szombaton este prédikációjukkal térnének aludni, vasárnap reggel felébresztenék azzal gyülekezeteiket.

Mik láthatók a szovjet atheista propagandairataiban? 1 Fehér asztal körül rongyos ruhájú emberek, az asztalfőn hosszú szakállú zsidó glóriával a feje körül (felirat: Jézus az első holdvilágfejű ember). Az asztalon sörös-boros üvegek közt sültcsirke és malac, a legtöbben kétkézzel zabálnak. Egy alak az asztal alatt részegen hever, ketten verekednek. Az egész kép felirata: úrvacsora.

2. 35 millió munkanélkülit ábrázoló éhesarcú rongyos munkás, vele szemben tátongó ágyúcső, rajta az Istent ábrázoló öreg zsidó tartja a Bibliát és mutatja belőle: nemcsak kenyérrel él az ember. Melleite egy főpapi alak tanítja a munkást: Csak imádkozzál, fiam, Ő majd táplálni fog.

3. Nagy embertömeg kézfejjé formálódik, egy óriási harapófogót tart, mely összeroppantja az Istent.

4. Füstölgő gyárkémények fölött így kiált egy, az Istent jelképező zsidó: segítség, megölnek.

5. Az ötéves terv bombája felrobbant egy templomot és benne az Istent.

Ezek nem a gyülekezet, hanem a lelkipásztorok számára szánt illusztrációk. A Sátán radikális. Legyen az evangélium is még erőteljesebb és még gyakorlatibb.

Kálvin János gondolataiból: Nemcsak theologusokat akarok szolgálni, hanem elsősorban gyülekezeteket.

A Szentírás a legnagyobb jó, amit a világon bírunk; kulcs, amely Istenországát nyitja. Minden bölcsesség iskolája, mely minden emberi értelem fölött áll, mely fölött az angyalok is csodálkoztak. Tükör, melyben Isten arcát látjuk. Lelkünk igaz tápláléka. Ha sikerrel akarja olvasni, az olvasó két dologra ügyeljen: lelkének alázatos, tiszta felvevőképességére és tudnia kell, hogy milyen cél felé akar haladni, tehát az Úr tanulója kövesse mindazt, ami néki Istentől parancsoltatik, hagyja el saját akaratát és alázza meg magát. Szíve legyen mennél tisztább a test gondjaitól. Mivel ennek a mi természeti hajlamunk ellene mond, adjuk át magunkat Istennek, hogy Lelkével Ő vezessen.

Isten az ő szolgáit sohasem méltatta arra, hogy minden tekintetben teljes, egyező és végleges ismeretre juttassa őket. Bizonyosan azért, mert azt akarja, hogy alázatosak legyünk és egymás rész szerinti ismereteit kölcsönösen kicseréljük.

Két hatása van az Igének: ugyanaz az Ige némelyeket vonz, másokat taszít. Két hangja van a lelkipásztornak is: édes és kemény. Édesen oktatja az alázatosokat és keményen távoltartja a farkasokat. A tökéletlenség sohasem az Igében van, hanem mindig az emberben. A Szentírás segítőleg hajlik le az emberhez és azért a mi egyszerű és tökéletlen nyelvünket szólja.

Prédikáció-illusztrációk saját gyülekezeteinkből: Néhány, a gyülekezeti tagok által sajátkezűleg irt válasz erre a kérdésre: „Miben tapasztaltam meg azt, hogy az Úr gondot visel?"

1. Abban, hogy a szomszédoknak rosszat kívántam és engem ért az, amit neki kívántam. Akkor gondoltam meg komolyan, hogy nem szabad embertársaimnak rosszat kívánni, még akkor sem, ha engem megbántott.

2. Egy vasárnap este egyetlen fiúnk elment egy mulatságra. Feleségem ebben az időben beteges volt. Ezen az estén nagyon rosszul lett, azt hittük, meg is hal. Elküldtem a fiamért, aki ott hagyta a mulatságot és jött haza. Másnap hallottuk, hogy a mulatságon a legények mind összeszurkálták egymást, egy meg is halt. A feleségem meggyógyult és a fiam is épen maradt.

3. Vásáron voltam, tehenet adtam el, 150 pengő volt a zsebemben. Miskolcon gondolkoztam, hogy melyik állomáson szálljak le: a zsolcain vagy a nyékin. Zsolca mellett döntöttem. Csunya, sötét éjszaka volt, de szerencsésen hazaértem. Másnap hallottam, hogy a Nyék-ónodi országúton kifosztottak egy embert és a nagy télben kiskabátban engedték útnak.

4. Erre a kérdésre Pál apostolnak az I. Kor. 15:4—9. versekben levő szavaival tudok megfelelni, mert ezt én is elmondhattam volna hadifogságomban, hogy utóljára nekem is megjelent, mint egy idétlennek, nem a feltámadott, hanem a megfeszített Jézus Krisztus, mert éjjeli látomásomban kereszttel a válián megjelent előttem és ebből megértettem, hogy nekem is szenvedés lesz az osztályrészem, mint Pálnak. Ez adott erőt a sok megpróbáltatás elviselésére, tehát Jézus Krisztusban és az ő keresztjében tapasztaltam meg, hogy Isten gondot visel. G. J. bányász.

5. Abban, hogy egyszer én már el voltam temetve. Egy földomlásnál annyi föld omlott rám, hogy megfelelt vagy 10 vagonnak és Isten gondviselése által az emberek mégis életbe tudtak kiásni. N. L.

6. A világháborúban tapasztaltam meg. A rajvonalunk felbomlott és én egy magam által ásott gödörben magam maradtam. Hat orosz fogott körül. Istent hívtam segítségül. Ő meg is hallgatott, mert a hat orosz ahelyett, hogy bántott volna, hozzám lapult és mutogatták, hogy elgyönnek velem fogolynak, ami igy is történt.

7. Homokot mentem szedni egy homokbányába és magammal vittem 3 éves kis fiamat is. Én lapátoltam ki a mélységből a homokot. A kis fiam meg ott játszadozott a kihányt homokban. Egyszercsak sírást hallok. Ugrok ki, hogy mi baja van a gyereknek. Ahogy kijutottam, a homokbánya felsőrésze kiszakadt és a borzasztó sok föld épen azt a részt temette el, ahol én dolgoztam. Erre még jobban megijedtem, mint a fiam sirására, úgyhogy egy ideig csak meredten bámultam azt a helyet, ahol néhány pillanattal előbb még ott voltam. A kis fiamnak az volt a baja, hogy elesett. Az orrát betörte és azért sirta el magát. Isten betörte a gyermekem orrát, hogy engem a gyermekeim számára megtartson. Mindjárt gondoltam, hogy Isten akaratából kellett akkor a kisfiamat magammal vinnem.

Az élő Isten közelségének és valóságának a jeleivel tele van a legkisebb gyülekezet élete is, csak szemünk kell, hogy legyen ezek meglátására, felkutatására. Az igehirdetést mindig a lelkipásztori munka tapasztalatai illusztrálják legjobban.

Nem gondolja, hogy talán saját gyermekeit támogatja az árvabélyeg-akcióval?

Comenius Schola pansophicájának ajánlása.

(Folytatás.)

A felállítandó iskoláról való tervekben neked, méltóságos uram, eme Salamonhoz intézett dávidi szavakat méltán hívjuk emlékezetedbe: Bátor módra tégy, légy erős, ne félj, ne remegj, mert az Úr Isten veled marad és nem hagy el, sem nem távozik el tőled, míg be nem fejezed az Úr háza szolgálatának minden munkáját. És ime, papok és léviták csapatai, az Úr házának minden szolgálata segít neked. (I. Krón. 28:20.)

A bölcseség e gyakorló helyének igazgatásában és állandó rendben tartásában pedig hogyne jutna eszedbe egy-valakinek ama mondása: Ha király akarsz lenni, adok neked országot: kormányozd magad! Mert itt valami több van, mint a saját magad kormányzása, tehát több valami, mint királyság, itt, ahol sok, egykor emberi dolgokat kormányzó királynak egybegyüjtött állama fog kormányoztatni. Bölcsen mondta, aki mondta: Aki maga magát tudja kormányozni, tudja a családját; aki a családját, a várost, s aki a várost, az országot. Mert t. i. ugyanazon eszmék szerint vannak a dolgok, csak nagyságban és kicsiségben különböznek. Ugyanis minden hasonló kölcsönösen hasonló legyen egymáshoz, mint a körök a körhöz, melyek közül a legkisebbnek ép annyija van, mint a legnagyobbnak: központja, kerülete, sugarai, ugyanaz minden kiterjedése, hogy bármiből vagy bármiről meg lehessen itélni. Innen van, hogy egy állat (Bucephalus) okos vezetéséből meg tudta itélni Fülöp király, mily nagy ország kormányzására alkalmas az ő Sándor fia. Miért ne itéljük meg majd mi, hogy te mily nagy leszel a nagyobb államok kormányzásában, ha majd az elmék e kisebb államát bölcsen ápolni és rendben tartani tudtad.

Most már uram, ha tetszeni fognak neked a jövendő munkának e tervei, kötelességed lesz először: rábeszélni felséges anyádat, hogy e már szerencsésen megkezdett szent munkában tartson ki, ha szükségesnek látszik, segitségül híván fiát, Erdély méltóságos fejedelmét, a testvéredet. Mert bár felosztva bírjátok a hatalmat, mégis mi tiltja meg, hogy közös terv szerint kormányozzatok? Péter és András is külön bírták a hajójokat, mégis mikor az egyik az istenáldástól elborittatott, oda tudta hívni a másikat, a munkák és áldások közösségére. Mi gátolja, mondom, hogy ti hasonló egyetértésben legyetek, hogy az egyik, mint az atyai dicsőség örököse és oly nagy ország vallója, a másik, mint az anyai kegyesség utánzója, az egyháznak is jeles táplálója legyen, mindkettő pedig egymásnak mind társa, mind versenyfele az Isten dicsőségének vetélkedve való előmozdításában? Második, amit tőled a kegyesség kívánni fog, az, hogy ha ily nagy munka terve tetszik, az arra szükséges dolgoknak, főleg az anyagnak és a munkásoknak komolyan való összegyüjtésére komoly figyelmet fordíts, akár itthon tudjátok megtalálni a ti Besaleeleteket és Ahóliabotokat (Exod.

36:1), akár a szomszéd országokból hozandók be mesteremberek, mint Salamon példájára nem szüntél meg nyugtalanítani, a nagyoknak ama nagy előmozdítóját, De Geer Lajost, az ő hozzád ideiglenesen elküldendő Hiramja: Comenius felől.

(Folyt. köv.) *G. J.*

Kétszázezer pengő a magyar református hit oltárán.

Egyházmegyém a Független Amerikai Magyar Református Egyház keleti egyházmegyéje. New-Jersey, Pennsylvánia, New-York államokban elszórva van 10 egyházközsége. Milyen egyházmegye! — mondhatná otthon a nagy számok embere. És mégis egyházmegye. Krisztus egyetemes Ekklézsiájának drága, szent, szerves darabja. A történeti magyar református vallásnak erős sziklavára nagy Amerikában. Számre nézve kicsiny, munkálkodásra nézve olyan serény és eleven, hogy igazgatása, foglalkoztatása alapos munkát ad. Egy-egy hangyaboly, méhkas minden egyes gyülekezete. Annak érzi magát az egyházmegye is. Gyülekezetei gyülekezetének. Aszerint tartja rendben magát, hogy példaadó legyen. Külön gondja van az egyházmegyebeli gyülekezetek lelkiségének a formálására. Konferenciákat rendez a serdülő és a felnőttebb ifjúságnak, nőknek és férfiaknak. Ápolja az egészséges testvériséget, a mindenekben való ékes és tisztes rendet. Fennállása óta nem is volt egyetlenegy fegyelmi ügye sem. A kebelébe tartozó hívek egymásközt való beszélgetésükben is testvéreknek szólítják egymást. Ennek az egyházmegyének a már 1929-ike óta tartó depresszió alatt az elmult esztendő egyik legnehezebb esztendeje volt. És mégis, amint az egyes gyülekezetekből beérkezett jelentésekből látjuk, ennek az egyházmegyének a népe az elmult év alatt kerek számban negyvenezer dollárt, azaz — egy dollárt 5 pengőnek számítva — kétszázezer pengőt áldozott egyházi élete fenntartására, a jótékonyság gyakorlására, Isten dicsősége szolgálatára. Ebben az összegben egy árva fillér állami segítség nincs, mert ilyen Amerikában nem létezik. Egy árva fillér nincs, ami amerikai felekezetek missziói hatóságaitól származna, mert ilyen segítséget ennek az egyházmegyének a népe nem kér, el nem fogad. Ez a nép a maga hitéből táplálkozó, önkéntes áldozatkészségéből tette az Ur oltárára ezt az összeget. Ugy-e nem is olyan kicsiny ez a tizegyházközséges független amerikai magyar református egyházmegye? Párja csak egy van még a világon. Testvéregyházmegyéje, a Független Amerikai Magyar Református Egyház nyugati egyházmegyéje, amelynek Nyugat-Pennsylvániában, Ohioban, Michigan-ben és Ontario, Kanadában vannak a gyülekezetei. Példájuk mutatja, hogy Krisztus Urunk erős alapra fundálta Egyházát, amikor a hitre fundálta. Államok megrövidítették segítő karjukat. Missziói hatóságok letörtek. A hit állotta a világ-válságot. A mi hitünk győzedelmes, erős hit. A hitvallásos, buzgó magyar református hit. Csak merni kell rá építeni.

Dr. Vincze Károly.

ELSZÁMOLÁS

a sárospataki lelkészi konferencián 1936. április 16—18-án befizetett díjakról.

BEVÉTEL:

Jelentkezési díjak összege	46·— P,
Étkezési díjak összege	146·70 P,
Összesen	192·70 P.

KIADÁS:

Étkezési díjakra	150·40 P,
Utiköltségekre	30·50 P,
Ágyneműmosatásért	6·— P,
Felszolgáló személyzetnek (kiegészít.)	2·40 P,
Apróbb kiadások	2·24 P,
Portóköltségekre	1·16 P,
Összesen	192·70 P.

Bevétel	192·70 P,
Kiadás	192·70 P,
Maradvány	—·— P.

Dr. Mátyás Ernő,
teol. igazgató.

GYÜLEKEZETI ÉLET.

— **Énekkarok találkozója.** 1936. április hó 19-én Hernádkakon nyolc gyülekezet énekkara jött össze testvéri találkozóra. A rossz idő ellenére is eljött 230 énekkari tag és mintegy 500 főnyi hallgatóság. Az igehirdetést Főző László missziói előadó végezte. A rendezőség elhatározta, hogy a jövő évben Gesztelyen jönnek össze.

— **Hirek a gömörtornai egyházmegyéből.** 1936. február 25-én Aggteleken tartotta az egyházmegye közgyűlését. Négy tanácsbirót iktattak be a lemondottak helyébe, különben megállt volna a bírósági gépezet. A szőlősardóiak ki akarnak térni evangélikusoknak. — Szinpetri és Hidvégardó nem volt hajlandó átengedni iskoláját leventeoktatás céljára. Hosszú levelezés folyt a főispáni, alispáni, főszolgabirói, püspöki, lelkészi hivatalok és az esperesi hivatal között. Végre — fegyelmi kilátásba helyezésével — sikerült megtörni az ellenállást. — Hidvégardó feljelentette tanítóját. — A teresztenyei tanító ellen megindult az eljárás. — Aggtelek feladja két tanerős iskoláját, hogy adósságától (kb. 18.000 P) szabadulni tudjon. — Jósvafőn súlyos adópanaszok vannak. — Perkupa választás alatt áll. — Putnok nyugalma visszaállóban.

— **Hirek a zádorfalvi egyházközségből.** Az egyházközség 8000 pengős közalapi kölcsönt kapott. — Ifj. Egylet 18 összejövetelt tartott, a tagok kezdeti lelkesedése a végén alább szállt. Leányegylet az esperesné vezetése mellett szép munkát végzett: 34 taggal zárta az évet. Orgonaalapra a két egyesület 80 pengőt adott.

— **A szini** gyülekezetben rendkivül áldásosnak bizonyult az ószövetségnek vetítettképes ismertetése. (Beszerzési forrás: M. Kir. Vallás- és Közoktatásügyi Minisztérium Diapozitiv Kölcsönzője, Budapest, V., Báthory-u. 12. fsz. 3. Csak posta költségbe kerül. Az érdeklődőknek Fejér István lelkipásztor, Szin, Abauj m. is szívesen nyújt felvilágo-

sítást.) Kevesen törődnek azzal a ténnyel, hogy a magyarországi cigányság — a tulajdonképeni magyarság szaporodási arányszámát magasan felülmuló emelkedéssel — rohamosan szaporodik. Ezeknek vallásos gondozásával törődni kell. A statisztika kedvéért is, hiszen a statisztika számaival ellenünk egyre eredményesebben operálnak, de törődni kell azért is, mert ezek is lelkek, akik irányában felelősséggel tartozunk. Szin község lakosságának egyötöde cigány. Külön telepen, rendes, tiszta lakásokban élnek, többnyire földmíveléssel foglalkoznak és nagyrészt róm. katholikusok. Rengeteg köztük a vadházasság, törvénytelen gyermek. Szinben a lelkipásztor erőteljes cigánymissziót folytat. Évek óta különvált házasfelek régi házasságát, — hol a házastársak mindegyike vadházasságban él — felbontatja, a sokgyermekes vadházasságokat, így a gyermekeket is törvényesítteti. Számos hozzánk áttérés a természetes következmény.

HIREK

— **Farkas István püspökünk** ezen a héten abauji egyházlátogatói úton volt. Részletes tudósításunk később jön.

— **A debreceni Tisza István Tudományegyetem** ápr. 23-án, gróf Tisza István, a nagy államférfiu születés napján közgyűlést tartott.

— **Szülői értekezlet** volt a sárospataki ref. gimnáziám tanácstermében ápr. hó 20-án, amelyen Hegyi József gimnáziumi tartott kitünő írói qualitásokról bizonyságot tevő, értékes előadást „A tanár és diák" címmel. Az előadást termékeny megbeszélés követte.

— **Isten dicsőségére** sárospataki Harsányi Gyula és felesége, nagybessenyői Bessenyey Ella. Ez a felírata annak a gyönyörű, magyar motivumú díszítésekkel gazdagon ellátott urasztali terítőnek, amit a sárospataki református egyház ajándékba kapott. Az úrasztali terítő először a husvéti úrvacsoraosztásnál borította a szentjegyeket. A terítőt Szilvássy Lajosné úrnő tervezte.

— **Harangodi Nagy András** írót, a tiszalúci ref. egyház főgondnokát az Edition Intercontinental (Newyork) nemzetközi irodalmi pályázatán ezuttal mint meseírót, emlékéremmel tüntették ki. A díjnyertes művet ez év május 5-én a budapesti Zeneművészeti Főiskola Koncerttermében rendezendő irodalmi esten is bemutatják.

— **Képes Géza,** a fiatal poéta, sárospataki gimnáziumunk helyettes tanára ápr. 23-án néhány szép versével szerepelt a rádióban.

— **Uj tanterv a II. osztály számára.** A Hivatalos Közlöny április 15-i számában olvasható a VKM rendelete a II. osztály számára kiadott tanterv és tananyagról. Tavaly csak az I. osztály számára adatott ki, most követte a II. osztályé. A tantárgyak óraszámai így alakulnak: Hit- és erkölcstan 2, osztályfőnöki óra 1, magyar, föld- és néprajz 3, latin 5, természetrajz 2, mennyiségtan-mértan 4, rajz 2, testnevelés 4, szépírás 1, ének 2, összesen 31. Most is 31 órája van a II. osztálynak. Ujitás az új tantervben az, hogy nem lesz német, de lesz szépírás. Örömmel látjuk, hogy a magyar olvasmányok köre egyszerűsödött (elmarad a görög-római világ); amitől féltünk, hogy a latin a II. osztályban is annyi lesz, mint az elsőben volt most (4), nem következett be. A könnyebb órák száma (szépírás, ének, testnevelés, rajz, természetrajz, osztályfőnöki óra, vallástan = 12), egyensúlyozza a nehezebbeket (19). Szeretnénk azonban, ha e tantervek nem osztályonként s évenként jelennének meg, hogy tudjunk legalább 2—3 évre előre számitani. Mert megeshetik, hogy pl. valaki arra számítva, hogy jövőre lesz német és nem lesz szépírás, már ez éven tanította szépírásban a német betüket, holott nem lesz német, de lesz szépírás. Leánygimnáziumokban latin helyett német van 4 órában, s kézimunka 2 órában, úgy, hogy a testnevelés heti 3 óra. — Ugyane számban olvashatjuk a miniszteri rendeletet az államsegélyes tanítók álláscseréjéről 75700/1936 és az állami iskolákban az egységes imádság elrendeléséről (1868/1936.), valamint arról, hogy a középiskola célja valláserkölcsi alapon álló, nemzeti szellemű ifjúságot nevelni. Hadat üzen e rendelet a szükségtelen idegen szók használatának is.

— **Id. Victor János** fiatalos erővel és Istentől kapott lelkesedéssel tanfolyamot rendezett Sárospatakon április 20—25-ig a vasárnapi iskola vezetői részére. A tanfolyamon 40-en vettek részt. Victor János nemcsak ismeretet tud átadni, hanem a maga lelkesedésével felelősséget ébreszt mindenkiben a gyermekekkel szemben. Amikor a lelkész, vagy a tanító id. Victor Jánost hallgatja, akkor ez az első gondolata: ezeket én tudom. Aztán felébred benne a bűnbánat: még se csinálom. Aztán a fogadás: ha erőt adsz Istenem, ezután én is végzem.

— **Megjelent az Igazság és Élet 88 oldalas Kálvin-száma** gazdag tartalommal. Ravasz László, Révész Imre, Márkus Jenő, Kovács József, Vasady Béla, Imre Lajos, Gönczy Lajos, Victor János és Szabó Zoltán cikkeivel. Az Igazság és Élet e jubiláris Kálvin száma nyolcvan fillér beküldése ellenében megrendelhető a folyóirat Kiadóhivatalától, Debrecen, Központi Egyetem.

— **Miskolci lelkész család** Palóczy-u. 35. sz. alatt elfogad lakásra, teljes ellátásra zongora gyakorlásra, német beszélgetésre, minden tanulásban kisegítéssel kisebb gimnazista leányokat.

A sárospataki református tanítóképzőintézet első osztályába felvételért folyamodni május 31-ig lehet. Tandíj külön nincs. Fenntartási és mellékdíjak címén a beíráskor 64 P, februárban 35 P fizetendő. — Az intézet internátusában a tartásdíj havi 40 P. Segélyeseknek havi 32—, 24—, és 16 P. Bővebb felvilágosítást az igazgatóság ad. ***Kovács Dezső*** igazgató.

Kiadóhivatali üzenet.

Abaujdevecser előfizetése 1935 december 31-ig van rendezve.

Nyomtatta: Kisfaludy László a Ref. Főiskola betüivel. Sárospatak, 1936.

XXXI. évfolyam. 18. szám. Sárospatak, 1936 május 3.

SÁROSPATAKI REFORMÁTUS LAPOK

A TISZÁNINNENI REFORMÁTUS EGYHÁZKERÜLET, A SÁROSPATAKI FŐISKOLA ÉS A TISZÁNINNENI EGYHÁZKERÜLETI KÁLVIN-SZÖVETSÉG HETI KÖZLÖNYE

FELELŐS SZERKESZTŐ ÉS KIADÓ: **DR. MARTON JÁNOS.**

FŐMUNKATÁRSAK: DR. ENYEDY ANDOR, DR. MÁTYÁS ERNŐ, DR. SZABÓ ZOLTÁN, DR. ÚJSZÁSZY KÁLMÁN és DR. ZSIROS JÓZSEF. — Kálvin-szövetség részéről: DR. H. KISS GÉZA.

TARTALOM: *Svingor Jenő:* Hivó szó... — *Zsoldos Benő:* Adalék 60 év előtti oktatásügyünkhöz. — *G. J.:* Comenius Schola pansophicájának ajánlása. (Folyt. és vége.) — *Kenkey Gyula:* Levél (XVI.) — Hirek. — Hivatalos rész.

Hívó szó

egyházkerületi konferenciára (lesz: Tapolcán 1936 jun. 3-án.)

Ennek a pár sornak a célja szeretetteljes hivogatás. Ha Isten kegyelme velünk lesz, megismétlődik számunkra az a gyönyörű élmény, ami évek óta mint drága ajándék száll egyházkerületünkre ezeknek a testvéri találkozásoknak ünnepnapján. Egyik legnagyobb napilapunk kedves epizódot beszél Sopron város legújabb krónikájából. Egy öreg falusi asszonyka, aki valami egyszerű kiértesítést kapott az idegenforgalmi hivatal levélpapirján, beállított a polgármesterhez, mert ezt olvasta a levélről: „Jöjjön Sopronba, a legegészségesebb városba!“ Mennyi jóhiszeműség és mennyi komoly készség van ebben a jelentkezésben. Vajjon a mi hivogatásunk talál-é érdemleges meghallgatásra és megfelelően komoly készségre, mikor nemcsak a Bükk-hegység egyik legegészségesebb és legszebb fürdőhelyére, hanem az Isten városának: a mennyei Jeruzsálemnek kapujához hivogatjuk az egyházkerület nagyjait és kicsinyeit?

Gyógyító vizekhez hivogatjuk a mi testvéreinket, amelyek az örökkévaló Város gyöngykapui előtt fakadnak s amelyekre olyan kimondhatatlanul nagy szüksége van a mi egyházunknak, sőt az egész nyomorban, betegségben szenvedő világnak. Vannak most vidékek, ahol millió féreg pusztítja a tavasz virágpompáját. Megdöbbentő kép, ami sajátságos szorongással tölti el a szemlélőt. Ki tudja, mi hiányzott itten? Talán az áldott verőfény, talán az alkalmi záporok, talán a tél tiszta hidege, ami el kellett volna, hogy pusztítsa a millió ellenséget. Mi hivogatjuk azokat a szíveket, akiken bármiféle bú, gond vagy betegség rágódik; ígérjük nekik Isten Lelke által az Ige harmatözönét, a Szeretet fénypalástját s az Igazság hideg fennségét. Gyógyítani kívánjuk Isten Lelke segítségével egy halálosan beteg élet, egy szivet facsaróan szomorú tavasz pusztuló, haldokló reménységét.

Csak kettőt kérünk. Egyik, hogy akikhez ez a hivogatás eljut, ne kicsinyeljék le a dolgot és ne tekintsék úgy ezt a beállítást, mint valami fanatikus eltulzást. Tudjuk, hogy ez az egybesereglés csak egy epizód, de egy óriási műnek az epizódja. A kölni dóm 600 esztendeig épült. A munkások és építőművészek ezrei soha nem látták meg a befejezett művet, de hűséggel szentelték oda magukat egy soha meg nem ért eredmény munkálására. Dicsőséges öröm volt részükre, hogy építhetnek. Mi, Isten örök templomának építőmunkásai hallatlan kitüntetésnek kell, hogy érezzük, hogy részt vehetünk ebben az óriási vállalkozásban, hogy munkatársai lehetünk az isteni Vállalkozónak: Krisztusnak!

Másik, amit kérünk, mert úgy látszik, nincs rá mód, hogy követeljünk és kötelezzünk: akik ezt a meghivást kézhez veszik, érezzenek teljes felelősséget arra, hogy a hívó szó egyházkerületünkben minden ref. lélekhez eljusson. Sokszor láttam már embert, aki az orvos várószobájában talán soha nem kerül sorra és soha nem panaszkodik. A Tiszáninneni Egyházkerületben kétszázezer lélek várakozik a Krisztus várószobájában. Ki tudja, hányan vannak köztük, akik egy panaszhang nélkül várnak és talán soha nem fognak sorra kerülni, mert mi, akikre Orvosunk reánk bízta a hívogatást, elmulasztjuk őket beszólítani, puszta hanyagságból, vagy mert gyáván reménytelennek tartjuk a próbálkozást, elmulasztjuk számukra a névre szóló meghívót kézbesíteni!

Konferenciánk tárgysorozata a következő: Igehirdetés: „A mi Fejünk.“ Elnöki megnyitó. Előadások: „A láthatatlan egyház.“ „A látható egyház.“ „A református férfi.“ „A református nő.“ Zárima. Apostoli Hitforma. Áldás.

A jelentkezési feltételeket és módozatokat később közöljük. *Svingor Jenő.*

Adalék 60 év előtti oktatásügyünkhöz.

(Zsoldos Benő levele Szinnyei Gerzsonhoz.)

A napokban néhai édesatyámnak, aki tudvalevőleg a pataki Alma Maternek volt 37 éven át ernyedetlen szorgalmú, nagytudású gimnáziumi professzora, egyben sokáig a tiszáninneni ref. egyházkerület és a főiskola levéltárnoka, egy érdekes és

tartalmánál fogva megörökítésre méltó levele került a kezeimhez. Ezt a levelet volt tanárához, Szinnyei Gerzsonhoz írta 1874. évi július 3-án *Budapestről*, ahol akkor egy éven át az egyetem bölcsészeti szakán fáradhatatlanul készült a tanári szakvizsga letételére. Megtudjuk e levélből, hogy atyám ennek megírása idején olyan jelentékeny sorsfordulat előtt állott, amely valóra válása esetén egész tanári pályafutásának más irányt és más munkateret jelölhetett volna ki. Ma is különösen figyelemreméltóak a levélnek azok a sorai, amelyek a kezdő tanárok kiképzésére és helyzetére nézve tartalmaznak mélyenjáró észrevételeket.

A levélnek közérdekű részei a következők:

Tisztelt Tanár Úr!

Mivel az a régóta várt nap, amelyen Patakra vissza kell térnem, rövid néhány hét mulva elérkezik, csak nehezen tudtam magamat rávenni, hogy alkalmatlankodásommal a Tisztelt Tanár Urat sokféle elfoglaltatása közben zavarjam. Azonban egy nagyon kényes és halasztást nem tűrő ügyben szükségesnek láttam tanácskérés, vagy ha lehet, segélynyújtás kérése végett a Tisztelt Tanár Urat még visszatérésem előtt soraimmal felkeresni.

Az ügy a következő: A tanárképző intézet mellé csatolt gimn. gyakorló iskola igazgatója, *Bartal* tanár úr, már az iskolai év közepén felszólított, hogy jövőre a gyakorló iskolában az I. vagy II. osztályban ő mellette a segédtanári állomást fogadjam el. Bármily hizelgő volt is rám nézve a több ízben elém terjesztett ajánlat s bármily elhatározónak tarthattam is azt fejlődésemre s egész jövőmre nézve más körülmények között: helyzetemben annak elfogadását lehetetlennek tartottam s mint az én viszonyaim között legeszélyesebben tenni lehetett, mindig kitérőleg válaszoltam, gondolva, hogy így majd csak letelik az esztendő, azután majd üthetik bottal a nyomomat. Tegnap azonban újra elővett. Elömbe adta, hogy az az inséges állapot, amelyben a középiskolai oktatásügy sinylik, nem annyira törvények vagy országgyűlési intézkedések által, mint inkább egy elméletileg és gyakorlatilag képzett, az ügy fontosságát, nemzeti életünkbe vágó roppant horderejét értő és érző tanári kar által hárítható el. Szükség van tanárokra, akik nemcsak szakismerettel bírnak, hanem ezen ismereteket a pedagógia — szigorúan a *lélektan törvényein* alapuló pedagógia követelményei szerint feldolgozni s közölni tudják. Ez különösen kezdő tanárra nézve mód nélkül nehéz, sőt majdnem lehetetlen, habár az elmélettel tisztában van is, hogy, ha magára van hagyva, nagy bakokat ne lőjjön egynéhány nemzedék kárára és a közmüvelődés nagy hátrányára. Kívánatos azért, hogy a fiatal tanárok az első, sokszor elhatározó lépéseket a tapasztaltabbak őrködő felügyelete alatt tegyék meg. S ő, különösen rám nézve, nagyon szükségesnek látná, hogy miután az elmélettel körvonalaiban megismerkedtem, a gyakorló iskolában a pedagógia legújabb irányára nézve gyakorlatilag is tájékozva legyek stb.

Ezen általánosan ismert, elfogadott és közhelyekké vált aranyigazságok helyzetemet kritikussá tették. Válaszolnom kellett. Mit volt mit tennem, mint hogy időt kértem a gondolkozásra. Ezt Bartal tanár Úr szívesen megadta s határidőül szeptember 27-ét tűzte ki. Eddig érdekemben szívesen elvár, ha pedig körülményeim csakugyan végképen gátolnak az ajánlat elfogadásában, ekkor, t. i. szeptember 27-én a helyet, amelyet számomra feltartott, mivel tovább várnia nem lehet, haladéktalanul betölti.

Nagyon szeretném, ha a Tisztelt Tanár Úr véleményét e tárgyban halihatnám, s különösen óhajtanám tudni, hogy minő a hangulat az épen e napokban ülésező egyházker. gyűlés nt. tagjai között az efféle kérdéssel szemben? s nem lehetne-e nekem Pesten tartózkodásom idejét még egy évvel meghosszabbítani?... Engemet Pesten maradásom esetére Bartal tanár Úr az anyagi exisztentiára nézve biztosított. De kellene bár a legnagyobb nélkülözéssel küzdenem, szívesen tűrnék annak a hivatalkörnek az érdekében, amelyet jövőre be kell töltenem s abban az örvendeztető tudatban, hogy tájékozott szemekkel, megerősödött karokkal foghatok tanügyünk emeléséhez...

— — —

Hogy Szinnyei Gerzson mit válaszolt erre a levélre, azt nem tudjuk. Az azonban köztudomású, hogy atyám 1874 szeptemberében már — nem ment vissza Budapestre. Ott maradt Sárospatakon, hogy azután egész életét és minden munkabírását szeretett főiskolája szolgálatának szentelje...

Zsoldos Benő,
a budapesti kir. itélőtábla ny. bírája.

Comenius Schola pansophicájának ajánlása.

(Folytatás és vége.)

Harmadszor: amint Salamon a munkások élére felügyelőket és gondnokokat tett (I. Kir. V: 16.) úgy te is állíts iskolafelügyelőket, hogy a tőled rájuk bízott s a mesterektől kidolgozásra felvállalt munkákban vegyenek részt, azokat sürgessék, irányítsák, mintegy mindenről számot adva neked, hogy Isten e munkája ne szenvedjen késedelmet azok kezében, akik magokra hagyatva meglankadhatnak. Hogy mindezeknek (a munkásoknak s a munkások felügyelőinek) mi itt mi módon írjuk elő a tisztüket, nemsokára látni fogod, és, hogy vajjon helyesen-é, azt te a te bölcsességed szerint ítéld meg s végül, ha javításra lesz szükség, javítsd ki, toldd meg, vedd el, változtasd meg.

Ime kezedben van, amit akartál, legkegyesebb Salamon, és a te lelkednek nem volt nyugta addig, míg meg nem látod, amit látni kívántál, az Istentől rád bízott s a tőled már istenfélelemmel elkezdett műnek a tervrajzát. Ime itt látod ezt a neked és a tieidnek ígért vidéket. Nézd pedig ne mint Mózes, távolról, amelyre sohasem fogsz rálépni, de mint Józsué, mint aki ez ősi örökséget, melyet szemeid láttak és lábaid tapostak, épen már elfoglalni fogod.

Halld tehát a te Jehova istenednek (egykor Józsuéhez intézett) eme szavait: „Kelj fel és kelj át a Jordánon, mind te, mind az egész nép veled, arra a földre, amelyet én az Izrael fiainak fogok adni. Senki sem fog ellenállhatni nektek. Ami mó-

don vele voltam Mózessel, úgy veled is. Nem hagylak el, sem nem maradok el tőled. Légy bátor és erős, mert te fogod azt örökségül szétosztani a te népednek stb. Légy bátor és erős, ne félj és ne remegj, mert veled van az Úr Isten mindenben, amikre indulsz. (Józs. I. 2.) *G. J.*

Levél.

(XVI.)

A gót stil, nem Pikardiában, vagy Angliában — ahol a legszívesebben gyakorolták — keletkezett, hanem valószínűleg egykorú a keresztes hadjárattal és Siriából eredt 1209 körül. Kárára fejlődött ez is, mert a XV. században, már igen modorosak, törékenyek és nyugtalanítóan könnyedek. Nem is az utána következő reneszánsz ölte meg, hanem a törékenység áldozata lett, melynek a csirája benne volt.

Magyarországra, mint minden, ez is későn ért, és nem is virágzott soha. Kiegészítésül szolgált. A XIII. században különösen a Felvidéken van igénybe véve a német telepeseknél, mert olcsóbb építkezés volt. Kevesebb anyag kellett. A tatárjárás után a pusztulások helyén, bizony az anyagi dolog fontos kérdés lévén, a lét kérdéseinél jelentékeny szerepet játszott, azért használták ezt a stilt. — A támpillért magasra húzták, a fal vékonyabb volt, sok ablakot adtak és igy kevesebb anyag kellett. A kassai dóm 1283-ban épült, toldott-foldott, sohasem készült el, pedig ez a legszebb csúcsíves templom, és a budavári, a XIV. sz.-beli bazilikaszerű nyomott, sötét templom. Nem bir benne a román, a kifejlett gótikussal. A garamszentbenedeki igen szép kifejlett formáju-, a csütörtökhelyi a legjellegzetesebb gótikus, valósággal égbetörő.

Az e korabeli várak is mind román stilban épültek, mert nem lehettek áttörve, védelmi szempontból. Belül azonban gótikusak Ilyen a vajdahunyadi a XV-ik századból.

A gót építkezés anyagmentő, s alapja a vasbeton építkezési módnak. Ebben a formájában csodás vakmerőségét utólérheti és tartóssá is teheti. A tömöttség felett áttörtség fog győzedelmeskedni, mert a fény és világosság s a levegő mindenkire győző erő. — A legtöbb falusi templom régiségénél fogva is, román stiljánál fogva is elült, mély, komoly, de sötét. Gondozva nincs, a padok köze nincs bedeszkázva és a nyirkos levegő, a fényt és melegséget kizáró templomban bűzzé válik, különösen ha még a tavaszt ünneplő diszitő falevelek és virágok ott maradnak, és mulandóságnak indulnak. — Itt is győzni kell az egyházművészetnek. — Mindenüvé be kell vinni a fényt, a világosságot, a napsütést. Azért, mikor templom renoválásról van szó, ne feledkezzen meg egy gyülekezet sem arról, hogy templomát a régi román stilben is teheti vonzóbbá, tisztává és ezáltal művésziesebbé.

A legtöbb templomon csak egy ajtó van, mert a régi sekrestye ajtó eltünt, vagy átépitéssel befalazták. A legveszélyesebb egy gyülekezeti istentiszteletre nézve. A felsőzsolcai kath. templomban az ünnepek alatt éppen a mise közben szakadt le a mennyezet vakolata. Ilyenkor, bármennyire nyugodt is az ember, pánik áll elő és a menekülők az egyetlen ajtónak rohanva egymást tapodják agyon. Nemcsak szükséges, de levegőzés szempontjából is fontos legalább két ajtó két irányban.

1919-ben történt meg nálunk, egy nyári vasárnap délután épen a templomban voltunk, én az igét hirdettem, mikor az ajtó kinyillik és az egyik hivem int, s szól az embereknek, kogy „jöjjenek, mert baj van.“ Az átvonuló és menekülő vörös katonák minden lovat befogtak a szekerekbe és el akarták hajtani, hogy könnyebben meneküljenek. Majdnem minden gazda a templomban volt. A hir oly hatással volt, hogy a gyülekezet bár a megszokott rendben kezdett kimenni, de ha csak egy ajtó lett volna, egymást is összetörhették volna, és ki sem értek volna idejekorán. — Pár perc leforgása alatt ketten maradtunk a templomban, a kántorral — és mire elvégeztük az Istentiszteletet, kimentünk, már mindenki hozta vissza az elhajtott lovat és szekeret.

Az egyházművészetnél tehát, akkor, amikor a szépet akarja megvalósítani, fontos, hogy a gyakorlati cél is ott álljon előtte.

Ujra folytatom az egyházművészet körébe tartozó ismertetéseimet. — Ami szépet, nagyszerűt alkotott az emberi művészet és tudás évezredeken át, azt mind beépítette a templomba. — A régi templomok elavultak, s elérkezett az idő a megujuláshoz, a templomépítés ujra fellendült, — úgy annyira, hogy ha a vallásosságnak, az Istenfélelemnek ez volna a fokmérője, akkor intensivitása láttán azt kellene mondani, — ez a föld az Isten lakóhelye lett. — Míg egyik nép pusztítja, a másik sorozatosan építi, szinte lázasan teremt rekord eredményt, mint a sportban. — Ma már a modern kornál tartunk, — természetesen az egyh. művészetet sem hagyta érintetlenül a kor szelleme. — Megváltozott itt is a helyzet és az egyház is a világi művészethez alakult.

A szenzáció éhség, az idegizgalom keresés fűti az embereket. — Az elfogadott stílus az egyháznál a gót volt s ebből épült a legtöbb, ma már teljesen elütők, annyira, hogy külsejükben is megdöbbentők. — Nem vethetjük ezt az egyház szemére, mert ha kihasználja a kor tudománya és technika adtak eredményeket, nem tesz mást, minthogy a kor igényeiben felnövő ember lelkét lehetőleg minél jobban elérje, és Istene közelébe vigye. (villany,- rádió,- fűtés,- hordozható templomok.) — Ez azt igazolja, hogy amint az idő, — nem — úgy az egyházművészet sem állhatott meg. — Nem lehet határ, jelzőpont, mert akkor egyedülmarad s mellette a sietö kor embere elfut vagy elröpül, nehány sovány pillantást vetve reá. — Ez külső; — de belül ilyen változásokat nem tehetett, mert belül adottság van, — a r. kath.-nál az oltár, — a ref.-nál a szószék. — Míg nálunk a puritán egyszerűség jellemzi, hol a művészet csak a legfinomabb és szelíden ható modorral jut szóhoz, — addig a kath-nál úgy a szobrászatot, mint a festészetet igénybe veszik. — Mint régen úgy ma is rányomja a maga bélyegét az egyház, — azok ma is oly merevek és nehézkesek, mint voltak régen

virágzásuk teljében. — A kölni „Pressa“ kiállításon mutattak be egy templomot, mely tisztán vasból volt és az oldalai üvegből. — Az amerikaiak pedig felhőkarcolókban helyezik el a templomot, pálma liget szerű kidíszítéssel. — A Csicsikarban épült (Mandzsuria) svájci missziós templom, — uj modern érdekes stil, mely úgy az európai, mint a japán stilt magában foglalja. Az ujszerű nagyvonalú stílszerűségek már teljesen elveszik a régi templom formát, és inkább hasonlítanak a régi királysírokhoz. — Az angyalföldi ref. templom is egész újszerű, a csepeli azonban sikerültebb. — Kaliforniában Santa-Rosa községben egy drb. óriás fából készítetettek templomot, melyben nemcsak a falak, hanem a berendezések is ugyanabból a fából készülnek az u. n. — „pálca-templomok,“ — melyeknél a folytonosan kisebbedő s egymástól tetőzet által elválasztott épületrészek következnek egymás felett, míg végre egy karcsú toronyba mennek át. — Sajátságos hegyesedő, felfelé nyuló formája van. — Légies könnyedségűek, mint kis falusi házak sokasága tűnik fel. igaz tisztelettel:

Bánhorvát, *Lenkey Gyula*
ref. lelkész.

HIREK

— **A Kálvin János Institutiója négyszázados emlékünnepélyét** egyetemes konventünk május hó 6-án Budapesten tartja.

— **A generális vizitációról,** amelyet Farkas István püspökünk e héten is folytatott az abaúji egyházmegyében, a napilapok is megemlékeztek.

— **Főigazgatói látogatás a gimnáziumban.** Dr. Tamedly Mihály, az új miskolci kerülethez beosztott tankerületi kir. főigazgató április 29-én, szerdán este Sárospatakra érkezett és három napon át hivatalos látogatását végezte a gimnáziumban. Pénteken este a főiskola társasvacsorát adott a tiszteletére, amelyen a teológia, a gimnázium és a tanítóképzőintézet tanári karán kívül megjelentek a különbözőfokú pataki iskolák képviselői is szép számmal. Novák Sándor, dr. Mátyás Ernő és a Tudományos Akadémián a napokban kitüntetett Rozsonday István igazgató-tanító köszöntői után a főigazgató meleg szavakkal válaszolt az üdvözlésekre, kifejtve beszédében, hogy minden iskolának közös a célja: olyan ifjakat nevelni, akik tudnak hinni a magyarság életrevalóságában és örök hivatásában.

— **Vajdácskán május hó 16-án és 17-én „Falunapot“** tartanak a sárospataki theol. akadémia faluszemináriumának a bevonásával.

— **Kitüntetett iskolaigazgató.** A Magyar Tudományos Akadémia a Wodianner-alapból 500 pengő dijjal jutalmazta meg ez évben hat más kitüntetett társával együtt *Rozsonday István* sárospataki iskolaigazgatót. Rozsonday igazgató értékes munkása a tanügynek; a ref. egyháznak buzgó presbitere. Kitüntetése széles körben keltett örömet.

— **A zempléni lelkésznék** szokásos bibliaórájukat tartják május 5-én, d. e. 10 órakor a sárospataki református lelkészlakáson. Minden testvérünket szeretettel várunk.

— **Csendes-napok** voltak a sárospataki református tanítóképzőintézetben április 28 és 29-én, amelyeken *Fónyad* Dezső konventi missziói lelkész, *Magyar* Lajos S. D. G. főtitkár és *Dobos* Károly K. I. E. titkár tartottak áhítatokat és tartalmas előadásokat az ifjúságnak. A lélekébresztő, új látást ajándékozó napok áldásait a másodnapdélelőtti úrvacsoraosztás koronázta be. 29-én délután volt az új S. D. G. tagok felavatása, amelyen mintegy 30 gimnázista leány, fiú és tanítónövendék kötelezte el magát az Isten dicsőségének szolgálatára. Megható volt az az istentisztelet is, amelyet Magyar Lajos tartott egy tanítónövendék betegágyánál, akit S. D. G. taggá avatott.

HIVATALOS RÉSZ.

Lelkipásztorokhoz.

Az április 16—18-iki lelkészi konferencia határozataiból annak felkérésére közöljük az alábbi jegyzőkönyvi kivonatot:

Kivonat a Tiszáninneni Egyházkerület lelkészértekezletének jegyzőkönyvéből.

Isten iránti hálával megtapasztaltuk, hogy jó, hasznos és kötelesség volt nekünk itt lenni, ahol a Krisztus Lelke trónolt és hívott össze minden lelkipásztorokat. Megláttuk jobban a bajokat, gyöngeségeket, mulasztásokat és kötelességeket.

Tiszteletteljes indítványom, hogy a hivatalos lapban, küldjünk üzenetet azokhoz a lelkésztestvéreinkhez, akik nem vettek részt ezen a szükségszerű értekezleten. Merjük megmondani először magunknak és egymásnak, hogy semmi sem lehet akadály, betegségen kívül, hogy ilyen pásztori táborozáson valamennyien részt vegyünk.

Értekezlet az indítványt magáévá tette és szeretetteljes közlését elhatározta.

Nagy Sándor Béla *Janka Károly*
Főző László *elnök.*
jegyzők.

Üzenet az alsóborsodi lelkészekhez. Miután egy pár lelkésztestvér érdeklődött, hogy miért lett az ő nevén a hiv. lapban csak 1 P. nyugtázva a hittanhallgatók segélyezése címén, holott ők valamivel többet küldtek az e. m. pénztárba e címen, felvilágosításul közlöm a következőket: Amikor én a hiv. lapban nyugtázott összegeket a theol. igazgató felkérésére minden alsóborsodi lelkész után az e. m. pénztárból előlegeztem, fejenkint 1 P-vel, akkor én hozzám még az esperes és főjegyző kivételével senki sem küldött pénzt, s a tervem az volt, hogy az általam előlegezett összegeket, s az esetleges azonfelüli adományokat a vizitáció fogja beszedni. A nyugtázás megjelenése után néhányan küldtek hozzám pénzt, de csak kevesen, s ezeket a hullongva érkező összegeket én nem küldhettem minden alkalommal Patakra, hanem meg kell várnom, mig az egyh. látogatók elszámolása mind be fog érkezni, s akkor egy összegben küldöm a beérkezett felülfizetéseket s akkor lesznek azok külön nyugtázva. *Román Ernő* e. m. dékán.

Nyomtatta: Kisfaludy László a Ref. Főiskola betüivel. Sárospatak, 1936.

XXXI. évfolyam. 19. szám. Sárospatak, 1936 május 10.

SÁROSPATAKI REFORMÁTUS LAPOK

A TISZÁNINNENI REFORMÁTUS EGYHÁZKERÜLET, A SÁROSPATAKI FŐISKOLA ÉS A TISZÁNINNENI EGYHÁZKERÜLETI KÁLVIN-SZÖVETSÉG HETI KÖZLÖNYE

FELELŐS SZERKESZTŐ ÉS KIADÓ: **DR. MARTON JÁNOS.**

FŐMUNKATÁRSAK: **DR. ENYEDY ANDOR, DR. MÁTYÁS ERNŐ, DR. SZABÓ ZOLTÁN, DR. ÚJSZÁSZY KÁLMÁN és DR. ZSIROS JÓZSEF.** — Kálvin-szövetség részéről: **DR. H. KISS GÉZA.**

TARTALOM: *Dr. Baltazár Dezső:* Imádság. — *Institutió Előljáró beszédének vége. — yr:* Generális vizitáció Szárazvölgyön. (Folyt. köv.) — *Lenkey Gyula:* Levél (XVII.) — *M. I.:* Az Institutió és a gályarab lelkipásztorok emléke. — *Dr. Panka Károly:* A Pataki Diákok Országos Szövetségének Budapesti Egyesülete. — Hirek. — Hivatalos rész. — Szerkesztői üzenetek.

IMÁDSÁG.

Kálvin Institutiója 400 éves jubileumán (1936. május 6).

Mindenható Isten!
Mennyei édes Atyánk!

Csodáljuk és magasztaljuk a Te lelkedet, amely örök örömben és ünneplésben tartja össze dicsőítésedre a mennyei lelkek seregét. Csodáljuk a Te lelkedet, amelynek ereje teremtette a világot s amelyet kibocsátván újra meg újra megújítod a földnek színét. Csodáljuk a Te lelkedet, amellyel a történelem folyamán jónak és gonosznak visszáiból épségben és dicsőségben hozod ki akaratodat. Csodáljuk a Te lelkedet az emberben, mikor képed és hasonlatosságod fénylő ruhájában jelentkezik rajta; akkor is amikor bűnét vessződdel és botoddal töröd le róla, akkvr is amikor Szent Fiad tudományával, hatalmával, példáival, halálával és feltámadásával, a visszanyert hittel és megújított kegyelemmel az új teremtést alakítod ki életében.

Emez új teremtés nagyságát és méltóságát mutattad meg választott emberedben: Kálvin Jánosban is. Próféták és apostolok választottságát jegyezte életére a Te lelked. Az idők teljességében elküldted kivenni a véka alól az evangélium elrejtett lámpáját; megkeresni Krisztus igazságainak drága gyöngyeit, amelyeket köddel és kárpittal rejtett el a világ; letörölni minden emberi találmány homályát a tévelygő hit csalárd tükörről, hogy láttassék meg benne a Te orcád lélekben, igazságban és tökéletességben és Szent Fiad érdeme, amely által van egyedül megváltatásunk.

Légy áldva Uram! a neki adott hitért, amellyel egy egész világot tudott meggyőzni; légy áldott a tudományért, amelyet neki a mindeneket megvizsgáló szabadságban, az igazságot felismerő bölcsességben, a prófétai tiszt világosságában és a főpapi tiszt alázatos és áldozatos méltóságában adtál; mint ahogy mindez súlyos lelki kincsektől nehezülő írásaiban megtetszik.

Adj minekünk világosságot, készséget, alázatosságot és bátorságot az ő példája szerint követni Jézust és az ő bizonyságtétele szerint vallani, hogy semmi sem illik jobban a hithez, mint elismernünk, „hogy nincs bennünk erény, de csak azért, hogy Te ruházz fel azzal bennünket; nincs bennünk jó, csak hogy Te tölts el azzal; hogy a bűn szolgái vagyunk, csak hogy Te szabadíts meg bennünket; hogy vakok vagyunk, csak hogy Te világosíts meg bennünket; bénák, hogy Te vezess, gyöngék, hogy Te támogass és hogy a dicsekedés minden tárgya el van tőlünk véve, hogy egyedül a Te dicsőséged tündököljék és mi csak Tebenned dicsőüljünk meg" Jézus által. Ámen.

Dr. Baltazár Dezső
püspök.

Az Institutio Előljáró beszédének vége. 1536.

Sed ad te revertor, o magnanime Rex. Nihil te moveant vanae illae delationes, quibus terrorem tibi iniicere nituntur nostri adversarii: non aliud hoc novo Evangelio (sic enim appellant) captari ae quaeri, nisi seditionum opportunitatem, ac vitiorum omnium impunitatem. Neque enim divisionis Deus autor est, sed pacis, et filius Dei non peccati minister est, qui venit ad dissolvenda opera diaboli (1 Cor. 14. Gal. 2. 1 Joan. 3). Et nos talium cupiditatum immerito accusamur, quarum ne mini-

GYHÁZKERÜLET SÁROSPATAK LEVÉLTÁR

nam quidem suspicionem unquam dedimus. Scilicet nos regnorum inversionem meditamur, quorum nulla unquam factiosa vox audita est, et vita semper quieta simplexque cognita fuit, cum sub te viveremus, et qui nunc etiam, domo profugi, tibi tamen regnoque tuo fausta omnia precari non desinimus. Scilicet nos impunitam vitiorum petulantiam aucupamur, quorum in moribus, etsi multa reprehendi possunt, nihil tamen tanta insectatione dignum. Nec tamen infeliciter, gratia Dei, in Evangelio profecimus, quin istis obtrectatoribus vita nostra castitatis, benignitatis, misericordiae, continentiae, patientiae, modestiae, et virtutis cuiusvis exemplum esse possit. Nos tame Deum sincere timere et colere, res ipsa testatur, quando tum vita, tum morte nostra, nomen eius sanctificari petimus. Et ipsa invidia coacta est, quibusdam nostrum innocentiae et civilis integritatis testimonium dare, in quibus id unum morte plectebatur, quod singulari in laude ponendum erat. Quod si qui sub praetexiu Evangelii tumultuantur (quales hactenus aliquos in regno tuo tuisse non compertum est), si qui vitiorum suorum licentiae libertatem gratiae Dei praetexunt (quales permultos novi), sunt leges, et legum poenae, quibus pro meritis graviter coerceantur, modo ne interim Evangelium Dei ob scelestorum hominum nequitiam male audiat. Habes, Rex magnificentissime, satis multis expositam calumniatorum virulentam iniquitatem, ne in eorum delationes ultra modum credula aure propendeas, vereor etiam ne nimis multis.

Quando iam haec praefatio ad iustae paene apologiae modum accedit, qua non defensionem texere, sed duntaxat ad ipsam causae actionem audiendam animum tuum praemollire studui, aversum quidem nunc et alienatum a nobis, addo etiam inflammatum, sed cuius gratiam recolligere nos posse confidimus, si hanc nostram confessionem, quam pro defensione apud tuam maiestatem esse volumus, placidus compositusque semel legeris. Sin vero ita aures tuas accupant malevolorum susurri, ut nullus sit reis pro se dicendi locus, importunae vero illae furiae, te connivente, semper vinculis, flagris, equuleis, sectionibus incendiis saeviunt, nos quidem velut oves mactationi destinatae, ad extrema quaeque redigemur: sic tamen, ut in patientia nostra possideamus animas nostras (Luc. 21), et manum Domini fortem expectemus, quae indubie tempore aderit, et sese armata exeret, tum ad pauperes ex afflictione eruendos, rum ad vindicandos contemptores. Dominus, Rex Regum, thronum tuum iustitia stabiliat, et solium tuum aequitate, Fortissime ac illustrissime Rex. Basileae, X, Calendas Septembres.

1624.

(Szenczi Molnár Albert fordítása.)

De ismét Felségedhöz térek o Kegyelmes Király, kérvén alázatossan: Ne induljon meg Felséged az mi velünk ellenkezőknek hamis vádolásokon, az mellyel Felségedet akarják ijeszteni, hogy ez uj Evangélium által (az mint ők nevezik), semmi egyéb nem kerestetik, hanem támadásra szóló alkalmatosság, és minden bűnökre való szabadság. Mert az mi Istenünk nem szerzője az pártolásnak, hanem az békességnek, és az Istennek fia nem szolgája az bűnöknek, az mely azért jött, hogy elrontsa az ördögnek cselekedeteit. Az mi azért minket illet, méltatlanul vádoltatunk az ilyen igyekezetek felől, az melynek csak legkisebb jelecskéje sem találtatott mi bennünk. Mi legyünk tudniillik, az olyan emberek, kik az királyi birodalmaknak felforgatására szándékozzunk, maga mi tőlünk soha egy támadási szó sem hallatott, és az kiknek életek mindenkor békességesnek ismertetett, valamíg nekünk a Felséged országában volt lakásunk, és minek utánna immár házunktól elkergettettünk is, nem szűnünk meg Felségedért és országodnak jó állapottjáért könyörgeni. Mi keresünk hogy már szabadságot minden felé gyalázatos bűnökre, kiknek magok viselésében noha sok megfeddendő is találtathatik, de semmi olly iszonyú büntetésre illendő nem találtatik és legyen hála az Istennek nem olly hitványul mentünk elő az Evangéliumban, hogy

1936.

(Dr. Viktor János fordítása.)

De most újra hozzád fordulok, óh Legkegyelmesebb Király! Semmit se adj azokra az alaptalan árulkodásokra, amelyekkel a mi ellenségeink téged meg akarnak ijeszteni, hogy ezzel az „új Evangéliummal" (mert ők így nevezik) nekünk csak az a vágyunk és igyekezetünk, hogy alkalmat teremtsünk a pártütésre és büntetlenséget biztosítsunk mindenféle vétek számára. „Az Isten nem a visszavonásnak, hanem a békességnek az Istene", az Isten Fia nem „bűnnek szolgája", hanem azért jött, hogy „az ördög munkáit lerontsa." (I. Kor. 14 : 33. — Gal. 2 : 17. — Ján. 3 : 8.) És igazságtalanság minket ilyen törekvésekkel vádolni, amikor ilyesminek még a gyanújára sem adtunk soha legcsekélyebb okot sem. Hogy mi ország-felforgató szándékokat táplálunk magunkban! Amikor soha senki nem hallott tőlünk egyetlen lázító hangot sem és mindenki előtt ismeretes volt csendes és szerény életünk, amíg a Te uralmad alatt éltünk, és amikor most is, hazánkból üldözötten, szakadatlanul imádkozunk azért, hogy mindenben jószerencse kísérjen Téged és országodat! Hogy nekünk az a hő vágyunk, hogy bűntetlenül dobzódhassék a vétek! Amikor a mi erkölcsi életünkben, ha sok mindent lehet is benne kifogásolni, még sincs semmi sem, amivel ilyen súlyos becsmérlésre rászolgáltunk volna! És Isten jóvoltából nem is volt olyan haszontalan az

1624. **1936.**

az mi életünk ez szidalommal gyalázóknak igaz példájul ne lehetne az tisztaságra, emberségre, irgalmasságra, mértékletességre, békességes tűrésre, és egyéb jóságos czelekedetekre. És bizonyára, hogy mi az Istent ne' szinnyel féljük, ttszteljük, az igazság sze'látomást bizonyítja, mert mind életünkkel, halálun'kkal akarjuk az ő nevét tisztelni. Sőt az mívelünk irégy Ellenkezőknek szájak is ké'szeríttetett arra, hogy az mieink közzül némelyeknek ártatlanságokról és polgári tisztességes voltokról bizonyságot tenne, az kikben czak az az egy büntettetött halállal, az mi kiváltképpen dicséretre vólt vólna méltó. Ha pedig némellyek az Evangélium szine alatt támadás inditók vadnak (az minemüek még ez ideig az te Felséged királyi birodalmában nem találtattak) avagy pedig ha valamellyek az ó bűnre való fajtalan bátorságokat az Istentől nekünk adatott kegyelemnek nevével palástolják, (az minemüket sokat esmerünk) azok ellen valók az törvények, és az büntetések, az mellyekkel az ő érdemek szerint keményen hozzájok kell nyúlni: csakhogy azon közben az Isten Evangéliumának, az gonosz emberek bátorsága miatt gonoszúl ne kellyén hallani. És eképen, Hatalmas kinrály, az mi rágalmazóinknak mérges vádolása bővebbedkén vagyon Felséged eleibe adva, hogy Felséged az ő részekre felötteb ne hajollyon: de félek hogy talán fölöttéb is cselekedtem, mivelhogy ez előljáró beszéd majd egész mentő feleletté nevekedett: noha nem volt szándékomban, hogy abban mentségre való beszédet szerezzek, hanem csak hogy Felséged elméjét az ügyeknek meghallássára engesztelejem, melly Felséged elmélye noha mostan tőllünk elfordíttatott és idegenittetött, sőt még ellenünk való haragra is gerjesztetett, de jó reménységünk vagyon abban, hogy Felségednek ismét kedvét nyerhessük, hogy ha ez mi vallásunkat, melyet magunk mentségére való feleletül adunk Felségednek elejébe, előbb bevött harag nélkül és előbbi megítélés nélkül figyelmetesen megolvasandgya. Hahol pedig Felséged füleit úgy elfoglalandgyák az gonoszakaró irigyeknek susárlási, hogy az bévádoltattaknak semmi meghallás és mentségre való szabadság Felségednél nem engedtetik: és pedig az nyughatatlan ördögök Felségednek megengedéséből és eltűréséből fogsággal, vesszőzéssel, csigázással, jószágoknak dulásával égetéssel szüntelen dühösködendik, mi nékünk bizonyára úgymint felmészárlásra szánt szegény juhoknak bőrünkkel kell fizetnünk: de úgy mindazáltal hogy békességet türéssel birjuk az mi lelkünket, és elvárjuk az Istennek hatalmas kezét, az mely minden kétségnélkül az ő idejében eljön az mi segedelmünkre, és felfegyverkezett készületeivel megmutatja magát, mind az szegények nyomorúságból való szabadítására, mind pedig megbüntetésekre az csúfolóknak és megútálóknak, kik mostan ily gúnyosan és fennyen kevélkednek. Az minden királyoknak királya az Úr Isten, Felségednek királyi székét erősítse meg Igazsággal és Sellyesszékit igyenességggel Ámen. Költ Basileában, Kisasszony havának 1. napján. 1536. esztendőben.

Evangéliumban való előhaladásunk, hogy ezeknek a mi ócsárlóinknak ne szolgálhatna példaképül az életünk, tisztaság, jóság, könyörületesség, önmegtartóztatás, türelem, szerénység, vagy bármely más erény dolgában. Hogy mi csakugyan igaz szívből féljük és tiszteljük az Istent, arról maga a valóság tanúskodik, mert hiszen arra törekszünk, hogy akár életünk, akár halálunk által az Ő neve szenteltessék meg. Gyűlölőink maguk is kénytelenek voltak egyikünknek-másikunknak az ártatlanságát és polgári feddhetetlenségét elismerni, és ezek mégis halálukkal lakoltak éppen azért, amiért különös dícséret illette volna meg őket. Ha vannak egyesek, akik az evangélium ürügye alatt zavarognak (eddig még nem lehetett tapasztalni, hogy a Te országodban akadtak volna ilyenek) s ha vannak egyesek, akik az Isten kegyelméből való szabadságot vétkeik szabadosságára használják fel ürügyül (ilyent nagyon sokat ismerek): akkor vannak törvények és törvényes büntetések, amelyekkel az ilyeneket érdemük szerint szigorúan meg lehet fenyíteni, csak az Isten Evangéliumát ne érje ugyanakkor gáncs gonosztevő ember gazságai miatt! Ime, Dicsőséges Király, rágalmazóinknak méreggel teli gonoszságát elég bőven kifejtettem előtted, hogy mód felett való hiszékenységgel ne hajolj az ő árulkodásaik meghallgatására; sőt attól tartok, hogy túlságosan bőven is.

Hiszen ez az előszó már-már megközelíti egy valóságos védőírat terjedelmét, holott nem az volt a szándékom, hogy előadjam védekezésünket, hanem csak az, hogy ügyünk megtárgyalásának meghallgatására fogékonnyá tegyem a Te lelkedet, amely most elfordult és elidegenedett ugyan tőlünk, sőt hozzátehetem: haragra is gyúlt ellenünk, de amelynek kegyét bízvást reméljük újra elnyerhetni, ha egyszer nyugodtan és higgadtan elolvasod ezt a mi hitvallásunkat, amelyet védekezésünkül kívánunk Felséged elé terjeszteni. Ha ellenben rosszakaróink súsárlásai úgy hatalmukban tartják füledet, hogy a vádlottak már szóhoz sem juthatnak védekezésükkel, és ez a kegyetlen dühöngés a te hozzájárulásod mellett börtönnel, korbáccsal, kínpaddal, felnégyeléssel, máglyával egyre tombol ellenünk, — akkor mi, mint mészárszékre szánt juhok, halálra hajszoltatunk ugyan, azonban úgy, hogy „lelkünket békességes tűrésünkben megőrizzük“ (Luk. 2:19) és várjuk az Urnak hatalmas kezét, amely minden bizonnyal idejében meg fog jelenni és pedig felfegyverzetten, hogy megszabadítsa a nyomorultakat szenvedéseikből és bosszút álljon azokon, akik Őt megvetették.

Az Ur, a királyok Királya, erősítse meg a Te trónusodat igazságossággal és a Te királyi székedet jogossággal, Hatalmas és Dicsőséges Király!

Basel, augusztus 23-án.

Generális vizitáció a Szárazvölgyön.

Püspökünknek ama jószándéka szerint, melylyel látogatása áldásaiban és örömében tervszerű váltogatással minden egyházmegyét részeltetni akar, e tavaszon Abauj alsó vidékének 11 egyházközségére esett a generális vizitáció sora. A látogató körút első állomása Alsóvadász volt, ahová április 19-én, vasárnap reggel indultunk el. Már a miskolci vasutállomáson vártak, fogadtak, üdvözöltek a tőlük mindig tapasztalt szeretettel és előzékenységgel Farkas Elek esperes és Téglássy András gondnok, mint jelen körutunkon egyházmegyei kisérőnk, házigazdánk. A szikszói állomáson Cseley Ferenc főszolgabíró üdvözölte a vármegye nevében a járása területére lépő püspököt. A Fáy Árpád földbirtokos gyönyörű négyesfogata repített végig Szikszó utcáin, a lelkészlak előtti keresztútnál Lengyel István lelkész, presbiterek és iskolás gyermekek csoportja élén intett üdvözletet. Szép lovakon délceg legények csapata kisért Alsóvadász községbe, amelynek bejáratánál Gönczy Károly bíró üdvözlő szavaiból, arcáról, egész egyéniségéből a magyar ember zamata áradt üdítően felénk. Makkay Kálmán lelkész üdvözlésében, püspökünk válaszában kegyeletes utalások voltak a nagy fejedelemre, aki előneveiben büszkén vallotta magát alsó- és felsővadászinak s akinek a szelleme elevenen él e rangos község, szép ősi gyülekezet lakói, tagjai közt. A lelkészlakon a koratavaszi dermesztő hidegben jóleső enyhelyet adtak a befűtött szobák, s összemelegedtek a szívek is. Velünk volt Farkasfalvi Farkas Géza egyházkerületi főgondnokunk is, aki Tomor kivételével, amikor elháríthatatlanul akadályozva volt, minden nap terhét és örömét megosztotta velünk, élvezte nemcsak református testvéreinek, hanem választópolgárainak ragaszkodó szeretetét is és mindenütt volt egy jó szava, bölcs tanácsa, érdeklődő kérdése a köréje csoportosuló jó falusiak számára. Alsóvadászon igen szép a templom, szép a tornya is, mellette felemelő látványt nyújt az emeletes iskolaépület, a lelkészlak boltíves tornáca pedig szinte hívogatja a beljebb kivánkozó vendéget. Az énekkar, amelynek Nagy Bálint személyében ötven év óta működő tagja is van, nagy hatást keltve énekelte az „Áldások Istene" című, ismeretes himnuszt. Főjegyző a 92. zsoltár verseit olvasta, imája szálait is az olvasott igék fonalából szőve. Püspökünk kettős alapigét vett a Példabeszédek 4. r. 18. v. és a Máté ev. 3. r. 12. versből. Bevezetésül gyermekkori látogatásait idézte a tavaszi mezőn, ehez hasonlítva a megtérés által nyert új életet. Megtérni annyi, mint hazamenni. A megtérés öröme, boldogsága hasonló ahoz, mikor az apa, édesanya, gyermek idegenből, a világból megtér az édes, a békés otthonba. A megtérés: ráeszmélés arra, hogy bűnbe keveredtünk, elidegenedtünk az atyai háztól, egyúttal reáfigyelés Isten hívására, az Atya szavára, Aki vár, hogy könyörüljön rajtad. Erre jön az új élet az Atya, Fiú, Szentlélek, a Szentháromság egy Isten közösségében, áldott uralma, hatása és vezetése alatt, elindulás és folytonos haladás a tökéletesség felé. Az egyszeri művésznek a képére mindenki azt mondta, hogy tökéletes. A művész a dicsérő, elismerő szavakra sírva fakadt és amikor megkérdezték a fájdalma oka felől, így felelt: hogy ha tökéletes a festményem, miért éljek tovább, hiszen akkor különbet, jobbat már nem alkothatok. Milyen jó, hogy a mi eszményképünk Jézus Krisztus, akit soha egészen nem érhetünk el, de mindig közelebb juthatunk hozzá. Őt követve, melegedjetek, fogjatok, tartsatok össze. Megtérő magyarok számára jön el mindnyájunk álmának valósága: Kassa és a többi rab magyar föld felszabadulása. A lefolytatott vizsgálat és azt követő presbiteri ülés során kitünt, hogy a hétköznapi istentiszteleteken csak iskolás gyermekek és egyházkelő asszonyok vesznek részt. A konfirmációi vizsga, ünnepélyes vallástétel és a felhatalmazás egyöntetű áttétele áldozócsütörtökre itt és a többi egyházközségekben kedvező elfogadásra talált. Templomlátogatók százalékszáma ünnepben 50, vasárnaponként 30, évi úrvacsorázóké 230. Reverzális javunkra volt 3. Évi perselypénz 96 pengő, egy lélekre esik évenként 6 fillér. A szegényeket fával, élelmiszerrel, pénzsegéllyel támogatják. A sirokat, egyházunk hitelveitől eltérően, előszeretettel világítják. Ifjúsági egylet 60, leányegylet 42 taggal működik. Egyházi lapok közül, mint Abaujban általában, legnagyobb elterjedettségnek az egyházmegyei értesítő örvend. Az egyháznak van 349 hold 130 négyszögöl földje, ami szent és becses ősi örökség, nagy támaszték: de, mint minden támaszték, gátja, szemmelláthető bénítója az áldozatkészségnek, az egyház ügyei iránti lelkesedésnek, érdeklődésnek, általában a lelki elevenségnek. A népesedési adatok szomorú kilátástalanságukkal itt mindjárt fejbekólintottak bennünket, 23 születés és 24 halálozás volt az elmult évben, a kisebb létszámú másfelekezetű lakosság itt is jobban szaporodik, a szomszéd, szintén másfelekezetű községekben pedig kétszeres, sőt háromszoros a szaporodás. A Fáy-kurián elköltött gazdag ebéd után 9 látogatást tettünk. Az egyik háznál Trencsényi József, ágyban fekvő beteg, boldogan húzta ki párnája alól a püspök úr által írt imakönyvet, amit a miskolci kórházban, a Kálvinszövetség kórházmissziója hölgyeitől kapott.

Hétfőn, 20-án reggel Tomor felé, Homrogd községen vezetett át utunk. A község közepén az előljáróság nevében a főjegyző mondott üdvözletet, a Lichtenstein kastélyban pedig a földesúr, Lichtenstein László és veje Bárczay János országgyűlési képviselők vártak és fogadtak meleg szobával és magyaros tizóraival. Idejött püspökünk köszöntésére Bubnó g. kath. esperes, aki okos szép beszédében tárta fel a mai világképet, a keresztyénség külszíne alatt a gyűlölködés, kapzsiság, erkölcstelenség tombolását. Négy látogatással viszonoztuk a községnek püspökünk és mindnyájunk felé áradó szeretetét. A tomori határnál lovas és kerékpáros leventék vártak. Tomor községet szép nemesi kuriák ékesítik, közöttük legszebb a Téglássy Ferenc földbirtokos-főgondnoké. Ebben igen jó, kedves és meleg vacsorai és éjszakai szállásra, aranyos ház-

népre találtunk, boldog és kedves órákat töltöttünk. Az ősi, jelenleg még toronynélküli templom előtt Derzsi Endre vérszerinti és lélekszerinti családja, a gyülekezet élén üdvözölte a püspököt, akit újévi üzeneteiből, írásaiból, híréből itt is jól ismernek, tisztelnek és szeretnek. A templomban, mintha csak csüggedésünkből akartak volna felemelni, sok, gyermeket tartó fiatal édesanya volt. A prédikációba is sokszor belegügyögtek a jövő reményei, de örültünk nekik, mint a magyar jövő igéretbimbóinak, reményteljes rügyeinek. A lectió Róm. 5. r. 12—21, az alapige Gal. 3. r. 19—24 versei voltak. A prédikáció kemény eledelnek volt szánva ebben a lelkiekben edzett és szokott gyülekezetben. Papp József volt itt a lelkész, most meg Derzsi Endre. A bűn és a törvény viszonya képezte a szószéki fejtegetés tárgyát. Németországban támadják az ószövetséget, a törvényt. Pedig az Isten jóságára, a magunk árnyékvoltára, önzésünkre, álnokságunkra emlékeztet. A bűn miatt lett a törvény, amelyre mindig ott van szükség, ahol a bűn uralkodni kezd. A bűn által veszélyeztetett ember számára jelent meg a kegyelem. Kegyelemből hit által igazulunk meg. Ennek a megigazulásnak a reménységében kell járnunk. Kálvin a keresztyének négy csoportját különböztette meg: 1. a bálványimádókat: pénz, föld, vagyon szerelmeseit; 2. névleges, vagyis csak keresztlevél szerint, külsőleg keresztyéneket; 3. a képmutatókat, akik imádkoznak, templomba járnak, kegyeskednek, de áldozatra és szolgálatra nem hajlandók; 4. a lélek szerintieket, akiket Isten lelke vezérel és ösztönöz, tesz késszé minden jóra. Ennek a keresztyénnek, a hit által megigazult embernek a képe maradjon itt emlékül a püspöklátogatás után a gyülekezetben. A templomból kivonuló püspököt Székely József egyháztag a következő beszéddel üdvözölte: Főtiszteletű és Méltóságos Püspök Úr! Méltóztassék megengedni nekem is, mint az egyházközség egyik legidősebb tagjának, aki 24 éven át viseltem a presbiteri tisztséget, egy pár szót szólani. Isten kegyelméből 77 évet töltöttem be és immár olyan vagyok, mint a bibliai Simeon. Református püspököt eddig szemeimmel nem láttam és füleimmel nem hallottam. Nagy azért az én mostani örömöm. Áldom is érette szívemből az Istent és ezt mondom Simeon szavaival: Mostan bocsásd el Uram a te szolgádat békességben. Köszönöm a Főt. és Mélt. Püspök Urnak, hogy nekem és mindnyájunknak ezt az örömet szerezte. Adjon a jó Isten Méltóságodnak erőt és kitartást, hogy elmehessen egyházkerületünkben mindenfelé, ahol református hívek élnek és sok mienkhez hasonló örömet szerezhessen a gyülekezeteknek. Isten áldja meg a Főt. és Mélt. Püspök Urat mind a két kezével. — Köznap itt is csak az iskolás gyermekek járnak a templomba. Templomlátogatók 40, 32, úrvacsorázóké 190 százalék. Évi perselypénz 32·50 P, lélek után 13 fillér. Szegénysegélyezés esetenként van. Ifjúsági egylet 8 nőegylet 12 taggal, énekkar 28 taggal működik. 60 szeretetszövetségi naptár kelt el. A lélekszám 279, születés volt 9, meghalt 4, szaporodás 5. A látogatásoknál találtunk egy lelkészfiút, aki édesatyját korán elvesztette, s gazdálkodásból, kis vegyeskereskedéséből él; hatgyermekes családot, ahol az édesapa házépítő ezermester; áldozatrakész juhászt, aki szintén juhász édesapjával, nagyapjával együtt sokszor elmerengett a csillagokon és elszállt a lelke a szenttitkú betlehemi éjbe. Délután a nőegylet rendezett bensőséges szeretetvendégséget, amelyen főjegyző tartott hosszabb beszédet, ugyanő hirdette az igét az alsóvadászi esti istentiszteleten is.

(Folyt. köv.) —*yr.*

Levél.

(XVII.)

A keresztyénség első századaiból maradt fenn egy kő templom a Rab szigetén (ma Jugoszláviáé), durva kőfaragású kupolás forma, mely előhirnöke a nagy dómok festői szép kupoláinak. — A konstantinápolyi ősi bizanci templom, — a bécsi Karlskirche, — a budapesti bazilika, — a würzburgi kápolna, — az esztergomi bazilika, — a ceglédi ref. templom, — a berlini lut. templom stb. — az érdekes és nagyon értékes templomok mintái, valóságos kőcsodák, melyeknél a lenyügöző tömeghatás, a méretek nagyvonalúsága, a kupolaszerűség, már első pillantásra is áhitatot ébreszt.

Nem érdektelen azért, ha ezeket figyelembe véve kitérünk az egyházművészet azon részére, hogy mi volt a keresztyénség első idejében, s attól kezdve a felfogás a templomokra nézve. — Mi volt az eredeti felfogásuk az egyházi szertartások eszközeire nézve is, és melyik művészeti ág volt hatással. — A történelemből tudjuk, hogy nem építettek, új- és ujabb templomokat a jeruzsálémi mintára, — bár az művészi ihletű. — Az ős keresztyének a zsidó nép zsinagógai rendszerét vették át összejöveteleik szinhelye gyanánt. — A fényes templom drága volt, ők gyorsan szaporodtak, nem tehették az építkezést is olyan gyors tempóban. — A zsinagóga rendszer olcsóbb volt és könnyen felszerelhető, kivül-belül. — Már az ős ker. hite az volt, hogy az ember teste képezi Isten templomát, melyben az Ő szent-lelke lakozik.

Jól gondolták, hogy az a legszebb Istentisztelet, ha az ember éli is azt, az egész lényében, Istentemplomává válik. — Ezért nem volt rájok nézve a templom öncél, hanem csak eszköz, melynek az volt a feladata, hogy önmagát feleslegessé tegye. — A Kálvini egyház is azért vette át a puritán egyszerűséget mindenben, — mert lelkünket akarjuk nevelni és Isten szolgálatába állítani. — A díszes templomok, s a románstil misztikus sötétsége mellett állandó nyitva tartása, annak a jelét is szolgálhatja, hogy az emberek azért menekülnek a templom miszticizmusába, mert kint az életben nem akarják, vagy nem tudják élni vallásos életüket. — Az igazi vallásos élet nem élheti ki magát, a templomi ájtatos fej és térdhajtásban, a kis márvány emlék táblák kiszögezésében (Rókus templ. Bp.) — hanem a mindennapi életben kell azt megmutatni, hogy az ember valóban Istennek temploma. — (II. Tim. 3 5.)

Istent nem lehet keresni és megtalálni sehol, csak az emberi szívben. — Amint az órást nem az órában, a munkást nem a munkájában, úgy

Istent sem az alkotásaiban, vagy emberi munkákban találhatjuk fel, mert Ő ott nem lakozik. — Isten mindenekfelett áll, magasságban és szentségben lakozó, de a bűnösökkel és az alázatosakkal is vele van, hogy megelevenítse a megtört szíveket. — Az élet pedig a szívből indul ki, azért Ő ott lakozik. — Isten nélkül, üres az élet, Istennel, a legboldogabb küzdelem és győzelem.

Az egyházművészet leginkább a középkorban virágzott. — Gazdag levén az egyház, sokat áldozott templomainak feldíszítésén, építésén. — Festett ablakai, könyvei, ruhái, felszerelései, — alkalmak voltak a művészi kidolgozásra. Első helyre az építés került, s ez a gondolat 10 századon át uralkodott Európa sorsán. — A falfestészet, amely régi ideáljuk volt, elmaradt, — a román stil sötét, a gótnál pedig nincs hely. — A gót ablakfestés, díszítés lett urrá, mely a XIII. században virágkorát élte. — Annyira erős és élénk volt a szinekben, hogy csak a XV. században lett tompább és lefokozott tónusú. — Gergely pápa kiadta a jelszót: — „most pedig képek töltsék meg a templomokat oly célból, hogy azok is, akik nem ismerik az írást, elolvashassák a falakon azt, amit nem tudnak elolvasni a kéziratokban." — Ezzel nagy lendületet vett az egyházművészet. Tárgyaikat az uj testámentumból vették inkább, mint az ó-ból. Az ujat könnyen átérezték, de az ó-szövetség igen bonyolult volt előttük. — A falfestmények rövid ideig tartottak, a nedves falakról lehulltak, a salétrom megette, és mást gondolt ki a művészet, mely az alkotásokat örökebbé tette. Igy hozták szokásba a függőképeket, melyek olajfestékkel voltak készítve, ezt 1301-től a Hubert és Jan van Eyck festő testvérek honosították meg. — Kibeszélhetetlen haladás volt. Szabadon lehetett helyezni a képeket. — Az 1400-as években már a mai formátumok között haladt az olajfestés. Érdekes itt megemliteni, hogy a királyok abban az időben festőket küldtek messze földre, hogy hűséges ábrázolással jelenítsék meg előttük, a házasságba ajánlott hölgy személyét. — Ennek lehet utósarj hatása a mai időben a fénykép utáni házasság. — Jó Fülöp burgundi herceg is igy küldte el Portugáliába van Eyck-ot és a kép oly sikerült volt, hogy az ut eredményes lett.

A kéziratokat is díszítették kezdőbetűk, szinezett rajzokkal, s a miniatür festők másolták. — A kezdőbetűk — iniciálék — dekoratív kiképzése, a kódexek ilyen díszítésének a könyvnyomtatás vetett véget. — A szélrajzok, s betűk sokszor képzeletet felülmuló szépek voltak.

A templomok díszítése mindkét stilnál a dombormű volt. Szerzetesek és kőfaragók készitették. Minden alkotásból azonban hiányzott a természet közvetlen tanulmányozása és hatása. — Volt szemük, de nem láttak, művészetük hatalmas, de elvont és valószerűtlen. — Magyarországon ez időben még elég helyes uton haladt, ilyen a pécsi kubikulum, a jáki templom, stb.

Művészetökkel nem tetszeni, hanem oktatni akartak. A gót stil, felölel mindent, a szent könyv legendái kiábrázolásán kivül is; igy történelmet, földrajzot, — állat- és növényvilágot, — erényt, bűnt, mind ki tudta ábrázolni. — Az olvasni nem tudóknak készült. — Az egyház ott volt művészetével mindenütt tanácsolva, — és ellenőrizve. — Vannak akik azt mondják, hogy a gót alakok merevek, kiaszottak, — pedig a jó gótikus művészet nem román, vagy bizánci, hanem a Kr. e. 500—450 közti görög szobrászatra emlékeztet. — A reimsi egyház alakjai, melyek a háború alatt tönkre mentek, szomorúak voltak, pedig volt mosolyuk, és csak az elkárhozottak arckifejezése bántó. Jézusnáluk nyugodt és méltóságos kifejezésű és nem szenvedő. — Csak azt ábrázolta ki, amely a hit dicsőítésére szolgáltatott anyagot. — A művészek nem voltak theológusok, de azok irányitották őket. — Nem lehettek szabadok, mert ha az egyház tekintélye veszélyben forgott, máglya és örökös rabság várt reájok. — 1234—1239 amikor a firenzei sz. kápolnát épitették, Róbert inkvisitor (sz. Lajos alatt) — 222 embert égettetett meg azon gyanu alatt, hogy véleményök volt. Csak a díszítést választották, a tárgyat a papság, illetve az egyház adta. (Folyt. köv.) *Lenkey Gyula.*

Az Institutio és a gályarab lelkipásztorok emléke.

Fényes ünnepéllyel hódolt egyetemes magyar református egyházunk a Kálvin Institutioja négyszázéves és a magyar református lelkipásztor gályarabok megszabadulása kétszázhatvanadik évfordulója emlékének. Az ünnepély május 6-án folyt le Budapesten az egyetemes egyház székházának zsinati termében azzal a komoly méltósággal, mely annyira talált a kettős évfordulóhoz.

Tizenkét órakor a konvent félbeszakította tanácskozását és a konventi tagok is felvonultak a zsinati terembe, amelyet már betöltött a nagyon választékos közönség. Sokan vannak. Elegen. Nincs fennmaradt ülőhely. És lehet látni, hogy rendkivül előkelő testületek (kormány, képviselőház, felsőház, főváros, testvérfelekezetek stb.) elküldték képviseletüket. Mégis átsuhan rajtunk a gondolat, hogy a hatalmas megnyilatkozások miatt, amelyekre az illusztris szónokok miatt számítani lehetett, nem lett volna-e szükséges más helyen tartani meg ezt az ünnepélyt, tömegeket befogadó helyen, hogy azok is megtelítődtek volna a lélek áramával, mint a nagy tömegekhez képest a mégis kisebb számú, szerencsés jelenvoltak, a mi elite gárdánk.

A CV. zsoltár első versének közös éneklése után bibliát olvas és megragadó szavakkal imádkozik *Baltazár Dezső* püspök, az egyetemes konvent I. elnöke. Gátlás nélkül zeng sokhurolású, ép és szép orgonahangja és tömör tömbökben szakadnak ki átforrósodott lelkéből gondolatainak márványdarabjai. (Az imádságot lapunk elején közöljük.)

Szárnyaló szavakkal nyitja meg az ünnepi összejövetelt *dr. Balogh Jenő* konventi világi elnök. Bölcsen él az idővel. S a szivekig talál szava, mikor az ő tiszta hazaszeretetének mintegy a sziklacsúcsáról a mi ősz Simeonunk imádkozik: „Fohászkodom a Mindenhatóhoz, hogy az emberek a jövendőben ne gyűlöljék egymást hitük miatt és különösen ennek a maroknyi magyar nemzetnek

minden polgára érezze át, hogy amikor hazáját szereti, ezt nem azáltal kell tennie, hogy elnyomni törekedjék más embertársának hitbeli meggyőződését."

Az ünnepi beszédet az Institutioról *dr. Ravasz László* tartja. Mesteri közvetlenséggel a megtapinthatóságig közzelhozza az írót és művét az egész hallgatósághoz, majd éppenoly könnyedséggel beállítja a századok távlatába és az örök viszonylatok összefüggésébe. Közben rendkívül finom apologiát is végez és a mai tudás fegyverzetével állítja be, mint nem tévedő vezetőt, Kálvint — a ma emberének is az örök evangélium felé.

Áprily Lajos szép versét nagyon szépen is adja elő.

Dr. Révész Imre debreceni egyetemi tanár a gályarabpredikátorok lelkének ősrétegéig ás le és ezt a lelket lebbenti meg az ünneplők előtt, mint nekiek is szent örökségüket.

Az előadott énekek történeti zamatúak és szépek voltak. A közös éneknek azonban több helyet kellett volna adni.

Az ünnepélyt *Farkas István* püspökünk üde hangú áldáskivánsága zárta be. *M. J.*

A Pataki Diákok Országos Szövetségének Budapesti Egyesülete

a minap a Gyógyszerész Kaszinóban összejövetelt tartott, amelyen többek között megjelentek: dr. Finkey Ferenc koronaügyész, dr. Gaál Endre nyugalmazott államtitkár, dr. Forgon Lajos nyugalmazott postaigazgató, dr. Nagy Béla kuriai bíró leányával, dr. Okruczky Árpád ny. MÁV főfelügyelő leányával, Kohányi Gyula ny. tanfelügyelő, Okruczky Tamás MÁV felügyelő, Szüts Ernő gyógyszerész, dr. vitéz Somody János ügyészségi alelnök, dr. Horányi József MÁV tanácsos, Terhes Tivadar dr. törvényszéki bíró, dr. Tóth Pál ref. lelkész feleségével, Czinyéry Barnáné, Katona Endre MÁV műszaki tanácsos, Mészáros István külügyminiszteri előadó feleségével, Sahin István mérnök, dr. Zombory László muzeumi tiszt, Tatár Miklós gyógyszerész, Dakó István titkár. Az összejövetelen Panka Károly dr. országgyűlési könyvtárigazgató, elnök megemlékezett Lovassy László jurátus, volt pataki diákról, a reformkorszak egyik politikai vértanujáról, aki az 1832—36-iki pozsonyi országgyűlésen összegyűlt jurátusok önművelése céljából Társalgási Egyesületet alapított, ahol az országgyűlési ifjúság körében a szabadelvű eszmék érdekében és a kormány politikája ellen nagy agitációt fejtett ki. Ezért 1836 májusában, tehát most 100 éve, három jurátus társával éspedig Lovassy Ferenc unokaöccsével, Tormásy Jánossal és a ruthén származású Lapsánszky Jánossal együtt, aki a bécsi titkos rendőrség fizetett kémje volt, letartóztatták és 1837-ben 10 évi fogságra ítélték. A spielbergi várban eltöltött három évi fogság után az országgyűlési ellenzék, főként Deák Ferenc sürgetésére 1840-ben kegyelmet kapott ugyan, de a börtönben a rossz bánásmód miatt elméje elborult s mint csendesőrült halt meg Nagyszalontán 1892-ben. — Azután dr. Finkey Ferenc koronaügyész meleg szavakkal köszöntötte Czinke István ny. ref. püspököt nyolcvanadik születésnapja alkalmából, majd dr. vitéz Somody János ügyészségi alelnök egy humoros tárgyú versét adta elő nagy tetszés mellett. — Végül elhatározták, hogy az évi rendes közgyűlést f. hó 16-án este 8 órakor tartják a Gyógyszerész Kaszinóban. *Dr. P. K.*

HIREK

— A tapolcai konferencia junius hó 4-én lesz és nem junius hó 3-án.

— Tanügyi látogatás a Sárospataki Ref. Gimnáziumban. Csorba György c. tankerületi főigazgató, egyházkerületi középiskolai tanügyi előadó május 4-én iskolalátogatást végzett gimnáziumunkban. Ugy ő, mint Tamedly Mihály tankerületi főigazgató ur mégegyszer el fognak látogatni az iskolai év folyamán gimnáziumunkhoz és a konferenciát a másodízben végzett látogatás alkalmával fogják megtartani.

— **Szavazatbontás.** Az elszakított tiszáninneni egyházkerület közgyűlése által elrendelt választásokra beadott szavazatokat most bontották fel. Általános többséget senki sem nyert (Nyilvánvaló bizonysága annak, hogy az elszakított területen még nehezebben alakul ki az egység.). Legtöbb szavazatot nyertek: az egyházkerületi tanácsbirói állásra: Bodor Gábor, Boross Zoltán, Kádár István; a zsinati világi rendes tagságra: dr. Batta Pál, Fekete Miklós, Barna Béla, dr. Rácz Lajos, Szövérffy Ferenc és Nyomárkay Sándor; zsinati lelkészi póttagságra: Böszörményi Sándor, Lenkey Lajos, Zajdó László; zsinati világi póttagságra: dr. Dapsy Béla, Boross Zoltán, dr. Kemenczky Kálmán és Nyomárkay Sándor.

— **Döbrössy Lajos** a magyarországi református egyház mohamedán-misszionáriusa április 25-én megrázó és érdekes előadást tartott a mohamedán misszió történetéről és módszeréről a teológus ifjúság előtt. A nagy horizontokat megnyitó előadást mindenütt átszőtte az evangéliumról való bizonyságtétel hatalmas ereje és az a predestinációs gondolat, hogy a magyarokat Isten a fajilag hozzánk közel álló törökök misszionálására rendelte. Döbrössy Lajos másnap a gyülekezeti igehirdetés szolgálatát látta el a pataki templomban, ugyanezen vasárnap este pedig a gyülekezet előtt beszélt missziói munkájáról.

— **Domine Bogádi.** E címet viseli Peterdy Sándor hangulatos hangjátéka, melyben a szerző a pataki kollegium 1671-i elfoglalását mondja el egy szerelmi történet keretében, költői szabadsággal, de szépen s az a fő. Pl. a végén felcsendül régi pataki diák búcsúdal: „Kezemben van már az uti levelem."

— **Tanyanap** volt május 3-án a pataki gyülekezetben. A távol tanyákon és a diaszpórákban lakó reformátusok gyalog és szekereken százával özönlöttek be, hogy résztvegyenek az anyaegyház róluk is megemlékező istentiszteletén. Az igehirdetési szolgálatot Szabó Lajos tanyamissziói lelkész

végezte. Az Igét nélkülöző és az Ige után sóvárgó nép lelkületét rajzolta meg megragadó módon és szólt a tanyába szakadt magyar reformátusok pusztai gályarabságáról. Az igehirdetés után Darányi Lajos lelkész köszöntötte szives szavakkal az együttalálkozó tanyai és városi gyülekezetet. Istentisztelet után a tanyai reformátusokat lefényképezték, és megmutatták nekik a főiskolai gyüjteményeket.

— **A sárospataki ref. tanítóképző-intézet** 234. sz. II. Rákóczi Ferenc cserkészcsapatának 13 tagja Harsányi László parancsnok vezetésével ezévben is ellátogatott a kies fekvésű Erdőhorvátiba. Május hó 2-án este a református iskola zsúfolásig megtelt termében jól sikerült előadást rendeztek, amelyen a cserkészet jelentőségéről emlékeztek meg. majd tréfás jelenetekben mutatták be a cserkészélet derűs, humoros oldalát. Vasárnap délelőtt Fodor József IV. é. tn. hirdette az Igét, Várady Lajos III. é. tn. énekelt a Dóbisz János IV. é. tn. orgonakísérete mellett, Veress József IV. é. tn. orgonált. Győry Kálmán református lelkipásztor és Harsányi László vallástanár a cserkészek vezetője emlékezett meg e találkozás megbecsülhetetlen értékeiről. Délután Balogh János IV. é. tn. prédikált. A cserkészek ez alkalommal is a református egyházközség vendégei voltak, amelynek tagjai, élükön lelkes lelkipásztorukkal Győry Kálmánnal, buzgó tanítójukkal Budai Imrével, és az áldozatkész presbitériummal, magyaros vendégszeretettel fogadták a pataki cserkészdiákokat. Az ottjárt cserkészek elragadtatással beszélnek arról a páratlanul kedves fogadtatásról és ellátásról, amelyben részük volt, s ezuton is őszinte hálájukat fejezik ki az egyházközség vezetőinek és vendéglátó gazdáinak. Cserkészdiákjaink útja, előadása és igehirdetése közelebb hozták egymáshoz a várost és a falut, a falu jövendőbeli munkásait, és az ott élő magyar reformátusokat.

— **Felvétel a Kálvineum hajdúböszörményi fiúinternátusába az 1936—37. évre.** A hajdúböszörményi ref. Bocskay gimnáziummal kapcsolatban álló Kálvineum fiúinternátus befogadóképessége 120 tanuló. Évi ellátási dijba a teljes dijas növendékek 500 P-t, ref. lelkészek és tanítók gyermekei 450 P-t fizetnek, mig a jó előmenetelü és jó magaviseletü lelkészárvák teljesen ingyenes ellátásban részesülhetnek. Ezenkívül a kiváló előmenetelü és szegénysorsú növendékek fizetési kedvezményben is részesülhetnek. Fenti díjakon kívül a növendékek beiratási díj címen 50 P-t, szappan díj címén évi 5 P-t tartoznak fizetni. Kérvényeket az ingyenes és kedvezményes helyekre julius 5-ig, fizetéses helyekre augusztus 1-ig kell beküldeni a Kálvineum igazgatósága Hajdúböszörmény címre.

HIVATALOS RÉSZ.

VIII. számú Körlevél.

Valamennyi Lelkésztestvéremhez!

I. Az utóbbi időben többször előfordult, hogy némely egyházak legátust, illetve sublegátust egyáltalán nem akartak fogadni és az electionárius bizottság panasszal fordult hozzám, hogy a főiskola ifjúságának e szerzett jogát megvédelmezzem. Nem kell lelkésztestvéreim előtt különösebben hangsúlyoznom sem, mert mindannyian tudjuk, hogy mit jelent a legáció úgy a nagy, mint a kis diákok számára. Mindnyájan éreztük annak áldott és segítő erejét. Aki ettől akarja megfosztani a pataki diákot, az az Alma Mater iránti hűtlenségét akarja igazolni. De meg mi lenne, ha nem ragaszkodnánk egyházkerületünk határozatához, amely szigorúan megmondja, hogy az egyházak milyen esetekben és milyen időközökben kérhetik ennek a jognak felfüggesztését (1929. tavaszi ker. gyülés 22. pont).

Ismétlem tehát, hogy a legátus és sublegátus fogadás feltételeinél a kerületi határozatokhoz való feltétlen alkalmazkodást kérem és megkívánom.

II. Jelentést kaptam a Főiskolából, hogy a húsvét elsőnapjára körlevelemben hirdetett perselypénz a legtöbb egyháztól nem folyt be. Szigorúan figyelmeztetem lelkésztársaimat, akik ezen kötelezettségüknek még nem tettek eleget, hogy a húsvét elsőnapi perselypénzt haladéktalanul küldjék be a Főiskola pénztárába.

III. A tapolcai konferencia június 3-ára hirdetett időpontja — mint ezt más hirdetésben is megtalálják Lelkésztestvéreim, június 4-ére (negyedikére) tétetett át.

Miskolc, 1936. május 6. Atyafiságos szeretettel

Farkas István sk.
püspök.

Tudnivalók a tapolcai konferenciáról.

A Sárospataki Ref. Lapok multheti számában hirdetett tapolcai konferencia rendezése, — amint ez a mult évben nyilvánvalóvá vált — óriási feladat akkor, ha a résztvevők nem alkalmazkodnak a rendezőség kéréséhez és a jelentkezés körüli eljáráshoz. Csak azt kérem, hogy a rendezőség által kiadott utasításokhoz mindenki alkalmazkodjék, mert akkor ilyen nagy tömegek rendben való elhelyezése, szállítása, ebédeltetése lehetetlenné válik.

A június 3-ára hirdetett konferencia akadályok miatt 4-ére lett áttéve. A mult esztendőben összegyült hatalmas tömeg, mintegy 1300 ember, tekintettel a rendelkezésünkre álló hatalmas szabadtérre, könnyen volt elhelyezhető és meg van minden reménységünk arra, hogy ez idén jóval nagyobb lesz a konferencián megjelenők száma.

A multban a környékbeli falvak lakossága — dacára a hétköznapnak — kocsikon, gyalog, biciklin jött el, sokan igen nagy távolságokról. S ez most is bizonyára így fog történni. Gondoskodni fogunk arról, hogy a két óra hosszáig tartó konferencia után a résztvevőknek úgy a szabad, mint a zárt gyógyfürdők, csónakázás és minden egyéb szórakozás nagyon jutányosan álljon rendelkezésére. Az autóbuszon, vonaton érkezők számára, valamint azok számára, akik ebédre jelentkeznek részletes és pontos útmutatásokat a Sárospataki Ref. Lapok május végi számában fogom közzétenni.

Miskolc, 1936. május 6. *Illyés Bertalan*
püspöki titkár.

SZERKESZTŐI ÜZENET.

L-y Gy-a: Csak a jövő számban tudok lapod szerint eljárni.

Nyomtatta: Kisfaludy László a Ref. Főiskola betüivel.
Sárospatak, 1936.

XXXI. évfolyam. 20. szám. Sárospatak, 1936 május 17.

SÁROSPATAKI REFORMÁTUS LAPOK

A TISZÁNINNENI REFORMÁTUS EGYHÁZKERÜLET, A SÁROSPATAKI FŐISKOLA ÉS A TISZÁNINNENI EGYHÁZKERÜLETI KÁLVIN-SZÖVETSÉG HETI KÖZLÖNYE

FELELŐS SZERKESZTŐ ÉS KIADÓ: **DR. MARTON JÁNOS.**

FŐMUNKATÁRSAK: DR. ENYEDY ANDOR, DR. MÁTYÁS ERNŐ, DR. SZABÓ ZOLTÁN, DR. ÚJSZÁSZY KÁLMÁN és DR. ZSIROS JÓZSEF. — Kálvin-szövetség részéről: DR. H. KISS GÉZA.

TARTALOM: *yr:* Generális vizitáció a Szárazvölgyön. (Folyt. köv.) — *Darányi Lajos*: Az óhajtott és elkészített otthon. Az eltévelyedettek pótlása. — *R. E.*: Az egyetemes konvent ülése. (Folyt. és vége köv.) — Magyarok az Institutio ünnepén Genfben. — Tehetségvizsga a sárospataki ref. gimnáziumban. — Hirek. — Hivatalos rész. — Szerkesztői üzenetek. — Vasuti menetrend.

Generális vizitácó a Szárazvölgyön.

Reánkmosolygott az Isten szép napja, mikor kedden reggel Tomorról Kupára kocsiztunk. A lovasbandérium jelentkezésekor a zászlólógástól megijedt lovak hőkölni kezdtek velünk, de az árok széléről visszabátorította őket a kocsisunk erélyes és tapintatos magatartása. Utunk a Kozmáry tanya mellett vitt el, ahol sok a református nép. Kupán a r. katholikus harangláb is barátságos ércszavakat csengetett-bongatott felénk. A templom tágas téren fekszik: csinos, tiszta épület, előtte turulmadaras hősi emlék. A leventeszakasz élén Finta Sándor hadviselt oktató tisztelgett. Batta János lelkész már másodízben fogad püspöklátogatást, látható és érezhető szeretet dédelgeti a ricsei nehéz napok után. Mellette áll minden jó munkában Kiss Ferenc földbirtokos, aki félbenhagyott theologus élete gyümölcseit ötven éves presbiteri szolgálatának hűségében mutatta fel. A templomi lectió, főjegyző imájának igei alapja Efezus 2. r. 1—10. v. püspökünk textusa Róm. 3. r. 20—24. verse volt. Azért jöttünk ide s azért gyülekeztünk a szent házban össze, hogy leüljünk együtt a Krisztus lábaihoz. Velünk vannak, előttünk járnak az ó-testamentum hit által kegyelemből megigazult emberei: Nóé, Ábrahám, Jób stb. Isten ad az embernek mindent ingyen kegyelemből. Tőle van a Tomoron meglátogatott hatgyermekes család elégedettsége, életrevalósága, boldogulása, boldogsága: hitvesi hűség, anyai öröm, gyermekmosoly, unaloműző munka, fáradságfelejtető pihenés. A kegyelem a mi életünk; tehetetlenségünk, gyámoltalanságunk Isten általi meglátása. Ez a kegyelem betakar, véd: mint valamikor az édesanyád. Akarja és munkálja a boldogságodat, a legegyszerűbb emberét is. De nemcsak akarja, hanem adja is a hit által a boldogságot, az öröküdvösséget. A hit meggyőződés arról, hogy győz az Isten. A hitnek Kálvin szerint a következő formái vannak: történeti hit, amely kimerül a hit tárgyát képező esemény elhivésében. Csodatevő hit, amely várja, de sokszor termi és elő is idézi a csodát. Boldogító hit, amely kibékít az élet mostohaságával, keresztjeivel, megismertet az élet egyszerű örömeivel. Üdvözítő hit, amely angyalszárnyak erejével a lelket az örökkévalóságba, Istenhez, a szentek közösségébe emeli. Hit által adta nemrégiben egy édesapa a vérét beteg leánya gyógyításához. A leány meggyógyult, az apa meghalt, de bizonyára örökéletre emeltetett fel hite által. Jézus is vérét, életét adta, hogy mi általa megyyógyuljunk, üdvözöljünk. Ha ezt tudod, a kereszt oltárrá válik számodra, amelyet átölelni, előtte leborulni, érte hálát adni szent kötelesség. Ezt az igét hoztam nektek, hogy vígasztaljalak titeket, erősítsem a lelketeket. Nehéz az élet, de Isten szeret minket és gondot visel reánk. Ismerjétek el, hogy minden tőle van s kegyelméből nyert javaitokkal boldogítsatok másokat. A boldogítás, boldogság szenvedéssel jár, ne félj, szenvedő magyar nép, mert megigazulunk Isten ingyen kegyelméből hit által. A presbiteri gyűlésen jelentette a lelkész, hogy Kiss Ferenc igaz református jubileumtartással, ötven éves presbiteri szolgálatáért hálából szép nagy ezüst kelyhet ajándékozott az Urasztalára. A köznapi istentiszteletek közül a csütörtökin van bibliamagyarázat. Ifjusági és gyermekistentiszteletet tartanak hétfőn, vasárnapi iskolát vezet a lelkésznek mindenben buzgón segítő Nagy Emilia h. tanítónő, aki a katonai szolgálaton távollevő tanító munkáját látja el odaadó hűséggel. Konfirmációi oktatás az ismétlő iskola keretében szeptembertől áldozócsütörtökig tart. Templomlátogató százalékszáma 80 ,50, 109, évenkénti urvacsorázóké 285. Évi perselypénz 34 P 26 f., egy lélekre esik 17 fillér. Szegénygondozás karácsonykor van. 93 pengő értékű könyvet adtak az idejáró felsővadászi gyermekeknek. Ifjusági egylet van 10, leányegylet 12, énekkar 25 taggal. Naptárból 25 példány kelt el. A 10 hold egyházi föld bérben van. Az iskolaépület ódon, rozoga. A község a régebben megszavazott 200 pengő iskolai segélyt beszüntette. Látogatáson voltunk Felsővadászon is a főjegyző-

nél és az uradalmi bérlőnél. Az egyik kupai menyecske ékes rigmussal üdvözölte a püspök urat:

Fehér galamb szállt a házra
Fő püspök ur, Isten áldja.

Ez a vers is egyik kibuggyanása annak a rajongó, lelkes szeretetnek, ünnepi örömnek, amivel a nép lelki vezérét körül veszi.

Szerdán indultunk tovább, megint négyesfogaton, Selyeb felé. Beszálltunk egy kis barátkozásra a Kozmáry tanyára s jót kívántunk a kedves, előzékeny házigazdának Szép, festői volt a selyebi bandérium, de a diadalkapunál lezajlott fogadtatás is. A nagy tömegben, mintha abesszin küldöttség lett volna, szembetüntek Faraó nagy számmal megjelent ivadékai, akik aztán kocsink után lépegetve ecsetelgették előttünk nehéz szomorú sorsukat. Nagy ékessége Selyebbnek a régi Szentimrey kastély, amelyben görögkatholikus kápolna, iskola, lelkészi és tanítói lakás van. A Péchy-féle vadász kastély, jelenleg jegyzői lak, szintén festői látványt nyujt. Büszkén magasodik sugár tornyával ég felé a református templom is, mellette az ujonnan épült iskola, a paplak bizony nem valami kényelmes otthont nyujt a lelkészcsalád számára. Tamáska János ki is fejezte az ebéden mondott köszöntőjében, hogy püspök és egyházkerületi főgondnok látogatása bizonyára az uj lelkészlak megépülésének is hathatós előmozditója lesz. Legyen neki az ő hite szerint. Rossz szokás Selyeben, hogy a halotti koszorúkat az orgona körül helyezik el, ez semmiképen sem volna nálunk megengedhető. A templomban legfeljebb élő, mindig friss virágnak van helye, de ne nem hervadt, a mulandóság diadalát hirdető, porgyüjtő, kegyeleti tárgyaknak. Főjegyző lekciója Jakab 2. r. 14—26, püspökünk alapigéje Jakab 2. r. 26. v. volt. Ima és beszéd közt igen szépen énekelt a tanító által vezetett vegyeskar. A beszéd a mellüket verő református keresztyének jellemzésével kezdődött. Ezek eljönnek a templomba, urasztalához is járulnak, de nem törődnek a lelkiekkel. A hit sok embernél csak magamegnyugtatása. Jelszava: Isten minden megtesz, én átadom magam a nyugalomnak. Az ilyen életben nincs megmozdulás. Nem igaz, és nem élő hit ez. Ha nincs cselekedet, nem igaz a hit. Kálvin szerint azért nem ad Isten tökéletes hitet és szeretetet még a választottaknak sem, hogy a rész szerint való hajtsa, ösztönözze őket a többre, a teljességre, a tökéletességre. Minden jócselekedet Istentől kapott ajándékainak részlettörlesztése. A fa jelenti az ágat, törzset, gyökeret: neked is nem egyes cselekedeteid, hanem egész lényed, életed alkotja hitednek fáját. A hitnek cselekedetei, gyümölcsei vannak a családban, egyházban, társadalomban. Nem ér semmit, ha cselekedeteid szabályozója az emberektől való függésed, az ő parancsuk, az ő kívánságuk, az ő véleményük. A Krisztusban való hit legyen életed, cselekedeteid szabályozója. Ő a mi eszményképünk, őt kell követnünk, cselekedni a jót magáért a jóért. A jócselekedet kötelesség, nincs fölösleges jócselekedet, nincs emberi érdem. Az élő hit gyümölcsei: összefogás, nemes verseny Krisztus szolgálatában. Ez a hit tegye életeteket zengő zsoltárrá, bizonyságtétellé arról, hogy neveitek fel vannak irva az élet könyvébe. Selyebnek három szórványa is van: Nyésta, Abaujszolnok, Monaj. Köznapi bibliamagyarázat van 10 jelenlevő esetén. Bibliaiskola van a gyermekeknek. A konfirmációi vizsgát átteszik áldozócsütörtökre Templomlátogatók százalékszáma 98, 70, 10, urvacsorázóké 250 Házasságkötés az elmult évben nem volt. Reverzálist kárunkra adott egy idegen. Perselypénz évenként 44 P 16 f., egy lélekre esik 15 fillér. A sirokat bizony világítják. Ifjúsági egylet van 24, leányegylet 18, énekkar 22 taggal. Elkélt 44 naptár. Egyházi föld egy évi bérlete elmaradt, adósság is van: a hívek a rossz termések miatt nem fizetnek. A község megszavazott 50 pengő segélyt, de nem fizeti. Lélekszám 305. Született 5, meghalt 7, kitért 1, 3 a fogyás. Kupán 10, Selyeben 11 látogatást tettünk, jólesett a helybeli fiatal görög katholikus lelkésznek az örömünnepben való testvéri résztvétele. (Folyt. köv.) *y—r.*

IGEHIRDETÉS.

AZ ÓHAJTOTT ÉS ELKÉSZITETT OTTHON.

(Áldozócsütörtökre.)

Lekció: Ap. Csel. 1:6—11. Textus: János 14:2.

Főtétel: A mennybe ment Jézus az óhajtott otthont készíti ott el nekünk.

Felosztás: I. Itt nincs meg az otthonunk egészen, II. pedig óhajtjuk, III. Áldozócsütörtökön megérezzük, hogy már készen vár a mennyben ez az otthon.

Zárótétel: Az ott elkészitett otthonért türd az itteni otthontalanságot.

Dünamisz: I. A legtöbb embernek van ugyan olyan helye, ahol meleg étellel várják, ahol nyugvóhelyet készitenek a fáradt teste számára, de otthona mégis a legtöbb embernek nincs. Igazi otthona meg senkinek sincs. A legtöbb hajlék azért nem lehet otthonná, mert zúgolódás, veszekedés, egymásokozás van benne. Minden csalódásért, minden rossz hangulatért, minden betegségért azokon áll az ember bosszút, akik közelében vannak. Igy az otthonban mindig van egy kis feszültség, mindig van valakinek valaki ellen valami panasza. Amíg életben vannak a családtagok, azért nem lehet otthon az otthon, ha a családtagok közül már többet elszólít Isten, akkor meg már azért nem érzi az ember otthon magát. A legtöbb ember menekül otthonról.

II. Azért, mert az ember vágyakozik egy igazi otthon után és azt keresi. Igy gondoskodik otthonpótlékokról. Az ember sokszor úgy szeretne elmenni valahová, ahol teljes nyugalmat, békességet és megértést találna. Az ember azokkal szemben leghálásabb, akik olyan környezetet tudtak teremteni neki, hogy legalább néhány óráig jól érezhette ott magát. Cserkész ifjaink és KIE ifjak is az ő Otthonukban találják fel sokszor azt a nyugalmat, azt a lelki összhangot, ami után kimondhatatlanul vágyakozik a szív. És ezt az otthont egészen még senki sem találta itt meg.

III. Az igazi otthon után vágyakozók számára ezért biztató az áldozócsütörtöki Ige: Jézus elment az igazi otthont készíteni. Itt vész el igazán a halál félelme. Mi tudjuk, hogy minket nemcsak a temetőben vár egy sirhely. A mi számunkra a halál nemcsak befejezés. Minket odafent vár a Megváltó által elkészített igazi otthon. Ott nem lesz nézeteltérés. Nem lesz rossz hangulat, lárma, egymássértegetés. Ott nem fogják egymás családját becsmérelni, mert aki ott lesz, az mind Isten gyermekének neveztetik. A halál a mi számunkra elkezdés. Itt Isten mindig küld valahová, mindig azért ad valamit, hogy azt tovább adjuk. Akkor majd hív Isten és amit ad, az teljesen a mienk. Ott kezdődik el a mi életünk igazi élése. Mi nem az elmulás változhatatlanságába nyugszunk bele, minket az ott elkészített és számunkra igazi életet nyujtó otthon vígasztal.

Gyakran megtörténik az, hogy valaki egy regényolvasásnál annyira kiváncsi, hogy megnézi a könyv végét. És ott olvassa, hogy minden jóra fordul. Lehet akkor már a regényben ezer halálos veszedelem, az olvasó tudja, hogy nincs baj. Hogy holnap mi vár reánk, nem tudjuk. De hogy a legvégén e földi életnek, mi vár azokra, akik Istent szeretik, azt tudjuk. És ez a legvégül levő biztatás elveszi a mindennapi nyomorúság keserűségét. Otthontalan Testvérem, már elkészíttetett számodra az igazi otthon.

AZ ELTÉVELYEDETTEK PÓTLÁSA.

(Pünkösti előtti vasárnapra.)

Lekció: Ap. Csel. 1:15—26. Textus: Ap. Csel. 1:24—25.

Főtétel: A pünkösti előtti vasárnapon az elhagyott őrhelyekre kell uj vigyázókat állítani.

Felosztás: I. Mindnyájan olyanok vagyunk, akik többé-kevésbbé hütlenek lettünk a reánk bízottakban. II. Isten azt a kegyelmet gyakorolja, hogy visszafogad minket. III. Az ad erőt a kitartáshoz, ha megérezzük, hogy Isten kiválasztó kegyelme állított minket munkába.

Zárótétel: Hálálд meg, hogy Isten kegyelme ujra visszafogad.

Dünamisz: I. Olyan mélyre nem sülyedünk ugyan, mint Judás, de mégis mindnyájan hütlen munkások leszünk. Ma ezeket az eltévelyedéseket mind végig kell gondolunk. Még a legvallásosabb embernek is mennyi zugolódás támad a lelkében. Az átok és káromkodás a legtöbb ajkon kicsúszott már. Minden embernek az életében van olyan rész, amikor még a legszentebbeket is kikopottaknak látja és szinte árúba bocsátja. Mi lenne, ha Isten minden hütlenné vált munkását elbocsátaná, Mi lenne, ha az, aki zúgolódott és Isten ellen vétkezett, az többé nem imádkozhatna? Mi lenne, ha Isten többé nem használná fel az ő országa terjesztésében azokat, akik elhajlottak tőle? Mi lenne, ha Isten úgy bánna velünk, mint Judással, engedne az utunkon és mást állítana helyettünk? Jaj lenne akkor nekünk.

II. Isten azonban azt a nagy kegyelmet gyakorolja velünk, hogy nem helyettünk akar állítani másokat munkába, hanem ismét minket akar munkába állítani. A mi zúgolódástól beszennyezett szívünket, átoktól és ocsmány beszédtől beszenynyezett ajkunkat akarja ismét megtisztítani. A mi gyülölködő életünket akarja a szeretet drága ajándékával eltölteni. Istennek nemcsak a tisztánmaradt, hanem a megtisztult életek is kellenek. Isten nemcsak az el nem tévedt, hanem a megtért embereket is örök szeretettel fogadja. Ez a kimondhatatlan nagy kegyelem. Elindultunk a Júdás útján, de Isten különös nagy kegyelme nem enged egészen a pusztulásba. Időt ad, hogy visszatérhessünk. Azért nem tölti be mással az őrhelyünket, hogy mi térjünk vissza és minden bűnünket belátva, hűek maradjunk ezután.

Isten az igen nagy bűnösöket is visszavárja.

Isten azokat is várja, akik gyermekeiknek máshová igérése által megszegényitették a mi egyházunkat. Az üresen maradt padokba nem újakat akar ültetni, hanem visszavárja az eligérteket.

III. Nem lehet nagyobb visszavonzó erő, mint annak a tudata, hogy Isten, aki a kövekből is támaszthat magának embereket, ragaszkodik a mi személyünkhöz, a mi visszatérésünkhöz. A mindennapi életben jólesik a közbizalom is. Mennyivel több ennél az Isten bizalma. Az ad erőt, ha megértjük, hogy minket nem kisebb hatalom, mint Isten kiválasztó kegyelme állított munkába. Az ő akaratából mi reánk az a „sors“ esett, hogy neki szolgáljunk, hogy őt szeressük, hogy erőt nyerve, mindhalálig kitartsunk.

Magyar ember gyakran mondja csalódottan: hiába, igy hozta a sors. Most örömmel mondjuk: áldott légy Istenünk, hogy igy akartad, hogy a megtérés és a hűséges szolgálat legyen a mi sorsunk. *Darányi Lajos.*

Az egyetemes konvent ülése.

Május 6—7 napjára hivatott össze a magyar ref. egyház legmagasabb fokú egyh. kormányzó testülete Budapestre az Abonyi utcai székházba, ahol hatalmas, 335 pontból álló tárgysorozat várta a tagokat, mely temérdekségnek csak az egyszerű ismertetése is csak úgy volt lehetséges, hogy egyfelől a második napi ülés rövid ebédszünettel este fél nyolc óráig tartott, másfelől a missziói, iskolaügyi, közalapi és nyugd. bizottságok már jóval a konventi ülést megelőzőleg megtárgyalták a szakkörükbe vágó és utalt ügyeket s leszűrt javaslataik már nyomtatásban jóelőre rendelkezésére bocsáttattak a konventi tagoknak. A többi szakbizottságok pedig részint az ülést megelőző, — részint az első ülési nap délutánján valódi szellemi tornát végeztek az ügyek minél precizebb előkészítése céljából, s azokon részint az előadók sasszeme, részint a szakemberekből álló bizottsági tagok rutinirozottsága teljes biztosíték arra, hogy a szőnyegre kerülő ügyek legszakszerűbben bíráltatnak el, — s csak ily előkészítés mellett vált lehetővé a tulzsúfolt tárgysorozattal való megbírkózás, a villámgyors és mégis alapos munka.

Pont 9 órakor hangzott fel az elnöki csengő szava, s dr. Baltazár püspük bibliát olvas és ben-

sőségesen imádkozik, mely után Balogh J. világi elnök rövid, de sűrített tartalmú megnyitót mond, melynek keretében megemlékezett a „Szózat" centennáriumáról, majd a telepítési törvénynek minket érintő és érdeklő kihatásairól s végül arról, hogy jun. 2 án lesz 25 éves évfordulója a dr. Baltazár Dezső püspökké választásának, amely alkalommal a kerülete által rendezendő debrecení ünnepségen a konvent is nagyobb küldöttséggel képviselteti magát. Ezután a napirendi tárgyak tárgyalása következett, melyek közül csak néhány közérdeklődésre számottarthatót ragadok ki, mivel az előbb említett tárgyhalmaz ismertetésére nagyobb tér e helyen nincs, meg ott lesz a teljes jegyzőkönyv.

A par. könyvtárbizottság által szerkesztett szervezeti szabályzat azzal a módosítással hagyatott jóvá, hogy e vállalatnak privát egyén nem lehet tagjává. — Bibliai kommentár és magyarázatos biblia kiadása tárgyában bizottság küldetett ki, mely irányító utmutatást dolgozzon ki s a kitűzött cél 4 év alatt lenne foganatosítandó. Ugyancsak programmjába vette a par. ktár bizottság egy héber-magyar és egy görög-magyar szótár szerkesztését s ehhez s konvent is hozzájárult. Hogy a Theol. Szemle a par. ktár alap hozzájárulásával tartassék fel: azt fedezett hiányával a konvent nem tudja vállalni.

A missziói biz. jelentése általában megnyugtató, csak több szigoruságot kér és vár az e neműmunkák ellenőrzőitől s a munkák elhanyagolói vagy végezni nem akarói, mint alkalmatlanok, őrhelyeikről eltávolítandók. Nagy örömmel vétetett tudomásul, hogy az őrszentmiklosi szeretetház vételárából már nem áll fenn adósság, s a 13000 p-t képviselő objektum teher nélkül áll rendelkezésre a szeretet munkáinak folytatására. Ugyane tágykörökben kimondta a konvent, hogy egyházi helyiségekben italmérés, szeszfogyasztás engedélyezését a maga részéről is leghatározottabban ellenzi, — bálok rendezését szintén nem tartja egyházi testületek tennivalói közé tartozónak, sőt azt a mai viszonyok között aggályosnak minősíti, — egyébként pedig nagyon óhajtaná e tekintetben egységes egyháztársadalmi közvélemény kialakulását.

A közalapi ügyek közül megemlítem, hogy a hátralék átlaga az 1 évi járulékkivetés 146%-ának felel meg. Hátralékmentes egyházmegye csak egy volt: a felsőbaranyai. Az esperesek szeptember 15-ig jelentést tenni kötelesek, hogy amely egyh. községnek hátraléka az 1 évi kivetés összegét meghaladta, azokkal szemben milyen behajtási intézkedéseket foganasítottak és milyen eredménynyel? Nagyfontosságú mozzanat a közalap ügykörében az ez év folyamán történt házvétel. Ugyanis a közalap vagyona, — jelenleg közel 600000 pengő — az E. T. VIII. tc. 9. § szerint főleg egyh. községnek teljes biztosíték mellett nyujtott értékálló kölcsönökben és ingatlanba lévén elhelyezendő, — mivel kölcsönben már 313791 pengő van kihelyezve, az elnöki tanács november 4-én tartott ülésében kimondta a fennálló viszonyok mérlegelése alapján a többi készpénz tőke ingatlan vásárlására fordítását, ily előzmények és szakértői vélemények kikérése után megvásároltatott Budán a Vérmezővel szemben Krisztina körút 113/a. sz. alatti 6 emeletes új bérpalota, mely még 26 évig adómentes, 476945 P. összegért mely hatalmas összeg csak úgy lett kifizethető, hogy 200000 P. a lelk. nyugd. intézettől kölcsönöztetett. s a vásárlásra fordított tőke jövedelmében ez is osztozni fog a vételár részesedés arányában. A bérház tiszta jövedelme ez idő szerint 37379 P-re becsülhető s így 7·83 %-jövedelmezőségre nyujt reményt, s igy befektetési módnak is kedvező, meg mivel minket már egyszer nagyon megcsipett a készpénz tezaurálás: e tekintetben is megnyugtatónak látszik e befektetés, amihez a konvent plénuma vita nélkül hozzá is járult. Ez operáció következtében azonban az egyh. községek számára nyujtandó kölcsön ez éven a minimumra redukálódott, 307000 P t kért 22 egyházközség, ezzel szemben a konvent csak 84000 P-t helyezett kilátásba, de ez is csak azon arányban és időben, amint az ez évi járulékbefizetések fognak folydogálni. Egyszersmindenkori segély címén 13000 P folyósíttatott, amelyből egyházkerületünk 7 egyháza templomépítés, vagy javítás, vagy ezekből származó adósság törlesztésre kapott 1700 P-t.

(Folyt. és vége köv.) *R. E.*

Magyarok az Institutio ünnepén Genfben.

Kálvin János hatalmas műve, az Institutio megjelenésének négyszázados születésnapját megünnepelni a világ minden református egyháza elküldi hivatalos képviseletét Genfbe, a Kálvin városába. A magyar ref. egyházat *Balogh Jenő* dr. konventi elnökön kívül *Benedek Zsolt* dr. konventi tanácsos, *Révész Imre* dr. egyetemi tanár és *Kovács J. István* dr. teol. tanár képviselik A hivatalos kiküldötteken kívül *Kovács J. István* dr. szervez egy legfeljebb huszonöt tagból álló csoportot, amely számára fejenkint 150 svájci franknyi valutát engedélyez a Nemzeti Bank. Nemcsak azok a hatalmas ünnepségek, kiállítások, előadások, ünnepi istentiszteletek vonzzák a magyar református lelket Genfbe, amelyek *június 12—14.* napján tartatnak, hanem megy, hogy lássa a monumentális Kálvin szobrot is, amelyen többek között ott áll Bocskay Istvánnak ércalakja is. Az utazás programja a következő:

Budapestről indulás *június 10-én (szerdán)* reggel. Érkezés *Salzburgba* este. Megszállás Salzburgban.

Salzburgból indulás *június 11-én (csütörtökön),* érkezés még aznap *Genfbe.*

Genfben tartózkodás *június 12-től június 17-ig (szerdáig).*

Genfből indulás *június 18-án (csütörtökön) Milánón* és *Velencén* keresztül. Megállás egy-egy napra, illetőleg egy-egy éjszakai szállásra Milánóban és Velencében.

Érkezés *Budapestre június 21-én (vasárnap)* délelőtt.

Pontos vasuti indulási és érkezési adatokat most még nem lehet közölni, mert a nyári menetrendet nem ismerjük. Csak május 15-én jelenik meg az új menetrend.

Az utiköltséget mindenki magyar pénzben fizeti. Gyorsvonat harmadik osztályon az egész költség *Budapesttől Genfig* és vissza *Genftől Budapestig* a csoportos utazásban résztvevők számára fejenkint 170 pengő. Ehhez jön a 150 svájci frank kiadásokra, szállás, belépődíjak, zsebpénz, kosztolás stb. A 150 svájci frankot a magyar *Nemzeti Bank* 257 pengőért bocsátja a kirándulás minden tagja rendelkezésére. Vizumra egyik országban sincs szükség, csak érvényes útlevélre. Az útlevelet a 170 + 257 = 427 pengővel együtt *dr. Incze Gábor* ref. lelkész, az utazás titkára címére (Budapest, II., Török-utca 4.) kell beküldeni, lehetőleg nem postautalványon, hanem csekklapon, amelyre ezt kell írni: *Incze Gábor, Budapest 33.451.* Azok, akik szabadjegyük, vagy vasuti féljegyük birtokában *Budapest Hegyeshalom,* illetőleg *Kotor* (jugoszláv határ) *Budapest* útszakaszon olcsóbban, vagy ingyen utaznak. 9, illetőleg 11·70 pengővel fizetnek kevesebbet. Ha mindkét útszakaszon maguk váltják jegyüket, vagy van szabadjegyük mindkét útszakaszra, 20·70 pengővel fizetnek kevesebbet.

A menetjegyiroda pontos számadással szolgált, a valutaviszonyok esetleges változása folytán azonban lényegtelen eltolódások állhatnak be, amikor is lehet, hogy pár pengővel kevesebbe fog kerülni az utazás, lehet azonban, hogy 5—6 pengővel többe. *Jelentkezni május 22-ig lehet.*

Tehetségvizsga a Sárospataki ref. gimnáziumban.

A folyó iskolai évben élvezi először néhány tanuló azt a segélyt, amit a főiskola előljárósága határozottan *kiemelkedő tehetségű* és szegénysorsú első gimnazistáknak juttatott. Eddig ugyanis első osztályosok nem kaphattak segélyt, minek következtében bizonyára sok kiváló gyermek számára bezárultak a továbbtanulás lehetőségei.

A következő (1936—37.) iskolai évben újra kb. 500 P. segélyt oszt ki a gimn. tanári kara azok között a *tehetségükkel jóval az átlag fölé emelkedő, szegény sorsú első osztályos, református* gyermekek között, akik különben anyagi feltételeik hiányában nem volnának képesek gimnáziumi tanulmányokat végezni. A vizsgára külön nem kell tanulni. Az elemi iskolai tárgykörből szóban és írásban vizsgáljuk meg nem a gyermekek tudásmennyiségét, hanem értelmességi fokát.

Minden külön értesítés helyett közöljük, hogy a tehetségvizsgát *szept. 5-én d. e.* tartjuk meg. Kérjük ezért lelkész és tanító testvéreinket, hogy a mennyiben községükben, iskolájukban van ilyen *továbbtanításra érdemesnek látszó gyermek,* hívják fel a szülők figyelmét e kedvezménynyujtotta lehetőségekre. Ugyankkor nyomatékosan kérünk mindenkit, hogy *csakis kiemelkedő tehetségű, valóban szegény* gyermekeket küldjenek erre a vizsgára, mert hiszen ez intézménynek legfőbb célja az, hogy segítségével a *szellemi jobbtermelést* mozdítsuk elő. Átlag-értelmességű gyermekek jutalmazására, már az alap szűk korlátai miatt sem kerülhet sor.

A segély nagysága nem haladja meg a 100 P-t. Vele egyidejüleg más kedvezményt nem kap a tanuló. Jelentkezéskor a gimn. ig. hivatalba be kell küldeni az *elemi iskolai értesítőt és a szegénységi bizonyítványt.* Jelentkezést *szeptember 4-ig* elfogadunk. Gimn. Igazgatóság.

HIREK

— **Farkas István püspök előadása Rákospalotán.** Az Országos Bethlen Gábor Szövetség rákospalotai csoportja vasárnap tartotta közgyülését, amelyen megjelent *Farkas* István református püspökünk is. A közgyülésen Gyökössy Endre dr. Máv főtanácsos, a kiváló költő elnökölt. Majd Farkas István püspök tartott előadást. Kifejtette, hogy az öntudatos ember tisztában van isteni küldetésével, az igazi hit már maga öntudatot jelent, Krisztus nem felekezetekért jött a földre, de az egyes emberek megjavitásáért. Ez a meglátás alapja a protestáns türelemnek, amely nélkül a magyar történelem még tragikusabb lett volna s amely egyik legnagyobb erő az uj Magyarország kiépitésében is. A közgyülés után a rákospalotai kaszinóban közebéd volt, amelyen Farkas püspök a kormányzóra emelte az első poharat, majd a Bethlen-serleggel kezében Deme Aladár dr. kincstári főtanácsos mondott ünnepi beszédet.

— **Bessenyey Zénó dr.** képviselőt, a fővárosi Közmunkák Tanácsának elnökét, főiskolánk igazgató-tanácsosát az országos Dalosszövetség elnökévé választotta. Az ő ismert erélye bizonyára rendet csinál a nagy célokat ápoló szövetségben.

— **A Komjáthy Aladár** kezdeményezett theol. alapra az Abauji egyházmegye lelkészei még a mult évi október hó 16-án tartott egyházmegyei közgyűlés alkalmával gyüjtés utján 41 pendőt adományoztak.

— **Harangodi Nagy András** írót, a tiszaluci ref. egyház főgondnokát a Zenevilág országos dalszövegpályázatán ujólag kitüntették. Nagy Andrásnak ez ében már ötödik irodalmi kitüntetése.

— **A sárospataki cserkészeket** május hó 9-én meglátogatta *Dr. Papp Antal* a Magyar Cserkészszövetség országos elnöke; s tejes megelégedését fejezte ki a látottak és a hallottak felett. A pataki cserkészcsapatok május hó 10-én, vasárnap Ujhelybe utaztak, ahol résztvettek a zemplénvármegyei cserkészek első egységnapján. A gimnázium cserkészcsapata stafétában és sátorverési versenyben lett első, a tanitóképző-intézet cserkészei pedig a kocsiversenyben és a kézügyességi versenyben győztek, s szépen szerepeltek a búcsútábortűznél is. Az egységnap egyik rendezője Szabó Károly zemplénvármegyei vezetőtiszt főiskolai tanár volt.

— **Prügyön énekkari ünnepély** volt május hó 10-én d. u. 3 órai kezdettel. Az ünnepélyen részt vettek a báji, tiszaladányi és prügyi énekkarok, amelyek nagyszerű szereplésükkel bizonyságot tettek kiváló készültségükről és a karvezetők buzgóságáról. Az ünnepély a község főterén, az országzászló előtt tartott istentisztelettel kezdődött,

amelyen Nagy Sándor Béla bodrogkeresztúri lelkipásztor végzett szolgálatot. Megnyitó beszédet Kiss Pál prügyi lelkipásztor mondott. A közeli községekből is hatalmas közönség sereglett egybe az ünnepélyre. Este az iskolában közös vacsora volt, amely kedves bizonyságát nyujtotta a prügyiek őszinte magyaros vendégszeretetének.

— **Lelkészbeiktatások.** *Fülöp* Sándort Sajókápolnán május 3-án, *Tóth* Lajost Vizsolyban május 10-én iktatták be lelkipásztori állásukba. Az új pásztoroknak szeretettel kívánunk felülről való erőt és áldást felelősségteljes új tisztjeikben. II. Tim. 2:3.

— **Diákbúcsúk.** Megható érzések között búcsúztak főiskolánkon a teol. akadémiát és a gimnáziumot végző diákjaink az iskolai évtől és az Alma Matertől. A teológusok búcsúján *Gönczy Árpád* IV. éves teológus, a Teol. Egylet elnöke mondott imádságot. — A gimnáziumot végzett diákok búcsúja a csengő alatt folyt le. Itt *Csőry István* tartott búcsúbeszédet a távozók nevében és *Fazekas István* VII. oszt. tanuló az ittmaradottak részéről. Mindkét diákbúcsún nagy közönség vett részt.

— **Pataki diák volt-e Lovassy László?** A Sp. Ref. Lapok mult számában a Pataki diákok orsz. szövetségének budapesti egyesületében arról esett szó, hogy Lovassy László jurátus, a reformkor egyik politikai vértanuja, pataki diák volt. Tudomásom szerint L. L. iskoláit Debrecenben, Késmárkon és Nagyváradon végezte s a subscribálási könyvben sem találtam a nevét. *G. J.*

— **Sajtóhiba.** A 18-ik számban megjelent „Levél"-ben a 98. oldalon a 15. sor után kimaradt egy sor. Kimaradt ez: — „vannak. Méretei nagyok még igy is. Norvégiában szintén fából" ... készülnek az ú. n. „pálca-templomok"...

— **A Praxis Pietatis,** Medgyesi Pál hatalmas munkája, mely először 1636-ban jelent meg, pünkösdre újból megjelenik. Az ötszáz oldalas könyv elé *Ravasz László* püspök irt előtanulmányt. A páratlanul olcsó munkára (ára postai küldéssel együtt **1 pengő 25 fillér**) előjegyezni lehet még a kiadónál *Dr. Incze Gábornál*: Budapest II. Török utca 4. (fizetni csak a könyv átvétele utáni nyolc nap alatt kell a könyvben érkező csekklapon.)

— **A kesznyéteni** Ifj. Egyesület öt tagja Pecsenye Andor s. lelkész vezetésével több napos kerékpáros uton járta be az egyházmegye területét, megismerkedve többek közt Sárospatak nevezetességeivel, az ujhelyi „határ" szívfájdító látványával.

HIVATALOS RÉSZ.

IX. számú Körlevél.
Valamennyi Lelkésztestvéremhez!

A Magyar Külmissziói Szövetség egy körlevelet intézett valamennyi Lelkésztestvéremhez, hogy valamelyik ünnepi napnak (Áldozócsütörtök, pünkösd első vagy második napja) a perselypénzét juttassa külmissziói célra, beküldvén azt a Szövetséghez. Az igehirdetésben megemlékezést kér a külmisszióról. A kérelmet Lelkésztestvéreim meleg támogató szeretetébe és figyelmébe ajánlom.

Miskolc, 1936. május 11. ***Farkas István sk.***
püspök.

Felhivás. A sárospataki főiskola elekcionális bizottsága május hó 21-ig kéri a Nagytiszt. Lelkipásztor uraktól az esetleges ünnepbeirások beküldését. Tisztelettel hozza emlékezetbe, hogy csak szabályszerü, jegyzőkönyvi kivonattal és esperesi jóváhagyással ellátott specifikálási kéréseket vehet figyelembe. *Novák Sándor* közigazgató.

Felsőborsodi lelkészek figyelmébe! A felsőborsodi ref. egyházmegye lelkészértekezlete f. évi május hó 25-én d. e. 8 órától a miskolci leánygimnázium tornatermében rendes közgyülést tart, melyre Lelkésztestvéreimet szeretettel meghivom. Igaz József imádkozása, bibliaolvasása és az elnöki megnyitó után tárgysorozatra kerülnek a lelkészi kar legégetőbb kérdései, u. m.: közigazgatási teendőink, dijlevél, stóla, nyugdij, szabad keresztyénség, szabad egyházi adózás, belmisszió, államsegély. — Szentmártoni Dániel esperes, Lenkey Gyula, Veress Gyula, Lökös Sándor, dr. Komjáthy Aladár, Svingor Jenő, Gyülvészy István, Körössy István lelkészek előadásában s végül esetleges inditványok. — Távolmaradás igazolandó. Szilvásvárad, 1936, május 11. *Hubay Mihály* ref. lelkész, lelkészértekezleti elnök.

SZERKESZTŐI ÜZENET.

Dr. K. A.: Kiszedettem. — **L-y Gy-a:** Folytatást kérek.

Nyomtatta: Kisfaludy László a Ref. Főiskola betüivel. Sárospatak, 1936.

VASUTI MENETREND.

(Sátoraljaujhely—Sárospatak—Miskolc—Budapest.)

Indul. — **Érvényes 1936 május 15-től.** — **Érkezik.**

Szv.	Gyv.	Szv.	Gyv.	Sebes		Szv.	Állomások	Szv.	Szv.	Szv.	Szv.	Sebes	Sebes	Gyv.
—	**6·55**	8·10	**14·10**	17·25	—	0·10	ind. Bpesti keleti p.u. érk.	5·30	—	—	—	18·18	—	**22·28**
—	**10·06**	12·44	**17·25**	21·23	—	6·44	érk. Miskolc szem.pu. ind.	23·47	—	—	—	14·15	—	**19·05**
5·17	10·16	13·30	17·38	21·25	21·33	7·31	ind. Miskolc szem.pu. érk.	22·59	6·35	7·32	9·40	13·47	—	18·52
6·12	11·06	14·19	18·28	22·04	22·23	8·22	érk. Szerencs ind.	22·00	4·58	6·38	8·47	12·52	—	18·02
6·24	11·11	14·27	18·34	22·05	22·27	8·28	ind. Szerencs érk.	21·42	—	6·31	8·40	12·47	16·10	17·56
6·31	|	14·34	18·41	|	x22·33	8·34	Mezőzombor mh.	21·36	—	x6·26	8·34	12·41	16·01	|
6·43	11·26	14·45	18·51	x22·17	22·44	8·44	Bodrogkeresztur	21·25	—	6·17	8·26	12·32	15·45	17·44
6·50	11·31	14·51	18·56	|	x22·49	8·50	Szegi mh.	21·16	—	x6·11	8·20	12·26	15·31	17·38
6·55	11·34	14·55	19·01	|	x22·53	8·54	Erdőbényefürdő mh.	21·10	—	x6·07	8·15	12·22	15·23	17·33
7·06	11·43	15·05	19·09	x22·20	23·02	9·03	Olaszliszka—Tolcsva	21·00	—	5·59	8·07	12·13	15·09	17·25
7·16	11·51	15·14	19·17	|	23·10	9·12	Bodrogolaszi mh.	20·50	—	x5·51	7·59	12·05	14·51	17·17
7·28	12·01	15·24	19·27	22·43	23·20	9·22	Sárospatak	20·40	—	5·43	7·51	11·56	14·36	17·08
7·40	12·13	15·34	19·39	22·53	23·32	9·32	érk. Sátoraljaujhely ind.	20·23	—	5·30	7·38	11·42	14·15	16·56

XXXI. évfolyam. 21. szám. Sárospatak, 1936 május 24.

SÁROSPATAKI REFORMÁTUS LAPOK

A TISZÁNINNENI REFORMÁTUS EGYHÁZKERÜLET, A SÁROSPATAKI FŐISKOLA ÉS A TISZÁNINNENI EGYHÁZKERÜLETI KÁLVIN-SZÖVETSÉG HETI KÖZLÖNYE

FELELŐS SZERKESZTŐ ÉS KIADÓ: **DR. MARTON JÁNOS.**

FŐMUNKATÁRSAK: DR. ENYEDY ANDOR, DR. MÁTYÁS ERNŐ, DR. SZABÓ ZOLTÁN, DR. ÚJSZÁSZY KÁLMÁN és DR. ZSIROS JÓZSEF. — Kálvin-szövetség részéről: DR. H. KISS GÉZA.

TARTALOM: *R. E.*: Az egyetemes konvent ülése. (Folyt. és vége.) — *yr:* Generális vizitáció a Szárazvölgyön. (Folyt. köv.) — Falunap Vajdácskán. — Tanyajáró cserkészek és tanítóképzősök. — Gyülekezeti élet. — A tapolcai konferencia programmja. — Hirek. — Hivatalos rész. — Pályázat. — Pályázati felhívás ösztöndijra. — Vasuti menetrend.

Az egyetemes konvent ülése.

(Folyt. és vége.)

A lelk. nyugd. intézetnél is a sok hátralék a főbaj: 60.000 P az egyházaknál, 18.000 P a tagoknál. Ugy, hogy a bizottságban már az a terv is fölvetődött, nem lesz-é szükséges egyes renitens tagokkal szemben a nyugdijjogosultság felfüggesztése, szüneteltetése? Épen e nagymérvü hátrálék folytán, — mikor az uj IX. tc. életbeléptetésének kérdése került szőnyegre, — s széles medrü vita indult meg felette, némelyek aggályosnak tartják a felemelt járulékok és juttatások rövid terminus alatti életbeléptetését, mert itt a kétszer kettő beszélhet csak, nyugd. intézetet lehetőségekre és reményekre fektetni nem lehet, csak biztos bázisra. Voltak, akik 1937, mások 1938 jan. 1-re kivánták fixírozni az életbeléptetés időpontját, — végül is az előadó ama javaslata győzött, hogy mivel 2 egyházkerület nem tartja időszerünek sem az egyházak, sem a lelkészikar ujabb tehervállalását, — konvent mégegyszer megkérdezi a kerületeket, amelyek a jövő konventre terjesszék fel mindenre kiterjedő, megfontolt véleményüket e tárgyban, s a konvent akkor és azok alapján fog végleg dönteni az életbeléptetés lehetőségei és időpontja tekintetében. Helyesen tette, mert „a mindent meggondoltam, mindent megfontoltam" jelszó alkalmazása itt nagyon is helyénvaló. S minden reménynünk megvan arra, hogy e kérdés ma már az érdeklődés központjába kerülvén, valamelyes egészséges közvélemény ki fog alakulni ez év folyamán, amelynek ismeretében az egyházkerületek is, a konvent is nyugodtabban dönthetnek vagy jobbra, vagy balra. — Ugyane tárgykörben heves vitát váltott ki a nyugd, bizottsag ama bejelentése, hogy egy 93 és egy 78 éves lelkipásztor megtagadta az engedelmességet a szanáló bizottság ama határozatával szemben, hogy korhatár betöltése cimén nyugdijaztatásukat kérjék. Az utóbbit ugyanis illetékes e. m. nyugd. bizottsága szolgálatképesnek minősitette és hivatala továbbfolytatására felhatalmazta. Konvent kimondta, hogy aki a szanáló bizottság, mint a zsinat által teljes felhatalmazással kiküldött szerv határozatának nem engedelmeskedik: fegyelmi eljárás alá vonandó s renitenciája esetleg nyugdij nélküli állásvesztést vonhat maga után. Egységes eljárás és miheztartás céljából az is publikáltatni fog, hogy aki az elöirt korhatárt elérte, annak a nyugdijazásához nem kell orvosi vizsgálat, se nyugd. bizottsági megállapitás az illető szolgálatképtelenségéről, — csak a születési anyak. kivonat, mely a korhatár betöltését igazolja. Az előbb emlitett e. m. elnöksége és ügyésze ellen pedig, kik eljárásuk során szintén szembehelyezkedtek a szan. biz. rendelkezésével: fegyelmi eljárás indittatik. — Egyik e.-ker. a nyugdijintézet javára müsoros vallásos ünnepélyek kötelező rendezése iránt tett javaslatot, mely felett azonban a konvent napirendre tért.

A középiskolák ügyeinél szintén szélesebb vitát váltott ki a szeghalmi ref. gimnázium ama kultura terjesztő törekvése, hogy Vésztő és Dévaványa nagy népességü egyh.-községekben párhuzamos osztályokat akar felállitani és saját tanárainak fokozottabb megterhelésével e partikulák növendékeinek mintegy helybe szállitani a tudás forrását s a bejárás sok kellemetlenségétől és veszélyétől mentesiteni őket. Ám e jóra irányuló törekvéshez sem az állami, sem az egyh. törvények nem adván jogot, konvent azt nem engedélyezhette.

Az egyházpolitikai törvények ügyében tett kerületi felterjesztésekre a konvent válasza az, hogy bár maga sem tartja azokat tökéleteseknek, de viszont azok megváltoztatását sem tartja e vajúdó korban időszerűnek.

A vegyes vallású házasok megadóztatása vitás kérdésében s annak szabályozását illetőleg konvent utal az E. T.-re, mely szerint az egyházadó meghatározása az egyházközségek autonom jogkörébe tartozik, a mult éven csak irányadóul ajánlotta a budapesti egyházközség erre vonatkozó szab. rendeletét. — Kimondta irányadó törvénymagyarázatként, hogy theol. tanárnak meg lehet válasz-

tani nem magyar állampolgárt is, csak az illető meghatározott időponton belül állampolgársági jogot tartozik szerezni, s addig állását nem foglalhatja el. — Az egyházak portóköltségének megtérítése tárgyában felterjesztés intéztetik az illetékes minisztériumhoz, de valószinüleg azzal az eredménnyel, ami most érkezett a Vk. minisztertől, a lelkészi kárpótlék teljes értékű valorizációja tárgyában, hogy az ország súlyos anyagi helyzete miatt ez idő szerint nem teljesíthető. Az ORT előterjesztésére a tanítók készpénzjárandóságának a központi ill. hivatal által előlegezése kötelező igénybevétele tárgyában határoztatott, hogy hátrányosnak nem tartja ugyan a konvent, de az egyházközségek autonomiáját e tekintetben tiszteletben tartja. Az ill. egyenértéki adó leszállítása ügyében azt üzeni a miniszter, hogy majd ha törv. hozásilag ujra fog rendeztetni e kérdés, csak akkor lesz módja az orvoslásra. Ellenben a vagyon és jövedelem adók után kivetett egyh. adók beszedéséhez jogsegélyt nem hajlandó nyujtani, valamint az egyh. isk adótartozásokat az elsőbbséggel biró köztartozások közé sorozásához sem járul hozzá. A rend nélkül folyó egyházi gyüjtések engedélyezése jövőben csak a konvent elnöki tanácsának ajánlásával lesz elérhető. A naptárreform ügyében a konvent tartózkodó álláspontot foglal el. A kápláni kongrua átalányának felemeltetése az elnökség személyes közbenjárása utján megkiséreltetik.

Többet már nem merek irni, mert a papir türelmes, de a szerkesztő türelme nem kifogyhatatlan, — csak még annyit, hogy az első napi ülés 12 órakor félbeszakíttatott, s a konvent teljes számban részt vett azon a felemelő ünnepélyen, mely e lap más számában ismertetve volt. Továbbá, hogy a harmadik napra még 10 bírósági ügy is várt a konventi atyákra, amelyeket két tanács alakításával és egyidejű működtetésével szintén sikerült elintézni. *R. E.*

Generális vizitácó a Szárazvölgyön.

Közben is gondoltuk, beszélgettük, de utólag hitelesen is megállapítottuk, hogy Selyeben végeztük a századik egyházlátogatást. Az azóta történt látogatásokkal tehát a fele körül járunk az egész egyházkerületben reánk váró útnak. Bár Isten kedvező kegyelme, mely eddigi utjainkon segített, segítene a többiekre is.

Csütörtökön, április 23-án Miskolcon egyházmegyei látogató testvéreinket fogadva, pénteken reggel mentünk Aszalóra. Hűvös és esős volt az idő, de az állomáson levő hatalmas kocsisor, lovasbandérium, örvendező sokaság, üdvözlő küldöttségek, az érdeklődés melege és az őszinte szeretet sugárzása lelkünk, hangulatunk hőmérőjét kellően felfokozta. Farkas Elek esperes most is Miskolcról kisért, Ongáról Kovács István, Szikszóról Lengyel István jöttek velünk. Az aszalói állomáson Téglássy András gondnok meleg kézszorítással, Cseley Ferenc főszolgabíró és Bodnár János községi bíró rövid beszéddel köszöntötték az érkező püspököt s minket, a kíséretet. Itt is kiállították a kisgazda négyest, méltó módon Aszaló község hírnevéhez. Szép volt a leventék élő sorfala. Halász Károly lelkész elmondotta, hogy a püspök érkezése ünneppé varázsolja a falu hétköznapját: nemcsak azért, mert itt régen volt püspöklátogatás: hanem a Farkas István nevéből, egyéniségéből kisugárzó varázsnál fogva is. Említést tett a lelkészválasztásból kifolyólag még mindig fennálló ellentétekről, amelyeket a szeretet és békesség igéivel járó püspök látogatása bizonyára el fog oszlatni, vagy legalább is meg fog enyhíteni. Püspökünk válaszában mindjárt kezdtek is hangzani a békítő intelmek. atyai csendesítések. A megújított, frissen kifestett, nagy paróchián kedves kis papnét, gazdagon terített asztalt találtunk. A boltozatos, ősi templom is igen ízlésesen van kifestve, de festői volt a szép magyar arcokat mutató gyülekezet is. A lekció Efezus 4. r. 1—16., az alapige Galata 2. r. 20. verse volt. A keresztyén ember életének legnagyobb kérdése: Ki neked, vagy mi nekem Krisztus? Miképen élt és halt ő meg értem és hogy szentelhetem én neki hálából az egész életemet? A magasabb légrétegeket kutató repülők mondják, hogy kutató utjukon jutottak olyan légrétegbe, ahol nagyon kellemes lett volna tovább is, esetleg állandóan ott maradni, tartózkodni. Lehet, hogy ez náluk csak képzelődés volt: de Jézus Krisztus valóban teremt a benne hívők számára olyan légkört, olyan állapotot, amelyben nagyon kellemes az élet, a tartózkodás, az időzés. Minden korszak életének minősége a benne élő emberek hitétől, eszményeitől, lelkiségétől függ. A gyermek eszményképe az anya, az iskolás gyermeké a tanító, a gyülekezeté a lelkész. A nemzetek és nemzedékek eszményei különbözők és változók. Mi nyugatról kaptuk a hol megfelelő, hol nem nekünk való eszményeket. A francia forradalom és a kommunizmus eszménye a meglevő társadalmi rend lerombolása volt. A hívő keresztyénnek Krisztusból táplálkozó életet kell élni. Ő azért jött, hogy szegényeknek gazdagítója, szomorkodónak vigasztalója, betegnek orvosa legyen. Ha szegény, szomorú, beteg és rab vagy: miért nem mégy hozzá? Miért hallgatsz suttogókra, akik el akarnak téríteni tőle, az ő templomától, igéjétől, egyházától? Nem Jézusnak van szüksége reád, neked van szükséged Jézusra. Nem ti tartjátok az egyházat, hanem az tart fenn titeket, mert az egyház Jézus Krisztus megtartó, szabadító, üdvözítő munkájának az eszköze. Az ő küldöttje legyen itt is a lelkész, az ő szőlőjének munkása a tanító, az ő hitben öregebb követői a presbiterek. Ő benne legyetek egyek, szívleljétek el egymást: bocsássatok meg egymásnak, ha egymás ellen valami panaszotok volna. S ha jártok a mezőn és felnéztek az égre: gondoljátok meg, hogy nemcsak a felső légrétegekben van béke, hanem Jézus Krisztusban is, sőt benne van az igazi és valóságos béke.

Aszaló község különben a nevét a hagyomány szerint onnan vette, hogy a környékén termett rengeteg gyümölcsöt aszalták a királyi udvar használatára. Ez a régi gyümölcsszeretet, sajnos

ma úgy megváltozott, hogy a hangoztatott panaszok szerint a határban nem lehet gyümölcsfát ültetni, mert egy sem marad meg irigy és gonosz kezek kártevésétől. Köznap reggelenként ima és bibliaolvasás van, bűnbánati héten reggel és este bibliamagyarázat. Van vasárnapi iskola és gyermekistentisztelet. A konfirmációt az eddigi aratási vasárnapról átteszik Áldozócsütörtökre. Templomlátogatók százalékszáma 60, 40, 10; évenkénti urvacsorázóké 235; pedig az ellenpárt még mindig makacsul távoltartja magát a templomtól és urvacsorától. Amint a délutáni látogatásokon, amelyeknek jórésze természetesen az ellenpárt vezéreinek szólt, megtudtuk, nekik legfőképen az fáj, hogy az egyházmegyén meg sem hallgatták őket, pedig ők adatokkal, tanukkal vonultak fel a tárgyalásra. Az történt ugyanis, hogy a fellebbezők közül kettő visszavonta az aláírását, így a fellebbezés tárgytalanná vált. Vegyes házasságot egyet kötöttek, megegyezés nélkül a gyermekek vallására. Évi perselypénz 92 P 44 fillér, egy lélekre esik 9 fill. Ifjúsági egylet 50, leányegylet 70, énekkar 40 taggal szépen s eredményesen működnek. Naptár 35 darab kelt el. Az 5 hold egyházi szőlőt kmunkával jövedelmeztetik. A 10 százalékos iskolai adó együttes kezelésben van. A templom javításra szorul. A lelkész párbérének átlag a fele folyik be, pedig az egészből is csak szükösen lehetne élni. Szegényebbsorsú embereknek a presbitériumba ujonnan történt beválasztatása is állítólag sok ellenérzést váltott ki. A község nem segélyezi az egyházat. Lélekszám 982. Született 11, meghalt 16, áttért hozzánk 1, fogyás 5. Lehangoló tünet. Egy menyecskének meg is igérte a püspök ur, hogy kijön keresztelni, ha szaporodás lesz. A jómód, a magyar őserő látszik a községben mindenütt. Téres porták, nagy csürös kertek, tiszta udvarok, oszlopos tornácok, hófehér falak, finom, divatos butorok mind annak a jelei, hogy itteni véreink jól akarnak élni: s ha nem lehet jól, inkább nem élni, fajtánk jövőjéről lemondani. Kiss Miklós, aki a kocsi 21 látogatáson széllyelhordott bennünket, elvitte volna a püspök urat Pestig is, talán még a vállán is. Ő öt és fél évig volt Szibériában, egyszer elhullt 3 lova, egy tehene, 11 disznója, mégsem hagyta el soha magát. S ez a remek embertípus nem akar szaporodni. Az egyik gazda meg is mondta: a feleségem családjában 7 gyermek volt, de olyan volt a ház, mintha mindig kézfogó lett volna. Biblia mindenütt az asztalon. De panasz és keserűség az ajkakon. Azelőtt, ha vasra léptünk is, arannyá változott, mondta Kiss Berti-néne, de most nagyon nehéz. Láttunk egy diófából készült két remekbe csinált hálószoba berendezést s az itt is jelenlevő egyházkerületi főgondnokunk szép négyes fogatát. S láttunk derék, józan magyar elméjű r. kath. plébánost, aki megvallotta őszintén, hogy a dogmatika és egyházjog szabályai szerint neki semmi keresnivalója nincs itt, de a mindennél fontosabb jószomszédság kedvéért eljött és tisztelgett a testvéregyház püspöke előtt. (Folyt. köv.) *yr.*

Nem gondolja, hogy talán saját gyermekeit támogatja az árvabélyeg-akcióval?

Falunap Vajdácskán.

A Falu Magyar Gazda és Földmíves Szövetség programjába vette évenként egy-egy falunap rendezését a sárospataki református főiskola faluszemináriumának munkaterületein. Ebben az évben a bodrogközi Vajdácska községben volt a falunap, május hó 17-én gyermekegészségügyi, gazdaudvarversennyel, szakelőadásokkal, kiállítással és népi szokások bemutatásával. A délutáni ünnepélyen, amelyen a népi szokások bemutatása keretében elöször szerepelt a Főző László református lelkész irányításával működő vajdácskai bokréta, jelen volt a vármegye vezetősége és Sárospatak, továbbá a Bodrogköz intelligenciája mellett a környék falvainak népe. A falunapon vendégek, vendéglátók és rendezők egyformán sokat tanultak. A környékbeli falvak népe és jelenlevő intelligenciája megláthatta, hogy mit jelent a magyar faluban vezetők és vezetettek összeműködése a falu fejlesztéséért. — A rendezőség újabb bizonyítékát nyerte annak, hogy a falu rejtett értékei valóságok. Vajdácska falu pedig szinte maga is meglepődve állott meg azok előtt a javak előtt, amelyeket eddig öntudatlanul hordozott magában. A kiállítás szép szöttesanyaga, a görög katolikus és református szobák ragyogó szépsége elsősorban azért áldott ajándékai Istennek, mert magát a falut is elbűvölik és ráébresztették magában hordott értékeinek meglátására és megbecsülésére. Bár mennél több magyar falu megtapasztalhatná a falunapok ébresztő erejét!

Tanyajáró cserkészek és tanítóképzősök.

A sárospataki református tanítóképzőintézet 234. sz. II. Rákóczi Ferenc cserkészcsapatának harmadik, Csodaszarvas őrse Harsányi László parancsnok vezetésével ebben az évben is ellátogatott két tanyára, hogy megismerje a tanyavilág magyar népét és enyhítse annak Isten Igéje és a kultúra utáni szomjúságát. Május 16-án, szombaton délután gyalog érkeztek meg a cserkészek Györgytarlóra, ahol a gyermekekkel néhány érdekes játékokat tanítottak meg, majd pedig Szathmáry Lajosnak, az ottani agilis tanítónak a vezetése mellett egy pár családi hajlékot kerestek fel. Este az iskola udvarán hatalmas tábortűz lobogott fel, amelyen a cserkészet életalakító erejéről tettek bizonyságot a cserkészfiúk. Nótatanulás, a györgytarlói férfikar énekszámai, szavalat, s a gyermekek kétszólamú éneke tették változatossá a felejthetetlenül kedves estét. Másnap délelőtt az őrs tagjai istentiszteletet tartottak, amelyen Csiszár Géza III. é. tn. hirdette az Igét. A búcsúzó cserkészeket a gyermeksereg nagy része egész a Lápló-tanyáig elkisérte. Míg a cserkészek Rózsás felé igyekeztek, Patakról elindult a tanítóképzőintézet III. osztályának református része, hogy Rózsáson találkozva a cserkészekkel, közösen tartsanak tanyai istentiszteletet. Ezen Harsányi László mondott bevezető szavakat, az Igét Csiszár Géza hirdette. Balogh Zoltán és Molnár

István imádkoztak, Németh László pedig Muraközy Gyulának egy szép versét adta elő. Mindkét tanya lakosai meghatódva mondtak köszönetet a tanítóképzősök látogatásáért.

GYÜLEKEZETI ÉLET.

Vajdácskán 1936 május 17-én tartott falunap alkalmából, különös figyelmet érdemel, buzgósága és áldozatos élete miatt a vajdácskai református gyülekezet, mely a jól sikerült falunapot a többi felekezetekkel egyetértésben megteremtette.

Vajdácskai gyülekezet élete: 1790-ig maga képezte a falut. Istentiszteletre, gyermekei iskolai oktatásra Bereckibe jártak. 1790-ben II. József császár türelmi rendelete után templomot és iskolát épít. 1868-ig az iskoláját az egész község használja. Ekkor épül a görög katholikus iskola. 1902-ben épül a görög katholikus templom. 1931-ben konferenciát tart a bodrogközi református ifjúság részére. 1932-ben ujból megrendezi ezt a konferenciát. 1933-ban ifjúsági vezetőképző tanfolyamot rendez az egyházmegye ifjúsága részére. 1935-ben nők részére rendez konferenciát.

Ifjúsága részt vett 1932-ben, a vámosujfalusi, 1933-ban a nagyrozvágyi, 1934-ben a cigándi, 1935-ben a tiszakarádi ifjúsági konferencián.

Leányai részt vettek és szerepeltek 1932-ben a sátoraljaujhelyi országos leánykonferencián.

Elemi *iskolás gyermekei* 1933-ban találkozót rendeztek Sárospatakon a bodroghalászi és sárospataki elemi iskolás gyermekekkel.

Énekkara részt vet 1934-ben és 35-ben Sárospatakon rendezett énekkari ünnepélyen.

Meglátogatta és vendégül látta a bodroghalászi és alsóberecki gyülekezetet. Az édesanyák részt vettek 1936-ban Bodroghalmon tartott női konfenerencián.

1932-ben 400 szekér homokkal betöltötte a lelkészlakás süllyedt udvarát. 1933-ban rendezte és fásította a templomdombot, ahova 150 szekér agyagot hordott fel. Itt elültetett 25 drb. gyümölcsfát, melynek mindegyikét egy ifju és egy leány gondozza. 1933-ban renoválja a templomot. 1934-ben a lelkészlakás építéséhez kezd és befejezi 1936-ban adósság nélkül, 3900 P. pénzköltséggel és 520 gyalog és 240 ingyen fuvarral.

Iskolásgyermekeknek, ifjúsági- és leányegyesületnek, konfirmálandóknak külön-külön takarék betétkönyvük van, templomépítési alapul.

Elhaltak hozzátartozói, bizonyos összeget hagyatékolnak takarékkönyvön templom építésre. 1932-ben a temető rendbehozását nov. 1-ről husvét hetére tette át.

Küzd az erkölcstelenség és iszákosság ellen.

1935-ben alakult ifjúsági szájharmónika zenekara.

1936-ban az édesanyák a lelkipásztort palásttal ajándékozták meg.

Élénk összeköttetést tart fenn a sárospataki ref. theológiával, annak különösen faluszemináriumával.

1936-ban Calder János skót, Laky Zsigmond amerikai és Döbrössy Lajos török missziónárius, és Molnár Mária missziónáriusnő, évenként az országos ifjúsági és leányegyesületek vezetői látogatják a gyülekezetet.

Iskolaterme a község iskolánkívüli népművelésének állandó szolgálatában áll.

A tapolcai konferencia programja:

Kezdete: június 4. délelőtt 10 óra.

1. **Igehirdetés.** „A mi Fejünk." Tartja Farkas István püspök.
2. **Elnöki megnyitó:** Farkasfalvi Farkas Géza egyházkerületi főgondnok.
3. **A láthatatlan egyház.** Előadás: Svingor Jenő.
4. **A látható egyház.** Dr. Enyedy Andor.
5. **A református férfi.** Dr. Komjáthy Aladár.
6. **A református nő.** Király Lajosné dr. Bachman Lily.
7. **Zárszó. Apostoli Hitvallás. Áldás.** Farkas István püspök.

HIREK

BENEDEK SÁNDOR Nagy gyász sújtotta egész magyar ref. egyházunkat. *Benedek Sándor,* a közigazgatási bíróság nyug. másodelnöke május hó 14-én elhunyt. A megboldogult fényes közéleti pályát futott meg, egyházunk ragyogó értékei közé tartozott. Maradjon közöttünk áldásban emlékezete!

ECSEDI ISTVÁN Életének 51-ik évében elköltözött közülünk Ecsedi István, a debreceni Déri-muzeum neves igazgatója. A magyar néprajz szorgalmas munkása volt, akinek nevéhez fűződik a Déri-muzeum berendezése és fellendítése. Jó református tanár volt, akinek halála az egyháznak is vesztesége. Már a világháborúból súlyos betegséggel jött haza és ennek tulajdonítható korai elmúlása. Legyen siri álma csendes s emléke áldott!

— **Dr. Baltazár Dezső püspöki jubileuma.** A tiszántúli egyházkerület és a magyar református egyház június 3-án nagyszabású örömünnepélyt fog tartani dr. Baltazár Dezső püspökségének huszonötödik évfordulóján.

— **Bethlen Pál főiskolai gondnok Sárospatakon** volt május 21-én és a tanártestület tagjaival több fontos iskolakormányzási ügyben beható tanácskozást folytatott.

— **Érettségi kormányképviselő a sárospataki gimnáziumban** ezen az éven *dr. Bartók György* szegedi egyetemi tanár lesz.

— **Főgondnok választás a diósgyőri református egyházban.** Május 17-én vasárnap nagy lelkesedéssel egyhangulag közfelkiáltással választotta meg meg a diósgyőri egyház főgondnokának ifj. vitéz nagybányai Horthy Istvánt a Mávag helyettes igazgatóját. A diósgyőri református egyház nagy patrónusai mellé, akik közül kiemelkednek: a Gyar-

mathy-Balassa, Perényi, Enyingi-Török, Bedegi—Nyáry, Bánffy, Rákóczi, Lorántffy és Haller családok, ezek mellé most egy új agilis és nagytehetségü férfi kerül a megválasztott új főgondnok személyében. Igy: vitéz nagybányai Horthy István a diósgyőri Vasgyár révén, amely hatáskörébe tartozik, eddig is volt már kapcsolatban a szép multra tekintő és szép jövővel biztató diósgyőri református egyházzal, ez a régi kapcsolat most belsőbbé és szorosabbá vált ezzel a választással.

— **Alsóborsodi hirek.** Az alsóborsodi egyházmegye lelkészi karának két régi, munkás és értékes tagja vált meg a lelkipásztori szolgálattól e hónap elsejével *Kovács Károly* tiszapalkonyai és *Mauritz Árpád* bükkaranyosi lelkipásztor. A tiszapalkonyai lelkészi állást *Turáni Tóth Ferenc,* a bükkaranyosit pedig *Mauritz Gyula* ifjú atyánkfia foglalta el. Az előbbi beiktatását Román Ernő lelkészi és Csorba György világi tanácsbírák végezték, az utóbbiét pedig Sólyom Gyula harsányi lelkipásztor és Sólyom Sándor borsodgeszti községi főjegyző: mindkettő anyai nagybátyja a beiktatott fiatal letkipásztornak. — *Eötvös Ferenc* nyék-ládházai lelkipásztor is a legközelebbi jövőben el fogja foglalni a tiszaszederkényi lelkészi állást, amelyre megválasztatott. Utódjául f. hó 17-én a ládházamezőnyék-mályi-i hármas egyházközség *Pósa Dezső* tiszaszederkényi h. lelkészt hívta meg egyakarattal. Ez utóbbi lelkipásztor a jövő hónap első napjaiban fogja elfoglalni hivatalát. — Az egyik miskolci s. lelkészt, *Fodor Lajost* a perkupai egyházközség választván meg lelkipásztorául, e hó végén az egyházmegyéből eltávozik. Helyére *Molnár Pál* s. lelkész kerül, aki a miskolci egyházközség Diákotthonának volt ebben az iskolai évben kiváló vezetője. A Diákotthon vezetője a jövő tanévben, az idén Montpellier-ben tanulmányokat folytató *Kiss Péter* s. lelkész lesz.

— **A konfirmációi ünnepély** Áldozócsütörtökön délelőtt volt a főiskola imatermében. Az iskolagyülekezet 35 tagja — valamennyi IV. o. gimn. tanuló — nyert hitmegerősítést és felhatalmazást az uri szent vacsorával való élésre. A szolgálatot Bódy Dénes vallástanár és dr. Szabó Zoltán teol. tanár végezte. A virággal ékesen feldíszített és akácillattal betelt imateremben komoly bensőséggel zajlott le az egész ünnepély. A tanári kar tagjain kivül megjelentek a szülők, keresztszülők és rokonok közelről és távolról, akik az úri szent vacsorában ünnepélyes kifejezői voltak annak a nagy lélekközösségnek, amit a főiskola tanárai, diákjai és a hozzátartozók széles serege jelentenek.

— **Pro inventute nostra.** A pataki diákok országos szövetségének szabolcsi csoportja ezéven is szép jelét adta az Alma Mater ifjúsága iránti szeretetének. Nyolcvan pengő összeget küldött két kitűnő előmenetelű szabolcsi ifjú vizsgai megjutalmazására.

— **A sárospataki ref. tanítóképzőintézet** Comenius-önképzőköre május 21-én, áldozócsütörtökön délelőtt a francia béketerv ellen tiltakozó nyilvános gyűlést tartott az intézet dísztermében, amelyen nagyszámú közönség vett részt. A nagyhatású tiltakozó gyűlés műsora a következő volt: 1. Himnusz. Énekelte a közönség. 2. Megnyitó beszédet mondott Veress József IV. é. tn. 3. A háború utáni francia politika és a francia béketerv címen felolvasott Kiss Sándor IV. é. tn. 4. Liszt: Ünnepi dalát énekelte a IV. o. énekkara. 5. A kisantant és a revizió címen felolvasást tartott Balla István IV. é. tn. 6. Liszt 6-ik rapszódiáját zongorán játszotta Horváth László IV. é. tn. 7. Marton Lajos IV. é. tn. „Az európai válság és Magyarország" cimen olvasott fel. 8. Falu Tamás: Magyar visszhang cimű költeményét szavalta Fodor József IV. é. tn. 9. Hiszekegy. Énekelte a közönség.

—**Árvaházavatás Kunhegyesen.** Az Országos Református Szeretetszövetség, amely rövid négy esztendei működése alatt az árvaházak és aggmenházak egész seregét létesítette. május hó 17-én avatta fel ünnepélyes keretek között 16. szeretet intézményét, kunhegyesi árvaházát. Az ünnepélyt megelőző istentiszteleten dr. Ferenczy Károly kálvineumi igazgató hirdette az igét. Avató beszédet Pap Béla ORSz. lelkész, avató imádságot pedig dr. Kiss Ferenc egyetemi tanár, ügyv. igazgató mondott. Az árvaházat, illetőleg a Szeretetszövetséget az egyházmegye nevében Török Imre esperes, a vármegye nevében Breznay Mihály főszolgabíró, a község nevében Szük Károly jegyző üdvözölte meleg szavakkal. A felavatott intézetet Vargha Zoltán kunhegyesi lelkipásztor vette át. A Szeretetszövetség különböző intézeteiben elhelyezett ápoltak száma már meghaladja az 500-at.

— **A Sárospataki Ref. Gimnáziumban** a jövő tanévre szóló *tandíj, tápintézeti és internátusi kérvények* kellőleg felszerelve *június 5-ig* küldendők be „Gimnáziumi Igazgatóság Sárospatak" cimre. — A Sárospataki Ref. Főiskolában a pünkösdi vakáció május 28-án a 6. óra végével kezdődik és tart június 2 án estig bezárólag. A tanítás június 3-án reggel háromnegyed 8 órakor áhitattal kezdődik. A gimnáziumban a bejáró leány-magántanulók magánvizsgálata június 8, 9, 10-én lesz. A gimnáziumban a nem bejáró magántanulók vizsgálata az eddigi június 17-iki dátumtól eltérőleg 18-án reggel 8 órakor kezdődik az írásbeliekkel. A szóbeliek 19-én és 20-án lesznek. — A gimnáziumban a nyilvános tanulók vizsgája június 16-án és 17-én lesz. 17-én délután tehát már haza is mehetnek azok, akik a konferencia eredményét, az osztályzatok felolvasását nem akarják megvárni. Az érettségi vizsgálatok június 22-én reggel 8 órakor kezdődnek.

HIVATALOS RÉSZ.

X. sz. KÖRLEVÉL.

Valamennyi lelkipásztor és tanító testvéremhez!

I. A június 4-i tapolcai konferencia ügyében.

Felkérem kedves testvéreimet, hogy *a június 4-i, tapolcai,* minden évben nagyon áldásosnak mutatkozott konferencián, lehetőség szerint ez évben is minél számosabban jelenjenek meg. A közeli falvak népe gyalog, kerékpáron, kocsikon, szekereken is szívesen felvonul, ha idejében értesítik a lelkipásztorok a gyülekezet tag-

jait ez ünnepi nap megrendezéséről. *Már a legközelebbi és az azt követő vasárnapokon katedráról is szíveskedjenek felhívni a gyülekezetük figyelmét e nagyfontosságú találkozóra.*

II. Lelkipásztorné testvéreinkhez.

A tapolcai konferenciának a napján, — ebéd után délután 2 órától 3 óráig a lelkipásztortestvérek feleségei, — a papnék számára is külön kis konferenciát kívánunk rendezni. *Szeretettel kérem kedves Asszonytestvéreimet,* hogy ezen a konferencián minél nagyobb számmal szíveskedjenek megjelenni. Rövidre szabott, egymás hitét építő, gyönyörködtető programról gondoskodunk. Lelkészné testvéreinket is kérjük arra, hogy minden lehetőt elkövessenek a gyülekezetben, hogy nagy és eredményes legyen ez az összejövetel,

Mindenki hozhatja magával az ebédrevalóját, ha így is takarékoskodni akar s a közebéden való részvétel nem kötelező.

III. Az énekeskönyv árusítása ügyében.

Az idei konventi gyűlésen, nem tagadom szégyenkeznem kellett amiatt, hogy a mi egyházkerületünk közönsége az énekeskönyv fogyasztása tekintetében *a többi egyházkerületek mellett feltűnően lemarad.* Nagyon kérem lelkipásztor és tanító testvéreimet, hogy zsoltárok beszerzésénél minden esetben egyenesen Debrecen a Tiszántúli Egyházkerület Könyvnyomdavállalatához forduljanak megrendeléseikkel s minden lehetőt elkövessenek arranézve, hogy minden iskolás gyermeknek feltétlenül legyen énekeskönyve.

Miskolc, 1936. május 19. Atyafiságos szeretettel

Farkas István sk.
püspök.

Pályázat. Az imolai ref. egyház presbitériuma pályázatot hirdet megüresedett tanítói állásra. Értékegység 30. Pályázhatnak okleveles férfi tanerők, akik kántori képesítéssel is rendelkeznek. Pályázat a lap megjelenésétől számított 21 napon belül ref. lelkészi hivatalhoz küldendő. Imola, (Gömör m.) Helyettes van. *Nehéz István* ref. lelkész, iskolaszéki elnök.

Pályázati felhívás ösztöndíjra.

A sárospataki ref. gimnázium pályázatot hirdet az itteni gimnáziumba (annak akár humán, akár angol ágazatába) az 1936/37. évre beiratkozó ref. tanulók részére a következő alapítványi helyekre:

1. **Pálóczi Horváth Mária és Simon alapítványra** (két 400 pengős, vagy négy 200 pengős ösztöndíj), melyre rokonok pályázhatnak, ilyenek hiányában ungi és szabolcsi származású nemes ifjak. Rokonság és jó tanulmányi előmenetel igazolása megkivántatik.

2. **Dókus Ernő és neje szül. Ragályi Ilona alapítványra** (50 pengőtől 600 pengőig terjedő évi ösztöndíjak illetve segélydíjak összesen 8000 pengő értékben) Pályázhatnak a társadalom középosztályához tartozó, jó erkölcsű, tehetséges, szorgalmas, legalább jó előmenetelű olyan nyilvános fiútanulók, akiknek szülei nincsenek abban az anyagi helyzetben, hogy fiúk neveltetési kiadásait a maguk megterhelése nélkül fedezhessék. A segélyezés mérve és módja az odaitélést intéző igazgatótanács döntése szerint állhat akár készpénzben, akár konviktusi, akár internátusi (angol, vagy más gimn. internátusi) ellátásban (lakásban, vagy lakásban és teljes ellátásban), vagy ezek költségeinek a részbeni fedezésében.

Több pályázó közül az előfeltételek azonossága (ref. vallás, tanulmányi előmenetel, rászorultság stb) mellett előnyben részesülnek az alapítók rokonai és a több gyermekkel megáldott szülők gyermekei.

Az alapítók rokonai alatt értendők Dókus Ernőnek és nejének sz. Ragályi Ilonának oldalrokonai.

A folyamodó szülő úgy a saját, mint felesége és gyermeke vagyoni helyzetét és jövedelmét községi bizonyítvánnyal tartozik igazolni, gyermeke tanulmányi eredményét pedig iskolai bizonyítványnyal. Rokonok a vérségi összeköttetést születési és házassági anyakönyvi kivonatokkal tartoznak igazolni. A Nagytiszteletű és Tekintetes Igazgatótanácshoz intézett pályázati kérvények 1936. június 5-ig küldendők be dr. Trócsányi József ösztöndíjelőadóhoz.

Sárospatak, 1936. május 21.

Dr. Trócsányi József
ösztöndíjelőadó.

Nyomtatta: Kisfaludy László a Ref. Főiskola betüivel. Sárospatak, 1936.

VASUTI MENETREND.

(Sátoraljaujhely—Sárospatak—Miskolc—Budapest.)

Indul. — **Érvényes 1936 május 15-től.** — **Érkezik.**

Szv.	Gyv.	Szv.	Gyv.	Sebes		Szv.	Állomások	Szv.	Szv.	Szv.	Szv.	Sebes	Sebes	Gyv.
—	**6·55**	8·10	**14·10**	17·25	—	0·10	ind. Bpesti keleti p.u. érk.	5·30	—	—	—	18·18	—	**22·28**
—	**10·06**	12·44	**17·25**	21·23	—	6·44	érk. Miskolc szem.pu. ind.	23·47	—	—	—	14·15	—	**19·05**
5·17	10·16	13·30	17·38	21·25	21·33	7·31	ind. Miskolc szem.pu. érk.	22·59	6·35	7·32	9·40	13·47	—	18·52
6·12	11·06	14·19	18·28	22·04	22·23	8·22	érk. Szerencs ind.	22·00	4·58	6·38	8·47	12·52	—	18·02
6·24	11·11	14·27	18·34	22·05	22·27	8·28	ind. Szerencs érk.	21·42	—	6·31	8·40	12·47	16·10	17·5
6·31	|	14·34	18·41	|	x22·33	8·34	Mezőzombor mh.	21·36	—	x6·26	8·34	12·41	16·01	| 8
6·43	11·26	14·45	18·51	x22·17	22·44	8·44	Bodrogkeresztur	21·25	—	6·17	8·26	12·32	15·45	17·44
6·50	11·31	14·51	18·56	|	x22·49	8·50	Szegi mh.	21·16	—	x6·11	8·20	12·26	15·31	17·33
6·55	11·34	14·55	19·01	|	x22·53	8·54	Erdőbényefürdő mh.	21·10	—	x6·07	8·15	12·22	15·23	17·35
7·06	11·43	15·05	19·09	x22·20	23·02	9·03	Olaszliszka—Tolcsva	21·00	—	5·59	8·07	12·13	15·09	17·26
7·16	11·51	15·14	19·17	|	23·10	9·12	Bodrogolaszi mh.	20·50	—	x5·51	7·59	12·05	14·51	17·17
7·28	12·01	15·24	19·27	22·43	23·20	9·22	Sárospatak	20·40	—	5·43	7·51	11·56	14·36	17·08
7·40	12·13	15·34	19·39	22·53	23·32	9·32	érk. Sátoraljaujhely ind.	20·23	—	5·30	7·38	11·42	14·15	16·56

XXXI. évfolyam. 22. szám. Sárospatak, 1936 május 31.

SÁROSPATAKI REFORMÁTUS LAPOK

A TISZÁNINNENI REFORMÁTUS EGYHÁZKERÜLET, A SÁROSPATAKI FŐISKOLA ÉS A TISZÁNINNENI EGYHÁZKERÜLETI KÁLVIN-SZÖVETSÉG HETI KÖZLÖNYE

FELELŐS SZERKESZTŐ ÉS KIADÓ: **DR. MARTON JÁNOS.**

FŐMUNKATÁRSAK: DR. ENYEDY ANDOR, DR. MÁTYÁS ERNŐ, DR. SZABÓ ZOLTÁN, DR. ÚJSZÁSZY KÁLMÁN és DR. ZSIROS JÓZSEF. — Kálvin-szövetség részéről: DR. H. KISS GÉZA.

TARTALOM: *Gróf Haller Gábor:* Jövel Szent Lélek Ur Isten a belmisszióban. — *Szigethy Ferenc:* Tompa sirjánál. — *—y —r:* Generális vizitáció a Szárazvölgyön. — *R. E.:* Áldásos napok Alsóborsodban. — *M. L.:* Lelkészbeiktatás Karcsán. — *Sz-ó-l:* Templomi ünnepély Parasznyán. — *Illyés Bertalan:* Tudnivalók a tapolcai konferenciáról. — Hirek. — Vasuti menetrend.

JÖVEL SZENT LÉLEK ÚR ISTEN A BELMISSZIÓHOZ.

Megszámlálhatatlan egészen csodálatraméltó szociális munka támad az emberszeretet alapján. A nemes szívek mélylelkű érzésének eredményeként. Az Állam parancsának való engedelmességből. Az emberiséget magas célok csúcsai felé repítik, ezek az igazán gyöngyházfinom szándékok és eszmék. Mi nagyon tudunk örülni ennek a munkának: mint nemesszívű segítőtevékenységnek, de nem ismerhetjük el ennek alapját a belmisszió alapjául. Végzetes volna, ha a belmisszió elveszítené igazi alapját és az emberi eszme és szociális akarat alapjára csúszna le. De hát akkor mi a belmissziói munkának, tevékenységnek az alapja? Milyen alapon áll ez a munka? Milyen erővel tehető? Miért van egyáltalában a belmissziónak csak szociális munkássága? S hogyha így felvillannak ezek az igazán alapvető kérdések, akkor kapjuk meg a belmisszió igazi alapját: a belmissziói munka abból az alapból történik, amit Isten miérettünk tett. A belmisszió alapja: Krisztus műve. Krisztus segít el minket ahhoz a tényhez, hogy Isten a bűnösöket megigazította, hogy a bűnösök, a nyomorultak az Ő kegyelméből Krisztus igazságában részesülni fognak. Ez a tény semmiféle értelemmel fel nem fogható. Csak hit által fogható fel. Ezért hívják — hitből való megigazulásnak is. Itt tehát semmi sem érvényes, ami embert idea, ami jólelkű kitalálás, ami humánus leleményesség, itt csak az érvényes, ami Istenen keresztül, ami kegyelem által, ami kegyelemből történik. A belmisszió az Ige ítélete alatt áll: minden, ami nem hitből történik, bün.

E tény megállapítása után szinte halljuk a választ is reá: miért korlátozzuk egyáltalában e munkát szinte egészen brutális moderntelenséggel pusztán a megigazulás tanára? Miért nem mondjuk ki egyszerűen: a belmisszió Krisztus értelmében és szellemében dolgozik? Miért megint egy merev, dogmatikus határvonalat felállítani? És ha már egyáltalában felállítottunk, miért éppen itt a szeretettevékenységnek és praktikus munkának e területén, amelyet mindenki mégis csak a legkényelmesebben és legközelebb meg tud találni? Miért itt ismét dogmatikus formákat felállítani?

Nyilvánvaló és világos lehet erre a viszontfeleletünk is: a belmissziói munka alapkérdése nem arra irányul, hogy valamiféle „egyház-diplomatikus" formát találjunk ki, amelyik az ellentétek ügyes kiegyenlítésével a nagyrészt ellentétes felismerésekből egy alapot teremtsünk a belmissziói munka számára, mert a belmissziói munka alapjának meghatározásánál e dogmatikus formula magáért az alapért történt. S miután nem egy forma miatt, amelyik még nem volt lerögzítve, hanem az alap miatt, amelyik viszont a világ kezdetétől fogva megvettetett — ezért lehet csak a szociális munka alapja a hitből való megigazulás.

Hogy más alapvetés nem lehetséges, mutatja a belmisszió célja is, mert a belmisszió célja az *egyház egysége.*

Belmisszióról csak ott beszélhetünk, ahol egyház van. Először volt az egyház, azután a belmisszió. Krisztus egyháza a megigazulás tényében állott elő. Tehát az egyház nem érdektársaság, amelynek tagjai magasérzésű törekvésektől átkötöttek. Egysége és közössége abból a tényből állott elő, hogy Isten az Ő kiválasztottait egyedül, kegyelemből, Krisztus igazságának tulajdonítása által igaznak nyilvánítja és Krisztussal összekötötte. Ez a szövetség a Szent Lélekben áll. Ez a szövetség nem a természetes emberi akaratban gyökeredzik, hanem Isten elhatározó kegyelmében. A látható egyházban, ahol a hívő és a hitetlen összefolyik és amelyikben a hívő is harcban áll a bűnnel a Szent Lélek szövetségével, amelyikben mi Krisztussal egyek vagyunk, mint közösség is küzdünk a bűn ellen, amelyik bűn oly nyilvánvalóan el akar bennünket Istentől és egymástól is szakítani. Ez a küzdelem egy permanens hitharc és ez a hitharc csak a megigazító kegyelem alatt történhetik. Ennek a harcnak a szolgálatában áll a belmisszió. Célja az egyház egysége. Feladata, hogy a gyülekezeti tagok között levő szükség-helyzet ellen, min-

denek előtt egy adott nyomorállapot ellen, amelyik belül a gyülekezetben haraghoz és békétlenséghez vezet erőteljesen fellépjen és rajta segítőtevékenységével gyógyítson.

Sajnálattal kell látnunk a krisztusi szociális munka erőtlenségét és tehetetlenségét. Különösen szembetűnő ez a munkáskérdés megoldásánál. Tévedés volna azonban azt hinnünk, hogy ez a modern gazdasági állapotok miatt van. Nem, egyáltalában nem. A főhiba az, hogy az egyház, mint krisztusi szociálmunka nagyon, nagyon, szinte végzetesen elvilágiasodott. Más szóval ez azt jelenti, hogy a belmissziói munka alapja az emberi ideák és szociális akarat alapjára csúszott le. Ezért pünkösdi imádságunknak örökös imádsággá kell lennie, a Szent Lélek kitöltése pedig, kérjük Istent, áraszszon új munkát a belmisszió új lendületével.

Gróf Haller Gábor.

Tompa sírjánál...

Tompa sirjánál jártam tegnap éjjel,
A magyar versnek áldott, szentelt földjén,
Az éjszaka tele volt csillagfénnyel
S égett a hold, mint nappali verőfény.

Millió lelkek boldog békességben
Könyököltek az ég sok ablakába':
Tompa, Petőfi, Arany néztek éppen
A békén alvó falura: Hanvára.

A paplak ablakán a holdfény vérzett —
A költő-szív vérzett úgy sokszor s fájt ott —
A nagy mély csendben száz sok emlék érzett
S virágregéket súgtak a virágok.

A Tompa sírján marék füvet téptem,
Féltem, hogy elfoly itthon népem vére,
Gyógyítani vágytam, mint a költő régen
S e füvet hoztam hazám sok sebére!...

SZIGETHY FERENC.

Generális vizitácó a Szárazvölgyön.

Szombaton reggel kocsiztunk át Farkasfalvi Farkas Géza főgondnok ur fogatán Kázsmárkra. Ujj Lajos lelkész diákkori emlékektől átszőtt üdvözlést mondott. Püspökünk válaszában elmondotta, hogy 124 éve járt itt Eőri Fülep Gábor egykori szuperintendens, aki az egyházkerület közgyülését azért tüzte ki ide, mert szent magnak tartotta ezt a számban kicsi, de lelkiekben akkor is gazdag gyülekezetet. Az ősi templomot egykoru felirás szerint 1667-ben ujitották. Érdekes vers van a falon:

Az Isten temploma van az hiv lélekben
A Bárány vérével meghintetett szivben
Áldott Szentháromság lakozzál ez helyben
Kérünk, hogy ez helynek romlása ne legyen.

A lekció Máté 7. r. 7—21. v., az alapige Lukács 18. r. 9—14. verse volt. Élénken felfigyelt a gyülekezet, mikor püspökünk elmondotta, hogy 32 évvel ezelőtt predikált, mint miskolci segédlelkész, a kázsmárki szószéken. Az igehirdetés Isten kereséséről és megtalálásáról szólt. Sokan ugy keresik Istent, mint a farizeus; a maguk igazolására, érdemeik kiemelésére. Ugy kell keresni Istent, mint a vámszedő: a bünbánat, áldozat és szolgálat készségével. Régi bölcs mondás az, hogy Istent megismerni egy élet is kevés, vele találkozni egy pillanat is sok. Jézus azért jött, hogy büntől, világtól, előitéletektől mentesen keressük Istent, hogy megtaláljuk benne az Atyát s megértsük, hogy mi az ő gyermekei vagyunk: gazdagok, szegények, nagyok, kicsinyek egyformán. Az ő kezéből áldás nemcsak a kenyér, hanem a kenyérben való szükség is. A mai helyzet is áldás ötöle, a kevély magyart észretérítő megpróbáltatás. Aki gyermeke Istennek, az egyúttal munkatársa is, örömre elhívott, dicsőségre kiválasztott, megkegyelmezett ember. Káromkodó, átkos és szitkos, kevély, bűnös vagyok embervoltomnál fogva, de Isten a Krisztusban eltörli vétkemet, hogy megismerjem vétkemet és az ő megelevenítő erejét. Ő ösztönöz és segít a szolgálatra, általa növök bele az örökkévalóságba. Azt akarja és cselekszi, hogy ne hervadó virág: császárkorona, muskátli, tulipán legyek, hanem gyümölcstermő fa. Ha egyebet nem: árvaságom, könnyeim, sebeim gyümölcseit vigyem elébe. Nála találkozunk elhalt kedveseinkkel, hogyne imádnám és dicsérném őt Nagy fejedelmeink fegyvere is az ő igéje volt: Ha Isten velünk, ki lehet ellenünk? Ő reá tartozik bűnbánatunk, bűnbevallásunk, ő tőle jön bocsánatunk. Mellette döntsetek, az ő népe legyetek. Befejezésül elismerő szavak szóltak a nagy áldozatkészséggel orgonát épitett, s Petus Istvánban 60 éves presbiterét ünnepelt gyülekezethez. Kázsmárkon 1662-től megvan a lelkészek névsora. Köznap a templomban imádkoznak és bibliát olvasnak, bibliát vallásos estéken magyaráznak, de megkezdik a templomi köznapi istentiszteleteken is. Templomlátogatók százalékszáma 60, 30, 15: úrvacsorázóké 210. Az 56 P 29 fillér évi perselypénzből 18 fillér esik egy lélekre. — Ifjúsági egyesület van, leányegylet tervben van. — Épületek közül a régi iskola javításra szorul. A község 80 pengő iskolai segélyt ad. A lelkész közszeretetben áll, valamint munkájában híven osztozó felesége is. A tanító szintén szorgalmas, sokoldalú ember. Lélekszám 378. Született 11, meghalt 10; szaporodás 1. Vasárnap reggel repített át főgondnok urunk négy táltosa Léhen, Berencsen át Rásonyba. Itt megjelent a püspök tiszteletére, a házigazda-főgondnok hívására Patay Sámuel főispán, Szentimrey Pál alispán és sok megyei előkelőség. A lelkészlakról a madárdaltól hangos park tekervényes utjain mentünk a jó magasan fekvő, téli sárban bizony nehezen megközelíthető, XIV. század körüli templomba, amelyet földesurával élén zsufolásig megtöltött a helyből és szomszéd falvakból egybesereglett gyülekezet. A lekció II. Kor. 4. r. 1—10, az alapige Kol. 1. r. 12—15 v. volt. Isten arcát kell látnunk, de nem a levegőégben, hanem a lelki élet magasságaiban és mélységeiben: a virág, a kalász, a patak, a csillag természeti csodáiban. Amerikában nagy látcsöveket csináltak a

csillagok fürkészésére, de a gyermek szeme többet lát, mint a hitetlenül vizsgálódó tudósoké. Könnycseppben, mosolyban, édesanyánknak tekintetében, bennünket kísérő érdeklődésében inkább tükröződik a mindenség, mint a látcsövekben. A jégbehűtött szivet élettani kísérleteknél hat év mulva is működésbe tudták hozni. Azzal biztatnak, hogy így évszázadok mulva is fel lehetne halott embereket támasztani. Mit érne ez a feltámadás. Nekünk ebben a világban, a mi életünkben kell Istenországát építeni. Ez a kiváltsága, hivatása minden hívő keresztyénnek. Jézus arcán szegénységben, csodatételei és szenvedése között, hálála pillanatában is Isten arca ragyogott. Ha tudod ezt, miért nem követed? Szegény, szenvedő, csalódott vagy, miért nem mégy hozzá, a fájdalmak férfiához, betegség ismerőjéhez, mindeneken könyörülőhöz, segítőhöz? Mindenkinek van alkalma, módja a szeretet szolgálatára. Ha szeretitek egymást, Isten arca reátok ragyog: ha gyülölködtök, elpusztultok. Mindenkinek szent küldetése a maga életében Krisztust követni, utánozni. Ő ezt kívánja mindnyájunktól. Ne várj hát halálod órájára: térj hozzá, járj az ő utján s mondd az egykori hívő énekessel: Ha vándorutam véget ér itt lenn a borúban: hozzád érjek Uram s Te fényes orcád meglássam én. Itt első izben, Függödön másodizben is üdvözölte püspökünket Tóth József fancsali ág. ev. lelkész-esperes, egyháza tagjaiból álló díszes küldöttség élén. Rásonyban a templom nehéz hozzáférhetése miatt télen át az iskolában tartanak köznapi istentiszteleteket, csütörtökön bibliamagyarázattal, a gyermekeknek minden vasárnap reggel bibliai iskola van. Templomlátogatók százalékszáma 60, 25, 12; úrvacsorázóké 147. Egy vegyes házasságban megegyezést javunkra kötöttek. Perselypénz 54 pengő, egy lélekre esne 20 fillér; csak az a bökkenő, hogy a perselypénz 80 százalékát a főgondnok, 10 százalékát pedig a lelkész adja. Szegénygondozás esetenként folyik. Az ifjúsággal rendszeresen foglalkozik az ötödik évtizedét is ifjúi, derült és üde lélekkel élő Pásztor István lelkész. Dicséretre és követésreméltó szokása, hogy állandó munkanaplót vezet, önálló igehirdetésének pedig több kötetnyi irásbeli eredménye, kéziratos gyüjteménye van. A belhivatalnokok hiánytalanul ki vannak fizetve, ami jó gyakorlati megpecsételése a lelkész és hívek között mindenben látható jóviszonynak. A község 100 pengő iskolai segéllyel támogatja az egyházat. Lélekszám Rásonyban 292. Berencsen 116. Született 11, meghalt 6; szaporodás 5, áttért 2. Itt találtuk eddig a legjobb népmozgalmi adatot. Az ebéd az egyház és kerületünk tisztelettel és szeretettel otthon is körülövezett főgondnokunk házánál volt, látogatások után ünnepnapi élményekkel tértünk haza Miskolcra. —*yr.*

Áldásos napok Alsóborsodban.

Az alsóborsodi egyházmegye múlt évi őszi gyűlésében felhívta a kebelbeli lelkészeket, hitoktatókat és s. lelkészeket, hogy egyházlátogatási körönként tagozódva, évenként többször is gyüljenek össze, s egymás között bizalmas eszmecsere keretében hányják, vessék meg főként a belmissziói témakörbe tartozó dolgokat, — részint, hogy ily módon is erősítsék egymást egymás hite által, részint pedig, hogy a különféle felvetődő kérdésekben a lehetőség szerint egyöntetűség alakuljon ki köztük a gyakorlati kivitel módozatait illetőleg. — A miskolci és ónodi körök lelkészei egymással csatlakozottan tartották ez összejöveteleket, mert mindenik számára legalkalmasabb összejöveteli hely volt Miskolc. Nov.—május hónapokban 5 alkalommal jöttünk össze, 4-szer a miskolci gyülekezeti teremben, május 19-én pedig a püspöki szőlő villájának a terraszán, mely alkalommal Czinke István ny. püspök, Fodor György ny. lelkész és Szentmártony Dániel felsőborsodi esperes is megtiszteltek bennünket megjelenésükkel. A többi összejövetelről nem adtunk tudósítást, teljesen belkörű ügyünknek tekintettük, — amely elég, ha nekünk világolt. Ez utóbbiról azonban adni kívánunk azért, mert az azon folytatott eszmecseréből egy régi közóhaj kifakadását reméljük, s amely joggal és méltán számot tarthat szélesebb körök érdeklődésére is. A LXXXIX. zsoltár 1. versének eléneklése után Komjáthy J. lelkésztestvér tartott rövid áhitatot. Utána dr. Enyedy Andor, mint soros elnök megnyitván a csaknem teljes létszámú értekezletet, köszöntötte illusztris vendégeinket, — s szakelőadással bevezette ekkori értekezletünk egyik tárgyát: az egyházi sajtószolgálatról szólót. S részint az ő szavai, részint az azután kifejlődött eszmecsere nyomán megállapodtunk a következőkben: A napi sajtóban a mi református álláspontunk nem juthat kifejezésre, érdekeink Hamupipőke sorsra vannak kárhoztatva. S bár ez kiszámíthatatlan károk forrása, de anyagi erők hijján ezen ezidőszerint nem tudunk változtatni. Ellenben meg kell próbálnunk megszervezni egy erőnket meg nem haladó vállalkozást: egy havonként, vagy esetleges közóhajra két hetenkint megjelenő egyházkerületi néplap szerkesztését és kiadását, amelynek szelleme, irányzata és nyelve a régi Szabolcska éra alatti Téli Ujságéhoz hasonló legyen, — mely nem elvont, s népünk érdeklődési körétől távoleső dolgokról zengjen szentimentális cikkeket, szólamokat, hanem főként az aktuális egyházi, társadalmi és országos problémákról* adjon ref. szemszögből irányitásokat, de a nép által is érthető és megemészthető stylusban és nyelven, s ily módon világnézet formáló, legnyügözően irányító befolyást gyakoroljon a falusi gyülekezeti tagokból rekrutálandó táborra, mely bizalommal fogadhassa és tekinthesse azt útmutatójának sok, az élet sodra által előtte felvetődött, de egyben számára kétes kérdésben. Az értekezlet teljes egyhangúsággal oly szükségesnek itélte e tervet, mint a napi kenyeret. Nem kíván ez a vállalkozás az esetleg már meglévő s pláne sikerrel működő helyi, vagy megyei egyházi értesítőknek konkurrense lenni, — mindazonáltal úgy érezzük, hogyha úgy anyagilag, mint szellemileg kellőkép alá tudjuk támasztani: ez lenne az az egy szükséges dolog, amelyre már oly régen várakozunk, mint az igazán népies (nem népszerű

* Bizonyára felölelve a tanyák és szórványok lelkigondozásának ügyét is! *Felelős Szerkesztő.*

vagy pórias!) igehirdetőre. Az értekezlet felkérte dr. Enyedy Andort, hogy akár maga, akár egy pár tag bevonásával készítsen ez irányban egy mindenre kiterjedő tervezetet, azt nyújtsa be az alsóborsodi lelkészi értekezlet elé, mely megvitatás és elfogadás után közölni fogja a kerületünkbeli egyházmegyék hasonló szerveivel, s azok csatlakozás esetén elfogadásra ajánlják saját egyházmegyéiknek, azok pedig a kerületi közgyűlésnek.

Ennek a bevégzése után dr. Pápay István értekezett „Aktuális egyházpolitikai kérdéseinkről", amelyet szintén széleskörű és mély szántású eszmecsere követett, s azt a tanuságot vontuk le belőle, hogyha bár a jelenkor nem látszik is kedvezőnek e tekintetben a mi egyházunkra: csak a lelkészek tegyenek meg minden telhetőt az Isten országa érdekében, úgy nem kell félnünk: a jövő minket fog igazolni!

Délután 4 órakor kezdődött az értekezlet s félhét volt már, mikor közös énekléssel és az elnök hálaadó szavaival bevégeztük. A csabai szőlők közti villák és borházak lakói, kik hallhattak már falaik közt sok édes-bús magyar nótát: talán felfigyeltek a szokatlan hangra, midőn 20—25 lelkészjellegű egyén ajkán zendült meg az „Urnak szolgái! Mindnyájan" három verse. Az értékes értekezlet után a püspöki villa szívesen látott vendégei valánk mindnyájan uzsonnavacsorára, s 9 óra tájon azzal az óhajjal hagytuk el az áldott hajlékot, hogy vajha mint az egész idő alatt permetezett májusi esőt: olyan dús termékenység követné a mi ottani jóra irányult szolgálatunkat is! *R. E.*

Lelkészbeiktatás Karcsán.

Május 24-én iktatta be a karcsai gyülekezetben végzendő lelkipásztori szent szolgálatra Veress Lajos s. lelkészt Molnár László alsóberecki lelkész egyházmegyei kiküldött és dr. Kiss Sándor egyházmegyei főgondnok helyettes és világi tanácsbíró. Meghatóan szép volt annak az őszinte, rajongásig lelkesedő szeretetnek megnyilvánulása, melylyel ez az 1400 lelkes gyülekezet egyhangúan meghívott és megválasztott lelkipásztorát fogadta. Kerékpáros és magyarruhás lovas leventék nagy tömege várta és üdvözölte elsőnek a község határánál, a Sátoraljaujhely felől kocsin érkező lelkipásztort. A Becsked tanyánál a karcsai Ref. Leányegylet, Ifjúsági Egylet és Levente Egyesület szeretetteljes szavakkal és virágokkal árasztotta el. A község szélén hatalmas, díszes diadalkapunál az éljenező boldog karcsai nép és a karcsai fúvós zenekar a magyar hymnusszal állította meg s itt a községi előljáróság és az állami iskola tantestülete fogadta meleg baráti szavakkal. Diadalmenet volt innen az utja az ifjú lelkipásztornak a ref. templomig, hol a presbitérium élén ifj. Máthé Gyula ref. tanító s egy virágcsokorral kedveskedő magyar ruhás kisleány üdvözölte, a lelkészlak bejáratánál pedig a főgondnok és egyik presbiter vetélkedett a ragaszkodó szeretet minél melegebb hangú megnyilvánításában.

A zsúfolásig megtelt 900 éves templomban, hová az ünneplő sokaság fele sem fért be, Molnár László egyházmegyei lelkészi kiküldött az Ap. csel. XX. 28. alapján tartott beszéddel iktatta be lelkészi hivatalába, átnyújtva a bibliát és a templomkulcsot, majd az egyház pecsétjével dr. Kiss Sándor egyházmegyei világi tanácsbíró jegyezte el a lelkipásztort és a gyülekezetet.

Istentisztelet végeztével több köszöntővel élénkített 100 terítékes ebéd volt, a járási főszolgabíró, a község és környék vezetőinek és az ifjú lelkipásztor szépszámú rokonságának részvételével.

A kölcsönös bizalmon és megértő szeretteten alapúlt lelkészválasztás tegye állandóvá, gyümölcsözővé és példaadóvá azt a rajongós szeretetet, mellyel a gyülekezet és ifjú lelkipásztora a szent szolgálatra egybekapcsolódott. *M. L.*

Templomi ünnepély Parasznyán.

Május hó 21-én, Áldozócsütörtökön délután kettős ünnepély részese volt a parasznyai gyülekezet. Kiszálltak egyházunkba *a miskolci ref. reálgimnázium „Bethlen Gábor Köré"*-nek tagjai a gyülekezetünk körében felnőtt s dalos poéta-lelkével, bizonyságtevő hitével, közöttük végzett lelkes papiszolgálataival szívükhöz nőtt s ma is „a miénk"-nek vallott kedves tanárelnökének: *Balázs Győző vallástanárnak* és *Pálhegyi Lajos zenetanárnak* vezetésével.

Lelkileg is közelebb vinni falusi híveinket a földrajzilag oly közel fekvő városhoz s megszeretetni a nemes tanulóifjúságot nagyszerű lelkikincseiért, — a falut: vendégszerető melegsége mellett a szépért is lelkesedni s azt méltányolni tudó nagy érdeklődéseért, — ez volt a cél, amelyért kijöttek s amelyet könnyű szerrel: szeretettel el is értek, az „Ősi Schólá"-hoz méltó, változatos műsorszámaikkal.

Az ünnepély első része a templom külső falában elhelyezett „Hősök emléktáblájá"-nál folyt le. Az ifjúsági zenekar által előadott Himnusz hangjai után Balázs Győző tanár helyezte el koszorúját a hősök áldozatát méltató beszéd kíséretében. A hőseink között lévő két kiváló ifjútestvérének emléke által felkeltett megindultságát sem leplező, érzékeny, meleg szavai sokáig buzdítani fognak hőseink emléke iránti szent kötelességünkre: az áldozatkész hazaszeretetre!

Utána következett a templomi ünnepély, amelynek Balázs Győző által énekelt szólóéneke s tartott hitébresztő előadása, — a jól készült diákok átérzett szavalatai — és melodráma száma, valamint nagyszerűen betanított és vezetett énekszámai csaknem két órán át a legtisztább gyönyörűséggel töltötték el ünneplő gyülekezetünket.

Természetes volt tehát, hogy a nyújtott lelkijavakat némileg honorálni akarva — a presbitérium és a gyülekezet tagjai is osztozni óhajtottak a parókiával a kedves vendégek testi-javakkal ellátásában. Megvendégelésüknek azonban — a házi gazdák szíves marasztalása ellenére is — rövidesen véget vetett tanárelnökük indulási parancsa, egy igazi ünnepnap kedves emlékét hagyva maguk után. *Sz.-ó-l.*

Tudnivalók a tapolcai konferenciáról.

Akik a mult évi tapolcai konferencián jelen voltak bizonyára emlékeznek arra a hatalmas táborra, amely a kerület vezetőségének hívó szavára ezen a gyönyörűséges fürdőhelyen összejött. Közel 2000 református, akik a közeli és távoli környékről a közlekedési eszközöknek minden faján, sőt még nagyon sokan gyalog is eljöttek, hogy a közös lelkifürdő üditő vizében megfürösszék életüket.

Talán az is vonza a lelkieken kivül a konferencia résztvevőit, hogy itt semmi külső korlátozó és akadályozó feltételek nincsenek, kiki tetszése és kedve szerint vehet részt mindenben.

De minél nagyobb az összegyűlt hívő sereg, annál nagyobb feladatot ró ez a rendezőségre. Épen ezért az alábbiakról részletesen tájékoztatom mindazokat, akik a konferencián részt akarnak venni, hogy minnél kevesebb kérdezősködésre legyen szükségük.

A konferencia helye ugyanott lesz, ahol az elmult évben, azaz a tapolcai csónakázó tó déli partján, ahová akár a strand felől, akár pedig a régi fürdö sétautján hamarosan elérhetünk. Egészen bizonyos az, hogy a konferencia csak egészen kis részének tudunk ülőhelyet adni s ezért is kívánatos, hogy a résztvevők ne szalonruhákban, vagy féltett ruhájokban, hanem hétköznapiban jöjjenek, sőt az is ajánlatos főként a kocsikon jövők számára, hogy pokrócot hozzanak magukkal.

A tiszai pályaudvaron a reggel 7—8 óra között befutó vonatokkal érkezők részére külön autóbuszok fognak rendelkezésre állani, melyek egyenesen Tapolcára viszik ki a konferencia tagjait. Akik későbbi vonatokkal érkeznek, azok a városból, a Széchenyi utca és a Kazinczy utca találkozásánál a Pataky ruhaüzlet elől induló városi autóbuszokkal jöhetnek ki Tapolcára, amelyek egyébként félóránként közlekednek. Az autóbuszjegy ára oda-vissza 70 fillér.

Akik kocsin jönnek akár a zsolcai, akár a szentpéteri vámokon keresztül vámmentességet nyernek abban az esetben, ha a lelkészüktől igazolást hoznak, hogy a tapolcai konferenciára mennek. Ezek a kocsik 7 órától 9 óráig vámmentesen jöhetnek be a városba és délután szintén vámmentesen mehetnek keresztül a csabai vámon. Szükséges azonban, hogy a vámokhoz kiküldött konferenciai jelvényeket már a vámnál átvegyék, mert ezek és a lelkész igazolványa jogosítanak a vámmentességre.

Figyelmébe ajánlom mindazoknak, akik vasuton jönnek, hogy nagyobb állomásokról a környékről összegyült konferencia tagok kedvezményes csoportjeggyel jöhetnek, és pedig: 30 kilométeren felül 8 tagból álló csoport 20 százalékos, 25 tagból álló csoport 33 százalékos kedvezményt kaphat. Egyébként a menettérti jegyek is olcsóbbak.

A konferencia 10 órakor kezdődik és kb. fél 1 órakor ér véget. Élelmiszert a legegyszerűbb mindenkinek magával hozni. De a tapolcai vendéglőben a konferencia után közebéd is lesz, melynek ára 1 P 60 fillér. Vagy akik kisebb igényűek, azok számára 60 fillért zóna pörköltet fog a vendéglős felszolgálni. De szigorúan csak azok számára, akik ezt előre bejelentik egy levelezőlapon, (Püspöki Hivatalnak) mert Tapolcán húsneműt kapni nem lehet s azt a vendéglősnek Miskolcról kell beszereznie. Kérek tehát mindenkit, hogy e körlevél elolvasása után azonnal küldje be jelentkezését a püspöki hivatalhoz, ha a közebéden részt akar venni, de akkor is ha pörköltre tart számot.

Akár a konferencia előtt, akár a konferencia után alkalmuk és idejük lesz a résztvevőknek arra, hogy a tapolcai gyógyhatású melegvízben megfürödjenek. 50 százalékos díjmérséklést élveznek a konferencia jelvényes tagjai és pedig: bazine fürdőben személyenként 40 fill. (lepedő nélkül), strandfürdőn 30 fillér (fürdőruha külön 30 fillér), csolnakázás 20 fillér személyenként. A konferenciára egyébként, ha étkezést nem igényelnek, jelentkezni nem kell. *I. B.*

HIREK

KERESZTURY JÓZSEF Megrendült lélekkel adjuk közre mi is, hogy *Keresztury József* nagygéresi lelkipásztor, a csehszlovákiai alsózempléni egyházmegye esperese, a csehszlovákiai magyar pártok parlamenti volt törvényhozója és több egyházi és világi tisztség viselője áldott és munkás életének 66-ik, lelkipásztori szolgálatának 39-ik évében május 27-én nagy testi szenvedés után békésen elhunyt. Egyházának és magyar nemzetének halálig hű fia és minden áldozatot vállaló szolgája volt. Távozása ne jelentse a szívéhez nőtt munkák elárvulását már az ő emlékéért sem, amely maradjon áldásban közöttünk.

— **Dr. Baltazár Dezső** tiszántúli ref. egyházkerület nagy püspökének 25 éves püspöki jubileumán, junius 3-án Főiskolánkat Novák Sándor közigazgató vezetése alatt dr. Mátyás Ernő akadémiai igazgató, dr Trócsányi József gazdasági választmányi elnök és dr. Marton János theológiai tanár fogják képviselni.

— **Főigazgatói látogatások a Sárospataki Ref. Gimnáziumban**. Dr. Tamedly Mihály a miskolci tankerület főigazgatója ápr. 30, május 1—2, s május 25—26 án, ez utóbbi alkalommal dr. Róder Pál tanügyi tanácsos kíséretében végezte hivatalos látogatását a gimnáziumunkban. A záróértekezletet május 26-án délután tartotta. A kitűnő pedagógus, aki 10 esztendeig állottt élén a berlini Collegium Hungaricumnak, a Sárospataki Ref. Gimnáziumról minden vonalon teljes elismeréssel nyilatkozva iskolánkat tankerülete egyik fókuszpontjának nevezte. — Május 4-én és 26–27-én Csorba György c. főigazgató, egyházkerületi középiskolai tanügyi előadó látogatta a Sárospataki Ref. Gimnáziumot; a záró értekezletet majd junius első napjaiban fogja megtartani.

— **Tanügyi látogatás a Miskolci Ref. Reálgimnáziumban.** Novák Sándor sárospatakí ref. gimn. és közigató, mint egyházkerületi tanügyi megbízott május 6—7, és 22—23 végezte tanügyi látogatását a Miskolci Ref Reálgimnáziumban. A

tanügyi megbízottnak az értekezleten előadott jelentése szerint a Miskolci Ref. Reálgimnázium minden fejlődés irányát követi s a benne folyó munka teljes elismerést érdemel.

— **Éretségi kormányképviselői megbízatás.** A Kisujszállási Ref. Reálgimnáziumhoz a jun. 11—13-án tartandó érettségi vizsgálatra a vallás és közoktatásügyi miniszter Novák Sándor sárospataki ref. gimn. és közigazgatót küldte ki kormányképviselőnek.

— **A vizsgák már a sárospataki ref. tanítóképzőintézetben** is megkezdődtek. Május hó 22 és 23. napjain volt az V. o. vizsgája, 25, 26 és 27-ikén voltak az írásbelik. A záróünnepély június 7-én d. e. 12 órakor kezdődik, a tornaünnepély pedig 7-én d. u 5 órakor lesz az intézet tornaterén. Az I. o. 10 én, II. o. 11-én, a III. o. 12-én, a IV. o. pedig 13 án vizsgázik. A gyakorlóiskolások vizsgája 15-én reggel 8 órakor kezdődik.

Értesítés a lelkész és s. lelkész öregcserkészek számára. A Timótheus B. csapat tagjait ezuton is értesítjük arról, hogy az Égerszögre tervezett tábort augusztus második felére kellett halasztanunk.

— **Pándy Árpád,** a sárospataki ref. tanítóképző intézet tanára május 12-én Szegeden középiskolai tanári oklevelét tanítóképző-intézeti tanári oklevéllel egészítette ki.

— **Hősök napja a sárospataki ref. tanítóképzőintézetben.** A tanítóképzőintézet tanári kara és ifjúsága kegyeletes érzésekkel emlékezett meg a hősi halált halt diákokról. Az ünnepélyen, mely majus 24 én d. e. fél 12 órakor kezdődött a díszteremben, Dóbisz János IV. é. tn. tartott gondolatokban gazdag emlékbeszédet. Bolvári Zoltán az intézet ének- és zenetanára Liszt 13. rapszódiáját adta elő fínom kidolgozással. Fodor József IV. é. tn. és Sebő Béla tj szavalatai, továbbá Várady Lajos III. é. tn. szép énekszáma, a IV. osztályosok énekkarának, s a nagy énekkarnak sikerült szereplése tették még a műsort igazán gazdaggá, s az ünnepélyt emlékezetessé.

— **Falukonferencia.** A falumunkásoknak az Országos Széchenyi Szövetség rendezésében Gróf Teleki Pál elnökletével, Budapesten tartott kétnapos értekezletén a pataki falumunkának négy kiküldöttje vett részt. Az első ilynemű országos találkozó az eddig folyó falumunkák számbavételével, a munkamódszerek egységesítésének, a munkaterületek rendszeres felosztásának, az egymással való összaköttetés megalapozásának kérdéseivel foglalkozott. A pataki munka ismertetése rendkívüli érdeklődést váltott ki s nagy elismerésben és megbecsülésben részesült.

— **Élénk vívó élet a sárospataki főiskolán.** Egész éven át állandó iskolázás és gyakorlás folyt úgy tőr,- mint kardvívásban a Gimn. Sportkör vívószakosztályában (Szabó Károly tanár vezetésével) és az Angol Internátus vívószakosztályában (Irsa Tibor tanár vezetésével). Az évi munka eredményét a diákvívók május 21-én, áldozócsütörtökön mutatták be, amikor az Angol Internátusi Sportkör a Gimn. Sportkörrel karöltve vívóversenyt rendezett, a Nyiregyházai Gimn. részvételével. — A tőrvívó csapatversenyt a Gimn. Sportkör csapata (Székely György, Szinyéry György, Koflanovits György) nyerte 8 : 1 arányban az Angol Internátus csapata ellen (Baskay Gyula, Bottka Lajos, Kiss Sándor). A kardcsapat versenyt változatos és izgalmas küzdelemben a pataki diákvívók (Király Kálmán, Kiss András, Bekény Péter) nyerték a nyiregyháziakkal (Frankó Vilmos, Diószeghy György, Vajda András) szemben. — Egyéni győztes: Király Kálmán (Gimn. Sportkör) 5 győzelemmel. — A jury tagjai voltak Szabó Károly és Irsa Tibor tanárok, mint vezető bírók mellett: Cserny Vilmos, Bodonyi György hadnagyok, Dr. Siska István ügyvéd, Pavletits György nagykereskedő, Bulyovszky Miklós és Székely Mihály sportköri tagok.

— **Döbrössy Lajos** református lelkész A Magyar Református Külmissziói Szövetség mohamedán misszionáriusa hosszabb tartózkodásra Magyarországra érkezett. Itthontartózkodása idején református gyülekezeteinek előadásokat tart missziói munkájáról. Kérjük a gyülekezeteket, hogy ragadják meg a felkínálkozó alkalmat és hívják meg Döbrössy Lajost. Tavaszi vagy őszi meghívásokat ajánlatos minél előbb a titkári hivatal címén — Budapest, IX. Kálvintér 8. II. 17. — bejelenteni.

Nyomtatta: Kisfaludy László a Ref. Főiskola betüivel. Sárospatak, 1936.

VASUTI MENETREND.

(Sátoraljaujhely—Sárospatak—Miskolc—Budapest.)

Indul. — **Érvényes 1936 május 15-től.** — **Érkezik.**

Szv.	Gyv.	Szv.	Gyv.	Sebes		Szv.	Állomások	Szv.	Szv.	Szv.	Szv.	Sebes	Sebes	Gyv.
—	6·55	8·10	14·10	17·25	—	0·10	ind. Bpesti keleti p.u. érk.	5·30	—	—	—	18·18	—	22·28
—	10·06	12·44	17·25	21·23	—	6·44	érk. Miskolc szem.pu. ind.	23·47	—	—	—	14·15	—	19·05
5·17	10·16	13·30	17·38	21·25	21·33	7·31	ind. Miskolc szem.pu. érk.	22·59	6·35	7·32	9·40	13·47	—	18·52
6·12	11·06	14·19	18·28	22·04	22·23	8·22	érk. Szerencs ind.	22·00	4·58	6·38	8·47	12·52	—	18·02
6·24	11·11	14·27	18·34	22·05	22·27	8·28	ind. Szerencs érk.	21·42	—	6·31	8·40	12·47	16·10	17·5
6·31	|	14·34	18·41	|	x22·33	8·34	Mezőzombor mh.	21·36	—	x6·26	8·34	12·41	16·01	| 8
6·43	11·26	14·45	18·51	x22·17	22·44	8·44	Bodrogkeresztur	21·25	—	6·17	8·26	12·32	15·45	17·44
6·50	11·31	14·51	18·56	|	x22·49	8·50	Szegi mh.	21·16	—	x6·11	8·20	12·26	15·31	17·33
6·55	11·34	14·55	19·01	|	x22·53	8·54	Erdőbényefürdő mh.	21·10	—	x6·07	8·15	12·22	15·23	17·35
7·06	11·43	15·05	19·09	x22·20	23·02	9·03	Olaszliszka—Tolcsva	21·00	—	5·59	8·07	12·13	15·09	17·26
7·16	11·51	15·14	19·17	|	23·10	9·12	Bodrogolaszi mh.	20·50	—	x5·51	7·59	12·05	14·51	17·17
7·28	12·01	15·24	19·27	22·43	23·20	9·22	Sárospatak	20·40	—	5·43	7·51	11·56	14·36	17·08
7·40	12·13	15·34	19·39	22·53	23·32	9·32	érk. Sátoraljaujhely ind.	20·23	—	5·30	7·38	11·42	14·15	16·56

XXXI. évfolyam. 23. szám. Sárospatak, 1936 június 7.

SÁROSPATAKI
REFORMÁTUS LAPOK

A TISZÁNINNENI REFORMÁTUS EGYHÁZKERÜLET, A SÁROSPATAKI FŐISKOLA ÉS A TISZÁNINNENI EGYHÁZKERÜLETI KÁLVIN-SZÖVETSÉG HETI KÖZLÖNYE

FELELŐS SZERKESZTŐ ÉS KIADÓ: **DR. MARTON JÁNOS.**
FŐMUNKATÁRSAK: DR. ENYEDY ANDOR, DR. MÁTYÁS ERNŐ, DR. SZABÓ ZOLTÁN, DR. ÚJSZÁSZY KÁLMÁN és DR. ZSIROS JÓZSEF. — Kálvin-szövetség részéről: DR. H. KISS GÉZA.

TARTALOM: *Dr. Baltazár Dezső püspök jubileuma.* — *yr:* Generális vizitáció a Hernádvölgyön. (Folyt. köv.) — *Hegyi József:* Az angol birodalom követe Sárospatakon. — *Komjáthy Aladár:* Árváinkért. — *K. P.*: Lelkészértekezleti gyűlés. — *K. F.:* Baltazár Dezső emlékarckép. — Kimutatás. — Hirek. — Hivatalos rész. — Szerkesztői üzenetetek.

Dr. Baltazár Dezső püspök jubileuma.

Isten színe elé vitte ünneplő érzéseit nemcsak a tiszántúli egyházkerület, hanem az egész magyar református egyház, sőt a királyi kormány képviseletében a magyar nemzet is, június 3-án, dr. Baltazár Dezső püspöksége negyedszázados jubileumán azért a kegyelemért, amelyet Isten a nagy püspök személyében és püspöki működésében kinyilvánított.

Mert az ősi debreceni kollégiumnak és a tiszántúli egyházkerületnek hosszú négyszáz év lefolyása alatt volt egy vagy két olyan tüneményes alakja, akit portentum naturae-nak neveztek s dr. Baltazár Dezső püspök testi formátuma és emberi szellemi képességei után szintén ilyennek látszott. A kívülállók bizonyára így is tekintettek rá. De most, hogy ott állott élete eddigi teljesítményei és eredményei csúcsán, dícsőítésünk, hódoló tiszteletünk és hálás szeretetünk megnyilvánulásai közepette, mindennél nyilvánvalóbbá lett, hogy felül minden emberi elismerésen, méltányláson, értékelésen és ünneplésen, nemcsak a természet ritka remeke a magyar református egyháznak ez a legelső lelkipásztora, hanem a kegyelem csodálatos és drága ajándéka. Isten elválasztotta. Elhívott. Túl minden földi, emberi tudáson és bölcseségen, túl minden nagysikerű és fényes eredményű világi tevékenységen — mennyei misszió hordozója, aki munkáin, harcain, küzdelmein, alkotásain, keresztjein és verejtékein keresztül odaáldozta magát Istennek.

Tiszáninneni egyházkerületünk és sárospataki főiskolánk Farkas István püspök vezetése alatt küldöttséggel vett részt a debreceni nagy templom hatalmas boltozatai alatt lefolyt hálaadó ünnepségen. Velük együtt imádkozott és imádkozik egész egyházkerületünk dr. Baltazár Dezső püspökért. Hálából és szeretetből, hogy nekünk adatott és hogy a mienk maradjon.

Generális vizitácó a Hernádvölgyön.

Május 12-én, kedden reggel, ujra a már Miskolcra elénk jövő Farkas Elek esperes társaságában indultunk neki tavaszi körútunk harmadik szakaszának: a kies Hernádvölgyön fekvő négy eklézsia meglátogatásának. Az encsi állomáson szálltunk le a vonatról ünneplő sokaság, örömtől sugárzó ismeretlen és ismerős arcok, illatozó virágok, különféle szinekben pompázó ruhák, és a most már teljes pompájában kibontakozott természet tavaszias élénkségébe és mozgalmasságába. A megjelenésben muló rosszulléte által mindnyájunk sajnálatára megakadályozott báró Sternegg főbíró helyett Hubay Ödön szolgabiró üdvözölte a járás területére lépő püspököt. Téglássy András egyházmegyei gondnok szép fogatán mentünk át a közeli Felsőfügödre, lovas és kerékpáros leventék kiséretében. Szilva István lelkipásztor meghatódott örömmel fejezte ki, hogy a 32 évvel ezelőtt templomavatásra itt járt Kun Bertalan püspök aggkorának gyengesége miatt elháritott magától minden ünnepeltetést s ez az akkor és azóta visszaszorított lelkesedés tőr, árad elemi erejével, boldog ujjongásával, minden tiszteletadásával az érkező püspök elé. Püspökünk válaszában elmondotta, hogy a 32 évvel ezelőtt ideérkező püspök mögött szerényen meghúzódó, halvány fiatalember ő, az akkori püspöki káplán volt. Most is áldó kegye-

lettel gondol arra az istenes öregemberre, akinek a közelében, hatásai alatt bontogatta lelke szárnyait. Fügödön egyébként nagy egybesereglés volt. A Szilva fiúkon, a Görgey és Román családokon kívül eljöttek ide a közeli falvak lelkipásztorai, tanítói, püspökük érkezésének örvendő hívei. A templomi lectió II. Korinthus 12. r. 1—10, az alapige Jób 42. r. 4—6. verse volt. Az igehirdetés tárgya a kérdező ember és a felelő Isten. A kérdező ember bibliai mintaképe Jób, aki elvesztett mindent: elvesztette mindenek után és mindenek fölött barátai becsülését, bizalmát, s felesége együttérző biztatását is. Barátai gyanut fognak reá s valami rejtett, nagy bűnt akarnak kisütni, felderíteni róla, megvallatni vele. Felesége az ördögi tanácsot adja neki: Átkozd meg az Istent és halj meg! Jób egyedül marad könnyeivel. Kérdez nyugtalanul, önmagát emésztve, kérdez éjjel-nappal; kérdez kínok között gyötrődve, hamuban ülve és csodálatos módon felel neki az Isten. Felel: Én adtam és én vettem el mindenedet. Elvettem tőled mindent, mert a magamévá akartalak tenni. Szenvedés által akartalak tökéletességre vezetni. Mindened elveszett, hogy én legyek mindened, aki várlak, visszavárlak, hazavárlak, hogy könyörüljek rajtad és magamhoz öleljelek. S Jób felszökken, felemelkedik a mélységből; megalázza, hibáztatja magát, megtér. Az a legnagyobb dolga a te életednek is: kérdezted-e Istent és felelt-é neked? Megtanított-é a szenvedés értelmére, céljára, áldására? Nem kérdezed-é te is a világgal: miért kell szenvednem? Megtanitott-é Isten, hogy a szenvedés embernek, nemzetnek életében a megujulás próbája. Isten meg akarja tartani azt, akit próbál. Téged is megtartott háborús és más megpróbáltatások között. Hálás vagy-é ezért? Szolgálsz-e néki? Megkérdezed-é minden reggel: Uram, mit akarsz, hogy cselekedjem? A magyar kikelet közeledik, de csak úgy jön el, úgy lesz valósággá, ha mindnyájunk élete Isten alakító és irányító hatása alá kerül. Még nem elég a templomlátogatás, nem elég az áldozatkészség, a buzgóság, szeretet, összetartás. Hibáztassuk magunkat, szánjuk és bánjuk bűneinket. szenvedjünk, vezekeljünk és tisztuljunk meg: mert itt van a magyar gyógyulás forrása. A fügödi templom szép és csinos, csak a falaira aggatott halotti koszorúk tüntek szembe benne. Meg is hagytuk, hogy mivel a koszorú a koporsóra és a sírra való, mivel a templomban az élet és nem a halál jeleinek kell lenni s mivel ez könnyen a hivalkodás versengésére vezet, uj koszorúkat ne engedjenek a templomba, a régieket pedig tegyék ki megfelelő tapintatos felvilágositás kíséretében elpusztulásig a cinterembe, kevésbé feltünő helyre. Köznap itt eddig csak a könyörgés divott, a rendszeres bibliaolvasást, a bűnbánatheti bibliamagyarázást püspöki óhajra szívesen vállalta a kötelességteljesítésben buzgólkodó lelkipásztor. Gyermekistentisztelet, vasárnapi iskola nincs, de az iskolában naponként olvasnak a gyermekek bibliát. Templomlátogatók százalékszáma 60, 40, 10; urvacsorázóké 200. Két vegyes házas közül az egyik pár javunkra kötött megegyezést. Évi perselypénz 62 P 68 f., egy lélekre esik 16 fillér. Szegénygondozás alkalmilag van. Az ifjuság részére rendszeres összejövetelek vannak, a Szeretetszövetség naptárából 67 kelt el. Költségvetés, számadás a régi szokás szerint az egyházlátogatást várja. Templom és torony fedésére gyüjtést indított az egyházközség. A belhivatalnokok ki vannak fizetve, a gyülekezetben jó szellem uralkdik. A templomot a leányok festették ki sokkal izlésesebben, mint a mindenféle mintákkal dolgozó vándorfestők. Lélekszám 381, születés volt 12, meghalt 3, szaporodás 9, örült neki fajunk sorsán aggódó lelkünk. Encsen és a két Fügödön 18 látogatást tettünk.

(Folyt köv.) *yr.*

Az angol birodalom követe Sárospatakon.

Sir Geoffrey Knox, az angol birodalom magyarországi követe a főiskola előljáróságának meghívására jún. 3-án, szerdán egésznapos látogatásával tisztelte meg a sárospataki református főiskolát. Verőfényes déli időben gördült végig az iskolakert összehajló lombsátora alatt a magas vendég pompás gépkocsija, s a belőle kiszálló követet az Angol Internátus bejáratánál Farkasfalvi Farkas Géza, az egyházkerület főgondnoka köszöntötte szíves szavakkal

— Mély tisztelettel és nagy örömmel üdvözlöm Excellenciádat ez ősi kulturvár falai között, mely 400 éven keresztül mindig zászlóvivője volt a protestantizmusnak, a szó és lelkiismereti szabadságnak. Elnöktársam, a Püspök úr, elhalasztathatatlan hivatalos akadályoztatása folytán legnagyobb sajnálatára nem jelenhetett meg. Mélyen megtisztelve érezzük magunkat azáltal, hogy Excellenciád, a leghatalmasabb uralkodó és a leghatalmasabb nemzet képviselője szíves meghívásunkat elfogadta, és ősi főiskolánk új ágazatát megtekinteni kívánja, melynek hivatása az, hogy növendékeinek olyan műveltséget és olyan tudást adjon, mely által a nagy angol nemzettel való együttműködést sikerrel szolgálhatják.

Ami minket, magyarokat illet, a mi nagy tiszteletünket és csodálatunkat az angol nemzet iránt csak a mi nagy szimpátiánk múlhatja felül. Mi büszkék vagyunk arra, hogy az angol király Őfelségének ereiben magyar vér is folyik, és különösen büszkék vagyunk arra, hogy a mi ezeréves alkotmányunk az angol alkotmánnyal együtt a legrégibb Európában.

Ezekkel a gondolatokkal mondok Excellenciádnak egyházkerületünk és főiskolánk nevében is istenhozottat. —

A főgondnok mély gondolatokat tartalmazó üdvözlésére nyomban válaszolt Őexcellenciája, hangoztatva nagyhatású beszédében az európai nemzetek összefogásának fontosságát.

— Mint Anglia magyarországi követe, természetesen a legnagyobb mértékben érdeklődöm az olyan intézmények iránt — mondotta többek között — melyek arra vannak hivatva, hogy az én hazám és Magyarország között a barátságot erősítsék. A mai zűrzavaros világban még sokkal inkább szük-

séges, hogy Európa nemzetei megtanulják megérteni egymást, és megtanulják megbecsülni egymás szokásait és kulturáját.

A nemzetek közötti barátságot a nemzetek egyes fiainak a barátsága segíti elő, és azoknak, akik Önök közül angol egyetemre fognak menni, nagyszerű alkalmuk lesz erősíteni azokat a kötelékeket, melyek máris összekötik a mi hazáinkat. És akkor meg fogják látni, hogy azok a honfitársaik, akik már előzőleg jártak Angliában, előkészítették a talajt az Önök számára azzal, hogy ők az igazi úrnak, a sportférfiúnak és az igazi barátnak az emlékét hagyták az angolok szívében. —

Az Angol-Internátusban elfogyasztott villásreggeli után az imateremben volt az ünnepélyes fogadtatás, melyen a vallás- és közoktatásügyi miniszterium kiküldöttei: Szily Kálmán államtitkár és Kőrössy László miniszteri tanácsos is résztvettek. Láthatóan meghatotta Őexcellenciáját, mikor a gimnázium növendékei az angol himnusz kitűnő eléneklésével köszöntötték. Itt a főiskola előljárósága, tanári kara és ifjúsága nevében gr. Bethlen Pál, a főiskola gondnoka üdvözölte angol nyelven, azután pedig rövid összefoglalásban bemutatta a főiskola történetét, mintegy kulturfilmet pergetve le ennek a négyszázéves ősi kulturközpontnak a jelentőségéről.

—Nem véletlen az— hangsúlyozta gondos felépítésű előadásában, —hogy boldogult gróf Klebelsberg Kunó, volt közoktatásügyi miniszter, a legújabb magyar történelem egyik legnagyobb kulturpolitikusa éppen Sárospatakot választotta ki arra, hogy itt épüljön meg az az intézet, mely egyetlen Magyarországon és tudomásunk szerint egyetlen az európai kontinensen — tudniillik az angol tagozatú gimnázium és az angol-internátus. Bár Sárospatak kis városka, mégis nem sok hely van Magyarországon, amely e kis városkával történelmi mult és jelentőség tekintetében versenyezhetne.

A magyar nemzeti lélek két vonását élesen tükrözi vissza ez a hely. Először a törhetetlen ragaszkodást a magyar nemzeti sajátossághoz, másodszor a legélénkebb hajlandóságot a nyugat nagy szellemi áramlatainak és alkotásainak a befogadására. Sárospatak a magyar kultura hullámsugarainak hatalmas, modern felvevő és leadóállomása, a magyar nemzeti hagyományoknak erős vára, ugyanakkor a haladó kor szellemi színvonala által megkövetelt, a nemzeti lélekkel összhangban álló okos haladásnak, a legnemesebb értelemben vett modernségnek a fészke. —

A főiskolai gondnok magasszinvonalú előadásával be is fejeződött az angol udvari gyász miatt csak rövid időre tervezett hivatalos fogadtatás. Ezután Szily Kálmán államtitkár, Kőrössy László miniszteri tanácsos, Farkasfalvi Farkas Géza főgondnok, gróf Bethlen Pál, Janka Károly gondnokok, Novák Sándor közigazgató, dr. Trócsányi József gazd. vál. elnök, jogtanár, Szabó Gyula angol-internátusi igazgató és számos gimnáziumi tanár kíséretében Sir G. Knox követ megtekintette a főiskola, a Rákóczi-vár nevezetességeit, a gimnázium modern felszerelésű csónakházát és gyönyörködött a fiúk bemutató csónakázásában.

Délután az Angol-Internátus társasebédet adott a magas vendég tiszteletére, melyen gróf Bethlen Pál gondnok mondott pohárköszöntőt, s poharát a vendéglátó főiskola nevében az angol nemzet és Őexcellenciája egészségére, a birodalmi követ pedig a főiskola további boldogulására ürítette. Ebéd után végighallgatta az angol-ágazatú gimnázium diákjainak társalgási óráit. Elragadtatással adott kifejezést a növendékek kitűnő angol tudásáról, majd a késő délutáni órákban gépkocsiján visszatért a fővárosba. *Hegyi József.*

Árváinkért!

Előre bocsátom, hogy végtelenül nagy örömömre szolgálna, ha legalább visszhangot tudna kelteni ez a nehány igénytelen sor. Jól tudom, hogy sok ember ugy van vele, amikor adni kell valamilyen szociális probléma megoldására, hogy képes megjósolni a felvetett terv bukását, szégyenletes agyonhallgatását, mintsem áldozzon valamit nemes célra. Nagyon jó volt a kőszivü és minden szociális tervtől irtózó lelkeknek a gazdasági válsággal való takaródzás. Most ilyen szegénység, meg olyan irtózatos nyomor van, tervezni, alkotni semmit sem lehet. Akik igy beszéltek és beszélnek ne felejtsék el soha azt a tényt, hogy a gazdasági válság mélypontján valósággal a földből nőttek ki a Szeretetszövetség nagyszerü szociális intézményei. Egyik jött a másik után és az Istentől gazdagon megáldott nagyszivü ember, amikor tanári munkája után nyugalomba vonult, ifjui lélekkel fogott hozzá egyházunk szociális munkájának végzéséhez, megszégyenitve minden kételkedőt, minden ingadozót és fösvényt, vállára vette árváink terhét, még nagyobb mértékben, mintahogyan tette régebben.

Nincs módomban statisztikai adatokkal szolgálni, de jól tudom, hogy a Szeretszövetség árvaházai nem tudják befogadni összes árváinkat, mert olyan sokan vannak. Hiszen rettenetes az egy városi, vagy munkás gyülekezetben, amikor kidől a családfő az élők sorából és nincs más a szegényes, nyomoruságos hajlékban, mint egy csomó gyermek, akik nemcsak, hogy a falatot ejtették ki a szájnkból az édesapjuk vagy anyjuk halálával, hanem ki vannak téve a züllés veszedelmének is. Ne engedjük az árvákat elveszni, a bün sokoldalu kisértésének kitenni, hanem vegyük fel azoknak gondját.

Itt, a tiszáninneni egyházkerületben is meg kellene mozdulni árváinkért. Ne várjuk azt, hogy mások dolgozzanak helyettünk és intézzenek el ilyen nagyfontosságu kérdést, mint amilyen árváink ügye. Amikor más fajta dologról volt szó, akkor mindig a tiszántuli nagyobb gyülekezetek vállára szerettük volna rakni a terheket és a végén kisül, hogy az összes szociális intézményeink is ott vannak és nagyon kevés számmal a többi egyházkerületekben. Versenyezzenek e téren az egyházkerületek, mást tenni amugy sem lehet. Tiszántul buzditsa a többi kerületet a szociális munka fokozottabb végzésére, mert ezáltal csak a jövőt alapozzuk. Az eljövendő évtizedekben annyit érünk

majd, amennyit lelkeinkért tenni tudunk, Viszont azt se engedjük, hogy olyan helyen neveljék a mi árváinkat, ahol azoknak hitbéli megerősödésük egyenesen kizárt dolog. Mindig szégyenkezem, valahányszor kath. szociális nővérektől azt hallom, hogy nevelnek ám ők ref. vallásu árvákat is. Erről gondoskodni mindenkor a mi kötelességünk, mert más irányu neveléssel tisztában vagyunk, hogy ott egyházunk számára nem nevelhetnek lelkeket.

Nem beszélek többet. Teremtsünk egy árvaházat és ha meg lesz, adjuk át a Szeretetszövetségnek. Miből, hogyan? Arra megfelelünk majd a részletkérdéseknél. Most csak az a kérdés, hogy van-e bennünk erő megindulni. Ugy tudom, hogy Szikszón nem is olyan régen még volt árvaház. Miért szünt meg? Én nem tudom Ha megvan még a ház, ahol az árvák éltek, nem adná-e továbbra is oda árvaház céljára a szikszói egyház? Nagyon üdvös volna az árvaház ügyével foglalkozni, mert árváink félelmetesen szaporodnak. Mi lesz valük? Sok álmatlan éjszakát jelent ez egy lelkipásztornak, de ha lesz egy hajlék, amit mi alkottunk, ami a tiszáninneni egyházkerület tagjainak áldozatából állott elő, akkor már mégis látunk reményt csillogni a sötét éjszakában.

Vegyük fel az árvák gondját és induljunk el bátran a szociális munkamezőn, itt ha szégyen ér bennünket, nem a mi szégyenünk lesz az, ha elakadunk, az akadályon majd átsegit az Isten. Nem tudom, hogy helyesen idézek-e? Ha Franke Ágost Herman imádságra merte felépiteni az árvaházát, miért ne mernök mi is ugyanezt megtenni tiszáninneni ref. keresztyének?

Jól tudom, más a lelkesedés és más a tetté válás. Egyik a másiktól olyan messze is lehet — földrajzi távolságban kifejezve, — mint Makó Jeruzsálemtól. Ámde azt soha ne felejtsük el, hogyha a lelkesedés nem csappan, akkor valamikor az álomnak is meg kell valősulni, minden gondolatnak tetté kell változni.

Árváink megérnek minden áldozatot, csak törődjünk velük és étrendünkből adjunk oda naponként egy tál ételt nekik. „Szeresd fslebarátodat ugy. mint magadat.“ Ez a hatalmas szociális parancsolat egyházkerületünkben még megvalósulásra vár. Legyen szabad megjegyeznem, hogy távol áll tőlem minden szereplési vágy. Tisztában vagyok az egész egyházkerületet érdeklő és érintő kérdésekben csak egyházkerületünk hivatalos vezérei intézkedhetnek, itt csupán hangulatot akartam kelteni az árvák ügyében, mert bizony az óriási igazság, hogy a szociális munkatér nálunk még nagyon elhanyagolt. Ezt szakértők igazolhatják.

Komjáthy Aladár.

Lelkészértekezleti gyűlés.

A felsőborsodi ref. egyházmegye május 25-én Miskolcon, a Leánygimnázium tornatermében tartotta meg aktuális anyagi és szellemi kérdésekkel foglalkozó, a nagyszámmal megjelent tagok élénk érdeklődésével kisért gyűlését. A gyűlésen megjelent Farkas István püspök urunk is, ki értékes hozzászólásaival nagyban emelte a gyűlés nivóját. Rajta kivül Zsóry György e. m. gondnok, Egerházy Lajos Orjó igazgató és Illyés Bertalan püspöki titkár volt jelen, mint vendég

Igaz József bibliaolvasása (Filip. 2 : 1—13) és buzgó imája után *Hubay Mihály* elnök megnyitó beszédében a lelkipásztori hivatásnak hősies betöltésére, a lelkipásztornak az egyháztagok iránti szeretettől vezérelt szolgálatára serkentette a megjelent tagokat.

Szentmártony Dániel esperes egyházi közigazgatási kérdésekben adott alapos tájékoztatást és útmutatást. Javasolta dr. Baltazár Dezső püspöknek üdvözlését is püspöksége 25 éves jubileuma alkalmából. Ez üdvözlésre az értekezlet az esperest és az értekezleti elnököt küldte ki.

Egerházy Lajos Orjó igazgató szolidaritásunk hiányaira s jogos kérelmeink ügyében az államkormánynál történő további zörgetés szükségességére mutatott reá. — *Veress Károly* „A stóla megváltás problémája“ c. Orle tételről szólván, a stólarendszert elavultnak, kártalanitás, megváltás által eltörlendőnek minősitette. A pro és contra megindult vita eredményeként az értekezlet csak ott tartja kivánatosnak a megváltást, ahol lehető és szükséges. *Kőrössy István:* „Államsegélyügyünk“-et tárgyalva az általa készitett memorandum keletkezését és további sorsát ismertette. Értekezlet köszönetét nyilvánította a memorandumot felkaroló dr. Baltazár Dezső püspöknek, több országgyűlési képviselőnek s megbotránkozásának adott kifejezést a memorandumot negligáló esperesekkel és lelkészértekezleti elnökökkel szemben. — *Lenkey Gyula*: „Dijlevél csonkitás“ c. előadásában erőteljes szavakkal ostorozta a lelkészválasztás alkalmával újabban nagy mértékben elharapódzott, a pályázók által kezdeményezett dijlevélcsonkitást s ennek szomorú következményeit. — *Lőkös Sándornak:* „Az új lelkészi nyugdijtörvény életbeléptetésének kérdése“ c. Orle tételről elhangzott előadásával kapcsolatosan felterjesztés intéztetik mindenik kerületünkbeli egyházmegyéhez az új nyugdijtörvény mielőbbi életbeléptetésének kéréséhez való csatlakozás tárgyában. A felsőborsodi egyházmegyéhez ezenkívül javaslat terjesztetik Alsóborsod példájára az egyházmegyei lelkészek 1000 pengős kötelező temetkezési biztositásának elrendelése érdekében. — *Dr. Komjáthy Aladár:* „a szabad keresztyénség“ külföldi és magyarországi történetét s a mozgalom ellensúlyozására a lelkészek tiszta, józan, híveikért imádkozó életének nélkülözhetetlenségét fejtegette. — *Svingor Jenő:* „a szabad egyház“-ról tartott egyházi életünk fájdalmas sebeit őszintén feltáró előadásában a mai tarthatatlan kényszer egyháztagsággal szemben az egyház iránt semmi felelősséget nem érző gennyes tagok leoperálását tartja kivánatosnak. Élénk vita indult meg ez égetően aktuális kérdés felett is. Voltak, akik óvatosságra intettek, nehogy az operáció folytán a beteg elvérezzen, de általános volt a vélemény, hogy szükség van szigorúbb egyházfegyelemre. — *Gyülvészi István* Spurgeon szellemes s nekünk, lelkipásztoroknak különösen megszivlelendő gondolataiból sorakoztatott fel néhányat, a gondolatokhoz méltó tolmácsolásban.

Lőkös Sándor pénztári számadását mutatta be.

Hubay Mihály elnök olvasta fel az értekezleti gyűlés által ki is tűzött, díjazandó pályatételeket (1. Teljes lelkészi munkaprogram adventtől—adventig. — 2. Urvacsorával egybekötött reformációi Istentiszteletre írandó prédikáció, lekcióval ellátva), s ezzel véget ért a gazdag programú, építő hatású gyűlés. *K. P.*

Baltazár Dezső emlékarckép.

D. Dr. Baltazár Dezső Püspök Ur 25 éves püspöki jubileuma alkalmából a Kálvineum hálás tisztelete és szeretete jeléül levelező-lap nagyságban kiadja dr. Baltazár Dezső Püspök Ur legújabb arcképét, amelyet Dienes János festőművész készített s amelynek leleplezése az egyházkerületi jubileum díszközgyűlésén történt.

A levelezőlap ára darabonként 20 fillér s az ebből befolyó tiszta jövedelem a Kálvineum Baltazár Dezső Alapját fogja növelni.

A levelező-lapok megrendelhetők a Kálvineum irodájában, Debrecen, Kollégium.

Minden reformátuz ember ilyen levelező-lapot használjon 1936-ban!

Kimutatás

a felsőborsodi ref. egyházmegye gyülekezeteiből befolyt husvéti perselypénzekről.

1. Alacska	2·21 P	Áthozat:	41·88 P
2. Balajt	1·76 P		
3. Bánfalva	1·56 P	26. Nekézseny	1·— P
4. Bánhorvát	1·10 P	27. Ózd, Susa	9·90 P
5. Barcika	—·90 P	28. Parasznya	5·20 P
6. Berente	1·— P	29. Radostyán	1·20 P
7. Bódva	1·— P	30. Rudabánya	1·97 P
8. Borsod	3·— P	31. Szuhogy	1·— P
9. Disznóshorvát	1·80 P	32. Sajóbábony	2·50 P
10. Dédes	3·17 P	33. Sajóecseg	2·— P
11. Edelény	2·10 P	34. Sajókaza	3·20 P
12. Bántapolcsány	1·— P	35. Sajóivánka	1·10 P
13. Felsőkelecsény	1·70 P	36. Sajókápolna	1·— P
14. Felsőnyárád, Dövény	2·90 P	37. Sajókazinc	9·10 P
15. Nyomár	—·90 P	38. Sajólászlófalva	1·— P
16. Hangács	1·— P	39. Sajóvelezd	3·— P
17. Hegymeg	—·80 P	40. Sajószentpéter	7·90 P
18. Kondó	1·32 P	41. Sajóvámos	1·50 P
19. Ládbesenyő	—·50 P	42. Szalonna	2·10 P
20. Lak	2·— P	43. Szendrő	2·— P
21. Mályinka	2·— P	44. Szendrőlád	3·12 P
22. Martonyi	3·40 P	45. Szilvásvárad	2·— P
23. Meszes	3·22 P	46. Tardona	—·90 P
24. Nagybarca	—·84 P	47. Vadna	2·93 P
25. Nagyvisnyó	—·70 P	48. Varbó	1·— P
		49. Ziliz	3·— P
Átvitel:	41·88 P	Összesen:	111·60 P

Borsod, 1936 május 26.

Szentmártony Dániel esperes.

Fogadják a felsőborsodi egyházmegye buzgó lelkipásztorai és fogadja annak főiskolánk minden dolgát lelkesen felkaroló esperese hálás köszönetünket azért, hogy ily szép eredményű perselyes gyüjtést rendeztek a főiskolánk javára.

— **Ha olcsón akar** a Miskolc melletti híres görömböly-tapolcai gyógyfürdőn magaslati helyen nyaralni, úgy kérjen tájékoztatót a Leányegyleti Üdülőház Központi Irodájától: Miskolc, Debreceni u. 12. Külön szobák és közös háló nők részére!

HIREK

— **A sárospataki Ref. Főiskola Igazgatótanácsának ülése** junius 15 én reggel 8 órától fog megtartatni gazdag tárgysorozattal.

— **Egyházkerületünk tapolcai konferenciája** június 4-én óriási tömeg részvételével áldott hatások közt folyt le. Tudósítás legközelebb.

— **Hirek a sárospataki ref. főiskolából.** A sárospataki ref főiskolában június 14-én délelőtt 8 órától a Pataki Diákok Országos Szövetsége fog közgyűlést tartani. 9 órától a főiskola által létesített Gályarabok reliefjének leleplezési ünnepe, 10 órától 11 óráig közös istentisztelet a városi ref. templomban, 11 órától évzáró ünnepély. Délután 3 órától ifjúsági évzáró ünnepély, fél 5 órától tornavizsga. Mindezen ünnepélyekre tisztelettel meghivja a Főiskola ügyei iránt érdeklődő nagyközönséget az *Igazgatóság*.

— **Miniszteri biztos.** A sárospataki református tanítóképző intézetben tartandó tanítóképesítői vizsgákra Dr. Veress Istvánt, a debreceni ref. tanítóképzőintézet igazgatóját küldte ki a kultuszminiszter miniszteri biztosul.

— **Hősök vasárnapját** kegyeletesen ünnepelte meg Sárospatak népe. A ref. templomban az istentiszteleti szolgálatot Domján Elek sátoraljaujhelyi ev. esperes végezte. A hősi szobornál tartott impozáns ünnepélyen pedig Csontos József nyug. gimn. igazgató mondott mélyértelmű hazafias beszédet. Utána diszelvonulások következtek, melyekben a főiskola ifjúsága is részt vett.

— **Néhai Katona Mihályról,** az ovoda helyiség és telek hagyományozójáról emlékezett meg a sárospataki református egyház május 29-én, az elhunyt halálának évfordulóján. Ezzel a végrendelet egyik pontja kivánságának is eleget tett. Az emlékezésen ott voltak a család tagjai, a mostani és volt ovodások, az ovodafelügyelő bizottság több tagja és több érdeklődő. A legkisebb gyermek által is megértett, kedves megemlékezést sárospataki Harsányi Gyula főgondnok tartotta.

— **Zempléni lelkésznék figyelmébe.** A junius havi Bibliaórát 9-én, kedden d. e. 10 órakor a sárospatki református lelkészlakáson tarják a zempléni lelkésznék. Minden testvérünket szeretettel várunk.

— **Ének- és zenevizsga** zajlott le május 24-én délután 3 órai kezdettel nagy közönség jelenlétében a főiskolai Imateremben. A Szabó Ernő ének- és zenetanár irányitása alatt müködő Erdélyi László tanár, Szabó Ernőné, Asztalosné Lévay Adél, és Erdélyi Lászlóné zongora tanárnők tanitványai nagy jártasságról és igen szép haladásról tettek tanubizonyságot. Janka Károly főiskolai gondnok ur akadályoztatása miatt Novák Sándor gimn. és közigazgató mint megbizott elnök, zárta be lelkes beszéddel az igen szépen sikerült vizsgát.

— **A sárospataki református tanítóképzőintézet** S. D. G. kollégiumának néhány tagja bekapcsolódott a theológusok szórvány- és tanya missziós munkájába. A képzősdiákok már több istentiszteletet tartotttak Ardón és a Rózsástanyán. Elhatározták azt is, hogy át fogják venni az ardói

reformátusok lelkigondozását, s rendszeresen fel fogják keresni egyházunk ott lakó híveit. A nagy lendülettel megindult munkának máris áldásos hatásai vannak.

— **Dicsőség Istennek!** Templomi imakönyv ünnepi és vasárnapi alkalmakra. Irta: dr. Hegyaljai Kiss Géza bőcsi református lelkész. D. Dr. Baltazár Dezső püspöknek ajánlva negyedszázados jubileumára. — A 200 imádságot magábanfoglaló könyv ára kb. 4 pengő lesz. Debrecenben jelenik meg a Városi nyomda nyomásában a Méliusz könyvkereskedése terjesztésében. Megrendelhető szerzőnél is: Belsőbőcs, Borsod megye.

— **Szászfa** nagy fába vágta a fejszéjét: két éves programm keretében templomát és összes egyházi épületeit a gyülekezet nagy áldozatkészséggel saját erejéből megújítja. Hogy ez mekkora nehézséggel jár, arra jellemzésül csak azt az egy adatot említjük, hogy a vasuttól, folyótól igen nagy távolságra fekvő községbe az építkezéshez szükséges homokot 34 km. távolságról kell hordani. Bár a hívek 56 %-os egyházi adóterhet viselnek, az egész gyülekezetben csak két hátrálékos van. A „belső renoválás" is folyik. Minden este írásmagyarázatos istentisztelet van, nagyon élénk munka folyik a leány- és ifjúsági egyletekben is, amelyek az egyház számára egy harmóniumot is szereztek s énekkaruk sűrűn élénkíti a vallásos esték programmját. Vallásos estéken kívül minden harmadik pénteken u n. szórakoztatóestek is vannak, melyeken aktuális témákról (ez idén Rákócziról) szóló előadássorotokon kívül a magyar nóta és a tiszta humor is részt kapnak a műsorban. A lelkipásztor felesége vasárnapi iskolát vezet.

— **Toronyóraavatás Tiszalúcon.** Május hó 10-én bensőséges ünnepélyt tartott a tiszalúci ref. egyházközség. Ugyanis ez alkalommal szentelték fel *Majoros* Lajos presbiter és neje által 1300 pengő költséggel csináltatott új toronyórát. Felszentelő lelkész *Veress* Imre taktaharkányi lelkész volt, aki lelkeket emelő s áldozatkészségre buzdító szép beszédben fejtette ki az édesanyák fokozott szeretetét s megbecsülését és az áldozatkészség fontos voltát a keresztyén ember életére. Majd *Tóth* Albert lelkész mutatott rá arra, hogy az áldozatkész hívő keresztyén Isten iránti hálaját mutatja meg az áldozathozatallal. Nekünk pedig ref. vallásúaknak minél több ilyen hálás hívőre van szükségünk, mert csak úgy leszünk őseink méltó utódai. Ref. énekkar éneke s iskolás gyermekek szavalatai zárták be az ünnepélyt, melyről a hívek egyházuk iránti szeretetük megerősítésével s nagy meghatottsággal mentek el. E példa világoljon minden református előtt!

— **Pataki diákatléták kitűnő szereplése a miskolci kerületi Kisok-bajnokságon.** Május 23 24-én rendezték Miskolcon a kerületi Kisok athletikai bajnokságot. A pataki gimnáziumot hét diákatléta képviselte, Szabó Károly tanár vezetésével. A bajnokságon kilenc középiskola indult: négy miskolci, az egri, a hatvani gimn., szolnoki felsőkereskedelmi és a pataki gimnázium. Fiaink nagyszerűen megállották a helyüket, amennyiben heten tíz díjat szereztek. Kerületi bajnokságot szerzett: Kocsis Tibor rúdugrásban 3 méteres, kiváló eredménnyel; Öhlschäger Béla magasugrásban 163 cm. el. A magasugrás ötös csapatversenyben a patakiak második helyet szereztek 153·4 cm.-es és igen jó átlaggal (Öhlschläger B., Glósz Tibor, Deák Márton, Reskó György, Lengyel László,) Harmadik díjat nyertek: Lengyel László diszkoszvetésben (31 68 m.) és rúdugrásban (275 cm.-el). Deák Márton 110 cm.-es gátfutásban (20·2mp.)

HIVATALOS RÉSZ.

XI. sz. KÖRLEVÉL.

Valamennyi borsodmegyei lelkész- és tanítótestvéreimhez!

Vitéz Vajtafy Ottó vármegyei testnevelési főtanácsnok úr nyugdijba távozása alkalmával arra kért, hogy mindazoknak a borsodvármegyei lelkészeknek és tanítóknak, akik az ő működését elősegítették köszönetét körlevélben tolmácsoljam. Többek között a következőket írja: „Igazán jóleső öröm fogott el mindannyiszor, mikor alkalmam volt meggyőződni arról, hogy a lelkészek és tanítók — különösen az utóbbi időben — mily nagy lelkesedéssel és odaadással kapcsolódnak bele a Levente-egyesületek munkájába. Ennek a felbuzdulásnak tartósnak kell lennie, hiszen nemzetünk létéről, jövőjéről van szó. Abban a reményben, hogy az építőmunka tovább is folytatódik, kívánok a Levente köszöntéssel a nagytiszteletű lelkészi karnak és az intézményt kiválóan segítő tanítói karnak „Szebb Jövőt!" Midőn a köszönő sorokat közzéteszem, vagyok atyafiúi szeretettel:

Miskolc, 1936. május 2. ***Farkas István sk.***
püspök.

— **Kérelem egyházkerületünk összes egyházmegyéjének elnökségéhez.** A felsőborsodi egyházmegye 1936 május 25-én tartott lelkészértekezleti gyűlése tisztelettel kéri: méltóztassék a legközelebbi egyházmegyei gyűlés elé terjeszteni hasonló állásfoglalás céljából ez úton megküldött s alább olvasható határozati javaslatunkat s elfogadás esetén azt az egyházkerületi gyűléshez felterjeszteni:

„A felsőborsodi egyházmegyei lelkészértekezlet reménységgel lévén aziránt, hogy az új nyugdijtörvény (IX. t.-c.) 4. §. 2. bekezdésében meghatározott hat évi kíméleti idő alatt a nyugdíintézet olymérvű tőkeszaporulathoz jut, hogy elteltével mind a nyugdíjas tagok, mind az özvegyek és árvák magasabb összegű ellátásban fognak részesülni, az új törvény életbeléptetését óhajtja."

Kövér Pál jegyző. *Hubay Mihály* elnök.

Alsózempléniek figyelmébe! Az Egyetemes Konvent utasítására nyomatékosan hívom fel az egyházközségeket és lelkipásztorokat a nyugdijintézeti és közalapi járulékok befizetésére. Közlöm, hogy június 5-től 15-ig szabadságon leszek, ez alatt az idő alatt személyesen senki ne fáradjon az esperesi hivatalba. Irásbeli megkeresések ez alatt is ide intézendők. Sátoraljaujhely, 1936 június 3. *Kiss Ernő* esperes.

Szerkesztői üzenetek: L-y Gy-a: Szedés alatt. — Gy-I. — K-m: Köszönet.

Nyomtatta: Kisfaludy László a Ref. Főiskola betüivel. Sárospatak, 1936.

XXXI. évfolyam. 24. szám. Sárospatak, 1936 június 14.

SÁROSPATAKI REFORMÁTUS LAPOK

A TISZÁNINNENI REFORMÁTUS EGYHÁZKERÜLET, A SÁROSPATAKI FŐISKOLA ÉS A TISZÁNINNENI EGYHÁZKERÜLETI KÁLVIN-SZÖVETSÉG HETI KÖZLÖNYE

FELELŐS SZERKESZTŐ ÉS KIADÓ: **DR. MARTON JÁNOS.**

FŐMUNKATÁRSAK: DR. ENYEDY ANDOR, DR. MÁTYÁS ERNŐ, DR. SZABÓ ZOLTÁN, DR. ÚJSZÁSZY KÁLMÁN és DR. ZSIROS JÓZSEF. — Kálvin-szövetség részéről: DR. H. KISS GÉZA.

TARTALOM: *yG:* A tiszáninneni reformátusok konferenciája Görömböly-Tapolcán. — *G. J.:* Emléktábla leleplezésére. — *Komjáthy Aladár*: Híveink anyagi helyzetének elősegítéséről. — *y—r.* Generális vizitáció a Hernádvölgyön. (Folyt. köv.) — —: A reformátusok és Gazdák Biztosító Szövetkezete. *Gy K*: Gyülekezeti élet. — Hirek. — Hivatalos rész.

A tiszáninneni reformátusok konferenciája Görömböly-Tapolcán.

Nagy érdeklődés mellett tartották konferenciájukat június 4-én, Görömböly-Tapolca fürdőn, a tiszáninneni reformátusok. A fürdőhely külső képe egészen megváltozott. A sétányok lócái és a hosszú széksorok a tó déli sétányának árnyas fái alá kerültek, ahol teátrumszerű félkörben nyertek elhelyezést az elnöki asztal körül. Már a kora reggeli órákban látni lehetett, hogy a férőhely kevés lesz s a rendezőség a tömegek elhelyezésénél igen erős próba előtt áll. Tiz órára, amikor a hatalmas hegyi gyülekezet közös éneke felcsendült, sűrű embersoroktól megélénkült a hegyoldal. Sötét ruhába öltözött városiak, s a környező vidékről kocsikon beseregleti falusiak szinpompás népviselete rendkivül érdekes benyomást keltett. Az első sorokban ott láttuk az egyházkerület lelkipásztorai élén Farkas István és Pálóczy Czinke István püspököket, Farkasfalvi Farkas Géza országgyűlési képviselőt, az egyházkerület főgondnokát, Lukács Béla főispánt, dr. Enyedy Andor egyházkerületi főjegyzőt, az esperesi karból: Pósa Péter alsóborsodi, Szentmártony Dániel felsőborsodi és Farkas Elek abauji espereseket. Ott volt Téglássy András földbirtokos, egyházmegyei gondnok, Barabási Kun József egyetemi professzor, a miskolci egyházközség főgondnoka, dr. Mátyás Ernő a sárospataki theol. akadémia igazgatója és sokan a város és a kerülethez tartozó vármegyék vezető férfia közül. A hívek és érdeklődők serege két ezren felüli számban jelent meg.

Farkas István püspök igehirdetése vezette be a konferenciát. Az efézusi levél egyik verse alapján lelki elhatározásokat elindító erővel és prófétai ihletettséggel emelte fel a lelkeket abba a légkörbe, amelyben az egyházról és annak tagjairól hangzottak el mély tartalmú értekezések és előadások. Farkas István püspök beszélt az életprogrammjával Krisztusra, az élő fundámentumra épült, ujjászületett emberről. Szólott a pünkösdi Szent Lélek, emberi lelkeken keresztül Isten dicsőségét szolgáló erejéről s a minden elindulást koronázó isteni kegyelemről.

Farkasfalvi Farkas Géza egyházkerületi főgondnok tartotta meg ezután elnöki megnyitóját. Üdvözölte a harmadik konferencia alkotó tagjait, majd rátért a látható és láthatatlan egyház közötti párhuzamra s annak keretében beszélt az öntudatos református férfi és nő élethivatásáról; azokról az erőtényezőkről, melyek a hivatás betöltésének szolgálatában állanak.

A konferencia közös éneke után Svingor Jenő radostyáni lelkipásztor tartotta meg előadását: „A láthatatlan egyház" cimen. A láthatatlan egyházról szóló tanítás — mondotta többek között — kiváltképen református igazság s ebben egyházunk felülemelkedik önmagán. Isten minden ágazatból és felekezetből ide emeli fel az elválasztottakat, mint az idvezültek seregébe. A láthatatlan egyházról szóló mély gondolatok dr. Enyedy Andor egyházkerületi főjegyzőnek „A láthatatlan egyházról" tartott előadásában folytatódtak. Az illusztris előadó a látható egyházat a templomban, az Ige hirdetőjében s az Ige hallgatóiban mutatta fel s ezek megbecsülésére; bennük és általuk nyujtott áldások elvételére és felhasználására buzdítva fejezte be előadását, amely látható nyomokat hagyott a hallgatóság lelkében.

A konferencia tagjainak újabb gyülekezeti éneke után dr. Komjáthy Aladár ózdi missziói lelkipásztor tartotta meg előadását: „A református férfi" cimen. Előadásában a református keresztyén férfi lelki arcát rajzolta meg, amelyen három vonásra hívta a figyelmet: az Istenfélő, a hazát és hivatását szerető lélek jellemképeire. A mély gondolatokban bővelkedő előadás után Király Lajosné dr. Bachman Lilly „A református nő"-ről beszélt. Megvilágította ihletett előadásában a Krisztus nyomában járó nő küzdelmét és az élő hit által elért diadalát. A konferencia befejező előadása után Farkas István püspök egybefoglalva az elhangzott gondolatokat,

rámutatott a konferencia lelki áldásaira s buzdító szavaiban áldást mondott az imádkozva élő lelkekre.

Ezután a ragyogó nyári napsütésben pompázó Tapolca részint az Anna szálló díszesen megteritett teraszán, részint hűst adó árnyas fái alatt nyujtott pázsitasztalt az étkező csoportoknak.

Délután 3 órakor az egyházkerület papnéi tartottak igen népes gyűlést Farkas Istvánné püspökné elnöklete alatt, amelyen a konferencia tagjai csaknem teljes számban résztvettek. Farkas Istvánné püspökné elnöki megnyitójában, kedves közvetlenséggel üdvözölte a megjelent papnékat és az érdeklődőket, majd röviden ismertetve az értekezlet célját, Svingor Jenő radostyáni lelkipásztort kérte fel evangélium olvasásra és imádkozásra. Az értekezlet középpontja özv. Apostol Bertalanné, lelkészné előadása volt, aki „A Miskolci Református Kórházmisszió és a papné szolgálata a beteggondozásban" címen ismertette a Kórházmisszió lelki és karitativ munkáját, szervezetét és programmját, majd élvezetes előadásában rátért a gyülekezete betegei között megjelenő papné szolgálataira s segítséget és lelki vigaszt nyujtó munkájára. Előadása befejezésekor bemutatta a konferencia tagjainak a sajtó alól most kikerült kórházi-betegek imádságos könyvét, amelyet Farkas István püspök írt és bocsátott a Misszió rendelkezésére. Az összejövetel programmján szerepelt még a Bethánia Egyesület énektriója, melyben Tóth Kálmánné, Nagy Lászlóné és Andrássy Lenke énekeltek rendkívül kedvesen egyházi darabokat. Tóth Lajos segédlelkész, Muraközy Gyulának: „Az Erő" című költeményét adta elő nagy hatással. Befejezésül Kun Zoltánné gesztelyi papné imádkozott és Svingor Jenő mondott a konferencia nevében köszönő szavakat Farkas Istvánné püspöknének a gyűlés egybehívásáért, annak megtartását más alkalmakkor is kérve.

A délutáni konferencia után lassan indultak el a csoportok kocsikon és autóbuszokon hazafelé. Mindenki érezte, hogy az áldozat, amelyet a konferenciáért hozott, gazdag áldásoknak befektetése volt. *(yG.)*

Emléktábla leleplezésére.

Akiknek hitét környezte átok,
Büszke örömmel tekint ma rátok
Édes anyátok.

Mert mondhatatlan szenvedés árán,
Sötét börtönben, tengerek hátán
Hányódó gályán,

Amiket egykor bíztam tirátok,
Mikor még itten tanulgatátok,
Megtartottátok.

Ugy a jó sorsban, mint szenvedésben
Hitetek mindig, bármily veszélyben,
Megmaradt épen.

Mert ha az égbolt borússá vált,
Fejetek felett villám cikázott
S testetek fázott,

Lelketek mindig Istenhez szállott,
Mennydörgés közben szent zsolozsmátok
Hoz enyhet rátok.

Hiába minden: tengerek árján
Tőletek hajtott imbolygó gályán
Nem győz a sátán.

S ma e huszonkét név arany fénye
Sugárkévéket lövell az égre
Bús magyar éjbe.

Hirdeti azt, hogy Isten a porból
Felemel minket minden nyomorból,
S gályarab-sorsból. ***G. J.***

Híveink anyagi helyzetének elősegítéséről.

Gyülekezeteink életében ma sok minden szőnyegre kerül, de semmi sem annyit, mint a megélhetés, a mindennapi kenyér kérdése. Nem mondhatja azt egyetlen valamire való lelkipásztor sem, hogy neki csak a lelki dolgokkal kell foglalkozni, nem ér rá törődni az anyagiakkal. Ma a lelkipásztornak vállalni kell minden olyan munkát, — a cselédszerzéstől az államférfiaknál való kilincselésig — amivel híveink kenyerét csak biztosítani tudja. Mindent meg kell tennünk híveinkért, még pedig szívesen, fáradhatatlanul és önzetlenül. Ne várjunk sem köszönetet, sem hálát, ellenszolgáltatást meg egyáltalán nem, hanem amit tudunk, csak tegyük meg, akármennyire a lélek magasabbrendűségét is hangsúlyozzuk. mégis csak kötve vagyunk a földhöz és anyaszentegyházunknak sem volna kellemes a helyzete, ha tagjai csupa nincstelenekből, mezitlábas proletárokból állana. Szeretjük a koldust is gyülekezeteinkben, ámde minden józan református keresztyénnek szent kötelessége felebarátainak oly mértékben segítségére lenni anyagi állapotának megváltoztatásában, hogy a proletárból polgár legyen. Milyen más az olyan embernek a gondolkozása, érzése, egész hitvilága, aki mondhat e földi életben is valamit a magáénak. Míg az abszolut szegény, az igen különös észjárású ember igen sok esetben, nem becsüli a másét, sokszor meggondolatlanságában odáig megy, hogy szinte követeli a társadalomtól, vagy az egyháztól, hogy tartsa el, mert neki élni és élni szent joga és kötelessége. Aki csak egy kicsit is ismeri a szegény emberek világát, az feltétlenül tud annyit, hogy a legtöbb nincstelen ember nyomorának önmaga az oka, mert még a mai időkben is válogat a munkában és ha egyszer hozzá is fog valamihez, nincsen köszönet benne. A gazdasági válságban a legnagyobb baj az, hogy nincsen erkölcsi fundamentum a legtöbb ember lába alatt, csak keresni akar, de dolgozni nem. Miért tódulnak az emberek a gyári munkára? Különösen a falusi cselédek, nincstelenek? Azért, mert a tömegben jobban eldughatják igazi munkakerülő, léha énjüket, áthárithatják másra a munkát, nem úgy mint abban a mezőgazdaságban, ahol csak néhányan dolgoznak csupán. Fájdalom, de ez így van, hosszú évek tapasztalata után mondhatom.

Azonban nekünk lelkipásztoroknak nem sza-

bad letörnünk a sajnálatos és szomorú esetek láttán. Erős lélekkel kell munkálkodnunk, amíg nappal vagyon és soha egyéni célokat nem kell szolgálnunk, hanem mindig a közjavát, híveink megsegítését, támogatását. Emiatt minden olyan alakulatot, intézményt, amely altruisztikus és összefüggésben van anyaszentegyházunkkal, teljes erővel kell támogatnunk. Ilyen intézmény az Országos Református Jóléti és Gazdasági Társulat is, amely főképen a temetkezési akciója révén óhajt segíteni híveinken anyagi tekintetben. Milyen áldás ez az egész akció, azt főképen az az ember tudja méltányolni, akihez nem egyszer fordulnak a nincstelenek, hogy most valamit tenni kell, mert különben a földszínén marad a halott. Városi és ipartelepi lelkipásztorok tapasztalhatják, hogy milyen borzasztó dolog, amikor nincsen miből eltemettetni a halottat. Könnyű azt mondani egy gazdának, elad egy borjút és akkor megvehet mindent, ami a temetéshez szükséges, de amikor arra kerül a sor, bizony még egy másik borjút is el kell adni, mert egynek az árából a költség nem futotta ki. Még a vagyonosabb híveink se hangoztassák az ilyet, mert azok is keservesen ráfizettek fukarságukra. Valahogyan meg kell értetni hosszú és kitartó munkával, hogy ami anyaszentegyházunk életével kapcsolatos, az mind híveink érdekét szolgálja. Senki, de senki, — aki egy ilyen vállalkozás élén áll, mint az ORJÓ — mást nem óhajt, csak a magyar református egyháztagok anyagi helyzetének elősegítését és a nép javát.

Tavaly nálam járt egy biztosítási szakember, ebben a kérdésben feltétlenül tekintély és elmondta azt, hogy a magyar református anyaszentegyháznak előbb kellett volna megindítani az egész temetkezési akciót, mert a mi területünkön igen sokan halásztak addig, amíg nem volt meg az ORJÓ, még nyaralni is mentek a tőlünk távol álló intézmények emberei a református egyháztagok filléreiből, sőt még házakat is építettek. Azért ne vegyük azt soha könnyen, ha gyülekezeti tagjaink megsegítéséről van szó, mert a jó anyagi helyzetben levő emberekkel könnyebb bánni, mint azokkal, akiknek semmijük nincsen, akik nem magukat akarják eltartani, hanem mások által eltartatni, nem dolgozni akarnak, hanem uraskodni, nem takarni, hanem csak tékozolni.

Széchenyi István mondta, hogy a magyarságot először szeretné gazdagnak és csak azután függetlennek látni. Bölcs és igazmondás, amely nagyon ráillik anyaszentegyházunk tagjaira is. Legyenek először anyagi tekintetben megerősödve, akkor majd nem lesz annyi surlódás anyagiak miatt, mert ahol jólét van, ott nem tarthatja a kenyér problémája izgalomban a lelkeket, csak ott van csufondáros élet, ahol szükség van az emberek könnyelmű gondolkodása és életmódja miatt. Egyszerűségre, igénytelenségre nevelni híveinket, de egyben elősegíteni anyagi helyzetüket, hogy megkönnyíttessék ez által is a lelki munkának végzése.

Komjáthy Aladár.

— **Érettségi találkozó** lesz kedden, június 16-án, az 1906 ban érettségizettek számára.

Generális vizitácó a Hernádvölgyön.

Szerdán reggel előállt Függödön s kocsink elé sorakozott a hernádbűdi szép lovasbandérium. Volt köztük két kis lovas is, ennivaló huszárcsemeték. Végigvonultunk Encsen, mosolygó arcok, lelkes tekintetek köszöntgettek felénk. Gibárton a templom előtt diadalkapu alatt díszes, nagyszámú üdvözlő sokaság várt. Boross Endre abaujszántói főszolgabíró a járás részéről, Szombathy András tanító a gyülekezet nevében kívántak áldást püspökünk áldozatos egyházlátogató körutjára. A templom előtt állva, olyan jó lett volna bemenni: de mivel ez nem volt előkészítve és közhirré téve, püspökünk a szabad ég alatt mondott buzgó imát a gyülekezet aprajáért és nagyjáért, vezetőiért és tagjaiért, valamint a község minden rendű és rangú lakosáért. Imája után elénekelve XC. zsoltár első versét. Néhány, nagy örömöt okozó látogatást itt is tettünk, aztán tovább folytattuk utunkat Hernádbüdre, ahol megint sok vendéget gyüjtött össze a házigazda szivessége és a nagy alkalom. A templomi lekció Kolossé 3. r. 1—11. v., az alapige János ev. 21. r. 4—7. v. voltak. Nem látjuk Krisztust, innen van a mai világ nyomorúsága. Krisztus az életünk tulsó partjáról: fájdalmon, betegségen, bűnön, halálon túlról integet felénk. Ezeken túl kell magunkat tenni, ezeket le kell győznünk, hogy hozzá, a közelébe juthassunk. Franciák által megszállt német területen egy szálloda bejárata fölé ez volt írva „Nekünk haza kell mennünk!“ A megszálló hatalom irredenta célzást sejtett a felíratban, beidézte a tulajdonost: de ő azzal védekezett, hogy hívő ember létére ezt tartja s írja elő vendégei számára is jelszónak, emlékeztetőnek: „Nekünk haza kell menni!“ S ebben a szállodában tényleg biblia volt kitéve az éjjeli szekrényekre, reggeli és esti áhitat gondoskodott a vendégek lelki táplálásáról. Ez a felírat, amely földi értelemben már valósággá lett a Rajnavidéken, legyen a mi templomaink, házaink felett is. Ez legyen a munkánk jelszava, vezérgondolata. A lelkészi, tanítói, földmüvelő, ipari, hivatali, vagy legegyszerűbb háztartási munkán is legyen ott Isten bélyege, a krisztusi élet szépsége. A világpiacon nemrégiben megjelent egy új, az eddiginél jóval olcsóbb solingeni acél. Mikor a híres németországi solingeni acélgyár pert indított nevének bitorlása miatt: kiderült, hogy a japánok is csináltak Solingen néven acélgyárat. Igy kellene mindenütt krisztusi bélyegnek, fémjelzésnek lennie az emberi életen. Németországban látott egy érdekes festményt: kaszaélek felett megvont határt, szakadékos, göröngyös utakat. Ilyen nehéz, éles, meredek az út Krisztus felé. De meg kell járnunk ezt az utat, hogy a tulsó parton reánk váró Jézushoz jussunk. Meg kell halni a bűnnek, egymást szeretni, új magyar életet élni; vele, utána hazamenni, határokat áttörni. Mindez nehéz, sőt lehetetlen a hitetlennek: de könnyű a hívőnek. Hernádbüdön köznap este járnak templomba, háromszor hetenként. Az istentisztelet imából és

bibliaolvasásból áll, de készséggel vállalta Szilvássy Jenő az egyelőre hetenként egyszeri bibliamagyarázatot is. A konfirmáció a régi szokás szerint aratási urvacsoraosztás előtt van. Templomlátogatók százalékszáma 50, 30, 25; urvacsorázóké 175. Reverzális javunkra 2, kárunkra 1 volt. Évi perselypénz Büdön, Gibárton és Perén 60 P 4 fillér, egy lélekre esik 12 fillér. Az ifjuság összejöveteleken részesül gondozásban. Naptár 20 drb. fogyott el. A templomépítési adósságot szorgalmasan törlesztik. Belhivatalnokok fizetésében, közjárulékokban bizony tetemes hátralék van. A község megszavazott 150 pengő segélyt, de nem fizeti. A lélekszám a három helyen 544. Születés volt 14, meghalt 3; örvendetes szaporulat 11. A Büdön tett látogatások után átkocsiztunk Perére, ahol Bárczay Lajos vendégszerető házának boldog lakosai voltunk. Itt is elmentünk a templomba, amelyet a mult század elején itt lakó Bárczay ős építtetett. A templom és a kastély környékén, de az egész községben látszott a fogadtatásra való gondos és figyelmes készület, amelyet a kastély urnője irányított, beleöntve a külsőségekbe is szive melegségét, lelke nemességét. A templomban csak püspökünk végzett igehirdetői szolgálatot. Lukács 24. r. 13—31. v. alapján az emmausi tanitványokról beszélt. Ezek kérték Jézust: maradj velünk, mert immár alkonyodik. Kérlelitek-é így Jézust, küzdő magyarok, minden felekezetbeli keresztyének, halottsiratók, kereszt alatt roskadozók? Ha Krisztus lesz veletek, akkor zúghat a vihar felettetek, fületekbe és lelketekbe csendül biztató szava: Nem hagylak titeket árvákul, megtérek hozzátok. Krisztussal együtt lenni, mindennél jobb ez. Egy bánatos anya nem tudott megvigasztalódni halott fiának elvesztése felett. Addig könnyezett, míg az égi hatalmak megszánták és leküldték hozzá a halott fiút; de az nem tudott anyjához jutni az anya szeméből folyton hulló könnyek zápora, patakja, tengere miatt. Jézus könnye is hullik, szive vérzik értünk, de az ő könnye, fájdalma újjászül, megtisztít, megszentel. Őt kérjétek, hívjátok azért: maradj velünk s akkor nincs félelme, rettentése az alkonynak, még a halál alkonyatának sem. Istentisztelet után megérkezett Abaújvármegye közkedvelt főispánja: Patay Sámuel s vele együtt jártuk a gyönyörű park utjait, a vadregényesen festői halastó partját. Van ebben a halastóban két megszelidült, ideszokott vadkacsa. Ottlétünk élvezete megértette velünk, hogy innen még ők sem kívánkoznak el. Ágybatértekor a püspök úr itt is megtalálta éjjeliszekrényén a bibliát, mégpedig az igehirdetésének szövegénél megjegyezve. (Folyt. köv.) *y—r.*

A reformátusok és a Gazdák Biztosító Szövetkezete

Lapunk f. évi 12. száma ismertette az ORJO 10 évi működéséről szóló igazgatói jelentést. Abban rá volt mutatva arra is, hogy azt a meglepő s egyházi vonatkozásban egészen új forrást jelentő pénzügyi eredményt, a Gazdák Biztosító Szövetkezetével való együttműködés által lehetett elérni.

Szükségesnek látjuk, hogy ennek a jelentésnek alátámasztása s az ORJO és a Gazdák közötti kapcsolat helyes és értékes voltának igazolása és a velük való együttműködés érdemességének bizonyságaképen röviden ismertessük a Gazdák Biztosító Szövetkezete 1935. évi üzleti mérlegét.

Üzletvitelének gondossága, forgalmának növekedő terjedelme mellett láthatjuk a mérlegből a Szövetkezet tőkeerejének állandó növekedését s teljes biztonságot nyújtását. Ezen aktívák úgy értékállandóság, mint liquiditás szempontjából kifogástalanok. A 3 539.000 pengő értékű ingatlan vagyon mellett a készpénz és bankbetétek összege 1.260 000 P. Értékpapirokban: 1.726.000 P fekszik, míg a vagyon többi része kifogástalan bonitású, jól fedezett és bármikor mobilizálható követelésekből áll.

A passzívák között az alaptőke és tartalékalapok 2.150.000 pengő összegén kívül a díjtartalékok 7.253 000 pengőt tesznek ki.

A forgalmi számlák vizsgálatából megállapítható a díjbevételek hatalmas növekedése, ami az elemi ágazatnál 5 000.000 pengőnél többet tett ki, az életágazatnál pedig elérte a 3.000.000 pengőt.

Károkra az elemi osztály 2.572.000 P-t, az életosztály 491.000 P-t fizetett ki.

Igen érdekes a Szövetkezet vagyoni helyzetének utóbbi 10 év alatti alakulása, mely szerint:

Vagyona 1926 ban 2 578 026 P volt, míg 1936-ban 10.608.355 P. A szaporulat 8.030 329 P.

Életkötvényeinek tőkeértéke 1926 ban 4 103.009 P volt, míg 1936-ban 68.237.478 P. Szaporulat: 64.134.469 P.

Életkötvényeinek száma 1926-ban 24.306 volt, míg 1936-ban 168.037. Szaporulat: 143.761.

Látható tehát, hogy az ORLE, illetve az ORJO helyesen cselekedett, mikor ezzel a tiszta magyar s teljesen megbízható Szövetkezettel lépett összeköttetésbe. Hogy helyesen cselekszenek a lelkészek is, mikor segítségükkel alátámasztják az ORJO biztosítási törekvéseit, melynek jövőbeli sikere oly mértékben fog növekedni, amilyen mértékben fog fokozódni a lelkészek támogatása és a mi református népünknek a magunk körüli csoportosulása.

GYÜLEKEZETI ÉLET.

— **Dalosünnepély Olaszliszkán...** Akik szeretik az éneket és a nemes magyardalt, azok számára gazdag lelki csemegéül szolgált a pünkösd másodnapi olaszliszkai dalosünnepély, melynek alkalmából Főző László lankadatlan buzgalma következtében a tokaji, sárospataki, erdőbényei, vajdácskai énekkarok jöttek össze, hogy a vendéglátó egyház kebelében találálkozzanak a liszkai ref. énekkarral. A nagy érdeklődést keltő ünnepély első része a templomban folyt le, ahol Szendy Pál tolcsvai s. lelkész alkalmi, az énekkarok testvéri összejövetelét, annak nagy nevelő hatását fejtegető tartalmas prédikációja után az egyes énekkarok mutatkoztak be válogatott, szívet-lelket gyönyörködtető darabjaikkal. Az ünnepély második ré-

sze a községháza nagytermében ment végbe nagy számú hallgatóság előtt. Itt Főző László a tőle megszokott közvetlenséggel meggyőzően mutatott ki a nemes magyar dal égfelé emelő, szárnyakat adó, csüggedést fáradságot legyőző erejét, azt a csodálatos tényt, hogy az éneklő, daloló ember mint lesz urrá a test gyöngeségén, fájdalmán és mint lesz képes új erőkifejtésre. Ezért óva intett minden magyart a divatos, de lelketlen, erkölcsromboló kuplészerű daloktól, buzdított a nemes magyar dal szeretetére. A nemes versenyre kelő énekkarok aztán mindenben igazolták a tiszta magyar dal tápláló erejét. Bizony kicsordultak a könnyek, majd kigyúltak az arcok egy egy magas művészi szépséggel előadott dalnál. Mindenik énekkar tudása legjavát adta. A dalszámok közötti szavalatok is nagyon értékes teljesítmények voltak. A szereplő énekkarok buzgó, fáradságot nem ismerő vezetőinek, derék kántorainknak jutalmul adjuk hálás köszönetünket és elismerésünket abban a szent meggyőződésben, hogy a példájuk nagy buzditással lesz és az olaszliszkai nagyon kedves, feledhetetlen énekkartalálkozót a jövőben több fogja követni.. és nem lesz egyetlen egyház sem, amelynek énekkara kimaradna a legnemesebb célú és szándékú versenyből. Gy—K—

HIREK

— **Novák Sándor** gimn. és közigató, akit a kultuszminisztérium a kisújszállási gimnázium kormányképviselőjéül kinevezett, június hó 10-én elutazott tisztségének betöltésére. Az évzáró ünnepély idejére azonban visszatér Sárospatakra.

— **A gályarabok** emlékünnepélyét a következő műsorral tartja még főiskolánk folyó hó 14-én reggel 9 órától. 1. Erős várunk nékünk az Isten. Énekli a Főiskolai Kórus. 2. Emlékbeszédet mond: Darányi Lajos sárospataki ref. lelkész. 3. Szaval: Bertha Zoltán IV. é. hh. 4. A leleplezett emlékművet átveszi Novák Sándor közigazgató. 5. Mácsai: Magyar gályarabok éneke. Előadja a Főiskolai Kórus.

— **Theologiai magántanári vizsga.** Június 5-én *Sípos István* dr. budapesti vallásoktató-lelkész theol. akadémiánkon az Ótestamentumi tárgykörből szépen sikerült magántanári vizsgát tett. A szóbeli vizsga alapjául elfogadott és nyomtatásban is megjelent dolgozatának címe: „Pentatechos mózesi szerzősége". Isten áldását kérjük életére s további tudományos munkásságára.

— **Sine more** alapra alsóborsodi lelkészektől a következő adományok érkeztek a főiskolai pénztárba: Kovács Károly 1 P, Gyarmathy Pál 1 P, Kiss Albert 30 fillér, Poroszlói egyház 2 P, Vajda László 1 P, Kiss Etel 1 P, összesen 6·30 P.

— **Hirek a sárospataki ref. gimnáziumból.** Folyó hó 8—10-ig voltak a bejáró leánymagántanulók vizsgái a sárospataki ref. gimnáziumban. 11 és 12-én pedig a 3 katonai szolgálatra bevonuló tanár (Csák István, Szirbik Ferenc, Zana István) tárgyaiból volt vizsga. — A Gimnáziumi szék dr. Harsányi István és Csák István tanárokat rendes tanárságra, Hegyi Józsefef, Irsa Tibort, Szirbik Ferencet helyettes, Képes Gézát, Hegyi Józsefet, Zana Istvánt pedig internátusi felügyelő tanároknak való további alkalmazásra ajánlja az előljáróságnak. — A felső osztályok több tanulója folyó hó 10-én céllövészeten vett részt. — Folyó hó 14-én rajzkiállítás nyilik meg a rajzteremben.

— **Zenevizsga az Angol-Internátusban.** Lélekemelő ünnepség ment végbe junius 7-én, vasárnap délelőtt az Angol-Internátus ebédlőtermében, melyet a hivatalos elfoglaltsága miatt távollevő Janka Károly lelkészi gondnok megbízásából Novák Sándor közigazgató nyitott meg meleg szavakkal. A. Lévay Adél, Szabó Ernőné, Erdélyi Lászlóné zongoratanárnők és Szabó Ernő hegedűművész, zenetanár, intézeti növendékeinek élvezetes muzsikájában gyönyörködhetett a megjelent hallgatóság. A növendékek közül különösen Farkas Imre, Mikecz Péter, Tomory Zoltán, Hetey István, Szilágyi László, Juhász Lóránd, Bottka Lajos, Huszthy Géza, Kovácsy Gábor és Borbás Lajos tüntek ki, ügyes játékukkal bizonyságot téve tanáraik gondos odaadó munkájáról.

— **A College News második száma.** Rendkívül rokonszenves érdeklődéssel fogadták előljárók, szülők és a sajtó is az Angol-Internátus angolnyelvű folyóiratának, a College Newsnek első, gépirásos példányát. E kivételes sikeren felbuzdulva, az intézet a május végén megjelent második számot már nyomtatásban, finom papiron, ízléses kiállításban adta ki Szabó Gyula internátusi igazgató és az angol születésű tanárok, Mr. Bush és Mr. Hawks odaadó irányítása mellett. Jobbára az internátus alsóosztályos növendékei írtak bele cikkeket, kedves kis történeteket és beszámolókat olvasmányaikról és az internátus belső életéről.

— **A tiszáninneni ref. egyházkerület miskolci leánygimnáziumában** a VIII. osztály befejező összefoglalása május 15—16-án, érettségi irásbelije május 19—20-án volt. Az érettségi szóbeli június 22-től 26-ig lesz. Érettségire jelentkezett 42 növendék. Az iskola tornavizsgája május 27-én volt. Az iskola részt vett a debreceni ker. ref. leányiskolák versenyén, ahonnan mint első, a vándor kupát hozta haza. I—VII. osztályok befejező összefoglalása június 12—13—15 napjain, az évzáró június 17-én lesz. A magánvizsgálatok június 18—19—20-án tartatnak. Az 1936—37 iskolai évre az beiratások július 1—2 lesznek. Iskolai díjak: 30 P. beiratsi díj, 14—18—24 P nyugdíjjárulék, 58 P. tandíj, (más vallásuaknak 82 P.) VIII osztályos reformátusoknak 72 P. Ezen kivül Iskola Szanatóriumra 1 P., iskolai orvosi díjra szintén 1 P-t kell fizetni. Szegénységi bizonyítvánnyal birók szanatóriumi díjat nem fizetnek, a tandíjkedvezményesek pedig az orvosi díjnak felét fizetik. Ez évben életbe lép az új tanterv a második osztályban is, amely azonban lényeges változást nem hoz, latin még ebben az évben sem lesz.

— **Zsoltárverseny a Miskolci Lévay József Ref. Gimnázium Bethlen Gábor Körében.** Június 7 én délelőtt a miskolci avasi templomban tartotta a Ref. Gimnázium ifjúsági egyesületeinek évzáró ünnepélyét, melynek keretében Enyedy

Andor dr. az igazgatónács nevében szívbemarkoló szép beszéd kíséretében osztotta ki a gimnázium Bethlen Gábor körének ezidén immár másodízben rendezett zsoltárversenyén nyert érmeket a díjnyertes versenyzők között. A versenyre a multévi 28 versenyzővel szemben 80 tanuló nevezett be, versenyközben a nehézségektől visszariadva visszalépett 15, nem ütötte meg az előírt mértéket 1 tanuló. A verseny délutánról-délutánra három három hétig tartott, mely idő alatt elhangzott 2400 zsoltárdallam és 10.000-nél több zsoltár és dícséretvers s tekintve, hogy a verseny nyilvános volt, ez nemcsak a versenyzőkre, hanem a hallgatóságra is nagy hatást gyakorolt. A verseny rendezője és a zsüri tanárelnöke Balázs Győző tanár, ifjúsági elnöke Szilágyi Antal VIII. o. tanuló, a Bethlen Gábor kör ifjúsági elnöke volt. A szöveg könyvnélküli fölmondása a VI., VII. és VIII. oszt. tanulókból álló bizottságok előtt történt, a dallampróbát minden esetben Balázs Győző előtt tették a versenyzők. A verseny gyönyörű eredménnyel zárult, amelynek mélyreható jelentőségét nagy elismeréssel emelte ki lelkes beszédében Enyedy Andor dr. Nagyarany érmet nyert 4 pengő külön jutalommal Takács Béla VII. o. t., aki zsoltárhasználat nélkül hibátlanul elénekelte mind a 45 előírt zsoltárdallamot s kettőt egy-egy hibával, könyvnélkül fölmondott 87 zsoltár és 199 dícséretverset. Nagyarany érmet nyertek még: Igaz Zoltán VI. a. o., Szabó Géza IV. b. o., Bónis József IV. b. o., Kovács Lajos III. a. o., Reményik Lajos III. a. o. és Harnócz Gyula I. a. o. tanulók. Kisaranyérmet nyertek: Almássy József VIII. o., Zentai János VI. o., Seress János V. a. o., Szabó László IV. a. o., Nagy Sándor IV. a. o. tanuló 2 P külön jutalommal; Szabó József IV. a. o., Nevelős Béla IV. b. o., Antal Ferenc IV. b. o., Gulya Géza II. a. o. tanuló 2 P külön jutalommal; Sáfrán Ferenc II. a. o., Borbély László I. a. o. és Papp Lajos I. a. o. tanulók. Ezüstérmet nyert 30 versenyző, köztük Aranyos István IV. a. o. tanuló külön 2 P jutalmat, akinek zenei hallása ugyan nincs, de könyvnélkül hibátlanul fölmondott 330 zsoltár és dícséretverset. Bronzérmet nyert 11, oklevelet 4 versenyző.

— **Lelkészbeiktatás.** Pünkösd másodnapján iktatta be *perkupai* lelkipásztori tisztébe Fodor Lajost volt főnöke, *Enyedy* Andor egyh. kerületi főjegyző. Az új pásztor Ján. 17 : 19 alapján tartott prédikációval kötelezte le magát a gyülekezetért való önfeláldozó szolgálatra. Sok áldott kharizmával biró lelkész, tisztelettudó, józan, templomos, adakozó gyülekezet reményteljes találkozása ez, amelyhez Isten kegyelmét és áldását kívájuk.

— **Lelkészbeiktatás Ládházán.** Felejthetetszép ünnepe volt június hó 7-én Nyékládházán. Mályi ref. Egyházközségnek. Ekkor iktatták be ünnepélyes keretek közt az egyhangúlag meghívott lelkipásztorukat Pósa Dezső volt tiszaszederkényi h. lelkészt. A bejktatást Pósa Péter esperes és Bái Bay Bertalan világi tanácsbíró végezték. Az ifjú lelkipásztor Ezékiel 3. 17—18 alapján tett bizonyságot küldetéséről. Öröm volt látni a község intelligenciájának vallásfelekezeti különbség nélkül csaknem teljes számban való részvételét, ahol az Egyházmegye küldötteit a presb. élén Kolláth Károly s. lelkész üdvözölte, míg az új lelkészt Egry Zoltán országgyülési képviselő ref. főgondnok. Szilágyi Zoltán nyéki gondnok a három egyház kurátora a leány-, ifj. egylet és a tantestületet üdvözölte és kérte munkájára a jó Isten áldását. Ebben a hónapban foglalta el állását *Eötvös Ferenc* tiszaszederkényi lelkipásztor is.

— **Templomszentelés Bereten.** Pünkösd másodnapján történt meg Bereten a kívül és belül teljesen megrenovált templom felszentelése. A felszentelő imádságot Medgyasszay András e. m. tanácsbiró mondotta; az igehirdetést Pásztor István egyh. megyei tanácsbiró végezte. Az úrvacsora is ez alkalommal lett kiszolgáltatva. Délután Újj Lajos e. m. tanácsbíró predikált. A templomrenoválás 1.050 P költséggel történt

— **A leánygimnázium internátusába a felvételért június végéig lehet folyamodni.** A kérvények a Főtiszteletű és Méltósagos Igazgatótanácshoz intézve az iskola igazgatójához küldendők be. (Miskolc, Palóczay-u. 11.) Az internátusban 45 férőhely van, ahova elsősorban a leánygimnázium növendékei vehetők fel, s ha még hely maradna, akkor esetleg más iskolába, (tanítónőképző, női kereskedelmi iskola) járó tanuló lányok. Lehetnek az internátusban fél-bentlakó növendékek is, akik ebédet — esetleg tízórait és uzsonnát — az intézetben kapnak, iskolai feladataikat az intézetben, tanári felügyelet alatt végzik, esetleg zeneórát is az intézetben vesznek, azonban este 5—7 órakor hazatérnek. Ellátási díj a Tiszáninneni Református Egyházkerület tanítói és lelkészei jó tanuló és magaviseletű gyermekeinek, vagy árváinak havi 60 P, más növendékeknek 70 P, illetve 80 P. A zenetanítás díja heti 2 óráért 15 P, a zongorázni tanulók a zongorák karbantartásáért egész évre 10 P használati díjat fizetnek. Az iskolai év elején még 5 P fizetendő a matracok karbantartására és 5 P bútorhasználati díj.

HIVATALOS RÉSZ.

Meghivó.

Az alsóborsodi egyh. megye rendes,-hitoktató és s. lelkészeit a diósgyőri templomban július 2-án (másodikán) d. e. 9 órakor kezdődő lelkészértekezleti gzűlésre szeretettel meghivom. Program : 1. — Istentisztelet. Végzi : Tóth Sándor. 2. — Elnöki megnyitó s ezzel kapcsolatosan az új lelkészi nyugdijintézeti törvény életbeléptetésének kérdése. Román Ernő. — 3. — Egyh. kerületi Néplap megindításáról tervezet. Dr. Enyedy Andor. 4. — A lelkészi betegbiztosítás kérdése. Komjáthy József. 5. — A stólamegváltás proplémája. Kérészy István. 6. — Tervezet a Szeretetszövetség gyüjtési módjának megváltoztatásáról. Szabó Dániel. 7. — Jelentés az ez évi pályamunkáról és újak kitűzése. — 8. — Esetleges inditványok, melyek azonban az elnökkel a gyűlés előtt legalább 3 nappal közlendők. Testvéri szeretettel : Alsózsolca, 1936, június. 9. *Román Ernő* ért. elnök

Nyomtatta : Kisfaludy László a Ref. Főiskola betüivel. Sárospatak, 1936.

XXXI. évfolyam. 25. szám. Sárospatak, 1936 június 21.

SÁROSPATAKI REFORMÁTUS LAPOK

A TISZÁNINNENI REFORMÁTUS EGYHÁZKERÜLET, A SÁROSPATAKI FŐISKOLA ÉS A TISZÁNINNENI EGYHÁZKERÜLETI KÁLVIN-SZÖVETSÉG HETI KÖZLÖNYE

FELELŐS SZERKESZTŐ ÉS KIADÓ: **DR. MARTON JÁNOS.**

FŐMUNKATÁRSAK: DR. ENYEDY ANDOR, DR. MÁTYÁS ERNŐ, DR. SZABÓ ZOLTÁN, DR. ÚJSZÁSZY KÁLMÁN és DR. ZSIROS JÓZSEF. — Kálvin-szövetség részéről: DR. H. KISS GÉZA.

TARTALOM: *Novák Sándor:* Közigazgatói jelentés az 1935—36. isk. évről. (Folyt. köv.) — *Darányi Lajos:* A gályarabok. — *y—r.*: Generális vizitáció a Hernádvölgyön. (Folyt. köv.) — *H. J.:* Évvégi körkép. *Dr. Panka Károly*: Pataki diák volt-e Lovassy László? *G*: Adatok. — Hirek. — Hivatalos rész.

KÖZIGAZGATÓI JELENTÉS
AZ 1935—36. ISKOLAI ÉVRŐL.
Részletek.

Előadta a sárospataki főiskola évzáró ünnepélyén: **Novák Sándor** közigazgató.

Mély sajnálattal előre kell bejelentenem, hogy évzáró-beszámolóm igen hosszú lesz. De ebben nem a közigazgató, hanem az eseményekben túlzottan gazdag tanév a hibás. Ha megunjuk az események prózáját, adjon figyelmünknek kellő hangulatot a lealkonyodás varázsa, a búcsúzás könnyekben szivárványosodó költészete, amikor a mulandóságba elmerülő 1935—36. tanévet búcsúztatjuk.

Még a hitetlenség által degenerált lélekben is vannak metafizikai sugalmak, amelyek az anyagon túl, a láthatatlan felé utalnak. Ha volt is borúja ez év időjárásának, tanáraink és tanítványaink közül senkit sem fogott kézen az az örökkévaló Kalauz, aki kérlelhetetlen arccal némán vezet mindnyájunkat a Csend és Éj birodalmán át — új létformák felé. Gyászlobogó mégis lengett Főiskolánk homlokzatán: az angol világbirodalom királyának elhunyta alkalmával, akinek népek által körülállt koporsójához a mi Hazánk, közelebbről Főiskolánk is odaállott, mint országunk egyetlen angol-gimnáziumának tulajdonosa, mint az igazságszerető angol kultúra magyar nyelvű terjesztője. Ez a csüggedten aláhulló fekete szárny emlékeztetett bennünket a trianoni napokon is: a hősi halottak emlékünnepén és a június 4-i fekete évfordulón, hogy mi, élve eltemetett magyar nemzet sem meghalni, sem feledni nem fogunk.

Ha Főiskolánkat a Halál-angyal el is kerülte, mégis több szívnek kellett gyötrő fájdalmában összeroskadnia, — szeretteik elvesztése miatt. E tekintetben ez az iskolai év sem volt irgalmas. Mindazok a kartársak, tisztviselők vagy tanítványok, akik a pótolhatatlan veszteség könnyeit sírták, találjanak enyhületes vigasztalást a nagy magyar költő mondásában, hogy csak „bujdosunk e földi téreken" s az evangéliumi igékben, melyek szerint a viszontlátás a lelkeknek megígértetett.

— — — — — — — — —

Az 1935 novemberében tartott Egyházkerületi Közgyűlés dr. Zsíros József rendkívüli teol. és egyetemi magántanárt rendes teol. tanárrá, dr. Szabó Zoltán teol. helyettestanárt pedig rendkívüli teológiai tanárrá választotta. Mindkét fiatal kartárs nemcsak Főiskolánknak, hanem egész református tanügyünknek is általánosan elismert ékessége, akik működésükkel Főiskolánknál már eddig is minden fórum teljes megelégedését kiérdemelték.

A teológia ez ídei tanévében egy szokatlan fénnyel pompázó dátum ragyog elénk: dr. Marton János teológiai tanár 25 éves tanári jubileuma. A minden hivatalos fórum által kellőleg méltatott dátumhoz és jellemzéshez e jelentés is szívvel-lélekkel csatlakozva állapítja meg az ő színpompás egyéniségét, gondolkodásának nagyvonalúságát, lobogó tanulmányszomját, tanári és nevelő volta szuggerativ erejét, történetírói ihletettségét, s mindazt a nagy lélekgazdagságot, mellyel feledhetetlenül beleépült a Főiskola, a Konvent és Zsinat, az egyetemes református közélet élő szervezetébe. E helyről is további áldásokot kérünk minden ponton megáldott életére.

— — — — — — — — —

Tanítóképzőintézetünk a művészi lelkű és mégis pompás számvető igazgató vezetése alatt ez évben is nyugodt fejlődést mutatott a kultuszminisztérium által egyre csökkentett dologi segély ellenére is.

A zene- és énektanítás, amely képzőinknek egyik speciális hivatása s amelynek életfolyamában nagy elődökre tekinthetünk vissza, Bolváry Zoltán okleveles zenetanárnak 1935 szeptember 1-én történt megválasztásával újra egy ritka értéket kapott. Pándy Árpád a középiskolai tanári oklevél mellé ez éven a tanítóképző tanári oklevelet is megszerezte. Képzőintézetünknek úgy hétköznapi, mint ünnepi munkája e tanévben is a siker és eredmény jegyében folyt le, amelyet gondnokaink februári látogatása a megnyugvás örömével könyvelt el.

Gimnáziumunk életében is jelentős személyi vonatkozások történtek. Egyházkerületünk által már az 1934—35. tanévben igazgatói címmel felruházott dr. Gulyás József főkönyvtárost, egyetemi magántanárt a vallás- és közoktatásügyi miniszter

úr előterjesztésére a Kormányzó Úr Ofőméltósága is igazgatói címmel tüntette ki. Szabó Károly, Orbán István és Szabó Gyula tanárok, akiket az egyházkerületi közgyűlés már régebben rendes tanárrá választott, most midőn őket a V. K. M. is a nem állami tanárok rendes státusába sorolta, a megfelelő rendes fizetési fokozatba előléptek. Boda Béla tanár az egyházkerületi közgyűlés által újabb hat évre tápintézeti felügyelőnek választatott. Szerénytelenség nélkül lehet itt megállapítanunk, hogy az ország összes középiskolai tápintézetei között a mi konviktusunk egyike a legjobbaknak.

Szabó Gyulát, az angol-internátus egy évi kormányzásával megbízott igazgatót az egyházkerületi közgyűlés 1935 szeptember 1-től 6 évre az angol-internátus igazgatójává választotta. Az a jó reménység, melyet az előljáróság és a szülők társadalma e következetes erélyt és mégis kényes tapintatot igénylő állásban Szabó Gyula igazgatóságához fűzött, már minden gyümölcsében valósággá érlelődött.

A növendékek ez éven már angol szinielőadásokat, műsoros estélyeket rendeztek, angol önképzőkört alakítottak és nyomtatott angol nyelvű ujságot szerkesztettek. Angol nyelvi tudásuknak a nagy angol-magyar az órákra bevezetett Nagy Emil, Szily Kálmán államtitkár s a britt világbirodalom magyarországi képviselője: az angol követ őexcellenciája is bámulattal adózott.

A harmadik angol tanszékre helyettesnek megválasztott Szirbik Ferenc, az Angol-internátusba felügyelőkül elhivott s gimnáziumunkban óraadóként is meghasznált Hegyi József és Zana István okleveles tanárok, akikről már az évmegnyitóban is említést tettem, az ifjúság szeretetétől övezve közmegelégedéssel végzik munkájukat. A „Mery England" szülöttei: *Wallace* Bush és *Robert* Hawks szívós kötelességérzettel s lassan-lassan elpaprikásodó angol hidegvérrel látják el nagyfontosságú megbízatásukat. Ez utóbbi az V. osztály angol ágazatában a világtörténelmet is tanítja — természetesen Macaulay tömör rövidségű nyelvén.

— — — — — — — — —

Fényével és impozáns voltával hasonlóan országos jellegű volt vezérlő fejedelmünknek, a nemzeti öncélúság ideális és tragikus fönségű alakjának: II. Rákóczi F. bronzszobrának s ezzel kapcsolatban a városi hősi emlékműnek leleplezési ünnepélye, október 6-án, az aradi vértanúk napján. A Főiskola égisze alatt s gyűjtésével emelt Rákóczi-szobor Horváth Géza szobrászművésznek, a városi hősi emlékmű dr. Meggyessy Ferenc szobrászművésznek alkotása. A Rákóczi-szobornál dr. Enyedy Andor egyházkerületi lelkészi főjegyző emelte fel szárnyaló beszédében lelkeinket a honszeretet vértanúságának magaslatáig, a hősi emlékművet József kir. fenség, tábornagy, a világháború legmagyarabb hadvezére, a honvédfiúk édesapja avatta fel megrázó emlékezésekkel teli ünnepi beszéddel. Az impozáns szoboralkotások számára a Főiskola homlokzata előtt kiképzett tér legszebb pontja lett városunknak, mely Főiskolánk ifjúságát a honfiúi eszményekre állandó mementójával neveli. (Folyt. köv.)

A gályarabok.

A gályarabok domborművének leleplezésén tartotta: **Darányi Lajos** sárospataki lelkész.

Börtönviselt, gályákra hurcolt ősökkel nem igen szoktak dicsekedni az emberek. A jogerősen elítéltekkel szemben pogány módra kegyetlen a társadalom. A mélyre bukott diákot még ez az édesanya, a mi pataki Főiskolánk is mindig kemény kézzel kizárta falai közül.

Hát akkor mi hogyan dicsekedhetünk ezekkel a megcsúfolt, megalázott, gonosztevők közé számlált református lelkipásztorokkal? Nem vagy-e bűnpártoló, Tiszáninneni református társadalom, amikor ünnepled ezeket az elítélteket? Mai pataki tanárok, helyesen ítéltetek-e, amikor helyet adtatok ezek között az ősi falak között ezeknek a világi hatalmasságok által börtönökbe és gályákra kicsapott volt pataki diákoknak?

Érezd meg ebben az órában ünneplő közönség, református társadalom, pataki tanári kar, hogy Isten akarata és tetszése szerint cselekedtél, amikor a volt pataki diák gályaraboknak emléket szereztél. Mert nem azért van a magyar és református ősök között annyi börtönviselt, elítélt, gályákra eladott, mintha gonosztevők lettek volna, hanem azért, mert Isten évszázadokon keresztül azzal a legnagyobb megpróbáltatással sújtotta a magyar nemzetet, hogy itt a bírói székekben nem az igazság, hanem a gyűlölet, a hamisság osztott ítéletet. A magyar népnek nem a bűne, hanem a megpróbáltatása, a tragikuma nagy.

Igy aztán a pataki diák gályarabokkal szemben nem az a kötelességünk, hogy megbocsátunk nekik, hanem ez, mint hősöket példaképeknek tekintjük őket. Példaadásuk ezekre tanit:

1. A gályarabok nem egyszerű hősök, hanem hithősök voltak. Tiszteletes és tudós cím illette meg őket. Legtöbben könyveket is irtak. Mégis minden ismeret és tudás fölött azt tartották legértékesebbnek, amit, a mi református hitünk szerint, Istenről tudtak.

A pataki diák gályarabok megkövetelik tőlünk, hogy református hitünk igazságait egy életen keresztül tanuljuk. A gályarabok őrt állanak itt a bejáratnál, hogy ebben az iskolában ezután is az taníthasson, aki minden igazságnál drágábbnak tartja a mi vallásunk igazságait.

2. Másodszor arra tanítanak a gályarabok, hogy vannak idők és vannak elvek, amikor és amelyekből egy jottányit nem lehet engedni, amikor a legkisebb alku is árulás. Ha olvassuk a gályarabok történetét, akkor sokszor szinte haragszunk rájok, hogy hogyan lehettek olyan kicsinyesek, hogyan lehettek olyan makacsok. Inkább véresre verették magot, de nem léptek be római katolikus templomba. Inkább éheztek, de nem csókolták meg a feszületet. Inkább roskadásig vitték a vállukra tett keresztet, de arra nem lehetett rábirni őket, hogy keresztet vessenek. Inkább mentek a mérhetetlen vizekre, de nem kellett nekik az úgynevezett szentelt víz.

A kicsi dolgokban is kitartani, a nem lényegest is lényegesnek tekinteni tanítsatok minket ti

hitvalló, nem palásttal, hanem korbácsütésekkel borított gályarab igehirdetők. Mert mi odáig jutottunk, hogy nekünk mindegy. Hitvallásaink helyére ez a közönyszülte jelszó került: egy Istent imádunk. Felekezeti öntudatunk megfeneklett csolnakával evezzetek a mélyre mi Példaadóink.

3. Harmadszor arra tanítanak a gályarabok, hogy aki elindul a szenvedés útján, az találkozik ezen az úton a legnagyobb szenvedővel, Krisztussal. Aki meglátja a Krisztus sebét, az úgy érzi, hogy attól az ő sebe gyógyul. Aki megérti azt, hogy Krisztus másokért szenvedett, az abban a hitben szenved tovább, hogy az ő odaáldozott élete gazdagítja ezt a koldússegény világot. Akinek ezen a földön már nincs szabadulás, annak megmutatja Krisztus az odafent elkészített mennyei hajlékot.

A Krisztussal való találkozás a magyarázata annak, hogy a gályarabok képesek voltak annyit szenvedni.

4. Végül figyelmeztetnek a gályarabok. Tudjuk, hogy mindnyájan megszabadultak volna a börtönökből, a gályákról, ha aláírtak volna egy írást. Azt az írást, amelyben lemondtak volna az állásukról, vagy lemondtak volna a Magyarországon lakozásról, vagy lemondtak volna a megtisztított hitükről. De inkább vállalták a legkínosabb utat a halál felé, de azt a gyűlölt írást nem írták alá. Annak a gyűlölt írásnak ez volt a latin neve: reverzális!!!

A mai református egyház előtt is a reverzális a leggyűlöltebb írás. Az a reverzális, amelyben lemond valaki a református utódokról. Gályarab pataki diákok! Ütésre emelt evezőitekkel fenyegessetek meg mindenkit, aki erre jár, hogy vigyázzon. Igy nemcsak beszéltek a dicső multról, hanem építitek a még dicsőségesebb jövendőt.

Ha erre jársz majd református testvérem és rátekintesz a gályarab pataki diákok emléklapjára, ugye, ez a hitvallás támad a szívedben: én nem vagyok gályához láncolva, de én is a te rabod vagyok, magyar református Sionodat megpróbáló, de mégis kegyelmes Úr Istenünk.

Ez lesz a magvető gályarab prédikátorok tanításának drága aratása.

Generális vizitáció a Hernádvölgyön.

Reggel, Hernádszentandrásra átmenőben, egy dülőútnál, a járás határánál várt Cseley Ferenc szikszói főszolgabíró. Innen végig újra az ő kíséretében és kedves társaságában jártunk. Jöttek a földekről is férfiak, nők, egy-egy mezei virágból kötött csokor kíséretében áldó és üdvözlő köszöntéseket szólva a szivek hurjait mindenütt rezgésbe hozó püspök felé. Szentandráson ott volt ujra egyházkerületi főgondnokunk, megjelenésével a Medgyasszay András iránti tiszteletét és szeretetét is kifejezve. Itt volt Zsiros József, a műtéte után örvendetesen lábbadozó, munkában magát emésztő theologiai tanár, akinek tisztes, öreg szüleinél szintén látogatást tettünk. Szentandrási tanító volt a mult hetekben elhunyt Szabó István, Szabó Zoltán theol. tanárunk édesapja. Itt fészkel a közismert Nikházy-család, élén a 95 éves özvegy matrónával. Zsíros József szerint 101 házból 30 év alatt 50 tanult ember került ki innen. Az izraelita nagybirtokos: Sielberger, a miskolci református gimnázium neveltje. Édesanyja, a költői lelkű Löwy Róza pedig kegyelettel őrzi Lévay Józsefnek hozzá, válaszul írt versét, Fejes István dedikált két kötet költeményét. Az utcákon betűzdelt zöld gallyak, szépen sepert térségek hirdetik a község népének ünnepi örömét, jóleső tiszteletadását. A paplak szép, belül meleg és meghitt lakóinak felénk áradó szívétől, a templom régi, hosszúkás mivoltánál fogva bizony nem igen alkalmas a jó elhelyezkedésre az ige asztalánál. Itt a lekció Jel. 2. 1—7. v., az alapige Jer. sir. 1. r. 7—9. v. volt. Mik voltunk és mik vagyunk? Jeremiás siralmai erről a két kérdésről szólnak a pusztulásán kesergő zsidó néphez. Nagy és fájdalmas volt a zsidó dicsőség hanyatlása. Okozói: a könnyen élés, az öntudathiány, idegenimádat, bálványozás. Még végiggondolni, elsorolni is fájdalmas, hogy mit veszített ez a nép? Földet, hatalmat, falvakat, városokat, önállóságot, szabadságot. Milyen szép ez a prófécia s milyen tanulságos a mi magyar sorsunkra. Szeretnék magas helyre állni s belekiáltani ennek a gyülölködő, széttépett magyarságnak a lelkébe: Magyarok, mik voltunk és mivé lettünk? Mi is elvesztettünk mindent. Multunk dicső emlékei fájva, szívünket tépve kísértenek. Kiszaladt a lábunk alól a föld, idegenek rabjaivá váltunk: mert bálványoztunk, tétlenkedtünk, tékozoltunk, nagyjainkat gyaláztuk, prófétáinkat, mint Tisza Istvánt, megöltük, egymást és hazánkat sokszor eláruljuk. Meg kell hát nézni. Letépett magyar részek visszaszerzésére el kell indulni szegénynek, gazdagnak, ifjúnak, öregnek. Új életet élő magyarok legyetek. Templom, énekeskönyv, biblia legyenek kedvesek előttetek. Ha már az öregeknek nem az, legyen az a fiataloknak. Ajkamon legyen az utolsó sóhaj: Előre fiaim, leányaim! Elvettek tőlünk mindent, a jó Isten próbál, de felemel újra és előrevisz, egészen a diadalomig. Hernádszentandrás valamikor Ináncs anyaegyház filiája volt, de ez a pestis által kipusztult, idegeneket telepítettek bele. Szentandrás egyházi földjében van egy rész az Abaujban utolsó, ilyen cimen megégetett, büdi boszorkány elkobzott birtokából is. Itt Sylvester-estén dicséretes módon predikációs istentisztelet van, köznap háromszor, bűnbánati héten minden reggel és délután imával és bibliaolvasással. Iskolásoknak kedden és pénteken bibliaóra, kedden leányok, pénteken ifjúság összejövetele. Az ifjúságnak az iskolaépületben berendezett nagyszerű otthona is van. Templomlátogatók százalékszáma 70, 60, 10; urvacsorázóké 200. Egy vegyes házasságban javunkra volt megegyezés. Évi perselypénz 26 pengő 14 fillér, egy lélekre esik 8 fillér. A leányok a csigatésztát készítették a hejőpapi árvaháznak. Naptár 40 példány kelt el. Az egyházi föld bérlettel és feles megdolgozással jövedelmez. Az egyházi adót templomszék után fizetik. Lélekszám 347. Szül. 12, meghalt 8,

szaporulat 4. Az egyházi, különösen belmissziói munkát nagyon megnehezíti a nemesek és nem nemesek közötti egyelőre még ledönthetetlennek látszó válaszfal.

(Vége köv.) *y—r.*

Évvégi körkép.

Régen tapasztalt, mozgalmas ünnepe volt a főiskolának az ezidei kapuzárás. Csupa erő, duzzadás, akarás, fény, derű minden. Ficánkoló kedvű, borzashajú kisdiákok, találkozóra hazajött, markáns arcú öregdiákok járnak teremről-teremre, ölelkeznek, örvendeznek. Az Alma Mater pedig, homlokzatán a gyenge lengedezésben játszadozó zászlócsokorral, a leözönlő napfényben csillogó palás tetőzetével, különösen így az újhelyi úthajlásból nézve, még fenségesebbé válik, s mint valami antik bazilika, emelkedik ki az erőszöld gesztenyefák közül.

Reggel 8 órakor a Pataki Diákok Országos Szövetsége tartotta összejövetelét Kazinczy Gábor ny. kuriai bíró elnöklete alatt. Novák Sándor főtitkár ismertette a P. D. O Sz.-e multévi eseményeit és felolvasta a budapesti fiók nagy gonddal és odaadással készített beszámolóját a szövetség elmult esztendejéről, melyet a szépszámú hallgatóság őszinte nagy tapssal fogadott. A gazdag tárgysorozat után új ügyvezető elnökké egyhangú lelkesedéssel dr. Trócsányi József gazd. vál. elnököt választották meg.

Kilenc órakor ment végbe a gályarabságot szenvedett 22 pataki diák emléktáblájának leleplezése. Dabóczy Mihály tehetséges fiatal szobrász művének felavatásán Darányi Lajos ref. lelkész mondott ünnepi beszédet, erős kálvinista meggyőződéssel hangoztatva a gályarab diákok önfeláldozó életének példamutatását. Szavalat és a kórus finoman kidolgozott énekszáma járult még hozzá a lélekemelő ünnepséghez. Az évzáró istentiszteleten Szabó Zoltán dr. teol. tanár hirdette az igét ihletett művészettel felépített, gondolatokban gazdag beszédben.

Tizenegy órakor kezdődött a főiskola hivatalos évzáró ünnepélye. A díszes és előkelő közönség soraiban megjelent a főiskola előljárósága Farkasfalvi Farkas Géza főgondnok, Janka Károly lelkészi gondnok vezetésével, a tanári kar, szülők, érdeklődők és az egyetemes ifjúság. Novák Sándor közigazgató köszöntötte a közönséget, s megtartotta mérhetetlen munkát igénylő, költői képekben csillogó, tartalmas évzáró beszédét, áttekintő képet adva a főiskola eseménydús elmult esztendejéről. „Ha megúnjuk az események prózáját — idézzük megkapó erejű beszédéből — adjon figyelmünknek kellő hangulatot a lealkonyodás varázsa, a búcsúzás könnyekben szivárványosodó költészete, amikor a mulandóságba elmerülő 1935—36. tanévet búcsúztatjuk.“ Lélekzetvisszafojtva, mély megrendüléssel hallgatták tanítványai és az egész ünneplő közönség, amikor meghajtott fővel, el-elcsukló hangon az utolsó sorokhoz ért. „Utóljára állok az életben Önök és előljáróságom előtt mint közigazgató, mélyen tisztelt közönség. Most, midőn búcsúzom, boldog szeretettel adom át e díszes hivatalt utódomnak. Magam pedig eltávozom derűsen, nyugodt öntudattal, a kicsinyességeken felülemelkedve. Nem habozom kijelenteni, hogy az életben semmi után sem sóvárogtam, minden úgy jött magától, talán magasabb elrendelésből.“ Novák Sándor kitörő lelkesedéssel és szünni nem akaró tapssal fogadott jelentése után a jutalmak kiosztása következett, s Janka Károly lelkészi gondnoknak az ifjúsághoz intézett buzdító beszédével ért véget az évzáró ünnepély.

Délben a főiskola társasebédet adott, melyen Gulyás József dr. c. gimnáziumi igazgató mondott pohárköszöntőt Kazinczy Gábornak, a mult század negyvenes éveiben élt kiváló szónoknak az emlék-serleggel. — A délutáni ifjúsági ünnepély három órakor kezdődött. A zsufolásig megtöltött padsorokban szinesen öltözött közönség tapsolt a szereplő növendékeknek, akik közül kitűnt Erdélyi Dezső hh., Mészöly Dezső maturandus, Szathmáry Lajos és Hubay Barna gimnazisták. Különösen forró sikert aratott a főiskolai kórus és a friss erőkből álló zenekar, amely Szabó Ernő zenetanár, hegedűművész karmesteri pálcája alatt régen áhított kellemes muzsikával gyönyörködtette a hallgatóságot. A délutánra tervezett tornaünnepélyt a csúszós talaj miatt kedden délután tartotta meg a gimnázium nagyszámú érdeklődő közönség előtt. A növendékek zeneszóra nagy precizitással végzett szabadgyakorlatai, a tornászcsapat kitűnő számai, a lányok könnyed, fínom mozgása, az athletikai döntők, kézilabdajáték, a sokszínű krinolinfigurák mind-mind elragadtatással hatottak a nézőközönségre, amely sokat tapsolt a növendékeknek és a vezető tanároknak: Szabó Károlynak és Irsa Tibornak. A távollevő Janka Károly gondnok nevében Novák Sándor közigazgató lelkes szavakkal mondott köszönetet a nagyszabású ünnepélyért.

Megtartotta a gimnázium Bálint József és Zana István művészi elrendezésében a rajz- és fénykép kiállítást és Jakob Károly dr. szakavatott összeállításában a gályarabságot szenvedett pataki diákok emlékünnepével kapcsolatban az egyházrégiségi kiállítást a régiségtár helyiségében. A XVII—XVIII. századból való úrasztali terítők, kendők, melyek egyike egy 12 éves kisleány himzése, egyházi pecsétek, kenyértartó cintányér, gyönyörű mintákkal telefestett úrasztali korsók, harang, csipketerítők a kiállítás tárgyai. A kézi himzéses terítők magyaros motivumai mutatják a magyar nemzet és református anyaszentegyház mindenkor való szoros összetartozását. *H. J.*

Pataki diák volt-e Lovassy László?

A Sp. Ref. Lapok 1936. május 17-iki (20.) számában G. J.-nek fenti cím alatt megjelent közleményére, melyről még csak a minap értesültem, a következőkben válaszolok.

Igaza van G. J.-nek abban, hogy a Pallas Lexikon közlése szerint *Lovassy László* tanulmányait Debrecenben, Késmárkon és Nagyváradon végezte. Én azonban adataimat nem innen, ha-

nem *Wertheimer* Edének a jeles történetírónak, a M. T. Akadémia néhai rendes tagjának „A jurátusok felségárulási pere“ (L.: Bpesti Szemle 1908. évf.) című közleményéből vettem. Ebben Wertheimer feldolgozta és idézetben közölte *lovag Fertsl* Lipótnak a bécsi legfőbb rendőri és cenzura hivatal magyarországi kiküldöttjének a jurátusokra vonatkozó jelentéseit, melyek sajnos 1927. július 15-én a bécsi kommunista lázadáskor az ottani igazságügyi palotában elégtek. Ferstl jelentése szerint Lovassy László *Gyarakon* és nem Nagyszalontán született — amint a lexikonok említik — s *tanulmányait Sárospatakon*, tehát nem ott, ahol G. J. említi, végezte unokatestvérével, *Lovassy Ferenccel* együtt, aki a felségárulási perben szintén vád alá volt helyezve, de felmentették. Felolvasásom megírása után alkalmam volt a jurátusok elleni felségsértési per anyagát, melyet nemrégiben megvételre ajánlottak fel a Parlamenti Muzeumnak, különösen Lovassy pataki diákságát illetőleg átlanulmányoznom. Azonban éppen az ő vallatási jegyzőkönyve hiányzik az aktacsomagból, ugyszintén hiányzanak a reá vonatkozó Ferstl-féle jelentések is.

Minthogy Wertheimer még az eredeti Ferstl-féle jelentésekből vette adatait, — Ferstlnek pedig egész Magyarországra kiterjedő kitünő kémszervezete volt, — Lovassy Lászlónak sárospataki diákságát nem lehet tagadásba venni. Mert G. J.-nek az a megállapitása, hogy subscribáltak könyvében nevét nem találta, még nem zárja ki, hogy esetleg — átmenetileg — pataki diák volt. Mindenesetre fontos volna a kérdést teljesen tisztázni!

Dr. Panka Károly.

ADATOK.

Érdekes dolgot említ Panka Károly országgyűlési könyvtárigazgató. Azt, hogy Lovassy László Patakon jogászkodott. Én átnéztem a subscriptionalis könyvet, sehol sem találom a Lovassy nevét. Nem a censuralis táblázatokban sem 1828—1835 közt. Igy Lovassy néven nem lehetett Patakon jogász. Ellenben a Szilágyi-féle mill. „Magyar nemzet történetének“ IX. kötetében a 426. lapon igy van említve: „Lovassy Szakáll László önként jelentkezett Nagyváradon“. *Szakáll* néven már az aláirási könyvben találtam bejegyzést. Ezt: Ladislaus Szakál 19 (aetas) A C (confessio) Paulus (Nomina parentum) Bihar (Comitatus) Toti (Locus habitacionis) Nobil (Conditio civilis) N T a IV (Studium: Non togatus anni IV.) 1834 (aláírás ideje) Debrecen (unde venit). Ennek a bejegyzésnek több adata azonban nem egyezik a Szinnyei Magyar irókjának s a Vasárnapi Ujság 1872. évfolyamában közölt védőirtának az adataival. A censuralis táblázatokban Szakáll még ez iskolai évben nem is fordul aztán elő. Biharból még a Szunyogok jogászkodtak itt.

G.

— **Ha olcsón akar** a Miskolc melletti híres görömböly-tapolcai gyógyfürdőn magaslati helyen nyaralni, úgy kérjen tájékoztatót a Leányegyleti Üdülőház Központi Irodájától: Miskolc, Debreceni u. 12. Külön szobák és közös háló nők részére!

HIREK

— **Kazinczy Gábor ajándéka a nagykönyvtárnak.** Kazinczy Gábor ny. kúriai bíró, a Pataki diákszövetség elnöke a széphalmi park számára megcsináltatta Kazinczy Gábornak, a 60-as évek híres irójának s szónokának mellszobrát. Ennek gipsz másolatát a pataki könyvtárnak adományozta. Hálás köszönet illesse érte. (Eredetije is ugyanott állíttatott ki.)

— **Sárospataki főiskolánk igazgató tanácsi üléséről** szóló tudósításunkat helyszűke miatt lapunk jövő heti számában hozzuk.

— **Llewelly Jones Sárospatakon.** Llewelly Jones magyarbarát angol képviselő magyarországi látogatása során a jövő hét folyamán Sárospatakra érkezik, és mint az Angol-Internátus vendége megtekinti a főiskola és a város nevezetességeit.

— **Thuránszky István ajándékai.** Rendkivül értékes ajándéktárgyakat küldött Thuránszky István szalonnai földbirtokos az Angol-Internátus igazgatósága útján a főiskolának. Közöttük van többek között Rákóczi Ferencnek egy 1697-ből, Lorántffy Zsuzsannának egy 1659-ből való levele, római korbeli bronzfibulák, bronzkori pitykék, gótikus kulcs, parasztgyűrűk, régi pénzdarabok stb. Ezúton is hálás köszönetet mond értük a főiskola.

— **A II. Magyar Nemzeti Munkatábor** főiskolánk rendezésében június 16-án reggel megkezdődött. A munkatábor helye a sátoraljaújhelyi Bodnárvölgy, ahol a munkatábor tagjai a mult évben megkezdett útépitést folytatják. A munkatábor taglétszáma: 40, akik között a legnagyobb többséget a pataki theologusok alkotják, de vannak a tagok között egyetemi hallgatók és diplomások is. A munka szakszerű vezetéssel folyik Ernyei László vármegyei mérnök irányitása mellett. A szellemi irányitást pedig dr. Szabó Zoltán és dr. Újszászy Kálmán theol. professorok végzik, akik maguk is, mint tábortagok, együtt dolgoznak a többiekkel. A munkatábor július 15-ig tart.

— **Katonai szolgálat** teljesítésére vonult be 3 gimnáziumi tanár: Csák István, Szírbik Ferenc és Zana István. Szolgálati idejük a nyári hónapokat köti le, úgyhogy szeptemberben a tanitást zavartalanul újra megkezdhetik.

— **Képes Géza** gimnáziumi tanár, nagy nyelvész, a nyári vakációban Észtországba utazik az észt irodalom tanulmányozása céljából.

— **Felülfizetések a tornavizsgán.** A tornavizsgán 13.20 P felülfizetés történt, melynek nagyrészét Harsányi Gyula igazgatótanácsos és Novák Sándor gimnáziumi igazgató urak fizették. Az ügyeletes cserkészek, akik a beléptidíjakat szedték, nem tudták megjegyezni a többi felülfizetők neveit.

— **A Budapesti Ref. Theologiai és Főiskolai Internátusban** (IX. Ráday u. 28.) reformá*egyetemi és főiskolai hallgatók* teljes ellátást (reggelit, ebédet, vacsorát, fűtést, világitást, takarítást) kapnak havi 65. P-ért. Az internátus el van látva olvasó és zeneteremmel, fürdőszobával és rádióval, szép nagy kerttel, tekepályával. Felvételi kérvények július 31-ig küldendők az internátus vezetőségéhez.

— **Felvételek a Dókus Ernő és neje szül. Ragályi Ilona alapítványa** az 1036/37. isk. évre. Bernáth Elemér II. g. t. mint rokon 600 P. segély angol-internátusi nevelésre. Pallaghy Sándor V. g. t. 220 P. tápintézeti kedvezmény és 180 P. ösztöndíj; Deák Márton VI g. t. 100 P. ösztöndíj: a következők pedig a nevük után írt összegű tápintézeti segélyt kapják.: Medgyasszay Viktor VIII. g. t. 200 P. Király Kálmán VIII. g. t. 200 P. Tukacs Béla VII. g. t. 150 P. Deme László VI. g. t. 200 P. Kiss Miklós VI. g t. 200 P. Király István VI. g. t. 200 P. Bíró József VI g. t. 150 P. Szabó Levente V. g. t 200 P. Koflanovics György V. g. t. 150 P. Barthos Gyula Pál IV. g. t. 150 P. Kocsis Elemér IV. g. t. 200 P. Hubay László IV. g t. 150 P. Czövek László III g. t. 150 P. Szabó László Endre II. g. t. 200 P. Dévay Ferenc II. g. t. 150 P. Kukoró László II. g. o. t. 200 P. Gyülvészi Barabás II. g. o. t. 150 P. Kovács Endre I. g. t. 200 P.

— **Tápintézeti kedvezmények a teol. akadémián az 1936/37.isk.évre:** *IV.évfolyam:* Ablonczy Dániel 60, Balogh József 80, Botos Péter 90, Csontos István 50, Gulyás György 70, Kalydy Miklós 90, Kovács Pál 70, Marsalkó Bertalan 70, Putnoki Nagy Pál 60, Rózsai Tivadar 90, Sipos Zoltán 50, Sohajda Mihály 70, Szilágyi István 80, Tóth Gusztáv 70, Tussay János 80, Urbán László 70 P. — *III. évfolyam*: Ablonczy László 90, Czegle Imre 90, Kóris Lajos 90, Kovács István 80, Péter József 80, Ráduly Sándor 80, Szalay György 70, Vályi József 90 P. — *II. évfolyam*: Balogh József 70 Dobos István 50, Hazagh Mihály 90, Kolláth József 50, Mercz Dániel 70, Nagy Sándor 90, Rehó Gyula 50, Szendy János 50, Técsi János 50, Vincze József 70 pengő.

— **Internátusi jótétemények a teol. akadémián az 1936/37.isk. évre:** *IV. évfolyam:* Ablonczy Dániel 20, Balogh József 30, Csontos István 20, Botos Péter 50, Gulyás György 30, Kovács Pál 30, Marsalkó Bertalan 30, Putnoki Nagy Pál 20, Rózsai Tivadar 50, Sóhajda Mihály 30, Sipos Zoltán 20, Tóth Gusztáv 30, Urbán László 30 P. — *III. évfolyam:* Ablonczy László 50, Kóris Lajos 50, Ráduly Sándor 30, Szalai György 30 P. — *II. évfolyam:* Balogh József 20, Dobos István 20, Hazagh Mihály 50, Kolláth József 20, Mercz Dániel 30, Nagy Sándor 40, Rehó Gyula 20, Szendy János 20, Técsy János 20.

HIVATALOS RÉSZ.

XII. sz. KÖRLEVÉL.

Lelkipásztor és tanító testvéreinkhez!

Ez évi püspöklátogató körút alkalmával szerzett tapasztalatok és meglátások alapján — szigorú meghagyás gyanánt rendeljük a kövntkezőket:

Mivel egyházi törvényünk II. tc. 10. §. e) pontja a lelkészre; az V. tc. 2. bekezdése pedig a tanítóra nézve, — szószerint is kimondja, hogy: „politikai pártküzdelmek tüntetéseitől óvakodni köteles", az egyházkerület elnöksége, mint törvényeink megtartásának törvényeink által is rendelt, hivatott őrzője — egyházkerületünkben — a törvényeknek érvényt szerezni kíván és kötelezőleg elrendeli a következőket: Lelkészek és tanítók semmiféle pártpolitikai kortes és agitációs szolgálatot — el nem vállalhatnak. A pártokra oszlott gyülekezetben, Isten ügyének nem lehetünk hűséges szolgái, — ha maga a lelkész és tanító is párt és párt ellen vagy mellett korteskednek. Továbbá: — egyházi és iskolai — szolgálatban semmiféle pártpolitikai jelvényt nem viselhetnek. Egyházi (iskolai) célt szolgáló épületeinken semmiféle pártpolitikai jelzés, vagy felirat nem tűrhető meg.

Tudomásul vétel és ahhoz való alkalmazkodás céljából — mikor ezeket közöljük — úgy gondoljuk, hogy ezer sebből vérző mai magyar életben olyan nehezen várt gyógyulást segítjük elő.

Miskolc, 1936. június 5. Atyafiúi szeretettel:

Farkasfalvi Farkas Géza egyházkerületi főgondnok. **Farkas István** püspök.

XIII. sz. KÖRLEVÉL.

Valamennyi lelkésztestvérem figyelmébe.

I. A mai napon küldöttem el az egyetemes konvent által kiadott Belmissziói íveket az egyházmegyék előadóinak szétküldés végett. Az egyházmegyei belmissziói előadók megküldik azt valamennyi lelkészi hivatalnak. Az ívek kitöltésével kapcsolatosan a következőkre hívom fel lelkésztestvéreim figyelmét.

1. A Bm. I. a. jelzésű jelentés minden anya, fiók, társ és leány egyházközségről — két — példányban kitöltendő, az illetékes presbitériumban letárgyalandó, pecséttel és aláírásokkal ellátandó. A kitöltéssel kapcsolatban szigorúan felhívom lelkésztársaimat arra, hogy a jelentőíveket a valóságnak megfelelően a legpontosabban töltsék ki. Az utóbbi időben különösen a reverzálisokkal kapcsolatban több téves jelentés érkezett be, ezeket a vármegyei levéltárakba befutó községi jelentésekből ellenőriztetni fogom és a hamis adatokat szolgáltató lelkészek ellen az esperes urak a fegyelmi vizsgálatot el fogják rendelni.

2. A tanya- és szórványgondozásról szóló zöld íveket minden egyház megkapja, ahová szórvány tartozik. Ezeknek a kitöltésénél is a legnagyobb pontosságot kérem, mert hiszen az esperesi jelentések és a püspöki jelentés statisztikai része ezeken épül fel, ha ezek az adatok hiányosak és tévesek, akkor lehetetlenség egyházkerületünkről hű képet kapnunk. Tegye minden lelkésztestvérem az ívek kitöltését lelkiismereti kérdésévé.

II. Az adócsökkentési segélyt mindenki vegye fel, vagy nyugtáját küldje be, mert későbbi beküldés az elszámolást akadályozza.

Miskolc, 1936. június 16. Atyafiságos szeretettel

Farkas István, püspök.

— **Kérés az alsóborsodi lelkipásztorokhoz.** Diósgyőrben tartandó július 2-ára meghirdetett lelkészértekezlettel kapcsolatban szeretettel kérem lelkipásztor testvéreimet, hogy szíveskedjenek június 29-ig engem értesíteni, hogy a közös ebéden részt óhajt-e venni. És hány személlyel. Ebédet csak az előre jelentkezőknek tudunk biztosítani. Ebéd a diósgyőri Tapolcán lesz. Egy személynek 1 P 20 fillér. Komjáthy József lelkipásztor.

Nyomtatta: Kisfaludy László a Ref. Főiskola betüivel. Sárospatak, 1936.

XXXI. évfolyam. 26. szám. Sárospatak, 1936 június 28.

SÁROSPATAKI REFORMÁTUS LAPOK

A TISZÁNINNENI REFORMÁTUS EGYHÁZKERÜLET, A SÁROSPATAKI FŐISKOLA ÉS A TISZÁNINNENI EGYHÁZKERÜLETI KÁLVIN-SZÖVETSÉG HETI KÖZLÖNYE

FELELŐS SZERKESZTŐ ÉS KIADÓ: **DR. MARTON JÁNOS.**

FŐMUNKATÁRSAK: DR. ENYEDY ANDOR, DR. MÁTYÁS ERNŐ, DR. SZABÓ ZOLTÁN, DR. ÚJSZÁSZY KÁLMÁN és DR. ZSIROS JÓZSEF. — Kálvin-szövetség részéről: DR. H. KISS GÉZA.

TARTALOM: *Dr. Szabó Zoltán:* Építő épület. — *Novák Sándor:* Közigazgatói jelentés az 1935—36. isk. évről (Folyt. és vége.) — *y—r.*: Generális vizitáció a Hernádvölgyön. (Folyt. és vége.) — *Szilágyi Benő:* A főiskolai igazgatótanács ülése. (Folyt. köv.) — Hirek. — Hivatalos rész. — Pályázati hirdetés. —

ÉPITŐ ÉPÜLET.

Prédikáció az 1935/36. iskolai év évzáró ünnepélyén.
Tartotta: DR. SZABÓ ZOLTÁN főiskolai lelkész.

Lekció: Csel. 20:7—12, Textus: I. Kor. 3:10—11.

„Az Istennek nékem adott kegyelme szerint, mint bölcs építőmester, fundamentumot vetettem." Annak felemlítésével szeretnénk alapigénk e szavait szívetekbe vésni, hogy ezeket véseti márványba a közeljövőben főiskolánk is egy budapesti bérpalota falán. A ház jövedelme, Dókus Ernőnek, egyházkerületünk és főiskolánk ezerszer áldott emlékezetű főgondnokának végakarata szerint pataki diákfiúkat fog hozzásegíteni a nemzet és egyház számára való neveltetéshez. Áldott épület, melynek rendeltetése: építés, s valóban bölcs építőmester, aki ilyen megszentelt cél számára vetett fundamentumot. Templomba is idekívánkozott alapigénknek ez a valóban élő illusztrációja, bizonyító példája. Hiszen máskülönben is, a templom és iskola rokonsága, sőt ikertestvérsége olyan régi, mint maga a templom és az iskola. Mint egy szív két kamrájában egy ütemre kell, hogy lüktessen mindkettőben az élet, egy cél felé kell haladnia mindkettő munkájának. Az igehirdető a templomban építeni, a nevelő az iskolában nevelni akar. A gyülekezetnek épülnie, a növendékseregnek növekednie kell. Csak a szavak mások, a jelentésük úgy egymáshoz tartozik, mint egy vár két bástyája, egy sinpár két sinszála.

Legyen azért mindnyájunk épülésére, ha a nevelés súlyos kérdéseire keresünk eligazítást és feleletet alapigénkben. Az Ige fényében a keresztyén nevelést Isten számára való építésnek látjuk, amiből következik

I. Hogy a nevelő Isten munkatársa.

II. A növendék Isten növekedő épülete.

I. A nevelőnek, a tanítónak, tanárnak fontos helye van mindnyájunk életében. Olyan tény ez, amit nem lehet elvitatni.

Még szülők részéről is, de különösen a tanulók részéről mennyi hamis képzet tapad ehhez a hivatáshoz. Hányszor látják úgy az iskolát, mint egy szigorú börtönfalat, amely elzárja az aranyszabadságtól, amelynek ajtaja csak a rövidségében nagy vakáció idejére nyilik meg. Hányszor látják a nevelőt szigorú és kellemetlen börtönőrnek, szükséges rossznak, ellenfélnek, akit szabad gyötörni, akit dicsőség kijátszani, aki ellen végbizonyítványig, érettségiig, képesítőig tartó háborút kell viselni. Hány kis- és nagydiák van, aki azt gondolja, hogy kellemesebb lenne tanító és tanár nélkül az élet. Egy régi közmondás azt mondja: aki csak saját magától akar tanulni, annak bolond a tanítója. Mi volna pedig, ha kivennénk a nevelő munkáját az emberiség életéből.

A tdnítónak fontos helye kell, hogy legyen életedben. Abban a nagy munkában, amely életedet formálni, tökéletesíteni akarja, Isten és szüleid után a tanítóid következnek. Az igazi nevelő Isten eszköze. Nem idegen test a gyermek, Isten és szülői között, hanem vezeték, akin keresztül erők áradnak feléd.

Ne a pogány közmondásnak legyen igaza köztünk, amely az istenek gyűlöltjének látja a pedagógust, hanem a keresztyén kijelentés igéjének, amely Isten munkatársának vallja. Nagy felelősség vállalni, de nagy kötelesség mindazokat, akik ezt a felelősséget vállalják, megbecsülni.

A nevelőnek helye kell, hogy legyen a szívekben. Értsük meg azoknak az életét, akiknek a rendeltetésük, hogy másoknak szolgálva emésztessenek meg, másokat lángra gyújtva, maguk elhamvadjanak. Szorítsunk szívünkben egy kis helyet azoknak, akik a nevelés munkáját hordják szívükön. Mindabban, ami benned szép, ott rezeg egy-egy jó tanító lelkének hatása.

A legdrágább anyaggal bánik: a lélekkel, a legkényesebb feladatot végzi: könnyítsétek meg hivatását: szeressétek szívből, teljes igyekezetből.

II. A növendék Isten növekedő épülete. A növekedő növény ösztönösen is a nap, a világosság felé fordul. A növekedő léleknek tudatosan az élet napja és világossága: Isten felé kell irányulnia. Bizonyságot teszünk róla, hogy a nevelésnek soha nem lehet más célja, mint a fejlődő emberpalántát az Irás szavai szerint Istennek emberévé tenni minden jó cselekvésre felkészítve. Csak az a

nevelés épít, amelyben erre a célra formáltatnak a gyermeki lelkek élő kövei.

Az építkezés a leglázasabb tevékenység. Rengeteg munkáskezet, sok-sok költséget, fáradságot vesz igénybe, azért nem egy valakinek, hanem mindig sokaknak, közösségeknek munkája. A nevelés, a gyermeklelkek Isten felé építése is az egész anyaszentegyház, minden egyháztag munkája. Mindnyájan hallottunk arról, hogy hitelveink egyik sarkalatos tétele az egyetemes papság elve, amely szerint a papság nem külön rend, mindnyájan felelősek vagyunk magunk és egymás lelkéért, mindnyájan kötelezve vagyunk a bizonyságtételre.

Rá kell mutatnunk, hogy az egyetemes tanítóság elve is benne van ebben a kötelezettségben. Életünk példájával, áldozatainkkal, hitünk erejével mindenkinek segítenünk kell ebben a munkában. A nevelés nem futballmérkőzés, ahol 22 ember mozog, 22 ezer meg nézi, vagy kritizálja, hanem templomépítés, amiért még a legridegebb szívű egyháztag is áldoz valamit. Ha nem hordozhatod az anyagi terhét, imádkozz érte, hordozd imádkozó kezeden.

A bukaresti szerencsétlenségről mindnyájan olvastunk. Talán arra akarta Isten figyelmeztetni feldarabolóink vezetőit, hogy felületes és kapzsi kezek műve tákolmány, amely összeroppan váratlanul. Mégsem kárörömmel, hanem mélységes részvéttel kell gondolnunk reá. De lehetetlen valami különös megdöbbenés nélkül olvasni, hogy hogyan menekült meg az a három nagyváradi magyar, akit a bukaresti ünnepségekre berendeltek. Rájuk esett a felső tribünről egy kis fiú, szeretettel felfogták karjukban, segélyhelyre vitték, s ezalatt történt a szerencsétlenség.

Valami nagy tanulság kiált ebből a kis történetből. Hordozd karjaidon a gyermek sorsát, akkor megmenekülsz az összeroppanástól.

Megépülünk, ha Isten épületévé lesz az ifjúságunk.

Ami Istennek épül, az nem akármilyen módon épül. Jól alapozottnak, rendeltetésére alkalmasnak kell lennie. Krisztusra épül, az élő Megváltóra. Krisztus nélkül csak börtön épül az ég felé szállásra rendeltetett léleknek, sírbolt a magvetőnek. Nekünk pedig nem börtönre, nem kriptára van szükségünk, hanem világító tornyokra, hidakra, várakra. Világítótornyokra, amelyek sötétben is utat mutatnak, hidakra, amelyek összekötik a magyart, várakra, amelyek őrzik minden szent értékünket.

Kinek ne volna velünk együtt emésztő honvágya Magyarország után, lelkében és határaiban megépült, fiaiban reményteljes Magyarország után? Igy kell és szabad kőmívesnek lenni érte: a Krisztusban letett fundamentumra, Isten munkatársaiképen Isten épületévé építeni. Ha Nehemiás módra is, félkézzel védekezve, de a másikkal dolgozva: építeni.

A szentlecke feladta a nagy leckét: így építsétek meg a ti Jeruzsálemetek lerontott kőfalait.

Ámen.

Nem gondolja, hogy talán saját gyermekeit támogatja az árvabélyeg-akcióval?

KÖZIGAZGATÓI JELENTÉS

AZ 1935—36. ISKOLAI ÉVRŐL.

Részletek.

Előadta a sárospataki főiskola évzáró ünnepélyén: **Novák Sándor** közigazgató.

Ünnepi emlékeink közé könyvelhetjük el az angol parlament magyarbarát csoportja egyik tagjának: Procter Henry Adam látogatását Nagy Emil volt igazságügyi miniszter kíséretében, akik a Sátoraljaújhelyt kettévágó trianoni határ megszemlélésére jöttek el hozzánk. De még inkább márványtáblára, sőt annál biztosabb helyre: a szívünk mélyére írjuk június 3-át, azt a napot, amelyen a budapesti angol követ: Knox őexellentiája látogatta meg főiskolánkban az angol ágazatot és internátust, dr. Szily Kálmán kultuszminiszteri államtitkár és dr. Kőrössy László miniszteri tanácsos által kísérve. Az angol udvari gyász miatt intim csendességben lefolyt látogatáson Farkasfalvi Farkas Géza főgondnokunk üdvözölte előkelő vendégünket az Angol-internátusban, majd az Imateremben összegyült tanári kar és ifjúság jelenlétében gr. Bethlen Pál világi gondnok ismertette angol nyelven Főiskolánk történelmi jelentőségét s az angol kulturába való belekapcsolódásunk nagyhorderejű távlatait. Az angolnyelvű tanítási órákon is hospitáló angol követ és illusztris kísérete elsőrendű eredmény emlékével távozott el tőlünk, de Főiskolánknál is kitörölhetetlen emléket hagyott maga után.

Nagy tanulságokat és újabb erőforrásokat jelentenek mindnyájunk számára azok a tanügyi látogatások, amelyeket Egyházkerületünk elnöksége, Főiskolánk gondnoksága s az ellenőrzéssel megbízott tankerületi főigazgatók iskolánkban e tanévben is végeztek. Ha máskor távol vannak is tőlünk, az ellenőrzés szempontjából mindig itt marad közöttünk egy állandó helyettesük: a mi tanári lelkiismeretünk, mely kötelességérzetünket lankadni nem engedi. Febr. 10-én az egyházkerületi elnökség és főiskolai gondnokság, 11-én főiskolánk gondnokai látogatták meg a theológiát, gimnáziumot és tanítóképző intézetet. Április 30, május 1—2 és május 25—26-án a miskolci tankerület új főigazgatója: dr. Tamedly Mihály és helyettese: dr. Roder Pál, — máj. 25-én Kócza Géza testnevelési szakfelügyelő, máj. 5-én, 26 és 27-én és június 5-én Csorba György c. tanker. főigazgató, egyházkerületi tanügyi előadó szemlélték meg gimnáziumunkat, hogy a mindenre kiterjedő vizsgálat árgus szemével tegyenek bizonyságot az itt folyó intenzív munkáról, az átgondolt testi-lelki nevelésről, az ihletett tanításról, azaz a boldogabb magyar jövő céltudatos kiépítéséről.

Nem győzzük eléggé hangsúlyozni, hogy a nevelés: államférfiúi munka s a tanügy munkásai az államférfiak segédmunkásai. Országos viszonylatban is e tanév legnagyobb jelentőségű eseménye az új középiskolai törvény bevezetése 6 órás rendszerével, 45 perces óráival, a túlterhelés némi enyhítésével, új középiskolai tipusával és tankerületi beosztásával, egész tanrendszerünk és a belőle kiáradó szellem új decentralizáló megszervezésé-

vel. Gimnáziumunk, elszakítva a debreceni tankerülettől, a földrajzilag is helyesebben kikerekített miskolci tankerülethez csatoltatott, melynek egykor a nagy Kazinczy F. volt a felügyelője s akinek örökébe mint elsőrendű gyakorlati pedagógus is, mint mesteri műfordító is, *teljes joggal* lépett dr. Tamedly Mihály, az új főigazgató. A debreceni tankerülettől mi is és a régi főigazgató: Ady Lajos is elszakadván, e helyről is hálás szeretettel küldjük feléje, főiskolánk igaz barátjához meleg köszönetünket a tőle vett szellemi adományokért. Egy évi próba után iskolánk is megnyugtató bizonyságot tesz az új tanügyi törvény előre-szelleméről, a fejlődés több lépcsőfokáról, melyek a tökéletesebb jövő templomába vezetnek.

Nagy lépéssel haladtunk előre, sőt majdnem teljesen megoldottuk ez iskolai évben az angol gimnáziumi ágazat kiépítését. Hosszas tanácskozások és nagy munkálatok után a szép célkitűzéseket a lehetőségek talajára helyezve, főgondnokunk és gondnokaink vezetésével január 31-én a kultuszminisztériumban Szily K. államtitkár elnöklete alatt, dr. Kőrössy L. az V. ügyosztály vezetőjének résztvételével a gimn. és az angol internátusi igazgató, egy beható tanácskozáson vettünk részt, melyen a kultuszkormány minden javaslatunkhoz hozzájárult, miután azok az Egyetemes Konvent jóváhagyását is megnyerték. Ezek szerint a világtörténelem ezután az angol ágazatban a délelőtti rendes órákon angolul taníttatik, a kultuszkormány beleegyezését adta a szükséges 5. angol tanszék megszervezéséhez s erre fizetéskiegészítő államsegélyt ígért meg, addig is a szaporodó angol órák ellátására kiküldött angol óraadó tanár teljes fizetését elvállalta, sőt ígéretet kaptunk fölterjesztett munkálataink alapján az angol érettségi tanterv- és vizsgatervünkhöz való hozzájárulásra, melynek segítségével a gimnáziumunk angol ágazatában érettségizett ifjúnak az angol egyetemeken a felvételi vizsga elengedtetik. A sikert kivívó illetékes tényezőknek: főgondnokunk és gondnokaink őméltóságaik iskolánk szeretetéből fakadó fáradozásainak, valamint Szily K. államtitkár őexcellenciájának s Kőrössy László őméltóságának a Sárospataki Főiskola mélységes köszönetét tolmácsoljuk.

A tanár példaadó, lelkesítő, útmutató munkájában is előrementünk ez évben. Működésünk igazi otthonának mégis az osztálytermeket érezzük. Itt ül a katedrán értelmünk, de a tanulók között sétál a szívünk. Az egyéniség szent jogánál s különféle erőfokánál fogva akár játékos módszerrel, akár templomi hűvösséggel tanítunk is, magunkat mindenkor a szülők jószándékú helyettesének érezzük. A kiskorú bírálat talán nem látja ezt, de az érett fő — mint eddig is — hálával fog visszaemlékezni szétomló porainkra. Bár a pedagógia elsősorban művészet, de a tanítási ihletettséget módszeresen is fejlesztettük, például bemutató tanításokkal (Hegyi J. az I/a. o-ban magyarból, Szirbik F. a IV.-ben szintén magyarból) melyek után alapos, néha féldélutánokat elfoglaló megbeszéléseinkből további tanulságokat merítettünk. Ugyanezt a célt szolgálják egymás óráin való hospitálásaink is, melyek még nagyobb számúak lennének, ha a túlórázások folytán óráink nem esnének ugyanazon időbe. Iskolalátogatás miatt Kazinczy széphalmi sírjához ez évben csak a VII. osztályt vihettük ki, az osztályfő, Dávid Z. vezetése alatt, Benkő Béla fizika-tanár pedig az újhelyi villamos centrálét mutatta be a VIII. osztály tanulóinak. Az iskola és a szülői, szállásadói társadalom közti kapcsolatot a nevelés érdekében igyekeztünk minden vonalon elmélyíteni, de menynyire szükségesek volnának főiskolánknak az egyházközségekkel való szorosabb érintkezése céljából az egykor divatban volt tanári kiszállások, azonban a magyar falvak általános elszegényedése miatt e szép tervre nem is gondolhattunk. A családiasság ápolását is nemes feladatunkul tűztük ki, erre szolgáltak karácsonyfaünnepélyeink, míg a bajtársiasságot internátusainkban s a cserkészet körében ápolgattuk. A theológia, a gimnázium és a képzőintézet közötti bensőséges harmóniával, a Főiskola egységének közös átérzésével példát adtunk a széthúzás eredendő bűnében élő fajtánknak.

Nem zárkózhatunk el annak konstatálásától, hogy miként valamennyi emberi intézményben, úgy főiskolánkban is vannak hiányok — főleg az anyagi szolgáltatások terén. A legtöbb iskolának megfelelő kirándulási alapja van, melyből nagyobb szabású tanulmányutakat szervezhetnek. Mi most kuporgatunk össze nagy nehézségek árán némi alapot, de szegénysorsú gyermekeink szülői ebben nem jöhetnek segítségünkre. Különben is a világválság közepette fuldokló csonka-hazánkban a gazdag ember sem jómódú.

Miután Főiskolánk anyagi szanálási időszaka vége felé közeledik, más iskoláknál meglévő, de tőlünk elvont kedvezmények visszaállítása terén is némi javulás tapasztalható. Dr. Szoboszlay Gyula sanfranciscói orvos, főiskolánknak e ritka példát szolgáltató volt tanítványa amerikai hagyatéka is lebonyolíttatott. Az Amerikában három évig folyt örökségi per folytán főiskolánk nem kapott ugyan 150 ezer pengőt, amint ezt a hagyaték megnyíltakor remélni lehetett, csak 25.300 pengőt, ami az iskolafenntartás alapjait van hivatva erősíteni.

A főiskola most már ténylegesen is átvette kezelésre a „Dókus Ernő és neje: szül. Ragályi Ilona alapítványt", melynek vagyona Budapesten, a Múzeum-körúton levő háromemeletes bérház. Ennek évi jövedelme 6—7 ezer pengő lesz, mely az alapítványi célra: középosztályhoz tartozó oly gimnáziumi tanulók támogatására fordítható, kiknek szülei nincsenek abban az anyagi helyzetben, hogy gyermekük taníttatását a maguk anyagi megterhelése nélkül teljesíthetnék. A támogatandók közt előnyben részesülnek az alapítók rokonai és a több gyermekkel megáldott szülők gyermekei. A főiskola az alapítók emlékét a budapesti ház kapualjában elhelyezendő emléktáblával fogja megörökíteni, melyet mindenkor, el nem múló hálájának friss koszorújával fog övezni.

Új kórház és új közép-internátus építése foglalkoztatja még intéző köreinket, de terveink és elgondolásaink még erre nem alakultak ki vég-

legesen. Bár főiskolánk még mindig deficittel küzd, nyugodtan bizhatjuk a jövőt reális érzékkel is megáldott, messzelátó elöljáróink gondosságára, a körültekintő Gazdasági Választmányra s annak szinte valószínűtlenül számítani tudó, hideg eszű elnökére.

Az adományok közül még egyről kell megemlékeznünk, mely történelmi és hazafias szempontból egyike az utóbbi évek legértékesebb adományainak. Az aradi vértanuk sírját felkutató s a kivégzés helyét most már cáfolhatatlanul megállapító bizottság az Országos Levéltárban és a Pataki Főiskolában helyezte el az ásatások leírásának egy egy példányát, hogy annak alapján kedvezőbb idők esetén a most betiltott ásatásokat tovább folytatni és bevégezni lehessen. Az Országos Levéltárnál mi azonban többet kaptunk: a gróf Vécsey tábornok vértanúnk sírjában talált vaskampót, melyre a tomboló erőszak őt felakasztatta. Könyre csordulva mondunk köszönetet azoknak a magyar testvéreinknek, akik az ereklyék megőrzésére éppen Főiskolánkat méltatták.

Mélyen tisztelt Közönség!

Türelmükkel ily sokáig visszaélve, engedjék meg, hogy pár szóban magammal is foglalkozzam. Mint közigazgató, utóljára állok az életben Önök és elöljáróságom előtt. Most midőn búcsúzom, boldog szeretettel adom át e díszes hivatalt utódomnak. Magam pedig eltávozok derűsen, nyugodt öntudattal, a kinyinyességeken fölülemelkedve, az embereket megértve és szeretve. Nem habozom kijelenteni, hogy életemben semmi után sem sóvárogtam, minden úgy jött magától — talán magasabb elrendelésből. Mindenre, amit elértem, az isteni kegyelem segített rá. Főiskolánkat, magunkat, nemzetünket továbbra is az Ő kezére bízva, Főiskolánk, Tanítóképzőintézetünknek 1935—36-ik tanévét bezárom.

Generális vizitáció a Hernádvölgyön.

Hernádszentandrásról Ináncson át, Csobádon keresztül vezetett az utunk. Bár nem volt eredetileg tevbe véve, mégis megálltunk itt is egy kicsit. A község nevében Kovács Dániel földbirtokos, a gyülekezet nevében Szabó Lajos, a betegségéből épen lábbadozó lelkipásztor fogadta és üdvözölte a püspököt. A lelkészlakról bementünk a templomba. A kevés helybeliek mellett bizony csaknem túlsúlyban voltak a lelki vezérük mellett végletekig kitartó, velünk jövő szentandrásiak. Püspök ur Ap. csel. 10. r. 21—27. v. alapján buzdította e kis gyülekezet tagjait Istenfélelemre, Krisztus iránti hűségre, egyházszeretetre, tűrésre, hősies helytállásra, bátor küzdelemre. Néhány látogatás után mentünk innen is tovább. Elkocsiztunk a kinizsi malom mellett, ahol állitólag Kinizsi Pál volt egykor a molnár. Az ő malma ugyan valószinűleg más helyen, de a közelben lehetett, mert az ott vezető utat királyutnak nevezte el a szájhagyomány. Kinizsen ágybanfekvő beteg volt a sok készület izgalmától, terhétől kifárasztott, hirtelen hüléstől orvul megtámadott háziasszony, de gondoskodó kezének nyoma ott volt a nagy és jó ellátáson. Csabay István, az ő mesterkéletlen őszinteségével tárta érkező lelkivezére elé a falusi lelkipásztor sok csalódását, nehézségét s megköszönte a látogatás lelketerősítő ajándékát. Atyai buzdító és elismerő szavakat kapott vallomásáért cserébe. A díszesen megújított, belül is igen izléses templomban a lectio I. Kor. I. r. 18—31, az alapige János 12. r 17—19. v. volt. Az alapige történeti keretének megfestése után a szó a mai farizeusokra, a Sátán mai katonáira fordult. Ezek miatt szomorú a mai lelkipásztor orcája, beteg a magyar élet. Nem a sok névleges, hanem a kevés öntudatos református viszi diadalra az egyházat, Istenországát. A református keresztyénség a tettető és a hősiesség vallása. Minden református keresztyénnek dönteni kell. Nem csodát várni, hanem hősies helytállással szolgálni. Marconi a levegőben elindított villamos árammal Rómából felgyújtott egy Amerikában horganyozó hajót. De mi ez a villanyáram a reformáius áldozatkészség tüzéhez képest. Ez a tűz szunnyad bennetek is, csak a döntés hiányzik. hogy előtörjön és lángoljon, melegítsen. A világ csábít, csalogat felszínes örömeivel, könnyű sikereivel, csalóka javaival: de nekünk a belül gazdag, elégedett, boldog élet utját kell keresni. járni. másoknak is megmutatni. Ha ezt az utat járó presbiterek, egyháztagok, férfiak és nők, ifjak és vének lesznek közöttetek, megváltozik az élet... A felénk áradó irigység, a nekünk mindig kijutott nehéz sors magasabbrendűségünk bizonyítéka. Belőlünk, közülünk századok folyamán minden kitelt. Legyetek szent néppé, jó néppé, Krisztus szőlővesszőivé. Kiskinizsen köznap, az iskolai év folyamán reggel és szombat este, bűnbánati héten reggel és este van imából és bibliaolvasásból. bűnbánati estéken bibliamagyarázattal bővülő istentisztelet. Van bibliaiskola is. Templomlátogatók, urvacsorázók százalékszáma az eddig tapasztalt átlag alatt, de emelkedőben van. Nagyon megrázta a gyülekezet békéjét, templolátogató kedvét a már igen elmérgesedett székpereknek gyökeres rendezése. Ennek a szilaj haragját hordja szivében még egy, ősi jogának eltörlése miatt felbőszült család. De megvan a remény, hogy Isten lelke bennük is elvégzi békéltető munkáját. Évi perselypénz 71 P 9 fillér, egy lélekre esik 18 fillér. Ifjúsági egylet 10, leányegylet 24, énekkar 22 taggal működik. Naptárból 75 példány ment el. Az egyházi föld apró bérletekben jövedelmez. Van az iskolaépítésből adósság, de ügyes tőkekihelyezéssel kétszerannyi reá a fedezet. A község ad 150 pengő évi segélyt. Lélekszám Kiskinizsen 401, Halmajon 172. Születés volt 12, halálozás 8, szaporodás 12. Megnyugtató, biztató életjelek, hűséges és odaadó pásztori munka itt is, mint a többii környékbeli gyülekezetekben. Egyházkerületi főgondnokunktól, egyházmegyei elnökségtől, vendéglátó házigazdáinktól nehéz, szinte könnyes búcsút véve, a haragos hittestvérnél is egy engesztelő szándékú látogatást téve, tértünk haza a három szakaszú, Isten kegyel-

mével elvégzett, s reménységünk szerint sok jövendőbeli áldást készítő körutról. Püspökünk a végén még frissebb volt, mint a kezdetén. Isten adjon neki még sok szolgálatra erőt, anyaszentegyházunknak lelki lendületet, magyar hazánknak feltámadást, boldogabb nézést a kassai hegyek felé. *y—r.*

A főiskolai igazgatótanács ülése.

Június hó 15-én tartotta Ref. Főiskolánk Igazgatótanácsa szokásos tanévvégi gyűlését, Janka Károly lelkészi és gr. Bethlen Pál világi gondnok kettős elnöklete alatt. Az Igazgatótanács tagjai közül jelen voltak: Bernáth Aladár, dr. Bessenyey Zénó, dr. Enyedy Andor, Farkas Elek, Harsányi Gyula, Janka Péter, Kiss Ernő, Kovács Dezső, Medgyaszay András, dr. Mátyás Ernő, Novák Sándor, Pósa Péter, Szentmártony Dániel, Szilágyi Benő, Tárczy Árpád, Téglássy András, Tóth Mihály, dr. Trócsányi József, dr. Zsiros József. A jegyzői tisztet a távollevő dr. Marton János helyett Szilágyi Benő töltötte be.

A gazdag tárgysorozat pontjai az előadók körültekintő, pontos előterjesztésében kerültek tárgyalás alá, lényegesen megkönnyítve az Igazgatótanács munkáját: a határozathozatalt. A tárgyalás alá került pontok közül megemlítés szempontjából első helyre kívánkozik a Dókus Ernő és neje Ragály Ilona-alapítvány és a dr. Szoboszlay Gyula hagyaték állása. Mind a kettő ez évben nyílik meg, hogy időtlen-időkig osztogassa áldásait. A Dókus-alapítvány 1936—37. isk. évre várható 6000 P tiszta jövedelméből az Igazgatótanács rokon gyermekeknek 2200, a középosztályhoz tartozó szülők gyermekeinek pedig összesen 3300 P-őt osztott ki 100—200 P-ős összegekben, végösszegben tehát 5500 P-őt internátusi nevelési, ösztöndíj és tápintézeti segély gyanánt. Dr. Szoboszlay Gyula hagyatékából a rokonokkal Amerikában éveken át húzódott per lefolytatása után kereken 25.000 P folyt be a főiskolai pénztárba s az mint közpénztári tőke fog kezeltetni. A Dókus Ernőtől hagyományozott budapesti házat a végrendelet értelmében az Igazgatótanács emléktáblával fogja megjelölni a következő felírással: „Ezt a házat csabacsüdi Dókus Ernő a Sárospataki Ref. Főiskola halálig hű és hálás diákja, majd igazgatótanácsosa, gondnoka, a Tiszáninneni Ref. Egyházkerület főgondnoka, az Egyetemes Ref. Konvent és Zsinat elnöke ajándékozta végrendeletben mint Dókus Ernő és neje szül. Ragály Ilona alapítványt rajongással szeretett Alma Materének, a Sárospataki Ref. Főiskolának azzal a céllal, hogy annak jövedelméből a Főiskola középosztályból származó derék ifjakat neveljen a hazának és az anyaszentegyháznak.

Ezt az emléktáblát állíttatta a hálás Sárospataki Ref. Főiskola."

Az emléktáblát felül a következő bibliai idézet vezeti be: I. Kor. 3:10. „Az Istennek nékem adott kegyelme szerint, mint bölcs építőmester, fundamentumot vetettem."

De minden emléktáblánál ércnél maradandóbban fogja hirdetni e két nagy és nemes lélek emlékét az utókornak soha meg nem szűnő hálás emlékezése.

A közigazgatói jelentés kapcsán megnyugvással vette tudomásul az Igazgatótanács a nagykönyvtárról, a tápintézetről, valamint a főiskolai kórházban végzett orvosi munkáról szóló jelentést. A tápintézeti évi díj az élelmiszerek drágulása folytán a jövő iskolai évre 200 P-ről 220 P-re emeltetik fel. Örömmel értesült az Igazgatótanács Sir G. Knox budapesti angol követnek folyó évi június 3 án Főiskolánkban tett kitüntető látogatásáról. Kedves vendégünk nem szorítkozott csupán az iskola külső képének megtekintésére, hanem az Angol-internátusban meghallgatta négy különböző csoport angol nyelvi gyakorló óráját is és nagy megelégedését fejezte ki különösen a magyar angol tanárok által elért kitűnő eredmény felett. Beszámolt a közigazgatói jelentés a Rákóczi szobor leleplezéséről, mely 1935. október 6-án a Hősi emlékmű leleplezésével együtt ment végbe. Hálás köszönet illesse mindazokat, kik a Rákóczi szobor létesítésén fáradoztak, még pedig elsősorban a Sárospataki Főiskola volt diákját s most is melegszívű barátját, Kazinczy Gábort, a P. D. O. Sz. elnökét, mint legnagyobb adakozót.

A theológiai akadémiai igazgató jelentése a theológus ifjúságnak a tanárok által irányított rendszeres és nagyon értékes munkásságáról számolt be: családlátogatás, missziói munka a diákok körében, bibliakörök alakítása, diákbetegek látogatása, tanyai és szorvány istentiszteletek. Külön megemlítést érdemel a faluszemináriumban végzett munka. A theológiai internátusban gondos vezetés mellett termékeny munka folyik. Az internátus vezetése a legjobb kezekben van. A theol. pályatételekre beérkezett pályamunkák jó része szép ígéretet jelent s egy kivételével jutalmazásra méltók voltak. A modern nyelvek eredményesebb tanítása céljából hozzájárult az Igazgatótanács, hogy a német, angol, francia nyelvek heti 3 órán taníttassanak. A lelkész-tanítóképzés módjának részleteit a theológia és a tanítóképzőintézet tanári kara, illetve a két intézet ének- és zenetanára közösen megállapítandó tanterv szerint megnyugtató módon fogja dűlőre vinni. Az év folyamán a népfőiskolai tanfolyamon végzett értékes munka, melynek egyik célja a falu evangéliumi szellemben való nevelése, arra késztette az Igazgatótanácsot, hogy e tanfolyamnak a jövő évben való megismétlését engedélyezze. Létszámcsökkentés folytán a theol. akadémiára való felvétel már eddig is meglehetős szigorításnak volt alávetve, a jövő iskolai évtől pedig az alkalmasnak látszó folyamodókat 3—4 napig tartó sokoldalú vizsgálatnak veti alá a theol. tanári kar. A theológus ifjak nyelvismeretének fokozása s a külföldi nagy ref. egyházakkal való szellemi kapcsolat ápolása céljából az Igazgatótanács a jövő iskolai évtől egy német, egy angol-amerikai és egy francia theológus részére tandíjmentességet és teljes ellátást nyújtó ösztöndíjat biztosít. Barth Károly, a világhírű theológus f. év őszén készül Sárospatakra el-

látogatni. Sárospatakon való időzése bizonyára felejthetetlen gazdag élményt fog jelenteni tanárokra és ifjúságra egyaránt. Utiköltségéhez az Igazgatótanács 50 P-vel hozzájárul.

(Folyt. köv.) *Szilágyi Benő.*

HIREK

— **Érettségi vizsgálat.** A Sárospataki Ref. Gimnáziumban június 22, 23, 24. 25-én folytak le az érettségi szóbeli vizsgálatok Janka Károly főiskolai gondnok, elnöklete alatt. A kormányt dr. Bartók György szegedi tudományegyetemi tanár képviselte. A szóbeli vizsgálatra állott 29 tannuló közül kitüntetéssel érett 4, jelesen érett 2, jól érett 9, egyszerűen érett 12, egy elégtelent kapott 4, két tárgyból kapott elégtelen osztályzatot 1 tanuló. Az eredmény június 25-én délelőtt 11 órakor hirdettetett ki a főiskolai Tanácsteremben.

— **Irói siker.** *Harangodi Nagy András* irót, a tiszalúci ref. egyház főgondnokát az Edition Intercontinental nemzetközi II. versesmű részpályázatán kitüntető emlékdíjjal jutalmazták.

— **Uj szeretetház a nyomortelepen.** Az Országos Református Szeretetszövetség a Tisztviselőtelepi Külsőferencvárosi Református Egyházközség és a IX. kerületi előljáróság támogatásával munkanélküli családok serdülő leányainak foglalkoztatására a Mária Valéria telepen napközi otthont rendezett be. Az otthon ünnepélyes felavatása folyó hó 17-én volt bensőséges ünnepély keretében, amelyen a művészi számokon kívül közreműködtek: az egyház részéről dr. Patay Pál lelkipásztor és dr. Benkó Ferenc ny. államtitkár, az Előljáróság részéről dr. Unger Zoltán főjegyző, a Szeretetszövetség részéről Pap Béla, szövetségi lelkész. Az otthon 30 gyermek számára rendeztetett be. — Az Országos Református Szeretetszövetség magános nőket és férfiakat, esetleg házaspárokat is igen csekély díjazás mellett elhelyez a Főváros mellett levő szeretetházában is vannak. Jelentkezések és érdeklődések a szövetség irodájánál Debrecen, Kollégium.

— **Református középiskolai vallástanárképesítő vizsgálat** folyó év szeptember hó 12—14. napjain tartatik a debreceni református kollégium épületében. A vizsgálat anyagára, kérdező professzoraira, a tan- és segédkönyvekre, a mintatanításokra, a vizsga iránti kérvényre és mellékleteire vonatkozó részletes „*Tájékoztató*“ a Tiszántúli Református Püspöki Hivatalban kapható önköltségi áron. A vizsgálat iránti kérvények beadási határideje folyó év augusztus 20. Mindennemű megkeresés a Református Püspöki Hivatalhoz intézendő (Debrecen).

— **Nemzetközi KIE. tábor.** Dunavecsén, a most épülő új ifjúsági táborban tartja e nyáron a Keresztyén Ifjúsági Egyesületek Világszövetsége nemzetközi fiatalember táborát augusztus 10—16-ig Guillon világszövetségi titkár vezetésével. Csonka-Magyarországról mindössze 25 en vehetnek részt a táboron. A nemzetközi tábor teljes díja 30 pengő. Kívánatos, hogy a résztvevők némileg birják a német, francia, vagy angol nyelvet, bár magyar tolmácsolásról gondoskodás történik. Bővebb programmot kívánságra küld és jelentkezéseket július 25 ig elfogad a KIE. Szövetség, Budapest VIII., Horánszky u. 26.

— **Ha olcsón akar** a Miskolc melletti híres görömböly-tapolcai gyógyfürdőn magaslati helyen nyaralni, úgy kérjen tájékoztatót a Leányegyleti Üdülőház Központi Irodájától: Miskolc, Debreceni u. 12. Külön szobák és közös háló nők részére!

HIVATALOS RÉSZ.

— **Felsőborsodiak figyelmébe!** 1. Folyó évi július hó 28-án délelőtt 9 órától egyházmegyei tanácsülést fogunk tartani Miskolcon a Ref. Leánygimnáziumban. Felhívom azért Lelkésztestvéreimet, hogy a letárgyalandó ügydarabokat legkésőbb július 15 ig hozzám beküldeni szíveskedjenek. — 2. Felhívom Lelkésztársaim figyelmét a mult őszi egyházmegyei közgyűlésünk 17. sz. jegyzőkönyvi pontjának 5, 6, 7, 8, 9. alpontjaiban foglalt határozatok pontos betartására. — 3. Az egyházak missziói életéről szóló jelentéseket ugyancsak július hó 15-ig kérem hozzám okvetlen beküldeni. Atyafiúi szeretettel vagyok — Borsod, 1936. június 23.

Szentmártony Dániel esperes.

Alsózempléni lelkipásztortestvéreimet kérem, hogy a missziói jelentőíveket, pontosan kitöltve, az egyesületek, énekkarok munkájáról szóló jelentést mellékelve, július 15-el bezárólag az esperesi hivatalhoz küldjék be.

Testvéri köszöntéssel: *m. előadó.*

PÁLYÁZATI HIRDETÉS.

A sárospataki ref. gimnázium Angol-internátusában az 1936. évi szept. elsejétől sporttanári és felügyelői állásra helyettes minőségben pályázat hirdettetik. Pályázhatnak ref. vallású, okl., nőtlen testnevelési tanárok, akik a sportok valamelyikében különösebben kitűnnek s valamennyi sportot előszeretettel gyakorolják és tanítani képesek. Katonai szolgálattal bírók előnyben. Tanít az Angol-internátusban és a gimnáziumban is. Javadalma: az állami testnevelő tanárokat megillető fizetés. Mint az Angol-internátusban alkalmazandó felügyelő tanár, az internátusban egész évre lakást, (fűtés, világítás), és az iskolai év 10 hónapjában a növendékekkel együttes ellátást kap. Pályázatok a Főiskola Igazgatótanácsához intézendők s a Sárospataki Ref. Gimnázium igazgatóságához küldendők be 1936 július 25-ig. Csatolandók: oklevél, szül. anyakönyvi kivonat, magyar állampolgárságot, családi állapotot, nemzeti szempontból megbízhatóságukat, végzett tanulmányukat (érettségi), egészségi állapotukat és esetleg más képesítést igazoló okiratok. Személyes bemutatkozás ajánlatos. Az állás 1936. szeptember 1-én foglalandó el.

Janka Károly főisk. lelkészi gondnok. — *Novák Sándor* gimn.- és közigazgató.

Nyomtatta: Kisfaludy László a Ref. Főiskola betüivel. Sárospatak, 1936.

XXXI. évfolyam. 27. szám. Sárospatak, 1936 július 5.

SÁROSPATAKI REFORMÁTUS LAPOK

A TISZÁNINNENI REFORMÁTUS EGYHÁZKERÜLET, A SÁROSPATAKI FŐISKOLA ÉS A TISZÁNINNENI EGYHÁZKERÜLETI KÁLVIN-SZÖVETSÉG HETI KÖZLÖNYE

FELELŐS SZERKESZTŐ ÉS KIADÓ: **DR. MARTON JÁNOS.**

FŐMUNKATÁRSAK: DR. ENYEDY ANDOR, DR. MÁTYÁS ERNŐ, DR. SZABÓ ZOLTÁN, DR. ÚJSZÁSZY KÁLMÁN és DR. ZSIROS JÓZSEF. — Kálvin-szövetség részéről: DR. H. KISS GÉZA.

TARTALOM: —: *Püspöki szózat a meglátogatott gyülekezetekhez.* — *Téglássy András:* Lehet-é, szabad-é, vagy kell-é a lelkészeinknek és tanítóinknak politizálni? — *Szilágyi Benő:* A főiskolai igazgatótanács ülése (Folyt. és vége.). — Hirek. —

Püspöki szózat a meglátogatott gyülekezetekhez.

Kicsiny gyülekezetem életében felejthetetlen nap, bevésve kitörölhetetlenül a szívekbe, folyó évi május 14-ike, a püspöki látogatás napja. Értékét, áldását, eredményeit bővebben fejtegetni ezúttal nem akarom. Egyébként is avatottabb tollak már sokszor elvégezték ezt, a minden bizonnyal kedves feladatot. A mellett az igazi apostoli munka mellett azonban, amely soha meg nem fárad, szónélkül elmenni, a felett az igazi pásztori szív felett, amelyik a megejtett látogatás után is szüntelen, a sírig az atyafiakért lángol, napirendre térni nem lehet. Ennek az apostoli munkának, ennek a megszűnés nélkül gondos, folyton égő pásztori szívnek a bizonysága az az apostoli levél, amelyet szeretett Püspök Urunk látogatása után, mult hó 25-én írt legközelebb meglátogatott hernádvölgyi gyülekezeteihez, ezek között az enyémhez is. Vétek lenne, ha e levél egyházaink irattárában elrejtve maradna s nagyon is méltó arra, hogy a nagy nyilvánosság előtt is útmutató fáklyaként lobogjon, világítson. Kell, hogy közkincs legyen ez a levél, hogy nyilvánosságra jusson. Ezért kérem nagytiszteletű Szerkesztő Urtól annak szíves közzétételét. Ime a levél:

„SZERETETT ATYÁMFIAI!

Kegyelem néktek és békesség Istentől, a mi Atyánktól és az Úr Jézus Krisztustól!...

Aranyló búzatáblák, mint Isten keze által csodálatosan megterített asztalok — nehéz munkára várnak benneteket, hogy a verítékét boldog örömmel hullató magyar fajta ez esztendőben is learassa a nyár áldását, hogy egy esztendőre való kenyere legyen nemcsak a kegyetlenül megcsonkított magyar föld népének, de jusson abból még a körötttünk élő nagy nemzetek fiainak is!...

Mikor Rólatok való boldog emlékezéssel írom e levelet Hozzátok, kedves Testvéreim!, első gondolatom, hogy buzgó szívvel Ég felé küldöm értetek való imádságomat Istenünkhöz, hogy fáradságos munkáitok végzéséhez adjon Nektek erőt, egészséget — s hogy a gazdagon megáldott magyar mezőkön a sok csapások miatt néhány év óta aratáskor elhalkult; boldog időkben örvendező szívvel énekelt énekek, vídám dalok — újból felcsendüljenek!...

Tetszett Istennek, hogy régi vágyamat valóra váltsa — s eljuthassak Tihozzátok is, kiknek Krisztus evangyéliumához való hűséges ragaszkodását, sok áldott munkáitokról való bizonyságtételét már előbb is örömmel hallottam. Bizonyságom az Isten, hogy igen vágyakoztam utánatok, — kik a vezérségre elválasztot s magát mindenek szolgájává tenni kész — püspök-testvéretekkel mindezideig nem találkozhattatok.

Dús fürtű, májusi orgona-virágok akkor nyíltak az ablakaitok alatt; a tavaszi illat-ár kertjeitekből akkor szállott Isten felé tiszta áldozat gyanánt; a buza akkor szökkent szárba; a dalát égbe fúró pacsirta nótája akkor volt a leggyönyörűségesebb, amikor köztetek jártam!...

S bizony mondom, hogy a Ti gyönyörűséges vidéketeken mintha: „Dicsőült helyeken mennyei paradicsomban" lettünk volna. Isten virágos kertjévé alakult át az abauji falvak környéke..... Mintha angyal szárnyak csapkodtak volna körülöttünk a tavaszi szellő, lágy, édes simogatásában, — mikor a boldog találkozás jöttével reánk mosolygó, örvendező orcátok ragyogott felénk....

Olyan jó volt betérni templomaitok-, s iskoláitokba — házaitokba!..... Olyan felejthetetlen élmény; kibeszélhetetlen öröm, megnyugvás volt számomra az a pár meghitt óra, mikor szemtől szembe állhattunk egymás mellett, — Tiveletek: magyar falvak drágalátos

népe, egyszerű hajlékok, kicsi munkás házak, nemesi kúriák, templomok tövébe alázatosan meghúzódó paróchiák, tanítói lakások.... szívemhez nőtt lakói!...

Bizony mondom, úgy éreztem, mintha virágba borult volna az én lelkem is,..... látván a Ti felénk hajló, szeretetetek őszinte megnyilatkozásait!

Virágnak küldetése, hogy gyümölcs legyen! Lám! — a búzaszáron már kenyérillatú kalászt lenget a nyári szél..... A kertek fáinak májusi esőtől áztatott ágai közül — már duzzadó gyümölcs mosolyog le reánk.

Igéretből édes valóság lett! Áldott a völgy, a halom!, megáldotta az Isten sok-sok munkáitokat.

Kedveseim!... Emlékeztek-e reá, hogy a meghitt, boldog találkozás jöttével, mennyi igéret szállott fel ajkaitokról?

Ha a mezőtökön Isten karja áldott kalászokat érlelt: a Ti belső emberetek: e virággal áldott gyönyörű mező is érlelt-e Istennek kedves gyümölcsöket s kalászokat?: Mert ez kell ám: Istennek is, tinektek is!.... Az élet értelme gyümölcsöket érlelni a nagy aratásra!

Hitvalló; bizonyságtető; szeretetmunkák gyakorlásában meg nem fáradó; Isten ügye szolgálatába magatokat készséggel odaszánó; Krisztus királysága diadaláért: élni s ha kellene halni kész keresztyénség hirdetése volt írva zászlóinkra, melyet az Ige s az imádság fényénél előttetek meglobogtattunk!.... Lobog-e lelki szemeitek előtt most is ez a kibontott lobogó? Látjátok-e imádsággal, könyhullatással áldott belső emberetek lélekszemeivel rajta az írást: Emberé a munka, Istené az áldás! Egyedül Istené a dicsőség!.... meg a többieket!?

A gazda gyomtól-gaztól megtisztítja a földjét..., gyümölcsösébe a vad hajtásokat lenyesegeti.... Próbáltatok-e leszokni sok-sok emberi gyarlóságról, amelyeket élőnek láttunk közöttetek való forgolódásunk alkalmával? — Megszüntek-e közöttetek itt-ott tapasztalható vadhajtások: irígység, torzsalkodás, pártoskodás, kevélykedés — közönyösség, káromló beszédek, rátartiság, — sok más egyéb hibák?.....

Elindultatok-e az úton, mely az Életre visz? — Próbáltatok-e az ujjászületés után vágyó ember új életéből legalább egy kicsi kóstolót kapni?

El tudjátok-e mindnyájan szívlelni egymást, megbocsátva egymásnak vétkeit, amiképen az Isten is megbocsátja nekünk a Krisztus érdeméért minden vétkeinket?

Az Isten szerelmére kérlek Titeket — legyetek a Krisztus igaz követői! Bizonnyal higyjétek el, hogy a sok nyomorúsággal áldott jelenünkből is azt kell nekünk hinnünk, hogy Isten akaratából vannak rajtunk a kemény próbák.... Az Isten: Isten! Ti pedig gyarló emberek vagytok. Ha valakik is, ha több is, mint a teremtett világ egyébb alkotása..., de: csak eszközök az Isten kezében. Ő azt teszi velünk, amit akar!... De akarata mindig — javunkat szolgálja! Kezéből csak jó jő reánk! Nem érdemből, de ingyen kegyelemből — de maga tulajdonává akar ő bennünket megtartani!

Felelőséggel teljes küldetésben él és jár e szent földön a magyar kálvinista fajta.

A magyar nép ősi szépségeit: nyelvét, szokásait.... emlékeit... dicsőségét, mindent, ami az örökkévalóságba növelni segíti a nemzetet: megőrzésünkre bizta. A betoldásoktól, emberi találmányoktól megtisztított ősi keresztyénség visszaállítása is a mi küldetésünk.

Nekünk különbeknek kell lennünk másoknál..... Soha ne feledjétek el!...

Vigyázzatok, álljatok meg a hitben! Legyetek férfiak, legyetek erősek!..., üzenem Néktek Pál apostollal! Ne feledjétek, hogy Krisztus jó illatja vagyunk!

Építsétek egymást és az anyaszentegyházat. Mindent építésre és semmit a rontásra!..... cselekedjetek. Ne csak szóban, de erőben, a Lélek bizonyságtételében legyen a Ti hitetek megmutatása! Ne szégyeljétek a Krisztus evangyéliumát, mert Istennek hatalma az minden hívőnek idvességére!

S ha jönnek csendes óráitok, gondoljatok néha rám és munkáimra is. Imádkozzatok én érettem, amint én is szívemben hordozlak titeket.

És most Isten áldjon meg titeket, kedveseim! Legyetek jó egészségben; épüljetek, vigasztalódjatok, egy értelemben legyetek, békességben éljetek és a szeretetnek és a békességnek Istene legyen Veletek! (II. Kor. XIII. r. 11.) — ..... Az én Istenem pedig be fogja tölteni minden szükségetek az ő gazdagsága szerint, dicsőségére — a Krisztus Jézusban! Ámen.

FARKAS ISTVÁN *püspök.*"

Eddig a levél. És az eredmény, a hatás!?... Nem lehet azt szavakkal leírni. A hívek megérezték, hogy szív szól hozzájuk. A boldogságtól ragyogó szemekben ott csillogott a meghatottság könnye. Az ajkakon ott lebegett a sóhaj, a szív mélyéről fakadt imádság: a jóságos Isten áldja meg gazdagon az Ő hűséges szolgáját, nyájának igaz pásztorát, szeretett püspökünket, hogy igazi apostoli munkáját a legteljesebb testi és lelki erőben végezhesse még nagyon sok ideig Istenünk dicsőségére, anyaszentegyházunk, édes hazánk javára, boldogságára!

Hernádszentandrás 1936. június 29.

Testvéri szeretettel:
Medgyaszay András ref. lelkész.

Lehet-e, szabad-e vagy kell-e a lelkészeinknek és tanítóinknak politizálni?*

A Sárospataki Ref. Lapoknak a 25. számában megjelent, a Főtiszteletű és Méltóságos Egyházkerületi Elnökség által kiadott, a lelkészeket és tanítókat a politikától szigorúan eltiltó rendelete, mély hullámokat vetett a lelkemben és nem tagadom, hogy aggódó belső emberem mélyen megszomorodott!

Ha ehhez a kérdéshez most, a nagy nyilvánosság előtt hozzászólok, minden félremagyarázás elkerülése végett, legyen első szavam a legteljesebb és legmélyebb tiszteletadás az Elnökség iránt és annak a kihangsulyozása, hogy a Felsőbbségem minden intézkedése előtt a legmélyebb tisztelettel hajtom meg a fejemet, de ha az anyaszentegyházam vagy a hazám iránti égő szerelmem és az abból táplálkozó, bennem élő felelősség érzete aggályt támaszt és ez szólásra kényszerít, úgy annak teljesen szabad folyást engedek és nem igyekszem a kifelé kivánkozó szót visszafojtani, mert a szolgai hallgatást református öntudatommal és felfogásommal összeegyeztetni nem tudom.

Ily érzések és elgondolások közepette, ha a közelmultra visszagondolok, sajnálattal látom, hogy ez a kényes kérdés vagyis a lelkészeink és tanítóink politizálhatása az utóbbi években fel-felbukkan, amiből arra vagyok kénytelen következtetni, hogy az anyaszentegyházunk iránt érzett és túlzott szeretetükből kifolyólag az Elnökségünknek a lelkében az a hiedelem vert gyökeret, hogy az egyházkerületünkben e téren valami nagy baj van, vagy ha nincs, legalábbis fenyeget és hogy a lelkészek és tanítók oly mértékben keveredtek bele, vagy keveredhetnek ezentúl bele a napi politika nem éppen kívánatos utvesztőibe, hogy megfeledkezve hivatásukról, magatartásukkal már nemcsak hogy nem szolgálják, vagy nem fogják szolgálni az egyház javát, hanem állásukkal össze nem egyeztethető példaadásukkal egyenesen veszélyeztetik, vagy veszélyeztetni fogják annak a létét, vagy legalábbis a napi politika bűzös mocsarából sarat freccsenthetnek, vagy fognak freccsenteni palástjukra és katedrájukra, tehát erőszakos eszközökkel is távol kell őket tartani attól a sikamlós tértől, ahol a vérmesebbek és temperamentumosabbak esetleg elcsúszhatnak.

Én a magam részéről nyiltan és őszintén kimondom, hogy ettől sem a lelkészeinket, sem a tanítóinkat nem féltem, sőt egyenesen kívánatosnak tartom mind egyházunk, mind édes hazánk szempontjából is, hogy mind a lelkészeink, mind a tanítóink is kikerülve a türelmetlen, a mai értelemben vett a választások alatti durva és elfajult korteskedést, továbbra is foglalkozzanak politikával, sőt falun a politika irányitásával, *mint amely kötelesség szükségszerűen és egyenesen csakis reájuk hárul!*

Véleményem szerint református anyaszentegyházunknak egyenesen létérdeke, hogy lelkészi és tanítói karunk politizáljon mégpedig főként azért, mert a mi járatlan falusi híveinket nem szabad semmi téren, így a politika útvesztőiben sem, esetleg a lelkészi és tanítói presztizs nem szerencsés felfogása folytán magukra hagyni és a számukra nem kívánatos elemeknek prédául odadobni, de ellenkezőleg kellő, komoly és őszinte felvilágosítással úgy kell őket vezetniök, hogy a híveink öntudatra ébredve, csak oly egyéneket ajándékozzanak meg támogatásukkal, akik minden életmegnyilvánulásaikban, tehát a fórumon is, készek lesznek megalkuvást nem ismerve, egyéni haszonra nem tekintve, édes hazánkért és a református érdekekért magukat exponálni!

Hiszen éppen ezért kapott a legmagasabb politikai testületben, az érdekképviseleti alapon megszervezett felsőházban is képviseletet az anyaszentegyházunk!

Hát csak a faluban maradjon képviselet nélkül?

Ha elképzelhetetlen akkor, mikor valamenynyien, akik minden önérdektől mentesen szívünkön viseljük az anyaszentegyházunk javát, erősen érezzük és a legsürgősebbnek azt a feladatot tartjuk, hogy öntudatra kell már végre ébresztenünk a kálvinista tömegeket és minden erőnkkel odahatni, hogy a külső világi életünkben is, a vezető állásokban és a fontosabb politikai őrhelyeken olyan exponenseink legyenek, akik az egyházunk és hazánk érdekeit szem elől soha nem tévesztve, azt bármely oldalról jövő támadás ellen megvédeni igyekeznek, egyházunk kívánságainak messze hallható hangon kifejezést adjanak és annak érvényt szerezni törekedjenek, sérelmeinket illetékes helyen leplezetlenül és őszintén feltárva, igyekezzenek letompítani, illetve erélyesen visszautasítani annak a napról-napra megújuló és erélyében folyton növekvő támadásoknak az élét, amit az egyetemes, nemzetközi és jezsuíta szellemben irányított aknamunka intéz szünet nélkül ellenünk.

Ha pedig ez igy van, akkor ez nem azt a kötelességet rója reánk, hogy a lelkészeinket és tanítóinkat eltiltsuk a politika falusi irányitásától! Hanem ennek éppen az ellenkezőjét!

Felteszem tehát a kérdést: kik azok tehát, akik falun hivatva vannak a népet jóirányban befolyásolni, beleértve a politikát is?

Kik azok, akikre egy keresztyén, magyar nemzeti alapon álló kormányzat, mint biztos alapra épithet, akiktől biztosra várhatja, hogy nem fog-

* Kifejezett kívánságára — a mai számunkban közöljük az abaúji egyházmegye köztisztelet és — szeretet övezte gondnokának nagyérdekű cikkét. Szerény felfogásunk szerint azonban — a cikkben félreértés nyilvánul meg a hivatkozott egyházkerületi elnökségi rendelettel szemben, amely ezt tartalmazza: **„Lelkészek és tanítók semmiféle pártpolitikai kortes és agitációs szolgálatot el nem vállalhatnak“**, úgy, amint Egyházi Törvényünk II. t. c 10. §. e) pontja a lelkészre, az V. t. c. 2. bekezdése pedig a tanitóra nézve, — szószerint is kimondja, hogy: „ . . . politikai pártküzdelmek tüntetéseitől óvakodni köteles.“ Ugy tudjuk, hogy a rendelet olyan konkrét eset kapcsán adatott ki, amikor a lelkészi palástra pártpolitikai küzdelemben való résztvétel folytán már sár fröccsent.

Egyébként egyházkerületünk Főtiszteletű és Méltóságos Elnöksége a cikk nyomán bizonyára megteszi a felvilágosító nyilatkozatot, ha azt szükségesnek látja.

Felelős szerkesztő.

ják ferde és nemzetközi irányban befolyásolni a a népet?

Nem mások ezek, mint a lelkészek, tanítók, jegyzők és tanult birtokosok!

Ha ezek közül kikapcsoljuk a ref. lelkészi és tanítói kart, szóval a ref. irányú befolyást, méltán jajdul fel a belső emberem, hát akkor miként akarjuk a fentebb említett célt mégcsak meg is közelíteni?

Adjuk át a teret az idegen befolyásnak?

Adjuk át éppen akkor, mikor a magyar államiságunkra messze évszázadokra kiható, anyaszentegyházunkra egyenesen sorsdöntő jelentőségű közjogi kérdésnek a megoldása bármelyik pillanatban esedékessé válhatik? Amely kérdésnek a mikénti megoldása nem lehet reánk sem, mint magyarokra, sem mint reformátusokra közömbös, mert ha ez a kérdés a mi érdekeinknek az ellenére nyer elintézést, akkor bizonyára sok református lelkész és tanitói lakás válik majd, pártjelvény viselése nélkül is, siralomvölggyé, amikor hiába fogjuk bűnbánóan a mellünket verni!

Összefoglalva tehát szerény nézetemet, vallom, hogy lelkészeinknek és tanítóinkat nem eltiltani, hanem, ha már intézkedni kell ebben a kérdésben, úgy inkább utasítani kell a politizálásra, arra a politizálásra, amelyik a magasabb nemzeti és egyetemes református szempontokat szem elől nem tévesztve, rávezetheti a népet arra az ösvényre, amelyik a revizión keresztül elvezet majd az önálló, független Nagymagyarországhoz, ahhoz a Nagymagyarországhoz, ahol a reformátusságnak is helye lesz a szabad fejlődésben!

Szerény nézetem szerint, minden nehézség nélkül összeegyezhető, legalább is én össze tudom egyeztetni mind Magyarországomat, mind református öntudatomat annak a pártnak odaadó támogatásával, amelyik a revíziót és a magyar trón betöltését akként akarja megoldani — amikor az aktuálissá válik — amelyik a magyar nemzet érdekének leginkább megfelel! De tovább menve, össze tudom egyeztetni a ref. öntudattal azt is, ha valaki, valamely magyar, nemzeti és keresztyén alapon álló pártnak a jelvényét feltűzi és viseli s így külsőleg demonstrálja, hogy ennek az irányzatnak hódol, de legkevésbbé pedig azt tartom kárhozatosnak, ha a lelkész vagy a tanító saját meggyőződését követve, valamely magyar nemzeti és kereztyén alapon álló párton keresztül látja megvalósíthatónak hazájának és egyházának a javát és erre, a maga által helyesnek vélt útra igyekszik ráterelni azokat az egyéneket, akik különben az ellenkező befolyás érvényesülésének a hatása alatt, esetleg a nemzetközi demagógia vezetése alá kerülne!

Éppen azért a legkomolyabb megfontolás után, mély tisztelettel arra vagyok bátor kérni a Főtiszteletű és Méltóságos Egyházkerületi Elnökséget, miszerint méltóztassanak a nagy nyugtalanságot keltett, fentebb említett rendeletet újabb consideratio tárgyává tenni s ha lehet, megnyugtató módon vagy hatálytalanítani, vagy megváltoztatni, annyival is inkább, mivel a fentebb elmondottaktól eltekintve, anyagi szempontból sem tartom opportunusnak, mert a rendelet éle világosan éppen az ellen a ma uralmon lévő párt ellen irányul, amelyiknek a jóakaratára egyházunk feltétlenül reászorul és amelyik az egyházunk iránti jóakaratának oly sok tanújelét adta eddig is, de bizonyára fogja ezentúl is.

Nyugodt lelkiismerettel merem ezt kérni a Főtiszteletű és Méltóságos Egyházkerületi Elnökségtől én, mint aki személyében exponált pártpolitikus nem vagyok, eddig még jelvényt sem hordtam, (de miután fel van rá hiva a figyelmem, lehet, hogy ezentúl fogok) de azért szívemben és lelkemben rendíthetetlen híve vagyok annak a pártnak, vagy kormányzatnak, amelyik politikájának a reviziót és a király kérdésnek magyar nemzeti érdek szerinti megoldását tűzte ki céljául!

Befejezésül még azt is bátor vagyok kérni a Főtiszteletű és Méltóságos Egyházkerületi Elnökségtől, miszerint ne méltóztassanak felszólalásomat se tiszteletlenségnek, se minden áron való opponálásnak tekinteni, mert ez nem szokásom, de meg kellett mondanom nyiltan a véleményemet, mert ezt diktálta nekem a hazámat és egyházamat egyaránt szerető és azok boldogulásáért imádkozó lelkem! — Korlát, 1936. július 2-án.

Téglássy András,
egyházmegyei gondnok.

A főiskolai igazgatótanács ülése.

(Folyt. és vége.)

A gimn. igazgató a gimnázium és a vele kapcsolatos internátusok mult évi életének sok örvendetes jelenségéről, minden tekintetben megnyugtató állapotáról számolt be. Az Angol-internátus szeretetteljes gondos vezetés mellett iparkodik megfelelni a hozzáfűzött nagy várakozásoknak A Kis-internátusban is rend és fegyelem uralkodott. Egyházkerületi elnökség, főiskolai gondnok, tankerületi főigazgató, egyházkerületi tanügyi előadó s a testnevelési szakfelügyelő látogatták meg az év folyamán a gimnáziumot. A tapasztaltakról nagy elismeréssel szóltak. Tanításban gyakorlott, tapasztalt idősebb tanárok mellett, a fiatalabb tanári nemzedék nagy rátermettséggel és ügybuzgalommal végez nagyon értékes tanítói és nevelői munkát. Méltó megjutalmazása e derék munkának, hogy Csák István és dr. Harsányi István helyettes tanárokat az Igazgatótanács rendes tanárokká való megválasztásra ajánlja a kerületnek. Szirbik Ferenc magyar-angol szakos helyettes tanár, Hegyi József, Képes Géza és Zana István angol-internátusi felügyelő tanárok, miután eddigi működésükkel az Előljáróság elismerését vívták ki, hasonló minőségben a jövő évre is alkalmaztatnak. Ugyancsak hozzájárul az Igazgatótanács a két született angol tanár jövő évi alkalmazásához is, az eddigi feltételek mellett. Az Angol-internátusnál szervezett sporttanári állásra a pályázat kiírása rendeltettt el. Dr. Gulyás József gimn. tanár, egyetemi magántanár az egyházkerülettől adományozott igazgatói cimhez az államfőtől is megkapta ugyanezt a kitüntetést, érdemes munkájának méltó jutalmául.

Az igazgatói hivatal sokszorosan megnövekedett teendői szükségessé tették, hogy mind a gim-

náziumi helyettes igazgató mind az angol-internátusi igazgatónak óraszámai 12 re csökkentessenek.

A tanítóképzőintézet igazgatója minden tekintetben megnyugtató jelentést tett intézetéről. Különösen örvendetesek jelentésének következő részei: „A tanári karnak legfőbb gondja volt, hogy a tanulók vallásos szellemben nevelkedjenek. Az intézet átvétele óta e téren jelentős előhaladás történt és az intézet szellemében a református jelleg már erősen kidomborodik." „Az intézet működése beváltja a hozzáfűzött reményeket és mindjobban erősödik szellemiekben és anyagiakban is." Buzgó és eredményes munkásságuk alapján a következő évre is helyettes tanárokul alkalmaztatnak: Harsányi László, Csuka Andor, Pándy Árpád és Bolváry Zoltán. — Pándy Árpád a megválasztásához kötött követelésnek eleget tett, középiskolai tanári oklevelehez különbözeti vizsga letételével megszerezte a tanítóképzőintézeti tanári oklevelet is.

Az anyagi és gazdasági ügyek tárgyalása során a gazdasági választmányi elnök ismertetve Valády Béla intézőnek a györgytarlói és bálványosi gazdálkodásról szóló jelentését, nagy elismeréssel szól az intéző fáradhatatlan szorgalmáról, aki a Főiskola érdekeit szívén viselve igyekszik a györgytarlói birtok jövedelmezőségét fokozni.

A P. Horváth-puszta haszonbér összege ellenére a bérlők egymásközt való egyenetlenkedésének, pontosan befolyik. E birtok bérlete 1937 okt. 1-én lejár. Újból való bérbeadására a gazdasági választmány a szükséges előkészületeket megteszi. Beható tanácskozásokra adott alkalmat az alsóregmeci határban levő 433 kat. holdas gróf Sennyey-féle erdőbirtok megvétele, amelyet az Ig.-tanács javasol. Minthogy az Angol internátus növendékei számarányukat meghaladó mértékben veszik igénybe az ifjúsági kórház szolgáltatását, az Angol internátus pénztára már ebben az évben megterheltetik 700 P-vel a betegsegélyző egylet javára, a jövő költségvetési évben pedig az igénybevétel mértéke szerint fog megterheltetni. A Dókus Ernő és neje szül. Ragályi Ilona alapítvány vagyonát képező budapesti házból befolyt tiszta jövedelem kb. 13.000 P-t fog kitenni 1936 július 1-ig, az 1936—37. költségvetési évre pedig a várható tiszta jövedelem 6000 P, összesen tehát 19.000 P, amit terhel az emléktábla felállítási költsége. Örvendetes tudomásul szolgált az a jelentés, hogy a Dókus alapítványra kivetett 37.195 pengő örökösödési illetéket fellebbezés folytán a közigazgatási bíróság törölte.

A gazdasági választmányi elnöki hivatalban az egy ember munkaerejét már évek óta túlságosan próbáratevő rendkívül sok teendő elvégzésében való segédkezésre titkári állás szerveztetik s ennek betöltésére vitéz Kiss Pált ajánlja az igazgatótanács az egyházkerületnek.

Az angol-internátusi telekkel szomszédos s azt alkalmas módon kiegészítő Szüts István és Ádámné-féle házak megvételéhez az egyházkerület hozzájárulását kéri az Igazgatótanács.

Az angol-internátusnál a díjak mérsékelten felemeltetnek. Nem protestáns keresztyének havi 5 pengővel, nem keresztyének havi 10 pengővel fognak többet fizetni. Az újabb gimnáziumi internátus építésének gondolata állandóan foglalkoztatja a tanári kart és az Igazgatótanácsot; e tárgyban határozni fog a nyár folyamán összeülő nagyobb bizottság. Ugyane bizottság fog dönteni az új kórház építésének ügyében is, mely az iskolakert északnyugati sarkára terveztetik a Szüts féle ház mellett.

A „Péntek Esték" irodalmi és tudományos előadássorozat támogatására az Igazgatótanács 50 pengőt szavazott meg.

Az Igazgatótanács és tanári kar együttes gyűlése az internátusi-, tápintézeti- és tandíjkedvezményeket állapította meg. *Szilágyi Benő.*

HIREK

— **Dr. Marton János** professzor, aki a genfi 400 éves Kálvin-jubileumokon és az utrechti egyetem 300 éves jubileumán képviselte főiskolánkat, 3 hétig volt távol, június 30-án Sárospatakra visszaérkezett.

— **Az Angol-internátusról a felsőházban.** Magas elismerésben részesült a főiskola Angol-internátusa az ország első házában, a felsőházban, a sajtó és az ország figyelő közvéleménye előtt. Finkey Ferenc dr. koronaügyész, a kiváló büntetőjogász, a felsőház költségvetési vitája során június 23 án többek között a modern nyelvek fokozottabb tanításának nemzeti szempontból való fontosságát hangsúlyozva, nagy elismeréssel hivatkozott a sárospataki főiskola Angol-internátusára, amely bár csak ötéves intézmény még, a legilletékesebb fórum: az angol követ őexcellenciája szerint is a legnagyobb reményekre jogosító munkát végez az angol nyelv tanítása terén.

— **Az őszre marad Lewellyn Jones látogatása.** Jelentettük volt egyik számunkban, hogy Lewellyn Jones, a magyarbarát angol képviselő, magyarországi körútja során július első napjaiban Sárospatakra is ellátogat, hogy megnézze az Angol-internátust, a főiskola és a város nevezetességeit. Ez az út azonban a képviselő gyengélkedése miatt őszre marad és akkor fog majd eljönni Sárospatakra is.

— **Hírek a munkatáborból.** Két hete már elmult, hogy sárospataki theol. akadémiánk II. Munkatábora megkezdette működését. A táborban a munka szép eredménnyel folyik; az útszakasz látható növekedésével együtt nő az a láthatatlan érték, amit ifjainkban a munka végzése támaszt. Az elmult két hét alatt munkatáborunkban előadásokat tartottak: Bencze András zemplénvármegyei népművelési titkár: Az iskolánkívüli népművelés, Jakab Imre poroszlói tanító: A lelkipásztor és a tanító közös munkája a falunevelésben, Horn János kertészeti főiskolai tanár: A gyümölcstermesztés, Valló Árpád gazd. főtanácsos pedig: A méhészet címen tartottak előadásokat. Meglátogatták munkatáborunkat: Tamedly Mihály tanker. főigazgató, Papp Antal az Orsz. Cserkészszövetség elnöke, valamint Kosch Béla az orsz. gazdasági főtitkár, akik komoly tanulmány tárgyává tették munkatáborunkat és a látottak felett legnagyobb elismerésüket nyilvánították.

— **Új szénior a főiskolában.** A főiskola illetékes tanári testülete az 1936/37. iskolai évre Gönczy Árpádot választotta meg széniorrá. Működéséhez, amelyet július 1-én megkezdett, Istennek áldását kívánjuk.

— **Leánytanulók beiratkozása a gimnáziumba.** Egyes lapokban az új középiskolai törvény téves értelmezése következtében félreértésre vezethető közlemények jelentek meg leánytanulóknak fiú-középiskolába való beiratkozása felől. Erre vonatkozólag a sárospataki ref. gimnázium igazgatósága a következőket közli: Azok a leányok, akik az 1935—36. vagy azt megelőző tanévekben bejáró vagy nem bejáró magántanulókul valamelyik fiúközépiskolába már felvétettek, tanulmányaikat ugyanabban az iskolába folytathatják és végezhetik be. Az új középiskolai törvény értelmében leányok csak a gimnázium ötödik osztályába iratkozhatnak be, *ha az illető községben állami, községi vagy protestáns polgári leányiskola van.* Sárospatakon tehát a helyzet egyáltalán nem változott meg, s a gimnáziumban bejáró vagy nem bejáró leánymagántanulók az eddigi gyakorlatnak megfelelően iratkozhatnak be az 1936—37. tanévre és azután is.

— **Betörtek a sárospataki lelkészlakba** s az ott őrzött úrasztali edényeket ellopták. Alig néhány napra rá a csendőrség elfogta a tetteseket, akik — sajnos — ref. vallású egyének, s a kelyhek is megkerültek. Ugyanaz a társaság fosztotta ki a hercegkúti róm. kat., a komlócskai g. kat. és a sárospataki g. kat. templomot, ők tehát valláskülönbség nélkül jártak el hivatásukban. Úgy tudjuk, hogy a helybeli ref. hívek, mikor elterjedt a rablás híre, 400 pengőt adtak össze, hogy az elvesztett kelyhek helyett újakat vegyenek.

— **Kedvezmények a kis-internátusban az 1936/37. tanévre.** *40 pengőt:* Horkai József VII., Rivó Zoltán VI. *30 pengőt:* Deák Béla IVb., Demeter Gyula VII., Marádi András IIIb., Tar Sándor IIb. *25 pengőt:* Béky Zoltán IIa., Fekete Barnabás VI., Szombatfalvi Albert VI. *20 pengőt:* Balázs István VIII., Bartha Károly IIIb., Barthos Gyula IV., Bene Dezső V., Béres Lőrincz Elek IIb., Daróczi Zoltán VIII., Erdős Károly VIII., Hubay László IV., Kukoró Ferenc V., Orbán László IIIb., Szatmári Géza IIa., Tomka István IIa. *15 pengőt:* Biró József VI., Czövek László IIIb., Emri János V., Fekete Gyula IIIb., Harsági Géza V., Juhász Béla VII., Kóródi Lajos V., Kőszegi Zoltán VI., Nagy Dániel IIb., Petrássy Tibor IIIa., Szabó Levente V. *10 pengőt:* Balla Bertalan IVb., Balla Lajos IVb., Daróczi Ferenc VI., Győry László IVa., Papp Ferenc II., Paszternák László VI., Szaniszló István IIIa. A kiosztott kedvezmények összege: 750 pengő.

— **Tápintézeti kedvezmények a gimnáziumban.** *VIII. osztály:* Baksy Zoltán 15·62, Balázs István 50, Barczi Gyula 90, Daróczi Zoltán 40, Erdős Károly 60, Imri Ferenc 100, Petró Bálint 90, Polák Géza 100, Szabó Béla 45·60 P. *VII. osztály:* Barsy Ernő 32·76, Berzeviczy István 15, Boros Imre 50, Demeter Gyula 63, Galuska Imre 50, Horkay József 50, Juhász Béla 29·26, Kőrössy Barna 37·14, Nyéky Boldizsár 13·54, Orosz Kálmán 31·80 P. *VI. osztály:* Csulya László 40, Daróczy Ferenc 20, Harsági Géza 32·60, Illésy Sándor 20, Kőrössy József 22·50, Kőszegi Zoltán 50, Kuti Lajos 70, Nagy Ernő 22·56, Paszternák László 40, Rivó Zoltán 78·84, Szombatfalvy Albert 85 P. *V. osztály:* Bene Dezső 30, Emri József 25·60, Fekete Barna 40, Fűzy István 35, Kóródy Lajos 16·14, Kukoró Ferenc 40, Pataky Sándor 45, Szabó István 40, Szepessy Imre 20·40 P. *IV. osztály:* Bakos László 10, Balla Bertalan 20, Balla Lajos 15, Deák G. Béla 50, Győry László 31·50 Lazanyi István 50, Theisz János 20 P. *III. osztály:* Baksy Tibor 22·50, Bartha Károly 20, Bartos Tibor 15, Fekete Gyula 20, Komáromy József 20, Majdik Zoltán 30, Marády András 32·60, Orbán László Szaniszló István 15·70, Szombathy Tibor 20, Thomka István 20, Zajdó Lajos 20 P. *II. osztály:* Béky Zoltán 30, Béres Elek 30, Kóródy Andor mt. szept. 20, Majdik Ferenc 20, Nagy Dániel 15, Szacsury János 90, Szathmáry Géza 20, Tarr Sándor 30, Zombor Béla 15. *I. osztály.* Jávorkay László, Szaniszló György, Tóth Károly II. f. é.

— **Tandíjkedvezmények az 1936—37-re.** *Ingyenesek:* Szacsuri János I., Tömösközy Ilona I., Marádi András II., Rivó Zoltán V. — $^3/_4$ *kedvezményesek:* Fekete Gyula II., Majdik Zoltán II., Orbán László II., Balogh János IV., Halász András VI., Barczi Gyula VII., Imri Ferenc VII., Petro Bálint VII., Polák Géza VII. — $^1/_2$ *kedvezményesek:* Béky Zoltán, Béres Elek, Nagy Dániel, Nagy Endre, Pálóczy László, Rubányi Gyula, Tarr Sándor I., Ablonczy Zoltán, Bartha Károly, Egry Barna, Pataky Sándor, Puskás Lajos, Szombathy Tibor, Takács Sándor II., Balla Bertalan, Bogáthy László, Deák Béla, Győry László, Lazanyi István, Nagy S. Béla III., Fűzy István, Kukoró Ferenc, Pataky Sándor IV., Fekete Barna, Harsági Géza, Jónás Endre, Nagy József, Pál Zoltán V., Barsi Ernő, Boross Imre, Demeter Gyula, Galuska Imre, Horkay József, Kőrössy Barna, Orosz Kálmán, VI., Balázs István, Daróczi Zoltán, Erdős Károly VII. — $^1/_4$ *kedvezményesek:* Csehi István, Majdik Ferenc, Szívós Éva, Thomka István I., Baksy Tibor, Bartos Tibor, Bistey Andor, Kváner Zoltán, Timmer Ferenc II., Balla Lajos, Horváth Kálmán III., Bene Dezső, Emri János, Kóródy Lajos, Szabó István IV., Daróczy Ferenc, Illéssy Sándor, Kőrössy József, Kőszegi Zoltán, Lengyel Ferenc, Paszternák László, Szombatfalvy Albert V., Truskovszky Béla VI., Szabó Béla VII. — $^1/_8$ *kedvezményesek:* Theisz János III., Szepessy Imre V., Berzeviczy István VI., Nyéky Boldizsár VI.

— **Ref. Leányotthont szándékozom létesíteni** a Kálvin-tér közelében Budapesten, ha megfelelő számú diák-leány, vagy tisztviselőnő jelentkezik. A teljes ellátás mérsékelt áron, csak lakás havi 20 pengő. Bővebb felvilágosítással szívesen szolgál augusztus 1-ig Debrecen, Eötvös-utca 90, és tisztelettel kéri pártolását, *Dinnyési Jánosné,* szül. Kovács Ilona lelkész-árva.

Nyomtatta: Kisfaludy László a Ref. Főiskola betüivel. Sárospatak, 1936.

XXXI. évfolyam. 28. szám. Sárospatak, 1936 július 12.

SÁROSPATAKI REFORMÁTUS LAPOK

A TISZÁNINNENI REFORMÁTUS EGYHÁZKERÜLET, A SÁROSPATAKI FŐISKOLA ÉS A TISZÁNINNENI EGYHÁZKERÜLETI KÁLVIN-SZÖVETSÉG HETI KÖZLÖNYE

FELELŐS SZERKESZTŐ ÉS KIADÓ: **DR. MARTON JÁNOS.**

FŐMUNKATÁRSAK: DR. ENYEDY ANDOR, DR. MÁTYÁS ERNŐ, DR. SZABÓ ZOLTÁN, DR. ÚJSZÁSZY KÁLMÁN és DR. ZSIROS JÓZSEF. — Kálvin-szövetség részéről: DR. H. KISS GÉZA.

TARTALOM: *J. K.:* Létesítsünk Sárospatakon ref. egyházművészeti múzeumot. — *Benke József:* Árváinkért, — árvaházunkért. — *Felelős szerkesztő*: Téglássy András „Lehet-é, szabad-é, vagy kell-é a lelkészeinknek és tanítóinknak politizálni?" című cikkéhez. — Hirek. — Hivatalos rész. Szerkesztői üzenetek.

Létesítsünk Sárospatakon ref. egyházművészeti múzeumot.

A Főiskolai Régiségtár a gályarabok emléktáblájának leleplezésével kapcsolatosan, az ott elhelyezett gályarab-plakett minták köré csoportosítva, református egyházművészeti kiállítást próbált összeállítani a rendelkezésre álló csekély eszközökkel. Látunk itt például úrasztali kendőket, terítőket — gyönyörű és egyszerű munkákat — 1658, 1664 stb. évszámokkal, azután úrasztali bor- és kenyértartókat 1648, 1662, 1674, 1691 és más évszámokkal, de évszám nélkül is, továbbá különféle egyházrégiségi és más egyházi vonatkozású tárgyakat. Az adományozók között a legelőkelőbb helyet a kassai ref. egyház foglalja el, de szerepelnek ott mások is, például Beret, Erdőhorváti, Mád, Szentandrás, Tiszalúc, Vizsoly. Azoknak köre pedig, akik e tárgyakat „szívesen adták Isten dicsőségére" igen széles. Legfelül kezdve Lorántffy Zsuzsánna fejedelemasszonyt kell említenünk, akinek hímző művészetét és egyházszeretetét két gyönyörű terítő dícséri, de ott találjuk e nemes lelkek között a kis Böszörményi Sárát is, aki „XII esztendős korában" hímzett egy úrasztali kendőt „a luczi szt. ecclesia számára". Közületek is kivették a maguk részét a szent ügyből: Németi városa egy szép kivitelű cintányért „conferált" „az pusztadaróci ref. ecclésiának anno Domini 1648", és a nemes mészáros céh „Tata vára kerül" egy korsót ajánlva az úrasztalára, a céh kevésbbé jámbor jelvényei alatt e dícséretes fohászban szól hozzánk: „Uram, áldj meg az te javaid(d)al bennünket is az te igahságod maradion keztönk."

Eltűnődve hallgatjuk e környezetben a régiek beszédét hozzánk. A helyett a pompa és gazdagság helyett, amit a katolikus egyház ilyen téren tud felmutatni, nálunk reformátusoknál az egyházi tárgyakból a lélek szól hozzánk többnyire egyszerű, de őszinte, szívhez szóló hangokon. Az egyház ügye — ezt is hirdetik nekünk e tárgyak — egykor minden hívőnek közös szívügye volt. Ez a lélek, amely egyszerű tárgyakból szól hozzánk, többet ér minden külső pompánál és gazdagságnál. Ezt a lelket kellene nekünk, utódoknak újból megszólaltatnunk. Megszólaltatnunk úgy is, hogy hallgató közönséget is biztosítsunk beszédünknek. Az elrejtett, szétszórt egyházművészeti és régiségi tárgyakat elő kell szednünk és össze kell hordanunk, hogy kellő nyilvánosságot biztosíthassunk számukra. A régi ládákban elzárt értékeink sorsa veszedelmesen hasonlít azéhoz a bibliáéhoz, amelyet senki sem nyit fel, senki sem olvas, amely láncon van odakötve. Nekünk pedig kötelességünk, hogy az Úr beszédét elvigyük másokhoz is és hirdessük mindenkinek, ha kell hangerősítőn át is. Ki vállalná hát nyugodt lélekkel magára, hogy azokat a bizonyságokat, melyekből a régiek szólnak hozzánk Isten dicsőségéről, elzárja a közösség elől. Hiszen igaz, imádkozhatunk Istenünkhöz csendes kamrácskánkban, félrevonulva és senki által nem látva, de nem kötelességünk-e a közös gyülekezetben nyilvánosan is megmutatni az Ur felé forduló lelkünket? Igy kívánkoznak ki „csendes zárkáikból" egyházkerületünk ref. községeiben félretett egyházi vonatkozású régi tárgyak is. Hadd adjunk nekik közös hajlékot a főiskola ősi, megszentelt falai között, hogy itt közösen hirdethessék az Úr dicsőségét és beszédüket áhitattal hallgathassa mindenki: kicsinyek és nagyok, közeliek és távoliak, itthoniak és idegenek.

Létesítsünk így egyházkerületünk összes gyülekezetei számára egy közös „templomot", ahol az összes gyülekezetek – régiek, mostaniak és majdan a következendők is — közös istentiszteletben egyesülhessenek. Állítsunk fel Sárospatakon egyházművészeti múzeumot, tegye ezt a szép ügyet minden lelkész, presbiter és buzgó hívő a magáévá: küldjük be, hozzuk be a Főiskolához ezeket a tárgyakat! Senki se akarjon távolmaradni!

A külföldi nagy protestáns nemzetek fiai, akik gyakran keresik fel főiskolánkat, látogatásaik alkalmával lázasan kutatják a magyar református lélek külső és belső megnyilvánulásait nálunk, nemcsak a mai, hanem a régi időkből is; hogyha ez a múzeum létesül, lesz mód, hogy ezt a régi időkre nézve meg is láttassuk és meg is éreztessük velük. *J. K.*

Árváinkért, — árvaházunkért.

Örömmel olvastam Dr. Komjáthy Aladárnak e lap hasábjain, — árváinkért, — s az árvaház érdekében irott cikkét. Annak bizonyságát láttam ebben. hogy egyházunk szociális lelkiismerete ébredezik. Valóban alig van egyházunk szociális problémái között fontosabb, mint az árvaügy, református árváink jövőjének kérdése. Nemcsak egyetemes nemzeti, de egyházi szempontból is megoldásra váró feladat ez, mert számon nem tartott elhagyatott ref. gyermekeink legnagyobb részben elvesznek egyházunk számára. Szomorú statisztikát lehetne összeállítani arról, hány és hány, — nemcsak százak de ezrek vesznek el, mert még nem nőttek, nem erősödtek meg eléggé anyaszentegyházunk karjai, melyekkel felemelheti, megvédheti, ápolhatja ezeket a veszendő lelkeket. S szomorú, amikor a feladatok elől a szegénység és pénzhiány hangoztatásával térnek ki nagyon sokszor egyházunk hivatalosai. Hány helyről küldik el az O.R.Sz. diakonusait, nem engedvén meg a gyüjtést sem, azzal, hogy védeni kell a híveket a zaklatástól. Sok helyen még az ingyen küldött naptárokat is restek kiosztani, egyszerűen mert nem érdekel a dolog. Nemhogy mélyitenék sőt egyenesen eldugaszolják és betemetik az áldozatkészség lelkének forrásait.

Azonban a kishitű nem akarásnál még szomorúbb, amikor nem vesszük észre s nem tartjuk számon, ami van, ami nélkülünk is meg lett s egyetemes értéket jelent. Ezt egyenesen Komjáthy Aladár cikkéből kell megállapítani, — aki arról panaszkodik, hogy a tiszáninneni kerületben nincsen árvaház s ilyen irányú megmozdulást sürget. Csak azt tudja, hogy volt Szikszón, amit fel kellett oszlatni. Hát nem egészen igy van a dolog. Mert van árvaházunk. Mégpedig az O.R.Sz. összes intézményei között éppen a tiszáninnen egyik kicsiny, szerény községben van a legelső és legnagyobb, legnépesebb árvaháza. Hejőpapin. Ide költözött át a szikszói és lőrincfalusi árvaház is, hol részint helyiség, részint más okok folytán nem állhatott fenn. Ezek beolvasztása által jelenleg 5 házban 70 gondozott gyermekünk van. És csendesen végzik árvaházaink lélekmentő munkájukat, nem reklámmal és látszatnak dolgozva, de Isten jótetszését tartva szem előtt. Legutóbb is, Komjáthy Aladár közbenjárására, két ózdi gyermeket vettünk fel a tiszáninneni kerület hejőpapi árvaházába (Asztalos Ilona és Sándor).

Hogy sokan nem tudnak lelkipásztor-testvéreink sem a hejőpapi árvaházról, vagy talán azt nem tudják hogy Hejőpapi a tiszáninneni kerületben van., azt sajnos tapasztaljuk, mert nagyon kevés még azoknak a kerületbeli gyülekezeteknek a száma, akik adományaikkal megszoktak emlékezni árváinkról. Pedig milyen könnyű volna ezt valóban a mienkké tenni, amikor kimondottan kerületünkbeli gyülekezetek árva gyermekei találnak benne otthont. Csak több hit és felelősségérzés kellene hozzá. Akkor a helyett, hogy a nemlevők miatt keseregnénk, a meglevőt becsülnénk meg. Azt hiszem. Komjáthy Aladár is megnyugvással fogja fogadni ezt a kért és várt „viszhangot" s úgy benne, mint más felelelőséget érző hivatalosainkban is segítő pártfogót találunk a tiszáninneni kerület egyetlen, Istentől életrehivott árvaházának gyermekmentő munkásságához. *Benke József.*

Téglássy András „Lehet-é, szabad-é, vagy kell-é lelkészeinknek politizálni?" című cikkéhez.

Téglássy András egyházmegyei gondnok lapunk mult heti számában megjelent cikkében egy komoly félreértésekre okot adható sajtóhiba csúszott be. A lap 152. oldalán alulról a második sortól kezdve: „mert a rendelet éle világosan éppen az ellen a ma uralmon lévő párt ellen irányul, amelyiknek a jóakaratára egyházunk feltétlenül reá szorul" stb. helyett a következő szöveg olvasandó: „mert a rendelet sokak előtt úgy tűnhetik fel, hogy annak éle éppen világosan az ellen a ma éppen uralmon lévő párt ellen irányul, amelyiknek a jóakaratára egyházunk feltétlenül reászorul, stb." — Ennek a sajtóhibának a korrigálásával jut csak érvényre a köztisztelet által övezett cikkirónak felfogása.

A ft. egyházkerületi elnökség lapunk mai számában és e tárgyban megjelent újabb körlevele minden további vitát feleslegessé tesz, miután teljesen tisztázza a kérdést, ezért azt teljesen le is zárjuk. *Felelős szekesztő.*

HIREK

KUN SZABÓ GYULA berkesi lelkipásztor, zsinati rendes tag, Szabolcsvármegye törvényhatósági bizottságának tagja. 6 évi esperesi működése után folyó hó 7-én visszaadta lelkét Teremtőjének. Egyházmegyéje szeretőszívű vezért, lelkipásztortársai hűséges munkatársat veszítettek el a megboldogultban.

— **Farkas István püspök Urnak** *lapunk mai számában megjelent XV. sz. körlevelére e helyen is felhívjuk olvasóink szíves figyelmét. Pál apostol egy igéje jut eszünkbe ennek a jóságos atyai szívből fakadó körlevélnek az olvasása közben: „Egymás terhét hordozzátok és így töltsétek be a Krisztus törvényét", s úgy érezzük, hogy senki sincsen közöttünk, aki tisztábban teljesítené meg ezt az igét, mint a mi szeretett püspökünk. Ezért hisszük, hogy szerető szívéből fakadó gondolatai meghallgatásra találnak, ahol csak érző és együtt érezni tudó szívek dobognak.* **Felelős szerkesztő.**

— **Főgondnok beiktatás a diósgyőri református egyházközségben.** Lélekemelő, szép és tartalmas ünnepséggel iktatta be Farkas István püspök főgondnoki tisztségébe ifj. vitéz nágybányai Horthy Istvánt, Kormányzónk fiát július 5-én a vasgyári egyházrész templomában istentisztelet keretében. Imádkozott és igét hirdetett Nádházy Bertalan a vasgyári egyházrész lelkipásztora. A beiktatást Farkas István püspök végezte mélyen szántó

és magasan szárnyaló beszéddel, majd az új főgonnok eskütétele után újra a Püspök úr kért áldást az új munkás életére. Azután az új főgondnok mondotta el evangéliumi lelkülettel megirt székfoglaló beszédét, mely bátor bizonyságtevés volt az eleveelrendelő, minden emberi életet saját céljaira felhasználló, hatalmas Istenről. Hangoztatta, hogy nem a tradiciók, hanem személyes elhivatásának boldog tudata késztette arra, hogy elfogadja ezt a teljes embert kivánó hivatást. A beiktatott főgondnok egy a XIX. sz. első éveiből való hatalmas Bibliát kapott a diósgyőri református egyházközségtől ajándékul. Az új főgondnok üdvözlése presbiteri díszgyülés keretében történt meg; üdvözölték: Komjáthy József a diósgyőri ref. egyházközség és alakulatai nevében, továbbá az egyházak, a Kormány, a Honvédség. közigazgatási hatóságok, állami gyárak, a község és társadalmi alakulatok. Alkalmi énekszámokkal szerepelt a két egyházrész férfi, illetve vegyeskara. A majdnem ezer főnyi közönség boldog érzésekkel vitte magával felejthetetlen ünnepi élményét.

— **Vásárhelyi Jánost** az erdélyi református egyházkerület főjegyzőjét választották meg püspöknek a távozó Makkai Sándor utódául. Vásárhelyi Jánost, mint kiváló igehirdetőt és apostoli lelkü pásztort jól ismerjük a határokon innen is. Melléje egyházkerületi főjegyzőnek pedig dr. Tavaszy Sándor theol. professzort szemlélték ki az illetékesek. Mindkét meghivást örömmel vesszük tudomásul és az elhivottak munkájára Isten áldását kivánjuk.

— **Dr. Makkai Sándor** volt erdélyi ref. püspököt a debreceni Tisza István Tudományegyetem Tanácsa a Hittudományi Kar javaslatára meghivta a betöltendő belmissziói tanszékre. Az új egyetemi professzort, mint theológiánk volt tanárát is szeretettel köszöntjük új szolgálatában és kivánjuk, hogy munkája nyomán sok áldás fakadjon magyar református anyaszentegyházunk életére.

— **A miskolci ref. leánygimnáziumban** a szóbeli érettségi vizsgálatok június 22—26 napjain folytak le, főtiszt. Farkas István püspök úr elnöklete alatt, Ványi Ferenc dr. c. igazgató, kormányképviselő úr jelenlétében. A 42 jelentkező közül kitüntetéssel érett 5 növendék, u. m.: Czuppon Aranka, Eötvös Márta, Fekete Klára, Juhász Rózsi és Wohaner Olga. Jelesen érett 5 növendék, u. m.: Barna Julianna, Bodnár Margit, Folkmann Klára, Kiss Ilona és Szikra Edit. Jól érett lett 24 növendék, u. m.: Bernáth Mária. Debreczeni Alice, Domján Emma, Domján Jolán, Dudás Margit, Félix Éva, Gerhardt Magda, Ginovszky Magda, Hadfi Adél, Helmbacher Lenke, Kósch Margit, Kovács Klára, Lóczy Erzsébet, Maurer Jolán, Simon Judit, Sir Margit, Száraz Mária, Szilágyi Ilona, Szolnoky Ilona, Sztroiny Márta, Tannenbaum Vera, Teinitzer Karolin, Váradi Klára és Vucskits Éva. Egyszerűen érett 6, szeptemberi javítóvizsgálatra megy 2 növendék. Az elért eredménnyel elnöklő püspök úr is, a kormányképviselő úr is a legnagyobb mértékben meg voltak elégedve s a tanári karnak a szép sikerért a legteljesebb elismerésüket nyilvánították.

— **Képes Géza meleg fogadtatása Észtországban.** Képes Géza gimnáziumunk tanára, a tehetséges fiatal költő, akinek újabb észt-finn irodalom termékeiből számos műfordítása jelent már meg a magyar folyóiratokban, észt irodalmi körök meghivására és az észt nyelv tökéletesebb elsajátítása céljából a nyári szünidőt Észtországban tölti. Most érkezett hirek szerint Képes Gézát az észt fővárosban rendkívül melegen fogadták, az egyik előkelő folyóiratban Alo Raun irodalomtörténész hosszabb cikben ismertette az ő költői munkásságát, s közölte fényképét is, úgyhogy ennek következtében a finn-ugor kongresszuson az észt irók nagy érdeklődéssel keresték meg Képes Gézát és meleg barátságot kötöttek vele.

— **Nemeslelkű adományok az Angol-Internátusnak.** Siposs István a berettyóujfalui takarékpénztár igazgatója, kinek kisfia 3 évig Angol-Internátusunk tagja, s gimnáziumunk növendéke volt, a főiskola és az internátus iránti ragaszkodából, s Sárospatakhoz füződő kedves kapcsolat további ápolására évenként 60 P t bocsát az Angol-Internátus rendelkezésére egy szegénysorsú jó tanuló manzardista diák lakásdíjának fedezésére. — — Ugyancsak az Angol-Internátusnak Borbás Lajos budapesti gyáros, kinek fia ez évben tett nálunk érettségit sikeres eredménnyel, 50 P összeget küldött a főiskola és az Angol-Internátus iránti elismerése jeléül azzal a meghagyással, hogy azt egy szegénysorsú, példás magaviseletü, manzardista fiú kapja Magyarországon teendő hosszabb utazás költségeinek fedezésére. — Fogadják a nemeslelkű adakozók e helyről is a főiskola őszinte köszönetét példamutató áldozatkészségükért.

— **Pályadíjnyertes lelkész.** Az Edition Internationental középeurópai lírai költeménypályázatán Szigethy Ferenc sajószentpéteri lelkész egy költeményével ezüstérmet, másik költeményével pedig bronzérmet nyert.

— **Lelkészbeiktatás Berzéken.** Csendben, de annál nagyobb bensőséggel történt meg június 28-án Kenyeressy Károly egyhangúlag meghivott lelkipásztor beiktatása. A beiktatási szolgálatot Takács Béla felügyelő lelkész végezte azzal a nagy szeretettel, ahogyan egy a pályálya delén lévő szolga szólhat a most elindulóhoz. Az ifjú lelkipásztor az Efézus 4:11—16. v. alapján volt áldott bizonyságtevője annak a kegyelemnek, amelyik őt e kettős, de Krisztusban egy szolgálatra, a lelkész—tanítói szólgálatra elhivta. Bizonyságtevése Annak az erejéről beszélt, Aki Fő mindenekben. Boldogan reméljük az Úrban, hogy a néki adatott kegyelem nem lesz hiábavaló, és szép renddel rakattatik az egész test.

— **A tardonai gyülekezet** Kutas Imre boldvai segédlelkészt választotta meg egyhangú lelkesedéssel lelkipásztorául július 5-én.

— **Az Olasz Kir. Kormány** a magyar egyetemi és felsőiskolai ifjúságnak lehetővé teszi azt, hogy a róma mellett lévő ostiai „Campo di Ungheria"-ban, vagyis a magyar diáktáborban egy hónapig ingyen nyaralhasson. Ebben a táborban, mely július közepétől augusztus közepéig tart, fő-

iskolánk részéről Gönczy Árpád főiskolai szénior fog részt venni.

— **Évelei dátomok a theologián:** Újonnan felveendő theologusok bemutatkozása aug. 20—24. Pótkollokviumok szept. 7—8. Beiratkozások: szept. 7—8. Tanítás kezdete: szept. 9 Leventeoktatói tanfolyam: szept. 14—okt. 3. Évmegnyitó: szept. 15. Alapvizsga: okt. 1—2. Csendesnap okt 5. — Felvételekért folyamodványok aug. 10—ig adandók be a theol. igazgatói hivatalhoz.

—Ref. Leányotthont szándékozom létesíteni a Kálvintér közelében Budapesten, ha megfelelő számú diák-leány, vagy tisztviselőnő jelentkezik. A teljes ellátás mérsékelt áron, csak lakás havi 20 pengő. Bővebb felvilágosítással szívesen szolgál augusztus 1-ig Debrecen, Eötvös-utca 90, és tisztelettel kéri pártolását, *Dinnyési Jánosné*, szül. Kovács Ilona lelkész-árva.

HIVATALOS RÉSZ.

XIV. sz. KÖRLEVÉL.

Lelkipásztor és tanító testvéreinkhez!

Amennyiben a XII. sz. körlevelünkhöz, — innen — onnan hozzászólások történtek, a következőket közöljük lelkész és tanító testvéreinkkel.

Az egyházkerületi elnökség XII. sz. Körlevele, nem tartalmaz egyebet, mint:

1. „Lelkészek és tanítók semmiféle pártpolitikai kortes és agitációs szolgálatot el nem vállalhatnak".

2. „Egyházi és iskolai szolgálatban semmiféle pártpolitikai jelvényt nem viselhetnek".

3. „Egyházi (iskolai) célt szólgáló épületeinkben, semmiféle pártpolitikai jelzés, vagy felírat nem tűrhető meg".

Mindezek egyházi törvényeinkből folynak s az elnökség csak az Egyházi Törvényekben előírt rendelkezéseknek kíván érvényt szerezni.

Nem a politikában és a közéletben való részvétel ellen foglal állást ez a körlevél, mint egyes kommentárok azt belemagyarázzák. E komméntárok csak — vagy a rendelet nem pontos ismeretéből, vagy ennek előttünk érthetetlen félremagyarázásából eredhetnek

Miskolc—Rásony, 1936. július 9.

Atyafiságos szeretettel:

Farkasfalvi Farkas Géza egyházkerületi főgondnok — *Farkas István* püspök

XV. sz. KÖRLEVÉL.

Kerületünk minden gyülekezetének! Lelkipásztorokhoz, tanítókhoz, presbiterekhez és az anyaszentegyház minden tagjához!

Kedves Testvéreim!

A mindent megtehető Istennek, tetszett úgy rendelkezni, hogy amikor már aratásra éretten állottak a buzatermő földön a kalászok s csak egy-két nap kellett volna még ahhoz, hogy hosszú esztendők próbatételei után elinduljanak *vidám örvendezéssel az alsóborsodi aratók is mezőikre,* — eltörte kezökből — a kenyérnek botját.

Alsóborsod néhány református színmagyar községe már körülbelül nyolcadik esztendő óta, évenként, — keményen próbáltatik. Aszály, fagy, vízár, jégeső, rovarok okozta kár és sok más egyéb csapások súlya alatt, hogy ez az árva, — mindig csak jégverte buzák aratására és cséplésére, e fájdalmas keresztek hordozására rendeltetett magyar össze nem roskad, — csak az Isten csodája.

Testvéreim! — Magyarok! A ti jóságos, — szerető szívetekhez fordulok: jertek, — segítsetek!...

Ti, akik aratás közben vagytok most; vagy akik már learattatok és várjátok, hogy a mezőről behordott keresztekből mit ád Isten kenyér s kalács gyanánt Tinektek, ingyen, kegyelméből, érdemetlenül ajándék gyanánt; ha gépelni fogtok; ha megsütitek majd az új kenyeret, jusson eszetekbe az alsóborsodi kálvinista testvéreitek hihetetlen nyomorúsága.... Adjatok, családonként ha nem többet, legalább egyetlen egy kiló buzát összeminden faluból. Még a kepések is megtehetik ezt, hogy kenyérnélkül maradott kepés társaik családjának megsegítésére egy kiló buzácskát ajánljanak fel s vigyék fel a paróchiára és ott összegyüjtvén — egy-egy falunak adományát — tegyék azt pénzzé és az eladási ár összegét küldje minden gyülekezet minden lelkipásztora nyilvános számadásra kötelezetten az illetékes esperes urakhoz és az esperes urak összegyüjtvén az így egybegyülendő pénzbeli adományt, küldjék azt még ősznek előtte a püspöki hivatalhoz. A püspöki hivatal azután úgy gondolja az egybegyült segítség felosztását, hogy a kársújtotta egyházközségek vezetőit az alsóborsodi esperes jelenlétében tanácskozásra hívja be és a lehetőség szerint igazságosan adnánk oda kedves testvéreinknek az egybegyült segítségből a nekik külön-külön juttatandó adományokat.

Kedves Lelkipásztor és Tanító Testvéreim! Szeretett Presbiter testvérek! különösképen kérlek Titeket, járjátok be a falvakat házanként és kérjetek és zörgessetek. Vegyetek el egy maroknyi lisztet, egy kosárka krumplit, árpát, rozsot, zabot, buzát, mindent amit jó szívvel adnak és *mutassa meg a tiszáninneni református egyházkerület magyar népe, hogy él még az ősi hit s hogy a felebaráti szeretet itt mifelénk tettekkel munkás!*

Testvéreim: Jertek, siessetek a segítséggel. Az alsóborsodi falvak népe hihetetlenül nyomorog és éhezik. Adjatok, — abból, amit tinektek az Isten adott.

Testvéri köszöntéssel kérem lelkipásztor testvéreimet, hogy jelen körlevelemet legalább két-három vasárnapon át a szószékről hirdessék és lelkiismeretes hűséggel tegyenek meg mindent arranézve, hogy kezdeményezésünknek áldott eredményei legyenek. Miskolc, 1936. július 9. Atyafiúi szeretettel

Farkas István
püspök.

Meghívó. A szikszóvidéki lelkészi kör tagjait a július hó 30-án délelőtt 9 órakor Szikszón, a református iskola helyiségében tartandó köri gyűlésre tisztelettel meghívom. Szikszó, 1936. július 9. *Dr. Lengyel István,* a szikszóvidéki lelkészi kör elnöke.

— **Meghivó.** A göncvidéki lelkészértekezlet tagjait a jul. 22 én reggel 9 órakor Gönczön, az iskolában tartandó értekezletre szeretettel meghivom. Ebédre jelentkezés az esperesi hivatalban.

Testvéri köszöntéssel: Elnök.

Szerkesztői üzenetek. Dr. K. A. O. Előreláthatólag lapunk jövő számában értékes szívünk szerinti cikkedet, amelyre magunk is gondoltunk, hozni fogjuk. — **T. M. F-ny.** Az értékes élményekre lapunk hasábjain igyekszünk sort keríteni.

Nyomtatta: Kisfaludy László a Ref. Főiskola betüivel. Sárospatak, 1936.

XXXI. évfolyam. 29. szám. Sárospatak, 1936 július 19.

SÁROSPATAKI REFORMÁTUS LAPOK

A TISZÁNINNENI REFORMÁTUS EGYHÁZKERÜLET, A SÁROSPATAKI FŐISKOLA ÉS A TISZÁNINNENI EGYHÁZKERÜLETI KÁLVIN-SZÖVETSÉG HETI KÖZLÖNYE

FELELŐS SZERKESZTŐ ÉS KIADÓ: **DR. MARTON JÁNOS.**

FŐMUNKATÁRSAK: DR. ENYEDY ANDOR, DR. MÁTYÁS ERNŐ, DR. SZABÓ ZOLTÁN, DR. ÚJSZÁSZY KÁLMÁN és DR. ZSIROS JÓZSEF. — Kálvin-szövetség részéről: DR. H. KISS GÉZA.

TARTALOM: *Farkas István püspök*: Igaz gyöngyök: — Isten komótján. — *Lenkey Gyula:* Levél (XVIII.) — —*n.:* A vadnai gyülekezet örömünnepe. — Hirek. —Hivatalos rész. —

IGAZ GYÖNGYÖK: — ISTEN KOMÓTJÁN.

Ifj. Horthy István diósgyőri főgondnok beiktatása alkalmával elmondott beszéd.

Tartotta: FARKAS ISTVÁN püspök.

Diósgyőr, 1936. július 5.

Alapige: Máté ev. 13. rész 45—46 versek.

Kedves Testvérem!

Az Isten-országáról szóló, krisztusi tanítások egyik csodálatos szépségű drága gyöngyét ragyogtatom fel előtted s adom a kezedbe az Ige fényénél utravalónak, — amikor az ősi diósgyőri református keresztyén gyülekezet főgondnokául elválasztatván, nagy egyetakarással hívunk Téged ide, közénk: haza — a világi vezérségre. Ez a nagy egyetakarás bizonyságtevés számunkra arról is, hogy Istennek is tetsző, kedve szerint való — új munkamezőre való e beállíttatásod.....

A Krisztus, — a legtökéletesebb lélekbuvár — azért szállott alá a magasságos mennyből a földi alacsony helyekre, — itt is egészen a mélyekre, hogy utána menjen minden veszendőbe indult emberi életnek.

A bűn által elvesztett isteni képmás, a Golgotán aláhulló, ártatlan vér által lett visszaszerezve s azért jött a Szabadító, hogy Isten komótjára alkalmatos kincseket gyüjtsön egybe az emberlelkekből.

A természettudósok azt állítják, hogy a valódi gyöngyök, — a tengerfenéken élő kagylók — titkon elsírt könnyeiből születnek..... A haboktól ide-oda hajtogatott vízár; a tengerfenék homokja reánehezedik a kagylók millióira s mennyi elrejtett drága kincs — pihenhet, — ott lenn a mélyeken?.....

A buvár — mennyit fárad, míg csak egy gyöngyöt is felhozhat?..... Egy gyöngy idefenn, életrehozva — többet ér sok-sok millió elrejtett kincsnél.....

Városok fényes utcáin — a kirakatok tündöklő drágakövei megállásra kényszerítik a járókelőket..... Nagyasszonyok kincses házában; nemesi kuriák, előkelő paloták fényes termeinek komótjain — féltve őrzik az ősi ékszereket s drága gyöngyöket.....

A legdrágább kincs mégis — e világon — az emberi élet s az emberi lélek..... Egy darab mindenik: az Isten lelkéből!..... S hány meg hány emberéletet sodor le a mélyekre a bűnnek iszapja, úgy, hogy mitsem tud róluk a világ?!....

Az elveszett lelkeket kereső Krisztus lehajolt hozzánk egészen a mélyre, hogy felemeljen!..... Úgy tett, mint példázatában tanítja: Hasonlatos a mennyek országa a kereskedőhöz — aki igaz gyöngyöt keres; aki találván egy drága gyöngyöt — elméne és mindenét eladván amije volt, — megvevé azt!.....

Igaz gyöngyöket keresett. Ott találta meg, ahol nem is gondolná az ember. Feláldozott értünk mindent, csakhogy egy lélek is el ne vesszen..... A fényes mennyország minden boldogságát odahagyta értünk, hogy hazavigyen mindnyájunkat s hogy Isten komótjára helyezze — a bűntől, — az Ő vére által megtisztított, megmosott embert.....

Tudod-e Testvér — kicsoda ez az Isten komótjára rákerülhető ember?..... Akik hisznek abban, akit az Atya elbocsátott s akik cselekszik a mennyei Atya akaratát: — azok Isten gyermekeivé lesznek — így tanította ezt a Názáreti!.....

Nem fontos, — hogy hol ringatták a bölcsőnket!..... Nem fontos, hogy őrtálló helyeinken — hol vár minket munkára az élet!..... Zakatoló gépek mellett, — vagy az arany kalászt termő rónákon hull alá homlokodról s karodról a veríték?..... ha hüséges szolga vagy — Isten jutalma vár Reád.

Szakértő gyöngyhalászok, az igaz gyöngy próbáját is jól ismerik. Minden igaz gyöngyöt: — maga az Isten bélyegez felül!....

Sok a szenvedésed? gyötörtetel? próbáratétetel?..... s hinni, remélni, a jobbat bizonyosra várni, szeretni vágyódik mégis belső embered?... Isten kéz formál ezekkel Tégedet, — mert maga komótján akar elhelyezni.....

Jó tudni azt, hogy valaki vagyok — szegényen, koldus módjára élve is!.... Jó tudni azt, hogy több vagyok a rögnél; értelme van az éle-

temnek s célja van velem az Istennek.... Ő akarja, hogy erő, fény, szépség, jóság, tisztaság, szeretet ragyogjon ki belső emberemből e világba..... Magasabb rendű küldetésben járok; Isten fia vagyok. Fel kell sudárodnom a földtől: fel, — egészen az Égig, — az Isten szívéig!

A gyöngyhalász, ha egy gyöngyöt talált: csiszolja, fényesíti, hogy kitünjék tiszta ragyogása.... Ember életét fényesítő: — kegyelmi eszköz a számunkra — az imádság, az Ige, a sákramentumok, a jótételben soha meg nem fáradó tettekkel munkás szeretet!.... Igy lesz értékké minden élet, ha Isten eszközei fényesítik ragyogó tisztává az életünket.

Krisztus igazairól bizonyságot tevő, hitvalló lelkek kellenek a világba, hogy munkájukon keresztül: — boldogabb legyen az ember!....

Ma, — amikor a legtöbb embernek, csak a föld a valami, az Ég pedig semmi! — jó tudni azt, hogy Krisztussal együtt lenni mindennél jobb ez!

Az Isten komótjára: — üdvre predestinált, hívő, imádkozó, szerető lelkek kellenek!....

Testvér, tudod e azt, hogy egy ilyen drága gyöngy vagy Te is?..... Tudod-e, hogy hitünk szerint — Neked Isten komótján volna a helyed?!

Hívő, hitvalló, Krisztusról bizonyságot tenni szívvel kész néppé kell formálnunk a megpróbáltatásokkal teljes mi időnkben különösképen: a magyar falvak és városok — magyarfajta népét! A mi megszabadíttatásunknak titka ez: akarunk-e újra Krisztustól maga tulajdonává eljegyzett néppé lenni!.....

A történelmi osztály — hősi, nagy cselekedeteiben örökké élő, történelmet készítő, — igazán magyarok: — honszerelemtől édes rabságba ejtett hűséges kálvinista magyarok leszármazottja vagy Te kedves fiam!.... s tudod-e, hogy az ősök példája tettekre kötelez Téged?.....

Döntésre vár ez az óra!... Mersz-e, akarsz-e elindulni azon az úton, amelyen Előtted jártak már sokan, idvezült magyar lelkek? Mersz-e járni az utakon, amelyeken: meg kellett kóstolni sokszor a rabság keserű kenyerét s elszenvedni a vérpad, a rabság kimondhatatlan gyötrelmeit?..... Oda tudod-e állítani erőid legjavát: az evangéliumi egyházunk és édes hazánk szent ügye szolgálatára? Meg fogod-e látni a magasból, a gyülekezeted veritékező magyarjait?.... Szereted-e őket majd úgy, amiképen szeretnie kellene a magyarnak a magyart s úgy, amint illeni illik az a testvérhez, a vezérhez, — aki adatott a gyülekezetnek: előljáróul, példaképen?.....

Nincs e világon senki olyan kicsiny, aki az Isten dicsőségére nagy dolgot ne tudna művelni. S ha nagy dolgot műveltet Veled — ne feledd, hogy az alázatos élet illik mi hozzánk s minden mi munkánk végső célja: „Soli Deo Gloria“ — Egyedül Istené a dicsőség!...

Nyujtsd ki a kezed Krisztus felé. Szemed szemébe nézzen. Beszéded zsinórmértéke evangeliuma legyen Vele beszéld meg minden dolgodat.

Ne feledd, hogy Neked az Isten komótjára tett drága gyöngynek kell lenned!

Mi pedig buzgó szívvel imádkozunk érted, hogy az légy!

S úgy lesz, mert porig alázott nemzetem — legelső embere: az Édesapád; s egy fehér haju, szépséges asszony: az Édesanyád is ezért imádkozik most, ez órában a távolból is mivelünk... Ezt az imádságot meghallgatja az Isten!

Legyen nekünk a mi hitünk szerint Ámen.

Levél.
(XVIII.)

A gót stil a sírokat is díszíti. A halottat fekvő, vagy imádkozó alakban ábrázolták. — Lábuk alatt legtöbbször ott volt az oroszlán, vagy a sárkány. — A bűn feletti győzelemnek jelképeként, vagy a halál feletti győzelmet jelképezte.

Nálunk ezekben az egyházművészeti alkotásokban mindannyiszor, mikor a külföldi művészek eltávoztak, hanyatlás állott be. — Emlékek azért maradtak. A kassait kivéve alig van értékes emlék.

Az ötvös művészet azonban kifejlett az egyháznál a templomi felszerelésekben, — olasz hatás alatt egy újszerű technikát is kifejlesztve, a sodronyzománcot. — (Szendrői ref. egyháznál). — A szobroknál különösen a fa faragások fejlődtek, olcsóbb volt. — (Krisztus koporsója, — Garam sz. Benedek, — Arkangyal, — Eperjes; — Atya és fiú Isten, — Bártfa, mind szép mű.)

Az ablakfestészet és falfestészet is virágzott, mert ez még a legolcsóbb volt. Százakra megy a száma azoknak a helyeknek, ahol még ma is találnak ilyeneket. — Üveglappal csak a Kr. u. első századokban kezdték lezárni az ablakokat. A IV. sz.-tól már vannak templomok, hol szines üvegek vannak, addig vékony fatáblákkal, szarulemezekkel, (Kína) mária-üveggel, gyolccsal, olajozott papirossal zárták le. — A falfestésekből a falusi mész zománc alatt még ma is lehet találni ilyen régi dolgokat. (Szalonna.) — Már itt lemond a művészet a szigorúságról, s e helyett érzelmesség, pátosz, lendület, töredelem és alázatosság uralkodik rajta.

Már itt a görög és a gót között rokonságot találunk, azzal a különbséggel, hogy a görög alak csupasz, a gót pedig felöltözteti, mert ez volt az egyház ítélete. A művésztől azonban nem vártak ihletet. A nagyfejű, esetlen, ízléstelen alakok igazolják, hogy emlékszerű alkotások helyett apró cseprő munkát végeztek. — Elefántcsontfaragással és ötvösművekkel foglalkoztak. — A Certósa (olasz) világhírű elefántcsont triptikonán a művész 40 évig dolgozott. — Apró szobrocskák ezek.

Az idegen stílusok közül, nálunk mindegyik terjedt, de lehet szó magyar stilról is, mert egyedül ez bír nemzeti vonással. — Régi emlékeink igazolják, (síremlék) hogy a népnél van nemzeti művészet. — A keresztyénség behozatala megszüntette a pogánykori szokásokat. — I. István, hogy jobban terjedjen, csak nagyobb helyeken engedélyezett templom építést és azt dómszerűleg építtették fel, hogy megragadja az új keresztyének képzeletét. — A sírleletek rózsaboglárjai, a perzsa

vonást igazolják, amelyet keletről hoztak. Mennyi néppel találkoztak, míg mai hazájokba jutottak és az itt talált népek szokásai közül is azt tartották meg. — Ez jellemzi a magyaros művészetet, mely templomainkban is kidomborodik. — A művészetet, mely minden érzelem szolgálatába állt, mindenki megérthette, annál jobban, mert az egyház nem szakított a multtal. Elfogadta a változásokat, de saját feladataihoz alkalmazta. — Igy ömlött egy kevés magyar motivum az egyházművészetbe, a népművészetéből is, mert a templomba, hová a régikor nagy népei csak kiválasztottakat engedtek be, — személyválogatás nélkül otthon érezte magát mindenki, és adta legjobb tudását az Isten dicsőségére.

A magyar motivumoknál jellemzők a virág, mely perzsa-indiai, — a körfonat, hullámfonat, zig zug mértaniidomok, román, — a festett menynyezet, díszítmények, renaissance hatások. — Ékítménye sűrű, vagy pusztán hagy helyet, virágjai szimetrikusak, — rózsa, szegfű, búza, cyantus, tulipán (XVI) napraforgó, őszi rózsa, és más fészkes virágok (XVII.). liliom, gyöngyvirág, ökörszem, nárcis, ibolya, nefelejts. (a XVIII. századiak). — Elrendezésre vagy szalag, vagy csoportszerű, vagy sarokszerű. Van sarokszalag és középső csokor. — Nagyrészt himzésekről és festésekről van szó a magyar ornamentikában. — A színek rikitók, tört szin ritka, piros, kék, sárga, zöld, arany, ezüst, fekete, barna, lila. — Leggyakoribb összetételek, — piros, — arany, — piros, — ezüst, — sárga, — kék, — sárga, — zöld, — sárga, — piros, — zöld, — arany. — Jellemző, hogy a színes alaptól elválasztandó, kontúrja — sötét alapon inkább sárga, mint fehér. — Világos alapon azonban fekete kontúr vonal is szokásos. — Kapuk, fejfák, faoszlopok mértani díszítései a félkörű és lapos véső által készült, az írások pedig az u. n. vaspenna által. — A virág, szomorúfűz, szív stb. formák a legegyszerűbb alakokat mutatják. — A fejfákat sokhelyen szinezték is.

(Folyt. köv.) *Lenkey Gyula.*

A vadnai gyülekezet örömünnepe.

Junius hó utolsó vasárnapján nagy napja volt a vadnai gyülekezetnek: Isten kegyelméből nagy ünnepélyességgel felavathatta 4600 P költséggel, a hívek áldozatkészségéből ujjáépitett templomát. Szép verőfényes napon, zöld ágakból font sátor fogadta a templom előtti téren a környékből hatalmas tömegben érkező vendégeket, akik között megjelent Szentmártony Dániel felsőborsodi-esperes kíséretében Gyülvészi István e. m. tanácsbíróval, Bartha Gyula és Bodnár László lelkészek, valamint a helybeli és környékbeli intelligencia kebeléből is számosan. Az érkező esperest és kíséretét a presbitérium élén Molnár Pál vadnai lelkész szíves és tiszteletteljes istenhozottal köszöntötte, amire esperesünk közvetlen melegséggel válaszolt. A templomi ünnepi istentisztelet kezdetére már Szepessy Gyula főszolgabíró, e. m. tanácsbiró is megérkezett, akit a jelenlevők melegen ünnepelve fogadtak.

Felemelően szép és áldott volt az Istentisztelet, melyre a kedves, új ruhába, öltözött templom alig-alig tudta befogadni az egybesereglett sokaságot és valami csodálatosan nagyszerű élményt jelentett, — mintha csak angyali seregek zengtek volna — amikor sok vizeknek zúgásaként felzengett az ének: „Áhítozik testem, lelkem, Tehozzád élő Istenem" Az áhitatba merült gyülekezet lelkét Gyülvészi István felszentelő imádsága emelte fel az Úr trónusához. Szentmártony Dániel esperes pedig az ünnepi komolyság és egyéni bizonyságtétel hatalmas erejével ragadta meg a lelkeket, nagy ékesszólással mutatva rá a mi életünk legmagasztosabb céljára: építsünk templomot szívünkben a Szentlélek Istennek! A helybeli vegyeskar s az egyházi énekkar három szép énekszámmal tette még bensőségesebbé az ünnepélyt Göőz Pál vadnai kántortanító kitünő vezetése alatt. Molnár Pál helybeli lelkész előadásából, melyben a renoválás történetét ismertette, kitünt, hogy Bíró Pál képviselő 500 P-vel járult az építés költségeihez, de maga a lelkész és a tanitó, valamint a Göőz-család egész rokonsága példás áldozatkészséggel mutattak irányt a híveknek az adakozásra. És a vadnai hívek, Héczey Kálmán főjegyzővel s az egyház gondnokával élükön, nagy és hűséges megértéssel siettek a lelkész és tanító segítségére. Az ünnepélyen elhangzott egy kedves, alkalmi szavalat is a gondnok úr leányának megkapó tolmácsolásában.

Az újjáépítés ténye és ideje a templom falába illesztett márványtáblán van megörökítve, mely Varga Pál presbiter ajándéka. De a jelenlevők érezték, hogy ennek a szépen fejlődő és buzgó eklézsiának, vezetőinek és tagjainak neve fel van írva egy még sokkal felségesebb helyen: az életnek könyvébe.

Az egyház által rendezett közebéden lelkes felköszöntőket hallottunk a helyettes lelkésztől, az esperestől és Gyülvészi Istvántól s ugyanakkor egy alkalmi énekkar Göőz Pál vezetésével szintén bemutatott pár szép éneket s az édes-bús melódiák ünnepi varázsa még feledhetetlenebbé avatta ezt a napot számunkra. A szíves vadnai vendéglátóktól nehéz volt elválnunk. S amikor napszállat után már mégis el kellett válnunk, ezzel az érzéssel jöttünk el az új köntösben ég felé tekintő torony aljától: te kedves hajlék, te buzgó és hű lelkész és tanító, a nemes és áldozatkész vadnai hívek, áldjon meg titeket az Isten! —*n.*

HIREK

— **Bart Károly debreceni előadássorozata az eleveelrendelésről.** A debreceni Tisza István Tudományegyetem Református Hittudományi Karának közremüködésével szeptember 28—30. napjain rendezi a debreceni református egyházmegye szokásos theologiai továbbképző tanfolyamát, amelynek ez alkalommal különös jelentőséget kölcsönöz az a tény, hogy ennek keretében tartja meg Barth Károly, a bázeli egyetem világhirű professzora nagy előadássorozatát az eleveelrendelésről. Az

előadások pontos magyar tolmácsolásáról megfelelő gondoskodás történt. A tanfolyam tagjai által az előadások alatt írásban feladott tárgyi kérdésekre az utolsó nap délutánján Barth Károly összefoglaló feleletet ad. A tanfolyam áhítatait és megbeszéléseit a hittudományi kar tagjai és parókus lelkészek vezetik. A tanfolyamon résztvenni óhajtók a jelentkezési díj (debrecenieknek két pengő, nem debrecenieknek egy pengő 50 fillér) egyidejű megküldésével tudassák ezirányú szándékukat Ördög Lajos református lelkésszel, Pocsaj, Bihar vm. A tanfolyam hallgatóinak olcsó és jó közös étkezésről a kollégium tápintézete gondoskodik. Akik ezt külön kérik, azoknak elszállásolásáról is gondoskodik a rendezőség. A tanfolyam részletes programját rövidesen szintén közöljük.

— **Gömör-Tornai lelkész-értekezlet.** A gömör-tornai egyházmegye lelkipásztorai július 9-én tartották ez évi értekezletüket Putnokon a városháza tanácstermében. A súlyos, de — hála Istennek — már gyógyulásba hajló betegsége miatt akadályozott Fodor Géza elnök helyett Király István alelnök nyitotta meg az értekezletet igeolvasással és imádsággal, majd megnyitóbeszédében kérte a lelkipásztorokat, hogy hűségesen hadakozzanak az Isten országa dicsőségéért, noha az anyagi gondok is nagy mértékben igénybe veszik erőinket. — Cseh István: „Az új lelkészi gyugdijtörvény életbe léptetéséről" tartatott előadást. Az ezután következő élénk vitatkozás alapja az a komoly aggodalom volt, amellyel lelkészi karunk az özvegyek szomorú helyzetét figyeli. Hajlandók vagyunk a törvényben megállapitott nyugdijjárulékon felül egy százalékot fizetni a lelkész-özvegyek helyzetének javítására, de kivánatosnak tartjuk, hogy a fél százalékos közalapi járulék is ezt a célt szolgálja. Uggyancsak kivánjuk a lelkész-özvegyek jelenlegi osztályba-sorozását megszüntetni, vagy méltányosabban módositani. — Ferenc Lajos a stóla megváltás szükségességét fejtette ki előadásában és alkalmas megoldásul ajánlotta, hogy gyülekezetenként állapitassék meg a stóla évi átlaga, melyet a lelkipásztor az egyház pénztárából kapjon kézhez. — Tókos Károly, aki ez alkalommal értekezleti elnökké lett megválasztva a református napok tartására tett inditványt és kapott megbizást, hogy őszi értekezletünkre egy programmot készitsen ez ügyben. Jóleső érzéssel láttuk értekezletükön kövecsesi Lukács Endre főszolgabiró urat, világi tanácsbirónkat és Antal János bankigazgató urat, világi jegyzőnket, dr. Seress István ügyvéd-tanácsbirónknak és feleségének — kik mindketten ároni családból származtak — hálás szivvel mondtunk köszönetet áldozatos szeretetükért, mellyel értekezletünket vendégül látták el kedves uri házuknál.

Oláh István.

— **Munkatáborunkat** az elmult hetekben meglátogatták Kozma György főispán, Bernáth Aladár alispán és felesége, Iványi Béla a zemplénvármegyei államépitészeti hivatal főnöke, dr. Szabó Sándor ny. főispán, Szunyogh László műszaki tanácsos és Sütő Antal főtanácsos a kereskedelemügyi miniszterium képviseletében. Munkatáborunkban különböző témákról előadásokat tartottak dr. Bodor Antal egyetemi magántanár, iró, Stauer György ny. államtitkár, dr. Stener Tibor ügyészségi fogalmazó, dr. Szabados Mihály földmunkás-szövetkezeti titkár. Munkatáborunk július 17-én befejezte munkáját.

— **A bodrogkeresztúri** református gyülekezetnek július 5-én áldott ünnepe volt abból az alkalomból is, hogy ekkor vette át a gyülekezet templomi használatba, Koroknay Károly és neje által 250 P. értékben ajándékozott szószéki, úrasztali és papszéki, valamint Illés József és neje kisfaludi lakosok 150 P. értékben ajándékozott úrasztala körüli terítőket. Ez alkalommal volt a leleplezése a templom belső falára elhelyezett hősi halottak emléktáblájának. A igehirdetést és az emléktábla leleplezését Főző László vajdácskai lelkész végezte. Sáray Béla főjegyző a község képviseletében koszorúzta meg az emléktáblát. Kiss Ferenc mezőcsáti nyug. tanító szólót énekelt. Az ünnepélyen a község előljárói felekezeti különbség nélkül részt vettek. A nemes adományok és emlékezés a Szentlélek Bodrogkeresztúron való munkálkodásnak bizonyságai. Dicsőség érte az Istennek és elismerés a munkásoknak.

— **Irodalmi siker.** A „Fővárosi Napló„ országos hallgató dalszöveg pályázatán az egyik dijat Harangodi Nagy András iró, a tiszalúci ref. egyház főgondnoka „Két gyönyörű szem setétje" kezdetű verse nyerte el.

— **A sárospataki református tanitóképző-intézet** értesitője Kovács Dezső igazgató szerkesztésében már megjelent. A beszámolókból, jelentésekből kitűnik, hogy az intézetben a mult iskolai év folyamán is értékes nevelői és oktatói munka folyt, s az ifjúsági egyesületek buzgó tevékenységet fejtettek ki. Az értesitő adatai szerint 158 tanuló osztályzatott, 30-an szereztek tanitói, s 33-an orgonista-kántori oklevelet. A következő iskolai évre való tudnivalók: szeptember 5-én javitóvizsgálat, 7-én az I. évesek orvosi, zenei hallási, szinérzéki vizsgálata és leirása; 8-án a II.-V. évesek leirása; 9-én évnyitó: 10-én a tanitás kezdete.

HIVATALOS RÉSZ.

XVI. sz. Körlevél.

Lelkipásztor testvéreimhez!

A „Fehérház" Bajtársi Egyesület Elnöksége azzal a kérelemmel fordult hivatalunkhoz, hogy augusztus 2-án a délelőtti istentiszteletek keretében megemlékezés történjék a bolsevizmus bukása és az azzal kapcsolatos nemzeti vértanúk hősi haláláról, mint amelynek augusztus 6-án 17. évfordulója lesz.

A kérelmet teljesítésre méltónak tartván, kérem Lelkipásztor testvéreimet, hogy augusztus 2-án, a délelőtti istentisztelet igehirdetése keretében a sok szomorú emléket őrző évfordulóról megemlékezni szíveskedjenek.

Testvéri szeretettel

Miskolc, 1936. júl. 14. *Dr. Enyedy Andor*
püspök h.

Nyomtatta: Kisfaludy László a Ref. Főiskola betüivel. Sárospatak, 1936.

XXXI. évfolyam. 30. szám. Sárospatak, 1936 július 26.

SÁROSPATAKI REFORMÁTUS LAPOK

A TISZÁNINNENI REFORMÁTUS EGYHÁZKERÜLET, A SÁROSPATAKI FŐISKOLA ÉS A TISZÁNINNENI EGYHÁZKERÜLETI KÁLVIN-SZÖVETSÉG HETI KÖZLÖNYE

FELELŐS SZERKESZTŐ ÉS KIADÓ: **DR. MARTON JÁNOS.**

FŐMUNKATÁRSAK: DR. ENYEDY ANDOR, DR. MÁTYÁS ERNŐ, DR. SZABÓ ZOLTÁN, DR. ÚJSZÁSZY KÁLMÁN és DR. ZSIROS JÓZSEF. — Kálvin-szövetség részéről: DR. H. KISS GÉZA.

TARTALOM: *Téglássy András*: Még egy szó... — *Komjáthy Aladár*: Multa paucis. — *Martin Miklós*: Isten pénze a búzamezőn. — *Lenkey Gyula*: Levél (XIX.) — Hirek. — Hivatalos rész. —

MÉG EGY SZÓ

„Lehet-e, szabad-e, vagy kell-e lelkészeinknek és tanítóinknak politizálni" c. cikkemhez I

Engedtessék meg nekem, hogy úgy a magam, valamint mindazok nevében, akik a Főtiszteletű és Méltóságos Egyházkerületi Elnökség XII. sz. körlevelét, illetve annak alapgondolatát és intencióját bármely oknál fogva nem értettük meg, vagy hazánk és egyházunk iránt érzett olthatatlan és féltő szerelmünkből kifolyólag lehetséges, hogy talán esetleg félremagyaráztuk, a legmélyebb tisztelet hangján, a leghálásabb köszönetünknek adjak kifejezést ama utóbb kiadott XIV. sz. körleveléért, amelyben aggódó lelkünket megnyugtatni szíves volt.

Végül még csak azt óhajtom hangsúlyozni ***és pedig ismételten,*** *hogy nem a mindenáron való opponálási vágy vagy hajlam adta kezembe a tollat (ami nagyon is távol áll a lelkemtől) vagy adta ajkunkra a szót, hanem bizonyára ugyanaz az érzés, amely a Főtiszteletű és Méltóságos Egyházkerületi Elnökséget is e rendelet kiadásánál inspirálta: édes hazánk és szeretett egyházunk sorsa feletti aggódásunk!*

Korlát, 1936 július 14-én.

Téglássy András,
egyházmegyei gondnok.

MULTA PAUCIS.*

Ezek a szavak magyarra szabatosan úgy fordíthatók, hogy röviden, de velősen. Igénytelen soraimat én sem szeretném hosszúra nyújtani, már csak azért sem, mert akkor ellentmondanék a címnek. Azonban, hogy egészen rövid még sem lehetek, az magából a dolog természetéből következik.

Egy évvel ezelőtt minden lelkipásztortól egy pengőt kértem a mult év augusztusában lezajlott pataki ünnepségekre tekintettel, egy munkatáborban dolgozott szegény teológus diák részére. Most nincsen egyházkerületünkben semmiféle olyan mozzanat, vagy ünnepély, amely egy kevéssé megmozdítaná a lelkeket. Most a hétköznapok szürkeségében élünk, azonban én azzal a szerény kéréssel fordulok e lapok hasábjairól minden lelkipásztorhoz és testvéremhez, hogy a tavaly megkezdett szép szokást ne hagyjuk abba, hanem újból küldjünk egy pengőt egy szegény teológus diák megsegítésére. Állandósítsuk ezt az igazán nem nagy terhet, de aminek hasznát látja azért egy szorgalmas ifjú, mert milyen örömmel olvashattuk mindig az adakozásokat, amiből tudós tanáraink nyujtották a segítséget! Jóleső elégtétellel mondogattuk az adakozók névsorának elolvasása után, mégis van bennünk szociális felelősség és nem vagyunk egészen közönyösek más embertársunk bajával szemben.

Azonban adni nemcsak egyszer kell, hanem rendszeressé kell tenni az adakozást, olyan szépen megtanítja a keresztyéneket erre Pál apostol, hogy a ma élőknek is nagyon sokat lehet épülni rajta. S ha valaki közülünk református keresztyének közül olyan rendszeresen adakoznék, mint ahogyan ápolja a testét, minden nap végez valami testet edző sportot, úgy igen sok kedves dolgot cselekedhetne Isten előtt és nagy hasznára volna nyomorban élő felebarátainak. Sokat épülne a rendszeres adakozásból az Istenországa különösen meg úgy, hogy nemcsak egyes emberek, hanem közösségek és gyülekezetek előre meghatározott célokra adakoznának és az ilyen nemes gesztust évről-évre

* Nagy lelki örömmel közöljük dr. Komjáthy Aladár lelkésztestvérünknek teol. ifjaink anyagi érdekeit szolgáló értékes cikkét. A mi teológus diákjaink sok részben nagy ősök elporladt szívének áldozatából élnek. Dr. Komjáthy Aladár élő forrásokat akar állandóan buzogtatni — hasonlóan gyakorolják az ifjú timotheusok megsegítését erdélyi lelkipásztortestvéreink — ez a mi sárospataki teológiánkon nemcsak jelentékeny anyagi támogatást jelent, — az elmult évben 456 P-t jelentett, hanem növeli a kölcsönös felelősséget, hálás érzésekben is gazdagon gyümölcsözik, tehát felbecsülhetetlen lelki erőknek a forrása is. A magunk részéről is szeretettel kérjük azért lelkipásztor testvéreinket, hogy tegyék állandóvá teol. ifjaink támogatását s nagyon kérjük főiskolánk érdekeit mindenkor szívükön hordozó esperes-testvéreinket, hogy tegyék magukévá dr. Komjáthy Aladár inditványát, propagálják e nemes ügyet, hogy jövőre is ezen a réven támogatáshoz jussanak szegény és arra érdemes diákjaink. Talán legalkalomszerűbb volna egyházmegyei közgyűlések alkalmával összegyüjteni a jószívű adományokat.

Felelős szerkesztő.

gyakorolnák. Mi volna velünk magyar reformátusokkal, ha a református keresztyén egyházi eszmény a szabad egyház és a szabad államban hirtelenül bekövetkeznék? Én nem hiszem, hogy állami támogatás nélkül tudnánk boldogulni éppen azért, mert a magunk céljait előbbre valónak tartjuk, mint azokat az ideálokat, amelyeket szolgálni óhajtunk. Már pedig ideálokat csak szívvel-lélekkel lehet szolgálni, erre nem kényszerít senki, de ha egyszer önmagunkat jobban szeretjük mindennél, vagy az anyagot, akkor nagyon könnyen bálványimádásba, mint a legszörnyűségesebb bűnbe eshetünk. Milyen végtelenül szomorú, hogy amikor ilyen csekély kéréssel kopogtatnak hozzánk, rögtön készen vagyunk a védekezéssel is. Pedig az is bibliai igazság, hogy egy keresztyén embernek nem lehet és nem szabad a jótéteményekben megrestülni soha.

Azt is készséggel elismerem, hogy rendezett vagyoni viszonyok között nagyon kevés lelkipásztor él ma, még jó ott, ahol adósságban nem úszik a lelkipásztori család, mert bizony a gyermekeknek városban való taníttatása, betegség stb. sokszor teszi üressé nemcsak azt a sovány papi erszényt, hanem a magtárt és egyéb mellékhelyiségeket is, ahol a háziállatok vannak, mert bizony el kell adni mindent, csakhogy a tandíj, havi ellátási díj, vagy a gyógykezelésért járó összeg meg legyen. Meg kell becsülni minden fillért, mert ritka és nehezen jön, nagyon helyes érv, azt is hajlandó vagyok elfogadni, hogy az úgynevezett „jó paróchiák" ma csak jámbor vágyak egyes álmodozni szerető emberek lelkében élnek, mert hiszen a lelkipásztori jövevelem legtöbb helyen egyenlő a díjnoki fizetéssel és még az is jó lenne, ha ilyen lecsökkentett értékben befolyna.

Azonban akárhogyan álljon a vagyoni helyzetünk, magasabb kötelességekről megfeledkezni soha nem szabad. Ha kölcsön kell kérnünk azt az egy pengőt, inkább vegyük kölcsön, nem lesz olyan nagy szégyen, mintha megtagadjuk. Ha nem könnyelműségből, hanem mások megsegítéséért csináltam adósságot, az nem becsületbeli fogyatkozás. Hanem az már igen nagy hiba, hogy meggondolatlanul olyan helyekre dobáltam el filléreimet, ahová nem lett volna szabad. Ezen nem kell gondolkozni, mert mindenki nemes célra adja filléreit, egy szegénysorsú munkatáborban verejtékező diák tanulásának elősegítésére. Istennek különösen hálás lennék, ha szerény felhívásom újból visszhangra találna. Ha a konferenciák, egyházmegyei gyűlések újból gyüjtenének szegény sárospataki diákoknak. A nekünk adatott szűkös fillérekkel is úgy gazdálkodjunk, hogy azokat mindig tudjuk kamatoztatni az Isten dicsőségére. *Komjáthy Aladár.*

Isten pénze a búzamezőn.

Esteledett. Hüvös szél hajlítgatta a lombos faágakat. A „Bodrogköz kapuja" lelkészével beszélgettem a parókia tornácán. A homokos udvaron megjelent egy kis magyar, hóna alatt kévébe kötött búzakalászok...

— Vidd csak a diófa alá... szólt a lelkész, s boldogan mosolygott.

Így kezdődött. Mert egymásután jöttek a legénykék, leánykák, s mindegyik kévécskét szorongatott. A diófa alatt másfél kereszt búza várta a többi keresztet.

Kérdőleg néztem a lelkészre, mire ő lelki derűvel mondotta el, hogy e kereszteknek története van. A gyermekek az alsóborsodi jégkárosultaknak „gyüjtenek" a szó szoros értelmében.

A gondolat Illés napján öltött testet. Ez a nap a falu búcsúja. „Illés napi búcsú"-nak hívják, pedig a naptárban K. Jeromos hv. és Prot. Illés áll. Így elharapódzott a búcsú. Nehéz gondja ez a nap már évek óta. Sok mindent megpróbált. Ez éven a gyermekeket a parókiára hívta össze mintegy ellensúlyozással. Énekelgettek és beszélt nekik az igazi búcsúról. — Szóba került az is, honnan vesznek pénzt az édességekre? — Kiderült, itt az a szokás, hogy a gyermekek elhullott búzakalászokat gyüjtenek a mezőn, s annak árából vesznek cukrot, édességet, játékszert s egyebet. Nem lehetne-e másvalamire is felhasználni ezt a szokást?

Mintha hang csendült volna fel lelkében, úgy érezte a III. Mózes 23:22. „Mikor pedig földetek termését learatjátok: ne arasd le egészen a meződ nek széleit, és az elhullott gabonafejeket fel ne szedd: a szegénynek és jövevénynek hagyd azokat." — Ime ez a falu, a kalászokat a gyermekeknek hagyja, hadd örüljenek. Vajjon a gyermekek, nem adhatnák másoknak? — És szóba jött a templomba felolvasott püspöki körlevél. Elmondotta, mily nyomor jutott részül a szegény károsultaknak. Az eredmény az lett, hogy az egyik gyermek meghatottan ajánlotta fel a „gyüjtést." A többiek is mind. Elhatározták, hogy csak azt a búzát szabad behozni, melyet maguk szedegettek kalászonként, hogy a maguk munkája legyen benne. A szülők majd másként teszik meg a magukét.

Százhuszonhat gyermek gyüjti az elhullott búzakalászokat a „Bodrogköz kapuja" tarlóin- és hozza kévébe kötötten a parókia udvarára. Ha csak két kilogramm tiszta búzányit hoz is mindegyik (ennyit pedig hoz) két és fél mázsa búza az.

A gyermekek szeme csillogott, mikor a lelkész a cséplésről beszélt. A gépnél csak az etető és a gépész lesznek felnőttek. A többi munkát a gyermekek látják majd el. — Ezért aztán érdemes gyüjteniök.

Volt olyan gyermek, kinek otthon adtak egy kévét, mivel sajnálták, hogy a mezőn annyit hajoljon. A lelkész a kévét nem fogadta el. Erre a gyermek kiment a mezőre — s este ujjongva hozta kévécskéjét.

Az a fontos, hogy amit hoznak, abban benne legyen az önkéntes munka.

Meghatódva hallgattam. Ha a körlevél mindenütt ilyen visszhangra találna mint ezeknél a gyermekeknél, kik szájuktól az édességet, kezüktől a játékszert vonták meg a károsultakért!?

Nem lehetne megpróbálni? Istennek nemcsak a búzamezőkön van pénze.

Sárospatak. *Martin Miklós.*

Levél.

(XIX.)

Kedves Professzor úr! Egy kevés időre még kimegyek a temetőkbe is, hogy az egyházművészetünk termékeit ott is megláthassuk. Az ember születésétől kezdve szüntelen a művészet hatása alatt állott, ez kísérte ki a sírba is, sőt emlékének megörökítésével, esetleges sírfelíratával, maradandót kivánt teremteni. Nem akarok én a nagy sírásóval, Móra Ferenccel, a sírokból, elmult dicsőségünkről és a multról beszélni, bár a művészet nagyszerűségei ott vannak minden talpalattnyi helyén ennek a vérrel, könnyel, verejtékkel áztatott földnek a mélyében; csak a föld felett még el nem porladt kopja és fejfákról szólok egy keveset. Nem akarok azokba a temetőkbe sem elmenni, amelyek borzadással töltik meg a lelket, mint a kapucinusok sírboltja Rómában, hol a díszítés emberi koponyákból és csontokból áll, sem a Genua világhirű temetőjébe, melyben az eredeti művészi síremlékek a világon a legszebbek; sem a S. Elia magaslat hősi temetőjébe (olasz), hol minden síron egy-egy hadiemlék van és a sírok száma 30.000! Csak a mi kis egyszerű, akáclombos, domboldalon levő kis temetőinkbe, hogy ott megállva a mult előtt, nézzük meg a magyar nép művészetét.

A temetés a magyarnál az utolsó szükség, melyre azonban egész életében készül. Ezt igazolja a közmondás, „adjon Isten minden jót, diófából koporsót." — A temetési szokásokról most nem irok, csak az emlékekről. — Ha sok temetőt, és más-más megyékben bejárunk, érdekes változatát látjuk a kidolgozott fejfáknak. Némely vidéken csak egyszerű faragott fa, felírással, a legtöbb helyen azonban szép formás faragással hódolnak a művészetnek. — A fa vastagságát is megállapitották úgy, hogy már az olvasás előtt tudják, fiatal vagy öreg nyugszik-é alant. — A fejfák formája néhol ember alakú, a felvidéken ilyen nagyon sok van. Felső részén van a circuládé és lent az irás. — Vannak, ahol az oszlop eleje ki be ugrós tagozatok, és a nagyobbra irják fel a szükséges nevet és számokat. — Borsodban több helyen nagyon tagozottak, de simák is vannak, melyeknek tetejét deszka lappal borítják, hogy az eső és a nap ki ne kezdje a fa rostjait. — Rendesen csak egy oldalon faragják, a három oldal simán marad. Több helyen fa fejfát, csak a gyerekek kapnak, a felnőttek kő emléket. — A temető a legtöbb helyen, a templom közelébe van, vagy közvetlen körülötte. — Csak ahol a falu fejlődött, vitték ki távolabbra a temetőket. — A fejfákat tölgy vagy bükk fából faragják a helybeli ácsok, és szinezik is. Fekete alapon fehér betük a legtöbb helyen, de egyes vidékeken szines is, a gyásszal megegyeztethetőnek tartják a piros, fehér, zöld szinnel befestettet is. — Előfordul kék, piros és zöldre festett is, de ezeket az idő könnyen lemossa. — A gyász jele nálunk a fekete. — Hollandiában a fehér. — A fejfa nagyon fontos, mert vita tárgyát képezi, hogy mit jelent annak formája és eredete.

Ha a fejfákat csak mint kopjafákat, a régi temetkezési rendszerrel egyeztetjük össze, akkor miért készitik olyan különböző formákban, mely néha egész ember formát ábrázol. A művészet szenvedélye váltotta-é ki, nem lehet tudni, vagy egész más elgondolások volt. Hiszen a kopján nem volt irás, csak jegy, míg a mostani fejfákon egész történet van. Vagy a hozzátartozója beszéli el, ki az, aki ott nyugszik, vagy maga a halott beszél magáról, mely sokszor tréfás hangot is pendit meg.

— „Kit föd-e sír? Olvasod te, Nyugodnál te, Olvasnám én. — Pihenj békén!" — vagy: V..na községben élt egy faragó ács aki a komájának a fejfájára ezt irta:

„Itt nyugszik a földben egy Isten ostora,
Aki a falunak volt nagy imposztora, —
Aki sok embernek kivette a zsirját, (gazdag ember volt), — Vesse ki a földből az Istennyila hát. — ..... egy M..... kai eset:
„Nagy az úr Isten hatalma,
Eldülött az kazal szalma,
Márton Miklóst oda lepte
A kutya kijelentette" (t. i. a kutya ugatott és arra lettek figyelmesek.) stb. stb.

Az irások, természetesen régimódi, a szavak megszakitásai, sokszor egészen mást hoznak ki, mint amit ki akarnak fejezni. — Egyes szavakat kihagynak, azt gondolják, azt úgyis tudja mindenki. Nagyszerűen rövidítenek: p — pihenj, ha nagy P pihenjetek. — ABFRA — a boldog feltámadás reménysége alatt. — Ha a sor úgy kívánja akkor egyes betűket kihagynak, kettős betűt nem írnak.

(Folyt. köv.) *Lenkey Gyula.*

HIREK

— Cserkésztáborozás. A sárospataki ref. egyház 763. sz. cserkészcsapata 2 heti nyári táborozását Hernádszentandráson tartotta az u. n. Nyavalyád-falván, a szentandrási szőlőhegy árnyas tövében a Hernád-folyó közelében dr. Zsiros József theol. professzor úr parancsnoksága alatt. A Hernád-völgyének gyönyörű vidéke, a környék meleg érdeklődése, az elsőrendű táplálkozás a professzor úr kedves feleségének felügyelete mellett bizonyára kitörölhetetlen emlékeket hagytak a csapat lelkében. Maradandó az az emlék is, amely a csapat itt tartózkodásával a környék s főleg a szentandrásiak lelkébe vésődött. Egyszerű emberek, látva az esti tábortüzeket, a megfásult szíveket is megejtő áhitatokat, a cserkészek szakszerű testi és lelki képzését, sok ideig fogják emlegetni a pataki cserkészek táborozását. Július 5-én a szentandrási templomban ünnepélyes fogadalomtételük volt. Ez alkalommal a szentandrási ifjúsági egylet felhasználva körzeti ifjúsági konferenciát rendezett Farkas Elek abaúji esperes úr elnöklete alatt. A zsúfolásig megtöltött templomban dr. Zsíros József professzor hatalmas igehirdetése rázta meg a lelkeket, a fogadalmat tett cserkészek éneke, majd fogadalmuk megpecsételésére a magyar zászlóra lehelt csókjuk csalt könnyeket a szemekből. Előadásokat tartottak: Kiss József abaúji missziói előadó (Hitetlen ifjúság), Csabay István kiskinizsi lelkész (Kereső ifjúság),

Kukoró Ferenc nagykinizsi lelkész (Bűnbánó ifjúság), Kocsis János pataki hitoktató-lelkész (Hitvalló ifjúság). Valamennyi előadás ifjúságra, hallgatókra meggyőző, építő erővel hatott. Konferenciánkon a szomszédos községek: Felsőfügöd, Hernádbűd, Felsődobsza, Csobád, Kis- és Nagykinizs, Csobád ifjúsága és közönsége vett részt, Sárospatakról is sok látogatóban járt szüle. Megtisztelte még látogatásával konferenciánkat mindig melegen érdeklődő egyházker. főgondnokunk: Farkasfalvi Farkas Géza úr is s a szomszédos Pere községből dr. Bárczay Lajos egyh. m. tanácsbíró úr is feleségével. A konferenciával kapcsolatban a szentandrási leányegylet testvéri szeretetének, szíves vendéglátásának fényes jelét adta, amikor az ízlésesen feldíszített iskolában, terített asztalnál 250 személynek adott bőséges uzsonnát. Megkell emlékeznem a cserkészcsapat igehirdetésre hivatott tagjainak (dr. Zsiros József professzor, Kocsis János hitoktató, Vágó István és Jónás Imre hittanhallgatók) fáradhatatlan missziói munkásságáról is, akik három vasárnapon át felváltva hirdették az Igét a szomszédos községek templomaiban, meggyőző erővel téve bizonyságot az Istenhez emelő, hamisítatlan református hitről. Isten gazdag áldása legyen a kedves cserkészcsapaton, lelkes vezetőin, a konferencia előadóin! *Mys.*

— **Sárospataki főiskolánk munkatábora** folyó július hó 17-én befejezte működését. Az idén alig jutott szóhoz az országos sajtóban. Csendben, zajtalanul folyt benne az ifjúi erőket mindenestől igénybevevő nehéz munka, de meg vagyunk győződve arról, hogy olyan szellem hatotta át és olyan vezetés alatt állott, hogy mintául szolgálhatna minden hasonló munka számára. Az átlagos fizikai teljesítmény a mult évihez képest jelentékenyen nagyobb, a munka minősége pedig a kereskedelemügyi minisztérium kiküldöttének a nyilatkozata szerint is a szakmunkásokét is felülmúló. Munkatáborunkban, amely egy hónapig tartott, résztvett: 24 teológus, 5 tanító, 1 segédlelkész, 2 joghallgató, 5 érettségizett, illetve képzős és 2 tanár. Itt említjük meg, hogy munkatáborunkat működése utolsó napjaiban meglátogatták Janka Károly főiskolai lelkészi gondnok, dr. Vasady Béla egyetemi professzor és felesége, Novák Sándor gimn.-és közigazgató és Boda Béla gimn. tanár.

— **Serdülő vezetők, fiatalemberek** és 12—16 éves serdülő fiúk számára tart 4 napos táborozást Balatonszárszón a Ref. Ker. Ifjúsági Egylet Szövetsége augusztus 17-én estétől 22-én estig. Részvételi dij 16 éven aluliaknak 8 P, 16 éven felülieknek 9 P. 50 százalékos utazási kedvezmény. Jelentkezni lehet Dobos Károly konventi ifj. lelkésznél, augusztus 11-ig Bpest VIII., Horánszky-u. 26 alatt 4 P jelentkezési díj előre beküldésével.

— **Négynapos sátortáborozás** lesz a debreceni Nagyerdőben augusztus 24—28-ig serdülő fiúk, továbbá fiatalemberek és ifjúsági vezetők részére párhúzamosan. A programm a serdülő fiúk közötti munkával fog főleg foglalkozni. Részvételi dij 6 P. jelentkezni augusztus 17 ig a debreceni KIE-ben lehet, (Debrecen, Piac-u. 36) 3 P részvételi dij előre küldésével. Részletes meghívót kívánatra a debreceni KIE küld.

— **A miskolci ref. leánygimnázium** nyomtatott Értesítőjének 14. oldalán a Kormányzó testület névsorából kimaradt Kovács István ref. lelkész, egyházker. tanácsbíró, zsinati r. tag neve, amit e helyen pótolunk és helyreigazítunk. Az *Igazgatóság.*

—**Ref. Leányotthont szándékozom létesíteni** a Kálvin-tér közelében Budapesten, ha megfelelő számú diák-leány, vagy tisztviselőnő jelentkezik. A teljes ellátás mérsékelt áron, csak lakás havi 20 pengő. Bővebb felvilágosítással szívesen szolgál augusztus 1-ig Debrecen, Eötvös-utca 90, és tisztelettel kéri pártolását, *Dinnyési Jánosné,* szül. Kovács Ilona lelkész-árva.

HIVATALOS RÉSZ.

XVII. számú körlevél.

Lelkésztestvéreimhez!

A m. kir. Földmívelésügyi Miniszter úr a javadalmi földdel rendelkező lelkipásztorok részére a szarvasi középfokú gazdasági tanintézetben 15—20 résztvevővel még e nyár folyamán két hetes gazdasági tanfolyamot óhajt rendezni.

A tanfolyamon a résztvétel ingyenes, de az oda- és visszautazási költséget, valamint a napi 2 pengő étkezési dijat a résztvevőknek kell fizetni.

A tanfolyam anyaga: Növénytermesztés, állattenyésztés, kertészet és szőlőművelés, méhészet és selyemhernyótenyésztés, gazdasági számadás vezetés és általános tudni-valók.

Felkérem azokat a lelkésztestvéreimet, akik ezen a tanfolyamon résztvenni óhajtanának, hogy ebbeli szándékukat hozzám folyó hó 29-ig jelentsék be, mert a jelentkezők névsorát sürgősen közölnöm kell a konventi elnökséggel.

A tanfolyam időpontját később tesszük közzé.

Magam is óhajtom, hogy ezen és a következő években rendezendő tanfolyamokon minél több lelkésztársam vegyen részt. Testvéri szeretettel:

Miskolcs, 1936. július 22. *Dr. Enyedy Andor*
püspök h.

— **Pályázati hirdetmény.** A sajóvelezdi ref. egyház presbitériuma pályázatot hirdet a nyugdijazás folytán megüresedett kántor-tanítói állásra. — Fizetése: az egyháztól 43 értékegység, a többi állami fizetéskiegészítés. Jó orgonálás, régi énekkar vezetése, a belmissziói munkában való segítség feltétlen megkívántatik. Pályázati határidő *augusztus 20.* Az állás *szeptember 1-én* elfoglalandó. Pályázati kérvények a református lelkészi hivatalhoz küldendők.

— **Meghívó.** Az abaúji egyházmegye egyetemes lelkészértekezlete augusztus 7-én, délelőtt 8 órai kezdettel lesz megtartva Szikszón, egyik iskolai teremben, melyre a tagokat szeretettel meghívom. Ebédre jelentkezés a szikszói lelkészi hivatalban. Testvéri köszöntéssel: *Kiss József* h. elnök.

Nyomtatta: Kisfaludy László a Ref. Főiskola betüivel Sárospatak, 1936.

XXXI. évfolyam. 31. szám. Sárospatak, 1936 augusztus 2.

SÁROSPATAKI REFORMÁTUS LAPOK

A TISZÁNINNENI REFORMÁTUS EGYHÁZKERÜLET, A SÁROSPATAKI FŐISKOLA ÉS A TISZÁNINNENI EGYHÁZKERÜLETI KÁLVIN-SZÖVETSÉG HETI KÖZLÖNYE

FELELŐS SZERKESZTŐ ÉS KIADÓ: **DR. MARTON JÁNOS.**

FŐMUNKATÁRSAK: DR. ENYEDY ANDOR, DR. MÁTYÁS ERNŐ, DR. SZABÓ ZOLTÁN, DR. ÚJSZÁSZY KÁLMÁN és DR. ZSIROS JÓZSEF. — Kálvin-szövetség részéről: DR. H. KISS GÉZA.

TARTALOM: *G.*: „A Haza mindenese.“ — —: Kivonat az alsóborsodi egyházmegyei lelkészegyesület közgyűlése jegyzőkönyvéből. — *Lenkey Gyula:* Levél (XX.) — *G.*: Kálvin institutióinak régebbi kiadásai a sárospataki könyvtárban. — Hirek. — Pályázati hirdetés ösztön-díjra.

„A HAZA MINDENESE.”

Ezzel a névvel illették Fáy András, a kiváló meseírót, a kitűnő regény- és novellaírót, a Nemzeti Szinház buzgó előharcosát, a takarékpénztárak, a kisdedóvó intézetek és sok egyéb hasznos gondolat megvalósítóját. Kisfaludy Károly iskolájához tartozott mint iró, de őt sok tekinte.ben megelőzte. Pl. 1817-ben irt Különös végrendelete s meséi a víg elbeszélés terén emelkedtek fölé. Széchenyire is hatottak e mesék, kit eszmék termelésében meg is előzött. Közös volt a céljuk: a hazának használni, amilyen téren csak lehet. Pl. a szinészet terén Szechenyi elől (bár az nem pályázott) Fáy András értekezése vitte el a pálmát, ki az ügynek országos elintézését ajánlotta. Javítani iparkodott az igazságszolgáltatást, a közigazgatást, harcosa volt a szabad iparnak, a javítóintézet felállításának stb. A Széchenyi kaszinójának könyvtárosa, majd igazgatója, Pest megye országgyűlési követe, az Akadémia és a Kisfaludy társaság vezető tisztviselője, a budai szinház társigazgatója, a Pesti Hazai Első Takarékpénztár vezetője, a Védegylet munkása volt s a nevelőnő-képzőintézet felállítását nagyon sürgette. Dolgozott a prot. unio érdekében, ő vetette fel a pesti prot. főiskola tervét. Ha még ezekhez hozzávesszük azt, hogy jó szónok s kitűnő iró volt, aki a víg elbeszélés, a társadalmi regény, a vígjáték terén is úttörő volt, csakugyan el kell ismerni, hogy Szemere Pálnak igaza volt, mikor őt a haza mindenesének nevezte el.

Mikor születésének 150-ik fordulóját ünnepeljük, büszkeséggel kell megállapítanunk, hogy e hasznos iró 1793 V. 30-tól 1799-ig, majd 1803—1805 júniusáig a pataki főiskola növendéke volt. (A Fáy-családból többen is tanultak itt.) Subscribálási jegyzése igy van:

Andr. Fay Nob(ilis) Gomba. Pesth sept 19. 1803. 17 (éves) non tog 3i. — Tehát 1803-ban mint III. éves világi pályára készülő ifjú iratkozott be újra főiskolánkba. (De a theologiához is igen értett.) Pataki diákságáról sokszor és örömmel emlékezett meg. Dávid Péternél, az egyház híres kántoránál lakott kisdiák korában. Elvégezte az abécista, coniugista, grammatista, syntaxista, rhetor, poeta, logikai osztályokat. 1799-ben Pozsonyba ment, ahonnan 1803-ban jött vissza Patakra. Censurai érdemjegye: bene — — eredményt tüntet fel.

Születése százötven éves fordulóján hadd tűzzön a pataki Alma Mater is egy szál virágot a maga részéről a megemlékezés koszorújába. Bárcsak sok ilyen hasznos írót adna az ég a magyar hazának és sok ilyen kitűnő diákot a pataki iskolának! G.

Kivonat az alsóborsodi egyházmegyei lelkészegyesület közgyűlése jegyzőkönyvéből.

Az alsóborsodi egyházmegye lelkészeinek Diósgyőrben 1936 évi július 2-án tartott értekezletén dr. Enyedy Andor előterjesztette a következő határozati javaslatot:

Lelkészértekezlet látja és megállapítja, hogy a sajtónak milyen fontos, elsőrendű, szinte döntő szerepe van a mai emberiség szellemi és lelki arcának kialakításában. E megállapításból kifolyólag sürgős szükségletnek vallja, nyilvánítja érdekesen, építően, tanítóan és szórakoztató módon szerkesztett, képekkel színesített és élénkített nagy formájú és nagy betűs egyházkerületi néplap kiadását. A szerkesztésből ki kell zárni a napi és pártpolitikát, ellenben figyelembe kell venni a szerkesztés munkájában azt, hogy népünk öregekből és fiatatokból, felnőttekből és gyermekekből, férfiakból és nőkből, jobbmódúakból és szegényebb sorsúakból, gazdákból és cselédekből, földművesekből, iparosokból, valamint egyéb alkalmazásban levőkből áll s ezeknek a rétegeknek egyetemes lelki-szellemi és társadalmi szükségleteik mellett meg vannak a különleges szükségleteik is. A lap tartalmát vallási, egyházi, nemzeti, népszerűen tudományos, nemesen irodalmi, népművészeti, népjóléti és népegészségügyi közlemények alkotnák. Tájékoztatást kell adnia az országban, nagy világban történő vallási, egyházi és világi dolgokról: de a világiakról is vallásos megvilágításban: hireket főként az egyházkerületből.

A lap szerkesztésének és kiadásának módja a következő:

Az egyházkerület kijelöl erre a munkára minden tekintetben alkalmas szerkesztőt, aki mellett szintén az egyházkerület által, de lehetőleg az egyházmegyék képviselőiből összeállított sajtóbizottság működik. Ez a sajtóbizottság az egyházkerületi missziói bizottság albizottsága. Működéséről, annak eredményeiről évenként szerkesztő útján a bizottságnak, bizottság pedig előadója útján az egyházkerületi közgyűlésnek tesz jelentést. A kijelölt szerkesztő megszerkeszti a lap általános részét és azt egy-egy példányban az egyházmegyei szerkesztőkhöz küldi. Az egyházmegyei szerkesztő, akit hasonló egyházmegyei sajtóbizottsággal támogatva az egyházmegye jelöl ki, az általános rész felhasználásával, az egyházmegyei hirekből, helyi érdekű közleményekből teljessé tett, kiegészített lapanyagot a nyomdába adja s megfelelő, de legalább is 1000 példányban az egyházközségekbe a lelkészi hivatalok címére szétküldeti. Az általános rész a lapnak legalább felét, legfeljebb háromnegyed részét, az egyházmegyei rész legfeljebb felét, legalább egynegyed részét teszi ki. A lap kiadás költségeit az egyházmegye viseli, az egyes egyházközségek azonban felelősek a számukra megjelölt legkevesebb példányszám elterjesztéséért és előfizetéséért. Ennek a szerkesztési és kiadási módszernek a következő előnyei vannak: A lap szerkesztésének, kiadásának és terjesztésének hármas munkáját arányosan elosztja a fokozatos egyházi szervezetek, testületek, hatóságok: egyházkerület, egyházmegye, egyházközség között. A munka megosztásával természetesen együtt jár a lap körüli felelősség megosztása is.

Az általános rész központi, egyházkerületi szerkesztésével mentesítve van e meglehetősen nehéz és igényes munka alól a tulajdonképeni szerkesztő és kiadó: biztosítva van az általános rész egysége és színvonalassága, valamint tervszerűsége és nagyobb rendszeressége.

A híranyagnak egyházmegyei összeszedését és hozzáadását az a tapasztalat indokolja és ajánlja, hogy az olvasókat inkább a közeli, mint a távolabbi események hirei érdeklik, s közelről gyüjtött és közölt hirek jobban szolgálják az egyházközséget, gyülekezetek életének, munkájának kivánatos kölcsönhatását.

Az egyházkerületi néplap kiadása és terjesztése természetesen nem érinti más, alkalmas, jól bevált egyházi és vallásos lapok terjesztését. Sőt lelkészértekezlet reméli, hogy néplapunk kiadásának a tervezetben ismertetett módja a gyakorlati megvalósítás rostáján és próbáján átmenve, szolgálni fogja hasonló módon kiadandó országos ref. néplap kivánatos elkövetkezését.

Lelkészértekezlet az előterjesztett javaslatot többek hozzászólása után egyhangúlag magáévá teszi, hasonló állásfoglalás végett a testvéregyházmegyékhez, illetve azok lelkészértekezleteihez átteszi, egyúttal az egyházkerület elnökségéhez is felterjeszti azzal a kéréssel, hogy az egyházmegyék egyöntetű hozzájárulása esetén a szerkesztőt és a szerkesztő bizottságot jelölje ki: valamint erre felhasználható alapból a lehetőség szerint nyujtson fedezetet legalább egy októberben megjelenő reformációi, legfeljebb még novemberben megjelenő adventi és decemberben megjelenő karácsony-újévi próbaszám megjelentetésére: az egyházmegyéket pedig hívja fel a lap kiadásához szükséges hasonló intézkedések foganatosítására. A lap egyelőre havonként jelennék meg, s példányonként portóval együtt kb. 8 fillérbe kerülne.

Levél.

(XX.)

A temetés és temetés utáni szokások bár nem tartoznak az egyházművészethez, de a vallásos érzelem még mai napig is fenntartottn szinte a babonaságig. Megőrzött szokásaiból csak kettőt említek itt meg: Az egyik barkó községben halott volt egy öregasszony, este a szoba közepére teszik a mestergerenda alá és meggyújtják a gyergyát, az ajtókat nem zárják be, de minden élő eltávozik a házból. Vizet s ételt tesznek az ablakba, hogyha hazajön ihasson és ha iszik, akkor jó helye van a másvilágon. A közeli bányából hazafelé tartottak a bányászok, de igen nagy eső vette őket elő, mikor a faluba értek és valahová be akartak menni, világos már sehol nem volt, csak egy helyen. Bemennek, látják, hogy az öreg asszony a ravatalon van, nem találtak senkit a házban, az enni és inni valót elfogyasztották és az öregasszonyt oldalra fordították, hogy ne lássa. Aztán elindultak tovább, a falujok felé. Másnap, mikor ismét arra mennek, hallották, hogy nem temetnek, mert az öregasszonnyal csoda történt, megevett mindent és meg is fordult a helyén, — úgylátszik nem jó helye van, megszenved a földi gonoszságáért. Várnak, míg megtalálja helyét a másvilágon.

A másik eset pedig az volt, hogy meghalt egy kislány szintén egy barkó családnál s az anyja nagyon sajnálta, elment egy hét mulva egy jósasszonyhoz, hogy nincs-e valami baja a lányának, mert ő igen sajnálja. A jósasszony azt mondotta, hogy azért nem tud nyugodni, mert a lánya koszorúja félrecsúszott és vizet nem adtak neki inni, mikor halva feküdt. Az anya, az éppen akkor halva fekvő öreg ember családjához elmegy és elmondja, hogy mit tud. Szeretne üzenni a lányának És a halott fülébe ezt kiáltja: „Zsiga bácsi, igazítsa meg a Juliska koszorúját, mert nagyon sajnálom.“

Nem tudnak belenyugodni az elmúlásba, szerintök a jó emberek haza járnak, azért leveszik a csizmáról a patkót, hogyha jön, ne kopogjon — hajtű helyett lúdtollat tesznek a hajba, hogy könnyebb legyen — vannak olyanok is, kik hamuval behintik a küszöböt és az asztal környékét, hogy meglássák a nyomát, ha hazajött. Ahol ételt raknak ki az ablakba, mert bizonnyal hazajön a szállást megköszönni; ha az ételre a kutya oda megy és annak a lábnyomát fedezik fel, akkor aztán van találgatás a lélekvándorlásról. — A barkók katolikusok.

Kedves Professzor úr! Az egyházművészet nehány érdekesebb részét ismertettem eddig, most már az volna a fontos, hogy a lelkészek utánanéznének és tanulmányoznák azokat a dolgokat, amelyek legjobban érdeklik őket, így aztán megtudnánk azt is, hogy az egyházművészet milyen hatással van az emberi lelkekre, különösen a lelkipásztorok lelkére. Nem érdektelen rész volna még a reformáció korában s azt megelőző művészetről szólni, különös tekintettel a kálvini egyházművészetre. — Nagyon köszönöm, kedves Professzor úr, hogy leközölted leveleimet, legalább sok tanulmányomból ismertetéseket közölhettem azokkal, akik érdeklődtek. Ha szolgálatra lehetek, ezután is bármikor szívesen és szeretettel állok rendelkezésedre, hogy ezzel is munkálhassam református egyházunk előhaladását és művészeti emlékeinek feltárásával azok megbecsülését és a magyar szív és lélek nemessé tételét. A vallás, a művészet és a nyelv együtt fejlődik és tesz mindenkit Isten igaz munkásává, elhatározásokban és tettekben s alkotásokban gazdaggá.

Bánhorvát, 1936. április 7. Igaz szeretettel:

Lenkey Gyula
ref. lelkész.

KÁLVIN INSTITUTIÓINAK RÉGEBBI KIADÁSAI A SÁROSPATAKI KÖNYVTÁRBAN.

Kálvin az Institutiót 1535. augusztus 20-án fejezte be Baselben; megjelent 1536-ban ugyanott, tehát most ünnepli a ref. egyház megjelenésének 400 éves fordulóját. A mű 1536 óta sokszor megjelent; Kálvin életében utóljára 1559-ben (Robertus) Stephanus kiadásában.

A pataki főiskola nagykönyvtárában e műből a következő kiadások vannak meg:

Genevae 1553: NN 703, QQ 641/b. (Ez utóbbinak a tábláján TK 1556 jegyek vannak bepréselve. A Palavicini testőr könyrtárából került elő, hova a főiskola könyvei közül jutott.)

Genevae 1569: C 358. A 447.

Lausane: 1576: VI. 576. (Gonda Béla aj.)

(Hely nélkül) 1585: QQ 1444.

Genevae 1612: IV. 2121.

Genevae 1617: S 831/a. (Szombathi vette Zürichben 1776-ban.)

Genevae 1618: I. 125. (Szentpéteri hagyatéka.)

Lugduni 1654: III. 3210.

Franciául: Genevae 1560 (Crispinél): ZZ 841. Csiky Kálmán hagyatéka.

Német fordításban Spiess-től Wiesbaden 1887: UU 245.

Magyarul először Szenczi Molnár Albert fordításában 1624 ben jelent meg e könyv. Ebből könyvtárunkban 2 példány van: egy az állományban s egy a duplumtárban. — Az állománybelinek külön érdekessége, hogy 1705 szeptember 22-én Csudó Zsófia ajándékozta a coetusnak, az a Csudó Zsófia, aki a pataki iskolának egy szőlőt hagyott a tarcali Mézesmál hegyen azért, hogy a diákok a száműzetésben is megtartották a „pataki iskola" nevet. Ez bele is van írva: „Ex libris Mathiae Istvánfy de Halász. Cassoviae. Ezen könyvemet is hagyom holtom után a pataki coetus számára a bibliával együtt Csudó Sophia." A könyvet Istvánfinétól, aki utóbb Örös István felesége lett, Szigeti István visi pap hozta el Patakra, még a nő életében.

A duplumban levő példányt Czitto Ádám és társai 1663 ban vették Kassán 3 imperiálért. *G.*

HIREK

— **Csikesz Sándor** debreceni egyetemi professzor julius hó 29-én meglátogatta sárospataki főiskolánkat. Tanulmányokat végzett a könyvtárban s információkat szerzett sárospataki teol. akadémiánk egy és más ügyben gyakorolt eljárásáról.

— **Dr. Mátyás Ernő** teol. tanárt a teol. akad. tanári kar jul. hó 20-án tartott gyülésében ujra megválasztotta teológiai igazgatóvá s miután a következő 2 évben a közigazgatói tisztet is a teol. igazgató fogja betölteni, dr. Mátyás Ernő fogja ellátni a közigazgatói teendőket is. Janka Károly lelkészi gondnok az igazgatótanács határozata értelmében személyesen iktatta be az uj közigazgatót tisztébe, amely alkalmat felhasznált arra is, hogy a lelépő közigazgatónak, Novák Sándornak harmoniát teremtő müködéséért elismerését nyilvánitsa.

— **Téli gazdasági iskolát kapott Sárospatak.** A kezdeményezés a főiskola köréből indult ki és a főiskola nagy kúltúrális jelentőségének tulajdonitható az is, hogy a téli gazdasági iskolát, amelyért több szomszédos nagyközség is erős akciót indított, Sárospatak kapta meg. Hisszük, hogy Főiskolánk a létesített téli gazdasági iskolával a legszorosabb kapcsolatokat fogja fenntartani, amely kapcsolat áldásos lesz úgy a létesített új intézetre, mint magára a főiskolára is.

— **Sárospataki főiskolánk tanárai közül** külföldi tanulmányúton vannak Dr. Szabó Zoltán, Szabó Károly, Szabó Gyula, Orbán István, dr. Harsányi István, akik Némemetországban végeznek tanulmányokat és a berlini Olympiászra is ellátogatnak.

— **A Barth Károly közreműködésével tartandó debreceni teológiai továbbképző tanfolyam programja:** *Szept. 28-án* délután 4 órakor: Bibliát olvas és imádkozik: *Dr. Szász Imre* esperes. — A tanfolyamot megnyitja: *D. Dr. Baltazár Dezső* püspök. — *D. Dr. Barth Károly bázeli egyetemi professzort üdvözli és előadásai megtartására felkéri: Dr. Erdős Károly* dékán. — $^1/_2$5—$^1/_2$7-ig: *D. Dr. Barth Károly első előadása az eleveelrendelésről.* Az előadást tolmácsolja: *Dr. Vasady Béla* egyetemi tanár. — $^1/_2$7—8 ig: Áhítat közös megbeszéléssel: *A küldetéstudat imaéletemben és igehirdetésemben.* Vezeti: *Dr. Révész Imre* egyetemi tanár. A rendezőség által felkért első hozzászóló: *Nagy Lajos* sárándi lelkipásztor.

Szeptember 29-én délelőtt 8 órakor: Áhítat: *A szuverénül kiválasztó Isten.* Tartja: *Dr. Erdős Károly* egyetemi tanár. — 9—$^1/_2$11-ig: *Barth Károly második előadása.* — $^1/_2$12—1-ig: *Barth Károly harmadik előadása.* — Délután $^1/_2$5—$^1/_2$7-ig: *Barth Károly negyedik előadása.* — $^1/_2$7—8-ig:

Áhítat közös megbeszéléssel: *A küldetéstudat lelkigondozói munkámban.* Vezeti: *Dr. Soós Béla* debreceni lelkipásztor, egyetemi m. tanár. A rendezőség által felkért első hozzászóló: *Ördög Lajos* pocsaji lelkipásztor.

Szeptember 30-án délelőtt 8 órakor: Áhítat: *Krisztus, kiválasztottságom tüköre.* Tartja: *D. Dr. Kállay Kálmán* egyetemi tanár. — 9—12-ig: *Az eleveelrendelésről elhangzott előadások megbeszélése a Tisza István tudományegyetem református hittudományi karának tagjaival.* — Délután $^1/_2$5—$^1/_2$7-ig: *Barth Károly felelete az előadásai alatt írásban benyújtott kérdésekre.* (E kérdések benyújtásának végső határideje szeptember 29 én délután 7 óra.) — $^1/_2$7—8-ig: Záró áhítat közös megbeszéléssel: *A küldetéstudat közéleti forgolódásomban.* Vezeti: *Gönczy Béla* vésztői lelkipásztor. A rendezőség által felkért első hozzászóló: *Uray Sándor* debreceni lelkipásztor.

A tanfolyamra való jelentkezés határideje: *szeptember 20.* A jelentkezési díj debrecenieknek 2 P, nem-debrecenieknek 1 P 50 fillér, amely a jelentkezéssel egyidőben küldendő a tanfolyam adminisztratív intézőjének: *Ördög Lajos* lelkipásztornak a címére, *Pocsaj, Bihar vm.* A tanfolyamra *bárki* jelentkezhetik. A tanfolyam tagjainak olcsó és jó együttes étkezéséről a kollégiumi tápintézetben történik gondoskodás.

— Az ORLE szokásos évi konferenciáját aug. 27—31. napjain fogja megtartani Nyiregyházán. Különös nevezetességet ad az idei konferenciának az, hogy azon ünnepelni fogják D. Dr. Baltazár Dezsőt 25 éves püspöki jubileuma alkalmából és fel fogják avatni a nyiregyházi ref polgári leányiskolát.

— Zempléni lelkésznék figyelmébe. A zempléni lelkésznék augusztus 4-én, kedden d. e. 10 órakor tartják havi bibliaórájukat a sárospataki református lelkészlakáson. Minden testvérünket szeretettel várunk.

— Nőnevelőintézet Sárospatakon.* Kellő számú jelentkező esetén 1937 szeptemberében Sárospatakon a Református Főiskola közelében, 10—20 éves leányok részére nevelőintézetet nyitok. — Az intézet növendékei a helybeli református gimnáziumot annak latin, vagy angol ágazatát és a róm. kat. polgári leányiskolát látogathatják, vagy az intézet továbbképző nyelvtanfolyamain vehetnek részt. Tanári felügyelet, egyéni nevelés, korreptálás, naponkénti angol, francia, német nyelvórák. Zenetanulás és sportlehetőségek. A teljes ellátás díja, melyben a nyelvórák és a korrepetálás díjai is bennfoglaltatnak, kb. havi 90 pengő. Az érdeklődők mielőbbi jelentkezését kéri és bővebb felvilágosítással szolgál

Sárospatak, 1936. július hó,

RICK-LENKE
okl. középiskolai tanárnő
Budapest, II. Török-u. 10.
vagy Sárospatak, Postafiók.

* A hirdetésre a magunk részéről is felhivjuk olvasóink figyelmét. Olyan egyén áll mögötte, akinek személye biztos garancia a nevelőintézet sikeres és a legmagasabb igényeket kielégítő működése felől. Felelős szerkesztő.

— Református nap Tokajban. Augusztus 20-án Tokajban egyházmegyénk missziói bizottsága, református napot tart, melyre hivatalos minden reformátés testvér és minden érdeklődő. Csoportos foglalkozás lesz, nők, férfiak, leányok és ifjak részére. Felvilágosít a sátoraljaujhelyi, bodrogkeresztúri, tokaji és vajdácskai ref. lelkészi hivatal. Részvételi díj 20 fillér. Étkezésről mindenki maga gondoskodik.

Pályázati hirdetés ösztön-dijra.

„A honi és külföldi egyházakkal kapcsolatot tartó bizottság" az egyháznak a theologiai kollégiumában (Westminster College, Cambridge), egy 75 fontos ösztöndíjat ajánl fel egy évi tanulmány folytatására egy olyan theologiai studensnek, akinek az a szándéka, hogy belép az európai kontinensen lévő valamelyik presbiteri egyháznak a szolgálatába.

Az ösztöndij fedezni fogja a kollégiumi ellátás és tandíj költségeit az iskolai idő alatt: és egy 30 fontos járadék fog folyósíttatni a szükséges kiadásokra a karácsonyi és húsvéti szünidőben, amely szünidőket a Britt-szigeteken kell eltölteni. A Nagy-Brittániába és onnan haza történő utazásra nincs pénz segély. Ezenkívül az eredményesen tanulni akaró studensnek szüksége van még egy kevés pénzösszegre személyi kiadásokra a kollégiumban.

A kollégiumi év 1937 októberében kezdődik és végződik 1938 júniusában.

Hogy az odaitélés feltételei teljesíthetők legyenek, minden folyamodványhoz mellékelni kell azokat a bizonyítványokat, amelyek mutatják azt,

1., hogy a studens befejezte a rendes theologiai kurzust,

2., hogy tudja az angol nyelvet kielégítően s haszonnal fogja tudni hallgatni az angol nyelvű előadásokat,

3., hogy teljesen egészséges.

Mindehhez a folyamodványhoz el kell küldeni még

4., az értelmi képességet igazoló teljes hitelű bizonyítványt,

5., erkölcsi bizonyítványt (bizonyítvány a jó jellemről),

6. aláírt kötelezvényt arról, hogy az illetőnek az a szándéka, hogy mint lelkipásztor szolgálja majd egyházát hazájában.

Az ösztöndijért való folyamodványt az „Intercourse (társalgás) bizottság" titkárához

Rev. Wm. T. Elmslie M. A.
15. Russel Square,
London. W. C. 1.

kell beadni legkésőbb 1937. február 10-ig.

Nem gondolja, hogy talán saját gyermekeit támogatja az árvabélyeg -akcióval?

Nyomtatta: Kisfaludy László a Ref. Főiskola betüivel Sárospatak, 1936.

XXXI. évfolyam. 32. szám. Sárospatak, 1936 augusztus 9.

SÁROSPATAKI REFORMÁTUS LAPOK

A TISZÁNINNENI REFORMÁTUS EGYHÁZKERÜLET, A SÁROSPATAKI FŐISKOLA ÉS A TISZÁNINNENI EGYHÁZKERÜLETI KÁLVIN-SZÖVETSÉG HETI KÖZLÖNYE

FELELŐS SZERKESZTŐ ÉS KIADÓ: **DR. MARTON JÁNOS.**

FŐMUNKATÁRSAK: DR. ENYEDY ANDOR, DR. MÁTYÁS ERNŐ, DR. SZABÓ ZOLTÁN, DR. ÚJSZÁSZY KÁLMÁN és DR. ZSIROS JÓZSEF. — Kálvin-szövetség részéről: DR. H. KISS GÉZA.

TARTALOM: *Fodor György*: Néhány szó a református politikai napilap felállításának kérdéséhez. — *Takács Mihály*: Kalászok és bogácsok az élet mezejéről. — Hirek. — Hivatalos rész.

Néhány szó a református politikai napilap felállításának kérdéséhez.

A Református Élet 1936 július 11. (27—28.) számában e cím alatt: „Nyilt válasz egy zárt levélre a református napilapról" cikk jelent meg, melyben az akarás és nem akarás küzdelme ismerhető fel. — Tehát még mindig vannak, akik egy református napilap felállításának ellenségei! — Igy még nem érkezett el a teljes idő, mikor az akarást tett követheti. Még mindig úgy vagyunk, mint régen. Sokszor felmerült és megfeneklett indítvány ez, hogy legyen egy napilapunk, mely a református egyház érdekeit védje s ellene szóban, vagy lapokban megjelent valótlanságokat s támadásokat visszaverje, a ref. egyház jogos követeléseit az állammal szemben napirenden tartsa.

Nem érett meg a kérdés a megvalósításra, mert akkor már meg is volna! Nem kellene más hozzá, csak erős akarat, mely nem csengő bongó szavakban és sóhajtozásokban merül ki, hanem a szegénység és nélkülözés mellett is áldozatkészségre lelkesül, intézményeket tart fenn, az elrablottak helyett újakat alkot, mint látjuk ezt a súlyos keresztet viselő erdélyi ref. testvéreinknél.

Igaz, hogy szegények vagyunk, de voltunk jobb állapotban is s akkor sem valósítottuk meg, mert hiányzott az akaraterő s a régi liberális érdekeket sértette volna s ref. nagy urainkat is kényelmetlen helyzetbe hozta volna a kormánnyal szemben egy jogainkat követelő ref. napilap.

Ott voltam az első értekezleten, mely a ref. napilapot meg akarta valósítani, melynek szomorú gyümölcse a részvényekre alapított „Őrálló" születése volt. — Főellenzője az egyetemes egyház által támogatandó s fenntartandó lap megindításának a már régen elhunyt György Endre úr volt.

De most talán megváltozott az idő. A régi liberális aera sokat veszített hatalmából — tekintélyéből. Az egyházunkat ért sérelmek, a kath. sajtó és a szovjettel kacérkodó szociál-demokrata párt támadásainak visszaverésére nem elegendők a kevesek által olvasott egyházi lapok. — Politikai ref. napilapra feltétlen szükség van. De nem a papok és tanítók, hanem a ref. egyházak áldozatkészségével állítandó az fel. Ez az áldozat pedig abban állana, hogy minden egyház beállítaná évről-évre költségvetésének szükséglet, vagy kiadási tételei közé bevételeinek egy százalékát.

Nem mondom, hogy nem nagy teher volna a szegény egyházakra nézve az évenkint fizetendő 20—50 P, de áldozathozatal nélkül lapot fenntartani nem lehet s az is bizonyos, hogy ha ilyen napilapra szükségünk van, azt a ref. anyaszentegyház érdekeinek védelmére sem a római pápa, sem Serédi Jusztinián hercegprimás felállítani nem fogja — egyedül a ref. anyaszentegyház.

Hozzávetőlegesen nézzük csak meg, mennyibe kerülne ez a lap.

1.	Szerkesztői hivatal házbére		8.000 P.
2.	Főszerkesztő havi fizetése	1000 P =	12 000 P.
3.	Felelős szerk. „ „	1000 P =	12.000 P.
4.	Kisegítő vezércikkekért	400 P =	4.800 P.
5.	Rovat vezetőknek: gazdas.	100 P =	1.200 P.
6.	„ : egyházi	100 P =	1.200 P.
7.	„ tudom., irodal.	100 P =	1.200 P.
8.	„ tőzsde-piac	100 P =	1.200 P.
9.	„ hirek 2 =	200 P =	2.400 P.
10.	„ szépirodalmi	1000 P =	12 000 P.
11.	„ sport-rovat	100 P =	1.200 P.
12.	Szinház, zene-művészet	100 P =	1.200 P.
13.	Politikai orsz.gyűl. rovat	200 P =	2.400 P.
14.	Külföldi hírekért	400 P =	4.800 P.
15.	Korrektornak	100 P =	1.200 P.
	Összesen:		66.800 P.

Az előállítási, illetve nyomdaköltségekre nem vettem fel semmit, annak ki kell kerülnie az előfizetési s hirdetési díjakból, mert különben a lap nem életképes.

E szükséglettel szemben lenne a bevétel 1. az egyházak bevételeinek 1 százaléka.

A Tiszáninneni Ref. Egyházkerület 217 egyházától:

1. Az abaúji e. m. 51 egyházának bevétele — a filléreket és százasokat nem számítva ... 233.000 P u. 1% = 2330 P.
2. Alsóborsod 47 egyházának bevétele ... 353.000 P u. 1% = 3530 P.

3. Alsózempl. 52 egyházának bevétele ...	276.000	„	= 2760 P.
4. Felsőborsod 49 egyházának bevétele ...	132 000	„	= 1320 P.
5. Gömör-torna 18 egyh.-nak bevétele	102.000	„	= 1020 P.
Összesen 217 e.-h. b.	1.096 000	„	= 10960 P.

Ebből átlagosan egy anyaegyház bevétele: 5000 P. Sajnos, a többi egyházkerületből íly számszerű adatok nem állanak rendelkezésemre. De ismerve az egyházkerületek egyházainak nagyságát, s ennek megfelelő szükségletét, valószínű, hogy a Tiszáninneni Egyházkerülethez anyagi állapotra, népesség és az egyházak számának hasonlóságára nézve a Dunántúli Ref. Egyházkerület áll legközelebb s így is lehet az átlagos bevételt 5000 pengő összegben felvenni. E szerint a Dunántúli Egyházkerület 7 egyházmegyéjében levő 220 anyaegyház bevétele 1,100.000 P, ezután az 1 % = 1.100 P.

A Dunamelléki és Tiszántúli népesebb s gazdagabb egyházainak átlagos bevétele 6000 pengőre tehető. Igy a Dunamelléki Egyházkerület 8 egyházmegyéjében levő 270 anyaegyház bevétele lenne 1,620.000 P. Ennek 1 % = 16 200 P. A Tiszántúli Egyházkerület 11 egyházmegyéjében levő 339 anyaegyház bevétele lenne 2 034.000 P. Ennek 1 % = 20.340 P.

A négy egyházkerület 5,850 000 P bevétele után = 58 500 P.

2. Az egyházkerületek hozzájárulása:

Tiszáninneni Egyházkerület	...	...	500 P.
Dunántúli	„	... ...	500 P.
Dunamelléki	„	... ...	800 P.
Tiszántúli	„	... ...	1000 P.
	Összesen:	...	2800 P.

3. Az Egyetemes Konvent az államtól kapott közigazgatási segély 688.000 P után adna 6880 P-t.

Igy lenne a négy egyházkerület egyházainak hozzájárulása összesen	...	58.500 P.
A négy egyházkerület pénztáraitól	...	2.800 P.
Az Egyetemes Konventtől	... ...	6.800 P.
Összes bevétel	... ...	68.180 P.
Ezzel szemben a tervezett szükséglet	...	66.800 P.

A bevétel 1000—1500 pengővel még növekednék a leányegyházak 1 százalékos hozzájárulásával, s esetleg az Evangélikus egyházaf is felszólíthatnánk a két protestáns egyházat közösen érdeklő összeegyeztető bizottság útján a hozzájárulásra.

Ha a lelkészek, tanítók, tanárok által pártolt s terjesztett lap megerősödnék, a hozzájárulási százalékot fokozatosan lejebb lehetne szállítani. Erre lenne hivatva az Igazgatóság, mely a négy egyházkerület püspökéből, főgondnokából, vagy ezeknek a helyetteseiből állana s a lap irányítására nézve havonként ülést tartana.

Felmerülhet még a sajtótörvény által megkívánt biztosíték befizetésének a kérdése, amelyet időről időre a kir. ügyészség állapít meg. Ennek a fedezésére lenne fordítandó a lapfenntartására fizetett összegek egy, vagy másfél évi járuléka s addig a lap csak hetenként, vagy hónaponként jelenne meg.

Áldozat-hozatallal a lap tehát felállítható. Teher sokallással, marad, mi volt a régi folt és sok anyagi, szellemi és erkölcsi kárt vallva elkésünk, lemaradunk s az idők szele elzúg felettünk s az eltemető homoktengerből nem marad más, csak a Szentírás.

Fodor György
ny. ref. lelkész.

Kalászok és bogácsok az élet mezejéről.

— Egy falusi lelkipásztor élményei. —

Kenyeremnek a javát megettem. Sok jót és sok nem szeretem dolgot éltem végig az életemben. Volt sok örömem és sok keserűségem lelkipásztori pályámon is. Az egyéni életem emlékei enyémek: senkitsem érdekelnek; de pásztori emlékeim közül talán akad egynéhány, amely érdekelheti lelkipásztor testvéreimet is s a fiatalabbak némi okulást is meríthetnek belőlük. Ezért a Szerkesztőség jóvoltából elmondok egy pár esetet.

*

Egyházi fegyelem. Sok lelkipásztor úgy fél a fegyelmezés gondolatától, mint a tűztől. Minek háborítanánk meg a híveinkkel való jó viszonyt? Kivetni valók Krisztus Urunk idejében is akadtak a hívek között (l. a gyalomról szóló példázatot!) és mindig is lesznek. Miért zúdítanánk magunk ellen a közhangulatot? Igy vélekednek nagyon sokan. Elfeledkeznek róla, hogy az egyházfegyelem oly régi, mint a keresztyénség. (Szépen láthatjuk ezt a Korinthusi II. levélben)

Bizonyos azonban, hogy a fegyelmezést magunkon kell kezdeni: Orvos, gyógyítsd meg magadat! Paráznákat nem fegyelmezhet egy másik parázna, iszákosokat egy másik iszákos, istenkáromlókat egy másik tisztátalan ajkú, mert ez aztán helyrehozhatatlan botránkozást szülhetne a gyülekezetben. Ám ha tiszta a lelkipásztor egyénisége és lelkiismerete: ne féljen a fegyelmezés vesszőjétől: ha törvényes alapon áll s igazságosan, egyenlő mértékkel alkalmazza mindenekkel szemben a fenyítéket: nem lesz visszahatás, ellenkezőleg: a gyülekezeti élet tisztulásához és megerősítéséhez fog vezetni.

*

Nehéz esetem volt az egyik presbiteremmel. 65 év körüli, ú. n. *tisztességben megőszült* ember volt, legalábbis én így gondolkoztam felőle. Ott volt a lelkész és tanító minden jó munkájában. Soha nem gáncsoskodott semmiben s amikor az érzéktelenné vált termény váltságot terményre kellett változtatni, a gyülekezetben ő volt az egyedüli aki fenntartás nélkül szállt síkra papja és tanítója igazsága érdekében. „Istenes D."-nek nevezték az egész faluban.

De jaj, a Sátán hálójába belékerülhet istenes és istentelen egyaránt, belékerült az öreg D. is. Egy alkalommal kárörvendezve zengett végig a

falun a hír az öreg presbiter erkölcsi botlásáról: *paráznaság* bűnébe tévedt az öreg. A dolog világos volt s én legközelebb behívtam a lelkészlakra, elibe tártam a hallottakat: — D. bácsi, szomorú hírt hallottam magáról s ha ennek a tizedrésze is igaz: viselnie kell a következményeit. Én nem vagyok Krisztus, aki a szívekbe láthat, de ha van benne valami, magának szép csendesen ott kell hagyni a presbiteri széket. Magára bízom, hogy legyen önnönmagának a bírája. Természetesen, az öreg kézzel-lábbal tiltakozott a gonosz hír ellen s szokása ellenére legazemberezte az egész világot.

A tény azonban tény volt, amit meg nem történtté tenni nem lehetett. Kínos helyzetbe jutottam. Nyilvános vádló nem akadt, ellenben zúgott az egész gyülekezet. Épen következett a presbiter sorsolás. Jóravaló, egyházát őszintén szerető ember volt a tanítóm, azt mondtam neki:

— Holnap presbiter sorsolás lesz, az isteni igazság szerint az öreg D-nek ki kellene esnie.

— Az emberi szerint is, felelte nyugodtan tanítóm.

Mondjam tovább, ne mondjam? Másnap a sorsolást tanítóm végezte el s az öreg D. neve annak rendje és módja szerint kihúzatott a kalapból s a legközelebbi választáson egyetlen szavazatot sem kapott.

Mindenki Isten ítéletét látta az esetben.

*

Szép, fiatal, sudár leány volt F. E. Meg is akadt a szeme rajta annak is, akinek nem kellett volna, egy jómódú házas embernek. Tiltott viszony lett a dologból, a tiltott viszonynak meg következménye mutatkozott. De hát ez a mai világ már nem olyan jámbor, mint jó néhány évtizeddel ezelőtt, amikor az *egykének* még hírét se hallották. Ma már tudnak segíteni a hozzáértők minden bajon. Segítettek a leányén is: pár hét alatt ismét olyan karcsú lett, mint egy szelíd és ártatlan őz: egy pesti útba került az egész. Az eset után behívattam magamhoz, elibe tártam a bűnét, amire ő erélyesen titakozott. Ám ennek ellenére is tudtára adtam, hogy a következő 3 alkalomal ne merjen odaállani az Úrsztalához.

Hát oda mert. Ezzel is dokumentálni akarta ország-világ előtt az ártatlanságát. Mikor az úrvacsoraosztás alkalmával megláttam a tőle húzódozó leányok között, csendesen odaküldtem az egyházfit, hogy súgja meg neki: ne álljon ki úrvacsorát venni. De kiállott, kiállott minden figyelmeztetés ellenére. Én természetesen megtagadtam tőle a szent jegyeket. Nosza lett óriási felháborodás a közeli rokonok között; kitérési fenyegetések hallatszottak: ám a gyülekezetre csodálatosan jóhatást tett a kemény fegyelem.

Nem lett nagyobb baj a dologból: a leány nem sokára férjhez ment s megbékült szívvel még a lakadalmába is meghívott.

*

Reversálist adott ellenünk az egyházfim feleségének a leánytestvére, minden erőfeszítésem ellenére. Egyházfimat előre figyelmeztettem, hogy mint *tanú* (násznagy) nem vehet részt a lakodalomban. Dehát nem azért kálvinista a kálvinista, hogy nyakas ne legyen: nekem bizony meg kellett érnem, hogy egyházfim, mint násznagy szerepelt a lakodalomban.

Összehivattam a presbitériumot s az illetőt azonnali hatállyal megfosztottuk viselt tisztségétől. Rettentő gyűlölet és felháborodás lett a dologból, kitérési szándékok nyílt hangoztatásával. Következő párbérszedéskor a gondnokot elutasította, hogy ilyen papnak soha nem fizet. De fizetett. Már a következő évben szó nélkül kimérte a párbért s mikor még később beteg feleségét meglátogattam, nagyon hálásan és szívesen fogadott.

*

Fiatal leány és legény szerették egymást, hiszen már néhai való jó Petőfi Sándor megmondotta: „A virágnak megtiltani nem lehet, hogy ne nyiljék ha jön a szép kikelet“... Csakhogy az a szerelem nem ártatlan enyelgés volt és bizony gyümölcse lett. S még nagyobb baj volt hogy a legény anyja hallani se akar róla, hogy fia a bajba jutott leányasszonyt elvegye, mert bizony nem volt megáldva „nagy gazdagsággal és rakott bolt“ tal. Elhivattam magamhoz a fiú anyját (miután előbb már eltiltottam a lányt az Urasztalától) s tudomására hoztam, hogy a fiút is eltiltjuk az Urasztalától; egyszersmind felhívtam, hogy ne legyen akadályul a fiatalok házasságának, sőt igyekezzék azt elősegíteni.

Ha még nem láttam felháborodott furiát: most alkalmam volt vele szemtől-szembe állni. Hogy mi közöm nekem az egész dologhoz, minek avatkozom én a mások ügyeibe, mért kívánom szerencsétlenné tenni az ő fiát stb. stb. Egyszersmind kijelentette, hogyha ragaszkodom fiának az Úrasztalától való eltiltásához, ha meg merem tenni: azonnal kitér egész családjával katholikusnak.

Most már aztán én csattantam fel, felfogván Krisztus urunk ama bizonyos korbácsát, egyszersmind kijelentettem, hogy szabad az út előtte, bármely pillanatban itt hagyhatja egyházunkat.

Esze ágában sem volt. Pár hó múlva pedig egybekeltek a fiatalok s ma is szép egyetértésben élnek. *Takács Mihály ref. lelkész.*

HIREK

— **A Kormányzó Ur** magyar királyi titkos tanácsosi méltósággal tüntette ki dr. *Baltazár* Dezső, dr. *Ravasz* László püspököket, valamint dr. *Geduly* Henrik evangélikus püspököt is.

— **Dr. Makkai Sándor,** akiről megírtuk lapunk hasábjain, hogy a Kormányzó Úr a debreceni Tisza István tudomány egyetem hittudományi karának rendes tanárává kinevezett, egyetemi tanári esküjét julius 21-én tette le az egyetemi tanács szine előtt.

— **A sárospataki téli gazdasági iskola** igazgatójául a földmívelésügyi miniszter úr Farkas Elemér gazdasági iskolai tanárt nevezte ki. A kinevezett igazgató, aki református vallású, a főiskola közigazgatójához intézett levelében kifejezésre jutatta, hogy a főiskolával benső kapcsolatokat óhajt fenntartani. Állását szeptember elsején elfoglalja.

— **A megszállott tiszáninneni egyházkerületben** közelebbről megtörtént szavazások során kerületi világi tanácsbíróvá megválasztották *Bodor* Gábor varannói földbirtokost, zsinati világi r. taggá dr. *Batta* Pál feledi ügyvédet, zsinati lelkészi póttaggá *Böszörményi* Sándor homonnai lelkészt, a második rendes- és pót-világi zsinati tagságra pótszavazást rendelt el az egyházkerület vezetősége.

— **Sárospataki főiskolánk előljárósága** az angol-internátusnál megüresedett sporttanári állást pályázat utján Tóth Antal sportanárral töltötte be, aki 1935. évben végezte a testnevelési főiskolát és igen kiváló bizonyitványokkal igazolja rátermetségét a sporttanári állásra.

— **A jégkárosult alsóborsodi egyházközségek és belhivatalnokok segítségére** inditott akcióban nemcsak sorrendileg, hanem valószinüleg eredmény tekintetében is első helyen áll a helyőcsabai református gyülekezet. Minden református egyháztagnál boritékot helyezett el s ennek az eredménye 566 P 70 fillér. Ez összegben még nem foglaltatik benne az ifjusági bibliakör gyüjtése, amely előre láthatólag szintén szép eredményt igér. E példamutató cselekedett indítson minden lelkipásztort és presbitériumot odaadó testvéri szeretetre.

— **A sárospataki ref. egyház IV. tanítói állásra** hirdetett pályázatot. Augusztus 5-ig 14 pályázat érkezett be. — A szép sikerű pályázat azzal biztat, hogy a legkiválóbb és legalkalmasabb tanerő fog megválasztatni az eddig is kitüntetéssel minősített iskolához.

— **Lelkészképesítő vizsgálatok.** Értesítjük az érdekelt s. lelkész és absolvált teológusait, hogy a lelkészképesítő vizsgálatok időpontjai a következők: Első lelkészképesítő írásbeli szept. 15, szóbeli 16—17, második lelkészképesítő írásbeli szept. 17, szóbeli 18—19.

— **Protestáns nap!** Augusztus 20-án Tokajban a református és evangélikus hivek összejövetelt tartanak, délelőtt külön s délután közös programmal. Hivatalos az összejövetelre minden érdeklődő, aki erről tudomást vett. Csoportos foglalkozás lesz, nők, férfiak, leányok és ifjak részére. A Csoport vezetés munkájában részt vesznek, Danyi Józsefné, Nagy Sándor Béláné lelkésznék, több lelkipásztor és világi férfi. Megérkezés 20-án reggel 8 órára Tokajba a várba, esős idő esetén a református elemi iskola terembe, d. u. 5 órakor indulás hazafelé. Etkezésről mindenki maga gondoskodik. Aki közös ebéden óhajt részt venni, 18-ig jelentse be a tokaji Református Lelkészi Hivatalhoz. Jelentkezési díj 20 fillér, ez a megérkezés alkalmával fizetendő. A résztvevő ifjuság a délutáni programmon való szerepléshez készüljön. Kérem lelkésztestvéreimet és mindenkit aki e sorokat olvassa, hogy jöjjön és hivjon másokat is erre a testvéri találkozóra. Azzal a jó reménységgel, hogy minden református testvér szivében jóleső visszhangra talál a hivó szó, örömmel várjuk a találkozást. Testvéri köszöntéssel: *Főző László* missziói előadó.

— **Segédlelkész-csere.** Augusztus 1-én a sárospataki ref. lelkészi hivatalhoz Egressy Lajos s. lelkész, az ujhelyihez Martin Miklós osztatott be s. lelkészül.

— **Nevelőintézet Sárospatakon.*** Kellő számú jelentkező esetén 1937 szeptemberében Sárospatakon a Református Főiskola közelében, 10—20 éves leányok részére nevelőintézetet nyitok. — Az intézet növendékei a helybeli református gimnáziumot, annak latin, vagy angol ágazatát és a róm. kat. polgári leányiskolát látogathatják, vagy az intézet továbbképző nyelvtanfolyamain vehetnek részt. Tanári felügyelet, egyéni nevelés, korreptálás, naponkénti angol, francia, német nyelvórák. Zenetanulás és sportlehetőségek. A teljes ellátás díja, melyben a nyelvórák és a korreptálás díjai is bennefoglaltatnak, kb. havi 90 pengő. Az érdeklődők mielőbbi jelentkezését kéri és bővebb felvilágosítással szolgál

Sárospatak, 1936. július hó,

RICK LENKE
okl. középiskolai tanárnő
Budapest, II. Török-u. 10.
vagy Sárospatak, Postafiók.

* A hirdetésre a magunk részéről is felhivjuk olvasóink figyelmét. Olyan egyén áll mögötte, akinek személye biztos garancia a nevelőintézet sikeres és a legmagasabb igényeket kielégitő működése felől. Felelős szerkesztő.

HIVATALOS RÉSZ.

Alsóborsodi lelkipásztorok figyelmébe ajánlom, hogy augusztus hó 8-tól szeptember 8-ig nem tartózkodom Miskolcon, személyesen tehát ne fáradjanak be az esperesi hivatalba. A folyó ügyeket helyettesem el fogja intézni.

2. A XV. sz. püspöki körlevél szerinti gyűjtést azonnal szíveskedjenek megkezdeni, és szeptember 1-re bevégezni. A segítség sürgős!

3. A rádió igazgatóságához intézett nyomtatványt minden lelkipásztor irassa alá a ref. vallású előfizetőkkel s augusztus 25-ig küldje vissza az esperesi hivatalhoz, hogy azt az országos mozgalmat megindító nyiregyházai ref. nőegylethez juttathassa.

4. Végül a következő egyházközségeket felelősség terhe mellett felhívom arra, hogy a múlt évi egyházkerületi közgyűlés határozata értelmében a főiskola bejáratánál létesítendő reliefek részére szólgáló húsvét elsőnapi perselypénzeket azonnal küldjék be hozzám, hogy én egy összegben eljuttathassam a főiskola pénztárába. Ezek az egyházközségek a következők: Alsózsolca, Átány, Borsodgeszt, Bükkaranyos, Cserépfalu, Eger, Harsány, Hejőpapi, Hejőszalonta, Igrici, Külsőbőcs, Martintelep, Mezőcsát, Nyékládháza, Tiszadorogma, Tiszanána, Tiszaoszlár.

Miskolc, 1936. aug. 4. Atyafiúi szeretettel vagyok
Pósa Péter
esperes.

Alsózempléniek figyelmébe! Az egyházmegyei közgyűlésen tárgyalanoó ügyiratok 1936 szeptember 1-ig beküldendők az esperesi hivatlba. Tekintettel arra, hogy egyházmegyei közgyűlést rendszerint évenként egyszer tartunk, felhívom lelkésztársaimat arra, hogy közgyűlési jóváhagyást igénylő fontos ügyek beterjesztésével ne késlekedjenek. *Sátoraljaujhely, 1936. augusztus 3. Kiss Ernő esperes.*

Nyomtatta: Kisfaludy László a Ref. Főiskola betüivel
Sárospatak, 1936.

XXXI. évfolyam. 33. szám. Sárospatak, 1936 augusztus 16.

SÁROSPATAKI REFORMÁTUS LAPOK

A TISZÁNINNENI REFORMÁTUS EGYHÁZKERÜLET, A SÁROSPATAKI FŐISKOLA ÉS A TISZÁNINNENI EGYHÁZKERÜLETI KÁLVIN-SZÖVETSÉG HETI KÖZLÖNYE

FELELŐS SZERKESZTŐ ÉS KIADÓ: **DR. MARTON JÁNOS.**

FŐMUNKATÁRSAK: DR. ENYEDY ANDOR, DR. MÁTYÁS ERNŐ, DR. SZABÓ ZOLTÁN, DR. ÚJSZÁSZY KÁLMÁN és DR. ZSIROS JÓZSEF. — Kálvin-szövetség részéről: DR. H. KISS GÉZA.

TARTALOM: *Svingor Jenő*: Isteni vezetés. — *Kövér Pál:* Látogassuk a családokat! — *Dr. M. J.:* Özv. Lónyay Sándorné. — *Lenkey Gyula:* Levél. (XXI.) — *Kiss József:* Gyülekezeti élet. — Hirek. — Hivatalos rész. — Pályázati hirdetés. — Szerkesztői üzenetek.

Isteni vezetés.

Akik az oxfordi csoport-mozgalomról hallottak egyet-mást, tudják, hogy a fenti két szó ennek a mozgalomnak legfontosabb gondolatát tartalmazza. Talán itt az ideje, hogy legalább erről a legfontosabb gondolatról ennek a lapnak a hasábjain is elhangozzék pár szó.

Tegnap előtt a miskolci héttel kapcsolatban volt egy érdekes élményem. A főutcán hirtelen elsuhant mellettem egy pompás autó, szinte egészen nesztelen futással, csak a rádió éles, tiszta muzsikája hallatszott a fülkéből. Lábam egy pillanatra gyökeret vert, ez volt az első találkozásom autórádióval, bár sokszor olvastam már felőle. Galambsereg módjára rajoztak fel bennem a gondolatok; magamat is majdnem elütött egy másik autó. Ime a modern ember kocsija. És maga a modern ember gyönyörű kocsiján. Megvallom, a legnagyobb csodálatot váltotta ki belőlem s nyomban utánna a legmélyebb szomorúságot. Ez a mi nagy bajunk, hogy mi egy percig sem tudunk csendben maradni. Minket mindig kell, hogy valami elfoglaljon. Csak az a fontos, hogy meg ne halljuk azt a csendes szót, amivel Isten keresi a szívünket!

Mindent egybevetve talán még ennél is nyomasztóbb volt az az élményem, amit még valamivel korábban: a mult vasárnap éltem át a saját templomomban. Egy kedves fiatal barátom, egyik theológusunk predikált. Szép, zengő, megható újszerű beszédet mondott. Iskolapéldája volt a mi mai beszédeinknek. Nagyon ügyesen, igazi szónoki készséggel mondta. Ezerszámra hangzanak ezek a beszédek és ilyen jólkészülten, vagy ha nem is ilyen jólkészülten, híveinkhez. Nekem azonban úgy hangzott, mint egy rég elmerült világ utolsó akkordja. Igen így predikáltunk *eddig,* de szabad ennek tovább is így menni? Szabad-e megelégednünk azzal, hogy mi csak Istenről, Krisztusról, vallásról predikáljunk és nem arra használjuk fel a rendelkezésünkre álló néhány drága percet, hogy elmondjuk: *mit üzen nekünk erre az órára az Isten?* Mikor kezdünk hozzá, hogy figyeljünk az Isten közölni akart gondolataira s úgy mondjuk el azokat a gondolatokat, mint amiket nem magunktól vettünk?

Tőlünk nem nagyon messze, hiszen ma már semmi sincs nagyon messze, szinte megőrült egy egész ország, és fenevadakat tullicitálva kegyetlenkedik Isten gyermeke Isten gyermekével. Rádöbben-e a világ lelkiismerete, hogy ennek nem szabad megismétlődnie mégegyszer ezen a földön? De legalább mi, akik az evangélium szolgáinak képzeljük magunkat, fölfigyelünk-e csöndes nyári szieszt ánkból, amikor az irtózatos tehetetlen Semmi fekszi meg az agyunkat, hogy Istennek talán mondani valói is lehetnek ehhez a megtébolyult világhoz és ezek talán olyan természetűek, amiket még eddig nem mondott, csak éppen most miáltalunk kívánja elmondani! Drága testvéreim és kollégáim, ha egyébért nem, legalább azért tegyünk próbát a csendes percekkel és „vezetéssel", hogy ezekben a megőrjítően fontos napokban és órákban, amikor a világtörténelem nyikorogva fordul sarkain, legyen mondanivalónk a gyülekezetünkhöz, de ne a magunk vérszegény bölcsességéből. Dicsőséges eszköz van ránkbízva, amivel a világ sorsába beavatkozhatunk: Isten naponként megujuló kijelentése és akarata. Istenem, ha azok az emberek, akik most spanyolföldön mint vérszomjas tigresek vadásszák egymást, a te vezetésed alatt állanak napról napra!...

Svingor Jenő.

Látogassuk a családokat!

A Sátán célja az emberbuktatás. Lelki és testi, szellemi és anyagi tekintetben egyaránt. Ennek eszközéül alkalmazza az ellentétek felkeltését, kimélyítését, hogy áthághatatlan szakadék támadjon Isten és ember, ember és ember között. Igy keletkeznek az osztályellentétek, így lángol fel az osztályharc a különböző társadalmi osztályok, foglalkozási rétegek között. E harcnak keserű gyümölcseit mi is „élvezhettük" a nemzetközi szociáldemokrácia jóvoltából. Az ellentét szitás célja a meghasonlás előidézése, már pedig örök igazság az, hogy: „minden ország, amely magával meg-

hasonlik elpusztul; és egy város vagy háznép sem állhat meg, amely meghasonlik magával". (Mt 12:25) S mert a nemzetek, általában az emberi társadalom fenntartó oszlopa, összetartó ereje a vallásos hit és erkölcs s elsőrenden a krisztusi hit és belőle fakadó erkölcs, egészen természetes, hogy ezt a hitet igyekszik az ősi Gonosz az emberszívekből kitépni és e hit megnyerésének útját egyengető keresztyén egyházakat munkájukban megakadályozni. Megakadályozni azáltal, hogy elidegeníti egymástól az egyházak vezetőit és vezetettjeit. Különösen veszélyes eszköz ez a mi evangéliumi egyházunkkal szemben, mely elsősorban lelkipásztorai, tanítói, azoknak hűséges munkája, példaszerű élete, által nevelhet hithű egyháztagokat, Jézus Krisztusnak jó vitézeket s nem áll rendelkezésére a lelkek feletti uralom biztosítását célzó rendi papság és önmagától ható szentségsorozat. Annál odaadóbb, fáradhatatlanabb, általánosságban mozgó munka helyett az egyénekhez lehajló, velük kapcsolatot teremtő tevékenységre van azért szükségünk. Erre pedig keresve sem találhatunk jobb eszközt a családlátogatásnál. Nem elégedhetünk meg a beteglátogatással, beteg részére történő urvacsoraosztással, mert előbbi csak ritkább alkalom híveinkkel való érintkezésre, utóbbi pedig nem a lelkipásztor önkéntes jóakaratából, hanem egyháztagjaink kérésére végzett hivatalos szolgálatnak tekinthető. Meg aztán ezek — bármilyen áldásosak is különben — a dolog természete szerint egy meghatározott szűkebb körre szorítják a mondanivalóinkat. A családlátogatás azonban kitágítja ezt a keretet. Egyben kitünő terepismeretet jelent.

A családlátogatásra sok alkalom kínálkozik és többféle módon végezhető, én most csak az évfordulókkal kapcsolatosakra szeretném a figyelmet reáirányítani. Keresztelési évfordulókon történő látogatás jó alkalom a gyermek környezetének megismerésére, a gyermekek, szülők szeretetteljes figyelmeztetésére, a a helyes nevelés, példaadás fontosságára felhívásra. Az esketési évforduló a családi élet szentségének, imádkozó, bibliás és dolgozó közösségnek hangsúlyozására, a házastársak között felmerülő ellentétek oszlatására. A temetési a vígasztalásra, a síron túli életről, az üdvösség megnyerésének feltételéről való beszélgetésre, bizonyságtételre. Én rendszeresen gyakorlom ezt és azt tapasztalom, hogy az egyháztagok annyira kedvelik a látogatást, hogy szinte elvárják az évfordulón. Persze reámutatok előttük arra, hogy nem enni és nem inni megyek hozzájuk, hanem mint lelkipásztor keresem fel őket. S mert pl. az édesanyáknak keresztelési emlékfüzetet, az új házasoknak Bibliát adunk, van kapcsolódó pontunk. Elbeszélgetünk a gyermek testi és lelki neveléséről a keresztelési emlékfüzet-, a családi élet alapjáról, céljáról, erejéről a Biblia, a Bibliába írt esketési textus nyomán és ezekhez a kiinduló pontokhoz kapcsolódva a helyzet kívánta dolgokról.

Igy végezhetünk egyéni lelkigondozást. Szeretetteljes, önzetlen érdeklődésünk szálakat sző köztünk és egyháztagjaink között: a bizalom szálait. Nekünk azonban nem a magunk személyének a bálványoztatása, dicsőítése a célunk s nem ez a fontos, hanem annak a befogadása, akinek követségében járunk: a mi Urunk Jézus Krisztusé. Hogy Ő vegyen szállást a szívünkben s így az Ő testének: az anyaszentegyháznak legyenek élő, hívő, öntudatos tagjai a holt egyháztagok. Hogy ne csak a látható, földi egyházban foglaljanak helyet, hanem a láthatlannak is tagjaivá, az Isten országának polgáraivá fejlődjenek Isten választottt gyermekei.

Kövér Pál.

Vásárosnaményi és nagylónyai
özv. **LÓNYAY SÁNDORNÉ**
szül. pazonyi ELEK THERÉZIA

Nagy halottat kísértünk ki a beregszászi református temetőbe július 31-én. Az ősi Lónyay-nemzetség rendkívüli női közül is messze kimagasló nő szállt sírba: vásárosnaményi és nagylónyai özv. *Lónyay Sándorné,* szül. pazonyi *Elek Therézia* s az ő fájó eltávozásával a régi magyar nagyúri életnek — ezen a vidéken — talán legutolsóul megmaradt szigete süllyedt el örökre a szemeink elől. Világok összeomlása közepette megmaradt ez a páratlanul meleg fészek. A magas kort ért nagyasszonynak, akinek vállaira lassanként ráültek a növő évtizedek s eljött a 95-ik életév terhe is, a saját bámulatosan üde életerején kívültartotta és őrizte azt egy másik csodálatos nő. A leánya. Lónyay Ilona. Az egyik szabolcsi Kállay ifjan özveggyé lett hitvese, aki halhatatlan szép példáját nyujtva a gyermeki szeretetnek, odaáldozta életét a drága édesanyjának. Kultusszá finomította az édesanya iránti szeretetet. Oldala mellé állt. Évtizedeken át nem mozdult el onnan. S amikor jöttek a nagy változások, gazdát cseréltek az ezer holdak, idegen lett úrrá a szemközti vármegyeház minden termében és legkisebb zugában s irdatlan távolú emlék lett az édes sógor, a Lónyay Menyhért miniszterségе, s nemzedékek mentek egymásután pihenni a temetőbe s csehvel kellett megosztani az ősi ardó-utcai ház lakószobáit: a százados Lónyay-ház megremegett, homlokzatáról széles rétegekben hullt a vakolat, de a legbelsőbb termekben a Lónyay Ilona csodálatos éber szelleme a Munkácsot védő Zrinyi Ilona élő rokonlelkeként a rajongásig szeretett édesanya körül őrizte a régi világot. A minden ízében magyar kulturával telitett, előkelő levegőt. A keretek mindvégig megmaradtak. S özv. Lónyay Sándorné egy fejedelmi lélek nagyságával állhatott meg és élt a körülötte szétomló világban. Mesés pazarsággal osztotta szét lelki és anyagi javait. Övéinek (dédunokái közt van a mi Dókus Ernőnk főörököse a kis Lónyay-Dókus Ferenc) — és társaságának — a háború előtt igazán hét vármegye úri népe — utánozhatatlan finomsággal végtelen figyelmességét, örökre lekötelező és megejtően szíves érdeklődését, kifogyhatatlan jóságát, soha senkit megbántani nem tudó és mindenkit boldogítani kész szeretetét, — a szegényeknek, rászorultaknak, egyéni, társadalmi és közéleti jótékonyságnak soha fukarul nem számolgatott kincseit. Valóban nemének dísze, feltünő

ritka világa az ősi magyar földön mindkét ágon honfoglaláskori nemzetségének, büszkesége magyar fajának és halálig hű és áldozatos szívű leánya egyházának. S csak természetes következmény, hogy pár napos haláltusája után páratlan szépségű mosoly lebegett arcán, mikor lezárták koporsója fedelét s lelke a földi térekről elszállt a felmérhetetlen jóság és kibeszélhetetlen szeretet Urához, Istenhez, aki gyönyörűség, szépség és áldásként küldötte őt a világra. Övé legyen a hála életéért és az Ő kegyelme nyugodjék meg legendás szép emlékezetén. *Dr. M. J.*

Levél.

XXI.

Kedves Professzor Ur!

Oly sokszor feltettem a kérdést magam előtt, hogy van-e valami hatása a művészetnek az emberi lelkekre, mert aki nem foglalkozik vele, nem is nagyon gondol vele, hogy annak még átalakító hatása is lehet az emberekre. — Mint az erős fény megállásra kényszeríti az élőlényt és a körülötte levő sötétségbe nem mer kilépni, ilyen hatása van az egyház-művészetnek is, valóságos bűvkört von az ember köré, hogy tiszta szép fényével vegye körül és reáruházza mindazt a nemes hatást, mely a művészetben rejlik. — Hogy hatással van, igazolja az, hogy néhány lelkésztársammal beszélgetve, nemcsak az érdeklődést igazolták, hanem kedvesen adtak tanácsokat, gondolatot, vágyat. Jól esett, nem tagadom, mert látom, hogy van hatása éspedig nevelő hatása az egyházművészetnek.

Megállapíthatjuk, hogy volt és van, sőt lesz egyházművészet. Most már az a kérdés, volt-é ennek hatása az emberek jobbátételében. Minden csak addig szolgálja az Isten dicsőségét, míg az emberiségnek nemcsak a nevelésében, előbbre vitelében, de jobbátételében is eredményeket ér el.

A középkorban az egyház a legnagyobb hatalom volt. A kettő, az egyház és művészet e korbeli viszonya és hatása csak abban jellemezhető, hogy az antik világ, a görög érzékiség világa letűnt. A görög itt, e földre helyezte a súlypontot és itt élte az érzéki világot. A keresztyénség, a túlvilágra helyezte az élet súlypontját, s a földi szomorú létet az égi öröm előkészítésének tartotta. Az érzékiséget megtagadta s a művészet egyik főerét lekötötte. Innen van a különbség a görög szép, mosolygó, derült, finom szobrok, és a keresztyén világ szomorú, sokszor alaktalan szobrai és festményei között. Elmélyítette a lelki életet, alázatos, lemondó érzelmeket fejezett ki, amit a görög nem ismert. A hellenizmus ellen ez volt az első reakció, s felhangzott az Atyák ajakán: „Átkozott legyen mindaz, aki képeket csinál." Hát nem hatás ez?, az ember érzéki világának a hullámverése, az érzékiségből az érzékietlenségbe? A mélységből a magasba emelkedni, ehhez nagy lelki erőre volt szükség és a művészet ezt megteremtette.

Mikor egy más kultúrával jött összeköttetésbe, mikor felöltöztette az alakokat, megszünt a művészet-ellenes jelenség. Ez csak látszólag volt művészet-ellenes, mert mikor Rómában kialakult az egyházművészet, még kissé hajlott az antik felé, de annak már azért végét jelentette, mint a haldokló gladiátor.

A nemes egyházművészet azzal kezdte működését az emberiség jobbátételébe, hogy jelbeszéd, szímbólizmus gyanánt használta fel, az irni, olvasni nem tudókkal szemben. A hieroglíf írás volt az első megmozdulás. Más volt a jelentése, mint az egyiptomi korszakban, de mégis a múltból vette és azé is maradt.

Az egyházművészet Konstantin megtérése után vette új erővel kezdetét, és bár ekkor sem szimbolizált, hanem reprezentált, hatalmas templomaival, bazilikáival és így kialakult az emberiségre ható keresztyén egyházművészet. Mozaik képek jelennek meg, szelleme egészen új. Mint régen Zeus, úgy néz le a bazilika tetejéről Isten, Jézus, az angyalok. A képek szimmetrikusan sorba és nem kígyózva, mint a katakombákban. Fenség, komolyság jellemzi. Királyi fény, ragyogás mindenfelé. Mozaik alakjaik nagyok, színesek, tágranyilt szemük ijesztő. Benne van az egész középkor komolysága, dogmája, vakbuzgó szigora.

Az emberi lelkekre ennek hatása nem is maradhatott el. Az aszkéta hangulat vett erőt, a túl szigor lezárta a sorompót az emberiesebb élet előtt, pedig az ember csak ember maradt minden időben. Ha elfojtotta is néhány évtizedre, kitört a vágy a szabadabb élet után. Ez a kor fásulttá tette az embereket. (Folyt. köv.) *Lenkey Gyula.*

GYÜLEKEZETI ÉLET.

Lelkészértekezlet.

Az abauji egyházmegye lelkészértekezlete augusztus 7-én tartotta meg szokásos évi összejövetelét gazdag programmal, melyen főképen az Orle kérdésekre adta meg a választ. Az alapszabály tervezet letárgyalása után a lemondott elnök helyére egyhangúsággal Kiss József hejcei lelkész választatott meg.

Minden jó és nemes ügyet szivén viselő esperesünk lelkes szavakkal propagálta a felállítandó egyházmegyei árvaház ügyét, melyre telket adott Vass István gönci kurátor, az értekezlet tagjai pedig 1000 pengőt ajánlottak fel s kimondották, hogy az Országos Szeretetszövetséggel karöltve azt jövőre Göncön felépítik. Derzsy Endre referálásában magáévá tette az értekezlet a ker. néplapra vonatkozó alsóborsodi javaslatot. Kádár József ismertette az Orle kérdések közül a nyugdíj ügyet, melyre nézve az lett a határozat, hogy a magasabb nyugdíj fizetése vállaltatik, minden súlyos terhe mellett is, tekintettel özvegyeink és árváink sorsára. Csabai István terjesztette elő véleményes javaslatát a betegbiztosításra nézve, mely szintén Orle kérdés s az lett határozva, hogy a törvénykönyvben is emlitett ügyet az értekezlet is szükségesnek tartja az életbe léptetésére. A stóla kérdésben, melyet Batta János adott elő, az volt a vita után kialakult javaslat, hogy annak megváltoztatására nézve a mai idök nem alkalmasak s maradjon erre vonatkozóan minden a régi módszer szerint. Határozott az értekezlet abban is, hogy vajjon az Országos Szere-

tetszövetségnek szánt gyülekezeti adományok ezután miként szedessenek be, vajjon az eddigi módszer, tehát a segédlelkészek utján, melyet több lelkész nehézményezett, vagy pedig a Szeretetszövetség elnökétől ujabban ajánlott, u. n. boríték módszerrel. Erre nézve a hozzászolások után, maradt a régi rendszer ajánlása, vagyis a segédlelkészek bejárása. Felolvasást tartott Dr. Lengyel István szikszói lelkész, ki az Institució jubileumával kapcsolatosan tartott magas szinvonalú előadást. Felvetődött még gyakorlati kérdések megbeszélése kapcsán a lelkészi egyenruha kérdése, melyet szükségesnek, illendőnek s tekintély emelőnek állapított meg az értekezlet. Végül szó volt a reverszális terén követendő egyöntetű eljárás égető szükségességéről. Több kisebb gyakorlati kérdés megvitatása után az eddigi gönci és szikszó vidéki kisebb lelkészi körök ideiglenes megszüntetése mondatott ki s ezek helyére kötelező erővel felállíttatott az egyházlátogatási járások szerinti kisebb lelkészi körök megszervezése. *Kiss József.*

HIREK

— **Az Orle** augusztus 27—31. napjain Nyiregyházán tartandó konferenciája, amelyről lapunk hasábjain már megemlékeztünk, több vonatkozásban jelentőségteljesnek és mozgalmasnak igérkezik. Ezeken a napokon fogják felszentelni a nyiregyházai ref. egyházközség kitatarozott templomát is. A Lelkészegyesület augusztus 1-i számában közli az Orle konferencia gazdag programmját, vezércikkében pedig „Másik Orle“ címmel olyan állitólagos megmozdulásokról ad számot, mely szerint egy második lelkészegyesület létesítésével foglalkoznának egyesek. Osztjuk cikkíró véleményét: „Bűn volna. Szeretet elleni; sőt okosság elleni bűn.“

— **A sárospataki téli gazdasági iskola** megnyilik az ősz folyamán. Farkas Elemér a sárospataki téli gazdasági iskola igazgatója az elmult napokban látogatást végzett Sárospatakon és az illetékes körökkel való tárgyalásai folyamán biztositotta a téli gazdasági iskolának még az épület megépülte előtt az 1936—37. iskolai évben való megnyílását. Farkas Elemér egyébként egyúttal megbizást kapott tanítóképzőintézetünkben a gazdasági-természeti tárgyak előadására is.

— **Az ötödik angol-tanári állás betöltése.** Főiskolánk előljáróinak közbenjárására a vallás- és közoktatásügyi miniszter a tél folyamán a gimnáziumban egy ötödik angol tanári állás betöltését is megengedte. Ez ügyben a gimnázium tanári karának kiküldött bizottsága Novák Sándor igazgató elnöklésével ülést tartott és úgy döntött, hogy az állásra Király Uzor angol-magyar szakos tanárt fogja megválasztásra előterjeszteni a szeptemberi igazgatótanácsi ülésen.

— **Teológiai akadémiánk első évére** 18 ifjú folyamodott, akik közül 4 kitüntetéses, illetve jeles érett, 6 jól érett, 8 pedig elégséges. A folyamodók közül személyes bemutatkozások után 10 ifjút vesz fel a tanári kar. — A felsőbb évfolyamokra 4 ifjú folyamodott.

— **Értesítés.** Felhívjuk a II. lelkészképesítő vizsgára készülő s. lelkész atyánkfiait, hogy a vizsga engedélyezésért kellő módon felszerelt kérvényeiket (I. lelkészképesítő bizonyítvány, szolgálati bizonyítványok) *augusztus 30-ig* dr. Enyedy Andor egyházkerületi főjegyző úrhoz adják be.

— **Sárospataki Főiskolánk Értesítője** megjelent. Pár nap alatt az igazgatóság rendeltetési helyeire postázni fogja.

— **Egy világjáró pataki diák.** Volt egy pataki diák, aki a rokon-népek közt már régen kereste a magyarság rokonait, előbb, mint Jaksics Gergely, Gegő Elek, Ferney János, vagy Reguly Antal, tapasztalatairól egy érdekes levélben számol be, amelyet Molnár János Magyar könyvház III. szakaszában a 290. oldalon közöl is. Turkuli Mihály P. Orosz Zsigmondhoz 1757-ben Erdélybe irt egy levelet, amelyben sok valótlan állitást kockáztat meg, de a tény az, hogy ő tényleg járt köztük. Ez a Turkuli Mihály azonban nem 1757-ben, és nem Erdélybe irta ezt a levelet, hanem 1725-ben Asztrakánból Szikszóra, a rokonaihoz, mert oda való fiú volt. Nagy Péter alatt szolgált 1716-ban s előbb kuruc katona, ezelőtt pedig pataki diák volt. A kollégium régi anyakönyvében ez van feljegyeyve a neve után: „Samuel Turkuly Szikszai A 1703 10 Máj. „Miles et Secularis, nunc est miles in Moscovia.“ Azaz katona és világi, most katona Moszkvában. Olyan állításokat kockáztat azonban meg, amelyek őt Hári János elődjévé teszik. Pl.: „most Krinben, a Tatár Kán protectiója alatt vannak két Magyar Faluk, melyekben Magyarul beszélnek. Voltam is azon Falukban.“ Mindenesetre érdekes dolog s abból a szempontból, hogy ez a Turkuli nem Mihály, hanem Sámuel volt s nem erdélyi eredetű, hanem pataki diák, érdekelni fogja olvasóinkat. Alakjával foglalkozni érdemes lesz a Pataki Diákvilág Anekdota-kincsében is. *G.*

HIVATALOS RÉSZ.

XVIII. sz. KÖRLEVÉL.

Valamennyi egyházközség lelkészének és presbitériumának!

Nagytiszteletű Lelkész Úr!

A háborút követő esztendőkben tanultuk meg, hogy ha egyházunk jövő fennmaradását biztosítani akarjuk, tüzetes lelkigondozásban kell részesíteni ifjúságunkat a konfirmácio utáni korban is. Még pedig nemcsak tanuló, hanem különösképen földműves, iparos, munkás, kereskedő ifjúságunk nagy tömegeit. Tennünk kell ezt nemcsak egyházunk jövője érdekében, hanem ifjaink érdekében is. Az ifjúsági munka sajátos módszerein keresztül egyénileg mellettük kell állanunk s segítenünk kell őket abban, hogy a döntés rendkívül fontos esztendeiben, a 14—18 éves korban tudatosan és önként Krisztus mellé álljanak.

El egészen az 1933. esztendőig a Keresztyén Ifjúsági Egyesület volt az a szerv Magyarországon, amelyik állandóan hangoztatta az ifjúság lelkigondozásának szükségességét s végzett áldásos munkát gyülekezeteink ifjúsága között 50 éven keresztül. 1933-ban a magyar re-

formátus egyház felismerve a határozott református ifjúsági munka fontosságát, s látva annak eddigi szép eredményeit: meghozta az egyetemes konvent útján az 1933. évi május 10-i 292. sz. határozatát, melynek értelmében „a Keresztyén Ifjúsági Egyesület Református Ágának munkáját a missziói bizottságban is letárgyalt és elfogadott megállapodások alapján átveszi s azt a református egyházunk ifjúsági munkájának nyilvánítja", s az egyházi ifjúsági munka továbbvitelére alkalmazza Dobos Károlyt mint ifjúsági lelkészt s Kovács Péter földműves ifjút, mint segítő erőt."

A jelenlegi helyzet az, hogy Csonka-Magyarország 1200 gyülekezete közül közel 400-ban folyik ma már határozott bibliás és református ifjúsági munka. Az ifjúsági munka által ifjaink mindenfelé hívő, templomos, úrvacsorázó, adakozó, józan és tiszta életű ifjakká válnak s erőteljesen munkálkodnak a Református Sion falainak megerősítésén.

Ennek a határozatnak végrehajtása és a benne foglalt álláspont következményeinek levonása egyházunk fontos és sürgős feladata. Evégből:

1. A Nagytiszteletű Lelkész Úr és a Presbitérium útján meleg szeretettel köszöntöm azokat a már hosszabb, rövidebb idő óta dolgozó Református Keresztyén Ifjúsági Egyesületeket és Ifjúsági csoportokat, melyek már csatlakoztak a református ifjúsági egyesületeket összefogó Református Keresztyén Ifjúsági Egyesületek Szövetségéhez s örömmel hozzák meg felelősségük tudatában anyagi áldozataikat is ifjúsági munkánk elterjesztése érdekében. Jelenleg 140 csatlakozott Református Keresztyén Ifjúsági Egyesület és Ifjúsági Csoport alkotja a Református Keresztyén Ifjúsági Egyesületek Szövetségét, s ezek között jelentős számot képvisel egyházkerületünk ifjúsági egyesületeinek csoportja. Ifjúsági munkánk egyházkerületünkben nagymértékben függ ezek további magatartásától, munkájától és áldozatkészségétől. Szeretettel kérem ezért őket, hogy a már eddig megmutatott hűséggel és felelősséggel munkálkodjanak továbbra is „Mesterünk országának az ifjúság között való terjesztésén".

2. Kéréssel fordulok azokhoz a már dolgozó és bibliás, református ifjúsági munkát végző ifjúsági egyesületekhez, amelyek még nem csatlakoztak a Református Keresztyén Ifjúsági Egyesületek Szövetségéhez. Tudom, hogy az ilyenek komoly és jó munkát végeznek. Tudom azt is, hogy többen azért nem akartak a multban csatlakozni a Református Keresztyén Ifjúsági Egyesületek Szövetségéhez, mert ez a munka hivatalosan még nem volt szoros kapcsolatban a magyar református jogi egyházzal. Mások azért nem tették meg ezt a lépést, mert még nem élt bennük az a felelősség, amely hajlandó és képes is áldozatot hozni azért, hogy az ifjaink ezreit a nemesebb és boldogabb életre elsegítő ifjúsági munka eljusson mindazokhoz, akik még nem ismerik ezt a nemes munkát.

Miután azonban az előljáróban említett konventi határozattal és az új egyházi törvényhozással megszüntek az elvi akadályok és ifjúsági munkánk most már egyházunk kerítésein, a gyülekezetek keretén belül folyik; kérem a még nem csatlakozott Református Keresztyén Ifjúsági Egyesületeket, Ifjúsági Csoportokat és azok vezetőit, hogy csatlakozzanak a Református Keresztyén Ifjúsági Egyesületek Szövetségéhez, segítsenek megerősíteni és erőteljessé tenni ifjúsági mozgalmunkat. (A csatlakozás konkrét módozataira nézve az 1933/34-es Belmissziói Útmutató 53. oldalán a 15. pontban találjuk meg a közelebbi felvilágosítást, de konventi ifjúsági lelkészünk: Dobos Károly [Budapest, VIII. Horánszky-utca 26.] is készséggel áll mindenkinek rendelkezésére s nyújt felvilágosítást ebben az ügyben.)

A kor intő szavát és a tényekben rejlő isteni vezetést értené félre az az ifjúsági egyesület, vagy ifjúsági csoport, amelyik a Református Ifjúsági Szövetségtől továbbra is külön szakadva maradna akkor, amikor minden szabadsága, teljes önállósága és az egyházi elv sérthetetlensége a jelenlegi keretek között is teljes mértékben biztosítva van. Ne feledjük el, hogy az egyes gyülekezetek helyi ifjúsági munkáját is nagymértékben megerősíti az országos, sőt az egész világra kiterjedő keresztyén ifjúsági mozgalomhoz való tartozás, mert bekapcsolja őket a határozott evangéliumi ifjúsági mozgalom élénk és erőteljes vérkeringésébe s emellett nemzetünk érdeke szempontjából is fontos, hogy a külföld előtt minél erőteljesebb ifjúsági mozgalom álljon.

3. Szólok azokhoz a Lelkésztársaimhoz és Presbitériumokhoz akiknek gyülekezetében még nincsenek rendszeres munkát végző Református Keresztyén Ifjúsági Egyesületek, vagy Ifjúsági Csoportok. Egyáltalán nem célunk az, hogy szükségtelen egyesületekkel, vagy halott szervezetekkel töltsük meg a református egyházat. Teljesen félreértene az, aki kis gyülekezetekben egyesületeket szervezne, tisztségeket csinálna a szokásos egyesületi közigazgatás gépezetével s azt gondolná, hogy ezzel most már az ifjúsági munka is el van intézve.

Nem erre, hanem alkotó, gyakorlati pásztori munkára hívom fel a gyülekezet vezetőinek figyelmét az ifjúság között. Arra, hogy ha eddig még nem történt meg, hívják össze az ifjúságot. Az ifjúság gondozását az ifjúság igénybevételével, az ifjúsági munka sajátos módszerei szerint kezdjék el. Létesítsenek közöttük olyan lelki kapcsolatot, melynek révén egy közösségnek érzik magukat s ilyen minőségben legyenek alkotó tagjai annak a nagy ifjúsági arcvonalnak, melynek kiépítése legsürgősebb feladatunk és legnagyobb kötelességünk.

Ezért kérem a gyülekezetek vezetőit, hogy az 1933—34. évi Belmissziói Útmutatónak az ifjúsági munkára vonatkozó fejezeteit komolyan tanulmányozzák át s annak alapján lássanak munkához. Minden gondoskodás megtörténik arra nézve, hogy segítséggel, tanácscsal szakemberek, konventi ifjúsági munkásaink rendelkezésére álljanak. De az egyházmegyei missziói előadók is szívesen nyújtanak segédkezet, ha hozzájuk fordulnak. Ne feledjük el, hogy az ifjúsági munka a Krisztus királyságából folyik. Krisztus magáénak követeli és a maga seregébe akarja sorozni ifjainkat. Ezt a sorozást segíti elő az ifjúsági munka. Hiszem, hogy mindnyájan örömmel válaszolunk az Úr hívására a 110. zsoltár 3. versének szavaival: „A te néped készséggel siet a te sereggyüjtésed napján, szentséges öltözeteikben; hajnalpir méhéből lészen ifjaidnak harmatja."

Végül jelentést kérek minden gyülekezetből arról, van-e a gyülekezetben rendszeres református ifjúsági munka, illetve Református Keresztyén Ifjúsági Egyesület, vagy ifjúsági csoport? Csatlakozott-e az a Református Keresztyén Ifjúsági Egyesületek Szövetségéhez, vagy nem? Ha nincs rendszeres ifjúsági munka, miért nincs, mi ennek az oka? Ez a jelentés az illetékes esperesi hivatalhoz küldendő pontosan október 15 re.

— — —

Az egyetemes konvent e rendelkezése minden presbitérium előtt ismertetendő, — a szükséges intézkedések, sikerek, eredmények ellenőrzésére az esperes urak utasítást kaptak — s a valóságnak megfelelő jelentést — az esperes urak utján — általuk jelzett határidőre minden egyháztól bevárom. Atyafiúi szeretettel

Miskolc, 1936 aug. 8. *Farkas István*
püspök.

XIX. sz. KÖRLEVÉL.

Az egyházkerületi tanács alkotótagjaihoz!

Az évfolyamán megszaporodott kerületi ügydarabok elintézése megkívánja azt, hogy az ősz folyamán tartandó egyházkerületi közgyűlés előtt egyházkerületi tanácsot hívjunk össze.

Elnöktársammal szeptember hó 10-ére összehívjuk azért az egyházkerületi tanácsot a Palóczy-utcai gyülekezeti terembe délelőtt 9 órára.

Délután ½ 3 órától kezdve időszaki bírósági ülést tartunk.

Úgy az egyházkerületi tanács ülésre, mint az időszaki bíróság ülésére a tanács és az időszaki bíróság tagjai külön meghívó levelet fognak kapni.

Miskolc, 1936. augusztus 11.

Farkas István püspök.

A Nagytiszteletű Esperes Urakhoz!

Szeretettel kérem a fenti körlevelem értelmében is a Nagytiszteletű Esperes Urakat, hogy mindazon egyházmegyei ügyeket, amelyek egyházkerületi megerősítésre, jóváhagyásra várnak, amennyiben az egyházkerületi tanács ügyköréhez tartoznak, szeptember 1-ig terjesszék hivatalomhoz. Az azután érkező iratokat már csak a novemberben tartandó egyházkerületi közgyűlés tárgyalhatja le.

A bírósági felebbezett iratokat még e hónap 24-ig kérem hozzám beküldeni. Atyafiságos szeretettel

Miskolc, 1936. augusztus 11.

Farkas István püspök.

Alsózempléniek figyelmébe!

Meghívó. Egyházmegyénk közgyűlését Sárospatakra, a főiskola tanácstermébe 1936. szeptember 24. napjának délelőtt 9 órájára összehívjuk és arra a közgyűlés alkotó tagjait meghívjuk.

Ugyanott szeptember 23-án délután 2 órakor a belmissziói bizottság, 3 órahor a tanügyi bizottság, 5 órakor a pénzügyi bizottság tartja ülését. A bizottsági tagok pontos megjelenését kérjük. *Az egyházmegye elnöksége.*

A hátralékos köztartozásokról, u. m. lelkészi nyugdíjintézeti tagsági díjakról, fenntartói járulékokról, közalapi járulékokról, egyházmegyei, kerületi stb. járulékokról minden érdekelt lelkész és egyház névreszóló kimutatást kap. Jóelőre figyelmeztetek mindenkit, hogy ahol az abban foglalt felhívás sikertelen marad, ott azonnal közigazgatási behajtást fogok kérni, mert annak eredményéről szeptember 15-ig jelentést kell tennem a Konventre.

Az alsóborsodi jégkárosáltak megsegítésére szánt összegek mindenünnen szeptember 1-re küldendők be az esperesi hivatalba.

Sátoraljaujhely, 1936. augusztus 11.

Kiss Ernő, esperes.

Alsóborsodi jégverte gyülekezetek javára megindítottad-e már a gyüjtést?...

Gömör-tornai lelkipásztorok figyelmébe!

1. Az egyházmegyei közgyűlésre tartozó ügyiratokat szeptember 10-ig kérem beküldeni.

2. A rádió igazgatóságához cimzett és minden lelkészi hivatalhoz megküldött kérdőíveket a ref. előfizetőkkel aláíratva az esperesi kivatalhoz azonnal kérem.

3. Azok az egyházközségek, amelyek a sárospataki reliefek céljaira az egyházlátogatóságnak a húsvéti perselypénzt nem adták át, most már egyenesen a főiskolai pénztárnak küldjék.

Zádorfalva, 1936. augusztus 10.

Hubay Kálmán, esperes.

4935/1936 sz.

Elveszett lelkészképesítő bizonyítvány érvénytelennek nyilvánítása.

A sárospataki teológia igazgatójának folyó évi július hó 3. napján 1235/1936. szám alatt, továbbá ugyanezen hó 20. napján 40/1936/37. szám alatt kelt előterjesztései folytán az egyetemes konvent elnöksége a 149/1915. sz. egyetemes konventi határozattal reáruházott hatáskörében a Nagybáka községben (Szabolcs vm.) 1892. évi augusztus hó 8. napján született Molnár Ferenc ezidőszerinti monoki lelkipásztor részére a sárospataki református teológiai akadémia által 1915. évi szeptember hó 13. napján 3. sz. alatt kiállított s állítólag elveszett eredeti I. lelkészképesítői bizonyítványt ezennel érvénytelennek nyilvánítja és a másodlat kiadására a sárospataki református teológiai akadémia igazgatóságának engedélyt ad, miről van szerencsénk Méltóságodat további szíves eljárás és megfelelő kihirdetés végett tisztelettel értesíteni. Fogadja Méltóságod kiváló tiszteletünk őszinte nyilvánítását. Budapest, 1936. július 22. A református egyetemes konvent elnöksége: *Dr. Balogh Jenő* főgondnok, világi elnök. *Dr. Baltazár Dezső,* püspök, lelkészi gondnok.

A másolat hiteléül:
Miskolc, 1936. aug. 6. *Illyés Bertalan,*
püspöki titkár.

Pályázati hirdetés.

Az ondi (Zemplén vm. u. p. Szerencs) ref. iskolaszék pályázatot hirdet nyugdíjazás folytán megüresedett kántortanítói állására. Megfelelő okmányokkal felszerelt pályázatok beadásának határideje: szeptember 6. Állás választás után elfoglalandó.

Javadalom: Természetbeni lakás, 10 hold föld, szántásváltság, fapénz, mustpénz, párbér, összesen 19 egységben számítva és megfelelő államsegély.

Kötelessége a kijelölt osztályok tanítása, kántori teendők végzése, énekkar vezetés, belmissziói munkában segédkezés.

Szabályszerűen felszerelt pályázatok az iskolaszék címére küldendők.

Ond, 1936. augusztus 9. *Benke Kálmán*
ref. lelkész
iskolaszéki elnök.

Szerkesztői üzenetek: Cs. I. Kiskinizs. A közölt tudósítás korábban érkezett. Ez az oka a tied elmaradásának. — **Többeknek:** Felhívjuk mindazokat, akik cikket, vagy valamilyen közleményt küldenek a Sárospataki Ref. Lapokban való közlésre, a „Sárospataki Ref. Lapok" Szerkesztősége címre szíveskedjenek küldeni.

Nyomtatta: Kisfaludy László a Ref. Főiskola betüivel Sárospatak, 1936.

XXXI. évfolyam. 34. szám. Sárospatak, 1936 augusztus 23.

SÁROSPATAKI REFORMÁTUS LAPOK

A TISZÁNINNENI REFORMÁTUS EGYHÁZKERÜLET, A SÁROSPATAKI FŐISKOLA ÉS A TISZÁNINNENI EGYHÁZKERÜLETI KÁLVIN-SZÖVETSÉG HETI KÖZLÖNYE

FELELŐS SZERKESZTŐ ÉS KIADÓ: **DR. MARTON JÁNOS.**

FŐMUNKATÁRSAK: DR. ENYEDY ANDOR, DR. MÁTYÁS ERNŐ, DR. SZABÓ ZOLTÁN, DR. ÚJSZÁSZY KÁLMÁN és DR. ZSIROS JÓZSEF. — Kálvin-szövetség részéről: DR. H. KISS GÉZA.

TARTALOM: *Takács Mihály:* Jégkárosult lelkészek és tanítók. — *Egerházy Lajos:* A biztosítás. — *Lenkey Gyula:* Levél. (XXII.) — *Hubay Kálmán:* Kimutatás. — Hirek. — Hivatalos rész. —

Jégkárosult lelkészek és tanítók.

Minden ujságolvasó ember mélységes megdöbbenéssel olvasta annak idején az ujságok hasábjairól a végzetes hírt: Alsóborsod 22 községét és Abauj egy pár községét tönkre verte a jég. S ha az egyes községek lakói siralmas helyzetbe jutottak az istenítélet folytán: nem kevésbbé szomorú a jégkárosult gyülekezetek lelkészeinek és tanítóinak helyzete. Egyes helyeken, ahol 80—100 %-os volt a jégkár a szó szoros értelmében a legszükségesebb napi kenyerük sem lesz, hiszen vannak helyek, ahol államsegély sincs (vagy csak minimális), hanem csak föld és párbér. Egyik lelkésztársamnak, akinek gyermeke van, felesége is állandóan beteg s gyógykezeltetéséről kellene gondoskodnia, ha volna miből. Akiknek középiskolás gyermekeik vannak, eléjök mered a riasztó kérdés: miből taníttatjuk gyermekeinket?

Lelkész és tanító testvérek! Mi nem nézhetjük közönyösen annyi lelkész és tanító testvérünk szomorú vergődését és kétségbeesését a riasztó holnap miatt: akinek reménységét tönkre verte a jég, azokat a szeretet felemelő, áldozatkész tetteivel nekünk kell megsegítenünk és megvígasztalnunk, mint akiket Isten megkímélt a váratlan csapástól. Mi, akik a szeretet evangéliumának vagyunk a hirdetői: nem csúfolhatjuk meg az evangéliumot a részvétlenségünkkel és közönyösségünkkel. Ma nekem holnap neked.

A főtiszt. Püspök úr elrendelte a gyűjtést a gyülekezetekben a károsult gyülekezetek számára: de nekünk lelkészeknek és tanítóknak ezenfelül *külön áldozattal* kell lelkipásztor és tanító testvéreinknek segítségére sietnünk. Én a mai napon 1 q búza árát, 15 P-t köldök e célra a főt. püspöki hivatalnak, abban a szent reménységben, hogy a nálam jobb helyzetben levők (adósságom van) többel, a mostohább viszonyok között élők kevesebbel sietnek a bajba jutott testvérek segítségére: de nem fog akadni a kerületben lelkész és tanító, aki legalább 25—30 kg. búza árával, 4—5 P-vel ne járulna hozzá a samarátusi célhoz. A főtiszteletű Püspök úr az illetékes Esperes urakkal együtt tudni fogják, hogy a begyült összeget — a szükség mértéke szerint — milyen arányban kell szétosztani károsult testvéreink között.

Takács Mihály

U. i. A felhívást nagy megnyugvással olvastam. Helyesnek tartom elgondolásait. Jó volna, ha minden gyülekezetben lefolytatandó *sűrgős* gyűjtések során a lelkész és tanító testvérek adományai külön volnának feltüntetve. Helyes dolognak ítélem, ha a lelkészek és tanítók adományát az alsóborsodi *hihetetlenül sokat szenvedő* lelkész és tanító testvérek között osztanánk ki. *A Takács Mihály példaadását én magam is követni fogom. Utánnam Testvéreim!*

Farkas István
püspök.

A biztosítás.

Dr. Baltazár Dezső püspök úr 5401/1936. elnöki szám alatt a következő tartalmú körlevelet bocsátotta ki:

Tűzbiztosítás. Az egyházkerületek tudvalevőleg az egyetemes konventre bízták a tűzbiztosításnak az összes egyházakra kiterjedő egységes rendezését, hogy így nagyobb előnyöket érhessenek el a díjtételeknél és az egyházkerületek jutalékánál. Az egyetemes konvent az elnöki tanácsot bízta meg az új szerződés megkötésével. Az elnöki tanács a *Gazdák Biztosító Szövetkezetével* kötötte meg a szerződést, amely 1937 január elsején lép életbe.

A gyülekezeteknek és lelkipásztoroknak tehát óvakodni kell bármely részről jöhető biztosítási ajánlatok elfogadásától s be kell várniok, míg a *Gazdák Biztosító Szövetkezetével* kötött szerződés alapján eszközölhetik a tűzbiztosításokat. *Dr. Baltazár Dezső püspök. s. k.*

Erre az intézkedésre azért volt szükség, mert a lemaradt konkurrens biztosító intézetek nagy vehemenciával vetették rá magukat nemcsak a reformátusok magánbiztosításainak megszerzésére, hanem a hivatalos biztosítások körül is zavart igyekeztek kelteni. Most, amikor régi vágyunk eléréséhez, az egységes biztosítás által, egy lépéssel közelebb tu-

dunk jutni, további sikerre s annak fokozására csak úgy számíthatunk, ha e kérdésben össze tudunk fogni. Igen fontos tehát, hogy a lelkészek egységesen álljanak mellénk. híveiket is világosítsák fel arról, hogy mit jelent ha biztosítási ügyeiket a közös intenció szerint intézik, mert hiszen mindenki láthatja, hogy milyen odaadó tevékenységet fejtünk ki, hogy ezáltal megsegítő erőhöz jussunk, úgy a lelkészek, mint híveik sorsának érdekében. Látható ez abból az igazgatói jelentésből is, mely az Intézőbizottság előtt olvastatott fel, mely teljes szövegében annakidején a lapban is megjelent s még inkább látható lesz annak terjedelme és eredménye, az ORJÓ idei közgyülése elé terjesztendő jelentésből.

Folyton hallható a panasz gyűléseinken és azon kívül, hogy a lelkészek körében nincs egység, hiányzik az összefogás s emiatt van sokféle alátételünk. Noshát, most van egy lehetőség, amikor minden megerőltetés nélkül, sőt magunknak hasznotokozólag foghatunk össze és ez a biztosítás. Nagy sikereknek reményét nyujthatja, tehát ha egységesen lépünk fel és megbénítunk minden ellentörekvést. Erre buzdíthat bennünket az ORJÓ-nak eddigi eredménye, mint mult és az ennek nyomába jöhető még nagyobb siker, mint jövendő.

Egerházy Lajos.

Levél.

XXII.

Egyet nem tapasztaltam a régi művészeti emlékeken, hogy az ős keresztyénség a szeretet vallása lett volna. — Istent — Krisztust kőből faragták, megkövesedett merevséggel. Szinte a haragvó Istent, nem a szerető mennyei Atyát. Jézus pedig az alázatot nem ismerő merevség, szeme félelmet keltő, mindentudólag fur át mindent, ha az ember reátekint, mint egy meduza. — Ezeknek a láttára mondhatta a német Müller, hogy nekik ilyen Krisztus nem kell. — Azután jött keletről a bizanci, mely bizonytalan ingadozást idézett elő. — A vak utánzás és a saját érzéseiken alapuló ügyetlen nyers alkotás, mint, Scylla és Charybdis közt a kivezető, csak a lelkek mélyéből feltörő hang volt, a lelki tisztaság, mely azonban mint tenger fenéken a bólya elvolt rejtve, s csak ha megérintette a két szélsőség adott hangot.

Jött a szerzetesek miniatür festése, mely nagyszerű szépírás volt. — Minden askétikus, s a nagyobb jeleneteknél az alakok szempillája sem rebben meg, nem tudnak vígasztalni, megbocsátani, csak mint feszületek, amint mondták a — törvény módjára meredtek alá. — Igy is hatottak az emberekre. — Feltétlen megadást követelnek, s nem adnak irgalmat sem vígaszt, sem megváltást.

A XII. században más vágy lengte át az embereket, — Vígaszt, örömet, szeretetet óhajtottak. — A keresztes háborúk után olyan papokat óhajtottak, akik velök vannak örömben, bánatban és nem latinul, hanem a nép nyelvén beszélnek. — Assisi sz. Ferenc kezdi el az új korszakot. — Hogy a művészet teremtette-é meg, vagy a lelki érzelem váltotta ki, most már nehéz eldönteni. Az tény, hogy megváltozott s igy igazolva van, hogy vagy azzal nem voltak megelégedve, vagy finomultak és ennél sokkal különbet akart a megteremteni.

Megkezdődik a Mária kultusz és az egyh.-művészet központjába kerül, mert jobban megfelelt a gyönge női alak a kor emberének, mint a szigorú Isten és a rettenthetetlen Krisztus. — Dalokat énekeltek hozzá, felajzották az érzelmeket a zene művészetével, az esti harangszót, mely az ő tiszteletére indult meg, az egyházművészet keretei közzé szorították. — Itt kapcsolódik azután fokozatosan a művészetbe a zene és harang figyelmesebb használata, mely a művészet tág körét szélesítette. — A művészet tárgyai kitágulnak, s a szerzetesi szigor felolvad, beszél a madár, a mező, az erdő — mint Isten szeretetének alkotása.

A szobor és kép mely eddig csak arany és ezüst volt, szinessé lessz és jön helyébe a paradicsom és rózsabokor. — Lélektanilag is fontos haladás ez, mert a szigort felváltja — az érzelmes boldogság kifejezése; s Márián megtanulja művésziesen kifejezni a lelki érzelmeket. — Ezután már nem a falra rakják a mozaikot, hanem táblára, vásznakra. — (a mozaik kartonból készült és a mesteremberek rakták össze a rajz szerint, minden merev volt.) — A festő már ecsettel dolgozik s vonásai kifejezést adtak, finomabb árnyalatokkal. — Nagyon nehezen haladt előre, szinök — aranyból kiemelkedő kék és piros volt. — Máriát először csak egyedül és imádkozva festették, majd a gyermeket is kezébe adták. — Úgy tartotta, közömbösen, túlhosszú csontos kezében, mintha nem is az övé .volna. — A gyermek is üveges szemű bizanci forma. — Anya és gyermeke közötti érzelem kifejezése egyáltalán nincs. — Nem csak abban az időben, hanem még is a legújabb képeken a vallás szigora és hidegsége ömlik el, — a meleg szinek felhasználása dacára is...

Hosszú idő telt el míg a festő vagy szobrász Máriában nem az Istenfia közömbös hordozóját, s a gyermekben nem egy bábut mutatott. — A keresztrefeszítés hangulata is, eleinte rémkép volt, mig végre ajtatossá, csendesen fájdalmassá vállik. — Kevés képen látni a Krisztus arcán a fájdalmas a néma megadást tükrözni, szeméből az elvégeztetett érzelmet. — Kölnben van szép festmény és szobor.

A XIV. században a misticismus éli ki magát — Visiók, földfelett járó rajongók, légies álmok érvényesülnek. — Eddig Mária mint királynő, — most kecses ifjú nő, — az ifjúság bájában. — Az eddigi monumentális helyébe, apró idillek jönnek. Ezek votlak az utolsó vonások az Assisi Ferenc) leírásai, költeményei alapjáni. Milyen lelki és érzelmi fokozatos fejlődésen kellett áthaladnia az emberiségnek.

Igy jött azután a rideg dogmák helyére a Krisztus legendák művészi kiképzése. — Hogy ezek a legendák, hogy álltak elő igazolja Assisi Ferenc élete, ki tulajdonképen Bernadone Giovanni. — Dacára, hogy életvidám volt, gyermekkorában rémképeket látott. — Ezek hatása alatt álltak a kor festői is. — Megörökíttették az általa leírt

álmokat. — Legnagyobb feltünést okozott, és IX. Gergely pápának négy bullában is megkellet védelmezni a csodás látomást; amely szerint egy alkalommal (1224) az Alvema hegyén görcsös rángatózásai között, egy keresztrefeszített szeráfot (hatszárnyú angyal) látott, aki Jézus sebhelyeit reá nyomta. — Követői a franciskánusok nagy szeretettel díszítették az ilyen csodás legendákkal a templomokat. — A templom minden szabad területét felhasználták, mely a gót stílnál bár kevesebb volt, de világos. — Innen indult el a freskó festés, melynek fő ápolói voltak a szerzetesek közül a franciskánusok és a dominikánusok. — Természetesen saját lelkivilágukat vitték bele. — Bár a két rend belviszája; a Krisztus vagyontalansága, és a Mária szeplőtlen fogantatása és más dogmák felett, — nagyban hátráltatta a művészet kifejlődését. — Mindegyik ragaszkodván álláspontjához, azt domborította ki művészetében. — A dominikánusok az egész világot bejárva terjesztették, mindenféle művészettel felfogásukat, és mint az Aqinói Tamás vezérök erkölcstanának ábrázolói, mint hű és harapós „kutyái az Urnak" — (domini canes) mindenütt nagy hatással voltak az emberekre. (Folyt. köv.) *Lenkey Gyula.*

KIMUTATÁS.

A gömör-tornai egyházmegye egyházközségei a sárospataki reliefekre a következő összegeket küldték be:

	Putnok	2·— P.
	Dubicsány	1·— P.
	Hét	1·50 P.
	Bánréve	1·— P.
5.	Kelemér	1·02 P.
	Gömörszőllős	1·— P.
	Imola	1 20 P.
	Szuhafő	1·84 P.
	Alsószuha	1·— P.
10	Aggtelek	1·— P.
	Zádorfalva	4·20 P.
	Bódvalenke	1·— P.
	Becskeháza	1·— P.
	Komjáti	2·— P.
15.	Bódvaszilas	1·20 P.
	Szin	2·— P.
	Szinpetri	1·10 P.
	Szőllősardó	1·— P.
	Perkupa	1·50 P.
20.	Varbóc	1·— P.
	Égerszög	1·30 P.
22.	Jósvafő	2·— P.
	Összesen	31·86 P.

Kimutatta Zádorfalván 1636 augusztus 12-én.

Hubay Kálmán esperes.

HIREK

— **Téglássy András kitüntetése.** Az abaúji ref. egyházmegye gondnokát, főiskolánk igazgatótanácsosát s egykori növendékét, Téglássy Andrást a kormányzói kegy gazdasági főtanácsossággal tüntette ki. Midőn ezt a legnagyobb örömmel veszszük tudomásul, szeretjük hinni, hogy ez a kitüntetés nemcsak a kiváló gazdának, az abaúji gazdasági egyesület érdemes elnökének, hanem ref. egyházunk egyik első tisztviselőjének is szólott. aki mint az abaúji ref. egyházmegye gondnoka páratlan odaadással látja el a mai időkben könynyűnek igazán nem látszó tisztét. Benne igazi megvalósítóját látjuk annak a nekünk oly drága embertípusnak, amelyben nem tudjuk, hogy az izzó magyarság nagyobb-e vagy tántoríthatatlan bensőséges egyházhűsége s bibliás kálvinistasága. E mellett a mi Téglássy Andrásunk a szó legnemesebb értelmében vett vérbeli magyar úr, aki egész élete működésével tanúsítja a noblesse oblige igazságát. Ha minden gazd. főtanácsos olyan erkölcsi értéket jelentene közéletünkben, mint aminőnek őt ismerjük és valljuk, akkor eggyel több okunk volna hinnünk nagy nemzeti, egyházi és közéleti elesettségünkből való mielőbbi felemelkedésünkben. Kívánjuk, hogy méltán kiérdemelt új méltóságát minél tovább viselhesse hazánknak, egyházunknak és főiskolánknak dicsőségére.

— **Kazinczy Gábor szobra.** A sárospataki ref. főiskola kertje egy új szoborral gazdagabb lesz: Kazinczy Gábornak, a nagy Kazinczy Ferenc unokájának ajándékából az iskolai év elején fel fogja állítani a főiskola Kazinczy Gábornak, a negyvenes, illetve hatvanas évek híres szónokának és írójának Maugsch Gyula szobrásztól mintázott szép szobrát. — Ugyanakkor fogja leleplezni a *Petőfi* Sándor 1847 július 9-iki látogatását megörökítő emléktáblát is.

— **Harangodi Nagy András** író, a tiszalúci református egyház főgondnoka a Fővárosi Napló országos irredenta dalosszöveg pályázatán a második dijat nyerte el. A csárdás szöveg pályázaton szintén dijat nyert.

— **Az ORLE nyiregyházai gyűléseit októberre halasztották.** Baltazár Dezső püspök hirtelen jött, de nem súlyos természetű betegsége miatt az ORLE folyó augusztus hó 27—31-iki nyiregyházai konferenciáját októberre halasztotta a Lelkészegyesület vezetősége.

A tokaji református nap augusztus 20-án jóreménységgel vagyunk, hogy lelkiekben is szép sikerrel ment végbe. Ennek bizonyságait a testvéri meghitt közösségben, a napi gondolatban való elmélyülésben, megnyilatkozó bizonyságtételekben az ifjúság nemes örömében és abban láttuk, hogy a résztvevők száma (205) emelkedett, s akik a mult éven együtt voltak, most is eljöttek. Hogy szükség volt-e reá, ezt ne a résztvevők, hanem a hiányzók száma döntse el. Képviselve voltak a következő gyülekezetek: Bodrogkeresztur, Erdőhorváti, Erdőbénye, Gönc, Hejce, Ond, Olaszliszka, Sárospatak, Taktaharkány. Tarcal, Tiszaluc, Tokaj, Vajdácska, Vámosujfalu. Lelkészek voltak: Benke Kálmán, Danyi József, Darányi Lajos, Győry Kálmán, Farkas Elek abaúji esperes, Főző László, Horváth János, Kiss József abaúji e. m. missziói előadó, Kovács Lajos, Nagy Sándor Béla, Nagy Bertalan s. lelkész és Varga János hitoktató. — A református nap munkásai voltak: Danyi Józsefné, Nagy Sán-

dor Béláné lelkésznék, Darányi Lajos, Főző László, Kovács Lajos, Nagy Sándor Béla lelkészek, Kolláth Sándor tanító, Kolláth Károly ny. vasuti tisztviselő. A helyi rendezésnél a tokaji K. I. E. — Az ünnep gondolata volt: „Találkozásom Krisztussal." Az egymással való találkozás a Krisztussal való találkozásnak egy jó alkalma. *F. L.*

— **A sárospataki ref. főiskola teol. akad. és gimnáziumi értesítője az 1935—36. isk. évről.** *Összeállították: Dr. Mátyás Ernő és Novák Sándor.* Kissé későn jelenik meg a 405 éves főiskola ezévi értesítője, mely 190 oldalon, 24 részben mondja el az iskola múlt évi életének folyását s ad útbaigazítást a jövő iskolai évre. Két függeléket is találunk benne. Az egyik a Dókus Ernő alapító levele, a másik Erdélyi Lászlónak a fizikai kutatások módszeréről szóló székfoglaló értekezése. A rendes rovatokból megismerjük az elmult év örömben s aggodalomban gazdag folyását, értesülünk a nagy tervezgetésekről (új kórház s angol-ágazat, internátus), látunk nagy gyülekezéseket (200 éves jubileum, lelkészegyesület, presbiteri szövetség, október 6-i szobor-leleplezések, Rákóczi-kiállítás) értesülünk tanárválasztásról, tanári jubileumról, kimagasló egyének látogatásáról stb., amelyek színessé teszik az iskolai év képét. Az akadémiának I. félévben 71, a II-ikban 70 hallgatója volt, a gimnáziumban 416 rendes és 68 magántanuló tett vizsgát. A gimnáziumi 473 magyar s 1 angol anyanyelvű növendék közül 364 református volt. 103 helybeli. Kitüntetéssel érett 4, jelesen 2. — A főiskola tudományos és jótékonysági intézményei 15, ifjúsági egyletei 16. szám alatt vannak felsorolva. Közülök az angol-internátus élete 8·5, a Rákóczi-sportköré 4·5 oldalon, a cserkész-csapaté 2 oldalon van ismertetve, bizonyságául annak, milyen jelentős szerepe van a mai iskola életében ezeknek. A Pataki Diákok Országos Szövetségéről is szól egy szakasz (XXI.). Ez új rész, de jó gondolat volt megemlékezni az egyesületről. A tankönyvjegyzékből is látjuk, hogy milyen bonyolult munkát kell a gimn. tanári karnak végezni a trifurcatiósnak mondható gimnázium megszervezésére.

— **Nemzetközi Ifjusági Tábor Dunavecsén.** A Keresztyén egyesületek Világszövetsége augusztus 10. és 17. között rendezte VI. nemzetközi ifjusági táborát a KIE dunavecsei üdülőtelepén.

— **A főiskolai nagykönyvtárban** egész nyáron át serényen folyt a munka. A könyveknek a híres nyomdák szerint való átnézése s a látogatók kalauzolása egyképen bőséges munkát adott a személyzetnek.

— **Utóidény Görömböly-Tapolcán** a református Leányegyleti üdülőházban augusztus 20-tól leszállított árakkal lehet nyaralni. Külön női és férfi közös háló és külön szobák, magaslati hely, meleg gyógyforrás és strand, házi autó, bővebb felvilágosítással szolgál a Vezetőség, Miskolc, Debreceni-utca 12.

— **Idős, gyermektelen földbirtokos** család keres idősebb lelkész, vagy tanító özvegyet, aki közöttük ugy élne mint családtag, s munkája az lenne, hogy a háznál előforduló munkát elvégezné. Szolgálatának jutalma ez idősebb földbirtokos pár halála után néhány ezer pengőt kitevő örökség. Cim: Református Lelkészi hivatal, Abaujszántó.

— **Keresztyén ifjusági munka** minden barátja és munkása örömmel veszi bizonyára a hirt, hogy augusztus végén megjelenik a régóta várt, módszeres segédkönyv az ifjusági munkához. E könyv A. Dannenmann német ifjusági lelkipásztor nagyszerü, gyakorlati vezető könyve: a Tatkundestunden. Magyar nyelven ezen a cimen jelenik meg: Mit csináljunk az ifjusági összejöveteleken? Megrendelhető a kiadónál: Józan László lelkész Alcsut, Fehér m. Ara 1.60 P. Aki a könyvet megrendeli, augusztus végéig portómentesen fogja megkapni. Nem gond többé vonzó, tartalmas, érdekes ifj. összejövetelek rendezése!

HIVATALOS RÉSZ.

XX. sz. Körlevél.

Lelkész és tanítótestvéreinkhez.

Az alsóborsodi jégkárosultak megsegítésére a gyüjtés — megkezdődött-e már?..... Nehezen várjuk a gyüjtés eredményét!....

II.

Farkas Elemér gazdasági iskolai igazgató vezetése alatt megrendezendő sárospataki téli gazdasági iskola támogatására nézve — szeretettel kérem lelkész és tanító testvéreimet, hogy minden tőlük telhetőt tegyenek meg.

III.

Az Esperes urakhoz!

Szeptember hó végéig — minden egyházmegye kérem, hogy tartsa meg egyházmegyei gyülését. Ügyiratok október 15-ig terjesztendők be a püspöki hivatalhoz.

Miskolc, 1936 aug. 16. ***Farkas István***
püspök.

— **Felhívás az alsóborsodi ref. egyházmegye gyülekezeteihez és lelkészeihez.** Az Országos Református Szeretetszövetség ügyvezető igazgatójának felkérésére felkérem a gyülekezetek lelkészeit, hogy szeptember 10-ig egyenesen Méltóságos dr. Kiss Ferenc ORSz. igazgató úr címére küldjenek választ azirányban, hogy a Szeretetszövetség tagsági díjainak beszedésére I. taggyüjtőt kérnek-e, mint eddig, vagy II. a boritékrendszert próbálják-é ki, vagy III. tetszésük szerinti módon vállalják a tagsági díjak helyi összegyüjtését. Amelyik gyülekezetből szeptember 10-ig fent irt címre értesítés nem megy: oda úgy, mint eddig, diakonus fog kiszállani. — Atyafiságos köszöntéssel vagyok Miskolc, 1936 augusztus 19. *Román Ernő* esperes h.

— **Lelkészértekezletet** óhajtunk tartani, ha Isten életünknek kedvez Sárospatakon, a Főiskola tanácstermében szeptember 7-én délelőtt 8—1-ig. Alsózempléni lelkésztestvéreimet szeretettel hívom. *Kiss Ernő esperes.*

Alsóborsodi jégverte gyülekezetek javára megindítottad-e már a gyüjtést?...

Nyomtatta: Kisfaludy László a Ref. Főiskola betüivel Sárospatak, 1936.

XXXI. évfolyam. 35. szám. Sárospatak, 1936 augusztus 30.

SÁROSPATAKI REFORMÁTUS LAPOK

A TISZÁNINNENI REFORMÁTUS EGYHÁZKERÜLET, A SÁROSPATAKI FŐISKOLA ÉS A TISZÁNINNENI EGYHÁZKERÜLETI KÁLVIN-SZÖVETSÉG HETI KÖZLÖNYE

FELELŐS SZERKESZTŐ ÉS KIADÓ: **DR. MARTON JÁNOS.**

FŐMUNKATÁRSAK: DR. ENYEDY ANDOR, DR. MÁTYÁS ERNŐ, DR. SZABÓ ZOLTÁN, DR. ÚJSZÁSZY KÁLMÁN és DR. ZSIROS JÓZSEF. — Kálvin-szövetség részéről: DR. H. KISS GÉZA.

TARTALOM: *Dr. Marton János:* Dr. Baltazár Dezső. — *Batta János:* A stóla megváltás problémája. — *Gönczy Árpád:* Mágyar diákok Itáliában. — Hirek. — Hivatalos rész. — Szerkesztői üzenet.

DR. BALTAZÁR DEZSŐ

1871—1936.

Kedden, augusztus 25-én délután öt óra tíz perckor, utolsót dobbanván szíve, átlépett az örökkévalóságba dr. Baltazár Dezső püspök, a magyar református egyház egyik első lelkészi dignitáriusa s vele egy tüneményes magyar s egy tüneményes református lelkipásztor hagyta itt szegény magyar földünket.

Ennek a szegény magyar földnek volt gazdag, hatalmas, szünetlen tevékenységű, utolsó perceiig alkotni vágyó és bíró s a végső megállj előtt döbbenettel meghódoló életével egyik legnagyobb sorshordozója. A századok folyamán legmagyarabb földdé, ősmagyar humusszá érett föld, a végtelen magyar róna káprázatos erejű fia, aki más, mint a Habsburg-hatalmat s katholikus ősintézményeket ismerő dunántúli magyar; más, mint a nemzetiségek mozgékony, élő jelenlétét, sejtelmes álmait és titkos aspirációit megtapasztaló felvidéki és más, mint az örök küzdelmek során gyémántkeménnyé edződött s finom acélpengévé éleződött transilván magyar. Jellegzetesen alföldi. A határtalan síkságon átzeng harangszava, a mérhetetlen szélességű távolon áttekint övéit kereső szeme, messze kiemelkedően feltűnő vezéri egyénisége. A televényföldből nőtt magyar erő és református öntudat. Bár nem népi származás, s atyai ágon családja visszakövethetően idegen eredetű, megvesztegethetetlen és elpusztíthatatlan érzékű magyar. (Édesanyja a magyar zamatú régebbi vidéki élet egyik jellegzetes tisztét tölti be, Hajdúböszörmény városa hadnagyának leánya.) Vele éppen küldetésszerű testi-lelki ereje miatt összenő a föld, a környezet, a körülötte levő világ s aki sorsává lesz fajtájának, ahogy annak érdekei széles vállaira, csupa izomalakjára s a legtökéletesebb szobor termetére ránőnek. Ahogy a közélet mezején megjelenik, azonnal a rendkívüli, a nagy, sőt a legnagyobb cél felé való elhivatottság lép be a környezetébe. Neki vezérnek, útmutatónak, sorshordozónak kell lenni. Sablonos nézetek szerint szerény működési kört, halk ütemű, csekély lehetőségeket és arasznyi méreteket jelentő papi palástot ölt magára. De a nagy alvó Alföld óriási határú városának lelkipásztora merő öntudat, nagyon szembetűnően imponáló hatalom és nyugodt méltóság. Templomi szószékben és egyházi ténykedésében a rábizottaknak, — nemzeti, kulturális és vallási örök értékeknek — királyi fenségű őrzője, védője és hordozója.

Hatalmas, céltudatos és félelmet nem ismerő, bátor akarat feszülvén benne, fellépése saját egyházában is a legjobbaknál is, de főleg a jó középszer, a kényelmes megszokottság, a változtatni nem tudás és nem merés embereinél, a más, sőt erőtlen fegyverűeknél megdöbbenést vált ki. Féltik az egyházat s annak alkotmányát tőle. Nem értik meg. Félremagyarázzák céljait. Forradalminak érzik. A római katholikus egyház híveinek egy része pedig apokalyptikus ellenségnek színezi ki a nagy nemzeti, kulturális és vallási felvilágosodottság rettenthetetlen lovagját.

Igy lesz a Baltazár Dezső neve a század elején harcos zászlóvá, amely mellett és amely ellen addig soha nem ismert fanatizmussal csoportosultak.

Hadserege a Ref. Lelkészegyesület lett, amelyet bámulatos testvéri érzülettel teremtett és telített meg s amelyet a különböző korszakokban újabb és újabb tartalommal töltött meg vagy segített megtölteni s amelyet elmulhatatlan értékű szeretetmunkák tűzhelyévé tett.

Egyháza vezető tisztségeit feltűnő korán s határtalan lelkesedéstől kísérve elérvén nagy tudását, hatalmas szervező képességét, kimeríthetetlen munkabírását az építés munkájára szentelte. A külső építő munkában bizonyára nem volt egyházának nagyobb munkaereje nála. A csodával határos az a teljesítmény, amely belőle táplálkozott, tőle indult ki és vele állt összefüggésben.

Parancsoló és uralkodó lélek, de egyben testvéri jóság, meleg szeretet, könnyeket törlő és kenyeret adó édes atya, ezreknek istápolója, megvígasztalója és bíztató reménysége.

Nem teológiai felfogása a rendkívüli benne, amely konzervatíven őrizte a régi mesgyéket, nem csodálatos bibliaismerete a legmegkapóbb, amely elütött a hivatásos írásmagyarázók élettelen ismerettömegétől, nem egyházjogi alkotóereje a legfényesebb, amely mesterévé tette a gyülések vezetésének és a törvényalkotás munkájának; nem politikai magatartása a legérdekesebb, amely a nemzetmentő legmagasabb célokért lobbangatott fel időnként, nem is predikálása a legnagyobb, hanem egész nagyszabású, súlyos és szeretettel tele egyénisége, feltétlen emberi jósága, Krisztus igájában egyre növő és önodaadásában megszentelődött, a magyar nemzetért, a magyar kultúráért és a magyar református egyházért szíve utolsó dobbanásáig egész emberként működő, történelmi korszakok igényeit felismerő és betöltő személyisége.

Nem régen láttuk püspöki jubileumán régi, új és folyton születő alkotásainak közepette. A beteljesülések és igéretek földén állt. Megrendítő szavakkal jelentette földi sorsának közeli végét.

Szava beteljesedett.

Isten vigye őt az Ő örök színe látására!!!

Isten megáldjon — Baltazár Dezső!!!

DR. MARTON JÁNOS.

*

Életrajzi adatai: 1871-ben született Hajdúböszörményben. Debrecenben érettségizett s itt végezte a theológiát is. 1894-ben a Tisza Kálmán családjánál lett nevelő. Két évig külföldi egyetemet látogatott, 1898-ban kultuszminisztériumban tisztviselő; a lelkészi kongrua törvénycikkének kodifikálásában érdemei vannak. 1900-ban hajduszoboszlói, 1904-ben böszörményi lelkész és esperes, 1907-ben az Orle elnöke, 1911-ben püspök lett és debreceni lelkész. 1901-ben egyházm. jegyző, 1902-ben egyházkerületi, 1903-ban zsinati képviselő, 1917-ben zsinati, 1918-ban konventi elnök. 1922 s 1924-ben Amerikában járt, hogy a debreceni collégiumnak támogatást szerezzen. 1930-ban Rothermeret látogatta meg. Beszédeinek száma meghaladja a tízezret.

Alsóborsodi jégverte gyülekezetek javára megindítottad-e már a gyüjtést?...

A stóla megváltás problémája.

A stóla egy róm. kath. papi öltözék, melyet a római egyház papja nyakba vetve visel, elől pedig hosszú lelógó széles szallagalakú papi öltözet értendő alatta, melyet szertartások alkalmával visel a római áldozár, innen jön azután használatba, hogy a szertartásért fizetendő díjnak stóla a neve.

A középkorban alig volt más vagyon, mint a földbirtok és más jövedelem, mint a nyers termények. Az egyház hivatalnokainak épúgy, mint az állam hivatalnokainak földbirtokot adott és jobbágyi szolgálmányokat biztosított és ezenkívül termény-fizetést rendeltek. Készpénzfizetése a róm. kath. áldozárnak a stóla volt, amely bőven hozott a konyhára, hiszen még ma is a XX-ik században különösen a temetés és halotti misék szolgáltatásáért rengeteg stóla folyik be a róm. kath. áldozárnak.

A XVI. és XVII-ik században a mi egyházunk sem járhatott el másképen, minthogy a templomok és iskolák részére egyes kisebb-nagyobb földbirtokot hasítson ki s azok megmunkálására jobbágyi szolgálatot vállaljon s a lelkész és tanító fizetését úgy állítsa össze, hogy azok életfentartása és háztartása semmiben hiányt ne szenvedjen. Ezért kaptak a lelkészek és tanítók buzát, rozsot, tengerit, fát, faggyút, bort, aprómarhát, sertést, mézet, tejet, stb. Készpénzfizetést azonban csak stóla utján kaptak. E fizetésben az akkori idő szerint minden meg adatott a belhivatalnoknak. Adott földet, vele együtt földesúri jogokat, biztosított a háztartás számára minden szükségest, stóla utján egy kis készpénzt is. A fizetések akkor sem voltak egyenlők, de a mi család élelmére és ruházatára kellett, minden teljesen meg volt s a felesleget sehol sem lehetett értékesíteni, legfeljebb vendégségek utján felhasználni.

A magyar ref. egyház vagyoni viszonyai ma is abban az állapotban vannak, mint amely időben egyházaink keletkeztek, a török hódoltság és jobbágyság idejében. A középkorban alig volt más vagyon, mint a földkirtok és más jövedelem, mint a nyers termények. A közlekedés lehetetlenné tett minden adófizetést. Az egyházak épúgy, mint az állam, hivatalnokaiknak földbirtokot adtak és jobbágyi szolgálmányokat biztosítottak s az egyes eljárási illetékeken kívül jobbára termény-fizetést rendeltek. Központosíttásról szó sem lehetett abban az időben és nem lett volna lehetséges sem az, hogy a termény- és szolgálmányokból álló adókat egy országos pénz vagy raktárba szállítsák.

A régi gazdasági rendszer 1848-ban megszünt, megszünt a jobbágyság, megszünt a föld tisztán nemesi tulajdonnak maradni. Óriásit haladt a gazdasági élet, csak nálunk magyar reformátusoknál maradt minden a régiben.

A földjavadalmak, a szolgálmányok, a termények, a minden áttekintést lehetetlenné tevő szétszórt egyházi vagyon kezelés, az egyenlőtlenül terhelő adók. Minden egyháznak más az adókulcsa. Minden, ez minden, csak nem evangéliumi dolog és nem a XX-ik századba illő dolog.

A stólának is, ennek a középkori maradványnak a legfőbb hibája az, hogy nem igazságos. A róm. és a gör. kath.-oknál szabad stóla van, a hivatása magaslatán álló lelkész itt még érvényesítheti azt az elvet, hogy akinek több adatik, több is kívántatik attól. Zárójelben megjegyzem, hogy egyházunk érdekében nem kívárom a róm. és gör. katholikusoknál levő szabad stólát. De nálunk kötött stóla van. A legszegényebbnek is annyit kell fizetni, mint a leggazdagabbnak, akinek 10 gyermeke van, annyit kell fizetni, mint akinek 1 gyermeke van. Szegény zsellér ifjú házaspárnak annyit kell fizetni, mint egy jómódú gazda ifjú párnak.

Nagy városokban sok vőlegény ur már azért nem áldatja meg házasságát, mivel azt mondja, hogy neki nincs pénze. Lelkész, mikor falun eltemet valakit, a hozzátartozója megkérdezi a temetőben, kérem, mennyivel tartozom?

Szomorú dolog, hogy mi magyar reformátusok, akiknek annyi sok tanult vezetőnk van, jó gazdáink, kiváló egyházjogászaink, haladást prédikáló lelkészeink, mégis elavult középkorból való adórendszerünket nem tudjuk megreformálni. A legutóbbi zsinat megint nem tudott ebben a tekintetben korszakalkotóan intézkedni.

Már most hányszor halljuk a konferenciákon emlegetni a kálvinizmust, mint aktivitást, a kálvinizmust, mint hősiességet; hányszor halljuk emlegetni, hogy a ref. keresztyénség a keresztyénség összes formái között a legtökéletesebb. Ez mind így is van. Azonban ezt nem mutatjuk meg életünkkel, nem mutatjuk meg adórendszerünkkel, közelebbről nem mutatjuk meg stóla-rendszerünkkel. Pedig nem kellene mást tenni, mint ebben a tekintetben is megreformálni egyházunkat, ebben a tekintetben is visszamenni az evangéliumhoz. Az evangélium maga állítja fel az aránylagos adózás elvét, mikor kimondja, hogy akinek több adatott, több is kívántatik attól.

Jézus mikor egyszer a templom perselyével szemben ült, a gazdagnak adományát az özvegy filléréhez képest kevésnek találta.

Főként adórendszerünk az, amely bennünket megöl. Annyi egyházra szaggatja szét az egyetemes egyházat, ahány egyházközségünk van. Hivatalosan egyházalkotmányunk zsinat-prezsbiteri rendszerű, de a valóságban independens egyházaink vannak.

Már most a stóla-ügyet legjobban akkor lehetne rendezni, ha egész középkori egyháziadórendszerünket az evangélium és az újkor követelményeinek értelmében megformálnánk, hiszen, amint röviden érintettem, a stóla a szolgálmányokkal egyszerre jött be egyházunkba a középkorból. Azonban adórendszerünk megreformálásával egyelőre várni kell. Ha valamikor az állam az egyháztól elválik, akkor egész bizonyosan megreformálódik adórendszerünk, vagy ha pedig akkor is vonakodnánk, akkor egy csomó egyházunk elpusztulna.

A stóla-ügyet azonban ettől függetlenül is meg lehet oldani.

Egerházy Lajos, az Orjó-nak kiváló igazgatója, a Lelkészegyesület 1935. évi 24., 25. és 26. számában a lelkészi fizetések rendezéséről készített egy nagyon kiváló tanulmányt. Ebben a tervezetben a stólára vonatkozólag azt mondja, hogy erre nézve az a véleménye, hogy mint idejét mult és sok keserűséget és kellemetlenséget okozó dolog általánosságban eltöröltessék. Magam is ezen az álláspontón vagyok. Egyházunkat ezen a téren meg kell reformálnunk, s nem szabad tűrni ily középkori maradványt egyházunkbsn. Nem evangéliumi elv az, hogyha fizetnek, akkor temetés alkalmával hirdetem az igét, ha pedig nem fizetnek, vagy keveset fizetnek, akkor csak imádkozom, Pál apostol azt mondja, hogy az evangéliumot hírdessük mind alkalmas, mind alkalmatlan időben. Temetéskor ép alkalom nyílik, hogy az evangéliumot hirdessük más felekezüeteknek is és ha szegény az illető, akkor az ige egyházának a lelkésze nem hirdeti az Igét, nem tesz eleget Jézus Krisztus ama parancsolatának, hogy a szegényeknek az evangélium hirdettessék.

Ha a stólát eltörülnénk, a szekták is nagy fegyvertől esnének el velünk szemben. Nem mondhatnák azt, hogy pénzért szolgáltatjuk ki a szent sákramentumot, pénzért áldjuk meg a házasságot, akkor, amikor a polgári házasság ingyenes, pénzért hirdetjük az igét temetések alkalmából.

De hát mi lesz a lelkészekkel, megint ők hozzák az áldozatot akkor, mikor a korpótléknak 40 százalékát kapják, a kongruánál a búza értéke a piaci árnál jóval magasabban van értékelve, a családi pótlék roppant csekély, stb.

A lelkészeket a következőképen gondolom kártalanitani:

visszamenőleg 10 évre kiszámítandó, hogy hány születés esketés és halálozás volt egy egyházközségben. Ennek azután a középarányosa veendő. A díjlevélben meg van állapítva a keresztelés, esketés és temetés díja. Ezek azután a középarányossal megszorzandók, kijön egy bizonyos összeg. Ezt az összeget azután minden évben fel kell venni a költségvetésbe és kivetés utján biztosítani a lelkésznek és tanítónak.

Tudom, hogy híveinket akkor lehet legjobban megfogni a fizetésre, amikor nekik valami funkciót végzünk, azonban nekünk mégis szakítani kell ezzel a középkori maradvánnyal; lassankint meg kell érteni mindenkinek, hogy egyházunkat ezen a téren is meg kell reformálnunk, mert egyházunk érdeke ezt kívánja, ha nem akarjuk, hogy a XX-ik század bennünket tönkre ne tegyen. Úgy is van a hívekkel harc a lelkészek fizetéséért, lesz egy kicsit talán több harc, de ezt a pápista kovászt ki kell vetni az evangéliumi egyházból.

Eszembe jut, mikor az Orlét nagynevű elnöke megalakította, valahol azt olvastam tőle, hogy sokan ámultak és bámultak. Az Orle most átalakulás előtt áll. Ha az Orle most kimondaná azt, hogy a stólát eltörli és megváltja, sokan ismét ámulnának és bámulnának; azt mondanák, hogy talán édes bortól részegedtünk meg, de mi tudnánk, hogy semmi más nem történt, csak az, hogy Istennek lelke kitöltetett reánk és gyülekezeteinkre

Batta János.

Magyar diákok Itáliában.

Az olasz királyi kormány kétszáz magyar diákot látott vendégül egy hónapig Róma fürdővárosában, Ostia-Lidón. Száz egyetemi hallgatónak s ugyanannyi középiskolás tanulónak adta azt, amit ő is ingyen kapott: a szép eget, a tengert; a régi világnak csillogó emlékeit, káprázatos értékeit; s megmutatta saját magát ez a nemzet életében, küzdelmeivel, amint halad az izmosodás útján. Kitörő örömmel fogadtak Rómában s melegen ünnepeltek mindenütt, ahol megfordultunk. Az olaszok elsősorban azt akarták, hogy pihenjünk és nyaraljunk, ezért állandó sátortáborunkat a tengerhez közel ütötték fel, de gondoskodtak arról is, hogy Olaszország szépségeiben, kincseiben gyönyörködhessünk s megismerhessük frissülő életüket, nemzeti erényeiket. Rómában több alkalommal egész napokat töltöttünk s megtekintettük a Szt. Péter templomot, Szt. Pál bazilikát; Vatikáni, Capitoliumi, Lateráni, Borghese-múzeumokat, Egyetemi várost, tereket, műemlékeket, épületeket. Nápolyban, Pompejiben, Velencében, Ostia Anticában a művészetet és a kultúrát igazi otthonukban kerestük meg.

Kétszáz magyar diák között, akik közül 90 róm. katolikus, 49 zsidó volt s kb. 60 protestáns — egyedül hordoztam a pataki öregiskola színeit. S míg a Kolosszeum arénáján s a roppant cirkuszokon az első keresztyénség döbbenetes emlékeit jártam, titokban az „örök város" szíve-verésén keresztül a keresztyénség értelmét és nagy titkát kerestem. Az út nagy volt, csak az idő kevés ahhoz, hogy beleépítsünk mindent, ami tanít és épít. Köszönetem erte csak egy lehet az olasz népnek: „Hősi nemzet üdvözöllek" ifjú lélekkel.

Gönczy Árpád.

HIREK

— **Baltazár Dezső** konventi elnök, a tiszántúli egyházkerület püspökének temetésén a pataki főiskolából dr. Mátyás Ernő, dr. Szabó Zoltán vesznek részt.

— **Papi vizsgák.** Az I. lelkészképesítő vizsga határnapjai szeptember 15 (írásbeli), 16—17 (szóbeli). A II. lelkészképesítő vizsgáé: szeptember 17 (írásbeli), 18—19 (szóbeli).

— **Felvétel a teológiára.** A teol. akadémiára jelentkezett 13 ifjú személyes bemutatkozása e héten volt. A teológia tanárai 3 napig foglalkoztak velük s az a meggyőződésük, hogy szép igéreteket jelentenek a teológia számára. A döntés az egyházkerület elnöksége kezében van.

— **Értesítés.** A Sárospataki Ref. Gimnáziumban a tanítás szeptember 9-én reggel kezdődik. A beiratkozások a gimnáziumba szeptember 7—8-án lesznek. A tápintézeti étkezés szeptember 8-án kezdődik. Beiratási díj 20·10 P. — *Novák Sándor* gimn. igazgató az elmult héten az angol-ágazat ügyében a minisztériumban fontos tárgyalásokat folytatott.

— **Tanítóválasztás.** A sárospataki ref. egyház IV. tanítói állására pályázatot hirdetett. Erre 14 kérvény érkezett. A szép sikerű pályázaton sok kiváló s gyakorlott tanító vett részt. Az iskolaszék hármas jelölése alapján a presbitérium teljes egyhangúsággal Szathmáry Lajos györgytarlói tanítót, a sárospataki tanítóképző kitűnő volt növendékét választotta meg, aki mellett nemcsak saját okmányai, hanem az iskolalátogatók tapasztalatai is beszéltek. Hisszük, hogy a kitüntető választás reménységét a megválasztott teljes egészében be fogja váltani.

— **Buda visszafoglalásának** 250 éves fordulója szeptember 2-án lesz. A török hatalom hanyatlásának e kezdetéről emlékezzünk meg mi is azzal, hogy a sárospataki nagykönyvtárban nagyon sok olyan egykorú, vagy közel egykorú könyv és irat van, amelyik ezzel a ténnyel foglalkozik. Mindenikben látszik az öröm.

— **Kalászszedés.** A vajdácskai ref. bibliaiskolás gyermekek hallottak az alsóborsodi jégverésről. Csodálatos visszhang támadt ezekben a kis magyar szívekben az életet, kenyeret megsemmisítő jégkopogásra. Vezetőjük: Főző László ref. lelkész irányításával összeszedték az elhullott kalászokat. Minden este több kis kéve és kereszt mellett állták a kis kalászszedők. Azután mind ott szorgoskodott a gép körül. Elcsépelték a spárgával, pántlikával kötött kalászkévéket. Százötven kg. búzát küldtek imádságos lélekkel és szerető, segítő magyar szívvel megpróbált kis testvéreiknek, egy hejőpapi kislánynak és kis fiúnak saját írású levelük kíséretében.

HIVATALOS RÉSZ.

Meghívó. Az alsózempléni ref. egyházmegye a sárospataki Főiskola tanácstermében szeptember 7-én 8—1-ig lelkészértekezletet tart. Ennek programmja: CXXXIV. zs. éneklése. II. Tim. 2: 19—26. olv. imádkozás után. 1. Az 1936—37. évi egyházmegyei missziói munka terv előterjesztése. Megbeszélés. — 2. „Ref. anyaszentegyházunk feladatai a jelenkorban." Megbeszélés, bevezeti Makó Dezső lelkipásztor. — 3. „Sajtó és közvélemény egyházunk szolgálatában." Megbeszélés, bevezeti Darányi Lajos lelkipásztor. — 4. O.R.J.Ó. biztosítási ügy. — Egyházmegyei lelkészegyesület tisztikarának megválasztása. — Ügyeinket érintő, egyéb megtárgyalandó kérdéseket szeptember 5-ig írásban kérem közölni egyházmegyénk missziói előadójával. Ezek után lelkipásztortestvéreimet értekezletünkre meghívom és kérem megjelenésükkel igazolják érdeklődésüket ügyeink iránt. Testvéri köszöntéssel: *Kun Zoltán* lelkipásztor, az értekezlet elnöke.

— **Zempléni lelkésznék figyelmébe.** A zempléni lelkésznék bibliaórájukat szeptember elsején, kedden délelőtt 10 órakor tartják a sárospataki református lelkészlakáson. Minden testvérünket szeretettel várunk.

SZERKESZTŐI ÜZENET

T. J. Sajóvelezd: *Újjáépítés* c. cikked az ORLE nagy gyászára tekintettel nem tartjuk most időszerűnek.

Nyomtatta: Kisfaludy László a Ref. Főiskola betüivel Sárospatak, 1936.

XXXI. évfolyam. 36. szám. Sárospatak, 1936 szeptember 6.

SÁROSPATAKI REFORMÁTUS LAPOK

A TISZÁNINNENI REFORMÁTUS EGYHÁZKERÜLET, A SÁROSPATAKI FŐISKOLA ÉS A TISZÁNINNENI EGYHÁZKERÜLETI KÁLVIN-SZÖVETSÉG HETI KÖZLÖNYE

FELELŐS SZERKESZTŐ ÉS KIADÓ: **DR. MARTON JÁNOS.**

FŐMUNKATÁRSAK: DR. ENYEDY ANDOR, DR. MÁTYÁS ERNŐ, DR. SZABÓ ZOLTÁN, DR. ÚJSZÁSZY KÁLMÁN és DR. ZSIROS JÓZSEF. — Kálvin-szövetség részéről: DR. H. KISS GÉZA.

TARTALOM: *Farkas István püspök:* Búcsú a vezértől. — —: Dr. Baltazár Dezső temetése. — —*n:* A sajóecsegi templom- és orgonaszentelés. — Részletek Jalsoviczky Zoltán főgondnoki székfoglaló beszédéből. — Hírek. — Hivatalos rész. —

BÚCSÚ A VEZÉRTŐL.

Farkas István ref. püspök imádsága: Dr. Baltazár Dezső koporsója felett.

Lekció: Jelenések 22: 1—5.

Örökkévaló tanácsodban megkészített terved szerint, történelmi küldetést nyert s kereszthordozásra rendelt — magyar református anyaszentegyházad, — gyászruhába öltözött népe: az Isten szerint való bánat szomorúságával, lélekben és igazságban imádva Téged — mostani busulása idején is — egyedül Nálad keres vígasztalást: — Istenünk!..... A mi dicsekedésünket, szeretett Vezérünket hazahívó üzeneted — már napok óta búsít bennünket..... Elsírtuk már — mind-mind a könnyeinket!..... Mint az árván maradt tanítványok, mennyre függesztett szemekkel nézünk mi is: Ő utánna.....

Itt állunk Atyánk az Ő kedves nagytemplomában, — hogy utolsó utjára kísérvén innen, — átadjuk Néked: — örökös őrizetre.... A szívünk remegve, félve, fájón dobban — de, — erőt véve az elválás, a búcsúzás okozta nagy fájdalmunkon is: mint hitvallók és bizonyságtevők; mint az örökélet és a bűnbocsánat élő reménységében boldog istenfiak, akaratodon megnyugvó imádsággal hajtjuk, könnytől ázott orcánkat — a Te édesatyai kebeledre...

És elhallgat ajkunkon a jajjok panasza..... Mennyei látások ejtik édes igézetbe a lelkünket és olyan jól esik még egyszer beszélgetni Róla — Véled s dicsekedni Véle — Te előtted s megköszönni mindazokat a temérdek, — utána itt maradó lelki kincseket, amelyekkel — olyan nagyon meggazdagítottad az Ő életével — a mi életünket....

Köszönjük, hogy mélységek és magasságok titkait fürkésző s Tereád mindenütt Reádtaláló hitének erejével; a szárnyrakelő lélek ragyogó szépségeivel áldottan — szinte a szemünk láttára engedted Őt felnőni az örökkévalóságba.....

Köszönjük, hogy a földi alacsony helyekről, — a Te csodálatos világosságot tündöklő mennyei Országodba — a távoli messzeségekbe nézegethetett, — régóta bánatos szemével.....

Köszönjük, hogy Vezérkedésre hívtad el s Ő mindig tudta, hogy kinek higyjen — lakozván a Krisztus: hit által a szívében s hogy mindenkor csak Neked és sohasem embereknek engedve: erőnek, szeretetnek és józan elmének lelkével állott az élen.....

Köszönjük, hogy: „fő-főapostolságának jelei — megbizonyosodtak közöttünk: sok tűrésben, jelekben, csodákban és erőkben is“... (II. Kor. 12. rész 11—12. vers.)

Köszönjük, hogy az embertestvériség — krisztusi eszményeit hirdetve és élve: mindenné tudott lenni — mindenek számára. Széjjel járt, hogy jót cselekedjen; hogy kevesebb legyen a könny és több legyen az a mosoly, az olyan nagyon szomorú magyar orcákon..... Özvegyeket, árvákat vezetett édesatyai hajlékokba; roskadozó intézményeket — segedelmeddel: romokból örökkévaló épületekké építgetett át; kevésből elégített meg sokakat; ifjúi életek sok ezrét mentette át a boldogabb hónapokra; bűnösöket emelt fel magához, az őt méltatlanul — megbántóknak megbocsátott szíve szerint.... Mások boldogságának megteremtésére pazarolta élte minden óráját.... Felülről kapott küldetés nagyszerű munkáit végezve: mikor imádkozott, mikor hirdette az Igét — mintha a Krisztus dicsőséges orcájáról — egy-egy sugár omolt volna át az Ő orcáján is, — mikor: zengő orgona zúgás, vagy hadi kürt riadójaként remegtette meg a szívünket....

Köszönjük, hogy a Krisztusban élő hite teljességével; érett férfiúsága szent hevületével jelenthette meg az emberek között az élet értelmét, hogy „Az igazságot követvén, szeretetben — mindenestől fogva növekedjünk abban, aki a fej: — a Krisztusban!“ (Efézus 4: 13—15).

Köszönjük, hogy sohasem volt csalfa délibábot űző álmok hőse, — de mindenkor a Krisztus jó vitéze — aki, ha kívántad volna Tőle, mi Istenünk! —: anyaszentegyháza, hazája, családjáért s Krisztus király diadaláért: a gályákhoz kötöztetést s a keresztre feszíttetést is — örömmel vállalta volna.....

Légy áldott Istenünk, hogy Lelked által: olyanná formáltad, amilyen volt s hogy nekünk

adtad Őt, hogy mint magasra kitartott lobogó — úgy vitetett a Lélektől, a mi küzdelmes csatáink élén — amelyet, mindenek szemeláttára vívunk: a bűn, a hitetlenség, a tudatlanság és a sötétség ellen.....

Köszönjük, hogy — mint a nagy magyar alföldi rónák hajdani rengetegjéből — emlékül itthagyott: óriási tölgyek — állják a vihart; hévség ellen árnyékot kínálnak; pihegő madárnak szállást nyujtanak —: úgy állott Ő is, magát érettünk odaáldozóan; sebeit nem fájlalva; sokszor nagyon is egyedül maradva, befelé hullatott könnyeivel —.., de: állván őrtálló helyén, egyedül is — mindig: rendületlenül!

Te voltál neki egyetlen menedéke Istenünk, Kihez úgy simult Hozzád, mint habok a szírthez, s Kiben bízott eleitől fogva.....

A szívéhez olyan sokszor odaszorított — megmegcsókolgatott bibliája — immár, — kiesett — imádságos kezéből... De: él: az Ige s Eszme!..

Beérkezett oda, ahol — az idvezült lelkek, a Bárány királyi széke előtt szolgálnak Tenéked.... Óh, mi Istenünk, fogadd kedvesen hűséges, alázatos, engedelmes szolgádat az idvezült lelkek közösségébe.....

Előtted naponként elsírt bűnbánatának könnyeit mosogassa le édes Megváltója: — Akit olyan nagyon szeretett.

Minket pedig, akik: családban, anyaszentegyegyházban, édes hazánk sok-sok őrtálló helyein való forgolódásunkban — olyan árvákká lettünk nélküle, biztass — Szent Fiad igéretével, hogy nem maradunk árvák, ha példáját — mindenekben követni fogják az élők!

Mint Tebenned hívő s nagy dolgaidról mindenkor bizonyságot tevő gyermekeidet, bocsáss el nyugtot adó vigasztalással, hogy hirdessük minden tájak felé, a Tebenned élő népeknek: Bizonnyal meg lészen a halottaknak feltámadása! Ámen.

Dr. Baltazár Dezső temetése.

Sokszor tapasztaltuk azt, hogy a halál milyen élesen megvilágítja az ember igazi ábrázatát, s megmutatja igazi lényegét, Baltazár Dezső személyiségének grandiózus arányait; páratlan értékeit életében is volt alkalmunk tapasztalni, mégis halála láttatta meg velünk a legmélyebben az ő igazi mivoltát.

Az augusztus 29-én lefolyt temetésének külső arányai is élénken dokumentálták az ő hatalmas személyiségét. Megláthattuk ezt a cca. 3000 tagot számláló s az ország minden részéből összesereglett küldöttségek megjelenéséből, a mintegy tizezerre menő tömegből, mely templomban és templomon kívül hallgatta a végtisztességadást, a mintegy 3 kilométer hosszú temetési menetből, melynek élén 400 palástos lelkész haladt. De megláthattuk az ő személyének az ország egyetemét megragadó hatását, a temetésen résztvevő egyházi és közéleti kiválóságok részvételéből is. A kormányt *Lázár Andor* igszságügyminiszter, a kultuszminisztert *Tasnádi Nagy András* államtitkár, a miniszterelnököt *Pataky Tibor* államtitkár képviselte. A felsőház és az Evangélikus Egyetemes Egyház küldöttségét *Báró Radvánszky Albert,* egyetemes egyházi felügyelő, felsőházi alelnök és *Kapi Béla* evangélikus püspök vezette. Ott volt: *Dr. Balogh Jenő* konventi világi elnök, *báró Vay László, Farkasfalvi Farkas Géza* egyházkerületi főgondnokkal, *gróf Teleki Tibor* koronaőrrel és *Dr. Benedek Zsolt* konventi tanácsossal *Soltész Elemér* protestáns tábori püspök, *Sulyok István* királyhágómelléki püspök *Thury Kálmán* főgondnokkal, *Lichtenstein László* evangélikus egyházkerületi felügyelő, *Józan Miklós* unitárius püspöki helynök, *Lindenberger János* róm. kath. apostoli kormányzó stb.

Baltazár Dezső igazi lelki arcát azonban mégis a gyászszertartáson láthattuk meg igazán, ahol *Farkas István* püspök mondott a nagy vezér iránti hüségtől és szeretettől sugárzó imádságot, amelyet lapunk hasábjain egész terjedelmében közlünk, utána pedig, *Ravasz László* Lukács ev. 11. 21—23 versei alapján mondott a halotti püspök egyéniségének lényegét megragadó egyházi beszédet, melyben mint erős fegyverhordozót rajzolta meg ő, aki az ő palotájának kincsei felett őrködött: Baltazár Dezső úgy érezte — úgymond — hogy különösen három kincset kell megvédeni: azt a *tiszta tant,* amely a Krisztus váltságát, a maga hagyományos, sokszor használattól ment érintetlenségében fejezi ki. Azután azt a *szabadelvűséget,* amely az egyetemes ember utját egyengeti és azt a *tiszta kálvinista magyarságot,* amely számára a nemzeti szellemet, a nemzeti történelmet és nemzeti hivatást tökéletesen megtestesítette. Mindezeket ő egy ünnepi órában így foglalta össze: Debrecen! Más nem bírt vele, csak a halál. Elmodhatjuk, hogy ő ettől nem félt. Sokszor szembe nézett vele egész életen át, szinte ingerelte maga ellen. Az, amit vállalt és végzett, a halállal való szakadatlan kötekedés volt. Végre győzött az erősebb fegyveres, a félelmek királya s ime, gazdag zsákmánnyal takarodik vissza. Viszi Baltazár Dezsőt. Viszi az ő nagyméretű egyéniségét: kiben fog a magyar kálvinista lelkész önmaga nagyitott hősies képére ismerni? Viszi a magyar nép igazi barátjának, nagy vigasztalójának és feltüzelőjének szívét, ki fogja az igazságot szemébe mondani a világ fejedelmeinek, ki fogja tulajdon kezével kitépni a galambot a ráró csőréből, a bárányt a farkas torkából? Viszi a zsákmányt, nagy éjszakánk egyik fényes csillagát...

De a halálnál is van erősebb fegyveres: Krisztus, aki megtartja azt a zsákmányt magának, ugyanakkor elosztja. Eredményeit átadja a történelemnek. Példáját megvilágosítva a következő nemzedék elé állítja.

Baltazár Dezső temetése a Kollégium gyászpompába öltözött disztermében kezdődött, ahol megszámlálhatatlan koszorúk között volt felravatalozva s ahol *dr. Kállay Kálmán* igazgató mondotta az első búcsúztatót arról a férfiúról, akinél jobban senki sem szerette a Kollégiumot. A temetőben pedig *Makláry Károly,* az egyházkerület püspökhelyettes főjegyzője mondott utolsó Istenhozzádot az egyházkerület, a debreceni egyház, a város, az

ORLE és minden egyházi, világi és iskolai intézmény képviseletében, azután elföldelték nagy halottunk koporsóját, akinek áldott emlékét szívünkbe zártuk és hűségesen megőrizzük.

A sajóecsegi templom- és orgonaszentelés.

Ünnepi díszbe öltözött augusztus 30-án, vasárnap Sajóecseg egész református lakossága. A környékből seregestől érkező kocsik és gyalogosok nagy sokasága is külső hirdetője volt annak, hogy a gyülekezetnek nagy napja van. Valóban az is volt. Impozáns érdeklődő közönség részvételeivel végbement a gyönyörű templom- és orgonaszentelési ünnepély, mely felejthetetlen élményeivel mély nyomokat hagyott a lelkekben. Az ünnepségre érkező esperest és kísérőit a vasutállomáson lovasbandérium fogadta. Megható jele volt ez a népszerű felsőborsodi széniort Szentmártony Dánielt mindenfelől körülvevő szeretetnek és nagyrabecsülésnek, mely ennek az agilis egyházi vezető férfinak rokonszenves egyéniségét méltán megilleti. Nagy ovációban volt részük a később érkező Ronkay Ferenc országgyűlési képviselőnek és a vele jött Szepessy Gyula főszolgabírónak és Pávay Ferenc sajóbábonyi jegyzőnek is, akik megjelenésükkel bizonyságot tettek róla, hogy egyházunknak ma is ád az Úr nemes szívű pártfogókat és munkás világi papokat.

Gyülekező ének után *Gyülvészy István* e. m. tanácsbiró imádságában felszentelte és megáldotta az újjáépített templomot és az újonnan beszerzett templomi orgonát. Ezt követően *Szentmártony Dániel* esperes Zsolt. 150. alapján mondott hatalmas beszéde és könnyekig megható bizonyságtétele emelte fel a lelket az evangélium fénykörébe. *Felméry Albert* sajóbábonyi lelkész egy kis gyermeket keresztelt és a helybeli lelkész *Lőkös Sándor* beszámolt az építkezés és az orgonabeszerzés történetéről. Melegen emlékezett meg Ronkay Ferenc képviselő adományairól, mellyel lehetővé tette a templomi karzatok teljes átalakítását és alapos megerősítését, továbbá a Gál György volt tanító vezetése alatt állott Énekkar nagyszerű felajánlásáról, mely csaknem fedezte a 4000 pengő orgonabeszerzési költséget. A nemesen zengő, felségesen szárnyaló hangok forrása, az új orgona a világhirű Angster cég készítménye. Jól esett hallanunk a sajóecsegi hívek áldozatkészségéről, akik közül egyik a művészi szépségű szószéket festette újjá, a másik úrasztali terítőt, a harmadik pedig szószék-takarót ajándékozott a szép ünnepi nap emlékére. Gyönyörűséges, csodálatosan áhítatra buzdító pillanatok voltak azok, mikor ifj. *Tóth Károly* zenetanár művészi ujjai alatt az új orgona szólni kezdett, mint csengő madárdal, majd, mint sok vizek zúgása... Dr. *Komjáthy Aladár* és *Kazay József* lelkésztestvérek az ünnepi istentisztelet keretében az új kenyérért való hálaadás alkalmaként a Szent Úrvacsorát szolgáltatták ki az ünneplő nagy tábornak. Hogy ez a tábor valóban meg volt, a kívül rekedt sokaság érezte leginkább, mely előtt *Várady József* hirdette az Igét a tiszta istentiszteletről.

A délutáni órák alatt műsoros előadással kiegészített istentiszteleten vettünk részt, ahol *Bodnár Ferenc* taktaszadai lelkipásztor szólott a külső kiegészítő lelki újászületésről. *Lőkös István* tanárjelölt és *Lőkös Béla* művészi orgonajátékkal működtek közre. Kellemes hangján *Pávay Józsefné*, jegyzőné úrhölgy adta elő az Uri imát; majd ifj. *Tóth Károly* az orgonáról tartott ismertető előadást. *Nagy Teréz* és *Almásy József* szavalatai hatásosan adták meg a műsor művészi kereteit Az énekkar *Skultéty József* tanító vezetésével 2 szép éneket adott elő.

A közebéden felköszöntők hangoztak el. A szép, már ősziesre hajló, fényes napsugár beragyogott az ünneplők lehajtott fejére s fénye mellett a szemekből, a szavakból és a hallgatásból ki lehetett olvasni a figyelmes szemlélőnek egy néma vallomást; azt, hogy a lelkek vágynak Jézushoz, a mi Urunkhoz mindenfelé. Reá néztek e napon az ünneplő hívek, így esedezvén:

„Nálad ingyen kegyelem van, végtelen...
Nincsen sehol a világon jobb helyem". —*n.*

Részletek Jalsoviczky Zoltán főgondnoki székfoglaló beszédéből.

A református egyház az egyetemes papság elvét vallja; mindenki, az egyház minden egyes tagja egyben papja is egyházának s e tisztet viselve kell, hogy vele járó kötelességeket is teljesítsen. Imádságos lélek, áldozatos élet elérésére kell törekednünk, hogy szilárd hittel s kellő buzgalommal nézhessünk szembe az élet követelményeivel.

Hozzánk legközelebb az egyházközség áll, mert az egyházközség foglalja szervezeti egységbe az egyháztagokat. Állami és egyházi törvényeink értelmében mindenki tartozik egyházközségnek tagja lenni. Az egyházközségi tagság, melyet törvényeink is parancsolólag írnak elő, azonban csak akkor bír számunkra, az egyházközségre, s továbbiakban egyetemes egyházunkra jelentőséggel, ha nem a kényszerűség, hanem a hitbeli meggyőződés az alapja. Ezért az egyházközség egyik legelső feladata hitben erősre nevelni tagjait.

Hitben erős egyháztagok egyházközsége is erős lesz. Erős egyházközségek támaszai a felsőbb egyházi szervezeteknek, az egyházmegyének, az egyházkerületnek és országosan a magyarországi református egyház egyetemének. Az egyetemes egyházat erősíteni mindannyiunknak, református magyaroknak kötelességünk, akkor erősítjük azt leglobban, ha egyházközségeinket erősítjük.

Nagyok ma az egyház feladatai. Hitetlenséggel, világnézeti álláspontokkal kell felvenni a harcot. Velük szemben kell győzelemre vinni a meggyőződéses hitet. Csak e meggyőződéses igaz hit segíthet át bennünket a kor válságain, csak az adhatja az életnek azt a biztosságot, mely képes a boldogulás utjának megnyitására.....

... Egy kiváló államférfiúnk, aki nagy ünnepeken az Isten házában is hallatni szokta szavát,

bűnbánati héten tartott egyik beszédében szólott a felekezeti békéről. Felfogását a következőképen fejezte ki: Az Úristen azért teremtett annyi felekezetet, hogy azok versenyezhessenek egymással a felebaráti szeretetben. Ezt a vallási türelmességet vallom én is. De amily türelmes vagyok más vallásfelekezetűekkel szemben, épp oly erősen ragaszkodom az evangélium szerint reformált hitvallásunkhoz. Ez ellen minden támadást kérlelhetetlenül vissza kell szorítani. 1868 évi XIV. t.-c. rendezte a vegyes házasságokból származó gyermekek vallását, úgy, hogy a gyermekek nemük szerint követték az atya, vagy az anya vallását. De ezt a törvényi rendelkezést megváltoztatta az 1894. évben hozott úgynevezett egyházpolitikai törvény és megengedte, hogy a születendő gyermekek vallása felől a vegyes házasságra lépő felek kölcsönösen megegyezhetnek . . . . . .

. . . Nagy gondot kell tehát fordítani a fiatal nemzedék vallásos nevelésére és iskoláztatására. Már a reformáció őskorában, ahol az újított hit isteni szikrája lángra gyúlt, a templom mellett megnyíltak az iskolák. Ugy mondották régen, s így van ez ma is, hogy az iskola templom tornáca.

Istennek hála, hogy gyülekezetünk áldozatos buzgalmából a mi templomunknak meg van ez a tornáca. — Iskolánkban neveljük a jövő nemzedéket, hogy később hazánknak s egyházunknak méltó fiai legyenek. — Régi joga egyházunknak a tanintézetek fenntartása. Ennek megtartása egyházunknak soha szem elől nem tévesztendő kötelessége . . .

HIREK

— **Főgondnok-beiktatás Borsodon.** A borsodi ref. egyházközség a folyó évi január 31-én elhunyt nagyérdemű főgondnokának: Bárczay Lászlónak utódául a mult hó 23-án a boldogultnak vejét: Jalsoviczky Zoltán pénzügyminiszteri tanácsost választotta meg, akit Szentmártony Dániel esperes-lelkész iktatott be új tisztébe nagyszámú gyülekezeti tagok jelenlétében. A bensőséges ünnepélyen a Bárczay-család tagjai, valamint az új főgondnok testvérbátyja: Jalsoviczky Károly közoktatásügyi minisztériumi osztályfőnök is jelenvoltak. Az új főgondnok magasszárnyalású és erős kálvinista lelkületről tanuskodó beszéddel foglalta el tisztét, elkötelezvén magát az egyház javát szolgáló céltudatos komoly munkálkodásra. A személye iránt megnyilvánult szép bizalmat már mindjárt a működése kezdetén azzal viszonozta az új főgondnok, hogy 100 pengőt adományozott a borsodi egyház közszükségleteinek fedezésére.

— **A Magyarországi Református Egyház** Budavár visszafoglalásának 250 éves évfordulója alkalmából 1936. évi szeptember 2-án délelőtt 9 órai kezdettel a Kálvin-téri református templomban hálaadó istentiszteletet tartott, amelyen az igét Dr. Ravasz László, a dunamelléki egyházkerület püspöke hirdette.

— **Az iskolai év ünnepélyes megnyitása** főiskolánkban szept. 15 én 10 órakor lesz. Istenitisztelet után Dr. Mátyás Ernő közigazgató megnyitója, majd Dr. Zsiros József teol. tanár székfoglalója következik. Évnyitó után Kazinczy Gábor szobrának és a Petőfi-emléktáblának a leleplezése fog megtörténni. Délután pedig a főiskolai igazgatótanács ülésezik.

— **A Gömör-Tornai Református Egyházmegye** 1936. évi szeptember 29-én, kedden d. e. 10 órakor Miskolcon, a Palóci utcai gyülekezeti teremben tartja évi rendes közgyűlését.

— **Pályázati hirdetés:** A tokaji református egyház pályázatot hirdet a szeptember 1-én megüresedő kántortanítói állásra. Részletes hirdetés a Néptanítók Lapja szeptember 1-i számában.

— **A Miskolci Református Leánygimnáziumban** a javitóvizsgálatok szept. 3-án, a különbözeti és magánvizsgálatok 3 án és 4-én reggel 8 órától kezdve lesznek, Beírások szept. 5-én és 7-én 9-12 óráig lesznek. Az iskolai év ünnepélyes megnyitása 9-én 1/2 11 órakor lesz az iskola udvarán, a tanítás pedig 10 én reggel 8 órakor kezdődik. A bentlakó növendékek 8 án foglalják el helyüket.

— **A missziói előadók értekezlete** október 7—8. napjain lesznek Budapesten.

— **Kérelem.** Valamelyik lelkésztársamnak 1—2 évvel ezelőtt kölcsönadtam: Spurgeon: Üdv üzenet c. kemény piroskötésben levő könyvet, melynek első oldalán ez a beírás volt: Ez a könyv Baci József és Szabó Eszter tulajdona. Mivel tulajdonosa követeli a könyvet vissza, kérem szeretettel lelkésztestvéreimet, — akik gondolják, hogy náluk lehet, — nézzék át könyvtárukat és juttassák vissza a könyvet hozzám. Benke József ref. lelkész Hejőpapi.

HIVATALOS RÉSZ.

Felhívás az alsóborsodi egyházközségekhez. Miután egyházmegyei gyűlésünk később jelzendő határidőben, de szeptember vége felé lesz megtartva, azért egyházmegyei közgyűlés elé tartozó mindennemü beadványokat szeptember 15-ig juttassanak el az esperesi hivatalhoz, mert később beérkezett ügyek nem lesznek tárgyalhatók. Atyafiui szeretettel vagyok, Miskolc, 1936. augusztus 27. *Román Ernő*, esperes h.

Felsőborsodiak figyelmébe! Egyházmegyénk őszi rendes közgyűlését folyó évi október hó 8-án reggel 9 órától kezdődőleg a sajóvámosi egyházközségben fogjuk megtartani s e gyűlésünkre egyházmegyénk tisztviselőit s az egyházak képviselőit azzal hívják meg, hogy a közgyűlés által letárgyalt ügydarabokat legkésőbb szeptember hó 30-ig az esperesi hivatalhoz okvetlen küldjék be, mert a később beérkezett ügyek nem lesznek letárgyalva. A gyűlés fontosabb tárgyai lesznek: az esperes évi jelentése, lelkészek, tanítók beerősítése, egyházmegyei számonkérő szék, számvevőszék, lelkészértekezlet, tanügyi bizottság javaslatainak, valamint a belmissziói előadó s közalapi és nyugdíjintézeti pénzkezelő jelentéseinek letárgyalása stb. Borsod, 1936 augusztus 24. Az egyházmegyei elnökség.

Nyomtatta: Kisfaludy László a Ref. Főiskola betűivel. Sárospatak, 1936.

XXXI. évfolyam. 37. szám. Sárospatak, 1936 szeptember 13.

SÁROSPATAKI REFORMÁTUS LAPOK

A TISZÁNINNENI REFORMÁTUS EGYHÁZKERÜLET, A SÁROSPATAKI FŐISKOLA ÉS A TISZÁNINNENI EGYHÁZKERÜLETI KÁLVIN-SZÖVETSÉG HETI KÖZLÖNYE

FELELŐS SZERKESZTŐ ÉS KIADÓ: **DR. MARTON JÁNOS.**

FŐMUNKATÁRSAK: DR. ENYEDY ANDOR, DR. MÁTYÁS ERNŐ, DR. SZABÓ ZOLTÁN, DR. ÚJSZÁSZY KÁLMÁN és DR. ZSIROS JÓZSEF. — Kálvin-szövetség részéről: DR. H. KISS GÉZA.

TARTALOM: *G.:* Szeptember elején. — *M. J.:* Az egyházkerületi tanács ülése. — *Takács Mihály:* Kalászok és bogácsok az élet mezejéről. — *Jelenvolt:* Alsózempléni lelkészek értekezlete. — Hirek. — Hivatalos rész. —

Szeptember elején.

A búcsúzó napsugarakkal búcsút vettek tőlünk kedves költöző madaraink, a fecske, a gólya s elmentek melegebb tanyát keresni tengeren túlra. Ugyanakkor felkerekedik egy másik költöző sereg, a diákok csapata. Elhagyja puha, meleg fészkét, el az édesanyák ölelő karjait, s vándorutra kél a távolban, vagy a közelben világító fároszok felé, egy másik anyának, a nevelő anyának karjaiba. Magyarországon feltárultak az iskolák kapui, özönlik rajtuk át az ifjú sereg, hogy jövő életpályájára mindennél becsesebb kincseket, tudást szerezzen.

Legyetek üdvözölve, ifjú seregek! Jöjjetek a nevelő anya karjai közé! Figyeljetek intésére! Fogadjátok meg tanítását; vegyétek jó néven, ha esetleg fedd vagy dorgál! A jövőtök érdekében teszi. Ha valaha, úgy most, a mai nehéz korban, ellenséges indulatú szomszédok gyűrűjében, igaz a bibliai mondás: elvész az én népem, mely tudomány nélkül való. Az ezeréves multtal dicsekvő magyar nép pedig nem akar elveszni, ugye fiúk!

És ti tanítómesterek, fogadjátok a gyermekeket s ifjainkat úgy, hogy ne csak tanításotok eszközét lássátok benne, hanem a jövő Magyarország sorshordozóit! Legyen mindeniketek olyan, mint Tompa Héber legenda c. költeményének öreg zsidója. A héber szántóvető meghallja, hogy megszületett a megtartó, a Menachem, de menekülnie kellett Heródes poroszlói elől. Erre a zsidó eladja ökreit, elindul megkeresni a Messiást.

Gyermekpólyát vesz s a kisgyerekes anyának fennszóvalkínálja: „Végy pólyát, Menachem anyja!" A magyar tanár sem gazdag földi javakban. De minden vagyonán gyermekpólyát, azaz tudományt szerez, azt kinálgatja a gyermeküket iskolába hozó anyáknak: Végy pólyát, Menachem anyja! Ki tudja, hogy nem lesz-e az ő tanítványai közt az, aki ezt a sokat szenvedő nemzetet megváltja szenvedéseiből, aki visszaállítja a régi határokat, egy akolt s egy pásztort teremt a mostan egymással farkasszemet néző nemzetek közt. Higyje és remélje ezt minden magyar tanár és várja, hittel várja a megszabadítót, — mint Simeon egykoron. Addig pedig hintse a tudás, a hit, a műveltség magvait, hogy teremjenek azok a fiúk talentuma szerint száz annyit, vagy hatvan annyit, avagy harmincannyit.

Amilyen szomorodott szívvel nézzük szeptember elején az ég magasságában vonuló költöző madarak vonulását, olyan örömmel köszöntjük a másik költöző csapatot, a diákok fürge seregét! Hadd verje fel vidám lármájuk az iskolák néma csendjét, hadd merítsenek a tudás és hit kútfejéből élő vizet! *G.*

Az egyházkerületi tanács ülése

szeptember 10-én Miskolcon, *Farkas István* püspök és *Farkasfalvi Farkas Géza* egyházkerületi főgondnok elnökletével csaknem az összes alkotó tagok részvétele mellett délelőtt pontosan fél kilenc órakor vette kezdetét.

Farkas István püspök bibliaolvasása és lelkeket egységbe forrasztó imádsága után, ugyancsak a püspök rövid megnyitó beszédet mondott. Kiemelte, hogy a november hó első felére tervezett közgyűlés miatt nem is lett volna feltétlenül szükséges az egyházkerületi tanács összehívása. Azonban nagyon megokolja azt a sok bírósági ügy, amelynek intézésével kapcsolatban a közgyűlés tehermentesítése szempontjából alkalmilag az egyházkerületi tanács is ülésezhetik.

Az előadói tisztet, gondos előkészítő munkát végezve, Csorba György, Nádházy Bertalan, dr. Trócsányi József, Svingor Jenő és dr. Horváth Zoltán töltötték be. Nagyobb vitára alkalmat adó ügy a tárgysorozaton nem szerepelt.

Az egyházkerületi számvevőszék és pénzügyi bizottság rendkívül fontos és nagyjelentőségű jelentése egyhangúlag tudomásul vétetett. Az egyházkerületi pénztárnál bekövetkezett változásokkal kapcsolatban alapvető jelentőségű munkát végzett Farkas István püspök elnöklete alatt a számvevőség egy albizottsága, amelynek több napon át fáradhatatlanul és nagy odaadással s hozzáértéssel dolgozó tagjai voltak Fodor György és Csorba György.

A pénztárvizsgálatról szóló jelentés megnyugvással vétetik tudomásul. Egyhangúlag ajánlja az egyházkerületi tanács a közgyűlésnek, hogy pénztárnoknak Pónus Lajos, ellenőrnek Fodor György választassék meg. A pénztárkezelés ügyrendjébe beiktattatott a lehető legnagyobb ellenőrzés foganatosítása végett, hogy az egyházkerületi és egyházmegyei pénztárak a megfelelő elnökségeknek sommás értesítéseket szolgáltassanak. Jóváhagyólag vétetett tudomásul az ORJO segélyekről szóló püspöki jelentés. A tűzbiztosítás ügyében a Gazdák Országos Szövetkezetével a szerződés megkötése folyamatban van. A tárgyalások folynak és a legközelebbi jövőben befejezésre jutnak. Az egyházak a most lejárt és feltétlenül megkötendő biztosításoknál roppant óvatosan járjanak el. Szerezzenek kellő információt az egyházi hatóságoktól. Csak rövid lejáratú biztosításokba menjenek bele, hogy gyülekezeteink és egyetemes egyházunk számára azok az előnyök, amelyek a tervezett, új, egységes biztosítással járnak, ne veszélyeztessenek. A baktai, bodrogkeresztúri egyház csereszerződése, a kisrozvágyi egyház vételszerződése jóváhagyatott. A nagyvisnyói földcsere ügyének iratai pótlás végett visszaadatnak. A szakácsi uj lelkészi díjlevél nem erősíttetik meg. A díjlevélcsökkentés nincs kellőleg megalapozva.

Az egyházkerületi tanács elvi hozzájárulást ad a főiskola tervezett erdővásárlásához. A megveendő erdő Alsóregmec község határában fekszik, és 430 kath. hold terjedelmü. A szerződés bemutatandó. Az egyházkerületi elnökség a vétel megerősítésére felhatalmaztatik. A theol. ifjúság körében folyó gyakorlati munkákról a jelentés örvendetudomásul szolgál. Uj munkaág volt az áldásosnak mutatkozott családlátogatás. Farkasfalvi Farkas Géza egyházkerületi főgondnok felszólalására különösen hangsúlyoztatott azonban, hogy a theol. ifjúság gyakorlati munkái az ifjúság theologiai tanulmányai rovására ne történjenek. A gályarabok reliefjének a leleplezése tudomásul szolgál. A Rádely Géza alapítvány alapító-levele megerősittetik. A Dókus—Ragályi alapítvány alapító-levelének szövege végleges megállapítást nyervén, az megerősittetik. Kinyomatása mellőztetik, amennyiben a főiskola 1935—36. évi Értesítőjében megjelent. Két házvételhez a tanács hozzájárul. Megerősíti az Angol-internátusban a csekély havi díjemelést. A sárospataki gimn. igazgató helyettesek óraszámcsökkentésének ügye a középiskolai tanügyi bizottság elé utaltatik a közgyűlés elé terjesztés végett. A Bónis Ilona-alapítvány elfogadtatik. A Szoboszlay-hagyaték ügyében a főiskola pervesztes lett. Az alapítvány javára eddig 28907 P összeg folyt be. Ez az összeg meglehetősen szerény a főiskola nemesszívű alapítványtevőjének megindítóan kedves elgondolásához képest. A lelkésztanítóképzés ügye a ref. tanítóképzővel kapcsolatban megoldást nyert. A népfőiskolai tanfolyamról a jelentés tudomásul vétetett. A sárospataki ref. tanítóképző-intézet költségvetése jóváhagyatott és megerősittetett. A konventi határozatok végrehajtására a felhívás az illetékesekhez kimegy. Vallástanítási szeminárium tartására ugyancsak felhívás megy ki. Felsőborsod missziói segédlelkészi állást szervezett. Működése szabályzatban iratott körül. Az egyházkerületben 5 új segédlelkészi állás szerveztetett. Tőkekamat segélyek kérelmezése szigorúan csak szolgálati úton lehet. Martintelep adócsökkentési segélye pártolólag terjesztetik fel. Délután a bíróság 8 bírósági ügyet tárgyalt. Mind a nyolc ügyben ítélet, illetve végzés hozatott. Gönczy Miklós martonyi lelkész és Simon Ernő szőllősardói lelkész álláscserére ítéltetett. Első a lelkész és a gyülekezet, — utóbbi gyülekezet hibájából. A bodrogolaszi lelkészválasztás ellen beadott felebbezés visszavonatván a lelkészválasztás megerősíttetett. Pácin három rendbeli ügye elintéztetett, az alsófokú bíróság ítéletének jóváhagyásával. Lengyel Gyula szendrőládi lelkész ügyében végzés hozzatott s az ároktői gondnok és presbiter választás megsemmisíttetett. *M. J.*

Kalászok és bogácsok az élet mezejéről.

Türelem és megbocsátás. A lelkipásztornak sok charizmával kell felruházva lenni, hogy hivatásának megfelelhessen. Jó dolog, ha Isten megajándékozza megnyerő külsővel, még inkább: Ékesszólással, tanult fővel, pásztori bölcsességgel, jó modorral stb.: de mindezeknél többet ér, ha a Pásztortól megnyeri a szeretet és türelem ajándékát. Mert ha ez nincs meg benne: az élete minden ékesszólása ellenére sem lesz egyéb a híveivel való örökös súrlódásnál és civakodásnál.

1918-ban, mikor a világháború kínszenvedéseibe belefáradt katonák hazaszabadultak a frontról és napról-napra izzóbbá vált a hangulat, mindinkább forradalmi irányba sodródtak a lelkek: az én híveim sem maradtak veszteg. S mivel felgyülemlett keserűségüket nem tudták más irányba kitölteni, mi természetesebb, mint hogy a faluban létező 3 nadrágos ember ellen zúdult indulatuk árja: pap, tanító, jegyző ellen. Napról-napra népes gyűlések voltak az iskolában, ahol kifogást emeltek nemcsak fent említett nadrágosok ténykedései, hanem még a csillagok járása ellen is. Egy izzó hangulatú gyűlésen egy D. nevű izgága ember, aki házasságkötése óta nem lépte át a templom küszöbét, sokak tetszésétől kísérve, kiadta a jelszót:

— Emberek! (még akkor nem az *elvtárs* járta) minket nemcsak az egyház, de a pap, rektor, jegyző nyúz. Semmi szükség ezekre a *húzóvonókra*, indítványozom, hogy rakjuk őket szekérre, szállítsuk ki a szomszéd falu határába és ereszszük szélnek; menjenek Isten hírével, amerre látnak.

Természetes az indítvány egyesek tomboló tetszése ellenére sem vált valóvá s mi a népkegy jóvoltából megmaradhattunk hivatalainkban.

Nem sok idő múlva fordult a kocka, lezajlott a forradalom, a kommunizmus. Jöttek a megtorlások: a vitézkedő vereseket sok helyen deresre húzták, internálták, vagy börtönbe vetették. Községi jegyzőnk megemlékezvén az orra alá sok borsot tört D-ról: internáltatni akarta Hajmáskére. A

megszeppent ember ekkor nagy szomorúságában olyat cselekedett, amit soha azelőtt: átlépte a paróchia küszöbét, sőt alázatos istánciával járult elém, hogy segítenék rajta, ha csak egy mód van reá. Megtettem neki szó nélkül s közbenjárásom folytán sikerült elkerülnie az internáló tábort.

Nem mondhatom, hálás is volt érte: az egyházát és papját azelőtt annyira gyűlölő ember minden istenáldotta vasárnap ott ült azontúl templomi székében, mint a legfigyelmesebb hallgatók egyike...

*

A világháború alkalmával a mi harangunkat is elvitték. A 20-as esztendők valamelyikében jó termés mutatkozott s akkor még a termény ár is türhető volt, így nem látszott lehetetlen vállalkozásnak egy új harangnak közadakozásból való beszerzése. Isten megáldotta a kezdeményezést: nemcsak harang lett, hanem templomi és iskolai harmónium is egyszerre. A templomi harmóniumhoz úgy jutottunk hozzá, hogy egyik buzgó presbiterünk elhalt felesége emlékére felajánlott rá 30 m. búzát. Kevés toldással kitelt az egész harmónium ára s mi nagy boldogan tartottuk meg a felemelő ünnepségeket.

Hanem hát nincsen olyan öröm, amibe többkevesebb üröm ne vegyülne. Nem telt bele pár hét: szívemben is keserüséggé vált az öröm. Egyik jó emberem szép csendesen fülembe súgta, hogy mint nyilatkozott a harmóniummal kapcsolatban az ajándékozó jó módban élő veje. Hogy egyik szavamat a másik ne öltsem, közben az történt, hogy ismeretlen okból kimult a község egyik apaállata. Hát akkor mondta az én emberem:

— Inkább a papunk döglött vóna meg.

Így történt szórul-szóra. És én csak kapkodtam levegő után, mint a vízbe fulló, szédelegtem, mint akit nagyon erősen főbe ütöttek: erre valóban nem számítottam, hogy az istenháza érdekében való buzgólkodásomnak eféle gyümölcsei teremjenek. Hát ezért volt olyan nagy a szívbéli keserűségem. Gondolkoztam a megtorlás felett. Emberi módon. Ám mégis csak letettem róla: Istenre bíztam a megtorlást.

Hanem Isten gondolatai nem a mi gondolataink. A következő évben presbiter választás volt. Titkos szavazást kértek a híveim s a tikos szavazásból többséget nyert egyik név, az engemet halálosan megsértő emberem volt. Ismét átvillant agyamon a bosszú: azon nyomban lehetetlenné teszem s mást választatok helyette. De nem tettem. Hagytam a dolgot folyni a maguk természetes útján. S Isten nem szégyenített meg: ellenfelemből a leghűségesebb presbiterek egyike vált, aki egyháza és lelkésze iránti szolgálatkézségét azóta több ízben igyekezett kimutatni.

Takács Mihály.

— **A főiskolai könyvtár** újabb ajándékokat kapott: S. Szabó József, Kovácsy Ferenc, Thuránszky Pál, Horváth Cyrill adományait.

Halotti énekeskönyvem leszállított árban 1·50 P helyett 1 P-ért. Kapható Ferenczy Bertalan miskolci könyvkereskedőnél. Takács Mihály ref. lelkész.

Alsózempléni lelkészek értekezlete.

Számszerint elég hiányos, de lélekkel teljes csapata gyűlt össze 1936. szeptember 7-én Sárospatakon az alsózempléni lelkészeknek, hogy bizalmas értekezletet tartsanak maguk és egyházuk aktuális dolgairól. Az értekezleten jelen volt *Kiss* Ernő esperes s *Kiss* József, az abaúji egyházmegye missziói előadója is, akiket az elnöklő *Kun* Zoltán tanácsbíró melegen üdvözölt. *Kovács* László ismertetése alapján először ORJÓ-ügyek tárgyaltattak, melynek eredményeként a taggyüjtés előmozdítása s a lelkészek közös biztosítására nézve az egyénenként írásban leendő megkérdezés szüksége állapittatott meg. *Főző* László-nak a „Missziói munkaprogramm az 1936—37. évre" címen tartott széles látókörű és bizonyságtevő ismertetése bővebb vitát váltott ki, melynek során az is elhatároztatott, hogy az egyházmegye által rendeltessék el okt. 31-nek úrvacsoraosztással való megünneplése. *Makó* Dezső a ref. egyház feladatáról a jelen korban tartott egyes és magvas felolvasást, melynek vitája során elhatároztatott, hogy amely állami iskolában a közös imaformával kapcsolatban a nem kötelező kerüsztvetés is bevezettetik, ott a ref. tanulók „*Református magyar vagyok, halálomig az maradok!*" hitvallástevéssel válaszoljanak. Annak szükségességét is átérezte az értekezlet, hogy az újabb theol. irányok megismerése, meg a gyakorló lelkészek dogmatikai tudásának elmélyítése érdekében a lelkészértekezleteken teológiai szakelőadások is tartassanak. *Darányi* Lajos „A sajtó a közvélemény és egyházunk szolgálatában" címen beszélt szellemesen s ismertette az alsóborsodiaknak az egyházkerületi néplapra vonatkozó javaslatát, melyet az értekezlet több módosítással magáévá tett. A gyermekek vallásos nevelésénél jó segédeszközül ajánltatott *Szatmáry* Ferenc: Hűséges szívek és Magvető című kiadványai. — A lelkészi egyenruha kérdése egyelőre elejtetvén, a lelkészértekezlet a lelkészek önképzése szempontjából 3 pályatételt tűzött ki a lelkészek beerősítési díjából fizetendő 20, 15 és 10 pengős pályadíjjal. — A tisztújítás is megejtetett, elnökké egyhangúlag *Kun* Zoltán, alelnökké *Janka* Péter választatván meg, míg a jegyzői tisztet az egyházmegyei jegyzők felváltva töltik be. Közös ebéddel ért véget a meghitt együttlét. *Jelenvolt.*

HIREK

— **Főiskolánkban** a tanítás szeptember 9-én éspedig úgy a teológián, mint a gimnáziumban megkezdődött, a tanítás megkezdését közös áhitat előzte meg.

— **Barth Károly,** a nagy svájci professzor szeptember 30-án és október 1-én látogatja meg főiskolánkat, s ekkor tartja tiszteletbeli tanári székfoglaló értekezését is. Látogatásának programját lapunk valamelyik későbbi számában részletesen is közölni fogjuk.

— **Lelkészképesítő vizsgálatok** voltak szeptember 5-én teológiánkon, amelyen I. lelkészképesítő vizsgára állott *Bertha* Zoltán, aki jelesen vizs-

gázott és *Vatai* László, aki jó eredménnyel vizsgázott. II. lelkészképesítő vizsgára állott *Hegedűs* Imre, ki jeles eredménnyel vizsgázott. Mindhárom vizsgának a korábbi időben való megtartását az a körülmény magyarázza, hogy a vizsgázott ifjak külföldre mennek tanulmányutra. A vizsgálatokon dr. *Enyedy* Andor püspökhelyettes elnökölt és az I. lelkészképesítő vizsgát tett ifjakat megragadó gondolatokat tartalmazó kibocsátó beszéddel avatta fel segédlelkészi szolgálatukra.

— **Pályadíjnyertes lelkész.** Szigethy Ferenc sajószentpéteri lelkész egyik költeményével a „Verőfény" c. szépirodalmi most alakult lap és tehetségkutató társaság kispesti országos pályázatán díszoklevelet nyert.

— **A Miskolci Ref. Leánygimnáziumban** az iskolai év ünnepélyes megnyitása szept. 9-én d. e. fél 11 órakor volt az iskola udvarán. Ezt megelőzőleg minden felekezet a saját templomában tartott istentiszteleten vett részt. Az évnyitó ünnepély Demes Péter vallástanár imájával kezdődött, majd az igazgató mondott évnyitó beszédet, végül pedig Farkas István püspök ur intézett szózatot a szülőkhöz és az ifjúsághoz. Ünnepély után az ifjúság tisztelgő menetben elvonult a nemzeti zászló előtt, majd az osztályfőnöki Intézkedések történtek meg. 10-én kezdődött a rendes tanítás, melynek első óráján a növendékek tanári vezetés mellett kivonultak a Deszka-temetőbe és virágokkal halmozták el az ott nyugvó 3 igazgató sirját. — A beíratkozott rendes tanulók száma 550. (30-al több, mint tavaly). Különösen népesek a felsőbb osztályok (az V. osztályt párhuzamosítani is kellett. Az internátusban minden hely betelt. Itt a növendékek száma 15. Az internátus új vezetője Dr. Szabó Erzsébet, aki egyuttal az iskola óraadója is (más váltózás a tanári karban nincs), új felügyelő az internátusban Koncz Sarolta.

— **Előfizetési felhivás!** Szt. Márk Evangéliumának Magyarázata, G. A., Chadvick D.D. után angolból átdolgozva, elkészült s f. é. őszén megjelenik. Előfizetési ára füzve 4 P. kötve 5 P. bérmentes küldéssel, ha az előfizetési díj előre beérkezik. A megrendelés Lukácsy Imre ny. ref. lelkész Dunavecse (Pest m.) címre 1936. év szept. végéig küldendő.

HIVATALOS RÉSZ.

XXI. sz. Körlevél.
Lelkipásztor testvéreimhez!

Felkérem lelkipásztor testvéreimet, hogy hivatalos lapunk f. év július 12-én megjelent 28. számában, az alsóborsodi jégkárosultak megsegítése végett megindítandó gyűjtés tárgyában kiadott XV. számú körlevelem rendelkezéseinek megfelelően, a begyüjtött természetbeni adományokat pénz értékben, a pénzbeli adományokkal együtt *szeptember hó végéig feltétlen küldjék be* az illetékes esperes urakhoz, akik október első napjaiban számolnak el a püspöki hivatalban.

Miskolc, 1936 szept. 10 Atyafiságos szeretettel

Farkas István sk.
püspök.

Meghívó.

Az alsóborsodi ref. egyházmegye évi rendes közgyűlését f. évi október hó 14-én d. e. 9 órára a miskolci ref. egyházközség Pálóczy-utcai termébe hívjuk össze. A közgyűlés főbb tárgyai: Esperesi, tanügyi, missziói, számvevőszéki jelentések, lelkészértekezleti jegyzőkönyvek tárgyalása, lelkészi és tanítói beerősítések, általános tisztújítás elrendelése.

Erre a közgyűlésre az egyházmegye alkotó tagjait, valamint az érdeklődő közönséget tisztelettel meghívjuk. A közgyűlésen tárgyalandó ügyiratokat legkésőbb okt. 4-re kérjük az esperesi hivatalhoz küldeni. E lap 36. számában közölt felhívás, amely az egyházmegyei közgyűlés által tárgyalandó ügyiratokat szeptember 15-ig kéri, tárgytalannak tekinthető.

Tibolddaróc-Miskolc, 1936 szeptember 8.

Az egyházmegyei elnökség.

Alsóborsodi lelkésztársaimtól a jégkárosultak számára való gyűjtés eredményének közlését kérem.

Pósa Péter esperes.

Pályázati hirdetés.

Cigánd református egyháza pályázatot hirdet nyugdíjazás folytán megüresedett nőtanítói állásra. Javadalom: helyi hozzájárulás egyháztól kezdőfizetés 25 százaléka, 6 egység (3 öl tűzifa beszállítva) természetbeni lakás, esetleg nov. 1-ig törvényes lakpénz és államsegély. Kezdő tanítónő segédtanítói minőségben alkalmaztatik. Kötelessége: az iskolaszék által reábizott osztály, vagy osztályok vezetése, belmissziói munkákban való segédkezés, kézimunka tanítás. Pályázati határidő e hirdetmény megjelenésétől számított 21 nap. Választás államsegély kiutalása után válik érvényessé. Állás választás után azonnal elfoglalandó. Válaszbélyeggel ellátott kérvények Ref. Lelkészi Hivatal Cigánd címre küldendők.

Meghívó.

Az abauji református egyházmegye közgyűlését 1936. évi október hó 13. napjának délelőtt 9 (kilenc) órájára Szikszóra a községháza nagytermébe hivjuk össze. Közgyűlés előtt fél 9 órai kezdettel istenitiszteletet tartunk a szikszói református templomban.

A gyűlést megelőző napon, október 12-én délután 2 órakor a tanügyi bizottság, majd ennek végeztével a belmissziói bizottság tarja meg ülését Szikszón a református iskolában.

Ugy a közgyűlésre, mint az előző napi bizottsági ülésekre az alkotó tagokat meghívjuk.

A közgyűlésen tárgyalás alá kerülnek az egyes egyházközségek állapotáról szóló esperesi jelentés és egyéb folyó ügyek.

Az egyházmegyei bíróság a közgyűlés napján délután 3 órakor a szikszói községháza nagytermében tart ülést.

A közgyűlésen tárgyalandó ügyiratok *szeptember 20-ig* küldendők be az esperesi hivatalba.

Akik a közgyűlés előtti éjszakára szállást igényelnek, jelentsék a szikszói lelkészi hivatalhoz.

Gönc—Korlát, 1936 szeptember 2.

Téglássy András sk. *egyházmegyei gondnok.* — *Farkas Elek sk.* *esperes.*

Nyomtatta: Kisfaludy László a Ref. Főiskola betűivel Sárospatak, 1936.

XXXI. évfolyam. 38. szám. Sárospatak, 1936 szeptember 20.

SÁROSPATAKI REFORMÁTUS LAPOK

A TISZÁNINNENI REFORMÁTUS EGYHÁZKERÜLET, A SÁROSPATAKI FŐISKOLA ÉS A TISZÁNINNENI EGYHÁZKERÜLETI KÁLVIN-SZÖVETSÉG HETI KÖZLÖNYE

FELELŐS SZERKESZTŐ ÉS KIADÓ: **DR. MARTON JÁNOS.**

FŐMUNKATÁRSAK: DR. ENYEDY ANDOR, DR. MÁTYÁS ERNŐ, DR. SZABÓ ZOLTÁN, DR. ÚJSZÁSZY KÁLMÁN és DR. ZSIROS JÓZSEF. — Kálvin-szövetség részéről: DR. H. KISS GÉZA.

TARTALOM: *Farkas István püspök:* Bizonyos célok felé fussatok. — *Dr. Mátyás Ernő:* Nemzetnevelés. — *Dr. Gulyás József:* Emlékbeszéd Kazinczy Gábor szobránál. — *Dr. Mitrovics Gyula:* Beszéd Kazinczy Gábor szobrának leleplezése alkalmából. — Hirek. — Hivatalos rész. —

Bizonyos célok felé fussatok.

Segédlelkészeket kibocsátó beszéd. Tartotta: **Farkas István püspök.**

Alapige: I. Kor. 9. r. 24—27.

Kedves Fiaim! .... Nehéz időket élünk. Napsütötte tájakon is, — búsultan jár ezen a szent földön — a magyar .... Az Isten akarata szerint szüntelenül örvendezésre rendelt ifjúság orcájáról is eltünt a mosoly; legtisztább örömeiknek is árnyéka van, mert — holnapjuk — mint sokan, — sokszor mondják — bizonytalan.

Nagy hiba volna, — ha a leendő lelkipásztorok — úgy indulnának el az életre vezető utakra, ha maguk is azt hinnék, hogy földi vándorlásuk útja: a bizonytalanságok útvesztője felé vezet... Hivő keresztyénnek úgy kell állania és küzdenie Istentől kirendelt vártáján — viharban s napsütésben, — mint aki tudja, hogy Istennek gondja van minden életre.... *Hit által ismerjük meg — mindnyájan, — az Istent és önmagunkat is;* hit által tudjuk, hogy a teremtett világon: minden az Istené — s én és te — a gyarló, bűnös emberek — Isten kegyelméből vagyunk, akik vagyunk.... Isten karja vezet, akarása rendezi be életünket. Ezért van az, hogy mindörökké igaz marad minden üzenete. A mai igében is ezért üzen Pál apostol ajkán mindnyájunknak: „Én úgy futok, mint nem bizonytalanra; úgy viaskodom, mint aki nem levegőt vagdos“ ....

Kedves Fiaim!... Most, amikor valóra vált, a titeket — ezer gonddal felnevelő, érettetek oly sokat aggódó és imádkozó édes szüleitek álma; mikor kezetekben van már — a bizonyság leveletek s remegő szívetek felé hajlik a selymes palást; — az ősi háztól, — kifelé hívogat titeket az élet: a futás és viaskodás küzdő tere — búcsúra készen, hadd hajoljon a szívem a szívetekhez közel s mint édesapa szokta kedves fiaival — hadd beszélgessek veletek s hadd kínáljak fel tinéktek: az ige fényénél — egy néhány útravalót.....

A nyár folyamán, a futásban és kardforgatásban hajdan erős görög nemzet földjén, újra felgyulladott, — a már: réges régen eloltott olimpiai láng. Futásban edzett ifjak, kézről-kézre adva, országokon át repítették a lobogó lángot s a német versenytéren, — mint hajdanában: az olimpiai tűz fénye szépítette s ragyogta be — fénylő glóriával — a győztesek, romlandó koszorúkkal díszített homlokát.

Eloltva már újra, az olimpiai tűz; a versenyre kelő ifjak — megtértek házaikba; az ujjongó örömmei, — győztes fejekre tett koszorú virágai — lassan elhervadnak.....

Vigyázni kell *Édes Fiaim!, — mert, — az ideigóráig felgyulladott tüzek mellett: sötétben jár s didereg az ember!*.....

Ám, — az Isten — aki: az igazi világosság forrása, — gondoskodik arról, hogy Lelke — mint fényszóró: élettel, derűvel, fénnyel, — melegséggel árassza el a világot.....

Bizonyos célok felé futni, — azt jelenti: — Istentől fénnyel beragyogott utakon — Vele együtt járni és az Ő igazaiért küzdeni!.....

Ezt nem akarja tudni — a magabízó ember, hogy az Isten gyujtotta tüzek örökké lobognak!.... A hórebi, a damaszkuszi ú on tiszta látásokat nyert: Mózesek és Saulusok; az Isten kijelentéseit: életük, — beszédük, cselekedeteik, — mindennemű Istennek tetsző megnyilatkozásain keresztül e világba belesugárzó próféták, apostolok, mártírok: — akikre nem volt méltó a világ!, — mint a lelke tüzeitől megvilágosított fényszórók, — szépítik — eleitől fogva, ezt a szomorú világot...

Bizony, — igaz marad amaz örömüzenet: „Az örökkévaló Igében van az élet és az emberek világossága“ ! (János I. rész.)..... És ez a világosság a sötétségben fénylik.... Azért boldogtalan a ma embere, mert a bűn által elhomályosított szemével belenézni sem mer amaz örök ige szemébe s hogy: *„A sötétség s bűn nem fogadta be Azt.“*

Azt se feledjétek, hogy az Isten országáért folytatott, — örökös versenyben — nincs pihenés..... Itt, — nem testi — hanem lelki erők, akarások —

mérkőznek egymással.... Itt, a győztesek orcáját megszépítő lángok, — nem alusznak ki soha.... Ezen a versenytéren, nem *„Egy" valaki* a győztes, — itt — mindenkinek győznie kellene..... Itt, nem emberek, de az Ég királya készít és ad: a győző homlokát díszítő — hervadhatatlan koszorút. *Im itt: küldetésünk igazi értelme adva van; — küzdünk, viaskodunk ezért, hogy elnyerjük mindnyájan a hervadhatatlan koronát!....*

Ezért állítottam, hogy a Pál apostol által, — a korintusi gyülekezet számára kiadott riadó: „Én úgy futok, mint nem bizonytalanra; úgy viaskodom, mint aki nem levegőt vagdos" — tinektek is szól.....

Soha nem volt, olyan — szent megbízatás a református lelkipásztorság, mint épen napjainkban! A tiszta evangéliumi hit és az önzetlen honszerelem eszményei voltak felírva eleink zászlajára. És ha, — „annyi balszerencse és oly sok viszály után — még él a magyar fajta e hazában" és túl az elszakított végeken: Isten kegyelme mellett, annak köszönhető, hogy — rettenthetetlen bátorsággal, magatürtetéssel, méltatlan mellőztetések és bántalmak elfelejtésével; kísértések legyőzésével; az emberi kitalálásoktól mentes evangélium hirdetése és élésével — mindig bizonyos célok szolgálatára állították oda anyaszentegyházunk fiai — testi és lelki erőik legjavát, hogy Krisztus királysága alatt, testvéri közösségben élve, egymást szeretve éljen e szent magyar földön — minden igazán magyar!

Erre a versenyre hív és vár ma — titeket is az élet!.....

Mint, bizonyos győzedelmet hozó — hadi jelszót kell bevésni minden kálvinista magyar szívébe, hogy: magyarnak lenni: az Istennek különös kegyelme ez! — *de, — a történelmi és hitvallásos református egyház, Isten igazaiért, másokkal versenyrekelő, dolgozó, — imádkozó magyarjának teremtetni: — az isteni kegyelem — mindenek felettvaló, — legnagyobb ajándéka a számunkra!.....*

Ebben a szomorú, didergő jelenben, mikor: hiúság vására lett sokak számára az élet; mikor, — nagy bűnöket kendőzgetnek nyiltan; mikor — emberbálványok előtt, könnyen hajló derékkal, görnyedten jár — az Istenfiúságra elválasztott ember; mikor nyiltan tagadnak itt hitet, hazát s büntetlenül üli torát a gyűlölködés és hitetlenség, — bizonyos célok felé futó, hívő lelkekre van szüksége: Isten és a haza ügyének egyaránt!....

Minden református templomunk katedráján szolgáló lelkipásztor: legyen ma — a nemzet élő lelkiismerete! Bizonyos célok felé futva: a reája Istentől bízott ige hirdetésével és élésével, magatürtetéssel, kísértések legyőzésével, teste megsanyargatásával — kell, — hogy példaképen világoljék a gyülekezetek előtt. Nem emberi dicsőség, — hanem az örökkévaló Istentől elnyerendő, hervadhatatlan koszorúért keljen csatába — bűnnel s hitetlenséggel..... Az élni akaró nemzet, kemény akarásával: ősi hit, ősi jellem, ősi föld szerelmével felfegyverezve, úgy vezesse nyáját, hogy az új magyar hajnal hasadását, — azt a boldog nagy Magyarországot, melyben Krisztus lesz a király és Isten: a minden a mindenekben — bizonyosra várjuk!.....

Kedves Fiaim! Im itt a lobogó magasra kitartva..... Nézzetek fel reá! — kövessétek..... Mindnyájan, legyetek — világosságot szóró, — áldott „tüzek a magyar éjszakában....."

Fiaim!: Bizonyos célok felé fussatok egészen — egészen a diadalomig!....

NEMZETNEVELÉS.

A Sárospataki főiskola évmegnyitó ünnepélyén előadta *dr. Mátyás Ernő* közigazgató.

Ravasz László jó pár évvel ezelőtt egy látogatása alkalmával poraiból megelevenedett főnix madárhoz hasonlította a mi főiskolánkat, amelyik a nagy háború romjai közül először emelkedett fel megujultan. A mi főiskolánk azonban esztendőről-esztendőre is megelevenedik és minden szeptemberben megujultan veszi fel a munka elejtett fonalát. Ezek között az ősi falak között az ifjúság seregéből innen is onnan is új arcok tünedeznek ma elénk. Évről-évre új munkásokat hív el Alma Materünk, akik mind új színeket hoznak be a mi iskolai közösségünkbe. De a régi gyermek és ifjú arcok is felfrissülten s mi mindnyájan tettre készségben megujhodottan készülünk az új munkára.

Úgy, hogy ilyenkor szeptemberben, amikor odakint a nagy természetben őszi hangulatok lepik meg a lelket, friss tavaszi áramlatok zúgnak át ősi falainkon.

A legfontosabb azonban mégis az, hogy a mi iskolai életünk friss tavaszában arra nyerünk ösztönzést, hogy ujra meglássuk feladatainkat és kitűzzük céljainkat. Benne élünk világunk életének izgalmas sodrában, szívünkig érnek roppant feszültségben élő világnézetek titáni küzdelmeinek viharos hangjai. Képzeletünk megsejti az egész világmindenséget megremegtető dráma viharzását, mert ezekben az apokaliptikus időkben megrendül földünk alkotmánya s roppant mélységek tátonganak, amelyek elnyeléssel fenyegetik világunkat. Hogyne nyernénk ezekben az időkben ösztönzést céljaink új kitűzésre, hogyne törekednénk mélyebbre ásni életünk uj fundamentumait keresni.

Világunk viharaiban élve nem zárhatjuk be lelkünket korszellemünk áramlatai előtt, nem emelkedhetünk olyan magasra az élet fölé, mint Charlyle filozófusa, aki városa legmagasabb pontján fekvő tornyából tekintette világának küzdelmeit, amelyek azonban hozzá fel nem értek. De mi tudjuk azt is, hogy a mi főiskolánk 400 éves multjában sok vihart látott már, tudjuk azt is, hogy örökkévaló fundamentumokra épültek szilárd kőfalai. Mi a változó, egymást űző eszmeáramlatok keresztüzében állva örökkévaló, minden koreszmék felett álló céljainkat keressük s arra törekszünk, hogy minél több veszély tornyosul felettünk, annál biztosabb fundamentumra építsük jövőnket.

Még élénk emlékezetünkben vannak a berlini olimpiász titáni küzdelmei. Miért hallgattuk a bámulatos frissességgel közölt rádió tudósításokat

olyan egész mivoltunkat fogva tartó feszültséggel? Ugyebár azért, mert fiaink minden egyes küzdelme mögött nemzetünk egyetemének életmegnyilatkozásait kerestük, sorozatos győzelmeikben is nemzetünk egészének diadalkiáltása és örömújjongása töltötte el lelkünket. De mi volt győzelmeiknek a titka? Nemcsak sportokra termett nemzeti sajátosságaink szép kivirágzása vezetett a kivívott diadalhoz, nemzetünk egészének fiainkban való bizalma, velük való élniakarása és tusakodása, önmagát felülmuló akarása a diadal további magyarázata. Olimpiai győzelmeink legfőbb tanítása pedig az volt, hogy nagy harc folyik a nemzetek között, minden energia kockára vetését igénybe vevő harc, hogy az fog előre törni, győzni, élni, amelyik minden egyéni sajátosságát kifejti, a legegységesebben tud fellépni küzdelmeiben.

De kérdezzem meg tovább azt is, hogy a spanyol polgárháború eseményeit miért várjuk napról-napra olyan feszült várakozással, borzalmai miért tartják fogva szívünket, kimenetelének bizonytalansága miért üli meg lelkünket, ha nem azért, hogy ebben a küzdelemben valahogy ösztönszerűen is benne látjuk feszülni egész modern világunk életét, hiszen világszerte itt is ott is feltünedeznek ennek tünetei. Nem tartozunk azok közé, akik egy biztonságos vár bástyái között élőknek érzik magukat, mert mi úgy látjuk, hogy a mi nemzeti létünket is belülről is, kivülről is sok veszély fenyegeti.

Örök igazság az, hogy nagy tanítómester az élet. A mai élet pedig arra a nagy igazságra tanít, hogy az egyének nem élhetik egymástól függetlenül a maguk életét, hogy az egyes ember nem vonulhat vissza elszigeteltségének várába, hogy társadalmi osztályok sem élhetnek egymástól elszigetelt életet. A mai időknek az a nagy tanítása, hogy sorsunk, egyéni éltünk a nemzet létéhez köttetett, egyéni életlehetőségeinket, boldogúlásainkat, nemzetünk egyetemében találhatjuk meg, hogy létünk értelmét és célját csak nemzetünk egészében birtokolhatjuk. Nemzetünk egyetemének építése existenciális kérdés ma számunkra, ezért ennek létérdekeit kell ma mindenek felett meglátnunk, szolgálnunk és diadalra segítenünk. Világmindenségünk atmoszférája a pusztulás ezer pórusát árasztja ma szerte, mégis hálásak lehetünk ezekért a félelmes időkért, öneszmélésre serkentenek, megrendült életösztönünk új, mélyebb életforrások után kutat, a sötét idők amélyéből örök igazságok emelkednek ki. Nemzetünk eszményi képét is meglátjuk, a tökéletesen egységbe kovácsolt és létünknek sajátosságait teljesen kiművelt maroknyi magyarságunk egészének képét az idők viharából diadalmasan kiemelkedve.

Ilyen meggondolások ébredeznek ma bennünk és ilyen eszmények rajzolódnak lelkünk elé, ezekből azonban magasabb feladatok megragadására is nyerünk ösztönzést, meglátjuk, hogy legfőbb hivatásunk a nevelés, de nem egymástól izolált individuumok építése, hanem a nemzet-nevelés, egy egyének fölött álló magasabb organikus közösség nevelése. Miután pedig világosan látjuk, hogy az igazi nemzet csak nevelés utján formálódhatik, hivatástudatunk kitágul s meglátjuk azt is, hogy nemzetünk jövője a mi kezünkben van elsősorban letéve, de minél inkább kitágul hivatástudatunk, annál inkább nő felelősségérzetünk, az a bizonyosságunk, hogy a nemzetünk jövőjét, életét, vagy halálát rajtunk veszi számon az itéletnek az ura. E felelősségérzetünk pedig feladataink komolyabb mérlegelésére ösztönöz, arra, hogy keressük azokat az alappilléreket, amelyekre nevelői munkánkat építhetjük.

Közösség a nemzet, de ez az egymásba fonódó közösség egyénekből tevődik össze. Mi a mi munkánkban mindig egymásra utalt, de magukban mégis páratlan egyedeket látunk, csodálatos lehetőségekkel rendelkező egyedeket, akik sajátos lehetőségeiket mind ki akarják fejleszteni, magyar egyéneket, akiknek lelke mélyén minden más nemzettől megkülönböztető sajátosságok szenderegnek. Az a feladatunk, hogy ezt az ideális magyar arcot ezt a rejtett sajátos szellemiséget előhívjuk, teljes kibontakozásra bírjuk s ezáltal a reánk bízott növendékekből magyar életet is formálni tudó izmos magyar jellemeket neveljünk.

Másodszor azonban épen olyan erőteljesen törekszünk arra is, hogy ezt a páratlan szinekkel rendelkező magyar lelket kinyissuk világa felé, hogy mindig nyitva tartsuk egyetemes magyar életünk számára. Különösen fontos azután az, hogy olyan javakkal telitsük ifjúságunk lelkét, amelyek legsajátosabban magyarok. Ennek a sajátos magyar mivoltnak pedig elsősorban nemzeti multunk a hordozója, abban is nemzetünk életének nagy személyiségei. Az ifjú lelket semmi sem érdekli inkább, semmi sem ragadja meg jobban, mint a személyiség Ez a vonzódás pedig éppen nemzetnevelés szempontjából jelentőségteljes, mert a nagy személyiség egy nagy pedagógus véleménye szerint személyes ábrázolása a nemzet orgánikus életegészének. Magyar mivoltunknak ősi színeit azonban különös tisztaságban találhatjuk meg népünk értékeiben, különös gondot kell fordítanunk azért arra, hogy magyar népünk sajátságos lelkivilágához is elvigyük a mi ifjainkat. Nagy értékeink mellett azonban meg kell láttatnunk magyar életük kiáltó hiányait, mély örvényeit is, mert csak így bontakozhatnak ki előttük jövendő feladataik egész nagyszerűségben. Kettős látáshoz kell hozzászoktatnunk tehát ifjainkat, magyar életük fényes ormainak és mély örvényeinek meglátására. Hadd sugározzék át lelkükön magyar életünk minden szépsége, de zugjon át azon minden kiáltó hiánya is minden titáni feladatával jövőt ostromló nehéz küzdelmével.

Azután ami a legfontosabb, hogyha diákjaink lelkében megsejttettük a diadalmas jövendőt kibontakozó javakat és meglátattuk velük tényleges magyar életünk nagy hiányait belső feszültséggel állandó tettrekészséggel teremtő erőkkel kell telítenünk életüket, hogyha majd kikerülnek ősi falaink közül legyenek egy diadalmas magyarság tettrekész bajnokai. A mai élet nem ábrándozó, nem szemlélődő, nem is terméketlen kritikákban kiélő, hanem aktivitással teljes hazaszeretetet kiván.

Ilyen tettrekész nemzetszolgálatra pedig az a meglátás segítheti ifjainkat, hogy ők mindenestől

a nemzettől nyerték titokzatos existenciájukat, mert ebből a meglátásból nyerhetnek ösztönzést arra, hogy magukat mindenestől vissza is tudják adni a nemzetnek; az a meglátás, hogy az egyes a nemzetért van, hogy a nemzetért való odaadásában találhatja meg önmagát is. Létem titokzatos mélységeiben ott hordozom magyar nemzetem páratlan színeit, örökkévaló vonásait, életem forrásai is nemzetemből buzognak ki, ha leszakadnék tápláló kebléről, bezárulnának a jövendő kapui előttem is, de nemzetem úgy tud mindig új életre kelni, ha tőle nyert javaimat, egy élet minden küzdelmében, minden verejtékes munkájában és imádságában neki adom vissza. Isten dicsőségéért is csak nemzetem szolgálatán át tusakodhatom.

A nevelés az élet telítése életet nőttető értékekkel. Magyar jövendőnk attól függ, hogy képesek vagyunk-e meggyarapítani nemzetünk életerőit, képesek vagyunk-e kibontakoztatni fajtánk életlehetőségeit, el tudjuk-e látni lendítő erőkkel az egész magyar életet. Hitünk igazságait látjuk beigazolódva sajátos vonatkozásban: csak ha el tudjuk veszíteni magunkat mindenestől nemzetünkért, akkor találjuk annak virágzásában az életet.

Gondolatfűzéseim végén észreveszem, hogy a meglátott feladatok nem is újak, hanem ősi Alma Materünk célkitűzései. Nincsen több magyar iskola, melyik nagyobb mértékben tudott volna nevelni a nemzetnek, a hazának, hű és életet is áldozni kész fiakat, a mi ősi főiskolánknál. S ha nyitva akarjuk tartani ifjaink lelkét a világ felé, ha a szabadság levegőjében akarjuk őket tartani, ha hiven őrködünk belső életük szabad kibontakozása felett, abban is ősi főiskolánk hagyományait követjük. De gondolatfűzésünk nyomán ősi főiskolánk hagyományai közül a legdrágább, az ige szava is kicsendül, mi úgy látjuk, hogy nemzetünkön át szolgálhatunk Istennek is. Meglobog előttünk a Rákócziak iskolájának népe előtt a Rákócziak jelszava: „Pro Deo pro patria pro libertate" és mi fejünket lehajtva fogadást teszünk, hogy mi a zászlóhoz mindig hívek maradunk.

Ősi eszményeink szolgálatára azonban csak transcendens források erői képesítenek, csak menynyei hatalmak szakíthatnak el önmagunktól és tehetnek képesekké, hogy magunkat mindenestől odaadjuk nemzetünkért. Csak az isteni lélek áramlásai között bontakozhatnak ki szabadon az emberi lét rejtett kincsei és csak ugyanez a lélek acélozhat meg minket az ige szolgálatára. Ezért ebben az ünnepélyes órában mindenek felett a mi Istenünk előtt hajtuk meg fejünket és az ő szent lelkének segítségét kérjük munkánkra. Ilyen áhitatos gondolatok között köszöntöm mély tisztelettel egyházkerületünk jelen levő vezérét főiskolánk elöljáróságát, a mélyen tisztelt közönséget, kedves kartársaimat, az egész nemes ifjúságot s főiskolánk, valamint tanítóképzőintézetünk 1936—37. iskolai évét megnyitom.

Halotti énekeskönyvem leszállított árban 1·50 P helyett 1 P-ért. Kapható Ferenczy Bertalan miskolci könyvkereskedőnél. Takács Mihály ref. lelkész.

Emlékbeszéd
Kazinczy Gábor szobránál.

Írta és elmondotta: *Dr. Gulyás József.*

A régi görögök nagy megtiszteltetésben részesítették azokat, akik a különböző versenyjátékokon győztek. Nemea, Delphoi, Isthmos, Korinthos, főleg Olympia bajnokai mindig tisztelet tárgyai voltak előttük. Az olympiai versenyek eredményét például nagy örömzaj közt hirdették ki. A győzteseket végigvezették az újongó tömeg között, az olympiast róluk nevezték el, szobraikat felállították az olympiai térségen, dicsőségüket nagy költők zengték meg. A honába visszatérő győztes hímes palástban, négy lovas kocsin vonul be. Egész város várja; a bástyát is lebontják előtte; áldozatokat mutatnak be az isteneknek, a házát menedéknek jelentik ki, évi tartásdíjat szavaznak meg neki. — Az ilyen hősök szülői a legboldogabb szülők voltak. Megtörtént, hogy a spártai bölcsnek, Cheilonnak, mikor fiát, mint olympiai győzőt látta bevonulni és megölelte, örömében a szíve megszakadt.

Nekünk, ezeréves magyar nemzetnek, a véres, könnyes, de sokszor dicsőséges magyar élet küzdőterén sok-sok olyan nemzeti hősünk volt, akiknek mi életükben tisztességet tenni vajmi ritkán tudtunk. Közelebbről nekünk, sárospatakiaknak, szintén nagy számban voltak kitűnő embereink, akiknek emlékét megörökíteni, szobraik előtt emlékezetüket megújítani, mindig szent feladat lesz. Itt ez az iskolakert, tele szobrokkal, jóltevők, nagy tanárok és jeles tanítványok emlékműveivel, szemünkben nem alábbvaló hely, mint az olympiai szent liget, mert ott csak a testi erő diadalmas bajnokainak szobrait állították fel, míg itt a test nevelésére szolgáló tornacsarnok s diákkacagástól hangos tornatér mellett helyet kapnak az áldozatra kész honfiszív, a költői tehetség, a nemzeti nyelv hő szerelmének, a nemzet jogaiért való küzdésnek hősei is, egész éltük munkásságát glórifikáló emlékjelekben, melyek bizonyságtevői annak is, hogy ez az Alma Mater a multban mindig híven végezte azt a feladatot, amelyet a magyar haza és a ref. egyház tőle várt, annak is, hogy benne a mens sana s a corpus sanum megfér egymás mellett. És ha az olympiai bajnok családja boldognak érezte magát, mennyivel boldogabbnak, tiszteltebbnek érezheti magát az a család, mely e ligetben immár harmadik szobor hősét mondhatja magáénak, a nemzeti nyelv, a kard s az élő szó 3 hősét.

Az a *Kazinczy*, akinek szobráról hulljon le most a lepel, méltó volt e nemes család másik két szobor által ábrázolt tagjához: ő is a nemzeti irodalom és a nemzeti élet bajnoka volt; ő is a főiskola tanítványa volt. Alakjára, emlékére már-már ráborult a feledés homálya. A szobrát letakaró lepel lehullása jelentse egyúttal az emlékére ráborult fátyol lehullását is.

A rhodosi Diagoras is elküldte az olympiai játékokra két fiát. Mindkettő koszorút nyert. A két győztes fiú ezt a koszorút az atyja fejére tette, s őt hordozták körül, jelezve ezzel azt, hogy nem az övék, hanem az atyjuké az érdem, övé a dicséret és

a dicsőség. S a tömeg éljenzés közben ezt kiáltotta Diagorás felé: „Halj meg Diagorás, mert nincs, amit többet kívánhass az életedben!“ S a boldog atyának örömében meg is szakadt a szíve.

Ezek a szobrok is itt, ha beszélni tudnának, bizonyára a babért a családnak s a főiskolának nyujtanák, jelezvén ezzel azt, hogy nem az övék, hanem a családé és az Alma Materé az érdem, övék a dícséret, övék a dicsőség. És mi is kiáltanánk feléjük, de nem azt, amit a görögök Diagorás felé, hanem ezt: Virágozzál, nemes család! Adj még több ilyen családtagot a hazának! Élj Alma Mater, hogy még soká nevelhess ilyen fiakat a magyar hazának s a református egyháznak! Álljon hát e szobor, hogy a Kazinczy Gábor emlékét, a család és a sárospataki főiskola dicsőségét még sokáig hirdesse a megújuló diáksereg előtt! Hogy igaza legyen a költőnek:

„*Csak törpe nép feledhet ősnagyságot.*“

MITROVICS GYULÁNAK

a Magyar Tudományos Akadémia és a Kisfaludy-Társaság megbízásából a sárospataki főiskola kertjében a Kazinczy Gábor szobrának leleplezése alkalmából tartott beszéde.

Mélyen tisztelt Közönség!

A magyar élet rengetegében — amint erről a múzsák e kies ligete is tanuskodik, — a Kazinczy-család ősi fáján nem egyszer nyilott ki országra szóló akarások virága.

Kazinczy Gáborban, a Kazinczy-vér erejének nemes kényszeréből, másodszor lobbant fel az előkelő izlésnek az a lángja, amely nagybátyjában, Kazinczy Ferencben, hosszú, sötét hallgatás után először világított bele a magyar éjszakába.

Gábor csakúgy, mint a széphalmi Mester, inkább akart az elismert nagyok tiszta klasszicitásának hirdetője lenni, mint kétséges új személyi sikerek törtető harcosa. Azért közönségünk kezébe adja az elfeledett, sőt fel sem ismert Zrinyit; klaszszikus szépségű fordításokat nyújt Molièreből és a Kisfaludy-Társaság körében segíti elő a magyar Molière megszületését. Irodalmi életünk lelkiismeretét szólaltatja meg, mikor nagybátyja munkáinak, elsősorban pedig leveleinek kiadását szorgalmazza, sőt ő maga meg is indítja, midőn kiadja a Kisfaludy Károllyal és körével, Berzsenyivel s másokkal váltott leveleket.

Egész életén át érzik a nagy rokon szellemének az ihletése. A szigorú, szinte gyötrő önbírálat, mely érett korában eredeti alkotásoktól visszatartja, egészen mesterére vall. Újból és újból javítgatják, egész a végtelenségig, mindketten írásaikat. Gábor is, mint Ferenc, szinte szenvedéllyel hódol személyes áldozattétel alakjában elköltözött szellemek nagysága előtt s adják ki elhunyt jeleseink irodalmi hagyatékát. Történelmi érdeklődésük is — az irodalmiak mellett — közös vonás bennük.

Egy ponton azonban túllépi nagy elődének érdeklődési körét: a politikában. És itt aratja, mint szónok, életének legnagyobb diadalait, egyben azonban legfájdalmasabb csalódásait is. De jellemének acélossága is itt érvényesül a legfényesebben. A széphalmi Mesternek csak egy szenvedélye volt: a szépnek és a magyar nyelvnek a szerelme. A Kazinczy Gábor egyénisége a maga egészében szenvedélyes és mégsem lesz rabja annak. A pezsgő vér hajtó erejénél és képzelete villogásánál is erősebb önfegyelme és felelősségérzete. Mint államférfit és szónokot 1861. országgyűlési beszéde nyomán kortársai Kossuth Lajossal mérik össze. Mire vihette volna ő tanultságával és eszével, ha csak a saját pályájának az ívelését nézi?! Ő azonban a magáéból bármikor kész volt mindent feláldozni, ha a bölcs mérlegelés és egyéni felelősségérzése úgy kívánta. Még akkor is, ha a közvéleménnyel kellett szembefordulnia; a trónfosztás alkalmával is Debrecenben a békepárttal tartott s hatvanegyben is a mérsékeltek közé tartozott. Tűzes magyar, a negyvennyolcas hagyományok embere, de mindig az önmérséklet higgadt megfontolásával. Mennyivel többet jelentett ez ő nála, kinek ereiben állandóan forrott a vér, mint egy elvont elméletekkel foglalkozó tudósnál, fegyelmezett diplomatánál, vagy egy Machiavelli iskolájában felnőtt politikusnál!

Bizonyára a szónoklataira gondolt Lévay József elsősorban, mikor emlékbeszédében így gyászolja: „Midőn Kazinczy Gábort elszólítá tőlünk a végzet, tündöklő meteor hullott alá a magyar szellemvilág boltozatáról“. Az igazi férfinagyságnak és a bölcs hazaszeretetnek kétségtelenül minden idők számára ragyogó példája marad; egyike a magyar történelmi osztály ama fényes alakjainak, akik anyagi erejüknek, valamint társadalmi és politikai helyzetüknek méltóságát európai műveltséggel és a magasabbrendű közműveltség és irodalom személyes szolgálatával egyesítették.

Ezért érezte kötelességének a Magyar Tudományos Akadémia és a Kisfaludy-Társaság, amelyeknek ő is tevékeny tagja volt, hogy a mai szoborleleplezés alkalmával áldozzanak a Kazinczy Gábor fennkölt emléke előtt és ezért adta a Kisfaludy-Társaság a megtisztelő megbízást, hogy koszorúját letegyem az ő szobra előtt.

Ragyogjon emléke példaként a pataki Alma Mater ifjai előtt is, mert méltó arra, hogy a nemzet legjobbjai, az igazi nagyrahivatottak kövessék őt!

HIREK

— **Évmegnyitó ünnepély a sárospataki ref. főiskolában.** Gyönyörű napja volt szept. 15-ike főiskolánknak. Ünnepi keretek közt nyitotta meg az új év kapuit diákjaink és a közönség által zsufolásig megtelt imateremben *Farkas* István püspök, az igazgató-tanács elnöksége és az igazgatótanács szinte valamennyi tagja jelenlétében. Szabó Zoltán bibliaolvasása és lelkeket átható imádsága után a főiskola uj közigazgatója, dr. Mátyás Ernő mondotta el mélyszántású évmegnyitó beszédét. Utána dr. Zsíros József theol. r. tanár, egyetemi m. tanár tartotta meg nagy figyelemmel kísért székfoglaló értekezését. Majd *Farkas* István püspök gyujtó szavai hangzottak fel a volt közigazgatóhoz, Novák Sándorhoz, a megnyitó beszédben a legmagasabb gondolatokat nyujtó uj közigazgatóhoz, dr. Mátyás Ernőhöz, a tárgya szeretetétől áthatott

székfoglaló tanárhoz, dr. Zsíros Józsefhez és az elindulás drága perceit élő tanuló ifjúsághoz. Az évmegnyitó ünnepély után dr. Gulyás József és dr. Mitrovics Gyula beszédével a Kazinczy Gábor szobrát, dr. Harsányi István és dr. Mitrovics Gyula beszédével a Petőfi emléktáblát leplezte le az ünneplő közönség, szeretetével övezve körül e legujabb emlékművek páratlan idealizmusú megteremtőjét, a nagy elődök áldozatos lelkű, hű fiát, Kazinczy Gábort, a Pataki Diákok Országos Szövetségének elnökét.

— **Hirek az egyházkerületből.** *Püspökünk* — az őszön — szeptember 27—október 3. napjain — az alsóborsodi egyházmegyében — Mezőkeresztes környékén folytatja a generális vizitációt. — II. Egyházkerületi Elnökség Gönczi Miklós martonyi lelkészt Szöllősardóra, Simon Ernő szöllősardói lelkészt a martonyi lelkipásztori állásba helyezte át. — III. A bodrogközi — Józsefmajor-i új templomot október 11-én szenteli fel s adja át rendeltetésének: Farkas István püspökünk.

— **Főiskolai ig. tanács** ülésezett szept. 15-én Sárospatakon. Tudósítást a jövő számban adunk.

— **Lelkészképesítő vizsga.** Az első lelkészképesítő vizsgálatok szpt. hó 15—17-én *Farkas* István püspök és *Farkasfalvi Farkas* Géza egyházkerületi főgondnok elnöklete alatt folytak le, amelyen jeles eredménnyel végzett Erdélyi Dezső, Gönczy Árpád, Ködöböcz József. Tóth Lajos, Vágó István és Zsuffa Tibor. Jó eredményel végzett 4 ifjú, elégséges eredménnyel 3 ifjú. Az új segédlelkészek ünnepélyes exmittálása szept. 17-én este a nagytemplomban volt. Imádságot mondott Enyedy Andor egyházkerületi főjegyző; predikált Gönczy Árpád főiskolai szenior. Az új segédlelkészeket átadta az egyházkerületi elnökségnek Dr. Mátyás Ernő theol. igazgató. A kibocsátó beszédet tartotta és az exmittálást végezte a lapunk első helyén közölt beszéddel egyházkerületünk püspöke, *Farkas István.*

— **Figyelmeztetés.** Több oldalról azt az értesülést vesszük, hogy az egyházközségeknél egyes társaságok ügynökei avégből jelennek meg, hogy a f. év végével lejáró egyházközségi tűzbiztosítások megújítását kierőszakolják. Az egyházkerületi elnökség figyelmezteti az egyházközségeket és iskolákat, hogy a folyó év végével lejáró tűzbiztosításaik megújítását a Gazdák Biztosító Szövetkezetével kötendő megállapodás közzétételéig — saját érdekükben fegyelmi felelősség terhe mellett tartsák függőben. Az év hátralévő részében, de december 31. napja előtt lejáró tűzbiztosítások ügyében pedig utasításért forduljanak egyházi főhatóságukhoz.

— **Számkiigazítás.** A 37. számban a 196. oldala első hasábjának 35. sorában; 15 helyett 51 olvasandó.

— **Pataki tanár könyvének ajánlása a Hivatalos Közlönyben.** Örömmel olvastuk a Hivatalos Közlöny szeptember 1-i számában azokat a sorokat, amelyek Dr. Harsányi István főgimnáziumi tanár könyvének méltán megérdemelt sikerét jelentik. A könyvajánlás a következőképpen szól: „A magyar királyi vallás és közoktatásügyi miniszter 423/1936 eln. számú rendeletével dr. Harsányi István „A hazugság mint nevelési probléma" című művének a beszerzését engedélyezte és ajánlja azon oktatási intézeteknek, melyek e célra a szükséges fedezettel rendelkeznek."

HIVATALOS RÉSZ.

Körlevél az összes református elemi és középfokú iskolák Igazgatóihoz.

Kedves Igazgató Ur!

Az Egyetemes Konvent 77-1934 sz. határozatával kimondotta, hogy október második vasárnapját árvanapnak tűzi ki és felhívja az összes református gyülekezeteket és iskolafenntartó testületeket, hogy ezen a napon úgy a gyülekezet, mint a közép és elemi iskolák növendékei előtt ismertessék egyházunk szociális feladatait és gyüjtsenek adományokat a Szeretettszövetség céljaira.

A Szeretetszövetség, hogy megkönnyitse a gyülekezetek és iskolák számára az árvanapi ünnepély megrendezését, ebben az évben is teljes alkalmi programmot dolgozott ki „Szeretetszövetség" cimü lapja október nov.-i számában, amelyet minden érdeklődőnek díjtalanul megküld.

Az iskolai gyüjtés megkönnyitésére illusztrációval ellátott, levelező lap alakú röplapokat készittetett Szövetségünk, amelyek az iskola növendékei között az árvanapot megelőző vasárnapon szétoszthatók s a gyermekeken keresztül, mintegy kérő és figyelmeztető levélül a szülőkhöz eljuttathatók.

Amennyiben Igazgató Ur is ugy gondolja ezek a röplapok megkönnyitik az iskolai árvaünnepély sikeres megrendezését, kérem egy levelező lapon értesiteni (Debrecen, Kollégium), hogy hány db. röplapot küldjek.

Igazgató Ur fáradozásait előre is megköszönve s azt a nagy cél éldekében szeretettel kérve, maradtam

Debrecen, 1936 szeptember 16-án.

atyafiságos köszöntéssel:

Kiss Ferenc
ny. egyetemi tanár,
ügyvezető igazgató.

Az abaúji ref. egyházmegyei tanítóegyesület évi rendes közgyűlését 1936. október hó 7-én, Szikszón a ref. iskolában fogja megtartani, melyre a tanítói kart, a nagytiszteletű lelkészi kart és a tanügy barátait tisztelettel meghívom. *Fiedler István elnök.*

Az alsóborsodi lelkipásztorokat és az egyházmegye minden hivatalosát pótlólag értesítjük, hogy az egyházmegyei közgyűlést megelőző napon, október 13-án (kedden) délután 4 órakor lelkészértekezletet, 5 órakor missziói, 6 órakor tanügyi bizottsági gyűlést fogunk tartani. Mindezek a Palóczy-utcai gyülekezeti teremben tartatnak, ahová a lelkészértekezleti és tanügyi bizottsági elnök urakkal egyetértésben meghívjuk az érdekelteket. 14-én délután az egyházmegyei bíróság fog ülésezni. — Miskolc, 1936 szept. 17. *E. m elnökség.*

Alsóborsodi jégverte gyülekezetek javára megindítottad-e már a gyüjtést?...

Nyomtatta: Kisfaludy László a Ref. Főiskola betűivel
Sárospatak, 1936.

XXXI. évfolyam. 39. szám. Sárospatak, 1936 szeptember 27.

SÁROSPATAKI REFORMÁTUS LAPOK

A TISZÁNINNENI REFORMÁTUS EGYHÁZKERÜLET, A SÁROSPATAKI FŐISKOLA ÉS A TISZÁNINNENI EGYHÁZKERÜLETI KÁLVIN-SZÖVETSÉG HETI KÖZLÖNYE

FELELŐS SZERKESZTŐ ÉS KIADÓ: **DR. MARTON JÁNOS.**

FŐMUNKATÁRSAK: DR. ENYEDY ANDOR, DR. MÁTYÁS ERNŐ, DR. SZABÓ ZOLTÁN, DR. ÚJSZÁSZY KÁLMÁN és DR. ZSIROS JÓZSEF. — Kálvin-szövetség részéről: DR. H. KISS GÉZA.

TARTALOM: *Szabó Lajos:* A mustármag kinőtt. — *M. J.:* A sárospataki főiskolai igazgató-tanács ülése. — *Dr. Harsányi István:* Emlékbeszéd a Petőfi-emléktábla leleplezésekor. — *Dr. Mitrovics Gyula* beszéde a Petőfi-emléktábla leleplezésekor. — *Kovácsné Huszár Jolán:* S. O. S. — *S. I.:* Ünnep Egerlövőn. — Hirek. — A kiadóhivatal közleménye.

A mustármag kinőtt...

(Köszönet az egyházkerület lelkészeinek és egyházközségeinek.)

A tiszai magyarnak, ennek a drága, tiszta magyar fajtának, egész sorsunk letéteményesének, aki a tettek embere, tettekkel kell prédikálni, hogy azután lelkét és hitét ő is tettekben mutassa meg.

Itt a Tiszánál, az elhagyott árva tanyavilágban, ahol szívetfacsaró sorsban él néhány ezer református tanyás, elhangzott ez az aktív és tettekben álló prédikáció.

A tiszáninneni egyházkerület püspöke, Farkas István cselekedte ezt az élő igehirdetést. A textusa ez volt: „kimenvén Jézus nagy sokaságot láta és megszáná őket, mert olyanok valának, mint a pásztornélkül való juhok. És kezdé őket sokra tanítani." (Márk VI. 34. v.)

Ennek a textusnak magyarázója a szíve volt, amelybe bele van vésve ennek a fajnak holtig hűséges nagy szerelme.

És mivel nem beszédben, metaforában és frázisban áll az Istennek országa, hanem léleknek és erőnek megmutatásában és élő tettekben, ő megszervezte ezeknek az árva, elhagyott, testi, lelki nyomorúságban és sötétségben élő testvéreknek számára a bodrogközi missziót.

És a tanyavilág megértette, értékelte az élő prédikációt. Ennek bizonysága az, hogy a bodrogközi misszió központi tanyáján felépült most a tiszáninneni egyházkerület legfiatalabb temploma.

A pusztába kiáltott Szó nem hangzott el nyomtalanul. Bizonyság reá ez a templom.

És sok egyébre is bizonyság.

Bizonyság arra is, hogy a Lélek előtt nincsen semmi akadály és az élő hit megdönt minden gátakat 1936-ban is. Ezek a rongyos, éhes, szegény, elkeseredett lelkek akartak és tudtak templomot építeni fillérekből. Az áldozatuk önkéntes volt, mert kivetés nélkül, önkéntesen adományoztak valamennyien, azzal a lélekkel és azonos gazdasági körülmények között, mint a bibliai özvegyasszony.

Az önkéntes adakozás bizonyságköve ez a templom a Tiszánál.

Önkéntesen adakozott reá a tiszáninneni egyházkerület csaknem valamennyi gyülekezete.

Önkéntesen adakoztak reá egyházkerületünk világi emberei közül is néhányan. Hálás köszönetünkkel hadd álljon itt nevük emlékezetül: *Zsóry György, dr. Bárczay János, dr. Asztalos Kálmán, Hodossy Béla, dr. Kiss Sándor, dr. Ambrus István, Lukács Béla, dr. Soldos Béla.* Az ő adományaik beépített kiáltó kövei annak, hogy a református világi ember hűségesen ott áll az ő egyháza és kerülete mellett nemcsak szavakban és a fehér asztalnál, hanem tettekben is a szükség idején.

A templom készen áll. Tornya kinyúlik a pusztaság felé, hogy szántóvetők és pusztázó pásztoremberek a messzeségből is rátekintsenek és rátekintvén eszükbe jusson az Isten, akié a lélek és a puszta itt a Tiszánál.

A templomot október 11-én fogja felszentelni Farkas István püspök Ur. A Puszta templomában, a végvárban az ő szava fogja hirdetni először Istent, akinek nagyságos dolgai csudálatosak és boldogítók a hívő ember szívének.

A bodrogközi misszió hálás köszönetet mond mindazoknak az egyházközségeknek és lelkipásztoroknak (számuk 150-en felül van), akik adományaikkal hozzájárultak ehhez a templomhoz és testvéri szívvel és szeretettel befogadták a misszió lelkészét, aki közel háromezer kilométert tett meg, hogy összeszedje a szíves adományokat.

Templom áll a Tiszánál. Bizonyság és prédikáció ez a templom. Meditáljunk el felette és adjunk hálát érte Istennek.

Ha meg akarnánk örökíteni a templom falán, hogy kik járultak hozzá adományaikkal, minden kövére egy-egy nevet kellene felírni.

De mivel a templomban nem függhet embereket dicsérő írás, az emlékezet okáért a felírás ez az Ige lesz:

„.. az Ur megépítette a Siont, megláttatta magát az Ö dicsőségében. Odafordult a gyámoltalanok imádsága felé és azoknak imádságát meg

nem utálta. Irattassék meg ez a következő nemzedéknek és a teremtendő nép dicsérni fogja az Urat." (102. zsoltár 17-19 vers.)

Ebben benne van minden.

A bodrogközi misszió nevében hálás köszönet mindazoknak, akik segítették, vagy még ezután küldendő adományaikkal segíteni fogják, hogy a Templom álljon a Tiszánál és Istené legyen benne az Igét hallgató tiszai magyar testvér.

Tanya a Tiszánál. *Szabó Lajos*
missziói lelkész.

A sárospataki főiskolai igazgató-tanács ülése

szeptember hó 15-én volt az iskolai év ünnepélyes megnyitásával kapcsolatban. Az elnöki széket *Janka* Károly főiskolai lelkészi és dr. gróf *Bethlen* Pál főiskolai világi gondnok töltötte be. Az igazgató-tanács tagjai csaknem teljes számmal jelen voltak. Meczner Bélát gyöngélkedése, dr. Puky Endrét és Ragályi Miklóst hivatali elfoglaltsága akadályozta a megjelenésben.

A köziskolai szék és theol. akadémia ügyeit dr. Mátyás Ernő theol. és közigazgató, a gimnáziumi ügyeket Novák Sándor gimnáziumi, a tanítóképzőintézet ügyeit Kovács Dezső igazgató adta elő. A gazdasági választmány ügyeit, valamint az ösztöndíj és alapítványi ügyeket dr. Trócsányi József referálta.

Megalakulás után az igazgató-tanács elnöke meleg szavakkal üdvözölte Téglássy Andort, az abaúji egyházmegye gondnokát a Kormányzó úrtól nyert magas kitüntetése alkalmából. Tudomásul vétetett a Kazinczy Gábor szobrának és a Petőfi-emléktáblának leleplezése. A főiskolán második ének- és zenetanári állás szerveztetik. Dr. Jakó János főiskolai orvosi állásában véglegesíttetik. A főiskolai orvosi állásra vonatkozó része a Kormányzati Rendszabályoknak módosításra ajánltatik. Tudomásul szolgál a jelentés a theol. akadémiára való felvételekről és a theologusok nyári munkatáboráról. Marton János internátusi igazgatói állása újabb hat évre meghosszabbíttatik. A theol. kar egyhangú határozattal hozott előterjesztésére az igazgató-tanács ugyancsak egyhangúlag hozott határozattal dr. Vincze Károly perthamboyi lelkészt, esperest ajánlja az egyházkerületi közgyűlésnek meghívás útján való megválasztásra a rendszeres theologiai tanszékre. Theol. kar rámutat e meghívás előterjesztésekor arra, hogy: „ma, amikor válságban vannak theológiai akadémiáink, amikor ismételten szó esik egyes theologiák megszüntetéséről, theologiánknak egyenesen existenciális érdeke olyan súlyos, gazdag tapasztalatokkal rendelkező, kiforrott s főiskolánk iránti hűségében kipróbált személyiség megválasztása, aki amellett, hogy befelé is erőteljesen végezheti hivatását e fontos tanszéken, kifelé is meg tudja növelni theologiai akadémiánk súlyát; olyan személyiség megválasztása, aki kiváló angol nyelvű tudásával nemcsak theologiánknak végezhet felbecsülhetetlen szolgálatokat, hanem nyelvtudásában is rejlő propagáló erejével angol gimnáziumunkat és internátusunkat világviszonylatban is propagálhatja, aki e téren eddig is értékes szolgálatokat tett főiskolánknak." Az első féléven a rendszeres theol. tanszék órái belső helyettesítés útján láttatnak el. A theol. akadémia méhészeti ismeretek nyujtása iránt tesz előterjesztést. Az I. évre felvett theológusoknak a júniusban fenntartott összegekből csekély összegű tápintézeti és internátusi jótéteményeket ad az igazgató-tanács.

A gimnáziumba 510 tanuló vétetett fel. Itt a létszám a mult évihez képest 14-gyel emelkedett. Javítóvizsgálatra jelentkezett 53 tanuló, kik közül megfelelt 38, nem felelt meg 15 tanuló, akik osztályismétlésre utasíttattak. A tehetségvizsgára állottak közül Szakács János 100 P-t, Balla Viktor és Bartha Lajos egyenként 80—80 P-t, a tavalyi tehetségvizsgások közül Béres Elek 50 P-t, Tarr Sándor 40 P-t, Béky Zoltán 30 P-t s Szacsury János II. o. tanuló, mint kiváló növendék 50 P-t kapott. 70 P összeg a következő évi tehetségvizsgára tartalékoltatott. Az angol-internátusba való felvételekről a jelentés tudomásul vétetett. A felvételnél nagy szelekciót gyakoroltak. A Kis-Internátusba felvétetett Baksy László VIII. o. tan. 20 P kedvezménnyel, Bakó Barnabás VI. o., Csapó Ferenc V., Kiss Elek V., Cseh László I, Csombor János I., Sződy László I. o. tanuló teljes díjfizetéssel. Tudomásul véttetett, hogy Harsányi István h. tanárt a V. K. M. a nem állami r. tanárok státusba sorolta. Rendes tanárúl megválasztásra az egyházkerületi közgyűlés elé terjesztetik. Csák István és Király Uzor lemondása folytán Barna Béla és Jakabffy László h. tanárokul alkalmaztatnak. Tóth Antal angol-internátusi helyettes sporttanárnak választatik meg az eltávozott Irsa Tibor helyére. Hegyi József h. tanárrá választatik. Az angol-internátusban 17 pályázó közül angol születésű tanárként A. B. Collishaw választatott meg, angol-történelem szakos tanár, aki egyetemi és tanárképző-intézeti tanulmányait Cambridgeben és Londonban végezte.

A tanítóképző-intézetbe beíratkozott: 158 növendék. Ebből református 116. Dr. Egei Antal és Zilahy Ferenc a V. K. M. által rendes tanároknak ismertettek el. Az intézet zárszámadása felülvizsgáltatott s az egyházkerületi közgyűlés elé terjesztetik. Ecsedy Lajos engedélyt nyer, hogy a r. kath. polgári iskolában taníthasson. A gazdasági választmány jelentést tett a györgytarlói és bálványosi gazdálkodásról és a Perked-Mosolygó-i birtokról. Előterjesztést tett a Pálóczi-Horváth-puszta bérbeadásáról. Előterjesztette az 1935—36. évi zárszámadást és az 1936—37. évi költségvetést. Örvendetes tudomásul szolgált, hogy a főiskolában a szanálási korlátozások megszüntek. Felülvizsgáltatott a gimn. igazgatói hivatal pénzkezelése. Az igazgató-tanács összesítő jelentést kíván a P. Horváth pusztán a most lejáró bérletidő alatt végzett építkezésekről. Az erdőtelepítési kötelezettségnek e pusztán tervezet szerint a főiskola eleget tesz. Az alsózempléni egyházmegye a tápintézetnél levő hátráléka megfizetésére felhivatik. Valádi Béla intéző fizetésjavitási kérelme teljesíttetik értékes szolgálata kész-

séges elismerése gyanánt. A nyomdabérlet Kisfaludy Lászlóval meghosszabbíttatott.

Végül egyes kérvények nyertek elintézést.

Bernáth Elemér II. oszt. tanulónak, mint a főiskolában tanuló egyetlen rokon-gyermeknek ösztöndíja a Dókus-Ragályi alapítványból 1220 P-re emeltetett fel. Ugyancsak a Dókus-Ragályi alapítványra felvétettek:

Szombathy Tibor III. b. o. t. 150 P, Kóródy Andor II. o. t. 150 P, Sáfár Gyula II. o. t. 150 P, Kiss Elek V. o. t. 200 P. kedvezménnyel. Felvétetett továbbá Balla Viktor I. o. t. a Dóczi Imre, Bogáthy László IV. o. t. a Fegyverneki alapítványra. A P. Horváth családi alapítványra a juniusban felvetteken kivül felvétetett a 200-200 P ős helyre rokonságuk alapján: Györ Zoltán I. é. theol, Horváth János VIII. és Horváth Géza VI. o. tanuló.

Berencsy Zoltán II. o. tanuló fél, Rácz Jenő VII. o. t. fél, Tóth Zoltán VIII. o. t. fél, Vass Adrienne II. o. tanuló negyed tandíjkedvezményben részesült.

M. J.

Emlékbeszéd

a Petőfi-emléktábla leleplezésekor

Mélyen Tisztelt Közönség!

Emléktábla állitásának csak akkor van létjogosultsága, ha az a multból olyan eszméket és erőket sugároztat át a jelenbe, amik a jövő építését szolgálják.

Minden emléktábla utjelző legyen, amely törzsével a jelenben gyökerezik, egyik karja a multba, máslk pedig a jövőbe mutat.

Mind a három követelményt ki kell elégitenie egy emlékműnek, különben nem kőbe vésett érték és erőforrás, hanem hideg, halott, néma kő marad, amelyre eleinte értelmetlenül néznek fel a járókelők, majd később egyszerűen észre sem veszik...

Egy emlékmű annál értékesebb számomra, minél személyesebbé, minél nekem szólóbbá válik az üzenet, amit tolmácsol. Kell, hogy valami olyat jelentsen, ami előtt nem hunyhatom be a szememet, nem dughatom be a fülemet, mert lélektől lélekhez szól.

Kazinczy Gábornak, a pataki diákok országos szövetsége elnökének, az örökké fiatal lelkű pataki diáknak nemes áldozatkészségével abban a boldog helyzetben vagyunk, hogy Sárospatakon ismét eggyel több szájból, eggyel több bizonyságtételből hallgathatjuk a mult üzenetét.

De mit is jelent, mit is üzen hát nekünk ez az emléktábla? Aranyozott betűi nem világra, vagy országra szóló csatának, történelemkönyvekben feljegyzett fontos eseménynek a hírét, emlékét közlik velünk. Még csak nem is azt adják tudtunkra, hogy nemzetünk valamelyik kiválósága ebben a házban született, itt élte le életét, vagy itt halt meg. Egyetlen apró tényről értesítenek bennünket ezek a betűk. Ebben a házban, a tudós Pálkövi Antal tanár házában töltött egy éjszakát a 24 éves Petőfi Sándor, aki ez időben már kora legnagyobb magyar költője volt.

Ide hozta a lelke Patakra, arra a földre, amit ő szentnek nevezett. „Szent ez a föld, itt tanyáztak a szabadság oroszlánjai." Eljött, hogy megnézze azt a várat, amely hajdan a Rákócziaké volt, de a magyarság erővesztésén érzett fájdalom suhant át lelkén, mert a nagyszerű ősök után idegen kezébe került a sok magyar dicsőségről regélő vár. Eljött, hogy megnézze azt a pataki kollégiumot, amely már több mint három évszázad óta büszkesége volt az országnak.

Csak egyetlen napot töltött Sárospatakon, csak egy éjszakát töltött ebben a vendégszerető házban, hogy kipihenje magát, s hogy másnap már folytassa is utját Ujhelybe Kazinczy Gáborhoz, akinek szobrát csak az imént lepleztük le, majd Széphalomra, a Szent Öreg sírjához.

Egy rövid éjszaka! Talán csak egyszer ment be és egyszer jött ki a telek kapuján, s mégis, mégis ide kellett kerülnie ennek az emléktáblának. Igen, mert Patak ragaszkodik Petőfi szelleméhez, mert az ő üzenetei egész életre szóló utravalók lehetnek számunkra.

Lapozd, olvasd a Petőfi verseit: meglátod, hogy egyik legelőtörőbb, legszembetűnőbb jellemvonása az, hogy minden szavában, minden mondatában, minden versében, minden cselekedetében ott van ő maradék nélkül, ott van egész személyiségével. A kor lüktető életritmusa elől nem fut meg, sőt igyekszik átvenni és fokozni annak lendületét. Didereg, koplal, emberi nosztalgiák gyötrik, kínozzák, de nem torpan meg; tanul, felismeri a tények összefüggéseit, azután odaáll, ahol helyén érzi magát; nem valami szemlélődő, elzárkozó, törékeny költő, hanem hús és vér ember, a mi emberünk.

Fiatalos, robbanó hőmérséklettel, de tágranyitott látó szemekkel járja az élet utjait. Nem áltatja magát ködös, talajtalan elméletekkel, látja, érzi, átéli a magyarság hibáit, nem akarja azokat eltitkolni, sőt mindenkinek fülébe dörgi őket. Nézzünk szembe bátran a tényekkel s szémoljunk le velök. Ez az ő politikájának egyik alapelve.

Szereti, végzetesen szereti hazáját, a magyar nemzetet, de kíméletlen őszinteséggel vágja szemébe hibáit. Ébresztgeti szép szóval, maró gúnynyal, ha kell sújtó korbácsütésekkel a szendergő, álmos semmittevőket, mert fél, hogy késő lesz már az ébredés:

Meddig alszol még, hazám,
Szép Magyarországom?
Föl sem ébredsz már talán,
Csak a másvilágon?

Ez az elkeseredés és a vele karöltve járó jövőbiztosítás akarata hajszolja, tépi és emészti el fiatal életét. Ez a szent, tiszta, önzetlen nagyot akarás, ez szól hozzánk megdöbbentő erővel.

A diligenter frequentáltam iskoláim egykoron...-féle hetyke hangulatok: egyszerű költői szerepjátszás voltak. A borissza, ledér, könnyűvérű Petőfi nem élt soha. 26 évet élt, s ezalatt a legnagyobb magyar költővé vált. 26 évet élt, s a világ egyik legnagyobb szellemének, Shakespearenek maradék nélküli tolmácsolója volt. Önszántából, érdeklődése nyomán tanult meg németül és franciául is. Olyan embernek, aki a munka könnyebb végét szereti megfogni, nem lehet ilyen életművet hátrahagyni.

Irt és cselekedett, eszméket hirdetett, vallott: s életét, fiatal életét áldozta értük. Ha Petőfi mint 80 éves aggastyán hal meg, nem lehetne az, ami most. Áldozatosan magyar, cselekvő, alkotó ember, akinek életművére halála tette fel az igazolás legékesebb koronáját.

Nem azt mondom én, hogy rajta hát 1936 magyar ifjúsága, kezd elölről s csináld végig mindazt, amit Petőfi végigélt, utánozd őt és másold lépésről-lépésre.

Egy nagy költőt, gondolkodót nemcsak addig szabad és kell értékelnünk, amíg gondolatait, eszméit mind magunkéivá tehetjük. Elég, ha ezek a saját korukban időszerűek, építők voltak. Hibás nyomra lépnénk, ha most elővennénk Petőfi társadalmi, politikai eszméit, s azoknak a megvalósítására szentelnők életünket. Minden kornak más és más követelményei vannak. Ami kívánatos volt akkor, nem feltétlenül kell, hogy megfeleljen a mi korunk szellemének is. Ha itt élne közöttünk, bizonyára másképen, a mai kor szükségleteihez szabva fogalmazná meg elveit, de küzdene éppoly kitartással, éppoly áldozatosan, mint akkor, s éppen ez az, amit meg kellene tőle tanulnunk.

Petőfi emléktáblája, töltsd be hivatásodat, mutass nekünk utat!

Petőfi Sándor! Életedben szerettél, tudtad szeretni a magyar nemzetet...

Tanítsd meg erre a szeretetre azokat is, akik majd e tábla előtt elhaladnak...

Petőfi Sándor! Tudtál meglátni feladatokat, erőket és gyöngeségeket.

Taníts bennünket is a tisztán látás akarására, hiszen oly sokszor csak egy arasznyira is alig látunk!

Petőfi Sándor! Tudtál áldozatosan élni, megfeszített erővel dolgozni és meghalni a magyarságért.

Taníts meg a munkára, a komoly munkára bennünket is, megalkuvó, öntelt gyermekeit ennek a hazának! Mutass jó példát, hiszen ma már ott tartunk, hogy az ifjúság nagy része szégyelli a munkát, s ha csinál is valamit, inkább letagadja orcapirulással, csakhogy az elsöprő nagy átlagnak vagy a felszínen úszó könnyű fajsúlyú embereknek tessék.

Petőfi Sándor! Tudtál ébresztgetni, ha kellett kiméletlenül ostorozni kortársaidat;

Lángostoroddal csapj végig egyszer a mi hogy hátunkon is, hiszen ha Te úgy láttad, hogy a Te korod magyarja holt dicsőség halvány kísértete, mint szóljunk mi, letiport népünk lankadt akaratú fiai?...

Azzal a hittel adom át ezt az emléktáblát Sárospatak nagyközség elöljáróságának megőrzés végett, hogy ez is hozzácsatlakozik azokhoz az eleven hatóerőkhöz, amik nem engedik kilobbanni Sárospatakon a magyar élniakarás tüzét.

Dr. Harsányi István.

— **Teológusaink levente-kiképzése.** A teológus ifjúságnak levente-kiképzése szeptember 15-én kezdődött el és azóta folyamatban van. A parancsnokságot Faber Rezső százados tölti be.

Mitrovics Gyulának

a Magyar Tudományos Akadémia és a Kisfaludy-Társaság megbízásából Sárospatakon a Petőfi-emléktábla előtt tartott beszéde 1936. szept. 15-én.

Mélyen tisztelt közönség!

Petőfi a legméltóbb arra, hogy örök eszményképe maradjon minden idők magyar ifjúságának! Rövid életének igen nagy értékei teszik erre őt alkalmassá. Kora ifjúságának néhány emléke őt a könnyelműség színében mutatja. De ha elhatározásainak a mélyére tekintünk, végső ok gyanánt ezekben is ott találjuk az eszményiséget, amely nem ismer megalkúvást. Rövid élete ennek a legmagasabb eszményiségnek a példatára. Még tévedései és túlzásai is innen fakadnak.

Egyéniségének ereje néha szélsőségekbe ragadja; de bármily erős egyéniség volt is, nemzetének egységes életfolyamatába olvadt bele; ez az erős egyéniség egy volt nemzetével; ő szinte egymagában élte át az egész magyarságnak a kollektív életét, nemzeti öntudatát, művelődési szomjúságát és szabadságszeretetét. Nála a népi gondolatért való rajongás sem válik osztályharccá, hanem a nemzet fogalmának teljessé és egyetemessé lételét jelenti.

Gyakori iskolaváltoztatásai, majd azok végső elhagyása nem jelenti nála az önművelés abbahagyását, hanem annak inkább az önállóvá lett beteljesedését. Valóban, Csokonain kívül, alig van még magyar író — sőt bátran mondhatjuk, magyar ember is — aki oly ifjan, annyi kevés idő alatt annyi műveltségre, annyi tudásra tett volna szert, mint Petőfi.

Kell-e szólani költészetéről, mely az egyetemes emberinek és a sajátosan magyarnak klasszikus egybeolvadása. Ennél az egybeolvadásnál költészetének csak műbecse nagyobb. Értékeinek állandóságát mi sem jellemzi annyira, mint az, hogy ma is oly frissen hat, mintha hangjai tegnap pendültek volna el költői hangszerének hurjairól. Költői lángelméje előtt a legnagyobb hódolat, hogy a fordítások meghalványodott színei alapján is a költők legnagyobbjai között ismeri az egész művelt világ és a legellentétesebb költői irányok iparkodnak belőle meríteni igazolást.

Az ő élete amilyen rövid volt, olyan befejezett. Életeseményeinek nagy kilengései éles körvonalakban rajzolják fel, mintegy az égre kivetítve, az ő felmagasztosult erkölcsi lényének éles körvonalait. Szeretett, erősen, híven és tisztán, mint kevesen. Lelke átlátszó volt, mint a kristály és fehér, mint a frissen esett hó, és váltsághalálban magasztosult fel. A világirodalmat kötetre való legszebb alkotásaival gazdagította. És huszonhat éves korában már ráért meghalni, mint szabadsághős! Itt hagyta ezt a világot, amelyben már nem tudott volna élni tisztán eszményeinek, megalkuvás nélkül magyarságának és szabadon, bilincsek nélkül.

Magyar ifjak! Ne keressetek magatoknak idegen és hamis bálványokat!

Petőfi értetek született és értetek is halt meg!

S. O. S.!

A Református Egyetemes Konvent és a Ref. Lelkészi Kar figyelmébe.

A közeli napokban az ország különböző részéből, hat-hét helyről kaptam kétségbeesett vészkiáltást özvegy ref. lelkésznéktől, (sőt még egy lelkipásztortól is) hogy emberfeletti szenvedéseiket, küzdelmeiket, nélkülözésüket nem bírják már tovább s ha a férfiak, a lelkipásztorok részvétlenül és felelőségtelenül nézik iszonyú sorsukat és vergődésüket, mi: az Országos Lelkésznék szövetsége, a női testvérszívek, az esetleges hasonló sors osztályosai — értsük meg végre legalább, hogy nem bírják tovább a kereszt-hordozást. Fogjuk fel a mindig reménytelenségbe veszett sikoltásukat és tegyünk értük valamit!

Egyik lelkipásztor azt irja: nem minden munkájuknál előbbrevaló volna, ha immár nem néznék tétlenül azt, hogy pl. gyülekezetemben is van özv. papné, aki napszámból él és van, akit könyöradományokból tartanak.

Egy kérvény, amit a Miskolcon 55 P. nyugdíjas özvegyek irtak alá, ezeket mondja: Ti, akik még abban a szerencsés helyzetben vagytok, hogy él a férjetek, sokan nem is gondoltok arra és talán el sem tudjátok képzelni, mi volna, ha ti is özvegyek volnátok! Nagyon kérünk, szenteljetek néhány pillanatot annak elképzelésére, hogy havi 55 Pengőt hogyan lehet úgy beosztani, hogy abból lakás, fűtés, világitás, koszt és a legnélkülözhetetlenebb ruházatra is jusson? Hiszen ha legszükebb keretek között is, de a középosztály tagjaihoz illően kellene élnünk, mert ha lejjebb sűlyedünk, csak a papságra hozunk szégyent!

Ha közülünk egyik-másik tisztességes munkát vállal is, cselédsorba nézik s mily sok megaláztatásban részesül! De mindezt nem bánjuk, csak gyermekeinknek megszerezhessük a megfelelő táplálékot, ruházatot és az előhaladás lehetőségét. De erőnk mindig kevesebb, lassan teljesen lerongyolódunk s ha még azután egy betegség köszönt reánk, vagy családunk tagjaira (ami alól mi sem vagyunk kivétel) hogyan lehet 55 p.-ből még orvost és patikát is fizetni?

Példákat tudunk felsorolni, hogy pár pengő hiánya miatt egészségüket, sőt életüket vesztették özvegy papnék, árvákat hagyva maguk után, kiknek még meleg ruházatot is mások adtak, hogy édesanyjukat kikisérhessék a temetőbe.

Immár kilenc éve állok a Ref. Lelkésznék Orsz. Szövetsége munkásai között, mint lapunk szerkesztője, ez alatt az idő alatt kimondhatatlan sok levél futott be hozzám, mely szívemet, lelkemet égető, gyötrő szörnyű sorsuk tükre volt, melyben vergődnek testvéreim...

Sok álmatlan éjszakám könnyei beszélhetnének erről, tépelődéseim, imádságban való tusakodásaim... Levelek özönét irtam meg segélyekért, közbenjárásokért, gyógyitásokért, vigasztalásért stb. s most, amikor már beteg szivemmel azon elhatározás előtt álltam, hogy megfutok az őrhelyről, nem birván a terheket: egyszerre felémzúdúlnak mindenünnen a mélységbe vergődő testvéreim jajkiáltásai: S. O. S.!

Mi más ez, mint Isten csodálatos figyelmeztetése, üzenete, hogy ne hagyjam el azokat, akik nálamnál is nagyobb terheket hordoznak s akiknek esztendők óta tudom, ismerem minden sebét,. Ki tud jobban szót emelni értük, mint az, aki előtt annyi lélek kálváriája tárult fel s annyi nyomorúság és kétségbeesés lett nyilvánvalóvá!?

A mi Szövetségünk azért alakult, hogy a lelkésznéket lelki közösségbe vonva, egymást hitünkkel, tapasztalásainkkal, bizonyságtételeinkkel, tanácsainkkal és szeretetünkkel segithessük, hogy méltó élet- és segítőtársai lehessünk a lelkipásztoroknak s hogy megtanuljuk életünket minél hamarabb letenni a szolgálat oltárára s legyünk gyülekezetünk kicsinyeinek, nagyjainak, örvendezőinek és nyomorultjainak számára példává és áldássá.Saját anyagi sorsunkért való küzdelem meg sem fordult gondolatainkban. De mindig jobban-jobban feltárult előttünk az özvegy lelkésznék szörnyü helyzete s csendben véreztünk, égtünk miattuk és szégyenpirban égett az orcánk.

Nyilvánosan szót emelni önmagunkért-szégyeltünk, mintha nem volnának mögöttünk-értünk felelőséggel tartozó hitvestársaink, lelkipásztorok. De azután csendben elkezdünk dolgozni értük. Előbb az *Özvegy Papnék Otthonának* terve vetődött fel Szövetségünkben, mely meg is valósult Örszentmiklóson, majd melegszívű elnökünk Dr. Ravasz Lászlóné *gyorssegélyalap* létesitését látta szükségesnek a hozzá befutó sok-sok nyomorúság képét látva. Ebből küldi már évek óta (hogy milyen csodálatosan adja isten Neki hozzá az adományokat, jó volna belátni!) a pillanatnyi segélyt oda, ahol egy-egy betegség, operáció, költözés, beiratás, vagy gyógykezelés életbevágó kérdést jelent. Az Ő szive és íróasztala is őrzi ám az özvegy lelkésznék szörnyű sorsának megrázó emlékeit! Az Ő keze is ott volt mindig, ha segíteni, közbenjárni, segíteni kellett.

Isten ezekben a napokban nagyon mélyen szíven ütött s immár félretéve a szégyenkezést, hogy mi legyünk saját ügyünk harcosai és szószólói, bátorságot veszek magamnak ahhoz, hogy nyilvánosságra hozzam mindazt a sok szenvedést, amit hordozunk azért, mert református papnék vagyunk. Hiszen még egy lelkipásztor is azt üzente nekünk: van-e ennél sürgősebb tennivalójuk?

Felemeljük tehát immost nyilvánosan kérő szavunkat a Ref. Egyetemes Konventhez, mint arra legilletékesebbhez s a Lelkészi Kar minden rendű és rangú tagjához! Szívükre hullatjuk azt a terhet, amit már nem birunk mi hordozni tovább: özvegy lelkészné-testvéreink jajkiáltásait, nyomorát, éhezését, fázását, rongyait, napszámbajárását, könyöradományért való megaláztatását, orvos, gyógyszer nélkül való elpusztulását, csendőr, rendőr, vasuti váltóőrnél kevesebb nyugdíját, cselédsorsot hordozó nyomorult állapotát..... Nem bírjuk tovább hordozni, mi összeroskadunk alatta, akik esetleg hasonló sors felé megyünk!..... S O.S.! S O.S.

Kovácsné Huszár Jolán.

Ünnep Egerlövőn.

Az áldozatkészség szép ünnepét ülte meg az egerlövői ref. egyházközség szept. 20-án, melyen a mezőkeresztesi és tiszavalki ref. egyházak küldöttségei is szép számmal megjelentek. Ekkor történt meg a renovált templom, az új toronyóra és új urasztala felszentelése *Pósa Péter* alsóborsodi esperes által. Az ünnepséget az tette különösen felemelővé, hogy a templom renoválása és a templomkert bejáratára épített díszes vaskapu 1700 pengő értékben a *Szendrei István* és *neje* egyháztagok buzaalapitványának kamataiból történt, s az új toronyórát 1200 pengő értékben néhai *Nagy Ferencz* volt egyházközségi főgondnok emlékére adományozták Felesége és gyermekei s hasonlóképen a márvány urasztalát és teritőt *Molnár István* presbiter emlékére adták Felesége és gyermekei. Az igehirdető esperes megható módon méltatván az áldozatkészség szépségét, rámutatott hogy mint az imádság ugy a jócselekedet is felmegy Istenhez „emlékezetnek okáért". Keresztelt még *Siposs István* sályi lelkész.

Ezután a mezőkeresztesi körzeti Kálvin-szövetség tartotta meg évi rendes körzeti gyűlését. *Vajda Sándor* körzeti elnök megnyitója után előadást tartottak *Ardai László és Dr. Filep Gusztáv* mezőkeresztesi lelkészek a „ref. keresztyén ember a társadalomban" és „Bibliás élet" címen

A délutáni istentiszteletet *Szondy Lajos* tiszavalki lelkész végezte.

Az ünnepséget melegebbé tette, hogy az egerlövőiek magyaros vendégszeretettel közebéden látták el vendégeiket. A közebéden az esperest a helybeli lelkész köszöntötte meleg szavakkal, aki válaszában a ref. áldozatkészséget méltatván, intett, hogy a jövőben is ez teszi biztossá egyházaink életét. Szavai nyomán az ünnepség legmegkapóbb jelenete játszódott le, amikor felállott *P. Szegedi László* egyháztag és bejelentette, hogy az egerlövői ref. egyház javára felajánl 50 q. buzát alapítványul. Az esperes köszönete után a jelenlévők nagy éljenzéssel vették körül a nemes szivű adakozót, akit úgy megáldott az Isten, hogy két keze munkájával a község első gazdájává küzdötte fel magát.

A közebéd 100-nál több résztvevője ezután még sokáig együtt maradt, egymás iránt való barátságban és szeretetben megerősödvén. *S. I.*

HIREK

— **Második lelkészképesítő vizsga Sárospatakon.** Szept. 17-19. napjain II. lelkészképesítő vizsgát tettek Sárospatakon 11-en. Közülök jeles képesítést nyert Németh József, jó képesítést kapott Fiedler István, Kádár Zoltán, Kájel Béla, Nagy Lajos, Pecsenye Andor és Veress Imre. A többiek elégséges eredménnyel vizsgáztak. Egy vizsgázó javitóvizsgálat tételére utasíttatott. A lelkészi oklevelet nyert ifjakhoz Farkas István intézett atyai intelmeket. A vizsgázók részéről Nagy Lajos mondott társai nevében köszönő szavakat a vizsgálati bizottsághoz, annak szeretetteljes elnökéhez, Farkas István püspökhöz és a theol. akad. tanárokhoz.

— **Barth Károly** kiváló svájci professzor, a mi sárospataki főiskolánk tiszteletbeli professzora október 1-én a késő délutáni órákban érkezik főiskolánkba és okt. 2-án d. e. 10 órakor tartja meg tiszteletbeli tanári székfoglaló értekezését: *Népegyház, szabadegyház, hitvalló egyház* címen. Ez alkalomra lelkipásztor testvéreinket ezuton hivjuk meg tisztelettel s közöljük, hogy a székfoglaló értekezést követőleg ebéd is lesz, amelyen előzetes jelentkezés esetén lehet részt venni Barth Károly előadása elsősorban lelkipásztor testvéreinket érdeklő s meg vagyunk győződve arról, hogy rendkivül termékenyitő is leend, miért is kivánatos, hogy lelkipásztor testvéreink közül ez ünnepélyes alkalmon minél többen részt vegyenek.

— **Téglássy Andor meleg ünneplése az Abaujvármegyei Gazdasági Egyesület díszközgyűlésén.** Az abaujvármegyei Gazdasági Egyesület díszközgyűlésén meleg ünnepeltetés közben adta át dr. *Patay Sámuel* főispán *Téglássy Andrásnak*, a Gazdasági Egyesület közszeretetben és -tiszteletben álló elnökének a gazdasági főtanácsosi kinevezéséről szóló okmányt. Téglássy Andort a diszközgyűlésen üdvözölték Dr. Patay Sámuel főispán, Bárczay Sámuel országgyűlési képviselő, Szent-Imrey Pál alispán, Lukács Béla miskolci főispán, Beniczky Béla orsz. gyűl. képviselő és még számosan.

— **Tanári helyettesítés.** Orbán István gimnáziumi tanárt, aki betegsége miatt 2 hónapra szabadságot kapott, távollétéig *Bogdányi László* gimn. h. tanár helyettesíti.

— **Egy sírkő állítása pataki temetőben.** Harminc évvel ezelőtt, 1906 június 22-én, tragikus hirtelenséggel, pillanatok alatt a Bodrogba fulva, elhunyt Sárospatakon egy kitünő diák, osztálytársainak büszkesége, övéinek szemefénye, *Tóth József* VII. osztályos tanuló, Tóth János most sajóvelezdi lelkipásztor testvére. Az örök gyászt hagyott drága elköltözöttnek szept. 17-én sírkövet állitottak édesanyja és testvérei. A sírkőállítás alkalmából dr. Szabó Zoltán theol. tanár mondott a sírnál buzgó imádságot.

A kiadóhivatal közleménye.

Az 1936. előfizetési évet is beszámítva, nagyobb előfizetési hátrálékban vannak a következő gyülekezetek:

Abaujszántó, Aszaló, Bodrogkeresztur, Felsődobsza, Gönc, Hernádszurdok, Pácin, Sárospatak, Sátoraljaujhely, Szerencs, Taktaszada, Tarcal, Vámosujfalu és Zsujta 35 P-vel; Cigánd, Hernádnémeti, Sajószentpéter, Sajóvámos 25 P-vel; Alsóvadász, Hejőcsaba, Kisgyőr, Mezőkeresztes, Nagykinizs, Ond, Onga, Tiszaszederkény 20 P-vel és Csobaj 30 P-vel.

Tekintettel arra, hogy a felsorolt gyülekezetek legnagyobbrésze adócsökkentési segélyben nem részesül s igy az előfizetési díjak nem vonhatók le úgy tőlük, mint a többi gyülekezetektől, t. i. az Egyházkerületi Pénztár útján, kérjük hátralékos előfizetőinket, hogy ne növeljék évről-évre a hátralék összegét, hanem rendezzék a lap előfizetését. Itt jelentjük, hogy ebben az ügyben megkereséseket küldtünk a Főtiszteletű Püspök úr utasítására a Nagytiszteletű Esperes urakhoz is.

Nyomtatta: Kisfaludy László a Ref. Főiskola betűivel Sárospatak, 1936.

XXXI. évfolyam. 40. szám. Sárospatak, 1936 október 4.

SÁROSPATAKI REFORMÁTUS LAPOK

A TISZÁNINNENI REFORMÁTUS EGYHÁZKERÜLET, A SÁROSPATAKI FŐISKOLA ÉS A TISZÁNINNENI EGYHÁZKERÜLETI KÁLVIN-SZÖVETSÉG HETI KÖZLÖNYE

FELELŐS SZERKESZTŐ ÉS KIADÓ: **DR. MARTON JÁNOS.**

FŐMUNKATÁRSAK: DR. ENYEDY ANDOR, DR. MÁTYÁS ERNŐ, DR. SZABÓ ZOLTÁN, DR. ÚJSZÁSZY KÁLMÁN és DR. ZSIROS JÓZSEF. — Kálvin-szövetség részéről: DR. H. KISS GÉZA.

TARTALOM: *Komjáthy Aladár:* A pontosság elve. — *—s —f:* Barth Károly Sárospatakon. — *Nagy Sándor Béla:* Az alsózempléni egyházmegye közgyűlése. — *Kiss Ferenc:* Szeretetház-avatás Pestszentimrén. — *Farkas Elek:* Kimutatás... — Hirek. — Hivatalos rész.

A pontosság elve.

Semmiféle intézményt, úgy az egyházat sem lehet másképen vezetni, kormányozni és fentartani, csak ha a pontosság elve minden vonalon érvényesül. Azonban ebben a tekintetben még nagyon hátul vagyunk, mássá kell lennni anyaszentegyházunk munkásainak, hogy egy kicsit előbbre jussunk. Tapasztalásból tudom azt, hogy mennyire elfelejtik az emberek, hogy a pontosság elvének érvényesülése nagyon könnyen megakadályozhatja az egyházi élet fejlődését. Elfelejtik és ezzel rengeteg kárt okoznak egyrészt, másrészt pedig boszszuságot és kellemetlen érzést. A pontosság szempontjából nagyon csinos gyüjteményt lehetne készíteni a magyar református egyházban és nem ártana azoknak a neveit megszellőztetni egy kicsit, akik nemcsak az egyéni életben, hanem még a gyülekezeti életben sem akarják a pontosság elvét érvényre juttatni.

Mennyi energiát kell elfogyasztani egy keresztlevél megszerzéséért, azt nem is lehet leírni. Sok embernek valósággal könyörögni kell érte, amíg elküldi. Volt már olyan lelkipásztor testvérem is, meg kellett fenyegetni esperesi feljelentéssel, hogy a kért írást elküldje. Természetesen ezek a könyörgések és fenyegetések hetekbe kerülnek. Hát nem okosabb dolog volna annak is egyszerre elintézni, akitől kérünk valamit, mert legalább ment volna a további zaklatástól. Én nem hiszem, hogy gyönyörködhetne művelt komoly ember abban, hogy egy jelentéktelen ügyben négy, öt levelet el kell neki olvasnia és minél több a sürgetés, annál inkább változik a levél hangja is. Az udvariasságnak, de még a keresztyén türelemnek is van határa, az olyan embert, akit többször kell sürgetni a kérés teljesítésére, azzal már nem lehet szőrmentében bánni, az nagyon rászolgált nemcsak az erélyes hangra, hanem a kemény leckéztetésre is.

Nem irigylem az egyházi felsőbbség helyzetét sem ebben a tekintetben, amikor többször kell írni valahová egy és ugyanazon ügyben. Volt rá eset, hogy egy helyen a segédlelkészi kongrua nyugtát nem küldte soha rendes időre egy lelkipásztor. Másképen nem lehetett rá hatni csak úgy, hogy a mellette működő segédlelkésznek egy hónapra nem folyósitották a kongruát és az esperes kötelezte, hogy mulasztásáért álljon helyt, vagyis a saját zsebéből fizesse ki a kápláni kongruát. Rögtön észre tért és soha többé nem volt baj vele a pontosság tekintetében. Ez még kisebb dolog, hanem vannak ennél nagyobbak is. Hányszor előfordul magasabb alakulatoknál, egyházmegye, vagy egyházkerület életében is, hogy a gyűlés jegyzőjétől egy jegyzőkönyvet megkapni lehetetlenséggel határos. Akik először repülték át az Atlanti oceánt talán hamarább elhatározták magukat a veszélyes útra, mint amilyen keservesen készülnek el nálunk a jegyzőkönyvek. Hányszor hallottam már emiatt panaszt és hiába volt minden kérés, fogadkozás és igérgetés, a jegyzőkönyv csak megkésve és nagyon nehezen készült el. Ugy látszik, hogy ezen a téren nem lehet keresztül vinni a pontosságot. De még ettől is vannak súlyosabb esetek. Gyűlések, konferenciák, vallásos összejövetelek nem tartatnak meg a rendes kitűzött időben, hanem óriási késéssel. Ebből természetesen még nagyobb kár származik, mert aki pontos egyháztag, csak olyan összejövetelre fog elmenni máskor, amit pontosan kezdenek meg. Az egyház tagjainak más dolga is lehet még, esetleg sietnie kell más irányban és mondjuk milyen dícséretre méltó az, amikor valaki ezer dolga közül az anyaszentegyház ügyét tekinti olyannak, amit nem lehet és szabad elhagynia.

Azok az emberek, akik nem ismerik és nem alkalmazzák a pontosság elvét, legtöbb esetben még el sem ismerik hibájukat. Ők sértődnek meg a rendreutasításon. Adják az önérzetest, beszélnek személyi hajszáról, régi ellentétről, alacsony indulatról szóval mindenről, amit másnak a terhére át lehet írni. Egyről azonban bölcsen hallgatnak a saját hibájukról.

Régóta hangoztatjuk már és szinte unalmas is az, amikor azt mondjuk, hogy az egyházfegyelmet magunkon kezdjük. Ha valaki közülünk nem akar engedelmeskedni és megsértődik minden jószándékú figyelmeztetésen attól szeretném megtudni,

hogyan akarja a gyülekezeti fegyelmet megvalósítani, ha önmagával szemben hallani sem akar róla?

Nagyon szeretnék e szerény sorokkal hangulatot csinálni amellett, hogyha valaki nem akarja a pontosságot ismerni és többszöri sürgetésre sem csinálja meg azt, amit felettesei elrendeltek, jogában legyen az illető előljárónak a mulasztást elkövetőre pénzbirságot kiróni. Ha 5—10 P. birságot kell fizetni majd egy-egy ügy elintézéséért, én hiszem, hogy a késedelmezők gyorsabban fognak mozogni, hogy másodszor büntetésben ne legyen részük. Tudom, hogy erre nagyon sok embernek az lesz a véleménye, ezt még sem lehet az egyházi életbe átültetni, mert ellenkezik egyházalkotmányunkkal. Ez nem felel meg annak az evangéliumi szellemnek, amivel mi ismerősök vagyunk. Hát a rendetlenség, a kunktatoroskodás, a fegyelmezetlenség és minden más bajt okozó hiba mióta egyezik, akár az egyházalkotmánnyal, akár pedig az evangéliummal? Tessék csak végignézni kánonainkat, hogy esperesnek, püspöknek milyen hatáskört biztosítnak, talán nagyobb hatalmat adtak a kezében mint amilyen van ma. Ennél a pontnál legyen szabad megjegyeznem, sokszor azért is nem tudunk boldogulni, mert mindent a gyűlések, közületek intéznek és az előljáróknak ölbetett kézzel várni kell mindaddig, amig az illetékes szerv megteszi a maga intézkedését. Esperes, püspök a mai időben csak szolgál, felelősséggel tartozik, de hatalma senkivel szemben nincsen, még a hanyag és rendet nem ismerő emberek letöréséhez sem.

Komjáthy Aladár.

Barth Károly Sárospatakon.

Theol. akadémiánk tiszteletbeli tanára, Barth Károly, a titkárnője Kirschbaum kisasszony és dr. Vasady Béla debreceni egyetemi tanár kíséretében székfoglaló értekezésének megtartására okt. 1-én Főiskolánkba érkezett. A baseli egyetem reformátori-lelkű tudósát a tanárkarok küldöttsége s az egész theol. ifjúság várta s Janka Károly főiskolai lelkészi gondnok az egyházkerület és a főiskola előjárósága nevében szívből jövő, kedves szavakkal fogadta. A tanári karral való első találkozáskor kitetszett, hogy Barth Károly amily mértékben a Lélek mennyei erőivel telített életű, éppen olyan mértékben alázatos és bűnbánó szolgája Istennek, aki elhárít magától minden neki tulajdonított jelentőséget s nagyon is az isteni kegyelem alatt állónak tudja és vallja magát.

Tiszteletbeli tanári katedrájába való beiktatása nagyszámú közönség, a három intézet tanári kara s a tanulóifjúság jelenlétében október 2-án történt meg. A XXV. zs. 1. v.-nek eléneklése s dr. Szabó Zoltán bibliaolvasása és imádsága után Mátyás Ernő dr. közigazgató köszöntötte Barth Károlyt, mint a főiskola tiszteletbeli tanárát, aki könyvei, a tanítványok által hozott hiradások, theologiai munkássága és Németországban a ker. egyház isteni tekintélyéért vívott küzdelmei révén már régóta ismert előttünk. Nagy érdeklődés és feszült figyelem kísérte az új tanár értekezését, amelyet *„Népegyház, szabadegyház, hitvallóegyház“* címen tartott. Az egyház külső formája az államhoz való viszonyából adódik s az 3 féle lehet: nép-, szabad-, vagy hitvalló egyház. Az első formát akkor kapja az egyház, amikor az állam vállalja azt s méltónak tartja, hogy védelmébe vegye s támogatásában részesítse, az egyháznak ezzel szemben vállalnia kell az állam érdekeinek munkálását. A második formája akkor valósúl meg, amikor az állam úgy tekinti az egyházat, mint magánvállalkozást, nem tesz ellene semmit, eltűri azt; az egyház ebben az esetben tagjainak gondozását tartja főfeladatának, akik természetesen az államnak is polgárai. Az egyház hitvalló jellege akkor domborodik ki, amikor az állam elnyomja az egyházat s önként adódik a kényszerűség, hogy az egyház inkább Istennek engedelmeskedjék, mint az embereknek. Ezek mellett vannak vegyes, átmeneti formák, sőt a gyakorlatban a tiszta forma egyenesen kivétel. Megrázó módon, bizonyságtévő erővel hatott az értekezésnek az a része, amelyben az egyháznak az államhoz való magatartása, gondolkozása és cselekvése módjáról volt szó. Szentírásbeli utalásokkal és kortörténeti adatokkal mutatta ki az előadó, hogy az egyház sem mint nép-, sem mint szabadegyház nem tud következetes lenni önmagához, s ahhoz a megbízatáshoz, amelyet Istentől kapott, hogy t. i. minden körülmények között egyház maradjon. Ha u. i. komolyan hitte volna azt, hogy Krisztus a világok ura, Királyok Királya, akkor nem alkudott volna meg — mint eddig annyiszor tette — az eléje feltételeket szabó államhatalommal, melynek törekvése végeredményben mégiscsak az, hogy ő legyen az Úr, ne Jézus Krisztus, a lelkek megváltója. Egyháznak és államnak Jézus Krisztus óta szörnyű eltévelyedései voltak. De legszörnyűbb az, amellyel most lép fel az állam, amikor az egyház teljes megsemmisítésére tör.

Ebben a küzdelemben lép előtérbe az egyház hitvalló formája. Az állam két módon próbálja totális uralmát elérni: 1. az egyház kísértőjévé, 2. kiirtójává lesz. A hitvalló egyház, a megbízatásához hű egyház. Ebben a magatartásában mártiromság az osztályrésze. Ezt a sorsot nem kívánhatja, de nem is menekülhet előle. Vállalnia kell. Főtörekvése csak egy lehet, hogy egyház maradjon. Ennek az egyháznak sok kísértéssel kell megküzdenie. Egy dolog mindenesetre bizonyos: a hitvalló egyházra nem pusztulás, *hanem élet vár.* — A főiskola nevében Janka Károly főiskolai lelkészi gondnok köszöntötte az ünnepelt új tiszteletbeli tanárt, életére és további munkásságára Isten áldását kérve. A beiktatási ünnepély a LXV. Zs. 1. versének eléneklésével ért véget. —*s* —*f.*

— **Az A. S. C. teniszversenye.** Az angol-internátusi Sport Club Tóth Antal sporttanár vezetésével ez évben is újjáalakult és szeptember 20-án, a sárospataki Move ellen kivívott 3 : 2 arányú szép győzelmével kezdette meg új sportévét.

Az alsózempléni egyházmegye közgyűlése.

A szép őszi napsugár fénye tűzött reá az ősi Alma Mater ablakaira, amikor szept. 24-én egybegyülekezett az alsózempléni ref. egyházmegye hivatalosainak serege a sárospataki ref. főiskola tanácstermében, hogy számot adjanak egy esztendő munkájáról és küzdelmeiről. A csaknem teljes számban összegyült közgyűlési tagok mindvégig élénk érdeklődéssel kisérték a közgyűlés ügyeinek tárgyalását.

A gyűlés a XC. zsoltár eléneklésével kezdődött, majd Kiss Ernő bibliamagyarázása (1 Kor. 3:9—17) után buzgó imádságban kérte a Mindenható Isten kegyelmét a közgyűlés munkájára.

A közgyűlés során beerősítést nyertek ifjú lelkésztársaink: Faragó György golopi, Karászi Dezső tiszaladányi, Veress Lajos karcsai és Kenyeressy Károly berzéki lelkipásztorok. Ugyancsak beerősítést nyertek a rendes tanítóvá előlépett: Arató Kálmán tiszakarádi, Pónus Pál taktaharkányi, Szathmáry István és Szathmári Lajos sárospataki tanítók.

Tudomásul vette a közgyűlés az Egyetemes Konvent különböző leiratait s ezek során megválasztotta az egyházmegyei közalapi bizottságot, melynek tagjai elnökségen kívül: Dr. Marton János, Dr. Kiss Sándor és Hodossy Béla. Ugyancsak tudomásul vette a közgyűlés az egyházmegyei Elnökség különböző határozatait, így: Kerekes Ernő erdőhorváti és Buday Imre fegyverneki tanítók, továbbá Somogyi Ida tiszaladányi és Márki Jánosné tetétleni tanítónők álláscserélését.

A közgyűlés összes jelenlevő tagjainak élénk figyelme mellett tartotta meg Esperesünk évi jelentését, mellyel kapcsolatban elsősorban b. e. D. Dr Baltazár Dezsőnek, Anyaszentegyházunk büszkeségének gyászos elhunytáról emlékezett meg kegyeletes szavakkal. Halottainkra gondolva, fájó szívvel emlegette az esperesi jelentés Keresztúry József, egyházmegyénk volt tanácsbírájának, a szlovenszkói alsózempléni egyházmegye esperesének, Halmy Miklós bodrogolaszii lelkipásztornak és Palumby Béla sárospataki igazgató-tanítónak halálát. A nyugalomba vonuló Czike Ferenc tiszaladányi és Máthé Gyula karcsai lelkipásztornak, továbbá Rácz Endre ondi tanítónak közgyűlésünk szeretettel kívánt a nyugalom éveire áldást és békességet. Külön örömünkre szolgált a Szőllőssy József tolcsvai lelkipásztor legmagasabb helyről érkezett kitüntetésének és Gecse Lajos, kesznyéteni lelkipásztor 30 éves kesznyéteni lelkipásztori jubileumának hire. Örömmel vettük tudomásul, hogy a bodrogközi tanyavilág számára építendő templom az eredményesen eszközölt gyüjtésből felépült s annak felszentelése f. évi okt. 11-én lesz Farkas István püspök úr jelenlétében. A harangodi szórványok gondozására Pecsenye Andor s. lelkész állíttatott be. Az esperesi jelentés szerint vallássérelem az egyházmegyében nem volt, — de közben minden állás elnyeréséért közel harcot vívnak a jelöltek — felekezeti szempontból.

Örömmel vettünk tudomást az esperesi jelentés kapcsán a következő nemes adományokról: Kovács Mihály 1000 P-t adott a szerencsi egyháznak lelkészlak építésére, Majoros Lajos 1200 P-t adott a tiszaluci egyháznak toronyórára. Vidonyi Lászlóné 400 pengő értékben papszék és szószék terítőt adományozott a sátoraljaujhelyi egyháznak. Tiszalúcon Simon Sándor presbiter 2000 P., Dr. Nagy András főgondnok 500 P. kamatmentes kölcsönt nyujtott az egyháznak iskolaépítésre.

Sajóhidvég, Alsóberecki templomuk 150 éves jubileumát ünnepelték.

A nehéz anyagi helyzet mellett is vannak olyan egyházközségek (Semjén, Alsódobsza), ahol nincsen egyházi adóhátralék.

A felemelő jelenségek mellett vannak elszomoritó részei is a jelentésnek. Az egyházi adóhátralékok behajtásában — egyes panaszok szerint — a közigazgatási hatóságok nem mutatnak elég jóindulatot. Az is sajnálatos állapot, hogy gondnokok és presbiterek néha olyan népmozgalom élére állanak, amelyek az egyházi hatóságokat az egyházból való kilépés gondolatának hangoztatásával igyekeznek befolyásolni pl. lelkészválasztás, vagy egyéb egyházi ügyek eldöntésénél.

Ricsén nem akarnak szünni a bajok. Azonban az esperesi jelentés szerint: „nincs az a kiváló lelkipásztor a világon, aki a mai jelenlegi egyházalkotmánynak keretei között egy rakoncátlan presbiteriummal eredményt tudna elérni."

Alsó-, és Felsőberecki közötti vitás ügyek elintézésére a helyszinre fog bizottság kiszállani.

Népmozgalmi adatok: Lélekszám: 57.064, Született: 796 fi és 713 nő, meghalt 443 fi, és 500 nő. Házasságot kötött: 290 tiszta és 137 vegyes pár. Reverzális volt javunkra: 86, kárunkra: 61. Áttérés: 49 fi és 62 nő. Kitérés: 9 fi és 6 nő. Konfirmált: 493 fi és 549 nő. Urvacsorázott: 32.895 fi és 38.542 nö, összesen: 71.437.

Vagyoni adatok: Adományok: 13·690 P., Építkezés: 15.426 P. Összes vagyon: 6,266.187 P. Adósság: 306 223 P. Tiszta vagyon: 5.959 963 P. Kivetett összes egyházi adó: 147.313 P. Hátralék (a régiekkel együtt): 99.000 P. Iskolai célt szolgáló kiadások: 106.426 P.

Építkezés: Bodroghalász a lelkészlakon, Cigánd a lelkészlak melléképületein, Erdőbénye, Legyesbénye a templom keritésén, Erdőhorváti, Tiszaladány, Kesznyéten, Csobaj az iskolán, Hernádnémeti a tanítói lakáson, Sajóhidvég templomán végzett nagyobb javitásokat, Vajdácska pedig új lelkészlakást épített.

Esperes Urunk jelentésének végén emelkedett hangon hívta fel a közgyűlés figyelmét a mai idők komolyságára. „Széles e világon szemünk láttára bontakozik ki két világnézet döntő harcra készülése. A keresztyénség és a bolsevizmus néz egymással farkasszemet. Nemcsak a toledói Alcazár romjai, nemcsak a felgyujtott spanyol templomok, de egy-egy kis magyar kálvinista gyülekezet felgyult szenvedélye is ennek a készülő nagy harcnak előcsatározása. Most volna ideje annak, hogy a keresztyén felekezetek öszinte békejobbot nyujtsanak egymásnak in capite et in membris. Hogy mint 250

évvel ezelőtt Budavár visszafoglalásánál egy emelkedett szellemű római pápa irányitása mellett meglátták a közös veszedelmet és össze tudtak fogni a közös cél keresztülvitelére, most is minden felekezethez tartozók hagyjanak fel a torzsalkodással, egymás kisebbitésével, első és másod osztályú honpolgárokká nyilvánításával és mindenki, aki az Uré, álljon a frontra!... Akárhogy legyen, mi Annak arcára nézünk, Aki azt mondotta: „Ne féljetek, én meggyőztem a világot."

Ezután Pataky Sándor tanügyi bizottsági elnök terjesztette elő jelentését és javaslatait. Megtudtuk ennek kapcsán, hogy egyházmegyénkben 70 iskolaépületben, 88 tanteremben folyik a felekezeti oktatás az elemi iskolákban. A tantermek közül 5 nem megfelelő. Ref. felekezeti iskolákba jár 5543 gyermek, más felekezetű iskolába jár 37 ref. gyermek, áll. és községi iskolába jár 1879 ref. gyermek. — A hernádkaki egyház iskoláját nagy áldozatokkal megújította. Szeretettel emlékezett meg az Egyházmegyei Közgyűlés B. Tóth István 35 éves, Kántor Mihály, vitéz Nyitray Károly és Kocsár István 30 éves, vitéz Puskás Lajos, Kató János és Posta Sándor 25 éves tanítói működéséről.

A belmissziói bizottság jelentését Főző László előadó terjesztette elő. Kitűnt a jelentésből, hogy ha vannak is több helyen a közönynek és meg nem értésnek kiáltó jelei, nagy általánosságban mégis eleven és buzgó missziói munka folyik az egyházmegyében. Az év folyamán három egyetemes jelentőségű konferencia volt az egyházmegye területén: ORLE-konferencia, ORPSz.-konferencia és egyházkerületi lelkészi konferencia. Ezenkívül az egyházmegyei missziói bizottság rendezésében tartatott az egyházmegyében: 3 KIE konferencia, 2 férfi értekezlet, 14 női értekezlet, 4 énekkari ünnepély, 1 vasárnapi iskolai vezetőképző tanfolyam. Ezeken az értekezleteken mindenütt a legélénkebb érdeklődést mutatták híveink. A missziói munkában az előadónak az egyházmegye lelkészein és lelkésznéin kívül különösen nagy segítségére voltak: Fazekas Lajosné, Kovácsné Huszár Jolán, özv. Fiers Elekné lelkésznék, Radácsy György, dr. Váró Indár tb. főszolgabirák, dr. Mester István árvaszéki ülnök, Kun György postatiszt. Az egyházmegye gyülekezeteiben folyó szeretetmunkák közül különösen kiemelkedik a sárospataki 1800 P és a sátoraljaujhelyi 1700 pengővel. — Missziói előadó a jövő évi missziói munkaprogrammot irásban fogja közölni minden lelkészi hivatallal. A missziói bizottság javaslatai a hivatalos lapban külön lesznek közölve.

Egyházmegyei közgyűlés elrendelte, hogy minden lelkipásztor köteles az ORJÓ-biztosítás temetési segély-akciójában résztvenni s önmagát biztosítani 1000 P erejéig.

Jóváhagyta a Közgyűlés az előterjesztett ingatlan elidegenítési és csereszerződéseket, köztük azt az ajándékozási szerződést, amely szerint özv. gróf Dégenfeld Gusztávné, szül. Karacsay Melénia grófnő 8 kat. hold földet adományozott a bodrogkeresztúri egyháznak.

Máté Gyula tanácsbíró lemondása folytán megüresedett tisztségre a szavazás folyó évi november 30-iki határidővel elrendeltetett.

Egyházmegyei közgyűlés Janka Péter egyházmegyei lelkészi főjegyző buzgó imádságával nyert befejezést.

Délután az egyházmegyei bíróság ülésezett. Egy fegyelmi ügy békés elintézést nyert, két fegyelmi ügyben pedig marasztaló ítélet hozatott. — Egy adópanaszt elútasíttatott a Bíróság, egy adófelebbezési ügyben pedig vizsgálat rendeltetett el.

Nagy Sándor Béla.

Szeretetház avatás Pestszentimrén.

Özv. Lőber Jánosné, valamint Szilágyi József és neje adományaik folytán a Országos Református Szeretetszövetség új aggmenházat létesített és nyitott meg Pestszentimrén. A szeretetház felavatása szept. 13-án volt ünnepélyes keretek között. A gyülekekezet részére annál kedvesebb volt az ünnepély, mert éppen az aggmenház avatásakor volt 10 esztendeje annak, hogy a fiatal pestszentimrei gyülekezet templomának alapkövét lerakta.

Az ünnepélyes avatást megelőzően istentisztelet volt, amelyen Dr, Szurmó László csepeli és Szabó Balázs kiskunlacházai lelkipásztor szolgált. Az avatási ünnepélyen avatási beszédet Demjén István budafoki lelkész, avatóimádságot pedig Dr. Ravasz László, a dunamelléki egyházkerület püspöke mondott. Az új szeretetházat a gyülekezet nevében Székely Endre lelkipásztor vette át, majd pedig a vármegye nevében Dr. Révész Béla főszolgabiró, a választókerület nevében pedig Krüger Aladár országgyűlési képviselő köszöntötték a szeretetházat és Szeretetszövetséget.

A szeretetház felavatása után a református kultúrházban műsoros estély volt, melyen Dr. Ravasz László tartott ünnepi beszédet.

..... A jótékonyságnak — mondotta Ravasz püspök — tömegcikknek kell lenni, mert másképen nem lehet jótékonyságot gyakorolni. Ezer, meg ezer ember megnyerésére, összeállítására van szükség, hogy a fillérek egymásra találva elinduljanak csodálatos utjukon. A nagy kérdés az, hogyan lehet úgy megszervezni a filléreket, hogy az összegyüjtött pénzt ne emésszе meg az adminisztráció, hanem az rendeltetési helyére jusson. Az igazi szetetetmunkánál a fillérek vándorutjukon nem elfogynak, hanem állandóan nőnek..... Ezért kell Jézushoz fordulnunk, aki példát mutatott erre a művészetre az 5000 megvendégelésénél .....

Az ünnepélyt a Szeretetszövetség lelkészének zárószavai fejezték be. *Kiss Ferenc.*

— **A levente-oktatói kiképző tanfolyamon** résztvevő theologus ifjaink felett szeptember 29-én délelőtt szemlét tartottak: Moór Béla alezredes, Mátyás Ernő dr. theol. akadémiai igazgató és Újszászy Kálmán dr. theol. tanár. A theologusok derekasan végzett munkája felett a szemlélők megelégedésüket fejezték ki.

895/1936 sz.

KIMUTATÁS

a sárospataki főiskola főbejáratánál felállítandó domborművek költségeire az abaúji egyházmegyéből befolyt husvét elsőnapi perselypénzekről.

1. Abaujkér	1·30 P	29. Kiskinizs	3·67 P
2. Abaujszántó	2·40 P	30. Korlát	1·90 P
3. Abaujvár	6·70 P	31. Kovácsvágás	1·92 P
4. Alsóvadász	10·— P	32. Kupa	1·— P
5. Aszaló	2·20 P	33. Nagybózsva	2·— P
6. Alsócéce	5·65 P	34. Nyiri	4·50 P
7. Abaujdevecser	2·— P	35. Nagykinizs	2·— P
8. Bakta	3·— P	36. Onga	2·30 P
9. Beret	1·— P	37. Pálháza	4·80 P
10. Csenyéte	0·90 P	38. Pányok	2·80 P
11. Csobád	1·— P	39. Pamlény	0·60 P
12. Felsőcéce	1·80 P	40. Pusztafalu	1·50 P
13. Felsődobsza	7·20 P	41. Rásony	1·— P
14. Felsőfügöd	1·— P	42. Selyeb	1·— P
15. Felsőkázsmárk	1·— P	43. Szala	0·44 P
16. Felsőméra	2·— P	44. Szászfa	1·50 P
17. Felsőnovaj	1·57 P	45. Szemere	0·90 P
18. Felsőregmec	1·20 P	46. Szentistvánbaksa	2·50 P
19. Fony	1·— P	47. Szikszó	10·— P
20. Fulókércs	1·10 P	48. Telkibánya	2·— P
21. Füzérradvány	2·70 P	49. Tomor	3·41 P
22. Gagybátor	1·50 P	50. Tornyosnémeti	3·40 P
23. Gönc	7·30 P	51. Vilmány Kiss J. hejcei lelk. útján	2·— P
24. Göncruszka	4·— P		
25. Hejce	2·40 P	52. Vily	1·80 P
26. Hernádbüd	0·90 P	53. Vizsoly	2·— P
27. Hernádszentandrás	3·40 P	54. Zsujta	2·60 P
		55. Füzérkajata	2·— P
28. Hernádszurdok	3·80 P	Összesen	145·66 P

azaz egyszáznegyvenöt pengő 66 fillér.

Farkas Elek esperes.

HIREK

— **Brabécz Gyula** ny. altábornagy és neje Führer Erzsébet házasságuk 50 éves jubileuma örömére Isten iránti hálából 300 pengőt adtak a mádi ref. templom villannyal való világitására.

— **Korotnay Gyula** gondnok 100 pengőt adott a mádi egyház harmadik harangja javára.

— **Skót diák sárospataki theol. akadémiánkon.** A. Bryce Nisbet skót egyetemi hallgató, aki négy éven át hallgatott theológiát az edinburgi egyetemen, szeptember 24-én Sárospatakra érkezett, ahol egy évig lesz theologiai akadémiánknak ösztöndíjas hallgatója. A kedves modorú ifjú Timótheust meleg szeretettel köszöntjük iskolánk falai között s Isten áldását kérjük Sárospatakon végzendő tanulmányaira.

— **A Kazinczy-család és a pataki főiskola.** Van abban valami megható, hogy egy család szívósan ragaszkodik egy-egy iskolához. Kétszeresen megható, ha egy-egy történelmi levegőjű kálvinista collegiumról mondhatjuk ezt el. A sárospataki collegiummal több régi család volt kapcsolatban (pl. a Vayak, Dókusok). Itt most a Kazinczy-családnak a pataki collegiumba járó tagjait soroljuk elő. 1699: Kazinczy Sámuel; IV. Péter; V. Péter; I. József gyermekei közül Ferenc (1769—79), Dénes, I. László, II. József, I. Miklós (valószínűleg); IX. András, X. András, VI Péter (valószínűleg). I. Ferenc gyermekei: Emil, Lajos, Antónian, Bálint; II. József gyermekei: III. József, II. László; I. Miklós gyermekei: Gusztáv Adolf, Sándor; Bálint gyermekei: II. Ferenc, II. Lajos, II. Gábor; III. József gyermeke: IV. József; II. László gyermeke: XII. András; I. Kazinczy István gy.: XI. András, I. Gábor, III. István, János. — Természetesen a pataki iskola is figyelemmel van a család iránt. 1806-ban megvészi Kazinczy Ferenc könyveit; levelezéseinek XXII. kötetét Harsányi István adta ki, Kazinczy Gábornak Lévay Józsefhez irott leveleit Gulyás József. Az iskolakertben a család három tagjának szobra áll (Kazinczy Gábor adományából), a könyvtárban Kazinczy Ferenc szobra, képe; ajándékképei s művészet-gyűjteményéből több ki is van állítva. Sírjához az iskola minden évben elzarándokol. Itt osztották ki az Akadémia Kazinczy-alapítványának jutalmait is. A Kazinczy-serleggel minden évben megemlékeznek a főiskola egy egy nagy emberéről.

— **Dr. Harsányi István előadása.** Az Országos Református Tanáregyesület szeptember 24-én és 25-én tartotta közgyűlését Karcagon, amelyen a gimnázium tanári karának nyolc tanára jelent meg. A közgyűlés egyik előadója dr. Harsányi István ref. gimnáziumi tanár volt, aki „Az irodalomtanítás megalapozása az alsó osztályokban" címen olvasott fel.

— **Zempléni lelkésznek figyelmébe.** A zempléni lelkésznek Bibliaórájukat okt. 6-án, d. e. 10 órakor tartják a sárospataki református lelkészlakáson. Minden testvérünket szeretettel várunk.

— **Az Angol-internátus ifjúsági egyesületének működése.** A megalakult ifjúsági egyesület nagy lendülettel és lelkesedéssel kezdte meg ez évben is munkálkodását Szabó Gyula igazgató és a született angol tanárok: Mr. W. W. Bush és a csak nem régen megérkezett új tanár, Mr. Arthur Beecroft Callishaw irányítása mellett. Ez idén is tervbe vették a tavaly oly kitűnően sikerült angol nyelvű műsoros est megrendezését és a College News című angol nyelvű lap további megjelentetését, amelyik — mint az egész országban egyedülálló kezdeményezés — a fővárosi sajtó részéről is nagy elismerésben részesült.

Halotti énekeskönyvem leszállított árban 1·50 P helyett 1 P-ért. Kapható Ferenczy Bertalan miskolci könyvkereskedőnél. Takács Mihály ref. lelkész.

— **Az angol internátusi növendékek új egyenruhája.** A gimnáziumi szék és a szeptemberi igazgató-tanácsi ülés is magáévá tette az Angol-internátus vezetőségének azt a kívánságát, hogy a növendékek egyenruhája terén némi változtatás bevezetése szükséges. E szerint az ünnepi díszruha továbbra is ugyanaz marad, ellenben a hétköznapi ruha modellje megváltozik. Az angol iskolák mintájára sportszövetből, kényelmes szabással fognak készülni, a bal felsőzsebre varrott pajzsalakú címer-

rel, amelynek öt mezejébe a főiskola és Sárospatak címere mellett a főiskola történetében nevezetes szerepet vivő Perényiek, Rákócziak és Lorántffyak stilizált címere lesz belevarrva.

Alsóborsodi jégverte gyülekezetek javára megindítottad-e már a gyüjtést?...

HIVATALOS RÉSZ.

XXII. Körlevél.

Valamennyi ref. elemi Iskolaszék figyelmébe!

I. A vallás- és közoktatásügyi minisztérium 77816/1935. szám alatt kiadott rendeletét a helyettes és segédtanítói szolgálat ideje között teljesített katonai szolgálat beszámítása ügyében újabb kiegészítéssel ellátva azzal küldötte hozzám, hogy az elemi népiskolák vezetőségével azt közöljem. A rendelet szerint „a katonai szolgálat nemcsak az esetben számítandó be a segédtanítói szolgálat idejébe, ha a tanító rendes — vagy segédtanítói minőségben vonult be katonai szolgálatra, hanem akkor is ha a katonai szolgálat a helyettes, (kisegítő) — és segédtanítói szolgálat közé esik, feltéve, *hogy a kétféle szolgálat között nincs 30 napot meghaladó megszakítás.*

II.

Valamennyi Lelkésztestvérem figyelmébe!

A miskolci Keresztyén Ifjúsági Egyesület (KIE) október 18-án vasárnap az ősi avasi miskolci templomban egynapos konferenciát tart. Erre a konferenciára várják a kerületbeli ifjúsági egyesületek tagjait. Ez a konferencia megérdemli azt, hogy minél nagyobb számmal jöjjenek el a gyülekezeteinkből a leányok és ifjak, ehhez pedig szükség van arra, hogy lelkésztestvéreim úgy a szószékből a gyülekezet előtt való hirdetés alkalmával, valamint magában az egyesületben buzdítsák az ifjakat ezen a konferencián való megjelenésre.

A konferencián való részvétüket már bejelentették gróf Teleki László az országos KIE alelnöke, valamint a budapesti KIE vezetősége is.

Miskolc, 1936 szept. 30. Atyafiságos szeretettel

Farkas István
püspök.

Meghívó.

A magyarországi református egyház missziói előadóinak 1936 október 7—8. napjain Budapesten a IX. Ráday-ut. 28. sz. alatti theol. akadémia Ráday könyvtártermében tartandó értekezletére.

Az értekezlet sorrendje:

Október 7. szerda.

8—8·30. Áhitat. János ev. 4:30—38. v. Vezeti: dr. Tóth Endre dunántúli egyh. ker. missziói előadó.

8·30—9. Megnyitó. Dr. Enyedy Andor konv. missziói előadó.

9—10. Az evangélizáció ügye. Előadó: dr. Ferenczy Károly tiszántúli egyh. ker. missziói előadó.

10—11. Női munka a magyarországi ref. egyházban. Előadó: Fazekas Lajosné.

11—12. Franciaországi tapasztalatairól, az ottani munkáról, magyarországi missziói terveiről előadást tart: Dóczy Antal missziói lelkész.

Délután: budapesti missziói intézmények megtekintése.

Október 8. csütörtök.

8—8·30. Áhitat. II. Tim. 2:1—13. Vezeti: Kiss József abauji e. m. missziói előadó.

8·30—9. Belmissziói Útmutató és a jövő évi értekezlet megbeszélése.

9—10. A missziói és a magyarországi református egyház. Előadás megbeszéléssel. Előadó: dr. Ravasz László püspök.

10—11. A missziói és a budapesti református egyházmegye. Előadó: dr. Viktor János, egyh. m. missziói előadó.

11—12. A misszió és a csehszlovákiai magyar ref. egyház.

12—1. A missziói és az ausztriai ref. egyház. Előadó: Meyer mödlingeni lelkipásztor.

A sorrend változtatása fenntartva. Az értekezletre tisztelettel és szeretettel vár minden érdeklődőt.

Dr. Enyedy Andor missziói előadó.

Az abauji egyházmegye kezelése alatt levő Kovács—Komjáthy alapítvány jövedelmének élvezetére, az 1937—39. évekre **pályázatot hirdetek.** — Az alapítvány élvezetére az alapítólevél szószerinti szövege szerint jogosultak: a) mindazon ref. vallású lelkészözvegyek, akiknek férje az abaúji ref. egyházmegye esperességében, mint rendes lelkész szolgált, özvegységük ideje alatt Abaujmegye területén laknak, b) akiknek élete, multja és jelene vallásos, feddhetetlen és erkölcsileg tiszta, c) végre akik két, vagy több neveletlen árvával maradtak el. — Pályázati kérvények az illetékes lelkész bizonyítványával felszerelve **október 10-ig** adandók be az esperesi hivatalba Göncre. — Lelkésztestvéreimet kérem, hogy a jogosult özvegyek figyelmét e pályázati hirdetésre hívják fel. Göncz, 1936 szeptember 29.

Farkas Elek s. k. esperes.

Az alsózempléni ref. egyházmegye közgyűlésének missziói határozatai.

1. Egyházmegyei közgyűlés figyelmezteti a Gyülekezetek hivatalosait, hogy a szolgálaton kívüli munka vállalásra vonatkozó szabályrendeletet tartsák be.

2. E. K. megbízza missziói Bizottságot, hogy a gondnokok részére évenként háromnapos értekezletet rendezzen.

3. E. K. elrendeli, hogy egyházlátogató küldöttség a gyülekezeti elöljárók, presbiterek munkáját a törvény pontjai szerint kérje számon. Elrendeli továbbá, hogy a gyülekezetek presbitériumai, Úrvacsoraosztások alkalmával, először és külön járuljanak a Szentasztalhoz.

4. E. K. kéri az egyházmegye világi tisztviselőit, hogy református jellegű ünnepélyeken és értekezleteken személyes megjelenésükkel is tegyenek bizonyságot érdeklődésükről és hitükről.

5. Egyházmegye missziói Bizottsága felhívja a gyülekezetek figyelmét az egyházmegye október havi missziói munkaprogrammjára.

Nyomtatta: Kisfaludy László a Ref. Főiskola betűivel Sárospatak, 1936.

XXXI. évfolyam. 41. szám. Sárospatak, 1936 október 11.

SÁROSPATAKI REFORMÁTUS LAPOK

A TISZÁNINNENI REFORMÁTUS EGYHÁZKERÜLET, A SÁROSPATAKI FŐISKOLA ÉS A TISZÁNINNENI EGYHÁZKERÜLETI KÁLVIN-SZÖVETSÉG HETI KÖZLÖNYE

FELELŐS SZERKESZTŐ ÉS KIADÓ: **DR. MARTON JÁNOS.**

FŐMUNKATÁRSAK: DR. ENYEDY ANDOR, DR. MÁTYÁS ERNŐ, DR. SZABÓ ZOLTÁN, DR. ÚJSZÁSZY KÁLMÁN és DR. ZSIROS JÓZSEF. — Kálvin-szövetség részéről: DR. H. KISS GÉZA.

TARTALOM: —*y* —*r*: Generális vizitáció Gelejtől Borsodgesztig. (Folyt. köv.) — *Dr. Mátyás Ernő*: Lelkipásztornevelésünk aktuális feladatai. — *Lenkey Gyula*: Levél (XXIII.). — *G.*: A könyvtárosok és levéltárosok egyesületének kongresszusa. — Irodalom. — Hirek. — Hivatalos rész. Pályázati hirdetés.

Generális vizitáció Gelejtől Borsodgesztig.

A nagy történelmi próbákat kiálló magyar élet egykori ujraéledésének szinhelyén vezetett végig jelenlegi egyházlátogató körutunk. Az 1596-ik év október 25—26 napjain lefolyt mezőkeresztesi csatában diadalt aratott török a környékbeli községeket elpusztította. Gelejt a pusztulás helyére visszatért 7 család épitette ujra, Borsodgeszt is évekig ugy szerepelt a nyilvántartásokban, mint lakatlan puszta. Ma megvannak a népes, virágzó falvak, a szép magyar nép, csak a jövőt teszi aggodalmassá az a szomoru körülmény, hogy csaknem valamennyi községben, illetve gyülekezetben annyian halnak meg, ahányan születnek. Szeptember, vagyis Kisasszony havának utolsó vasárnapján, 27-én reggel indult a püspökünkből, Pósa Péter esperesből, Novotny Gyula titkárhelyettesből (Illyés Bertalan a sok betegeskedés gyengeségeit szenvedte) és e sorok irójából álló társaság bérautón Miskolczról. Gelej határában szakadó esőben, diadalkapu alatt várt Papp László mezőcsáti főszolgabiró, Martsekényi Imre országgyülési képviselő, Kacsóh Bertalan községi helyettes főjegyző és Nagy Zoltán tanitó. Az ő és a velük volt előljárósági tagok kiséretében, négyes fogaton vonultunk be a lelkészlakhoz, amelynek bejárata előtt Erőss Gyula lelkész üdvözölte a presbitérium és gyülekezet nevében a szeretettel és örömmel várt püspököt. A tágas, szép, oszlopos, már csak háziasszonyt áhitó lelkészlakról kis pihenő után mentünk a templomba, amely igen szépen rendbehozva, kiujitva várt bennünket. Amint a lelkészlak tultágas jelenlegi magános lakójának, épenugy a templom is be tudna fogadni kétszerolyan gyülekezetet, mint amilyen benne helyet foglalt. Főjegyző a Péter első levele 2. r. 1—9. verseit olvasta s azok nagy gondolataiból szőtte imádságát. Az ima után vegyeskar szerepelt, erre következett a sehol el nem engedett közének. Püspökünk alapigéje János ev. 4. r. 24. verse volt. Erről az igéről beszélt ugyanitt 1811-ben, 125 évvel ezelőtt tartott templomszentelés alkalmával Szatmáry József püspök. Ma sem hozhat püspök nagyobb ajándékot ennél az igénél. Egy társaságban arról beszélgettek: mi a magyar faj megtartó ereje? A társaság katonatiszt tagja azt mondotta: „Akit az Isten meg akar tartani, megtartja." Emberemlékezet óta a jelenlegi az ötödik geleji templom. A török pusztitás után Gelej 1700-ig leányegyháza volt Keresztesnek, majd templomot épit s anyaegyházzá erősödik. Azután villám rombolja le az Isten házát, de megint felépitik. Az idei szörnyű jégverés elkerülte a geleji határt. Pedig ti, gelejiek, nem vagytok jobbak a károsultaknál. A magyar bünök közösek. A templomok szépek, de üresek s üresek a lelkek is. Imádjátok Istent lélekben és igazságban. Isten lélek, akiben megvan a lélek minden szépsége. Alsózsolcán lakik egy fiatal gróf, egyházi főgondnok. Mikor aratni kezdték a buzáját, ő maga fogta meg először a kaszát. Vágott nehány rendet, akkor elővette a bibliát, olvasott belőle s az aratókkal együtt buzgón imádkozott. (gróf Haller István.) S ime, Isten csodát tett, a szomszéd községben nemsokára bekövetkezett jégeső elkerülte a határt. Az imádkozás vágya hiányzik sok magyar lélekből. Ellenben tombol a gőg, a nemesi büszkeség. Legenda szól a magyar nemesről, aki háttal ült a lovára, hogy el-elmaradozó birtokában gyönyörködjék. A lova, amit gazdája nem irányitott, szakadékba zuhant. Isten ad mindent azoknak. akik nem magukban, uem a vagyonukban, hanem ő benne biznak s felebarátaikban a testvért látják. Ha Istent igazságban imádom, tudom, hogy nincs véletlen. Isten akarata, hogy itt ma, püspök, lelkészek, tanitók, főszolgabiró, képviselő, gyülekezet, együtt hallgatjuk az igét. Minden a tietek: az a szent magyar föld is, amit elvettek: de ti Istenéi vagytok, mert minden az övé. Minket senki sem szeret, ha legalább mi ne marjuk egymást. Szeressük egymást, szeressük Istent s imádjuk lélekben és igazságban. Beszéde végén megköszönte püspökünk a gyülekezetnek temploma és iskolája rendbehozására hozott nagy áldozatait s buzditotta őket, hogy ők maguk is épüljenek lelki házzá, szent templommá az Urban. Istentisztelet után iskola avatás volt, amelyet Erőss

Gyula lelkész imája és bibliaolvasása vezetett be. Itt is és a templomban is gyönyörködtünk Nagy Zoltán tanító szólóénekében, aminek szépségét Fekésházy Lajos uj tanitótársa kisérete is emelte. Pósa Péter esperes a Márk ev. 9. r. 1—8 verse alapján az Isten, haza és emberszeretet hármas kötelességét állitotta a gyülekezet lelki szemei elé. Ami a gyülekezet belsö életét illeti, a vasárnapi és ünnepi istentiszteletek mellett köznapiak csütörtökön reggel, télen este is, reformációi és bünbánati héten minden este vannak imával és bibliamagyarázattal. Az iskolai tanítás is imával és bibliaolvasással kezdődik. Vasárnapi iskola a lelkész irányitása mellett hat csoportban van. A konfirmáció február elejétől áldozócsütörtökig tart. Templomlátogatók százalékszáma ünnepekben 25, vasárnap 15, köznap 2: meglehetős közönyt mutat. Urvacsorával él évenként a gyülekezet tagjainak 80%-a, az istentiszteleten résztvevők nem igen mennek ki az urvacsora elől. Szekta nincs; kárunkra köttetett egy reverzális. Évi perselypénz 40 P, lelkenként 16 fillér. Templom és iskola javitásra, épitésre sokat áldoztak. Szegénygondozás a községgel egyetértésben folyik. Ifjusági egylet 15 taggal minden este összejön az üresen levő tanitói lakásban. Leányegylet 40—50 taggal müködik a postamester nővérénél tartózkodó Kovács Gizella lelkes vezetése alatt. Női bibliakörbe járnak 9-en. 30—40 férfi szintén letelepszik hetenként az ige asztala körül. Énekkar és vegyeskar van Fekésházy tanitó vezetése alatt. Egyházi lapok 20 példányban járnak. Szép és követésreméltó szokás, hogy 43 kat. hold 120 négyszögöl egyházi földet presbiterek, jómódu gazdák egymás között felosztva művelik, a jövedelem az egyházé. Épületjavitásra 5115 pengő 43 fillért költöttek. A község 460 pengő évi segéllyel támogatja az egyházat. A lélekszám 1051, született 28, meghalt 26: áttért 5, kitért 1. A leányegylet izléses, magyaros kivarrásu bőrmappával ajándékozta meg püspök-vendégét. Igen szép termékei vannak az ujonnan felélesztett bőrhimző iparnak.

(Folyt. köv.) —*y*—*r*.

Lelkipásztornevelésünk aktuális feladatai.

Ujonnan felvett theológusok felavatásán elmondotta dr. Mátyás Ernő theol. akad. igazgató.

Amikor titeket ünnepélyes keretek között avatunk fel theol. akadémiánk polgáraivá, különösen helyénvaló, hogy beszéljünk a mi theológiánk jellegzetes vonásairól. Legelőbb azt a gondolatot akarom megemlitent a mi theológiánkról, hogy az az élet theológiája. Mi, munkánkban a legszorosabb kapcsolatban akarunk lenni az élettel. Állandóan látni akarjuk annak mélységeit, szakadékait. Látni akarjuk annak az életnek kisértéseit, amelybe ősi falaink közül majd mint lelkipásztorokat bocsátunk ki. Az élet által felvetett kérdésekre akarunk feleletet adni, az abban lévő hiányokra akarunk erőket nyujtani.

Volt idő, nem is olyan régen, amikor azt képzeltük, hogy az emberek egymástól elszigetelten is élhetik a maguk életét s azt az egyes ember individuális sajátosságaiban kerestük. Ma ugy látjuk, hogy a modern ember élete ezer szállal van egybekapcsolódva, hogy a világmindenség eseményei a legszorosabb viszonyban vannak egymással, hogy az egyetemes emberiség sorsfordulatától függ az egyén élete is. Általában is olyan időket élünk, amelyben az emberiség figyelme ujra a nagy világegészre irányul. A modern technikai vivmányok is nagy segitségünkre vannak abban, hogy az egész földkerekségének eseményeit figyelemmel tudjuk kisérni.

A világmindenségre vetett tekintetünk előtt pedig ma sötét mélységek tárulnak fel és látásaink azért lesznek egyre félelmetesebbekké, mert egyre szélesebb kiterjedésüvé és mélyebbé lesz a válság, amelyben élünk, amely válság nem elsősorban világgazdasági, politikai, vagy világnézeti, hanem az ember válsága. Mindig nagyobb erőfeszitéseket fejt ki az emberiség azért, hogy kiragadja magát a mélységbe sodró örvényekből, de ezek nyomán csak az emberi vállalkozások csődje, az emberi akarások kudarca bontakozik ki. Napról-napra világosabbá lesz előttünk a gondolat, hogy emberi erők nem képesek megtartani világunkat.

Most hadd emlitsem meg azt a másik, sokszor emlegetett gondolatot, hogy a mi szolgálatunk az Ige szolgálata. Az a legfőbb feladatunk, hogy az Isten igéjének világosságát és megtartó erejét hirdessük. Ma, amikor az élet sötét mélységei megmozdultak, egészen existenciálisan érezzük, hogy csak az Ige lehet megtartója világunknak. De épen azért kavarogjon bármily sötéten is a bünös emberiség élete, mi bizalommal és reménységgel tekintünk a jövő elébe, mert tudjuk, hogy az Isten nem a halottaknak, hanem az élőknek Istene, hogy az ő igéje által életet áraszt a mi világunkba s minél halálosabb örvények fenyegetnek, annál mélyebbre nyul le az ő atyai karja. Ilyen tapasztalások nyomán existenciális létünk szorultságai is ösztönöznek az Ige szolgálatára.

Ha pedig a világmindenség eseményei belső összefüggésben vannak egymással, igeszolgálatunk is az egész emberiségre kiható. Mégis mi a világmindenség életét csak a mi magyar ref. anyaszentegyházunk és a mi magyar nemzetünk utján szolgálhatjuk, amelyek pedig elválaszthatatlan kapcsolatban vannak egymással, ugyhogy amikor magyar ref. anyaszentegyházunkért fáradozunk, ugyanakkor magyar nemzetünket is épitjük.

Sokszor megállapitottuk azt is a mi főiskolánkról, hogy célkitüzéseiben mindig a kor szinvonalán tudott állani, hogy sokszor meg is tudta előzni korát eszményeinek kitüzésével. Amikor még alig is hallatszottak hangok magyar földünkön a falumunkának jelentőségéről, a mi theol. akadémiánk 6 évvel ezelőtt egészen öntudatosan tüzte ki maga elé, hogy a magyar falu számára nevel lelkipásztorokat. Azóta évről-évre általánosabbá lesz a falunevelés követelménye, aminek bizonysága a napokban lezajlott országos katholikus nagygyü-

lés. Egyenesen létkérdésévé lett nemzetünknek a falu népének erősitése, felemelése. A világválság örvényei felett azok a nemzetek lesznek képesek megállani, amelyek a maguk sajátos képességeit kifejtve, a legegységesebben lesznek képesek felvenni a harcot a népek küzdelmeiben. A magyar sajátosságok legtisztább hordozója pedig a magyar falu népe.

Ámde mi theológusok sohasem feledkezhetünk meg arról az igazságról, hogy igazi mivoltunkat csak az Igében találhatjuk meg, sohasem feledkezhetünk meg arról, hogy magyar mivoltunk mélységeit is csak az Ige hozhatja felszinre. És ha sok szó esik a magyar egység megteremtésének szükségességéről és ha arról is olvasunk, hogy a szellem az igazi egységesitő erő, mi abban a meggyőződésben vagyunk, hogy csakis az Igében lévő erő az, amely egységre tudja hozni a mi magyar népünket. Mi tehát az Ige erőivel akarjuk szolgálni magyar jövendőnket.

Ravasz László egy prédikációjában a keresztyénség egyetemességéről beszélve, megragadóan fejtegette azt a gondolatot, hogy a keresztyénség mindeneket átfogó hatalom, amely nem ismer nemzeti, faji, társadalmi és müveltségbeli különbségeket. Osztva ezeket a gondolatokat, most mégis arra akarok különösen rámutatni, hogy az evangéliom és a falu népének élete a legközvetlenebb viszonyban vannak egymással. A napokban egy ujságcikkben a következőket olvastam e viszonyról: „Krisztus a földmüvelő emberek Mestere. Az Isten egyszülött Fia a föld titkain át magyarázta meg hiveinek az ég titkait... az ő példázatai a falu életéből valók. Magvetőről, buzáról, konkolyról, tövisről, szőlőről, bojtorjánról, és fügéről beszélt Krisztus a tömegeknek... Földesgazdákról, legeltető szolgákról, béresekről, vetésekről, kalásztépésről, meghasadozott nádról, majorokról és falvakról, virágos mezőkről, kenyérről és kovászról áradt a lelkekbe a Krisztus tanitása. A föld és nép munkában egyesitett élete példázza a keresztyén életet s az ősi erkölcseiben meghagyott falu sohasem hagyja el Krisztust, aki meghirdette, hogy: „Én vagyok az életnek kenyere.“ Az evangéliomnak a falu népének az életéből vett e gazdag szimbolumai is ösztönöznek a falu népének a szolgálatára, de a népünk iránti felelősséget azért is ébresztgetjük, mert nemzeti existenciánk szempontjából egyenesen életkérdés népünk evangéliomi javakkal való telitése, Krisztusban való nevelése.

Amikor azonban a falu népének hirdetjük az evangéliumot, sohasem feledkezhetünk meg arról, hogy legfőbb feladatunk az Isten dicsőségének a szolgálata, sohasem feledkezhetünk meg arról, hogy a Krisztus királyságának kell mindenekfelett teret készíteni magyar földünkön. Krisztus örök parancsa lebeg szemeink előtt: „Hanem keressétek először Istennek országát és az ő igazságát és ezek mind megadatnak néktek.“ (Máté 6:33). Nemzetünk ujjászületése is csak ajándékképen adatik akkor, ha Isten országát keressük egész valónkkal.

Isten dicsőségének szolgálatára azonban csak az Isten lelke által megragadott emberek képesek, olyanok, akik megtapasztalták Istennek megfoghatatlan kegyelmét és az ő Fiának irgalmasságát. Mi tulajdonképen semmivel sem gazdagithatunk benneteket. Azért ebben az áhitatos órában nem lehet főbb feladatunk, mint az, hogy az ő szent lelkéért könyörögjünk, hogy ez iskolai évben is müködjön falaink között, működjön a ti ifjúi szivetekben.

Levél.

XXIII.

Eddig minden mozdulatot az egyház szabályozott és mondott; — most szabadsághoz jutottak. Az egykorú formákat és kifejezéseket felváltotta a természetes vonás. Ennek helye természetesen nem Róma, hanem a nagy világ lett. Voltak festők, akikről azt mondták, — amit lefestett, nemcsak olyan volt, mint a tárgy, hanem mintha, a tárgy maga lett volna. Mezítelent még tanulmányozni sem volt szabad, azért igen sematikusan rajzoltak meg minden formát. Ruházatuk, hol a kor divatja volt, hol, — ha vallásosabb alak volt, akkor az antik tunika, tóga és szandál, fejük födetlen. A bizánci térnélküliségből, itt már helyileg meghatározott térben élnek. Az egész alkotás még lapos, nincs test, nagy felület, a testnek nincs árnyéka. De már azért kifejez és mindent alárendel a gondolatnak, amit ki akar fejezni.

A két szerzetesrend, amely Magyarországon is dolgozott és Dante, a firenzei költő teremtette meg az allegórikus művészetet. Itt már belép a művészet abba a részbe, ahol nemcsak a túlvilágot osztja fel pokol, tisztitóhely és mennyországra, hanem a büntetést is szabályozza és a dogmatika szabályaihoz alkalmazza. Ezt követte az utolsó itélet kiábrázolása is. A sátán; a halál; ilyen felirásokkal, hol három halott pihen; — „Voltunk, mint ti, lesztek, mint mi.“

Ez a kor nem fejlesztette a művészetet, csak a téma-kört bővítette. A világ és az ember felfedezésével megindul a nagy reform-mozgalom láthatatlanul. Beszélő lesz a fenséges, szóban és képben egyaránt. A szabad vizsgálódás megnyitja a szemeket és ezt a művészet tette és végezte el. Egy új világ sejtelmei bontakoznak ki, mely egyrészt székesegyházzá, másrészt sirbolttá alakul. Ez az emberiség szellemisége, melyben a mérhetetlen éggel a mulandóság találkozik, s körülfonja egymást, hogy a hitetlen ember imádni tanulja, a ködbe burkolózó, elrejtőző örök Istenséget.

A bizantinizmus megfelelt a közizlésnek, mert színpompája csillogó és fényes is volt. A szt. Márk templom falai tarka márvány lapok és belül a boltozat ragyogó mozaik. Mindentől ilyen arany ragyogást, színpompát, ékszerszerű fényt, dús ékítmények szövevényét kívánták. Ez volt a konzervativ művészet, tüzes, színpompás művészi ízléssel.

A bizantinizmus és miszticizmus még az égieket is feldíszítette, azokkal a tárgyakkal, ami a földön örvendeztetett. Az aranyművesség finom termékeivel, gyöngyökkel és ékszerekkel. Különösen nagy szeretettel ábrázolták a Krisztust látogató három királyt, ahol a földi és mennyei pompa kifej-

leszthető volt. A művészet tárgyai még mindig egyháziak, mert az egyház a legjobb munkaadó. Mivel nem volt szabad földi dolgokat bibliai álarc nélkül feltárni, más módon igyekeztek kielégíteni a világi érzelmeket. Az egész vallásos művészetet világiassá tették. Az arany háttér helyébe a természet részleteiben is finoman kidolgozott részek jönnek. Mérföldekre is éppoly finom, nincs a távolban köd, szemük az infravörös sugarakon is áthatolt és nem volt szemük elől eltakarva semmi sem. — Nem akarták ismerni azt, hogy a természet eme fenségét valami eltakarja. A közeli fák, alakok, részek, edények, mind szépen, díszesen kidolgozva, úgyhogy a kor és eszközei tisztán érzékelhetők. Ezt a nagy reakciót az egyház is elismerte; azt tanította, hogy a természet Isten kezével irott könyv, s áldást adott a kor örömeire és művészetére, szellemi törekvésére.

A XIV. sz. gótikus épitményein, áldozattartóin, szószékein, keresztelő medencéin, szentségtartóin, s mindazon, amit az ember a templomokban lát, nem az arányok összhangja, sem nem a vonalak tisztasága, vagy a diszités gyöngédsége a megkapó, hanem a hihetetlen ügyesség, a mellyel mindezeket a diszmunkákat kifaragták és összerakták. Mintha nem egy kőből, hanem lágy kézzelgyurható anyagból volnának. A szem felnyilt és a valóság formáit a kéz a természettel együtt oly biztonsággal tudja alakítani, mint a gótikus épitészek a követ.

(Folyt. köv.) *Lenkey Gyula.*

A könyvtárosok és levéltárosok egyesületének kongresszusa.

Folyó hó 2—4. napjain kongresszusra gyültek össze a csonka ország könyvtárosai s levéltárosai. Mintegy 500 könyv- és levéltári tisztviselőből 300 lépett be az egyesületbe s ezek nagyrésze részt vett a kongresszuson. Képviseltették magukat az egyházi könyvtárak is. Igy Debrecen, Pápa, Budapest és Sárospatak könyvtárai is. Pénteken délelőtt a fővárosi nagykönyvtárakat s nagy nyomdai üzemeket mutatták be a kongresszus tagjai előtt. (Ez volt a legtanulságosabb része a kongresszusnak.) Délután volt az Egyesület közgyűlése, amely beható eszmecsere után elhatározta, hogy a fiatalabb nemzedék számára könyv- és levéltári tanfolyamot nyit, amelyen végzettek alkalmazását fogja kérni az illetékes testületektől.

Már első nap megkezdődött az előadások sorozata, második nap folytatódott. Sok érdekes dolgot igyekeztek a felolvasók megvilágítani s a sokszor ellentétes álláspontú hozzászólásokból is sok tanulság szűrődött le. Vasárnap volt a zárógyűlés, amelyen a könyv- és levéltárügy vezetői tárták fel felfogásukat egyes kérdésekről. Igy például a könyvtár feladatáról, mely szerint a könyvtár főcélja a közönség érdekét kielégíteni, minél szélesebb körben terjeszteni a tudományt. Az a jó könyvtáros, aki ennek megfelel, s az a könyvtár remélhet állami támogatást, amelyik e cél szolgálatában áll. (Arról persze nem esett szó, hogy ez a fenntartónak mennyi áldozatába kerül: könyvtárszobák, olvasótermek, egymást váltó szolgák, könyvek beszerzése ott, amivel szemben az állami támogatás mértéke bizonyára minimális lesz. Pedig erről is szerettünk volna hallani.) *G.*

IRODALOM

AKARSZ-E MEGGYÓGYULNI? IMÁDKOZZÁL!

Irta: Farkas István püspök. Miskolci ref. Kórházmisszió kiadása. Miskolc, 1936.

Negyedik ezres példányszámú kiadás felel ennek a két íves imakönyvecskének cimében feltett kérdésre és felszólításaira. Igenis, nagyon sokan vannak, akik nem csupán orvosi tudománynyal — mely szintén Isten ajándéka — akarnak testükben meggyógyulni, hanem az élő víz és élő kenyér lelket tápláló erőivel is. Ezeknek a jó alkalmisággal összeválogatott, mesterkéletlenül megírt egy — másféllapos imádságoknak két forrása van: egy isteni — az imádságok élén megjelölt szentírásbeli ige, melyre visszafelel az imádság és egy emberi forrás — mélységes szeretet a szenvedő embertestvérhez és őszinte együttérzés vele.

Jó volna, ha ez a külső kiállításában is tetszetős, könnyen olvasható betűtípussal szedett könyvecske készletben, helyesebben *készenlétben* állna nemcsak a miskolci kórházmisszióban, hanem a falvak parókiáin is. Nincs falu, melyből évenként kórházba ne kerülne egy-egy, milyen jó volna hazulról vitt utravalónak. S milyen jó volna a gyülekezetében beteget látogató lelkipásztor számára is, ki ha ezzel menne, nem menne üres kézzel.

KIÁLTÓ SZÓ.

Muraközy Cyula Kálvin-téri lelkipásztornak, a Református Élet szekesztőjének új könyve jelenik meg november végén. A Sylvester Irodalmi R. T. kiadja utóbbi esztendőkben könyvalakban még meg nem jelent tanulmányait, előadásait és számos, még meg nem jelent prédikációját. A tanulmányokban és az előadásokban a mai magyar életnek nagy kérdései tünnek elő, ahogy a református keresztyén lélek azokat látja s azokra választ ad. Egy csomó történeti, esztétikai és theológiai vonású kérdés áll ezeknek a tanulmányoknak és előadásoknak a központjában. A prédikációk véglgkísérik az egész egyházi esztendőt. Tárgykörük kiterjed azokra a kérdésekre, amelyeket a református szószékeknek mind sűrübben kell érintenie, mert mind erősebben vetődnek a mai lélek mélyén. A könyv november hó közepén jelenik meg. Mielőtt könyvárusi forgalomba kerülne a Kiáltó Szó, előfizetést hirdetnek reá, amelyben az ára lényegesen olcsóbb. A könyv ára előjegyzésben 3 P. 40 fillér, postaköltség 20 fillér. Előjegyzéseket a Kálvin-téri lelkészi hivatalba lehet küldeni, Budapest, Kálvin tér 7. szám.

Alsóborsodi jégverte gyülekezetek javára megindítottad-e már a gyüjtést?...

A nemzet nagy halottjának, GÖMBÖS GYULA miniszterelnöknek temetésén sárospataki főiskolánkat Dr. Panka Károly országgyűlési könyvtárigazgató, a Pataki Diákok Országos Szövetsége Budapesti Egyesületének elnöke fogja képviselni. Egyházhatósági intézkedés folytán a főiskolában a temetés napján a tanítás szünetel.

HIREK

Szentistváni Gaál Ferenc poroszlói lelkipásztor október hó 6-án 2 hónapi szenvedés után életének 69-ik esztendejében elhunyt. Halálával nemcsak Alsóborsod, hanem egész tiszáninneni egyházkerületünk lelkészi kara egyik legbuzgóbb és leghívebb tagját veszítette el. A megboldogult valódi lelkipásztori nevelő, építő lélek volt. A gyülekezeti munkára vetette magát már abban az időben, amikor a zajtalan, csöndes, céltudatos gyülekezeti munka még fehér holló számba ment. Az Igét hintette gyülekezete lelkébe szent szolgálata érdekében végzett irodalmi tevékenysége által is. Egyházmegyéje és az egyházkerület egyaránt felhasználták a megbízható, pontos, lelkiismeretes munkás hozzáértését és hivatásszeretetét. Igazi szakértője lett megbízatásainak, hű sáfárja mennyei Urának, akinek szolgálatában csöndes hűséggel égett el élete. Megszomorodott, árván hagyott családján és hosszú 33 éven át pásztorolt gyülekezetén nyugodjék meg Isten vígasztalása!

— **Október 6-át** kegyeletes ünnepéllyel ülte meg sárospataki főiskolánk. A gyülekezeti nagytemplomban tartott istentiszteleten, amelyen résztvett a tanári kar és az egész tanuló ifjúság, az igét *Gönczy* Árpád főiskolai szénior hirdette. Istentisztelet után az ifjúság megkoszorúzta a hősi halált halt diákok emléktábláját és Kazinczy Lajos vértanu szobrát. A délutáni ünnepélyen szavalt Istók Miklós I. é. teológus és Deák Gábor VIII. oszt. tanuló s tartalmas ünnepi beszédet mondott Gönczy Árpád főiskolai szénior.

— **Barth Károly** pataki látogatásának a tanári értekezés megtartásán kivül különös szint és jelentőséget adott az ifjuság körében való időzése. Egy egész sor égető kérdésre vár feleletet a főiskola uj tiszteletbeli tanárától az ifjuság, azonban részint az idő rövidsége, részint a kimeritő válaszadás miatt mindössze csak 4 kérdés megvitatására került sor. 1. Erre a kérdésre adott válasza: „*Miben látja Ön az imádság tápláló forrásait, esetleg a saját tapasztalatai alapján is?*“ röviden igy foglalható össze: mindenekelőtt meg kell jegyeznünk, hogy itt tapasztalatról nem lehet szó. Egyetlen forrás van csak: a kijelentés. Az imádság Istennek a Kijelentésben való megszólitására való felelet. Ahol nincs imádság, ott nem történt kijelentés sem. 2. „*Mi a legfőbb értelme a szenvedésnek a Kijelentés szerint?*“ E kérdést a Jób és Jerémiás szenvedéseivel világitotta meg. Szenvedés azért van, mert bűn van. A szenvedésben a távoli Isten hatalmát ismeri meg az ember. Nem Isten távozott el az embertől, hanem a bün által az ember. A szenvedés legmélyebb utját Jézus Krisztus járta meg, aki az egész világ bünéért szenvedett. Jézus szenvedése nélkül az ember szenvedésének nincs értelme. 3. „*Vajjon a mai kritikus világ nyujt-e motivumot az emberfeletti béke elérésére?* Ez a világ Isten itélete alatt áll, amit a κρίνω ige *itél, dönt, vádol, elválaszt,* és a κρίσις szó: elválasztás, *vád, per, megitélés* jelentése is kifejez. A választottak lelkét a megitéltetés alatt az Istenbe vetett hit és reménység mennyei békével tölti el. 4 „*Milyen szerepe van a nacionalizmusnak az Isten országában?*“ Meggyőző erővel bizonyitotta, hogy semmi szerepe sincs. Isten nem nemzetiségek szerint végezte el váltság munkáját, Ő az *embert,* a *bünös embert* váltotta meg. A legtöbb ember nacionalizmusa különben is tartalmatlan valami, lényegnélküli keret, szétfoszló ruhadarab, melyet disznek magára vesz Az az igazi nacionalizmus, ha ott, ahová Isten állitott, erőnk s életünk teljes odaadásával végezzük azt, amivel a mennyei Atya megbizott. — Este szeretetvendégség volt, amelyen az ifjuság elnöke: Jánossy Ferenc, németnyelvü beszéddel köszöntötte Barth Károlyt, Rózsai Tivadar pedig ugyancsak németnyelvü beszéd kiséretében átadta neki az ifjuság ajándékát, egy magyar csutorás pipát. Több szavalat s a theológus zenekar játéka után Rózsai Tivadar IV. é. hh. Márk 9 : 14—24 v. felett tartott irásmagyarázásával s a XC. zs. 1. v. eléneklésével ért véget a szeretetvendégség. Másnap reggel az egész theol. ifjuság kikisérte a távozó vendéget, aki láthatólag kedves emlékeket vitt magával Sárospatakról. —*s* —*f.*

— **Sárospataki ref. tanitóképzőintézet** tanári kara és ifjúsága október 6-án d. e. az intézet dísztermében tartott emlékünnepély keretébn áldozott az aradi vértanúk emlékének. A himnusz eléneklése után Fodor József, az önképzőkör ifjúsági elnöke tartott gondolatokban gazdag beszédet, amelyen megrázó erővel pergette le a hallgatóság előtt az első október 6 gyászos, de egyben felemelő eseményeit; A kis énekkar sikerült szereplése, Horváth László V. é. tn. ügyes zongora játéka, s Bende Sándor V. é. tn. és Nagy Dezső IV. é. tn. szavalata tették a műsort változatossá, az ünnepélyt pedig értékesebbé és szinvonalasabbá.

— **Csendesnap a sárospataki theol. akadémián.** Okt. hó 8-án csendes nap keretében történt a sárospataki theol. akadémián az I. éves theológusok ünnepélyes felavatása. Dr. Szabó Zoltán lelkeket lenyügöző irásmagyaeázata után *dr. Mátyás Ernő* theol. akad. igazgató szólt az ifju

Timotheusokhoz és vette ki tőlsk a fogadalmat. Marton János internátusi igazgató az internátusi élet alapvető gondolatait kötötte az ifjuság szívére. Dr. Ujszászy Kálmán a hallgatóság rendkivüli érdeklődését felkeltve beszélt: A tudományos kutatás pataki feladatairól.

— **A 234. sz. II. Rákóczi Ferenc tanitóképzős cserkészcsapat** okt. 6-án az intézet diszteremében tartotta fogadalomujitási ünnepét. Ez alkalommal dr. Egey Antal tanitóképzóintézeti tanár szólt a szervezőtestület nevében a cserkészekhez, megragadó erővel mutatva rá azokra a feladatokra, melyek rájuk várnak. Harsányi László a csapat parancsnoka az uj élet szükségességéről beszélt az intézet cserkészeihez. A felemelő ünnepély zászlótisztelgéssel és a Himnusz eléneklésével fejeződött be.

— **A Dr. Komjáthy Aladár** által kezdeményezett teologus segélyalapra a folyó iskolai évre a következő adományok érkeztek: Dr. Komjáthy Aladár 5 P. Özv. Székely Imréné 1 P. Tóth Jenő 2 P. Lapunk, mély hálával ad hirt e bevált kezdeményezés megujításáról.

— **Bodroghalmon** október 24—25-én délután 2 órától 3 óráig rendezendő ifjúsági konferenciára a jelentkezés október 20-ig közlendő a Bodroghalomi lelkészi hivatallal. Résztvevők bibliát, énekeskönyvet, szeretetcsomagot, 40 fillér jelentkezési díjat hozzanak magukkal.

— **Lakatos István** újlőrincfalvi lelkész a *Szigethi Gyula* dunavecsei v. o. lelkészi állásaikat felettes hatóságaik hozzájárulásával elcserélték. A távozón és érkezőn legyen Isten gazdag áldása.

HIVATALOS RÉSZ.

XXIII. sz. Körlevél.
Egyházkerületi közgyűlési meghivó.

A Tiszáninneni Ref. Egyházkerület évi rendes közgyűlését Miskolcon, 1936 *november hó 10-ik* napján (kedden) a ref. egyház Palóczi-utcai gyülekezeti termében tartja meg.

A közgyűlés *fél 9 órakor kezdődik,* melynek fontosabb tárgyai: az egyházmegyék jelentései, konventi határozatok és leiratok, tanügyi jelentések stb. tárgysorozatba felvett ügyek.

Délután az egyházkerületi bíróság ülésezik.

Ez ülésekre az egyházkerületi közgyűlés alkotó tagjait és az érdeklődőket, valamint az egyházkerületi bíróság tagjait tisztelettel meghivjuk.

Miskolc és Rásony 1936. október 7.

Farkasfalvi Farkas Géza főgondnok. *Farkas István* püspök.

Kerületi bizottsági ülések.

A kerületi bizottságok elnökei helyett a püspöki hivatal adta ki az alább közölt meghivókat.

Meghivó a Középiskolai Tanügyi Bizottság ülésére.

Szeretettel kérem a Középiskolai Tanügyi Bizottság tagjait, hogy az 1936. november 9-én délután 3 órakor a miskolci ref. egyház gyülekezeti termében tartandó bizottsági gyülésre pontosan megjelenni szivesked-jenek.

Meghivó az Elemi Népiskolai Tanügyi Bizottság ülésére.

A Népiskolai Tanügyi Bizottság ülését a kerületi közgyűlést megelőző nap, 1936. nov. 9-én d. u. 5 órára tüzzük ki a miskolci ref. egyház Palóczy utcai gyülekezeti termében, melyre a Bizottság tagjainak pontos megjelenését kérjük.

Meghivó az Egyházkerületi Missziói Bizottság ülésére.

Az Egyházkerületi Missziói Bizottság ülését a kerületi gyűlést megelőző nap 1936. november 9-én délután 4 órakor tartja a miskolci ref. egyház Palóczy utcai gyülekezeti termében. Szeretettel kérjük a Bizottság tagjainak pontos megjelenését. *A Bizottságok elnöksége.*

II.

Valamennyi lelkésztestvérem figyelmébe.

Az egyházkerületi tanács f. év szeptember 10-én tartott ülése az egyetemes konvent felhivására elrendelte, *hogy az Institució megjelenésének négyszázados évfordulója alkalmából minden gyülekezet Kálvin vasárnapot rendezzen. Azért novembor 1-ét, vasárnapot tüzte ki,* mint amely napon lehetőleg necsak az istentiszteleten, hanem vallásos ünnepélyen is megemlékezés történjék az Institució megjelenéséről, valamint magáról Kálvin Jánosról, az ő személyéről és munkáiról. Azért is alkalmas ez a vasárnap, mert 1533 november 1-én hangzott el a párisi egyetemen az a rektori székfoglaló, amely sorsdöntő volt Kálvin életére és a francia nyelvü reformáció megindulására. Francia református testvéreink ezt a napot ünneplik a reformáció emlékkünnepéül.

III.

Valamennyi Presbitérium figyelmébe.

Az Egyetemes Konvent 54/1936. sz. határozata alapján az Egyházkerületi Tanács elrendelte, hogy minden gyülekezet, illetőleg presbitérium kebelében alakittassék szociális albizotság, esetleg kültagok bevonásával is, mely állandóan foglalkozzék a gyülekezet nehéz helyzetben élő tagjainak sorsával. Kisebb gyülekezetekben ezt a szolgálatot a presbitérium maga is elláthatja.

IV.

Az alsóborsodi segélyezésre szorult jégkárosultak számára begyüjtött összeg azonnal beküldendő.

V.

Az esperes urakat és egyházmegyei pénztárnok urakat szigorral utasitom a személyes felelősség kimondásával arra, hogy a közalapi és nyugdíjintézeti járulékokat, ha másképpen nem lehet végrehajtás utján azonnal hajtassák be.

Atyafiui szeretettel

Miskolc, 1936. okt. 7. *Farkas István* püspök.

Pályázat.

253/1936.

A szirmai ref kántortanítói állásra, — mely nyugdíjazás folytán megüresedett — a folyó iskolai év tartamára helyettes alkalmazására pályázatot hirdet a ref. iskolaszék: javadalma a törvényszerű illetmény. Kötelessége a III—VI. osztályok tanítása, kántorizálás, énnekkar vezetés, belmissziói munkákban segédkezés. Állás f. év. november 1-én elfoglalandó. Kérvények ref. lelkészi hivatal Szirma Borsod m. — folyó év október 30-ig küldendők.

Nyomtatta: Kisfaludy László a Ref. Főiskola betűivel Sárospatak, 1936.

XXXI. évfolyam. 42. szám. Sárospatak, 1936 október 18.

SÁROSPATAKI REFORMÁTUS LAPOK

A TISZÁNINNENI REFORMÁTUS EGYHÁZKERÜLET, A SÁROSPATAKI FŐISKOLA ÉS A TISZÁNINNENI EGYHÁZKERÜLETI KÁLVIN-SZÖVETSÉG HETI KÖZLÖNYE

FELELŐS SZERKESZTŐ ÉS KIADÓ: **DR. MARTON JÁNOS.**

FŐMUNKATÁRSAK: DR. ENYEDY ANDOR, DR. MÁTYÁS ERNŐ, DR. SZABÓ ZOLTÁN, DR. ÚJSZÁSZY KÁLMÁN és DR. ZSIROS JÓZSEF. — Kálvin-szövetség részéről: DR. H. KISS GÉZA.

TARTALOM: *Báró Bottlik István:* Világválság hullámai között. — *—y—r:* Generális vizitáció Gelejtől Borsodgesztig. (Folyt. köv.) — *Szigethy Ferenc:* Farkas István köszöntése. — *Kántor Mihály:* Királyi vár a pusztában. — Hirek. — Hivatalos rész.

Világválság hullámai között.

Báró Bottlik István egyházmegyei gondnok közgyűlést megnyitó beszéde.

Főtiszteletű Püspök Ur!
Nagytiszteletű Egyházmegyei Közgyűlés!

Mély tisztelettel és legbensőbb örömmel üdvözlöm az egyházmegyei közgyűlés nevében egyházkerületünk főtiszteletű püspökét ki magas megjelenésével újból kifejezést adott együttérzésének és annak a szolidaritásnak melyből a mi egyházmegyénk és egyházkerületünk egyházi és világi szolgái között az a harmónia fakad, mely olyan mint a tenger, melynek csak a felszínén vannak hullámok, mélységeiben azonban csend és békesség honol. Én bízom abban, hogy a mi szeretett püspökünknek és az ő munkatársainak egyházkerületünk és egyházmegyénk vezetőinek példaadó munkássága fenn fogja tartani azt a harmóniát, amely nélkül igazában nem szolgálhatjuk se Istent se a magyar hazát.

Mélységes részvétet keltett a mi egyházmegyénkben is az a nagy csapás, mely a nemzetet Gömbös Gyulának Magyarország miniszterelnökéelhunytával érte, kit párt és osztálykülönbség nélkül tisztelt és becsült minden magyar mert ellenfelei is elismerték, hogy a magyar nemzet egysége és nagysága volt életének vezérgondolata, melyért elhivatottságába vetett hitének erejével küzdött.

Magyarország főméltóságú kormányzójának bölcsessége Darányi Kálmán Önagyméltóságát nevezte ki Magyarország miniszterelnökévé, mely legfelsőbb elhatározást az egész magyar közvélemény megnyugvással és boldogabb magyar jövendőbe vetett erős hittel vett tudomásul.

Egy év telt el legutóbbi közgyűlésünk óta és ennek az esztendőnek csaknem minden napja újabb és újabb feszültséget vitt bele abba az európai légkörbe, melynek viharai mindig sötétebb felhőkkel vonják be a magyar égboltot is. Világnézetek ütköznek, valóságos antikrisztusi erők törekszenek lerombolni a polgári rend várfalait melynek legerősebb bástyáit: a vallást és a családot támadják legintenzivebben.

De vajjon számottevők lehetnének-e ezek a földalatti erők, ha a valláserkölcs és a családi élet tisztasága meg nem lazul? Erre a kérdésre csakis nemmel válaszolhatunk. De bárminő súlyosak legyenek is ezek a válságok, a nemzetek és az egyének életében, az emberiség életében csak epizódok, mert az emberiség fejlődésének csak egyetlen sarkköve van, melyet megingatni annyit jelentene, mint alapjában megingatni az egész világot és ez a sarkkő: az Ur Jézus Krisztus.

És ha a mi szomorú korszakunkban hanyatlóban van is a valláserkölcs, a krisztusi igazság azért örök és változatlan, mint ahogyan nem változik a nap sem, ha mi körülöttünk éjszaka van. A világosságnak győznie kell a sötétség felett! A végeredmény nem kétséges, a kérdés csak az, hogy hogyan éli át Európa ezt a krízist, hogyan élik ezt át a nemzetek és egyének és a mi megtépett hazánkat sikerül-e újabb veszedelmek örvényeitől megóvni.

Istennek hála, a mi nemzetünk hajóját olyan erőskezü kormányos irányítja, a nemzetnek olyan providenciális vezére, akit a nemzet csekély anyagi erőit oly erkölcsi erőkkel tudta pótolni, melyek a nemzet tekintélyét egész Európában magasra emelték. Ez az erkölcsi erő pedig a magyar nép széles rétegeiben is él és pozitiv erővé válhatik, ha áthidaljuk azokat a szakadékokat, amelyek a gazdasági élet egyes osztályait egymástól elválasztják, ha felszabadítjuk a lelkek százezreit attól a lidércnyomástól, mellyel a nyomor nehezedik rájuk, mely igen sokszor lerombolja az erkölcsi öntudatot, mely nélkül elsorvad a nemzeti és polgári öntudat is.

És itt van a mi kálvinista egyházunknak és az egész magyar keresztyénségnek egy oly történelmi feladata, amely meghalad minden eddigit, mert ma oly áramlatok ellen kell küzdenie, amelyek ép úgy veszélyeztetik az egyházat, mint a polgári rendet és a magyar hazát. Ezekkel a romboló törekvésekkel szemben az erkölcsi erő gyarapítása a legerősebb fegyver, mert ezek a törekvések csakis

a hitetlenség és erkölcstelenség talajából táplálkoznak. — Az erkölcsi erők gyarapitásának pedig a templomból és az otthonból kell kiindulnia! A családi életet kell legelőször is visszahelyezni arra a színvonalra, amelyben a női ideált ismét az anyában találja fel a társadalom. Az anyaság és a családi tüzhely magasztossága a keresztyén gondolat érvényesülésének elengedhetetlen feltétele. — A keresztyén gondolat érvényesülése azonban a család életének anyagi feltételeit is biztosítja, mert bár a keresztény gondolat korántsem antikapitalista. azonban kizárja a kizsákmányolásnak, a kapzsiságnak még a gondolatát is. és merőben ellentétes a gazdasági liberalizmus elveivel.

Az egyháznak nem lehet hivatása a napi politika irányitás, a mai válságos helyzetben mégis bizonyos irányelvek érvényesülése érdekében az egész keresztyénségnek sorompóba kell lépnie és bátran ki kell mondani; hogy a krisztusi igazság nemcsak hit, hanem társadalmi alaptörvény is, amelynek az állam életében is érvényt kell szerezni és az embert arra a piedesztálra kell emelni, amelyre őt az Ur Jézus helyezte, amiből az következik, hogy az állam legnagyobb értéke az ember, miért is a tőke és a munka viszonyát a gazdasági életben ennek a szempontnak a szemszögéből kell megitélni és szabályozni, úgy, hogy az ember és nem a tőke érdekei szabják meg a gazdaságpolitika irányát.

A keresztyénségnek ebben az irányban az államhatalmat serkenteni, ellenkező befolyásokkal szemben támogatni és erősiteni kell. Már pedig, ha mérlegre tesszük, hogy mit tett és mit tehetne a magyar keresztyénség azért, hogy társadalmi és gazdasági rendszerünket összhangba hozzuk a krisztusi gondolattal, mit tett azért, hogy nemzetgazdaságunknak alaptörvényévé az igazságot és méltányosságot tegyük és az evangéliumi szellemet belevigyük a nemzet vérkeringésébe, akkor meg kell állapitanunk, hogy ezen a téren még igen sok tennivaló marad hátra, holott minden magyar család, melyet a nyomorból bárminő szerény, de emberhez méltó standardra emelünk, egy-egy téglája annak a védgátnak, mely a keresztyén és nemzeti gondolat fundamentumán épül fel és melyen megtörnek a démoni erők szennyes hullámai.

A történelmi multban a kálvinizmus előharcosa volt a demokráciának, ma pedig a társadalmi igazságosságért kell harcolnia, mert nemcsak hirdetni kell a Krisztus igazságait, de harcolnunk is kell azoknak érvényesitéséért, mert a keresztyén gondolat csak akkor mentheti meg az egyházat és a nemzetet, ha megtestesitjük azt a sajátmagunk és a társadalom életében is.

Ezek a törekvések azonban csak akkor érhetnek el nagy, a nemzet jövőjére döntő eredményeket, ha a magyar keresztyénség vezetői azokban teljesen szolidárisak.

Sajnos, a keresztyén egység gondolata nem minden oldalon találkozik kellő megértéssel és minduntalan látunk olyan jelenségeket, melyek a keresztyén egységre irányuló törekvésünket megbénítják.

De bármilyen hajótörést szenvedtek is ezirányu törekvéseink, az emberiség világtörténelmi válságában, amikor a korlátlan lehetőségek korát éljük és nem tudhatjuk, hogy a mi megcsonkitott hazánk minő ujabb megpróbáltatás, avagy történelmi elhivatottságának betöltése előtt áll-e, amikor szörnyü bünök, világpusztitó hadjárata egy történelmi földindulás romjai alá akarják temetni a keresztyén gondolatot, — akkor nem adhatjuk fel a reményt, hogy a magyar keresztyénség történelmi felelősségének tudatában végre mégis tömören, egységesen és elhajlás nélkül fog az evangélium és a nemzeti igazság szikláján megállni.

De történjék e téren bármi, a magyar kálvinizmus a történelmi elhivatottság öntudatával és erejével fogja kötelességét teljesiteni.

Nagy vonásokban kivántam rámutatni arra a nehéz és felelősségteljes feladatra, mely a lelkek mai sulyos válságában a kálvinizmusnak és az egész magyar keresztyénségnek osztályrészül jut. Mivel pedig az én megtisztelő gondnoki szolgálatom lejár a legbensőbb hálának érzésével mondok köszönetet az én egyházi és világi szolgatársaimnak azért, hogy az én szeretetem náluk mindig szeretetre, gyarlóságaim pedig elnézésre találtak.

Amidőn őszinte tisztelettel és szeretettel üdvözlöm közgyülésünk minden tagját és a mi egyházmegyénkre Istennek bőséges áldását kérem, bizom abban, hogy az a kálvinista szellem, melyből történelmi multunkban nem egyszer virult ki a nemzet szabadságának élő fája, a boldogabb magyar jövendőnek éppen olyan pillére lesz, mint aminő pillére volt a nemzet szabadságharcainak négy évszázad minden viharán keresztül.

Generális vizitáció Gelejtől Borsodgesztig.

Esőben mentünk át Gelejről Nagymihályba is. A határon át kellett szállni a nagymihályi négyesfogatra. Szabó József lelkész a János II. levelének 12. verse alapján üdvözölte az örömujjongással fogadott püspököt. Főjegyző lectiója itt Fitippi 2. r. 1—11. versei, püspökünk alapigéi Máté 20. r. 26—28. versei voltak. Jézust nem értették meg a gőgös papi fejedelmek. Ma sem értik sokan őt. Jézus szerint az erő: védeni a gyengét. Mindenfelé az emberi dicsőség hajhászása folyik. A marengói csata után megkérdezték a győztes francia tábornokot: Kik verték meg a németeket? A tábornok igy felelt: Én és még hetvenezer francia. A történelmet nemcsak a nagy emberek, hanem a névtelen harcosok és munkások is irják. A hizelgőktől körülvett Henrik király előtt ezt mondatja a nagy szinműiró, Shakespeare: „A dicsőséged szálljon fel veled az égbe. A gyalázatod hulljon le veled a porba. A dicsőségedet felirja Isten és a történelem. A gyalázatot nem irják fejfákra.“ Pedig minden nagy emberben megvan az emberi gyarlóság is. A pesti rendőr, aki a négyemeletes ház összeomlására a bentlakókat

figyelmeztette, az őt magasztalóknak egyszerüen ennyit mondott: Én csak a kötelességemet teljesitettem. Ez a kötelességtudat kezd hiányozni a magyar életből. Tele vagyunk panasszal. Pedig a panasznak Isten gyermekeinél nincs helye. Akármi vagy, hálaadással szolgálj a helyeden Istennek. Nincs ostobább kérdés, mint az, hogy ki nagyobb közöttünk? Isten nem a rangot, hanem az embert nézi, akit meg akar fürészteni dicsősége fényében. A Megváltó engem, a püspököt is, a magam megalázására tanit. Alázatosnak lenni, szolgálni, könnyet törölni, javainkat másokkal megosztani: ebben van a krisztusi nagyság. Jézus az utolsó itélet alkalmával mindenkinek azt fogja mondani: Fiam, mutasd meg nekem a szivedet. Krisztus szolgálatának munkáját végezzétek: lelkész, tanitók, presbiterek. A presbiter ne dolgozzon a mezőn vasárnap még akkor sem, ha erre a politikai hatóság engedélyt ad. Fel kell emelni a lelkeket a szolgálat magaslatára és méltóságára. Ezért járom én a falvakat s keresem a Krisztus lábanyomát.

Mezőnagymihályon köznap reggel bibliaolvasás és ima van, időnként bibliamagyarázat. A vasárnapi iskolát a tanító vezeti, a lelkész egyszer-egyszer gyermekistentiszteletet tart. Konfirmáció januártól áldozócsütörtökig. Temlomlátogatók (40, 20, 2) és úrvacsorázók száma (86 százalék) biztató emelkedést mutat. Reverzális kárunkra volt 2, de nem törzsökös gyülekezeti tagok kötötték. Évi perselypénz 15 P, lelkenként nem egészen 2 fillér. Elesett szegény hiján iskolás gyermekeket segélyeznek. Ifjúsági csoport van 30—40 taggal, leányegylet 42 taggal. Olvasóegylet az Énekkarral egybekötve 44 taggal. Az egyházi lapok előfizetése igen lecsökkent. Lélekszám 1036. Született 23, meghalt 23. Kun András egyházmegyei főjegyző a püspöklátogatás emlékére az egyháznak tiz év alatt fizetendő 50 métermázsa buzát ajánlott fel. Sinka Lajos biró nagyszerü üdvözlő beszéde közlésre kivánkozik. A látogatásoknál csaknem minden háznál talált régi bibliákban érdekes beirások vannak. Az egyik igy szól:

Akármilyen idvességes könyvnek olvasását megelőző.

Minden igaz bölcsességnek és idvességes tudománynak kimeríthetetlen kútfeje Nagy Isten. És az én természeti eredetemre nézve hasonlatos vagyok a szamárnak fiához és hacsak vagy hallás, vagy olvasás által a te eszméletedre és az idvességnek útára nem taníttatom, soha a Te boldog országodat meg nem láthatom. De úgy tapasztalom Uram a Te én körülöttem gyakorlott gondviselésedből, hogy engemet idvezíteni akarsz. Mert naponként olyan eszközöket és alkalmatosságokat mutatsz, amelyek engemet Te hozzád én teremtőm és idvezítő Istenemhez vezetnek. Azok közül az eszközök közül való ez a könyv is, amelyet az én kezembe adtál. Óh Uram, adj énnekem serénységet, figyelmetes elmét, látó szemeket ennek olvasására, az unalmat, tunyaságot én tőlem messze űzzed, az én elmémet, értelmemet az ebben való dolgoknak megértésére élesitsed, a Te dicsőségedre, az én idvességemre, felebarátom építésére tartozó dolgoknak megtartására emlékezetemet erősitsed. Hajtsad akaratomat azoknak javalására, helyben hagyására, amelyek énnekem ebben méltán parancsoltatnak és dicsértetnek. Ne engedj engemet megszünnöm ennek olvasásától, valameddig ebből, vagy ez által valamely részben meg-nem jobbittatom, hogy miképen Absólon Dávidnak kergetéséből, Saulus a keresztyének üldözéséből prófétálva térének vissza, úgy én is sokkal tökéletesebb leszek, akkor, mikor ezt a könyvet leteszem, mint most vagyok, mikor ezt felvettem. Hogy igy az én megtérésem és végre idvességem a Te megtérő kegyelmednek jutalma lehessen. A Jézus érdeme által. Ámen.

Szükségesnek tartom feljegyezni azt is, hogy a magyar fajta remekbe teremtett alakjaival gyakorta találkozunk, de ezek között is első a mezőnagymihályi 6 elemi osztályt végzett községi biró, Sinka Lajos, ki a közebéden a következő sajátkezűleg irott és élő szóval, hibátlanul, irásnélkül előadott beszéddel üdvözölte püspökünket:

Mélyen tisztelt egyházi és világi előkelőség!

Amikor ennek a napnak a jelentőségén és annak a horderején elgondolkozom, ugyanakkor eszembe jut, a régi időből, a gyerekkoromnak az idejéből az, hogy az akkori lelkész és oktató urunk, olyan nagyon sokat elmagyarázott az egyházunk, és az egyházak keletkezéséről és azoknak életéről, de talán azért, mert nagyon gyerek voltam, s nagyon fiatal voltam, azok a jótanitások máma már egész homályosak előttem s igy gondolkodom tovább, arról az időről, a legényember koromnak az idejéről, s amit már akkor megtanultam, mint féltett kincset, még ma is ott őrzöm a szivemben — de horderő nélkül.

Majd később, mikor egész férfivá lettem, a jelenlegi nagytiszteletű úrtól is hallottam, úgy gyülekezetekben, mint vallásos estéken, sőt még magán beszélgetések között is, erről a sok vihart kiállott egyházunkról beszélni, amikor egyik csapás jött a másik után, az egyik baj el sem mult, amikor ott volt egy még nagyobb, amikor a mindennapi imádságot is csak lopva lehetett elmondani, s amikor több volt a siralom, mint az örömök napja, és ennyi sok szenvedés, és megpróbáltatás után ez az egyház mégis áll, áll azért, mert a mindenkori lelkészek a kimerült, a megfáradott lelkekbe a reménységet folyton és folyton csepegtették bele: a jelenlegi nagytiszteletű urunk elbeszélt az egyházmegyéről, az egyházkerületről, s megemlékezett azoknak vezető embereiről, vezető méltóságairól, többek között kiemelte a most köztünk lévő, mindannyiunk által szeretett főtisztelendő és méltóságos Farkas István püspök urat, és milyen jólesett ezt nekünk hallani, a püspökünknek a nevét említeni, de ma, százszorosan jobban esik őt személyesen megismerni, ma van szerencsénk őt megismerni ékes beszédéről, nagytudásáról, fáradhatatlan munkásságáról, aki fáradságot nem ismerve küzd, fárad, forró napsütésben, zuhogó esőben faluról falura jár, azért, hogy az elesettet felemelje, a reménytelen ember szivébe reménységet öntsön, a beteget vigasztalja, a gyermekekhez a gyermekek nyelvén szóljon. És milyen jólesik ezt nekünk látnunk és erről személyesen meggyőződnünk. Főtisz-

teletűségednek a közöttünk való megjelenése mibelénk is új hitet és új reménységet öntött, mert az eddig igazi vallásos ember elragadtatással van, a félig vallásos ember egész vallásos lesz, a hitetlen, a vallását gyűlölő embert pedig viszi az ár, és majd ő is ott fog kikötni, ahol a többinek a bárkája megáll és milyen jó lesz majd nekünk ezeket látnunk és ezekről majd személyesen meggyőződnünk — és én ezekben látom a horderőt — főtisztelendőség, amit bent a püspöki irodában a zöldasztalnál megtervezett, azt itt nálunk a fehérasztalnál kifejezésre juttatta, mert nincsen olyan öregember a községünkben aki tudna róla, nincsen olyan jegyzőkönyv a kezeink között, amely megemlítené, hogy mikor volt ebben a községben utoljára a püspök. És most itt van, jóllehet megfáradva bár, de tele reménységgel. Főtisztelendő uram, méltóságos püspök ur. Én aki csak egy egyszerü falusi embernek születtem, a szavaim ha nem is olyan mélyszántásuak, de azok a szívem mélyéről fakadnak. Fogadja hát ezért a nagy munkáért, ezért a nagy fáradságért ennek a gyülekezetnek a nevében, ennek a községnek a nevében, szívem mélyéről fakadó köszönetemet és azt a néhány órát, ami még közöttünk lesz eltöltendő, töltse azt el kellemesen és zárjon a szivébe és tartson meg bennünket a jó emlékei között, mint ahogy mi is megtartsuk a főtisztelendőségedet — ez a nemzedék — egész a koporsónk bezártáig, még a többi utjaihoz is kellemes utazást és sok szerencsét kívánok és ahhoz az isten áldását kérem.

Sinka Miklós irtam, 1936. szept. 25-én.

Kiss Ernő ifjú egyháztag maga faragta művészi ládikával lepte meg püspök urunkat. Szabó József lelkész erőskezü, hű és jó vezetője a gyülekezetnek. (Folyt. köv.) *y. r.*

Farkas István köszöntése.

— Borsodgeszti generális vizitációja alkalmából. —

A geszti lankán állok őrt e verssel
S várom míg a Főpásztor ideér —
Egyik kezemben pohár arany óbor,
Másik kezemben egy karéj kenyér.

A temető van közel itt mellettem
És közel hozzám a paróchia,
A temetőn is vár egy halott lelkész
S a paróchián palástos fia.

Nem vérszerinti, csak lelke utódja,
De több a lélek mindig, mint a vér —
Az agg lelkész az ifjút tanította
S lelkük, palástjuk ma is összefér.

Én csak vendég vagyok már itt e tájon
És csak a múlt köt engem már ide,
Igaz, hogy a múlt most is ide látszik,
Bár ha távolra, bár ha messzire.

De súlyos perc ez, mert a halott lelkész
Nevemen szólít, hangja megremeg,
A könuye foly, míg tudakozza tőlem
Egyetlen lányát: feleségemet.

S most megszólalnak a szőlőhegyekben
Ezernyi ezer szőlőcsengetyük:
Jön a Főpásztor . . . üvegcsengőszóban
Isten nagy neve csendül mindenütt.

S a toronyból is zúg, zúg a harangszó
S tapsolnak szívek és falevelek
S mikor már egész közel van az arca
A Főpásztornak, eléje megyek.

„Püspök Atyánk! Jöttél az Úr nevében,
Áldott légy eme gazdag ünnepen!
Karéj kenyér és pohár bor kezemben
S elibéd ezt áldásra emelem!

Ó áldd meg ezt, hogy Isten is megáldja
S mikor kitárul áldó két kezed,
E kis kenyérben s e kevéske borban
A geszti föld ragyog bár áldásodban
Áldd meg, ó áldd az egész nemzetet!"

SZIGETHY FERENC.

Királyi vár a pusztában.

Végig a „kies Bodrogközön", mintegy 15—20 km. széles és 50 km. hosszú sávon egybefüggő nagy pusztaság fekszik. Délibábos mint nagy rokona: a Hortobágy. Kisebb-nogyobb tanyák fehérlenek néhol rajta és úgy a pusztán, mint a puszták szegő falukban mesemondó magyar nép él. Ez a puszta Cigánd és Tiszakarád között kihajlik egészen a Tiszához, hol a folyótól alig egy kilométerre van egy tanya. Régen Gyertyános volt a neve, ma: „Józsefmajor". *1936 október 11-én itt* történt valami. *Felavattak egy kisded csillagos templomot.* Parányi templom, mint egy pici madárfészek a fán, de úgy átöleli a belépőt, mint a *„figefészek"* a gyengetestű cinkét, úgy átmelegíti a lelket egyszerű magyaros díszítéseivel, mint a fészek pelyhe a madárfiókát.

Érdekes, hogy itt a pusztán mennyire összeölelkezik a valóság a mesével. A szegény ember fia megfújja a sípot, erre a lápok dombok, puszták megelevenednek és egy egész nagy élőtábor kérdezi meg rögtön: „Mit parancsolsz édes gazdám?" Megperdíti az almát és királyi vár lesz belőle. Ez a templom is — *ez a királyi vár* — tíz hónappal ezelőtt olyan parányi volt, még az almánál is kisebb, csak éppen gondolat és ma már égre mutat kicsiny tornya, ölelésre tárva az ajtaja.

Szabó Lajos, a bodrogközi pusztákon járó *új magyar pap, új igehirdető* buzgóságán keresztül mutatta meg Isten ezt a csodát, tíz hónapos gondolatból egy templomot.

Fényes kísérettel érkezet meg délelőtt 9 órakor Farkas István püspök a templom felavatására. Ott voltak *Mátyás Ernő* dr. teológiai igazgató,

Kiss Ernő alsózempléni esperes, *Misák József* dr. vármegyei főjegyző, *Lehoczky Lajos* sárospataki, *Váró Indár* bodrogközi szolgabirók. A közeli falunknak papjai tanítói és népe is összesereglett. Megmozdult a tanyavilág is erre a napra, mert dacára a hetekig tartó szakadó esőnek agyig érő sárnak sok-sok százan sorakoztak fel a templom elé a püspök fogadására. Elsőnek Misák József dr. vármegyei főjegyző üdvözölte a püspök urat s az erre adott válasz után Szabó Lajos a misszió lelkésze köszöntötte elsőnek a tanyavilág népe nevében, mely szegénységében és elhagyatottságában, de a jöbb jövő hitével és Istenben való reménységével áll most itt, hogy üdvözölje püspökét, az elsőt, aki lehajolt hozzájuk és eljött közéjük.

Édes fiam, — mondta válaszában a püsúr, — én tartozom köszönettel, hogy ezt a drága szétszórt magyar népet a szívedbe fogadtad, az igével őket felkerested, a szenvedőt vigasztaltad, az elhagyottat megsimogattad és most az Úr hajlékának megnyitásával engem megörvendeztettél. — A józsefmajori ifjúsági és leány egyesület köszöntötték még a püspök urat.

Tíz órakor kezdődött az avató istentisztelnt. Közének után Kiss Ernő esperes imádkozott. Templomban és templomon kívül nagy sokaságban szorongó nép áhítattal mondta csengő hangja után az imádságot az első templomi imát a tanyavilágban. Ezután karének következett Ardey József tanító kisded tanyai énekkarától. A puszták népe énekelt tiszta, összcsengő hangzatokban nagy lelkesedéssel és örvendező szívvel.

Az igét Farkas István püspök CII. Zs. 17—19. versei alapján hirdttte. *Isten ereje, dicsősége és a megújítandó magyarság,* — új magyar nép, — kialakulásában vetett mély hit volt a beszéd vezető gondolata. A falu, a tanyavilág terhek alatt roskadozó magyar népnek szeretete csendült meg minden szavában. Megrázta a szíveket ez a döbbenetes eszméltetés, míly számkivetettje a sorsnak a falukra, tanyákra szétszóródott magyarság, mint pusztul életereje és veszít tért még maradék hazájában is.

— Bizony mondom nektek — mondotta Farkas István püspsk — olyan lesz a magyar jövendő, amilyen a magyar falu és ha elveszett a magyar falu, elveszett a....

Jaj, itt elöznlötte a könny a gyülekezet szemét és úgy peregtek azok ott le Isten előtt az új templom földjére együvé a városról való úri magyaré, a faluról való népi magyaréval. Itt emlékezett meg a püspök, milyen népszerető, magyar fajáért égő szív szállt Gömbös Gyula halálával is szombaton a sirba. A pusztulásban míly nagy dolog az, ami ma itt történik, hogy a Tisza partján Siont épitett az Ur, meghallgatta a nyomorultak könyörgését. Méltó, hogy „írattassék meg ez a következendő nemzetség hasznára, hogy a megujított nép dicsérje az urat."

Könnyes imádság következett ezután. Milyen mély értelme volt itt annak, hogy: „Add meg a mi mindennapi kenyerünket!" Majd Szabó lelkész olvasta fel az épités történetét, megemlékezvén Horváth mérnökről, Somogyi Ferenc gazdálkodóról, Lenkey bánhorváti lelkészről, kik annyi áldozatos munkát adtak a szent ügynek.

— Csodalatos volt — mondotta Szabó — hogy 5 pengővel kezdtük az épitést és az Isten mindennapra megadta a szükséges dolgokat, sohasem előbb, csak mikorra éppen kellett. A vallás és közoktatásügyi minisztérium is adott *kétszáz pengő* segitséget.

Most ismét karének következett, majd egy újszülöttet keresztelt meg Főző László vajdácskai református lelkész. Közének után Urvacsoraosztás volt, amelyen Janka Károly, Cigánd nagynevü papja hirdette az Isten végtelen kegyelmét és a bűnös emberhez való nagy irgalmát. Több, mint 200-an éltek úrvacsorával az első napon a puszta templomában.

A közebéden 100 an vettek részt. Sok szép ékes pohárköszöntő hangzott el. Farkas István püspök többször is beszélt Az egyik pohár köszöntőben azt mondta, hogy: „Kedves fiaim! (t. i. a lelkész és a mérnök) már holnap rendeljétek meg a templom padlójához szükséges kockaköveket, és majd a püspöknek küldjétek be a számlát!"

A templomszentelési ünnepélynek voltegy igen boldog résztvevője, a *Szabó Lajos édesanyja*, aki útrabocsátotta és lelki szépséggel telerakta az ő kedves fia tarisznyáját. belerejtette a tündérhívó sípot is — a magyar nép igaz szeretetét — amelybe ha belefúj, még a puszta is megelevenedik.

Szép nap volt az 1936. évi október 11-ike. Isten lelke lebegett a Bodrogköz felett.

Királyi vár áll a pusztában.

Kántor Mihály.

HIREK

KISS ISTVÁN felsődobszai ref. lelkipásztor életének 34-ik, lelkipásztori szolgálatának 8-ik évében, példás türelemmel és alázattal viselt hosszú szenvedés után okt. 7-én hazatért Urához, Teremtőjéhez. Temetése október hó 9 én, d. u. 3 órakor volt Budapesten. Az abauji egyházmegye széptörekvésű, ifjú lelkipásztorát veszítette el az elhunytban. Hű volt a rábízottakban. Istenünk most többre bízta! Övéivel és gyülekezetével maradjon Isten áldása!

— Megemlékezés külföldön élő magyar református véreinkről. Az Egyetemes Konvent 284-1933. sz. határozatával elrendelte, hogy minden gyülekezetben minden év október havának utolsóelőtti vasárnapján az igehirdetésben és imádságban történjék megemlékezés idegenbe szakadt magyar református testvéreinkről. — A világ minden részébe szétszóródott magyar reformátusság ugyanezen a napon ugyanilyen módon fog megemlékezni a csonkahazában élő magyar református testvéreiről. A lelki közösség és belső egység ápolásának ezen drága alkalmára felhívjuk lelkipásztoraink figyelmét.

— Az Angol-internátus október 13-án, néhai gróf Klebelsberg Kunó vallás- és közoktatásügyi miniszter halálának évfordulóján kegyeletes keretek

között emlékezett meg az internátus nagy alapítójáról. Ez alkalommal a b. e. miniszternek az intézet ebédlőjében elhelyezett arcképét szokás szerint megkoszorúzták, Szabó Gyula int. igazgató pedig hálás szavakkal méltatta az ifjuság előtt gr. Klebelsberg Kunónak a főiskola e legújabb intézményének létesítése körül kifejtett tevékenységével kapcsolatos érdemeit.

— **Cigánd presbitériuma** október 12-én tartott ülésében egyhangú lelkesedéssel elhatározta, hogy nagyobb méretű és szép hangú iskolacsengőjét a józsefmajori templomnak adja át Isten dicsőségére.

— **A mályinkai ref. népiskola** II. sz. tantermének felavatása szeptember 6-án a délutáni istentisztelet végeztével történt. Avató beszédet mondott és az építkezés történetét felolvasta a helybeli lelkész. Kovács Andor tanító vezetésével a ref. énekkar két szép énekszámot adott elő nagy sikerrel, ifj. Pál Miklós Zsigmond Szigethy Ferenc sajószentpéteri lelkész ez alkalomra írt gyönyörű költeményét szavalta, amely után Ronkay Ferenc országgyűlési képviselő mondott gondolatokban gazdag lelkesítő beszédet. Az új tanterem, tanítói lakás renoválása, összes tanítói melléképületek építése 4200 pengőbe került.

— **A Dr. Komjáthy Aladár** által kezdeményezett teológus segélyalapra a folyó iskolai évre a következő adományok gyültek össze a felsőborsodi egyházmegye 1936 október 8-án, Sajóvámoson tartott gyűlésén: Szentmártony Dániael: 2 P, Almássy Lajos 1, Bencs Lajos 1, Kövér Pál 2, Salamon Gyula 1, Sápy Dezső 1, Nagy Lajos 1, Osváth Zoltán 1, Ignácz István 1, Tóth János 1, dr. Nemes Andor 1, Gyülvészi István 1, Lőkös Sándor 1, Nagy Gyula 1, Olvashatatlan aláírás 1, dr. Komjáthy Aladár 1, Olvashatatlan aláírás 1, Bórkay Tibor 2, Olvashatatlan aláírás 1, Harsányi Géza 2, Almássy Bertalan 1, Molnár Pál 1, Berta István 1, Bodnár Zoltán 1, Demeter Bertalan 0·20, Veress Károly 1, Igaz József 0·50, Kutas Imre 1, Máté Zoltán 1, Göőz Pál 1, Molnár Béla 1, Egerházy Lajos 2, Cserháti Zoltán 0·50, Bartha Gyula 1, Kőrössy István 2, Bodnár Zoltán 1, Tussay János 1, Felméry Albert 1, Szigethy Ferenc 1, Olvashatatlan aláírás 1, Eperjessy Béla 1, Olvashatatlan aláírás 1, Héczey Kálmán 1, Lenkey Gyula 1 pengő. Összesen: 48 P 20 fillér. Lapunk ezúton mond hálát a felsőborsodi egyházmegye lelkészeinek és tanítóinak teológus ifjainkat segitő nagylelkű támogatásukért, közöttük is elsősorban az ügyet gondjaiba fogadó esperes úrnak.

— **Meghívó.** A Miskolci Református Leányegylet október 21 én délelőtt 9 órai kezdettel rendezi körzeti konferenciáját a Palóczy-utcai gyülekezeti teremben, melyre szeretettel hivja a Leányegylet tagjait és minden a leányegyleti munka iránt érdeklődőt. Délelőtt előadások lesznek: a bűn, a kegyelem, a hit és az egyház az én életemben. Délután a miskolci Leányegylet szeretetvendégséget rendez a vendégek tiszteletére. Ekkor tartja előadását a központi kiküldött. Arra kérjük a megjelenő vidéki Leányegyleteket, hogy a szeretetvendégségen egy megbízottjuk számoljon be röviden az otthoni egyleti életről, munkáról és tervekről. Jelentkezési dij fejében a költségek fedezésére kérünk bármilyen csekély adományt is. Akik ebédet óhajtanak, 40 fillér ellenében kaphatnak, de ezt kérjük bejelenteni legkésőbb 20-án délig Nagy Józsefné, Miskolc, Kun József-u. 56. címre. *Jőjjetek minél többen* a találkozóra október 21-én. Szeretettel vár a Miskolci Ref. Leányegylet.

— **„Az ifjú pásztor szól"** cimmel adventben jelenik meg az a könyv, mely a fiatal református lelkipásztorok igehirdetésének hű képét nyujtja. Százegy egyházi beszédben felöleli ez a vaskos kötet mindazokat az alkalmakat, melyeken az igehirdetőnek szólania kell a gyülekezetben. Nemcsak égető kérdésekre ad feleletet ez a mű, amelyben Magyarország minden részén pásztorkodó lelkészek brzonyságtétele foglal helyet, hanem bő anyagot is nyújt a további elmélkedésre. — Előfizetési ára 3 pengő 50 fillér, bolti ára jóval magasabb lesz. Aki november végéig jelzi előfizetési szándékát, a könyvet fenti árért bérmentve kapja. Előfizetések a következő cimre küldendők: „Szabó Gyula református vallásoktató lelkész. Kisvárda. Szabolcs vm."

HIVATALOS RÉSZ.

XXIV. sz. Körlevél.

Lelkész- és tanítótestvéreim figyelmébe!

I.

Dr. Hegyaljai Kiss Géza bőcsi lelkésztársunk „Dicsőség Istennek" címen templomi imakönyvet adott ki. Irói munkásságáról általunk nagyon jól ismert lelkésztestvérünk szép magyar nyelven megírt imádságos könyvét szeretettel ajánlom lelkésztársaim figyelmébe.

II.

Nótás Nagy Dezső mezőkeresztesi igazgató testvérünk a Magyar Zenealbum kiadásában egy kis Dalbokrétás Nótakönyvet adott ki. A kedves, szép zenéjű dalok gyüjteményét szivesen ajánlom lelkész- és tanítótestvéreim figyelmébe.

Miskolc, 1936. okt. 14. Atyafiságos szeretettel

Farkas István sk.
püspök.

Felsőborsodiak figyelmébe! Az október 8-án tartott egyházmegyei közgyűlésünk a megüresedett világi tanácsbírói tisztségre a szavazást december hó 1 határidővel elrendelte. Felkérem azért az egyházak előljáróit, hogy a jelzett időre küldjék be hozzám szavazataikat. Borsod, 1936. október 12. *Szentmártony Dániel* esperes.

Alsózempléniek figyelmébe! Legutóbbi egyházmegyei közgyűlésünk szavazást rendelt el egy egyházmegyei lelkészi tanácsbírói állásra. A lelkipásztor, gondnok és egyházi jegyző aláírásával s az egyház pecsétjével ellátott szavazólapok 1936. november 30 ig küldendők az esperesi hivatalba. Sátoraljaujhely, 1936. okt. 12. *Kiss Ernő* esperes.

Nyomtatta: Kisfaludy László a Ref. Főiskola betűivel Sárospatak, 1936.

XXXI. évfolyam. 43. szám. Sárospatak, 1936 október 25.

SÁROSPATAKI REFORMÁTUS LAPOK

A TISZÁNINNENI REFORMÁTUS EGYHÁZKERÜLET, A SÁROSPATAKI FŐISKOLA ÉS A TISZÁNINNENI EGYHÁZKERÜLETI KÁLVIN-SZÖVETSÉG HETI KÖZLÖNYE

FELELŐS SZERKESZTŐ ÉS KIADÓ: **DR. MARTON JÁNOS.**

FŐMUNKATÁRSAK: DR. ENYEDY ANDOR, DR. MÁTYÁS ERNŐ, DR. SZABÓ ZOLTÁN, DR. ÚJSZÁSZY KÁLMÁN és DR. ZSIROS JÓZSEF. — Kálvin-szövetség részéről: DR. H. KISS GÉZA.

TARTALOM: *Gyakorlati Theol. Szeminárium:* Irásmagyarázat vázlatok a *reformáció* emlékünnepének hetére. I. Az Ige tükre, II. Kegyelemből hit által, III. Cselekvő élet, IV. A megragadottság sodrában, V. Engedelmesség Istennek. *Gyakorlati Theol. Szeminárium:* Miért vagyok református? — *nb.* Alsóborsod közgyűlése. (Vége köv.) — *Hodossy Béla:* A református kántorok közgyűlése. —*Zs. J.:* Gyülekezeti élet. — Hirek. — Hivatalos rész. — Szerkesztői üzenetek.

Irásmagyarázat vázlatok a reformáció emlékünnepének hetére.

I. Az Ige tükre.

Jakab ap. lev. 1: 22—25.

Minden új életet kezdő ifjú házaspár egyik első gondja a szoba butorai közül a tükör. A legszembetűnőbb helyet jelöli ki számára a házitanács a szoba legalkalmasabb részén. Ennek a tükörnek kelendőségéről és fontosságáról nem kell sokat beszélnünk, de annál többet kell őrtornyunkból, a szószékről, az Ige tükrének vakitó fényességével rávilágítani az egybegyültek arcára, hogy lássák meg a két kép közötti különbséget. Az előbbi látszatra szép és tetszetős képet mutat, mert olyannak mutathatjuk magunkat, amilyeneknek akarjuk. Az utóbbi kép sokak szerint talán hamis, mert a rongyokba öltözött, a kenyérgondtól mélyen barázdált arcú, a földnek sarától rosszszagú embert királynak tünteti fel, míg az álarcosokat rútaknak és kiábrándítóknak. Még az nem veszélyes, ha egymásból ábrándulunk ki, de van, akiből az Isten ábrándult ki s aki több akart lenni, mint amennyit az élő Istene számára ér. Többet érni Isten előtt, mint amennyit jelentünk a világ számára, Istennek tetszeni mindenek fölött, nem törődve a Krisztus csúfolók fejünkre hulló kőzáporával: ez jelenti az Isten kijelentésének megtartását, az Ige tükrének helyes önmagunk elé állítását. Az Ige tükrébe nézni azt jelenti, hogy Isten üzenetét úgy a magunk, mint a mások életében valóra váltjuk. A bibliai versek szerint, aki az Igének csak hallgatója, az úgy jár, mint az az ember, aki megnézi magát a tükörben s aztán elfelejti, hogy hogyan is nézett ki, mert az csak a külsőnket láttatja meg velünk, amit naponként sokszor megváltoztatunk. Az Ige tükre pedig azt mutatja, aminek meglátására nem képes az emberi szem. Ahhoz, hogy a tükör előtt álló ember megláthassa a háta közepét is, két tükör szükséges, viszont önmagunk helyes megismerése, csak a bensőnket is átvilágító mennyei tükör, a kijelentés által lehetséges. Egy asztalon heverő kegyelmi parancs az elitélt számára csak azáltal válik életté, ha kézbesítik. A meghallgatott Ige, akkor szolgál a javunkra, ha meg is tartjuk. Amikor a Nt. úr megkérdezte a molnárt, hogy miről szólt a vasárnapi prédikáció, azt mondotta, hogy biz arra már nem emlékszik, csak azt tudja, hogy utána a hamis vékát összetörte. Mi is csak akkor leszünk az Ige megtartói, ha az Ige tükrében meglátva fogyatékosságunkat, azonnal igyekszünk azt kipótolni. A „szeresd felebarátod" parancsát hallva, akkor tartod meg az Igét, ha megszünteted a pereskedést, amit atyádfia ellen kezdettél, hogy az Isten is perbe ne szálljon veled. Ebbe a tükörbe, az Ige tükrébe néztek bele a reformátorok, akikről éppen ezért ma meg is emlékezünk. Nem ünnepeljük őket, mert az ünneplés számunkra, sajnos, azt jelenti sokszor, hogy pecsétet hagyunk nemcsak az asztalterítőn, hanem szerénységünkön is. Hogy a mai szent Igék cselekedetté válnak-e az éltetekben, az két dologtól függ: 1. Attól, hogy a fali tükör mellé oda-állítjátok-e az Ige tükrét, 2. hogy a reformáció emlékünnepén, nemcsak emlékeztek, hanem ti magatok is a megújult éltetek állandó reformátorai lesztek.

II. Kegyelemből — hit által.

(Ef. 2: 8—10.)

A református keresztyén ember hiszi azt, hogy a megtartás, az örök élet, ingyen, Isten kegyelméből van hit által.

A kegyelem az élet forrása. Minden, amit Isten tesz velünk, nem más, mint kegyelem. A hit, ami szintén a kegyelem ténye, az a szerv, amely egyedül képes felfogni azt az erőt, mely a kegyelemből árad. — A kegyelmet nem papok találták ki, hanem Krisztusban lett az is tetté és azóta a mindennapi életben megtapasztalható valóság. A kegyelem valósága az, hogy élsz, hogy jómódban, vagy küzdelmeken keresztül van betevő falatod. — A kegyelem az élet, az élet pedig örökké élő valóság, ez az örökkévalóság pedig ajándék Istentől. Ebben az ajándékban benne van mindaz, amid van és amid lesz. — A kegyelem megtart, mert Isten

a kegyelemben akar a krisztusi életre átvinni. — A kegyelem és a hit az igaz életnek, a keresztyén életnek két alappillére. E kettőn épül fel az egész Isten szerinti élet, amelyben a cselekedet is azért jó, mert a kegyelemből nem jön más, csak jó.

Amikor az ember a jó cselekedetét úgy hányja fel, hogy én ime jó vagyok, mert jót teszek, akkor követheti el a legnagyobb Isten-káromlást. Az ilyen ember kérkedik ember voltával és ekkor szolgálja a Sátánt és építi a Sátán birodalmát.

A hívő ember akkor születik igazán, amikor a kegyelemben születik, amikor megérti azt, hogy Istennek az az akarata, hogy az Ő akaratát cselekedje, melyet igazságosan adott és ad eléje a Krisztus Jézusban, az Igében.

Az ember mindig könnyebben áll a Sátán szolgálatában, ahol úgy hiszi, hogy magát érvényesítheti, mint Isten szolgálatába, ahol magát fel kell adnia.

A református keresztyén ember hiszi, hogy igaz életet él, mert azt az életet a forrásánál, a kegyelemnél keresi hite által.

Senki sem tud olyan és annyi jót tenni, hogy jótetteit le ne rontanák sötét és kárhozatos vétkei. Azonban senki sem tud annyi és olyan rosszat tenni, hogy azoknak súlyát, terhét el ne venné Krisztus egyetlen tette: idvességszerző, ingyen, kegyelemből minden bűnből megigazító halála.

III. Cselekvő élet.

Gal. 6:9—10.

„Kegyelemből, hit által" — a reformáció történetének, emléknapja ünnepi hetének nagy tanítása. Nem cselekedetekből tartatunk meg, hogy senki se kérkedjék — idézzük az efézusiakhoz írt levélből. (2:9) Könnyen megtörténhetik azonban, hogy valamelyik felületesen gondolkodó református keresztyén azt gondolja, hogy a cselekedeteket egyenesen kerülni kell és mennél jobban őrízkedünk a jócselekedetektől, annál jobb. Távol legyen, hogy bárki is igy gondolkozzék.

Igenis, őrizkednünk kell attól, hogy bármilyen emberi cselekedetnek érdem- és idvességszerző erőt tulajdonítsunk. Pál is csak a törvény betüjét betöltő cselekedeteket kárhoztatja, amikben esetleg le lehetne kötelezni a mi emberi tetteinkkel Istent.

Azonban nem érdemelnénk meg, hogy az Ige egyházának neveztessünk, ha elfelejtenők, hogy az Ujszövetség egyik könyve az apostolok *cselekedeteiről* íratott, hogy Jézus az evangéliumok szerint „széjjel járt jót tevén", hogy Pál apostol számtalan helyen figyelmeztet arra, mint alapigénkben, hogy cselekedjünk jót. Nem *érdemszerzésből*, hanem a Krisztus által szabadítást küldő Isten iránti *háládatosságból. Hit gyümölcse a jócselekedet.* Jaj volna, ha a mi egyházunk életfájáról hiányoznak, vagy elfogynak ezek a gyümölcsök. Akkor megérdemelné, hogy kivágattassék, mint a példázatbeli meddő fügefa.

Még van időnk, még ma élünk. És sok alkalmunk van, mert sok hittestvérünk nyomorúságot, szükséget szenved. Ne legyen rajunk miattuk gúnynév: a hittestvér.

IV. A megragadottság sodrában.

Filippi. 3:12—15.

A reformációnak egyik elkeseredett embere szóval és irással annak bebizonyításán fáradozott, hogy Luthernek hibái, vétkei voltak. Kár volt ezért az erőfeszitésért, hiszen a nagy reformátor maga is sok helyen vallja irásaiban, leveleiben, hogy ő is bűnös ember, aki sokat küzd vétkei ellen és sokat imádkozik hite folytonos növekedéséért.

Kell-é ezért szégyenkeznünk, elvész-é ezzel az ő reformátor volta? A legkevébbé sem. Luther nem azért lett reformátor, mert bűn nélkül való volt, (Ilyen nincs az egy Úr Krisztuson kívül senki.) hanem mert alázatos volt az őt elhívó Isten iránt. Beszéde nem azért volt hatalmas, mert a maga bölcsességét, hanem mert Isten beszédét szólta. Akit Isten megragad, az nem lesz egyik percről a másikra bűntelenné, de valami tekintetben gyökeresen megváltozik: bizonyossá lesz bűnei bocsánatairól és küzd azok ellen. Isten áll ettől kezdve élete csúcspontján, és ha még meg-megbotlana is, de Feléje igyekszik célegyenest.

Lehet, hogy Isten minket nem hívott oly nagy tettekre, mint Luthert de az Ő elhívása nem szeplőtlenségükre gőgös lelkeket keres, hanem minket, küzködő, gyarló bűnösöket úgy, amint vagyunk. Aki enged néki, megbékül Istennel, mert Krisztusért bűnbocsánatot nyer, de sírig tartó háborút visel bűnei ellen.

V. Engedelmesség Istennek.

Luk. 9:57—62.

Nemcsak a rossz vadásznak, hanem a rossz keresztyénnek, rossz egyháztagnak is mindig van kifogása. Szentirásbeli ifjú tökéletlen hite miatt halottat akart temetni, mielőtt Krisztust követte volna, pedig ha Krisztust követi, megnyerhette volna azt a hitet, amely halottakat támaszt és élőnek lát minden halottat, aki az Úrban aludt el.

Genfbe 1536-ban, éppen 400 évvel ezelőtt egy este sápadt, beteges fiatalember szállt meg egy vendégfogadóban.

Nagyon meglepte, amikor egy lelkészruhás férfi kereste fel és minden kertelés nélkül azt mondta: Önnek innen nem szabad tovább menni, önnek itt lesz dolga. Az utazó — Kálvin volt. Tiltakozott, hogy ő beteges, akinek nyugalomra van szüksége, hogy ő visszahúzódó, túlérzékeny természetű, s ő másképpen akar szolgálni Istennek, mint amire látogatója rá akarja birni.

A látogatónak azonban, Farelnek minden ellenvetésre volt válasza: „Krisztus jó vitézei csak a halálban pihenhetnek.... Az én hivatásom Isten parancsa s ennek nem akarna Ön engedni?" „Nem és nem!" — makacskodott Kálvin. „Átkozott lesz akkor a nyugalom, amire vágyakozol, mert Isten az, akinek most ellentmondasz."

És Kálvin, ahelyett, hogy kihívta volna a pincéreket, s kidobatta volna az erőszakoskodót, megrendült, összetört s felismerte, hogy ezen az emberen keresztül, mint eszközön át, tényleg az élő Isten szól. Csöndesen kezet nyujtott s megindulva suttogta: Engedelmeskedem Istennek, itt maradok.

Ez történt 400 évvel ezelőtt, mi történik ma, most, itt, veled, akit Urunk szintén az ő követésére hív? *Gyakorlati Theol. Szeminárium.*

Miért vagyok református?

1. Azért, mert vallom, hogy Isten lélek és akik őt imádják, szükség, hogy lélekben és igazságban imádják.

Ólomszürke, ködös reggelen mindent homályos, imbolygó árnyéknak látunk, nem tudjuk pontosan megmondani semmiről, hogy mi az. Valahogy az ilyen ködös időhöz hasonlít az olyan ember élete, aki nem tudja azt, hogy miért van, miért az, aki.

Isten országának, Krisztusnak, az egyháznak, a nemzetnek nem homályosan látó, épp ezért nem szavakat puffogtató, hanem világosan látó, cselekvő emberekre van szüksége. A cselekvést feltétlenül meg kell, hogy előzze a világos látás, mert csak amikor látom valaminek az értelmét tisztán, akkor tudok határozottan cselekedni.

Református vagy? Akkor tudnod kell azt, hogy mit jelent református keresztyénnek lenni. — Most azt tisztázzuk, hogy miért vagy református keresztyén: . . . mert valljuk azt, hogy Isten lélek és szükséges, hogy Őt lélekben és igazságban ismerjük. — Amikor ezt valljuk, ugyanakkor azt is állítjuk, hogy Istent lélekben és igazságban csak ott ismerik, ahol az Ő akarata az egyedüli akarat. Ahol minden attól a gondolattól van átfűtve, hogy Neki növekednie kell, nékünk pedig alászállnunk.

Valljuk azt, hogy Istent lélekben és igazságban a református keresztyén anyaszentegyházban ismerik a hívő emberek. Azért valljuk ezt ilyen határozottan, mert a lélekben és igazságban való felismerés vezette, tüzelte a reformátorokat. Ez a felismerés biztosította számukra a szabadságot, mert ahol a lélek, ott a szabadság. Isten felismerésénél ott volt és van a Szentlélek. A lelket a lélek képes felismerni egyedül. Ami testi, azt a test érti meg, ami lelki, azt a lélek. A testi mindig alacsonyabb, mint a lelki . . . Az ember életében fokozatok vannak . . . Vannak emberek, akik az élet alacsony fokán élnek, még talán akkor is, ha gazdagok és tanultak. Azt értik meg, ami érzékükkel, testiségükkel valamiképp összefügg. — Vannak emberek, akik az élet magasabb fokán állanak, talán mégha szegények és egyszerűek is. Ezeknek az élet, a lélek élete. Ezek ismerik a test rendeltetését, de ismerik a lélek elsőbbségét, isteni eredetét. Épp ezért a lélek szabad, szárnyaló életét vallják életüknek.

Mi református keresztyének az élet magasabb fokának élésére vagyunk elhíva. Fontos, hogy tudjuk azt, hogy a mi hitünk vezetője a lélek. Mivel a mi életünk vezetője a lélek, református keresztyénnek lenni jelenti azt, hogy kinőttem az élet alacsony fokú iskolájából és járok az élet főiskolájába, ahol már lélekben és igazságban ismerem Istent. A református egyház tagjai nem hisznek kevesebbet, mint más egyházhoz tartozók, de a Szentháromság Istenben való hitre jobban rá kell, hogy tegyék életüket, mint bárki más.

2. Azért mert annak születtem.

Sokan megállnak ennél az egyetlen oknál. Hiszen igaz ez is: azért *is* vagyunk reformátusok, mert annak születtünk és ez nagy dolog. Egy híres hittudós azt mondja, hogy előbb van a keresztség, mint a születés, mert előbb van a megtartottakat idvezítő kegyelem, mint a jókra-gonoszokra egyaránt kiterjedő gondviselés. Isteni gondviselésből születtünk, de Isten kiválasztó kegyelmi ténye, hogy keresztyén családba, református szülőktől születtünk és megkereszteltethetünk. Igenis valjuk hálásan Isten iránt, hogy reformátusok vagyunk, mert annak születtünk.

3. Nemcsak azért, mert annnak születtem.

Nem szabad itt megállni. Nem csak ezért, születésünk miatt vagyunk reformátusok. Ha mindenki azt vallaná, amit közönyös emberek, hogy haljon meg ki-ki abban a vallásban, amiben született, nem volna ref. egyház. Őseink egy olyan egyházban születtek, amelyikből kihozta őket Isten, akinek lélekben és igazságban való igaz tiszteletét szomjuhozták. És akik a tiszta és elegyítetlen Igét szomjúhozzák, ami példás életünknek mindazokat ma is a pogányságból, a zsidóságból és minden más felekezetből hozzánk kellene vonni: Ha világosság a mi világosságunk, az nem elrejteni való, hanem hogy fényljék a reverzális esetekben, s áttérőknek hozzánk kívánkozásában és jövetelében is.

4. Mert hiszem és vallom, hogy Krisztusnak evangéliuma Istenek hatalma minden hivőnek idvességére.

Reformátusnek lenni nem azt jelenti, hogy tagadom azt, amit más vallásuak hisznek, hanem hogy erősen állítom, — életemmel meggyőződésemmel, — a magam hitét. Nem az *én* hitem ez. Istentől kaptam, az Ő kijelentésén alapul, az Ő szentigéjéből táplálkozik és frissül folyton. A vastagnyak gúnynév rajtunk, ha nem a vastag Bibliából, a teljes szentírásból nyert erő, bátorság, hűség miatt vastag. Az Igében nem válogatok, hanem alázattal és engedelmességgel fogadom annak kemény beszédét is: *Szentírás* az.

5. Mert hiszem, hogy van eleveelrendelés.

Amikor református voltunkat kiválasztottságunkba vetett hittel magyarázzuk, mondanivalóinkat három tény köré csoportosítjuk: hisszük, hogy Isten a világ Ura; hisszük, hogy Isten a történelem Ura; hisszük, hogy Isten a világnak és a történelemnek, tehát református voltunknak is az eleveelrendelés által Ura.

Hisszük, hogy Isten a világ Ura; ez azt jelenti, hogy az egész világmindenséget és benne magunkat is letesszük az Ő kezébe. Jelenti azt a meggyőződést, hogy a világot Isten hordozza a tenyerén, mert Ő teremtette és ezért akármelyik pillanatban eldobhatja, mint hasztalan cserépkorsót, amiből kifogyott az olaj. Pénzünket, életünket, családunkat, egyházunkat, fajtánkat és országunkat Ő tartja kezében s jaj lenne nekünk, ha ez a kéz elereszteне. Emésztő láz gyötör, mert az Élő Isten

kezébe estünk azáltal, hogy egyszer Őt Urunknak vallottuk.

Isten azonban nem csak korlátlan, de éppen ezért *egyedüli* Ura is a világnak s így melléje vagy helyébe nem tehetünk senkit és semmit: se magunkat, sem vért, sem az aranyat. Istent nem lehet kisemmizni, mert mi jutunk koldusbotra, nem lehet agyonhallgatni, mert megszólalnak a kövek, nem lehet trónfosztottnak nyilvánítani, mert mi leszünk földönfutók, nem lehet pótolni, mert helyette senki sem kárpótolhat.

Így *a világ tengelye az ő korlátlan és egyedüli akarata,* amely körül forgunk mi is, mint a lepke az izzólámpa fényében.

Isten azonban nemcsak a térnek: azaz a világnak, de az időnek, tehát a történelemnek is Ura, mert Örökkévaló. Így minden, ami történik, az Ő akaratából történik. De mivel ez nekünk kibírhatatlan, — megtesszük Őt öreg királynak s a birodalmát felosztjuk a 3 testvér: a sors, a véletlen és a szerencse között. Pedig egy-egy hajszálunk is éppen úgy az Ő akaratából esik le fejünkről, mint a királyok fejéről a korona.

Ha így világosan látjuk, hogy Isten korlátlan és egyedüli Ura térnek és időnek: világnak és történelemnek, akkor hisszük azt is, hogy református voltunk sem a véletlen műve, nem is a sors hozta magával, mégcsak nem is a szerencsének vagyunk érte adósai, mert hisszük, hogy nem csupán a test indulatjából, de Isten akaratából születtünk: a *korlátlan és egyedüli Isten téren és időn felülálló örök tervéből.* És ebben a tervben benne volt: a reformáció, az ősök hithűsége, a gályarabok szenvedése: mind csak azért, hogy mi reformátusok lehessünk. Ez a mi drága kiváltságunk így nem emberektől, de az eleveelrendelő Istentől van, aki a mi reformátussá lételünk munkájába olyan drága eszközöket állított be, mint Luther, Kálvin, a magyar reformátorok, a vértanuk, az anyanyelven felcsendülő Biblia és zsoltár.

Ezért hisszük, hogy Isten öröktől fogva munkál azon, hogy mi *itt és most* reformátusok lehetünk. Ennek az örök munkának az alapja: *az eleveelrendelés, amit mi a kegyelemben szemlélünk;* abban a hihetetlen és csodálatos kegyelemben, hogy Isten az Ő jótetszéséből örök időknek előtte: reformátusoknak és reformátusságunkban: fiainak hívott el a Krisztus érdeméért; nem azért, mintha mi jobbak volnánk és megérdemelnénk, hanem mert Ő így akarta s így látta jónak. A világ és a történelem Ura így lesz a mi életünkben az eleveelrendelés által: kegyelmes Atyánkká. Az Ő hihetetlen kegyelmében hiszünk s ezért valljuk magunkat öntudatosan reformátusoknak.

Gyakorlati Theol. Szeminárium.

Alsóborsod közgyűlése.

Amióta évente csak egy közgyűlést tartunk, különösképpen jól esik összetalálkozni a „küzdő" testvérekkel. Ha nagyon sokat nem beszélgethetünk is, de az egymás szemébe nézés is erőkölcsönzés: tudom, hogy te is végigharcoltál egy esztendőt és ime mégis sugárzik az orcád!

Már október 13-án délután mozgalmas volt a miskolci Palóczy-utca. Bizottsági gyűlésekre gyülekeztek. A lelkészértekezlet nyitotta meg munkánkat, ahol Baltazár Dezső eltávozott nagy püspöpünkről megemlékezve, országos mozgalmat véltünk megindítani azzal, hogy nyomorúságban levő lelkész-özvegyeink javára Baltazár Dezső emlékalapítvány létesítését határoztuk el, szegénységünkhöz mérten oly módon, hogy két év alatt 20 — P befizetésére köteleztük magunkat. Ennél természetesen magasabb összeg is fizethető. Báró Bottlik István világi elnök azt javasolta, hogy a világiakat is kérjük fel ennek az alapitványnak a szaporítására. Örömmel fogadtuk el. A Püspök úr, ennél a kérdésnél kiöntötte a szivét és megrendítő beszédben mutatott rá a mi lelkészözvegyeink és árváink siralmas helyzetére. De bizony pironkodtunk, amikor sok lelkész könnyelműségére is rámutott, akik miatt olyan keservesen léphet életbe az új nyugdíjtörvény, mert mindenekfelett első fizetnivaló volna az egyházközségek fenntartó járuléka és a lelkészek nyugdíjintézeti tagsági díja. Hogy is lehet olyan nagy felelőséget elhordozni, hogy a nem-fizetők miatt nem nyilhat ki a nyugdíjintézeti törvény némi földi biztonságot nyujtó ajtaja!...

Missziói bizottságunk azt állapította meg, hogy az egyéni lelkigondozást nem pótolhatja a tömegmisszió.

A tanügyi bizottsági gyűlésen elsirattuk *Gaál Ferenc* lelkiismeretes és pontos előadónkat és munkahelyére Molnár Béla tiszatarjáni lelkészt ajánlottuk a közgyűlésnek megválasztásra. (Meg is választotta.)

Október 14-én 9 órakor kezdődött a közgyűlésünk *Pósa Péter* és *Báró Bottlik István* elnöklete alatt. Alig maradt el valaki. A gondnok megnyitó beszédét ennek a lapnak mult száma közölte. Az esperesi jelentés elsorolta gyászos napjainkat és elénktárta az Isten kegyelméből nyert örvendezéseket. Reménységünk kifényesedett, mert a lélek tükrét mutatta a közel 50.000 P-ős önkéntes adomány, a renovált templomok, iskolák, toronyépítés, harangbeszerzés, az a több, mint 5.000 pengő pénz- és termény-adomány, amely a jégsujtotta vidékek javára befolyt. Beszédes bizonyságok arról, hogy az Isten lelke munkálkodott. Lélekszámunk: 75.000. Születési ezrelék: 22. (Országos: 20·08. Budapesten: 13·9.) Halálozási ezrelék — sajnos —: 18. (Országos és budapesti: 15·2.) Reverzális nyereségünk: 53. Áttérési nyereségünk: 51. (Ha ugyan általában nyereségnek könyvelhetjük el a vallásváltoztatókat.) (Vége köv.)

A református kántorok közgyűlése.

A magyar Református Énekvezérek Egyesülete okt. hó 11-én, Sárospatakon, a református tanítóképző-intézet tanácstermében tartotta ez évi rendes közgyűlését. Előző napra volt hírdetve az egyesület hangversenye, ezt azonban megtartani az országos gyász miatt nem lehetett, mert e napon volt Gömbös Gyula, miniszterelnök temetése. A köz-

gyűlést a református templomban lefolyt istentisztelet előzte meg. Imádkozott és prédikált Darányi Lajos sárospataki lelkipásztor. Orgonáltak: Szathmári István, sárospataki és Csiky László, hajduszováti kántorok. Bán Mihály, dévaványai kántor szóló énekkel szerepelt. A kántorok egyesületének a helybeli ref. tanítóképző-intézet ifjaiból kiegészített énekkara Hodossy Béla: *A természet az Isten temploma* kezdetű szerzeményét adta elő, vitéz Makláry Lajos vezényletével. A szereplések mind magas színvonaluak voltak. A közgyűlést a nemzeti Hiszekegy elmondása s a 63. dícséret 1. versének eléneklése után vitéz Makláry Lajos elnök nyitotta meg, akit és illetőleg az egyesületet országos közgyűlése alkalmából Marton János, theol. akadémiai tanár, a Sárospataki Református Lapok szerkesztője az alsózempléni egyházmegye és Kiss Ernő esperes képviseletében, — Darányi Lajos a sárospataki református egyház —, Novák Sándor a főiskola —, Kovács Dezső a tanítóképző — és vitéz Csajka Endre községi főbíró — már az előző napon megérkezéskor — a község részéről üdvözöltek annyi megértéssel és szeretettel, hogy a gondolatokban gazdag és új gondolatokat ébresztő magvas üdvözlések ugy tartalmukban, mint formájukban is emlékezetes élményként hatottak a közgyűlés tagjaira. A kántorok meggyőződhettek róla, hogy Sárospatakon ismerik az egyházi ének-zene jelentőségét és megbecsülik annak komoly művelőit. Az üdvözlésekre az elnök válaszolt, kifejezve az egyesület köszönetét és háláját. A tartalmas és az egyesületi élet minden mozzanatára kiterjedő elnöki jelentés fölemlítette azt a veszteséget is, mely az egyesület Baltazár Dezső püspök és Szabados Béla tiszteletbeli tagok elhunytával érte. Másfelől emlékezetbe idézte, hogy az egyesület és lapja, a Zeneközlöny felujult életének tiz éves szakaszát fejezte be. — Majd Szabó Gyula, tiszaföldvári kántor olvasta föl: *Szenczi Molnár Albert zsoltárfordítása és a genfi dallamok* cimű tanulmányát, mely a kérdést elmélyítve teljes mértékben megvilágitja és tisztázza. Márton Barna, nagykőrösi kántor és tanítóképezdei énektanár *A magyar kórusirodalom új utjai* cím alatt értekezletet s e témáról tökéletes tájékozást adott. A felolvasást élénk és tanulságos megbeszélés követte, mely mutatta egyrészről az egyesület tagjainak szakszeretetét, másrészt a harmonikus egyetértést is. Az indítványok során Farkas István püspök urat a közgyűlés egyhangulag és nagy lelkesedéssel tiszteletbeli taggá választotta. Hálásan emelte ki az elnök, hogy a tiszáninneni egyházkerület volt az, mely a kántorok egyesületének törekvéseit mindenkor a legnagyobb megértéssel és pártfogással támogatta. A szerkesztő bizottsági és a könyvtárnoki jelentés egyaránt gondosan számolt be a lefolyt év eseményeiről. A pénztárnoki jelentés is megnyugtató, bár a hátrálék, mely az előfizetéseknél és tagsági díjakban mutatkozik, az 1500 pengőt jól meghaladja. Szivesen hallottuk, hogy az egyesület kiadásában megjelent *Magyar Református Kántorkönyv* örvendetesen terjed. A Himnusz eléneklése után a közgyűlés véget ért. — Elismeréssel kell itt megemlítenünk, hogy a Református Énekvérezérek Egyesülete és annak tagjai egyénenként is nagy anyagi és erkölcsi áldozatot hoznak, amikor felkarolják és művelik egyházi énekzenénk ügyét. Lelkes és önzetlen munkáságuknak már is látható eredményei vannak. Kivánatos, hogy az egyesületi életbe és annak munkájába református gyülekezeteink minden kántora belekapcsolódjék.

Hodossy Béla.

GYÜLEKEZETI ÉLET.

— **A szegilongi kis egyházban,** ahol a ref. tagok száma gyermekekkel együtt mintegy 110-re tehető, október 1-vel intenzív lelkigondozói munka kezdődött. A vasárnapi istentiszteleteken kivül részint a vasárnapi iskolai összejöveteleken, részint hétköznapokon tartott külön vallásórákon gondoskodás történik a gyermekek vallástanításáról. (az iskolaköteles gyermekek száma: 21). Az iskolából kikerült növendékek számára a szükséges káték megszerzésével rövidesen megindul a konfirmációi oktatás. A szegényebb sorsú és árva gyermekek segélyezését, továbbá az egyedül álló elaggott testvérek istápolását nagy lelkesedéssel az újonnan alakult „*Református Nőegylet*“ vállalta magára. Az egylet vezetői: elnök Semsey Lászlóné, titkár Kecskés Andrásné, jegyző Baghy Ilona, pénztáros Semsey Gyuláné, ellenör Jackó Aladárné; tagok lettek: Rácz Gyuláné, Berta Andrásné, Konyáry Jánosné, Ternay Jánosné, Rácz Györgyné, Szabó Mihályné, Nagy Gyuláné, Diszházy Ferencné, Kocsis Mihályné, Ujlaky Lászlóné, Varga Imréné, Danka Andrásné, Bűdy Istvánné, ifj. Konyáry Jánosné, Saláta Mihályné, Dankó Jánosné, ifj. Kocsis Mihályné, özv. Kocsis Mihályné, Kecskés Istvánné, id. Bűdy Józsefné, Szabó Jánosné, Ternay Gáspárné, Forgony Barnáné, özv. Baghy Józsefné, Pető Mihályné, ifj. Bűdy Józsefné, Szigethy Istvánné, Lippay Béláné, Saláta Mihályné és özv. Papp Józsefné. — Az ifjak iskolánkivüli tovább képzése, hitéletének elmélyítése s egyházhűségre való nevelése a „Ker. Ifjúsági Egyletben“ (R. K. I. E.) történik. Az egylet hetenkint 2-szer tart összejövetelt, csütörtök és vasárnap délután. Tisztikara a következőkép alakult: elnök Dánka Ilona, titkár Baghy József, jegyző Rácz Erzsébet, pénztáros Semsey Ilona, könyvtáros Kecskés Eta; tagjai: Baghy Ilona, Szabó Erzsébet, Ternay Mária, Kecskés Etel, Kecskés Juliánna, Saláta Juliánna, Bűdy Borbála, Kocsis Erzsébet, Lippay Gizella, Varga Mária, Konyáry Mihály, Kecskés Gyula, Saláta István, Saláta András, Kocsis Gyula, Kocsis László, Kocsis Mihály, Kiss József, Kecskés Miklós, Kecskés József, Kecskés András, Kecskés Bertalan, Szabó István és Zádory Bálint. — A felnőttek lelkigondozását szolgálják a hétköznapi vallásos estélyek és családlátogatások. Az első úrvacsoraosztáshoz, mely újbori alkalomra nov. 1-én lesz, az egyház lelkes gondnoka, Berta András adja az úrvacsorai jegyeket. Az istentiszteletek, az ifjúsági összejövetelek és vallástanítás számára id. Bűdy József engedte át hajlékát.

Szerkesztői üzenetek: E—y A—r. Most meg kellett szakítani az okt. 31-iki anyag miatt a közlést. — T—th J—s. Befutott. Jön.

HIREK

— **„Péntek Esték".** A sárospataki ref. főiskola tanári kara által ezévben újra megrendezendő előadássorozata a XX. századbeli ember néhány alapvető kérdésével foglalkozik. Főtárgya: *Korunk embere.* Publicisztikája. Tartja *Hegyi* József 1936. október 23-án. — Vallása. Tartja dr. *Szabó* Zoltán 1936. november 20-án. — Pedagógiája. Tartja dr. *Harsányi* István 1936. december 18-án. — Irodalomszemlélete. Tartja *Képes* Géza 1937. január 22-én. — Zenéje. Tartja *Szabó* Ernő február 19 én. — Világnézete. Tartja dr. *Újszászy* Kálmán 1937. március 19-én. — Az előadások délután 5 órakor kezdődnek. Helyük a főiskola tanácsterme.

— **Elnöki székfoglaló a debreceni Tisza István tudományos társaság első osztályán.** A debreceni Tisza István tudományos társaságban október 22-én tartotta dr. Révész Imre elnöki székfoglalóját: Gondolatok a tudomány mai világhelyzetéről címen.

— **Reformációi hét Miskolcon.** Reformációi hetet tart a miskolci gyülekezet a következő renddel: Október 25-én prédikál a délelőtti istentiszteleten Pósa Péter esperes: A törvényről. Hétköznapokon este 6 órakor a Kossuth-utcai templomban: 26-án, hétfőn: Nagy József: A hitről, 27-én, kedden: Novotny Gyula: Az imádságról, 28-án, szerdán: dr. Enyedy Andor: A keresztyén szabadságról, egyházi hatalomról és az állami kormányzatról, 29-én, csütörtökön: Farkas István püspök: Az úgynevezett sákramentumokról, 30-án, pénteken: Molnár Pál: A sákramentumokról prédikál.

— **Dr. Szabó Zoltán** sárospataki theol. akad. tanárt a poroszlói egyház meghívta a Gaál Ferenc elhalálozása folytán megüresedett lelkipásztori állásra. Dr. Szabó Zoltán megköszönvén a meghívást, azt nem fogadta el.

— **Theologiai alapvizsgálatot** tett Sárospatakon október 9—10. napjain 13 theologus. Jó eredménnyel vizsgáztak közülök nyolcan: Ablonczy László, Czegle Imre, Kóris Lajos, Kovács István, Nagy Géza, Péter József, Szalay György és Vályi József.

HIVATALOS RÉSZ.

XXV. sz. körlevél.

Valamennyi anyakönyvvezető lelkésztestvérem figyelmébe.

A vallás- és közoktatásügyi minisztérium a külügyminisztérium megkeresésére arra kért, hogy a külföldi anyakönyvi kivonatkérelmek egységes diplomáciai uton való intézése és a kiállítási díjaknak ugyanilyen módon való beszedése megkívánja, hogy a felekezetek anyakönyvi hivatalai is csatlakozzanak az állami eljáráshoz. Mivel így a kivonatok díjainak a beszedése is jobban biztosítva van, felhívom valamennyi anyakönyvvezető lelkésztestvéremet, hogy ezentul a külföldről érkező kivonatkérelmekre kiállított anyakönyveket nem a külföldi feleknek, hanem a külügyminisztérium 78.576/8-1936. számára hivatkozással egyenesen és közvetlenül a külügyminisztériumnak küldjék el, a fizetendő díjak kimutatásával.

Arra is kér a minisztérium, hogy ilyen kivonatokat a lehető legsürgősebben intézzék el az anyakönyvvezető lelkészek, mert a kérő feleket rendszerint életbevágó fontos ügyek indítják kivonataik kérésére.

A minisztérium, amennyiben e megállapodást az összes felekezetek elfogadják, arra is hajlandó, hogy az anyakönyvvezető lelkészek által a kivonatokra előlegezett bélyeg és kiállítási költséget ne a külföldről behajtott díjtételek befutása után, hanem a kivonatnak a minisztériumba való megérkezése után az anyakönyvvezető lelkésznek azonnal előlegezi.

II.

Felhívom Lelkésztestvéreim figyelmét a miskolci jogakadémia Szemináriumi Értekezéseinek Tárában megjelent: „A magyarországi református egyház új alkotmánya" című munkára. A megjelent munkáról a jogakadémiai Dékán ur a legmelegebb dicsérettel emlékezik meg s bennünket tiszáninneni lelkészeket azért is érint még közelebbről ez a szép munka, mert néhai Novák Lajos sárospataki theologiai professzor unokája, elhalt lelkésztestvérünk fia: Novák István IV. é. joghallgató írta. A munka megrendelhető a miskolci Jogakadémia dékáni hivatalánál, ára 5 P.

II.

A vallás- és közoktatásügyi miniszter ur 4635—1936. szám alatt felkért, hogy egyházkerületembe tartozó valamennyi ref. közép és elemi iskola igazgatójának figyelmét hívjam fel a hazai ipar támogatására azáltal, hogy iskolai szükségleteiket hazai áruk beszerzése útján lássák el.

Mivel a magyar ipar fejlesztésének előmozdítását szolgálják ezzel iskoláink — aminek a fontosságát felesleges itt hangsúlyoznom — a nagyméltóságú Miniszter ur kérését iskoláink vezetőinek a legmelegebben ajanlom figyelmébe.

IV.

Valamennyi vallásoktató lelkész figyelmébe.

Az egyetemes konventtől a mai napon kapott személyi törzskönyvlapokat azonnal továbbítottam az illetékes vallásoktatóknak. Felkérem őket, hogy azokat *haladéktalanul töltsék ki és küldjék vissza* hivatalomnak, mert a novemberi kerületi közgyűlésre a középiskolai előadónak azokból statisztikát kell összeállítania.

Miskolc, 1936. okt. 22. Atyafiságos szeretettel

Farkas István sk.
püspök.

Alsóborsodi lelkipásztorok figyelmébe! A folyó hó 14-én tartott egyházmegyei közgyűlés elrendelte az általános tisztújításra a szavazást december 15-iki határidővel. Mivel azonban a közgyűlés az egyházmegyei tanácsbírák számának a felemelését kéri az egyházkerületi közgyűléstől, a november 10-re meghirdetett egyházkerületi közgyűlésig ne szavaztasson presbitériumával egy kebelbeli lelkipásztor sem. Az egyházkerületi közgyűlés után közölni fogom, hogy hány tanácsbírói állásra kell szavazniok a presbitériumnak. Atyafiúi szeretettel vagyok Miskolc, 1936. október 20-án: *Pósa Péter* esperes.

Nyomtatta: Kisfaludy László a Ref. Főiskola betűivel Sárospatak, 1936.

XXXI. évfolyam. 44. szám. Sárospatak, 1936 november 1.

SÁROSPATAKI REFORMÁTUS LAPOK

A TISZÁNINNENI REFORMÁTUS EGYHÁZKERÜLET, A SÁROSPATAKI FŐISKOLA ÉS A TISZÁNINNENI EGYHÁZKERÜLETI KÁLVIN-SZÖVETSÉG HETI KÖZLÖNYE

FELELŐS SZERKESZTŐ ÉS KIADÓ: **DR. MARTON JÁNOS.**

FŐMUNKATÁRSAK: DR. ENYEDY ANDOR, DR. MÁTYÁS ERNŐ, DR. SZABÓ ZOLTÁN, DR. ÚJSZÁSZY KÁLMÁN és DR. ZSIROS JÓZSEF. — Kálvin-szövetség részéről: DR. H. KISS GÉZA.

TARTALOM: *G.:* Az uj Utasítás és az egyházi iskolák. — *yr:* Generális vizitáció Gelejtől Borsodgesztig. (Folyt. köv.) — *nb:* Alsóborsod közgyűlése. (Folyt. és vége.) — *Kiss Ferenc:* Áktuális keresztyénség. — *tj:* A felsőborsodiak őszi közgyűlése. — *Svingor Jenő:* Meghivó. — *Csabay István:* Az abauji egyházmegye közgyűlése (Folyt. és vége köv.). — Hirek. — Hivatalos rész. — Szerkesztői üzenetek.

Az új Utasítás és az egyházi iskolák.

Az 1935. évi VI. t.-c.-hez írott Utasítás megjelent. Egyházi szempontból több aggodalomra látunk benne okot. Nem szólva (a törvényben is benne lévő) előzetes tankönyv-bemutatásokról, (Ut. 50. §. 3. bek., 21. §. 3. bek.)* s arról, hogy a fegyelmi ítéleteket a VKM.-nek utólag be kell jelenteni, (IX. 18. §. 4—7. bek.) azt már jogcsorbításnak tartjuk, hogy a fegyelmileg *egy* iskolától elmozdított tanerőt másik iskola csak a VKM.-nek való előzetes bejelentés után választhatja meg. Két helyen a 9. §. 2. bekezdésére történik hivatkozás s ennek alapján: az egyházi iskolák tartoznak bemutatni az állami főfelügyeleti jog gyakorolhatása érdekében a főigazgatónak a tantárgyfelosztást, tanmenetet, tankönyvjegyzéket, órarendet, aki azt felülvizsgálja, jóváhagyja, illetve egyházi iskolánál megjegyzéseivel eljuttatja az egyházi főhatósághoz, illetve az igazgatóhoz; továbbá: az alakuló, módszeres, ellenőrző, osztályozó, évzáró és szülői értekezletek jegyzőkönyveit 8 napon belül be kell küldeni a főigazgatóhoz, aki azt felülvizsgálja, utána visszaküldi. Az Entwurf-idejében kívánták ezt a prot. iskoláktól. — Ez a két hely az Utasításban a 21. §. 1., 3., 5. bekezdése és a 24. §. 2., 4. bekezdése.

Az Utasítás itt túlmegy a törvényen, amely csak ennyit mond: a főigazgató — népiskoláknál a tanfelügyelő is —, statisztikai kimutatásokat *szerezhet* be s jelentéseket *kívánhat* a fenntartó hatóság tudomásával a főfelügyeleti jog gyakorol*hatása* céljából. Ez a kerettörvény sokkal kevesebb jogot ad az állami főfelügyeletnek, mint az Utasítás. — Aggodalomra ad okot az Utasítás 16. §. 4. bekezdése is, mely az igazgató határozatai ellen másod és végső fokon a főigazgató döntését mondja ki. Jóllehet ez az állami stb. iskolákról szóló részben van, ki biztosít arról, hogy nem alkalmazzák-e egyházi iskoláknál, mint az óravázlatok készítésének megkívánását is, pedig az is az általános részben van. Az erősen központosító állami felügyelet szelleme leng az egész Utasítás felett, mely az igazgató-tanácsok jogát többször korlátozza.

Az eddigi rendszer van megtartva a 43. §. 3—5. bekezdésében. — Mielőtt az új ref. Rendtartáshoz hozzákezdenénk, célszerű lenne ezek jogosságát tisztázni. *G.*

* V. ö. 1934. XI. t.-c. 19. §., 23. §., 24. §.

Generális vizitáció Gelejtől Borsodgesztig.

Mezőnagymihályból menőben a mezőkeresztesi határon Szentiványi Ferenc mezőkövesdi főszolgabiró üdvözölte, vele együtt Zsóry Lajos országgyűlési képviselő, egyházmegyei gondnokhelyettes várta és fogadta a püspököt. A lelkészlakon Arday László lelkész, dr. Filep Gusztáv, Szombathelyi László, és Csiszár Attila társaságában, a presbitérium élén régi hitoktatóját köszöntötte benne. Már itt kezdtünk gyönyörködni a többszörös díjnyertes énekkar szinte művészies szinvonalú előadásában. Az istentiszteleten ezenkívül vegyeskar is szerepelt. A lectió Zsid. 12. r. 1—14 v., az alapige Máté 10. r. 27—28. versei voltak. Tele van szépséggel a mi magyar földünk, termékeny erőkkel a feltört ugar. Jó vetés után jó az aratás is. A magyar lélek is szent föld, áldott ugar, amelybe jó magot kell vetni. Nem valók belé hamis jelszavak idegen magvai. Az a baj, hogy nincs elég bátorságunk magyarnak és reformátusnak lenni. Krisztus pedig azt mondja: Ne féljetek! Kell nekünk a felekezetek nemes versenye. Nem a gombából fakad a krisztusi élet, hanem a hívő, s az ige által megtermékenyített lélekből. Krisztus ügyét kell nekünk egyetemlegesen szolgálni. A vallás nem magánügy. A talentum arra való, hogy szolgáljunk vele Istennek embertársaink között. A nemesség is kötelez, de krisztusi voltunk még inkább. Mindenkire tartozik az egyházépítés. A szegény kenyere a gazdagnál van letéve. Ha nem

adhatunk a szűkölködőknek pénzt, kenyeret, adjunk legalább jó szót, tanácsot, biztatást, vígasztalást. Mezőkeresztesnek hegyen épített várossá kell lenni. Ezért jöttünk ide lelkeket erősíteni. Mussolinitől az kérdezte valaki: mit jelent az olasz nemzet életében a fascismus? Azt, ugye, magyarázta a kérdező, hogy az összetartó nemzetet nem lehet legyőzni? Mussolini azt felelta: Azt jelenti a fassió, hogy gyűlölöm a kényelmes életet. Ti is ne legyetek Pató Pálok. Most, amikor még a meglevőt, a megmaradtat is el akarják venni tőlünk, hogy még árvábbak és koldusabbak legyünk, munkába kell állni és összefogni minden magyar erőnek. A hegymászó embereken sokszor álmosság vesz erőt, amiből valósággal fel kell őket rázni. Minket is vár az élet, a messze tájak, elrabolt vidékek, rabbá lett véreink s mi most álmosak vagyunk, elfelejtünk akarni s elfelejtjük valóságos, nehéz, csonka állapotunkat. Ébredj magyar és menj előre. A szebb magyar jövőnek általunk, a legmagyarabb felekezet által kell eljönni. Készek vagyunk mindenkivel összefogni, aki hitünket megbecsüli. A háztetőkről kell kiabálni, hogy a ma fennen hangoztatott és követelt demokrácia református magyar hagyomány. Az öreg Széchenyi gróf Bécsben élt, de fiát hazaküldte, hogy itthon szolgálja nemzete, és fajtája ügyét. S mikor a fiatal István megbántott egy bérest, az egész cselédség előtt meg kellett csókolni a megsértett ember kezét. Meg kell becsülni a magyar föld verejtékező munkásait. Nekem életemben és halálomban nyereségem a Krisztus: ő benne és ő általa hiszem, hogy lesz magyar feltámadás, és eljutunk az igéret földére.

(Folyt. köv.) y. r.

Alsóborsod közgyűlése.

(Folyt. és vége.)

Püspök ur itt is velünk volt, nemcsak mint hallgató, hanem mint irányító is. — A Baltazár-alapítványt közgyűlésünk is magáévá tette. — A nyugdíjtörvény életbeléptetését 1937. január 1-től kívánja a közgyűlés, úgyhogy a IX. t.-c. 4. §. mellőztessék — Éppen a nehéz gazdasági viszonyok és a rosszul fizetett lelkipásztorok helyzete, akik anyagi javak gyüjtésére képtelenek, kívánja meg a törvény életbeléptetését. Erélyes eljárással a nyugdijintézeti járulékok behajtása biztosítható. (Nem a kongruás és adócsökkentési segélyes egyházközségek vannak hátrálékban.) Hátrálékos fizetők és könnyelmű nemfizetők voltak is, lesznek is. Ezek miatt nem nyomoroghatnak a nyugdíjas özvegyek és árvák. Ez az indokolása a kérésünknek.

Lelkipásztorokat, tanítókat erősitettünk be. — A tanügyi bizottság jelentését *Balogh János*, a belmisázióri jelentést *Benke József* adta elő. Uj segédlelkészekül bekebeleztük: *Kalmár Andrást, Sebestyén Sándort, Vatai Lászlót, Bertha Zoltánt, Erdélyi Dezsőt, Csiszár Attilát, Benyhe Imrét.* Összes s. lelkészünk: 23 szolgálatot teljesítő, létszámfeletti: 4. Szórványok átcsatolására javaslatokat terjesztettünk a kerület elé: Hejőkürt, Mezőkeresztes-vasutállomás, tiszaszederkényi tanyákra vonatkozólag. — Ároktői adókulcsot bizottság fogja megállapítani. — Megerősített haszonbéri szerződések: kistokaji, miskolci, hevesi. — Alaki hiányokat kell pótolnia: Mezőkeresztes, Felsőnyárád, Bükkaranyos, Sály, Tiszaszederkény, Ónod egyházközségeknek. Jóváhagyatott Diósgyőr 2000 pengős járási szegényházi ágyalapítványa. Második káplán-kérése pártolólag ment fel. — Mezőkeresztes Farkas István püspök templom-fenntartási alapítványa elfogadva. — Kun András mezőnagymihályi, 50 q részletekben fizetendő buza-adománya köszönettel elfogadva. — Belső- és Külsőbőcs társegyházközségekké alakulása kerület elé megy. — Az adminisztrációs ügyeket csak nagyjából sorolták fel.

A pataki teológusok segélyezéséhez minden lelkész kötelezőleg hozzájárul. — Az egyházmegye tisztikarának megbízatása 1937-ben lejár. Hogy a jövő őszi közgyűlésen beiktatható legyen, az új tisztikar: Szavazás rendeltetett el folyó évi december 15 ig. Mivel a tanácsbirók számát 10-re kívánjuk felemelni a sok szolgálat miatt és ügyészi tisztséget is mégegyet szervezünk: *a november 10-iki kerületi közgyűlés után kell a szavazást végbevinni.* Ideiglenes ügyészi megbizottak: *Dr. Tolnay Ferenc* és *Dr. Dienes István* miskolci ügyvédek. Egyházkerületi képviselők: Szakács Pál, Kérészy István, Várady Pál, Bay Bertalan, Zsóry Lajos, dr. gróf Haller István; póttagok: Szabó József, Takács Mihály, Kun András és Tóth Kálmán. — Dr. Lipcsey Péter világi- és Kiss Albert lelkészi tanácsbírák lemondását sajnálkozással fogadtuk el és megköszöntük hosszú időn át teljesített értékes szolgálataikat. Kiküldöttük az egyházlátogató és iskolalátogató bizottságokat — A közgyűlés $^3/_4$ 2 óráig tartott. — Délután 25 adóügyi fellebbezést tárgyalt 3 órán keresztül a közigazgatási bíróság. *nb.*

Aktuális keresztyénség.

Több lelkésztársunk fordult hozzám azzal a kéréssel, hogy a különböző szószéki alkalmakra adjon ki a Szeretetszövetség megfelelő predikákiós kötetet, amely a mind jobban szaporuló alkalmi szükségletek kielégítésénél segítségére lenne a gyakorló lelkészeknek.

Tapasztalván, hogy pl. az árvanapra kiadott egyházi beszédek iránt igen nagy az érdeklődés, eleget kívánok tenni a nekem mindenkor segítségemre jövő lelkésztársak kívánságának, s az ORSz. lelkésze, Pap Béla által irt *„Aktuális keresztyénség“* alkalmi predikációkat tartalmazó 8 íves kötetet november hó folyamán megjelentetjük. A könyv ára 3 P lesz, előfizetőknek 2 P. (Befizetések az ORSz. 38.144. számú csekklapján történnek a cél megjelölésével.)

A kéziratot olvastam s jó lélekkel állítom, hogy lelkésztársaim kitünő gyakorlati gondolatokat s az alkalmak gyümölcsöztetésére irányuló példákat találnak a gyüjteményben, amely két-két beszédet tartalmaz adventre, karácsonyra, virágvasárnapra, nagypéntekre, húsvétra, pünkösdre, áldozócsütörtökre, újévre, március 15-re, bőjtre, anyák

napjára, október 6-ra, árvanapra, október 31-re, Szilveszterre, egy-egy beszédet biblia vasárnapra, hősök ünnepére, iskolai évnyitásra és évzárásra.

Kérem a jelentkezéseket minél hamarabb Szeretetszövetség, Debrecen, Kollégium címre megküldeni.

Debrecen, 1936 okt. 7. Atyafiságos köszöntéssel
Kiss Ferenc.

A felsőborsodiak őszi közgyűlése.

Ez évi őszi közgyűlésünk színhelye, okt. 8-án, Sajóvámos volt. Esős, nyirkos időben, hősies elszántsággal siettünk a gyűlést fogadó gyülekezetbe, az állomásoknál rendelkezésünkre küldött fogatokon. A rossz idő mellett is szép számban gyülekeztünk össze. Tanácskozásunk a templomban folyt le, ami bizony már nem nagyon alkalmatos ilyen időben egy csaknem egész napos tárgyalás helyéül. Kérnünk is kell a jövőre nézve a helyi vezetőséget, hogy a gyűlés helyéül az időnek megfelelő helyiséget rendezzen he, ahol a tanácskozás menete is nyugodtabbá válik az által hogy nem kell a hidegtől és meghüléstől való félelem miatt topognunk és mozgolódnunk.

A gyűlés hálaadással kezdődött, Kocsis Béla ifjú lelkésztársunk Irást olvasott és felemelő imádságot mondott. Nagy figyelemmel hallgattuk meg Zsóry Görgy e. m. gondnokunknak a gyülés megnyitójaként felolvasott tartalmas beszédét, melyből erő, öntudat és az egyházáért aggodó lélek nagyszerü megnyilatkozása szállt felénk. Beszéde nyomán mindnyájunkon átborzongott a friss nemzeti gyász is, az épen azon a napon holtan visszatért Gömbös miniszterelnök tragikus elhunyta miatt. Izzó nemzeti érzésével, fanatikus hitével közel éreztük mindig őt magunkhoz mi, ez árva nemzetet haláláig szerető s azt a tiszta evangélium által megujitani vágyó magyar igehirdetők. De ő rajta kivül voltak közelebbi, bennünket még mélyebben érintő veszteségeink is, kikről meg kellett emlékeznünk: a nagy tiszántuli püspök, az Egyetemes Egyház nemcsak hivatalos, hanem a szivek által is elfogadott és követett vezére, Baltazár Dezső. Egyházmegyénk családjában pedig egy kedves, őszhaju, pirospozsgás arcu, disztingvált modoru áldozatkész urnak, Bárczay László világi tanácsbíránknak közülünk való földi eltávozását gyászoltuk meg.

Az esperesi jelentés a szokott gondossággal számolt be egy év eseményeiről. Nagy meglepetéssel fogadta a közgyűlés az esperesnek azt a szándékát, hogy tisztségéről leköszön. A gyűlés marasztaló kivánságának Bonis Aladár tanácsbíró adott mindjárt hangot s biztosította Szentmártony esperest az egyházmegye osztatlan bizalmáról és szeretetéről. E megnyilvánulás elől esperes nem is térhetett ki s meghatva vállalta a tisztség további viselését.

A bő tárgysorozat elsősorban a gyülekezetek új munkásait vette számba és lelkészeket, tanítókat erősített be állásaikba, segédlelkészeket kebelezett be. Megalakitotta az uj egyházmegyei tanácsot és ezzel kapcsolatban az egyházmegye közigazgatási gépezetéhez szükséges bizottságok lejárt tagsági helyeit ujakkal cserélte fel. Az uj egyházmegyei tanács mindjárt egy kis próba-munkát végzett, a közben felfüggesztett gyűlés 15 perces szünete alatt a tárgysorozat néhány, a tanács hatáskörébe vágó ügyeit intézte el. Itt is jutott még bőven a közgyűlés számára tanácskozni való: a tanügyi bizottság, a missziói előadó, a közalapi pénzkezelő jelentése, a számonkérő szék előterjesztései, a számvevőszék, a lelkészértekezlet jegyzőkönyvei, stb. Letárgyalta és elfogadta az e célra küldött bizottság által készített *épitkezési szabályrendeletet*, mely nemcsak egy nagy hiányt van hivatva pótolni, hanem a szakszerüséget, a müvészi izlést akarja érvényesiteni egyházi középitkezéseink területén. Sok apró, az egyházak háztartására vonatkozó ügy nyert elintézést.

Örömmel jegyezzük fel, hogy az alsóborsodi testvér egyházmegye jégkárosult gyülekezetei részére eddig 1300 P gyült be, egy szegény pataki teológus felsegélésére pedig az ebéd folyamán 48 P.

Késő délutánra járt az idő, mikor a gyors iramban folytatott tárgyalás véget ért, hogy ki-ki sietve üljön fel a vasuti állomáshoz robogó kocsikra és visszatérjen otthoni munkájához, családi tűzhelyéhez. *tj.*

Meghivó.

A tiszánnineni református egyházkerület lelkipásztorai számára testvéri találkozót rendezünk Hejőcsabán 1936 november 11. és 12-én. A megbeszélések tárgyát a gyülekezeti evangélizáció, az oxfordi csoportmozgalom és egyéb aktuális kérdések fogják képezni. Az összejövetel november 10-én este 5 órakor kezdődik. Az érdeklődőket szeretettel kérjük, hogy részvételőket november 8-ig jelentsék be Szabó Dániel lelkésztestvérünknél, hogy olcsó ellátásunkról és elszállásolásunkról kellő időben gondoskodás történjék. Mindenkit szeretettel hivunk és várunk. *Svingor Jenő.*

Az abauji egyházmegye közgyülése.

Az abauji egyházmegye október 13-án Szikszón tartotta ez évi rendes közgyülését. A két nagy halottnak: Baltazár Dezsőnek és vitéz jákfai Gömbös Gyulának halála felett érzett részvét s a korán elhunyt Kiss István lelkésztestvérünk árván maradt családjával együtt érzett bánat és szomoruság borongott lelkeinkben s amit csak rövid időre derengett át a szeretett gondnokunkat: Téglássy András ért kitüntetés — gazdasági főtanácsossá neveztetett ki — fénye, munkába álló ifju lelkészek és tanitók beérkezése felett érzett örvendezés.

Gondnokunknak a házassági jog fejlődését ismertető, történelmi és egyházjogi buvárkodáson felépitett tartalmas tanulmányával kezdődött a gyülés, majd az esperes mindenre kiterjedő évi jelen-

tése következett. Örömmel hallottuk, hogy még a mai szükös anyagi viszonyok között is fel-fellobog itt-ott hiveink körében az áldozatkészség lángja. Abaujszántón Makláry István 400 P alapitványt tett a szegények részére. Vilmányban Czakó Mihály 100 P-t adományozvtt az egyháznak. Abaujváron Horváth Jánosné 80 P-t adott, Pányokban Kórán István volt gondnok és neje 728 P értékben harangot öntetett, ugyanitt a hivek 1430 P-t áldoztak orgonára, az énekkar 120 P adományával uj szószéki teritőt készittetett. Göncön Tóth József és neje Theisz Mária 574 P-t adományozott az egyháznak, Vass István főgondnok és neje Szacsury Katalin 2000 négyszögöl földet ajánlottak fel az épitendő érvaház részére. postahely és kert céljára.

Egyházmegyénk legtöbb egyháza anyagi nehézségekkel küzd. Belhivatalnokok fizetése, egyházi köztartozások, adók, illetékek, nyugdijintézeti járulékok sok helyen hátralékban vannak. A közgyülés a hátralékok rendezésére 3 évi határidőt adott, számadások s költségvetések előzetes felülvizsgálására utasitotta az illetékes egyházlátogatóságokat. „Nem rémkép, hanem komoly valóság — mondja az esperesi jelentés — az a megállapitás, hogy a magára hagyatott falu népe belefáradt árvaságába és beteg lelke Istenétől is kész elfordulni. Mentő kéz után nyul, s nem mindegy, hogy hamis jelszavakat hirdető kufár lelkek hálójába kerül-e, vagy az egyház fogja meg kezét és szeretettel vezeti ismét vissza a mennyei Atyához.“

(Folyt. vége köv.)

HIREK

Sáfár István Az árvánhagyott család, a pásztorát vesztett gyülekezet, a szerető barátok és ismerősök mély részvéte mellett helyezték október 25-én délután 2 órakor síri nyugalmára *Sáfár István* lácai lelkipásztor testvérünket, ki 24 éven át hirdette a lácai gyülekezetben az Ur Isten örök üzenetét. A végtisztességtétel a lácai ref. templomból történt, hol Nemcsik Endre zemplénagárdi lelkipásztor imádkozott, majd Janka Péter nagyrozvágyi lelkész igét hirdetett. Beszédében rámutatva arra, hogy a megboldogultban főként az igazán szerető „csupa szív“ embert siratják a gyülekezet és hozzátartozói. — A temetőben Bakos Zoltán helybeli s. lelkész hirdette az igét. A temetési szertartásnál úgy a templomban, mint a temetőn közreműködött a sárospataki főiskolai kis-kórus is.

— **A reformáció ünnepét** főiskolánk és ref. sárospataki egyházunk együtt ünnepeli. E napon az uri szent vacsora is ki fog szolgáltatni.

— **A sárospataki főiskoi tanári kar által rendezett „Péntek Esték“ előadója Hegyi József** gimn. tanár volt. aki okt. 23-án d. u. 5 órai kezdettel korunk publicisztikájáról tartott mindvégig lebilincselő, tartalmas felolvasást. Változatos és vonzó képekben tárta fel az újság születésének indokait, az újságírás multját, jelenét, s annak messzeható szerepét. Bevezetőt dr. Mátyás Ernő közigazgató mondott, rámutatva az ebben az évben tartandó előadássorozat értékes célkitűzésére.

— **Zempléni lelkésznék figyelmébe.** A zempléni lelkésznék bibliaköre november 3-án, kedden délelőtt 10-kor tartja bibliaóráját a sárospataki lelkészlakásban. Minden lelkésznét szeretettel várnak.

— **Hirek a sárospataki ref. tanítóképzőintézetből.** Ez iskolai év elején vette át a gazdaságtan tanitását Farkas Elemér, a Sárospatakon felállitandó téli gazdasági iskola igazgatója, s ezzel ez a fontos tantárgy ismét szakképzett tanár kezeibe kerül. Október 10-én volt a bibliakörök ünnepélyes megnyitása a díszteremben, ahol áhitat után Kovács Dezső igazgató intézett buzdító beszédet a vezetőkhöz és vezetettekhez, meggyőző erővel mutatva rá a hit alapvető, életformáló jelentőségére. Szüreti vakáció címen okt. 30-án 11 órától nov. 3-ig bezárólag a tanítóképzőintézetben szünetel a tanítás s erre az időre a növendékek haza is utazhatnak.

— **Jóhangú, orgonázni is kellően tudó** önállóan végezni biró segédkántort keres vitéz Mártha Béla kisujszállási ref. kántor-karnagy. Fizetési feltételek ott megtudhatók. Orgona II. Man. 27 fő, 19 mell. vált. és szabadkombinációs Rieger-gyártmányu. Gyülekezet lélekszáma: 14.000.

— **Szavazás.** *Az alsózempléni egyházmegyében* szavazás rendeltetett el lelkészi tanácsbíróságra. A sátoraljaujhelyi presbitérium szavazatát Tantó János megyaszói lelkészre adta.

— **A kisgyőri** ref. egyházközség tagjai már a háború előtt orgona alapot létesitettek önkéntes adakozás útján. A már 1000 arany koronán felüli összeget hadikölcsönbe fektették s az orgonaalapot a háború utáni időben újból gyüjtögetni kezdték. Isten kegyelme ebben az esztendőben hozta el az időt, amikor az egyházközség megvalósította rég óhajtott tervét s orgonáját felállíthatta. Az orgona felavatása okt. hó 18-án, vasárnap ment végbe. Zsoltárolvasás után Várady Pál borsodgeszti lelkipásztor magasszárnyalású imádságban adott hálát Istennek megsegítő kegyelméért, ami után Győr Imre kántortanító énekelt kellemes hajlékony hangján szóló éneket. Igét hirdetett Pósa Péter alsóborsodi esperes, aki a 160 esztendős templom építése és a mostani idők között vont párhuzamban arra mutatott rá, hogy a templom is és az orgona is buzgó imádságoknak és áldozatkész alamizsnáknak élő megtestesülése. Felszentelő imádságában azt kérte az Urtól, hogy az orgonának az legyen legnagyobb áldása, hogy minél több szívben támaszszon visszhangot s minél több lelket vezessen az élet Fejedelméhez, az Ur Jézus Krisztushoz. — Végezetül Kiss Elek helybeli lelkipásztor olvasta fel az orgonaépítés történetét és az adakozók nevét, akiknek száma meghaladja a 400-at, a begyült összeg pedig az 1500 pengőt.

— **Lelkészválasztás.** A Molnár Sámuel halálával megüresedett lelkészi állásra a szalóc-vigtelkei kettős egyház (Gömöri egyházm.) egyhangú meghivással Simon József pelsőci segédlelkészt választotta meg. Istennek gazdag áldása legyen az új pásztor munkáján!

HIVATALOS RÉSZ.

XXV. sz. Körlevél.

Értesitem az Egyházkerület összes egyházközségeit és az összes egyházi jellegü hatóságokat, hogy a birtokukban levő épületek és belső berendezéseik, valamint az azokban elhelyezett ingóságok *tüzbiztositására vonatkozólag az Egyetemes Konvent az Egyházkerületektől nyert felhatalmazás alapján a Gazdák Biztositó Szövetkezetével 10 éves tartamu szerződést kötött 1937. január 1-től 1946. december 31-ig terjedő időre. A szerződést miheztartás és irattározás végett az Egyetemes Konvent mindenüvé elküldi.*

A szerződéssel kapcsolatos ügyek kezelésével az Országos Református Jóléti és Gazdasági Társulat (ORJÓ) bizatott meg, ily minden levelezés vele intézendő.

Idecsatoltan megküldöm a biztositás felvételéhez szükséges *„Értékbevallási iveket"*, megfelelő számban s ha nem volna ez elég, további az ORJÓ-tól igénylendő (Budapest, IX., Ráday-utca 16. II. 30.).

Az Értékbevallási iv magában foglalja ugy annak kitöltésére, mint az egyéb tudnivalókra vonatkozó *„Utasitás"-t.* Ezzel kapcsolatosan az összes lelkészek, gondnokok, presbitériumok és minden más intézményeink figyelmét a következők szigoru betartására hivom fel:

1. Az Értékbevallási iven olvasható *Utasitást* a legtüzetesebben tanulmányozzák át s annak minden egyes pontját szigoruan tartsák be, nehogy a pontatlan, vagy olvashatatlan kitöltés, vagy a nem megfelelő értékbevallás, avagy a késedelmes beküldés miatt felesleges levelezés, oknélküli munkatöbblet álljon elő, ami megnehezitené a szerződés végrehajtását s esetleg azzal a következménnyel is járna, hogy egyik, vagy másik biztositó félnek a biztositásait ez év végére érvénybehelyezni technikai okokból sem lehetne;

2. Az előirás szerint pontosan kitöltött *Értékbevallási iv* a presbiterium, stb. által sürgősen letárgyalandó s az utasitásnak megfelelően aláirandó és *legkésőbb ez év november hó 15-éig feltétlenül az Országos Református Jóléti és Gazdasági Társulathoz, (Budapest, IX., Ráday-u. 16. II.) beküldendő.*

3. Minden bárhol található egyházi tulajdont képező épitmény s azok felszerelése, valamint az azokban elhelyezett ingóságok az értékbevallásba belefoglalandók, mégpedig a mai teljes értékben, mert előfordulható tüzkár esetén a nem teljes értékbevallás miatt származható károsodásért az értékbevallókat anyagi felelősség terheli.

A leány- és fiókegyházak, missziói egyházak, szórványok, intézmények, alapitványok, stb. épületeiről külön-külön Értékbevallási ivek állitandók ki. Az értékbevallás megtétele még abban az esetben is kötelező, ha netán időközben, — meghagyás ellenére — biztositás köttetett volna valamely biztositó intézetnél. Ebben a nem várt esetben az Értékbevallási ivhez csatolni kell a jelenlegi biztositási kötvényt.

4. Az Országos Református Jóléti és Gazdasági Társulat számon fogja tartani, hogy beküldötték-e az Értékbevallási ivet mindenünnen, ahol biztositandó objektum van s amennyiben jelentéséből arról győződnék meg, hogy jelen rendeletemnek eleget nem tettek, az ebből származó következményekért a mulasztókra hárul minden felelősség.

5. Olyan esetben is, ha valamely épület biztositási tartama később járna le, mint 1937. január elseje, az értékbevallási iv mégis kitöltendő és beterjesztendő, ezt a körülményt azonban *a lejárati idő közlésével* az értékbevallási iven minden kétséget kizáróan és feltünő módon jelezni kell.

6. Püspöki rendelkezésemre a biztositási dijak az eddigi szokás szerint ezután is az esperesek utján szedetnek be és küldetnek tovább.

7. Ha időközben a biztositott objektumok állagában változás állana be, az haladéktalanul bejelentendő az Országos Református Jóléti és Gazdasági Társulatnak.

8. A szerződés az egyházi tisztviselőknek saját vagyonuk biztositásánál kölön kedvezményt nyujt, mely jótékonysági céljainkat is szolgálja. Kivánatos tehát, hogy ezek a biztositások is a Jóléti Társulat utján a Gazdák Biztositó Szövetkezeténél eszközöltessenek.

9. A Jóléti Társulat, a közóhajnak megfelelően, széleskörü aktivitást fog kifejteni a reformátusok mindenféle biztositásainak felvétele s ezáltal a református erők koncentrálása s karikativ célkitüzéseink előmozditása érdekében. Felkérem egyházunk minden vezető tényezőjét, minden református hivünket, különösen a lelkipásztorokat, hogy a Jóléti Társulatnak ezirányu tevékenységét is a legnagyobb megértéssel és jóindulattal támogassák.

Miskolc, 1936. október 20.

Farkas István sk.
püspök.

Egyetemes tüzbiztositás.

(Az értékbevallási ivek kitöltése.)

Püspöki hivatalaink e hét folyamán körlevél kiséretében minden lelkészi hivatalnak már megküldötték az egyházi épületek tüzbiztositásának bejelentésére szolgáló ugynevezett *„Értékbevallási iveket"*. Ugyszintén a konvent is megküldötte mindenüvé a Gazdák Biztositó Szövetkezetével kötött tüzbiztositási szerződést.

Az értékbevallás pontos teljesithetése céljából, ugy a bevallási iv hátlapján olvasható *„Utasitásnak"*, mint a szerződésnek alapos áttanulmányozása igen fontos, mert hiszen nagy értékek forognak kockán.

Sajnos, kivül álló okok miatt, sokféle gátló körülmény adta elő magát, amiért a szerződés aláirása késedelmet szenvedett s igy az előkészitéimunkálatok is, emiatt mostmár rendkivül fontos, hogy az értékbevallási ivek kitöltése és a presbitériumokkal való letárgyalása minél hamarább megtörténjék, ugy hogy a bevallások legkésőbb

november 15-ig (ezt a napot is beleértve) Jóléti Társulatunkhoz (Budapest, IX., Ráday-u. 16. II.) feltétlenül megküldessenek, mert ellenkező esetben az év végéig nem leszünk képesek a kb. 10.000-re tehető tételszám dijmegállapitását s a többi adminisztrativ munkát elvégezni.

Az értékbevallási iv két példányban állitandó ki, de nagyon kérjük a kiállitót, hogy tisztán, olvashatóan irják s a rovatok a mai helyzetnek megfelelően, pontosan töltessenek ki. Különösen fontos, amint az Utasitás 5. pontja előirja, hogy az értékbecslés szakértő bevonásával és a mai értéknek megfelelő összegben történjék. Ha az értékbevallás nem az egész épitményre történik, hanem csak a tetőzetért, az épitmény összes elérhető részeiért, illetve a falazatért, amint erre külön rovatok vannak, nagyon ügyelni kell, hogy ezek külön-külön milyen összegben értékelendők, mert emiatt szokott a legtöbb baj és kellemetlenség előállani. Azért is, mert az értékelés nem volt megfelelő összegü, de azért is, mert ha részleges a tüzkár, ehez és a beváltott összeghez arányul a a kármegállapitás is. Éppen azért a legelőnyösebb és a legbiztosabb, hogy ahol csak lehet, az egész épület mai épitményi értéke állapittassék meg, amely esetben csak az erre vonatkozó rovatot kell kitölteni, figyelemmel az Utasitás 10. pontjára. Teljes épitmény érték beállitása mellett tüzkár esetén minden kétség ki van zárva, a biztositást feladókról el van háritva a felelősség, dijfizetés tekintetében is kedvezőbb lesz a helyzet, mert ez esetben épitményi engedmény is jár, s megkönnyitődik a bevallás munkája is. Természetesen azonban ismét abban az esetben, ha a mai teljes érték állittatik be, mert tüzkár esetén a becslésnél csak ez az érték vehető figyelembe, tehát ugy a tulbecslés. mint az alábecslés teljesen céltalan.

Az ingóságok bevallására, az egyes tételszámnak az „épület" alatt következő ingóság rovat szolgál. Ha ez a hely nem volna elegendő s amennyiben a bevallási iven maradna még hely, akkor az ingóságok felsorolása az iv ezen megmaradt helyén folytatandó, mivel azonban igen sok helyen több tételről van szó, mint pl. a különböző klenodiumok stb., leghelyesebb az, ha ezekről az ingóságokról darabonként és külön-külön értékelve leltár készittetik és pedig két példányban. Ez a két példányban elkészitett ingóságok értékbevallási leltára szintén aláirandó és az értékbevallási ivhez csatolva beküldendő. A leltárban jelzendő annak az épületnek a tételszáma, melyben az ingóságok vannak.

Az anya egyházközséghez tartozó leány, fiók, stb. egyházak vagy más intézmények tulajdonában lévő épitményeknek biztositása iránt a lelkészi hivatal szintén sürgősen tegye meg az intézkedést, e célra megfelelő számban küldöttünk értékbevallási iveket, de ha még kell, az ORJÓ azonnal fog küldeni.

A magunk részéről is hangsúlyozzuk, hogy értékbevallási iv kiállitása és beküldése minden épitményre kötelező, még az esetben is, ha a biztosítás még nem járt volna le, jelzendő azonban, hogy mikor fog lejárni, s mellékelni kell a tűzbiztositási kötvényt. Ez azért szükséges, hogy igy megállapitani lehessen az uj biztositás érvényének a kezdetét, mert ennek hiánya miatt megtörténhetik, hogy ez az épitmény a lejárati időn túl biztositatlanul marad, s ki fogja vállalni a felelősséget ennek esetleges káros következményeiért.

Központi ORJÓ irodánk bizatván meg az egyházak tüzbiztositásának kezelésével, arra törekszünk, hogy ezt a legnagyobb pontossággal és renddel végezzük el. Ezt azonban csak akkor érhetjük el, ha a Nagytiszteletü lelkész Urak is pontosságukkal minket ebben megsegitenek. Ha akár miben fennakadás történne, az ORJÓ a legnagyobb készséggel áll rendelkezésükre.

Egerházy Lajos ORJÓ igazgató.

— **Alsózempléniek figyelmébe.** Felkérem azokat a lelkésztestvéreimet, akiknek gyülekezetéből a jégkárosultak segélyezésére gyüjtött összeg még be nem küldetett, hogy azt most már haladéktalanul beküldeni szíveskedjenek. *Kiss Ernő* esperes.

— **Alsózempléni** lelkész testvéreimmel közlöm, hogy a novemberi férfi értekezletek, azzal a változtatással, hogy Kenézlőn 8-án, minden esetben a délutáni órákban lesznek, 2-5 óra között. A szomszédos lelkipásztor testvéreimet kérem, hogy esetleges részvételüket és érkezésük kb. idejét legkésőbb előző napon közöljék a helyi lelkésztestvérünkkel. Az alsódobszai ifjusági konferencia egynapos lesz. Tart: nov. 15-én reggel 8 — d. u. 5 óráig. Jelentkezési díj 40 fillér, mely az egyházmegyei és ifjusági missziói munkára fordittatik. Énekeskönyvet és bibliát minden ifjú hozzon. Jelentkezéseket legkésőbb nov. 13-ig kérem az alsódobszai lelkészi hivatalhoz küldeni. A jelentkezések pontatlansága a helyi rendezőknek sok kellemetlenséget szokott jelenteni. Együttmunkálkodásunkra Isten áldását kérem, testvéri köszöntéssel: *Főző László* missziói előadó.

— **Alsózempléni** lelkésztestvéreinket kérem, hogy az egyházmegye missziói munkatervére legyenek figyelemmel és gyülekezeteikkel kapcsolódjanak bele a munkába. Az esetenkint való értesités költségmegkimélése szempontjából a nyomtatott missziói munkaprogramm a lelkészi hivatalokban kifüggesztve, szemlélhető módon örzendő. A testvéri összejövetelek propagálásával, legyünk segitségére a missziói előadónak és munkásai a szent ügyuek. Atyafiságos köszöntéssel: Kiss Ernő esperes.

— **Felhívás.** *Az abauji egyházmegye lelkészeihez.* Legutóbbi egyházmegyei közgyűlésünk szavazást rendelt el a lelkészi főjegyzőségre és egy világi aljegyzői állásra. A szabályszerűen kiállított és zárt borítékban elhelyezett szavazólapok ez évi december hó 15 ig küldendők be az esperesi hivatalba. Gönc, 1936. október 28. *Farkas Elek* esperes.

Szerkesztői üzenetek: L—y Gy—a. Folytatást kérünk. Mind ki van szedve. — N—gy A—s. Küldjön félévre 2·50 előfizetési díjat. — S—r J—ő. Lett volna helyünk néhány hivó szó közlésére.

Nyomtatta: Kisfaludy László a Ref. Főiskola betűivel Sárospatak, 1936.

XXXI. évfolyam. 45. szám. Sárospatak, 1936 november 8.

SÁROSPATAKI REFORMÁTUS LAPOK

A TISZÁNINNENI REFORMÁTUS EGYHÁZKERÜLET, A SÁROSPATAKI FŐISKOLA ÉS A TISZÁNINNENI EGYHÁZKERÜLETI KÁLVIN-SZÖVETSÉG HETI KÖZLÖNYE

FELELŐS SZERKESZTŐ ÉS KIADÓ: **DR. MARTON JÁNOS.**

FŐMUNKATÁRSAK: DR. ENYEDY ANDOR, DR. MÁTYÁS ERNŐ, DR. SZABÓ ZOLTÁN, DR. ÚJSZÁSZY KÁLMÁN és DR. ZSIROS JÓZSEF. — Kálvin-szövetség részéről: DR. H. KISS GÉZA.

TARTALOM: *Szabó Gyula:* Szenczi Molnár Albert zsoltárfordítása és a genfi dallamok. — *yr:* Generális vizitáció Gelejtől Borsodgesztig. (Folyt. köv.) — *Lenkey Gyula:* I. A sikertelenség. II. Fölemelni, nem lesujtani. (Igehirdetés.) — Levél. (XXIV.) — *Csabay István:* Az abauji egyházmegye közgyűlése. (Folyt. és vége.) — Hirek. — Hivatalos rész.

Szenczi Molnár Albert zsoltárfordítása és a genfi dallamok.

Irta és a Magyar Ref. Énekvezérek Egyesületének Sárospatakon, 1936. okt. 11-én tartott évi rendes közgyűlésén felolvasta: *Szabó Gyula* tiszaföldvári ref. orgonista-kántor.

Énekeskönyvünk legrégibb és legtekintélyesebb részét a zsoltárénekek képezik. Példanélküli jelenség a magyar irodalomban, hogy míg ezeknek az énekeknek a szövege is, dallama is idegenből származott hozzánk, nálunk annyira *meghonosodtak,* hogy református életünk legjellemzőbb magyar sajátosságai közé sorozhatjuk őket. Továbbmenve, az irodalomtörténet az újkori magyar nemzeti kultura egyik legjelentősebb fejezetének éppen a református zsoltárfordítást tartja. A zsoltárfordításnak izig-vérig magyar lelkű mestere *Szenczi Molnár* Albert volt. Élete körülményeit, munkásságának nagy jelentőségét nem célom ismertetni ez alkalommal. De rá kell mutatnom arra a nagy zsenialitásra, amellyel ez az Istenáldotta művész a maga lelkének elegyítetlen magyarságából olyan erőt öntött zsoltáraiba, amivel azok a felettük átdübörgő századok mindent elsodró erejével is mind e mai napig frissen és töretlenül állják azt a helyet, ahová nagy alkotójuk a magyar kulturhistória országutján őket elhelyezte.

Meddő ellenvetés, — mondja *Németh* László a Protestáns Szemle 1928. évi 2. számában írt gyönyörű tanulmányában, — hogy a zsoltárok akármilyen ttszteletreméltó erőfeszítései az 1600-as éveknek, mégis csak régholt unalmas versek, melyeket csak a kegyelet találhat szépnek. Nos, igen mindaz, amit kívülről kapott, meghaladt s már-már komikus, de amit a magyar ihlet dobbantott belé: *a ritmus,* az nagyszerű, az a magyarság ritmusa s ha valakiben van fantázia, hogy a dolgokat gyöngéikből kihántva lássa, Szenczi Molnár Albert zsoltáraiban a magyar vers géniuszához tapint.

„S hogy ezt a fantáziát némiképp meglendítsük, hadd idézzünk egy egészen új nevet: az Adyét. Ady legsajátosabb versei a jambus verselés szótagszámából kizökkenő szótagszámú verssorokból állnak és ezek a sorok, akár a Molnár Albertéi, különböző versekre hullanak. Csakhogy az Ady-vers ősi magyar lelkének más az európai hüvelye, mint a Molnár Albertének. A sorokat modern és nagyvonalú versívek kapcsolják strófává, másrészt Ady a tagokon belül is megőrzött valamit a versei kiindulási pontjául szolgáló nyugateurópai időmértékből s itt-ott a görög anapestusra vagy daktilusra emlékeztető élénkítő figurákkal szökteti meg versét. Hasonlíthatatlanul hajlékonyabb és lendületesebb versek, de ugyanez a principium avatja magyarrá, mely Molnár Albert francia verseiből belénkdöbben. — Ime két költő, a magyar lira pólusáról! Két költő, akik az ihlet extázisában százados távolokból is ugyanarra a ritmikai eleve elrendeltségre bukkannak s ugyanazt a speciális nemzeti erőt moccantják meg. Vannak, akik a legrégibb és legújabb költészetnek ezt az ölelkezését tagadják, de akiknek füle van a hallásra, az kihallja, ha egy kicsit is magyar az a fül.“[1] Ezt mondja Németh László.

De itt van a *Református Élet* 1934. április 7-i számából is egy kis cikk. Betűszerint idézem:

„Zsoltáros könyvünk legutóbbi megújítása kezdetén az énekügyi bizottság egyik ülésén Baksay Sándor, mint elnök felszólította Szabolcska Mihályt, majd Kozma Andort, hogy olvassák fel a vállalt zsoltárokat új fordításban. Ezek elhangzása után ő is felolvasta a 42. zsoltárt a maga fordításában. Aztán ragyogó szemeit költőtársaira vetvén, igy szólt: „Most hát láthatjátok, kedves öcséim, hogy mi a különbség aközött, amit én fordítottam, s amit az öreg Albert (Szenczi Molnár). Én bizony nem szégyellem bevallani, hogy az én fordításom messze alatta a réginek. Hogyan is merném én a magaméval helyettesíteni ezt:

Mint a szép hives patakra
A szarvas kivánkozik,
Lelkem úgy óhajt Uramra,
És hozzá fohászkodik.
Te hozzád én Istenem,
Szomjúhozik én lelkem;
Vajjon színed eleibe
Mikor jutok, élő Isten.

[1] *Németh László:* Molnár Albert zsoltárai és ritmikájuk. (Prot. Szeml. 1928. 87. l.)

Még fonétikailag is mily szép ez — mondotta Baksay — miközben kedves ősz fejét egy kissé félrehajtva, minden szót hangsúlyozva, csendesen, kenetesen s szent ihlettel ismételgette a sorokat. És a bizottság tagjai azt mondták erre, hogy a szájukból vette ki a szót Sándor bácsi. És közös akarattal lemondottak arról, hogy új fordításban adják ki a zsoltárokat. Ezért van az új énekeskönyvben is minden zsoltár a régi formájában."[2] Eddig a Református Élet cikke.

Ez a pár idézet is eléggé meggyőzően bizonyít a Szenczi Molnár Albert forditotta zsoltárok kifogástalan magyarsága mellett. De nem is hiszem, hogy akadjon épeszű ember, aki *zsoltárszövegeink* magyar voltával szemben mást merészelne állítani...

(Folyt. és vége köv.)

Generális vizitáció Gelejtől Borsodgesztig.

(Folytatás.)

A mezőkeresztesi egyházban sok áldott, kezdeményező munka folyik. A köznapi istentiszteletek mellett van évenként három—négy gyermekistentisztelet, vasárnapi iskola lelkész irányitása mellett, csak kevés a 300 gyermekhez a hat vezető. Templomlátogatók százalékszáma 44, 30, 6: az úrvacsorával élőké 107. Reverzális javunkra volt 3. Perselypénz a mult évben 96 P. 96 f., egy lélekre esik két fillér: viszont a püspöklátogatás emlékére a hívek templomfenntartási alapra 44 métermázsa búzát ajánlottak fel. A szegényeket a községgel karöltve gondozzák. A 66 fi és 32 leánytagot számláló ifjúsági egyesület számára helyiségről akar gondoskodni az egyház. A nőegyletnek 54, az olvasóegyletnek 71, a Kálvinszövetségnek 86, az énekkarnak 56 tagja van, művészlelkű, zeneszerző vezetője Nagy Dezső, püspökünk által igazgatói címmel kitüntetett tanító. Egyházi lap, naptár 331 példányban járt, illetve kelt el. Van jól használt népkönyvtára. Tekintélyes egyház alapítvány a Vályi Nagy István és nejéé. Az egyházi adó együttes kezelésben. Községtől az egyház 104 pengő segélyt élvez. Lélekszáma 2,809, szül. 46, meghalt 39: szaporulat 7, áttérés utján 1. A községben a római kathólikusok jobban szaporodnak. A közebéd igen lelkes hangulatban folyt. Megjelent rajta dr. Csáky Tihamér községi orvos, akinek felesége lelkes felkarolója a régi híres keresztesi börhimző iparnak. Elhozták magukkal Gerhardt Salamon lipcsei magyar kereskedelmi ügyvivőt, aki a magyar népművészeti termékek után kíváncsi volt megismerni azt a népet, melynek Isten művészi érzékében, kézügyességében ilyen kegyelmi ajándékot adott. Bájos, kedves feleségével pedig azért maradt Keresztesen, hogy lássa és tisztelhesse a püspököt, aki az ő püspöke is. Fel is szólalt német barátunk az ebéden üdvözölte a nemes és jobb sorsra érdemes magyar nép lelki vezéreit, amit dr. Filep Gusztáv köszönt meg. Szónokolt többek között igen ékesen Martsekényi Imre, a kerület népszerű képviselője is.

Szitálló esőben, hideg időben mentünk szerdán reggel Felsőbányára, ahol Takács Mihály meleg szive és meleg szobája várt. Itt voltak Várady Pál, Sipos István, Falucskay Bénjámin szomszéd lelkészek, velünk jöttek a keresztesiek. Az istentiszteleten szép szólót énekelt két leány: egyik jobban belemarkolt a lelkünkbe, mint a másik. A lectió I. János 5. r. 1-13, az alapige János ev. 12. r. 44-45, 49 50. versei voltak. Bevezető szavaiban megemlékezett püspökünk az utépítési munkában távollevő 70 egyháztagról. Aztán beszélt az alapige körülményeiről, a Jézust meg nem értő papi fejedelmekről. Ottlétünkkor egy nagymihályi presbiter azt kérdezte, mi a boldog élet? Boldog a harcos és szenvedő élet. Minden életből kiragyog valami szépség, mint ahogy a szomoru füzfának is van virága. Az Istentől ajándékba adott életett el kell fogadni. A szén mindenféle fából lett, ami eltemetődött a föld alá a belé rejtőzött napsugárral. A fa is elfogadja, megőrzi a neki adott életet. S tavasszal, Isten csókjától, kibomlik ez az élet. Isten a legnagyobb pazarló, aki mindent nekünk ad. Mienk a csillagtábor, a napsugár, a temetőkert fájdalmas suttogása. A nagy mindenség egy darab Isten. Annyi az életedben a szépség, amennyit meglátsz Istenből. A boldogság: az élet szerelme, szivünkből a fény és melegség kisugároztatása. Igaza van Krisztusnak, amikor ezt mondja: az én Atyám küldött engem. Nekünk Krisztust kell követni. Mondjátok el munkából hazatérőknek: „Jutalom a fekete kenyér, a fekete kendő, a könny, a fájdalom is, mert mindezekben Isten gondolatai vannak." Ki még nem sózta kenyerét könnyel, ki még nem emelte ég felé könnyes szemét: az még nem tudja mi az idvesség. Nem vagyok elfogult református, magyar vagyok elsősorban. Hazaáruló az, aki a magyart vére ellen uszítja, válaszfalakat emel, ellentéteket szít közöttünk, akit nem eszméltetett fel a spanyol korostorok égése. Az Isten szeret, dorgál, megaláz és felmagasztal minden benne hivő embert. Szeretet, mikor jösz el erre a gyülölködő magyar földre. Harsányi Zsolt írja, milyen szép volna a karácsony, ha nem a házakban, családi körökben elzárkozva, hanem közösen, együtt ünnepelnénk. Milyen jó volna, ha karácsonyfák alatt az ur és a szolga, az egész magyar nemzet egymásra találna s készülne az örökkévalóságban való együttlétre. Beszéde végén elismeréssel adózott a gyülekezetnek a jégkárosultak javára történt gyűjtés eredményes voltáért. Ábrányban köznapi istentisztelet adventi és bünbánati hetekben van, kétizben bibliamagyarázattal. Az iskolai tanítás imával és bibliaolvasással kezdődik, ezenkivül van gyermekistentisztelet és vasárnapi bibliai iskola. Templomlátogatók százalékszáma 50, 25, 2: évenként urvacsorázóké 130. Reverzális egy javunkra, egy kárunkra. Évi perselypénz 73·43 P., egy lélekre esik 12 fillér. Szegénygondozás van. Kie serdülő csoport 9, leányegylet 20, énekkar 36 taggal. A Református Hiradó 100 példányban jár, naptárból 60 példány kélt el. A párbérhátrálék 40 százalék, a községtől 109 pengő segélyt kapnak. A lélekszám

[2] *Cs. I.:* Baksay Sándor Szenczi Molnár Albertről. (Református Élet, 1934. 122. l.)

a szórványokkal 606: született 12, meghalt 8, szaporodás 4. Áttért 1 A buzgó lelkipásztornak tanítón kivül jó támogatója megértő földesura és főgondnoka: Darvas Iván.

A tibolddaróczi határon díszes küldöttség várt a püspökre. A küldöttség tagjai között volt Halasy József földbirtokos, aki megjelenésével hivatalos tiszteletén kivül barátságos érzelmeit is ki akarta fejezni püspökünk iránt. A templom előtt báró Bottlik István itteni főgondnok, egyházmegyei gondnokkal együtt Sipos István sályi és tibolddaróczi lelkész, Farkas Miklós tanító készítettek meleg fogadtatást. Az iskolás gyermekek izléses egyenruhában rukkoltak ki, közülök Dózsa István mondott verses köszöntőt a püspök bácsira. A templom nagy a kevésszámu gyülekezetnek, pedig buzgóságban nincs hiány, éleszti azt az öreg és fiatal tanítópár áldozatos, mindenben a hivek szolgálatára álló élete. A lectió János 10. r. 1-15 v., az alapige Ezekiel 34 r. 11-16 v. voltak. A néhány év előtt itt lefolyt földrengés előtt napokig morajlott a föld. Isten hirnökei vannak a föld mélyében. Az ő követei a próféták, akik megmondják a népnek a jövőbeli büntetést vagy szabadulást. Ezekiel ajkán mintha Isten proféciája szólna a magyar népről Szétszéledt ez a nép, ezt a községet is gunyosan magyar Abesszíniának nevezték, de ezen a helyen most a magyar élet felkarolásának, védelmének nagy és szent pásztorkodása folyik. Kormányzónknak is ez a jelszava: Szeressétek a magyar népet, teremtsetek számára emberhez méltó életet. De a földi hajlékok emelése mellett van-é gondoskodás lelki hajlékokról? Nem a templomról és iskoláról van szó, hanem a ti lelketekről, magatokról. Belső emberünket kell odaálldozni a Szentlélek templomává. Megvan-e ez az odaáldozás bennetek, közöttetek? Van-e házatoknál imádság, igeolvasás, könnyes szeretet a gyermek iránt, tiszta anyaság, megelégedés hivatásotokkal és sorsotokkal? Nincs e annak ellentéte, irigység? Ne azt nézzétek, mi van másnak, kiki törődjék a saját lelki háza építésével. A közelmultban 3-4 vagon magyar darázst szedtek össze, hogy megmentsék velük az Argentinában veszendőbe ment fenyőfákat. Ott törödnek a fákkal, nálunk törődnek-é az emberrel? Gyógyir kell a magyar sziveknek is. Jézus a gyógyitó orvos, a pásztor. Az ő megbizottaira, követeire, intézményeire, (napközi otthon, óvoda stb.), az ő nevében folytatott szeretetmunkára van szükség. Mindent meg kell tenni, hogy emberhez méltóan éljen a magyar nép. Sok százezer magyar vitéz ontotta vérét a harcmezőkön, mégis olyan kevés becse van a magyar embernek, különösen ha református. A keresztyénségünknek másnak kell lenni. Ne legyünk megalkuvók, legyünk büszkék a hitünkre. Előljárók vigyázzatok a népre, szeressétek a lelkét, sáros csizmájában, rongyos ruhájában is büszke és nemes fajta ez. Pásztor nélküli nyájak vannak a magyar mezőkön. Nem emelik fel az elesetteket, nem kötözik be a sebeket. Tolsztoj egyik elbeszélésében van szo a koldusról és a papról, aki imádkozik a koldusért, hogy ezzel kötelességét teljesitve, ő maga üdvösséget nyerjen. A koldus azt mondja neki: mikor értem imádkozol, akkor is magadra gondolsz, imádkozz egyszer az én idvességemért. Köztünk is mindenki magára gondol, pedig nekünk is a más, egymás lelkét kell Isten templomává felépitenünk. Egymást szerető, épitő magyaroké a jövő. Istentisztelet után Pósa Péter esperes keresztelt meg egy újszülött gyermeket. Tibolddaróczra hatszor jön át a rendtartás szerint évenként a sályi ifjú lelkész, de minden erejével segiti a Farkas Miklós tanító és felesége buzgó munkálkodását. Köznapi istentisztelet téli időben és bünbánati hetekben van bibliaolvasással és könyörgéssel. Templomlátogatók százalékszáma 45, 35, 12: urvacsorázoké 197. Reverzális javunkra volt 2. Évi perselypénz 96·20 p., egy lélekre esik 20 f. Harmoniumra a hiаek 460 pengőt adtak össze. 10 szegény családot, 65 gyermeket segélyeztek. Énekkar van 32 taggal, 40 naptár kélt el. A lélekszám 486, szül. 14, meghalt 10, szaporodás 4, áttért 1. Itt 17 látogatást tettünk, megnéztük a barlanglakásokat, az épülő Mikszáthfalvát, a 40 lakó közül 8 református. Bementünk a Kozma Miklós adományából épült új hajlékba s beszéltünk a 75 százalékos hadirokkant tulajdonos boldog, hálás feleségével. Vacsoján és éjjeli szálláson a gyönyörü Bottlik kastély dédelgetetett vendégei voltunk, ahol a barátság élceinek sziporkái szálltak a kandalló előtt átmelegedett, bensőségben összeforrott társaság tagjainak vidám ajakáról, derült szivéből s felejtették a napnak fáradságát és töredelmét. (Folyt. köv.) *y. r.*

IGEHIRDETÉS.

I.
A SIKERTELENSÉG.

Márk 6: 48.

A békés előrehaladás ellen törő, a fennálló társadalom ellen küzdő sátáni emberi akarat sok és nagyrészben előretörése; a nemesen gondolkozó és érző embert megállítja és gondolkozásra készteti. — „A muló kény becsesebb, a mi Isteni nem kell", a költő elgondolása valóra vált. — Hiába fog össze millió és millió ember az eredméuy sikertelennek látszik, de csak látszik. Tagadhatatlan nagy harc folyik, a milyen még talán a világteremtése óta nem folyt, a mi hitünk azonban megfogja győzni ezt a világot. — Miért? —

1. — Jézus látja a tanítványok küzdelmét és mégis nyugodtan nézi, hogy küzdenek és vesződnek, a szembe jövő széllel és mégsem sietett a segítségre. — Igy megy a reformációnak hajója is az erős kettős széllel küzdve a mai kor nagy rohanásán keresztül. A hullám hullámra gyürődik, és elveszéssel fenyeget mindent a mi a Krisztusé. — És a mester engedi, hogy az evezősök sokszor látszólagosan hiába fáradoznak, sikertelen minden munkájuk. Ő csak akkor lép közbe, mikor már elérkezett az ideje. — Mi nyugtalanok vagyunk, de még nincs itt a vég az ő ideje még nem jött el. — Várjunk!

2. — Kedves testvérem, neked sokszor kell ellenkező széllel küzdened. — És ha ebben a munkádban csak ugy csöpög a küzdelmes veriték hom-

lokodíól, ha erős karod az élet hajójának evezője mellett annyira kifárad, hogy emelni is alig bírod, ha kezeid már kérgesek és sebhelyekkel telt lettek, mint a gályaraboknak és hajócskád mégsem megy észrevehetőleg előre, szived bizonnyal sokszor keserüséggel telik meg és csüggedés fog el és mondjuk félig-meddig a kétségbeesés is. —

Bátorság! A te füledbe és szivedbe is megcsendül majd, ha talán nagy sokára is, vagy csak mikor már hajnalodik, de el nem marad, — az Üdvözitő vigasztaló és bátoritó sza: — „Bizzatok ne féljetek én — *vagyok*...“ Ámen.

II.
FÖLEMELNI, NEM LESUJTANI.

Máté 5 : 1.

Kérdhetnénk a költővel, hogy hol a boldogság mostanában, — azt hiszem egyöntetű lenne a felelet, még a barátságos meleg szobában sem. — Boldog az öntudatlan gyermek a játékai között, bármily primitívek is. — Igazi boldogság nincs, mert megváltozott a fogalom értéke is. Ma már más a boldogság, mint régen, éppen ezért kell erről beszélnünk, hogy megtaláljuk a helyes alapot, mert az a kötelességünk, hogy felemeljen és ne sujtson le a kor ferdesége.

1. A boldogoknak való kijelentés és az örök jutalomra való mutatás a hegyi beszéd alaphangja, eszméje és ez a szó, hogy „boldogok“, visszatér minden sorában, hogy jó mélyen vésődjön a lelkébe a hallgatóságnak. Hogy boldog-é az, aki arról beszél, azt megállapitani nem lehet, mert ami az egyiknek boldogság, az a másiknak lehet kárhozat. — A boldogságot nem a hegyi beszéd alapján ítélik ma Pedig Jézus azért mondta azt magas helyről, hogy messze szétterjedjen és senkinek a kezén, vagy ajkán el ne sikkadjon.

A boldogság ellentéte is elhangzott a Jézus ajakán, de elvétve, és csak azokkal szemben, kik zz igét nem vették be szívükbe. Azoknak a boldogság helyett — jaj-t igért. Ahol az evangélium, mint örvendetes üzenet nem talál visszhangra, elkövetkezik a jaj — Nekünk mégis bátorítani, fölemelni kell ezt a kort is arra a magaslatra, ahol hangzik ma is a boldogság igéje.

Valóban örömhír-é az, amit hirdetünk?

2. Te veled hogy áll ez a dolog, Testvérem? Mi hallható gyakrabban az ajkadon, a bátorító, felemelő boldog szó, vagy a lesujtó jaj. — Erről ismerik meg egész egyéniséged. Ha a szenvedések között is sugárzó az arcod, vagy olyan fanyar, mely még a mások derűs arcára is borut varázsol, jelenti, hogy ott állsz-é a Krisztus lábainál és figyelmes hallgatója és követője vagy-é az igének, — vagy ha testben ott állsz is lelked más vidéken csapong és igy az ige megfagy az ajkadon. Képzeld el, ott ülnek előtted az egybesereglett népek, híveid; bútól, gondtól megviselt arccal, amelyre az élet küzdelmei, a munka mély barázdákat vágott. Igaz, kogy szegény, gyönge, bűnös emberek, de ha megjelennek, mégis jóakaratról tanuskodnak. Mit mondasz nekik? — A Jézus köré sereglett tömeg talán valamivel jobb, vagy tisztább volt? — Mit szólnál, hogy fogadnád őket? Ahelyett, hogy bátorítanád, talán elcsüggeszted őket, kenyér helyett, követ, vígasztalás helyett keserűséget és csüggedést szólnál hozzájuk? Ez lenne az örömhír, amit minden embernek hirdetni kell, ki szeretettel várja a Krisztus királyságát.

A hallgató sokaság igy nem Istent magasztalva és örömre hangolva tér haza és készül a nagy várakozásra, mint egykor a Jézus köré gyűlt tömeg, hanem leverten, talán káromolva, elkeseredve, magukba átkot szórva. Mit nyernénk vele, ha az Ige nem örvendetes üzenet az ajkainkon. Megizetlenülne a só, mivel sózzuk meg?

3. Boldogok lesztek! Ez az egész emberiséget összefogó hang, mely rezgésbe hozza a mai kor emberében is élő jobb, nemesebb húrokat, amely a jóra és nemes cselekedetekre ébreszti a benne élő jobb után való vágyakozást. Legyen beszédeinkben az emberekkel való találkozásokban vezérgondolatunk ez a hang az uralkodó. Ha mégis eljön az az idő, amikor szükség van a tisztító viharra, akkor, hogy az elernyedtek, a kishitűek, az aluszékonyak felébredjenek, akkor — hívd segitségül az Ur Jézus Krisztust, ki jaj kiáltásával bizonnyal észre téríti ez alvó világot. Minden gondotokat Ő reá vessétek, mert neki gondja van ti reátok. Ámen.

Bánhorvát. *Lenkey Gyula.*

Levél.

XXIV.

A XV-ik század előtt nincsen portré, csak királyok engedték meg maguknak, tegfeljebb siremlékeken, plasztikus disz gyanánt. — Félébredt az új kor szelleme, az ember meg akarta magát örökíteni, áthagyni az utókornak, míg itt lenn a földön meghódította a halhatatlanságot. Ez is nehezen ment. Modeljeik megválasztásában is bizonyos rideg szempont vezette. Fiatal leány, vagy ifjú — ritkán fordult elő, — inkább összetöpörödött aggastyánt ábrázoltak, de a kezőkbe virágot adtak. Azután kialakult a távlattan is, vezetvén a firenzei művészet, hol a berakások mind a távlattant szolgálták. Az egyik szélsőséget követi a másik. Az egyh. művészetnek az emberekre való hatása ez, mely egyes művészek halála után, a másik egyéniség alkotását honosítja meg. Az elvilágiasodás nagyléptekkel halad előre. A jelentéktelennek látszó adomák fényt vetnek a kor erkölcsére. Fra Filippó elcsábítja az apácát, a Mediciek nevetnek rajta. Érzéki tekintettel nézik az életet s minden szent vonástól ment alakokat csoportosítanak. Gyöngédség, udvariasság tulzásokba téved, a női kacérság, divat, kendőzés uralomra jut. Azt hitték, hogy ez a magas foka az érzelmeknek, egy a vallásos rajongás önkivületével. Ebben az eszményitett nő lelkével; ott pedig az Istennel egyesül. Náluk a vallási és érzelmi rajongás egy tőről fakadt. Míg aztán lehanyatlik, mert az eszményiség mellett a a ledérségnek is kedvezett.

Amilyen az ember olyan a művész, és ez hatással van az emberiségre. Ki cáfolhatja meg ezt az állitásomat? A művészet kiszabadult az egyház gyámkarjai közül és termi a maga sivár művészetét. Nem mondom azt, hogy az egyház

kebelén belül mindenkor teljesen kifogástalan művészet alakul ki; de nagyobb volt a lehetőség; csak ha a mai időket nézzük is. Figyeljük meg a festészetet, a szobrászatot, a szinházat, mozit, mit termelnek? Hol vannak már ezek a még Istenes gondolatokkal eltelt görög művészetektől is, mely pedig már rég letünt, és ma mégis forgatható álványokon mutogatják a múzeumokban a milói Venust. (Páris Louvre.) Ugylátszik beedződött a közfelfogásba ennek az iránya, pedig mily sokszor téved szertelenségekbe, de hát ez a kor. Van-é hát hatása a művészetnek az emberekre, oly nagy mértékben, hogy arra fel kell figyelni?. Igen!...

(Folyt köv.) *Lenkey Gyula.*

Az abauji egyházmegye közgyülése.

(Folyt. és vége.)

Statisztika szerint egyházmegyénk lélekszáma 26398. Született 646 gyermek (28-al kevesebb mint tavaly), meghaltak 459-en (109-el több mint tavaly). Házasságot kötött 137 tiszta, 48 vegyes pár (32-vel kevesebb mint tavaly). Reverzális volt javunkra 32, kárunkra 12. Hozzánktért 29, (12-vel több, mint előző évben), kitért tőlünk 12, (eggyel több az előző évinél. Konfirmált 534 (7-el kevesebb, mint tavaly). Urvacsorával éltek 48293-an, (58-al több az előző évinél). Adakozások összege 9758·59 P. (Előző évinél 1157·57 P-vel több), perselypénz 3146·84 P. (324·84-el több), épitkezés 26146·20 P (10117·95 P-vel több a mult évinél). Tiszta vagyona az egyházmegye egyházainak 6,205.576 23 P.

Tanügyi bizottsági elnök, belmissziói előadó részletes, mindenre kiterjedő jelentést terjesztettek elő. A helyzet nem romlott ezek szerint.

Ezután a folyó ügyeket tárgyalta a közgyülés bizony a 33 pontból álló tárgysorozat letárgyalása és 4 birósági ügy bőséges munkát adott. A tárgysorozaton szerepelt Kovács István lelkészi főjegyző és Szepessy László világi aljegyző lemondása. Kovács István 31 év óta volt ékes tollú jegyzője az egyházmegyének. Az általa 1908 óta szerkesztett egyházmegyei jegyzőkönyvek örökké élő bizonyságai lesznek arravaló elhivatottságának. Mivel most már másodizben kérte e munka alól való felmentését, szembajára való tekintettel — érdemeinek hálás elismerése mellett — felmentetett. Szepessy László külföldön tartózkodván, nem tehet eleget kötelességének, erre való tekintettel a felmentés neki is megadatott. Kiemelkedőbb közgyülési határozatok: A lelkészegyesület által kezdeményezett, 24 árvára tervezett árvaház ügyét egyházmegye magáévá tette s az egyházmegye területén gyüjtést rendeltet annak épitési és berendezési költségeire. Az uj nyugdijtörvény életbeléptetése minél előbbi feladatnak állapittatik meg s ennek sürgős megvalósitását kérjük a Konventtől. Az ORJO temetési segélybiztosítás a lelkészek fokozott figyelmébe ajánltatik, a szombati hangos lakodalmak ellen küzdeni kell, a Kovács—Komjáthy alapitvány kamata Csorba Dezsőné és Kiss Istvánné lelkészözvegyeknek itéltetett oda, dr. Révész Kálmán elhunyt püspökünk siremlékére 3 egymás után következő évben egyenlő részletekben fizetendő 300 P-t szavazott meg a közgyülés.

Ongai és felsőkázsmárki adókivetés elleni felebbezési ügyekben uj eljárás indul meg, csobádi tanitó által fizetendő illetékegyenértéki ügyben iratok beszerzése szükséges, a szala-szendi egyház lelkésze lakbérének megfizetésére itéltetett.

Csabai István aljegyző.

HIREK

— **A tiszántuli egyházkerület szavazatfelbontó bizottsága** november hó 8 án fogja közzéadni püspöki tisztre beadott szavazatok eredményét.

Új teológiai doktor. Ifj. Czeglédi Sándor ref. segédlelkészt, a *Czeglédy* Sándor czeglédi lelkész fiát október hó 28 án avatták a debreceni egyetem a szisztematika theologiai doktorává. Czeglédy Sándor másik fiát *Istvánt* a nyár elején az utrechti egyetemen avatták teológiai doktorrá. Ésaias 38: 19.

— **Reformáció emlékünnepélyünket** október 31-én sárospataki főiskolánk bensőséges keretek között ünnepelte meg. Délelőtt a tanári kar és az egyetemes ifjúság a nagy templomban volt istenitiszteleten, ahol ez alkalommal az uri szentvacsora is kiszolgáltatott. Az igehirdetést Gönczy Árpád szénior végezte. A délutáni ünnepélyen nemes veretű és történelmi patinájú, emlékbeszédet dr. Gulyás József c. igazgató, gimn. tanár tartott. A főiskolai zenekar értékes zeneszáma, szavalatok és a kórus énekei egészitették ki a szép ünnepi müsort.

— **Lelkészválasztások.** A b. e. Keresztury József halálával megüresedett lelkészi állásra okt. hó 18-án *Göőz* Ferencet választották meg. A választást vezették *Adorjányi* Győző h. esperes és *Zombory* Géza egyházmegyei gondnok. — **A szomotori** lelkipásztori állásba október 11-én iktatták be a gyülekezet uj lelkipásztorát *Keresztury* László volt nagykövesdi lelkészt, a b. e. Keresztury József fiát az egyházmegye képviseletében *Horkay* Barna kistárkányi lelkész és *Czigányi* Géza v. tanácsbíró üdvözölte.

— **A dorkói körzetben épült templom felszentelése,** a reformáció ünnepén, okt. 31-én d. u. folyt le bensőséges és megható keretek között. A sárospataki ref. gyülekezett áldott munkásságu lelkipásztorának, Darányi Lajosnak és református hitoktatójának, Kocsis Jánosnak fáradtságot nem ismerő buzgalma s a pataki és tanyai reformátusok áldozatkészsége folytán, Isten megsegitő, nagy kegyelméből az özv. Kantha Sándorné által adományozott telken felépült egy uj ház, mely Istenünk imádására rendeltetett. Boldog örvendezéssel, a távolság és a nagy sár nehéz akadályain keresztül siettek ide az alsóhatári és pataki keresztyén magyarok, szinte vallásfelekezeti különbség nélkül. A templomot az elhangzott üdvözlések után Kiss Ernő esperes nyitotta ki, aki után a LXV. zsoltár éneklése közben vonult be a templomba a hivők áhitatba merült, könnyező serege. A felszentelő be-

szédében megragadó erővel tárta fel az igazi istentisztelet lényegét, rámutatva arra, hogy a templom legszebb ékessége az élő egyháztagok gyülekezete. Darányi Lajos a templomépítés történetét ismertette, amely után két szép szavalat emelte a jelenlevők tekintetét Isten felé. Az alsóhatári kis templom csengő harangocskájának érc szava mindig annyi hívőt vár, mint azon az áldott, emlékezetes szent napon.

— **I. és II. é. lelkészképesítő vizsgák Karcsán.** A szlovenszkói és kárpátaljai egyházkerület lelkészképesítő vizsgálati bizottsága előtt október hó 14 az I. lelkészképesítő vizsgára jelentkezett 4 végzett hittanhallgató, akik közül általános elégséges eredménnyel vizsgázott *Csomár* Géza, a többiek 1, illetve 2 tantárgyból javító vizsgálatra utasíttattak, (Mélyen elszomoritó eredmény). A II. lelkészképesítő vizsgára jelentkezett 3 segédlelkész és 2 segédlelkész javító vizsgára. Általános jeles eredménnyel vizsgázott *Batta* Pál, jó eredménnyel *Csonthó* Géza, elégséges eredménnyel *Horkay* István. A két javító vizsgára állt segédlelkész eredménnyel vizsgázott. A segédlelkészek exmittálását *Balogh* Elemér püspök, konventi elnök végezte.

— **Sirkőavatás.** Október 25-én avatta fel az ózdi misszió egyház egykori lelkipásztorának Osváth Zoltánnak a sirkövét. A megemlékezést Jel. 13 r. 14 vers alapján jelenlegi lelkipásztor mondotta. Apostoli Hitvallás, ima és gyülekezeti ének voltak a kegyeletes ünnepély többi pontjai.

HIVATALOS RÉSZ.

XXVI. Körlevél.

Felhívás valamennyi egyház vezetőségéhez.

Felhívom lelkésztársaim és egyháztanácsaik figyelmét arra, hogy a minden egyháznak most megküldött *új bizottsági ürlapokat a legnagyobb figyelemmel és pontossággal töltsék ki.* Megjegyzem, hogy szigorúan ellenőriztetni kívánom azt, hogy az egyes egyházak *teljes értékig biztosították-e az egyházi épületeket.* Az egész egyháztanácsot teszem *felelőssé azért,* ha ez a biztosítás nem történik meg mai értékének megfelelő módon.

Miskolc, 1936. nov. 4. Atyafiúi szeretettel:

Farkas István sk.
püspök.

Meghívó. Az *„Országos Református Jóléti és Gazdasági Társulat"* f. évi augusztus 28 ára összehívott de elmaradt *évi rendes közgyűlését* és választmányi gyűlését *1936 november 24-én* délután 3 órakor tarja meg Budapesten, Ráday utca 28, a református teológia Ráday-könyvtártermében.

Tárgysorozat: *1. Ének. 2. Ima. 3. Elnöki megnyitó. 4. Igazgatói jelentés:* az ORJÓ 10 éve. Egerházy Lajos ügyv. ig. *5. 1935—36 évi zárszámadás beterjesztése. 6. 1936—37 évi költségvetés. 7. Jelentés az ORLE Házipénztáráról. 8. Szerződésmegújítás,* a Gazdák Biztosító Szövetkezetével. *9. Tisztújítás. 10. Indítványok.* 11. A gyűlés berekesztése.

Budapest, 1936. november 1-én.

Göde Lajos lelkész, alelnök. *Farkas István* püspök, alelnök.

— **Alsózempléni, érdekelt lelkésztestvéreimmel közlöm.** hogy közbejött akadályok miatt a bodrogkereszturi értekezlet, nem 11-én, hanem nov. 22-én délután lesz megtartva. Az alsódobszai ifjusági nap Isten ügye érdekében, ismételten kérem lelkipásztortestvéreim propagáló munkáját. Testvéri köszöntéssel: missziói előadó.

HIRDETMÉNY.

A legközelebbi vallástanári vizsgálatra vonatkozólag.

A Tiszántúli Református Egyházkerület püspökének, mint a vallástanárképesitő Bizottság elnökének megbízásából tudatom a vallástanári vizsgálat után érdeklődőkkel az alábbiakat:

a) A legközelebbi vallástanári vizsgálat Debrecenben, a második lelkészképesítő vizsga után 1937. február 15, és következő napjain fog tartatni, éspedig a zárthelyi irásbeli-vizsga február 15-én 9 órakor a Kollegium dísztermében, a próbatanítás február 16 és 17-én a református gimnáziumban, (illetve amennyiben női jelentkező is lesz, a Dóczy-intézet leánygimnáziumában,) a tanterv szerinti vallástanítási órán a szóblei vizsgálat február 16. 17. napjan a Kollégium kis tanácstermében d. u. fél 4 órai kezdettel.

b) A vizsgálatra vonatkozó tájékoztató iránt a vizsgálat előadójához (dr. Csikesz Sándor egyetemi professzor, Debrecen, Kollégium) kell fordulni.

c) A vizsgálat iránti kérvény a tájékoztatóban megjelölt mellékletekkel felszerelten a Tiszántúli Református Egyházkerület püspökéhez címezve 1937. január 15-ig küldendő be Debrecenbe. A kérvényhez mellékelni kell a feladóvevényt, mely szerint a jelölt 60 P. vizsgálati díjat és a 6 P. bizonyítvány díjat a Tiszántúli Református Egyházkerület pénztárába (Debrecen, Kollegium) az összes rendeltetésnek megjelölésével beküldötte. A díjak befizetése nélkül az Egyetemes Konvent 126/1932. sz. határozata értelmében senki vizsgálatra nem bocsátható.

d) A vizsgálatra állni kívánó jelöltek közöljék pontos címüket is, hogy a próbatanítás tárgya velük 1937. február 1-ig közölhető legyen, viszont a jelöltek tartoznak a kidolgozott próbatanítást 3 gépirásos példányban február 9-én déli 12 óráig ajánlott levélben a vizsgálat előadójához megküldeni.

e) A vizsgálatra állni szándékozók személyesen jelentkezzenek február 15-én reggel fel 9 órakor a Kollegium kistanács termében a vizsgálat előadójánál, aki a részletes vizsgabeosztást közölni fogja a jelöltekkel.

f) A jelölteknek előre gondoskodhatás céljából emlékezetébe hozzuk, hogy az oklevélre újabb bélyegilletéki szabályzat értelmében 10 pengős okmánybélyeg ragasztandó.

Debrecen, 1936 okt. 24. Elnöki megbízásból

D. Csikesz Sándor
egyetemi professzor
a vallástanárképesitő bizottság előadója.

Halotti énekeskönyvem leszállított árban 1·50 P helyett 1 P-ért. Kapható Ferenczy Bertalan miskolci könyvkereskedőnél. Takács Mihály ref. lelkész.

Nyomtatta: Kisfaludy László a Ref. Főiskola betűivel Sárospatak, 1936.

XXXI. évfolyam. 46. szám. Sárospatak, 1936 november 15.

SÁROSPATAKI REFORMÁTUS LAPOK

A TISZÁNINNENI REFORMÁTUS EGYHÁZKERÜLET, A SÁROSPATAKI FŐISKOLA ÉS A TISZÁNINNENI EGYHÁZKERÜLETI KÁLVIN-SZÖVETSÉG HETI KÖZLÖNYE

FELELŐS SZERKESZTŐ ÉS KIADÓ: **DR. MARTON JÁNOS.**

FŐMUNKATÁRSAK: DR. ENYEDY ANDOR, DR. MÁTYÁS ERNŐ, DR. SZABÓ ZOLTÁN, DR. ÚJSZÁSZY KÁLMÁN és DR. ZSIROS JÓZSEF. — Kálvin-szövetség részéről: DR. H. KISS GÉZA.

TARTALOM: *Farkas István:* Püspöki jelentés. (Folyt. és vége köv.) — *Farkasfalvi Farkas Géza:* Főgondnoki megnyitó beszéd. — *H. Kiss Géza:* Makláry Károly. — *Lenkey Gyula:* Levél. (XXV.) — Hirek. — Hivatalos rész. — Szerkesztői üzenetek.

Püspöki jelentés.

1936. november 10.

Azt olvastam, valamikor régen, hogy a hómezők és befagyott tengerek sarkkutató utasai — mikor először látják meg az északi fényt, ellenállhatatlan kábulatba ejtő belső indittatásra, a földre rogynak s nézni sem merik a csodálatos fényesség szépségeit..... Majd, — magukhoz térve — fékezhetetlen akarással futnak a hivogató, csalogató fényforrások felé. Minél tovább futnak, annál jobban összefolyik előttük ez az elérhetetlen, hideg fényesség. Minden csak látszat, mint a csalóka délibáb; mint az illuziók, amelyek megcsalnak rendesen.

A mai, — összeomlásától félő világ is eszeveszetten fut — ilyen csalfa fények után s behunyt szemmel siet el az igazi fényforrás: az evangyélium és a Krisztus keresztje mellett, amely pedig nem eltaszit, — hanem magához vonzza az Istenszerelemmel megteljesedett sziveket. Minden, — való — értéket jelentő embere az utolsó kétezer esztendőnek, ez alatt a kereszt alatt állott meg először — mikor, — elindult nagy cselekedetei véghezvitelére.

Jól intézi sorsunkat az Isten, ki ottan-ottan, mikor nagyon megfáradunk a célnélküli futásban: pásztortüzeket, majd, örökragyogásu: világosságot, fényt, meleget sugárzó fényforrásokat gyujt fel az élet bujdosó vándorainak, e világba küldött választottjai utján, hogy Istenből élő lelkök belső szépségeitől, fényesség áradjon e boldogtalan világba s hogy megnyugodjanak a háborgó lelkek.

Egy ilyen életet szépitő, igazi fényforrás hivogat engem ma itt, pihenőre.

A Kálvin „Institutiojának", hozzáértő kritikusok szerint, nagyszerü magyarnyelven s hiven forditott megjelentetését, — közegyházunk — egyik legnagyobb cselekedetének itélem.

Ez az a könyv, melyről elleneink ugy szoktak beszélni, hogy abból ridegség s az északi-fény hidegsége árad az emberek felé s amelyről mi: a hitvalló Thury Pál „Distichon"-jával, jó lelkiismerettel, azt felelhetjük a ma emberének, amit ő:

„Az szentkönyvek után, kiket az nagy apostalok irtak,
Ennél jobb könyvet még — soha senki nem irt!" .....

Minél többször olvassuk, annál jobban érezzük, hogy az Isten lelkétől megragadott; a golgotai kereszten: a bün és halál felett diadalmat vett Krisztusnak — egyik leghüségesebb tanitványa; Isten választott embere volt a mi Kálvinunk s könyvének ott van a helye minden református hajlékban — a biblia mellett. *Nem elegendő ám, hogy ujjongó örömmel fogadjuk az Institutio megjelenését! — el kell vinnünk azt a keresztyén családok asztalára.* Olvasni és élni kell tanitásait. Hányszor eldicsekesznek hiveink egy-egy féltve őrzött, firól-fira szálló bibliával?, de vajjon olvasgatják-e?..... Erről kevés szó esik.

„A reformátor: Krisztus bizonyságtevését — egészen közel vinni a magyar lélekhez" — (LXXI l.) — már Szenczi Molnár Albertnek, az első magyar Kálvin forditónak is — ez volt a célkitüzése. S bizony igaza van az Institutio bevezető értekezése nagytudományu irójának, mikor az ellenreformációra gondolva ezt mondja: „Ha Kálvin már legalább husz, harminc esztendővel azelőtt — a Szenczi-Molnár-féle forditás előtt — megszólalhat vala magyarul és ha egy, — Pázmányhoz hasonló nagy magyarnyelv varázsló szólaltatja meg: mennyivel jobban fel lettek volna vértezve az előkelő magyar református familiák: bizony jórészt még maguk a lelkipásztorok is — az ellenreformáció szellemi támadásai ellen"?!.....

Soha senkit nem ért méltatlanabb támadás: ridegsége, Isten-hite és theologiai rendszere miatt — mint éppen Kálvint.

Kálvin nagyszerü müve, nem: üstökös vagy hullócsillag módjára jött ebbe a világba, — hanem, — mint: egyre jobban erősödő, világosságot és melegséget szóró fényforrás; mint századok patinájától még értékesebbé lett drága ékszer, — melynek nem árt a tünő idők rozsdája.

Kálvin: „Az Ige és a Szent Lélek theologusa" theológiai rendszerét tömörebben, mindent kifejezőbben aligha lehetne összefoglalni, mint azt az

Institutio egyik bevezető értekezésében olvassuk: „Az ember Isten dicsőségére teremtetett, rendeltetését azáltal tölti be és megnyugvását abban leli fel, hogy magát ennek az őt hordozó isteni dicsőségnek adja át“ (LXXXVIII. lap). Ebben a világban minden az Istené! Eszközök vagyunk az Isten kezében s küldetésünk tartalma, hogy rajtunk, a cserépedényen, az emberen keresztül: az Isten szerinti élet szépségei áradjanak ebbe a világba.... *Ember nem szólott soha ennél bölcsebben.*

Lelki szemei előtt: *a Krisztusban megbonthatatlan egységre jutott, üdvre elválasztottak közösségét jelentő egyház lebegett.* Sem befelé, sem kifelé nem akart visszavonásokat teremteni. Csodálatosan szép eme vallomása: „Nem valami uj evangyéliumot koholtunk; nem akarjuk megbontani a régi határokat; országfelforgató szándékokat sem táplálunk magunkban..... arra törekszünk, hogy akár életünk, akár halálunk által: az Isten neve szenteltessék meg“..... *Igy csak a Krisztus szerelmétől szorongatott letkek szoktak beszélni.*

Hősöket jellemző bátorsággal mondja, magának Ferenc királynak: „Örökre megáll az égi szózat: Mikor nincs mennyei látás — a nép elvadul“..... (Péld. 29:18)..... „Akit nem az a cél vezet uralkodásában, hogy az Isten dicsőségét szolgálja, az: nem is királyi, hanem rabló uralmat gyakorol“..... *Igy, a haláltól nem félő — hitvallók szoktak beszélni.*

Fegyelem minden vonalon. Egyén, család, egyház s nemzeti együttélésben. Engedelmesség a felsőbbség iránt; tekintély-tisztelet; s mindenekelőtt — minden életnek: az Isten dicsősége szolgálatába való beállittatása — ezért küldött Isten embert ebbe a világba..... Biblia-olvasás és élésből megszépült; puritán — alázatos és engedelmes — Isten ügyének magát bátran odaszánó élet, mely a szociális, karitativ és minden fajta belmissziói munkát: a szeretet Lelkétől hevitve, kitüzesedve végez: ez az életünk értelme..... Futunk, küzdünk, veritékezünk, hogy szebb legyen az élet; boldogabb legyen az ember; sértetlenül maradjon meg e földön az Isten dicsősége!..... Soli Deo Glória!.....

És mikor, az evangyéliom tiszta forrásaihoz való visszatérést sürgetve — az egyház megujhodását hirdeti s ezért, amikor: üldöztetés, a szenvedések minden fajtája lett a bére, neki magának s hiveinek is; — szemébe mondja a hatalmas királynak: „Ez a kegyetlen dühöngés, a te hozzájárulásod mellett börtönnel, korbáccsal, kinpaddal, felnégyeléssel, máglyával, — egyre tombol ellenünk..... akkor mi: mint mészárszékre szánt juhok, — halálra hajszoltatunk ugyan, — azonban ugy, hogy: lelkünket békességes türésben megőrizzük és várjuk az Urnak hatalmas kezét, hogy minket megmentsen és elleneinken bosszut álljon.“

Az ő elgondolása az a szent evangyéliomi demokrácia, hogy nálunk, kell, — *hogy minden: a néppel és a népért történjen.*

Közösségeket, — igy egyházat is, csak azok irányithatnak sikerrel, akik megtanulnak: „nemcsak parancsolni, hanem előbb: engedelmeskedni!“

Az Institutio tanitása az, hogy: az egyházi törvények nem lehetnek játékszerek. A törvényhez, mint szentséghez kell tartania magát mindeneknek s hirdeti ezt Kálvin nyiltan akkor, amikor a történetirók megállapitása szerint is: *a nép semmibe sem vette: a „törvényt és a becsületet.“*..... Kegyetlen és istentelen ember az, aki az egyháznak ezt az állapotát, — amely a mi korunkban megfigyelhető — könnytelen szemmel képes nézni és minden embertelenségen tultesznek azok, akik tudnának rajta segiteni, — de nem törődnek vele“.... *Csak az erőnek lelkétől megragadott embernek van bátorsága: igazságot igy megmondani a hatalmasoknak!*

Az Institutio fényénél akarván beszélni magunkról és mirajtunk kivülálló, de velünk egy testvéri közösségben élésre kötelezett: minden magyarokról, — *félek, nagyon sok árnyék vonul el lelki szemeink előtt. Mindegy!*..... Az összehasonlitás, javunkért és szebb holnapunkért felette szükséges mindnyájunknak!

Kell, hogy az Institutio fényénél — elénk álljon sokféle gyarlóságunk. A bünbánat: az élet egyik legfőbb értelme! Tudományosan képzett; erkölcsi magaslatokra, — az élet hegyére eljutott: lelkipásztorok, tanitók, tanárok, presbiterek kellenének az élre. Hivatásuk magaslatára eljutott: bibliás lelkipásztorok; hivő, imádkozó, Isten dicsőségét szolgálni vágyódó; küldetésök szent feladataira ráeszmélő; magukat keményen megitélő és fegyelmező vezetők őrizése alatt — nem széled el a nyáj. A megmozdulások, elindulások, az alapos magvetés, a komoly aratáshoz való készülés, a nagy akarások és cselekvések ideje: elérkezett.... *És én, bátran kiáltom kerületem népe felé: Serkenj fel, aki aluszol és támadj fel a halálból és felragyog tenéked a Krisztus!*..... (Ef. 5:14.)

Sokszor mondogatják, gondolkodás nélkül odavetve, az emberek: Attól függ minden — ki lesz az Ur?..... Krisztus-e vagy a Sátán?.... Azt is állitgatják, hogy ennek a boldogtalan világnak elesettsége azért van, mert: az Isten és a Sátán harca folyik itt — szemünk láttára..... *Én nem igy hiszem ezt! Az én Krisztusom: verhetetlen és győzhetetlen!*....., A Sátán agyarkodása ez a temérdek emberakarás, magabizás és kevélykedés, ezt elismerem..... *Agyarkodás az Isten ellen.....! Az én Istenem azonban nyugton ül a kormányon..... Emberek magabizását mosolyogva nézi.....* Sajnálja: értékei pusztulását; temérdek vére hullását: szörnyü boldogtalanságát — de várja, hozzá: hazatértét — önmagával, Istennel s s emberekkel való megbékélését..... A felfigyelő embernek Ő maga üzen: emberek vigyázzatok!... „Meg ne szomoritsátok az Istennek ama Szent Lelkét!“ (Ef. 4. rész.) Hogy megszépülne ez a fájó élet, ha édes valóság lenne az isteni parancs: *„Az ördögnek ne adjatok helyet; semmi rothadt beszéd a ti szátokból ki ne származzék; legyetek egymáshoz irgalmasok — megengedvén egymásnak miképpen az Isten is a Krisztusban megengedett tiuéktek“* ... (Ef. 4 r.) *Az eljövendő uj világ kapuja számára, — milyen szép is volna ez a felirás....?!...*

Magunk, a keresztyén egyetemes egyház, a magyarság, a büneiben megvénült egész Európa számára a szebb holnapot: *csak a belső megujhodás, az uj-reformáció, a főben és tagokban való, jobbá és mássá levés teremtheti meg!* . . . . .

Magunkról beszélve, — ugy is mint keresztyénekről s ugy is mint magyarokról: sok fajta elindulás és munkába állás van közöttünk . . . Sajnos: „nekirohanások" — emberei vagyunk — feledvén, hogy csak az: idvezül, — aki végig kitart! . . . . .

A magyarság sok közös vétke, betegsége — nagyon ragadós. Eszem-iszom, dinom-dánom nélkül; sok fajta egyleteskedés nélkül nem is tudunk élni. Alakulatok, szervezetek fenntartása; — tagsági dijak, előfizetések elbirhatatlan tehertétel mindnyájunk vállán. Haza és egyházmentő gondolatok sok ezerét termelik itt ki a pihent eszüek, — pedig az egy szükséges dolog: a Krisztusban való megujhodásnak, mint bizonyosan életadó célnak kell lebegni szemeink előtt . . . . . *Jajj nekünk, — ha csak illuziókat kergetünk; — ha az északi fény hideg, távoli ragyogása csalogat bennünket süppedő lápok és utvesztők felé* . . . . .

Felette nagyon, — más nemzetek mosolyát keltően, értünk az „embernagyok" — ünneplését szolgáló dicsőitések ünnepi megrendezéséhez. *Magunk vagyunk abban sokszor a főbünösök, hogy hitető és hizelgő beszéddel elhitetjök sokakkal, hogy ők: valóban nagyok, pedig közöttünk a legnagyobb is csak szolga!* . . . . .

Törvényen keresztülgázolni; tekintélyt nem tisztelni: felebbvalók ellen lázadozni kevesen tudnak ugy, mint a mi időnk magyarjai! . . . . .

Avagy lehetne-e más egyházban — büntetlenül elkövetni olyan vétkes mulasztásokat, gonosz cselekedeteket, hogy például a lelkipásztorválasztásnál, ha a díjlevélből nem enged a kenyér után vágyó, szegény lelkipásztor és tanító: presbiterek állnak az élre s *„kitérünk" — jelszóval izgatják az istenadta népet?* . . .

Lehet-e másutt, —: gőgös kevélyen csak elöljülést jelentő presbiterséget vállalni és a *választás után*: — *kerülni az Isten házát s nem járulni az Urnak szent asztalához?* . . .

Vagy tisztelettel kérdezem meg: lehetne-e az máshol, hogy egyházmegyei tanácsbíró — *politikai pártlapban merjen kérdőre vonni s próbáljon meghurcolni: a törvénytiszteletét, rendet és fegyelmet megkövetelő egyházkerületi elnökséget?* . . .

Szabad-e úgy elerőtlenednie az egyházkormányzásnak, hogy a mai érvényben levő egyházi törvényeink szerint: a kötelességet nem végző, vagy lanyhán végző lelkipásztor, tanító, presbiter — évek hosszú során át, helyén maradjon? . . . . . lévén a törvénynek ezer mentsége a felelősség alól való kibúvásra.

Fegyelmezettség; magasabb rendű felelősséggel járó küldetéstudat; alázatos engedelmesség; tekintély-tisztelet; rendszeretet nélkül — nincs helyzetjavulás.

Én úgy hiszem — éspedig rendületlenül vallom ezt; *Istennek és a történelmi küldetést nyert magyarságnak is szüksége volt, van és lesz a magyar kálvinista egyházakra, mint szent magra,* melyből: szebb holnapok aranykalászait engedi felnőni a mindenható Isten, — *de előbb rendet kell csinálni a magunk portáján!* . . .

Minden tiszteletünket megérdemlik — római katolikus magyar testvéreink, hogy megértvén a haladó idők szavát: ők, — a konzervatívok, a hagyományokhoz inkább ragaszkodók —: *valósággal benne élnek az egyház reformációjában. Mi pedig, kiknek életeszményük a: semper reformari debet — valljuk meg őszintén, sokszor: csak egy álló helyen: tipegünk-topogunk.*

Olvastuk mindnyájan az Actio Catholica ez évi imponálóan hatalmas erejű felvonulását az ország szivében. A cél nyiltan megvallott: „A lelkek mozgósítása Krisztus király melletti harcra; a bűnök ellen —, az egyéni megszentülés érdekében. Keresztes hadjárat: a családnak, a gyermeknek, a falunak s igy az egész társadalomnak — Krisztushoz való visszavezetésére . . . ."

Mindez: ami életprogrammunk is! . . . . csak ám azt ne felejtse el ez a célkitűzés, hogy a legnagyobb bűnök bűne volna ebből azt a következtetést vonni le, hogy Krisztus király diadaláért, a család, a magyar falu megmentése érdekében: — minden magyar a római katolikus egyház seregébe volna terelendő! . . . . Félős jelek vannak, hogy valami ilyen végső cél is lebeghet sokak lelki szemei előtt . . . . *A Nemzeti Ujság egyik szeptemberi számában,* egyik volt országgyülési képviselő hirdeti nagy örvendezéssel, hogy lassan, de biztosan halad előre az Actio Catholica öntudatus munkája s reménység van arra, hogy *három év mulva hetven százalék lesz a magyar földön, a magyar római katolikusok száma.*

Vigyázzunk: magyar testvéreim! . . . . . Nem mondom, hogy ellenreformációban élünk — de jó lesz kinyitni tiszta látásra a szemeket, mert az idők gonoszak.

Jó tudni ezt minden magyarnak, hogy nem frázis ez, hanem történelmi igazság, hogy azért küldött minket erre az árva magyar földre az Isten, hogy mint a búza szemből az örökkévalóságon át: édes és ízes kenyérül nő ki a magyar földből az áldás; — úgy mi is: az ősi hit; az ősi föld; az ősi magyar akarások s az emberi kitalálásoktól mentes, tiszta evangyéliumi keresztyénség élésére igyekvő, keresztyén magyarok: — közös megtartásunkért dolgozzunk s mint harapás kenyér! — szükségesek vagyunk e nemzet életében! . . .

Krisztus király uralma s zászlója alatt: Isten dicsőségére — a haza üdvére kívántuk és akarjuk odaadni minden időkben erőink legjavát! . . .

Szeresse itt minden felekezetű magyar: a maga vallását. Ne űzze ki templomaiból — a más hitű keresztyén magyart, csak azért, mert, — nem az ő felekezete: tehát — emberek által megkészített szertartás és törvényszerint imádja Istenét! . . . Egy az Isten; egy a Krisztus s mi mindnyájan egymás testvérei vagyunk — az én megváltó Krisztusom: erre tanította a világot! . . . . És hiszem azt is rendületlenül, hogy: hogy csak az Istennek való engedelmességben és a Krisztus igaz követésében van: „a kiteljesülő és igaz hit" . . . . . Krisztus nem

a felekezetekért, hanem az emberért jött ebbe a világba s ha majd ítélő-széke előtt meg kell állanunk, — bizony mondom nem azt fogja kérdezni, hogy milyen templomba jártunk imádkozni: hanem azt, hogy mennyit hordoztunk és éltünk át szivünkben az örökké élő Krisztusból.

A maguk húsos fazekát őrző; uralmukat féltő közösségek, ha vannak ilyen keresztyén egyházak: csak álkeresztyének.... *A legnagyobb bűn ma, ha felekezeti hovatartozás szerint, osztogatnak itt állást és hivatalt s ha minden áron el akarják választani itt: a magyart a magyartól.*

Szívünk utolsó dobbanásáig hirdetjük, hogy: nem vagyunk szakadárok és eretnekek. A mi templomaink is — oltár nélkül is, — Isten dicsőségét hirdető templomok. Az Ige egyháza voltunk, vagyunk és leszünk s az embertestvériség hirdetői maradunk minden időben. *A kálvinista magyar épp úgy, mint a római katolikus magyar: az Istené és a Krisztusé!* Ebben is, abban is, ha van életében valami jó: a Szent Lélek Isten munkálja mindnyájunkban — az elindulást is s a véghezvitel akarását is! A magyar fajta elesettsége, árvasága, elmaradottsága: a magyar falu temérdek panasza: nekünk is fáj! Résztveszünk és résztkérünk mi is abból a munkából, amely a Krisztus királysága alá akarja egybegyüjteni a magyarságot. *De, ne bántsuk soha a mások vallását. Ne törekedjék senki: — számbeli előnyök elnyerésére.* Ne akarjon senki uralkodni a lelkek felett, hanem az egymás hite által épülő; a testvéri jobbot keményen, melegen megszorító, szolgálatos és áldozatos hitélet megteremtésén fáradozzanak mindenek és sohasem emberek magasztalását keresve, hanem megtanulván mindnyájan: *keresztyének,* hogy az Isten: a *minden a mindenekben s egyedül Istené a dicsőség mindenekért!*

Ha ez a nemzet s maga: a nemzetet megjavítani, Istenhez visszavinni vágyódó keresztyénség, a mi közös nyomorúsággal áldott életünket biztos alapra akarja helyezni, — *akkor valóban el kell indulnunk először a magyar parlagra...* Meg kell hallanunk az elbírhatatlanul nagy adóterhek miatti panaszt és zörgetnünk kell ott, ahol megvan a segítség lehetősége. A túlságos adóterhek miatt félek, hogy kiszolgáltatjuk a magyar föld — különösen kisebb birtokosait a veszélyes áramlásoknak, melyek felhasználják a hiszékeny magyart — sokszor — sátáni művek eszközéül!... Féltőn kell — szeretni a magyar népet!... *Elő kell hozni a mélyekről: kunyhókból, nádfedelű szegényes falvak lakói házából; nemesi kuriákból a sokszor ott felejtett, csiszolatlanul maradt: igazi magyar gyöngyöket.* Fel kell mutatni boldog örvendezéssel magyar értékeinket a világnak, hogy mire képes ez a megtaposott, ebek harmincadjára juttatott árva magyar nép.

A sorsközösség tudata; a majdani — egyesült erővel megteremtendő megváltottság bizonyos hitével meg kell teremteni minden igazán magyarok szívében az egységes frontot, minden: a Krisztus király ellen törő sátáni munka ellen!...

Veszedelmek jöttével tetszik meg, hogy ki az igazi hős!.... *Nos, — a lélekharang újra kondul, most kell megmutatnod egész világ előtt, néked, nemzetem, hogy hősök népe vagy-e?... Vagy, —: „Rút — szibarita váz“?!..... Csak a: magyarabb magyar és a keresztyénibb keresztyén élet megvalósításától várhatunk itt szebb holnapokat!.....* Megremeg a mi lelkünk is, ama kegyetlenségek hallattára, hogy a kimondottan római katholikus államokban — így utóljára Spanyolországban: az Istene oltárai mellől hurcolták el a lelkipásztorok százait; fehérlelkű apácák vitettek kínos, gyötrelmes vérpadra, máglyára s kínhalálra..... Nekünk is fáj látni azt, hogy az embervértől eszüket vesztett őrjöngő tömegek miképen lesznek állatokká s miképen döntik romba a dicsőséges emlékű katedrálisokat s rabolják el a szent templomok drága ékességeit..... *Szent hitem azonban, hogy egy tisztultabb keresztyénség életrekelése lesz a martirok szenvedő életének a jutalma.* Mert Istennek akarata az, hogy vérből, könnyből, szenvedésből, kínos halálból születik meg mindig, a legszentebb eszmények diadala..... *Megtanuljuk talán, az összes keresztyén felekezetek valahára, hogy a mindnyájunk Krisztusa; a mindnyájunk örök dicsőség Istene ellen támadtak fel a Sátán bestiális katonái és lassan majd jobban megértjük egymást s mint egyformán szenvedő testvérek jobban egymáshoz simulunk.* Rendületlenül hiszem, hogy sokszori megaláztatása, néhakori felemeltetése által azt bizonyítja meg az Isten, hogy célja van velünk. Hiszem, — a jobb magyar élet felvirradását, mert úgy látom, hogy szent Lelke által maga formálja Isten a magyart, mert még: ezer esztendős — sokféle formájában is nem az Ő kedve szerint való ez a magyar fajta.

Ez a vajudó világ — látna itt új magyar csodat, ha az evangyélium által édes igézetbe ejtett; magukat Isten rabjaiul bátran odaszánó; az új élet kapuján bebocsáttatást bizonyosra váró — *Istennel és egymással megbékélt magyarok győzni akaró és tudó seregei állanák a harcot egészen a diadalomig, a hitetlenek és bolsevisták rohamai ellen s bizton menetelnénk: a Tátra orma, az erdélyi bércek s a többi elrabolt tájak felé.*

Az Institutio fényénél im: befelé és kifelé ezek a meglátásaim s én hittem, hiszek és azért szólottam!.....

— Pár esztendő óta eltérek a régi szokástól a püspöki jelentés megkészítésével. Valahogy úgy érzem, hogy a püspöki összefoglaló jelentés a késő utókor számára: egy darab egyháztörténelem lesz s inkább elvi útmutatásokat s meglátásokat kívánok feltárni e testvéri találkozón, mintsem, hogy aprólékosságra kiterjedő, száraz statisztikai adatok gyüjteményévé tegyem jelentésemet.

Azért bátorkodtam nyiltan és őszintén feltárni mondanivalóimat e tiszteletreméltó szent közösség előtt, hogy utat mutatva, odavilágítsak, az általam bizonyosra várt, szebb holnapok útja felé.

Az egyházmegyék esperesi jelentései, egyházkormányzási, missziói, szociális, karitatív, személyi, anyagi, közigazgatási, fegyelmi és sok más egyéb ügyei a külön kiadott egyházmegyei jegyzőkönyvekben mindig olhashatók. Felesleges dolog volna az ismételgetés.

Főleg az érdekel engem, hogy tudok-e bizony-

ságot tenni: valami előre-haladásról; megemlékezhetem-e az áldozatos és szolgálatos szeretet áldott munkáiról — vagy keményen és bátran kell-e ítéletet mondanom a kötelesség-mulasztók, a renitensek, a fegyelmet nem ismerők ellen?! Én úgy érzem, az a küldetésem, hogy ott tartsam kezem minden egyházmegye gyülekezeteinek ütőerén és Istentől rendelt, — gyógyító testvéreimmel: esperesek, egyházmegyei gondnokok s az egész egyházmegye vezérkarával éber vigyázattal álljunk őrt — vigyázván azokra, *akikre Isten a legdrágább kincset: az emberlelkek, életek megőrzését bízta.*

Állandóan fenntartottam és fenntartom egyházmegyénk kormányosaival nemcsak a hivatalos, de személyes testvéri kapcsolatokat is. Igyekszem ugy élni, hogy közel valókká legyenek a távolban levők is s hogy nem uralkodni — hanem szolgálni tanitsuk meg egymást, mindennemü egyházépitő munkáinkon keresztül.

Tudom, hogy a jól végzett munka elvégzése kötelesség. Hüséges vezér — nem vár jutalmat. Mégis hadd juttassam kifejezésre amaz őszinte vallomásomat, hogy az egyházmegyék vezérkara méltó arra, hogy dicsekedjünk velük.

Mind jobban és erőteljesebben érzik át, különösen espereseink, ama példaadásom jó hatását, *hogy gyakorta kiszállnak ők is az örvendő, vagy háborgó gyülekezetekbe s Krisztus mellé szegődve: próbálnak, mernek, akarnak — személyes pásztorálás által sikereket elérni — nem magukat ünnepeltetvén, hanem rendet és békességet teremtvén mindenütt — ahol csak lehet.*

Jól eső örömmel olvastam az esperesi jelentéseket, melyek mindenike az egyetlen Orvoshoz utasitja: a ma — boldogtalan emberét

Igen jól esik olvasni az itt-ott már megszokott — ömlengő dicséretmondás helyett, a sebek őszinte feltárását. Alázattal vallják meg többen, hogy ugy látják, hogy akikre az Isten a nép sorsa intézését bizta, sokszor nem mernek elindulni, bátor keresztyéni akarással a magyar falu népének megmentésére s megmondják nyiltan azt is, *hogy a folytonos igérgetést lassan megunó nép, pár helyen Istenétől is elfordulni kész.*

Nagy megnyugvás számomra látni azt, hogy mindenik esperesi jelentés azt igazolja, amit én olyan régóta hirdetek, hogy: ahol a lelkipásztor, tanitó, (tanárok ahol vannak!) — presbiterek. vállat vállhoz szoritva, az egyakarat lelkétől hevitve sáfárkodnak: ott nemcsak indittatások, hanem bizonyságtételek és eredmények is mutatkoznak. *A lelkipásztor közönye, nem-törődömsége, sokszor tétlensége (tisztelet a kivételeknek!) — gyilkosa a gyülekezeti munka fejlődésének!...* (Folyt. köv.)

— Az Angol-internátus angol önképzőköre. Szombaton tartotta meg az Angol-internátus ifjúsága Mr. A. B. Callishaw tanár vezetésével önképzőkörének alakuló gyűlését, amelyen ifjúsági elnökké Prónay Gábor V. o. tanulót választották meg. Az önképzőkör ez évben is megjelenteti a tavaly országos érdeklődéssel kísért College News c. angol nyelvű folyóiratát.

Főgondnoki megnyitó beszéd.

A tiszáninneni ref. egyházkerület közgyűlésén, 1936. nov. 10-én elmondotta: *Farkasfalvi Farkas Géza* főgondnok.

Főtiszteletű Egyházkerületi Közgyűlés!

Múlt évi közgyűlésünk óta egyházaink válságos helyzetében semmi változás nem állott be. Csak keserves küzdelemmel tudjuk fenntartani templomainkat, zsoltáros, hitvallásos iskoláinkat; pedig ezek fennmaradása a mai időkben fokozottan a legeminensebb keresztyén és nemzeti érdek. Egyházi tisztviselőink pedig — jórészben — anyagi gondok között nélkülöznek.

Veszteségeinkről és örömteljes eseményeinkről a püspöki jelentés fog méltóan és részletesen beszámolni; mégis nem mulaszthatom el, hogy *egyházunkat és közéletünket szinte döntően érintő történtekről* egész röviden meg ne emlékezzem.

*A magyar egyetemes ref. egyházat sohasem pótolható nagy veszteség érte zsinati és konventi elnökünknek, Dr. **Baltazár** Dezsőnek kidöltével. Oly sziklaszilárdan állani meg a legmagasabb őrhelyen, mint ő: egyedülvaló!* Ehhez a bámulatos erőt csak az őt egész életén át kísérő és jelmondatává vált isteni kinyilatkoztatásba vetett hit adhatta meg: „Elég neked az én kegyelmem."

Isten végzése előtt alázatosan meg kell hajolnunk, de aggódva töprengünk azon a nagy kérdésen, melyet Ravasz László püspök vetett fel a temetésen végzett igehirdetésében: „Ki fogja tartani úgy a kormányrudat, ha a hajót gonosz szelek hányják és vetik?", mint Baltazár Dezső, a „nagyon erős fegyveres, aki elszántan őriz egy drága palotát, s annak reábízott kincseit."

Isten kifürkészhetetlen akarata élete delén, munkabírásának, munkakedvének, férfias erejének, energiájának teljességében — rá mért pár havi kínos betegség után — elszólította az élők sorából Magyarország miniszterelnökét, protestáns testvérünket, *Gömbös Gyulát.* Indítványozom, hogy közgyűlésünkből a magyar kir. kormánynak, tragikus halála fölött érzett mély részvétünket fejezzük ki.

A Kormányzó Úr Őfőméltóságának bölcsesége a kormányelnöki székbe anyaszentegyházunk régi, érdemekben gazdag, kipróbált szolgáját, a pápai ref. főiskola gondnokát, a dunántúli egyházkerület tanácsbíróját, dr. *Darányi Kálmánt* hívta el. Üdvözöljük őt mély tisztelettel és hittestvéri szeretettel. Nagy várakozással nézünk működése elé és hiszszük, hogy előbbre viszi — mint azok egyik legalaposabb ismerője — jogos kívánságainkat; megoldja égető kérdéseinket. — Igy többek között megfogja találni az eszközöket ahhoz, hogy helyreállítsa adócsökkentési segélyünk törvényszerinti eredeti összegét, amely az 1913—14. költségvetési évben még a segélyre szorult egyházközségek átlagánál 1350 korona volt, ma azonban csak 529·56 pengő. Az iskola fenntartási és tanítójavadalmi terhek azon részét, melyeket azelőtt az állam viselt, s most az egyházakra háríttattak. A békebelinek 6·5 szeresére felemelt elviselhetetlen tanítói nyugdíjjárulékok terhét leveszi az egyházközségek vállairól. Hiszen az 1848. XX. t.-c. tudvalevően ki-

mondja, hogy az *egyházak és az egyházak által fenntartott iskolák költségei állami úton rendeztessenek.* — Hogy megszüntethesse azt a méltánytalan és lehetetlen állapotot, hogy az állami fizetéskiegészítés a lelkészeknél még mindig 27 pengős, a tanítóknál pedig 21 pengős búzaárlapon van megállapítva. Hogy a lelkészi korpótlék csak 40 százalékkal van valorizálva és hogy az egyházi segélyeink az utóbbi években 10—50 százalékkal csökkentek. Pedig a mai világáramlatok között rendkívül fontos, hogy a lelkész és tanító anyagi gondoktól mentesen minden idejét és képességét és lelkének minden megmozdulását a nép, illetve a gyermekek nevelésére fordíthassák. Mindez csak az általunk régen sürgetett kultúradó bevezetésével lehetséges, mely nem új adó, csak a kultúrális terhek igazságosabb elosztása, mint azt már többször kifejeztük. — Növeli bizalmunkat programbeszédjében tett azon kijelentése is, hogy a felekezeti béke megbontására irányuló minden szándék szemben fogja találni magát a kormányzattal. Ezen kijelentése reményt nyújt arra is, hogy a felekezeti béke megóvásának legnagyobb, csaknem egyedüli akadálya a reverzális által előállott jelenlegi állapot orvoslására a módot meg fogja találni. — Hiszen a felekezeti békét és megértést mi, magyar reformátusok — ker. és nemzeti szempontból — sorsdöntő jelentőségűnek tartjuk; szükségességét hirdetjük minden alkalommal és a gyakorlatba, a mindennapi életbe is átvisszük.

Ugyancsak minden közéleti megnyilatkozásunkban másfél évtized óta kifejezést adunk a fölötti legsúlyosabb aggodalmunknak, hogy a világhatalmasságok pillanatnyi vélt érdekekből, vagy üzletből, vagy egymástól való félelmükben végzetes vakságukban az ördöggel is cimborálnak, azt egyenjogú félnek ismerik el, erősítik, vezető, sőt diktáló szerephez juttatják, ahelyett, hogy azt vagy elpusztították volna összefogva, vagy ha erre nem vállalkozhattak, légmentesen elzárták volna maguktól és megakadályozták volna „a világforradalmi gyújtogatást."

Most már — egy része legalább ezen hatalmaknak megrettent a kommunizmus földalatti munkájának eredményeitől, bomlasztó, mérgező eszméinek rohamos, ragályszerű terjedésétől. Összefogást hirdetnek, szervezkednek ellene, azonban talán éppen a leghatalmasabbak közülök, nem viszik bele a küzdelembe azt az eszményt, amelyik egyedül képes megküzdeni ezzel a pokolfészekkel. Sőt ezt az eszményt, — Krisztust, — igyekeznek kisebbíteni, vallását megrendszabályozni és az evangélium helyébe, „faji gőgből" a „modern pogány fanatizmust" állítani; ahelyett, hogy Krisztust hívnák a küzdelembe — a bolsevista atheismus ellen — hiszen 2000 év megdönthetetlen igazsága a Megváltó kinyilatkoztatása, „én vagyok az Út, az igazság, az élet", „és minden, aki segítségül hívja az Úr nevét, megtartatik."

A magyar társadalom küzdelmében a bolsevista agitációval szemben, — bár idegen, különböző színű áramlatokkal szemben sokszor fogékonyak, vagy gyengék vagyunk, — nem hiányzik Krisztus neve, de hiányzik tanításai egyik legfontosabbjának több átérzése és jobb követése. Ez pedig a szociális igazság intenzívebb keresése és annak gyakorlati alkalmazása, hogy mindenki elnyerje munkájának ellenértékét, s hogy mindenkinek, aki dolgozni kíván, biztosítva legyen emberséges életnívója. A megelégedetség igen hatalmas fegyver az izgatás ellen! Reménlünk kell, hogy az államkormány a szociális gondoskodást a terhek és a közpénzekből eredő jövedelmek igazságosabb elosztását egyik fő programpontjává teszi.

Az 1935. évi VI-ik t.-c.-hez kiadott Útasításban az iskoláink számára több oly rendelkezés foglaltatik, mely autonómiánkat érinti. Úgy gondolom, hogy azok a m. kir. kormánnyal megértéssel és jóindulattal könnyen korrigálhatók. Azért indítványozom: kérjük fel a konventi elnökséget, hogy ez irányban személyes tárgyalás útján szíveskedjék a szükséges akciót megindítani.

Főtiszteletű Egyházkerületi Közgyűlés! A lelkészi állás magasztosságát meg kell óvni minden körülmények között. A palástnak *makulatlannak, tisztának kell maradnia. A lelkész közéleti szereplésének és magánéletének tündöklő példaként kell ragyognia. Végzetes rombolást idézhet elő a lelkekben, ha a lelkész közéleti szereplésbe, vagy pártpolitikába nyakló nélkül, — a papi méltóság szem elől tévesztésével — való belemerülés következményeképen a polgári bíróságok, vagy a közvélemény kénytelen a legsúlyosabb bírálatot mondani, ily magatartásáról. A legmélyebben sérti az egyház tekintélyét, ha ilyesmi előfordulhat.*

Egyházkerületünk lelki vezére ez évben is tovább folytatta az egyházközségek meglátogatását. Immár 119 egyházat vizitált meg. Léptei nyomán hiterősödés, bizalom, megnyugvás, áldozatkészség, lelkesedés fakad. Mindnyájan nagy lelki örömmel, mélységes hálával kísérjük apostoli útjának áldásos eredményeit.

Főtiszteletű Egyházkerületi Közgyűlés! Elnöktársammal együtt mély tisztelettel és szeretettel üdvözlöm a Közgyűlés alkotó tagjait és az érdeklődőket, a mai napra összehívott közgyűlésünket megnyitom.

Makláry Károly

a Tiszántúli Ref. Egyházkerület új püspöke.

Az örömnek abból a fényességéből, amely Makláry Károly püspöki székbe emelését kiséri, a tiszáninneni egyházkerületre is esik néhány sugár. Tiszáninnen született, Hejőpapipan, 1876 máj. 24-én. Miskolci, majd pataki diák volt. Tiszanánán volt segédlelkész s onnan vette feleségül Kérészi Annát. Nyékládházán volt lelkész s onnan hívták el 1904-től Kunhegyesre, 1934-ben Debrecenbe. Mint egyházkerületi főjegyzőt emelte vezéri pajzsra a tiszántúli kerület tiz egyházmegyéje olyan döntéssel, hogy választása szinte egyhangúnak mondható.

Makláry Károlynak nemcsak a közéleti munkássága volt annyira kiemelkedő, hogy kormányfőta-

nácsosi méltóságra lett érdemes, nemcsak az egyházi életben emelkedett ki nagyszabásu terveivel és törvényalkotó tevékenységével a legfelsőbb fórumokon, hanem a lelkipásztori és emberi egyénisége is egyike a legvonzóbbaknak. Ez a magyarázata annak, hogy a nagy püspök, Baltazár Dezső, kivételes történelmi alakjának elköltözése után olyan egyszerre kialakult a közvélemény a Makláry Károly elhívására.

Az új püspök életének 60-adik évén jó erőben túlhaladva, az érett férfiúi jellem és kiforrott lelkipásztori egyéniség rokonszenves jelenségeként áll előttünk. Béke, nyugodtság, megfontoltság jellemzi elgondolásában, kijelentéseiben és tetteiben. Mint szónok áthevül mondanivalója melegében. Mint hivatalnok a rend, pontosság erényében sugározza ki a lelkiismeret emberét. Mint iró logikus, biztos lépcsökön emelkedő s mindig olyan magaslatra viszi az olvasót, ahonnan tisztán lehet látni azt a területet, amelyen el kell igazodni vagy amelyen a rendeltetés parancsával munkássá kell lenni.

Érdekesnek tartjuk az új püspök egyéniségét, mert alapjában véve a messze előrelátó, bölcs számítás embere. Számok munkása. Gondolatai is mintha mind tagjai volnának egy hosszú, erőteljesen egymásba kapcsolodó gondolatsornak. És mégsem a számok, nem az elvont gondolati egységek, nem az üzletszerű mentalitás száraz embere áll előttünk, hanem egy kedvesen közvetlen férfiu, aki mint vezér és kormányzó állandóan hasznát fogja látni reális, de nem anyagias goudolkozásának, s amellett mindenkor kristályossá fognak válni a gondolatai egy magasabb világnézet tisztaságában és egy szokatlanul meghitt emberi természet meleg forrásaiban.

Mindenki érzi, hogy aki egy bölcs, óvatos, hiven vigyázó, minden jóra kész vezető munkásra akarta bizni egy olyan hatalmas szellemi közösség ügyét, amilyen a Tiszántúli Egyházkerület, az jól választott Makláry Károlyban. Azt meg egy boldog ráadásnak érzi mindenki, hogy abban a férfiuban, akit annyira lehet tisztelni, embert is olyat kapott, akit meg nagyon lehet szeretni. Amint szeretett feleségének, két lányának, vejeinek, kis unokáinak körében látja az ember, vagy amint hiveinek önkéntelen kisugárzó szeretetének fényében látja mosolyogni a figyelő szem ezt az új püspöki arcot, megnyugvás száll a szívre: jó kézbe került a nagy Baltazár öröksége, aki maga is Makláry Károlyban jelölte meg méltó utódját.

Jó kézbe került az örökség, mert Makláry Károly tud hinni és másokban hitet kelteni. Tud szeretni és másokat a szeretet fényével megvigasztalttá és bizakodóvá tenni. Tud munkálkodni és másokat a vezér példájával jókedvű fáradozásra lelkesíteni. Ismeri tehetsége méreteit és nem késik a lehetőség határain belől mindig felhasználni a legjobb alkalmat a legjobb munka elvégzésére. Külföldet megjárt, magyar földjét, magyar népét szerető hűséges ember Makláry Károly, Ilyen embert választott ki az Isten nemes értékek őrizőjének, királyi kincsek talentumforgatójának. Tisztelet és szeretet örömével hajolnak meg a szivek az ilyen magasrendű küldetés embere előtt! *Dr. H. Kiss Géza.*

Levél.

XXV.

Tulhaladott álláspont lett, hogy a művész az egyház szolgája legyen. Az volt a főkérdés, hogy művészet, melyet az egyház táplált lesűlyedhetett-é így? Ha a nagyok világias érzületüek voltak is, a nép még nem, az még mindig épülést és vígasztalást keresett a szobroknál és képeknél. A középkori ideálok összeomlottak, mintha csak kirántották volna az ember lába alól a földet. Megrendültek a kötelező hagyományok. A művészet ezután mindig az általános világfelfogással, kulturákkal, erkölcsökkel párhuzamosan fejlődött. Nem az a célja többé, hogy áhítatot és vallásos érzelmeket keltsen, — nem, — a földi világot akarja visszatükrözni, minden szépségével. A materálizmus azért nem egyszerre tört fel. nem feledkeztek meg a vallásról, de a kedélyvilág sem mult el azonnal. A földilét nyomáról, a világ megvetendő voltáról, a hit révén kínálkozó egyetlen menekvésről szóló tannak maradtak apostolai. Páduai sz. Antal különösen a nők között keltett új vallásos érzést. A legenda szerint, mikor az emberek nem akarták hallgatni szigorú askésisét, a halaknak predikált.

A XV. sz.-ban két világ érzelmei, — az elmuló középkor vallásos eszméi — birkóznak a modern kor és szellemvilág életörömeivel. Visszatér az arany mint hangulatkeltő varázs, s amit lehet, aranyoznak, még a képeken is régi finom archaistikus (régieskedő) hatást keltve A század közepén fellép a népművészet, mely haragosan tör magának utat. Jött mint mennydörgés és földindulás, melytől országok rázkódtak meg. Az emberek szabadabban gondolkoztak, a tudást és művészetet megszerették, és nemzeti nyelven művelték az irodalmat, Minden önállóan fejlődött tovább. Ez az újjászületés vezette át az emberiséget a középkorból a felvilágosodás korába. Az egyházművészetben ez az ujjászületés a régi, un. ókori eszmékre való visszatérésnek, az emberiség kifejtésével, azt a törekvését jelentette, mely a szunnyadó őserőt igyekezett napvilágra hozni.

Erőszakos, sokszor brutális munkák álltak elő, de meg kell értenünk, mert maga a művész alkotta, az egész nép akarata volt, mely vallásosságot követelt, mint egykor kenyeret és szórakozást, cirkuszi játékot. Most nem kérve, hanem fenyegetően követelve, lázadásra készen. Érthető, hogy ilyen korban, melynek már nem voltak keresztyén ideáljai az egyh. művészet nagyvilági mázat kapott. De megérthető az is, hogy a vallásosság, még mindig meglevő tartalék alapjai a legerősebb reakciót idézték elő. Nem engedte, hogy az emberíség a sülyedésben mindíg lejjebb-lejjebb jusson. Előállt az egyházművészet lelkétől áthatott emberiség sava, és az élesztőt belédobta a lét nagy tésztájába, mely valóban erjedésnek indulva, újra csak hatást és jobbátételi hatást gyakorolt az emberiséggel. Ez volt a rendeltetése. A szépség élvezetének mámora csömört okozott. A nagy Savonarrla, ki még a halálos ágyán sem bocsát meg a Gráciák kedvencének (Lorensonak) — szóval és cselekedettel megkezdi hatalmas reformátori munkáját.

A papi uralom megkezdődik újra. A szertelen világi örömek után az üdvözülés forró vágya uralkodott a lelkeken. Az érzékek kultusza után a puritán rajongás. Ha az egyh. művészet idáig nem jutott volna, s az emberiség nem tombolhatta volna ki magát testi vágyaiban, nem jöhetett volna az épen ellentétes új világot teremtő áramlat. A tévelygések, lelkivakságok, az egyh. művészet alkotásaiban, a szobrokban és képekben dobzódtak legjobban, ezekben kellett eljönni az új életnek is. Senki soha ne keresse a tőmegben a ráhatást és annak eredményét. Egyeseknél jött az el és azok áthatott lelkülete teremtette meg mindig a változást. Ennek az utja pedig mindig a művészet, a tudomány és az irodalom volt. Az egyházművészet is elindult nagy munkájára, a magas dómoktól kiindulva, minden városban, faluban megállva, fényes ablakoknál kis muskátlis, magyar házak mellett, hogy belépjen a magyar ref. lelkipásztorok ajtaján is az áldott evangéliumi fénnyel, hogy hasson, alkosson és gyarapitsa egyházunkat. Igaz tisztelettel:

Bánhorvát, 1936. *Lenkey Gyula*
ref. lelkész

HIREK

Móricz István mezőzombori ref. lelkipásztor életének 55. évében hosszas és emésztő szenvedés után szomoru és tragikus körülmények között nov. hó 4-én megvált a földi élet megpróbáltatásaitól és itt hagyta nagyon szeretett és sok áldozattal, fáradsággal nevelt gyülekezetét, a 28 éven keresztül épitett mezőzombori egyházat. Nemcsak gyülekezete, de az egész község őszinte részvéte kisérte ki a temetőbe. A templomi szertartás alkalmával Kósa Szabó Pál mádi lelkész imádkozott, majd igét hirdetett Kiss Ernő esperes, kiemelve, hogy mig sok ember fél a haláltól, Móricz István kereste a halált, várta és elébe ment s belőle, aki annyi embert megvigasztalt és reménységgel táplált, kifogyott az imádság és elfogyott a reménység s alkotásokban eltelt élete tragikusan és megdöbbentő módon ért véget. A szertartás temetői részét Magó Ferenc helybeli s. lelkész végezte. Utána a község nevében búcsúzott tőle megható szavakban Kormány Árpád főjegyző, akihez utolsó levelét intézte; Majd Oravecz József helybeli gör. kat. lelkész búcsúzott töle a Hangya Szövetkezet nevében, amelynek eszméit korán magáévá tette. s annak életét népünk szeretetétől égve erősen fellendítette Mezőzomboron. A temetési szertartáson a szerencsi ref. egyházi énekkar működött közre B. Tóth István ig.-tanító vezetésével. Móricz István hátrahagyott levelének utolsó igéi ezek voltak: „Ne ítélj, hogy ne ítéltessél!"

— **Egyházkerületi közgyűlésünkről** a tudósítás a legközelebbi számunkban.

— **A miskolci református egyházközség** a gyülekezet szülői gondozás nélkül növekedő szegény gyermekei számára Napközi Otthont épit. 15000 pengős költségvetéssel. Az épület alapkőletételi ünnepélye nov. hó 9-én volt, amikor Pósa Péter esperes az istenige és az imádság égi világossága mellett kérte az áldást az Urtól az emelendő épületre, s annak missziói, szent hivatására. Enyedi Andor lelkipásztor a Napközi Otthon nemes hivatásáról, mint a miskolci gyülekezet missziói munkájának legfontosabb ágáról beszélt az összegyülekezett hallgatók nagy lelki épülésére. A vezetőség arra törekszik, hogy a tél beállta előtt tető alá kerüljön az épület. Adja Isten, hogy ugy legyen.

— **Tájékoztatás.** A miskolci református egyházközség presbitériuma az alsóborsodi egyházmegyében elrendelt általános tisztújitás során következőképen szavazott: Esperes: Pósa Péter miskolci lpt., gondnok: báró Bottlik István földbirtokos, felsőházi tag, Tibolddaróc. Lelkészi tanácsbirák: Román Ernő, Enyedy Andor, Takács Mihály, Szakács Pál, Szabó József, Kérészy István, Komjáthy József, Várady Pál, Tóth Sándor, Filep Gusztáv; világi tanácsbirák: Kérészy Barna, Zsóry Lajos, Bay Bertalan, Lukács Béla, Csorba György, Kun András, Tóth Kálmán (Cserépfalu), Korom Lajos orvos (Poroszló), Mikuleczky Gyula árvaszéki elnök, Fekete Gyula községi főjegyző (Diósgyőr) Lelkészi főjegyző: Nádházy Bertalan, világi főjegyző: gróf Haller István; lelkészi jegyző: H. Kiss Géza és Szabó Dániel, világi jegyző: Román Zoltán és ifj. Zsóry György. Ügyészek: Tolnay Ferenc és Dienes István. Tanárképviselők: Porcs Kálmán, Kosztolányi Zoltán. Tanítóképviselők: v. Littkey György, Balogh János, Trencsényi Pál, Barsi Lajos, Nagy János, Mizser Lajos, Várhegyi Lajos, Szabó András, Barna Aladár, Nagy Dezső.

— **Doktorrá avatás.** Szombaton, nov. 7-én avatták doktorrá a debreceni egyetemen Nagy Barnát, Nagy Béla ny. theologiai tanár fiát, dr. Kérészy Barna egyházkerületi főügyész unokaöccsét. Tankó Béla rektor különösen kiemelte a „summa cum laude" avatott theologiai doktor érdemeit. Az új doktor tiszteletére a Bika-szállóban diszvacsora volt, melyen Makláry Károly püspök is megjelent a családjával.

— **Az erdőhorváti gyülekezet** október 31-én ünnepelte temploma 25 éves évfordulóját. A reformáció második évtizedében alakult egyháznak, mely nagyon sok megpróbáltatáson ment keresztül, ez már a harmadik temploma. Az igét Makó Dezső erdőbényei lelkész testvérünk hirdette megrázó erővel, az Urvacsoraosztást pedig Szabó Dezső tolcsvai s. lelkész-társunk végezte. A gyülekezet templomszerető s buzgó voltára jellemző, hogy a most előszöri, október 31-iki Urvacsoraosztáson kétszáznál többen vettek részt.

— **A reformáció ünnepe Rudabányán.** Hit- és lélekerősítő ünnepségek közt ülte meg október 31-ét Rudabánya ref. gyülekezete. A délelőtti istentiszteleten buzgó imádságot mondott Fejér Zoltán segédlelkész, az igét Soltész Kálmán hirdette. Délután 6 órai kezdettel műsoros-estet rendeztek, amelyen előadást tartott Soltész Kálmán, szavalt Fejér Zoltán, Konyha Juliánna és Vincze Margit, énekelt a ref. énekkar Farkas Béla tanító vezénylésével és egy alkalmi vallásos szindarabot adtak elő az ifjúsági és leányegyesületi tagok. Az ünnepély összes

szereplői elismerésre és dícséretre méltó munkát végeztek. Az önkéntes adakozás 20 P. összeget eredményezett.

— **Kérelem.** A golopi egyház egyik régi anyakönyvében ez az adat található: „1739. évben jött be rendes uton tiszteletes Pataky Mihály uram teljes eklézsiában." Innen 1741-ik évben ismeretlen helyre távozott. Mély tisztelettel kérem a n. t. lelkész urakat, méltoztassanak anyakönyveikben kutatást végezni és ennek eredményét velem közölni: hogy az 1741. évtől kezdve hol volt Pataky Mihály lelkész. A szokásos kutatási díjat készséggel fogom megfizetni. *Pataky Andor* főhadnagy. Miskolc. Rudolf Laktanya B/I.

Halotti énekeskönyvem leszállított árban 1·50 P helyett 1 P-ért. Kapható Ferenczy Bertalan miskolci könyvkereskedőnél. Takács Mihály ref. lelkész.

HIVATALOS RÉSZ.

XXVII. Körlevél.

I.

Szavazások elrendelése.

A november 10-i egyházkerületi közgyűlés rendelkezései szerint felhívom kerületünk összes presbiteriumait, hogy a következő tisztségekre adják be szavazataikat:

1. Egyházkerületi világi jegyzői tisztségre

2. Egy tanári képviselőre a miskolci reál. gimnáziumból;

3. Három tanítói egyházkerületi bépviselőre

A szavazatok az összes tisztségekre nézve egy szavazólapon adandók be. A szavazatok december hó 20-ig küldendők be a püspöki hivatalba. Minden szavazólap: lelkész, gondnok és presbiteri jegyző aláírásával, valamint a hivatalos pecsét ellátásával küldendő be. A szavazólapon, valamint a beküldő egyház pecsétjével is ellátott boritékon feltüntedő az egyház szavazati számértéke.

A hivatalosan megállapított és megerősített szavazatszámérték közölve volt a Sárospataki Ref. Lapok 1934. évi december hó 9. (50-ik) számában.

II.

Valamennyi lelkésztestvéremhez!

Egyik vármegyei testnevelési felügyelő úr jelentéséből az olvastam ki, hogy egyik-másik községben azt a kérésüket, hogy a levente istentiszteletek végeztével minden alkalommal elénekeltessék a Himnusz, — nem teljesitették. Jövőrre nézve, minden lelkipásztorra és tanítótestvéremre vonatkoztatva elrendelem, hogy a testnevelési felügyelő urak által megkívánt: Himnusz eléneklését az istentisztelet után senki el ne mulassza. Nem lehet elégszer elénekelnünk a magyar himnuszt nekünk árva magyaroknak s rá kell nevelnünk már gyermekkorában a magyar ifjúságot a Himnusz éneklésével, mint a mindennapi imádsággal arra, hogy a Hazáért imádkozni és dolgozni — különösképpen a mi időnkben mindennél szentebb kötelesség.

III.

Valamennyi elemi iskola fenntartó hatóságához és tanítótestvérhez.

A tankerületi kir. főigazgató úr tudatta velem, hogy a tankerületéhez tartozó vármegyékben három tanügyi lap megszüntetésével csak egy Lap fog ezután megjelenni: *„Felsőmagyarországi Tanügy"* cimmel. Ebben a lapban jelennek meg a vármegyék kir. tanfelügyelőinek az egyes iskolákat érdeklő rendelkezései és egyéb főhatósági közérdekű rendelkezések. Ez a lap tehát hézagpótló lesz. Elrendelem azért, hogy minden iskola tanítója, vagy tanítói akár a maguk, akár az iskolai könyvtár részére évi négy pengő befizetéte ellenében lépjenek a lap olvasói és kulturális törekvéseit előmozdító előfiizetői közé.

Miskolc, 1936. nov. 11. Atyafiságos szeretettel

Farkas István sk.
püspök.

Szavazás elrendezés Alsóborsodban.

Az alsóborsodi lelkipásztorok és presbiteriumok: szíves figyelmébe ajánlom, hogy a folyó hó 10-én tartott egyházkerületi közgyűlés jóváhagyása alapján 10 lelkészi és 10 világi tanácsbírára kell szavazatot adni. Az általános tisztújítás során beadandó szavazatokat december 15-ig kell beküldeni az esperesi hivatalba. Egyuttal azt is közlöm, hogy a a költségvetési és választó névjegyzék céljára szolgáló nyomtatványokat minden egyházközséghez megküldöttem. A VII. tc. 22. és 23. § szerint készítendő költségvetéseket minden egyházközség illetékes számvevőjéhez Az I. tc. 36. § rendelkezései szerint összeállítandó névjegyzéket az esperesi hivatalhoz kell küldeni. Végül felhívom az egyházközségek és lelkipásztorok figyelmét a közalappal, a lelkészi nyugdíjintézettel s a sárospataki teológiai internátussal szemben fennálló kötelezettségeik teljesítésére. Boldog volnék, ha több körlevelemben kilátásba helyezett közigazgatási végrehajtást sehol sem kellene elrendelnem.

Miskolc, 1936. nov. 11. Atyafiúi szeretettel vagyok:

Pósa Péter s. k.
esperes.

Felsőborsodiak figyelmébe! Rendkívüli lelkészértekezletet kell tartanunk, melyen több fontos tárgy megvitatása kerül napirendre, többek között az orsz. ORLE alapszabály megvitatása és az orsz. elnöki, főtitkári tisztség betöltésének kérdése; továbbá bennünket közelről érdeklő aktuális témák. — Azért mindnyájatok megjelenését kérem f. é. november 18-ra (szerda) Miskolcon, a leánygimnázium tornacsarnokában, reggel 9 órakor kezdődő gyűlésre. ***Tóth János*** alelnök.

A tüzbiztositások értékbevallásáról.

Az eddig beérkezett értékbevallásokból azt látjuk, hogy a legtöbb helyen nem tették kellő megfontolás tárgyává, sem a püspöki kürleveleknek, sem a bevallási iven levő Utasitásnak, sem a mi részünkről adott felvilágosításainknak azon igen fontos figyelmeztetését, *hogy az épitményeket a mai teljes értékösszegben adják fel biztositásra.*

A legtöbb helyen megdöbbentően alacsony összegre becsülték különösen a templomok, tornyok, iskolák biztosításának értékét. Valószinüleg ugy gondolkozott a presbitérium, hogy hát eddig sem égett le, tehát ezután sem fog leégni egyik sem, minek fizetni tehát olyan sok dijat. És bizonyára nem igen vették fontolóra, hogyha mégis elég valami és az nem volt megfelelő értékben biztositva, az emiatt származható károsodásért anyagi felelősséggel tartoznak.

Az Utasitás 10. pontja szerint a biztositás kétféleképen történhetik. Vagy az épitmény *teljes értékére,* vagy az épitménynek csak *egyes részeire,* mint a tetőzet, az eléghető részek. A rovatok közül a három első az épitmény rész-szerinti bevallására vonatkozik, s ilyen esetben ez a három rovat tültendő ki, s ezeknek együttes összege az „összesen" cimü rovatba irandó be. *A teljes épitmények érték rovata pedig kitöltetlen hagyandó.*

Már most ha ezekben a rovatokban felvett épületrészek közül valamelyik, vagy mindenik teljesen leég, a kár hiába fog kitenni akár együtt, akár külön 2000 P-t is, mert ha csak pl. 500.— pengő volt az értékösszeg, csak eddig való kártérités fog kifizettetni. Ha pedig az illető épületrész nem égett le teljesen, hanem csak részben, a kártéritési összeg aránya a biztositott összeghez és a szenvedett kárhoz fog viszonyulni. Emiatt azután igen nagy károsodás érheti az egyházat csak azért, mert helytelenül okoskodva, nem teljes értékben adták fel a biztositást. Ki lesz azután ezért a felelős?

Ha valamely épitménynek részeit nem különkülön akarják biztositani, hanem az egész épületet egy összegü „épitményi értékben", akkor csak az erre vonatkozó rovat töltendő ki.

Megjegyezzük, hogy egész „épitményi érték" alatt az alapfalak kivételével, a teljes ujjáépitési költség értendő. Már most, ha az értékösszeg bevallása a jelenkori *teljes* értéknek a megállapitásával történt, ugy tüz esetén minden további nélkül a szenvedett kár teljes értékben fog megtérittetni. Vagyis ha a becsérték 20.000·— P és a kár is 20.000·— P, a teljes károsszeg nyer kifizetést. — Abban az esetben azonban, ha ez az értékbevallás nem a mai teljes értékének megfelelően történt, hanem amint a már beérkezett bevallásokból sajnosan látható, annál sokkal alacsonyabb összegben, mert hiszen akárhány egyház, pl. legalább 20.000 pengőt érő templomát, vagy tornyát csak 2—3—6 ezer pengőre értékelte, és ha azután tüz fog pusztitani, hiába volt a kár akár 20.000 pengő is, mert ez csak a 2—3—6 ezer pengő biztositási értékekig nyerhet megtéritést, viszonyitva a bevallott értékösszeghez és a szenvedett káraránhoz. Ebben az esetben ismét nagyarányu károsodás fog előállni az egyház részére, ami miatt ki meri vállalni a felelősséget?!

Nézzük meg már most azt, hogy ilyen helytelen értékelés mellett takarit-e meg valamit alapdijban az egyház, az uj szerződésből indulva ki. Mondjuk, hogy egy vidéki templomnak a mai becsértéke 20.000 pengő. A szerződés 5. pontja értelmében cserép, réz, bádog stb. fedelü templom vagy toronynak a biztositási dija 1000 pengőnkint 40 fillér. A 20.000 P épületérték után fizetni kellene tehát évi 8 P alapdijat. Ebből azonban, mert teljes épitményértékre szól a biztositás, a 6. pont szerint leszámittatik 40% engedmény. Lesz tehát az összes alapdij évi 4·80 P. Nem veendő figyelembe az 5. pontban jelzett 25% os illetékfelszámitás, mert ez kivétel nélkül minden más esetben is kötelező. Ha már most ez a templom csak 6000 pengőre lett biztositva, az évi alapdij 2·40 pengő lesz. Ebből a szerződés 6. pontja értelmében, mert nem teljes épitményi értékü biztositásról van szó, engedmény nem adatik. A helyzet tehát az lesz, hogy a teljes épitményi érték 20.000 P-re való biztositása esetében fizetni kellene 4·80 pengő évi alapdijat, kár eselén pedig a teljes kár nyerne megtéritést. A 6000 P biztositás mellett fizetni kell 2.40 P alapdijat, de a biztositás 14.000 P-vel alacsonyabb értékü lesz, a kártérités pedig legfeljebb csak a 6000 P-ig terjedhet. Ugy hiszem ehhez nem kell kommentár.

Még más fontos körülmény is figyelembe veendő. A Gazdák Biztositó Szövetkezetével kötött uj szerződés értelmében a régi tüzbiztositási dijak átlag 30—35%-al csökkentek. Megelőzőleg ha egy templom, amelyik pl. az Adriainál 20.000 P re volt biztositva, fizetni kellett érte 12 P évi dijat. Ugyanezért a Gazdákkal kötött uj szerződés értelmében — miként ezt fentebb kimutattuk — csak 4.80 pengő dij fizetendő. — *A régi dijhoz képest tehát 7 20 pengő a csökkenés.* — Abban az esetben tehát, ha most a minden érdeket kielégitő, teljes épitmény értékben történik is a biztositás, általánosságban nem fog több dijat fizetni, mint amennyit eddig fizetett az Egyház és mégis nagyobb értékü lesz a biztonsága. — Ezenkívül még az az előny is meg lesz, hogy kár esetén ki lesz zárva minden vita, félreértés, vagy kellemetlenség. —

Nagyon kérjük a lelkész urakat, hogy mindezeket tegyék legmesszebbmenőbb mérlegelés tárgyává. — Ha már beküldötték az értékbevallási iveket, pótlólag gondoskodjanak annak reviziójáról, s azt jelentsék be nekünk. — Ahonnan pedig még nem küldettek be az értékbevallási ivek, ott igyekezzenek ezeknek a szempontoknak a figyelembevételével elkészíteni annál is inkább, mert a Püspök Uraknak is az a leghatározottabb kivánsága, hogy a biztositások teljes épitményi értékben adassanak fel. — ***Mindenesetre kérjük a bevallási ivek legsürgősebb beterjesztését, tekintettel arra, hogy a Püspöki körlevelekben jelzett beküldési határidő november 15-én lejár.***

Egerházy Lajos
ORJÓ igazgató.

SZERKESZTŐI ÜZENETEK.

N—y B—n. Megérkezett. Jön. — **K—r P—l.** Jön.

Nem gondolja, hogy talán saját gyermekeit támogatja az árvabélyeg -akcióval?

Nyomtatta: Kisfaludy László a Ref. Főiskola betüivel
Sárospatak, 1936.

XXXI. évfolyam. 47. szám. Sárospatak, 1936 november 22.

SÁROSPATAKI REFORMÁTUS LAPOK

A TISZÁNINNENI REFORMÁTUS EGYHÁZKERÜLET, A SÁROSPATAKI FŐISKOLA ÉS A TISZÁNINNENI EGYHÁZKERÜLETI KÁLVIN-SZÖVETSÉG HETI KÖZLÖNYE

FELELŐS SZERKESZTŐ ÉS KIADÓ: **DR. MARTON JÁNOS.**

FŐMUNKATÁRSAK: DR. ENYEDY ANDOR, DR. MÁTYÁS ERNŐ, DR. SZABÓ ZOLTÁN, DR. ÚJSZÁSZY KÁLMÁN és DR. ZSIROS JÓZSEF. — Kálvin-szövetség részéről: DR. H. KISS GÉZA.

TARTALOM: *Farkas István:* Püspöki jelentés. (Folyt. és vége.) — *yr:* Generális vizitáció Gelejtől Borsodgesztig. (Folyt. és vége.) — *Nádházy Bertalan:* Az egyházkerületi közgyűlés. (Vége köv.) — Hirek. —

Püspöki jelentés.

(Folyt. és vége.)

Meg nem unható elégszer hangsúlyoznom, hogy különösen az ifjúsággal való törődés: kell, hogy a mai lelkipásztori munka középpontjában álljon, mert ha a jövőnk is elvész, mint a tegnapunk — úgy: jajj nekünk: Márpedig a jövőnk olyan lesz, amilyen az ifjúságunk.

Az egyházkerület elnökségével mindenkor a legbensőbb, harmónikus együttes munkában leltük, ez esztendőben is, egyházmegyéink vezetőit.

A törvény tekintélyének érvényt szerezni; a renitenseket megfenyíteni, az ingadozókat megerősíteni; a háborgókat lecsendesíteni próbálni; hitünk cselédeivel az állandó kapcsolatokat fenntartani és fenntartatni, kimélyíteni — mindnyájan szent kötelességüknek ismerték. A lelkek megmentése; a templom és iskola iránti szeretet fokozása; az ifjúság gyülekezeti munkákba való fokozottabb beállítása; a belmissziói munkák sok irányú kiépítése; az anyagiak terén is gyarapodásra való buzdítás által a kerület gyülekezeteinek legtöbb lelkipásztora és presbitériuma részéről — megnyugtató jelentéseket küldöttek be hozzám.

Megvallom őszintén, hogy kötelességmulasztó lelkész, tanító, presbiter, fegyelmi alatt is állva: akad itt is, ott is egynéhány. Feltünő, esetleg botrányt okozó esetek is előfordulnak s ilyen különösképen a ricsei: „frivol acta", melyet hosszú esztendők óta bizony nem tudunk lezárni.

A konferenciák gyakoroltatnak s áldott eredmények kitermelőivé lettek mindenütt. Fájdalom, panaszom is van. Az Országos Nyugdíjintézeti járulék és *az Országos Közalapi járulékok befizetésénél — óriási mulasztásokat látunk.* Felsőborsodot és a kis gömöri egyházmegyét kivéve — nagynak mondhatók a bajok. A Lelkészi Nyugdíjintézetünk fennmaradását veszélyeztetjük a nem fizetéssel. *Ha nincs nyugdíjalap, nem lesz miből fizetni! Különösen a nagy gyülekezetek követnék el e téren bűnös mulasztást.* Nincs itt más megoldási mód, mint az, amit az Egyetemes Konvent is elrendel: a mulasztókkal szemben — *az egyéni és közösségi felelősség kimondása s ha kell: az egyéni végrehajtás elrendelése.*

Nagy baj az nálunk, hogy különösen mi, a lelkipásztorok, nem sokat törődünk magunk és házunk népe anyagi sorsának megnyugtató elrendezésével.

Alsóborsod, Gömör és Alsózemplén esperesei, keményen, bátran fogtak hozzá annak az áldott munkának a megvalósításához, hogy évi húsz pengő befizetése ellenében, a lelkész családok ezer pengőt kapjanak, a családfenntartó lelkész elhunyta esetére. A többi egyházmegyék lelkészei azonban még mindig csak suttognak és tanácskoznak, ahelyett, hogy *örvendezéssel fogadnák el, az általunk kezdeményezett, emberséges önbiztosítást, mint drága ajándékot az árván maradt papi családok számára.*

Isten már a kezdés első évében, fájdalmas szomorú esetek kapcsán, adta meg a tanítást, hogy mit kell cselekednünk. *Egy 69 éves alsóborsodi lelkész csak egy éven fizette be a 20 pengőt és az utána árván maradt család, — megkapta az ezer pengőt.* Ugyanazon időtájban, másik két egyházmegyében: 34 éves és 50 éven felüli korban halt meg a lelkész s *bizony mind a két helyen ott maradtak a család tagjai — igazán árván, segítés nélkül.*

Kérve kérem esperes testvéreimet, erről a helyről is, vegyék revízió alá a határozatukat s ha kell erős kézzel, a többség akaratának érvényszerzésével, parancsszóval — sürgősen valósítsák meg ezt a nagyszerűen bevált önbiztosítást.

Azután ott van az ORJÓ temetkezési segélyezési ügye is. Az a panasz hallatszik, hogy híveink inkább törődnek családtagjaik sorsának jobbrafordításával, mint a lelkipásztorok.

Élhetetlenségünk, közönyünk miatt — annyi sok áldott terv dőlt már dúgába, mert mi magunk, kinyitott kézzel csak várunk és mindig csak várunk valahonnan valamit. Mi lesz belőlünk, ha egyszer megszűnik az államsegély? Minden lelkipásztornak szól az intés: Segíts magadon s az Isten is csak úgy segít!

Mintha egyszerre ihlette volna meg espereseink elméjét a Lélek: — határmentiek és idebennlakók mindjobban kiáltják, hogy erősen munkába állottak mindenfelé, — a demagógia, a hitető szek-

táskodók és egyéb jelszavasok — gyanus szédelgői. Különösen a Bodrogköz egyik-másik faluja hajlamos a lelkeket gyujtogató ideológiák befogadására. Ezért kiált fel őszinte fájdalommal Alsózemplén esperese: *„Ilyen helyen, a végeken látszik meg igazán, milyen erő volna a bolsevizmus ellen megteremtendő: keresztyén magyar egység!“* ...

Azt is feltárom nagy őszintén, hogy sok helyt nem állanak a presbiterek a kötelességtudás és példamutatás magaslatán. A sajókereszturi presbitérium például, akiknek pedig tejjel-mézzel folyó Kanaán a földjük, nem hallgatnak a lelkipásztor intelmeire s felőlük összedőlhet az egyház. *Sok helyt a díjlevél csökkentés jelszavai; a nem fizetünk hangosai; a templomba nem járók, a presbitérium tagjaiból kerülnek ki s méltán mondja ezt is egyik esperes: „A mai egyházalkotmányunk keretei között, egy zabolázatlan presbitériumot — sem esperes, sem püspök nem tud megfékezni!....“ Itt az ideje, hogy a fegyelmet nem ismerő presbiterek felelősségre vonassanak!*

Megható lelkiismeretesség jele, hogy a három évvel ezelőtt esperesi állásába beiktatott felsőborsodi esperes testvér, csak átmenetinek gondolta esperesi küldetését. — Lemondott állásáról. Az egyházmegye ujjongó, marasztaló szeretete láttára, visszamaradt. — Nekem is igen nagy örömszerzés lett ez! Köszöntöm őt s kérem az Istent, hogy továbbra is legyen dicsekedése a vezérkarnak. Az alsóborsodi egyházmegye vezetőségének tíz éves megbízatása a jövő esztendőben lejár. Az új választást már most elrendelték. *Hűséggel voltak hűségesek mindnyájan* s legyen az Ur áldása a még ezután is reájuk váró minden munkájukon.

A gyülekezetek lelkipásztorainak, tanítóinak és presbitériumainak nagy része igyekszik hűséggel terjeszteni Istenországát. Tudom én s látom én, hogy e munkának végzésében, nagyban akadály és gátlás a mai lelkipásztori szegénykedés. Látom én, hogy sokszor, sokaknak hajlékában — a kenyér is szűken adatik. Foltos a ruha s nem telik a gyermekek neveltetésére.... *De ne haragudjanak meg érte lelkésztestvéreim, ha nyiltan megmondom, hogy talán valahogy, jobban menne ez az élet, ha mernénk, még több dologgal; a becsületes munkás találékonyságával; a hajnali álmosságot előző szorgoskodással előteremteni azt, ami szükséges és elégséges!...*

Nagy baj, hogy a kongrua-revizió, — ma be van szüntetve. Nagyobb egyházaink lelkészei, kongrua nélkül, a mai gazdasági viszonyok között, földjükből alig tudnak megélni s a reprezentálás bizony sokszor kárunkra elmarad.

Tiszteletlel kérem mai egyházkerületi gyűlésünket, hogy a Kultuszminiszter Urtól kérjünk engedélyt arranézve, hngy igazolt és méltányos esetekben — újból hely adassék a lelkészi jövedelem újraértékelésének és a kongrua kiutalhatásának.

És mert az Institutio fényénél, azt láttuk, hogy a rendszeretet, a fegyelem és tekintély tisztelet; sokszor a hithűség is itt-ott lankadozóban van, bátran lépünk az egyházkerületi közgyűlés színe elé, a miskolci református egyház kettős indítványával.

Két szabályrendelet fekszik ma itt gyűlésünk asztalán. Az egyik: *a tisztöket hűséggel be nem töltő presbiterek elleni fegyelmi eljárás megindítását követelve s a másik a hitünket, a reverzális adással megtagadó testvéreinknek: — az Ur asztalától való eltiltását rendelve s azt a kérést is tartalmazva, hogy ez a kettős szabályrendelet a tiszáninnent ref. egyházkerület minden gyülekezetében azonnal életbeléptettessék.*

Mi, tiszteletben tartván az állami törvények rendelkezéseit, ezután is megesketjük templomainkban a vegyes házasokat.

Azonban látva azt a római katholikus egyház rendelkezéseiben, hogy mit jelent az erő és az egységes fegyelmezés a reverzális adókkal szemben, — mi is kell, hogy úgy járjunk el, mint a római katolikus egyház, ahol is: a gyónás, az utolsó kenet és a házasság szentségében nem részesítik azokat, akik vegyesházasságra lépnek. Mi ennél kevesebbet akarunk. De kell, hogy kifelé is megértsék mindenek, hogy ha a római katolikus egyháznak a szentségei szentek, akkor a mi egyik szentségünk: az Urvacsorától való eltiltás is, magának az anyaszentegyháznak és az Urvacsoraszentségnek megbecsülését kell, hogy jelentse.

Az itt-ott mutatkozó szomorú jelenségek ellenére is, közegyházunk képe megnyugtatónak mondható.

Az adakozásnak a lelke, egyik-másik helyen valósággal csodálatos eredményeket mutat fel, s mindezek azt igazolják, hogy ha a Lélek a hívőt egyszer rabul ejtette, akkor teljesíti még hívebben kötelességét, a nehéz idők jöttével — tudván, hogy a közösségek, — áldozatok nélkül nem tarthatók fenn.

Különösképen nagy hálaadással áldom az Istent azért, hogy kérésemre, a jégkárosult alsóborsodi gyülekezetek megsegítésére, gyönyörűséges szép eredményt felmutatva, — mozdultak meg egyházmegyéink gyülekezetei. Alsóborsod népe egyenesen példa lehet, e téren, egyetemes egyházunknak. Itt csak egy pár egyház maradt el az adakozásban, az is, érthetetlen módon. Pedig vannak ám közöttük Istentől megáldott gazdag gyülekezetek is! A többi egyházmegyékben is megmozdult a Lélek s minden tiszteletet érdemlő az az eredmény, amit a gyüjtések felmutattak. Befizettetett:

Alsóborsodból ... ... és 30—40 q termény külön.	4.572 P 42 fillér,
Abaujból	1.132 P 45 fillér,
Alsózemplénből	950 P — fillér,
Felsőborsodból	1.562 P 22 fillér,
Gömör-tornából	423 P 06 fillér,
összesen ...	8.630 P 15 fillér,

s ez összegek elosztására nézve, a kársujtotta egyházak lelkipásztoraival és vezetőivel személyes megbeszélést folytatva, a közeli napokban fogok rendelkezni. Áldott legyen a nagy Isten, aki meghallgatta a gyámoltalanok imádságát és adott könyörülő szívet sokaknak. Köszönöm esperes testvéreim, lelkésztestvérek és presbitériumok támogató segítségét.

A jelentősebb adakozások, amelyekről külön-

külön meg kell emlékeznem, egyházmegyénként a következők:

Abaujban:

Abaujszántón: Makláry István 400 pengős alapítványt tett.

Vilmányban: Czakó Mihály 100 pengőt adományozott. — Horváth Jánosné 80 pengőt adott Isten dicsőségére.

Pányokon: Kórán István és neje harangot öntettek: 728 P értékben. A gyülekezet 1430 pengőt áldozott orgonára. Az énekkar 120 P értékben szószéki terítőt készíttetett.

Göncön: Tóth József és neje 574 P-t adományozott. Ugyancsak itt, Vass István főgondnok és neje 2000 négyszögöl földet adományoztak az építendő árvaház javára.

Alsóborsodban:

Miskolcon: az adományok összege, különféle célokra, meghaladja a 20 000 pengőt.

Aranyos: Nagy költséggel tornyot épittetett.

Egerlövőn: Szendrey István és neje 1.800 P-ős alapítványt tett. Özv. Nagy Ferencné és gyermekei, toronyórát készittettek 1 200 P értékben. P. Molnár István emlékezetére özvegye, díszes márvány úrasztalát készíttetett. Szegedy László, esperes jelenlétében, 50 mm. búzás alapítványt tett.

Mezőkeresztes: a püspöklátogatás emlékére 52 mm. búzát hordott össze.

Mezőnagymihályban: Kun András 5 év alatt befizetendő 50 mm. búzás alapítványt tett, szintén a püspöklátogatás emlékére.

Alsózemplénben:

Szerencsen: Kovács Mihály 1000 P-t adott paróchia építésére.

Tiszalucon: Majoros Lajos presbiter 1.200 pengőért toronyórát épittetett.

Sátoraljaujhelyben: Vidonyi Lászlóné 400 P értékben úrasztali és papszéki terítőt készíttetett.

Az is nagy cselekedet, hogy

Tiszalucon: Simon Sándor presbiter 2000 P-t, dr. Nagy András főgondnok pedig 500 P kamatnélküli kölcsönt adott iskolaépítésre.

Legnagyobb örömömmel pedig az tölti el szívemet, hogy kezdeményezésünkre, a Bodrogközön, *a Józsefmajnrban immár áll a tanyavilág népének adakozása, gyülekezeteink segítő szeretete, Szabó Lajos missziói lelkész sok fáradsága után, az új bodrogközi tanyai templom; az én életemnek is egyik legnagyobb öröme: „a királyi vár a pusztában"!...*

Felsőborsod:

Jelentésében, csak az alsóborsodi gyűjtés eredménye van feltüntetve, de bizonyos tudomásom van róla, hogy ebben az egyházmegyében is eredményeket kimerítően munkál az áldozatos szeretet lelke.

Gömör-Tornában:

Különösképen a zubogyi egyház érdemel dícséretet, ahol is a régi történelmi emlékű templomot, a hívek áldozatkészségéből, igen szépen renoválták.

Mindegyik egyházmegyében megindultak, ebben az esztendőben, az új iskolaépitkezések s lassan-lassan elérjük a régóhajtott végső célt, hogy iskoláinkban a legmagasabb igényt kielégítően tudják majd, a reájuk váró szolgálatokat végezni tanítóink.

És most hadd emlékezzenek meg azokról, az immár temetőben nyugvó kedveseinkről, akik mindnyájan kedvesek voltak nekünk életükben s halálukban is azok maradnak.

Közegyházunk legnagyobb vesztesége: dr. Baltazár Dezső püspöknek, az egyetemes egyház lelkészi elnökének, Tiszántúl nagynevű püspökének — közülünk nagyon sietve, váratlanul — a mennyei Atyához való hazamenetele.

Ugy néztünk rá mindnyájan: mint a kálvinista magyarság erejének, öntudatos Isten-hitének, méltóságának, bátorságának és félelmet nem ismerő akarásoknak élő szobrára. Isten küldötte vezér volt, mert: *keresztté súlyosodott vállán az örömmel hordott krisztusi iga.* Nyitott könyv volt és lesz az élete. A történelmi távlat majd megmutatja, hogy a Baltazár Dezső neve: az evangyéliumi keresztyénség és öntudatos magyar kálvinistaság számára: — örökre életideál marad. *A méltatlan szenvedések, bántalmak, fájó koronájával koszorúzott Krisztus orcájáról, sugár omolt az ő homlokára is és megadatott neki a kegyelem, hogy az igaztalanul bántók megszégyenülve láthatták az ő diadalát.* A tavasz jöttével való 25 éves püspöki jubiláris ünnepén, az Istenéhez vágyódó s a magát boldogan Isten ügyéért megáldozni kész Isten fiak, boldog örvendezésének szépségei ragyogtak fel az orcáján. Készült hazafelé! Telve volt az élete, azzal a méltósággal, melyet az alázatos Istenfiak kapnak csak jutalmul; azzal a szolgálattal, mely boldog, hogy másokért munkálkodhatik; azzal az áldozattal, mely szeret letörölni minden könnyet és vágyódik gyógyírt csepegtetni minden fájó sebre. Mint békebontót emlegették elleneink — igaztalanul! Telve volt ez az élet: a jól értelmezett Isten békéje szerelmével. *De azzal a férfi bátorsággal is, amely nem engedi fajtáját eltiporni s nem engedi maga nyája népét lekisebbíteni — hanem vértanuságtól sem félve, tud, mer harcolni Isten igazaiért s a megcsúfolt eszményekért.* Nem torpant meg soha veszedelmek idején. *Nemcsak megkötöztetni, de meghalni is tudott: Krisztusért és magyar fajtájáért.* Lelke mélyén Krisztus gyujtotta tüzek égtek s: „Egy égi hatalom: az Isten s egy földi hatalom: a haza szerelme" — szorongatta a lelkét s ez volt már földi életében: — üdve, boldogsága, mindene! Ezért siratjuk őt méltán, de letörölvén könnyeinket, ezért bizonykodunk felőle, hogy: bizonnyal meglészen az ilyen halottak feltámadása!

Az idei őszi rózsák, könnyben fürösztött sok szép szála — a gömöri végeken: — a minden ő dolgában nemes és mindenek szeretetére érdemes nagyasszonynak, a gömöri egyházmegye fáradhatatlan gondnoka: *báró Ragályi Balassa Ferenc úr — imádságos szeretettel szeretett élete párjának* — kihült szíve felé hajoltak. Ama kevesek közül való volt, akikről azt mondja az Irás: „Erő és ékesség az ő ruhája; vigyáz házanépe dolgára és a restségnek étkét nem eszi..... boldognak mondja és dícséri őt a férje" (Péld. 31. r.). Ezért állunk oda mindnyájan, utána könnyeit még mindig ontó élete párjához, ami szeretett gondnok testvérünkhöz —

együtt dicsérvén Istent azért, hogy neki adta siratott nagyasszonyunkat boldogságul s hogy immár a minden élők örökös lakóházában dicsérheti a színről-színre meglátott Istent, az Atyát!

Bárczay László felsőborsodi egyházmegyei tanácsbiró s egyházkerületi pénzügyi bizottsági tag: — magyarosan szép férfias alakja is eltávozott az élők sorából. Sok ilyen igazán hívő magyarra volna szüksége ez országnak, mint ő volt. Áldott legyen emlékezete!

Azután, halottaink többi serege vonul el lelki szemeim előtt: Halmy Miklós, Hallgató János, Gaál Ferenc, Kiss István, Gergely Béla, Sáfár István és Móricz István lelkipásztor-tesvéreink tértek meg őseik örökébe. Egyházmegyék külön méltatták érdemeiket s mi is kegyelettel emlékezve meg róluk, kiáltunk feléjük utolsó Istenhozzádot.

Putnoky István miskolci igazgató tanító, Szabó István hernádszentandrási tanítók is pihennek immár fáradalmaik után. Legyen nekik könnyű a föld s édes az álom.

Vásárhelyi Jánost, Erdély új püspökét, a legnehezebb magyar őrtálló hely bátor harcosát; az erdélyi magyarság lelkivezérét, kell, hogy mindennapi imádságunkba foglaljuk. Elindulástól mind a végezetig, Isten legyen az ő kőszála s engedje érnünk a mi Istenünk, hogy lehessen árva népének megszabadítója.

Titkon ajtóját behajtva és magánosan sóhajtva csak szívéhez nőtt, legközelebbi szerettei körében ünnepelte meg *dr. Ravasz László püspök testvérünk, a mi dicsekedésünk, 15 éves püspökségének jubileumát.* Halkan, csendesen járva..... a mindig nyitva tartott szíve ajtaján kopogtatunk mi is s alázattal kérjük az Istent, hogy legyen még sok-sok éveken át egyetemes egyházunk lelki vezére s áldás és ajándék minden magyarok számára.

Téglássy Andrást, az abauji egyházmegye közszeretetben és tiszteletben álló és élő buzgó gondnokát, Kormányzó urunk kegye, gazdasági főtanácsosi címmel tüntette ki.

Ugy is, mint az ő sok áldott munkáját örvendezve figyelő testvér; úgy is, mint az ősi Alma Mater olyan diákja, ki ő benne a hajdani, mindenkitől szeretett osztálytársat, a régi szeretettel szereti, hadd szorítsam ma erősebben a szívemhez s hadd kérjem az egyházkerület nevében is Istenünket, hogy Isten akarata szerint, sokszori kereszthordozásra rendelt életét vídámítsa meg az Ur s minden búsulása forduljon örömre.

Szigethy Ferenc, Sajószentpéter költő-papja, sokszori költői babérok — győzelmi koszorújának érdemes viselője, költői munkálkodásának 25 éves évfordulójához érkezett. Csak daloljon s énekeljen még soká, dicsérve Istent s szeretve embert és hazát.

Geduly Henrik evangélikus püspök, 25 éves püspöki és Kapi Béla 20 éves püspöki jubileuma alkalmából, bár kifejeztem egyházkerületünk nevében örvendező érzéseinket, e helyről is kérve, hogy szívünk szerint legyenek üdvözölve az Isten kegyelmének ilyen áldott aláhajlásáért.

Kitüntetések részeseivé lettek többen: *Gulyás József tanár, igazgatói címet kapott, — Kosztolányi Zoltán dr.-ral együtt, mint igen kiváló és lelkiismeretes tanárok.*

Szöllősy József nyugalomba vonuló tolcsvai lelkész signum laudissal tüntettetett ki. Kiss Ferenc mezőcsáti tanító miniszteri elismerésben részesült. *Domokos György* leánygimnáziumi tanár; — *Barsi Lajos* sályi és *Nagy Dezső* mezőkeresztesi tanítók igazgatói címet, mint kitüntetést kaptak az egyházkerületi elnökségtől.

Nyugdíjazott lelkészek sorába léptek: Mészáros Lajos átányi; Kovács Károly tiszapalkonyai; Mauritz Árpád bükkaranyosi; Máté Gyula karcsai; Czike Ferenc tiszaladányi; Nagy Lajos tardonai; Kádár János vizsolyi; Szőllősy József tolcsvai lelkipásztorok. — Ugyszintén Csorba György a miskolci ref. gimnázium tudós tanára, valamint Gaál György sajóecsegi és Fövenyessy Bertalan sajóvelezdi és Ráczy Árpád miskolci tanítók.

Bejelentem továbbá, hogy Gönczy Miklós martonyi és Simon Ernő szőlősardói, továbbá Lakatos L. István újlőrincfalvi és Szigethy Gyula dunavecsei lelkipásztorok állásukat kölcsönös megegyezés alapján elcserélték.

Az elmult év folyamán 12 új lelkipásztor foglalta el hivatalát. Mind a cserélő, mind az újonnan megválasztott lelkipásztorokra e helyről is kérjük Istennek mindenre elégséges kegyelmét és áldását.

És most magam munkájáról kellene szólanom. Hagyjuk ezt máskorra. Hogy az egyetemes konventen és az egyetemes konvent különféle bizottságainak gyülésein hányszor jelentem meg; hányszor kopogtattam a minisztérium vezetőinek ajtaján; hányszor szállottam ki falusi gyülekezetek meglátogatására; hanyszor vettem részt konferenciákon s jubileumokon; hányszor hirdettem az Igét és tartottam előadásokat egyházkerületemen belül és kivül; mit végeztem hivatalomban és hivatalomon kívül; mennyi az iktatott ügydarab száma — ezeknek elősorolása most nem fontos. Csak kötelességet végeztem!

Most is csak azt hirdetem, amit mult esztendei jelentésem alkalmával, hogy lelkiismeretes hűséggel próbáltam kötelességet végezni, példát adni a munkára és a szolgálatra — jót tenni és szeretni — de sok bennem is a fogyatkozás!...

Nagy, — hála adóját kívánom leróni azzal, hogy a mindnyájunk által szeretve tisztelt főkurátorunk, a régi hűséggel volt osztályos testvér velem, minden dolgaimban. Illesse e helyről is köszönet — engemet minden jó munkámban segíteni vágyódó őszinte szeretetéért.

De illesse elismerés és köszönet az irodámban hűséggel sáfárkodó titkáromat és segédlelkészeimet, akik teljes odaadással és nagy ügybuzgósággal sietnek minden időben megkönnyíteni terheimet.

Bizony mondom, hogy nagyot változott a világ Pál apostol óta, a püspökség szempontjából is. Ő szerinte: „Ha valaki püspökséget kíván, jó dolgot kíván“..... Bizony, ha végig nézné valaki alaposan a mai püspökre váró kötelesség ezernyi munkáját, be kellene látnia, hogy valóban: mindeneknek szolgájává tétetett a mai püspök.

Én pedig — szívem megremegésével; orcámon végig pergő könnyeimmel; tettetés nélkül való buzgó imádságommal áldom az Istent, hogy az Ő alázatos, engedelmes és a kereszthordozás drága szolgálatával megáldott legkisebb gyermekét, kegyelmére méltóztatta.

Magamat és minden jó munkámat a Főtiszteletű és Méltóságos Egyházkerület további szeretetébe ajánlva s jelentésem elfogadását tisztelettel kérve, vagyok

Miskolc, 1936 november hó 10-én

alázatos szolgájuk:

Farkas István sk.
püspök.

Generális vizitáció Gelejtől Borsodgesztig.

(Folyt. és vége.)

Tibolddaróctól Sály légonalban 4 kilométerre van, de körül Ábrányon át 17 kilométer távolságban visz az ut. A Péchy grófné gyönyörü négyese azonban felejttette, illetve észrevétlenné tette ezt a távolságot. Ábrányban körülölelt ujra a szeretet üdvözlése. Egy asszony muskátlis csokrot adott fel a kocsinkra. Napsugár volt ez az öröm a felhős őszi borongásban. A sályi főjegyző igen szép beszéddel üdvözölte a határra érkező püspökünket. A lovas legények piros lajbija szines meglepetés volt. Ki-kiragyogott néha a nap is a felhő közül. A János 17. r. 1—16-ból olvasott lectio, főjegyző imádsága és püspökünk igehirdetése közé a sehol el nem engedett közének mellett két leány éneke hozott lélekemelő hatásokat. Az alapige I. Thess. 3. r! 9—13 versei voltak. Főjegyző a kocsiuton elbeszélte az álmát. Ha szépet álmodik, mint most a Bottlik kastélyban, mindig ungmegyei szülőföldjén jár. Erről penditett szivhurokat a mindenkit megkapó bevezetés. Utunkban a magyar nép szeretete vezet. Micsoda ennek az utnak minden törődése a Krisztus Keresztjéhez képest? Gyönyörüséges igahordozás; szemtől-szembe látni titeket s pótolni hitetek hiányait. Hitünknek mindig vannak hiányai. A gép formálja az anyagot, de az emberkéz munkája mögött Isten maga van. A hegedü is elnémul, ha nincs hozzá művész. Ha lélek van a hangszerben az ingünket is odaadjuk a zenéért. A költő dalával, az igehirdető bizonyságtételével, a szántóvető mezei munkájával a Lélek tolmácsa. Ez a Lélek igen hiányosan, vagy talán nincs is meg bennünk. Van valamilyen hitünk, de nincs Lélek, amely felragadna, édes rabságba ejtene s éjazakáinkat is fénnyel ragyogná be. Az a baja ennek a világnak, hogy szájával tiszteli az Istent, de nincs sziveket egybekapcsoló szeretet. Azért kell gyarapodást venni a szeretetben. A felekezeti gyülölködés mindenütt található betegjeit, kérem gyógyitsa meg az Isten. Személyválogatás nélküli szeretettel jöttünk hozzátok, szeretünk minden felekezetbeli magyart, mert Isten gyermeke: minden embert, aki segit a szegényen. Isten előtt mind egyformák leszünk, mind azokká válunk a temető kapujában: ama nagy napon, ahol szeretetünk alapján itél meg az Isten. Aki nem szeret, annak élete már e földön pokol: aki szeret, annak élete e földön mennyország. Szeressétek ti is egymást. Nagy kegyelem református magyarnak lenni, de ez a kegyelem ne tegyen elbizakodottakká. Az istenfiuság a mi méltóságunk. Ez kijár a koldusnak, a nyáját legeltető pásztorembernek is. A sas király a levegőben, övé ez a végtelen birodalom. De nektek is van birodalmatok a családban. Királyi palástot hordoz a gyermekét hiven dajkáló édesanya, a családjáért önmagát áldozó édesapa. Szeretet nélkül elvész a világ. Jaj nekünk, ha idegenből jött gyülölettüzek csóváit dobáljuk egymásra. Szeretetek növekedéséért, szeretetben a jobb jövő eljöveteléért iuádkozom. Sályon köznap reggelenkint bünbánati héten esténkint is van istentisztelet bibliamagyarázattal. A vasárnapi bibliai iskolát Barsy Lajos tanitó vezeti. Templomlátogatók százalékszáma 35, 25, 2: évenként urvacsorázóké 100. Évi perselypénz 69 P 85 f, egy lélekre esik 7 fillér. Ennek szorgalmazására atyai buzditást adotl püspökünk. A nőegylet 20 szegényt élelmiszerrel, 25 iskolás gyermeket ruha és tanszersegéllyel látott el. Ifjusági egylet van 16. leányegylet 21, nőegyleli bibliakör 12, énekkar 32 taggal, Téli ujság 15 példányban, naptár 30 drb. fogyott el. Templomjavitásból van még 2300 P adósság, nagy a künntlevőség a lelkészi és tanitói fizetésekben, az egyházi adó nem igen folyik be. A lélekszám 1016, szül. 32, meghalt 22, szaporulat 10. Szükség volna az egyházi adó progressziv kivetésére. A presbitérium kifogásolta, hogy a lelkészi állami fizetéskiegészités uj megállapitása nem könnyitett a gyülekezet terhén. Megmagyaráztatott nekik, hogy az állami fizetéskiegészités nem a gyülekezet könnyebbségét. hanem a lelkész tisztességesebb ellátásának érdekét szolgálja. A lelkésztestvérünknek nagyon ajánlott családlátogatás volna hivatva az egyházi teherviselés felől más hangulatot teremteni. A presbiteri ülés keretében Pósa Péter esperes inditványára püspökünk a 25 éves szolgálati évfordulóján álló Barsy Lajos tanitót igazgatöi cimmel tüniette ki. A kitüntetést Barsy Lajos a hivő református keresztyén lélek méltóságteljes alázatával köszönte meg. „Nem emberek tetszését, hanem az én Uram Jézus jóváhagyását kerestem mindig — mondotta. Arra törekedtem, hogy tanitványaim fogékony lelkét telitsem hittel és hogy tanuljanak meg jól énekelni. A hétköznapok pora sokszor belepte lelkemet, azért hálás vagyok a jóleső ünneplésért.“ Ugy éreztük, hogy igen méltó munkatársunkat emeltük elismerésünk paizsára. A közebéd lelkes hangulatban folyt le. Püspök urunk egy szép kis hordót kapott ajándékba, amelyre nevének kezdőbetüit Horváth Dániel müvésziesen véste fel. Főjegyzőnek pedig — a püspök ur titkos és figyelmes inditására — ajándékozott gyönyörü diófabot szerzett hálás örömöt. A gyülekezet tagjai közül 13 látogatást tettünk. Imádkoztunk betegágyak mellett, elgyönyörködtünk Vasad Lajos éjjeli őr egyszerü, de tiszta hajlékában, szép kis családjában.

Azt szokták mondani: vége jó, minden jó. A vége jó volt az uti időnknek. Esőt, hideget, borut

felejtetően ragyogott reánk az őszi nap, amint megint nagy kerülővel Sályból Borsodgesztre értünk. A határon itt is remekelt üdvözlésével a községi h. jegyző, a lovasok mellett voltak biciklis leventék, a község férfi és asszonynépe az udvarokról és kapukból, a gyermekek az út széléről lobogtatták kendőiket, ragyogtatták mosolygós arcukat, árasztották szeretetüket a bevonuló lelki vezér elé. A templomudvaron megrendezett fogadtatás a Várady Pál ügyes és rendszerető kezére, de egyuttal a püspökünk iránt érzett hódolatra és ragaszkodó lelkesedésre is vallott és mutatott. Lectio Luk. 18. r. 18—30, alapige Predikátor 12. r. 1—6. v. volt. Ez a bibliai rész az ifjuság himnusza. Lélekben mindnyájunknak ifjaknak, örvendező embereknek kell lennünk. Ezt hirdetem e szomoru világban, ezt jöttem hirdetni ebbe a gyülekezetbe is. Örvendezz, szedj illatos rózsákat, mig tart a szép nyár. De vigyázz, mert Isten nézésért, hallásért, szóért, cselekedetért egyaránt itéletre von. Vesd el a haragot a szivedből. Ha feltámad benned az irigység a jobbmóduak, a szerencsésebbek iránt, üzd ki azt magadból. Ne légy büszke arra, amid van, ne légy büszke, gőgös, kevély, mert mindenedet Istentől kaptad s a sirnál mindezt itt hagyod. Ne haragudj, mert ezzel magadnak ártasz, magadat emészted. A sértést, bántalmat embereken át is Isten adja, viseld hát őket béketüréssel, megadással. Az ifjuság és a hajnal hiábavalóság. Az ifju elhagyja apját és anyját, az ártatlan gyermeket megrontja a világ, a rossz emberek példája, csábitása. Nem látjuk a gyermekben az áldást, mert nem látjuk benne a jövendőt. Idegenek szaporodnak a magyar földön, a magyar fajta pedig apad és fogy. Pedig a legkisebb élet is becses. Isten sokszor, a legtöbbször szegény emberek gyermekét használja fel nagy tervei keresztülvitelére. Mózes, az apostolok, maga Krisztus urunk mind szegény emberek gyermekei voltak. Ki tudja, melyik nádas vagy szalmás viskóban születik meg a magyar élet prófétája? Becsüljétek a gyermeket és tanitsátok istenfiuságra, készitsétek elő az igében leirt nemszeretem idők próbáira. Megőszül a fejünk, kihullik a fog, az őrlő malom, megsötétedik ablakunk, a szem, kivánjuk a csendet, unjuk a fiatalság tréfáját, énekét. Milyen jó ilyenkor is frissnek, fiatalnak maradni, a halált is bátor, örvendező szívvel várni. Tudni, hogy ott is az Atya mosolygó arca, ölelő karja vár. Légy Isten örvendő, éneklő és imádkozó gyermeke. Olvassátok el otthon a felolvasott igéket és gondolkozzatok el felettük, Benne van ebben minden, ami az embert Istenfélővé, kötelességtudóvá, tisztává, erőssé és vidámmá teszi. Olvassátok leányok, legények, igeolvasó, Isten beszédén épülő, ige által ujjászülető ifjusággal, előljárókkal, hivekkel áldja meg ezt az ősi egyházat az örökkévaló Isten!

Borsodgesztet a mezőkeresztesi csata után szintén elpusztitotta a török. De egy jó évtized mulva ujra épült s felvirágzott. Az istentiszteletek vasárnap előírás szerint, köznap bibliaolvasással, csütörtökön este és bünbánati héten bibliamagyarázattal tartatnak. A vasárnapi bibliát nagy lelki ihletettséggel Becsér Anna tanitónő vezeti. Konfirmációi vallástétel itt is áttevődik Áldozó csütörtökre. Templomlátogatók százalékszáma 58, 40, köznap este 50: évenként urvacsorázóké 143. Évi perselypénz 15 P 86 f, egy lélekre esik 2¼ fillér. Ifjusági egylet 65, leányegylet 27 taggal müködik, Zarándy Bertalan tanitó énekkart és vegyeskart vezet. Naptár 30 fogyott, Keresztyén Család 2. Van népkönyvtár. Magtári tőke 242 P 82 f. Toronyjavitásból 900 P adóösszeg. Egyházi adó együttes kezelésben. A község 700 P iskolafenntartási segélyt szavazott meg, de egy külbirtokos a határozatot megfelebbezte. A lélekszám 696, született 15, meghalt 13, szaporélat 2, áttérés utján 2. Jó volna itt minden, csak ne fogyna és pusztulna ez az itt is gyönyörü emberpéldányokat felmutató fajta.

Borsodgeszten már élénkitette a hangulatot a szerencsés végzés örvendezése, a hála a bennünket segitő, oltalmazó, ihlető Isten iránt, a köszönet az egyházmegyei elnökség, a kiséretünket emelő főszolgabiró iránt, az esperes testvérünk elé érkező hüséges hitvestárs: viszont érzékenyitett a bucsu, az elválás kedves vidékektől, még kedvesebb lélekben rokon emberektől. Hlsszük, hogy áldás marad ujra püspökünk körutja után. *yr.*

Az egyházkerületi közgyűlés.

(1936. november 10.)

Azt mondotta a szépszavú és gazdag tartalmú püspöki-jelentés: az egyházmegyék kormányosaival fenntartom a testvéri kapcsolatokat. Hozzátesszük köszönettel, hogy az egyházkerület tisztviselőivel is a szeretet szálaiból fonja az egybetartó erőt a püspök úr. Kedden este, feleségével együtt „szeretetvendégségen" vendégül látta az egyházkerület hivatalosait. Ennek az együttlétnek a kedvessége melegitette a szíveket a szerdai egyházkerületi közgyűlés kezdetén, ez a melegség forrósodott át a főgondnoki megnyitó hallgatásakor és a püspöki jelentés szólásának ideje alatt.

A közgyülés munkája idején indult, a Jövel Szentlélek Úristen éneklésével. A püspök bibliaolvasása: Róm. XV. 1—7. Imádsága: Isten! minden vagy mindenekben, dicsőség Néked!

Farkasfalvi Farkas Géza főgondnoki megnyitója olyan mint a tarló-szántás. Egyszerűen veti a napsugár tekintete elé a termékenyülésre váró egyenes barázdákat. Az általános kultur-adó iskolák föntartására alkalmas és a népet nem terhelő voltát már régen elismerik, de ezt a dús igérettel biztató vetést, kerülgetik... Pedig a kultura hathatós fegyverei ebből a vetésből gazdag igérettel lombosodnának átütő dárdanyéllé. Közgyülés felirattal dörömböl a zárt ajtókon. *Gömbös* Gyula és dr. *Baltazár* Dezső friss sírhantjaira kegyeletes virágokat ültet a főgondnoki megnyitó. *Darányi* Kálmán miniszterelnöki iróasztalára egy nagy csokor reménység-virágot helyez el.

Szilva István, *Lukács* Béla, *gróf Bethlen* Pál tanácsbirák leteszik az esküt s a főgondnok üdvözlésére azzal válaszolnak, hogy szolgálni akarnak. *Jakab* Imre poroszlói tanitó, megválasztott

tanítóképviselő, Isten dicsőségének jegyében mondja el az eskü szavait.

Féltíz órakor feláll *Farkas* István püspök és halk hangon olvasni kezdi jelentését. Előadása mindjobban átforrósodik; az Institutioból kiáradó lélek lobog aztán végig az egy óráig tartó jelentéstételből. Kálvin 400 éves nagy munkájának egy-egy lelki tűzcsóváját veti elénk: bűnbánó előljárók kellenek. Krisztusban való megújhodás szükséges. Ezen a két végtelenerejű lélekkészített sínen fut a püspöki jelentés minden állomáson újabb és újabb szíveket felvevő Ige-vonata. Mint a harapás kenyér — mondja — olyan szükségesek vagyunk mi reformátusok a magyar földön. Nem vagyunk szakadárok és eretnekek. Krisztus nem felekezetekért, hanem az emberért jött a földre. Hiszem a jobb élet felviradását. Ezzel a bizonyságtevéssel áll meg a jelentés az általános intés, utmutatás, feddés és ige igéretek után egy hosszabb lélekzetre. Azután az egyházkerület belső ügyeiről szól. Az ifjúsági munka igennagy fontosságáról, a lelkipásztor és tanítók egységes lelkű szolgálatáról. Ömlengő egymás dicséretmondásai helyett, a bűnbánat építő hatalmáról beszél. Anyagi ügyek következnek. Aggódások — mások helyett. A nyugdíjintézeti és közalapi járandóságok Felsőborsod- és Gömör-tornából szépen befolynak. A nagy gyülekezettel dicsekvő egyházmegyék súlyosan hátralékosak, mert a nagy egyházközségek nem fizetnek. Mi lesz belőlük, ha megszünnék az államsegély? A jégveréses egyházközségeknek a 9000 P. körüli adományt, szombaton személyesen viszi el az esperessel.

Gyászlobogóval, de az örökélet reménységével áll meg Baltazár Dezső, Gömbös Gyula, Ragályi-Balassa Ferencné, Bárcay László és lelkipásztorok, tanítók nyugvó porai mellett.

Szép köszöntők szólnak Vásárhelyi János erdélyi püspök, Dr. Ravasz László jubiláló püspök, Geduly Henrik, Kapy Béla evangélikus püspökök felé. A szolgálatukért elismerésben részesült Téglássy András, Gulyás József, Kosztolányi Zoltánnal mi is örvendezünk.

Egy óra hosszáig hordozza a közgyűlést a püspöő jelentése lelki és földi tájakon, fáradtság nélkül.

A hozzáfűződő határozatok: Kérjük az Egyetemes Konventtől, hogy az Institutiot vagy 25000 példányban nyomassa ki, hogy az olvasni vágyókhoz könnyen eljusson. Az esperesek hajtassák be be a nagy hátralékokat. Az 1000 P ős önbiztosításról Abauj és Felsőborsod ne csak „tanácskozzék", hanem valósítsák meg a lelkipásztorok saját jávukra. Kérjük a Konventet a szükséges kongrua-revizióért való közbenjárásra.

A püspöki jelentés különben Zsóry György és Román Ernő inditványára, nemcsak Lapunkban, hanem külön lenyomatban is meg fog jelenni a gyülekezetek számára.

A generális vizitációról szóló püspöki jelentésből megtudjuk, hogy a „faluzó püspök", ahogy egyik pesti lap nevezte Farkas Istvánt, eddig 119 gyülekezetet látogatott meg s a gyülekezetekben jóval több, mint 1000 családot.

Választások következtek. A kerületi tanácsban új tag *Lukács* Béla főispán. A lelkészjelölő nizottság: megmaradt. Pénzügyi bizottsági új tag: *Pónus* Lajos. Egyházkerületi pénztáros: *Pónus* Lajos. Ellenőr: *Fodor* György ny. lelkész. Számvizsgáló bizottságba beválasztottak: *Csorba* György és *Pónus* Lajos. Egyházkerületi tanügyi bizottsági elnök: *Medgyasszay* András, előadó: *Komjáthy* Aladár. Konventi tagok: a régiek. Az egyházközségeknek szavazniok kell december 20-ig egy miskolci reálgimnáziumi tanár kerületi képviselőre és 3 egyházkerületi tanitói képviselőre.

Svingor Jenő missziói előadó elmondja missziói jelentését. Nem sötét egyházkerületünk lelki élete, sőt megvidámító lelki jelenségek mutatkoznak, de pihenni ezen a munkamezőn nem lehet. Missziós napokkal kívánja megfényesíteni a gyülekezetek lelki életét. Foglalkozik az oxfordi mozgalommal. Enyedy Andor azt mondja, hogy mint egyház nem tehetjük az egyház helyébe az oxfordizmust, de jóindulatú semlegességgel legyünk iránta, mert Jézus azt mondja: Aki nincs ellenünk, mellettünk van. (Lukács 9: 49, 50.) Indítványok: A második helvét hitvallást szélesebben ismertessük a gyülekezetekben és a lelkészek tanulmányozzák. A lelkészi esküminta a második Helvét Hitvallás és a Heidelbergi Káté, hitvallásainkhoz való hűség is befoglaltassék. A konfirmációi kátékkal való szabados csere-bere szűnjék meg.

A szabályrendelet készítő bizottság végleges formába fogja foglalni az Egyházkerületi Szabályrendeletet és most már nyomtatásban meg fog jelenni.

Eddig jutottunk, mikor egy kis szünetre megállott a közgyűlés.

Szünet után.

A Gazdák Biztosító Szövetkezetével kötött konventi szerződés ismertetése során, Dr. *Asztalos* Kálmán és Dr. *Kiss* Sándor rámutatnak arra az ellentmondásra, amely a Gazdákhoz intézett konventi kereskedelmi levél 12. pontja és a biztosító kötvény utasításának 5. pontja között van. Ezt az ellentétet tisztázni kell.

Az új nyugdíjintézeti törvény (IX. tc.) életbeléptetését a jövő év jannár 1-étől kéri közgyűlésünk az egyházmegyék nyilatkozatai alapján. Országos gyűjtések engedélyezési kérvénye az esperesi és püspöki hivatalon át terjesztendők a belügyminiszter úrhoz. Lelkésztanítói állásokul kijelöltetnek: Abaujkér, Felsőcéce, Vizsoly, Csobád, Felsőregmec, Pamlény, Ujlőrincfalva, Maklár, Viss, Berzék, Hidvégardó, Imola, Szinpetri, Berente, Ládbesenyő, Meszes, Rakacaszend. Szegény hadirokkantakat és hadiözvegyeket ingyen temessünk. A vagyon és jövedelem adó után egyházi adót nem lehet úgy kivetni, hogy állami végrehajtás igénybevehető legyen. Az elemi iskolai tanítói nyugdíjhátrálékokat a községi előljáróságokkal igyekezzenek megbeszéléssel megoldani az egyházközségek.

A pataki főiskola ügyei közül közöljük: a gazdasági választmány elnökének titkárát, vitéz *Kiss* Pál személyében megválasztotta. Dr *Harsányi* István rendes tanár lett. Második ének- és zeneta-

nári állás szervezése elhatároztatott. Dr. *Jakó* János főiskolai tisztviselőnek minősíttetett és véglegesítést nyert. Az angol ágazatnál ötödik angol-tanszék szervezése elhatároztatott. Dr. *Marton* János ujabb hat évre theologiai internátusi igazgató. Sok köszönetet mondott a közgyűlés eddigi áldott szolgálatáért. Istennek hála, a Főiskola pénztárának deficitje megszünt és a szanálás hét év helyet öt év alatt befejezést nyert. Költségvetése hiánymentes. Dr. *Trócsányi* József okos fővel és óvatos kézzel végezte szép munkáját ezekben az ügyekben is Építkezésekre van kilátás Patakon. Gimnáziumi internátus és kórház a szükségletek. Közgyűlés bölcs határozatokat hozott ezekben az ügyekben. Gimnáziumainkban a főigazgatói és egyházkerületi felügyeleti látogatások a tanárikarok és igazgatók gondos munkáit dicsérik, amit Püspök úr külön is megköszön a szorgalmas munkásoknak. A pataki Főiskola édesanyai szeretetét megható módon igazolta a kunszentmártoni egyházközséggel szemben, amikor egyenlőre 1942-ig, beállott évi 200 pengővel az egyházi adózók sorába. Az egyházkerületi pénztár 1937. évi költségvetése elfogadtatott. A püspöki titkár a hetedik fizetési osztály 2. fokozatába lépett. A püspöki földek gazdasági épületei ügyében, a püspök áldozata során, megoldási lehetőség mutatkozik. Az egyházkerületi néplap ügye napirenden van.

Egyházmegyék és egyházak ügyei.

Az egyházmegyék számadásai jóváhagyattak. Abauj, szikszói ügyei: kölcsöne és eladása rendben van. Alsóborsod tanácsbírái számát 10-re és ügyészeinek számát 2-re emelte, jóváhagyatott. Bükkaranyosi díjlevelek megjegyzésekkel megerősíttettek. Bőcs szervezete közigazgatási birósági ügy lesz, elvileg rendben van. A miskolci presbitérium, presbiterek és egyháztagok fegyelmezésére vonatkozó határozatai, egyházkerületi szabályrendeletté lettek. Szederkény, Tiszatarján, Mezőkeresztes és Putnok szórványainak új rendezése megerősítést nyert. Diósgyőr második káplántartó helyül elismertetett, de csak egy egységgel egyelőre. Bükkaranyos közalapi segélykérése, Sóstófalva tőkesegély kérése, Martintelep, Berzék, Borsod, Martonyi, Abod, Balajt kérései felterjesztetnek; Ládbesenyő kérése csak alaki hiány pótlás után. Jóváhagyattak még; Bodrogolaszi, Cigánd, Hegymeg, Rudabánya és Putnok felterjesztései. Pótlást kell felterjeszteniök a következőknek: Ónod — mennyi az adóssága? — Golop — kap-e kongruát, nincs-e díjlevél csökkenés? Báj — egyházmegyei jóváhagyás; Nyomár — névszerinti szavazás és egyéb hiányok; Szakács — helyszini vizsgálat alapján megállapítandó a csökkenés mennyisége; Nagyvisnyó — hiányt kell pótolnia. (Vége köv.)

HIREK

— **Az „ORLE" közgyűlése** nov. 25—26-ik napjain lesz Budapesten. A szükséges tudnivalókat *a Lelkészegyesület*-ben lehet olvasni. Itt olvasható az a megdöbbentő tájékoztatás is, hogy milyen alkalommal kapcsolatban lehet vasúti kedvezményes jegyhez jutni. A helyzet jellemzésére már igazán nincs szó a magyar nyelv szótárában.

— **Dr. Makkai Sándor székfoglalója a Tisza István Tudományos Társaságban.** November hó 19-én tartotta meg dr. Makkai Sándor debreceni egyetemi tanár székfoglaló értekezését a debreceni Tisza István Tudományos Társaságban *Európai magyarság* címen.

— **Theologiai és középiskolai internátusi alapra a szlovenszkói tiszáninneni egyházkerületben az adakozások** állandóan folynak. 1936. november 1-én az alap állománya: 107.586 Kc. Ez összegből 40.000 Kc. az ungi egyházmegye kezelésében van 6 százalékos kamatozással, 67.586 Kc. pedig a Dunabanknál betétkönyvön van elhelyezve a törvényes banki kamatozással.

— **Tájékozásul.** A miskolci presbitérium november 13-i ülése a kerület által kitűzött szavazásoknál a következőkre adta szavazatát. Egyházkerületi világi jegyzői tisztségnél: Farkasfalvi Farkas Ábrahám földbirtokosra. A reálgimnáziumi tanárképviselői tisztségnél: Porcs Kálmán igazgatóra és a 3 tanítói képviselőségnél: Fiedler István abaujvári, Göőz Pál vadnai és Lovász Bertalan égerszögi tanítókra.

— **Szabó Károly** főiskolai testnevelői tanár nov. 15-én d. u. értékes vetitett-képes előadást tartott a berlini olympiáról a főiskola imatermében. Felolvasásában megemlékezett az olympia történetéről és az olympiák nagy jelentőségéről.

— **Segédlelkész továbbképzés** címen hosszabb cikket irt lapunknak Stéphán László segédlelkész. Azt sürgeti ebben a cikkben, hogy az egyház vezetősége találja meg a módját a segédlelkészi továbbképzésnek. Ez kettős célt érne el. Tudományos és gyakorlati célt. El lehetne érni a tudásbeli fölényt, amelyre most egyházunknak ellenfeleivel és ellenségeivel szemben nagy szüksége van. Sok elveszni induló érték felszínre kerülne. Irodalmunk gyarapodnék, nívója emelkednék. A felvetett eszmét szívesen ajánljuk mi is megvalósításra.

— **A miskolci gyülekezeti teremben istentisztelet** fog december 6-tól tartatni vasárnaponként olyanok számára, akik egészségi okokból a hideg templomokban a tél folyamán nem tudnának résztvenni.

— **Igazgató-tanító választás.** A sárospataki ref. egyház presbitériuma a tanítótestület ifjú agilis tagját, *Szathmáry Lajost* három évre igazgatóvá választotta meg.

— **Segítsetek** címen megjelent az Országos Református Szeretetszövetség 1937. évi naptára. Az új, művészi címlappal és gazdag tartalommal megjelenő naptár ebben az esztendőben is csak 24 fillér. A minden fontos tudnivalót magábanfoglaló, minden cikkében református szellemü naptárt Kiss Ferenc és Pap Béla szerkesztették. A naptár kapható minden lelkészi hivatalban és az Országos Református Szeretetszövetség központjában, (Budapest, XIV. Stefánia ut 29., Debrecen, Maróthy György u. 5.)

Nyomtatta: Kisfaludy László a Ref. Főiskola betűivel Sárospatak, 1936.

XXXI. évfolyam. 48. szám. Sárospatak, 1936 november 29.

SÁROSPATAKI REFORMÁTUS LAPOK

A TISZÁNINNENI REFORMÁTUS EGYHÁZKERÜLET, A SÁROSPATAKI FŐISKOLA ÉS A TISZÁNINNENI EGYHÁZKERÜLETI KÁLVIN-SZÖVETSÉG HETI KÖZLÖNYE

FELELŐS SZERKESZTŐ ÉS KIADÓ: **DR. MARTON JÁNOS.**

FŐMUNKATÁRSAK: DR. ENYEDY ANDOR, DR. MÁTYÁS ERNŐ, DR. SZABÓ ZOLTÁN, DR. ÚJSZÁSZY KÁLMÁN és DR. ZSIROS JÓZSEF. — Kálvin-szövetség részéről: DR. H. KISS GÉZA.

TARTALOM: *Farkas István:* Az ORLE nyilatkozata a reverzális kérdésében. — *Dr. Pápay István:* Köszönjük nektek ... — *Janka Károly:* Az ORLE közgyűlése. — *Nádházy Bertalan:* Az egyházkerületi közgyűlés. (Folyt. és vége.) — Hirek.

Az ORLE nyilatkozata a reverzális kérdésében.

Az ORLE budapesti közgyűlésén felolvasta:
Farkas István püspök.

Sajnálattal látjuk azt az izgatottságot, amely egyik evangélikus vezérférfiúnak *a reverzális ügyében tett zsinati nyilatkozatát követte.* A magyar reformátusság erről az ügyről mindeddig hallgatott. Egyrészt azért mert személyi és politikai kérdést látott benne, másrészt azért, mert azt remélte, hogy hallgatásával a nemzet lelki nyugalmát is biztosító felekezeti béke érdekében a kívánatos megoldást előmozdítja. Személyi és politikai kérdésekben ezentul sem kíván beleavatkozni; de nem szeretné azt a látszatot kelteni, mintha a kifogásolt, külső formában kifejezésre jutott lényeg kérdésében csak a legkisebb mértékig is eltérne attól az egyedüli helyes állásponttól, hogy a vegyes házasságok ügyének mai merev kezelése egy olyan mély és nyilt sebe közéletünknek, amit okvetlenül meg kell gyógyítani, különben a nemzet lelki egysége állandóan veszedelemben forog. Ez a lényeg az evangélikus zsinaton elhangzott feljajdulásban is, s erről nem lehet a figyelmet a forma kérdésének bármily hangos vitatásával elterelni. Mélységes aggodalommal látjuk, hogy egyházi vezérfiúnak a saját zsinatján tett nyilatkozata olyan szervezett mozgalmat indít meg, amely a felekezetek közötti békét és egyensúlyt felborítással fenyegeti és legszentebb meggyőződések szabad nyilvánítása elé korlátokat kíván állítani.

Köszönjük nektek...

Nagyon jó helyen tette az Isten az alsóborsodi jégvert egyházak megsegitésének ügyét, midőn azt püspökünk meleg szívére helyezte. Ő ebből az ügyből is mint oly sok más, megpróbált ember-testvérek számára az inség mélyéről való kiszabadúlást jelentő ügyből, valóban szívügyet csinált. Ezért találta meg segítésre felhivó szózata oly sok szívhez s oly könyörületességre inditóan az egyenes utat. És ezért találta meg sok lelkipásztor és tanító testvérünk a segélygyűjtésnek olyan meghatóan eredeti s megindítóan kedves módjait, mint amilyenekről egyik-másik gyülekezetből nagy lelki örömmel és mélyen hálás érzésekkel halottunk.

Tiszáninneni református testvéreink! Mi, az alsóborsodi jégvert egyházak, azoknak lelkipásztorai, tanitói és hivei köszönjük nektek, hogy püspökünk segitésre sietö, melegszívű felhivását megszivlelve jókedvü és bőkezű adakozástokkal a mi nyomoruságaink kinjait megenyhitettétek. Köszönjük nektek gyermekeink számára az egészséget, életkedvet jelentő áldott búzamagvaitokat s házainktól az inség paizsos férfiát tovaüző testvéri gondoskodástokat. Köszönjük nektek, hejőcsadai testvérek, hogy lelkipásztorok találékony szeretetének példáján felbuzdulva súlyos megpróbáltatásunk megkönnyebbitéséhez szinte erőtök felett való adakozással hozzájárultatok. Köszönjük nektek, bodrogközi iskolás gyermekek, hogy a perzselően tűző nyári nap sugárkévéjének égető hevében érett buzakalászotokat kévékbe, keresztekbe gyűjtögettétek, s azokat magatoktól elgépelve, gyöngéd szeretettől inditott, bájos vállalkozástok eredményét alsóborsodi meglátogatott kis magyar testvéreitek megsegitésére elküldöttétek. És itt mind fel nem sorolható többi tiszáninneni református gyülekezetek, testvéri szeretettől sugalt segitő készségteket és segitő készségetekből eredett kegyes adományaitokat egyenként és együttesen hálásan köszönjük nektek!

És jelentjük nektek, hogy a reményünkön felül megáldott gyüjtés eredményének mikénti elosztását püspökünk e hó 13-án megbeszélve a károsult gyülekezetek lelkipásztoraival, másnap, e hó 14-én egyházmegyénk esperesének kiséretében személyesen vitte el mindenhová az egyes egyházaknak szánt segélyösszegeket. A segélyek átadása stílszerüen illeszkedett bele az anyagi segitéssel lelkeket is orvosolni akaró püspökünk nagyvonalú elgondolásába. Ünnepélyes presbiteri gyüiésen ment az végbe mindenütt egy meghitt, rövid istentisztelet keretében, melyet püspök úr előfohásza s a je-

lenvoltakhoz intézett keresetlen, meleghangú allocútiója valóban épitővé s lelkeket gyógyitóvá lett Ónodi kemény, kuruc magyarjaim szeméből ritkán láttam még a meghatottság könnyűit kicsordulni, de most bizonnyal láttam. Igaz, hogy maga az alkalom is felettébb megható volt s, hogy püspökünk a tekintélyes segélyösszegeket az egyház legégetőbb szükségeinek kielégitésére s a szegények, különösen ruhátlan iskolásgyermekek és tehetetlen öregek megsegitésére való figyelmeztetéssel átadta egyházunk gondnokának — a fájdalom könnyüi mellett az örömkönnyek is ott gyöngyöztek a borostás magyar arcokon. — Az ünnepélyes presbiteri gyülést esperesünk zárta be mindnyájunk háláját és örömét kifejező imádságával . . .

Legyen áldott a megsegitésünket kezdeményezett és elvégezett főpásztori sziv és legyenek áldottak mindazok, akik e szerető, meleg sziv megmozdulása nyomán irányunkban könyörületességre indultanak s szives adományaikban megértő, megérző és megsegitő testvéri szeretetüknek egy-egy darabját számunkra elküldötték.

Az alsóborsodi jégkárosult egyházak nevében és lelkipásztoraik megbizásából:

Ónod, 1936. november 16.

Dr. Pápay István.

Az ORLE közgyűlése.

Az Országos Református Lelkészegyesület Nyiregyházára kitüzött, de halhatatlan emlékü vezére kifejezett kivánságára és bekövetkezett szomoru elhunyta miatt elhalasztott közgyülését f. év november 26-án Budapesten a református teológia disztermében tartotta meg. A gyülés tagjai nagy számmal jelentek meg. Megelőző napon az Orle választmánya, az Orjó és a Kálvineum igazgatótanácsa tartották meg népes és mindvégig nagy érdeklődéssel kisért gyüléseiket.

A közgyülést bevezető áhitatot dr. Ravasz László dunamelléki püspök tartotta. Az I. Mózes 12 : 1—3. versei felett mondott bibliamagyarázata lebilincselő erővel füzte a lelkeket az áldások Urához, a kegyelmes Istenhez, akihez szivünk a szárnyaló imában felemelkedett és az alázatos gyermeki hálában elszakithatatlanul odaforrt.

Az ima elhangoztával Czeglédy Sándor ügyvezető alelnök nyitotta meg a közgyülést, meleg emlékezéssel elevenitve meg dr. Baltazár Dezsőnek szivekbe zárt, felejthetetlen nagy alakját. Budavára visszavételének 250 éves fordulójára vetve egy pár markáns vonással történelmi visszapillantást és üdvözölve az Evangélikus Lelkészegyesület elnökét, dr. Raffay Sándor püspököt és küldött társait, Kemény Lajos és Magóra Károly lelkészeket.

Az üdvözlés elhangzása után dr. Szász Imre, a debreceni egyházmegye esperese tartott nagy figyelemmel hallgatott emlékbeszédet dr. Baltazár Dezsőről. A közvetlenség, tárgyilagosság és élethűség szellemében tartott emlékbeszéd alatt a nagy vezér alakja szinte át meg átsuhant a lelkeken, dokumentálva azt, hogy a Lelkészegyesület alapvető munkását és kormányosát nem fogjuk feledni sohasem. Az iránta táplált hála és ragaszkodás olyan társulása és megnyilatkozása jelentkezett, amely nyilván mutatta, hogy dr. Baltazár Dezsőt elfedezhették a nagy erdő hideg hantjai, de alkotásaiban és szellemével a Lelkészegyesület elveszithetetlen drága öröksége fog maradni.

Ezzel a ragaszkodással es ünneplő szeretettel választotta meg a közgyülés Czeglédy Sándor javaslatára örökös tiszteletbeli elnökké a szeretetintézmények gondozásában utólérhetetlen Kiss Ferenc dr.-t, aki az ő közismert szerénységével jelentette ki, hogy a felé irányuló szeretet elől nem tud kitérni, mert inkább az ő lelkületén essék sérelem, mint a felé hajló szeretnek magától való elhárításával a testvér lelkeken.

Ezután egyhangú lelkesedéssel dr. Ravasz László választatott meg elnökké, akit küldöttség kért fel és annak kíséretében jelent is meg szűnni nem akaró éljenzés közben. A megválasztott elnök Czeglédy Sándor üdvözletére válaszolva, mindenek előtt a kegyeletes emlékezés virágait tette le a dr. Baltazár Dezső sirjára.

Elválasztásában — úgymond — küldetést lát, melyet áldozatok árán is teljesíteni kíván. Feladatát addig vállalja, amig ereje annak teljesítésével arányban fog állani. Hangsúlyozza, hogy a Lelkészegyesület egy élő, nagy sereg, eltéphetetlen országos összefüggés s mint ilyen, a teljes lelki egységet jelenti. Hangsulyozza továbbá a fokozott felelősséget önmagunkért és másokért, valamint a lelkipásztornak az Urban való fundáltságát és a Szent Lélektől áthatottságát. Befejezett lelkipásztori egyéniség nincs. A lelkipásztor közéleti sulyt, társadalmi tekintélyt a folytonos és állandó lelki gyarapodásban nyer. Érvényesülésünk titka önmagunkban van. Nem a napi politikába való beavatkozást, hanem az Isten országa politikáját hirdeti jelszava: nemzeti haladás, evangéliumi szellemben. Megbecsül minden értéket. A közösség szolgálatát szakadatlan segedelemnek vallja. Ennek a szolgálatnak az együgyűek, az elhagyatottak, a nép felé kell hajolnia. Mindenestől fogva magyarok vagyunk. Amig másoknak talán erőfeszítésükbe kerül magyaroknak látszani, addig mi ezer látszat ellenére is magyarok vagyunk. A magunk megfegyelmezésével készek vagyunk minden áldozatra, de jogainkból nem engedünk egy szemernyit sem soha. Minden kitüntetés közt, amely őt érte és érhette, a legnagyobb az, hogy Isten vállára engedte tenni a református lelkészi palástot. Célja, hogy ezt végig tisztán hordozza és ez majd tisztán takarja be. — A szüntelen helyesléssel kisért elnöki székfoglaló után az Evangélikus Lelkészegyesület nevében dr. Raffay Sándor püspök, elnök üdvözölte. Kézszorítását hozta az új elnöknek és a Lelkészegyesület most kezdődő uj jövőjének. Meleg szeretettel köszönti az uj elnököt az institutio gondolatával.

Dr. Ravasz László köszönetét fejezte ki az üdvözlésért, valamint azokért a testvéri meleg szavakért, amelyekkel Kiss Zsigmond esperes a dunamelléki egyházkerület, Szabó Imre esperes a budapesti egyházmegye, dr. Ravasz Árpád az Orsz. Ref. Tanáregyesület nevében köszöntötték.

Magyarország kormányzója iránt táviratban

fejezte ki a közgyűlés hódolatát. Uj alelnökökül megválasztotta Megyaszay Vince és Makláry Károly püspököket, elvégezte a tisztújitást, betöltve az új alapszabályok elfogadása után a három (tanulmányi, közigazgatási és missziói) főtitkári állást sorrend szerint dr. Vasady Bélával, Molnár Zoltánnal és Szabó Imrével.

Farkas István püspök deklarációt olvasta fel. Stranyavszky Sándor által az evangélikus zsinaton a reverzális üggyel tett összefüggésbe, amelyet a közgyülés egyhangulag fogadott el s amelyet lapunkban teljes terjedelmében hozunk.

Az ORLE és intézményeinek anyagi ügyvitele, számadások, költségelőirányzatok jóváhagyattak, mire a tárgysorozat összes pontjai letárgyaltattak, az idő már délután 2 óra felé járt. Hit, erő és bizakodás töltötte be a lelkeket, hogy a Lelkészegyesület a nagy veszteség után is oly erőteljesen kibontakozó, szép jövő felé megy a mi szellemóriásunk zászlótartása mellett. *ly.*

Az egyházkerületi közgyűlés.

(Folyt. és vége.)

A sárospataki faluszeminárium 600 pengő segélyre van felterjesztve. Sátoraljaújhelyben, föld kiadás megfellebbezésének hely adatott. A hegymegi országos gyűjtési kérelem felterjesztetett. Hosszas megbeszélést váltott ki a bodrogolaszi ingatlan eladás ügye, végül is annak megállapitasa után, hogy a felelősség ügye nem egyszer veszélyben van nálunk, abban a reményben, hogy az ingatlan áldozattal pótoltatni fog, jóváhagyást nyert a szerződés (16 esztendős ügyről van szó). Vallássérelmi eset is volt: leventéket halottak napján a temetőbe vezényelnek. Ha a bizonyító iratot becsatolja Mád, a Konventhez megy a sérelem. A „hangos" keresztvetés is panasz tárgya volt. A Konventet kéri fel a közgyűlés, járjon közbe a kormánynál, hogy vallásos cselekmények ne legyenek magyar és magyar között elválasztó fallá téve és hivatalosan ne adjanak tápol annak a gondolotnak, hogy a vallás fájdalmat okozó különbségtételekre való.

Fájdalmas tárgyalási anyagot nyujtott az aggteleki két tanerős iskola átadásának ügye. Az egyházkerületi gondnok előadásából szomorúan láttuk, hogy mindent megpróbáltak az iskola megmentésére és még ma is folynak az erőfeszitések. Ha nem sikerülnek: aggodalmas szívvel járúl hozzá közgyűlés az átadáshoz.

Felsőborsod a reformáció napján úrvacsorát kivánna osztani. Nem kell külön intézkedés, mert minden presbitérium maga rendelkezik e tekintetben.

Theologiánk dogmatikai tanszékének betöltéséről itt számolunk be, jól lehet úgy 1 óra tájban került reá a sor. Titkos szavazás volt. 6 szavazat ellen 43 szavazattal azt határozta a közgyűlés, hogy pályázat utján tölti be ezt a tanszéket a jövő évi kerületi közgyűlésen. Addig is, a theologiai kar meghallgatásával intézkedjék az igazgatótanács helyettesről való betöltésről.

Délután 4 birósági ügyet is tárgyalt az egyházkerület bírósága.

A 112 pontból álló tárgysorozatnak este háromnegyed 8 órakor jutottunk a végére.

Szentmártony Dániel megköszönte az elnökségnek s az előadóknak a szolgálataikat. Elénekeltük a CXXXV. zsoltár versét. Enyedy Andor friss lélekkel imádkozva köszönte meg Istennek a segedelmet és kérte az áldást. A püspök úr pedig bezárta a közgyűlést.

Kár, hogy csak egy esztendő múlva találkozunk ismét ennyien. Adja az Isten, hogy találkozhassunk! *Nádházy Bertalan*
egyházkerületi jegyző.

HIREK

— **Dókus Ernő** emlékének ápolására a Dókus Ernő és neje szül. Ragályi Ilona alapitványi házban létesített emléktábla leleplezésével kapcsolatban december hó 9 én Budapesten ünnepélyt rendez sárospataki főiskolánk, amelyen imádkozik Farkas István püspök, emlékbeszédet mond Farkasfalvi Farkas Géza egyházkerületi főgondnok.

— **A „Péntek Esték"** második előadója dr. Szabó Zoltán theologiai tanár volt, aki nov. 20-án d. u. órai kezdettel „Korunk emberének vallásá"-ról tartott mély szántású, komoly érdeklődéssel kísért előadást. A kiváló gyakorlati érzékről tanuskodó, bizonyságtevő erejű felolvasás egy család életének keresztmetszetében (anya vallása, apa vallása s két fiúgyermek „vallása") szemléltette a mai, válsággal küzdő, de valóságban is nyugtalanul kereső ember vallásos élét. Az előadást bevezető megnyitóban dr. Mátyás Ernő közigazgató a mindenkori ember nagy lelki kérdéseiről, szükségeiről szólott.

— **Orgonaavatási ünnepély.** November 8-án adták át rendeltetésének a zilizi egyházközség orgonáját hatalmas és díszes közönség jelenlétében. Bibliát olvasott és áhitatos imát mondott Somogyi Pál hajdunánási, volt zilizi lelkész; az 150. zsolt. 1, 5. v. alapján az éneklésről, az orgona hivatásáról mesterien felépített beszédet mondott Szentmártony Dániel esperes. Az orgonát megszólaltatta művészi játékával Szücs Gergely, a miskolci református reálgimnázium ének- és zenetanára; az ő orgonakísérete mellett emelte fel a lelkeket Istenhez Kövér Pálné szóló éneke. Kövér Pál helybeli lelkész pedig az orgonabeszerzés történetét ismertette. Balázs Győző miskolci ref. reálgimnáziumi vallástanár az erős hit, a közös akarat csodáiról, cselekedeteinek megmaradásáról beszélt, a helybeli énekkar Bakó István kántortanító vezetésével 3 darabot énekelt el sikeresen. A délutáni istentiszteleten a lelkészi szolgálatot Kőrössy István boldvai lelkész végezte. — Megjelentek a már említetteken kivül Szentmártony Dánielné, esperesné nagytiszteletű asszony, Zsóry György egyházmegyei gondnok, Bónis Aladár alispán, egyházmegyei tanácsbíró, Szathmáry Király Pál cs. és kir. kamarás, e. em. tanácsbíró és felesége, Nozdroviczky Károly és Ilona földbirtokosok, a környékbeli lelkészek stb. Az orgonára ajándékoztak: Kazár Mihályné, Kolláth Zsuzsánna (New-York) 91 P; Csernai Lajos

(Joungstoronc, U S.A) részben gyüjtés útján 280 P; konfirmandusok 96·50 P, helybeli Hangya szövetkezet 30 P, Balázs Győző a zilizi temetőben porladó édesatyja emlékére 25 P, Lovász András (Miskolc) 20 P. Nozdroviczky Ilona és Károly (Ziliz) 20 pengő, Szentmártony Dániel esperes és felesége, Bódi Mihály és fel., Magyar János és fel., Román István és felesége 10—10 P, Sajósenyei Diakonissza Otthon, Kurdy Béla tanító és felesége (Boldva), Bujdosó József és fel., Csomár Gyula és fel., Kopcsó József és fel., Lipták Lajos és felesége (Edelény) 5—5 P; Lovász Lenke tanítónő (Boldva), Bacsó Ferenc és fel. (Nyomár), Kolláth Imre és felesége (Kondó), Magyar Béla 4—4 P; özv. Juhász Andrásné, valamint Kilián János és felesége (Borsodszirák) 2—2 P. B többi adományt már e lapban nyugtáztuk. — A gyülekezet 2400 P-vel adóztatta meg egyhangúlag magát, melynek legnagyobb része már befolyt. Az orgona 3400 P be került, 1 manuálos, 6 fő- és 5 mellékváltozattal bir. — Az Angster József és fia (Pécs) gyár művészi kivitelű, remekhangú, teljesen sikerült alkotása. *(k. p.)*

— **A karácsonyi szünet** a református gimnáziumban december 19-én, szombaton a harmadik óra után kezdődik és január 6-án estig tart. A tanítás tehát január 7-én, csütörtök reggel veszi kezdetét.

— **Zempléni lelkésznék figyelmébe.** A zempléni lelkésznék bibliaköre december 1-én, kedden, délelőtt 10 órakor a pataki lelkészlakon bibliaórát tart. Minden lelkésznét szeretettel várnak.

— **H. Nagy András** ref. egyh. főgondnok a „Verőfény" országos irodalmi s a „Nótavilág" országos dalszöveg pályázatán újólag díjat nyert.

— **Az ORJÓ** tiszánnineni egyházkerületi irodájának irányitását és felügyeletét — megbizás folytán — átvette Pósa Péter miskolci lelkipásztor alsóborsodi esperes. Kivánatos, hogy a Gazdák Biztositó Szövetkezetével létesitett kapcsolatra való tekintettel lelkipásztoraink, tanitóink és presbitereink, valamint egyháztagjaink nemcsak nép hanem kárbiztositásainkat is az ORJÓ utján kössék meg. Ebből az egyetemes református egyháznak sok szeretetmunkára képesitő anyagi haszna származik.

— **A bodzásujlaki egyház** a felsőzempléni egyházmegye egyik legrégibb templomát ujitatta meg. A megújitási költségek a 15000 Kè-t meghaladták. A költségek fedezésére Szlovenszkó tartomány 400 Kè segélyt adott, a többit előteremtette Ujlak maroknyi kálvinistasága. Bodzásujlaknak a népe mindjárt a reformáció hajnalán megismerte és felvette az új hitet. Perényi akkor Terebes ura volt. Gálszécsi Istvánnak Gálszécs volt az otthona. Ez a két őrhelye a reformációnak, csaknem Ujlaknak a szomszédságában terül el. Az ellenreformáció templomuktól is megfosztotta. A mai megújított templom a pálosok egykori kolostori templomának a szentélye volt. Sok vihar vonult el felette, míg II. József türelmi rendelete után magkaphatták és megtarthatták a reformátusok az akkori földesur gróf Almássy Ignác kegyétől kárpótlásul az elvett garanyi és barancsi templomért. Földrengés és tűzvészek pusztitották, de midig akadtak Nehémiások, akik felépitették. A felszentelő imádságot *Séra János* egyházmegyei tanácsbiró, hardicsei lelkész tartotta. A zsufolásig megtelt templomban *Dobos Sándor* egyházmegyei főjegyző hirdette az Igét. A kintrekedt gyülekezet számára szlovák nyelven Jencsik János egyházmegyei aljegyző, gálszécsi lelkész, magyar nyelven pedig *Berecz Antal* magyarsasi lelkész tartottak istentiszteletet. Szeptember 20-án nyári melegséggel ontotta sugarát a nap, mintha mosolygott volna az ég is! Örült az élő Isten, hogy a háza iránti vágyakozás testvérré tette a szlovákot a magyarral. Mindkettőjük lelke epekedett az élő isten után. A szlovák is, a magyar is a templomban találta meg a lelki otthonát és ott zengte el ajka a megtalált boldog otthon himnuszát. Mindkettő odaállott a kegyelem asztala elé! A szlovákot, a magyart is a bánata vitte, saját lelkének a bünbánata. A cél egy volt: bocsánatot kérni! Erdélyi András lasztóci lelkész, Erdélyi Zoltán a helybeli lelkész édesatyja, a traktus egyik lelkészi tanácsbirája hivogatta a szlovák és a magyar kálvinistát egyaránt: „valaki pedig abból a vizből iszik, amelyet én adok néki, soha örökké meg nem szomjuhozik az, hanem az a viz, amelyet én adok néki örök életre buzgó viznek kutfeje lesz őbenne"! (Ján. 4: 13—14.) Csaknem másfélezer ember egyesült lélekben az Ur Jézussal! Kerekes Kálmán nagytoronyai lelkész segédkezett a lelki eledel és ital kiszolgáltatásában. Délután Böszörményi Gyula kolbásai lelkész fungált.

— **Uj szeretetház fogyatékos szellemi képességűek számára.** Az Országos Református Szeretetszövetség néhány hónappal ezelőtt bejelentette, hogy Tiszafüreden fogyatékos szellemi képességűek számára szakképzett gyógypedagógus által vezetett otthont fog létesíteni. A szeretetotthon november 1-én megnyilt. Az otthon egyelőre 25 személyre van berendezve, éppen ezért felvételek csak korlátolt számban eszközöltetnek. Kellő érdeklődés alapján azonban a Szövetség 80 személyesre bővíti ki az otthont. Jelentkezések és információ kérések közvetlenül Kondra Mihály gyógypedagógiai intézeti igazgató Tiszafüred, Ref. Szeretetház címre küldendők.

— **Az alsózempléni református egyházmegyében** november hónapban tartott férfiértekezleteken, 15 gyülekezetből 570 férfi vett részt. Előadók voltak: Döbrössy Lajos, Pógyor István, dr. Révész Menyhért, Benke Kálmán, Veress Imre és Főző László. — **Az alsódobszai** ifjúsági konferencián nyolc gyülekezet ifjúsága volt képviselve. — **A kesznyéteni** ifjúsági konferencia elmarad.

Missziói előadó.

— A tűzbiztositási értékbevalló ivek, ahonnan még nem küldettek volna be, mivel a határidő november 15-én lejárt, most már a legsürgősebben felterjesztendők az ORJÓ-hoz, Budapest, Ráday-u. 16.

Nyomtatta: Kisfaludy László a Ref. Főiskola betüivel Sárospatak, 1936.

XXXI. évfolyam. 49. szám. Sárospatak, 1936 december 6.

SÁROSPATAKI REFORMÁTUS LAPOK

A TISZÁNINNENI REFORMÁTUS EGYHÁZKERÜLET, A SÁROSPATAKI FŐISKOLA ÉS A TISZÁNINNENI EGYHÁZKERÜLETI KÁLVIN-SZÖVETSÉG HETI KÖZLÖNYE

FELELŐS SZERKESZTŐ ÉS KIADÓ: **DR. MARTON JÁNOS.**

FŐMUNKATÁRSAK: DR. ENYEDY ANDOR, DR. MÁTYÁS ERNŐ, DR. SZABÓ ZOLTÁN, DR. ÚJSZÁSZY KÁLMÁN és DR. ZSIROS JÓZSEF. — Kálvin-szövetség részéről: DR. H. KISS GÉZA.

TARTALOM: *Dr. Nemes Andor:* Egység, amely többféleség. — *Gyülvészy István:* Apostoli vígasztalódás. — *Szabó Gyula:* Szenczi Molnár Albert zsoltárfordítása és a genfi dallamok. (Folyt. és vége.) — *Dr. Nemes Andor:* Emlékezés Dávid József félszázados jubileumáról. — Kimutatás. — Hirek. — Hivatalos rész. — Vasúti menetrend.

Egység, amely többféleség.

A m. kir. V. K. Miniszter 1868/936 sz. eln. rendelete egységes iskolai imádságot vezet be az állami iskolákba, egyben előírja a katolikusok számára a keresztvetést. Azt nyilt kérdésnek hagyja, hogy ez hangos, avagy csendes legyen-e. Pedig ez nagyon fontos, mert az előbbi teljesen, az utóbbi csak részben teszi tönkre az imádság egységét. A hangos keresztvetés maga is imádság, tehát van egy egységes és egy nem egységes imádság, vagyis nincs egységes imádság. — Tegyük fel, hogy csendes keresztvetésről van szó. Ebben az esetben a másfelekezetűekkel szemben jogfosztás történik, mert a katolikusok keresztvetésénél, tehát egy istentiszteleti cselekménynél asszisztálni tartoznak. Egyenlő jog alapján szabad lenne a protestánsoknak előfohászt mondaniok, az izraelitáknak kalapot feltenniök, a mohamedánoknak lábszáraikra ülve kelet felé fordulniok. Avagy ezek csak II-od rangú és jogú állampolgárok? Hová vezet ez a rendelet és mi minden lappanghat mögötte, eklatásan mutatja a nyomári eset. Az iskola századok óta ref. volt, most átmeneti jellegü állami tanítóval, de ref. iskolaszékkel. A r. kat. lelkész fenti rendeletre hivatkozva kérte a tanítót, hogy a r. k. tanulók hangosan keresztet vethessenek. A tanító meg is engedte, mire a gyermekek olyan lármás keresztet vetettek, hogy ez a ref. hivekben erős visszatetszést szült, mire a presbitérium a lármás keresztvetést betiltotta. Erre a r. k. lelkész a tanítót feljelentette, mire a kir. tanfelügyelő ur 819/1-936 sz. alatt ezt irta: „Állami tanító úrnak. Értesitem Tanító Urat, hogy a V. K. Miniszter Úrnak fenti tárgyban kiadott 1868/1936. eln. sz. rendelete értelmében a r. k. vallásu tanulók a közös imádság előtt és után keresztet vethetnek. — Figyelmeztetem ennélfogva, hogy amennyiben a r. k. tanulók a keresztet fennhangon vetik, úgy azt Tanító Úrnak eltiltani jogában nem áll. Miskolc, 1936. nov. 2, Dobos s. k. Kir. tanfelügyelő.“

Erre az iskolaszék határozatilag kimondta, hogy az ö iskolájában, melyet a kat. tanulók teljesen ingyen használnak, a plébános nem dirigálhat még a tanfelügyelőség útján sem és válaszul mindennemü keresztvetést betilt. — Bizonyára a vizetzavaró farkas fog ismét panaszkodni.

Dr. Nemes Aandor.

IGEHIRDETÉS.

Apostoli vígasztalódás.

1. Thess. 3 : 7: „Ezáltal megvígasztalódtunk reátok nézve, atyámfiai, minden mi szorongattatásunk és szükségünk mellett is, a ti hitetek által.“

Lelki munkások régi tapasztalata az, hogy, akik bármilyen lelki munkát végeznek, azoknak sokszor van szükségük vígasztaló erőre, mert sokszor elcsüggednek. Isten megadta ezt az erőt Pál apostolnak s ma is megadja mindazoknak, akik ezért az adományért Ő hozzá imádkoznak.

1. Az apostol sokat fáradt a *hivek között* s most boldogító öröm számára az a hir, hogy, akikért fáradt, nem feledték el, hanem megtartották jó emlékezetben. (6. vers) Erre a hírre elcsitulnak a fájdalmak és megenyhülnek a vérző sebek. „Megvígasztalódunk reátok nézve.“

Egy lelkipásztor levelet kapott régi gyülekezetének gondnokától, melyben meghívták templomszentelésre. „Várjuk szeretett volt pásztorunkat, mert kedves bizonyságtételeit nem tudjuk feledni.“ Az ilyen levelek a keresztyéni lelkipásztor szívének balzsamcseppjei, mikor sebeket kap a hitetlen világ harcmezőin.

De minden emberi lélek számára vígasztaló és felemelően az, ha bizonyságot szerez róla, hogy, akikért küzdött és fáradozott, szeretettel zárták emlékezetükbe. Kossuth élete alkonyának fénylő napja egy nemzet hálás emlékezése volt. Jubiláló öreg tanítók szemében miért csillog a könny? Öreg nagyszülők miért tudnak úgy meghatódni, ha egy levél érkezik kedves unokájoktól? Azért, mert az

emlékező szeretet kiengesztel, gyógyít, feledtet. Mert a szerete Isten országának nemes valutája!

Siessetek a szeretet kinyilatkoztatásával és szolgálatával azoknak segítségére és vígasztalására, akiktől valaha lelki ajándékot nyertetek. Ha Krisztus gyermekeit befogadjátok, akkor Őt magát fogadjátok be.

2. „Megvigasztalódunk minden szorongattatásunk és szükségünk mellett is". irja Pál apostol. Valami megrendítő vonás van abban a megfigyelésben, hogy az Úr hű gyermekeinek csaknem minden korban meg kell ismerkedni a szorongattatás sötét árnyékaival. Elszorult szívvel olvassuk a nagy apostolok, reformátorok, gályarabok megrázó szenvedéseinek történetét.

Egyetlen gondolat szenteli meg ezeket a szenvedéseket: hogy Jézus Krisztussal ezek a terhek és sebek nincsenek feledve. Mert az advent éppen arra emlékeztet, hogy Ő is eljött és járt a megaláztatás völgyében. *Másokért* viselni terheket: ez az ő gyermekeinek nagyszerű vígasza és krisztusi kiváltsága!

3. Megvigasztalódtunk *a ti hitetek által*". Az apostol vigasztalása azért volt túláradó, hogy az ő régi hívei erősek a hitben. Mert nem magának akart ő tábort gyűjteni, hanem, az ő Urának és királyának Jézus Krisztusnak.

Azért érezzünk édes örömöt mi is, ha gyermekeink, ifjaink és idősebb hiveink ajkán diadalmasan zeng a zsoltár, ha az áldozatkészség lelke megérinti és újjászüli gyülekezeteinket. Szóljunk úgy mi is: „Akik megvigasztalódunk a ti hitetekek által."

Nemzeti, egyházi, családi és egyéni életünk területén sok olyan jelenség van, amelyek miatt méltán borul felhő homlokunkra. De ahol kigyulnak a hit fénylő lámpái, ott egy szebb jövő hajnalfényét látjuk. Vígasztalódunk. Hívő családok, hívő reformátusok, hivő magyarok; ti Isten kegyelmének vagytok közöttünk fényes csillagai! Sóvárgó szemeinket felemeljük reátok, szomorú szemünk megpihen rajtatok! A jelen gondjaiban és keserveiben általatok ad nekünk az Ur világosságot, vígaszt és megújulást! Ámen.

Gyülvészi István.

Szenczi Molnár Albert zsoltárfordítása és a genfi dallamok.

Irta és a Magyar Ref. Énekvezérek Egyesületének Sárospatakon, 1936. okt. 11-én tartott évi rendes közgyűlésén felolvasta: *Szabó Gyula* tiszaföldvári ref. orgonista-kántor.

(Eleje a 45. számban.)

Mielőtt áttérnék a zsoltárénekek másik alkotórészének, a *dallamoknak* tárgyalására, ki kell térnem egy mostanság unalomig hangoztatott, de lényegében üres frázisra, amely a zsoltárokat, mint „kálvini örökséget" aposztrofálja. Sokat kutattam utána, de nyomára jönni máig sem tudtam annak, hogy hol, mikor csinálta Kálvin azt a testamentumot, amelyikben minket, magyarokat nevez meg zsoltároskönyvének *egyedüli* s azt *változatlan* hűséggel használó örököseivé. Ám lehet, hogy én tévedek és így szembe kell néznünk azzal a lehetőséggel is, hogy hátha ... mégis igaz?... Nézzük meg hát egészen közelről ezt a „kálvini örökséget", milyen volt az, mielőtt Szenczi Molnár Albert hozzányult? Nézessük meg egy hozzáértő becsüssel, mit ért ez az örökség, mielőtt Szenczi Molnár Albert közvetítésével reánk szállott?

„Bizonyos, — mondja Németh László, előbb említett tanulmányában, — hogy a zsoltárok tizedannyit sem jelentenek a francia irodalomnak, mint a magyarnak. Ketten írták: Marót Kelemen és Béza Tódor. Marót nem volt annyira protestáns, mint egy zsoltárírótól megkívánható. Béza nem volt annyira költő, hogy nevét zsoltárai a francia irodalomba bevihették volna. Az egyik I. Ferenc király vidám udvaronca, aki epistoláiban először szólaltatta meg a francia grációt és mindenütt nagyobb poéta volt, mint zsoltáraiban. A másik tudósféle, kinek nehéz keze hogy adhatott volna valamit ahhoz a francia lírához, melynek Villon ekkor már közel százesztendős hagyománya volt s egy lépést kellett tennie Ronsard koráig. Különben is micsoda irodalomellenes gondolat volt a biblia nagy hullámveréseit a XVI. század pipisgető francia strófáiba aprózni. Mit láthat az irodalom ezekben a zsoltárokban, ha nem a francia verselőkészség kegyeletemelő igénybevételét, rég meglevő vizek leszalajtását egy keskeny és bizony elég szűk csatornába. A biblia méltósága apró, egymással ingerkedő s fondorkodón összekapcsolt sorokba zilálódik; a halmozott rímek mint bolond bodrocskák lengenek az erős férfimellen."

„S most előáll egy magyar diák s vállalkozik rá, hogy hazája zsibbadt nyelvét hozzáidomítja ezekhez a magyar nyelv géniuszától annyira elütő strófákhoz, melyekből az igazi, bibliai költészetet már eleve kilúgozták. Mit teremhet egy ilyen kísérlet, ha nem valami felemás centaur szörnyet. S ime, mégis: Molnár Albert zsoltárai fönnmaradtak. Nemcsak mint az istentisztelet kezdő és záró énekei, hiszen így az idő tehetetlensége is fenntarthatta volna őket, de fennmaradtak, mint irodalmi erő, ma is eleven buzdítás s kellően fel nem tárt hombára volt századok magyar magvainak."

„Miért?"

„Molnár Albert visszaadott valamit Dávid királynak, amit Marót és Béza elvettek tőle. Nem dúlhatta szét az adott dallamú francia verseket, de elmélyítette s biblikusakká tette. Panaszkodik, hogy a hosszú magyar ígékkel nehéz volt a rövid francia igék értelmét visszaadni. De éppen ez a nehézség s ezek a hosszú igék teszik az ő zsoltárait komolyabbakká és sötétebben zengőkké. — A Marót zsoltárait udvaronc írta, a Molnárét próféta fordította..."[3]

Az európai kultúrájú kritikus szemüvegén át, bizony, — mint láttuk, nem olyan ragyogóan fényes és értékes ez az „örökség", mint amilyennek azt napjainkban egyesek láttatni szeretnék. Ezért az örökségért nem dobtuk volna el magunktól magyar reformátorainktól örökölt magyar énekeinket! Talán

[3] *Németh L.*: i. m.: 83—84. l.

nem mondok nagyot, ha azt állítom, hogy a kálvini énekeskönyv csak *gondolatot* adott Sz. Molnár Albertnek egy hasonló, — *magyar!* — énekeskönyv készítésére. Nem gondolhatott ő arra, hogy a Kálvin-féle énekeskönyvet változatlan hűséggel, mintegy szolgai fordításban adja nemzete kezébe. Ez ellen a feltevés ellen ő maga is tiltakozik: „... nagyobb gondom volt a fundamentombéli igaz értelemnek fordítására, hogy nem az verseknek ékesgetésére. Ha azért valaki énnálamnál módosban fordítandja, örülök rajta és ezt félen tevén, én is azzal élek örömesben az Istennek dicséretire."[4] Ez az egy kijelentése már magában is elegendő annak a téveszmének a megdöntésére, mintha Sz. Molnár Albert olyannyira ragaszkodott volna holmi genfi dallamritmushoz, aminek állítólagos elhanyagolása miatt mostani énekeskönyvünket oly nagy előszeretettel gúnyolják és kisebbítik bizonyos körökben. Le kell végre számolni ezzel a hiábavaló erőlködéssel! Sz. Molnár Albertnek eszeágában sem volt a napjainkban sokszor szőnyegre teregetett „genfi ritmus"-ra ügyelni. Azon kezdjük, hogy a genfi dallamokat *ő német szöveggel* ismerte meg először! Nem volt tehát alkalma beleszeretni abba a sokat fájlalt genfi ritmusba!... Maga tanuskodik erről zsoltárkönyvének ajánlásában, ahol ezt mondja: „Az Te Fölséged Heidelbergai académiájában pedig Felséges választó Fejedelem *(az, hol e Soltárokat énekelni tanultam)* öt esztendőnél többig jótéteménnyel élő tanitvány voltam."[5]

Nem akart ő mást, — mondja *Hodossy* Béla is a Zeneközlönyben irott kitünő tanulmányában —, *mint jó magyar énekszöveget adni, mert a meglévőkkel nem volt megelégedve.*[6]

Hitem és megyőződésem szerint akkor is megcsinálta volna énekeskönyvét, ha a genfi dallamokat sohasem hallotta volna. (Félreértések elkerülése végett, hangsúlyozni kivánom, hogy sem Szenczi Molnár Alberttel nem akarom lebecsültetni, sem magam nem akarom kisebbíteni a zsoltárdallamokat, csupán a történeti hűségnek megfelelően azt akarom aláhuzni, hogy igenis, Sz. Molnár Albert előtt fontosabb volt a *szöveg,* mint a dallam.)

Hogy mégis ragaszkodott a genfi dallamokhoz, az teljességgel érthető. Ezek a dallamok készen, ott voltak előtte. Francia eredetük ellenére nagyszerűen simultak a német szöveghez is. Tisztában volt vele, hogy az ő kitünő magyar verseihez is éppoly engedelmesen fognak hajlani az idegen dallamok, mint ahogyan idomultak a francia, vagy német versekhez. Ha már kéznél voltak a dallamok, kész énekeskönyvet akart hazájának adni s vajjon elkészülhetett volna-e énekeskönyve, ha az általa lefordított zsoltárszövegeket Magyarországon, magyar muzsikusokkal szándékozott volna megzenésíteni? Kivel, vagy kikkel végeztethette volna el ezt a munkát abban az időben? *Asztalos* András nagyszombati polgár Sz. Molnár Alberthez irott, több levélben arról panaszkodik, hogy a magyarok, zenei képzettség hiányában, nehezen tanulják meg a zsoltárdallamokat.[7] Egyszerübb, kényelmesebb, főleg pedig gyorsabb megoldást láthatott abban, ha a már készen kapott dallamokat használja fel, minthogy esetleg évekig kelljen várnia arrra, míg a hazai „zeneszerzők"-től a kivánt dallamokat összeszedegetheti. Rendszerető, pontosságot kedvelő egyénisége már eleve félhetett ettől a megoldástól. Vállalta inkább a genfi melódiákat, melyekről bizonyára meg volt győződve, hogy épen olyan jól be fognak válni nálunk is, mint amilyen jól beváltak Franciaország után Némethonban.

„Molnár, — mondja Németh László —, a dallammal együtt készen kapta a sorok szótagszámát is. Ezek a sorok négy és tizenkettő közt váltakoznak s Molnár Alberten állt, hogy valamiféle ritmust zökkentsen beléjük. Bonyolította a dolgát, hogy a különböző szótagszámu sorok a legszeszélyesebben füződnek strófává. Példa lehet rá a 33. és 38. zsoltár. De a magyar strófa még kuszáltabbá vált azáltal, hogy a francia nőrim *e* betűjének a dallamban külön hang felel meg. Az egyszótagú plusz például a keresztrimes 8 szótagú strófát 9, 8, 9, 8 szótagúvá növelte. (*Hová lettél genfi dallamritmus?...*) Molnár azonban nem ismer him- és nőrimet, mint például a Lobwasser-féle fordítás, hanem szeszélyesen keveri őket. Igy az egyszótagnyi differencia, amely a francia nyelvben a rimelés rendjéből következik és természetes, őt a legkülönfélébb szótagszámú sorok ritmikai megoldása elé állítja. A Nosza istenfélő szent hívek kezdetű zsoltár egy strófájában 9, 8, 6 és 5 szótagú sorok keverednek. Egészséges füle és zsenije ezekben a megoldásokban, a magyar ritmusérzék olyan példáit adja, mely modern költőre is ösztönző lehet "[8] Tehát, jól értsük meg, nem ritmust kapott készen Sz. Molnár, hanem sorokat és szótagszámokat s igenis, ő zökkentett ezekbe a sorokba ritmust. *Még pedig magyar ritmust!* Épen ezért helytelenül szoktuk mondogatni azt, hogy zsoltárdallamaink a használat folytán megmagyarosodtak. Nem kellett ezeknek megmagyarosodniok. Abban a pillanatban magyarul lüktetett a genfi dallam, mihelyt Molnár Albert alája irta zengzetesen magyar verssorait.

Jóllehet őseink pompázatos öltözékeinek anyaga külországokban készült, mégsem jutott eszébe még senkinek sem, hogy féltve őrzött, muzeális értékű ruhadarabjaik magyar nemzeti értékében és eredetében egy kicsit is kételkedjék. Az anyag lehetett idegen, de a kéz, amelyik öltönnyé idomitotta, sujtással, zsinórral, drágakővel feldiszítette, magyar kéz volt, a magyar lélek teremtőerejének végrehajtó eszköze. S ezért az egész ruha magyar nemzeti érték, nemzeti nagyság és dicsőség hirdetője. Ugyanez a viszony áll a Sz. Molnár Albert verseire és a kölcsönvett genfi dallamokra is. Ezekben a dallamokban a magyar énekeskönyvtől *függetlenül* lehet más ritmust keresni, de a Molnár Albert verseivel *együtt* említve, nem lehet szó másról, csak *magyar* ritmusról!

Drága örökség ez a mi zsoltároskönyvünk, a

[4] *Dézsi Lajos:* Szenczi Molnár Albert naplója, levelezése és irományai. Budapest, 1898. 46. l.
[5] I. m.: 43. l.
[6] *Hodossy Béla:* Szenczi Molnár Albert, a zsoltárfordító. (Zeneközlöny, 1934. 7. sz. 6. l.)
[7] *Dézsi* i. m.: 253—54, 297, 318, 323. l.
[8] *Németh L.:* i. m.: 86. l.

Sz. Molnár Albert hagyatéka! Három századon át jóban, rosszban kitartott velünk s mi is kitartottunk mellette. Sohasem hittük és tudtuk másnak, mint magyarnak, mert az volt és az is marad, mindaddig, míg mi is úgy akarjuk! *Szabó Gyula.*

Emlékezés Dávid József félszázados jubileumáról.

Testszerint sohasem láttam, mégis ismerősöm. Gondosságáról beszélnek az anyakönyvi lapok azok a jól öltözött, csinos gyermekek; lángoló egyházszeretetéről a fakuló jegyzőkönyvek, melyekbe a töprengő gondok barázdákat szántottak; hatalmas erőfeszítéseiről az épületek, orgonák, harangok, melyek az egyházközségek díszei, büszkeségei. Ám ezeknél maradandóbb emléket vésett az emberi lelkekbe, amelyekre bölcs konzervatívizmusát és törhetetlen orthodoxiáját litografálta. Konzervatívizmus, amely megbecsüli a multat, arra épít s a jövendőnek alapokat rak le. Ez sohasem hangos a pillanatnyi sikerektől, de sohasem néma a sikertelenségektől sem. Nem épít piramisokat, de a szurtos putrikkal sem éri be. Elve: lassan járj, tovább érsz.

Orthodoxiája ott emelkedik zenitre, ahol a papi tisztség magasztos elhivatottságát uralja. Neki a templom Isten háza, a pap Isten szolgája. Nem lehet e szolga rest, rendetlen, vagy készületlen. A népnek atyja és vezére, de sohasem cimborája, vagy cinkosa. Ezért az atyai szigorúság épugy hozzátartozik lényéhez, mint a szeretet. Ötven év perzselő tüze és választó vize próbálta ki e szeretetet, melynek szinarany volta csodásan ragyog. Ez igazolta következetes szigorát is, mellyel leálcázta és leoperálta az antikrisztusi gonoszságot. Akik utána eltértek ez elvektől, csak ártottak maguknak és egyházuknak; fövenyre építgettek légvárakat. Nem voltak többé, vezetők, pásztorok, hanem vezetettek, a népszeszély bábjai. Aki emberek tetszését keresi, az az Isten szolgája nem lehet.

Az idők szeszélyes divatjainak színes hamuja belepheti ugyan ezeket, mint a por a gyémántot, de egy jótékony érintésre, vagy lehelletre lehull róluk minden, előtőr a fény, hogy hirdesse elpusztithatatlanságukat. E két sziklára bátran épithette Dávid József az ő forrón szeretet hangács-nyomári ref. anyaszentegyházát, Isten iránti hálával és megelégedéssel tekinthet vissza alkotásaira, mert kősziklákra épitett, melyen a pokol kapui sem vesznek erőt.

Bár idegeit felőrölték az ádáz, alattomos harcok attakjai, de elvein csorbát nem ejtettek. Azokhoz hű marad mindvégig. Hűségének jutalma ez legyen: virágozzék forrón szeretett egyháza az idők végezetéig, vele pedig láttasson az Ur még örvendetes napokat. *Dr. Nemes Andor.*

— **A sárospataki Főiskolai Elekcionális Bizottság** az összes, karácsonyra vonatkozó legátus és szublegátus beírások beküldését dec. 12-ével bezárólag kéri. A később beérkezett beírásokat nem vesszük figyelembe. *Főiskolai közigazgató.*

Kimutatás

a sárospataki ref. főiskola főbejáratánál felállítandó domborművek költségeire az **alsóborsodi egyházmegyéből** befolyt husvét elsőnapi perselypénzekről:

Ároktő	1·30 P	Áthozat	65·79 P
Átány	2·— P	Mezőcsát	4·86 P
Belsőbőcs	4·— P	Mezőkeresztes	3·50 P
Borsodgeszt	1·40 P	Mezőnagymihály	1·— P
Bükkaranyos	0·40 P	Miskolc	20·— P
Bükkzsérc	1·— P	Nemesbikk	4·37 P
Cserépfalu	15.— P	Noszvaj	4·66 P
Egerlövő	4·— P	Tiszatarján	3·64 P
Emőd	5·— P	Tiszavalk	1·08 P
Felsőábrány	4·20 P	Ónod	6·— P
Gelej	2·— P	Poroszló	5.25 P
Hejőbába	2·10 P	Sajókeresztur	2·— P
Hejőcsaba	10·— P	Sály	5·70 P
Hejőpapi	3·— P	Szirma	4·50 P
Hejőszalonta	0·50 P	Tiszakeszi	1·80 P
Heves	1·51 P	Tiszanána	2·— P
Igrici	0·90 P	Tiszaoszlár	0·90 P
Kisgyőr	2·48 P	Tiszapalkonya	2·28 P
Kistokaj	1·— P	Tiszaszederkény	3·— P
Maklár	2·— P	Újlőrincfalva	0·80 P
Martintelep	2·— P	Vatta	1·60 P
Átvitel	65·79 P	Összesen	147·73 P

HIREK

Lécfalvi Bodor Gábor

November hó 22-én túl a trianoni határon, Varannón életének 70 ik évében meghalt lécfalvi *Bodor Gábor,* nyug. erdőtanácsos, az ottani tiszáninneni egyházkerület tanácsbirája. Református és magyar szempontból halála úgy hat ránk, mint seregek pusztulása. Mert seregek lelke élt benne: kemény, tiszta, elegyítetlen református lélek és félelmet nem ismerő, tűzes, törhetetlen magyar lélek. Olyan volt, mint a szikla, amely nem porlad; mint a gyémánt, amely csodálatos tisztasággal és fényességgel ragyog. Már az államfordulat előtt —, látva a nemzetiségi rágalmak fenyegető támadásait — ősei szent hitének, és fajtájának, az ezeréves magyarságnak elemi életjoga ellen, élő, lobogó lelkiismeretévé vált a református és magyar érzésnek. Nem nyugodott addig, amíg magyar református templomot nem épitett a maga telkén Varannón, ahol a magyarság tudatos, vagy tudattalan pusztítása és pusztulása előtt volt századokkal ezelőtt magyar ref. gyülekezet. Az államfordulat az ő lelkét valóságos kőzúzdába juttatta. De ez a gyémántkemény és tiszta lélek állta a nyomást. Gyűlölet, rágalom, mások befeketítése nélkül és ezek rázúdulása közepette, csak az akart lenni, amivé Isten akarata megformálta: buzgó református és igaz magyar. Még az ellenség is ilyenként tisztelte. Lelke így szállt vissza Alkotójához, aki vigye be a megfáradt szolgát az Ő örömébe.

— **Dókus-Ragályi emléktábla leleplezés.** Dec. hó 9 én leplezik le Budapesten azt az emléktáblát, amelyet a sárospataki főiskola állitott

hálás kegyelettel Dókus Ernő volt egyházkerületi főgondnoknak és feleségének a főiskolánál tett fejedelmű alapitványukért.

— **A Kálvin János-Társaság,** mely nagy reformátor vallási és szellemi örökségét fokozottabb mértékben is egyházunk, társadalmunk és nemzeti életünk kincsévé, élő és vezérlő tényezőjévé óhajtja tenni *zászlóbontási ünnepélyét,* december 8-án, kedden este 6 órakor, a Református Theologia dísztermében fogja tartani. Ezen az ünnepélyen: megnyitó beszédet mond dr. Csekey Sándor teológiai professzor, a Társaság alelnöke. Az elnöki programmbeszédet dr. Sebestyén Jenő theologiai igazgató tartja. Záróbeszédet mond dr. Ravasz László püspök, a Társaság országos védnöke. A Theologiai Énekkar énekeket ad elő.

Meghívó. Az Országos Református Szeretetszövetség Budapesten, 1936. dec. 11-én pénteken délelőtt 10 órakor a Juliánna ref. elemi iskola tanácstermében (VII. Vilma királynő ut 5. sz.) *Igazgatóválasztmányi* és ugyanaz nap délelőtt a Juliánna elemi iskola dísztermében *évi rendes közgyülést* tart, melyre a tagokat s általában minden református hittestvért tisztelettel meghivok. Tárgysorozat: 1. Elnöki megnyitó. 2. Kiss Ferenc ügyvezető igazgató évi jelentése. 3. Az igazgató választmány előterjesztései. 4. A költségvetés megállapítása. 5. Indítványok, amelyeket a közgyűlés előtt legalább 8 nappal az elnökhöz (Budapest, XIV. Abonyi u. 21. szám.) irásban kell beadni. Tagul jelentkezések, adományok a helyszínen elfogadtatnak. Budapest, 1936. november 27. *Dr. Balogh Jenő* ny. igazságügy miniszter, elnök.

— **Vezetőképző napok Felsőborsodban.** A felsőborsodi egyházmegyében népes református ifjúsági és leányegyesületi vezető képző napok voltak: nov. 17-én Mályinkán 6 gyülekezetből 19 fiú és 33 leány, 19-én Szendrőn 10 gyülekezetből 37 fiú és 6 leány, Sajószentpéteren 11 gyülekezetből 34 fiú és 53 leányegyesületi vezetővel, illetve vezetésre alkalmas egyénnel (lelkészek, lelkésznék, tanítók, fiúk, leányok). A megnyitó beszédet az előbbi sorrendben a megjelenésben akadályozott, de a munkát szivénhordozó esperes helyett: dr. Komjáthy Aladár, Gyülvészi István és Szigethy Ferenc egyházmegyei tanácsbirák mondották. Bibliakört vezettek a fiúk részére Kovács Péter ref. földmüves ifjúsági titkár, a leányok részére Victor Erzsébet a Magyar Ker. Leányok Nemzeti Szöv.-nek titkára, a sajószentpéteri polgári iskolás fiúk részére Kövér Pál egyházmegyei missziói előadó. Előadást tartottak: Kovács Péter (A ref. ifjúsági egyesülés programmja, szervezete), Kövér Pál (Mi szükséges az ifjúsági munka megindulásához, az ifjúsági munka alapelvei, az egyesületi összejövetel lefolyása), Victor Erzsébet (A ref. leányegyesületi munkáról az előbbi cimeken). Voltak egyesületi összejövetelek a központi titkárok vezetésével. Este a helybeli gyülekezetek részére templomi evangézációs istentiszteletek, melyeken bibliát magyarázott Kövér Pál (1. Heródesek—Heródiások—Salomék. 2. Paráznák és gyilkosok. 3. Isten fiai a hitetlenséggel, kommunizmussal szemben), evangelizáló beszédeket tartottak Victor Erzsébet és Kovács Péter. Hálásak vagyunk első sorban a központi titkároknak: Kovács Péternek és Victor Erzsébetnek fáradhatatlan, értékes, hisszük, hogy áldott munkájukért, mindhárom gyülekezet előljáróinak, elsősorban a három lelkésznek és lelkésznénének, a két s. lelkésznek a lekötelezően kedves, szívélyes fogadtatásáért, körültekintő megrendezésért. Isten tegye megáldottá a fiú és leányfiatalságon át református egyházunk és magyar hazánk épitésére ezt a magvetést. *k. p.*

— **A bodrogközi misszió** ebben az évben is pár ezer ingyen iratot osztott szét az elhagyott tanyások között, s a református szellemű lélekkel teljes betű áldott munkát végzett a szegény tanyások közt, akik idáig legfeljebb szektairatokat olvastak. — Karácsony előtt szeretettel kérünk mindenkit, akinek régi ref. naptára, folyóirata, könyve, énekeskönyve, bibliája, traktátusa van, hogy ajándékozza azt az iratmisszionak. Igaz karácsonyi örömet és lelkiépülést szerzünk vele az elhagyatottságban élő tanyai testvéreknek. — Az adományok: *Szabó Lajos missziói lelkész, Józsefmajor u. p. Tiszakarád, Zemplén megye* címre küldendők. — E helyen mondunk köszönetet Molnár Béla tiszatarjáni lelkész urnak, aki 10 kg. ajándékiratot küldött a tanyások részére.

— **A sárospataki reformátás tanitóképzőintézetnek** kedves vendégei érkeztek november 28-án a *Dr. Fónyad Dezső* konventi missziói lelkész és a *Dobó László* új Goli Deo Gloria titkár személyében, akik két csoportban tartottak értékes előadást a református diákság legsürgetőbb feladatairól. — Itt említjük meg, hogy a *karácsonyi szünet* a tanítóképzőintézetben december 22-én, d. e. 11 órakor kezdődik és január 6-án ér véget.

HIVATALOS RÉSZ.

XXVII. Körlevél.

Valamennyi Lelkésztestvéremhez!

Az adósegély második félévi részletét a levonások eszközlése után december 14-e körül tudom az egyházkerületi pénztár utján megküldeni minden egyház vezetőségének. A nyugtákat a jövő héten fogja az egyházkerületi pénztárnok minden egyházba elküldeni. A nyugták beérkezése után kérem figyelni arra, hogy felesleges nyugta-blankettáink nincsenek s igy a megküldött nyugtapéldányt kell, hogy mindenki hibátlanul töltse ki és irja alá a gondnokkal együtt és pecséttel lássa el. Többször megtörténik az, hogy egyik másik lelkész azt jelenti, hogy a nyugta a postán elveszett. Ilyen jelentéseket ne méltóztassanak adni Lelkésztestvéreim, mert a posta teljesíti kötelességét hűséggel. Én elrontott, vagy elveszett nyugták helyett mást küldeni nem tudok.

II.

Lelkipásztor és Tanító Testvéreimhez!

Felhívom lelkipásztor és tanító testvéreim figyelmét a most megjelent: Hastings V. kötete a: „Szolgáló Angyalok" című kedves könyvre. Karácsonyi ajándéknak is igen alkalmas, az ifjúság számára különösen. Egyházmegyék is megrendelhetik, vagy más egyéb kö-

zületek s közös megrendelésnél 10 példány mindössze 2 P. 12 fillérbe kerülne darabonkint, míg egyenkint való megrendelés esetén 3 P. 12 fillér a könyv ára.

Megrendelés: Incze Gábor dr. ref. vallásoktatási igazgató testvérünk címére küldendő: Budapest II. Török u. 4. sz.

III.

Dr. Nemes Andor hangács-nyomári ref. lelkipásztor úr által tiszteletpéldányul minden lelkipásztor testvérünkhöz megküldött Ref. Kiskátét ajánlom lelkipásztor testvéreim támogató figyelmébe.

Mint méltóztatnak tudni e Kátét szakemberek olyan kedvező bírálattal látták el, hogy annak megrendelése egyházi szempontból is kívánatos. Atyafiúi szeretettel

Miskolc, 1936. dec. 2. *Farkas István*
püspök.

Az alsóborsodi egyházmegye iskolaszékeit felhívom, hogy a Mezőcsáton, Mezőkövesden, Tiboldaróconés Újdiósgyőrött tartandó pedagógiai szemináriumok napjára a tanitóknak szabadságot engedélyezni s őket az ezeken való megjelenésre felhívni szíveskedjenek. Ujból közlöm, hogy a jövő évi költségelőirányzatokat az illetékes számvevőhöz, a választói névjegyzékeket az esperesi hivatalhoz kell küldeni. A költségelőirányzatokat legkésőbb dec. 10-ig minden egyházközség küldje be, hogy azok a jövő év január hó első napjaira megerősítve már használatba vehetők legyenek. Atyafiúi szeretettel vagyok

Miskolc, 1936. november 30. *Pósa Péter*
esperes.

Alsózempléni lelkészek és segédlelkészek figyelmébe!

Az alsózempléni ref. egyházmegye lelkészértekezlete a következő pályatételeket tűzte ki:

I. Egy vallásos este programmja. (kidolgozva) Díja 14 pengő.

II. Istenfélelem a Kálvinizmusban. Díja 20 P.

III. Pünkösti predikáció szabadon választott textus alapján. Díja 10 pengő.

Pályázhatnak az egyházmegyebeli lelkészek, segédlelkészek s hítoktatók. A pályaművek jeligés levél kiséretében 1937. március 1-ig küldendők be Kun Zoltán gesztelyi lelkész, értekezleti elnök címére.

Lelkészképesítő vizsgai tételek.

I. Az 1937. évi szeptemberi I. lelklkészképesitő vizsgálatra.

1 Prédikáció: I. Kor. 11:28—30 (Urvacsorai alkalomra.)

2. Ujszövetségi teológiából: Pál apostol tanítása a hitről.

3. Ószövetségi teológiából: Sofóniás próféciájának exegezise.

Dogmatikából: A hit és a történet.

II. Az 1938. évi II. lelkészképesitő vizsgálatra.

1. Gyakorlati teológiából: a) Egy egyházvidék egyházi és vallásos jellegű szokásai. (Az egységes istentiszteleti rendtartásra való tekintettel is.)

b) Luk. 5:29—32. (prédikáció.)

c) Luk. 8:1—10. (irásmagyarázat.)

d) Heid. Káté. 46. kérdése és felelete.

2. Magyar protestáns egyháztörténetből: A magyarországi reformáció és ellenreformáció képe a Hóman—Szekfű-féle magyar történelmi műben.

3. Egyházjogtanból: A codex juris canonici rendelkezései a szemináriumokról és iskolákról.

Megjegyzés: Figyelmeztetjük a lelkészképesítő vizsgálatokra készülő teológus és s. lelkész atyánkfiait, hogy a dolgozatok beadásának határideje 1937, illetve 1938 augusztus 1-e. Később érkezett dolgozatok csak rendkívül indokolt esetben (betegség) és csak püspöki engedély alapján vétetnek figyelembe. Az I. lelkészképesítő vizsgálatra a predikáció, **a másodikra az irásmagyarázat könyvnélkül is megtanulandó.**

Miskolc—Sárospatak, 1936 november 20.

Farkas István *Dr. Mátyás Ernő*
püspök. *theol. igazgató.*

— A tűzbiztosítási értékbevalló ívek, ahonnan még nem küldettek volna be, mivel a határidő november 15-én lejárt, most már a legsürgősebben felterjesztendők az ORJÓ-hoz, Budapest, Ráday-u. 16.

Nyomatta: Kisfaludy László a Ref. Főiskola betűivel Sárospatak, 1936.

VASUTI MENETREND.

Sátoraljaujhely—Sárospatak—Miskolc—Budapest.

Indúl **Érvényes 1936 október 4-től 1937 május 21-ig.** **Érkezik**

Szv.	Szv.	Gyv.	Szv.	Gyv.	Sebes.	Sinautó.		Állomások		Szv.	Szv.	S.autó.	Szv.	Seb.	Seb.	Gyv.	Szv
0·10	—	**6·55**	8·10	**14·10**	17·25	—	—		i. Bp. keleti p.u. é.	—	—	—	—	18·14	—	**22·28**	5·30
6·44	—	**10·06**	12·44	**17·25**	21·23	—	—		é. Miskolc, sz. p.u. i.	—	—	—	—	14·15	—	**19·05**	23·47
7·31	5·17	10·16	13·30	17·38	21·25	21·33	21·25		i. Miskolc, sz. p.u. é.	6·35	7·32	7·54	9·40	13·47	—	18·52	22·59
8·22	6·12	11·06	14·19	18·28	22·04	22·23	22·04		é. Szerencs i.	4·58	6·38	7·15	8·47	12·52	—	18·02	22·00
8·28	6·24	11·11	14·27	18·34	22·05	22·27	22·05		i. Szerencs é.	—	6·31	7·14	8·40	12·47	16·10	17·56	21·42
8·34	6·31	|	14·34	18·41	|	22·33	|		Mezőzombor mh.	—	6·26	|	8·34	12·41	16·01	|	21·36
8·44	6·43	11·26	14·45	18·51	22·17	22·44	22·17		Bodrogkeresztur	—	6·17	7·02	8·26	12·32	15·45	17·44	21·25
8·50	6·50	11·31	14·51	18·56	|	22·49	|		Szegi mh.	—	6·11	|	8·20	12·26	15·31	17·38	21·16
8·54	6·55	11·34	14·55	19·01	|	22·53	|		Erdőbényefürdő mh.	—	6·07	|	8·15	12·22	15·23	17·33	21·10
9·03	7·06	11·43	15·05	19·09	22·20	23·02	22·29		Olaszliszka-Tolcsva	—	5·59	6·49	8·07	12·13	15·09	17·25	21·00
9·12	7·16	11·51	15·14	19·17	|	23·10	|		Bodrogolaszi mh.	—	5·51	|	7·59	12·05	14·51	17·17	20·50
9·22	7·28	12·01	15·24	19·27	22·43	23·20	22·43		Sárospatak	—	5·43	6·36	7·51	11·56	14·36	17·08	20·40
9·32	7·40	12·13	15·34	19·39	22·53	23·32	22·53		é. Sátoraljaujhely i.	—	5·30	6·25	7·38	11·42	14·15	16·56	20·23

XXXI. évfolyam. 50. szám. Sárospatak, 1936 december 13.

SÁROSPATAKI REFORMÁTUS LAPOK

A TISZÁNINNENI REFORMÁTUS EGYHÁZKERÜLET, A SÁROSPATAKI FŐISKOLA ÉS A TISZÁNINNENI EGYHÁZKERÜLETI KÁLVIN-SZÖVETSÉG HETI KÖZLÖNYE

FELELŐS SZERKESZTŐ ÉS KIADÓ: **DR. MARTON JÁNOS.**

FŐMUNKATÁRSAK: DR. ENYEDY ANDOR, DR. MÁTYÁS ERNŐ, DR. SZABÓ ZOLTÁN, DR. ÚJSZÁSZY KÁLMÁN és DR. ZSIROS JÓZSEF. — Kálvin-szövetség részéről: DR. H. KISS GÉZA.

TARTALOM: *Farkasfalvi Farkas Géza:* A Dókus-Ragályi emléktáblánál. — *Márton Barna:* A magyar kórusirodalom új útjai. (Folyt. és vége köv.) — *Lenkey Gyula:* Levél. (XXVI.) —*M. E.:* — Dókus Ernő emlékünnepély. — *Komjáthy Aladár:* Szőke István. — Hirek. — Hivatalos rész. — Szerkesztői üzenetek. — Vasúti menetrend.

A Dókus-Ragályi emléktáblánál.

Beszéd, melyet az emléktábla leleplezésekor, 1936. dec. 9-én tartott *Farkasfalvi Farkas Géza* egyházkerületi főgondnok.

Közel kétesztendeje annak, hogy az — eleve elrendelés szerint — bölcs patrónusunkat, világi vezérünket Dókus Ernőt elvesztettük. Megsirattuk őt mindannyian, munkájának eredményei, örökbecsű alkotásai pedig a Sárospataki Főiskola, Egyházkerületünk és a magyar egyetemes ref. egyház történetébe lesznek kitörülhetetlen betükkel beirva.

De nem is azért jöttünk össze, hogy mindazt, amit koporsójánál és temetésével kapcsolatban elmondtunk és leirtunk, megismételjük: hogy *mi volt* ő nekünk és mit veszitettünk a földi életből való eltávozásával? hanem azért hogy egy szük, — mondhatnám családi körben mélységes hálával és kegyeletes érzésekkel eleget tegyünk végrendelete azon intézkedésének, mely szerint ezen ház kapualjában „egy márványtábla helyezendő el a falba, mely feltünteti, hogy a ház Dókus Ernó volt egyházkerületi és főiskolai főgondnok és neje szül. Ragályi Ilona alapitványa."

Tudvalevőleg ugyanis ezt a házat ő a Sárospataki Főiskolának hagyományozta, azon rendeltetéssel, hogy annak jövedelme a sárospataki gimnáziumban, *ref. vallásu, a társadalom középosztályához tartozó,* valamelyik praktikus életpályára készülő, tehetséges, szorgalmas, jó erkölcsü oly ifjak között osztandó fel, kiknek szülői nincsenek abban az anyagi helyzetben, hogy fiuk neveltetési kiadását maguk megterheltetése nélkül fedezhessék.

Mikor Dókus Ernő ezen rendelkezését megirta, akkor is — mint pataki kisdiák kora óta egész életén át mindig — az ő második édesanyjára, a kimondhatatlanul szeretett sárospataki Alma Materre gondolt, annak négy évszázados célkitüzéseire, megkönnyitésére, előbbrevitelére. De gondolt arra a magyar nemzetet ezer éven át fenntartó középosztályra is, annak vagyonát vesztett ivadékaira, hogy azok az ősi főiskolán, annak tradiciókkal megszentelt falai között, tántorithatatlan hazafiasságban, szikla szilárd ref. hitben, tiszta tudományban nevelkedhessenek és őseikhez méltó, képzett, tanult, gerinces, meggyőződéses, puritán vezető egyéniségeivé válhassanak a magyar közéletnek és anyaszentegyházunknak.

Áldja meg érte a Mindenható Dókus Ernőt és fenkölt lelkü nejét Ragályi Ilonát haló poraikban is!

Ezen érzésektől áthatva, kérem, hogy az emléktáblát takaró lepel hulljon le.

A magyar kórusirodalom új útjai.

Irta és a Magyar Református Énekvezérek Egyesülete 1936 október 11-én, Sárospatakon tartott közgyűlésén felolvasta: *Márton Barna* nagykőrösi ref. kántor.

Lehetetlen, hogy észre nem vette volna mindenki azt a nagy zenei megmozdulást, a „magyar zene forradalmát", azt a „régi stilus"-t teljesen átformálni akarást, mely különösen az utóbbi évtizedben az egész magyar zenei életet foglalkoztatta. A világháboru utáni Magyarország legnagyobb zenei megmozdulása, melyre az egész világ felfigyelt s amely „Keleteurópába — csonka hazánkba — tudta áthelyezni a nagy zeneművészet súlypontját", Kodály Zoltán és Bartók Béla nevéhez füződik. Míg munkájukat csak egy újszerü zenei irányzatnak tekintették, rajongók és gáncsolók csoportjára oszlott a közvélemény. Midőn azonban — különösen Kodály és tanítványai — a tömegek költői lettek és az énekkar irodalom ujjáteremtőiként léptek fel, el kellett némulnia a gáncsoló szavaknak és minden komoly muzsikusnak figyelő lélekkel kellett közelebb lépnie hozzájuk, hogy „tudatlanságból és előitéletből fakadó céltalan szó-beszéd helyett . . . tárgyi ismereteket szerezzenek" a magyarság esztétikai megujhodását szolgáló nagy munkáról és lássák, miképpen fest „az uj magyar zene" a gyakorlatban. Mert Kodály-tanitványok lelkes buzgósága mesterük példája nyomán elvitathatatlan tényeket és nem remélt eredményeket mutat

fel. Egy évtized alatt — mióta az első Kodály-gyermekkórus megjelent — lassan megnyerték az iskolák utján az egész ország ifjúságát. Minden valamire való népiskolában, falusi, tanyai vagy városi gyermek ajkán, épp úgy, mint a polgári iskolák, gimnáziumok vagy leányliceumok énekkarainak ajkán az ő kórusaik zengenek. Ének és zenepedagógiai folyóirataik nemcsak elsőrendü szakcikkekkel, nemcsak hatásos kórusokkal, hanem olcsó nyomtatott szólampartiturákkal szolgálják a megujult karéneklés terjesztése és terjedése ügyét. Az iskolák meghóditása után kezökbe vették a római katholikus egyházi zene irányitását. Feltámasztották ujra, a már feledésbe ment renaissance-kori nagy mesterek polifónikus müvészetét. Régi magyar melódiák nyomán uj egyházi kórusokat teremtettek a régi mesterek stilusában. Majd hadat üzentek a német Liedertáfel stilust utánzó dalárda-szellemnek, magának a csupánférfikar együttesnek, az „utolsó száz év muló divatjának" és a „karének tökéletes formáját", az óriási irodalmu s szinte kimerithetetlen gazdagságu vegyeskart magasan fölébe helyezték az egyoldalu, korlátolt kifejezési lehetőségü, „mindig csak a művészet előtornácában maradó", csak férfikar éneklésnek. Kimondották: „A polgári dalárdák első feladata, hogy vegyeskarrá alakuljanak". Az Országos Magyar Dalos Szövetség feloszlatása után megalakult Magyar Dalos Egyesületek Országos Szövetsége uj tisztikarában már Kodály tanitványoké a vezető szerep és ez a hivatalos lapnak, a Magyar Dalnak tartalmán, irányán, zenei mellékletén egyaránt meglátszik.

Ezeket a tényeket megállapitva nézzük meg, I., miben különbözik a magyar kórusirodalom uj utja a régitől és II. hogyan állunk mi, a magyar református egyházi ének- és zeneügy őrállói a magyar zene e nagy megujhodásában?

I.

Ha a különbséget vizsgáljuk, a legnagyobb változást, a legszembetünőbb eredményt a gyermekkar-irodalomban találjuk. Ez volt régen a magyar zene mostohagyermeke. A legfontosabbal törődtek legkevésbé. Ahol az erős alapokat kellett volna lerakni, oda használták fel a legsilányabb anyagot. Nézzük végig a magyar gyermekkar-irodalom tarlóján. Kevés kivétellel száraz, aszott, kényszerérlelt növények disztelenkednek az alig szántott, rosszul munkált talajon.

Néhány ismert népdal, iskolai ünnepélyekre, mondvacsinált „tandal", nagyrész fércmüvek, alkalmi tákolmányok. S milyen letétek! Ha kétszólamu, akkor a hagyományos „tercelés", melyet elvétve vált fel sext menet s befejezés előtt a quint távolság. A három és négyszólamu átirók pedig a „tökéletes dalárda stilust kopirozva alkották meg műveiket. A dilettanizmus különösen itt élte ki magát. Nagy zeneköltő nemigen irt gyermekkarra zeneművet, ellenben irtak a kis nótaszerzők. Értékes zenepedagógust alig találunk ezen a téren, pedig a gyermekkar éneke akárhányszor szebb és nagyobb sikert arat, mint a dalárdáké. — Elvitathatatlan, hogy új szint, új levegőt a gyermekkarirodalomba Kodály Zoltán hozott. Az ő gyermekkórusaival indul meg a magyar kóruskultura nyugateurópai szinvonalu kibontakozása. Kodály belátta azt, hogy „senki sem tulságos nagy arra, hogy a kicsinyeknek ne irjon, sőt igyekeznie kell rá!" Tudta, hogy a magyar zene Pantheonjának felépitését a legelején, a legmélyebb ponton kell kezdeni. Tudta, hogy „senki sem vethet más fundamentumot" és hogy „akié a gyermek, azé a jövő" Megérezte, hogy a magyar jövő zenéjének először a magyar gyermek ajkán kell magzendülnie. Tanitványaival megindította az eddigi „gyermekharcát a kórusért" helyett a „kórusharcát a gyermekért". Az első kórusok azonnal megfogták a csapongó melódiára szomjas gyermeki lelket. Nemcsak az első szólam énekel már dallamot, az alt is élvezte már az éneklést! A szokatlanságot leküzdve játékos kedvvel fujja minden gyerek a szólamát. A kánon, az ellenpont nem ellenség, hanem jóbarát lett, a szólam „bevágás"-a nem „drukk" többé, hanem magától jövő természetes dolog. A régi és az új művek között könnyü megállapitani a különbséget. „Az igazi kétszólamuságban a dallam és az ellenpont teljes épségben találkozik. Mind a kettő szabadon szárnyal". A három szólamu műben a dallam, ellenpont és harmonia... „mint a három szabad dallam indul utnak s minden mozdulatból új hangzat fakad„. A háromnál több szólamu kórusok is ugyanezen elvek szerint vannak felépitve s csupán helyenkint válnak több szólamuvá. Igaz az a megállapitás, hogy a „munka eredménye elsősorban azoktól a művektől függ, amiket az énekkar előad." Személyes tapasztalatom, hogy ezek a kórusok szövegüknél, tiszta magyar dallamuknál, eredeti ritmusuknál és ötletes, könnnyen énekelhető feldolgozásuknál fogva egész új világot nyitottak meg mind a karénekes gyermek, mind az énekkarvezető tanár vagy tanitó előtt. Az eredmény eldöntötte a régi és az új közötti különbséget az utóbbinak fölényes győzelmével.

— — —

Hát a felnőttek kórusainál mi helyzet?

„Nálunk Magyarországon, a dalárdák nagyon kevés kivétellel férfiakból állanak. Ha dalkörökről, dalegyesületekről beszélünk, szinte természetesnek gondoljuk, hogy férfiakról van szó. Az irodalma is ennek a leggazdagabb nélunk. Gyüjteményez kiadások, anthologiák, állandó férfikari folyóiratok több ezer művet tartalmaznnk (helyi szerzők alkalmi „műveiről" nem is szólva) és mégis meg kell állapitanunk, hogy dalos-ügyünk holtpontra jutott. Eljutott egy bizonyos magaslatra s onnan nem tud tovább mozdulni. Az okok között („ a magas tenor hiánya", „változott viszonyok", „nehéz anyagi körülmények" stb.) nem utolsó helyet foglal el a kórus repertoárjának, müsormegválogatásának örök gondja. Szép, hatásos, müvészi értékü darabot — melyek dalosnak, közönségnek egyformán tetszenek — hosszabb idő óta müködő, állandóan szereplő s főleg egy közönséggel biró dalárdának — melynek szintája felül van az átlagon, — nagyon nehéz találni. A fejlődéssel, a rádió és az erőteljesebb zenei élet megindulásával nem tudott kellő lépést tartani a német Liedertáfel stilus mankóján járó karirodalom. A haladást a minél nehezebb, átszerelt, átkomponált müvekben látta. A daloso-

kat éneklő gépeknek tekintő kompoziciók, az egynemü karok szük hangterjedelmétől kényszeritett monoton, vagy nehezen énekelhető középszólamok az éneklési kedvet megölő, egyesületeket szétzüllesztő, lehetetlen versenykórusok — ugy látszott, hogy — végleg gátat vetettek a fejlődésnek. A most müködő dalárdák legnagyobb része még a régi alapokon áll és zeneileg vegetál. A Dallam, Ellenpont és Harmónia szentháromságából csak a hangzatok, akkordok éneklése maradt meg. „Tömör, vaskos, orgonaszerü hangzások, semmi önálló melódia, csak sürün tömött akkordok." A szerzők „elfelejtették, hogy az ének az első és nem helyes, ha a dalárda a sokszólamu orgonát akarja utánozni." Az első kálvinista diákkórusok „harmóniás" énekének felcsendülésétől nagy idő telt el az Egyetemi Énekkarok hangversenykörutjáig, a Thill Nándor-féle dalárda alakulástól a Budai Dalárda amszterdami sikeréig. Az utat Hüber Károly, Lányi Ernő, Révffy Géza, Sztojanovics Jenő, Farkas Nándor nevei fémjelzik.

De minek menjünk példákért csak egy lépést is erről a helyről? Hiszen Sárospatak maga méltán képviseli a magyar kórusművészet fejlődését. Az ősi főiskolai kórus hazánkban a legrégibb dalos alakulatok egyike, több száz éves működésén a magyar kórusirodalom minden mozzanata nyomot hagyott. A tabulaturás ősi énekektől kezdve a legújabb idők modern kórusaiig minden nemű darab szerepelt műsorukon. Itt igazán felvonult az egész magyar kórusirodalom. Ivánka Sámuel, Sz. Nagy József, Fövenyessy Bertalan, Hodossy Béla, Kovács Dezső nevei, művei, működésük országos viszonylatban is méltón reprezentálták és reprezentálják a magyar, egyszersmind a református egyház kórusművészetét. Itt látjuk és érezzük, hogy a múltnak nemcsak bűne, hanem értéke is van s mindenestől kitörölni a magyar karirodalom régebbi termékeit megbocsáthatatlan vétek volna. A dalos élet megújulása az új kórusműveken fordul meg. Ne felejtsük el: „A művészetnek nem a technika a lényege, hanem a lélek. Mihelyt a lélek szabadon, akadályok nélkül közölheti magát, előáll a művészi hatás." Az új kórusirodalomnak legszebb feladata a magyar férfikar irodalom megújítása „A régi karirodalom értékeinek megóvása mellett az új énekanyag feltárása és minél könnyebben hozzáférhetővé tétele." A Kodály-iskola újabb szerzeményei e téren is hódítanak, a szólamok dallamosságát, könnyen énekelhetőségét a négyszólamú letétek helyett háromszólamú kórusokkal gondolják megoldani, de nagyon nagy szükség volna minél több hasonló kari feldolgozásra. (Folyt. köv.)

Levél.

XXVI.

A művészeteket mindig az emberi fejlődés hullámvonalai emelték vagy sülyesztették le. — Az arab művészet, melynek köszönheti a világ a számjegyeket is művészetével és tudományával egész közép európa felett állott. — Jobbátette az embereket, mert elfoglalta a művészettel és a tudomány minden ágával, de ennek megszünte pusztulást hoz mindenre. — Az arab művészet belépett a spanyol félszigetre és a művészeti és tudományos élet hihetetlenül felemelkedett, ugyannyira, hogy a híressé vállt nyugat messze elmarad tőle. — III. Fülöp kiüldözi az arabokkal együtt a művészet szeretetét is, s ma látjuk a képeken mire sülyed le az a nép amely a művészetet nem szereti többé. — A 2000 oszlopból álló kordovai székes egyház ugyan milyen szomoru állapotban hirdeti a mai világ lázban égő ember típus lelkiségét. — Ennél semmi sem igazolja jobban azt, hogy az egyházmüvészetnek nagy része van az emberiség jobbátételében.

Az ember nem tud megállani a fejlődés zenitjén, ugylátszik le kell az állatiassága, földiessége által sülyednie a nadirba. Az orosz nép évtizedekkel ezelőtt sülyedt le, ezt igazolja az, hogy az egyházművészeti alkotásaikat a nagyszerü és ritkaságot jelentő „NIKON" képeket is megsemmisitette, tönkretette. Ezek a rombolások már jóvá nem tehetők. Nem jön-e egy jobb belátás? Nem tér-e vissza a művészet értékelése s azok megbecsülése, kételyeink támadhatnak?! Eszembe jut, Apácai Cseri János felsóhajtása mely a korát jellemezte, „egyszer életünkben minden tudománybeli dolgokról igyekezünk kételkedni, valamelyeknek bizonytalanságok felől csak kevéssé gyanakodhatunk is," ez vezetett akkor a nagy újjászületéshez. Remélem, hogy ma is el fog következni az a gyanakodás, hogy az emberiség ilyen romlásban mégsem maradhat.

Az újjászületés reform emberei mind művészek, zenészek, irók voltak. Érzelmi világuk kifejezésére törekedve, minden lehetőt elkövettek, hogy minnél rövidebb idő alatt és minnél többeknek adják tudtúl. A művészetek egyhelyben maradtak, az oda jutás nehézkes volt, a reformátornak mindenüvé eljutni nem lehetett. Ekkor jött segitségére az egyházművészet egyik ága a sajtó, hogy az emberséget gyors tempóban megismertesse azokkal a szélsőséges dolgokkal, amelyek a romlását idézték elő.

A reformáció nem tudott tért hóditani, míg csak élőszóval terjesztették. Az első nagy megmozdulás a Savanarola-é volt, ki a maga idejében érkezett meg, sem korán, sem későn. A tulajdonképeni reformáció itt kezdődik. És ennek a megteremtője az egyházművészet volt. Meg kell ismernünk ezeket, mert ez világítja meg a Kálvin álláspontját is, egyben a reformáció rohamos előhaladását és kipattanását. A dominikánus barát hitújító buzgalmát éppen az lobbantotta lángra, amit Rómában látott. Az otthonos ledér élet megerősítette abban a hitben, hogy új prófétának kell jönni, hogy az egyházat a romlástól megmentse. Bűnbánatot hirdető predikációi, mint jégeső verdeste a mámoros tömeg koponyáit, éppúgy, mint ma a Mussolini és Hitler kijelentései, amelyek nyomán azután változás állt elő. Az előkelők népámítónak tartották Savanarolát, a pápa átokkal fenyegette, de mindhiába — a Krisztus lépett a központba. Agitációs munkája 1497-ben tetőfokra hágott. Firenzeben 1300 gyermek szedte össze a dőzsölő város minden házából a világias művészeti darabokat és mágyán elégette. A torz egyházművészet darabjai,

a selyemruhák, szőnyegek, a mithológiai képek, mind a tűz martalékává lettek. Olajággal koszorúzott asszonyok és lányok táncolták körül a tüzet, beledobálva ékszereiket és minden fényüző dolgot, mely a világhoz fűzte őket. Hogy milyen erő sugározhatott a vakbuzgó barátból — ismerve a néppszichológiát, a tömegszuggesztiót, — szinte reszkettek és hajaszáluk az égnek állott, mikor fanatikus prédikációit végighallgatták. Az egyházművészet sem szabadult meg ítéletétől. Igy beszél Savanarola: „Aristoteles pogány létére azt mondja, hogy szemérmetlen alakokat nem szabad festeni, nehogy látása megrontsa a gyermekeket. Mit mondjak akkor nektek ker. festők, akik félmeztelen alakokat raktok a nézők elé. Gonosz dolog ez! Hagyjátok abba! Ti pedig, akiknek ilyen festmények vannak a birtokukban, romboljátok szét. — ... Ime a fiatal emberek azt mondhatják, midőn egyik, vagy másik asszonnyal találkoznak, — ez Magdolna, ez sz. János, mert utcai leányaitok képeit festetitek meg szentek gyanánt a templomba. Ezzel sárba rántjátok azt, ami isteni, beviszitek a világ minden hiúságát az örökkévaló házába. Azt hiszitek, hogy szűz Mária olyan ruhába öltözött, mint ahogy ti festitek? Bizony mondom néktek, hogy a szegények ruháját viselte ő, ti pedig utcai leánynak festitek." — Hogy milyen állapotok voltak, mindenki elgondolhatja, ha ilyen beszédeknek kellett elhangzani. Ujra jött tehát az egyházművészet, hogy a beszédek hatása alatt jobbá tegye az embert, a reformáció előtti időben is. Mert nem a művészet volt a hibás, hanem az ember, aki készítette.

Ez volt az alapja annak, ami Kálvint is az egyházművészet, az ilyen müvészet ellen hangolta. Az ő lelkén is átvonult mindaz még húsz év mulva is, ami a Savanaroláén és kérlelhetetlen szigort kívánt az egyházművészettől. Mindenkor bátran visszautasíthatjuk azt a vádat, hogy Kálvin gyűlölte volna a művészetet. Hiába mondják rá, hogy gőgös, kegyetlen, fanatikus, képfaló, a valóság egészen más, csak tessék meglátni. Hogy aztán az utókor a puritánságánál fogva a művészettel nem gondolt, és azt nem használta fel, oka az, hogy nem tudták megtalálni azt az utat, mely a szépnek és erkölcsi nemes munkának helyt adott volna az egyházias művészet terén. Egy pár évtized választotta őket el egymástól, de az egyház még nem volt elég erős ahhoz, hogy azt a nagy reformációt máglyán elégesse. Pedig mindent elkövettek. VI. Sándor alatt (1492—1503) a fajtalanság minden eddiginél magasabb fokra lépett, de aki ellene szólt, kegyetlenül megbüntették. Kegyetlen kínzások után Savanarolát is 1498-ban Florencben máglyán égettette meg, ki az eláradt nagy erkölcstelenség ellen, prófétai lelkesedéssel kelt ki. Hogy a művészet is lesüllyedt, az eszmény magaslatából, azzal menthető, hogy a művész mindenben tartozott követni fenntartójának, az egyháznak szavát.

(Folyt. köv.) *Lenkey Gyula.*

— **„Édesanyám imakönyve"** cimen karácsonyra egy tetszetős formáju, kicsiny alaku imakönyvet óhajtok közrebocsátani. Az új imakönyv iránt érdeklődést kér *Uray Sándor* debreceni ref. lelkész.

Dókus Ernő emlékünnepély.

Egy emlékünnepélynek nem lehet csak az a célja, hogy azon a múltba nézzünk és kegyeletes érzéseket ápoljunk, hanem az is, hogy élő erőkkel gazdagítsuk meg jelenünket és azok által formáljuk jövendőnket. Ilyen eleven erők áradtak meg a Dókus Ernő és neje szül. Ragályi Ilona emlékére állított emléktábla leleplezési ünnepen, amely folyó évi december hó 9-én Budapesten a Múzeum-körút 39. szám alatti alapítványi házban folyt le. Megragadó erejű tanításban volt részünk ezen az ünnepélyen arról, hogy az áldozatos tettek azok, amik által valaki fölibénk növekedhetik és formálhatja életünket. Dókus Ernő főiskolánk iránti tettekben megnyilatkozó hűségének volt hirdetője ez az ünnepély, amely hasonló hűségre és áldozatos tettekre nyújtott erős ösztönzéseket.

Kevés számú, de valóban előkelő közönség hallgatta végig főiskolánk nagy fiának emlékére rendezett ezt az ünnepélyt. Az egyetemes egyház képviseletében ott volt dr. *Ravasz* László Ott voltak dr. *Finkey* Ferenc, dr. *Puky* Endre, dr. *Bessenyey* Zénó, dr. *Benedek* Zsolt, dr. *Panka* Károly, *Pálóczy Horváth* Zoltán, *Kiss* József, református főiskolánk képviseletében *Janka* Károly, gr. *Bethlen* Pál, dr. *Trócsányi* József, a család képviseletében ifj. *Lónyay* Ferenc.

Az ünnepély *Farkas* István püspök buzgó és áhitatos imádságával kezdődött, majd *Farkasfalvi Farkas* Géza egyházkerületi főgondnok tartott találó beszédet, amelyet lapunkban teljes terjedelemben közlünk, végül dr. *Mátyás* Ernő közigazgató vette át az emléktáblát és az alapítványi házat, fogadalmat téve a Dókus Ernő nemes célkitűzéseinek hűséges szolgálatára.

Az ízléses kiállítású emléktábla a következő szöveget tartalmazza:

„I. Kor. 3:10: „Az Istennek nékem adott kegyelme szerint, mint bölcs építőmester, fundámentumot vetettem."

„Ezt a házat csabacsűdi Dókus Ernő, a Sárospataki Ref. Főiskola haláláig hű és hálás diákja, majd igazgatótanácsosa, gondnoka, a Tiszáninneni Ref. Egyházkerület főgondnoka, az Egyetemes Ref. Konvent és Zsinat elnöke ajándékozta végrendeletben mint „Dókus Ernő és neje szül. Ragályi Ilona alapítvány"-t rajongással szeretett Alma Materének, a Sárospataki Ref. Főiskolának azzal a céllal, hogy annak jövedelméből a Főiskola középosztályból származó derék ifjakat neveljen a hazának és az anyaszentegyháznak."

„Ezt az emléktáblát állíttatta a hálás Sárospataki Ref. Főiskola." *M. E.*

Szőke István.

1888—1936

Szőke István rozsnyói missziói lelkipásztornak december 1-én bekövetkezett halála nagy veszteséget jelent anyaszentegyházunk életére. Nem-

csak a gyülekezete síratja meg a sok szenvedés után elköltözött lelkipásztorát, hanem a gömöri egyházmegye, a tiszáninneni elszakított terület is, sőt az egész és osztatlan református keresztyén anyaszentegyház a magyar hazában. Fényes tehetséggel megáldott ember volt és képességeit teljes egészében az Isten és az anyaszentegyház szolgálatába állította. Bár gyönge és törékeny testű ember volt, de rendkívül erős akarattal felruházott, aki sokszor betegen, lázasan, erős gyomorfájdalmakkal küzdve végezte a maga feladatát. Szép felkészültségét és fáradhatatlan munkabirását lépten nyomon honorálta is úgy az egyházmegyéje-, kerülete, mert mindig olyan helyre választotta meg munkásának, ahová az egész ember kellett, akinek éles a judiciuma, gyors az elhatározó képessége, aki nem haboz, hanem amit egyszer kimond, azért mindenkor felel és ami a meggyőződése, azt a legjobb tudása és lelkiismerete szerint igyekszik megvalósítani az anyaszentegyház életében.

Éles esze, vas logikája már diákkorában észrevehető volt. Rendkívül érdekesen tudott beszélni és soha nem a szívhez, hanem mindenkor az észhez. Nem tudott az érzelmek hurjain játszani, nem fakasztott könnyeket, de amit megmondott az annyira tartalmas, annyira átgondol és olyan alapos beszéd volt, hogy ahhoz semmiféle kiegészítés, vagy magyarázkodás nem kellett. Erős önuralma sohasem engedte, hogy szenvedélyesen kitörjön, vagy személyében másokat kisebbitsen, mindig csak a tárgyra nézett, elveket hangoztatott és leszögezett, okosan és bölcsen gondolkodott és cselekedett, azért az ellenfelei is mindig a legnagyobb tisztelettel néztek rá. Teologus korára esett a MEKDSz és a Bethánia általános keresztyén evangelizáló munkája és a sárospataki ifjúságnak egy nagyon csekély töredéke belekapcsolódott ebbe a mozgalomba és olyan szerencsétlen módon igyekeztek megfogni a diákifjúságot, hogy inkább ellenszenvessé tették a mozgalmat, mintsem népszerűvé. — Szőke István nem egyszer kemény csatát vívott a MEKDSz embereivel, valahogyan ösztönösen megérezte református egyháza jövőjéért aggódó lelke, hogy nem a „megtért" ember szörnyű elbizakodottságának tudatával kell hozzáfogni az evangelizáláshoz, hanem a bűnbánó református keresztyén alázatosságával és soha nem az „egyesület" érdekében kell önfeláldozó munkát végeznünk, hanem magyar református anyaszentegyházunk érdekében. Egyenes, nyilt jellemű ember volt, akivel mindjárt az első szó után tisztába volt mindenki, hogy nem kell félni a diplomácia cselszövényeitől, mert csak egyféleképpen tudott beszélni és cselekedni és a képmutató életének minden boszorkányos ravaszkodása nagyon távol állott az ő egyéniségétől. Utálta a hízelgőket és soha senki nem hallott a szájából semmiféle embermagasztalást, de ha egyszer megdicsért valakit, annak nagyon megkellett szolgálni az elismerést.

Anyaszentegyházán, nemzetén, sokat szenvedő magyar fajtáján kívül a sárospataki főiskolát szerette még igen nagyon. Boldognak érezte magát, amikor tavaly az Alma Mater falai között lezajlott ORLE és 250 éves jubileum szem és fültanuja lehetett. Milyen figyelemmel hallgatta a szónokokat, a boldog ifjú korra való visszaemlékezéssel járta az iskolakertet, beszélt professzoraival és iskolatársaival. Elválhatatlan volt a Főiskolától, amelynek nemcsak eminens ex omnibus diákja volt, hanem két éven át a seniori tisztségét is viselte, mint életének egyik legnagyobb kitüntetését.

Mint gyülekezeti lelkipásztor a népéért élt és mély vallásosságával, tiszta evangéliumi hitével mindig és mindenütt építette az Istenországát. Nehány évig a jabloncai, azután a rozsnyói egyház hívta meg pásztorának. Azonban gyakorló lelkipásztorsága mellett ellátta a losonci teologián az egyháztörténeti professzor tisztét és annyira bedolgozta magát ebben a tudományágba, hogy egy pompás kisebb terjedelmű munkája meg is jelent „Történelmi átértékelés" címen mintegy feleletül Szekfü Gyula Bethlen Gbor című munkájára.

Özvegye és három árvája síratja, de a magyar református egyház is gyászban van korai halála miatt és a Mennyei Atya rendelkezése előtt alázatosan, fájó szívvel mondjuk mindnyájan, akik, ismertük és szerettük: „És a világ elmúlik és annak kívánsága is, de aki az Isten akaratát cselekszi megmarad örökké". *Komjáthy Aladár.*

HIREK

— **Szőke István rozsnyói ref. lelkész halála** a legszélesebb körök mélységes részvétét keltette fel. Temetésén, dec. 1-én az igehirdetői szolgálatot *Dr. Magda Sándor* püspök végezte. A búcsuztatások során *Dr. Rákossy Levente* a rozsnyói egyház, *Vargha* Sándor ev. lelkész, a rozsnyói lutheránus egyházközség, *Lenkey* Lajos egyházmegyei főjegyző a gömöri egyházmegye, *Varga* Imre losonci előadó a losonci theol. szeminárium, *Csontos* László a páskaházai ref. egyház, *Horváth* Zsigmond III. éves theológus a losonci theológusok, *Kövér* Árpád egyházkerületi tanácsbiró az egyházkerület nevében mondottak megható búcsúszavakat.

— **Főiskolai igazgató-tanácsi gyűlés volt** dec. hó 11-én Sárospatakon, délelőtt 11 órától kezdődően. Tudósítás legközelebb.

— **Új egyházmegyei tanácsbiró.** Az alsózempléni egyházmegye szavazatbontó bizottsága *Kiss* Ernő esperes elnöklete alatt dec. hó 7-én bontotta fel a tanácsbirói tisztségre beadott szavazatokat. A szavazatok nagy többségét, csekély töredékektől eltekintve, *Tantó* János megyaszói lelkipásztor nyerte meg. Az új egyházmegyei tanácsbirót mi is melegen üdvözöljük.

— **A Lelkészegyesület** egész terjedelmében közli azt a gyönyörü beszédet, amellyel Dr. Ravasz László püspök elfoglalta az ORLE elnöki székét. (Lelkészegyesület 48-49. sz.). A ma magyar református lelkipásztora alázattal és Isten iránti hálával szemlélheti magát abban a képben, amelyet Ravasz László neki ebben megmutatott. A *Lelkészegyesület* különben a lap első cikkében, vezető helyen méltatja Dr. Ravasz László elnökké választását. A cik-

iró. Dr. Vasady Béla — egy szó kivételével — szépen irja a valóban történeti jelentőségü eseményről: „A palástosok sorsközösségének központi mélységéből beszédes önkéntességgel felbuggyanó megnyilatkozás volt ez." (Azt nem szeretnénk, ha a palástosok szó divattá lenne prot. pendantjaként annak a szónak, amelyet a csőcselék és egyház- s vallásellenes irók alkalmaznak a r. kath. lelkészekre és szerzetesekre. Ennek a szónak: alig akarjuk izléstelen volta miatt leírni — csuhások).

— **A vajdácskai református gyülekezet főgondnoki tisztségére** egyhangú bizalommal Baksy István kovamalomkőgyári igazgatót hívta meg. Főgondnoki tisztséget alakulásakor, 1790-ben szervezett a gyülekezet. 1832 ig Szentessy István sárospataki lakos töltötte be. 1932-ben betöltetlen volt. Most a 150 éves jubileum közeledtével a multra való hálás emlékezéssel, a jövő felé teljes hivatás érzéssel nézve töltötte be Istentől szolgálatra elválasztott férfiúval e tisztséget.

— **Mikulás-est az Angol-internátusban.** Kellemes és bizonyára hosszabb időre emlékezetes hagyományokat jelentett az Angol-internátus növendékei és tanárai számára az ezidei Mikulás-est, melynek megrendezését Szabó Gyula igazgató vezetésével Képes Géza és Zana István tanárok végezték. Ennek keretében történt a szülöktől kapott csomagok és más tréfás ajándékok kiosztása, közben pedig három filmvígjáték levetítésére is sor került. Ezeket az előző délután Zana István tanár a főiskolai kórházban fekvő diákok számára is levetítette.

— **Beret.** Nagy örömünnepe volt a bereti ref. egyháznak nov. 29-én. Pünkösd másodnapján ment be több mint ezer pengős költséggel megrenovált templomába a gyülekezet. Advent első vasárnapján pedig harangot és megújított orgonát szentelt a kicsiny, még 300 lelket sem számláló bereti egyház. Az új nagyharang 702 pengőbe, a megújított orgona pedig 300 pengőbe került. Boldogan csordultak ki a szívek könnypatakjai, amikor a templom előtt feldíszített harang körül elhelyezkedett hívek lelkéből boldogan tört elő a „Tebenned bíztunk eleiről fogva" csodálatos erejű zsoltár. Úgy a harang, mint az orgona felszentelését és az igehirdetést is az egyházmegye szeretett esperese: Farkas Elek végezte ihletett lélekkel. A délutáni istentiszteleten gyult meg először az ifjúság által 50 P. értékben adományozott gázlámpa. Délben az iskolában köz ebéd tartatott. Nagy szeretet vette körül a két volt, — de még szolgálatban lévő s örömünnepünkön megjelent — bereti lelkipásztort.

— **A volt pataki diákokhoz!** Szeretettel kérem mindazokat az egykori pataki diákokat, akik a századforduló táján voltak az Alma Mater fiai, hogy érdekesebb emlékeiket nekem levélben beküldeni szíveskedjenek. Szeretnék tudni például valamit arról a postásról, aki úgy osztotta szét a diákoknak szóló postát, hogy minden levél mellé rögtönzött verset kiáltott. Szeretném tudni, miféle sorok voltak olvashatók a carcer falain ... Minden legkisebb dolog érdekel. Köszönettel s hittestvéri szeretettel: *Komáromi János* (B. pest I., Schwartzer Ferenc-utca 3. I. 2.).

HIVATALOS RÉSZ.

Lelkésztestvéreimhez!

Figyelmeztetés! Felhívom valamennyi Lelkésztestvér figyelmét az egyházkerületi közgyűlés által elrendelt s a XXVII. körlevélben kiírt szavazásokra, melyeknek beadási határideje **december 20.**

Boldog karácsonyi ünneplést kívánva, vagyok

Miskolc, 1936 dec. 10. atyafiúi szeretettel

Farkas István
püspök.

SZERKESZTŐI ÜZENETEK.

— **K-y A-r.** Soha jöbb időben nem jöhetett volna. Igy kell együttműködni. — **Dr. P-y I-n.** Lesz alkalmunk személyesen megmondani, hogy nagyon aktuális fejtegetéseit most miért nem közölhetjük. — **Dr. H. K-s G-a.** Ismertetési példány még máig nem érkezett hozzánk. Igy mégis bajos volna bármit is írni. — **N-s A-r.** A pár küldött példányt csöndben emlékezést tartó lelkésztársunknak szántuk és szerény elismerésül a szép megemlékezésért.

Nyomtatta: Kisfaludy László a Ref. Főiskola betűivel Sárospatak, 1936.

VASUTI MENETREND.

Sátoraljaujhely—Sárospatak—Miskolc—Budapest.

Indúl **Érvényes 1936 október 4-től 1937 május 21-ig.** **Érkezik**

Szv.	Szv.	Gyv.	Szv.	Gyv.	Sebes.		Sinautó.		Állomások		Szv.	Szv.	S.autó.	Szv.	Seb.	Seb.	Gyv.	Szv
0·10	—	**6·55**	8·10	**14·10**	17·25		—	—	i.	Bp. keleti p.u.	é.	—	—	—	—	18·14	—	**22·28**	5·30
6·44	—	**10·06**	12·44	**17·25**	21·23		—	—	é.	Miskolc, sz. p.u.	i.	—	—	—	—	14·15	—	**19·05**	23·47
7·31	5·17	10·16	13·30	17·38	21·25	21·33	21·25		i.	Miskolc, sz. p.u.	é.	6·35	7·32	7·54	9·40	13·47	—	18·52	22·59
8·22	6·12	11·06	14·19	18·28	22·04	22·23	22·04		é.	Szerencs	i.	4·58	6·38	7·15	8·47	12·52	—	18·02	22·00
8·28	6·24	11·11	14·27	18·34	22·05	22·27	22·05		i.	Szerencs	é.	—	6·31	7·14	8·40	12·47	16·10	17·56	21·42
8·34	6·31	|	14·34	18·41	|	22·33	|			Mezőzombor mh.		—	6·26	|	8·34	12·41	16·01	|	21·36
8·44	6·43	11·26	14·45	18·51	22·17	22·44	22·17				Bodrogkeresztur		—	6·17	7·02	8·26	12·32	15·45	17·44	21·25
8·50	6·50	11·31	14·51	18·56	|	22·49	|				Szegi mh.		—	6·11	|	8·20	12·26	15·31	17·38	21·16
8·54	6·55	11·34	14·55	19·01	|	22·53	|			Erdőbényefürdő mh.		—	6·07	|	8·15	12·22	15·23	17·33	21·10
9·03	7·06	11·43	15·05	19·09	22·20	23·02	22·29				Olaszliszka-Tolcsva		—	5·59	6·49	8·07	12·13	15·09	17·25	21·00
9·12	7·16	11·51	15·14	19·17	|	23·10	|				Bodrogolaszi mh.		—	5·51	|	7·59	12·05	14·51	17·17	20·50
9·22	7·28	12·01	15·24	19·27	22·43	23·20	22·43				Sárospatak		—	5·43	6·36	7·51	11·56	14·36	17·08	20·40
9·32	7·40	12·13	15·34	19·39	22·53	23·32	22·53		é.	Sátoraljaujhely	i.	—	5·30	6·25	7·38	11·42	14·15	16·56	20·23

XXXI. évfolyam. 51—52. szám. Sárospatak, 1936 december 22.

SÁROSPATAKI REFORMÁTUS LAPOK

A TISZÁNINNENI REFORMÁTUS EGYHÁZKERÜLET, A SÁROSPATAKI FŐISKOLA ÉS A TISZÁNINNENI EGYHÁZKERÜLETI KÁLVIN-SZÖVETSÉG HETI KÖZLÖNYE

FELELŐS SZERKESZTŐ ÉS KIADÓ: **DR. MARTON JÁNOS.**

FŐMUNKATÁRSAK: DR. ENYEDY ANDOR, DR. MÁTYÁS ERNŐ, DR. SZABÓ ZOLTÁN, DR. ÚJSZÁSZY KÁLMÁN és DR. ZSIROS JÓZSEF. — Kálvin-szövetség részéről: DR. H. KISS GÉZA.

TARTALOM: *Képes Géza:* Könyörgés. — *Szabó Zoltán:* I. Karácsonytól a keresztfáig. *Szabó Lajos:* Az élni menők köszöntenek... — *Márton Barna:* A magyar kórusirodalom új útjai. (Folyt. és vége.) — *M. J.:* Főiskolai igazgató-tanácsi gyűlés. — *Lenkey Gyula:* Levél. (XXVII.) — *Tóth János:* Kis arckép a nagy halottról. — *nb.:* Makláry Károly püspök felszentelése és beiktatása. — Dr. Trócsányi József kormányfőtanácsos. — Hirek. — Hivatalos rész. — Szerkesztői üzenetek.

Enrica von Handel-Mazzetti verse.

Könyörgés.

Isten, a trónod fényfolyók itatják
a föld felett;
igazság ágyékod öve, igazság
a köpenyed.
Add, hogy forgószelek száguldva zúgják
át lelkemet;
söpörjenek el mindent, mi hazúgság
s igaz legyek.

Uram, kit a szeretet megdicsőit,
lényed szelíd —
Látod: szegény fiad vad vágyak őrlik,
űzik, verik.
Hántsd le Uram, a szívem dúrva kérgét,
könyörgök itt, —
óh, leges-legnagyobb bűn a keménység,
legördögibb.

Te röppentettél szellemembe szikrát
s most alkot az.
De bennem, bár szemem a mennyekig lát,
alázatot fakassz.
Tisztult lelkem győzzön a szenvedésen
s bűnök hadán
s ha nem: hát oltsd ki életem egészen,
atyám, atyám!

KÉPES GÉZA fordítása.

IGEHIRDETÉS.

I. Karácsonyfától a keresztfáig.*

I. Szentigék a karácsonyfán.

Ennek a karácsonyi írásmagyarázatnak nincs külön alapigéje. Hadd világítson most magáról a karácsonyfáról egy sor hozzánkszóló szentige gyöngysora.

1. Ha szemléljük a karácsonyfát, szembetűnik, hogy *zöldelő, élő fenyőként* vágták ki. „Ha a zöldelő fán ezt mívelik, mi esik a száraz fán?“ (Luk. 23:31.) — mondotta Krisztus, keresztfája alatt görnyedve az őt siratóknak. Az ifjúság csak akkor nem szárad el, ha Krisztusba oltatik.

2. *Gyertyákat* látunk a fán. „Ti vagytok a világ világossága. Gyertyákat sem azért gyujtanak, hogy a véka alá, hanem, hogy a gyertyatartóba tegyék és fényljék mindazoknak, akik a házban vannak.“ (Mt. 5:14—15) — hangzik tovább az Úr szava. Legyetek, ifjak, lányok házatok és hazátok fényei.

3. *Csillagszórók* Mt. 2:2-re, a betlehemi csillagra emlékeztetnek. Jár-e előttünk a hit vezető csillaga?

4. A fa édességei, *ennivalói* rá kell, hogy irányítsák figyelmünket a lélek táplálójára: „Én vagyok az életnek ama kenyere.“ (Ján. 6:35.)

5. Az alatta felhalmozott *ajándékok* a még nagyobb, legnagyobb ajándékra és ajándékozásra emlékeztetnek: „Ugy szerette Isten e világot, hogy az egyszülött Fiát adta ...“ (Ján. 3:16.)

6. Az egész fa *a szeretet fája.* Sok szeretet gyümölcse termett most rajta, de a szeretet teljessége, elfogyhatatlansága: Isten. „Isten szeretet.“ (I. Ján. 4:16.).

* E vázlat alapján a Főiskola cserkészeinek, a 134. Hegyaljai Erő gimnáziumi és a 764. Timótheus theol. öregcsapat karácsonyi és fogadalomtételi ünnepélyein tartottunk írásmagyarázatot. Közlésének célja, hogy esetleg a sok helyen szokásos iskolai és egyesületi karácsonyi ünnepélyeknél tegyen esetleg szolgálatot.

II. A második részben hét cserkésztörvényt szemléltettünk a karácsonyfán. (Egyenes, sudársága: a cserkész egyeneslelkűségét; az, hogy minden cserkészé: a cserkésztestvériséget; üde zöldje: a derűs vidámságot; szépsége: az azt termő természet, az elszakított magyar hegyek iránti szeretetet tükrözi . . . stb. Ifjúsági, vagy leventeünnepélyen a KIE program elágaztatását lehet erőltetés nélkül belevinni.)

Figyeljük meg végezetül, hogy mi tartja egyenesen a tövétől, gyökereitől elszakított karácsonyfát. Egy keresztalakú talapzat. A karácsonyfának, szeretet fájának alapja, fundamentuma, tartója valóban a magát váltságul adó Krisztus keresztje. Ő tartja szilárdan a mi életünket is, ha elszakasztatunk a világtól. „Mert más fundamentumot senki nem vethet azon kivül, amely vettetett, mely a Jézus Krisztus". (I. Kor. 3 : 11.) *Szabó Zoltán.*

II. Az élni menők köszöntenek...

(Ó-év utolsó estéjén.) Zsolt. XC : 12.

Megszámláltatott ismét egy esztendő. Napjai aranypénzét kifizettük a mulandóságnak.

És most a mulandóság kapujában, ahogy odaadjuk néki az utolsó napot is, megilletődve állunk meg.

Elfogyott egy évorsón az *arany fonál;* vajjon mennyi lehet még? Egy *ezüst kötél* szakadt el s megkevesbedtek a kötelek, melyek az életvitorlást e földön láncolják. Romlott az *arany palack,* a szív, amelyben a csudálatos folyadék, az élet vize áll, egy-két csepp ime kiszivárgott. Hány csepp még ez a cseppnyi élet? Egy *ablak,* amelyen a jövendőbe néztünk, örökre meghomályosodott. Egy *szerpentinnel* megint lejjebb szálltunk az élet hegyéről. Egy *híd* most omlik le mögöttünk és lesz-e még új híd, az elmúlás vizén, ami átvezet?

Ilyen gondolatok állanak őrt az ünnepélyes csendben, mig a két testvér: a Múlt és Jövő esztendő őrséget váltanak. És mig mi a múltat temetgetjük elmúló szavakkal, a mulandó év elmúló utolsó estjén, felharsan a jövő kiáltása, az elmúlhatatlan örök igéé:

Tanits minket úgy számlálni napjainkat, hogy bölcs szívhez jussunk!

I. Isten szempontjából nem fontos, hogy most az 1936-ik esztendő múlik el. — Ezer esztendő annyi Előtte, mint egy éjnek rövid vigyázása.

Egy perc volt ez az év az örök Istennek. A perc pedig nem fontos még a percnyi életű embernek sem; a kicsi tiszavirágnak, mely pár percig itt repked az idő vizei felett, azután omlott szárnyakkal belehull az elfutó vizekbe. A múlt csak annyiból lehet fontos nekünk, hogy benne megszemlélhettük Isten hozzánk való kegyelmét.

Taníts minket Uram, a múlttal, hogy bölcs szívhez jussunk.

A múlt keresztjei, fejfái, elmulasztott és felhasznált alkalmai, nótái és nyögései legyenek mind tanítók. Tanítsanak meg minket.

A múltból mit viszünk át? Minden halott. Csak egyedül az élő Isten az, aki velünk van múltban és jelenben.

Taníts meg elmúló idő, hogy bölcs szívvel Istenhez kapcsoljuk életünket, hogy vele mehessünk jelenbe és jövendőbe. Taníts, hogy a Múlt és Jövő között való szakadékot csak Istennel tudjuk áthidalni, ha vele megyünk át a Múlt beomló roppant boltívei alól a Jövőbe. — A múltból ne halott emléket, de az élő Istent vidd magaddal. Ő adja a bölcs szívet.

II. A múlt ravatalánál a jövőért imádkozunk. Halott napok sírján bölcs szívért, amellyel megnyithatjuk a jövő titokzatos zárt kapuját.

A jövő időért élünk mi keresztyének!

De a jövő is halott napok fekete koporsója lesz, ha nem a bölcs szív iránytűjével megyünk bele. — Azért az ó évben ezt a bölcs szívet kérjük Tőled, Uram. Jöjjön az eljövő napokkal az az idő, mikor felserkenünk végre a bűnből. (Róm. 13 : 11)

Jöjjön az élet megszentelés drága ideje, amelyet áron is megveszünk. (Ef. 5 : 16)

Jöjjön az idő teljessége. Jövel Uram Jézus a jövendő idővel.

Testvér! Az év utolsó napján búcsúzz el a Múlttól és készülj a Jövendőre. Nézz vissza egy pillanatra. Ejts egy könnyet halottai felett, simogasd meg még egyszer emlékeinek drága virágarcát.

Búcsúzz a múlttól: Ave Halott! Az élni menők köszöntenek Téged.

Készülj a jövőre, kiálts kapujában: Taníts minket úgy számlálni napjainkat, hogy bölcs szívhez jussunk!

Tanya a Tiszánál. *Szabó Lajos* missz. lelkész.

A magyar kórusirodalom új útjai.

Irta és a Magyar Református Énekvezérek Egyesülete 1936 október 11-én, Sárospatakon tartott közgyűlésén felolvasta: *Márton Barna* nagykőrösi ref. kántor.

(Folyt. és vége.)

Ahol a kóruséneklés a teljességét, és csucspontját éri el, az a vegyeskar, mely nagyobb művészi hatásokat tud elérni, mint a férfi, vagy női kar egymagában. A négy és többszólamu vegyeskarban egyesül az emberi hang minden formája, fajtája. Ez az együttes tipus az énekkar nagymestereinek hangszere, alig néhány kivétellel a világirodalom remekművei mind vegyeskarra vannak írva. Az operairodalom is főképpen a vegyeskart szerepelteti. A vegyeskar mai irodalmában kapcsolódott össze a rönesszansz kórusművészete a XX. század megujhodást kereső törekvéseivel. Az új utakat keresők újra felfedezték Josquint, Orlandodi Lassot, Palestrinát, Praetoriust és kortársaikat, az egyszólamuságból kifejlődött több szólamu, ellenpontozatos stilust. Az ősi (pentaton) magyar dallamok ily formában való feldolgozásával igyekeztek olyan zenét alkotni, mely „európai ugyan, de amelyben a nép is felismeri önmaga szivét." A mai vegyeskarok tehát egyrészt „az énekkar mestereinek", a régi németalföldi, francia, olasz, német, angol, spanyol szerzőknek, a röneszansz és barokk nagy muzsikusoknak műveit hozzák a közönség elé, másrészt Kodálynak és tanitványainak előbb emlitett védjegyű, eredeti magyar dolgait mutatják be.

A régi homofon stilusu művek helyett a polifonikus, — imitáció, kánon, fuga tématikus feldolgozása a jellemző sajátsága Bartók és Kodály megrázó vegyeskarainak, Bárdos, Kerényi megkapó népdalkórusainak, illetve vegyeskari átirásainak. Ezek az ujdonságok hangzanak most szerte az országban.

II.

Mélyen Tisztelt Közgyűlés! Ez az új ut, melyen most a magyar kórusirodalom halad. Uj ut, mely régi, megrögzött szokások és formák felrobbantott viaduktjai felett az ősi népdal pilléreit átfogó rönesszánszkori polifonián épült fel. A M. R. É. E. tagjai előtt nem ismeretlen és járatlan ez az ut. Az első épitők, az első uttörők között látjuk az egyesület nem egy tagját. A karvezető református kántor kórusa az elsők között volt, kik a Kodály: Süket sógor, Táncnóta és Lengyel László gyermekkari, Katonadal, Karádi nóták, Kit kéne elvenni, Huszt stb. férfikarait, a Jézus és a Kufárok, Mátrai képek stb. hatalmas vegyeskari műveit bemutatták. Bárdos, Kerényi, Kertész, Vásárhelyi és a többi Kodály tanitvány, főleg Vikár Sándor neve, műve és munkája sem ismeretlen előttünk. Zeneközlönyünk mellékletei bizonyitják, hogy a nemes hagyományőrzés mellett és azon túl van haladás nálunk, tudunk és akarunk „így is". A tisztes orthodoxia elvén szolgálunk a mult hagyományainak, a haladás elvén teret nyitunk minden okszerű ujitásnak. Nem idegenkedünk az újaktól, mert megéreztük hogy akik azon járnak, nem „uj időknek uj dalaival" jöttek, hanem „jöttek a Gangesz partjairól", a magyar erdők mélyéről, az ősi hegyláncok tövétől, ama nagy pusztákról. Lantjukon „ős magyar dal rival", kobozpengésükben „vad vizek mesélnek". Őszintébb szivvel, megfeszítettebb erővel senki sem dolgozik a magyar zene jobb jövőjén, mint ez az egyesület! Hogy nem birunk akaratunknak és munkánknak megfelelő eredményeket felmutatni, azt százszor feltárt, de soha meg nem gyógyitott sebeink gátolják. Mi látjuk a helyzetet, halljuk a „jövő dalát", akarjuk a fejlődést, de hát törődik valaki velünk? A másik oldalon egy magát államegyházzá kinőtt közület áll minden tekintélyével szellemi és anyagi bázisként az uttörők mellé, hogy „a magyar kórusirodalom uj utjai" elsősorban a templomok kórusaira vezessenek, az ősi dallamok elsőben a Mindenható dicsőségére zendüljenek, a világi disszonanciát feloldani készülő tiszta harmónia egyenesen az égbe szárnyaljon. Nálunk az egész egyházi ének és zeneügy lassanként egynéhány fanatikus vidéki kántor és egypár megértő muzsikuslélek magánügye lett. Kiéljük magunkat a homousion és a homoiusion meddő harcában. Mennyi energia pocsékolódott el hiába! Mennyi jószándék gáncsolódott el a „csak azért is" miatt! Érezzük nagyon jól, hogy mi volna a tenni való. Tudjuk, hogy a református gyülekezet „templomi énekét ugy lehet megszépiteni, lélekemelővé és művészivé tenni, ha az egyházi énekeket jól vezetett énekkarok adják elő és ezek révén tanul meg az egész közönség szépen énekelni".

A magyar kórusirodalom uj utjai még nem teljesen tökéletesek! Még nem adhatók át minden fenntartás nélkül a forgalomnak. Zeneszerzőink művészi ihletettségének meg kell találni „azt a többszólamu előadási módot, amely a magyar dal sajátos jellegének leginkább megfelel." „Az ének, a zene az egyetemes emberi lélek terméke", de nagyon vigyázni kell, hogy „a külföldi zenének a beáramlása a mi nemzeti zenénk sajátosságait ne rontsa meg. Csak olyan külföldi zene vonuljon be a magyar dalos életbe, amelyet művészi értéke erre méltóvá tesz". Három évtizedes szolgálata az egyesületünknek egy szent hitvallás az egyetemes magyar ének- és zeneügy mellett. Nem tud a Ma jelszavaktól hangos zenei világa olyan komoly feladatot felvetni, melyért ez az egyesület ne vivta volna meg már az elvek nagy harcát. Az uj utat a kórusirodalomban sokan egyengetik, a lelkes gárda számban napról-napra gyarapszik. Az Énekesrend Éneklő ifjusága ma-holnap átváltja a nevét az Éneklő Magyarországra, melyben felekezeti és társadalmi különbség nélkül olvad össze egy szent harmóniába mindnyájunk éneke. S lelkében mélységes szomorusággal állapitja meg a magyar református egyházi ének- és zeneügy jobb jövőjéért küzdők maroknyi kis csapata, hogy ezzel szemben még magát a református kántorokat, a hivatalos munkásokat sem lehet egy másik közös célra, református egyházi zenénk megujitásának szent munkájára összehozni. A „hangok mestereit" sem lehet „összehangolni"! Arra már megtanitott az egyesületünk három évtizedes története, hogy csak önmagunkra számithatunk. A magyar kórusirodalom uj utjai nálunk nélkül is megvalósulnak, de a magyar református egyházi ének- és zeneirodalom uj útja, uj rönesszansza csak általunk, rajtunk és munkánkon keresztül valósulhat meg. Ezt meg kell érteni minden református kántornak, ezt kell megérteni minden illetékesnek! Hiszem, hogy a jelen minden kietlensége ellenére is eljön az az idő, amikor a kálvinista templomokban — a M. R. É. E. csüggedést nem ismerő áldozatos munkájának eredményeképpen a gyülekezetek megujhodott énekkarai „a magyar dal és zene sajátos jellegének leginkább megfelelő" kórusokban zengik az örök Istent dicsőitő, égbeszárnyaló szent éneket!

Főiskolai igazgató-tanácsi gyűlés.

A sárospataki főiskola igazgató-tanácsa dec. hó 11-én *Janka* Károly főiskolai lelkészi és dr. gróf *Bethlen* Pál világi gondnok elnöklete alatt gyűlést tartott, amelyen részt vettek Szentmártony Dániel, Kiss Ernő, Farkas Elek, Medgyasszay András. Janka Péter, Bernáth Aladár, Téglássy Andor, Harsányi Gyula és dr. Trócsányi József igazgató-tanácsosok, valamint a tanártestület igazgató-tanácsos tagjai. Bessenyey Zénó, Ragályi Miklós, Barabási dr. Kun József, Kovács Dezső, dr. Zsíros József és Tóth Mihály kimentették elmaradásukat.

A köziskolai szék és theol. akadémia ügyeit dr. Mátyás Ernő akad. és közigazgató referálván, az igazgató-tanács tudomásul vette a Dókus-Ragályi emléktábla felállitását és leleplezését, engedélyt adott Hegyi József gimnáziumi tanárnak a

Határőr c. lap szerkesztésében való közreműködésre, pártolólag terjeszti az egyházkerületi közgyűlés elé azt a javaslatot, hogy az angol-internátus igazgatója a főiskolai igazgató-tanácsnak tanácskozási joggal biró tagja legyen; a theol. kar által felhozott indokok alapján hozzájárult ahhoz, hogy a rendszeres theol. tanszék tantárgyai a II. félévben is belső helyettesítés utján láttassanak el s a pályázat a tanszék betöltésére nézve máj. 1-i határidővel meghirdettessék. Ennek a pontnak a tárgyalásánál mutatta be Janka Károly elnök az egyházkerületi elnökség leiratát. A leirat erőteljesen hangsúlyozza, hogy e rendszeres theológiai tanszékre megválasztandó, vagy azt helyettesi minőségben ellátó tanár a tanszék tárgyainak előadásában s általában tudományszakjában Isten igéjére, ref. egyházunk hitvallásaira s a Kálvin Institutiojára építse tudományát. Ugyancsak kozzájárult ahhoz, hogy Farkas Elemér, a Sárospatakon létesítendő téli gazdasági iskola igazgatója a theol. akadémián hetenként egy gazdaságtani órát tartson.

A gimnáziumi ügyeknél Novák Sándor gimnáziumi igazgató jelentette, hogy Orbán István gimnáziumi tanár betegszabadságáról egészségesen visszatérvén, munkáját megkezdette. Ismertette Szabó Károly testnevelési tanár beadványát heti óraszámainak beszámítása tárgyában. Az igazgató-tanács azt az álláspontot fogadta el, hogy a testnevelési tanár is óraszámait illetőleg a többi gimnáziumi tanárokkal egyenlő elbánásban részesittessék. Hozzájárult az igazgató tanács ahhoz az előterjesztéshez, hogy az u. n. Kis-internátus a jövő iskolai évre kibővittessék. A főiskolai könyvkereskedés és könyvkereskedés az épületből kitelepittetik s a felszabaduló helyiségek az internátus céljaira megfelelően átalakittatnak.

A gazdasági választmány jelentést tett az erdővételről és az adásvételi szerződés megkötéséről.

Ezután tárgyalta az igazgató-tanács jelen gyűlésének két legfontosabb tárgyát: az u. n. humán internátus megépítésének kimondását és a főiskolai kórház céljára az u. n. Debreceny Bertalanféle ház megvételét.

Mellőzve most már a részleteket, az új, a humán internátus építésére nézve, az igazgató-tanács azt határozta, hogy az egyelőre negyven tanuló bentlakására szóló humán internátus a Szütsféle telken fronttal keletre az angol-internátus parkjára nézve épüljön meg. De minthogy ez a telek nem elegendő, megfelelő rész az iskola kertből is vétessék igénybe. A jövőben 80 személyre kiépitendő épület frontja a Lorántfy Zsuzsánna szobrától az angol internátushoz vezető utra merőlegesen egy széles sugárutat kapna, ami esztétikai szempontból is szép, sőt impozáns megoldásnak igérkezik.

Nagy örömmel kell jelenteni ezek szerint az internátusi kérdés szerencsés alakulását. Mert ha a 80 személyes humán internátus rövidesen felépül, Sárospatakon az internátusi szükséglet egy jó időre biztosítottnak látszik. Az angol internátus 90, a kisinternátus a theol. internátussal együtt 70, az új internátus 80 személynek nyujtana elhelyezést, ami összesen 240-et tesz ki, ennél többre (az angol tagozat szükségleteiről eltekintve!!), egyelőre nincs szükség.

A Debreczeny féle ház megvételével pedig, ha azon a szükséges átalakítások megtörténnek, a főiskolai kórház ügye nyer megoldást. És 1937 szept. 1-én az épület rendeltetésének átadható lesz.

Sárospataki főiskolánk ez intézmények megépítésével ismét hatalmasan lép előre. *M. J.*

Levél.

XXVII.

A reformáció alapja meg volt vetve. A Savanarola mozgalmánál sokkal nagyobb volt a nyomtatvány, a betű. A ref. előhaladásának, gyors terjedésének ez volt a főoka. Lamartine francia költő nem ok nélkül mondja: „az ólombetűk királyok katonáinál és pápák mennyköveinél erősebbeknek bizonyultak.“ A Luther fellépése előtt már évszázadokkal volt reformáció, Wiklif, Huss stb. Merem állitani, hogy a mi ma a világpolitika, az volt abban az időben a reformáció. Isten lélek és igazság. Egyedül Istené a dicsőség. Óriási fordulatot jelentett, mint Savanarola prédikációi, a modern irány elleni izgatás, széttépte a művészetnek az élettel való összeköttetését, másrészt kárpótolta azzal, hogy visszaadta a művészetet a művészetnek, visszaadta annak, amit elvettek tőle, a ker. ideálnak. Az egyházművészeti alkotások letünték, s jött a lélek, mely a betün keresztül, ma már sajnos ujra a lélek megöléséig leromlott, uj életet volt hivatva teremteni.

Az egyházművészetet a nyomda kiszorította. Az első Biblia latin nyelven 1450-ben megjelenik. (Gutenberg — Faust János segitségével.) 1529-ben már Nagyszebenben magyar nyelven hirdette az evangéliumi igazságokat. 1878-ban már Magyarországon 31 nyomda van, melyből 30 protestáns és csak egy, a nagyszombati katholikus. Az egyház a nyomdát is a müvészeti lehetőségek közzé sorozza be, és megindult az uj egyházmüvészeti ág küzdelme az emberiség jobbátételében.

A reformáció tiszta, mélységes ideállal ajándékozta meg a müvészetet. „Csak a lélek szépsége szép és örök, — mondja Savanarola, —“ Nézzetek csak meg egy jámbor embert, akár férfi, akár nő az, kinek szivét áthatotta a szentlélek, nézzétek meg, mikor imádkozik, mennyi lelkesedés ömlik el rajta s látni fogjátok, hogy arcáról Istennek szépsége sugárzik s vonásainak kifejezése miatt az angyaloké.“ A müvészetek hozzá igazodtak. A kor szenvedélyes forrongása s zavarai között a müvészetet is megborzongatta az egész nép testén viharzó szellemi láz.

Savanarola vértanusága a hős bukása, nem ő maga csinálta a vallási reakciót, benne csak kirobbant, szócsöve volt a korának. Hangosan mondta azt, amit mindenki érezett. Az egyházművészet fellépésével, uj korszakba lépett. Ő rá éppenugy elmondhatjuk, hogy olyan sors érte, mint Kolumbust. Akaratlanul fedezte fel Amerikát. Ők pedig, akaratuk ellenére a szellemi élet egész világát tárták fel a müvész előtt, arra emlékeztetvén őket, hogy a ker. müvészet célja nem a külső, hanem a belső világ visszaadása, nem a testi, hanem a lelki

szépség ábrázolása. Ez volt s ez ma is a legnehezebb, hogy reális művész, a valószinűségben való öröm stilussal, teljes szépséggé higgadjon le. Pontosan végzik az oktatást müveikkel, ez volt a főcél. Ez a szabadság megteremtette a nagy alkotókat. Egy Dürer Albert, ki előbb fordította le a biblia részeit, a német nép számára, mint Luther, meghitté és családiassá tette a keresztyénség alakjait. Elmerült egészen eszmei világába, de egyuttal megfigyelő, kinek szeme előtt az egész világ feltárul. Dürer az első, aki a kézmives munka fölé emeli a művészetet, nem azért alkot, mert megrendelést kap, hanem mert a benne levő erő kifejezésére törekszik, egész lelkével benne van s látszik, hogy az örökkévalóságra dolgozik. Van tehát különbség a művészet és a mesterség között. A szenvedélyek művészét felváltja az ideálizmus művésze.

Savanarola hanvaiból mint főnix kelt uj életre, amit számüzött, az életöröm, az érzékiség. Minden hiába, az árny nagyobb mint a fény. Luther kiszögezi 95 tételét, s a kalapácsütések visszhangja átrezeg Román is, de csak visszhang, mely hamar elmult. Uj nemzedék jött, mely meg akarta érezni itt a földön a paradicsomi örömöket, s legszebb dolog volt a bünbeesés. X. Leo egyik biborosa, a szobája falára festeti az ókori Istenek szerelmi történeteit. Az egyik pápa halálos ágyán így szól a tulvilági élet örömeiről: „Ez az öröm annál nagyobb, minél tovább késik." Ha a szent város ilyen, mit lehetett várni a félre eső helyeken a rossz példát látó emberektől? Örökös hullámzás a küzdő ember lelkében. Ma az érzékiség, holnap az asketismus volt uralmon. Ekkor lépett be Kálvin s a tétovázó emberiségnek, puritán egyszerüséget hirdet, míg fel nem tud emelkedni a tiszta és nemes művészetre. Kálvin ideája az Isten dicsőségét szolgálta. Eltiltott mindent, ami Istent és a Jézus Krisztust ábrázolta. Nincs rá szükség, a szentség gondolata és külsősége alatt az érzékiségnek élni, nincs rá szükség azt imádni. Ha anyát fest, ne szépítse azt meg más, mint gyermekére vetett tekintete.

A reformáció ez alatt feltartózhatatlanul haladt előre, német angol, francia, holland földön. Az egyházmüvészet széttagozódott a vallásfelekezetek szerint. A kath. országok Róma felé hajlottak, míg a protestáns országok, még a müvészetben is óvakodtak Rómától. Leginkább Hollandiát követte, mely nemzeti érzéssel, a reformáció szellemét bevitte a müvészetbe is. Ennek hullámcsapása Magyarország fölé is eljutott, s döntő befolyást gyakorolt a református egyházmüvészet kialakulásában. Ezt fel kellett tartóztatni, meg kellett akadályozni, ez azonban csak ugy volt lehetséges, ha a kath. egyház másként él, és nem ad okot arra, hogy támadásoknak célpontja legyen

(Folyt. köv.) *Lenkey Gyula.*

Kis arckép a nagy Halottról.

Az ez évi országos ORLE gyülés megtartását Nyiregyházán egy olyan esemény akadályozta meg, amelynek bekövetkeztét már mindnyájan szorongó szivvel gyanitottuk. A „hátha", „mégis" nagyon keskeny hidjára állva reménykedtünk ugyan, hogy a remegve várt katasztrófát az isteni kegyelem talán még elodázza, azonban a test már elmulásra volt itélve és kiszállt belőle a Baltazár Dezső nemes lelke.

Nagy egyéniségének méltatását azóta már sokan elvégezték. Hiszen az egész ország sajtója, a barát és ellenség szemüvegén keresztül, foglalkozott földi alakjának megörökitésével. Ez alkalommal jellemének csupán két uralkodó vonására mutatunk rá.

Az egyik szervező ereje, a másik fascináló hatása.

Ő volt a magyar református anyaszentegyáz — Mussolinija. Hasonmásától csak annyiban különbözött, hogy ő már 25 évvel ezelőtt kezdte. Emlékszünk rá, hogy mint ujdonsült ifju Timóteusok, egyebet sem hallottunk emlegetni, mint a Baltazár nevét. Nyugtalankodtak az öregek, rosszaló fejcsóválások közt és lelkesedtek a fiatalabb lelkészek, ha a neve a tanácskozó asztalok mellett, vitatkozások közben, vagy a baráti körökben szóba került. Láttad e már, hallottad-e már? kérdezgettük egymástól felcsigázott érdeklődéssel és irigykedtünk arra, aki e kérdéseinkre igenlő választ tudott adni. Most itt, majd ott keltett feltünést beszédeivel, nyilatkozataival, elgondolásaival, terveivel s a gáncs és dicséret hullámverései közt járt meseszerü alakja. Az öregek konzervativ tábora tekintélyrombolást, hagyományok felforgatóját látta benne és féltette tőle az egyházalkotmányunk demokratikus és kettős kormányzásra épitett elvét, tőle, aki tulajdonkép mindig konzervativ és ortodox volt. Az ifjabb generáció pedig csodálattal és szinte rajongással követte őt, mert érezte, hogy ő az, a racionalizmus elvétől megüresült és tespedő egyházi életbe valami elevenséget és lüktető erőt tud behozni. A ruganyosabb és merészebb lelkek unták már az alvást, tettekre vágytak és ezek számára a vezér, aki összeszedi és egy táborba gyüjti az alkotásra készeket, — az ő személyében megérkezett. Egy nagy és szerencsés gondolat megvalósitásával kezdte, amelyet részben az akkor uralkodni kezdő szociális eszmék természetes hatásaként termelt ki: elsősorban egyesiteni és egy táborba gyüjteni kell azokat, kik a gyülekezet irányitói, akiken keresztül, mint sziven a vérerek, áramlik és lüktet a református anyaszentegyház élete: a lelkipásztorokat. A régi mese kézenfekvő tanulságát ragadta meg, ami benne volt minden elemi iskolás olvasó könyvben, de nem volt meg a református lelkészi gárda életében: a *testvérek egységében van az erő.* Ha egy olyan társaság fog fellépni egyszer a magyar élet nemzeti, társadalmi és politikai mezőin, mely a maga imponáló egyetakarásával, komoly célkitüzéseivel alkotni vágyó terveivel elismerést és tekintélyt viv ki, annak a társaságnak sorsdöntő ereje lesz nemcsak „intra muros", az egyházi élet keretein belül, hanem a magyar élet egyéb területein is. Ez az alapgondolat szülte és keltette életre az országos református lelkészegyesületet.

Ma ezt már olyan természetesnek látjnk, olyan Kolombus tojásnak, amelyet nem is lehetett máskép elképzelni. Nem ugy azonban akkor. So-

kan hajlandók voltak, — féltékenységből, vagy személyi hiuságból, azt most ne kérdezzük, — az egyházi élet torz kinövésének, alkotmányunk törvénytelen gyermekének tartani az ujszülöttet és heves harcok dultak a felett: a Taygetos hegyéről való ledobatás legyen-e a sorsa, vagy az elgáncsolás, a hatalmi szóval való elnémitás gyermekmenhelyébe dugják e be, hol azután hadd haljon meg veleszületett gyengeségben.

És hogy nem ez lett a sorsa, az főképen a vezér második nagy képességének: fascináló erejének tulajdonitható.

Már a külső megjelenésével is varázst gyakorolt mindenkire, a más vallásu ellentábor tagjaira is. Ehhez járult hangja zenéje és egyéniségének szeretetreméltósága. És mindenekfelett, hogy a Szentirás (XC. zs.) *bölcs szivével* járt az emberek közt. Nem apró ellágyulások, érzelgős kijelentések, szentimentálisan hangoztatott jószivüségek embere volt, hanem amit a szive diktált, azt a józan ész elgondolásainak mühelyében valósággá, tetté kovácsolta. Igy lesz harcosává a lelkészek anyagi ügyeinek, ami eleinte szintén sok csatával járt, mert nálunk a társadalom, az állammal szinte karöltve, nem is tudja és tegyük hozzá: nem is akarja máskép elképzelni a kálvinista papot, mint koldusnak és örökös anyagi gondokkal küzdőnek. Sok csatát megnyert, de épen mai helyzetünk bizonyitja, hogy ezen a területen még ujabb, tervszerüen készitett csatákra és harcoló hadosztályokra van szükség, hogy a végleges diadalnak csak egy részletsikeréhez is hozzájussunk. Az ő szuggeráló ereje, munkabirása veti meg egymásután alapköveit az ORLE különböző intézményeinek és alkotásainak, amelyek közül a legtöbbnek az ad értéket, hogy szeretetintézmények, tehát a krisztusi élet nagy postulrátumára adott eleven feleletek. Igen, a Kálvineumok és az Országos Ref. Szeretetszövetség, csak valljuk meg, olyan csodavárosok, mint a Littorió és más, mely az olaszok Ducéje akaratából Itália szikes, mocsaras, hasznavehetetlen területét varázsolta dobogó emberi szivek és lüktető emberi agyak lakóhelyévé.

Gondoltuk volna az ORLE megszületése és a Baltazár ragyogó pályafutása előtt, hogy a mi magyar ref. anyaszentegyházunk akkori szikes talaján a szeretetnek ilyen csodavirágai is felnyulhatnak!?

Érezzük is mindnyájan, hogy a vezér halálával egy tartó oszlop omlott össze. Emléke, mint sokszinü szivárvány beleivellik a magyar református anyaszentegyház történelmének örökké hullámzó folyamába, amelynek egyik viharos szakaszán mi, a ma küzdő hajósai könnyes szemmel nézünk eltünő alakja után és áldjuk a Gondviselőt, hogy az ő életét nekünk ingyen kegyelméből ajándékozta.*

* A felsőborsodi lelkészértekezleten mondott beszéd.

Tóth János

Makláry Károly püspök felszentelése és beiktatása.

December 16-án, a debreceni nagytemplom Rákóczi-harangjának szavára megtelt az istenháza. Ünnepre gyülekeztek az ország minden részéből. A tiszántúli 900.000 református igen nagy többséggel megválasztott püspökét: *Makláry Károlyt* szentelték föl és iktatták be szolgálatába.

A kormányt dr. *Lázár* Andor igazságügyi miniszter, a kultuszkormányt pedig *Tasnádi Nagy* András államtitkár, az Egyetemes Konventet dr. *Ravasz* László és *Balogh* Jenő, a dunántuli egyházkerületet *Medgyasszai* Vince püspök képviselték. Egyházkerületünk részéről az elnökség, a lelkészi főjegyző és egyik jegyző voltak jelen.

A 63. dicséret 1. versének eléneklése után, *Harsányi* Pál békésbánáti esperes bibliát olvasott és imádkozott. Majd báró *Vay* László, az egyházkerület főgondnoka nyitotta meg az egyházkerület közgyülését. Utána *Kolozsvári Kiss* László egyházkerületi jegyző ismertette a választás eredményét. A megválasztott püspökért küldöttség ment. Mikor megérkezett, a főgondnok megkérdezte, hajlandó-e elfogadni a püspöki állást *Makláry* Károly Isten rendelésének alázatosan tesz eleget. Aztán dr *Rácz* Albert világi főjegyző felolvasta az E. T. szerinti eskümintát s a főgondnok megkérdezte hajlandó ezt letenni. A kántus éneke és *Ravasz* László felszentelő püspök beszéde következett. (Ezt az evangéliumi mélységeket és magasságokat járó beszédet, bizonyára szóról-szóra fogja közölni testvérlapunk.)

Kiss László egyházkerületi jegyző olvasta az eskümintát a felesküvő püspök előtt. Majd a térdrehullt püspököt *Ravasz* László vezetése mellett kézrátétellel áldotta meg a tiz egyházmegye esperese. (A heves-nagykúnsági esperesi szék üresedésben van.)

Makláry Károly predikációjának alapigéje: I. Kor. 4:1. 2. vers volt. Bizonyságtevése megragadta a lelkeket. Programmját is ebben a keretben mondotta el. Adja az Isten, hogy teljesedésbe menjenek épitő jó szándékai. Még a városi dalárda énekelt, majd a „Dicséret, dicsőség, tisztesség és hálaadás" sorai zendültek meg a hatalmas gyülekezet ajkán. Ezzel a beiktatás templomi része bevégződött.

A kollégium disztermében folytatódott az egyházkerületi közgyülés, ahol 38 tisztességet-tevő küldöttséget fogadott a püspök és válaszolt mindenüdvözlésre külön-külön.

Baltazár Dezső művésziesen megfestett életnagyságu képe, úgy láttuk és úgy éreztük, megnyugvással nézte az örökség átvételét és az első barázdák meghasadását . . .

A kormány nevében *Lázár* Andor igazságügyi miniszter, a kultuszkormány megbizásából *Tasnádi Nagy* András államtitkár, a Konvent és az egyházkerületek nevében *Balogh* Jenő konventi világi elnök mondottak köszöntő szókat és áldáskivánásokat . . . Aztán az Egyetemes Evangélikus Egyház, a Katonaság küldöttségei következtek és hosszuhosszu sorban a tisztességre felgyülladt szivek . . .

A közebéden az első felköszöntöt az új püspök mondotta Kormányzó Urunkra. *nb.*

Nem gondolja, hogy talán saját gyermekeit támogatja az árvabélyeg-akcióval?

Dr. Trócsányi József kormányfőtanácsos.

A Kormányzó Ur Őfőméltósága a miniszterelnök előterjesztésére *dr. Trócsányi József* sárospataki főiskolai nyug. akadémiai tanárnak, a gazdasági választmány elnökének az egyházi élet terén szerzett érdemei elismeréséül a kormányfőtanácsosi cimet adományozta. A kitüntetés nemcsak Sárospatakon és a tiszáninneni egyházkerületben, hanem az egész magyar református egyházban osztatlan örömet kelt, mert dr. Trócsányi József tanári és közegyházi értékes szolgálata általában ismert. S az is tudott dolog, hogy itt nem pártpolitikai érdemek jutalmazásáról van szó. A kitüntetett tanár komoly és súlyos személyisége s egész életének munkássága sarki ellentétet képez a magyar közélet azon sajnos nem ritka alakjaihoz, akik ki tudják vinni, hogy nem ők szolgálnak a hazának, hanem a haza szolgál nekik. Főiskolánk tanári kara is megtisztelve érzi magát nagyérdemű kartársuk kitüntetése által.

HIREK

— **Lapunk előfizetőinek és olvasóinak Istentől gazdagon megáldott boldog karácsonyi ünnepeket kívánunk.** *Szerk.*

— **Mintegy karácsonyi ajándékul** jut el tiszáninneni egyházkerületünk hiveihez az a csinos kiállitású, izléses formájú füzet, amely egyházkerületünk rendelkezése folytán *Farkas* István püspökünk évi jelentéséből különlenyomatként megjelent. Kisérje magyar életünkben áldás a füzet útját.

— **Csontos József üdvözlése.** Csontos József, sárospataki főiskolánk ny. tanára és igazgatója folyó évben töltötte be 70-ik életévét. Ebből az alkalomból köziskolai szék maga elé idézte az ő főiskolánk életében kifejtett hűséges, önzetlen szolgálatait, nemes személyiségét. Folyó hó 17-én pedig tanári karnak egy küldöttsége jelent meg előtte és dr. Mátyás Ernő közigazgató utján személyesen is tolmácsolta előtte tanári kar mindig fokozódó tiszteletét, megbecsülését, szeretetét. Csontos József gyermekkorától kezdve főiskolánknak szentelte az ő egész életét, kevesen vannak, akik annyira összeforrottak volna főiskolánkkal és tisztában tükröznék személyiségükben főiskolánk jellemét, mint ő. Lapunk részéről is szivből köszöntjük őt, a Mindenható Isten kegyelmét kérve az ő drága életére.

— **Baksay Sándor egyházi munkáinak** IV. kötete megjelent. Tartalmaz keresztelési és eskетési beszédeket s 70 gyászbeszédet, közöttuk nemzetünk nagyjai (Rudolf trónörökös, Kossuth Lajos, Jókai Mór, Deák Ferenc, Szilágyi Dezső, Szász Károly, Török Pál, Beniczkyné Bajza Lenke, Baráth Ferenc stb.) felett tartott beszédeket Az előző 3 kötettel együtt megrendelhető — esetleg részletre is — a kidónál *dr. Hetessy Kálmán* kecskeméti ref. lelkésznél. Segédlelkészek és kongruás lelkésze kedvezményben részesülnek.

— **Dr. Harsányi István előadása** dec. hó 18-án a *Péntek Esték* előadássorozatban, a főiskolai nagytanácsteremben igen választékos közönség előtt rendkivüli sikerrel zajlott le. Szuggesztív erővel áradt az előadásból, hogy *Korunk pedagógiai felfogása* nemcsak elméleti tudás és pompás, színvonalas, s széles látókörű szakismeret, elvi alapokon nyugvó rendszer s a nagy összefüggések acélbordázata által biztositott egységben látás dr. Harsányi Istvánnál, hanem az ő valóságos szivügye. Feladat, programm és hivatás. Munkája, szerelme és élete. És egy kicsit, egy jó félórára az lett mindannyiunkra, akik e megnyilatkozást hallottuk. Az előadás nyomtatásban is meg fog jelenni.

— **Gróf. Haller Gábor ref. segédlelkész** a Pesti Napló dec. 18-iki számában nagyobb terjedelmű nyilt levelet intéz a hirhedtté lett Rosenberg Alfrédhoz: *Levél dr. Rosenberg Alfrédnek Berlinbe* cimmel. A meglepő irói készséggel megirt levél Rosenberg ur teológiai megbizhatatlanságát mutatja ki s nevezett ur felfogásának a tudományos kommunizmussal való erős rokonságára világit rá. Ugy látszik, hogy Haller Gábor hivatott arra is, hogy Rosenberg antireviziós felfogásának tökéletes megbizhatatlanságáról is üzenjen Berlinbe.

— **Vándorgyűlést** tart január 3-án a Tisza István Tudományos Társaság Berettyóujfaluban. A vércsoport-kérdés jelentősége a magyarság szempontjából cimen Jeney Endre, a tizes települési rendszer cimen Milleker Rezső olvas fel.

— **Új tanácsbiró Felsőborsodban.** A Bárczay László elhunytával megüresedett tanácsbirói állásra beérkezett szavazatok nagy többségével (49 egyházból 41 egyház szavazatával), Ragályi Miklós földbirtokos választatott meg. A szép kitüntetéshez a magunk részéről is gratulálunk.

— **Lelkészválasztás.** A Szala-szendi ref. társegyházak december hó 13-án meghívás utján Medgyasszay Pál, jelenleg felsőmérai segédlelkészt választották meg lelkipásztoruknak. Az Ur gazdag áldása legyen az új lelkipásztor munkáján.

— **College News.** Angolnyelvü diákujság. Sok-sok üde cikkel. Szabályos formátummal. Egész sor rovattal. A cimlapon eredeti rajzzal. De nem Oxford vagy Cambrige az a hely, ahol megjelent. Sárospatak ez. Kiadja az Angol-Internátus (Published bij the Angol-Internátus, Sárospatak). Nyomtatta Kisfaludy László (Printed bij László Kisfaludy) amint az dukál — a Ref. Főiskola betüivel. A szerkesztők: Huszthy Géza és társai: Kovács Tibor, Tóth Gábor és Prónay Gábor a mi diákjaink. Tapossák már összesen a gimn. VI. vagy V. osztályát. De milyen nyelvtudásuk, milyen látókörük van. Már mennyit útaztak! És merre vezettetnek e kis lap szerint is, amely a fiuk eredetiségét éppenugy mutatja, mint a vezetők, *Szabó* Gyula igazgató és tanártársai nevelői gondját. Eleven élet, kedves diákszellem és magyar fajtánknál szokatlan életrevalóság és életre nevelés dokumentuma ez a diákujság. Végre valamit azért tanitanak, hogy meg is tanulják. Legelőször az angol nyelvet. Utána remélhetőleg azt a sokat, ami ezzel jár.

— **Dr. Hegyaljai Kiss Géza előadásai.** Több egyesület meghívására Cegléden, Debrecenben, Karcagon, Mezőturon tartott legutóbb előadásokat. A rádióban, Budapest II. január 6-án este 7 órakor olvassa fel Magyar nyomok Bécsben című tanulmányát.

— **Sárospataki főiskolánkban létesítendő bronzdomborművek** céljaira az elmult hetekben a következő adományok érkeztek be: Bessenyey Zénó 20 pengő, Buza László 20, Farkasfalvi Farkas Géza 20, Farkas István 20, Barabási Kun József 20, Dr. Szabó Sándor 20, Dr. Gál Endre 15, Csengery Kálmán 10, Dr. Erőss József 10, Kazinczy Gábor 10, Molnár Gyula 10, Gesztelyi Nagy László 10, Dr. Sassi Nagy Imre 10, Dr. Kiss László 5, Katona Géza 5, Nagy Ferenc 5, Hatvany Kálmán 5, S. Szabó József 5, Okruczky Tamás 4, Fodor György 3, Görömbey István 2, Horváth János 2, Dr. Nagy Béla 1, Rehó Pál 1 pengőt. A nemes célra küldött nagylelkű adományokat — amelyekért hálás köszönetet is mond, — ez úton nyugtázza a főiskola igazgatósága.

— **Országos januári konferenciát rendez** a Kálvin János Társaság 1937 január 12—13-án, kedden és szerdán a Budapesti Református Theológiai Akadémia dísztermében (IX., Ráday u. 28 szám II. em.).

— **Presbiteri konferencia Szentistvánbaksán.** Az abauji egyházmegye hernádvölgyi községeiben (Aszaló, Csobád, Felsődobsza, Kázsmárk, Kiskinizs, Nagykinizs, Szentistvánbaksa) rendszeressé kezd válni, hogy presbiterei évenként találkozóra jönnek össze. Ez évben december 8-án Szentistvánbaksa látta vendégül a teljes számban megjelent presbiterek. Halász Károly igehirdetése után Kiss József és Csabai István lelkészek tartottak előadást. Örvendetes, hogy a presbiterek nyilatkozataikkal hozzászólásaikkal mindinkább gyümölcsözőkké, áldottabbakká teszik a vendéglátó gyülekezetek életében is ünnepnappá váló összejöveteleket. Este az egész helybeli gyülekezet számára vallásos este volt.

— **Gyüjtés egy szegény sorsu sárospataki teológus részére, az abauji egyházmegye közgyűlése alkalmával** (1936. oktober 13.): Tamáska János 1 Pengő, Derzsi Endre 1, Erős Sándor 1, Szabó Lajos 1, Halász Károly 1, Tóth Lajos 1, Kántor Ferenc 1, Nagy Lajos ifj. 1, Matusz János 1, Kádár József 1, Kovács Bertalan 1, Mikes Zoltán 1, Illyés János 1, Radácsi István 1, Szilva István 1, Sárközy Lajos 1, Szilvássy Jenő 1, Dr. Lengyel István 1, Botos Ferenc 1, Pásztor István 1, Makay Kálmán 1, Fóris János 1, id. Hörcsik Lajos 1, Kiss József 1, Nagymáthé Béla 1, Medgyaszszay András 1, Dr. Szilva Ferenc 1, Ujj Lajos 1, Papszász József 1 Kukoró Ferenc 1 Görgey János 1, Farkas Elek 1, Csabai István 1 pengő. Összesen: 33 pengő. — Hálás köszönet a nemesszívű adakozóknak!

— **Áldjátok napról-napra!** Templomi imakönyv köznap reggeli és bűnbánati esteli istentiszteletre. Irta: Hegyaljai Kiss Géza bőcsi református lelkész. Előfohász. Igeolvasás. Imádság. Miatyánk! Záróima mindennapra. Első rész: köznap reggel. Az esztendő 1—53 hete, közben: ima hét, böjti, húsvéti, pünkösdi, újkenyéri, reformációi, újbori, karácsonyi bűnbánat. II. Rész: Függelék. A gyermekágyból felkelt (egyházkezelő) anya megáldása 1—3. B) Könyörgések betegekért. C) Apostoli hitvallás. D) Apostoli hitvallás mai nyelven, E) Krisztus Urunk imádsága. Megrendelhető a szerzőnél: Belsőbőcs (Borsod m.) Átvételkor fizetve szerző csekkjén. H. Kiss Géza, akinek vasárnapi imádságos könyve a közelmultban jelent meg, a fenti tájékozást nyújtja lapunknak a napokban megjelenő új imádságos könyvéről. Az ismert szerző imádságos könyvét megrendelésre ajánljuk, majd annak idején ismertetjük a könyvet.

— **„Édesanyám imakönyve"** cimen karácsonyra egy tetszetős formáju, kicsiny alaku imakönyvet óhajtok közrebocsátani. Az új imakönyv iránt érdeklődést kér *Uray Sándor* debreceni ref. lelkész.

HIVATALOS RÉSZ.

XXVIII. Körlevél.

Valamennyi Lelkésztestvérem figyelmébe!

Az egyházkerületi közgyülés határozatából a püspöki jelentésem egy része különlenyomatban is elkészült. Ezt a különlenyomatot a sárospataki főiskolából kiküldött legátusok viszik el minden egyházközségbe és pedig annyi példányban, hogy abból a lelkipásztortestvéreimen kivül a tanitók és presbiterek is kapjanak áldáskivánásaim mellett kézhez egy-egy példányt.

Nagyon kérem lelkésztestvéreimet, hogy kézbesitsék ezeket a példányokat a presbitérium tagjaihoz, nehogy az legyen a sorsa ezeknek a füzeteknek, hogy az irodákban ott maradva por lepje azokat.

Áldott karácsonyi ünnepeket kivánva, atyafiúi szeretettel vagyok

Miskolc, 1936. december 19.

Farkas István
püspök.

Alsóborsodi lelkésztestvéreimet felhivom, hogy 1936-ban a családjukban történt minden változást (születés, házasságkötés, halálozás) egyházi anyakönyvi kiadvánnyal igazoljanak. A kiadvány lelkészi nyugdijintézeti célra dijmentes. Beküldési határidő 1937 január 5. — Egyuttal figyelmébe ajánlom lelkipásztor testvéreimnek, hogy akár nagykoruság, akár haláleset miatt megszünt családi pótlékaik beszüntetése iránt azonnal tegyenek lépéseket, illetőleg ez irányu jelentésöket küldjék az esperesi hivatalhoz. Áldott és idvességes ünneplést kivánva atyafiui szeretettel vagyok Miskolc, 1936, december 16. *Pósa Péter* esperes.

Szerkesztői üzenetek. S. Sz.-ó J-f. Nagy örömmel soroztam be — de csak lapunk halk üteme szerinti közlésre. K-r P-l. Szives köszönet. Jön. H. K. G. Defensio nostra: numerus noster XV. Scripta manent. Gy-y J-n. Legelső cikkeink közt fog megjelenni.

Nyomtatta: Kisfaludy László a Ref. Főiskola betűivel Sárospatak, 1936.